Pomhaj Bóh!

Čiſło 1.
7. jan.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczíſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

1. njedźela po tſjoch kralach.

Pſ. 31, 16.

Mój czaſ ſteji w twojej ruzy.

Malo krocźelow ſmy hakle do noweho lěta czinili; ſe wſchěm wjeſelom a boloſczu, ſ nadźiju a ſtaroſczu wone hiſchcze czěmne pſched nami leži. Duž budźmy hotowi a ſtykúmy ſebi ruzy a prajmy: Mój czaſ ſteji w twojej ruzy. To je rjane ſłowo na nowe lěto, jednore a ſrofymliwe ſa kóždeho, powuczaze ſa wulkeho a maleho. To ſłowo je nam kſchesczijanam, kotrjž mamy ſiwehо Boha, kotryž je wſchitke wloſby na naſchej hlowje pſcheliczit, bjez kotrehož wole žadyn wróbl ſ třěchi njepadnje, wuczinjena wež. Njeſapomúmy pak, ſo tajke póſnacze njeje wot człowjekow a niz pſches człowjekow, ale pſches ſjewjenje ſiwehо Boha do ſwěta pſchiſchło. Pohanjo hacź do dźenſnjiſcheho dnja niczo wo tym njewjedźa, ſo jich czaſ w Bożej ruzy ſteji; pak ſebi woni myſła, ſo ſteji w jich ſamſnych rukach, a ſo móža po ſwojim ſpodobanju ſ nim czinicź a ſkutkowacź, kaž ſo jim ſedanje — pak ſebi myſła, ſo jich czaſ w rukomaj druhich mozow ſteji, njech ſu to ſurowi kněza, móżni njeyſchczeſło abo ſli duchojo. Skónczinje je jich wjele, kotrjž ſebi myſła, ſo je jich czaſ w rukomaj pſchipada, ſleje hodźiny, njeſbożowneho wotſnda. W Iſraelu ſamym, hdźež běſche ſo Bóh ſam ſwojemu ludej ſjewił, wjedźachu: Mój czaſ ſteji w Bożej ruzy. W tym ſo jaſne póſnacze ſjewi: Bóh je mi kónz wottkłuył a tón też woſtanje. A kaž wo człowjekach, tak wjedźachu wo ſemi, ſo w tym wot teho Kněſa poſtajenym czaſu ſwój kónz ſmeje. To póſnacze běſche mužam ſtareho ſłuba wulka hnada. Hdyž běſche David w 139. pſalmje prajił: Twojej wocźi ſtej widźiłci tón njedokonjany płód mojeho czěła, a běchu wſchitke dny do twojich knihow ſapiſane, kotrež hycź dyrbjachu a tych ſamych hiſchcze žadyn tudy njeběſche — ſawoła wón ſ dźakným wjeſelom: Kak drohe ſu pſchede mnu, Bože, twoje myſle! Kak wjele dróſche dyrbjake nam kſcheſczijanam tajke myſle Boże hycź, dokelž je nam Bóh w Khryſtuſu prawje jaſnje ſjewił, kak wuſoko ſmy pola njeho waženi, kak wón naſ ſwěru hlada a naſ ſe wſchěm, ſchtož ſmy a mamy, niz jenož w ſwojimaj rukomaj, ale też na ſwojej wutrobje noſy. My móhli ſebi myſlicź: Njeje naſcha ſemja we wulkej ſtwórbje a na ſemi mjeſ tyſaz milijonami jenotliwy człowjek kaž prójſchť, kaž krjepka w morju? A tola: Też naſch czaſ w Bożej ruzy ſteji. Njeje nam Bóh ſjawnje ſjewił, kak wěſcze wón czaſ wotměri a wſchiko w prawym czaſu wuwjedźe? A kak běſche tón ſbóżnik pſchi kóždej krocźeli ſwojeho žiwjenja wot teho pſcheſwědeczeny: Mój czaſ w Bożej ruzy ſteji. „Moja hodźina hiſchcze pſchiſchła njeje — hlaj, hodźina pſchiſłúdźe“.

Też my wěmy: Naſch czaſ w Bożej ruzy ſteji. Ale ſo my to wěmy, hiſchcze njewuczinj, wjele bóle wot teho wotwiſnje, hacź to ſłowo ſwoju móc nad nami wopokaże. Lubi bratſja a ſotry, wopomúcze: Wěrcze mi, ſo niz jenož dźeń a hodźina waſcheho kónza je zyle wěſcze wot Boha poſtajena, ale też, ſo kóždy wokomik waſcheho žiwjenja w jeho ſylnej ruzy, kóžda krocźel pod jeho hnadnym

wodźenjom steji? Wěricze wěsćze, so w Božim wodźenju žaneho pschipada njeje, — so błysk, kotryž s mrócźakłow žapnje, wichor, kotryž wuje, tyšažy po sdaćju małe pschiczjny, kotrež maja tola tajke wulke sćěhwki sa jenotliweho a sa zyłe ludy, — wěricze mi woprawdźe, so to wschitko, we wschehomóznej ruzy žiweho Boha steji? A, luby žobuschesćijano, wěrisch ty woprawdźe, so twój cząš tež niz w rukomaj druhich cźłowjekow a druhich mozow leži? Spytowanje k temu je blijko. Kelko dźěłacźerjow a słužobnych je w rukomaj njeswědomliwych knjezich, kelko žonow a dźěćzi w rukomaj šurowych mužow a nanow! To je spytowanje blisko žo praschecź: Hdźe je nětko nasch Bóh? Ale pscheczitaj žebi 31. psalm, kotryž je runje s tajkeho spytowanja rodźeny. Tež psalmista je wot njepscheczelow wobdaty, kotsiž jemu sa cześcźu a žiwjenjom steja, pschi tym wschěm praji wón: „Ja žo sraduju a swjeselu žo na twojej smilnosćzi, so ty na moje hubjeństwo pohladasch. Ja mam nadźiju k kebi a rjeknu: Ty žy mój Bóh!“ Hodźina dóndźe, w kotrejž wschitzy, kotsiž na teho Knjesa cząkaju, nashonja, so je tón Knjes žwerny, so žadyn pschipad, žana cźłowjska žylnosćz nad nami mozy nima, ale so nasch cząš w Božej ruzy steji, so ani nětczische ani pschichodne naš wotdźělicź njemóže wot lubosćze Božeje. Wěrisch ty to woprawdźe? Potom wsdaj žo tež wschitkich stysknjwych starosćzow, wscheje pohanskeje bojosćze; dowěr žo temu, kotryž modlitwy wušłyschi, kotryž kóždu krocźel se žwojim wóczkom wodźi a naš žanu hodźinku nascheho žiwjenja se žwojeje žwerneje ruki njepuschczi.

Teho dla pak je tež nusne, so sa žwój cząš žam se žwojej wolu do jeho ruki położu, so ja pschestanu žam na žebi roskasowacź, so žo teho wostaju, žam žwój žwobodny knjes bycź, so ja žwoju wolu a wutrobu a s tym žwoju ruku a nohu, žwoje wóczko a wucho, wschitko schtož mam a žym, jemu žamemu pschetwostaju. Bóh je cźłowjeka žwobodneho sworik, teho dla móže wón hinak hacź Bóh chze. So bych jemu wschitko schtož žym a mam, pschewostajicź mohł, dyrbju ja najprjedy žwoju njemóž bjes Boha, žwoju khudobu a hrěch, žwoje zyłe hubjeństwo bjes Boha, hubjenosćz žwojich žamowuswolenych pucźow pósnacź, kak žo wokoło bludźu, so žaneho woprawdźe žbožowneho dnja nimam. Potom dyrbju tej ruzy sesnacź, do kotrejuž dyrbju žwój cząš położicź. A so mohł žebi jej zyle blisko wobbladacź, je jej Bóh w Khrystuštu Jesušu žam na semju dele wupschestrěł. Wón je ta ruka, do kotrejž móžejch so stroschtnje podacź. Tón, kotryž žo w Bethlehemje sa tebje cźłowjeka sćzini, kotryž 33 lět na semi khodźesche a je dobrotu cźinił, so slepi widźachu, khromi khodźachu, hluchi słyschachu, so buchu wušadni wučisćzeni, kotryž morwych sbudźi a khudym evangelijon prědowasche, kotryž na kschižu sa tebje wumrje a dźenža hischcze s wupschestrjenymaj rukomaj wschitkim pschiwoła: Pójcze žam wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeženi scze! — Wón je ta ruka Boža, do kotrejž dyrbisch žo położicź. Jemu žo pschepodaj połnje a stroschtnje; njedaj jenož Bohu s jeho rukomaj twoje žiwjenje sapschimnycź, tež ty dyrbisch twój cząš, twoje žiwjenje, twoju wutrobu a twoju wolu do Božeju rukow położicź, tón pucź hicź, kotryž wón tebje wjedźe, žwěrny bycź w twojim powołanju, runjež je nijke pched cźłowjskimaj wocźomaj — tež we wschěm horju žo do žwěrneju rukow Jesušoweju położicź a proßycź: Twoja wola žo stań! Hamjeń.

Měr.

Wjeßely, ißóżny hodowny cząš běsche bliko, ale Wicźašej maczećka njeběsche wjeßeła. Wona žo dopomni na sańdźene cząšy. Wona žo dopomni na hodźinu wumrjećsa, hdyž běschtej jejnej dwě dźěćzi wot njeje woteschłej, a na tamnu hodźinu, hdž běše žwojemu mužej wocźi samkncź móhła. Hdyž hodowny žwjedźeń pschińdźe, steja nam hodźiny wulkeje lubosćze a srudoby pched wocźomaj a pschińdźe sašo se sańdźenosćze, so bychmy hischcze junkrócź w nich žiwi pobyli. Wicźašej macź je jara srudna. Wona žo žama njedźakomna žwari, so je tak srudna. Njeje wona, hdyž je žwojeho muža a dźěćzi shubiła, bohatu sejińku lubosćz sašo namakała? Bjedrichcź Hana je k njej do domu pschińdźa. Wona běsche žyrota a běsche s dalokeho pscheczełswa. Wona bě złónczne žwětło w domje žarowazeje wudowy. Wona běsche hižo 10 lět stara, jako k „maczeri“ do domu pschińdźe, a macź běsche hischcze młoda žona; ale jako běsche Hana 10 lět pola Wicźašej maczerje była, žebi macź a dźěćzo mužłeschtej, so žana móz teho žwěta jeju dźěłicź njemóže.

A tola něchtó pschińdźe, kiž chžysche jeju dźěłicź. Hlaj, to pschińdźe Hermann Polan a Hanu sa ruku pschimny a s jenej ruku wón jstwine durje schěroko wocźini a s druhej ruku holzu s durjemi won cźehnjesche; Wicźašej macź pak wo jstwje žedźesche a horzy žylsy płakasche a jej běsche, kaž by žo jej wutroba rospuńka w bolosćzi dźělenja wot žwojeho dźěćsća. Ta wěz běsche jej wscha nahła pschińchła. To drje wona wjedźesche, so Hana pola Polanez wobthadźesche a wona žo nad tym wjeßelesche, pschetož ta žwójba běsche dobra a wosebje Polanez Emma, Hanina pscheczełnizo, běsche holza, kotrejž běsche kóždy dobry. Pched lětom běsche žo Polanez Hermann s Ameriki wróćił; jako młodostny dźiwik běsche tam wón pched 6 lětami schoł. Wón běsche pschekupz a prajichu, so je žo w Amerizy derje sadźerżał a něschto pjenjes žobu pschinjesł. Nětko běsche žebi w žwojim domjazym měsćze khlamy kupił, kotrejž wobžedźeł běsche bankrot cźinił a nětkoriy běsche k temu hłowu tschałł; Wicźašej macź běsche Hermanna łóhkojnyßleneho cźłowjeka mjenowała. Hermann pak běsche žebi Hanu sa žonu proßył a Hana běsche prajiła, so jeho lubuje a so chze jeho bycź.

Duž běsche žo stało: Wicźašej macź běsche jeho wotpokasała a jako běsche wona žwěcźłi hodowneho schtoma sašwěcźała, běsche wón pschińschoł a běsche Hanu pschecźiwo maczećnej woli wotwjedł.

Lěta žu žo wot tamneho hodowneho žwjedźenja minyte — dołhe lěta. Hermann žedźesche sa blidom pod hodownym schtomom a tym žwojim hodownu historiju cźitałsche. K tym słuschachu wysche jeho žony dwě dźěćzi — hólcźk a holcźka; wonaj kćejeschtaj kaž róže w juniju, a macź pak hladasche kusk njemerna na žwojeho muža, to běsche ta mrócźałka, kotraž na jejnym cźole leżesche, derje widźecź. Jako běsche nan historiju wo tamnej lubosćzi cźitał, kiž s njebjeß na semju dołaha a wot wěcźnosćze hacź do wěcźnosćze, žo jej žylsy pscheš liza ronichu — jena žylsa wjetscha hacź druha a jena žylsa žo bóle sybolesche hacź druha, pschetož žwěcźłi wot hodowneho schtoma dachu žwojim druham do płakazych wocźow padacź. A jako běsche žebi tón muž ruzy styknył a žwoje hamjeń prajił, běsche jeho žona płakajo proßyła, so dyrbi tola žobu k Wicźašej maczeri hicź, kotraž běsche žłaba a hubjena a ju proßycź, so by Hanu sa žwoje dźěćzo pschijała. „Njejßmój mój tu a tam spytałoj žo wujednacź?“ praji wón. „O, Hermanno“, wotmolwi wona, „hdyž žmój to spytałoj. Žmój nój pschezo wo naschim prawje a naschej njewinje powjedałoj, mój chzemoj jej rěcźecź wo naschej winje, chzemoj wo tym powjedacź, kak žmój hordaj a žwojeje wole byłoj“.

Wón běsche poštanył, hladasche na nju s khutnym wóczkom a rjekny: „Chzemoj tam hicź a macź wo wodacźe proßycź.“

Wonaj tam dźěłchtaj. W cźichej jshwicźay Wicźašej macź žedźesche. Sskaba wona běsche srudna, jako pak hychu žo durje wotewrike a Haniny hłóß jej do wuschow klincźał a wona by pschezo sašo tu prósstwu žkyschała: „Wodaj mi, ja chžu sašo twoje dźěćzo bycź!“ Duž žo jej žwětłe žylsy psches liza ronjachu — to běchu žylsy radosćze. Tam žu wjeßele hody žwjecźili a jandźeljo žu s woknom nuts hladali a woni žu widźeli, kak młoda žona maczećzy lizo majkasche a jandźeljo zunjo a s cźicha do domu nuts spěwachu stary hodowny khěrlusch: „Cześcź budź Bohu we wyžokosćzi a měr na semi!“

Wot teho cząša běsche Wicźašej macź wschědny hósćz w domje. Wona by prajiła, so dyrbi tam husto pschikhadźecź, dokelž ma Hermannej někotre sće žłowa, kotrež je wo nim powjedała, wot

proßyć. Jako pak saßo nasymske wětsiki psches kraje wujachu, běsche maćzerka tak ßlaba a braschna, so wjazy ßama w ßwojej jstwiczay bydlicź njemóžesche, duž k ßwojimaj dźěćźomaj cźehnjesche a woni běchu w nutrnej lubośći sjednoćeni.

A saßo pschińdźechu hody a Hermann saßo ßwjate ßćenje cźitasche. Maćzerka na mjehkim stole ßedźesche pod dźyschćatym hodownym schtomom; wona běsche w pogledním cźaßu druhdy do womorow padnyła a dźenßa běsche hižo prajiła, so je jej tak, kaž so jej tón luby sbóżnik hischćże rjanu hodownu salu horkach wottamknuje, hdźež budźe to halleluja spěwać ße wschěmi sbóżnymi. Jako běsche spěwanje k końzej a dźećźi wokoło hodowneho schtoma skakachu a ßo na darach wjeßelachu, hólćk macź ßa ruku pschimny a praji: „Maćże, wowka spi". Haj wona spasche, — wona spasche to spanje, na kotrež w tamnym ßwěćże wotućenje pschińdźe. Wona běsche hłowu nasad pokożiła — a na jejnym wobliczu stejesche napißane: ja leżu a spju zyle směrom. Hermann, jeho żona a dźećźi stejachu wołoko wowzyneho stoła a ßjich ßylsow ßwěćźesche ßo to jene słowo: měr! S woknom pak hladachu jandźelźo a saßo klinćźesche ßjich rta tón stary ćhěrlusch: měr na semi!

Pućźowanje po Bożim pißmje

abo

kajke myßle nakhadźach, Boże słowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitař „Pomhaj Bóh-a".

(Pokraćźowanje.)

1. knihi Mójsaßowe, 1. staw.

Bóh rosdźěli wody, kotrež ßu pod twjerdośćźu, wot wodow, kotrež ßu nad twjerdośćźu. — Tam ßo wody shromadźa potom psches ßkut pschidhodneho, tśećźeho dnja do wobrubjenych hłubinow, tele pak slětuja ßjdźěla dźenßa hischćże w mróćźelach nad nami a njepadnu ani k semi, ale twjerdośćźa je noży. Tole njeje ani ßnadnischi dźiw Božeje wschehomozy, hačź tón, hdyž wody w cźerwjenym morju steja jako murje.

Kak ßu ßo wody na semi do wobrubjenych hłubinow shromadźowake, a kak je ßo ßucha semja ßjwodow wußběhowała, hačź tak, so ßu někotre strony na semi ßo sapadowake abo ßo sklubinjowake, hdźež je potom woda sběźała, abo tak, so je ßo ßucha semja ßjwodow wunurila, wo tym nam ßwjate pißmo njepowjeda, dokelž nam wo stawanju ßanym njepowjeda. Móžno je, so je ßo tute dźěłenje tak derje psches sapadowanje (sklubinjowanje), kaž też psches wunurjenje stawako, a se ßuchej semju wußtupichu wě ßo też hory jako wjeschći ßucheje semje.

Někto, na tśećźi dźeń, běsche dźěłenje wody, na druhim dnju hižo sapoćźane, dokonjane, a semja běsche hotowa po ßwojimaj dźěłomaj: morjo (ozean) a ßucha semja (kontinent); tehо dla shonimy někto hałle (10. schtućźka): „A Bóh widźesche, so běsche dobre." Tele słowa ßu sygl dospołnenja a dospołnośćźe, kotryž Bóh ßwojemu skutkej pschitłóćźi. S tym je też wobsyglowane, so ma ßwět pched Bohom a psches Boha jenož wobstać.

Też druhi skutk tśećźeho dnja (11. 12.) běsche dobry. — Njeje też tole dźiw? Ty wosmjesch horstku ßymjeschkow a wußyjesch je porunju ßebje na jenu a tu ßamu rolu, hdźež ma kóżde tußamu zyrobu, tußamu mjesu a teßame wothladanje: a tola ßo njesaměnja, ale kóżde wurośćźe po ßwojej drużinje, jene běłe, druhe żołte, tśećźe cźerwjene atd.; płody ßu słódke abo kißałe atd.

13.—18. schtućźka. Człowjek je króna a kwětka Božeho ßworjenja, a semja, jeho ßydło, — niz drje po ßwojim astronomiskim stejnischćźu —, ale po ßwojej ważnośćźi ßrjedźischćźo wscheho ßwěta. Sso wě, to sambźe jenož tón wěricź, kotryž wěri, so je ßo ßyn Boži ßam na semi człowjek narodźił: tak je też ßnadne, to wěricź, so je wschě njebjesse wójsło powołane, semi ßłużićź. Hrajkajo a ßjlohkej ruku wußywuje Bóh wschehomózny miljony ßwětow bjes druheho samyßła, khiba teho, so bychu semju psches runowahu wschelakich mozow, tak nastatych, w jeje postajenym pućźu sdźerżake, so bychu ßwězy byłe na twjerdośćźi njebjesow, . . . jo bychu ßwěćźike na semju, psches ßwoju kraßnośćź człowjeku wutrobu wotschewjake, a ju posběhowałe k njebju a ju sahoriłe k modlenju a k khwalenju stworićźela.

Semja je ßwětowy Bethlehem. Kaž ßjBethlehema nasch Knjes a sbóżnik wuródźe, a kaž je Bethlehem wukhód, ßrjedźischćźo a końz wschěch człowjeschich stawisnow, tute make a khude městaćźko Bethlehem, tak je nascha mała, w ßwětowych dalinach ledma spóznajomna semja powołana, so by ße ßwojim wliwom stawisny wschěch ßwětow wodźiła. S druhimi słowami: stawisny człowjeństwa, měnjenje bójßkich myßłow sbóżnośćźe a człowjeka ßwoboda — to ßu stawisny wscheho ßwěta. A budźe-li roswiwanje a wuwiwanje człowjeśta dokonjane, hdyž budźe Bóh shromadźowacź ßyły pschekraßnjeneho człowjeństwa a wschěch wuswołenych, dha budźa wschě hwěsdy prajicź móz: my ßmy nasche powołanje dokonjałe. A něto budźa jako pschetworjene a ßjnowa narodźene nowe a sprawne człowjeństwo pschewodźowacź na pućźu ßławy nascheho Boha.

III. 26.—31. schtućźka. Bóh ßtwori człowjeka ßebi k podobnośćźi, mužikeho a ßónsku, a nastaji tak ßwojemu skutkej schesćźich dnjow kóńu.

Prěnje dny běsche Bóh jonoż kasał, kasajo běsche do ßwěta rěćźał. Dźenßa pak, na schesty dźeń składuje wón radu ße słowom, psches kotrež je wón wschitke wězy stworił, a ßjduchom, kotryž żiwjenśśe mozy wudźěłuje a żiwjenje wubudźuje; potom hałle dźesche Bóh: Stwońmy człowjeka! To sta ße pjatk. A saßo pjatk, cźichi pjatk, chzynche Bóh pschichodnje hischćże wjele wjetschu radu ße skutkom dokonjecź; tehо dla, hačź runjeź by ße teho posdźiśćźo kacź móhł, schtož wón wukonjecź chzysche (1. Mójß. 6, 6. atd.), wón to tola dokonja.

Bóh stwori ßebi człowjeka k podobnośćźi. Człowjeśki rośum pyscheśćźe njewomasane ßpóßnawanje Boha a bójßkich skutkow (1. Mójß. 2, 19. 23 atd.), człowjeśku wutrobu njewinowatośćź a ßwjatośćź wscheho, schtož ße ßjnjeje wunurjesche a w njej hibasche (1. Mójß. 2, 25), człowjeśku wolu dospołna ßwobodnośćź, po kotrejž móžesche wscho dobre cźinicź a ße wscheho śćźeho wostajićź (1. Mójß. 3, 2 atd.); po cźełnej a ßćeńśkej stronje człowjeśkeho bycźa pak běsche człowjek bjeße wscheje bědnośćźe a bjeße wscheho nakhilenja k khorośćźi, běsche powołany, so by dospołnje ßnjejźi nade wschěmi ßtworjenjemi (1. Mójß. 1, 28) a ßo by něhdy dóschoł a ßaschoł do kraßnjicheho raja na pućźu pschekraßnjenja (1. Mójß. 2, 9. 16).

K podobnośćźi na Boha, ßo by ße to hischćże ras a cźim wótśiśćźo prajiło, ßtwori Bóh człowjeka. To spomjatkuj ßebi derje, człowjećźe! ty by tón, kotremuž ma ße wscho to powjedacź, a wopomń něto, psches cźoż ßy padnył, ale wobrocź ße też we wěrje k temu, kiž tebje wonowi. (Kol. 3, 10).

W prěnich dnjach widomneho ßwěta njeknjećźesche nihdźe mordowanje a rěźanje, nihdźe njeby nadeschoł ßwěrinu, ßa krwju lacźnu a druhu ßwěrinu rostorhaźu; wscho żiwjećźe ße wot rostłinow, to běsche jeniczka zyroba ßa człowjeka a ßwěrinu (Jeß. 11, 6 atd.). Dakle posdźiśćźo, hdyž bě ßjhrěchom też ßmjercź do ßwěta sacźahnyła, je ße to pscheměniło: a po lijenzy je Bóh ße słowom człowjekam dowolił, so ßměźa mjaßo jeśćź (1. Mójß. 9, 3).

Wućźeni ßu ßpytali, tole pschekßwědćźenje wěrjazych wo prěnich cźaßach Božeje ßwórby jako błud dopokasacź; praja, so ße na koscźach prastareje ßwěrny jaßne ßnamjenja khorośćźow nadeńdu, a ße też druhe ßnamjenja na to pokasuja, so ße hižo na prastarej ßemi ßwěrjata druhe żiwe ßwěrjata ßpóźerałe. Tola kaž je ße człowjeśke cźěło po Hadamowym ßpréśćźenju zyle pscheměniło po ßwojich materialnych podkożłach, tak je ße bjes dwěła też podobne pscheměnjenje a pschetworjenje mjes ßwěrinu stało; so pak je tamna ßwěrina, kotrejež kośćźe ßu ße sa nasch cźaß ße semje wurykłe, do Hadamowych cźaßow na ßemi żiwa była, je hołe měnjenje wućźenych, kotrež njemóža ani jako prawe dopokasacź.

A hlej, to bě wscho jara dobre. Hdyž je Bóh ßwět stworił, běsche ßemja jeho wottyknjeny końz, a na ßemi człowjek, a w człowjeństwu Israel, a w tymle ludu ßboża a sbóżnośćźe wołada ßboża a sbóżnośćźe, a we woładźe ßboża a sbóżnośćźe dokonjenje wscheho ßtworjeneho. Stworjenje ßwěta njeśćźi tak ßwonka, ale ßnutska tamneho koła stawisnow ßboża a sbóżnośćźe, kotrejž ßjwěćźnośćźe wuródźe a do wěćźnośćźe ßaßo sańdźe. Tehо dla ßtejі też stawisna wo ßtworjenju ßwěta na ßpocźatku tamnych knihow, kotrejž ßu ßakożk a podkożk nascheje sbóżnośćźe.

(Pokraćźowanje.)

Wschelake ßjblska a ßjdaloka.

— My móżemy naschim lubym cźitarjam pschi ßastupje do noweho lěta ßjewićź, so budźemy jim w naschim „Pomhaj Bóh" saßo po ßamyßle nascheho cźaßopißa dobre a natwarjaźe cźitanje posliećźecź a duž proßymy hischćże junkrócź, so bychu nam naschi pschećźeljo nowych cźitarjow pschidobyli. My nimamy a njechamy żaneho wużitka měćź wot nascheho njedźełśkeho kopjena, jenož w lubośćźi k naschemu ßerbśkemu ludej jón wudawamy, so by

w naschich žerbskich domach dobre natwarjaze njedźelske čźitanje bylo, kotrež nasch lud pomha w starym, pobožnym smyšlenju a pschi dobrych waschnjach sdźerźeć, so by sakhowany wostał pschedb źwětnym duschukažazym čźitanjom, kotrež žo daloko a schěroko w naschim čźaju rošschěrja. Sa nowe lěto šmy sa nasch čźasopiš wobsebje rjane powjedanćka k wočźischćeju dostali, kotrež budźa waš sajimować a kotrež šu napišane wot starého, dobreho wótrźinza. S wočźischćom tutych powjedanćkow nadźijomnje hižo w pschichodnym čźiśle sapočźnjemy. Duž móžemy žo nadźeć, so nasch lud tež s dźakownosću pschiwosmje, schtož žo jemu w luboscźi posticźuje.

— Ssmy hody źwjećili a žo pod blyschćatym hodownym schtomom swježelili. Dary šmy wobradźeli a dostawali a žo dopomnili na tón wěćny hodowny dar, kiž bu nam wobradźeny w sbóžniku, kotryž je žo w Božej nozy do nascheho khudeho a hubjeneho źwěta narodźił. Jene hody hischćeje źwjećimy. To šu hody sa pohanow — źwjedźeń tjoch kralow. Hwězda s Bethlehema źwěćesche do pohanskeho kraja; pschetož k rosźwětlenju pohanow je wona sestkadźała a na njebju steji. A nascha pschiźłukschnosć je, so bychmy źwoju ruku k temu postićźeli, so by ta hwězda dale a dale won źwěćiła do pohanskeho kraja a wbohim pohanam, kiž hischćeje w cźěmnosćźi khodźa, źwětło evangelija žo pschinjesło. Na tule naschu pschiźłuschnosć dopomni naš hodowny źwjedźeń pohanow, źwjedźeń tjoch kralow. Na nim chźemy sažo pohanam źwój hodowny dar wobradźićź pschi kollekćźe, kotraž žo sa mišionstwo mjes pohanami shromadźuje. Wulzy swježelaze běsche bohate woddźélenje Sserbow na shromadźenju sa wbohe hłódne dźěćźi w Afrizy — k dobremu dopokajmu, so žo luboscź k mišionstwu we wutrobach naschich Sserbow hori. Dopokažmy to i nowa pschi kollekćźe, kotraž žo sobotu hromadźi sa nasche mišionstwo mjes pohanami!

— Minjene lěto je tež w Sserbach, w naschich žerbsich wosadach swoje pscheměnjenje pschinjesło. Na wotpočźink je schoł knjes farař Ssykora w Ssmilnej. Wón je był posledni žerbsći farař tuteje něhdy žerbskeje wosady. Jeho nasledźnik je Němz. — Do źiwjenja je stupiła nowa Khwaćźanska wosada a sa jeje prěnjeho fararja bu k. kaplan Sarjeńk pschi Michalskej wosadźe pomjenowany. Na jeho město žo knjes kandidat Tyschér wuswoli. Dotalna Lupjanska wosada je žo hacź na dalsche s Khwaćźanskej wosadu sjednoćźiła. Se schulskeho źiwjenja je naspomnićź, so je žo zyrkwiniško-schulske městno w Budyschinku s nowa wobsadźiło s knjesom Pětrikom, kiž běšche hacź dotal i wučerjom w Hórbu. Knjes wučeř Domaschka je žo se Stróže do Luha pschesydlił. Se frudobu šmy sažo nasjonicź dyrbjeli, so je sažo wjazy žerbskich wučerjow do Němzow schło. Nowe schulske twary žo we wschelakich wosadach pschihotuja — tak w Budeśtezach, w Minakale, w Malescźezach atd. —. Hacź žo wschitke twary w tym lěćźe wuwjedu, hischćeje wěste njeje, pschetož dyrbimy žo pschezo sažo praschećź: schto pomhaja žerbske schule, hdyž žerbskich wučerjow nimamy? Rjane zyrkwinske źwjedźenje šmy sažo źwjećili: źwjedźeń swonkowneho mišionstwa w Bukezach a Gustav-Adolfski źwjedźeń w Nakezach. Sserbska studowaza młodosć móžesche na 25lětne skutkowanje źwojich skhadźowankow wróćźo hladać a je dwoji źwjedźeń — źwjedźeń skhadźowanki šameje — a źwjedźeń starych knjesow, przedawschich wopytowarjow skhadźowankow s konzertom w Budyschinje — wuhotowała. Sa nasch Maćźicźny dom šu žo sažo rjane dary nasběrałe a běšche nam w sańdźenym lěćźe wot wyschnosćźe dowolene, we wulkim róžku źjawnje dary hrmadźićź.

— Wobnowjena kschižna zyrkej w Draždźanach, w kotrejž chźemy — da-li Bóh — sažo naśche žerbske Bože źłužby dźerźećź, žo nadźijomnje sapočźatk junija t. l. s nowa posźwećźi. My wutrobnje pschejemy, so by žo tale nadźija dopjelniła, so bychu žo dźěła tak spěchowałe, so by kschižnej wosadźe móžno było, sažo do źwojeho lubowaneho doma sać źahnućź. Zyrkej dostanje rjanu pychu, wot kotrychž jenož sćźěhowaze wusběhnjemy: We 8 pišanych woknach pschi zyrkwinej łódźi směja 8 sbóžnych khwalenja sa wobras, we woknomaj pschi woktarnischćźu budźe narod a k njebju spićźe tehо Knjesa. Sa wupyschenje woktarja je měćźanska wyschnosćź 20,000 hr. pschiźiwolika. Woktarne blido budźe s běłeho marmora. Wón budźe wulkotnje rjane a drohotne wobrazy se źwjataeje hitorije pokajowaćź. — Bóh chźył dać, so by nowotwar psched tajkim wohnjowym njeźiłożom sakhowany był, kaž je Bohu žel kschižna zyrkej hižo wjazy króćź pschětraćź dyrbjała.

— Cźeladne hermanki, kotrež mějachu žo hacź dotal posźledni dźeń lěta w Draždźanach, šu źwój kónz dozpiće. W przedawschich cźasach by tam wjele cźeledźe też s naschich Sserbow pschikhadźoło, so by žo sa Draždźanami pschitajiło. Psched něhdźe 30 lětami žo tam na 600 wotroćźkow a dźowkow a něhdźe 100 ratarjow sendźe, kiž cźeledź pytachu. Lěto wot lěta bě wopyt hubjeńschi a lětsa tam skoro nichtó wjazy njeběsche. Naschi młodźi wjazy słužićź njechadźa; to je wulka nusa sa naschich ratarjow, kiž ludźi trjebaja.

Na tsjoch kralow.

Do kraja cźěmno źwećźi žo
Něrk hwězda rjana, jasna,
Tam, hdźeć je tolste pohanstwo,
Tam pruhi sćźele kraźna.
Cźi mudri s ranja pschiindźechu
Toh' Knjesa narod khwalićź,
Jim puće dothe njeběchu,
Toh' Krala pschiindu cźesćźićź.

Tu hwězdu widźa s wjeselom,
Něrk ja njej khwatnje dźeja,
A w Betlehemje s khwalenjom
Pšched sbóžnikom něrk steja,
Něrk pšched njoh' padnu, s modlenjom
Jim wutroby žo horja
A skoto, maru s woruchom
Tom kralej k cźesćźi darja.

Tež nasche dary wot naš wsmi,
Njech wutroby cźi źłuża.
My leźimy we modlitwi,
Cźi słuscha s cźěłom duscha;
O, źwećź nam s blisa, s daloka,
Naš cźěri k tebi žadosć,
Ty kraźna hwěsda kralowska,
Dha mamy sbóžnu radosć.

E. Helaš.

Něschto k rospominanju.

Ambrosius praji: Khrystusowa khudoba je moje herbstwo.

Dobrowólne źmilne dary sa wbohe hłódne dźěćźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2676 hr. 42 np.

S Budesćźanskeje wosady:

Wud. S.	2	=	— =
L.	1	=	— =
N.	1	=	— =
H.	1	=	— =
H. dale	2	=	— =
R.	1	=	50 =
W.	1	=	60 =
N.	1	=	— =

S Bukećźanskeje wosady:
(4. sběrka.)

S Wajiź: D.	5	=	— =
S Pomorź: R.	1	=	50 =
S Bukez: Bl.	3	=	— =
S Luska: Pr.	1	=	— =
S Wujećźka: L.	3	=	— =

S Khwaćźanskeje wosady:

Domaschka s Nowego Bronja	1	=	— =
N. N.	—	=	50 =
Na hodownym wobradźenju we Wulkej Dubrawje pšches k. Henku	11	=	10 =

S Budyschintskeje wosady:

N. N. s Budyschinka	4	=	— =

Hromadźe: 2717 hr. 62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěćźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźiśćźcź a nakład Ssmolerjej knihićźiśćźećnje w Budyśinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 2.
14. jan.

Łětnik 10.
1900.

Serbśke njedźelśke łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihicźiśchczełni w Budyschinje a ju tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

2. njedźela po tśioch kralach.

Rom. 12, 6—16.

Kśchesćźijanske źiwjenje je paradis-sahrodka.

Pobožny Jan Arnd († 1621) je knihu napiśał ś tym napiśmom: paradis-sahrodka polna kśchesćźijanśkich poczinkow. Nasch dźenźnjischi tekst Rom. 12, 6—16 nam śjewi, kak móže kśchesćźijanske źiwjenje tajka paradis-sahrodka bycź. To ju śłote prawidła sa źiwjenje, kotrej ju nam tam dawaju. Cźinmy po nimi. Najprjedy je nusne, so kóždy źwojeho powołanja hlada se wschej źwěrnosću. Ma-li schtó słužbu, dha njech słužby hlada. Kak sbožowny tón cźłowjek, kotryź ma powołanje, a hdy by ty źwoje zyłe źiwjenje khoreho hladacź měł, abo by dźełacźer abo duchomny abo wucźer pschi najwobcźeźnischich wobstejnosćach był, dźakuj ju Bohu sa źwoje powołanje a budź źwěrny w dopjelnjenju twojich pschiśłuschnosćow. Sswěrnosćź wośtanje prěnje źadanje a to Boźe dla. Ssu wschak tej cźłowźy nahladowarjo, inspektarjo atd., ale kak śrudna słužba, hdyź chźemy jenoź prjódkśtajenych dla źwěrni a źwědomliwi bycź. Schtoź kśchesćźijanow źwěrnych cźini, je bohabojasnosćź, je źwědomnje w naź. My mamy źwojeho inspektarja stajnje pschi źebi. Teho śjebacź njemóźesch. Tón źudźi kóźde skombźenje. Sswěrne dopjelnjenje pschiśłuschnosćeje pak źiwjenje źłódke cźini. Na cźernojtym pucźu dźěła najrjeńsche róże wjeźełosćeje sakrźěwaju. Teho dla, ty duschowpastyrjo, staraj ju sa dusche; ty wucźerjo, hladaj źwojeje wucźby. Teho dla, ty prjódkśtejerjo w zyrkwi abo w měśće a na kraju, budź horliwy; ty hladaćka khorych, pokaź pschecźelne wobliczo. Starschi, hladajcźe napominanja. S krótka, schtoź ju, budź tej wschón. Njedaj twojemu powołanju póblanśkej wěźy bycź, ale hłownej wěźy twojeje wutroby. — Tola to źame na źebi hischcźe njewucźini. Ludźo ju, kotrjź ś dypkom źwoju pschiśłuschnosćź dopjelnja, a tola nam jich towarśtwo derje njecźini. Sskónćne źwěćło kśchesćźijanśkeje lubosćźe pobrachuje. Teho dla ś druha wjele w tym leźi, so mjes ju wobkhadźujemy we wschej lubosćźi. Kajka dyrbi kśchesćźijanka lubosćź bycź? Bjes falschnosćźe a wutrobna. Bjes falschnosćźe! To je falschna lubosćź, hdyź ludźo źebi bjes ju do wocźow rjenje cźinja a śady khribjeta ma jedyn na druhego kłeśki a pschiśłodźenje. To njeje prawa lubosćź, hdyź ju w dobrych dnjach wjele wo pschecźełśtwje powjeda, w nuśy pak ju pschecźel wopuschcźi. A potom lubosćź tej wěrna njeje, hdyź ty teho, kotrehoź lubujesch, na wopacźnym pucźu wośtajisch. Prawa lubosćź njemjełcźi. Wutrobna dyrbi lubosćź bycź, t. r. bratrowśka. O, kełko to hischcźe pobrachuje! Dale — komu mamy lubosćź wopokasacź? Kóždemu — njech je nam wón runy abo njech je wyschchi abo nijźchi. Pśched wośebnymi ju dźenźnjischi dźeń pokłoneja, ale nijźy ju sazpiwaja. Tak bycź njedyrbi. Ně — njemyślcźe na wyśoke wěźy, ale dźerźcźe ju k nijśkim. S zyła ś cźeśćźu ju mjes ju wobkhadźejcźe, kajźehoźkuliź schtanta tej něchtó je. Komu mamy lubosćź wopokasacź? Duchownje źłabym, hubjenym dźěćźom. — Kełko je to cźinicź, napominacź,

troschtowacź! Ale pschede wschěm tež khudym, potrjebnym. Bjerćze žo po potrjebnosćach waschich žobukschesćijanow horje. Njećakajcze, hacź waš wo podpjeru proscha, ale njeproscheni hladajcze, hdźež móžecze pomhacź, a hdy by talěr poliwki sa khoreho byl. Komu mamy lubosć wopokasacź? Tym, kotšiž žu ſ nami jeneje wěry, ſ tym, so mamy mjes žobu jenajku myšl, ale tež tym, kiž žu pschećiwniźy nascheje wěry. Žohnujcze tych, kiž waš pschesćěhaju; žohnujcze a nježwarcze. To skónčnje hischcze žu ſbožonne, wježelе cźłowiske dźěćći, wježelcze žo bjes sawiscze ſ tymi, kiž žo wježelа — a schtož srudnych nastupa, płaćcze ſ tymi, kiž płacza. Duž dha — cźesćź wopokasujo kóždemu, se žwojimi wěrytowarschemi w jenajkej myšli, pschećiwo njepschećelam bjes hidźenja a hórkoscze, ſ wježelými wježely a se srudnymi srudny, tak kschesćijan psches žwět dźe a se žwojeho žiwjenja sahrodku Božu sćinj polnu sdobnych kschesćijanskich poćinkow. A wopraschesch-li žo jeho — nimasch dha žaneje nuſy, žaneho njesboža, kotrež tebi žiwjenje hórke cźini, wón wotmolwi: Nuſy a horja wschak mam dosćź, ale ja žym wježely w nadźiji, sćerpliwy w cźěžnosćźi a wobstajny w modlitwje. — Kak cźężke je žiwjenje, hdyž jo do žwětka Božeho słowa njestajisch! Cźężkota powolanja — kajte brěmjo! Wschelazy cźłowjekojo, kak woni jo cźężke cźinja; wschelake horjo — kak móža cźłowjekej wschо hórke cźinićź! Ale něto wsmi do žwojeho powolanja žwěrnosćź žobu; wsmi mjes ludźi lubosć žobu; dźi do cźerpjenja se sćerpliwosćźu, kotraž nadźiju na Boha dawa — potom bywa cźężke sažo lohke, hórke słódke, cźeža radosćź, — hdyž je twoje žiwjenje tež próza a kschiwda było, je tola kraźne było, paradis-sahrodka polna kschesćijanskich poćinkow. Hamjeń.

Puczowanje po Božim pižmje

abo

kajte myšle nakhadźach, Boze žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitar „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokraćowanje.)

1. knihi Mójsažowe.

2. stаw.

IV. 1.—3. schtućźka. Po dokonjenju skutka schěsćź dnjow wotpočuje Bóh na žedmy dźeń a požohnuje a žwjećźi tónle dźeń.

Bóh je wschemu, schtož je stworił, wěstu žamostatnosćź spožećił, saschćźěpjo wschemu sakoń, po kotrymž móže žo a ma žo stajnje a wschědnje wobnowićź, ſ tym pak wostanje žiwjenje w stwórbje wotwižne wot Boha; pschetož Bóh wobthowa wschě jenotliwe stworjenćźka w žwojej ruży, a móže tež, hdźež jeho mudrosćź a lubosćź to chze, khód stwórby tak wodźićź, kaž jenož chze, a na spodźiwne waschnje ma stwórba jemu poslušnacź a jeho radu wukonjećź.

Bóh wotpočuje wašche žedmy dźeń wot wschitkeho žwojeho dźěła, kotrež bě wón sćinił. S tutym wotpočowanjom njeje žo wón stworjeneho žwěta wdak abo wotrjekł, ně, wón cźehnje wschón stworjeny žwět sa žobu.

A bu wječor, a bu rano, žedmy dźeń — tak nam Boże žłowo njepowjeda. Boži žabbath wostanje wotewrjeny, wón slětuje na wschěch dalschich stawišnach, doniž junu stawišny do Božeho sabbatha njesańdu.

Mjes wschěmi ludami na semi žu žo bajki abo mythy wo stworjenju žwěta wobkhowałe. Mjes wschěmi błyschćźi žo jaźnje powjesćź wo stworjenju žwěta, kaž ju nam Boże žłowo podawa. Prěnje kopjeno Mójsažowych knihow je ważnische, dyžli wschě swjatski pschirodo-sprytnikow a mudrych tuteho žwěta. Wědomosćź wo naschej semi je ſ wulkej próžu wschelake cźaźy abo periody stworjenja nascheje semje sestajała. Tele cźaźy žlożuja žo ſ dźěła na to, so žu stoły a pjerschcźe nascheje semje wschelako na žo składźene, ſ dźěła tež na to, so žo w tutych kamjeńtnych a pjerschćźowych worschtach wschelake srostlinske a žwěrinske powostanki nadeńdu, kotrež žu žo po cźaźu wurhłe a kotrež žo wot něćźišćich rostlinow a wot něćźišćeje žwěriny rosdźěłuja. Po tym žudźa wućźeni, so žu dyrbjałe psched cźaźom, ſ kotrymž je cźłowjestwo na semi sastupiło a semja žwój něćźišći ras dostała, druhe cźaźy bućź: drnhe, prěnjische periody stworjenja žwěta.

Tola nam dotal ani hischćźe krućźe snate njeje, kak žu wschelake kamjenje a skały a pjerschćźe nastałe, ani njejžu wschě worschty wschudźom po žamym rjedźe sworschtowane a jaźnje wot žebje rosdźělene. Teho dla tež njejžu ani žudźenja wućźenych, ani podkožki, na kotrež žo tute žudźenja slożuja, jako njekhabłaza wěrnosćź pschipósnate; kaž žo najstarsche stawišny ludow do bajkow a mythow sabkudźa, tak sabkudźa žo tež najstarsche stawišny nascheje semje ſ wjetscha do teho, schtož žu žebi mudri tuteho žwěta po žwojim rosumje wumyšlili. Dale mamy tež wopomnićź, so je žo hacź dotal žrjedźna Asija, hdźež je něhdy kolebła wscheho cźłowjestwa stała, wot starožitnosćźerjow jara mało pschepytała, a so nam žwjate pižmo wo dwěmaj podawkomaj prastareho cźaźa powjeda, kotrejuž wliw na swonkowne roswiwanje semje a na roswiwanje wschech rostlinow a wscheje žwěriny žana wědomosćź wo pschirodźe ani sapschijećź a ani wuměrićź njemóže; tej podawkaj stej ſ prěnja Boże poklećźe, kotrež je Bóh nad semju wuprajił, dokelž staj prěnjej starschej wscheho cźłowjestwa sbrěschćźoj, a ſ kotrymž je tež wscha žwěrina k nićźomnosćźi poddata (pisch. 1. Mójſ. 3, 17 a Rom. 8, 20.) a ſ druha lijenza, psches kotruž žu semja hacź k najwyschschim horam ſ wodu pschikryta a buchu wschě žiwe bućźa na žuchej semi sanićźene bjes tych, kotrež buchu ſ Noachom w kaschćźu wuthowane. Hdyž tež wschelake wućźby mudrych wo nastaćźu semje ſ powjesćźu wo stworjenju žwěta, nam w Božim žłowje podatej, žo njesnježu, dha tola njemóža wěrnosćź Božeho žłowa potorhacź. Hrěch je, kotrž je cźłowjekej knihi Božeje stwórby sajglował, a wumoženje je, kotrež je wotewri. Mjes sapoćatkom wscheho hrěcha a mjes dokonjenjom wumoženja spósnawanje Božeje stwórby stajnje pokraćźuje; tola sćźěnu, kotraž naš wot dospołneho spósnawanja dźěli, njemóže cźłowjek nihdy potorhacź: hrěch je ju mjes Božej stwórbu a mjes cźłowjekom postajił.

Schtó pak je tule stawišnu wo stworjenju žwěta podał, kaž ju nam biblija powjeda?

Bjese wscheho dwěla je ju Bóh hižo prěnim cźłowjekam sjewił. Njeby-li Bóh to sjewił, njebychu cźłowjekojo ani žwój swiž ſ Bohom, ani žwoje stejnischćźo na žwěcźe prawje spósnacź móhli. Prascheć žo jenož móhli, hacź je Bóh tele powućźenje prěnimaj cźłowjekomaj psches widźenje (vision) podał, abo hacź je wón ſ nimaj rěćźał rt ſ rtom, kaž je Bóh něhdy ſ Mójsažom hischćźe wot wobliczа k wobliczu, kaž cźłowjek je žwojim pschećźelom rěćźał (2. Mójſ. 33, 11; 4. Mójſ. 12, 6 atd.). Nascha powjesćź njejpomni nam ſ nićźim, so staj prěnjej cźłowjekaj tule powjesćź psches widźenje dostałoj; my pak na mesćźe spósnajemy, so žo wona nam jako powjesćź jednoreho podawka poda. Teho dla mamy žo sa to rosžudźićź, so je Bóh ſ cźłowjekom rěćźał. Schtož je něto Bóh prěnimaj cźłowjekomaj wo stworjenju žwěta sjewił, to podaschtaj je wschěm ważnym a snamjenitym, schtož běsche žo sa jich žiwjenje stało, žwojim dźěćźom a potomnikam. Tele powjesćźe buchu wobthowane wot splaha bohabojasnych (1. Mójſ. 5) se žwěrnym wopomnjenjom, a žamo pschi smješchenju rěćźow njeje žo wěrnosćź jich wopschijećźa wobschkodźita (1. Mójſ. 11) a se spósnawanjom a ſ cźesćźowanjom wěrneho Boha žu žo wot naroda k narodej namrěke, doniž njebuchu ſ Abrahamom duchowne namrěćźiwo wuswoleneho naroda. Hdy žu žo nasche powjesćźe napiśałe, njehodźi žo ſ wěstosćźu wobkrućźićź, tola najsfeřischo hižo dokhi cźaź bo Mójsažа, kotrž je stawišny wo stworjenju žwěta jako pschipósnate pižmo do Thory abo do knihow sakonja Israelišeho luda pschijał.

I. 4.—17. schtućźka. S dokonjenjom skutka schěsćź dnjow sapoćźinaju žo stawišny roswiwanja semjskeho žwěta. Wróćźo pokasujo na horjeka jenož ſ krótka naspomnjene stworjenje cźłowjeka na schesty dźeń rosprawja žo nam najprjedy wobschěrnje, kak je Bóh cźłowjeka stworił, kajte wobyblenje je jemu pschipokasał a schto běsche jemu pschikasał, so mohła žo jeho žwěra wobkrućźićź.

Wot něćźa njenakožuje žo jenož wschěbne žłowo Bóh, ale stajnje: Bóh tón Knjes. Hdyž je mjenujźy rěćź wo Bohu powschitkownje po jeho njewidźomnych mozach, po jeho wschehomozy, mudrosćźi a po jeho wschejdobladnosćźi, ſ kotrejž žo niž jenož na wscho powschitkowne, ale tež na wscho jenotliwe do cźaźa dohlada, kaž móže jeho tež póhan spósnacź a sačźućź, dha steji powschitkowne

ſkowo Bóh; hdyž pak je wo nim rěcž jako wo Bohu ſwjaſka, jako wo tym, kotryž je ſe ſwojimi wuſwolenymi ſ wobžebitym ſwjaſkom ſo ſwjaſak, a kotryž je ſo nad nimi pak po ſwojej ſmilnoſcži, pak po ſudženju jako jich Bóh ſjewik a ſo jim pósnacž dak, dha rěka wón Knjes. Schtóž na to kedźbuje, pytnje tónle rosdźěl po wſchém ſtarym teſtamencže.

Sjednoćenje ſkowom: Bóh tón Knjes ma wobſwědčićj, Jehovah (tón Knjes) njeje žadyn druhi hiba Elohim (Bóh), Bóh, kotryž je ſo ſe ſwjaſkami ſtworjenjom ſwjaſak, žadyn druhi hiba tón, kotryž je nad nimi posběhnjeny, Bóh iſraelſki žadyn druhi, hiba ſtworiczel ſwěta.

So njebychu žida mjeno „Jehovah“ njewužitnje wužiwali a 2. kaſnju (2. Mójſ. 20, 7) prawje krucže dźerżeli, njejßu wone tele mjenno ženje trjebali, ale ſtajnje, hdźež je wone w ſtarym teſtamencže nakožowane, cžitali adonai, tón Knjes. Tak je ſo ſtało, ſo ſkónčnje wjazy njeſnajachu, hacž ma ſo jemu rjez Jehovah abo hinak. A teho dla je Luther wſchudźom tam, hdźež je w hebrejſkim texcže Jehovah pißanc, ſtajił KNJES ſe ſamymi wulkimi pißmikami; hdźež pak w hebrejſkej rěcži cžitaſch adonai, je Luther pißał KNjes, jenož ſ dwěmaj wulkimaj pißmikomaj.

(Pokračowanje.)

Mißionſka ſchtuczka.

O, dźicže won na wſchitke rucže,
Tych ſabludźenych pſchiwjećcže,
Jim ruzy podawajcže rucže,
A k Jeſußej je pſcheproſchcže.

To njebjo je pſchi nas na ſemi,
We wěrje na nje hladamy,
Kiž w jenej wěrje budźa ſ nami,
Tež tym je njebjo hotowe.

O, duž dha chžemy w Božim mjenje
Sa pohanow dźenß woprowacž,
Nam mytowane budźe rjenje,
Hdyž pſched Bohom b'dźa ſ nami ſtacž.

Tam budźemy wſchěch junu widźećj,
Kiž ſa nich ſmy tu dawali,
Tam budźa woni ſa waß ſwědčićj,
Cži ſu, kiž ſu nam pomhali. E. Helaß.

Naſchemu evangelſkemu ludej

Evangelſzy kſchećſzijenjo, kotkiž běchu ſ zykeho khěrżoriſwa k jěſdej ſa ſnutſkowne mißionſtwo w Straßburgu ſhromadźeni, ſu nam tu poruczności dali, pſchi ſapočatku noweho lěſtſtotetka ſe ſkowom ſo na naſch lud wobroćićj. W jich mjenje my rěcžimy, kaž to nam ſwjatočna hodźina ſo ſkónčazeho a ſo ſapočazeho lěſtſtotetka na ſwědomnje połoži.

Bóh je w minjenym lěſtſtotetku wulke na naſchim ludu kaž na zyrkwi reformazije cžinił. Pſched ſto lětami běſche naſch wótzny kraj roſtorhany, wot franzowſkeho ſwětpſchewinjerja jemu ſanicženje hrożeſche. Dźenßa ſmy my we wóhnju dobywarſkich bitwow hromadźe ſwołani ſjednoćenj lud. Tehdom leżeſche evangelſka zyrkej pod ſpſchahom puſteho ſwětneho ſmyßlenja, kotrež žaneho žiwego Boha a wumożnika njeſnajeſche. Dźenßa my ſaßo wěmy, ſchto ma ſa wutrobu, dom a lud evangelſke kſchećſzijanſtwo rěkacž. S nuſy a pomozy wußwobodźazych wójnow ſo duch ſwětpſchewinjazeje wěry wunarodźi. Sbudźenje k nowemu žiwenju w Boſy duchow ſ prócha posběhny. Mózni předarjo dobuchu ſo ſ mozu ſwojeje wěry nuts k ludowej wutrobje a pobožni kſchećſzijenjo ſwjaty woheń žiwichu. Dale a bohatſcho ſo theologiſka wědomnosć w ſwjatym pißmje potajene pokłady mudroſcže a pósnacža roſwiwaſche k hłubſchemu ſakoženju wěrjazeho žiwenja. A woživjeni kſchećſzijenjo podachu ruku k dźěku, najprjedy ſwonkowneho, potom ſnutſkowneho mißionſtwa. S dobrym prawom ſo 19. lěſtſtotett mißionſki lěſtſtotett evangelſkeho kſchećſzijanſtwa mjenuje. Wſchitke tele dopomnjećza a nadobyća dyrbja naſchu duſchu ſ ponižnym dźakom napjelnićj.

Tež na měrnym prózowanju narodow je naſch lud pſches ſprózniwe dźěło w měſtach a na wßach, w dźěłarńjach a fabrikach pod Božim žohnowanjow ſ wuſpěchom dźěła měł. Kaž w žanym cžaßu prjedy je cžłowjeſtwo dopjelnjujo Božu pſchikaſnju: „Cžińcže ßebi ju poddanu!“ nawukło ſemju a jeje mozy wobkńježićj. Tak nam ſtare lěſtſtotetk na końzu napohlad dźiwneho poſběhnjenja zykeho ludoweho žiwenja, nowe pſchi ſwojim ſapočatku ludjenje mózneho dale ſpěchowanja. A hdyž te ludy, w kotrychž je podtłóčenje reformazije ſ najwjetſchim wuſpěchom ſkutkowało, pſchezo cžežo wo ſtatne a narodne wobſtacže ſo bědźa, ſo evangelſke kſchećſzijanſtwo Bohu dźakuje, ſo je ſo jemu wſchitko wulke a kraßne, ſchtož je dozpiło, ſoźěłło jako herbej a ſtražnikej tych kubłow, kiž buchu jej w reformaziji zyrkwje Khryſtußowcje wobradźene.

Tónle błyſchćazy wobras ma wſchak tež cžěmny druhi bok. Roſwiwanje ſwětnych mozow je ſwětnej myßli k naſtróžazej ſylnoſcži naroſcž dało. Pſchi dźěłanju ſ naturſkimi mozami je hladanje žiwjenja duſche cžerpło. Pſchi dźěle w ſtwórbje je dźěł dźěcži 19. lěſtſtotetka ſtworiczela ſabył a wotpad wot Boha a wſcheho bójſkeho, kaž ſylnſchi być njemóže, je daloko a ſchěroko pſchiſchok. Tež pola jich wjele, kiž k zyrkwi ſo dźerża, je kſchećſzijanſte ſmyßlenje počerpło a duch ſo poddacža Bohu je wotebjerał; woni ani ſwoju woßobu ani ſwoje wobhźbeńſtwo do ſłużby Božeho kraleſtwa njeſtaja. Cžężke brachi żereja na dobrych mozach naſcheho ludoweho žiwjenja; njepóžcžiwoſcž a žadoſcžiwoſcž pſchibywatej pola młodych a ſtarych a kaſytej we wſchěch ſchtantach myßl ſa cžiſtoſcž a dobre waſchnje a ſahubitej ſwójbne žiwjenje, kotrehož hajenje běſche něhdy pycha naſcheho luda. A ſjawny duch, wotdźěleny wot ſjewjenja Božeho njeſakita wjazy, kaž by dyrbjał, wěcžne porjady Bože pſchecžiwo jich wupuſćerjam a ſwjatoſcž a wěry pſchecžiwo jich ſazpiwarjam. W ſwěcže, kotryž nětko bóle hacž hdy prjedy k ſwojemu wobſtacžu a pokračowanju žiwjeńſkich mozow evangelija potrjeba, je evangelijon wot ſich wjele, hewak ſhmanych cžłowjeſkow pſchepóſnaty a ſazpity.

Najcžećſcho tale nuſa na poli towarſcheho hibanja ſkutkuje. Bjes dwěła je ſaſtupjenje dźěłacžeſkeho ſchtanta jako ſobu poſtajazeje mozy do kſchećſzijanſkeho ſwěta podawk ſ najßylniſchimi ſcžěłwkami, kotryž ſo ſkónčaze lěſtſtotetk podawa a pſchewinjenje ſ teho wuroſcženych wojowanjow najcžećſchi nadawk, kotryž nowemu lěſtſtotetku ſawoſtaji. Statej hiſchcže ſa tole wojowanje ſylna bróń pobrachuje, wodźazym ſchtantam jaßne ſroſymjenje, zyrkwi prawe ſkowo měra. Wulke ſawinowanja na wſchěch bokach ſu duchow ſmucžiłe, wutroby hórke cžiniłe, ſnapſchecžne dowěrjenje pſches hordoſcž a ſawiſcž morile. Němſke khěżorſtwo we wutrobje Europiſkeje leżaze a w běhu lěſtſtotetkow do ſrjedźijſnj wſchitkich roßßudźazych wojowanjow duchow ſtajene, budźe ſo na pſchedźěłanju praſchenjow pſches towarſchne (ſoziale) hibanje naſtatych na prěnim měſcže wobdźěłićj dyrbjećj. Wot ſwojeho ſakoženja je nowe khěżorſtwo tónle nadawk pósnało a k jeho dopjelnjenju nowe pucže naſtupiło. Evangelſka zyrkej pak bu hižo wo ſrjedź lěſtſtotetka pſches Wichernowy profećžiſki hłóß wubudźena we wſchěch ſwojich žiwych ſtawach ſ modlenjom a dźěłanjom ſobu pomhacž na wuhojenju ſchkodow a nuſow ludoweho žiwjenja. Tole namołwjenje njeje njeßłyſchane woſtało. Bohate ſkutkowanje luboſcže, kiž ma korjeń we wěrje, je w evangelſkej zyrkwi ſakćěło, je nękotru ranu na ludowym cžěle ſahojiło a puć k wujednanju ſchtantow bjes ſobu pokaſało.

Ale wjazy je nuſne, hacž je ſo hacž dotal ſtało. W evangelſkim kſchećſzijanſtwje dyrbi to pſcheßwědčenje k mozy pſchińćj, ſo je evangelion jenicžke lěkarſtwo k wuſtrowjenju naſcheho ludoweho žiwjenja a k dowjedźenju trojazeho měra w naſchich towarſchnych wojowanjach. Wopornjwoſcž, kotraž naſchich wótzow we wěrje k tenu wabjeſche, kubło a krej wjeßele woprowacž, dyrbi ſaßo wotucžićj. Schtóž je w evangilju wot Khryſta wěcžne kubło namakał, ſenjſke kubło ſa dowěrjenj punt wobhładuje, ſa kotrehož nakoženje k wyſchſchim ſamyßłam a w ſłużbje bliżſcheho ma ſwojemu Bohu ſamołwjenje dawacž. Schtóž je pósnał, ſo ſmy wſchitzy pſches Khryſtußa ſ Bohom ſjednani, bratſja, ſo ſa to ſtara, ſo by ſo wſchemu ſwěrnemu dźěłu msda doſtała, ſo by ſylny ſłabemu ſłużił a kóžda nuſa w prawym cžaßu pomoz namakała. Schtóž hnadu Božu, kotraž naß w Khryſtußu ſłóžnych cžini, ſam na ſwojej wutrobje naſhoni, ſo w ponižnoſcži k padnjenym a ſhubjenym pokhili, ſo by jich ſaßo na prawy puć dowjedł. Bohabojaſnoſcž a ſwěrnoſcž, dobre waſchnje a pózcžiwoſcž w domje, prawdoſcž a ſprawnoſcž w ſjawnym žiwjenju roſtu jenož na polu wěry, kotraž je w evangeliju měr ſwědomnja, móz noweho žiwjenja namakała.

Cžińcže pokutu a wěrcže do evangelija!

S tym ſkowom, wótriſchim hacž mjeczom, je Jeſuß Khryſtuß

pschipowjedanje njebjeskeho kralestwa sapočzał. Wón wschitkim lětstotetkam pučz wumoženja a sbožа pokaže. So byschtej kóždy schtant a powokanje žwoju winu pólnakej a žwoju pschiščlušchnosćj dopjelnikej, na Božim kralestwje žobu dźěłacz, je sapočzatk polěpschowanja. Bohu budź dźak! hischcze žu w naschim wótznym kraju kćěžjaze měitnischcza evangelskeje wěry a wjeseleho zyrkwinskeho žiwjenja. My sadwělowacz njetrjebamy, ale dyrbimy nadźiju měcz. Tež tam, hdźež derje njesteji, móže so psches Božu hnadu saso polěpschicz. Wschitkich evangelskich naschеho luda, wuzokich a niskich, bohatych a khudych, napominamy, stanycz k žwjatemu wojowanju a k khutnemu dźěłu sa wyšoke kubła evangelskeje wěry a žiwjenja. Hdyž wschitzy, kiž do wěrnosćje sbožnychćěinjazeho evangelija a do pschichoda luda reformasije wěrja, hromadźe stupja a sa to smužicze w sjawnym žiwjenju sastupja, potom Bóh naschе modlitwy wuzłyschi a nowe rěki žwjateho ducha wuliwa, kiž móže šam wobnowjenje naschеho luda dokonjecz. W Božim kralestwje ženje posdźe njeje, so wróćicz. Ale je wulki cząs. Teho dla wróćo k staremu evangeliju a do prědka s Bohom!

1. wulkeho róžka 1900.

Zentralny wubjerk sa snutskowne mižionstwo naschеje evangelskeje zyrkwje.

Pschisponnnjenje: Nětko sćěhuja jako podpismа mjena žławnych muži, kiž i wutrobu a se skutkom steja w dźěle snutskowneho mižionstwa. Se wschěch dźěłow naschеho wótznego kraja cztamy jich mjena. Tole napominanje žame je so redaktorej direktnje wot pschedźłydy zentralnego wubjerka snutskowneho mižionstwa pschipóžłało s tej prósłwu, so by jo naschemu žerbskemu ludej w „Pomhaj Bóh" jako w žerbskim cząsopisu snutskowneho mižionstwa wotcziśćiczął. Sswjeselaze je, so tam snaja tež nasch žerbski cząsopis a žu so dopomnili na nasch žerbski lud. Hnujaze a wažne a khutne žu te słowa, kotrež so k naschemu evangelskemu ludej pschi pscheńdźenju do noweho lětstotetka poręcza. Njech wone tež žiwy wothłóž bjes tobu, luby žerbski ludo, namakaja — a naš wabja, so bychmy žebi žłubili, so dźěcmy tež po nich cźinicz k naschemu a k sbožu naschеho zykeho evangelskeho luda.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Dokelž dań pschezo wyschsche stupa, žu tež nasche nalutowarńje nusowane, dań powyschicz. S tym je wulka wobczežnosćj sa naschе nalutowarńje nastała, dokelž tež ludźo, kiž žu nalutowarnjam žwoje njenjesy do knihow płacźili, žebi je wróćo žadaja, so bychu druhdźe wyschschu dań dostali. Duž so tež naschе nalutowarńje dźějicz njeżmědźa, dań na nalutowarńske knihe hnydom powyschicz. Pschi tutej składnosćji so tež sašo pokasuje, schtož žmy hižo wulschłynyli, so derje njeje, nalutowarńje a wupožčeńnje sa mjenšche wokrejžy sakožicz, pschetož tajka pokładniza dyrbi wěšty sakožk měcz, na kotrymž móže tež materialnje žiwa bycz. Nalutowarńja, kotraž ma dobry scherokі wokrjež, so tež tajkich cząsow, hdźež dań khětšje pschibywa a potom sašo nahle pada, bojecz njetrjeba. Pschetož teho móžemy so wěšcze nadźecz, so tele wurjadne a njenadźite wobstejnosćje, kotrež žu nětko w pjenjeżnych należnosćjach sastupite, dołho njetraja a so žo tež tak khětšje minu, kaž žu pschischke. Wina je j wěstosćju tež nětczišcha wójna w Transvaalskej. Runje nětko dźjemy so Bohu dźakowacz, so mamy naschе nalutowarńje, kotrež naschim lubym Sserbam w cząsnosćjach k bokej steja.

— Hnydom pschi prěnim sendźenju sakikeho žejma je so wuradźowało wo nowej żelesnizy, kotraž ma so wot Wósborka psches Radwor a Kamjenz do Wulkeho Hajna natwaricz. Sapóžłanzy naschich wokrejžow, wožebje naschej žerbskaj sapóžłanzaj s mózynym žkowom sa tule żelesnizu wustupischtaj. Wožebje so ranje wo to proschesche, so njeby so s twarow tejele żelesnizy dźějiło, ale so by so wona po móžnosćji hnydom a khětšje natwarika. S rozrěčowanja wschak běšche tež žłyschecz, so wschak so pschi tym twarje na nowe żadanja wěstych stronow, kotreż bychu żelesnizu rady bliže měłe, dźiwacz njemóže a njeżmě. Kaž jara žnano žu tele żadanja dobreje pschicźiny, budźa tola tele prózowanja podarmo. Po dołhim bedźenju je nětko skónčnje cząs pschischoł, so dyrbi so żelesniza, lětdźeżatki hižo wuproschena, natwaricz. Duž budźmy wjeżeli, so skónčnje w naschej połnoznej Łužiy dostanjemy, wo czož žmy so tak dołho prózowali. Swjeżelaze je, kak staj naschej sapóžłanzaj sa nowu żelesnizu rěczałoj. Nadźejmy so teho, so wonaj tež tak smužicze wustupitaj sa wuproschenu żelesnizu, kotraž ma so wot Rakez do Hróbka natwaricz. Ta je j najmjenšcha runje tak ważna a nusna a naschej sapóžłanzaj mataj w rukach, so skónčnje wyschnosćj k tutej nusnej żelesnizy pschikhilnu sćinja.

— Prozeß pschećiwo Marćzinkowej w Błożanach, kotrejž winu dawachu, so je spytała žwojemu pschichodnemu žynej s jědom sawdacz, a kotryž je so kónz sańdźeneho lěta wot pschiščažneho žuda i jeje sažudźenjom skónčił, smeje so s nowa psched pschiščažnym žudom, dokelž je khěžorstwowy žud prěni wužud sběhnył. Khěžorstwowy žud pak so s tym sabjeracz nima, hacz je wina dopokasana abo niz, jenož sa tym ma so prascheć, hacz je so pódla někajki prawismisli smylk stał. Jeniczky tajseje swonkowneje pschicźiny dla je so prěni wužud sběhnył, dokelž njejsu tolmacźej j nowa pschiščahacz dali a jeho na prjedawichu wot njeho datu pschiščahu pokasali. Duž so wužudźenje j nowa stanje.

— Sakoń, so maja so starobne pschikłohi w Sakikej na stat pschewjacz, so w bližschim cząsu w sakikim žejmje dowuradźi. Ssejm jemu powschitkownje pschikłokuje. Jeniczke pscheměnjenje je žejmski wubjerk cźinił, so je postajił, so njeżmě žana schulska wobsada wjazy podpjery dostacz, hacz woprawdźe starobnych pschikłohow wuczerjam płaczi. Derje je, so tónle sakoń do žiwjenja stupi.

— Nowy pruski žejm je so sašo k nowemu wuradźowanju ihromadźił. Wón smeje sašo wo kanalowym sakonju wuradźecz, kotryž je połledni žejm wotpokasał. Tehdom žu konservativni sapóžłanźy pschećiwo njemu khłosowali, wožebje dźiwajo na to, so móhł natwarjomuy kanal rataśjmu schkodźicz, dokelž jenož industriji pomha. Hdyž budźe něhdźe tola pschećeżwědźenje konservativneje strony to žame, so jej to ta sko měcz njemóže, dokelž ma tola kóždy sapóžłanz žo po žwojim žnuskownym pschedźiwědźenju rozsudźicz.

— Dobre postajenja ma tež nowy běrgarski sakoń w nastupanju hracza a wjetowanja. Hdyž něchtó druhemu něschto dołži psches hracze abo wjetowanje, žebi wón tajku žadanku psched žudnijstwom wusforžicz njemóže. Schtož pak je schtó dobrowólnje pschi hracźu a wjetowanju wupłacźił, žebi wróćo žadacz njemóže. Pschecz je, so by tónle sakoń tež dobre płody w žiwjenju měł a nekotreho lohkomyslneho sathował psched njebožom, do kotrehož je nekotryž-kuli padnył praweho rosmyslenja sbywschi we wjeżeckym towarstwje schibałych towarschow.

— Jendźelecźenjo, kiž jene poraźenje po druhim na bitwischczju poczerpja, pschi tym czi hordaczkojo a khróblakojo wostanu, kotrjž žu stajnje byli. Nascha wyschnosćj je pichi wschěm nepraweje Jendźelecźanow jim pschećelnivje smyslena wostała. Schto ma nětko sa to? Jendźelecźenjo so naschich kóždow na puczu do Afriki mozuja wudawajo, so twory a brónje sa Burow žobu wjeju. Woni je do pschistawa nusuja a tam je pschepytuja. Tole sklroblenje je pscheczżivo wschemu ludowemu prawu, a czaž by byl, so bychu so ludy sjednoczile a Jendźelecźanam prajile a dopokasale, schto je prawe a njeprawe.

Dobrowólne žmilne dary sa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2717 hr. 62 np.

S Michalskeje wožady:

P. w Rabozach	6	=	— =
St. a M. P. a M. St. w Budyschinje	5	=	— =
Nowakez dźowka w =	3	=	— =
A. w =	4	=	— =
M. F. w =	2	=	— =

Hromadźe: 2737 hr. 62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcz, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske zyroty:

Wot Bukecźanskeho mižionskeho towarstwa	10	hr.	— np.
H. w Nadźanezach	1	=	50 =

Hromadźe: 11 hr. 50 np.

W mjenje wbohich zyrotow praji wutrobny dźak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku. Cźiscz a nakład Ssmolerjez knihicźiscźarnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čišto 3.
21. jan.

Lětnik 10.
1900.

Ssebſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišćeźerni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

3. njedźela po tſjoch kralach.

Math. 8, 1—13.

Nětk ſwjatoh' ducha proſźymy
Sa tu ſwjatu wěru,

pſcheto wot wěry wſcho wotwiſźuje, a tola ſnadź wo niczim wjazy njejaźnoſcźe a wopaczných měnjenjow a myſli njeje, dźźli wo praſchenju, ſchto je ſbóźnoczinjaza wěra. Wjele jich drje měni, ſo ju ma, tola hdyź bliźe hladamy, widźimy, ſo ſebje ſamego jebaja. Wěra wſchak njeje kóźdeho wěz, a ju dostacź, njeje tak lohko, kak ſebi to někotryźkuli myſli. Teho dla ſo teź naſch ſbóźnik dźiwa, hdyź ras wopravnu wěru namaka. Ssmjate ſczenje Math. 8, 1—13 nam někotre póſnanki wěrneje a praweje wěry podawa.

1. Prawa wěra na Jeſom Khryſta hlada, dokelź ſam na ſebi niczo wjazy njewidźiſch, abo dokelź ſebi ſamemu wjazy njelubiſch, dokelź ſy ſo teho, ſchtoź mnohim wěru poczeźuje, puſchćźiź, mjenujzy dobreho měnjenja wo ſebi ſamym, a dokelź něſko ſ pokornymi ludźimi prajiſch: „Njeſźym teho hódny“. Tak dokho hacź hiſchcźe wſchelake rjane, ſprawne a dobre na ſebi widźiſch, ſwoje wóczko ſ zyła na Jeſom Khryſta njeſłoźiſch. To hakle cźiniſch, hdyź, kaź iſraelſki lud w puſcźinje, kotryź bě ſ hadami ſranjeny, na ſebi widźiſch, ſo ſy ſmjercź khory a ſranjeny ſ hrěchami. Haj, taźy my ſmy, a ſchtóź to prěje, ſenje k prawej wěrje njedondźe. Khori ſmy, wiczni, kaź heſtmanowy wotroczź, njekhmani k wſchej wěrnej Boźej ſłużbje, ſłabi k dobremu ſkutkej, k bohabojaſnoſcźi a k luboſcźi k Bohu, a to ſmy teho dla, dokelź ſmy wuſźadni, kaź muź w ſwjatym ſczenju, wuſźadni, to rěka polni ſłych pokhilnoſcźow a ſ hrěchom womaſani wot dźěćźatſtwa. Tak ſo wobhladuj, tak ſo ſpóſnaj, a tebi wſcho ſpodobanje na ſebi a wſcho wulke měnjenje wo ſebi ſandźe, ſo mohł ſrudny ſadwělowacź, hdy by tam jedyn njeſtał a njeprajił: Ja ſym ſbóźnik, twój lěkar. K njemu potom ſhladowacź, kaź khory ſ proſchazym wóczkom k lěkarjej ſhladuje, — to je prěni kruch praweje wěry. Wěra ſebi Jeſom Khryſta wobhladuje.

2. Prawa wěra woła ſo k Jeſom Khryſtej a jeho proſźy: Kuźeſe, chźeſch-li, móźeſch mje wuczíſźićicź; pſchetoź w 34. pſalmje njerěka jenoź: kotſiź na njeho pohladuja, ale teź „kotſiź jeho nadběhuja ſe ſwojimi modlitwami, tych wobliczo njebudźe ſahanibjene“. Źiwe dźěczo ſpóſnajeſch na wolanju, źiwu wěru na modlenju. Ssame kemſchkhodźenje njedoſźaha, Jeſuſa dyrbiſch nadběhacź ſ proſźtwami a modlitwami. A cźeho dla? Dokelź pſched nami ſtejo cźaka, ſo jemu wſchu ſwoju źałoſcź wuſtorźimy. Cźeho dla? Dokelź je wón jeniczki lěkar, kotryź je wſchehomóźny, a kotryź ſamóźe naſ dokładnje wulěkowacź, ſa cźaſź a wěcźnoſcź, wulěkowacź wot hrěcha a ſmjercźe, haj, dokelź je prajił: „Chźu pſchińcź wot hrěcha a wuſtrowicź“ a „ſchtóź ke mni pſchińdźe, teho nochźu wuſtorcźicź“. Ale kak wjele jich je, kotſiź měnja, ſo maja wěru, a njeſźu hiſchcźe źenje k Jeſuſej pſchiſchli, kotſiź ſo hiſchcźe njeſźu k njemu pſchedobyli, dokelź wón jim hiſchcźe njeje ſe ſbóźnikom. Woni maja morweho ſbóźnika, a teho dla ſu jich modlitwy morwe

modlitwy a jich wěra je morwa wěra. Schtóž pak je nashonił, so je wón žiwy, a so je blisko wschitkim, kotřiž ßo k njemu wołaja, tón k njemu dźe a jeho wo pomoz proßy.

3. Prawa wěra na Jesußa poßłucha, poßłucha na jeho ßłowo, byrnjež by wutroba ně prajiła, dyrbi jeho ßłowo tola wěsćišche być. Wón je to prajił — to je nasche lěkarstwo, kotrež trjebamy, to je twjerdy saložk, na kotrymž stejimy, to je lěkarski ßrědk — jeho ßłowo. Wón je prajił: „Budź wuczińćeńy, tebi ßu twoje hrěchi wodate, tebi njech ßo stanje, kaž ßy wěrił, a teho ßo wěra pschimnje a teho ßo nepuschćći njedźiwajzy na hrěch, ßmjercź a cźerta. A tak je se wschěmi druhimi Jesußowymi ßłowami. Wone njeßu wěrjazym jenož evangelion, ale evangelion jeniczki, jeniczka wěrna, wjeßela powjesćź, kotruž mamy. Praj jenož ßłowo, tak proßy hejtman, dha budźe mój wotroczk wustrowjeny. Tak je. Jenož ßłowo s Jesußowego erta ßnadź: „To je moja krej, kotraž budźe sa waß pschelata k wodawanju hrěchow", abo: „Ja ßym to horjestawanje a to žiwjenje", abo: „Hlaj, ja ßym pola waß wschitke dny" — a my wotkhorimy wot ßwojeje wiće a wot ßwojeho wußada. Jenož jene ßłowo s jeho erta, a potom njech ßwět rěći, schtóž chze, wěra Jesußa na ßłowo poßłucha a njetrjeba wjazy ßwědećenja. W romjkej zyrkwi rěka: Roma locuta est, to rěka: Rom je rěćał, a temu ßo kóždy katholik podćińuje. My prajimy: Jesuß Khrystuß je rěćał a kónz je wscheho wurěćowanjo. Bjes wuměnite podćińnjenje pod Khrystußowe ßłowo je sa wěru nusne, a to wopomńmy, też sa kćheschćijanske žiwjenje. Nětko cźińmy, schtóž wón kaže, nětko pójmy, hdyž wón praji: Pój, abo dźijmy, hdyž wón poruczi: dźi — s krótka, poßłuchajmy na Jesußowe ßłowo, to je dokonjana wěra. Shladujesch-li na Jesußa, dokelž na ßebi nicźo wjazy hladanja hódne njewidźišch, modlisch-li ßo k Jesußej a wobkhadźesch-li s nim s modlitwu, poßłuchasch-li jeho na ßłowo — potom masch prawu wěru. Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajle mytłe nakhadźach, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitař „Pomhaj Bóh-a".

(Pokraczowanje.)

1. knihi Mójßaßowe, 2. ßtaw.

Bóh tón Knjes, jako wón na schesty dźeń dźesche: „Stwórmy cźłowjeka!" sakroczi też hnydom do ßkutka. Wón ßwori cźłowjeka s prócha semje. Cźłowjek měješche po cźełnej ßtronje ßwojeho bycźa zyle do tutcho ßwěta ßłuschećź. A wón duny jemu žiwy dych do jeho noßa, do teho ßtawa cźłowjskeho cźěła, s kotrymž ma cźłowjek dychacź, a na kotrymž ßo cźłowjske žiwjenje ßwonkownje pokaże. Tak bu cźłowjek žiwa duscha, žiwjenje sacźeże do hjischcźe njeźiwjeho a ßo njehibazeho stworjenja; ale też Boži duch, duscha, běšche sacźahnyła do cźłowjskeho cźěła, duscha, kotraž wukhadźeśche s Boha ßameho, a kotraž ma žiwjenje ßama we ßebi.

Boži duch pschetwori ßo do cźłowjskeje dusche, a cźłowjska duscha njeje tak nicźo druhe, khiba Boži dych. Hdyž je wschón druhi ßwět s Jesußa Bože ßłowo nastał, dha pak je cźłowjek pschez Boži jeniczki dych do bycźa pschijschoł; tónle dych je sygł a sarukowanje sa to, so je cźłowjek s Boha wukhadźał, so Bóh cźłowjeka sa dostojneho spójnał, so mohł jeho podobinu na ßebi měcź, njes tym so je dych, kotryž je swěrjeczu saduwnjeny, je jenož powschitkowny dych, wěčsk žiwjenja, kotryž po wschej pschirodźe wěje, kotryž we swěrjeczu, s wěstej ßamostatnosćźu wuhotowany, spósnajemy.

A Bóh tón Knjes sćźini sahrodu w Eden k ranju. Hižo na tsećźi dźeń, hdyž běšche semju s rostlinami drasćźił, běšche na wobźebite městno kedźbował, kotrež běšche psched druhimi lubosnje a mile wuhotował. To běšche Eden, kraj miły a lubosny, na armenskich horach (ßtaw 8, 4). W narańschej ßtronje tuteje krajiny, s kotrejž běšche najskerscho też hižo próch semje (schf. 7) wsał, wuhotowa wón nětko wobźebitu sahrodu, a ßadźi cźłowjeka do njeje, kotrehož bě wón ßtworił.

Po persiskim ßłowje rěka tale sahroda też Paradis, to je sahroda radosćźe a wjeßełosćźe.

Sahroda pak běšche tak sarjadowana: Bóh tón Knjes da wurosćź je semje wschelake schtomy, lubosne na pohladanje a dobre k jěźi, płódne schtomy najwschelakschich drużinow, kotrež pschez ßwoju rjanosćź cźłowjske woko roswjeßełichu a pschez wschelakore płody wschě cźłowjske potrjeby dospołnje spokojichu. Pódla tutych schtomow da Bóh hischcźe dwaj wobźebitaj schtomaj wurosćź. Tej njeběschtej ani lubosnischej na pohladanje hacź wschě druhe, a też njeběschtej lěpschej k jěźi, ale s wobźebitym samyßkom běšche Bóh dał dwaj wurosćź, mjenujzy schtom žiwjenja ßrjedźa w sahrodźe, a hnydom pódla njeho schtom pósnacźa dobreho a ßkeho. Tamny schtom bě pomjenowany po žłubjenju, kotrež běšche Bóh s nim ßwjasał; tónle pak po ßłedach, kotrež cźłowjske sadźerźenje pschećźiwo sakasanju, na tónle schtom ßwjasanemu, sa cźłowjeka na kóždy pad tak abo hinak směje.

A rěka běžesche s Edena, s tuteje lubosneje a kraßneje strony, powodźećź sahrodu, a dźěleśche ßo tam, hdźećź wona sahrodu wopuschćći, do schtyrjoch wulkich rěkow, kotrež mějachu sahrodźinu žohnowanje wupkowacź do wscheho ßwěta.

Jeneje mjeno je Pison, to je trasch rěka Phasis na rańschej ßtronje Cźorneho morja. Tale rěka běžesche wokoło zyłeho kraja Hevila abo Kolchis, hdźež je ßłoto.

Hrjekke bajki powjedaja nam, so Argonawtojo do tutych ßtron po ßłoto jěźdźachu.

A ßłoto teho kraja je jara dobre, a tam namakaśch Bedellion, to je žiwiza, kotraž je jaßna nimale kaž schkleńza, a kamjeń Oniks, kamjeń s blědej barbu, kotryž je ßwonkownje cźłowjskemu nohćźej podobny.

Druhej rěźy rěkaju Gihon. To je najskerscho rěka Arakses, kotraž ßo blisko Euphrata wužórli, wot wjecźora k ranju běži a ßo, s Cyrom sjednocźena do Kaspiskeho morja wuliwa. Rěka Gihon běži wokoło zyłeho mirskeho kraja, to je tón kraj, kotryž ßo k ßtronje Kawkaskich hór wupschescźěra.

Tećźej rěźy rěkaju Hidekel, — nětcźišcha rěka Tigris, kotraž běži nimo Assirisćeje s wjecźorneje strony. A schtwórta rěka je Phrat, nětcźišchi Euphrat.

Wot teho cźaßa ßem, hdźež je ßo Paradis se semje shubił, a wobźebje s cźaßa lijenźy, je ßo tamna ßtrona nascheje semje a hischcźe mnohe druhe tak pscheměniło, so ßo wopißanje, nam w bibliji podate, s nětcźišchim wobrasom tammych ani wjazy njeruna.

A Bóh tón Knjes wsa cźłowjeka a ßadźi jeho do sahrody Eden, so by ju dźěłał a wobarnował. Lěnika pasćź tu cźłowjek njedyrbjesche; a tola měješche jeho žiwjenje do zyła hinasche być, hinasche hacź jeho žiwjenje podźišcho, hdyž běšche jemu Bóh prózu a njeměr napokožił. Wón měješche sahrodu dźěłacź, so by rjana wostała, kajtaž je s Božeje ruki wuschła, a tak měješche mozy, kotrež běšche Bóh do cźłowjeka sapokožił, roswiwacź a měješche wot sahrody Eden ßem wschu semju ßebi poddanu sćźinicź a do jeniczkeho Paradisa pschetworicź.

Semja je na to sakożena, so by ju cźłowjek pěstonił a dźěłał. Wuras „wobarnował" pak dopomina nać na to, so bě tu hižo nětkajka njepschećźelska móz, kotrejž wliw měješche ßo wot cźłowjeka a wot sahrody, jemu sa wobydlenje pschipokasanej, wotdźerźowacź. Hischcźe krućźišcho na wotdźerźowanje tuteje mozy sameri ßo płědowaze sakasanje:

Bóh tón Knjes pschikasa cźłowjekej a dźesche: Ty móżeśch zyle po twojim ßpodobanju jěśćź wot wschitkich schtomow w sahrodźe, też wot schtoma žiwjenja ßrjedźa sahrody.

Ale wot pódla stejazeho schtoma pósnacźa dobreho a ßkeho njedyrbisch ty jěśćź. Pschetoź tónle schtom je Bóh poßtajił sa schtom pruhowanja sa cźłowjeka. Psches njón chze Bóh spósnacź, hacź budźe cźłowjek Božemu ßłoźej poßłuchacź a hacź wón w Božej lubosćźi wostanje. Cźini cźłowjek to, a budźe wón spytowanje k ßlemu, kotrež sawěćźe dokho na sa cźakacź njeda, krućźe wot ßo wotpokasacź, dha je ßo cźłowjek s tym kónzej ßwojeho powokanja wo dobru cźaru pschibliźił a potom ßmě wón też dale wot schtoma žiwjenja jěśćź. Hdyž pak cźłowjek płody tehole schtoma jě, dha chze Bóh też s tym žohnowanje na cźłowjeka ßwjasacź, so ßmjertne,

schtož člowjskemu, se semje stworjenemu cźěku pschiwißuje, ßo pójrje psches žiwjenje (1. Mójž. 5, 24).

Jeli pak člowjek towaršwu s Bohom ßo wotrjeknje a jeho pschikasnju wopuschći, dha swjedže s tym wschě skaženje hrěcha na ßo, a kotrýž dźeń wón budźe wot njeho, wot schtoma pósnacza, jěść, a tak se ßameho nashonjenja a psches ßame pschijecze do ßwojeje dusche ße spósnacz nawuknycz, budźe wón ßmjercze wumrjeć; wón budźe k ßmjercži ßaßudźeny bjese wscheho měnjenja. Hdyž tebje potom ßmjercz nadeńdźe, budźe wona cźěło a duschu dźělicz, a budźe cźěło pscheměnicz do procha a popjela, duschu pak budźe temu podacz, do kotrehož słužby a mozy je ßo wona podała.

Jedyn s wobeju schtomow běsche po tajkim postajeny, so by ßo psches njón člowjski duch dźěłał, ßo prózujo w pośłuschnosći pschecźiwo Božemu słowu. Nad tutym schtomje mějesche ßo člowjek wuwicz, so by Bohu podobnje abo jandźelam pornjo dobre a ße spósnawał, a to tak: psches krute a ßebi ßamemu wědomne wotpokasanje skeho mějesche ßwoje pschirodźene towaršwo s Bohom wutworicz do tajkeho, kotrež běsche wón ßebi ßam pschał, kotrež běsche ßam chzył po ßwojej člowjskej wolt. Tak by ßo wón móžnosći, so mohł ßo hdy ßaßo wot Boha wotwobrocźicz, na stajnje a pschezo sminył.

Druhi schtom pak běsche postajeny, so by člowjske sejńske bycze pschekraßnik do duchowneho bycza wěcźneho žiwjenja, tola niz po cźělnym (fijisikim) puczu, ale psches sakrament, niz jako by w schtomje ßamym móz k temu sakhowana była, ně, ta mějesche ßo člowjekej dostacz po słowje Wójskeho słubjenja psches schtomowe płody.

(Pokracźowanje.)

Jeremias Bruß

abo

tajnostne pißmo.

I.

Něhdźejźkuli stawaju ßo podawki, kiž ßu tak spodźiwa połne, so k wěrje podobne njejßu. A hdyž ßo někak doßłědźicz njemě, kak trasch je tón abo wony ßo podał, ßebi pschiwěrne słowy hórsy na něhajke kuśkanje myßła.

Tajki podawk sta ßo psched wjele lětami daloko wot naß, w Schottiśkej.

Tu bě w měsćze Aberdinje samožity pschekupz, kotrehož mjeno bě Bruß. Pola njebo hjerjechu ßebi śłamarjo s blisćkich a s dalokich wožow wschelake twory sa nadrobne rośpschedawanje po ßwojich wßach. S wjetscha dawasche wón wotkupzam twory na pożćonki, a chodźesche potom s śłwilemi na kraj, so by dołžne pjenjesy sběrał, kotrychž bě druhdy tójschto. A pschi jenym tajkim wukhodźe bě ßo wón s wulkim pjenjesom shubił, jako by jeho wichor se ßwěta wsał.

Kaž hewak běsche wón junu pjatk po ßwojim śwucźenym waschnju wot domu schoł, prajiwschi ßwojim domjazym, so hakle sobotu wjeczor domoj pschińdźe, dokelž mějesche wjele wobstaranja. Ale podarmo hladasche jeho jeho mandźelska s dźěćźimi domoj. Nóz běsche tu; ale wón pak ßo njewróćźi. Hižo bě njedźelu rano, a wón njebě ßo hischcze wróćźił.

Hdźe běsche wostał?

II.

Tu ßamu njedźelu poda ßo w jenej s wokolnych zyrkwjow na kemschach dźiw, kiž zyku wożadu se śtróźelemi pschewja.

Hdyž chzyśche duchowny po starym waschnju kemscherjam na klětzy s modleńskich śpěwacz, kaž ßo to kóźdu njedźelu śtawa, wón knihu wotewriwschi papjerku, wot zuscje ruki pißanu, namaka. A wón pak ßebi tola ßaneje do knihow połožił njebě.

Hdźe bě ta ßem?

Wón pschecźita nahle, schtož na papjerzy pißane stejesche, a na dobo jemu wscha barba s wobliczja cźekny, a ruka s liśćźikom počza dyrkotacz a jasyk jemu sasta. Sskapjena wożada na njeho wocźi śdźiwancj staji.

„Schto jemu je? Schto ßo to njeczini? Je ßo jemu psched něcźim ßezko? Abo je to sajecze Božeje ruczki?"

S dybawym hłoßom, w kotrymž bě sarźenje śłyschecź, wón wożadu k cźichej modlitwje pohnu. Potom pak śłwataśche, schtož bě sysle pschecźiwo jeho mozam, so by ßemschenje skónćił a wote nische schoł.

Ludźo tykachu słowu hromadu, hladachu na ßo a hudachu wschelako, schto mohło tola tak nahle na njeho pschińcź, so wschón němy a storhany domoj dźe.

Ani duzy s zyrkwje, ani doma wón nikomu njeśjewi, cźehož běsche ßo nimale do ßmjercze śtróźił.

Sso samknywschi do ßwojeje śtwiczki s tichepotanjom saßo papjerku s modleńskich wsa, so by saßo a saßo cźitał.

A schto běsche w tym pißmje? Niczo druhe hacź te nastróźaze słowa:

„Wcźera wjeczor w dźeßacźich staj nje zyrkwinski pródkśtejeł a wucźeł wscheje wěży sabikoj a do rěti cźitkoj. Proschcźe Boha sa moju hubjenu duschu. Jeremias Bruß."

III.

Knjes duchowny Brußa snajesche. Jeho śwucźenosćź běsche: hdyž běsche na ßwojich pjenjeżnych puczach, ßebi wo wßy schkleńzu napoja kupi a ßo s korćźmarjom sabawjesche. Tutón bě zyrkwinski prjódkśtejeł a sarjadnik Božeho domu. Wo tym ßebi duchowny knjes praji: Tónle pobożny muž tola njemóże nihdy nanihdy žadławy bycź. So je wón mordał, je satanika ćża. — A tón nasch wucźeł, kotrýž ma spochi rt połny Božeho słowa, kak mohł tón člowjeka sabicź? Na to jenož pomyślicź, je hižo hrosna kschiwda a hrěch.

Do cźěźkich myßlow snurjeny ßyny ßo wón k wobjedu, ale jěść a picź ßo jemu njechasche. Schija bě jemu tajta, jako by samknjena była. Ta hrosna wěz njechasche jemu s hłowy. So by tak ruce hacź móžno scherjaze myßle sabyt a we ßebi pokoja dobył, samyßli ßebi, k směrzej-ßudnikej śćicź. Temu wscho śjewiwschi śjawnje a sprawnje, rośradźi ßebi s nim jaßnje, schto ma ßo dla teje wěży dale stacź.

IV.

Potom, hdyž běsche ßo pschedrasćźił, wja wón modleńske knihe a poda ßo k směrzej. Temu bě hižo dźiwno, hdyž prědar runje njedźelu pschińdźe; wjele bóle pak, hdyž jeho tak sblěd̄njeneho, jako cźěło na ßmjertnym kožu, wuhlada.

Jednar ßebi wschitko na drobne rośprajicź da, a napoßledk dźesche: „Dha dha mi liśćźit dajcze." A jón do ruki wsawschi, wocźini jón, so by ßam hladał, schto w nim pißane śteji.

A nowy dźiw!

Wot zykeho pißma njebě na papjerzy ani ßmužłi wjazy.

Njeje to s někajkim kuśkanjom? Kak je móžno, so ßu wschě pißmiki cźěłe?

Směrz njewjedźo, schto mohł ßebi myślicź, počza s pok mjerzazym hłoßom rěcźeć: „Pschecźo mi tajkile žort? Wo sabicźu žadyn žort njeje. A ja njeßßym ßem stajeny, so by ßo so mnu žort měł!"

Tu prědarja nowe dźiwanje saja.

Wón ßebi, papjerku wróćźo wsawschi, wocźi trějesche, wobhlada ju prědku a sady, dźesche s njej k woknu, wobhlada ju hischcze junu s wulkimaj wocźomaj a dźesche: „To w zyrkwi widźane pißmo dyrbi tu tola bycź." A woprawdźe nihdźe ani ßmužćźiźki njebě.

Padnywschi s jenehо dźiwanja do druhego dźesche duchowny: „Bóh swarnuj, so bych měł žaneho žorta! Schtož ßym wam śjewił, to ßo mi njeje śedało, a hłowu wschak tola tež wjercźatu nimam. To se ßmjertnej pschińbahu wobkrucźu: se śtróśbymaj wocźomaj ßym na liśćźiku cźitał, schtož ßym wam prajił. A něto njewidźu tu nicźo, hacź jenož ßmuhu, kotrůž ßym se samyßłom na klětzy, ßo do ßmjercze śtróźiwschi, s nóhcźom sćźinił."

Dokelž bě ßudnikej snate, so ma cźeßneho muža psched ßobu, kotrýž ma jaßny rosum a sprawnu wutrobu, a dokelž widźesche, so jemu ta cźmowa wěz pokoja njeda, ßo s nim do dlěśćźeje rośmoły da. A po dołhim jednanju wuradźićhtaj ßebi: Njeprajmoj něto hischcze žanemu člowjekej wo tym, a nasajtra do města k ßudnikam póndźemoj a jim tu cźěmnu należnosćź na wocźi stajimoj.

(Stónćenje pischihodnje.)

Wschelake s blisća a s daloka.

— Sruduu powjesćź rośnjeße ßo sańdźenu njedźelu po naschej Łužiy. Sańdźenu njedźelu pschipoldnju knjes sarał em. Rada, tycźer Albrechtowe rjada, ßwojej wocźi k wěcźnemu měrej sacźini. Wot léta 1890, hdźež běsche po wjazy hacź 40 lětnym ßwěrnym śłutkowanju jako duschowpastyr na wotpocźink schoł, wón wjeczor ßwojeho žiwjenja w Budyschinje pscheby. Nimale 10 śćt móžesche po Božej hnadźe hacź do pośledniejho cźaßa śtrowy cźaß wotpocźowanja wot ßwojeho njeßpróźniweho śłutkowanja wužiwacź. Wot Boha žohnowane žiwjenje, žohnowanje sa jeho wożadnych, žohno-

wanje ſa naſch ſerbſki lud je ſo ſ jeho ſemrjećom ſkónčiło. W dwěmaj ſerbſkimaj woſadomaj je wón jako duſchowpaſtyr ſkutkował, najprjedy w Hučinjanſkej a potom hačž do lěta 1890 w Bartſkej woſadźe. Hdyž tež njemóžeſche ſwój 50 lětny ſaſtojnſki jubilej w ſaſtonſtuje dorſtać, běſche jemu tola ſpožćene, tu njedźelu, na kotrejž běſche pſched 50 lětami do duchownſkeho ſaſtojnſtwa w Hučinjanſkim Božim domje ſaſtupił, hiſchće junkrócź ſwojej prěnjej woſadźe w Hučinje prědowacź. Kaž ſo wón ſwěrnu ſtaraſche w ſwojim ſwjatym ſaſtojnſtwje ſa duchowne ſbože ſwojeju woſadow, tak mějeſche wón tež cźopku a ſahorjenu wutrobu ſa hoſpodarſke žiwjenje naſcheho luda. Jeho žiwy duch pytaſche třědki k polepſchenju ludowego hoſpodarſkeho žiwjenja. Wón běſche dźěkawy pilny ſobuſtaw Klukſchanſkeho ratarſkeho towarſtwa, hdźež wón ſe ſahorjenym duchom ſwoje dobre wotmyſlenja pſchednjeſe a na jeho wabjenje bu tež muoſe dobre ſa polepſchenje ratarſtwa a ludowego hoſpodarſkeho žiwjenja do ſkutka ſtajene. Dźakownoſć ſa tele jeho prózowanje namaka žiwy wuras w poſledźenju tuteho towarſtwa, hdźež ſo jeho ſaſkužby w rjanych ſłowach wuſběhowachu. Haj, ſ dobrym prawom ſo wupraji, ſo ſo njewuſtawaze ſkutkowanje Injeia farara Rády kaž ſkota nitka cźehuje pſches roſwiwanje tehole towarſtwa. Na derjehićze luda ſmyſlenj wón tež w ſwojim cźaſu nalutowarinu w Barće ſakoji, kotruž je dołhe lěta we njeſprózniwej dźěkawoſći ſam wodźił. Schto je wón jako pećołać k poſlěhnjenju pećołarſtwa cźinił, je dalеko pſches mjeſy naſcheje Łužiy ſnate. Wón je lud wučił, na kajſe waſchuje móže ſ pećołow lěpſchi wužitk měcź, hačž do naſchich cźaſow. Wón běſche hačž do wjećora ſwojeho žiwjenja pſchedźyda Budyſkeho pećołarſkeho towarſtwa na wſchě 46 lět a wučeſche tež na ratarſkej ſchuli młodźenzam pećołarjenje. Sswój ſerbſki lud wón lubowaſche a ſo ſa njón prózowaſche. Wón bě dołhe lěta „Protykać“, kiž naſchemu ludej protyku piſaſche. Wón ſnajeſche cźuća naſcheho luda, duž móžeſche jemu tež ſe ſwojim wuſchikinym pjerom napiſacź, ſchto lud ſajimowaſche. Wón běſche ſwěrny ſobuſtaw naſcheje ſerbſkeje prědarſkeje konferency, a hdyž běſche na wotpocźuk ſchoł, wón k naſchemu wulkemu wjeſelu naſche ſhromadźenje porjadnje wopytowaſche. Poſledni króć tam njeběſche, dokelž běſche cźerpjazy. Wón nam wſchitkim pobrachowaſche, kiž by nam tež rjane ſłowećko ſe ſwojim rěćźniwym rtom a ſe ſwojeho bohatego naſhonjenja prajił. Tehdom ſebi njemyſlachmy, ſo jeho pſchećelne wobliczo wjazy bjes nami njewohladamy. Bóh tón Knjes běſche wobſamknył jeho po dołhim žohnowanym žiwjenju k ſebi wſacź. Sa nim dźe do wěćnoſćе nutrny dźak jeho woſadow, kotrejž je dołhe lěta w njewuſtawazej ſwěrnoſći wodźił, dźak wſchitkich, kotſiž ſu jemu blizko ſtejeli a jeho cźeſćźa a lubuja, dźak naſcheho zyłeho ſerbſkeho luda.

— Starobne pſchikohi ſo po wobſamknjenju druheje komory w Sakſkej wot nětka na ſtat pſchewoſmu a temu wobſamknjenju tež ſ wěſtoſćźu prěnja komora pſchiwoſmje. S dobrym prawom pak je wubjerk to wuměnjenje ſtajił, ſo njeſſmě žana ſchulſka woſada wjazy ſtatueje podpjery dostacź, hačž tež wopravdźe wučźerjam pſchikohow wupłacźuje. Hewak bychu wjetſche měſta mótłe wulki wužitk na ſo cźahnyź.

— Ważne wuradźowanje ſměje ſo w bliźſchim cźaſu w khźorſtwowym ſejmje, dokelž ſu wſchitke ſtrony ſ wuwſacźom ſozialdemokratiſkeje na wyſchnoſć to praſchenje ſtajili: „Kajke kroćźele je wyſchnoſć pſchećiwo Jendźelcźanam cźinika dla němſkich łódźow wot Jendźelcźanow prjećź wſatych?“ Tajke praſchenje ma ſwoje dobre prawo, pſchetož hačž je ſo wulka łódź „Bundeśrat“ hižo wot Jendźelcźanow 28. dezembra wotewſaka, je wona pſchezo hiſchće w Jendźelſkich rukach a Jendźelcźenjo ſo dźěja, naſchej wyſchnoſći ſpokojazeho wotmolwjenja dacź. Smyſlenje w naſchim ludu ſ zyła Jendźelcźanam pſchikhilene njeſe, dokelž ſu woni ſ pokneſ njeprawnu wójnu pſchećiwo transvaalſkim buram ſapocźeli. Tajke jadźerjenje pak, kotreź je pſchećiwo wſchemu ludowemu prawu, jenož wotkhilnoſć a roſhorjenje powjetſchuje. Na bitwiſchćźu w Transvaalſkej ſo w poſlednim tydźenju wjele ważneho ſtako njeje. Powſchitkownje pak je wſchitko hiſchće pſchi ſtarym, ſo ſa Jendźelcźanow hubjenje ſteji. Njewobźaruje jich nichtó.

Młodźenzo, tebi ſo derje póndźe!

Młodźenz wopraſchći, pruhowanje wobſtawſchi, ſchuln. Wón běſche ſ domiſmy, hdźež pobožnoſć bydlesche; wón běſche ſtaw fiſchećźijanſkeje woſady a mějeſche pobožneju ſtarſcheju, bratrow a ſotry. Zyła ſwójba běſche jene w Khrystuſu. Wón roſſudźi ſo k wjećoru cźahnućź. Połny nadźije dźeſche wón won do ſwěta.

Modlitwy jeho ſwójbnych ſ nim dźěchu. Wón ſćźini towarſtwo ſe ſtarſchimi mužemi, kotſiž běchu jemu jeho ſprawnoſćźe a mužſkeje njewotwiſznoſćźe dla dobri. Junu njedźeſu běchu w namjeſnym měſtacźku, jako jemu jeho towarſch prajeſche, ſo by ſ nim wulět cźinił a ſebi wuhlad wobhladał.

„Nć“, praji młodźenz, „ja du ke mſchi. Buch wot młodoſćźe k temu dźerźany, njedźelu ſwjećićź a ſym mojej mać̌eri ſłubił, to też dale cźinićź.“

Jeho towarſch ſhwilu ſměrom na njeho hladaſche, potom jemu na ramjo klepaſche a praji: „Prawje, mój ſyno. Ja ſym tak ſapocźał a bych ſebi pſchał, ſo bych tak dale cźinił. Młodźenzo, tebi ſo derje póndźe. Woſtań pſchi tym a ty dobudźećź.“

Młodźenz dźěſche ke mſchi ſo njeſtarajo wo daloki pućź a to běſche jeho ſboże. Jeho wſchudźom witaja.

Jeſu, poſłyłń wěru!

Luk. 17, 5.

Hłóſ: Ja cźi ſtorźu ſwěrny Božo.

Jeſu, poſłyłń moju wěru,
So tu njeje ſkozena
Na wopacźnu, ſalſchnu ſwěru,
Njech je bje wſchoł' hejchleſtwa,
Woſtań pſchi mni wobſtajnje,
Hdyž ſo bědźu na ſwěćźe,
Poſłyłń, ſdźerź mje w prawej wěrje
Njech twój duch mje k temu cźěri.

Njech cźert ſwoje ſyćźe ſtaja,
Pſched nimi ſo njeſtróźu,
Swětni njech ſoł' ſkutki haja,
Ja pak wo nje njerodźu.
Jeſu, ty ſy pſchi mni tu,
Pſchi tebi ja woſtanu,
Wotehnacź mje njedaj ſebi,
Ja chu woſtacź pſchez' pſchi tebi.

Twój duch njech mje ſtajnje wodźi,
So po twojim ſłowje du,
Na wſchěch pućźach ſe mnu khodźi,
Na tebi mam ſejjeru,
Kiž we wěrje ſdźerźi mje,
Pſched hrěchom mje ſwarnuje,
Njech cźert na mnje móžnje ruje,
Jeſuſ mje ſam wobarnuje.

Jeſuſ budźe cźeſćźu krónu
Sa to wěſćźe podacź mi,
A mi ſ hnady ſa mjdu junu
Njebja durje wotewri,
Jeſuſej ja pſchiſłuſchcam,
Jemu ſo ja dowěrjam,
Hdyž ja ſ teho ſwěta cźahnu,
Pſchi nim ſbóžny ſawoſtanu.

E. Helaſ.

Něſchto k roſpominanju.

K Melanchtouej póſłka něhdy wulki wučźeny ſwojeho ſłužobnika a da ſo jeho woprascheć: cźeho dla ſo łóźdy króć wokoło ſód ſpěwa: „Dźěćźo je ſo narodźiło“, dokelž je ſo Knjes Jeſuſ pſched wjele ſtow lětami narodźił? Na to wotmolwi Melanchton: „Praj twojemu kujeſej, hačž wón dźeuſa wjazy troſchta njepotrjeba?“ — To běſche dobre kſchećźijanſke wotmolwjenje, pſchetož my njemóžemy lubſcheho hodowueho dźěſćźa haj ani hodźiny parowacź, my dyrbimy jo hiſchćźe dźeuſa, jedyn dźeń a wſchitke duy měćź.

Samolwity redaktor: faraŕ Góleć w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjez nihikćźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 4.
28. jan.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela po tſjoch kralach.

Jan. 1, 14.

Sswjedźeń tſjóch kralow abo Knjeſowego ſjewjenja ſady naš leźi, ale njedźele teho ſjewjenja tu hiſchcźe ſu. Sswjedźeń tſjóch kralow chzyſche nam pſched wocźi ſtajicź, kak je ſo junkrócź naſcheho Knjeſowa kraſnoſcź pohanſkim tſjóm mudrym ſjewiła a njedźele po Knjeſowym ſjewjenju w kſcheſcźijanſkim zyrkwinſkim lěcźe ſteja, ſo by kſcheſcźijanam lěto wot lěta ſ nowa tuta kraſnoſcź pſched wocźi ſtajena a ſjewjena była. Tule kraſnoſcź pak chźedźa nam woſebje ſcźenja, wo kotrychž ſo nětk prěduje, pokaſacź. So by kóždy, kiž je w nětcźiſchim ſwjatym cźaſu w kemſchach ſłyſchał abo domach cźital, ſ nich pójnał ſwojeho Knjeſowu kraſnoſcź, a ſo by wo nim rěkało: wón wěri do njeho.

Mój ludy kſcheſcźijano! Daj ſwěj ſ krótka hiſchcźe junkrócź twojeho Knjeſowu kraſnoſcź pſched wocźi ſtajicź. Na hodownym ſwjedźenju je rěkało: nam je ſo dźěcźatko narodźiło, ſyn je nam daty; njeſhy-li pak w žłobiku niczo wjazy wohladał hacź cźłowſke dźěcźatko, hacź nowonarodźeneho ſynka, ſy woprawdźe jara malo widźał, potom ſy mjenje wohladał hacź cźi paſtyrjo — woni ſo k njemu modlachu; potom ſy mjenje wohladał hacź cźi mudri — woni dźě běchu ſo ſ dalokeho raňſcheho kraja na puć podali a woni wſchak dele panywſchi modlachu ſo k njemu a wobdarichu jeho; haj, ja tebi praju, nimaſch-li wjazy na tutym dźěcźatku, potom njemóžeſch na ſwoju ſmjercź ſpominajo ſe ſtarym Simeonom wyſłacź: Nětk puſchcźiſch ſwojeho wotroczka, Knjeźe, po twojim ſłowje ſměrom, a njeſrofymliwe tebi woſtonje, ſo dyrbi to dźěcźo byćź ſwětło k roſſwětlenju tych pohanow a k chwalbje iſraelſkeho luda.

A nětko ſłyſch, ſo ſu cźile wſchitzy, na kotrychž ſpomnich, jara malo wot Knjeſowej kraſnoſcźe wohladali. To chźu ſwěj ſkerje lubicź dacź ſwjateho Janowe ſłowo: My widźachmy jeho kraſnoſcź, jako kraſnoſcź teho jenicźkeho narodźeneho ſyna wot Wótza połny hnady a prawdy. Jeſuſowe źiwjenje leźeſche pſched Janowymaj wocźomaj; wón běſche tſi lěta dołho ſ Jeſuſom khodźił, běſche widźał jeho źiwy, wo kotrychž běſche lud prajił: wulki proſeta je mjes nami poſtanył a Bóh je na ſwój lud pohladał, běſche ſłyſchał jeho rěcźe, wo kotrychž lud ſudźeſche; wón běſche widźał teho horjeſtanjeneho a běſche pſchi jeho do njebjes ſtwicźu pódla był; haj, Jan móžeſche prajicź: my widźachmy jeho kraſnoſcź. —

Jan, kiž na Jeſuſowym klinje ſydaſche, běſche ſwojeho Knjeſowu kraſnoſcź ſnadź rjeńſcho a jaſnińſcho widźał, dyžli cźi druſy wucźowniźy. Sstyſch jeno jeho ſłowo: To ſłowo ſcźini ſo cźěło. Spodźiwne: to ſłowo. S twojim ſłowom ty powjedaſch, pójnacź daſch ſwoje myſłe, ſjewiſch ſwoju wutrobu; pſches ſwoje ſłowo je Bóh k nam rěcźał, nam ſo najrjeńſcho ſjewił: ſchtóž mje widźi, tón widźi Wótza; ja a tón Wótz ſmój jene. Bóh pak je luboſcź, to je Jeſuſ nam ſjewił. Tak je Bóh tón ſwět lubował atd. Jan. 3, 16.; to je Jeſuſ k nam rěcźał. Jeſuſ Khryſtuſ je Boźe ſłowo a — ſpodźiwna wěz — tole ſłowo ſcźini ſo cźěło a bydleſche mjes nami — ty nětk

rosymisch: Jan móžesche derje prajicź: my widźachmy jeho kraßnosćź atd.

A tola ſ wjele wjetschim prawom dyžli Jan móžesch ty, móžemy my a dyrbimy my wschitzy prajicź: My widźachmy jeho kraßnosćź. Jan běšche wjele widźał wot Knjesoweje kraßnosćeje, my pak wjele wjazy Tu je kschesćźijanstwo, tu je kschesćźijanska zyrkej a jeje nětko skoro 2000 lětne wobstaćeje přećź njemóžesch a jeje wobsbožazych mozow njemóžesch ßo minyćź a jeje hnady a wjeßela a troschta polny evangelij ty rady bjerjesch we wschelakej sewiskej nusy a tyschnosćźi. Wón pschewodźa tebje wot twojeho naroda hacź k rowej. Pomyßl ßebi jeno na najwažnische dny twojeho žiwjenja: na twój kschćeźński, konfirmaziski, wěrowański a ßmjertny dźeń. Schto by nasche žiwjenje było bjes Khrystusta!

Bjes tebje, kak tyschny, błudny
Wostanje nasch sewiski khód;
Twój raj bjes tebje je srudny,
Samknjeny nam kwaßny hród,
Bjes tebje je lute mrěćźe,
Wužiwanje žiwjenja,
Junu nasche wotßał hićźe,
Nóz bjes rańschoh' ßwětlenja.

A nětko wsmi kschesćźijansku zyrkej prjećź ſ nascheho ludowehо žiwjenja. Schto wostanje? Wsmi prjećź zyrkwine lěto se ßwojimi njedźelemi, ßwjatymi dnjemi a ročźnymi cźaßami, žane hody, žane jutry, žane ßwjatki njejßu; wsmi prjećź wschć biblije, spěwańske a modleńske knihi, wschitke Boźe domy, ſ jich k njebjeßam pokasazymi wěźemi a swonami, kiž tebje wołaja do Božeho doma, so by ßwoju njeßmjertnu duschu dał troschtowaćź, powučźićź, pokhostaćź, napominaćź, roswučźićź, k pokućźe wabićź. Kajki masch potom hischćźe troscht, kajke masch hischćźe wjeßele w žiwjenju, we wumrjećźu? Kajku masch hischćźe nadźiju w hrěšchnej, ßmjertnej nusy?

Luby kschesćźijano, budź wjeßely w ßwojej drohej kschesćźijanskej wěrje, potom móžesch prajicź:

To ßłowo sćźini ßo cźěło a my widźachmy jeho kraßnosćź.

Pućźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nakhadźach, Boźe ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

(Pokračźowanje.)

1. knihi Mójßažowe, 2. ßtaw.

II. Schtućźka 18.—25. Dale ßo rosprawja, kak je Bóh tón Knjes ſ jeneho cźłowjeka, kotrehož běšche ſ wopředka ßtworił, hischćźe na ßamy dźeń jich dwejoch sćźinił, k mužśkemu hischćźe žónsku, a schto je wón kóždemu ſ wobeju porunjo ßebi poručźił.

A Bóh tón Knjes, ßtworiwschi cźłowjeka po prjedy hižo rosprawjenym waschnju, pschipokasawschi jemu jeho ßydlischćźo a dawschi jemu tež hižo kasnju, so by by cźłowjek we wěrje a w pošłuschnosćźi prózował, a so by jeho Bóh pches wěru a pošłuschnosćź tamnemu postajenemu kónzej dospołnosćźe napjećźiwo wjedł, hdźež cźłowjek ani wjazy padnyćź, ani wjazy hrěšćźićź njemóže, ale hdźež by był we wschém dobrym na wěćźnje wobkrućźeny, składowasche na ßamy dźeń dalschu radu a dźesche: Dobre njeje, so je cźłowjek ßam — ſ tutym jenym cźłowjekom njejßu moje ßtworićźelske myßle hischćźe dokonjane, a mój ßkutk njeje ſ nim hischćźe dospołny, ja chźu mužej pomoznizu sćźinićź, kotraž by ßo jeho bycźu dospołnje runała a kotraž by była njerosdźělomna towaršchła sa žiwjenje stajnje pschi nim, so by w najnežnischim wobkhadźe ſ nim jemu pošłužowała, so by jemu pomhała dokonjećź jeho powołanje (po 15. schtućźy), a so by hromadźe ſ nim rosschérjała cźłowiski narod na semi (1, 28).

A nětko wubudźi Bóh ſ wopředka w cźłowjeku ßamym požadanje po tajkej pomoznizy. Pschetož hdyž běšche Bóh tón Knjes hischćźe do ßtworjenja cźłowjeka ſe semje wschelake ßwěrjata na polu a wschelake ptaki pod njebjeßami ßtworił, pschiwjedźe je k Hadamej, nětko, hdyž běšche jeho do sahrody dowjedł a hdyž chžyche jemu składnosćź dać, so by ßebi wón teho Ledomnу był, so mudrosćź a pósnacźe we nim bydli, a so by też pospytał, ko w cźłowiskej rěćźi wudokonjećź. Cźłowjek měješche ßwěrinu widźećź, kak by wón ju mjenował. Pschetož kaž Hadam, tutón nětcźiischi knjes wscheho sewiskeho ßtworjenja, kóžde žiwe ßwěrjo pomjenowa, tak dyrbjachu jim rěkać.

A cźłowjek wobhlada ßebi ßwěrinu, kotruž běšche jemu Bóh pschiwjedł, a kotraž ſ tym cźłowjekej jako ßwojemu postajenemu knjesej a kralej hołdowasche, a wón spósna po ßwojej, jenu wot Boha spožćźenej mudrosćźi hnydom woßebitosćź kóždeje ßwěrinskeje drużiny a wosnamjeni pschedstajeuje, w nim wubudźene, ſ wěstym ßłowom. Tehdy da Hadam wschitkemu ßkotu a ptakam pod njebjom a ßwěrjatam na polu mjena. Ale runje pschi tejle składnosćźi spósna cźłowjek też tak prawje ßwoju ßamoluttosćź a wopuschćźenosćź; pschetož wot kóždeje drużiny namakaschtej ßo stajnje dwě, mužśke a žónske ßwěrjeńske bycźe — ßanz a ßanćźka, abo kak je ßo jimaj też hinak narjekło, — jenož cźłowjekej njebě žana pomoznica namakana, kotraž by pschi nim była.

A cźłowjek spósna ſ wěstej želnosćźu, so je wopuschćźeny a ßamlutki. Duž dopuschćźi Bóh tón Knjes na wurjadne waschnje twjerdy ßón na cźłowjeka, a wón wußny, jemu miny ßo wědomosćź wo ßwonkownym ßwěćźe a wo ßwojim žiwjenju. A Bóh wsa wot jeho rjebłow jene a samkny tak naßtate městno ſ cźěłom.

A Bóh tón Knjes ßwari cźłowjekej žónsku ſ rjebła, kotrež bě wot cźłowjeka wsał, pschetož k njerosdźělomnemu žiwjeńskemu sjednoćźenju ſ nim běšche žona po Božej radźe postajena a měješche jako jeho pomoznica pschi nim bycź; też měješche wona potom cźłowiski narod pches muža ßwaricź. A Bóh pschiwjedźe žónsku k Hadamej. Bóh da Hadamej, dokonjawschi ßwój ßkutk, saßo wozućźićź, so by widźał, schto je jemu Bóh mjes tym wobradźił.

Duž dźesche cźłowjek, wjeßoły a polny spodźiwanja, so je ßo jemu najhłubische žedźenje ßwojeje wutroby na jene dobo dostało: To je ždyn, ja cźimž ßym ßo prjedy podarmo roshladał, kóść wot mojich kóścźi a cźěło wot mojeho cźěła, bycźe porune mi.

Ale po profetiskim rosßwětlenju rěćźesche wón wjazy hacź móžesche ßam se ßebje ßnacź: Na to budźe wona mužiza mjenowana, dokelž je wona wot muža wßata.

A se ßamym rosßwětlenjom, ſ kotrymž wón do pschichoda ßwojeho roda pohlada, rěćźesche wón dale: Teho dla budźe muž też tych, wot kotrychž je wón ßam cźěło a kóść, — ßwojeho nana a ßwoju maćźeř wopuschćźićź, a budźe k ßwojej, wot Boha jemu wobradźenej žonje ßo dźerźećź, a wonaj, tutaj dwaj, budźetaj jene cźěło, jena jenicźka njedźělomna woßoba, kotruž njedyrbi nicźo saßo dźělićź.

Hadamowe ßłowa ßu pěßnjeńske. Luboscź wubudźi tu prěnjeho pěßnjerja, poručźerja kasnjow a profetu.

So ßu wschitzy cźłowjekojo na semi, kak wschelake ßo nam też bycź sdabźa, jeneho wutkhada, sa to ßwědćźa nam wschelake snamjenja: cźěło wschěch cźłowiskich drużinow je jenak natwarjene, duchowne dary ßu po jich podkožkach jenajke, mjesa žiwjeńskeje starosby je wschém jenajka postajena, cźopłota cźěła a krwje je pola wschitkich jenajka, hrono (žiła) bije wschém jenak husto, žónska wobcźeźnosćź (ßamodruhota) traje sa wschć jenak dołho, žónske cźišćźenje wospjetuje ßo sa wschć sa ßamón cźaß a stawy wschěch cźłowiskich drużinow móža ßo mjes ßobu smješchećź a dźećźi płodźićź.

A wonaj běschtaj wobaj nahaj, Hadam a jeho žona, ale wonaj běschtaj też hischćźe cźiśtaj a njewomasanaj wot kóždićźkeho hrěschneho požadanja, a njewuhladaschtaj teho dla też we ßebi dale nicźo, khiba Boźe rjane a dostojne ßtworjenje, a njehanibowaschtaj ßo.

Posdźiścźo je ßo to wscho pscheměniło: duch je shubił knježśtwo nad cźěłom; a tak by była nahosćź stajne wabjenje k hrěschenju. Teho dla je Bóh cźłowjekej sacźuwanje nahosćźe sasadźił. Tele cźućźe na cźłowjekej po jeho padnjenju do hrěcha bycź jandźel, stajnje pschi nim stejazy, a jeho schkitowazy pished mozu cźělnych łóschtow.

Cźłowjek je nětko ßwoje powołanje nastupił, pódla ßebje ma towaršchtu ßwojeho powołanja a kolo wokoło ßo wschć rostliny a

wschu swěrinu, stworjene człowjekej k žkužbje a wjeßelu — kajki to radostny sapoczatk, pokryty s Božim žohnowanjom! Mješe wschěmi schtomami w paradiju je jeniczy jedyn człowjekej sakasany, so njemohła móz žmjercze człowjeka pschewinycz, ale so by człowjek tule móz pschewinył w poslušnosći pschecziwo Bohu.

Trojake je něto ttožno: 1. so człowjek dobry, kaž je Bóh jeho stworił, wostanje a so žo w tajkim bycźu wobtwjerdźi s tym, so žo je žwojej wolu do Božeje wole poda a žo w njej wobtwjerdźi; 2. so je człowjekej tele poddacze do Božeje wole wohidne a so žo teho dla žam se žebje pschecziwo Bohu spjecźuje; 3. so człowjek, sawjedźeny wot wonka psches hižo bywazu móz steho, Božu wolu s wocźow słubi a psches wahjenje sakasaneho žo do njepožlušnosće poda. — Na tfeczim stawje rosprawja nam Mójsaß, kak je žo tale pożłednja móžnosć stała.

(Pokracźowanje.)

Jeremias Bruß

abo

tajnostne pißmo.

(Słónczenje.)

V.

Dokelž žo Bruß hischcze njedźelu domoj wrócźił njeběsche, wupóßła jeho słyshniwa mandźelska mužow, so bychu žo sa nim prascheli a jeho pytali. Wschak bě wschudźom wschěm snaty, haj žamo kóždemu dźěsczu. Ale wschě wobhonjenje bě podarmo. Wot žobotu popołdnja jeho nichtó wohladał njebě. Wot wjeßnych khlamarjow běsche jenož ktychcecz, so je najskerscho wjele pjenjes pschi žebi měł. S teho scźehuje, hacž tola dla tych pjenjes sabity a potom schtó wě hdźe skhowany njeje.

Teho dla pschepytowazy žudnik wobeju, zyrkwinskeho prjódstejerja a wuczerja, na žudnistwo skasa, so by žo jeju, tola pak kóždeho wožebje, sa wschitkimi maliczkosczemi praschał. Taj běschtaj wobaj rosnjendrjenaj, a žo wótsje roczeschtaj, so žadyn wo niczim nicźo njewě. Tola wonaj njeběschtaj pschi wschelakich wotmołwach na telko praschenjow zyle jenak, schtož žudnika do dwělowanja snuri, hacž staj tola winowataj abo niz.

Ale hdźe je žadyn žwědczenje mimaj? Njeby to njerosum był, s woneje papjerki žwědczenje bracz, haj žamo tež, hdy žo njeby to pißmo s njeje słubiło. Hdźe je žadyn człowjek, kotryž by słórżbu s nimaj wjedł? Hdźej njeje pak słórżbnik, pak žwědk, tam tež žudnik njeje. Schto mohło žo jimaj po tajkim stacź? Duž wußudźichu žudniczy: Hdyž nihdźe wěsty dopokas njeje, dha chzemy wobeju radšcho puschczicz, hacž žnadź bjes winy khostacz.

VI.

Wosta dha tuta dwělomna wěz na wschón czaß skhowana a czěmna?

Rybazy namakachu w rězy pod wólschowym pjeńkom Brußowe czěko a donjeßechu jo na žudnistwo. Wón mějesche žakožnje rosbitu, s wěstosczu s wótrym żelesom nabitu, khowu. Ale schtó je mordał?

Schtó namaka dopokasmo, kotrež mohło na někoho žwědczicz?

Srudni knjeza dachu žebi lěkarja pschinicz, kotryž dyrbi na drobne rosjaßnicz, kajke narażene rany žu a schto ma žo wo nich do žudniskich knihow pißacz.

Hnydom lěkař wuhlada, kak morwy lěwu ruku krucze samknjenu dźerži.

Wustojny lěkař na kóždu maliczkosć dźiwa, kotraž žnadź hewak nikomu nadpadna njeje.

Ruku wobhladniwje wocźiniwschi, w njej rohowy knesł a pschi tym kusk tajkeho płatu widźesche, kajkuž mějesche zyrkwinski prjódkstejeř wschědnjazu žuknju. A někto žo něchtó dopomni, so je tutón wóndano prědku w žukni dźěrku nadrjenu měł a pschi tej žaneho knesła. Wsawschi žuknju, pokożichu na nju namakany knesł s płatowym kuskom, a widźachu s dobom, hdźe bě žo sadrěło. S tym bě kónz wscheho dwělowanja.

Jako by Boże njewjedro do njeho dyrilo, žo zyrkwinskemu prjódkstejerjej sežny. Strózele tschaßychu jeho, tak so žo žmjercźblědy žwojeho njestutka wusna, a też žwojeho žobuwinika pscheradźi. —

Žiwjenje běschtaj człowjekej pjenjes dla wsakoj, a jimaj bu žiwjenje po prawdźe wsate.

VII.

Něto běsche na sjawne pschischko, so je wěrno było, schtož běsche na tamnej papjerzy stało.

Ale s wotkal bě tón liscźik na klětku pschischok? Schtó bě jón předarjej do knihow položił? Schtó by to potajnstwo wuhudacz móhł?

Kaž hižo wěmy, bě na papjerzy winu-sjewjenje w zyle jaßnych pißmikach stało. A tola je potom s teje žameje papjerki czěko. Njebě to wulzy spodźiwny podawk? Jenož žmužka, kotruž běsche předał se samyßkom s nohczom do njeje sczinił, bě hischcze widźecz; s czěhož bě kóždemu wěste, so dyrbi to ta žama papjerka bycź. S njej wuměchu wustojni mužojo wschelaki pospyt, dokelž žu wschelake tinty, haptykarjam a jich runjecza wuczenym snate, kotrež žo po idaczu s papjery słubja, a tola saßo s někajkim khumschtom na wocźł stupja. Ale też mudrischa próza žaneho wuspěcha njemějesche. To pißmo bě prjecz a wosta też prjecz.

Lud wijesche s hłowu nad tajkej potajnosczu, a wulzy knjeza stejachu s mjerjanjom pched tajkim dźiwom. A někomužkuli nasta praschenje: Njepschińdźe czěmny podawk tola nihdy na žwětły dźeń? Abo ma wěra, kotraž je kłupu pschiwěru wsała, pokne prawo, hdyž praji, so žu jow někajke czinki, abo so je to někajka skuskana wěz?

VIII.

A po czaßu tola do czmnoty jaßnosć stupi.

Knjes duchowny mějesche mjenujzy žkužobnika w domje, kiž běsche struchły a bohabojasny pachoł. Tón bě tu žobotu wjecźor posłdźe, po žwjatoku, s boka wßy do lěka schoł, so by žo tudy se žwojej njewjesu setkał, kotraž bě w žuhodnym kuble žkužobna dźowka. Ta pak njeběsche w skasanym czaßu woteńcź mohła, a teho dla dyrbjesche tu hacž do czmy czakacz. Mjes tym běsche žo njedaloko to helske sabicze stało. Pschi tym, hdyž běschtaj žadkawaj sabiteho do rěti czißkoj, je wón jeju spójnał.

Hrosa bě jeho sajała a s tschepotanjom běsche wón do wßy běžał. Sa zyku nóz njebě wußnył, dokelž žo jemu wschě stawy tschaßychu, a we wutrobje mějesche žakožnu wójnu. Stylkne žwědomnje jeho nucźesche: Božedla, njeczakaj dźě! Runy pucź wossjew to twojemu knjesej! — Ale jeho bojosć bě pschecziwo rěczała: Chzesch trasch žo pched twojim knjesom s hanibu wusnacz, hdźe by to khodźił a schto by tam chzył? A by wón tebi wěrił, hdyž žaneho dopokasma nimasch a kwawnu winu na mužej rěczisch, wo kotrymajž ludźo wscho pobożne měnja? — A tola jemu trapjate słyści njeběchu dałe k pokojej pschińcź. Po dołhim běbźenju běsche žebi wumyßlił, krwawny podawk žwojemu fararjej pißmomnje sjewicź, ale niz s podpißmom žwojeho mjena.

Duž bě nasajtra rano skradźu papjerku s zusym pißmom napißał, tak so jeho knjes jeho pißmo spójnał njeby.

Potom papjerku sashibnywschi žebi składnosć wotpaßy a papjerku mjelczo knjesa do jeho modleńskich tykny.

S teho je po tajkim sjawne, s wotkal bě tutón tak nastróžazy liscźik.

„Wscho derje!“ prajicze žnadź něto, „tak žo tola jene hudanje wujaßni.“

Ale s dobom budźecze žo praschecź: „Kak pak je móžno było, so je pißmo, kotrež je tola předał se žwojimaj wocźomaj widźał a czitał, s papjerki czěko?

To pißmo wschak njeje czěko. Papjerka, kotruž je předał smerzej-žudnikej do rukow dał, njebě wschak tažama, kotruž bě na klětzy w rukomaj měł, ale kotraž žo jenož tajka sdasche.

Hdyž bě słyshny žkužobnik pytnył, kak jeho knjes błědy wotemsche stupa, pschińdźe do njeho strach. Jemu bě jako błysk do myßlow sjěko: To žym žmjercź khupje a slě słucźił. Tajke słróżele czißnu mojeho knjesa na khorokożo. A pschi tym žnadź tola to pißmo pscheradźi, schtó je jo pißał. Ta papjerka dyrbi mi na stronu!

A mjes tym, so bě knjes w dobrej słwi pobył a žo pschedrascził, běsche tón bojasliwz papjerku wsak a druhu runje tak sashibnjenu na jeje město do knihow pokožił, sczinjiwschi pak też prjedy rucze žmužku.

Hdyž potom widźesche, kak je wschón lud spodźiwanja prosty, a kak žo ta wěz na sjawne kopa, je žo wón potajnstwo wotkrycz bojał, a mjelczesche wo žwojich kłuczenjach kaž row.

Posdźischo hakle, hdyž běschtaj zyrkwinski prjódkstejeř a wuczeř hižo dawno na prawdźe Božej, je žo žkužobnik se słyshnym žwědomnjom wusnał, kak je žo wscho měło.

Wschelake s bliska a s daloka.

— W sandźenym tydźenju je ſo sakoń sa starobne pschikohi wuczerjow jenohłóſnje wot druheje komory sakſkeho ſejma pschiwſkał. Sa nasche schule s tym starobne pschikohi wschitke na statnu pokładnizu pscheńdu. To budźe wulke połóżenje sa wośady a witane pscheměnjenje sa wuczerjow. Husto běsche sadźěwanje sa starschich wuczerjow, hdyž chzychu na lepsche město, so dyrbjesche wośada na płaczomne starobne pschikohi dźiwacź a ſebi teho dla młódscheho wuswoli. Na starobne pschikohi něsto schulsźy prjódkstejerjo pschi ſwojich wuswolenjach wjazy dźiwacź njetrjebaja, dokelź je stat płacźi. Pschi tym ſo tež dalische wažne postajenje sta, so ſo njeſmědźa wjazy zyrkwinske dohkody zyrkwinskich wuczerjow na schulske pschikrótšicź, tak so by ſo móhło zyrkwinskemu wuczerjej, kiž ma lepsche zyrkwinske dohkody, pschi pschiſwolenju starobneje pschikohi něschto wotczahnyeź. Hdyž maja zyrkwinsźy wuczerjo ſe ſwojim wośebitym sastojnſtwom dosćź prózowanja, je prawe a sdobne, so jim tež schula sa sastojnſte dźěło płacźi, schtož maja sakońsźy dostacź. Hacź dotal wuczerjo sa kóždu hodźinu wob lěto, kotruž mějachu wysche postajeneje liczby dźerjećź, 36 hr. dostachu. Wot něrka sa tajku hodźinu 55 hriwnow dostanu. Nasche ludowe sastupjeńſtwo je naschim wuczerjam pschiſwoliło, schtož je jim pschi nětczišćich wobstejnosćach pschiſwoliećź móhło a je s tym wopokasało, so derje wě, kajke maja naschi wuczerjo cźěžke a wažne sastojnſtwo. Nadźijomnje tole połepschenje k temu pomha, so nam dale ſerbsźy wuczerjo s naschich ſerbſkich schulow do Němzow njeczěkaja, ale w Sserbach sawostanu. Pschetož s cźěžkej wutrobu dyrbjeli do pschichoda hladaćź, hdyž by nuja pobrachowazych ſerbſkich wuczerjow ſo dale powjetschika. Něto je sažo cźaš, ſo móža ſerbsźy starschi ſwojich ſynow k pschiwjaczu do jemira w Budyschinje samolwićź. Hacź runje ſu nashonjenja ja nich w pośledním cźasu hubjene byłe, my tola s nowa ſerbſkich starschich dźiwajo na nasche ſerſke schule napominamy, so bychu ſwoje dźěćźi, kiž maja dar a chzędźa wuczerjo być, w prawym cźasu samolwili.

Swjeźelaze je, so je ſo sažo muž, kiž běsche w źiwjenju sahorjeny pscheczel smutskowneho mižionſtwa, tež w smjerćźi na ważny skutk mižionſtwa dopomnił. Njebohćźiki kujes wyschichi wuczeć Kreczmar w Budyschinje, rodźeny Sserb, je sa smutskowne mižionſtwo 1000 hriwnow wotkasał a provinzialne towaźſtwo smutskowneho mižionſtwa junu psches ſwojeho nětczišćeho pschedhydy kujesa fararja nyczerja Jakuba w Njeźwacźible sjawny dźak praji. To je dobry pschikład, kiž chze druhich wubudźićź, so bychu tež tak cźinili!

Hdyž je tež w naschich ſerbſkich wośadach pschikhilenje k irwingianſkej sekcźe w pośledních lětach wotebjeroko, wupraji tola rosahladny dopiś zyrkwinskeje sakſkeje wyschnosće, so je pschezo hischcźe liczba k tutej sekcźe pschestupjazych wulka. Wośebje ſo tole hibanje něto sažo pokazuje wokoło Wulkeho Hajna. Wot noweho léta je tam sažo 30 s nasheje krajneje zyrkwje k Irwingianarjam pschestupiło. Sudźaze je, so tutych najźwěrnišćich stawow nasheje zyrkwje na leśćiwe waschnje k ſebi wabja.

— S Awstriſkeje ſu evangelſkeho duchownego sarſkeho vikara Lemmera wupokasali. Se ſwonkownej mozu pak ſo evangelſke hibanje, w Awstriſkej wotucźene, podźišćećźej njeda. Cźaźy ſu ſo pscheměnćke. Kaž něhdy w cźaźu 30 lětneje wójny cźěłki evangelſki kraj sažo ſe ſurowej mozu wobrocźišću, tak ſo to něto wjazy njeschlachćźi. Wjele bóle je móžno, so budźe tajke njeprawe móznjowe postupowanje sterje evangelſkemu hibanju s wužitkom.

„Konje ſo s městow shubja.“ Nowy letstotelk drje naš k temu dowjedźe. Psched někotrymi lětami hischcźe wschudźom konje konjaze żelesniźy w městach cźahachu. To je ſo khětſje pscheměniło. W Lipsku żaneho konja wjazy njewohladasch. Pschetož konjaze żelesniźy ſu ſo do elektriſkich pscheměnićke. W Draždźanach ſu tež na tym, jenož s elekriſkej mozu jěźdźićź. Ale jene běsche tola hacź dotal wostało: Sa kóždu dróżku běsche konik sapschehnjeny. Ale tež w tym chzędźa konjom stare prawo wsacź. W Barlinje pócźinu s elektriſkimi dróżkami jěźdźićź a najśkerje ſo nowe waschnje tež w druhich městach rosschěri.

— Na bitwischćźu w Transvaalſkej maja ſo w tych dnjach ważne bitwy. Burjo ſu Jendźelcźanam psches rěku Tugela pscheńcź dali. Hacź chzędźa jim pałke stajićź, ſo prajićź njeda. Ale nadpadne je, so ſo burjo zyle směrom sadźerźachu. Hdy bychu Jendźelcźenjo někajke dobycźe sćźinili, bychu to dawno do źwěta trubili — ale w Jendźelſkej je sažo nadpadnje směrom.

Po ſurowym pucźu.

Kak je Marji a Josefej we wutrobje było, jako wonaj bórsy po hodownym ſwjedźenju won cźehnjeschtaj po njesnatym a ſurowym pucźu? Ja ſebi myślu, so je jimaj husto było, kaž tebi a mi, hdyž něto do noweho léta nuts dźemy a wschelaku cźěźkotu na khribjecźe a wschelake mróćźakli wysche nasheje hłowy a wjele cźěmnosćźe pched naschimaj wocźomaj widźimy. Ale wonaj běschtaj pschezo sažo stroschtnaj a stej hłowu sažo posběhnyłoj a njejstaj na tym dwělowakoj, so je dobry pucźowarśki towaźſch s nimaj.

To je něschto rjane dobreho towaźſcha na pucźowanju měćź. Wulki ryźowar Rychtař běsche něhdy na pucźowanju do Roma a běsche w Alpach w hoiseźu psches nóz wostał. Jako wón na deschćźikowym dnju cźiśće ſam w ſwojej jstwi źedźesche, běsche jemu tak dźiwno wokoło wutroby, so jemu ſylsa do woćźow stupi. Jemu něschto pobrachowasche, a wón ſam njewjedźesche, schto jemu pobrachowasche. Haj, jemu něschto pobrachowasche: wón ſo tak jara wopuschćźeny cźujesche. Duž ſo něchtó wo durje kłapasche a sastupi muž, kotrehož wobliczo mějesche wobras ſprawneho a duschneho smužłenja. Muž powjedasche, so s Triesta pschiśćźe, a ſo chze k żonje a dźěćźom do Hollandſkeje pucźowaćź. Wón powjedasche, so je nawodźowaćź, so je ſo łóźź roskamaka a so je wschitko shubił a so wo pucźowanſti krosch proźy; wón jón dosta. Tón muž běsche ſwoje papjery pokasał, je sažo hromadźe sawali, ſo wutrobnje podźakowa, pohlada na ſwojeho dobroćźela ſe źwěćźatymaj wocźomaj a praji: „Ja mam dołhi pucź psched ſobu; ale ja mam dobreho towaźſcha“. Ludwik na teho mužu je ſo praschazym pohladanjom pohlada a bu śrudny w tej myślu, so ſam tajkeho towaźſcha nima. „Hdźe je wón“, ſo praschesche, „a schtó wón je?“ „To je Bóh luby Kujes ſam“, wotmolwi tón, „a hlaj“, — pschi tym nowy testament ſe saka wucźahny — „jow mam ja jeho ſłowo, a hdyž ja s nim rěćźu, wón mi ſ njeho wotmolwja. Tak ja stroschtnje pucźnju.

Tón muž woteńdźe, Ludwik Rychtař ſam wosta; ně, wón ſam njewosta, wón pytasche a namakasche dobreho towaźſcha sa pucźowanje, tehо, kotrehož mějesche tamny nawodźowaćź.

Marja a Josef mějeschtaj tež tehole towaźſcha a pucźowaschtaj s troschtnej myślu tež psches puśćźinu.

Mašch tež ty tehole towaźſcha, kotryž tebje psches nowe léto pschewodźa?

Hdźe?

Na dwórnischćźu běsche wotſwoniło. Cźah wujédźe. Wschitke wośy běchu wobłażdźene. Ale kajzy běchu to pucźowarjo? Woni haruja, spěvaja, wokaja — wjele je jich pjanych, druhy kharty hraja — to je źiwje cźinjenje, kotrež pschezo bóle pschibjera. Żadyn s tych, kiž ſo ſobu wjesh, pak njepytnje, so ſo wodźeć cźaha a tejeź prěduku na lokomotiwje wadźitaj. Najprjedy běsche wurěćźowanje, potom bu hórje — wonaj ſo pschimataj. Pschi tym ſo wobaj s lokomotiwy dele walitaj. Cźah cźěri bjes wodźenja dale psches sastanischćźa, psches tunele, psches mosty — tam sastojnizy dołho sa nim s dźiwanjom hladaja — ale to żane sadźerźenje njeje — dale honi cźah a nutskach w cźahu ſo śmeja, spěwaja, haruja — woni njepytnu, so cźah wodźerźa nima — dźiwi duch je jich saślepił. Haj tak dale honicź bjes pschestacźa a měra, dale, dale, to je źiwjenje, to je łóschť! Pschezo hischcźe cźah njesastanje, ale junkrócź sastanje — ſnano psches żałośne njeśboże sastajeny — a ſo do khłubiny wali — a potom? — — Tak wopitjuje franzowski spitacźel śmužłenje nětczišćeho cźaźa — to je wobras ſ nasheho cźaźa a źiwjenja.

Něschto k rospominanju.

Kóżda jenotliwa kicź Božeho ſłowa ſu zyle winowe źuě sa schescźćźjana.

* * *

Źiwjenje runa ſo kniham: khłupy je khětſje pschekhwata; mudry je ſ wobhladniwosćźu cźita, dokelź wě, so móže je jenož junkrócź cźitacź.

* * *

Make wjeźela ſu kaž wschěbny khlěb, po nim nam żenje njehło njeje; wulke ſu kaž ſłódke pjecźenje, na kotreź je tebi bórsy hubjenje, hdyž wjele sjěsch.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźišćećź a nakład Ssmolerjez knihicźišćeźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 5.
4. ſebr.

Łětnik 10.
1900.

Szerbſke njedźelſke łapjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

5. njedźela po tſjoch kralach.

Koloſſiſkich 3, 34.

Wy ſcje wumrjeli a waſche żiwjenje je potajene ſ Khryſtuſzom w Bohu. Hdyż pak Khryſtuſz, waſche żiwjenje, ſzo ſjewicz budźe, tehdy budźecze tez w ſ nim ſjewjeni w kraſznoſczi".

S tutymi rjanymi ſłowami wobſamknjenym Epiphaniaſzowy czaſz, tón czaſz Jeſuſzowej kraſznoſcze, kotrehoż ſczenje nam Khryſtuſzowu móz a mudroſcz wopiſuja, kotrehoż epiſtole do kſchesczijanow Jeſuſzowe bycze a żiwjenje ſałożicz chzedźa. Je drje małe człowjekow, kotřiż njepſchipóſnawaja, ſo Jeſuſzowe waſchnje a ſjewjenje na ſemi, majeſtoſcz jeho rěcze, móz jeho ſkutkow, jeho dobroczíwoſcz pſcheczíwo wſchěm hubjenym, jeho krutoſcz pſcheczíwo hordym człowjekam, jeho poniżnoſcz pſcheczíwo Bohu, pſchezo jenajka czjſtoſcz a ſzwjatojcz jeho zyleho poſtupjenja — ſo je to wſchitko něſchto kraſzne a bójſke, a je ſznadź małe kſchesczijanow, kotřiż njebychu rady chzyli jemu podomni bycz. Ale tych je jara małe, kotřiż ſo woprawdźe prózuja, ſo bychu ſzo do jeho podomnoſcze pſcheměnili. Pſchetoż to je woprawdźe próza, czěźke bedźenje ſ czěłom a ſ krwju. Ta móz a twjerdoſcz naſcheho czěłneho żiwjenja ſteji temu małemu ſornjatku Khryſtuſzowemu, w ſzwjatej kſchesczeniszy nam dateho, Ducha napſcheczíwo a wobara jemu wjeſzele ſkhadźecz a jeho korjenczki hłubſcho a hłubſcho do naſcheho człowiſkeho waſchnja puſchczecz. To łóhko njeje, ſo ſzym kſchesczijan a czinju, ſchtoż ſzebi tón czjſty Duch żada, natura njeje tu ſ tym ſpokojom, ſo kſchesczijan we Khryſtu do ſzmjercze hlada, ſzym junu dobył a mam wjeſzeloſcz, na tym njeje doſcz.

A tola, njewidźimy tam a ſzem w ſkalinje khójnu, kotrejez korjenje ſe ſzwojej żiwej mozu wulke kamjenje roſpukawſchi tak hłuboko abo tak daloko dźeja, hacz ſkónczinje włohu a dobru pjerſchcz namakaju? Tak tez je Khryſtuſzowy Duch pſchi wſchej maliczkoſczi jeho do naſz wuſzytehо ſzymjenjowehо ſornjatka mózny, jara mózny a ſpyta pſchewſchu twjerdoſcz a ſzylnoſcz naſcheho ſtareho Hadama ſzo pſchedobycz a ſtaja ſzo tej wulkej mozy naſcheho czěłneho człowjeka krucze napſcheczíwo. Tehо dla je tón ſzamy pobożny muż, wot kotrehoż ſchtuczka je (Chriſtian Friedrich Richter, 1676—1711, w ſzwojim czaſzu lěkar pſchi wulkej ſzyrotownej khěži w Hali), tez takle ſpěwacz móhł: To czěźke njeje, ſo kſchesczijan ſzym a czinju, ſchtoż tón Duch ſzebi żada, natura njeje ſ tym ſpokojom, ſo kſchesczijan w Khryſtuſzu do ſzmjercze hlada, ta hnada pak to czěźke bedźenje tu wuwjedźe.

Kónz tuteho bedźenja na ſemi pak je wuprajene ſ tymi ſłowami: „Wy ſcje wumrjeli a waſche żiwjenje je potajene ſ Khryſtuſzom w Bohu". Derje temu człowjekej, na kotrehoż tute ſłowo ſzo nałożicz da! Na njeho czaka kraſzna mſda: „Hdyż pak Khryſtuſz, waſche żiwjenje, ſzo ſjewicz budźe, tehdy budźecze tez wy ſ nim ſjewjeni w kraſznoſczi". Haj, „ſchtoż żane woko njeje widźało, a żane wucho ſłyſchało njeje a do żaneho człowjeka wutroby pſchiſchło njeje, ſchto je Bóh pſchihotował tym, kotřiż jeho lubuja". Tehо dla

lubujmy jeho w słowach a skutkach, a kschižujmy swoje cžělo se wschěmi jeho slymi žadosćemi a lóschtami!
Hamjeń.

Pučowanje po Božim pišmje
abo
lajke myšle nadeńdžech, Boze słowo cžitajo.

Podawa swěrny cžitař „Pomhaj Bóh-a".
(Pokračowanje.)

I. knihi Mójsažowe.

3. stawa.

I. Schtučža 1—7. Wupowjedawschi nam spočatk stawisnow cžłowjeństwa, pokračuje Mójsaš s tym, schto je so dale podało. Žona, wot hada sawjedžena wosmje wot sakasanych płodow a da też swojemu mužej wot nich jěsć. Prěni płěd teho je, so wobaj spósnaschtaj, so staj nahaj a so swoju nahosć pšched sobu sakryć spytaschtaj.

Had pak, tehdy też towařsch cžłowjeka a sa njeho hischcže njestrašchny, běsche mudrischi, dyžli wschitke swěrjata na polu, kotrež běsche Bóh tón Knjes stworił, wón wusnamjenjesche so pšched wschěmi, cžłowjeckej niž runje sa stajnu słužbu postajenymi swěrjatami hižo w spočatku pšches wěstu mudrosć, kotruž běsche też cžłowjek na nim spósnał, a tak cžłowjek, po swojej dźěćžazej njenasnohnitosći njemyšlesche, so tole swěrjo junu rěčećy sapocja.

Tamny leżny njepšecheżel pak, kotryž běsche je swojimi jandźelemi wot Boha wotpadnył, a kotryž běsche so něsto na to sameřił, so by też cžłowjeka do swojeho padnjenja sobu saplełk, běsche sebi runje tole swěrjo sa swój słědk wuswolił; wón pak sameři so něsto i tajkeje swojeje łhowanki, pšchirodźenu hadowu mudrosć so leżnosće a schibałtiwa pšcheměniwschi, na žłabschu žonu a dźesche k njej, so drje na Bože słowo słožujo, ale jenož teho dla, so mohł Bože słowo zyle pšcheměnićy: Je dha Bóh wamaj prajił: Wy njedyrbitaj jěsć wot wschitkich schtomow w sahrodźe? Sty dha ty też prawje srohymika, schtož je twój mužmi tebi powjedał, so je Bóh wamaj sakasał, so njeżmětaj jěsć wot wschěch tutych wschelakorych schtomow w sahrodźe? A jeli je je wón to woprawdźe prajił, njeje wón dha wamaj žurowy a kruty knjes? Najprjedy nažadźa schtomy lubosne na pohladanje a dobre k jědźi, pšched waju wocži a potom wamaj sakasa, so njebyschtaj wot jich płodow jědkoj.

Cžłowjek njeje hischcže, kaž tu jaźnje widźimy, sle spósnał, kotrež so hižo w swěcže nadeńdźe; cžłowjekej, hischcže njewomasanemu i hrěchom, sda so na prěni pohlad wscho hischcže cžiste. A tola by mohło wopschijecže hnydom tutych prenich słowow, kotrež so tak jaźnje jako bjesbožnosć wosnamjenjachu, jemu hnydom helłku potajnosć wotkryć. W płědowažym žoninym wotmolwjenju pokaja drje so hischcže wěsta sprawnosć a lnbosć k wěrnosći, a tola pšcheradźi so nim też, so je Boža kasnja hižo hórka kwakła sa nju, kotruž by lubje rad wotbyła, njeby-li ju jenož Bože hroženje nastróžiło.

W rostlinskim swěcže namaka so słědk sa spytowanje, se swěrinskeho swěta posběhnje so pomognik sa spytowanje, teho dla potrjechi też Bože poklecže podźijicho rostlinu a swěrinu. Stworjenje je paddane kniežomnosći, bjes swojeje wole pšches teho žamcho, kiž je poddał je, na nadźiju. Pšchetož też stworjenje žamo budźe wumožene wot słaženeje słužby, k kraźnej žwobodźe dźěći Božich.

Bóh je spytowanje teho dla pschipuschcži, dokelž běsche sa cžłowjeka dla jeho žamžnego rosksudźenja a jeho dalšeho pokračowanja na kóždy pad nujne. Dokelž pak njeje Bóh sawjedźenje do hrěcha chžył, ale wotpokasanje spytowanja, dha je satanej spytowanje jenož na tajke waschnje dowolił, kotrež njepšekrocžesche cžłowjeku móz; teho dla njeżmědźesche so spytował pšcheměnićy do jandźela swěta; wón je jenož žmět se stworjenja, hłuboko pod cžłowjekom stejažeho rěčećy. Pšched tajtim pšchećiwnikom njeběsche cžežko, so by cžłowjek pšchirodźenu Bójsku kraźnosć sakitał.

Na to dźesche žona k hadej: Ně, to ty prawje njesnajesch, schto je Bóh sakasał. Mój jěmoj, kaž widźisch, wot schtomowych płodow w sahrodźe. Dale žadyn schtom njeje nam Bóh sakasał.

Ale wo płodu schtoma, woštrjedź sahrody stejažeho, je Bóh rjekł: „Njeještaj wot njeho a so też jeho njedótkajtaj, so njebyschtaj wumrjekoj" a duž so ja boju, wot njeho jěsć.

„A so też jeho njebótkajtaj", pschistaji wona k Božemu słowu se swojich słowow. S teho spósnajesch, so mějesche też wona hižo sa to, so je Bože sakasanje pšchekrute, a so jeje lubosć k Bohu a jeje dowěra do Boha hižo počžnjetej łabkacž.

Dwělowanje je wótsa shrěschenja, a hdyž mysłiśch, kak mohł so, nad cžinu dwělujesch, wotbyć, dha pschistupi s tym mać wscheho pšchećiwnjenja. To staj wótsa mać, s kotrejuž też wschě autche nětcžišche spósnacže s dobom s hrěchom wuthadźa.

Njewotpokasany na prěnje słowo a pšches to hižo trochu skhrobleny dźesche had k žonje, so by jeje dwělowanja wotstronił a wschu bojasnosć s jeje dusche wuhnał: Wój njebudźetaj žmjercže wumrjećy, to je prósdne Bože hroženje, s kotrymž chže waju runje wot tuteho schtoma wottraschićy.

Ale wscho ma so zyle hinak: Bóh drje wě, so je to schtom, dźiwytworjaży bóle dyžli wschě schtomy w sahrodźe; wón wě, so, kotryž dźeń wój budźetaj wot njeho jěsć, budźetej waschej wocži wotewrjenej, a budźetaj jako Bóh, a budźetaj wjedźećy, schto je dobre a sle, a runje tole wón njecha; wón chže radšcho swoju Bójsku kraźnosć žam sa so skhować, a teho dla wón waju wot teho schtoma wottrasche. Wsmitaj jenož s dobrym troschtom, teho wschak so kacž njebudźetaj.

A žona, s duschu, polnej njebójskich lóschtnych myšli, kotrež běsche je had s dwojimi rěčećymi jako stajnje žylnischi napoj porjedźił, pohlada na schtom, a ji so sawěsćže wěrjomne sesda, so běsche schtom dobry k jědźi, wona mějesche sa to, so je temu něschto wožebite sakryte, kotryž njeće wot tutych płodow. A tutón schtom, kotryž so ji tola prjedy njeběsche hinaschi sesdał, hacž wschě druhe schtomy, běsche ji na jene dobo lubosny na pohladanje, a cžim dłeje wona tałle na njón hladasche, cžim bóle běsche žebi wona teho wěsta, so běsche wón lóschtny, radosć wubudźaży schtom, dokelž mudrych cžinjesche. Tak njemóžesche wabjenju, so by wot jeho płodow jědła, so dłeje sapréćy, a wsa wot jeho płoda a jědźesche, a też swojemu mužej, kotryž běsche drje póda njeje stał a wscho žłyschał, słowcko pak ani njeprajiwschi, a na kotrymž wona spósna, so so jemu też sakasanych płodow chže, da wot njeho a wón jědźesche.

Wobydlerjo južnych krajinow wobrasuja schtom, na kotrymž běchu sakasane płody narostłe, jako sigowz, wobydlerjo naschich žewjernych stron pak maja sa to, so běsche schtom jabłoń.

Cžim žnadnischa so nam wěz sda, kotrejež dła je cžłowjek shrěschił, sa cžim wjesche a cžežche mamy pšchehrěschenje, wožebje pak potom, hdyž wopomnisch, so běschtaj prěnjej cžłowjekaj zyle wožebićże s Bohom stowařschenaj, kaž nihdy wjazy něfajki cžłowjek, so běschtej jeju mutroba a dušcha cžistej, so běsche jeju pósnacže njesmućzene, a so běsche jeju wola hischcže dospoknje žwobodna; póbla teho njemějeschtaj nihdźe nuju a tradanje, ale wschudźom a stajnje wscheho nadosć.

Duž wotewrischtej so sawěsćže, kaž běsche to had prajił, wobeju wocži, ale — so wě — zyle hinak, hacž běschtaj žebi dałoj narěćećy. Lědma běschtaj płód sjědkoj, dohladaschtaj so, schto běschtaj sćinikoj, a pósnaschtaj žwoju njeprawdu. Wulka hamba wobja jeju mutrobu, so žebi ani njeswažischtaj, jedyn na druheho pohladać, ale hladaschtaj na semju, a tak poraženaj pósnaschtaj, kóždy žam na žebi, so běschtaj nahaj. A něsto je smućenej duschu połkwataschtaj so, so byschtaj žwoju nahotu i najmjeńscha něfak jedyn pšched druhim pschikrykloj; duž doběžeschtaj k figowzej a pleczeschtaj figowžowe lišcže, a sćinischtaj žebi schórzuchi.

Pósnacže dobreho a sleho, kotrež je cžłowjek s tym dostał, so je do sleho swolił, rosbźěła so wot wěrneje podobnosće na Boha, kotruž mějesche dopjelnićy s tym, so so slemu sarjekowasche, runje tak, kaž hrěschnikowa žwoboda — žwoboda jenož po sdacžu — kotraž dowjedźe pod njewolnistwo a do wotrocžkowstwa hrěcha, a kotraž płodźi žmjerćy, so rosbźěluje wot wěrneje žwobodnosće žiwjenja w sjednocženstwje s Bohom.

II. Schtučža 8—19. Bóh na wjecžor do sahrody pschischedschi so Hadama a jeho žonu wuwoprašchuje, saklije hada, kotrehož je sawjednik sa žwój słědk wužiwał, a słubi słónčnje dobywanje nad nim, wupraji pak też swoje žudźenje tymaj, kotrajž staj so dałoj sawjesćy.

A wonaj žłyschechtaj Boha teho Knjesa hłóš, kotryž po sahrodźe khodźesche, hdyž běsche dźeń wolhłódnył. Wonaj wužłyschechtaj tehdom, hdyž so wjecžorny wětšik posběhnje a horzotn, wo dnjo knježazu, słhłódnja, snate schumnjenje, s kotrehož bóry spósnaschtaj, so so jimaj Bóh tón Knjes blížiś; pšchetož sa tónle cžaž běsche wón dotał stajnje wschědnje k nimaj do sahrody pschi-

khadźał a běśche ſ nimaj wobkhadźowak. A Hadam ſe ſtyſkom w ſwojim najtróżenym ſwědomju ſo ſtkowa ſe ſwojej żonu pſched wobliczom Boha teho Knjeſa pod ſchtomami w ſahrodźe.

Dokełž běśche Bóh człowjekej, k Božej podobnoſczi ſtworjenemu, cźěło dał, teho dla běśche ſo wón też człowjekej dotal tak ſjewił, ſo móżeſche wón Boha ſe ſwojimi cźělnymi myslami ſpóſnawacź. To je wón też poſdźiſcho hiſchcźe na cźaſ tak cźinił, kaž na naſchim dalſchim puczowanju hiſchcźe woſpjet ſpóſnawamy.

(Pokračowanje.)

Jandźel ſezerpliwoſcźe.

Pſches tutu ſemju ſcźele
Bóh cźichoh' jandźela,
A k troſchtej ſa jich wjele
Bóh jeho pſchipóſła,
Wón měr ma w pohladanju,
Ze pokny mikoſcźe,
Duž dźi dha ſa nim ſwěru,
Ze jandźel ſcźerpnoſcźe.

Cźe wodźi pſchezo ſwěrnje
Pſches ſemſke hubjeńſtwo,
A powjeda cźi měrnje
Wot cźaſa rjeńſcheho,
Hdyž ty chzeſch ſodwělowacź,
Wón dobrych myslow je,
Cźi chze kichiž noſnycź pomhacź,
Wſcho k lěpſchom' dowjedźe.

Wón cźini duſche boloſcź
Do mikoh' żelenja
A wutrobnu wſchu żakoſcź
Do měra podnurja,
Wón cźini ſwěrtke ſaſo
Te cźmole hodźiny
A ſhoji rucźe ſaſo
Wſchě rany boloſtne.

Hněw na twój płacź wón nima,
Hdyž chze cźe troſchtowacź,
Wón twoju żadoſcź jima,
Chzeſch cźiſche dočźakacź?
Hdyž wětry howrja hórje,
Sso praſcheſch: cźehodla?
Dha pokaſuje horje
Tak mile: teho dla!

Na praſchenje wón nima
Pſchez' wotmolw hotowy,
Twój wotpočźink cźi kiwa,
Snjeſ wſchitko ſcźerpliwy!
Wot wjele rěcźał njeje,
Hdyž pſchi tebi wón dźe,
Sa to pak tebi ſměje
To njebjo hotowe.

E. Helaſ.

„Też wyſoka tſěcha Njej' pſches horjo wěcha".

Tuto hrónczko běſche pſchiſkłowo njeboho Hilbjenzej dźěda, w ſwojim cźaſu Borkicźana, jara mudreho ſtarza. Wón běſche w ſwojim dołhim żiwjenju wjele ſhonił a ſpytał, teho dla wjedźeſche też prajicź, kak ſo w ſwěcźe ma.

Se ſłowom „wyſoka tſěcha" měnjeſche wón ſemjanſke dwory na wſach a wołobne khěźe a kralowſke hrody w měſtach.

Huſto ſo jemu to pſchiſkłowo na jaſyk ſwjeſy, hdyž ſo tym abo tamnym knjezjim na wokolnych ryczerkubkach někajke njeſboźe ſta, abo hdyž powjeſcźe po kraju dźěchu, ſo něhdźe we wukraju njeſmilne horjo kralow a mózarjow duſy a daji.

Też tehdy by rady to heſko wunjeſk, hdy by hdźe dźěkawy muž ſtorźił a ſwarił, ſo ma ſo na ſwěcźe ſto, kaž pſchahany poſ, mjeſ tym ſo maja ſo knjeźa a bohacźi ludźo dobro kaž na kermuſchi.

S wjetſcha by potom ſobu na krala Davida ſpomnił, kak ſu teho pod jeho wyſokej tſěchu ſtróżele ſajake a tſchaſłe, a kak je dyrbjał kraſny dom wopuſchcźiwſchi boźy a płaczo pſched ſwojim żynom cźěkacź.

A hdyž běſche na tole pokaſał, ſanjeſy ſ nowa:

Haj, też wyſoka tſěcha
Njej' pſches horjo wěcha.

* * *

Hdźež wěchu widźimy, tam njeſměmy hicź. Horjo pak khodźi, hdźežkuli chze a hdźež ma ſwój pokaſany pucź, a krocźi ſ njeſmilnej nohu po wyſokich ſtkodach, haj też do najkraſniſchich domow wone pſchikhadźa.

Pſchikładow k temu je w ſwětnych ſtawiſnach doſcź a nadoſcź.

My chzemy ſzebi něſko jenoż jedyn ſ nich pſched wocźi ſtajicź, kotryž je ſo w khěźorſkim měſcźe Konſtantinoplu w Turkowſkej nimale pſched dźewjecź lětſtotkami podał. Tehdom tam hiſchcźe ſurowe turkowſke wotrocźkowſtwo njebě, ale ſwjaty kſchiž na jich domach knjeźeſche.

Na brjoſu rjaneho na ſeleń morja ſo wulkotny khěźorſki hród hordźeſche. Statok bě ſ droheho marmora, a tak ſe ſłotom wupyſcheny a kraſny, ſo móżeſche wócźko lědma ſnjeſcź, hdy by ſłónczko na njón ſwěcźiło. A na bokach pyſchachu jón kraſne wonjate ſahrody, podobne paradiſej. Tu kcźějachu debjate kwětki ſ indiſkich krajow; luboſne hajki wonjachu kaž winowy kcźěw; w jěſorkach hrajachu wody a w kěcźkach wjeſełe ptacźki ſe wſcheho ſwěta ſpěwachu.

Zuſbnizy ſe wſchelakich krajow ſzem jěſdźachu, ſo bychu ſwojej wocźi na tajkich debiſnach napaſłi. A ſchtóž by je jenoż ſ wonka widźał, njeby ſo nad nimi dodźiwacź ani je dołhwalicź mohł. A kak hakle dźiwachu ſo cźi, kotrymž ſo dowoli, ſo ſzměda do hrodu nutź!

Snutska w ſalach, ſtwach a ſtwizach proſcźachu ſo marmorowe ſtołpy wſchelakich barbow, a nad nimi běchu kocźane wjerćki. Na tłach abo podłohach leżachu drohe perjſke ruby, ſo noha po nich jako po moſchku ſtupaſche. Na ſłěbornych połzach a połcźkach běchu ſłote karancźki, baſſi a druhe ſudobja widźecź, dźěło wumjeſtich ſłótnikow.

Pſchi ſcźěnach ſtejachu moſchkowe koża ſe źidu pokryte a ſ wonjazymi krjepkami pokrjepjene.

Haj, ſchtó by wſchitku tule pychu a debiſnu mjenowacź mohł? Njebě tale kraſnoſcź ſboże, wjetſche wſchěch ſbożow?

* * *

Pſchi zykym tajkim ſbożu njeběſche tola wobſzedźeć hrodu Nikofor, grichiſki khěźor, niczo dale hacź woprawdźe khudy hubjeny człowjek, hubjeńſchi hacź hdźe żadyn robocźan.

Haj, ſchtó by to rjekł? A kak je to móżno? Běſche traſch khory a bědny, abo na cźěłe ſ khoroſcźemi bity kaž Hiob?

To njebě. Ale wón mějeſche we ſzebi kałatu cźwilu, mjenujzy ſtyſſi a ſtrachi pſched mordarſkim worzłom. Mordarſke paſory jemu ſtajnje we wutrobje tcźachu; teho dla njemóżeſche żanu nóz w měrje ſpacź. Wón wjedźeſche, ſo jemu mordarſkej ruzy ſu żiwjenjom dźetej. Sawiſtnych wyſokich knjeſow bě wjele, kiž ſa nim ſ tej żadoſcźu dźěchu, ſo móhli ſo na jeho trón żynycź a ſzebi trónu na hłowu ſtajicź.

(Pokračowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Minjeny tydźeń je ſa krótke dny wjele waźnych podawkow pſchinjeſk. Sérjedu 24. wulkeho rożka dźěſche wjeſeła powjeſcź pſches zyłu Sakſku, ſo je ſaſo na ſchtomje kralowſkeho doma Wettina nowa hałożka narośtła. Prynzej Bjedrichej Auguſtej a jeho wyſokej manđźelſkej ſo prynzeźa narodźi. Wjeſełe běſche wulke, dokełž je to prynzeźa, kotruž mataj wyſokaj ſtarſchej pſchi żiwjenju. W Božich ſłużbach zyłeje Sakſkeje ſu ſzo teho dla ſańdźenu njedźelu dźakne modlitwy wuſpěvake. Hdyž běſche ſzrjedu tajſa wjeſeła powjeſcź pſches zyłe Draždźany ſo rozniejeła, klincźeſche tam hižo dźeń podźiſcho ſrudna powjeſcź pſches měſto. Wojwodowa Bjedrichowa Schleswig-Holſteinſka, macź naſcheje droheje khěźorki, kotraž je 19 lět w Draždźanach ſ cźicha żiwa była, je ſchtwórtk dopołdnja po cźěźkej khoroſcźi wumrjeła. Wona běſche ſwojeje mikoſcźe a pſchecźelnivoſcźe dla wſchudźom lubowana a cźeſcźena. Wołzebje cźěźka běſche ta rana ſa naſchu drohu khěźorku, kotraž ſwoju horzolubowanu macź w 65. lěcźe jeje żiwjenja hižo pſches ſmjercź ſhubi. Dnydom ſtaj khěźor a khěźorka,

kotrajž běschtaj drohu khoru hižo někotre dny prjedy wopytakoj, do Drježdžan pschijěcki. W jeju pschitomnosći mějesche knjes superintendenta Dibelius s Drježdžan pschi kaschcěju rozhonhowazu rěcž, kotryž běsche jejny spowjedny wótz w žiwjenju. Cźěło žo do hroda Princkenau w Schlesyskej pschewjesće, hdźež mějesche žo njedźelu pschipodobnju žwjatoczne khowanje saßo w pschitomnosći khěžora a khěžorki a druhich wyßokich knježich, kiž běchu tam pschijěli. Tež tam mějesche knjes superintendenta Dibelius cźěłnu rěcž. Khowanje sta žo runje dźeń po narodnym dnju naschcho lubowaneho khěžora, kotryž na 27. wulkeho rózka podnje. Wše žo, so žo teho dla po khěžorowym žadanju wot swonkownych žwjatocźnosćcźow na tym dnju lětha wothlada. Kaž pak je naschj zyty lud pschi srudobje, kotryž je nasch khěžorski dom potrjechił, we wutrobnej žobuźelnosći na khěžorski dom shladował, tak běchu hnujace a wutrobne žwozopschecźa, kotrež so jemu pschinjeßechu s dźaknych wutrobow jeho poddanow na jeho narodnym dnju. Bože žohnowanje budź s naschim drohim khěžorom na wschech jeho puczach!

— We wuhlowych podkopkach w Cźěłkej je wulki strajk dźěłacźerjow wudyrił, kotrjž chzedźa wjazy nsdy měcź a jenož 8 hodźin wob dźeń dźěłacź. Wobkhćdźerjo wuhlowych podkopkow nochzedźa do žadanjow dźěłacźerjow swolicź. Na 100,000 dźěłacźerjow žwjecźi, Psches to pak je wulki strach sa wschitkich nastał, kotrjž tute wuhlo tepja, a tónle strach bywa dźeń a wjetschi, dokełž žo pschiwożenje wuhla k nam zyte pschestawa. Ніž jenož so jenotliwym žwójbam tepjenje pobrachuje, ale tež želeźnizy a fabriki wjazy dosć wuhla nimaja. Wschelake fabriki žu hižo dźěło sastajicź dyrbjeli, a schto to rěka, hdyž psches to saßo tyßazy dźěłacźerjow dźěło shubja a žwoje žwójby dale žežiwicź njemóža, to móže žebi kóždy myßlicź. Duž chzemy prožujcź: Bóh chzył dacź, so by žo wschitko saßo do dobreho porjada hujedło, prjedy hacź najhórische a najsrudnische scźěhwki s teho nastanu.

— London je hobrske město a sajimawe je wěsće lubym cźitarjam, něschto wo wulkosći tehole města shonicź. Po poślednim ludlicźenju ma London 6,500,000 wobydlerjow. Wobydleršwo lětnje wo 80,000 duschow rosćе. Sso wobliczi, so žo w Londonje kóžde 3 mjenschiny dźěćo narodźi a kóžde 5 mjenschinow něchto wumrje. London ma wjazy židow hacź Palaśtina, wjazy Irsich hacź Belfast, wjazy katholsich hacź město Rom. Dołhosć jeho drohow wucźini 13,000 kilometrow. 31 wosobow na 100 wobydlerjow hobrskeho města wěteho powołanja nima. Polizajske lisma pokasuja mjena wot 220,000 słóstnikow, kotrjž žu po stych puczach chodźicź swuczeni. Město London pschetrjeba wob léto 400,000 howjadow, 1,500,000 wowzow, 8 milijonow pjerinu, 400 milijonow puntow rybow, 500 milijonow wustrow a 500 milijonow litrow piwa.

— Prawje mějachmy, hdyž tydźenja pißachmy: Nadpadne je, so burjo Jendźelczanam smérom psches rěku Tugela cźahnycź dadźa a so jim pucź njesastupja a so drje chzedźa jim pałźle powleź. Tak je žo měło. Jendźelczenjo w dobrej nadźiji do prědka stupachu a hižo do Jendźelskeje domoj powjesće sczelechu, so žu po dobrym puczu a burow sbija. General Warren chzysche horu Spionskop dobycź, so by wot tam zyte stejnischcźo burow wobknježicź mohł. Burjo jeho tež blisko puschcźichu a wón žo hižo jako dobywał cźujesche. Ale w prawym wokomiku žo burjo do jeho wójska dachu. Zyte jeho wójsko bu sbite. Psches 1500 ludźi je na bitwischcźu wostało. Sbytkni žu sajeczi. Jendźelczenjo žu žo saßo dyrbjeli psches Tugelaśku rěku wróćo sćahnycź, so njebychu žo dalschemu strachej podali. — Jendźelczenjo žwoje sałźłużene płody sa žwoje njeprawo žněja, w kotrymž žu wójnu pschećiwo wschemu cźłowjekemu prawu sapočźeli. Cźi, kotrjž žu w žebicźnej nahrabnosći jendźelski lud do bitwy hnali, maja psched Bohom tu krej žwojich krajanow samolwicź, kotraž je žo njetrjebawschi na bitwischcźu pschelaka.

Rěki žiwjenja,

s někotrych wołebnych schpruchow žwjateho pißma wuwjedźene.

Jan. 3, 33.

Schtóž pak jeho žwědčenje horje wosmje, tón sasygluje, so Bóh prawy je.

Hdyž chzedźa cźłowjekojo wěstu wěz mjes žobu prawje wobtwjerdźicź a pched wschitkim jebanstwom wěstu sćźinicź, dha woni tón list sasygluja, a to płacźi. Luba duscha, masch ty wodacźe hrěchow, žy žwědčenje Jesuša a jeho krwawneho wujednanja wopomnika, chzesch wobtwjerdźena a wěsta bycź, so je wótz hnadny, so je cźe k žwojemu dźěćcźu horje wsał, so dyrbisch dźěćazy dźěl měcź a prawy žobuherba bycź: dha daj sasyglowacź, so je to wěsće wěrno. Na stronje twojeho wótza a twojeho nawożenje je to s krwju napißane a wot žwjateho ducha sasyglowane. Nětko dyrbisch tež žwjatemu duchej sygl wěry pschićźišchćejcź dacź, haj, dyrbisch se žwjatym duchom sasyglowany bycź. To je tak wjele: schtóž na tebje pohlada, dyrbi spósnacź móz, cźeje je to snamjo a wopißmo, to dyrbi na tebi s twojeho cźinjenja a wostajenja, s twojich rěcźow a wobeńdźenja hnydom widźecź bycź: to je Bože snamjo a cźeść! To je njewjesła Božeho jehnjeća. Duschu je Jesuš se žwojej krwju wumył a se žwojej Bóśtej pychu wupschił. Schtó je tuta férschćźinska knježna? Schtó je ta, kiž žo pokasuje jako raćźiska serja, rjane kaž měžacźk, wuswolene kaž płóncźko, trašcne jako derje pschihotowane wójsko? To je hołó, kotrehož je žebi Jesuš na žwojej ruzy žadźił. O duscha! žy to žwědčenje Jesušowe wopomnika, dha sasyglaj, so je Bóh prawy, pychetoj ty dasch twoje „haj" k temu, ty wobžwědźijsch, ty wobtwjerdźijsch to twojemu pschećelej a njepschećelej, wschitkim cźłowjekam, haj cźertej žamemu, schto je cźi Bóh dał. Nětk wužiwaj to žwědčenje prawje, njedźiwajcy teho, kiž cźi jo rubi, kiž žo sfrobli, sygl Boži słamacź. Na dnju jeho a naschcje kraßnosće budźe sa naschim syglom praschanc, a cźi wschitcy, kiž žu na žwojim cźole sasyglowani, a žu sygl a sawdawk žwojeho herbstwa sakhowali, cźi budźa też to herbstwo wěsće dostacź.

Něschto k rospominanju.

Rostliny, kotrež maja wjecźorne płóncźko, ženje tak njesrawja, kaž te, kotrež žo hižo wot raćźischo płóncźka shrěwaja. Pschirunaj posdźe a sahe wobroczenych!

* * *

Někotre prawidła praweho kschescźijanskeho žiwjenja.

1. Lubujcźe Boha a sapręcźe žo žami. Khwałcźe Boha, myßlcźe žebi na Boha wjeßelcźe žo w Bohu, njemějcźe druheho žadanja hacź jenož Boha wjeßelicź.

2. Lubujcźe Boże dźěćźi a wascheho blizscheho, jim słužo, sa nich žo starajo, wjazy hacź žami sa žo; a jich dobre wyßoko waža, waß a to wasche pak mało.

3. Wsmicźe wschitko (ja praju wschitko, wasche hrěchi a njedosponknosćcźe jenicźzy wuwsate), schtóž wam snutskownje a swonkownje pschindźe, s lubosćju a dźakom runje wot Boha a pytajcźe žebi wschitko k wužitkej wsacź.

4. Městna, schtant, wobstejnosćcźe, w kotrychž scźe kóždy cźaß ja tu khwilne, wobhladajcźe w Božim porjedźe jako schtant abo městno, hdźež je waß Bóh sa tón cźaß stajił; hdźež chzedźa też jeho wolu a porjad cźesćcźo radźi wutracź a Bohu w tym słužicź po tej hnadźe, kotruž wón dawa, bjes teho, so wy po žwojej woli pscheměnjenja cźinicźe.

5. Njesabudźcźe ženje, so scźe podružnjźy. Podružnik dyrbi žo poddacź. My njeßmémy jo chzycź lépje měcź, hacź je jo nasch prjedyběžer Jesuš měł (Jan. 4, 17). Wsmicźe wjeßele a srudobu sa lubo a wjeßelcźe žo se wschitkimi podružnikami na dobry wjecźor.

Dobrowólne žmilne dary sa wbohe hłódne dźěćźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2737 hr. 62 np.

S Budesćźanskeje wołady:

G.	2	=	— =
N.	3	=	— =
Wud. S.	5	=	— =

Hromadźe: 2747 hr. 62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěćźi praji dźak

Góleć, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske žyroty:

K. . . . . 1 = — =

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Góleć, redaktor.

Samolwitły redaktor: faraź Góleć w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czišło 6.
11. febr.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišćerni w Budyschinje a ju tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Septuagesimae.

1. Korintiskich 9, 25.

„Kóždy pak, kiž ju bědźi, sdźerži ju wschitkich wězow, tamni teho dla, so bychu sachodnu krónu dostali, my pak njesachodnu".

Jenemu staremu pohanskemu kralej bě ju wschitko psches měru derje schlachćiło. Wot jara małeho spočatka bě ju psches wschelake leßnosćje k wulkej mozy posběhnył. S wopredka běšche wón wot wschelakich móznych ßußodow wotwißował, a posdźišćo woni wot njeho wotwißowachu. Duž jeho bojosćj pschemóh, so by znadź sapomnił, so je cłowjek. A teho dla postaji służobnika, kotryž měješche wschědnje w postajenym cząßu jemu pschiwołacź: „Sapomń na to, so ßy cłowjek!" — Tajke dopomnjenje wschak nam runje tak nusne njeje. Nascha cłowjska słabosćj a knieżomnosćj je nam, byrnjež bychmy hischćje strowi, cźerstwi a móżni byli, hłuboko dosćj do najschejе natury sascheźepjena. Schtóž kóždy dźeń widźi kruch swojeho żiwjenja sady żebje leżo, schtóž je kóżdy wjeczor sprózny, kohož khorosćj tam a ßem na ßmjercź dopomina, schtóž wschědnje ßwojich bratrow a w nich żebje widźi k rowu njesćj, tón wě, so żiwjenje ßam w żebi nima, a so żadyn Bóh njeje. Schtóž kóždy dźeń móz cłowjskeho błuda wokolo ju pytnje a też błudźi, schtóž ma wschědnje bědźenje ßwětła a cźemnosćje w żebi słonicź, tón wě, so tu wěrnosćj ßam w żebi nima. — Ale druheho dopomnjenja cźim nusnischo potrjebamy. My wschitcy móhli służobnika abo pscheczela trjebacź, kiž by nam wschědnje pschiwołał: „Njesapomń, hdźe chdźesch! Njeshub wottyknjeny kónz ſ woczow!"

Tajku pscheczelnimu służbu nam dźenßa ßmj. japoschtoł Pawoł cźini, hdyž wón Korintiskich na ßławne hry a bědźenja dopomniwschi wot njesachodneje króny rěczi, kotraž nam wschitkim kiwa. Město Korint běšche w starych cząßach jara wuwołane, niz jeno ßwojeho bohatstwa, łódźnistwa a wikowanja dla, ale też woßebje dla tych bědźerskich hrow, kotreż ju tam, so by lud wjeßele měł a cźełna ßylnosćj ju ßwuczowała, w kóżdym pjatym lećze dźerżachu a na kotreż kóżdy króć wulka hromada luda ſ zykeje Grichiskeje ju khadźowasche. Dobytk, kotryž ju dobycźerjam dawasche, njeběšche wulki: to bě cźeßny wěnz ſ wolijowzowych hałozkow, kiž bu jim na hłowu stajeny. Wjetschi bě dobytk teje chwalby, kotruž dobycźerjo cząß ßwojeho żiwjenja pola luda mějachu. Kak jara pak ju Grichiszy młodźenzojo prózowachu, so bychu tutu dwoju cźesćj dostali? Wjele měßazow prjedy ju pschihotowachu na dźeń bědźenja, so by jich cźěło prawje ßylne, lohke, hładke a hibite było, a ſa bědźenje ßame sdźerżachu ju wschitkich schtóbnych wězow, kaž cźejkeje drasty a njekhmaneje zyroby — a to wschitko jara małeje nadźije dla! Pschetoż w kóżdej hrě dosta wot wjele stow bědźerjow jenoż jedyn to dobycźe.

Hdyž nětko tamni Grichiszy młodźenzojo tak njewěsteje sachodneje króny dla ju tak prózowachu a napinachu, kak wjele wjazy dyrbjeli my to cźinicź. Pschetoż móżemy wschitcy to dobycźe dostacź a tuto dobycźe je njesachodna króna. Teho dla dyrbjeli ju wschitkich wězow sdźerżecź,

kiž nam schkodźa a sadźěwaju — a tych je wjele. Luboscź k mamonej cźělna žadoscź, hordoscź wočžow, cźesćelakomnoscź — to žu jenož někotre wot nich. Ale schto žu žwětne kubła tudy? Jeno strach pschi hrěchach bohaty a khudy? W njebježach je prawa sbóžnoscź, kotruž nam Khrystuž žam do wěčnoscźe dawa. Teho dla wostaj žo wschěch schkódnych wězow, wojuj pscheciwo twojim njepscheczelam! S hraczom a prósdnokhdženjom hischcze ženje nichtó najhubjeńscheho dobyczěrśkeho wěnza dobyć njeje. Kak chzesch ty s tym tu njebješku krónu dostacź? Teho dla stawaj se žwojeho spanja, wopaž žo k bědźenjn! Cźaž tu je, wón je pschezo tu, ty njewěsch, kak dołho hischcze tu budźesch! Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pižmje

abo

kajke myšle nadenźdźech, Boze žlowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójsažowe, 3. staw.

A Bóh tón Knjes sawoła Hadama a dźesche k njemu: „Hdźe žy ty? měnisch ty, so mohł žo něchtó tak skradźu skhowacź, so njebych jeho wohladał?"

A Hadam dźesche: „Ja słyschach twój hłóš w sahrodźe a bojach žo, so bych žo pšched tobu pokajał; pschetož ja žym nahi; teho dla žo skhowach.

A Bóh dźesche: „Schtó je tebi powjedźił, so žy nahi? a cźeho dla je to něto na dobo pschicźina, so žo bojisch? njebě ty prjedy tež hižo nahi a njejžy žo pschede mnu khował. Nè! wopokasaj mi cźesćź a njedaluj žo dale wot wěrnoscźe: njejžy ty jěd wot teho schtoma, kotryž cźi sakasach, so ty njedyrbjesche wot njeho jěsćź?"

A Hadam, spósnawschi, so je wschón jeho hrěch pšched Božim wokom wotkryty, njemóžesche jón sapręcź, tola wón spyta, zyle po waschnju sažałkeho hrěschnika, žwoju winu wot žebje na druhich, na wobstejnoscźe a tak słónczńnje na Boha žameho swalicź, hdyž dźesche: „Žona, kotruž ty mi dał žy, so by pschi mni była, da mi wot teho schtoma, a ja jědźich."

Se shrěschenjom je tež na měsćze skażenje duchowneho cźłowjeka sastupiło; to žo cźi tu jažnje sjewi: Jeho rosum je žo potkmurił, jeho wutroba je wotwobroćena, jeho wola je sputana.

A Bóh tón Knjes dźesche k žonje: „Cźeho dla žy ty to cźinika? Ty njejžy jenož žama jědła, nè, tež twojeho muža žy do žameho hrěcha sawjedła." A žona cźinjesche runje tak, kaž prjedy muž, so słožowasche žo po myžlach, kotrež žo mjes žobu wobstoržuja a samolwja; duž wotmolwi: „Had je mje sawjedł, so žym ja jědła."

Duž wobroći žo Knjes k hadej, so njeby jeho hakle pschesłyschował, ale so by jemu na měsćze žwoje wužudźenje pschipowjedźił, a s tutym wužudźenjom tež póbla na teho žo sanérił, kotryž běsche hada sa žwój frědk trjebał; ale tola, dokelž cźłowjekaj jeniczźy wo hadźe wjedźeschtaj, dha wón tež sawěscźe hada žameho měnjesche, kaž nan mjecź roslemi, s kotrymž žu jeho žyna saktóli. Duž dźesche Bóh tón Knjes k hadej: „Dokelž žy ty to cźinił, a dokelž žy woprawdźe, kaž tež je teho žo žona wufnała, ju sjebał, budź ty saklaty pšchede wschitkim skotom a pschede wschitkimi swěrjatami na polu. Ty masch měcź na žebi zyle wobžebite snamjo połlecźa, kotrež cźłowjeka dla tej njerofumne stworjenja podeńdźe, a ty tež njebudźesch wot tuteho twojeho wužuda wužwobodźeny, hdyž budźa wschě druhe stworjenja wot žwojeho wužuda wumožene. Tak budźesch ty stajnje widźomne snamjo teho, kotrehož frědk žy byt; pschetož sa teho njebudźe tež nihdy žaneho wumoženja. Po žwojim brjusche budźesch łaźwcź a próch žracź žwoje žiwe dny. Nad cźłowjekom žy žo posběhnył, sa to budźe haniba a poniženje twój wužud na wěčźne dny!"

Božе žudne žłowo ma s dobom tež prajicź, so je cźert — prjedy hižo se žyły žwjatych jandźelow wustorčeny — něto poniżeny pod wschitke stworjenja a so je podaty wschemu sazpiwanju, doniž njebudźe słónczńnje cźiśnjeny do jěfora, kiž j wohenjom a schwablom žo pali (Sjew. žwj. Jana 20, 10).

Sawěscźe — mjese wschěmi swěrjatami, kotrež maja kosćźowz, je had jeniczźe, kotrež po brjusche łaźu, mjes tym so maja wschě druźimy jeschcźeźzow a druhe dwojoźiwjelniki (amphibije) nohi; wón je rjap, jenož s koscźikow rjapa a rjebłow; se žłěnami pak, s kotrymiž had žwój wopor poćźehnje, smješcha žo lohzy próch, kotryž žo potom do błóta pschetwori, a tónle próch had žobu žerje. Cźeho dla njedyrbjało móžno bycź, so je žo had do teho cźaža hinak žiwił? So je něto tajki, sa kajtehož jeho snajemy, je žłěd Božeho pschetworjenja. Podobnje, kaž běsche to prěni cźertowski dźiw, so had rěcźesche, tak běsche tele pschetworjenje prěni Bójsti.

Na město tuteho jebazeho pscheczelstwa, s kotrymž běsche žo had se žonu spscheczelił, a do kotrehož běsche žona s lohkej wěru swolika, chzysche Bóh njepscheczelstwo stajicź mjes hadom a mjes žonu, mjes jeho žymjenjom a mjes jeje žymjenjom. Wot nětka mějesche bycź, jako byka stajna wójna mjes woběmaj stronomaj; na jenej stronje leżna, kaźa a nihdy njewustawaza njemdrosćź pscheciwo cźłowjekej, a na cźłowjeskej stronje słyšnosćź a njepschewinjomne wohidźenje pschede wschěm, schtož je hadoweho rodu — tak ma něto bycź; a póbla teho swonkonweho njepscheczelstwa ma kroczicź snutskowne hacź do wscheje wěcźnoscźe mjes hadowym žymjenjom — mjes žymjenjom teho, kotryž běsche žebi hada sa słužbaka shladał — a mjes żónsłim žymjenjom, kotruž běsche tamny tak schibale sjebał. Cźert běsche žo na žłabischi dźěł, na žonu, sanérił, měnjo, so mohł tak pschestupjenje najłóźscho do žwěta sawjesćź; a tak běsche žo jemu tež poradźiło, kaž žymjo, žymjo wscheho steho, cźłowjekej sascheźźepicź. S tym pak njebě hischcze cźłowjek wschón sły, kaž je cźert wschón sły; ně, w cźłowjeku ma něschto sawostacź, schtož wscho sle hidźi a pscheciwo njemu wojuje a schtož žo bědźi, so by žo se wscheho steho wužwobodźiło. A kaž běsche cźert pšches żonu shrěschenje do cźłowjestwa sawjedł, tak chzysche Bóh pschichodnje tež pšches żonu teho do cźłowjestwa sawjesćź, kotryž mějesche wojowanje a wojowarjow k dobywanju dowjesćź. Tón dyrbi, hdyž pschindźe, hadej hłowu rostepracź, cźerta do zyła saniczźi a jeho słutki sahubicź; had pak budźe tamneho wumožnika do pjaty kałacź, jeho na žmjercź srani, so budźe, jako było po nim; a tola njebudźe wjazy, chiba kałanje do pjaty, wot kotrehož wón pschi žwojim stanjenju wot morwych sažo wotkhori, a runje tale jeho žmjercź budźe žrědk, s kotrymž wón cźerta saniczźi na wěcźne.

(Pokracźowanje.)

„Tež wyšoka tšécha Njej' psches horjo wěcha".

(Pokracźowanje a słónczńnje.)

Hlaj, žwět je žo wěcźnje se sawiscźu pukał. Sawiscź je hižo w spoczatku žwěta Kaina k mordaŕstwu hnała, a hischcze dźenš je žwěta njeje. Wona žo hižo w khudźinkach žiba. Pohladajcźe jenož, kak proschefika żónsła sawistnje hlada, hdyž žo jej sedźanje, so žnadź je darniwa hołposa druhej proschefźy do schflicźki łźicźku wjazy dyźli jej dała. A potom pschińdu ptaki, cźi wjerchojo: popschejа žebi te mjes žobu wschitko? Nicźo druhe hacź sawiscź sapała wschudźom najwjazy wójnow a roslecźe krově.

Se žtyjkom snajesche Nikofor zykłu łakatu sawiscź, kiž na njeho cźakasche. Teho dla strażowachu wojazy pschi kóždych wrotach a durjach wo dnjo a w nozy, a móžachu kóždeho njesnateho moricź, kotryž by do hrodu chzył. A njedźiwajźy teho bě tola wbohemu wjerchej tak, jako by rjekł: s tóžbeho kuta měri žo na njeho žmjercź. Haj, schtó by jemu sa to rukowacź mohł, hacź žadyn j hrodowych służobnikow wot słóśtnikow wobtykany njeje, thěžora, hdyž spi, słónczowacź.

Hdyž by jeho j wjeczora spar cźwilował, njeby žebi se strachom do łoża swěrił, ale by po žwojich kraźnych komorach tam a žem błudźiwschi na pośledk kożu wot pardela něhdźe do kuta pschestrěł a na tu žo s bojoscźu lehnył.

Wbohi to pšched žwětom błyschcźaty thěžor, kiž w słocźanym hrodźe a pod słotej tšechu ani jeniczźeje tak dobreje nozy nima, kaž jeho najthudschi poddan pod žłomjanej tšechu! Tu widźimy sjawnje, so je wěrno, schtož nam hrónczźo praji:

„Tež wyšoka tšécha
Njej' psches horjo wěcha."

* * *

A na tutej cźwili pod „wyšokej tšechu" žo hischcze njestaji, hórje hischcze pschińdźe. Mjenujźy jedyn se służobnikow w hrodźe

běšche pscheradnik. Hdźe njeby žo sa cźežku móscheń, kotraž je pokna sawjednych słotych, někajki picheradny Judasch namakał? — Tutón bě ja wulki pjenjes tśjoch muži že strony morja tak, so nichtó pytnyk njeje, do hrodu puschćźił, a tu nihdźe w cźmołwym hacź do nozy słhował. A w nozy bě tajki wichor, so schumjenja dla niczo źłyschecź njebě.

Hižo popołdnju bě torhazy wěrc do morja storkał a pschezo hischcźe bóle rośćeśeche. Wichorowe storki honjachu žołmy, kotreź s khwilemi psches cźěmnotu s morja źem stonachu, jako bychu njesbože wěśćeźili a hrosyli. A runje tule nóz běšche žo khěžor — kruczźisko dyźli hewak — do spanja sunił a spasche kaž morwy. Wón wschak drje spasche, ale jeho najbórschi njepschecźel niž. —

Cźi tśjo słhowani cźakachu na skasane synki, kotreź dyrbjachu wot morja źem pschińcź. Po dołhim cźakanju pschedrě žo wožrjedź nozy psches howrjenje wichora někajki synk. To bě ša kakanzow snamjo. Žadyn s telko źłużobnikow w hrodźe wo tym njepytnyj, kak žo zusa łódź po cźmje po morju psches žołmy bědźi a w hrodowych podnožach sastanje.

Tak rucźe, hacź žo synk s truby saźłyschecź da, dźěchu cźi tśjo po słhodach na płonu tśěchu. Tu puschcźichu na schtrykach wulki korb k łódźi dele. Jedyn muž žo do njeho słydźe, a teho horje sćahnychu. A tak žo se wjchěmi, kiž běchu s łódźu pschińźeli, sta, wschitko pak tak s cźicha kaž móžno. Na to dźěchu dele do wulkeje stwy, a tu sćinichu źebi źwězu a sćahachu swoje mordarśke mjecźe s nóźnjow.

Pscheradnik dowjedźe jich něrko do teje stwy, hdźež bě najwožebnische kožo. S mjecźemi w ruzy wobstupichu błyschcźate łěhwo kaž rapaki źwoju žratwu — ale tu žadyn khěžor njebě. Sastróženi hladachu na žo a pocźachu klecź, dokelź žo bojachu, so źnano źu psches pscheradu źami do paźłow salźśi. Duž prajachu mjes sobu: „Że źnadź wón s durjemi do dwora won, so by źebi wojakow na pomoz źwokał?“

Hdyž pak bě wonka wscho směrom, dźěchu do druhich stwow pytacź. A po khwili namakachu jeho, tola niž w źidźanym kožu, ale w kucźe na semi, hdźež na źwojej pardelowej koźi spasche.

Hnydom s nohomaj do njeho kopachu. Wocźiniwschi wocźi słocźi wón na nosy, ale hnydom źypnу žo saźo hromadźe, hdyž w sałłowym źwětle cźrjódu muži s nahimi mjecźemi wuhlada.

S wótrym słhikom sawoła wón: „Sswjata Marija, pomhaj mi, pomhaj!“ Ale kaž s błyskom rubny jeho wótry mjecź psches hłowu, a krej žo liny, kaž by se źukawu źyknył. Nawjednik rubjeźneho paźma, žo na lěhwo źynywschi, praji: „S tym stepcźom pod mojej nosy!“ A hdyž bě to wuprajił, staji wón pódla njeho leżajemu ranjenemu źwojej nosy na wutrobno. S wocźow źapasche jemu źurowa radosćź kaž djaźej, dokelź bě źwojej bjesbóżnej saźadźe, kotreź bě dawno hižo pschi źebi nosyź, dozpěł. Wón bě źebi mjenujźy wotmyślił: s prěnja žo krwawnje a dracźowizy ja słhimydu wjecźićź, kotruž bě jemu khěžor junu scźinił, a s druha žo źam sa khěžora scźinicź.

Jedyn s cźiwilowarjow njesbožownemu khěžorej na źiwot słocźi a jeho s tajkim wotmachom do hłowy dyri, so jemu mosyny wuléśechu. A dokelź wón pschezo hischcźe morwy njebě, jemu druhi mordař wutrobno s mjecźom pschekłó.

Tak dyrbjesche khěžor, kotrehož kraźnosćźi tehdy nihdźe runjecźa njebě, pod „słotej tśěchu“ žokośnje sdernyćź.

Hdyž bě njesbožownym wudychał, wotcźachu jemu hłowu, a na dołhu lebiju kłowschi tykuychu ju s woknom won, so by lud widźał, so je s nim kónz.

A wjele s tych, kotśiž źu jemu prjedy jeho kraźnosćź sawidźeli, je psched jeho scherjatej hłowu syma tschaźta. A rady bychu prajili, kaž hischcźe dźenźa pola naź praja:

„Radscho pod khudej wěchu
Hacź pod wyźokej tśěchu.“

* * *

Na tónzu tuteje podawijny mamy hischcźe dwě prascheni. S prěnja: Że dha lud tajkeho khěžora, kiž je źebi źcptał s krwawnej pasoru rubił, za wjećha pschijał, a njeje žo spjecźował? Nć, lud žo njeje spjecźował. Hlaj, tehdyžschim Gricham tajka wěź spodźiwna njebě. Podobne podawki běchu žo hižo stałe. A ludej bě nimale kóždy wjećh prawy, dokelź źebi jedyn kaž druhi pót, stawy a krej poddanow žadasche. Jich saźada běšche: Wjelk je wjelk, hacź je tón abo tamny. A s druha: Kajkeho tónza mějesche mordař?

Stawijny powjedaja: Rubjeźnik dusche a trona bjes wjecźenja njewosta. Wón drje bě po źwojim sdacźu najwjetsche sboże, najwyschschu śěchu na źwěcźe dobył, ale s tym njeje psched horjom źaneho krywa měł.

Sswědomnje je jeho hrjebało. Strach je jeho scherił, a wón je bjes měra khodźił kaž słaźeny poź. Wón bojesche žo psched khym źwědomnjom, kotreź jemu porokowasche: Kaž by ty cźinił, ićźinja teź s tobu! A woprawdźe: jedyn s wojeńśkich wyschkow, kotryž bě tehdy w mordarśkej nozy pódla był, je jeho sakłół.

A tak je teź nad nim to hrónczko k płacźisnje pschiśćko:

„Teź najwyschscha tśěcha
Njej' psches horjo wěcha.“

Lubosćź je najwjetscha!

1. Kor. 13, 15.

Rańsche źwětko a wjecźorna sera,
Te pschińdu a wobłědnu saź',
Lubosćź bjes runja pak wostanje źwěrna,
Naź wobdawa kóźdźićźki cźaź.

Lubosćź, ty stwori semju a źwěty,
A cźłowjekej źiwjenje da;
Naź strażuje wschědnje wo dnjo a w nozy,
Duž wutroba wěru cźi ma.

Lubosćź, kiž pschela teź źwoju krej sa naź,
Sso k woporej sa wschitkich da,
Lubosćź je pschinjeźła na fschižu na naź,
So wěrjazu sbóżnosćź nětk ma.

Dyrbjak=li wumrjećź, hdyž źmjercź mje tu traschi,
A mje teź jow nastróžićź chze,
Wużnu=li, moja wěra mje strażi,
Ta lubosćź saź' wubudźi mje.

Žana móz wutorhnyćź njemóže źenje,
Teź źwětni niž žortowarjo.
Lubosćź mi wostanje w wutrobje rjenje,
Nětk we njej dom dostakajo.

A był ja teź tudy nahi a słudy,
Bjes nadźije njemohł ja bycź,
Dha tola lubosćź a wěra mje tudy
Do njebja teź powjedźe nuts.

Lubosćź a wěra a nadźija nima
Tu žaneho pscheměnjenja,
Njech semja mje krwje, hdyž źmjercź mje jima,
Ta dusche pak njebeźa ma.

E. Helaź.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Wokrjeźne hejtmanstwo wosjewoja, hdy směja žo lětusche źerbśke kemschenja w Draždźanach. 4 źerbśke kemschenja směja žo w nakhwilnej śćiźnej zyrkwi a potom, hdyž budźe śćiźna zyrkej saźo dotwarjena, w njej a to: njedźelu Lätare, 25. měrza; 1. njedźelu po źwjatej Trojizy, 17. junija; 14. njedźelu po źwjatej Trojizy, 16. septembra a njedźelu 2. adventa, 9. dezemb. Sserbja, kotśiž maja snatych w Draždźanach a wokolnosćźi, chźyli jim to sjewićź, so bychu žo na kemśćach w lubej maćźerńej rěćźi wobdźělili, a so bychu žo wožebje cźi, kotśiž chźedźa tehdom k spowjedźi hićź, w prawym cźaźu na to hotowacź móhli.

— Że něrko tón cźaź, hdźež žo źmilne wustajenja sa khudych thornych, kotśiž k źwojemu wustrowjenju wużiwanje kupjelow trjebaja, wupiśaja. My gmejnśćich prjódkśćejićźerjow, hdyž tele wyschnosćźine wosjewjenja žo sjewja, napominamy, so bychu thornych źwojich wožadow na tu składnosćź kedźbliwych sćźinili. Wožebje pak pokazujemy na wustajenje Wjele w Něćźinje sa podpjeru khudych, kotśiž dyrbja k wustrowjenju do kupjel. Wudźěłenje tychle podpjerow leži w ruzy knjesa pschekupza Jakuba w Budyschinje. Na njeho njech žo cźi wobrocźa, kotśiž źebi tajku podpjeru źadaja.

— Kaž źłyschimy, chźedźa w Korsymje zyrkej twarićź, dokelź wobydleństwo khětro pschibywa. To je snamjo nascheho cźaźa: hdźež źu fabriki, wobydleństwo pschibywa a hdźež je źame ratarstwo, wotebjera.

— Dokelž je žo stało, so zuły dźěłacěrjo, kotźiž žu w naléčźu ſ wukraja na tatarſke dźěło do naſcheho kraja pſchičźahnyli, jětra žobu pſchinježu a druhich ludźi tež natykali, je žo wot wyſchnosćje pſchikasało, so maja žo wukrajni dźěłacěrjo, kotźiž na lětny čźaž k nam pſchičźahnu, ſ kraja, hdźež žo jětra ſakońźay njeſchćěpja abo hdźež jětra ſchćěpjeńſki ſakoń hiſchćje 10 lět ſawjedźeny njeje, 3 dny po jich pſchińdźenju wot lěkarja pſchepytacź a čźi, kotźiž bjes nimi w poględnich 10 lětach na jětra ſchćěpjeni njejžu, hnydom ſchćěpićź dacź. To poćźahuje žo tež na dźěłacěrjow ſ Awſtriſkeje, dokelž je tam jětra ſchćěpjeńſki ſakoń hałke pſched krótkim ſawjedźeny a teho dla hiſchćje ſa ſtrach khorosćje rukowazy ſawdawk njeje. Gmjenźay pſchedźetejićěrjo maja na to hladacź, ſo žo poſtajenja tehole ſakonja krućje wobledźuja. My tole lubym ratarjam ſjewimy, kotźiž w naſchim čźaźu, w kotrymž na tatarſtich dźěłacěrjach pobrachuje, we wukraju dźěłacěrjow pytaja, ſo njeſchchu do čźěłnośćje pſchińchli, ſ tym, ſo tónle ſakoń njewobledźuja.

— Wuhłowa nuſa je pſchezo hiſchćje wulka, dokelž žo čźěźy dźěłacěrjo pſchezo hiſchćje wobaraja, we wuhłowych podkopkach dźěłacź. Jich źadanja žu pſchehnate, teho dla tež wobhźedźerjo podkopkow do nich ſwolicź njechadźa. S tuteho ſtrajka pak ſaźo jaźnje widźimy, ſo ſozialdemokratoju napſchećźiwnje to ſe žwojim ſchćźuwanjom dozpija, ſaćtož maja w mužłach. Wotmyłt teho ſtrajka běſche, wobhźedźaźych žebi ſmółniwych ſćźinićź, ſo bychu ſo tućźi źadanjam dźěłacěrjow poddali. Kak pak je pſchiſchło? Wobhźedźerjo wuhłowych podkopkow žu milijonarju a móža ſměrom wutracź, hdyž tež čźiwilu dołhodow ſ podkopkow nimaja. Strajkowazy dźěłacěrjo žami pak, kotźiž dźěła a ſaźłužby nimaja, žebje žamych a žwoju žwójbu do nuſy pſchinježu, a ta bywa dźeń a wjetſcha; pſchetoź k temu ſozialdemokratoju źrědkow nimaja, ſo bychu te tyłaźy ſeźiwićź móhli. Ale niž jenož to, ně, ſe žwojim ſtrajkowanjom woni runje khudy lud do čźěźeje nuſy, nětko w ſymſłim čźaźu pſchinježu. Bohatſchi wſchak žebi wuhła ſa nětčźiſchu drohu płacźiſnu nakupja. Ale khudźi a dźěłacěrjo žebi wuhła kupićź njemóža a woni žu w najwjetſchej nuſy, hdyž ſtrajk hiſchćje dołho traje. Sozialdemokratoju potajkim tym najwjazy ſeſchkodźa, kotrymž chzedźa po žwojim hordoſtnym wudawanju pomhacź. Ssnano žo rośumni, pſches to powućićź dadźa, ſo wot ſozialdemokratow žwoje žwoje wočźakowacź njemóža.

— Schto miſionſke towařſtwa wobeju wěrywuſnačźow pod němſkej khorhoju w kolonijach ſtutkuja, we tym dawa ſćěhowazy pſchehlad ſwjeźelaźe rośaźnjenje. W tych krajinach, kotrež pod němſkej khorhoju ſteja, ſtutkowachu 1. evangeſke miſionſtwo: 8 němſkich miſionſkich towařſtwow w 57 ſtazijach, 1 ſchwajzařſke towařſtwo w 13 ſtazijach, 8 towařſtwow druheje narodnośćje w 53 ſtazijach; 2. katholſke miſionſtwo: 7 němſkich miſionſkich towařſtwow w 59 ſtazijach, 1 wukrajne ſ 1 ſtaziju. 353 miſionarow — 253 němſkich, 11 ſchwajzařſkich, 89 druheje narodnośćje — a wjazy hacź 100 europiſkich miſionſkich žonow, podpjeranych wot ſtow tamnjiſchich wobydlerjow, temu žwjatemu ſkutkej tych 183 ſtazijow ſłužeſche. We wjazy hacź 300 njedźełſkich ſchulach roswućačhu woni w ſcherěſku 175,000 wučźomźow. Wot 30,000 porjadnych wopytowarjow Božich ſłužbow wobſtejeſche wjetſchi dźěł ſ ſchćěſćźjanſkich wožadnych. — S teho ſaźo widźimy, kak Bóh tón Knjes žwjaty ſkutk miſionſtwa žohnuje! -

— Nětčźiſchi wodźeř zentrumſkeje (katholſkeje) ſtrony w khěźorſtwowym žejmje, Lieber, je čźěźy khory. Lěkarjo po nětčźiſchich powjeſćach žaneje nadźije wjazy nimaja. Wón je naględnik Winthorſta, kotrýž ſe žwojim mózgnym duchom a mudrośćju wjele w žejmje dokonja. Lieber je do ſtopow žwojeho ſławneho prjedownika ſtupił a je ſa žwoju wěź ſ wuſpěchom wojował. Sa katholſku ſtronu budźe to wulka ſchkoda, jeli ſo jeho žmjercź wotwoła. Wón je ſe žwojej wobličźazej mudrośćju huſto doſcź wyſchnośćź žebi pſchikhilnu ſćźinić, hdyž tež my evangeliſzy temu pſchihłoſowacź njemóžachmy.

Präſidenta, a ſchto chje naš wučźiеź.

Schtó njeby ſnał „wuja Paula“, wuja Pawoła Krügarja ſe ſtareje marki, präſidentu transvaalſkeje republiki? Jako běſche pſched něſchto čźaźom w Barlinje, móžeſche jeho wobraš pſchi wulkadnych woknach wuſtajeny widźećź. A ſawěſćje, wón je hódny, ſo žo čźeſćźi — niž jenož teho dla, dokelž je ſ niſkeho ſchtanta žo poſběhnył hacź k präſidentej a je w žwojej wyšokośćźi jednory a ſprawny muž woſtał, kajkiž prjedy běſche, ale pſchede wſchěm teho dla, dokelž je zyły ſchćěſćźjan, t. r. čźłowjek, kiž je žebi ſa prawidło žwojeho čźinjenja a ſtutkowanja bibliju ſa žwoje najwyſchſche prawidło wuſwolił. Teho dla žo tež wot žwojich poddanow kaž wótz lubuje a čźeſćźi. Kajki je to n. pſch. wjeſeły žwjedźeń, hdyž wón na miſionſku ſtaziju w jednorej čźornej draćźe bjes błyſchćźa a pychi pſchińdźe. Tak jednore a wutrobu huujaźe je tež jeho zyłe wuſtupowanje, woſebje jeho narěčźe na poddanych. Tak mějeſche wón 27. oktobra ſańdźeneho lěta wot verandy miſionſkeje ſtazije ſćěhowazu rěčź. Wot Noatha a jeho žyna wuńdźo, pokaſa wón, kak je hižo w ſtarym łłubje prowołanje pohanow a jich pſchijećźe do žłuba Božeho wopſchijate a kak žo to w nowym teſtamenćźe wot japoſchtołkeho čźaźa hacź dźenźa ſtawa. Hdyž wón potom na prośtwy žwojich krajnych dźěćźi pſchenidźe, rjekny wón: „Waſche duſche pſched Bohom runje tak wjele płacźa, kaž moja duſcha; haj, hdyž my we wěrje ſtejićźe a ja w njewěrje, potom waſche duſche pſched Bohom wjele płacźa, a moja nićźo. Ale ſchtož ſwonkowne naſtupa, a w ſenſkich wěźach je rosdźěł mjes běłymi a čźornymi. Bóh je žam tón rosdźěł po žwojej woli čźinił a chze jón pſchipośnaty měćź. Hdyž wy ſpokojom njejeſćźe, kajgrž je Bóh waš ſtworił, potom žo pſchećźiwo njemu ſběhaćźe. — Tole čźěło ſahinje a w horjeſtaćźu my nowe pſchekrażnjene čźěło doſtanjemy a potom budźa wſchitźy, kotźiž do Khrystuſa wěrja, runi“. Hdyž běſche hiſchćje žwoje wjeſełe wuprajił nad roſćenju woſbadły a ju k bźatowneſći a žwěrnośćźi napominał, jej pſchejeſche Bože žohnowanje a ſkónčźi ſ tymi žłowami, kajkež ma waſchnje: „Ik heb gezey“ (ja žym prajił).

Wo nim je tež ſnate, ſo wón tež w žwojim domje žwěru žwoje měćźniſke powołanje dokonja, hdyž wón rano a wječźor wſchitkich domjazych k žwójbnej nutrnośćźi ſhromadźi a ſa błidom pačźerje žam ſpěwa, kaž tež wón w domje miſionara, kiž nam tule rěčź powjeda, wječźornu modlitwu ſpěwaſche. Niž wěrno, luby čźitarjo, tajkemu krajej móže žo žoże pſchećź, kotrýž tajfi ſchćěſćźjan wodźi? Njemóžemy wot njeho wſchelake nawukynućź?

Sajimawe je naſhonićź, kak wón tajfi bu.

Wo tym powjeda njebocźićźki miſionſki direktar Wonymann, kotrýž je jeho žam ſnał a čźeſćźił: Krügař žo junkrócź ſłužownego Kaffru, kotrýž we mrěćźu leźeſche, woprašcha: „Wěſch ty tež, hdźe ty dźeſch, hdyž nětko wumrjeſch?“ Na to mrěźazy wotmolwi: „S wotkal dyrbjał to wjedźećź. Ty mi ženje njejžy nićźo wo tym prajił. Hdyž ja na ſe měſto pſchińdu, budu ja waš wobſkorźićź“. Bóry po tym wón wumrje. Ale jeho dźiwne wotmolwjenje njewumrje w žwědomnju Krügarjowym, ale běſche dale žiwe a jemu na duſchu paleſche. Wot teho čźaźa bu Krügař čźołły a ſahorjeny pſchećźel miſionſtwa, kotrýž pſchi wſchěm čźinjenju a ſtutkowanju najwyſchſchi wottyknjeny kónz ſ wočźow njepuſchćźi, duſche wukhowacź. A ſawěrnje, — čźaź je, nujne je, Bóh to chze, ſo wſchitźy, kotźiž niž jenož ſchćěſćźijenjo rěkaju, ale tež žu, ſaſtupja do wulkeho nadawka naſcheho čźaźa, duſche wukhowacź! Jeniežke wěſte dopokaſmo je ſa to, ſo je čźłowjek wukhowany a wumoženy, njenujźy to, ſo bywa nam 2. prośtwa Wótćźenaſcha: „Pſchińdź k nam twoje kraleſtwo!“ pſchezo žedźiwiſcha a ważniſcha. Komuž žo pſchi tym wutroba njerośſchěrja pſches kraj a morjo a wóćźko žo njewotewri na njewuprajnym hubjeńſtwje žwěta, tón žebi hiſchćje ſtaroſćźe čźinił njeje žam wo žwoju duſchu, wo hłubokośćź žwojeho hubjeńſtwa.

Hiſtorija biblije.

Njedźełſki ſchuleř w Jendźełſkej doſta w léćźe 1791 bibliju k wuſnamjenjenju žwojeje porjadnośćźe, ſ kotrejž běſche njedźełſku ſchulu wopytał. Jako na morjo dźěſche, žwjate knihe žobu wſa. Wone jeho hacź k końźej žiwjenja pſchewodźachu. Na běłym kopjenju biblije ruka ſeſchćěźiwjeneho něhduſcheho njedźełſkeho ſchulerja jeje hiſtoriju napiſa. Tam ſtejeſche:

„Wona je 53 lět, ſ kotrychźi žym 41 lět na morju pſchebył, mje ſtajnje pſchewodźała. W tych létach pobych w 45 mórſkich bitwach, doſtach 13 ranow, tſi króćź žo nam łóďź roſkama, junkrócź žo naſcha łóďź ſpali, dwójźy žo naſch čźołm ſwrócźi, 15 króćź poměch ſymu, a pſchezo běſche biblija moje wutrobne wjeſełe a mój tróſchćź“.

Wobhźedźeř biblije je ſ jeje pomozu wěćźe wukhowanſki pſchiſtaw ſbóžnośćźe namakał. Sa tym-le końźom njedyrbjał jenož kóždy łóďźnik, ale tež kóždy krajan je wſchej pilnośćźu ſtejećź.

Samolwity redaktor: farař Gólćź w Budyſchinku. Ćźiſchćź a naktad Ssmolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjisło 7.
18. febr.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihičiśchćeńi w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Seragesima.

2. Korintiskich 12, 7—9.

A so bych ju ty wyšokich sjewjenjow pśches měru njepścheshěhnył, je mi daty kol do cźěła, satanowy jandźel, kiž by mje spjascźu bił, so ju ja njebych pśches měru poshěhnył. Sa to ćym ja tśi króć teho Knjesa proźył, so by wote mnje wotstupił. A wón je ke mni prajił: Doscź masch na mojej hnadźe, pschetož moja móc je w słabych mócna. Teho dla chcu ju ja najradscho ćwojeje słabośće khwalićź, so by ta móc Khrystuśowa we mni pschebywała.

Poredko je schtó ćwojeho hnadneho schtanta tak wěsty był jako ćwj. Pawoł. Wón móže prajićź: „Mi je ju ćmilnośćź dostała, s Božeje hnady ćym, schtož ćym, jeho hnada njeje podarmo na mni dźěłała, dale je mi pschipołożena króna teje prawdośće“. Ale kaž stari wo Pětrje praja, so je jemu wot nozy jeho saprěćza ćem stajnje ćyśa na wócźku wiśała, tak Pawoła pschezo saśo cźorna ruka s dujow młodośće pschima a dźerźi jemu tu krej Schcźěpana a tych druhich, kotrychź běśche śwjasanych do Jerusalema pschiwjedł, pśched wocźi. Tón njepschećźel s tutymi dopomnjenjemi kaź s pjascźu na jeho ćwědomuje bije, cźěźka śrudoba panje na jeho duschu, a tak rucźe hacź ju khwalićź chze, tamna stara wina ju jemu kaź kol, na kotrymź ju śtóśnik kole, pśches wutrobu a myśl dreje. Te kamjenje, kotreź ju na Schcźěpana panyle, padaju jemu na duschu, a hłóś jemu pschiwoła: „Ty jeno mjelcź, na twojej młodośćźi leźi pschećźěźka wina“. Tśi króć je teho Knjesa proźył, so by tola tutu cźwilu wot njeho wsał. Ale je to wotmołwjenje dostał: Doscź masch na mojej hnadźe, pschetož moja móc je w słabych mócna. Budź spokojom, so ćy hnadu namakał; dyrbi tuto dopomnjenje na twojim ćwědomuju leźo wostacź kaź cźěźki kamjeń; hdyź wone tebje dele dźerźi, dha wschak ćym najmócnischi w tebi“. Tak wostaji tón Knjes někotremuźkuli wobrocźenemu a wobhnadźenemu s jeho prjedawscheho hrěschneho źiwjenja kamjeń w ćwědomnju leźo; ale też tutón kamjeń je źohnowanje. Njesadźěwa hnadźe, ale sadźěwa wschak sapomnjenju do stareho hrěcha, wucźi ju na kedźbu bracź a mudrje khodźićź. Tak drje je nam wschitkim s młodych lět ćem date kol do cźěła. Móže wschelake mjena měćź. Tón jedyn je w cźaźu njerośoma Bohu hanił teho Knjesa, na jeho słowo a na jeho wbohich wěrźazych a tak tu gmejnu Božu Bohu pschesćźěhał. Jedyn druhi je ju na starschimaj cźěźko pschehrěschił, druhi je ju s njepózćźiwośćźu womasał, tśećźi je ćwěrnośćź łamał, schtwórty je ju s źusym kublom wobohaćźił. Je-li nětk też tón Knjes hrěch wodał, dha ju tola nihdy źyle s pomjatka njeśhubi. S cźaźami tón Knjes kołej kóncźił wotłama, w druhich cźaźach ma saźo nowy kóncźił, kała a boli jara. Je pak źiwna hnada Boźa, so tón kol runje potom saźo kóncźił dostawa, ju runje potom wjerćźi a kała, hdyź chcemy źebje a druhich khwalićź. Njeźby jo nihdy śhonił, so runje potom kaź wótry schiw do dusche leźi a kschidła nahle

wožłabnu? Ma kóždy ßwój koł w cźěle, a schtóž tón
ßnaje a cźuje, tón ßo khwalenja wostaji.
Prjecź se ßwětłym njerjadom,
Kiž mje w myßlach jima!
Wón se ßwojim bohatstwom
Na mni knjejstwo nima.
Ja nětk Jesom Khrystußa
Lubowacź chzu zyle.
Niczo, schtož ßwět lubo ma,
Prawje njeswjeßeli.
Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajle myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitar „Pomhaj Bóh-a".

(Pokraczowanje.)

1. knihi Mójßaßowe, 3. ßtaw.

Luther praji: Tole je prěni evangelion a ßłubjenje wo Khrystußu, ßtako ßo na ßemi, ßo by wón hřěch, ßmjercź a helu pßchewinyk a naß wot hadoweje mozy ßbóżnych ßcźinik; do teho wěri Hadam a wßchitaß jeho potomniży; pßches to je wón byk ß kßheßcźijanom, a je byk wumożeny po ßwojim padźe.

A Bóh dźesche k żonje: „Ty ßy prěnja byka, kotraß ßy moju kaßnju pßchestupika; ty masch też najbóle to ßhonicź, ß cźimž ßym na pßchestupjenje ß khostanjom hrosyk, a dyrbisch ßtyk a ßmjertny ßtrach woßebje cźerpjecź měcź, a to runje w twojim woßebitym powołanju, kotreß ßy pßched mužom dostaka. Chzu tebi jara wjele bolosćżow naczinicź, hdyż ty budźesch ß cźeżkim żiwotom; ty dyrbisch ß bolosćżu dźećźi porodźicź, a twoja wola dyrbi twojemu mužej poddana byćź. A hacź runjeß tebi pßchichod se ßtykami a ßtrachami kwa, dha budźe tola twoje pożadanje po mužu tak ßylne, ßo mohło ßo kaß khorosćź ßedacź. Ty ßy ßo muża wßdaka, haj ty ßy ßo nad nim ß knjesom poißěhnyka, jeho k pßchestupjenju kaßnje Božeje ßawjedźiży; teho dla budźesch wot nětka wjele bóle wot njeho wotwißna, kajteß njeje moje postajenje wot ßpocźatka byko, a wón, tutón wot tebje ßawjedźeny muž, ßo by wón po mojej woli twój pßcheczel byćź mohł, kotryż by żonje, jako ßłabßchemu ßtawej, rady wßchu cźećźi wopokaßak, budźe ß knjesom nad tobu."

A k Hadamej dźesche ßwón: „Dokelż ßy ty pożłuchak hłoßej twojeje żony a njejßy pożłuchak mojemu hłoßej, ale ßy jěd wot teho drjewa, kotreß cźi ßakaßach a dźach: „Ty njedyrbisch wot njeho jěćź", dha njedyrbisch wjazy knjes bje wßcheje mjeßy nad ßtwórbu byćź, ßa kajkehożß běch ja tebje postajił; dha budź ßemja twoje dla ßaklata, ß prózu dyrbisch ßo ty wot njeje żiwicź twoje żiwe dny; hórko budźe tebi hußto a podarmo budźesch ßo cźaßto doßcź na njej bědźicź, a tola njebudźesch żně twojich prózow dom thowacź.

Cźernje a wóßty budźe tebi pkodźicź, jeli pilnje twoju rolu njedźěłaßch; a budźesch-li pilny, dha cźi tola hußto doßcź hißchcźe njerjada naroßcźe a wußyw poddußy, a tola budźesch na ßemju ßwjaßany, dokelż wßchu żiwjeńßku potrjebu wot njeje doßtanjeßch; pßchetož ßo njeby wjazy płody ßchtomow w ßahrodźe jěd, kotreß běch tebi k jěđji postajił, ale ß kotrymiż ßo njejßy ßpokojił, dyrbisch wot nětka ßela na poln jěćź.

A kaß rataßke powołanje, ßa tebje najprjódzy postajene, tak budźe też kóżdźicźke druhe powołanje a kóżdźicźki druhi ßchtant ßa tebje a ß twojich potomnikow ß poklecźom wobcźeżene, a na wßcho budźe wojowanje a bědnosćź a nuß a wjele njetrjebawßcheho dźěła ßwjaßane. W pocźe ßwojeho wobliecza dyrbisch ty ßwój khléb jěćź. Tole budźe wot nětka ßtajnje ßa tebje a ßa twoje dźěćźi twoje woprawdźite powołanje, hdźeß běßche ßa tebje prjedy łohke, ßměrne ßahrodniße dźěło w paradißu postajene. A tak budźe cźaß twojeho żiwjenja, doniż ßo ßkóncźnje njeßtanje, ß cźimž ßym tebi jako ßa tebje postajenym dóntom hrosyk: hacź ßo do ßemje ßawróćźißch, ß kotrejeß ßy wßaty; pßchetož ty ßy próch, ß procha wßaty a ß procha ßtworjeny, a budźesch ßo, ßo by dostak pokhoßtaje ßa twoje ßhrěßchenje, ßaßo do procha wróćźicź."

Tak woßmje Knjes cźłowjekej, kotryż je pychu ßwojeje dußche wot ßo cźißnyk, ßo by jeho pokhoßtał, też pychu jeho cźěłneho ßenißkeho bycźa, podajo jeho do wßchelakich bědnosćźow a khorosćźow a wßawßchi jemu doßpokne knjeßtwo nad druhimi ßtworjenjami a podajo jeho cźěło, ßo by ßhniłe a do procha rosßpadnyłe.

III. Bóh wuhna Hadama a jeho żonu, jimaj na měßto ßigowzowych ßchórzuchow ßukuje ß kożow ßcźiniwßchi, je ßahrody Eden a ßaracźi jimaj pucź ß njebjeßkimi ßtrażnikami, ßo njemóhkoj ßo tam wjazy wróćźicź.

A Hadam po Božej poruczność ćźi a pod Božim wodźenjom drje hißchcźe ßamón bźeń, hdyż běßche ßhrěßchił, ßa ßebje a ßa ßwoju żonu Knjeßej wopor ßjednanja woprowaßche, a pßchi tutej ßkładnoßćźi prěni raß wohlada na ßarěßanym, woprowajomnym ßwěrcźu, kajte ßłědy ßměje ßmjercź, jemu a jeho rodej napokożena; tola ß wěru mozowaßche ßo wón też Božeho ßłubjenja a w jeje mozy też pßchi pomyßlenju na ßmjercź ßchrawajo ßo poßběhnywßchi narjeßny ßwojej żonje, kotruß běßche prjedy „mużiza" mjenowak, Jěva, t. j. żiwjenje, teho dla, ßo je wona macź wßchitłich żiwych.

Wón by jej mohł, dokelż itej pßches nju hřěch a ßmjercź pßchißchkoj, radßcho ßmjercź abo macźeř ßmjercźe narjeß; tola wón dźerźi ßo teho, ßchtož wón njewidźi, jako by to widźał, a narjeknje jej żiwjenje abo płodźećka żiwjenja, dokelż ma jeje ßymjo wojowacź ß hadowym ßymjenjom a k dobyćźu pokraczowacź a żiwjenje a njeßachodnoßćź wupkodźicź.

A Bóh tón Knjes běßche pßchi Hadamowym woporje widźomnje pßchitomny a wjeßeleßche ßo, ßo Hadam takle ßwoju wěru wopokaßa. A Bóh tón Knjes ßcźini Hadamej a jeho żonje draßtu wot kożow. Wonaj běßchtaj ßwoju nahotu ß ßigowzowymi łopjenami pßchikryłoj; tola ß nimi ßebi wětřik ßehraje a bórßy wone ßahinu. Kože ßarěßanych woprowaußkich ßwěrjatow pak běchu ßa draßtu ß molom khmaußche, a Bóh wobleczę jeju ßam ß tajkej draßtu, tak dopręda na to pokaßajo, ßchto budźe nęhdy w duchownym naßtupanju cźinicź, hdyż prawy a doßpokny wopor ßa hřěch pßchinźźe, hdyż budźe hřěßchny cźłowjek ß profetu Jeßajom ßpěwacź móz: Ja ßo wjeßelu w tym Knjeßu, a moja dußcha ßo ßraduje w mojim Bohu; pßchetož wón je mje wobleki draßtu teho ßboża, a ße ßukuju prawdoßćźe mje wodźeł.

(Pokraczowanje.)

Daniela 12, 3.

Hłóß: Jeßus moja nadźija.

Junu we tej wěcźnoßćźi,
Tam we Božim ßbóżnym raju,
Kaß to wěrju ßawěćźi,
Tam ja ßaßo teho ßnaju,
Kiž na ßemi ßwěrnje mje
SStajnje k Bohu wodźeßche.

Hrimaßche też hußto mi
S Božim ßłowom do wutroby,
Dha mje pßches to k ßbóżnoßćźi
Je wón wodźił pßchezo rady.
So bych dóßtał w njebju dom,
SSjednoćźeny ß Jeßußom.

Ja ßo na to wjeßelu,
Hdyż b'dźe Bóh pßched ßud naß ßtajicź,
Po tym, hdyż ßwět wopußchćźu,
So móżu ja tehdom prajicź:
„To je tón, kiž wucźeßche
Mje, a k Bohu wodźeßche".

Kubła wěcźnje doßtanu
S nim we Božim kraßnym raju,
Sbóżny ß nim też woßtanu,
Jemu ßa to mój dźał praju,
S nim chzu Bohu khwalbu dacź,
Dźakny khérlußch ßaßpěwacź.

Njech dha nětk je, kaß też chze,
Njech mje ludźo hanja w ßwěćźe,
Junu ßo mi derje dźe,
W njebju wßchak ßmy Boże dźećźi;
To ja wěrju ßawěćźe,
Bohu cźećźi do wěcźnoßćźe.

E. Helaß.

Mudrich a Hlupischk.

Woneczanski zwinjazy pastyř mějesche dweju zynow, nahladneju pachołkow. Taj běschtaj mjeswoczi jedyn kaž druhi, tak so bě zamo starschimaj czężka wěz, jeju rośenacz. Ale w myßlach a poczinkach njeběschtaj jedyn kaž druhi.

Na starschim s wobeju widżachu ludżo bórsy, so jemu pschewita hłójczła na schiji steji. Haj, to bě hižo tehdy pytnycz, hdyž hischcże żułnicżku wułkhodżił njebě. Teho dla narjekny jemu zyła wjeß Mudrich. — Ale młódschi ßo ludżom hłupy a czelazy sdasche, dokelž pomału myßlesche, a druhdy khětro dołho trajesche, przedy hacz ßa něczim pschińdże; teho dla dachu jemu ludżo pschimjeno Hłupischk.

A kaž běschtaj hólczkaj na hłowu, jedyn hinaschi dyżli druhi, tak bě to też w słutkach. Hlajcże, tón mudry njeběsche pachoł, kaž ßo żłuscha. Wón honjesche kury, torhasche po kerkach dundajo hnězda, bijesche kruwy a mjetasche do pßow kamjenje. A sworawschi něschto, schtož prut abo kij sawinuje, by to na druhich storcził, a bynrjez też na żwojeho bratsika bykło, tak so prut a kij na tajke khribjety pschińdże, kiž běchu zyle bjes winy, a wón ßam pukam wuczekny.

A tajkele njethmanosćże bě hižo sapoczał, hdyž běsche hischcże w prěnich tholowczkach khodżił. Po tajkich dyrbjeli jemu po prawym Njeduschnik rěkacz.

Ale doniž běsche we wschěm a na wschitko mudraczk a pscheklepanz, měnjachu ludżo: wón wschak je jědłowa pjeschka, ale hdyž budże wjetschi, ßo prysle a njeskutki minu; wón smeje khmańsche słutki, a s tajkej dobrej dohladnej hłowu wón sawěsćże dale pschińdże a budże schtó wě kak wyßyko stacz.

Jenož stary nashonity wumjenkał s hłowu wijesche a tajkim wěschczenjam druhdy pschijtaji: So wón wyßoko pschińdże, drje ßo mi k wěrje podobne sda, ale hinak hacz wam: wyßoko stacz drje budże wón s czężka, ale trasch s wyßoka wijacz. — —

Na to waschnje bě Hłupischk duschny a potkwaleny khłopy. Wón da hnězdam a ptaczkam pokoj, wobkhadżowasche se słotom pomału, bě jeho towarischam swólniwy a snjeßy te puki, kotrež bychu hewak Mudricha palicz dyrbjale, sczerpnje.

Po tajkim by sa njeho pschimjeno Duschnik najpschihódnische

A dokelž bě wón struchliwy a njechasche żwětej do wocżow stupacz a sa khwalbu łojicz, praji zyła wjeß: Pastyrjez kuntka wołtanje kuntka, kiž njebudże czaß żiwjenja niczo druhe hacz po żwojim nanje někajki żwinjazy pastyř.

* * *

W tym czaßu, hdyž běschtaj Mudrich a Hupischk do połnych lět pschischłoj, semrě tamnischi kral a sawostaji jenicżku dżowku. Ta běsche kraßna kaž róża.

S bliska a s daloka jěsdżachu młodżi wjerchojo żem, so bychu kraßnu prynzeßu wohladali, a jeli móżno bykło, ju sa mandżelisku dostali.

Mjes tymi pak běsche jedyn, kiž chżysche ju psche wschu měru rady měcz.

Jej pak żane myßle na żeńtwu njeńdżechu; duż njechasche żanemu mużej poddana bycz. Teho dla wupraji wona sjawnje: „Żanemu nochzu ßo wudacz, khiba temu, kiž mi tsi njemóżne słutki wukonja.“

Duż sapowě ruku runje kaž wschěm druhim, też temu, kotryž najbóle wo nju wojowasche, a ßo s nim njeßlubi, tak schwarny hacz bě. Ale to bě sa nju kaž jěd. Nawożenja ßo s wjecżnwym duchom tak spyri, so żebi sa wulke pjenjesy cżinkarja naja, so by prynzeßy tak nacżinił, so by wonemił, hacz njepschińdże cżłowjek, kiż by te tsi słutki wukonjał. To rěka: wotněmicz njemóże nihdy.

Sso wě, so bě to żałoßne horjo, hdyž spółna, so jasyk wjazy rěczecz njecha. A hdyž ßo jej praji, na cżim to leži, a schto je to jenicżke, schtož mohło ju wumóz, wosjewi wona khětsje: „Młodżenz, kiż mi s tsjomi słutkami k rěczenju dopomha, teho chzu żona bycz, a bynrjez by na pjezy abo pastyrni rodżeny był.“

Wulke praschenje něto po kraju dżěsche, schto te żadanje je. A dżiwne běchu wotmołwy:

Najprjedy dyrbi cżinjer wschě muchi a muschki s dwazycżoch kralowskich konjemzow wuhnacz, so tam ani jena wostacz njeßmě.

Potom dyrbi dwazycżi měrkow jahłow, do pěska směschanych, swuběracz, tak so tam żana wostacz njedyrbi.

A napoßledk dyrbi dwazycżi słotych paczerkow, kotrež we hłubokim jěsorje tcża, swucżahacz, so ani parliczka na dni njewostanje.

A najcżěsche je: wón k żanemu s tychle tsjoch słutkow wjazy czaßa hacz ke mschi swonjenje njesměje. —

Se spodżiwanjom prajachu ludżo: Schtó by to mohł?

Żadyn cżłowjek to njemóże. A s teho je widżecz, so prynzeßa něma wostanje.

(Słónczenje pschichodnje.)

Wěnz cżesćże wot wschelakich różow.

Hłóß: O, Bożo kak dołho tak atd.

Knjes Jesus praji:

Ja k cżesćżi tam mój wěnz cżi dam,
O, duscha! kiž mi wěrna,
A w njebju tam ßo żłubju ßam
Cżi, hdyž do fónza żwěrna,
Też wjedu ja cże se żwěta,
Hdyž pada cżělna hěta
Na pucżu tu psches nóznu cżmu,
Hdyž nowy dżeń cżi żwita.

Wěnz cżeßny mój b'dże junu twój,
Duscha, wo kotryž ßo bědżisch,
Wón róże ma, cżi kraßnosćz da,
Kaž hižo tu jón widżisch,
A wschitke, ty je snajesch wschě,
Kaž porjadu tu dżeja,
Jich barby ßu, kaž widżisch tu,
A kak jich mjena sněja.

Wěnz k cżesćżi tam żym wił cżi ßam,
Hdyž tajke róże kcżeja,
W wschej lubosćżi, tam w sahrodże,
S mojoh' Gethsemaneja,
Te róże tu cżi k wucżbje ßu,
Kóżba po żwojej wucżbje,
Hdyż kedżbu ty masch na nje wschě,
Ty junu njeb'dżesch w srudobje.

Ssněhowka praji:

Ja prěnja dżěch a k wěnzej běch,
Ssněhowka chzu ja rěkacz,
Ja swonju cżi, tu na żwěcżi,
So psched słym dyrbisch cżekacz,
Kaž Jesus b'dże żej żadacz cże,
Hdyż junu pschińdże k żudu.
Ach khwataj ty, cżiń pokutu!
To swonju ja wschěm' ludu.

Ssyrotka praji:

Ja niska żym, żyrotka tym,
Kiž we sahrodże Bożej,
Mje Jesuß wsa a lubo ma,
O, kajke mam ja sboże,
We wěnzu tu, cże wucżicz chzu,
Kak Jesuß horje bjerje,
Hdyż niski ßy a pomižny,
Masch ty ßo pschi nim derje.

Mejjka róża praji:

Hlaj, mje żoltu różu mejjku,
Też widżisch w cżeßnym wěnzu,
Kaž rucże tu ja wukcżeju,
We Bożim horzym żłónzu,
A kcżenje wschě mi wotpadnje,
So běła moja hłowa,
Dha kedżbuj ty, hdyż stary ßy,
So s cżesćżu dżesch do rowa.

Lilija praji:

O, kraßna wscha żym lilija,
S drascżena mjeß różemi,
Knjes Jesus mi też wuswoli,
W wěnzu město mjes wschěmi,
Ja proschu to, ach, próżuj ßo!
Też tajku drastu dóstacz,

We kotrejž ty ſ Jesuſzom by,
Móhł w Bożim raju wostacź.

Nalika praji:

Kak rjenje tak, o, wonja wſchak,
Hdyž kejeju ja nalika,
Mje we wěnzu cźuj a ſzam ſo hnuj,
So hrěch wot tebje cźěła,
Budź ſprawna wſcha a lubosna,
Kaž k cźeſcźi to cźi ſzłuſcha,
Dha kraſzuje tu dasch k wonjenju,
B'dźesch ſbóżna, luba duſcha.

Njeſapomniczka praji:

„Njeſapomń mje“, ja ſzłyſchu cźe,
So wokasch moje mjeno,
Hdyž we wěnzu ty, mje widźak ſzy,
Njeſapomń Khrysta jeno,
Kiž hnadu ma, hrěch wodawa,
A cźeſzny wěnz cźi dawa.
Tón praji tak: Hlaj, duſcha wſchak
Ja ſzym twój hród a ſkała.

Selene wopjeńka praja:

To namakasch tu, w wěnzu masch
Ty wopjeńka selene,
Ach, hladaj ty tež na nje wſchě,
So byk, kaž wot nich jene.
Budź ſzwěrny, wſchak ſchcſcźijan tak,
A wěř do Khrysta ſzwěru,
Da wostanjesch selemy tež,
A pſchińdźesch k Božom měru.

Teutſcher w Porſchizach.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Schtwórtk měſcźe pſchedſzydſtwo ſerbſkeho knihownehо towarſtwa w Budyſchinje poſzedźenje. Knjes pſchedſzyda, farař rycźeř Jakub, wotewri ſhromadźiſnu a poſtrowi ſzobuſtawy pſchedſzydſtwa, kotrež běchu ſzo w poknej liczbje ſeſchli. S radoſcźu móżeſche ſo wot pokladnika ſjewicź, ſo je pſchi wobſamknjenju ſlicźbowanja ſaúdźeneho léta rjany ſbytk w pokladnicy ſwoſtak. Wo wudajomnych knihach wo „ſzłubjenym kraju“ ſo rěcźeſche. Wone w haprleji wukhadźeja a Sserbja je w naléczu doſtanu. S rjanymi wobrazami pyſchene budźa nadźijomnje lubych Sserbow ſajimowacź, hdyž budźa w duchu do teho kraja ſtupicź, hdźež je naſch ſbóżnik khodźił k naſchemu wumożenju a wěcźnemu ſbożu. Tež hižo na pſchichodne léto ſzebi rospominachmy, kajſe knihe lubym Sserbam podamy. Tak ma naſche knihowarſtwo pſchcźo ſzwój ważny nadawk we wocźomaj, naſch lud ſ dobrymi nabożnymi knihemi ſaſtaracź.

— Saúdźenu njebźelu dźerżeſche w Minakalſkim hoſcźenzu knjes konſiſtorialny radźiczel Dibelius pſchednoſchk „wo evangelſkim hibanju w Awſtriſkej.“ Wjedro běſche rano khětro ſcherikо. Popołdnju pak ſzo njebjo roſjaſzni a rjana ſhromadźijna ſzo naúdźe. To woſjewjenje, ſo chże cźeſcźeny rěcźnik ſzam ſe ſzwojeho naſhonjenja powjedacź, běſche ludźi wabiło. S rjanymi pſchikładami ſa żiwjenje pyſcheny pſchednoſchk mózny ſacźiſchcźa na poſzłucharjow cźinjeſche. Sa evangelſke hibanje w Awſtriſkej ſzo w ſhromadźiſnje 100 hriwnow naſbéra.

— W Ssmeczkezach ſzo hotuja, evangelſku kapału natwaricź. Komitej je próſtwy rospóſzłał, w kotrychž evangelſkich Sserbow wo dary ſa tónle twar proſzy.

— Wſchnoſcź je khężoriſtowemu ſzejmej nowy ſakońſki nacźiſk dla powjetſchenja łódźiſtwa pſchedpołożiła. Wſchnoſcź praji, ſo je naſche łódźiſtwo pornjo druhim wulkomozam pſchemałe. S prěnjeho wurachźenja, kotrež je ſzo w ſzejmje mělo, njeje pósnacź, hacź budźe ſzo tónle ſakoń wot ludowych ſaſtupjerjow pſchiwſacź. Zentrumſka ſtrona, kotraž rosrißuje, hiſchcźe dwělowaza ſteji. Nowy ſakoń wſchak ſzebi wulke wopory wot luda żada. Na druhim boku pak dyrbimy tež, hdyž chcźemy wulkomóz na morju bycź, ſzo ſ druhimi ludami měricź móz. To ſzmy tola něto ſaſzo pósnali, hdyž ſzo Jendźelcźenjo ſthyrblichu, němſke łódźe w afriſkim morju pſchepytowacź.

— Wójna w Afrizy dale traje. Jendźelcźenjo wſchudźe, hdźež do prědka dźeja, poraźenje poczerpja. Sda ſzo bjes dwěla bycź, ſo budźa buram podleżecź. Pſchi tym wſchěm ſzo jendźelſkim hordacźkam wo dobycźu dźije a lud je tak njerozumny, ſo ſzwojim miniſtram wěri, kiž ſ hordymi rěcźemi lud ſaſzlepuja. Srudne je, ſo tucźi ludźo wjazy ſzwědomnja nimaja a pſchezo wjazy krwě pſcheliwaja. Cźim dłěhe budźa ſzo hordźicź, cźim wjetſcha budźe hańba, hdyž budźa Jendźelcźenjo tola ſkónecźnje burow wo měr proſzycź dyrbjecź a zyły jendźelſki lud budźe ſ tym ſzwoju dotalnu nahladnoſcź ſhubicź.

Sswěrny ſzłużobnik.

General baron ſ Dyhern bu w bitwje pola Bergena 13. haprleje 1759 ſzmjertnje ſranjeny. Lěkarjo żaneje nadźije wjazy njemějachu. Schtož pak ſzebi woni njeſwěrjachu wuprajicź, to ſzměri ſzebi ſzwěrny ſzłużobnik. „Knjes generalo“, rjekny wón, „hotujcźe ſzo, prjecź dźe!“ „Njecham niczo wo tym ſzłyſchecź“, běſche ſzurowe wotmolwjenje. „Ale, knjes generalo“, ſnapſchecźiwi njebojajny ſzłużobnik, „ſzym ja hdy we waſchej ſzłużbje njeſzwěrny byk?“ „Nč, nč“, wotmolwi khory, „ale ſchto chże tole praſchenje?“ „Nó“, wotmolwi ſzłużobnik, „potom by moja prěnja a najwjetſcha njeſzwěrnoſcź była, hdy bych ſzo w tutych waſchich poſzłednich wokomiknjenjach njechał wo waſchu duſchu ſtaracź; to by njeſzwěrnoſcź była, kotruž njebych pſched Bohom na ſzudnym dnju, ani pſched wami ſzamymi, ani pſched waſchej ſzwěrnej maczerju ani ſzam pſched mojim ſzwědomjom ſamolwicź moht! Dokelž druhy ſzo boja, wam to prajicź, dyrbju ja to cźinicź. Haj, wy ſtejicźe pſched wrotami wěcźnoſcźe a njemóżecźe ſzo wokomika kondźicź! Póſcźelcźe po duchowneho, kotryž waſz pſchihotuje!“

Tele ſzłowa generala hnujachu. Wón temu ſzwěrnemu cźłowjekej ruku da, kotryž ſzo ſa duchowne ſbożе ſzwojeho knjeſa tež pſches row ſtaraſche, żadaſche ſzebi duchowneho a wumrje wjeſzeły we wěrje do Jeſom Khrysta.

Něſchto k rospominanju.

Wjeſzela ſzu naſche kſchidła, boloſcźe naſche wotnohi.

* * *

Kſcheſcźijan a ſzwět.

Kſcheſcźijan we ſzwěcźe je kaž łódź na morju. Łódź ſzo podnuri, niz hdyž łódź do wody pſchińdźe, ale hdyž woda do łódźe pſchińdźe. Tak tež kſcheſcźijan, wón ſzo podnuri, niz hdyž je wón we ſzwěcźe żiwy, ale hdyž je ſzwět we nim żiwy.

Dobrowólne ſzmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2747 hr. 62 np.

S Rakecźanſkeje woſzady	11 =	— =
S Wulkeho Dażina	2 =	— =
Hromadźe:	2760 hr.	62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armenſke żyrotу:

S Hodźijſkeje woſzady (w „Miß. Póżle“ hižo kwitowane):	
N. N. ſ Hodźija	3 hr.
Würgacź ſ Hornjeho Hunjowa	1 =
B. ſ Br.	2 =
F. ſe Ż.	2 =
Hromadźe:	8 hr.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenoż pola knjeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź léta placźi wón 40 np., jenotliwe cźiſzła ſzo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 8.
25. febr.

Lětnik 10.
1900.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihićiſchćeńi w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Estomihi.

1. Korintiſkich 13, 8.

Luboſćź nihdy njewupanje, hacź runje wěſchćenje ſahinyć a rěcźe pſchestać a póſnacźe ſo ſhubić budźe.

Ssmy ſaſo do póſtneho cźaſa ſaſtupili. Jako napiſmo na wrotach teho ſameho ſteji ſćenje dźenſnſkiſcheje njedźele ſ pſchipowjedanjom Khryſtuſowego cźerpjenja: „Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema“, a w pſchitwarkach ſpěwa ſwj. Pawoł w dźenſnſkiſchej epiſtoli wyſoki khěrlaſch luboſćźe jako wotſynk Khryſtuſowoje luboſćźe w cźerpjenju. Pſchetoź ſchtó dźe horje do Jerusalema a na Golgatha? To je ta wěćźna w Khryſtuſu wocźělnjena luboſćź Boźa, k kotrejź nohomaj Pawoł ſpědźeſche, jako tutón pſalm luboſćźe ſpěwaſche. A ſchtó wot Golgatha pſches te lěſtotetki dele dźe? To je ta ſ Boha porodźena, pſches Ducha ſkutkowana luboſćź kheſćźijanow, w kotrychź wutrobach je Boźa luboſćź wulata pſches ſwjatego Ducha, po kotrejź źohnowanych ſtopach Pawołowe wóćźko ſlědźi pſches wſchitke cźaſy hacź do wěćźnoſćźe; pſchetoź luboſćź nihdy njewupanje.

To japoſchtołowe wóćźko roſwjeſźeli. Pſchetoź ta luboſćź je rjana — rjana kaź paradieś, w kotrymź ſo źórla źiwe wody, w kotrymź wonjeja luboſne róźe, w kotrymź ſyncźa kraſne ſłowa a ſpěwy. Hdźeź wona pobrachuje, tam je puſćźina, ale hdźeź wona bydli, tam kćźěje paradieś. Haj, luboſćź je rjana — rjana kaź Boźi janďźel ſ khntnomilym wobliczom, ſe ſpomożeřſkimaj, ſchćźedriwymaj rukomaj, ſ měrnymaj nohomaj njebjeſkeho póſła, a hdźeź janďźel luboſćźe cźe naďeńdźe, tam cźujeſch bliſkoſćź njebjeſow. Hiſchćźe wjazy praju: Luboſćź je rjana, kaź Bóh ſam, pſchetoź Bóh je luboſćź, a ſchtóź w luboſćźi woſtanje, tón woſtanje w Bohu a Bóh w nim, a hdźeź luboſćź je, tam je Bóh ſam, tam je jeho trón, jeho janďźel a jeho raj.

Luboſćź nihdy njewupanje. Pſchińdźe dźeń, na kotrymź wěſchćenje ſahinje. Wěſchćenje je nam wot Boha date jako troſcht w cźmowej nozy. Kaź pruhi raňſchich ſerow nadźiju pſchichodneho dnja ſłubuźuja a ſdźerźa, tak wěſchćenje nadźiju na ſłónźo jaſny dźeń kraſnoſćźe. S běłym dujom pak ſu tamne pruhi ſo minyłe, ſpominamy na nje jenoź hiſchćźe ſ dźakom jako na troſchtatki w cźěmnym cźaſu. — Pſchińdźe dźeń, na kotrymź rěcźe pſchestanu. Potom njeje źana hara maćźerneje a źuſych rěcźow dla. Tam horjekacy rěcźa wſchitźy kaź junu w paradieſu ſaſo tu jenu rěcź Boźich dźećźi, a wſchitźy ſo mjes ſobu roſumja w ſwjatym Duchu. Pſchińdźe dźeń, na kotrymź póſnacźe ſo ſhubi. Jow je wone khude a kruchate, jow pruhi wěćźneje wěrnoſćźe ſo w mutnym ſchpihelu łamaja. Tam widźimy Boha a Jeſom Khryſta a ſwjatego Ducha, kiž do wſcheje wěrnoſćźe wodźi, wot wobliczа k wobliczu. Jow ſpědźimy w cźěmnej jſtwi, do kotrejź pſches wokujeſchko abo pſches ſchkałobu w muri někotre ſłónćźne pruhi nuts padaja. Schtó drje, hdyž je wón pſchiſchoł na jaſny dźeń, hiſchćźe ſpomina na wbohe ſwětleſchko, w kotrymź ſłónćźne prjóſchki hrajkachu. Nětź ja póſnaju po kruchu; tehdy pak budu dopóſnać, kaź też ja dopóſnaty ſym.

Dokelž dha w kóždej schtutczży
Boža lubosćž sjewi žo,
Dha ja sběhnu žwojej ruzy
K tebi, twoje dźěćžatko,
Proschu, sdźerž mje pschi tej mozy,
So bych tebje lubował,
Na tu lubosćž spominał
Stajnje, wodnjo a tež w nozy,
Hačž b'du twoju lubosćž wschu
Khwalicž w tamnym žiwjenju!

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pišmje

abo

kajše myžle nadeńdźech, Bože žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitał „Pomhaj Bóh=a".

(Pokračowanje.)

1. knihi Mójsažowe, 3. staw.

Kaž běšče Bóh tón Knjes pšched žwojim wužudźenjom žlubjenje hnady wuprajił, tak ględuje nětko jeho hrěchi wodawazeje hnadźe pokhostanje k prawdosćći. Tak dźesche wón k Ssynej a k žwjatemu Duchej, j kotrymajž a po kotrejuž žoburadźenju wón j zyła pschi wschěm tymle podawku rěcźesche a cźinjeśche: Hlaj, Hadam je žo woprawdźe, kaž je jemu to had naréčał, sćinił sa jeneho wot naš, sa žwojeho a žwobodneho knjesa, a wě schto je dobre abo ste, cźini po tym, schtož žo jemu spodoba. By žo jemu sakasało, so nježmě jěśćž wot schtoma žiwjenja, dha žo wón njeby tehole sakasanja sdźeržał. So by pak nětk žnadź žwoju ruku njewupschestrěł a njewsał, kaž je wsał wot schtoma pósnacźa, kotrejž wot schtoma žiwjenja, kotremuž žmy móz spožćili, so by wón jemu žiwjenje sdźeržał, a kotremuž njechamy tež tule móz wsacź, dokelž budźe junu na nowej semi tež tajkile schtoim, a so njeby jěd a był žiwy wěcźnje, dha chzemy jemu radšcho wupschestrjenje a jědźenje sćźinicź njemóžne wot wscheho spočatła.

Pšches hrěch běšche cźłowjek žmjercźi poddaty. Byt=li wón nětko wot płodow schtoma žiwjenja jěd, dha by to jenož se schkodu sa njeho było. Nježmjertnosćź w hrěšchnym žiwjenju njeje „wěcźne žiwjenje", kotrejž je chzył Bóh cźłowjeśkej wobradźićź, ale krjudowanje bješe wscheho konca, kotremuž Bože žłowo „druha žmjercź" narjekńje. Tak běšche wuhnacźe j paradisa khostanje, kotrejž běšche na cźłowiśke sbože wotmérjene. Tak krocźi drje cźłowjek cźažnej žmjercźi napschećźiwo, ale tak je wukhowany wěcźnej žmjercźi.

Duž wupuschćźi jeho Bóh tón Knjes hromadźe j jeho žonu se sahrody Eden, do kotrejež běšche Bóh jeho stworiwschi hakle dowjedł, so by jemju dźěłał, wot kotrejež běšche wstaty.

A tak wuhna Hadama, dokelž j dobrej wolu hicź njechasche, a postaji pšched sahrodu Eden cherubima, t. j. wjećha jandźelow, j wótrym błyschcźatym mjeczom, so by wobarnował pucź k schtomej žiwjenja.

Cźłowjek njeběšche sahrodu wobarnował. Nětko wobarnowa ju Bóh žam pšched cźłowjekom, doniž ju njeje sfónczńnje se semje sahubił. Ale hdyž běšche cźert hada wobžydnył a pšches njeho cźłowjeka sjebał, dha wustupuja nětko tež dobri duchojo w stawišnach. Seńske stawišny žu žo sapočaźe, a njebjo se žwojim wójśkom je do nich sapleczene.

4. staw.

Kainowe sabicźe žwojeho bratra. Jeho pschichodni.

I. 1. a 2. schtucźka. Prěnjej cźłowjekaj staj žebi dobreho a sleho wědomnaj, niž wschak tak, kaž je Bóh to chzył. Nětk stawaju žo prěnje płodźenja a porodźenja.

A Hadam pójna žwoju žonu Jěvu, kotraž podja, a porodźi Kaina, to rěka dostacźe, wobžehźenśwo. Wona narjekńy dźěćźu teho dla tak, dokelž wona po cźećźej hodźinje porodźenja prěni ras wujekśe tajkeho dostacźa sacźu, haj žama měnjesche, so je j tutym dźěćźom hižo žlubjene žońske žymjo dostała. Duž dźesche j wěśtym jaźnym pohladanjom do hłubokośćźe Božeho žlubjenja, ale tež j wulkim smylenjom to, schtož hakle 4000 lět podźićźo jena druha woprawdźe prajicź móžesche: Ja mam teho muža, teho Knjesa.

Hdyž je w naschej žerbśkej bibliji pschekłoženе: „Ja mam teho muža, teho Knjesa", dha žo to žłowam hebrejśkeje biblije drje bliži, njewosnamjeni pak wěz prawje; pschetož Jěva njemóžesche nihdy na nihdy wěricź, so je wona Jehovu pod žwojej wutrobu nošyła a porodźika. Pschekłožićź měło žo lěpje: Ja žym dostała muža j Jehovu, to je j pomozu Boha sbože a sbóžnośćźe. S tym žo praji, so wona j narodom tehole žyna hižo sapočatk žlubjenja spósna, jej wot Boha dostateho.

A wona běšche dale płódna w žwojim mandźelstwje a porodźi jeho bratra Habela. Pschi jeho narodźe mějesche město prjedawscheho wjeśćela wulku srudobu kńićźomnośćźe cźłowjśkeho žiwjenja dla; móžno, so běšche žo dźěćźatko jara žłabujśkke narodźiło, móžno tež, so mějesche nękajśe profetiśke pschedćźućźe jeho sažnеje žmjercźe; teho dla runje narjekńy jemu Habel, to je kńićźomnosćź. A Habel wotrosćźiwschi bu wowćźet, Kain pak bu rólnik.

Sa tón cźaž, doniž žebi kóždy po žwojim nakhilenju nękajśe powokanje wujwoli, je Bóh Jěvje hischćźe druhe dźěćźi wobradźił, j najmjeńscha tola dźowki. S tutych wsa žebi Kain jemu sa mandźelsku; młódschi bratr pak wosta hischćźe njewoženjeny.

II. 3.—16. schtucźka. W prěnimaj žynomaj pokasuja žo hižo spočatki tamneju worschtow w cźłowjeśtwje, kotrejž žo posdźiśćho dźeń a sjawnisćho wutworitej: w jenym worschta wěrjażeho podacźa do Boha, w druhim sažaśke wotžalenje wot Boha. W pošledním schěri žo móz hrěcha, dokelž jej móz wěry njesahacźi, hižo tak daloko, so je wón j mordarjom žwojeho bratra.

Sta pak žo po wjele dujach, po wěśtym cźažu, trasch kónz lěta, hdyž Hadam je žwojimi pschi žnjeńśkim žwjedźenju Knjesej dary woprowasche, so Kain Knjesej wopor wot polowych płodow pschinjeśe.

A Habel pschinjeśe tež wot prěnicźkow žwojeho stadła, a to wot jich tuka. A Knjes pohlada hnadnje na Habela a na jeho wopor. Bóh wobžwědćźi na nękajśe waschnje, trasch so da woheń j njebja padnycź, kotrýž wopor sliśa, so žo jemu spodoba woprował, a teho dla tež wopor.

Pšches wěru je Bohu poknjchi wopor Habel woprował, dyžli Kain, pšches kotruž je žo wopokasało, so je prawy jako Bóh, da žwědćźenje wo jeho darach, a pšches tu žamu wón hischćźe rěcźi, hačž runjež je wumrjeł.

Tak piša žwj. Pawoł Hebrejśkim.

Habel, we wěrje stejazy, pschinjeśy hižo žamón sa žo wjetśichi wopor dyžli jeho bratr Kain. Tón wsa dary wot pólnych płodow, kajkež běchu runje narośćke, tamny pak wujwoli j prěnicźkow žwojeho stadła najtucźnisćhe, kotrež běšche najbóle hladał a kotrež běchu najlěpje pschibyłe. Póbla teho běšche jeho wopor krwawny wopor, wón snajesche, so ma tajki wopor sjednocźenśku ważnosćź. Wón wopokasa j tym, so ma wón hłubśchu nabožinśku potrjebu, hačž sujeśćhno smyślenj Kain, kotrýž žo hižo se žamej žwonkownej Božej słužbu spokoji.

(Pokračowanje.)

Mudrich a Hlupischk.

(Skónczenje.)

Njepěkny Mudrich, hdyž bě to wosjewenje žłyschał, so tón, kiž prynzeźu rěcźazu sćźini, ju sa mandźelsku dostanje, bynrjeć tež j pajtynźe był, sarejwa žebi a počźa žo j pjatami bicź.

„Kajši mi to namakany měd", sajuśka wón, „tu prynzeźu mam hižo wěźtu, jeli so niczo cźećźśche wudokonjecź njeje, hačž te tśi kuśki. Te dokonjam kaž by žo hrało, a pšches to wotwjajam kralowni słuśkany jajyk, a wona pośćźi mi ruku a budu kral."

Nan a mačź prajeschtaj: „Ty drje žy zybnjeny, abo masch mośhy słożene? Ty žwažliwzo, ty by woprawdźe na tón trasćhny dyrdomdej chzył? Chzejsch=li žo rady dracźej do rukow dacź?"

Ale wón samkny žebi wuschi, a potajśim žana wotrada njebě.

„Hlupa to bojośćź! Dźije žo wam, so žu to sa mnje njemóžne wězy? Temu chze žo mi žmjecź. Pšcheczo žym Mudrich? Ale kak žebi sawjedu, nikomu njepscheradźu, niž tež wam. Ale hdyž budu kral, dam žebi schtyri najlěpśche konje sapschahnycź a po waš pschijědu."

Potom pak praji žebi mjelczo: Haj, žmorže! Wohlej žo na waš a do waš. Njech njeshonja kralowizu, so niczo druhe njeižym, hačž thudy paftyrjeć hólz. Njech maja sa to, so žym j wyšokich knjezich, kaž chzu jim to nabarbicź."

A nětko, kak tu wež wuwjesćź, dźesche pschi žebi: „Muchi j dwacźećźi konjemzow wuhnacź? Niczo łóhśche hačž to. Njewěm to dawno, so kawrjencźi wolij psche muchi pomha? Hdyž j karanom tajkeho wolija pschińdu, žo j dobom wschě muchi j durjemi a

woknami do powětra sběhnu, kaž by je wichor wsak. — A jahły ſ pěſka ſwuběracź? Tajkele pytanje, njeby to wostudła wěz była? To dyrbi ſ lischkami hicź. Hdźež ſ poritami njeńdźe, tam wupomha leſcź. Njejźym dźě pſcheklepanz pſchemo wſchěch druhich? Dwazyćži měrow dyrbi jahłow bycź? Te ſzebi do ſakaw ſzobu wosmu, a tam na jahły a pěſt pjerschcź naſzypam, potom wuſzypam ſaki, donjeſu jahły na hród a rjekni: »Tu macze waſche jahły, pſcheměrćźe rucźe, hacź je dwazyćži měrow«. — A ſtónćźnje dwazyćži paczeřkow ſ hłubiny ſwuczahacź? Hdy bych ſo nurjał, njeby mje wódny muž ſa ſchiju wſał? Ta wěz dźe měcź ſchibaku hłowu. Ale ſchto wo to? Wě ſzo, jěſor ſměje ſpuſchczadło. To ſczahnywſchi horje, wotpuſchćeſu wodu, a mam nahe dno, a ſeſběram parle. —

* * *

Po tutnych myślach ſwobłeła ſo njedźelſku draſtu a poda ſzo na pucź. Hdyž wón ſzebi pěźnicźku hwiſdajo pſches łěſz dźěſche, ſpěwachu ptacźki, kóždy po ſzwojim waſchnju, ſwój khěrluſch. To běſche ſa jeho wuſchi mjerſaza hndźba. Duž ſ kjom do kerkow bijo nutrnych ſpěwarjow ſpkoſchi, ſo naſtrózane cźekmychu. — Sa něſchto krocźeli k mrowiſchćźu dóndźe. Tu mrowicźki tam a ſzem po ſzwojich ſchcźeźkach khwatachu. Duž jim tón jich twarjenćźka roſeſchkara a wjele tych wobhich ſworjenćźkow ſatepta. — S kónz łěża bě ſ wjerbami wobdaty hat. Tu płuwachu rjane běłe kołpje (němſki: Schwan). Do tutnych wón ſ kamjenjemi njetaſche, a wone pſched nim cźěkachu. —

Dozpiwſchi ſtoro měſcźanſke wrota, dohlada ſzo, ſo wrótnik pſched durjemi ſtejo na njeho hlada. Duž proſcźiſcho ſtupaſche, tak hordźe kaž młody ſemjan.

„S wotkal dźeſch, zuſbniko,“ wopraſcha ſzo jeho wrótnik, „a hdźe ſzy ſzo naſtajił?“

Mudrich jemu wſchelake nahła, ale to jemu ſ wěrnoſcźu ſjewi, cźeho dla je tu pſchiſchoł. Wrótnik dźeſche: „Daj ſzebi ſ łěpſchemu radźićź a wróćź ſzo, ſ wotkełź ſzy pſchiſchoł. Na te tři njemóžne ſkutki ſzo podarmo ſwaźiſch. Hlaj, cźinkał je tak ſcźinił: ſchtóž je pſchełkrobły, a tola wuwjećź njemóže, temu wo ſchiju póndźe.“

Mudrich ſnapſchećźiwi: „Twojej wotradźe chze ſzo mi ſmjećź. Radſcho mi rucźe konjemzu pokaž.“

Łědy do prěnjeho konjemza ſtupiwſchi, ſzo mróćźel kakatych muchow do njeho da, jako by jim něchto prajił, ſo chze je ſkaſyćź. Te ſałěſychu jemu do wuſchow a do noſa, a mjeſwocźo bě tak pokne, ſo wón wjazy njewidźeſche. Wón wuliny ſwój wolij, ale to njepomhaſche. Cźim wjazy jich ſ rukomaj ſabi, cźim wjazy na njeho łětachu. — Duž njeběſche ſaneje rady; a dokełź běſche nimale ſlepy, dyrbjeſche ſ hanibu cźekmyćź.

A ſ jahłami ſzo jemu runje tak ſeńdźe. Te běchu wſchě tak běłe, kaž ſchłeńćźeriſti pěſt, jeho pak ſołte kaž jejowy cźwork. Duž njeběſche jebanje móźno.

A pola jěſora njeběſche łěpje. Tu ſpuſchcźadła njebě, łajkeź bě ſzebi wěſchćźił. Schto něſko? Wón ſtejeſche, kaž ſ heju do hłowy dyrjeny. Ssam bě ſjebany, kiž chzyſche druhim kraleſtwo wujebaćź. Něſt chzyſche ſzo rosnjemdrjeny do ſzněta dacź, dokełź ſzo ſaſzo domoj wróćźićź haňbowaſche. Ale ſudniźy jeho ſajachu. Cźi krucźe ſudźachu: Sa to, ſo ſzy naš ſa kłupych měł a naš ſaſzłepićź chzył, ſzy ſchibjeńźy hódny.

* * *

Dźeń wote dnja ſedźeſchtaj paſtyrjeź nan a macź ſa ſzwojim ſynom, hacź tola ſkoro po njeju njepſchijędźe. A hdyž wón domoj njepſchińdźe, praji nan młódſchemu ſynej: „Dźi a wobhoń ſzo, pſcheczo ſzo Mudrich tak komdźi.“

Swólniwy, kaž wſchudźe, poda ſzo Kłupiſchk na pucź.

Duzy w haju wuhlada prudko a w nim bě ſzo rocźł popadnył. „Ty wobhe ſadko“, rjekny wón, mi je tebje ſzel. Njeboj ſzo, ja cźe puſchcźu.“ Hnydom jeho puſchcźiwſchi jemu rocźł wjeſzeły dźak ſacźikota.

Něſchto krocźelow dale nadeńdźe mrowiſchcźo. Mrowje běhachu ſtyjknje, pſchetož někajki njedocźinł běſche jich mrowiſchcźo rosmjetał. Rucźe Kłupiſchk brěſjowu hałźku wja a brojenki hromadźe ſmjećźe, ſo njetrjebaja ſzebi hrowadu nołyćź.

A hiſchćźe kruch dale bě hałł, w nim jěźdźachu kołpje kaž běłe cźołmy. Hnydom wón ſ waźoſchta twarowe pomaſki wja, kiž bě jemu macź ſzobu dała a mjetaſche je do hata; a hdyž widźeſche, kał jim to łłodźi, ſdawa jim zyłe pomaſki. — Bórſy wuhloda měſto, a we wrotach ſedźeſche wrótnik.

„Mój ſzyno, ſ wotkał pſchińdźeſch a hdźe chzeſch?“

„Ssym ſ Wonez paſtyrjeź. Dyrbju ſzo ſa bratrom praſchećź, kiž je wucźahnył, ſo by ſzebi prynzeſznu dobył. Je ſłubił, po nana a macź pſchijećź. Taj jeho ſpochi hładataj.“ —

„To podarmo cźakataj“, wotmolwi wrótnik, „tón nihdy njepſchińdźe. Wón njeje na dobru radu poſłuchał. Kaž praja, je wón ſtajnje wyſoko chzył, a tak je też wyſoko pſchiſchoł. Hlaj, tamle je ſchibjeńźa. Njewidźićź, kał ſzo tam bimba? Sdym jemu wotradźał, ſzo na tajke njemóźne ſkutki dacź; ſa to pak tebi radźu, ſo ſzo na to ſmuźiſch.“

„Ja, Kłupiſchk, bych poſłedni herz na tajke wězy był, hdyž je naſch Mudrich tak ſłě ſajěł.“ —

„Ty dźi jenoź throhle. Daj ſzebi radźićź. Pomiźnym ſzo na kónzu ſkerje ſchlachćźi, hacź hordym.“

A po dołhim wahjenju ſzebi Kłupiſchk boréćźećź da a rjekny: „Dha njech bożemje je. Póndźe kaž póndźe.“

Hdyž ſtruchły do prěnjeho konjemza ſtupi, chzychu ſzo muchi, runje kaž na Mudricha, na njeho walićź, a ſaſtróżemy wón ſychmy: to je mój poſłedni dźeń. A hlaj: W ſzamym wokomiku pſchiłecźa rocźł kaž kłok do hródźe a ſa nim zyła cźrjóda ptacźkow. A hnydom běchu muchi ſjedźene, kaž by je wětſik wſał. A kaž bě w prěnim konjemzu, tak ſta ſzo też we wſchěch druhich. A tak bě prěni ſkutk wuwjedł. Duž kralowſki kłużobnik, wot knjenje na pſchihładowanje póſłany, hnydom powjećź do hrodu donjeſzy, ſchto bě ſzo ſtało. —

Něto pſchińdu jahły.

„Najłubſchi pomha!“ — wón ſawoła, hdyž ſzo k hromadźe pěſka a jahłow ſbliźi — „ſto rukow było trjeba, tu ſběracź. Schtóž by to jutry wuběracź ſapocźał, by ſedma k Michałej hotowy był. A ja dyrbju ſa tajku khwilu, kaž dołho ke mſchi ſwonjenje traje, hotowy bycź?

S dobom ſzo wokoło njeho na ſemi ſ mrowjemi wſcho mjerwjeſche. Sta a ſta běhacźkow ſnołyćźu, prjedy hacź ſzo wón dohlada, wſchitke ſornjeſchta ſ pěſka na běły rub, njewoſtajiwſchi tam ani jahłicźki. — Tak bě ſzo też tón druhi cźeźki ſkutk poradźił. Duž kralowſki kłużobnik hnydom tu powjećź do hroda donjeſzy.

A něto pſchińdźe poſłedni a najcźećźſchi ſkutk.

Kłupiſchk bźe ſ jěſorej. Prynzeſza, ſ woknom na njeho hładajo, pſchi ſzebi rjekny: „Kraźny to młodźenz! Teho bych ſzebi ſmjercź rady wſała, hdy by mje wumohł. Ale budźe wón to wukonjećź móz?“

Njeje poſłedni nadawk nimo měry njemóźna wěz?“

Wón na brjoſy ſtejo woſtaſwſchi ſdychny: „Schto mi pomha, ſo je hacź dotal wſchitko tak ſchło, hyńź tola poſłednje njeńdźe?“

Na dobo pſchiłecźa kołp a ſa nim zyła towarſchow do jěſora, a ſwucźahachu je ſzwojimi dołhimi ſchijemi wſchě dwazyćži paczeřkow ſ wody. Potom je Kłupiſchćźej do ruki położiwſchi leczachu prjećź.

Mjeſ tym běſche też prynzeſzna k jěſorej pſchiſchła. Hdyž jej wón něſt parle do ruki da, puſchćźi ſzo jeje jaſyk a wona ſdobom rěćźeſche.

„Mój najłubſchi, měj kralowſki dźak! Wſmi ſ mojeje ruki ſłubjeńſki pjeřſchćźeń!“ To bě prěnje, ſchtoź wona praji.

Wě ſzo, něſto ſzebi Duſchnik ſchtyri konje ſapſchahnyćź da, a jěźdźeſche do ſzwojich Wonez, ſo by ſzebi nana a macź ſzobu do kralowſkeho hrodu wſał.

A potom běſche kwaſz ſchtyri njedźele dołho. A jeli ſo ſo hiſchćźe dojěźdli njejźu, kwaſuja tam hiſchćźe dźenźa.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pſchijimanſke pruhowanje na Budyſki krajnoſtawſki ſeminar je ſzo ſaſzo wotměło. Po wſchěm tym, ſchtoź ſmy naſhonili, ſzo dźiwaćź njemóźemy, ſo ſzo na naſche ſzerbſke wobſtejnoſcźe pſchi tymle pruhowanju dźiwało njeje, ſo je ſzo Budyſki ſeminar na prěnim měſćźe ſzobu k tomu ſałożił, ſo by nam ſzerbſkich wucźerjow w naſchich ſzerbſkich ſchulach ſ łětami tajka naſtanje, ſo ſzo jej njebudźe ſ zyła wjazy wotpomhaćź móz.

— Cźaſz ſzo pſchibliźuje, w kotrymž kmótſja ſzwojim mótkam dopomnjeńſke dary ſa konfirmaziju kupuja. Duž napominamy łubych Sserbow, ſo bychu ſzo na to dopomnili, ſo ſzu teho dla jako kmótſja pſchi dupje ſtali, ſo bychu ſe ſzwědomłiwym ſtaranjom na to dźiwali, ſo bychu dźećźi w bojoćźi a napominanju k temu Knjeſej wotroſłi. Hacź do cźaſza konfirmazije wſchak je kmótram pſchi ſzwěrnych ſtarſchich tole poſtajenje łóhke, ale runje tehdom, hdyž cźi młodźi won ſtupja do ſzwjenja, won do ſpytowanjow tuteho ſzwěta, je nuſne, jim wutrobne napominaze ſłowa prajićź a jim tajki dar ſzobudacź, kotryž niz jenoź wócźło ſwjeſzeli, ale

kotryž je dar sa duschu, kotryž wostanje, a ſ kotrehož móže wntroba pschezo saßo poßylnjaze wobschewjenje czerpacz. Tajki konfirmazijski dar ßu dobre natwarjaze knihe. A tajke lubi ßerbjsy kmótrja a kmótry podawa wam nasche evangelsko-lutherske knihowne towarſtwo ſa waschich mótkow. Kußcze wy khudym bdźeczom, schtož woni trjebaja a pokoßcze k tajkemu darej tež duchowny dar w rjanych natwarjazych ßerbſkich knihach nascheho towarſtwa, kotrež pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje dostanjecze, a kotrež wam tež kóżdy knjes duchowny rad lubje wobstara.

— Runje nětko, hdźež saßo widźimy, kak ßu sozialdemokratojo bjes wscheho ßwědomnja podkopowych wuhlowych dźěłaczerjow, kotßiž mějachu ßo zyle derje, naschczuwali, dźěło słoßiež, je na prawym czaßu, hacz maja dźěłaczerjo w naschim czaßu woprawdźe ßaneje pschiczinu sforßicz a morkotacz. Schto je ßo dźěłaczerjam w poßlednym czaßu stało? Wjazy, dyžli sa kóżdy druhi schtant. Nětko, hdyž je w ratarſtwje tajka czeßa, je ſawěſcze ßa dźěłaczerja lěpje, hacz ßa małeho wobßedźerja, kotryž ma mału ßiwnosczſ ſ něschto dołhom. Wscha nespokojnosczſ dźěłaczerjow je pokuje njeprawa. Sa nich ßo ſawěſcze wjele stawa. To njeßu hołe ßłowa, ale to dopokasuja liczby, kotrež móżemy lubym cżitarjam ſ poßledneho léta k rosjaßnjenju podacz, schtož je ßo ſa dźěłaczerjow cżiniło. My dźiwamy najprjedy na dobrowólne podpjery, kotrež je 217 afzijowych towarſtwow a 62 privatnych wobßedźerjow ſa ßwojich dźěłaczerjow dobrowólnje woprowało. Podpjera wot léta 1899 wuczinja něhdźe 60 millijonow hriwnow. Njedyrbimy ßami prajicz, tele ßiwerěczaze liczby dyrbjake sozialdemokratam hubu ſatykacz. Ale ſ tym njeje hischcze dosczſ. My dyrbimy hischcze pschilicżicz te podpjery, kotrež je ſtat ſa starobnu a invalidnu rentu kaž tež khorobnych podpjerow wupłaczował. Tele wupłaczenja wnczinja 265 millijonow hriwnow. Pschilicz k temu 60 millijon. hriwnow dobrowólnje płaczenych podpjerow, potom masch 325 millijonow hriwnow, kotrež ßu ßo ſa to jene léto 1899 dźěłaczerjam woprowałe. Hacz do kónza léta 1900 budze na sakożku thěžorſkeho ſawěſczenja dźěłaczerjow runje 2½ millijardow hriwnow, po tajkim pokoja něhdy wot Franzowſow płaczenego wójnſkeho ſarunanja ſa nich wupłaczenych. Hižo nětko wnczinja tak mjenowane „proscherſke krosche“, kotrež ßo dźěłaczerjam ſa khorosczſ, njeßoże a invalidnosczſ płacza, wob dźeń millijonu hriwnow. Srudnje pak je, hdyž tajży muzojo, kotßiž ßu wot dźěłaczerſkich kroschow bohaczſ a ßebi rjane ville ſa to kupili, saßatke dale lud schczuwaja pschezjiwo wschitkej prawdosczſ. To tola niczo mało njeje, hdyž ſtat ſa dźěłaczerjow ſa léto millijonu wuda. Wěrnosczſ dyrbi bohycz! a duž prajmy wschitkim wbohim ſaplepjenym, schto je wěrnosczſ.

— Kraßnje je mißionſtwo w minjenym léttotetku ſrostło. Liczba evangelſkich mißionarow wuczinjesche pschi kónzu 19. léttotetka 6600, kotrymž 4000 mißionarkow k bokej stejesche. To je wulke pokracżowanje, hdyž bésche pschi spoczatku léttotetka ledom wjazy hacz 50 dźěłaczerjow na mißionſkim polu. S liczbu mißionarow steji tež liczba wobroczenych pohanow w ßwißowanju. Jich bésche na spoczatku léttotetka ledom 70,000 a nětko je jich wjazy hacz 4 millijonow. Wulka pomoz pschi mißionſkim dźěle je „ßwjate pißmo“ hyło, hdyž je ßo do zuſych rěczow pschełożiło. Wone je ßwoje cżiche żohnowane dźěło dokonjało. W prawym pósnacżu tejele spomożeſkeje kłużby ßmy ßo my evangelſzy wot wschego spoczatka ſa pschełożenje biblije prózowali, hacz runje mějesche to ßwoje wobcżeżnosczе. Kajke pokasuje to hobrſke dźěło, hdyž je biblija w tu khwilu do 340 rěczow pschełożena, ſo móże ju 4/5 zyłeho cżłowjeſtwa cżitacz. S kajkej horliwosczju je ßo na pschełożenju biblije dźěłało, dopokasuje tež, ſo je ßo biblija wot léta 1890—1896 do 60 rěczow a narěczow pschełożiła.

Ja njemóżu.

Sa jenu wulku fabriku ßo fabrikſi wodźeł pytasche. Młody muž, kiž bésche derje poruczeny, bésche ſwólniny, to sastojnſtwo na ßo wsacz, tola jenož ſ tym wuměnjenjom, ſo ßo njedźelu njedźěła. Fabrikſi wobßedźeł praji, ſo je to njemóżne, dokelž je ßo pschezo njedźelu dźěłało a dźěłaczerjo njebychu ſ tym spokojom byli. Młody muž pak wobkruczesche, ſo to sastojnſtwo nejpschiwośmje, hacz runje by tam dobre dokhody měł. Fabrikſi kujes chzysche dale jednacz a ßebi żadasche, ſo by jenož njedźelu dopołdnja dźěłał a popołdnju ßwobodne měł. Wotmolwjenje pak bésche: „Niz mojeho ſawjeßelenja a woczerſtwjenja dla ja na mojim żadanju wobsteju, ale ja ßym kicheſczijan a chzu a dyrbju ſa to wustupicz, ſo ßo Boži ſakoń cżeſczi a dźerżi. Hdyž ßo to ſ naschimi naprawami w fabrizy njeſnjeße, to sastojnſtwo pschijecz njemóżu. Wy budżecze Bohu żel ludźi dosczſ namakacz, kiž to pschiwośmu — ja to njemóżu. Fabrikſi kujes wotmolwi: „Wascha kruta, rosßudżena myßl ßo mi ſpodoba — wy to sastojnſtwo dostanjecze, ſ tym wuměnjenjom, kotrež ßebi żadacze.“ Tón rosßudżeny kicheſczijan bu fabrikſki wodźeł, bjes teho, ſo by dyrbjał njedźelu dźěłacz. Kelko by ßo jich podomuje w tymle padźe sadżerżało? Wotmolwjenje: Wěſcze wschitzy, kiž ßo ſ prawom kicheſczijenjo mjenuja.

Kraßne napißmo do cżeßneho wěnza.

(Pokracżowanje.)

Hłóß: Kak kraßne ſamóżenje.

Kak kraßne ſamóżenje
Wěnz cżeſcze duſcha je,
Kiž Jeſuß ſticżi rjenje,
S nim wěcżnje hwjeßli cże,
Kiž ſhotował cżi tudy
Pschi ßwojim żiwjenju,
Hacż runje je był khudy,
A cżerpił na kichżu.

Wěnz cżeſcze pójßń ty ßebi
Na ßwoju wutrobu,
Wón budże pschinjeſeß tebi
Tu króun njebjeſtu,
Kiž Jeſuß tebi lubił
Tu hižo na ßwěcżi,
A hischcze rjenſchu ßlubił
Cżi w tamnej wěcżnosczi.

Dźerż duſcha twój wěnz w cżeſczi,
Kiž Jeſuß ſdarił cżi,
A njedaj ßej wjacz w leſczi,
Jón ſtemu duchewi,
Hacż runje ſa njón lubi,
Cżi ßwětne kraleſtwa,
Ma ßtódke ßłowa w hubi:
Spomń teď'n na Jeſußa.

Wěnz cżeſcze da cżi ßoße,
Kiž dźerżischi ſ rukomaj,
Ma wjele kraßne róże,
Kaž widźischi ſ woczomaj,
Kiž wucża cże wſcho ßwěru,
Kaž Jeſuß ßam měcż chze,
Ma duſcha prawu wěru,
Dha wěcżnje ſbóżna ßy,

W'dźež junu w Bożim raju
S Jeſußom pschebywacz,
Hdźež ſbóżni kraßnosczſ maju,
Sso wulzy ſradowacz.
Ta hłowa w ſłotej króńje,
We rukach cżeßny wěnz,
Pschi Bożim ßwjatym trónje
Sso ſ Jeſußom b'dźesch ßydnycz.

Teutscher w Porschizach.

Něschto k rospominanju.

K ßobużelniwosczi ßłuſcha jenož cżłowjek, k ßobuwjeßelenju jandźel.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyschinje dostacz. Na ſchtwórcz léta płaczi wón 40 np., jenotliwe cżißła ßo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwitý redaktor: farař Gółcž w Budyschinku. Cżiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicżiſchczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 9.
4. měrza.

Lětnik 10.
1900.

Ꞩgerbſke njedźelſke łapjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Invocavit.

2. Korintiſkich 6, 2.

Wón praji: Ja ſym cźe w ſpodobnym cźaſu wuſłyſchał a ſym cźi w tym dnju teho ſboźa pomhał. Hlaj, nětk je tón prawy ſpodobny cźaſ, nětk je tón dźeń teho ſboźa.

„Doſcź maſch na mojej hnadźe“, běſche tón Knjes wot tróna ſwojeje majeſtoſcźe k Pawołej rjekłł a ſwjatý Pawoł běſche w tutej hnadźe potajnſtwo ſwojeje mozy ſpóſnał. W njej leźi teź ſa naſ potajnſtwo ſmutſkowneho źiwjenja. Knjeſowa hnada je potajene manna, wot kotrehož ſo wſchěźnje w' puſcźinje tuteho źiwjenja źiwicź mamy, jow je ta ſkała, ſ kotrejež dyrbimy ſo źiweje wody napicź. To drje je ſa jich wjele wulke potajnſtwo; pſchetož, dźiwnje doſcź, je wjele kſcheſcźijanow, kotſiž njewjedźa, kak wjele runje na trajnym doſtawanju leźi. Někotryźkuliž ſkorźi, ſo pola njeho ſ jeho duchownym źiwjenjom tak prawje do prěbka hicź njecha, ſo je ſebi khodźenje po Khryſtuſu zyle hinak myſlił. Runje jako njebychmy khudźi, proſcherjo, do cźiſta khori, běbni, ſ jenym ſłowom hrěſchnizy byli, kotſiž bychu wſchěźnje noweje hnady potrjebali. Bóh to ſawěſcźe lěpje wě hacź my a w jeho njewurjeknitwej dobrocźe je jeho hnada kóźde ranje nowa, a kaž naſch katechismus praji, wón hrěchi wſchěźnje a bohacźe wodała tym, kotſiž w pokutnej wěrje k njemu pſchikhadźeja. Wſmi ſebi pſchirunanje na źórlazej ſtudni. Kak ważne tola pſchi njej je, ſo ſo źórło źórli a rola njeje ſatykana! Tak teź leźi potajnſtwo kſcheſcźijanſkeho źiwjenja na doſtawanju hnady. „Pójcźe ſem wſchitzy, kiž wy lacźni ſcźe a pijcźe wot wody źiwjenja darmo!“

To wſchak je to napominanje wſchitkim njedźiwajo na cźaſ, kotryž je ſa kſcheſcźijanow pſchezo hnadny cźaſ. Swjatý Pawoł hlada ſ khroblym ſmužitym wócźkom do ſwojeho cźaſa. W nim wſchak bě ſa cźłowjekow małoſwjeſelazeho widźecź. Najwoſebniſche ludy, Grichiſki, Romſki, Israel ſtejachu w połnym ſkaźenju a minjenju. Njerodne, njepózcźiwe waſchnja, politiſke a nabożinſke roſrißanja ſpóźerachu najlěpſche mozy ludow. Tola mjenuje ſwj. Pawoł ſwój cźaſ wulki cźaſ. „Hlaj, nětk je tón prawy ſpodobny cźaſ, nětk je tón dźeń teho ſboźa.“ To cźini, ſo ma na cźaſ ſwój pohlad ſ wyſoka, duž widźi w Khryſtuſu njebjo wotewrjene, a hnadu widźi ſo dele źórlicź.

Teź my ſmy we wulkim cźaſu źiwi. To njeje měnjenje jako horde naduwanje, kajkež huſto ſ erta tajkich klincźi, kotſiž wot wulkeje wójny ſem naſch wótzny kraj do njebja poſběhnja a nochźedźa te cźěmne wotſcźěny widźecź, kotrež ſu mjes tym na naſch lud panyłe. To pak je tym napſchecźiwo prajene, kotſiž wo ſtarym dobrym cźaſu ſpěwaju, a tym napſchecźiwo, kotſiž wo nowym kraſnym cźaſu w zyrkwi wěſchcźa, na nowe wulecźe ſwjateho Ducha cźakaja a naſch cźaſ jako ſnadny khuduſchki, wot wſchitkich hnadnych darow wopuſchcźeny cźaſ wopißuja. Ně, „nětk je prawy ſpodobny cźaſ, nětk je tón dźeń teho ſboźa.“ W Božim ſłowje, w ſwjatymaj ſakramentomaj, w prědowanju, we wodawanju hrěchow ſo nam pſchezo hiſchcźe

Boža mikosćej žwěćži, a schtóž žebi jenož žłónžo Khrystužowieje prawdosćeje do wutroby a žiwjenja žwěćžicź dawa, tón je jako drjewo płodźene pschi rěkach, kotrež žwój płód dawa w žwojim čžasu a jeho lisćje njeswjadnje.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pišmje

abo

kajke myšle nadeńdźech, Bože žłowo čjitajo.

Podawa žwěrny čjitar „Pomhaj Bóh=a“.

(Pokračowanje.)

1. knihi Mójšažowe, 4. staw.

Ale na Kaina a na jeho wopor njepohlada Bóh hnadnje; wón jemu jažnje a widźomnje sjewi, so je Kainowa wutroba tajta, so žo jemu njesłodoba, a so też tehó dla njebudźe jeho wopor pschijećź. Duž roshněwa žo Kain jara: Hněw pscheczźiwo Bohu, psched kotrymž měješche žo hanibowacź, a jawišćź pscheczźiwo bratrej, jadý kotrehož běšche stajeny, hacž runjež běšche prěni narodźeny. A jeho wobliczo žo pscheměni. S potulenej hłowu khodźešche wot tehó dnja, a tak sjewi žo smužlenje jeho wutroby też žwonkownje.

Tehdom dźešche tón Knjes Kajnej, widźomnje jemu žo sjewjazy: Na čžo ły žo roshněwał, a čžeho dla žo pscheměni twoje wobliczo? Ty nimajsch žaneje pschičźiny, so ły na mnje hněwny a so twojemu bratrej sawidźišch, kaž to s potulenej hłowu sjewišch. Hněwaj žo radscho žam na žebje, so ły dotal hrěschnje žiwy był a žahaj sa žwojim bratrom, so by też Bohu spodobny był; sa to je też tebi pucź wotewrjeny runje tak derje jako jemu.

Njeje to temu tak? Jeli so budźejch dobre čžinićź, dha budźesch spodobny. Pschiwobrocź žo jenož ke mni s pobožnej, wěrjazej myšlu, potom móžesch žo też sawěćče hnadźecź, so budu twój wopor hnadnje pschijećź, a wutroba a mjeswoczo budźetaj žo roswjeselićź. Jeli so pak njebudźesch dobre čžinićź, ale budźesch žo dźeń a hórje do žwojich nětčžijćichch myšlow ponuricź, dha hrěch wotpočžuje jako torhaže swěrjo psched durjemi a kaka jenož na khmany wokomik, so mohł žo na tebje nawalo tebje rostorhacź. Ale njepschidaj ty jemu jeho wolu, njepošłuchaj na njón, hdyž tebi jebaze žłowa schepta, so by tebje s twojeho doma wuwabił, ale knjez nad nim, a so by to móhł, poskiczu tebi pomoz žwojeje wschehomózneje hnady.

Sswj. Pawoł piša žwojim Romskim kschesćijanam: Njedajcźe teho dla hrěchej knjejićź we waschim žmjertnym cźěle, so byschcźe jemu poštuschni byli w jeho žadosćach. Njewěsćče? komuž žo podaćje sa wotročźow k pošłuschnosćći, teho wotročźay ićje wy, kotremuž sćje wy pošłuschni, njech je hrěchej k žmjercźi, abo njech je pošłuschnosćći k prawdosćći.

W satanje knjezi móz hrěschneho skutka, kotryž na čžłowjeka łaka a žo ja nim žedźi, so by čžłowjeka, hdyž wón wopuschćći žwoju snutskownu komorku, hdźež Bóh je žwědomnjom s nim rěći, saniczik s djabolskej kuskařskej mozu a s łóschtnej hrosnosćju.

Čžłowjek, do hrěcha padnjeny, nima a njemóže wolićź, so by abo so njeby do sphytowanja padnył, tola wón móže wolićź, hacž chže hrěchej žwoju wolu pschidacź abo hacž chže nad nim knjezićź.

Bóh rěći s Kainom kaž s dźěćcźom, kotrež je žwojeje wole, wuhadźi jemu, schtož w jeho wutrobje žiwi, a schtož pched jeho durjemi kaž law, kaž dźiwje, torhaze swěrjo łaka; a schtož Bóh Kainej wopokaže, to wopokaže wón kóždenu; jenož kedźbuj na žwoju wutrobu a na hłóš Boži!

A Kain rěčesche že žwojim bratrom Habelom. Na Bože napominaze žłowo njepošłuchawschi ponuri žo dźeń a bóle do žwojeho hněwa. Haj, rošžudźiwschi žo, so chže bratra sarašnyć, narěča jeho, pscheczźelniwje žo s nim rosmolwjo, so by s nim na polo doschoł.

A poda žo, hdyž wonaj běšchtaj na polu, so Kain postanu pscheczźiwo žwojemu bratrej Habelej, a sabij jeho.

S Kainom je žónske žymjo hižo wurostło do hadoweho žymjenja, s jeho skutkom je žo hrěch sjewił jako „mordař wot spočatka.“ Tak dźěli žo hižo tu dwoje žymjo mjes čžłowjskim narodom, a tele dwoje žymjo wohladašch po wschěch čžłowjskich stawijnach. Kain je prěni čžłowjek, kotryž je žo pod hrěschne knjejstwo podał. „Wón běšche wot tehó sleho“, piša nam žwjaty Jan w 1. lisćje.

Tehdy dźešche Knjes k Kainej: Hdźe je Habel, twój bratr? Wón pak wotmolwi se sekharnym jashkom a se sašaćkej wutrobu: Ja njewěm, žym dha ja žwojeho bratra wajchtać?

Wón pak dźesche: Schto ły ty čžinił? Ty měnisch, so twój bratr njemóže wjazy rěčećź a pscheczźiwo tebi žwědčźićź; ale ja tola jeho hłóš žłyschu: hłóš twojeho bratroweje krwje woka na jeho měsćje ke mni wot semje wjeczenja dla.

(Pokračowanje.)

Tujawka a žroka

abo

Jurk a Marka.

Na Ssokolzy běschtej pěknej dźěćći: Jurk a Marka, bratr a žotra.

Tymaj ikhori junu macź. Duž praji jimaj wowka: „Wboha macź je jara łaćna, jašyk žo jej spochi dźažnow lěpi. Dźitaj do malenow, so jej malenowého napoja swarju.“

W sloku dźěschtaj w Žmorzu scheźipacź, kiž bě tehdy w delnich kromach malenowy hajk. Tu běšche wjele wschelakich ptakow, mjes kotrymiž běschtej wotžebje dwaj dźiwnej: pěkna tujawka a schćejkotata žroka. S wužkokeje jědle turkotasche tujawka na pilnej dźěćći, pschihladujo, kak žo sa lubu macź staratej.

Njenadźiwy jimaj žroka wysche hłowy saschćebota.

Na to praji Marka struchła: „Jurko, Jurko! Ssróćći schćebot rady na njebože wěschćći. Wschak mamoj naschćijpane. Domoj, domoj! Běžmoj w sloku!“

Lědom bě to doprajiła, dha bě Dźiwoniza, lěšna žona, też tu. To běšche dźiwne žonischćeźo, kotrež w ćmowym Žmórzu pschebywasche. Jow w hustych schmrěkach bě jejny pched ludźimi potajeny dom.

Ta drje žebi dźěćći k rěsanju njekojesche, kaž stara snata Wjera, ale khowasche je něschto čžaša, a hdyž běchu trochu wotrostłe, potom je židam pschedawasche. —

Jurk a Marka, žo jeje wustróžawschi, chžyschtaj twochnyćź, ale wona jeju popadny. Duž ju dźěćći wrěschćeźo proscheschtej: „Ach, božedla naju puschćź, a njeczźiń namaj niczo!“

Ale to běšche, jako byschtej kamjeń prožyłoj. Jeje wutroba běšche jako krutý žuk. Bješe wscheho hmucza wona njebožatym žobu wja. — Tujawka je žobuželnym khłopom na to žakosćejesche, ale žrózy bě to žměch. —

Jurk a Marka měješchtaj žo w Žmórzu jara sło. Wumyšlena Dźiwoniza běšche nimo měry łkóśćića, tak so wo pćjołazy měd njerodźesche. Tón jej prawy dosćź njebě, duž chžyshe čžmjelazy měćź. Čžmjely w brjuscha małý puchełk noscha, w kotrymž žłódka kapka tćži. Tele kapki dyrbjeshe wbohi Jurk čžmjelam s brjuscha torhacź, a bu njemdrje bity, hdyž jich dosćź njenatorha.

Marka pak dyrbjesche rožu łojićź, hdyž žo w raniśćim žłóncźku krjepki sybolachu, so by žo ta kuśkaćnicźa s njej myła, dokelž chžyshe pschezo rjeńśćha bycź a młódsćha žo sdacź. A hdyž žana rožu njebě, dosta žebi wboha holcźka puki, runje kaž Jurk.

* * *

Jatej dźěćći wschak byschtej pscheśćěhaźy rady cźekłoj. Ale hdźe běšche s lěha žadyn pucź? A njebyschtej žo w hustym Žmórzu sabłudźićoj? A hewak też žane móžne waschnje njebě. Dźiwoniźy s pažłow cźekłyćź. Pschetož tale njekrażniza měješche kuskazy schpihel. Hdyž chžyshe dźěćći łojićź hićź, by do teho schpihela pohladała a też hnydom widźała, hdźe žane dźěćći žu. Duž by žo też hnydom dohladała, hdźe Jurk a Marka cźekataj, a by jeju sažo popadnyła a na krej rošschwikała.

Wona měješche też dźiwnu kuśkaćnićći cźežak. Schtóž by žebi s tym hłowu cźežał, temu stare włóžy sažo womłodnychu. Nimo teho hodźesche žo s nim hišchćeźe na druhe waschnje kuśkać. Hdźež jón wona na semju cźižnu, tam nasta hnydom husty cźérnjowy płót, kiž njeby nikomu cźekłyćź dał. Tón sa nimaj cźižnywschi, by jeju hydom sažo měła. —

Junu wjeczór Jurk a Marka w kełkach žedźo žakosćeschtaj: „Ach, hdy bychmoj tola doma łykoj! Schto=też=to wboha khora macź a luba wowka cźini?“

Ssobuželniwa tujawka poča na njeju s jědle kurkacź: „Jutśje rano sahe, hdyž to Dźiwonijko hišchćeźe žmorczo leži, dyrbitej žo s próchа měćź. Hlajtej, sa jutśišćim wona na ludźaze wiki pówdźe, a waju Židam pscheda. A cźi waju wotwjedu a w žušym kraju pschedadźa, hdźež ludźi pschahaja a dracźuja. Duž mějtaj žo skradźu prjećź!“

„Haj, luby ptačko“ — žałosćesche mały Jurk — „hdźe a kak móhłej žo ſ lěža namakać? Hdźe je žadyn pućź?“

Ptačž wotmołwi: „Žana bojośćź pućza dla. Ja chžu rano ſahe wo woknješćko dypać, so žebi njepſchespitaj. Potom prjedy waju lećźo pokasam wamaj blížšichu schćežku ſ lěža won. Ale Jurko, wſmi pſcheradźeriſti ſchpihel žobu, a ty, Marka, pak tón cźeſak wośmjesch. — —

* * *

Prjedy hacž ſłónćko ſestkadźa, saſzłyſcheſchtaj Jurk a Marka dypanje. Cźicho jako mýſchzy běſchtej ſ durjemi won, Jurk ſchpihel, Marka pak cźeſak w ruzy dźerźo. Jako ſ wětrom cźěkaſchtej pſches łěß, w prědku lećźeſche tujawka a ſa njej nóſchkowaſchtej dźěſćźi.

Bórſy saſzłyſcheſchtej Dźiwonizu hrośnje wołać, a žo wobhladnywſchi widźejćhtej ju njembrje běžećź.

Kak bě tola do teho pſchiſchła, so ſtej Jurk a Marka prjećź? Sśroka bě jej pſcheradźiła, so ſtej cźěkłoj, a ſchpihel a cźeſak žobu wſałoj. Teho dla ju ſłoby pośpěſchichu, a w ſkoku, kaž tórny ſmij, puſchćźi žo ſa ninaj. A ſroka ſchćźekotajo prjedy njeje lećźo jej w huſtych ſchmrěćach cźaru cźěknjeneju pokasowaſche.

Wobohej dźěſćźi! Sśoro waju kuſkarnićza ſaſzo směje! Hižo waju hraba!

S dobom ſawoła tujawka: „Marka, cźiſźń cźeſak ſady žo!“

A jón na ſemju cźiſźnywſchi, najta ſ njeho we wokomiku wulki płót. To běchu łute ſadźěrate wośty a cźernje, tak łucźibaſka wjazy dale njemóžeſche. Mjes tym cźěknyſchtej wuſtróžanej dźěſćźi ſhětro truch. Ale žakrowata kojeřka žo tola někak pſches cźernje pſchedrě. Bórſy bě ſaſzo cźěkazymaj bliſko ſa pjatami. Hižo žroka ſaſchćźekota: „Hrabaj, hrabaj! Tu jeju maſch!“ Tujawka pak Jurkej ſawoła: „Cźiſźń ſchpihel ſady žo!“

Lědom tón k ſemi dolecźa, dha bu ſ njeho wulki hat, a nad nim hładki łód.

Saklinjaja Dźiwoniza na łód ſkocźi. Ale žo wobžunywſchi ſ tajkim wotmachom ſnak padny, ſo tam rosmaſnjena leźo wośta, jako gravocźiwy planz. A žroka ſchćźekorjeſche wyſche njeje. —

Jurk a Marka běſchtaj wumoženaj, a tujawka žo ſnježelena k žwojim młodym wróćźi.

Mjes tym bě macź ſaſzo wotkhorila, płakaſche pak ſ wowku pſchezo wo ſhubjenej dźěſćźi.

Runje ronjeſchtej płakazej ſ nowa žylſy, hdyž žo durje nahle wotewrichu. Hlaj, Jurk a Marka pſchińdźeſchtej cźikaj a ſtrowaj nuts.

Kajke ſradowanje! Kajke dźakne ſdychowanje!

Wójwodowa Bjedrichowa Schleswig-Holſteinſka.

My lubym cźitarjam hižo ſpomnichmy wo ſemrjećźu macźerje naſcheje lubowaneje khěžorki. S njej je cźicha žona ſaſchła k žwojeho Knjeſa wjeſełoſćźi. Wona běſche cźicha a pobožna žona. 11. ſeptembra 1856 běſche prynz Bjedrich Schleswig-Holſteinſki ſe žwojej njewjeſtu Adelheidu ſ Hohenlohe-Langenburg pſched wěrowanſkim woktarjom ſtejak a běſche potom ſ njej do ſtareho hrodu rycźeřkubła Dolzig w Sorganſkim wokrejžu ſacźahnył. Młodaj mandźelſkaj mějeſchtaj tam ſhožowne łěta. Prěni narodźeny žyn wſchak jimaj w prěnich łětach wumrje, ale w ſrudnym cźažu bu jimaj 22. oktobra 1858 dźowka wobradźena, prynzeža Augusta Viktoria, naſcha nětcźiſcha khěžorka. W łěcźe 1860 žo tam prynzeža Karolina Mathilda, kotraž je wot łěta 1882 ſ wójwodu Bjedrichom Ferdinandom w Schleswig-Holſtein-Glückſburgu woženjena, a w łěcźe 1863 žo w Dolzigu wójwoda Ernſt Günther narodźi. W naſhmje 1863 wumrje danſki kral Bjedrich VII. a wojwoda Bjedrich wuſtupi ſe žwojim žadanjom, ſo ma prawo knježenja we wójwodſtwach pſchi Łóbju. Wón žo ſe žwojej žwójbu do Diala pſcheźydli a łěta ſtyſknoſcźe a rudźenja pſchińdźechu. Tele łěta pſchinjeźechu wójwodźe bolośtne a ſrudne naſhonjenja: wón dyrbjeſche žo žwojeho prawa na Schleswig-Holſteinſku wotrjeknyć a poda žo ſe žwojej žwójbu najprjedy do Gothy. Po žmjercźi žwojeho nana žo wón na rycźeřkubło Primckenau w Schleſiſkej poda. W Dialu žo nětko ſ prynzom Bjedrichom Leopoldom woženjena prynzeža Luiſa Sofija narodźi. W Primckenau pſchebychu ſaſzo ſhožowne łěta. Wójwoda prózowaſche žo wo polepſchenje žwojich łukłow, ale we wójwodſkim hrodźe njekmežeſche jenož duch dźěła, ale tež duch modlitwy. Evangelſki Boží dom, kotrž běſchtaj wonaj žamaj natwarićź dakoj, porjadnje wopytowaſchtaj. Wſchědny dźeń pak, hdyž mějeſche wójwoda wonkach cźinićź, by wójwodowa huſto we ſchulſkej jſtwje pſchi dźěćźoch žedźała a poſłuchała ſ kedźblivym wuchom na roswucźowanje w nabožinje a žo wjeſełeſche, hdyž dźěćźi rad Bože kłowo pſchiwſachu a te łkowa we žwojej wutrobje wobkłowachu. To běſche najwjetſche wjeſełe wójwodowej, žwoje dźěćźi wocźahnyćź w bohabojośćźi a napominanju a to běſche ſhože wójwodſkeje žwójby, ſo běchu w nutrnej luboſćźi ſjednoćźeni.

Sśwěrny žwojemu ſenſkemu kralej a žwěrny wěćźnemu kralej, to běſche wójwodowe ſmyžlenje a jako dyrbjeſche pſchećźiwo Franzowſkej na wójnu wucźahnyćź, wón wſchu boloſćź a hórkośćź dla ſrudnych naſhonjenjow podtłóćźi a ſ dobnje žobu do wójny cźehnjeſche. Hdyž žo domoj wróćźi, bě wón jenož ſa žwoju žwójbu žiwy. Wón móžeſche hiſchćźe prynza Wylema Pruſkeho dyž a dyž na žwojim łuble jako hoſćźa powitać, wón hiſchćźe wohlada, kak žo pryzowa wutroba pſchikhileſche k wutrobje prynzeža Augusty Viktorije. Prjedy pak hacž žo žlubjenje na ſjawne da, wumrje 14. januara 1880. Wójwodowa je wot tamneho cźaža ſ wjetſcha wot žwětneho hibanja ſdalena w Drožďźanach žiwa była. Nětko je ju tón Knjeſ ſ boloſćźow tuteho khideho žwěta tam domoj ſawołał, hdźež ani ſrudoba, ani wołanje, ani žmjercź wjazy njebudźe. Jeje cźěło je ſthowane w žwójbnym pohrjebnym wjelbje we evangelſkej zyrkwi w Primckenawje.

Wótcźenaſch.

Styſknoſćź, ſtaroſćź, ſrudoba
Hdyž cźi wutrobu tu łama;
Wopuſchćźena bjes troſchta
Na to ſpomni, ſchtož ju tama,
Tehdy ſhwataj k modlitwi
K bójſkej majeſtetoſćźi.

Njemodli žo póhanſzy;
Schto chže cźirjódła łkowow žama?
Bóh je mjehłej' wutroby —
Sdychnjenje ju hižo łama;
Proſtwu, kiž da Jeſuž cźi,
Tu Bóh wěćźe wužłyſchći.

Wótcźe naſch! žo modlimy,
Kiž žy we njebjeſkim raju!
Sśwojim wěćźnje płacźiſch ty,
Hdyž žo žwěru pokaſaju;
Twojoh' mjena kraßnoſćź wſcha
Kóždy cźaž budź žmjecźena.

O pſchińdź, knježe, k nam twój raj,
Kaž we njebju, tak na žwěćźi
Twoju wolu chzemy, hlaj,
Dopjelnićź my, twoje dźěćźi;
Daj nam tež hacž do žmjecźe
Wſchědny naſch khłěb ſ luboſćźe.

Ach! po twojej hnadźe nam,
Miły wótcźe, hrěćźi wodaj,
A dla naſchich winow tam,
Knježe, wodacźe nam podaj,
A tak, kaž my wodamy,
Spuſchćź nam naſche winy ty.

Nochžył ſpytowanja žłacź,
Njedaj, ſo žo poßunjenił —
Spožćź nam móz, ſo pojimacź
Hrěſchnu žadośćź ſamóžemy,
Pomhaj móznje kóždy cźaž,
A wot ſkeho wumóž nas.

Schtóž te ſ wěſtej nadźiju
Pokornje we Jeſu mjenje
Proßy žydom proſtwy tu,
Móže „hamjeń!“ prajićź rjenje;
Hamjeń, haj to b'dźe žo ſtacź,
Proſchmy tak, Bóh budźe dacź!

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Jedyn jenicźki Sserb je žo pſchi pſchijimanſkim pruhowanju do Budyſkeho ſeminara pſchijał. Saßo dyrbimy žebi prajićź, ſo

ſu wſchitke naſche proſtwy podarmo byke. Pſchezo pſchi ſtarym woſtanje. Na to ſo njedźiwa, ſo je ſo Budyſki ſeminar k temu ſakožił, ſo mohł woſebje ſerbſke ſchule ſe ſerbſkimi mužerjemi ſajſtaracź. Hdyž ſo praji, ſo Sserbja w ſnajomnoſczi němſkeje rěcze Němzam wahu njedźerża, my temu pſchihłoſowacź njemóżemy. Wěſte je to naſhonjenje, ſo Sserbja po něczim Němzow w ſnajomnoſczi němſkeje rěcze pſcheſczahnu, dokelž dwě rěczi ſnaja, a tehо dla też rěczne prawidła łóżo dorosymja. Styſknijwje ſo pſchezo ſaſo praſchamy: Njepſchiindźe bórſy czaſ, w kotrymž budźe nam pomhane.

— Njenadźiſy wumrje w Budeſtezach tamniſchi zyrkwinſki a gmejnſki prjódſtejicźeł Schmiß. Njebocźiczłi běſche we ſwojej woſbadźe dla ſwojeho pſcheczełniweho a ſprawneho waſchnja a dla ſwojeho wopomniweho prózowanja w ſwojim powołanju jara lubowany. Duž běſche też żarowanje w zyłej woſbadźe powſchitkowne. To ſjewi ſo też woſebje ſaſdźenu njedźelu, na kiuju jeho kłowanja. Ludźo ſo ſe wſchěch bokow żołnjachu, jemu poſłednju cześcź wopokazacź. Kaž murje ſtejachu woni wokoło żarowazeho doma, ſo njeběchu pſchewidźeczź. Se ſuſodnych woſadow a też ſ Budyſchina běchu na kłowanje pſchiſchli. Pſched domom měſeſche knjes faraŕ Mróſak wotproſchenje, pſchi cźimž ſpěwaúſki chor ariju ſpěwaſche. Kaſchcź njeſechu ſobuſtawy woſeſkeho towaſiſtwa. W Božim domje dźerżeſche ſwak njebocźiczłeho, knjes faraŕ Golcź ſ Budyſchinka cźełnu rěcź. Njebocźiczłi ma wulke ſaſłużby we Budeſczanſku gmejnu, ſa kotruž je ſo ſwěru jako gmejnſki pſchedſtejicźeł prózował. Stajnje běſche hotowy, pomhacź a radźicź, hdźež jeho potrjebachu. Wón měſeſche ſa ſpawne prózowanje woſebity dar wot Boha. Wulki dźak jemu też łłuſcha jako zyrkwinſkemu prjódſtejerjej. Wón je jedyn ſ tych był, kiž ſu w ſwojim cźaſu ſa wobnowjeńſki twar Budeſczanſkeho Božeho doma wuſtupili. Wón je ſo w ſwojej njewuſtawajcźej njeſprózuwoſczi ſa to prózował, ſo je Budeſczanſka woſada ſwój rjany Boži dom doſtała — jedyn ſ najrjeńſchich Božich domow naſcheje Łużicy. Sa lubym ſemrjetym dźe hnuty dźak do wěcznoſcze!

— Saſtaniſchcźo ſa tworowe cźahi ſo něto w bliźſchim cźaſu w Kłubſchizach ſakoźi. Cźi, kotſiž ſo ſa tu wěz ſajmuja, ſu dobrowólne dary hromadźili, trěbne polo kupili a jo żeleſniſkej direktzije pſchepodali. Duž najſkerje dołho wjazy njebudźe tracź, a tole ſaſtaniſchcźo do żiwjenja ſtupi.

— Wulki njedoſtatk je ſtajnje był, ſo ſo Budyſki wulki hermank wot ſoboty pſched Palmarum hacź do pońdźele wotdźerżi. Wulki běſche to ſtrach ſa nowych konfirmandow, kotſiž běchu pſcheſ hermankowu haru do duchownego ſpytowanja cźehnjeni byli. Na wjeſkym hermanku bychu bórſy ſabyli, ſchtož běſche ſo jim w Božim domje na wutrobu położiło. Duž je ſo ſaſo pſcheczíwo temu njedoſtatkej w ſhromadźijnje měſczanſkich ſaſtupjerjow rěczało a namjetowało, ſo ma ſo hermank tydźeń ſažo wotměcź. Tónle namjet ſo też pſchiwja. Nadźijomnje ſo też měſchczańſka rada ſa tónle dobry wotpohlad wupraji. Lětſa wſchak dyrbi hiſchcźe pſchi ſtarym woſtacź, dokelž ma ſo pſchepokożenje hermanka wot miniſterſtwa pſchiwſacź. K temu pak je lětſa hižo posdźe. Nadźijomnje pak dobra wěz, kaž je hacź dotal ſ tymi namjetami byłło, ſaſo do wody njepadnje a ſo tepi w papjerjanym korbje.

— Strajk w ſakſkich wuhlowych podkopkach je ſkończeny. Też w Cźěſkej ſu k końcej bliźi. Duž je nadźija, ſo wuhlowa nuſa też po něczim ſo ſhubi. Njedźele wſchak ſo pſchezo hiſchcźe minu, prjedy hacź je wſchitko ſaſo wurunane. Naſtate hacźenje běſche pſchewulke. My ſebi něto rozpomnimy: Kajki wuſpěch je ſtrajk ſa tych měł, kotſiž ſu jón do ſkutka ſtajili, ſa ſozialdemokratow? Dozpili niczo njeſżu. Komu ſu najwjazy ſeſchkodźili? Sswojim towaſcham, dźěłacźerjam, kotſiž ſu pod ſtrajkom najbóle cźerpili. Tucźi ſu dyrbjeli ſymu mrěcź a k temu hiſchcźe w fabrikach dźěło njeżżu měli, hdźež dyrbjachu wuhlowje nuſy dla dźěłacź pſcheſtacź. Sswoje żadanja podkopkowi dźěłacźerjo też dopjelnjene nimaja, dokelž běchu wone pſchehnate a ſo jim dopjelnicź njemóżachu. Kaž je něto hižo pſchewidźeczź, ſmeja cźi, kiž ſu łóhkoſmyſłnje ſtrajk ſapoczeli, najwjetſchu ſchkodu. Sakſka hacź dotal nimale wſchitke ſwoje wuhło ſ Cźěſkeje bjerjeſche a nam ſo ſdaſche, ſo njemóżemy bjes nich bycź. Něto pak je ſo nam powuczenje ſtało, ſo ſtóncźnje bjes cźěſkich wuhlow, woſebje we wulkich fabrikach też dźe. My móżemy dźě naſche kamjentne wuhło w Sakſkej łepje wužicź. A byrnjeź njebychmy ſame kamjentne wuhło tepili, mamy tola zyle dobre tepjenje, hdyž tole kamjentne wuhło ſe Suborncźanſkim, Dubrawſkim abo Żitawſkim atd. wuhlom derje imeſchamy. Najſkerje ſmeja cźěſke podkopki najwjetſchu ſchkodu' hdyž ſu żebi ſami ſwój pſchichod pohubjeńſchiłe.

Schto ſu kubla tuteho ſwěta?

Do wobydlenja ſameho njebóndźeſch. Wone běſche pokne żarowazych. Wonkach w hłeži ja ſtejach w ſymnym ſymſkim powětrje a ſaſłyſchach někotre ſłowa ſ cźełnej rěcze. Pſched tydźenjom běſche temu pſcheczełej jeho kcźejaza mandźelſka lubu dźowcźiczku wobradźiła. Něto mandźelſka w kaſchcźu leżeſche a ta dźowcźiczka běſche żiwa. Jeniczki łjen, 13 łět ſtary, won wjedźeny wſchón wurudźeny praji: „Ja njecham! Ja njecham row widźecź!“ Nan, mój pſcheczel, khabłaſche won a ſo w bolosczi wijeſche a tak dźiwnje ſtonaſche, kaž ſym to wot jeneho ſłyſchał, kotryž bjes myſłow dołho w ſmjertnym bědźenju leżeſche. Pſcheczel moju ruku k ſebi torże a ju łóczeſche, kaž by mje chżył do ſwojeho ſadwołowanja nuts ſczahnycź. Wón żaneho ſłowa njepowjedaſche, żaneho pſchi żyłym kłowanju; wón ſłyſłn njepłakaſche.

Luby Božo! Schto ſmy my podrużnizy na ſemi! Hewak mój pſcheczel tak wěſcźe wuſtupowaſche, ſo żebi druhdy pſchi żebi myſłach: Wón je knjes nad ſwojim żiwjenjom. Wón wobſtejnoſcźe łohko wobłuźjeżeſche. Wón by żebi wſchitko wulicźił, kak dyrbi pſchińcź. A něto jemu tón Knjes njenadźujzy licźenje ſtaji; něto jeho pſcheczel k wulicźenju njedóżahaſche, něto wón ſwój rosom wumartrowaſche a chżyſche jón ſhubicź. Wobliczicź ſo naſch Bóh njeda, ale wón da ſo wěricź a lubowacź.

Na puczu na pohrebniſchcźo ſo pola wobydlerjow tehо měſchczańſkeho dźěła tak żiwe dźěłbracźe pokaſa, ſo mohł żebi prajicź: Boża wſchehomózna rukа je jow pſchejeła.

To běſche hnujaza khutnoſcź, w kotrejž tón pſcheczel pſchi rowje ſtejeſche. Wón do rowa hładaſche. Tak wótſje jeho luba mandźelſka drje w zykym żiwjenju k njemu rěcźała njeběſche, kaž tam we hłubinje. Tak jaźnje drje ju żenje widźał njeběſche, kaž w tej mjeńſchinje dźěłcźnja. Wón horje pohlada ſ pohladanjom, kaž by żakoźny njepſcheczel njewidomny pſched nim ſtał, ſ kotrymž by wojowacź dyrbjał. Wón njepłakaſche, wón njerěcźeſche. Ale kajke bědźenje běſche tam w tym małym rumje, we wutrobje tehо pſcheczela. Ja jemu hiſchcźe junkrócź ruku podach a pſchejach jemu Boži troſcht. W mojimaj wocźomaj a na jaſyku leżeſche: Mój luby bratſje: Mišchtr tu je a tebje woła! Twoja ſrudoba ma něſchto njebjeſke: wona pſchińdźe wot Boha. Ach, ſchkoda, ſo jemu to ſłowo tam wótſje njepſchiwokach!

Něſchto k rospominanju.

Hrěchi a jěźe ſo bjes kakadła narodźa: kak pak po narodźe kakaja my wſchitzy wěmy.

Dobrowólne ſmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2760 hr. 62 np.

Se Slepjanſkeje woſbady:

Wot Dźěwinſkeje gmejny pola Sslepeho . . . 5 = — =

Hromadźe: 2765 hr. 62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke żyroty:

Se Sslepjanſkeje woſbady:

Wot Dźěwinſkeje gmejny pola Sslepeho . . . . . 5 hr.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenoż pola knjeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wſbach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź łěta placźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwitý redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cjisło 10.
11. měrza.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihicjischczeńni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 ny.

Reminiscere.

1. Tessalonistich 4, 8.

„Bóh naſ njeje powołał k njeczjistoſczi, ale k ſwjeczenju.“

Prěnju njedźelu póſtneho czaſa ſłyschachmy ſe ſwjatehoſczenja, ſo je ſo Knjes Jesuſ, prjedy hacź je jeho cjert ſpytował 40 dnjow a 40 nozow poſcził. Tehoſ dla, ſo by wopomnjenje Khrystuſowehoſ cjerpjenja jim tez ſwonkownje wědomuje było, maju naſchi katholſzy ſobuſchcheſczijenjo ſa nuſne, w póſtnym czaſu ſo poſczicz, t. r. ſo wſchěch woſebnischich a pſchede wſchěm mjaſowych jědźow woſtajicz. Nam evangelſkim drje to ſakaſane, ale tez pſchikaſane njeje, pſchetoz my ſ Lutherom prajimy: „Poſczicz a ſ cźělnym waſchnjom ſo pſchihotowacz ſe drje pěknje, ale tola jenoz ſwonkowny ſkutk abo poczink.“ Nuſnische je wutrobne ſobuczerpjenje ſ naſchim wumóznikom, nuſnische kſchižowanje naſcheho ſtareho Hadama ſe wſchěmi jeho ſłymi żadoſczemi a lóſchtami. S nutrnoſczu wſcho wopomnicz, ſchtoz je Jesuſ ſa naſ cźinił a cźerpił, a ſwěru ſo wſcheho woſtajicz, ſchtoz je jemu njelube — to je prawe evangelſke poſczenje.

Cźehoz mamy ſo woſtajicz, nam naſcha dźenſznischa epiſtola ſjawnje praji, mjenujcy wſcheje njeczjistoſczę. „Bóh naſ njeje powołał k njeczjistoſczi, ale k ſwjeczenju“. Bóh je cźiſty a ſwjaty, a Bože dźěcźi dyrbja tez cźiſte a ſwjate bycz. Dokelź ſmy ſ Bożeho hroda, dha dyrbjała nam wſcha njeczjistoſcz runje tak njepſchiſtojna bycz, kaž je kralowſkemu dźěſcźu njepſchiſtojne w proſcherſkej draſcźe khodźicz, haj, njeczjistoſcz dyrbjała nam njemóżna bycz, runje kaž je rybicźy njemóżne, měſto we cźiſtej wodźe w pěſku abo błócźe płowacz. Jesuſ bu naſchich pſcheſtupjenjow dla ſranjeny a naſchich hrěchow dla bity, tehoſ dla pak je jeho kſchiž na Golgacźe wulke praſcherſke ſnamjo ſa cźłowjeſtwo: „To ſym ja tebi cźinił, ſchto cźinjiſch ty ſa mnje?“ A naſche wotmołwjenje dyrbjało rěkacz:

Ja pſchibiju ſo ſobu
Na kſchiž, ſo wumru ſ tobu,
Te cźělne żadoſcźe, te njeſkhowam ja ſebi:
Schtoz pſcheczjwne je tebi,
To mi ſo wjazy njelubi.

Najpſcheczjwniſche pak ſu Knjeſej po dźeuſznischim wukładowanju ſwj. Pawola kurwarſtwo a lakomſtwo. „To je Boża wola, waſche woſwjeczenje, ſo byſchcźe ſo woſtajili kurwarſtwa, a ſo by nichtó ſwojeho bratra w żanej wěźy njepſchekrótſchił a njeſjebał; pſchetoz tón Knjes je ſudnik, kiž to wſchikko wjecźi.“ Pawołowe napominanje je tez ſa naſch nětcźiſchi cźaſ jara nuſne. Pſchetoz ſ tutymaj hrěchomaj ſteji pola naſ ſłě, jara ſłě. Skoro połoja naſchich młodźeńźow je ſo huſto w ſaźnych lětach womaſała ſ cźělnymi hrěchami. Schtó chze te holzy liczicz, kotrej ſu ſo do ſtarſchiſkeho domu wróćiłe, kaž Dina do doma ſwojeho nana Jakuba? (1. Mójſ. 34.) Ale hiſchcźe hubjeńſchi hacź woni ſu mužojo a żony, kiž ſu ſłubjenje pſchi ſwj. woltarju Bohu a druhemu dźěłej date łamali a cźěło a duſchu ſ mandźelſtwołamanjom womaſali

A tola runje te hrěchi žo wot Božeho žłowa jara žurowje
šaćudźeja: „To dyrbješe wy wjedźećo, so žadyn kurwar
abo njeczistny nima herbstwo na Božim kralestwje.“ Tak
wuči nowy kaž stary šakoń. Kak šwonkowne a šwjerschne
pak je rosšudźenje nětčišcheho šwěta pischećiwo tutym
hrěcham. Schtož je pjecź tolerjow kranył, tón žo cźećišcho
budźi a khosta hacź mandźelstwokamar a šawjednik, kotryž
je zyłe cźłowjeske a žwójbne žiwjenje šasył. To dyrbi
žo bórsy hinak cźinicź. Schtož je hrěch a hańba, dyrbi
žo też jako hrěch a hańba khostacź. Hewak, hdyž tajke
pschestupjenja hischećе bóle pschibjeraja a sjawnje ludowe
šwědomnje žo bóle a bóle potupi, dha žo najlěpschе
mozy nascheho luda šahubja, a tutón hrěch cźehnje druhe
hrěchi sa šobu, a Boži hněw pschiindźe na naž.

Schestu kasnju pak sćěhuje šedma a ta žo w naschim
cźažu też wschědnje a sjawnje pschestupuje. Haj wschak,
kranjenje šame t. r. nutsdobywanje do bližscheho doma a
rubjenje jeho wobšedźenstwa — to drje žo wot někotrehožkuliž
cźeźneho muža sazpiwa a sažudźuje. Ale na wikach pschi
pschedawanju kruwy abo konja druheho sjebacź, abo
w khlamach s njeprawej tworu abo s pschekupowanjom
bližscheho pjenjesy k žebi scźahnycź, abo pschi wupožcźowanju
pjenjesow khudych ludźi s lichowarskej danju wuklukacź —
to cźinja druhdy najwožebnischi ludźo a pschi tym hischećе
měnja, so to njeprawe njeje. Sće płody wschak njewuwostanu:
wo bankrotach, šamomordarstwach atd. móžesch wschědnje
błyschecź. Ale tón Knjes je šudnik, kiž to wschitko wjecźi.

Teho dla, luby kicheścźijano, chžesch-li jow cźažnje a
tam wěcźnje šobožowny bycź, dha wostaj žo kurwarstwa a
hladaj, so njeby žwojeho bratra w žanej wězy njepsche-
krótsił a njesjebał, a so by, schtož by hižo kranył a pshe-
kschiwił, to po móžnosćі šažo wrócźił a šarunał. To by
prawe a žohnowane posćźenje było, s tym by žwojemu
cźeku něschto wocźahnył. Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pišmje
abo
łajke myšle nadeńdźech, Boże žłowo cźitajo.

Podawa šwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a“.
(Potracźowanje.)

1. knihi Mójšažowe, 4. šlaw.

A něth nima też wjecźenje wuwostacź: budź šaklaty na semi,
kotraž je žwoju hubu wotewrika a je žwojeho bratrowu krej wot
twojeju rukow wšaka. Haj, semja je měła bratrowu krej, wot
twojeju rukow pschelatu, do žo žrěbacź, wona njech połlecźe na
tebi dokonja, jako chžyła tebje wupłuwacź.

Hdyž budźesch semju, Hadamowehо hrěcha dla hižo šaklatu,
w pocźe žwojeho wobliczа dźěłacź, njebudźe tebi, kaž je to dotal
było, žwoje šamoženje dawacź; wscha twoja próza, na nju šłoźena,
budźe njetrjebawscha; ale też pschi łóždym druhim powokanju, kotrež
žebi wuwolisch, masch šerihe šaklecźe šacźuwacź. Budźesch nje-
wobstajny a budźesch cźěkacź na semi; wuhnatу s kraja žwojeje
domowiny a wustorkany do schěrokeho šwěta nježměch nihdźe měra
a wobstajneho pschebytka nadeńcź.

Kain pak, žo prjedy pischećiwo Bohu spjecźowawschi a něto
wobjaty wot bojaslíwosćе dźesche k Knjesej: Mój hrěch je wjetschi
dyžli by mi móhł wodaty bycź.

Hlej, ty mje dźenža s kraja Eden wuhonjesch, hdźež žym
dotal w měrje a derje wukhowany pschebywał, a dyrbju žo pched
twojim wobliczom khowacź, twoja schkitowaza blisłkosćі, s kotrejž
běch tu wobdaty, žo mi něto wosmje, a dyrbju bycź njewobstajny,
a dyrbju cźěkacź na semi, wustorcźeny do zušby a podaty do wole
a do mozow kóždeho. Tak stanje žo, so, schtóž mje nadeńdźe,
mje šabije.

Tehdy bě drje hakle mało ludźi na semi, a dale kraja Eden
njebydlesche hischćе nichto: ale naštróžene šwědomnje žo stajnje
najhórscheho boji, a bjesbóžny cźěka, hdyž jeho nichtó njehoni.
Posdźišcho, hdyž žo cźłowjekojo na semi pschisporjachu, dha drje
by žo šawěsćе móhło tak stacź, cźehož žo Kain bojesche.

Ale Knjes, žmilíwischi žo nad jeho bojaslíwosćі a jemu cźaš
k pokucźe podawschi, dźesche k njemu: Niž tak, do wole łóždeho
njebydrbisch bycź podaty, so móhł tebje łóždy, kotryž tebje nadeńdźe,
też šabicź; pschetož ja žym žo žam sa to postarał, so by pokhostanje
dostał; schtóž Kaina šabije, na tym budźe žydom krócź wjecźene.
A Bóh sćіni šnamjo na Kainje, wón wušnamjeni jeho, kak Kain
na cźłowjeka pohlada a kak khodźesche, a kajše měsćе waschnja,
so by žo łóždy pched nim wohidźił a žo jeho hladał, a so by
jeho nichtó njesabił, schtóž by jeho nadeschoł.

Tehdom woteńdźe Kain wot Knjesoweho wobliczа, wot tamneho
městna, hdźež běšche Bóh pschitomny, s kraja Božeho sjewjenja,
a bydlesche w kraju Nod, w kraju wustorcźenja, kaž jemu žam
narjekny, tamnu stronu Edena, hdźež běšche Hadam też po žwojim
wucźěrjenju s paradija wostał, k ranju.

Sstónzo, šwěza Božemu šwěćі postajena, krocźi s ranja
k wjecźoru, a Boże kralestwo wošmje powschitkownje tón šamy
pucź; ale Kain wušwoli šwój pucź nawopak, wón njeńdźe do prěda,
ale do šady.

III. Schtucźka 17—24. Kainowi potomnizy šakoža w žwojim
kraju šastorcźenja kralestwo tuteho šwěta a nałožeja wschu žwoju
žěłkowosćі na to, so bychu wuměklitna wudokonjeli; tak pschihotuja
žebi wschelake radosćе sa žiwjenje a scźinja žebi a žwojim šławne
mjeno; póda pak podadźa žo dźeń a bóle do bjesbóžnosćow a
njekhmanosćow.

A Kain póšna žwoju žonu, kotraž njebě dotal dźěćі měła,
a kotruž běšche wón do kraja wustorcźenja žobu wšał. Ta porodźi
Hanocha. A wón twarjesche, hdyž žo jeho žwójba hischćе dale
rosmnoži, město. Sće wě, běšche to wot spočatka jenož městacźko
s někotrych khěžkow, wot hrjebje wobdate; posdźišcho pak rosrosćе
s njeho nahladne město. A wón mjenowasche je Hanoch, to rěka:
pošwjecźenje, po mjenje žwojeho žyna.

Mandźelstwa mjes bratrami a šotrami njehodźachu žo mjes
dźěćimi prěnjeju cźłowjekow wobeńcź, dokelž měsćе wot jeneje
krwje wschitkich cźłowjekow narod bydlicź po wschitkej semi. Tak
maja tele mandźelstwa žwoje prawo, hdyž też žu po 3. Mójž. 18
šakašane. Hadamowi žynojo a dźowki njeběchu jenož šamy
Hadamoweje žwójby, ale běchu s bobom też jeniczjy šastupjerjo
cźłowjeske druźiny. Hdyž pak mnohe wschelake žwójby na semi
bydlachu, dha dźěła žo też krucźe šwjaski bratrowskeje, šotrowskeje
a mandźelskeje lubosćе a wutworja žo k krutym porjadkam. Schtóž
nima tajeho porjadka ledźbu, tón shrěschi.

Hanoch pak płodźesche Irada, Irad płodźesche Mahujaela,
Mahujael płodźesche Methušaela, Methušael płodźesche Lamecha,
kotrehož nježměmy šměnicź s Noachowym narom.

Lamech pak žebi pischećiwo Božemu postajenju dwě žonje
wša, jenej rěkachu Ada — to je rjana, pyschena —, druhej pak
Zilla, to je ta, kotraž ma wjele wložow wokoło hłowy.

Do kajseho šahubjenja pschindu žwójby, krajiny a knježeństwa,
wosmje-li žebi muž wjazy dyžli jenu žonu, dopóšnajesch, hdyž po-
hladasch do póhanskich naraućschich krajow. Wožebje pisches to, jo
bě tam sa mužow waschnje, so žebi wjazy dyžli jenu žonu bjerjechu,
žu na to pischischke, so tam wotrocźiłwo a njewólnišćwo knježesche;
s prěnja běchu wschitzy žwójbni njewólnizy žwójbneho knjeja
po lubosći, ale po žwojej njewobmjełowanej woli. Krajni poddanojo
pak, kotrjž s tajkich žwójbow wundu a žwobodneje wole njesnaja,
žadaja žebi jeniczjy, so by jich wodźiła wola druhich.

A Ada porodźi Jabala; wot teho žu pischischli cźi, kotrjž
w hětach pschebywachu a jkot pažychu. Njewobstajni pažyrjo
běchu woni, a běchu žiwi po waschnju nomadow w stanach abo
hětach, kaž posdźišcho patriarchowje a dźenžnischi dźeń hischćе
Arabowje.

A jeho bratrej rěkachu Jubal; wot teho žu pischischli cźi, kotrjž
a pišćacźelach.

Zilla pak porodźi Thubalkaina, mischtra wschelakeho dźěła
s kopora a žeješa. Wón běšche prěni, kotryž rosumjesche wschelaku
žeješnu nadobu a też brónje dźěłacź. A Thubalkainowa šotra
běšche Naema, to rěka: lubosna, mila.

(Potracźowanje.)

Sbožowny dom.

Schtó wě prajicź, hdźe tu w žwěcźe sbože bydli? Schtó tón jeho dom a pschebytk wě?

Něhdy běšche nawjedźity starz, Mudron, kiž je wjele dwazytkow lět sbožowny dom pytał. Wón je kraje pschecźahował, morja pschejěsdźował, we wschěch ludach je žo wobhonjował, po zyłym žwěcźe je žo sa nim napraschował; ale sbožowny dom wón nihdźe namakał njeje. Krótko psched žmjercźu je wón sa tym pschischoł, hdźe je woprawdźite sbože, bydło a dom.

Něchtóžkuli žnano praji, so je jón Mudron bjes mudrosćje pytał. Něchtóžkuli drje praji: Nima dha sbože w kralowskich statokach wjeźeły dom? Njebydli wone w knježich hrodach? Njeje tam sbože, hdźež maja słota a žlěbora telko, so žo wscho žwěcźi a błyschcźi?

Na tajke praschenja by nashonity Mudron wotmolwicź wjedźał, ale hinak hacź žebi to schtó myžli.

Něhdźežkuli wscho s wjeźelom hraje a juska, žyncźi a brunecźi. Ale schtó błyschi a wě, kak žo tam w potajnym stona a pschi žebi storźi?

Ludźom k wocźam žo husto wscho žwěcźi a błyschcźi. Ale schtó widźi, kak cźerwje a waki w smutskownym tocźa a kak poćmje sa sawěźichom njesbože kašu?

Mudron je w žłužbje kralowskich hrodow wschelake njedostatki widźał, kajkež wožebni knježa pched žwětom rady mjelcźo dźerža.

Jedyn s tajkich kralow žo na stajnosćji bojesche, so móhł jeho žylniischi žužbod s wójikom pschińcź a jemu kraj a žiwjenje wsacź. Druhi mějesche starosćz, dokelž bě w kraju žałožny mór. Kak s wutrobu rady budźiśche wbohim poddanam pomhał! Ale na kajke waschnje by błhorosćji wotpomhacź móhł? Tjeczemu nacźini tukanje cźernjojtych myžlow. Hdyž dwórźay ludźo s nim rjenje cźinjachu, žebi wón husto pomyžli, hacź-tež-to s prawdu tak měnja. A kaž pola tychle, klazasche tež pola druhich tak abo hinak. A kaž běšche w kralowskich hrodach, bě tež podobnje na knježich dworach.

Ssłěborne schtlě s wonjatej jědźu, słote pjecharje s dobrym winom, wjeźele hońtwy, mościkowe koźa: to wschitko žaneho sbože njespłodźi, a sałschnosćz a sawisćz kazesche we wutrobach měr.

Pytaźy Mudron tež w kubleńskich statokach pokneho sbože namakał njebě, hacź runje běšche tam pjenjes dosćz.

Najwjazy sbožownych człowjekow nadeńdźe tam, hdźež běšche žo teho najmjenje nadźał, mjenujźy w poniżnych domećkach, hdźež bě spokojny lud.

Ale to pschate a žadane sbože tež tudy njebě; abo hdyž bě, dha jenož thwilku, jenož tak dołho, hacź tam nusa njepschińdźe.

Haj, woprawdźe: ani w kralowskich hrodach, ani w khudych thěźtach kedźbliwy pytał žaneho doma namakał njebě, wo kotrymž móhł prajicź: Tu bydli woprawdźite sbože! Wschudźom bě někajki njedostatk, někajka njelubosnosćz.

A njedźiwajźy teho wón dale pytasche a pschi žwojej sałsadźe wosta: Donž mje mojej nosy nožytej, chzu khodźicź a hladacź, hacź žo mi tola njeporadźi, so móžu wjeźeły wusnacź: Tu je tón sbožowny dom!

* * *

Po dołhich lětach Mudron w dalokej zusbje do lěša pschińdźe. Dokelž bě dalokeho puća mućźny, žyny žo do khłódka pod wulki schtom, so by k dalschemu pućowanju noweje mozy nabył. Duž pomyžli žebi, kelko lět je takle podarmo khodźił. A to jemu wutrobu smućźi.

Duž sałforźi wótije: Nosy njechatej wjazy tak běhacź, kaž w prjedawschich lětach, wožy mi schědźiwja, stawy žu wožłabnyłe, wocźi stej błukej: žym cźahał a žahał, ale namakał njeźžym, schtož žadajo pytam. Ssmjercź trasch je błisło a žnano mje wosmje, prjedy hacź to pytane namakam.

Lědma to dopraji, dha žo jemu běła žmjercź pched wocźomaj sjewi a dźesche: „Njeźtróž žo, człowjecża duscha! Dźenża hischcźe po tebje póžłana njeźžym; tola njecham cźi samjelcźecź, žo bórsy po tebje pschińdu. Dokelž snaju, pschecźo tajkele lěta po žwěcźe cźahasch, podobny nimale wěcźnemu židej, chzu cźi dźenża městno pokasacź, wo kotrymž praja, so je tam sbože. Wěrno wschak je: tam žane bolosće, słórźby a žyły njeźžu. Tam nichtó nikomu kschiwdy njecźini, a wschitka žałosćz a srudoba spi. — Ja cźe tam powjedu. Khróble pój žobu!

Hnydom žo wón s wjeźelej nadźiju, kaž młodźenz, jebra.

„Potajkim tola" — rjekny wón s radosćzu pschi žebi — „njeźžym cźaž žiwjenja podarmo pytał. Sbóžny tón dźenžnischi dźeń, kiž mojemu błudźenju kónz wobradźi."

Běła wjedźeńka dźesche pschejo khłubje do lěša nuts; wón pak thwatasche sa njej kaž na kwaž. A schto wuhlada wožrjedź schtomow? Tu stejesche wulka kulojta, s běłeho marmora twarjena thěźa.

Kak jemu wutroba schrawacź počza, hdyž žebi pomyžli, so je to tón hižo dawno pytany dom. Jenož jene bě jemu dźiwno: tu bě zyle wscho hinak, hacź bě žebi myžlił, so móhło podobnosćz sbožownego statoka bycź. Po jeho žonjenju dyrbjało tu wscho s radosćzu klinczećz. We tu khwilu pak bě tu wschitko tak cźicho kaž w zyrkwi. Žadyn ptacźk njebě tu widźecź ani błyschecź. Wsche hałožki na schtomach spachu. —

Ssmjercź i dótknjenjom templowe durje wotewri a praji Mudronej: „Khroble stuj nuts a pohladaj, hdźe sbože na žwěcźe bydli!"

A schto tudy widźeśche? Nicźo dale hacź pokny rum pohrjebnych rowow.

To jeho s tajkim sacźucźom pschewsa a stróźi, so jemu wutroba sarźa kaž rubnjeny schtomik. „Najlubschi Božo!" — sawoła wón s płacźitym hłoźom — „to je to sbožowne městno? To je tón sbožowny dom? Je to po tajkim hódne, cźaž žiwjenja sa sbožom běhacź a hanjecź? Njeby lěpje było, hdyž žo człowjek narodźił njeby, abo hdy by hižo prěni dźeń wumrjek, jeli so na kónzu wscheje prózy nicźo druhe njeje hacź row?"

Na tajkele sadwělne žłowa wotmolwi žmjercź: „Njemudry człowjecźe, njeźwał tak póhanźy! Ně, ale s teho, schtož pched žobu widźiśch, žebi wucźbu k wutrobje wsmi: Tudy na semi dospołne sbože žaneho městna a pschebytka nima, ale ma jenož w njebjeskim raju sa Boži lud hydło. Teho dla hotuj žo na sbóžny kónz. Smějeschli tón, namakasch sawěźcźe w njebjeśach sbožowny dom!"

Wschelake s błiska a s daloka.

— Schtwórtk 15. měrza smeja žo pożehdźenja wotrjadow Macźiźy Sserbskeje a to kaž je hacź dotal postajene, dopołdnja wot 10½—12 hodź. narodopiźneho, wot 12—1 hodź. rěcźezpytneho a popołdnju wot ½5 stawiśniśkeho. My lubym Sserbam, kotsiź žo sa to sajimaja, sdźělimy a proźymy, so bychu žo w bohatej liczbje seschli.

— W Lipsku maja žo w tu khwilu pruhowanja theologow. Liczba theologow je w pożlednich lětach khětro wotebjerała, dokelž dyrbjachu psche dołho cźakacź, prjedy hacź sastojnstwo dostachu. Mjes nimi, kotsiź nětko w pruhowanju stoja, žadyn Sserb njeje. Njeje wschak tež wjazy tak w Sserbach, kaž běšche nětdźe pched 15 lětami, hdźež žerbśke wożadły žedźiwje cźakachu, hacź by sažo młody Sserb žwoje studije skóncził a do sastojnstwa sastupił.

— Farske město w Borschcźi žo w błiźšchim cźaźu wuprósdni, dokelž je dotalny knjes farař khětro cźerpjazy a je dwojoréćźne sastojnstwo sa njeho psche cźeźke. K temu pschińdźe, so je wón rodźeny Němz a jemu žerbśka rěcź wożebitu wobcźežnosćz cźini. Wón dźe žo teho dla do němśkeje wożady podacź. Wożada pak dźe zyrkwinsku wyschnosćz proźyćź, so by jej žerbśkeho duchowneho se Sakśkeje pschipokasała. Tale próstwa móže žo wożadźe derje dopjelnicź, dokelž mamy w Sakśkej žerbśkich kandidatow, kotsiź na farske město cźakaja.

— W Hermanezach pola Łaśa žo nowa schula twari a twarśke dźěła žu žo pched krótkim rosdali.

— Nowe žwony sa kschižnu zyrkej w Draždźanach žu žo sańdźenu wutoru žwjatocźnje poźwjećźite.

— W błiźschim cźaźu žo w Draždźanach nowa rjana evangelśka zyrkej natwari. Pched něschto lětami je katholśki samožity žwoje samoženje w testamencźe k temu wuśtajił, so ma žo evangelśka zyrkej w Draždźanach twaricź, so pak dyrbi žo sałožny kamjeń k telej zyrkwi najposdźiścho hacź kónz lěta 1900 połožicź; hewak by to samoženje katholśkej zyrkwi w Sakśkej pschipadnyło. Katholśka zyrkej je drje žo na wsche pady tehole herbśtwa wotrjekła. Evangelśzy pak dźedźa pschi tym wschěm žo žadanja testamenta dźerźećź. Duž je měsćańśka rada městno sa zyrkej pschipokasała a móže žo w błiźschim cźaźu s twarom evangelśkeje zyrkwje sapočećź, kotraž žo sa pjenjesy katholśkeho muža natwari.

— Prěni pokutny dźeń žo w sakśkich Božich domach kollekta

ſa ſmutskowne mißionſtwo hromadźi. Sakſke krajne towarſtwa je ſaßo lecźaze kopjeno wudako, w kotrymž namołwja k podpjeranju ſwjateho ſkutka ſmutskowneho mißionſtwa na khudych a hubjenych a ſabłudźenych naſcheje zyrkwje. Tole kopjeno je ſo też ſaßo do ſerbſkeje rěcźe pſchełožiło a ſo lubym Sserbam najpoſdźiſcho pſchichodnu njedźelu rozdawa. Njech wone to ſkutkuje na naſchich wutrobach, ſchtož jeho napißmo praji: Wjazy ſahorjenja ſa ſmutskowne mißionſtwo! Lubosć naſcheho ſbóžnika, kotryž je ſa naß hubjenych hrěſchnych cźłowjekow do ſmjercźe ſchoł, naß pohnućźi, ſo bychmy ſo ſmilili na ſwojich hubjenych bratrach a ſotrach a ſe ſwojim darom ſa ſmutskowne mißionſtwo jim k pomozy ſtupili, ſo bychu woni ſaßo dowjedźeni byli k temu ſbóžnikej, k temu prawemu lěkarjej naſchich duſchow.

— Sakſki ſejm ſměje něhdźe hacź do 10. meje ſwoje wuradźowanja. Pośledńje njedźele njejßu ważne wuradźowanja měłe. Naſpomnićź ma ſo próſtwa naſchich ſerbſkich ſtronow, ſo ſo njeby eichowanje ratarſkich wahow atd. tak huſto ſtało, a ſo by ſo płacźiſna ſa dalſche eichowanje poniźiła. Prěni dźěl próſtwy njeje wuſpěcha měł, druhi dźěl pak wo poniźenju płacźiſny je ſo wyſchnośći k roſpomnjenju pſchipokaſał. W błiźſchim cźaßu ſo też źeleſniſke petizije wuradźa. Twarſki namjet noweje źeleſniźy ſ Wóſborka do Radworja ſo najſkerje tajki pſchiwoſmje, kajkiž je jón wyſchnośćź ſejmej pſchepodała. Druha ważna próſtwa, źeleſniźu wot Rakeź hacź k krajnym mjeſam natwaricź, ma mało nadźije na wuſkuſchenje, hacź runje je tale źeleſniza nuſna a ważna.

— Sakonſki nacźiſt wo wobhladanju rěſneho mjaßa, kotryž je wyſchnośćź khěźorſtwowemu ſejmje pſchedpokłońła, je we wubjerku źyle hinaſche wobliczo doſtał. S wopredka ſu ſo poſtajenja ſa pſchiwoźenje źuſeho mjaßa, wołebje amerikanſkeho, wjele krućźiſche ſcźinike, ſo njebudźe ſo wjazy amerikanſke mjaßo ſ tajkimi hromadami bje wſcheho pruhowanja pſchiwoſyćź móz. S prěnja je to mjaßo huſto doſćź nakaźene a ſ druha naſche ratarſtwo pod tym cźerpi. Ale też dźiwajo na wobhladanje pola naſcheho ſarźanego ſkotu je ſo wubjerk na druhe ſtejniſchcźo ſtajił, hacź wyſchnośćź ſaſtupowaſche. Wyſchnośćź ſebi źadaſche, ſo ma ſo wſchón ſarźany ſtót wobhladacź, też tón, kotryž ſchtó ſa ſwoju domjazu potrjebu ſaréa. Tole pośledńje poſtajenje ſakońſkeho nacźiſka wubjerk pſchijał njeje, ale je wjele bóle ſo ja to wuprajił, ſo dyrbi w domje ſarźany ſłót, kotryž ſo też w domje ſić, wot ſjawneho wobhladanja wußwobodźeny być. Khěźorſtwowy ſejm ma pośledńje ſłowo prajićź, ale najſkerje ſo wobſamkujenjam wubjerka, kotryž ſo ſe ſapółkłanzow wſchitkich ſtronow ſeſtaja, pſchiſamkńje.

— Bohu źel ſu pośledńje dny ſrudne powjeſcźe ſ Afrikanſkeho bitwiſchcźa pſchinjeſkłe. Burſki general Kronje dyrbjeſche ſo pola měſta Kimberley podacź a ſu ſajatý. Burjo ſu też wobłehńjenje druhich měſtow puſchćźili. Tele wobłehńjene měſta dyrbjachu wot nich dawno dobyte być, prjedy hacź Jendźełcźenjo ſ wjetſchimi hromadami wojakow do Afriki pſchiúdźechu. Dobyta wſchak wójna hiſchcźe ſ molom ſa Jendźełcźanow njeje. Pſchetoź burjo ſo nětko do ſwojeho kraja wróćźo ſcźahnu, a ſwoje mozy ſjednocźa, ſo bychu Jendźełcźanam krućźe napſchećźiwo ſtupili. Duž njepuſchćźimy nadźiju, ſo dobra ſprawna wěź dobudźe pſchećźiwo njeprawnym po pjenjeſach łacźnym poſtupowanju źełbićźnych a hordoſtnych Jendźełcźanam.

Wuprajenja Bjedricha Wylema III.,

pruſkeho krala, 1797—1840.

Schtožkuliž ſwym kraßneho w źiwjenju wohladał a kełkožkuliž rjaneho ſwym w knihach ſławnych ſpißacźelow cźitał, mi bywa tola ſtajnje cźiſcźe hinak wokoło wutroby, hdyž ja nutrnje ſwjate pißmo cźitam. Tam duwa cźiſcźe wołebitý duch wěſtoſćźe a roſſudźenoſcźe, měra a pokoja. Tehdom ſo wuſběhnesch ſe wſchitkich małych a wulkich ſtaroſcźow źiwjenja, wſchitko źyle hinak wobhladujeſch a ſaſudźeſch do dobrych a wokſchewjazych myßlow, bywaſch krućźiſchi ſam pſchećźiwo ſebi a milíſchi pſchećźiwo druhim. — Kóžde ſłowo je wěrnośćź, a kóžda krótka ſada wobſamkuje ſwět połny myßlow w ſebi. — Khrystußowe prědowanje na horje, o mój Bože, kajki pokład, wjazy mudroſcźe na mało kopjenach wopſchijujo, hacź wſchitke knihe druhich nakładnikow hromadźe.

Wy ſebi myßlićź njeßmjeźe, ſo ja jenoź po ſwucźenju k ſwjatemu wotkaſanju du. Też jako ſame ſwucźenje ſo njeby porokowacź mohło; pſchetoź ſu też dobre, khwalobne ſwucźenja. Ale ſwjata wěź mi wyſche ſteji, wona mi njeje waſchnje zyrkwje, wona je mi naležnośćź wěry, wutroby a źiwjenja.

Schtóž je ſchcźeſćźijan ſ pſcheßwědźenjom, temu je pſchißkuſchnośćź, cźeſćź a radośćź, wußnacźe ſwojeje wěry do Khrystußa ſjawnje wotwołońićź a dyß a dyß wobnowićź, ſo by ſ tym wutrobu poßylnił. Wſchitko, ſchtož ſo njeczini, wołßłabnje. Nuſne je, ſo ty w cźiſchcźeńźy źiwjenja, wot tyßaź wězow wahjeny a ſaßo wotſtorcźeny, tam a jow torhamy, roſpróſcheny a wołßłabnjeny, ſaßo ſam k ſebi, pſchiúdźeſch. Pſchiúdźeſch-li pak ſam k ſebi, potom dyrbiſch něſchto wyſche a łepſche měcź, hacź ſam ſo. Ja niczo njeſnaju, ſchtož ſprózną duſchu tak wotſchewi hacź pobożne ſhrabanje, ſwjećźenje ſwjateje Bożeje wjecźerje, hdyž je wutroba pódła.

Zane napramjenje njeje, pſchi kotrymž byſchtej bójſke a cźłowſke tak nutruje ſjednocźenej bykej, kaž tam.

Tafle.

Jaßna a pſchecźełna je dokha ſala khorych. Tu ſteji wyſche khowy mała tafla ſ jejnym mjenom a ſtarobu a ſ pſchitrótźjenym, źuźym mjenom jejneje khoroſcźe. Ale jejna khoroſcź ſama trajeſche hiźo dołhe łěta a wona je ſnutskownje źyle ſnata ſe wſchěmi źwojimi hłubokimi boloſcźenji. Tafla tak rjeź ſ jejneho źiwjenja wuſtupuje, kaž ruka ſ papjerku, na kotrejž ſteji, hdźe je ſ njej pſchiſchła.

Wjazy hiźo na tej tafli ſteji, kotruž mám wot khoreje we wotrobje a kotruž cźitam, hdyž tu pola njeje ſedźu a na kotruž nowe pißam, hdyž ſ njej powjedam. Srudobu, źedźenje a nadźiju tejele khudeje ſotry drje ja łepje ſnaju hacź łěkarjo.

Hiſchcźe wjazy ſteji na tej tafli, kotruž khoreje cźeta na druhim boku łoża w ſebi njeße. Něchto ja wo tym khſchcach. Sswójbne wobſtejnośćźe ſu jara ſrudne byłe. Nan, wopitź, je khoru dźowku hidźił, a macź je ju jenoź ſkradźu w khorowni wopytacź ſmęła. Nan je ſo wobweßnył, a macź je bóriy po tym wumrjeła.

Hiſchcźe wjazy na tafli ſteji, kotruž khora ſama wo ſwojim źiwjenju w ſwojej wutrobje njeße; ach, w jejnej wutrobje, kotrejež dła ſo khora pſched krótkim wulkej liczbje łěkarjow pokaſa. Jejna wutroba je něſchto wurjadne. Wona je a pukozy na prawym boku. Prawy bok płuzow je prjecź a wutroba je ſo po něcźim tam ſcźahnyła. Kak w tej wutrobje huſto ſadwěłowanje ſ wěru wojuje!

Najwjazy a najważnjiſche wo tutej cźerpjenzy ma Knjes Jeſuß na ſwojej tafli. Wón na nju huſcźiſcho hlada, hacź cźłowjekoſo. Wón huſcźiſcho pſchiúdźe, hacź łěkarjo a pſchiwuſni. Wón też hłubje hlada, ſchto jej je. Wón duſchi pomha.

Hdyž ſebi khora na druhich cźłowjekow myßli, kiž niczo wot teje ſrudoby nimaja, kotruž wona njeße, ſchto jejna wutroba praji? Ach, wona je w ſwojich, cźeſćźich boloſcźach tola Jeſuſowu wutrobu hiźo tak horzu pſchi ſebi cźuła. Wona drje je ſyłſami luboſcźe praji: „Knjeźe Jeſu, hdyž ja jenoź tebje mam! Hdyž moje źiwjenje, kotrež mi hiſchcźe woſtanje, niczo wjazy njeje hacź źedźenje a wokanje po tebi a twojim wumoźenju: ſchto móźe łepſche być a ſchto móźu ſebi łepſcheho popſchećź?“

Kſchcźćźijanſke źony.

Najrjeńſchi pſchikład njeßebićźneje wopomniweje luboſcźe ſo nam w bibliji wo jenej źonje powjeda. Najrjeńſchi pſchikład ſłużazeje luboſcźe w bibliji rěcźi wo źonje. Najrjeńſchi pſchikład wo mozy modlitwy nam źona da. Wopor běſche ſcherpatka wudowy. Sſkuźaza luboſćź běſche źakłowanje teho ſbóžnika w Bethanyji. Modlitwa běſche modlitwa macźerje ſa ſwoju khoru dźowku. Źenje tón ſbóžnik ſłowo rěcźak njeje, kotrež bychu wjetſche pſchipóſnacźe wopſchijałe, hacź te ſłowa, kotrež wón k tamnym tſjom źonam praji. Wo ſcherpatźy wudowy rjekny wón: „Wona je wjazy do Bożeho kajchcźa położiła, hacź wſchitźy!“ Wo Mari pak rěka: „Wona je cźinika, ſchtož je ſamóhła!“ a k Kananicźiſkej macźeri, kotraž proßy, rjekny wón: „O, źońſka, twoja wěra je wulka! Tebi ſo ſtań, kaž ty wěrika ſy!“

Njedyrbjałe tele pſchikłady kſchcźćźijanſkeje źonjazeje myßle we wſchěch cźaßach źony pohnućź, ſo bychu cźinike, ſchtož ſu tamne źony cźinike, ſo bychu doſtałe, ſchtož ſu wone doſtałe?

Dalſche dobrowólne dary ſa wobhe armenſiſke ſyroty:

S Minakatſkeje wołßady: . . . . . 5 hr.

W mjenje wobhich ſyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwitý redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez k. ihicźiſchcźeńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 11.
18. měrza.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjeſ knihičiſchčerni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Oculi.

Efeſiſkich 5, 1. 2.

„Čiňcje po Bohu, jako lube dźěći, a khodźcje w luboſći, jako też Khryſtuſ naſ je lubował a je ſo ſam ſa naſ, ſa dar a wopor, Bohu k ſłódkemu wonjenju.“

Jara wažna wěz je ſa kóždeho člowjeka wobkhad ſ druhimi člowjekami. Teho dla ſteji pſchi ſaſtupje do ſwětneje hiſtorije Bože ſłowo: „Dobre njeje, ſo člowjek ſam je“ a ſ tym je wuprajene, ſo je člowjek k towaſtwu ſtworjeny, ſo Bože wotpohladanje je bycje člowjeſtwa, roswicje člowjeſkeje ſchlachtу. Tak też móhł rjeć wyſche kolebki kóždeho nowonarodźeneho dźěſća piſzane ſteji: „Dobre njeje, ſo je člowjek ſam.“ Bjes towaſtwa dyrbjał člowjek ſaćć a ſawutlić: pſchetož ſmy na dawanje a branje ſałożeni. Čim wjazy rukow člowjek ma k branju wot druhich a k ſobudźěłenju druhim, čim bohaćiſche ſo čini jeho žiwjenje. Ale čim mjenje člowjek ſamóže wot druhich ſłyſchećć a ſ druhimi rěčećć, wot druhich wukwućć a druhich wučićć — njech ſo to ſtanje ſ hordoſću abo ſ lenjoſću — čim ſamotniſchi a khudſchi tam ſteji a je w ſtraſche, zyle ſawutlić, wuſkhwućć a wotwićć. Wſchak praji hižo Bože ſłowo: „Nóž wótſi nóž a muž ſwojeho bližſcheho.“ (Pſchiſł. 27, 17.)

Teho dla je wobkhad ſ druhimi člowjekami jara wažna wěz. Je pak też čěžka wěz, jón ſzebi płódny činiće a pſchezo to prawe trjechićć, wſchelake ſtrachi pſchewinućć a žohnowanje ſapſchimnućć, kotrež Bóh nam w nim dać chce. Teho dla je ſwj. Pawołowe roswučenje wo tutej naležnoſći, ſo mamy ſzebi Boži wobkhad ſ nami ſa ſuamjo a pſchikład naſcheho wobkhada ſ člowjekami wſać, nam dźenſa jara witane.

„Čiňcje po Bohu jako lube dźěći!“ Wón je nam dawno ſam činił, ſchtož nam kaže druhim činićć. Teho dla rěka zyle potajnſtwo wobkhadźenja ſ člowjekami ſa kſcheſćijana ſ krótka tak: Kaž Bóh mi — tak ja bližſchemu! Ale je ſnate, ſo naturſki člowjek, ſzebićiwy ma zyle druhe heſło, a to też ſ krótka rěka: Kaž ty mi, tak ja tebi! To je póhanſka mudroſć, to je złonikowa pſchećelnoſć, jako tón Kujes praji: „Pſchetož hdyž wy lubujećje tych, kotſiž waſ lubuja, kajſe myto wy jmějećje? Njećjinja to też złonizy? A hdyž wy ſo jeno pſchećiwo waſchim bratram lubonje ſadźerjećje, ſchto wy woſzebneho činićje? Njećjinja też tak złonizy? Teho dla dyrbićje wy dokonjeni bycć, runje jako też waſch Wótz w njebjeſzach dokonjany je.“ Duž dyrbi tón wſchehomózny Bóh ſam naſch miſchtr bycć, wot kotrehož wukhjemy, ſo k člowjekam prawje ſadźerjećć. Najwjetſchi ſadźěwk pak tak derje mjes nami a druhimi člowjekami, kaž mjes nami a Bohom ſu naſche hrěchi. Pſchetož kaž naſ ničo wot Boha njedźěli dyžli hrěch, tak też wobkhadej ſ člowjekami ničo tak móžnje njewobara, khiba hdyž jedyn ſo na druhim pſchehrěſchi. Teho dla „budźćje jedyn k druhemu dobroćiwi, miloſćiwi a wodajćje ſzebi, jako też wam Bóh w Khryſtuſu je wodawał“. Pſched Bohom njemóžemy

žiwi bycź, khiba so nam wschědnje a bohacže hrěchi wodawa, tak też ſ naſchim bliſſchim njemóžemy žiwi bycź, khiba so bychmy wſchědnje a bohacže wodawali — hdyž nuſne je žydomdźeſacź krócź žydom krócź.

Chžeſch-li pak tutón Boží wobkhad ſ nami w jeho zyłej pyſchi a ſajimajej rjanoſcźi widźecź, dha pohladaj na Khrystuſa. W nim je nam woprawdźe ſeſkhadźała pſcheczełnoſcź a luboſcź Boha naſcheho ſwójnika. Dokełž wón, w kotrymž połnoſcź teho bójſtwa cźełnje pſchebywaſche, prajicź, możeſche: „Schtóž mje widźi, tón widźi teho Wótza, teho dla je jeho zyłe khodźenje wocźełnjeneje luboſcźe Božeje k nam, teho dla może Pawoł dale wopominacź: „A khodźcźe w luboſcźi, jako też Khrystuſ naš je lubował a je žo žam ſa naš podał ſa dar a wopor Bohu k ſłódkemu wonjenju.“ Jow widźiſch ſjawnje Boží pſchikład: Kaž Khrystuſ mi, tak ja tym bratram! Luboſcź, žebje žameho podawaza, woprowaza, do žmjercźe khodźaza luboſcź — to je potajnſtwo Krystuſowego khodźenja, to je to ſnamjo, kotrež je wón nam woſtajił, ſo bychmy ſłědźili po jeho ſtopach.

Hamjeń.

Pucźowanje po Bozim pižmje

abo

kajſe myſłe nadeńdźech, Boze žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokracźowanje.)

1. knihi Móiſažowe, 4. ſtaw.

Kak je žebi móhł Kainowy narod cźeſcź dobycź, ſo je poſtupował w ſeinſkej kulturje? Teho dla, dokełž běſche žo narod, kotremuž běſche žo Boze žłubjenje dostało, ſe žwětom roſkoriť; teho dla, dokełž ſo tutón narod wo ſnutskowneho cźłowjeka ſtaraſche, tamny pak jeniczy na ſwonkowne hladaſche; teho dla, dokełž mějeſche tutón ſ Bohom poklad žwojeje wutroby, domiſnu žwojch myſłow, ſaměr žwojich ſkutkow a waſchnjow, tutón pak je jeniczy ſa to žiwy, ſchtož je widźomne a ſchtož łóſchty ſłubuje, a ſo by tak žwoje bědne, puſte a njemérne žiwjenje wobohacźił, porjeſchcź a wobkrucźił. Wſchě cźłowiſke ſtawiny wobkrucźeja nam, ſchtož hižo na ſpocźatku wſchěch ſtawiſnow ſpóſnajemy: kultura roſchěrjuje a poſběhuje žo ſe žamej měru, kaž cźłowiſke ſdałowanje wot Boha pſchibywa.

A Lamech běſche hordy a wjedźeſche žebi wjele na wunamakanja žwojich žynow, też běſche žo jemu dar doſtał, dar pěžnjeſtwa. Duž dźeſche k žwojimaj žonomaj, k Adźe a k Zilli, jim pěſnicźku ſpěwajo, kotruž bě Thubalkainowemu wunamakanju, meczej, poźwjecźił: Wój Lamechowej žonje, poźłuchajtej na mój hłóź, kedźbujtej na moje žłowa. Ja žym muža ſabił k mojej rani a młodźenza k mojej módreńzy; — bych-li ja też muža, mi naraženeje rany dla abo młodźenza, mi naraženeje módreńzy dla ſarafyk: ſ khmanym meczom, kajfiž tu w rukomaj dźerżu, ſminu žo krwawnemu wjecźenju, kotrež mje móhło teho dla dołhwatacź, lěpje, hacź Boža ruka naſcheho wótza Kaina ſchkituje.

Kaina dla budźe žo žydom krócź wjecźicź nad tym, kotrž by trſch jeho ſabił, ale Lamech budźe žo žam ſe žwojim meczom žydom a žydomdźeſacź krócź wjecźicź nad kóždym, kotrž žo na njeho ſaměri.

Hebrejiſzy njeſnaja w žwojej rěcźi žanu pſchitomnoſcź. Teho dla ſda žo jim w profetiſkej, pěžnjeſtkej, hordej, rjekowſtej rěcźi pſchichodnoſcź ſtajnje hižo minjenja. Lamech běſche tak wſcho hižo wuſłukkował, ſchtož žebi ſe žwojej wulkej hubu ſłóncźnje cźinicź dowěri. Wrěni baźnik na žwěcźe běſche womkłodźeny ſchděźiwź, rjek ſe žłowami, kotryž žo žam khwaleſche, ſpěwar ſłutkow, kotrež njeběſche dokonjał, ſ kotrymiž pak chžyſche žo pſched žwojimaj žonomaj khwaliecź, a tak hižo běſche dokonjał.

S mordaťſtwom ſapaczňu, ſ mordaťſkim ſpěwom ſłóncźa žo ſtawiny Kainoweho naroda. Hižo na 7. ſtawje je wſcho ſabyte, pohłuſchene a potepjene ſ pijkanjom, ſ wjeſelom, ſ łóſchtnym žiwjenjom, ſ debjenjom a pychu. Poſlecźe žamołutkoſcźe je žo powróćiło do měſchcźanſkeho žiwjenja, poſlecźe njewobſtajnoſcźe do pucźowanſkeho žiwjenja, ſke žwědomje do rjekowſkeje khrobłoſcźe; a dopomnjecźe na poſlecźe, wótzej něhdy wuprajene, je podłožk Bohahanjazeho cźucźa.

IV. Schtucźka 25 a 26. Sa ſabiteho Habela doſtanjetaj Hadam a Jěva ſarunanje: Setha; tutón je ſ wótzom naroda dźěcźi Božich, kotrjiž we wěrje wutraja.

Pſches Habelowu žmjercź běſche žo Hadamowa žwójba do połozy ſanicźka; a teho dla mějeſche žo pſchiſporjenje cźłowjeſtwa ſ nowa ſtacź. Bóh pak wobradźi Hadamej a Jěvje tjeczeho žyna, a Jěva mjenowaſche jeho mjeno Seth, abo po žerbſki: ſarunanje; pſchetož wona dźeſche: Bóh je mi druhe žymjo, ſpocźatk noweho potomniſtwa, dał ſa Habela, kotrehož je Kain ſabił.

A Sethej žo w manđźelſtwje ſ jenej žwojich poſdźiſcho narodźenych žotrow też žyn narodźi a mjenowaſche jeho Enoš, to je: bědny cźłowjek. Mjes Kainowym rodom knjeźeſche ſažałoſcź a khrobłoſcź; nad Sethowym pak knjeźeſche cźucźe cźłowiſkeje njemozy a bědnoſcźe. Kainowy ród ſakoźi prěnje měſto a běſche wulki we wunamakanjach a we wutworjenju žwětnych njemjeſlniſtwow a wuměłſtwow, a ſakoźi tak kraleſtwo tuteho žwěta. W žanym cźaſu pocźachu w Sethowym rodźe prědowacź wo Knjeſowym mjenje. Dotal běchu jenotliwe žwójby bjeſ poſtajeneho waſchnja Bohu ſłukźile; něto pak wobtwjerdźi a wobtrucźi žo ſjawna Boža ſłužba wſcheje wožady po poſtajenym rjedźe a ſ pſchipóſnatym waſchnjom.

W Knjeſowym mjenje woni prědowachu; ſ tym ma žo wojnamjenicź wſchě Boze ſkutkowanje, ſ kotrymž je žo cźłowjekam jako ſtajnje pſchitomny wopokaſał.

5. ſtaw

poda nam pokaſał naroda ſtarych wótzow wot Hadama hacź do Noacha.

I. 1. a 2. ſchtucźka. Nam ſpocźatki cźłowiſkeho naroda a ſpocźatki wobeju cźłowiſkeju ſtronow, do kotrejuž je žo cźłowjeſtwo ſchcźěpiło, podawſchi, ſaběra žo naſcha rosprawa najprjedy ſ Božim prěnim ſtworjenjom, ſo by tak rjad naroda teje ſtrony pſchihotowała, we kotrejž je žo towaříſtwo ſ Bohom wobkhowało, wobkhowało pſchecźiwo mozy hrěcha, žo dźeń a hrozniſcho wupjerawſchi, pſches wěru do Božeho žłubjenja.

To žu knihi abo ſapiſki wo Hadamowym narodźe, wo tej ſtronje cźłowiſkeho naroda, kotraž mějeſche žo k Bohu, a kotruž Bóh pſches pokhoſtanje jeho žnady poſtajenemu kónzej napſchecźiwo wjedźeſche, hdyž žo mjes druhimi cźłowiſkimi ſtronami žjesbóžnoſcź ſchěrjeſche, a žo wožebje mjes Kainowymi potomnikami prawdźite pohanſtwo wutwori. Bóh cźłowjeka ſtworiwſchi jeho k Božej podomnoſcźi ſcźini.

A ſtwori jeju muſkeho a žónſku a požohnowa jeju, a mjenowaſche jeju cźłowjek, po hebrejſkej rěcźi: Hadam, tón kotrž je ſe ſemje ſtworjeny, w cźaſu, w kotrymž běſchtaj ſtworjenaj.

Rěcź žwjateho pižma je cźłowjeka po žwojim ſeinſkim bycźu pomjenowała. Sajimawe by mi było, móhł-li wot naſchich rěcźejpytniſow ſhonicź, ſchto mjeno cźłowjek, ſ kotrymž žłowjanſke narody cźłowjeka woſnamjenja, po žwojim korjenju praji.

(Pokracźowanje.)

Wſchitko ſłote.

I.

Holanſki muźik w lěźu, woźrjedź kotrehož bě ſtara praſchiwa khójna, drjewo puſchcźeſche. Do teje bě žo ſahe rano dał, rubaſche dołho do njeje, a tola ju njepodruba. To běſche, jako by ſdónk ſaſakły był. Wě žo, do tajkeho ſtareho ſchtoma želeſo cźežko dźe. Tu pak bě hórje hacź hewak, podobnje jako by nękajti duch něſchto nacźinił.

S mjerſanjom rubać žekeru puſchcźi a žebi pót ſetrě, kiž pod ſtarej cźapku ſ cźoła cźeczeſche. „To rubam a rubam, a rjap žo mi hórſchi, a žekera mi nihdy njeńdźe, jako by nękał kłuſkane było.“

Tak mórczo žo do mócha žynywſchi, ſłehny žo ſ khribjetom na ſpjecźiwy ſchtom, ſo by wotpocźnył. Tu ſtonaſche wótſje: „Kak ma žo tola khudy muž na žwěcźe ſło! Schto maſch tu dźeń jako dźeń? Stanywſchi ſ łoźa hacź do žlepeje cźmy žo pſchahaj a dźej. Dźeń wote dnja nimaſch nicźo druhe hacź kiſaku robotu ſe žuchim khlěbom! So by tola też ke mni ta žonina pſchiſchła, kiž ludźi, kaž praja, žbožownych cźini.“

Ledom bě tak wupowjedał, dha žo jemu też dźiwiza, kjeni nad lěźach, ſjewi, wo kotrejž běſche na pſchaſach žłyſchał, tak je

wona někotrehožkuli khudeho człowjeka ſ bohatymi darami wobdarika.

Na běłych kudźerjawych włoſach měješche wona ſkoczany wěnz, a ſukńja ſe ſeleneho ſomota bě ſe ſkoczanym paſom wopaſana. W prawizy ḱerźeſche ſłěborny prof, a na boku wiſaſche ſłěborny kunk ſ kłokami.

Wbohi muž ſo ſtróži, jako ſ kłokom tjčłeny. Wón móżeſche lěḓom dyhać, a ſpóſchenej wocži kaž płużnej koleſzy na tajke ſpodżiwne ſjewjenje hladaſchtej.

Wón ſedźeſche kaž němy. Wona pak ſ luboſnym kłoſom dźeſche: „Kaž ſy ſebi mje żadał, tu ſym. Dha powěḓ mi nětko, na czoż ćſi dźe. Khroble ſebi wuproſch, ſa czinż ćſi wutroba ſteji. Radłubje ćſi po woli dam. Ale wužimaj roſom a njeproſch kaž błudny!“ --- Duž ſebi wón rucze roſmyſłli.

Stanywſchi ſ mocha wſa kożanu czapku ſ kłowy, ſo pokłoni a wotmołwi wjeſełky: „Miłoſćiwa knjeni, dha njech je ſe ſkota wſchitko, czehož ſo dótknu!“

Na tajke ſłowa ſo jeje ſwěcżate rjane wobliczo ſmucži a ſe rta jej ſchtropawy płóſ wuńdźe: „Khupiſcho njemóhł ſebi proſyć, ſo hnydom dohladaſch. To budźe wſcho hinak, hacž ſo ćſi błudnemu ſoni. A kaž ſłubich, ćſi po twojim żadanju dam.“

To prajiwſchi, ſo wona jemu ſ wożow ſhubi.

II.

Naſch holan hladaſche dołho na tu ſtronu, hdźež bě ta rjana żona ſchła. Potom, jako by zyle pſchi ſebi njebył, rjekny: „Je to wěrno? Abo ſeſda ſo mi? Njebě to někajſi luboſny ḱóncżk? Mjerſaza to ſchkoda, ſo ſo woprawdźe tak nima, kaž ſo mi ſjewi. A nětko, Januſcho, pſchimaj ſo gratu, a daj ſo ſ nowa do teho ſchtomiſka!“

Duž wſa ſekeru do ruki. A ſchto bě ſo ſtało? Hlaj, ta běſche wjele cżeſſcha hacž prjedy.

„Schto ſo to njeczini? Khupa ſekera, pſcheczo mi ſ dobom tak cżeżka do rukow pſchińdźeſch? Wjerczi dha ſo mi kłowa, abo ſy woprawdźe do ſkota pſcheſchła.“

Haj, ſekera bě zyle ſkota. Ale budźe ta drjewo rubacż? Nć, wona njecha hicż. Skoto njeje worzł. Hižo wot prěnjeho rubnjenja bě ſo jemu ſahorka. „Ale ſchto wo to?“ — ḱeſche wón — „ta ḱźiwiza njeje mi khała. Nětko mam ſekeru ſ luteho ſkota. Tu pſchedawſchi ſměju pjenjes doſcż. To móhł mi kowař ſa nje wjele ſtow worzłowych ſekerow nadźěłacż. Ale cżeho dla bych jich telko chżył? Najebacż cżeżkeho gratu. Njejżym dha bohaty muž? Wohlej ſo tola do drjewarſkeje dźěrjenja! Wot nětka móhł łěnjeho paſcż, by-li ſo mi to chżyło!“ Hdyž takle rěcżeſche, cżunjeſche ſo khłódny, dokelž bě cżaſ k ſwacżini.

„Cżakaj mój brjuſchko“ — praji Januſch — „hnydom ćſi dam. Ale njewoſmi mi ſa ſto, ſo ćſi ḱźenż hiſchcże niczo druhe njedam hacż khłěb. Bóry budźe łěpje. Wot naſajtra ſmějeſch dźeń wote dnja mjedowe zaḱty a tykanż.“

Tak prajiwſchi wucżahny ſ kabata ſwacżinu, kruch cżorneho khłěba.

A kajſi ſaſo ḱźiw! Lěḓom ſo cżorneho khłěba dótknu, bu tón żołty a cżeżki kaž żeleſna dula. Hlaj wſchak, khłěb bě ſo do ſkota pſcheměnił.

O ſhože, o ſhože! Kajke to bohatſtcho, najlubſchi tola! Łěpje ſo ſměju hacż pan na hrodźe, ćiż pospochi pjecżeń a tykanż je. Tola chżył nětkole pomaſku ſa lubo wſacż; hlaj, żołdt ſ khłodom tak ſtorżi.“

Hiſchcże to doręczał njebě, żadaſche ſebi ſchija picż.

Wón ſebi ſ rěcżi hornczk wody nacżěri, ſebi měſchcżo: Wot jutſiſcheho dnja njewoptam żaneje wody. To ſměju lute piwo a wino kaž knjeſ.“

A ſchtó by ſebi myſlił? Tſecżi dźiw: hornyczk bu ſkoty a też nacżěrjena woda bu ſkota. — Ale ſchtó móhł tu picż?

III.

W żiwocże korcżeſche ſnjemdrjeny khłód, a w ſchiji życzeſche ſurowy wohień. Tajkeho njebě Janu cżaſ żiwjenja měł. Wutroba jemu rżeſche kaž ſtſchaſżeny měſchk, a huba tſcheportaſche.

„Sto pomha, ſo ſo mi w rukomaj wſchitko ſkocži? Schto pomha zyle ſkoto? Schto budu jěſcż, ſchto picż? To budźe żakożna ſmjercż!“

Do ſmjercże khłódny a lacżny ſo do wrjoſa waliwſchi ſtyſknje ſionaſche: „Tołko tola dźaſ to ſkoto! Tón ſmij ſkota je mje jenož ſaſſlepił a ſawjedł. Ta ḱźiwiza njeje wopaki měła, hdyž je ſka byka, ſo ſym ſebi takle kopokſzy proſył. Kajſi běch pſcheměnił! Ach, hdy by tola ḱźiwiza pſchiſchła a zyłe ſkote njeſhože wſała. Budź proſchena, ſmil ſo a pój!“

A ſedom bě wurěczał, tu wona bě a żelniwje poca: „Hlaj wſchak hlaj, ty khupa khowa! Njejżym cżi radźiła, ſo dyrbiſch roſuma wužiwacż, prjedy hacż proſyſch. Kak błudne tola wy człowjeſke ſtworjenja ſcże, ſo wſchón żwět ſa ſkotom żwita a rżi. Schtož ſy ſebi nadrjebił, wulapaj nětk. Ale mi je cże żel, a duž tebi na pomoz du. Jenu proſtwu chżu cżi hiſchcże dowolicż, ale potom żanu wjazy. Wužimaj roſuma! Schto dha by chżył?

Wón ſ dybawym khłoſom a ſe ſuchej ſchiju wotmołwi: „Njech je bożedła ſaſo wſchitko pſchi ſtarym. Radłubje chżu cżeżu a khudobu ſnjeſcż a ſo ſ khłěbom a wodu ſpokojicż. Jenož ſkotowe cżinki wote mnje wſmi!“ Na tajke ſłowa ſo wona poſmněwkny.

„Duž dha kuſko njejbożowncho ſkota wot tebje woſmu. Khłěb woſtanje khłěb a woda budźe woda. Jenož ſekera woſtanje ſkota, kajkuž ju masch. Tu ſłótnikej pſchedaſch a ſebi ſa to łěpſche wěży kupiſch.“

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Dokelž njeběchu woſzebiteje powjeſcże ſ Lipſka doſtali a wot ſtudowazych ſe Sakiſeje hiſchcże żadyn w duchownſkim pruhowanju ſtejecż njemóżemy, ſmy w powjeſćći wo duchownſkim pruhowanju w Lipſku piſali, ſo żadyn Sserb pódla hył njeje. Tale powjeſcż pak ma ſo porjedźicż, dokelž je żerbſki ſtudowazy ſ Pruſkeje w Lipſku ſwoje ſtudije a tam ſwoje pruhowanje cżinił. Je to knjeſ Feliks Rada, rodżeny w Sslepom. Wón je ſwoje kandidatne pruhowanje jara khwalobnje wobſtał.

— Saṅdżenu wutoru ſu ſo maturitatne pruhowanja na Budyſkim gymnaſiju łłońcżile. 22 ſo na pruhowanju wobdźěli a wobſtachu. Mjeſ nimi ſu tjjo Sserbja, Feodor Fiedler ſ Budyſchina, Khorla Röſeberg ſ Budyſchinka a Arthur Gólcż ſ Rakez. Prěnſchi dźe ſtare rěcże, poſłeńſchaj duchownſtwo ſtudowacż.

— Proſtwy wo żeleſnizach w ſakſkim ſejmje ſu ſo wot wubjerka wuradźile. Wjetſchi dźěł proſtwow je ſo ſacżiſżmyk. Mjeſ tymi, ćiż ſu ſo wyſchnoſcżi k roſpominanju pſchepodałe a ſ tym nadźijomnje na pſchichodny ſejm k pſchiſwolenju pſchińdu, njeje żana ſ naſcheho wokrejża. Wyſchnoſcżi k wjedżenju pak je ſo pſchepodała twarjomna żeleſniza ſ Rakez do Wojerez. Daletwar żeleſnizy ſ Radworja do Kinsbórka. To pak ma hiſchcże dobre pucże, prjedy hacż ſo wam też natwarja.

— Sa noweho primarija w Kamjenżu je ſo na měſto dotalneho, ćiż 1. haprleje na wotpocżink dźe, dotalny kapłan Graf w Kamjenicach wot tamniſcheho zyrkwinſkeho prjódkſtejicżeſtwa wuſwoliłe.

— Hdyž dyrbjachu ſo hižo w Budeſtezach ſ tej myſłu noſyćż, ſo dyrbja tam wułku nowu ſchulu natwaricż, kotraž by wot ſchulſkeje woſzady wułke pjenjeżne wopory ſebi żadała, je nětko nadźija, ſo ſo Budeſćżanſka ſchulſka woſzada teje cżeżkoty ſminje. Dźěćći ſ Bělcżanſkeje wokolnoſcże dyrbjachu też hacż dotal do Budeſtez do ſchule khodźićż. Nětko pak ſu ſo tamniſchi wobydlerjo ſ proſtwu na wyſchnoſcż wobrocżili, ſo by ſo w Bělcżezach nowa ſchula natwarika. Tale proſtwa, każ żłyſchimy, njeje bez nadźije. K temu ſu ſo też wuhlady ſa natwarjenje katholſkeje ſchule połěpſchiłe. Katholſka ſchula je tam ſawěſćże jara potrjebna, dokelž je wułki dźěł dźěkacżerjow w Hajniczanſkej fabrizy katholſkich. — S wułkej radoſćju żłyſchimy, ſo żerbſki wucżeř, kotryž je pſched něſchto łetami do Němzow ſchoł, ſo ſaſo do Sserbow wróćił. To je knjeſ wucżeř Khężor, kotryž běſche hacż dotal ſ wucżerjom w Drażdżanach. Wón je wucżeřſke ſaſtojnſtwo w Budeſtezach pſchijał. To je jara khwalobne, ſo je ſo w zuſbje ſaſo na Sserbow a naſchu wułku wucżeřſku nuſu dopomnił a ſo ſaſo k nam wróćił. Jeno ſo by jeho pſchikład naſłěḓnikow namałał; pſchetož liczba żerbſkich wucżerjow w Němzach ſkutkowazych je jara wułka. Wěrno wſchak je, ſo maja wucżerjo w měſtach łěpſche dokhody. Po nowym dokhodnym ſakonju pak je ſo ſa nich ſtejniſchćżo połěpſchiłe, ſo móże derje na wżach woſtacż. Wopomnicż ſo też dyrbi, ſo je żiwjenje w měſtach wjele dróżſche. Hdyž ma ſchtó w měſcże woprawdźe 300 hriwnow wjazy hacż na wżach, wón ſ tym ſ molom hiſchcże łěpje njeſteji. Nimo dróżſcheho żiwjenja je ſ wjetſcha wobydlenje dróżſche, hacż wobydleńſka podpjera. A ſchto dyrbi ſ naſchich żerbſkich ſchulow bycż, hdyž wucżeřſka nuſa dale pſchibjera? Se ſeminara wjazy doſcż żerbſkich wucżerjow njepſchińdźe, ſo bychu ſo wuproſdnjene żerbſke wucżer-

ſke měſta wobſhadźićź móhłe, a hdyž ſu młodźi wučerjo druhe pruhowanje wobſtali, ſo jich wjele do Němzow poda. Lětſa jenož diwaj Sserbaj na Budyſkim ſeminarje kandidatne pruhowanje činitaj a w druhej rjadowni je njecza jenož 1 Sserb. Duž dyrbi nam pſchichod naſchich ſerbſkich ſchulow wutrobu cźeźku činićź.

— Knjes wučeř Wicźas w Khwacźizach ſo jutry na wotpočźink poda. Na jeho měſto ſtupi knjes Nubak, kij budźe ſ tym nětko tež ſtatny zyrkwinſki wučeř pſchi nowej Khwacźanſkej wobſadźe. Druhe ſchulſke měſto je ſo wupiſałło a to ſ tym pſchiſpomnjenjom, ſo móža tež Němzy tole měſto dostać. My ſo njedźiwamy, ſo ſo Khwacźanſzy Sserbja pſches tajkele wupiſanje ſranjeni čuja, dokelž je Khwacźanſka wobſada ſ najwjetſcheho dźela ſerbſka. Ale my ſo bojimy, ſo ſo naſtawk, kotryž mamy w pohlednim cźiſtłe „Sserb. Nowin.“, ſe ſwojim porokom na wopacźny bok wobroćźi. Kak ſo ſchulſke měſto wupiſche, njeleźi w ruzy ſchulſkeje wyſchnoſcźe, ale to je wěz ſchulſkeho prjodſtejeřſtwa. Hdyž ſebi po tajkim ſchulſke prjódſtejeřſtwo źada, ſo ſo wuprósidnjene měſto ſa ſamych ſerbſkich wučerjow wupiſche, ſo to też ſtanje.

— Wójna w Afrizy w poſlednim tydźenju pſchezo hiſchcźe buram źaneho wuſpěcha pſchinjeſła njeje. Hdyž też Jendźelcźenjo woſebiteho dobycźa cźinili njeſłu, woni tola nětko jako ſnacźi hordźakojo na wyſokim konju ſedźa. Burſki prásidenta Krüger je ſo w Jendźelſkej woprajſchał, pod kajſkimi wumněnjenjemi bychu měr cźinili, ale Jendźelcźenjo ſu wotmolwili, ſo ſwobodnoſcź burſkeho ſtata pſchipóſnacź njechcźa. Duž ſu ſo burjo nětko roſſhudźili, ſo budźa ſe wſchej trutoſcźu ſwoju ſwobodnoſcź hacź do poſledneje mójnoty ſakitacź. Bóh daj, ſo bychu jich ſprawne prózowanja wuſpěcha měćź! Wutroby kheſcźićźanſkich ludow ſu jim pſchikhilene.

Wón nakozi ſebi naſche boloſcźe.

„Wilemo“, praji žona k mužej, „ja ſym wócźko thěſtje wot teje hłubiny wotwobroćźka, jako runje nimo bźěchmy. Mi běſche, kaž by ſtróſbne wócźko ſ cźěmneje hłubiny hladało.“

„Ja też prjecź pohladach,“ rjekny muž a powjedaſche ſa khwilu dale, „do druheje hłubiny. Mi ſo wutroba k naſtróźenju dalako wotewri. Praſchenja ſaſo mi pſchińdźechu. Druhdy dźe mi kaž ſemje rźenje pſches naſchu wutrobu, ſo je, kaž by wutroba wjazy naſcha njebyła, a my ſo praſchamy a cźakamy, ſchto ſ nim budźe. Tele praſchenja ſ njedopjelnjenym a njewuſpańjenjem źedźenjom běchu kaž hłubina we wutrobje, daloka a ſródna; a źedźenje dźěſche do hłubiny, kaž ſtyſkniwe wokanje, wo kotrymž ſo mi we wokomikrjenju ſdaſche, kaž njeby nihdy kónza namakało. Hdyž ja tajku ſmjertnu ſtyſkłoſcź hižo ſam wokoło mje, ſa muje ſameho ſacźuju: ſchto dyrbjeſche Jeſuſowe cźerpjenje w Gethſemane być, jako ſo w jeho duſchi wopſchimowaſche a horjeſche ſmjertna ſtyſkłoſcź kóźdeje duſche zyłeho cźłowjeſtwa a ſtyſki jich hrěchow w ſudźe Božim? O Božo, ſchto móže to ſapſchimnyćź!“

Wěſty podkozł.

W powjedancźkowych knihach cźitach pſched kótkim ſcźěhowaze małe powjedancźko:

Pětr Güldnſtjerm chźyſche hród twaricź woſſrjedź ſo ſapadowazej ſemje. Polne ſydom lět běſche ſo minyło, prjedy hacź běchu ſ podkozłom hrodu hotowi. Hdyž běſche twarſki mjſchtr wučźinjenu mſdu doſtał a runje prjecź cźehnjeſche, da Güldnſtjerm jeneho ſwojich ludźi ſa nim jěchacź a wołacź: „Podkozł ſo hnuje! Podkozł ſo hnuje!“ Je-li by ſo twarſki mjſchtr wobroćźił, mějeſche to poſzylnikej ſa ſnamjo być, ſo wón ſwojeje wězy wěſty njeje; w tym padźe dyrbjeſche jemu hłowu wotrubnyćź. Je-li ſo pak by tón ſměrom dale pucźował, dyrbjeſche jemu ſměrom cźahnyćź dacź. Wotrocźł ſawoła: „Podkozł ſo hnuje! Podkozł ſo hnuje!“ Twarſki mjſchtr pak ſo njewobroćźi, ale ſo temu cźłowjekej ſmějeſche a rjekny: „Ty a wſchitzy cźi twoji budźa prjedy ſpody ſemje, hacź tón podkozł hłabka.

Tole małe powjedancźko my lubym cźitarjam ſdźělimy w tej wjeſelej myſłi, ſo ſo jich wjele pſches njo k khutnemu wopominanju nawabićź da.

My dźě mamy też twjerdźiſnu, ſrjedźa w błócźe teho ſźěta natwarjenu wot ruki njebjeſkeho twarſkeho mjſchtra a derje wſchitkim, kiž ſo jemu dowěrja. A hacź runje ſ teho hrěſchneho błóta mozy cźěmnoſcźe ſo ſběhaja, ſo bychu tu twjerdźiſnu do khabłanja pſchinjeſkłe, hacź runje źwět ſo hnuje we wſchitkich wichorach, ſo bychu tu twjerdźiſnu, w kotrejž Boźe kraleſtwo wotpočźuje pſches towarſtwo ſ Bohom pſches Khryſtuſa, w podkozłach ſatſchaſkłe, hacź runje ma njewěra ſwoje ſměchi na tónle hród, makowěra pak a pſchikhilenje k źwětej woſſebje w naſchich dnjach ſkorźi: „Podkozł ſo hnuje! Wón khabła“ — tón podkozł njekhabłazy, „a hdy bychu cźertojo chźyli ſo wſchitzy roſkłobićź,“ a tam leźi różkny kamjeń, kotryž wukhowa teho, kiž k njemu khwataja!

Twarſki mjſchtr w tym małym powjedancźku mějeſche ſa njedoſtojne, ſo by ſo wobroćźił, jako ſawjedźazy hłóſ ſaſłyſcha. Twjerda kaž twjerdźiſna ma pſcheſwědźenje naſcheje wutroby być. Azi pohladnjenja njeſźněmy popjſchećź dwělowanju a makowěrje. Zane khabłanje naſchu wutrobu hnućź njeſmje, kotrež we wſchitkich wichorach ſpěwa a wujnaje:

„Je pſchi naſ Bóh, dha ſtej'my wěſcźe;
Hdyž wichor ſ njemjedrom k nam dźe,
Dha kryje naſ Bóh w kóźdym měſcźe
A cźěmna nóz nam źwětka je;
Schtóž jeho khłódła wužiwa,
Tón we wſchej nuſy pomoz ma.“

O hłowa, krwawnje ſbita a polna boloſcźow.

Tutón kraſny póſtny thěrlusch, kotryž w 12. lětſtwotetku pobožny muich Bernhard ſ Klairvaux pěźnjeſche a ſo poſdźiſcho wot thěrluſcherja do němſkeho pſchekoźi, je mnohim ſe źohnowanjom był; woſebje poſledujej ſchtuczźy ſtej někotremu mrěźazemu troſcht poſſicźićźej w poſlednej hodźinje. Jako l. 1798 źwěrny mijſionar Khryſtian Biedrich Schwarz pſchi Malabarſkim brjoſy, hdźěj běſche na wſchě pjecźdźeſacź lět ſe źohnowanjom ſtutkował, na ſmjertnym kožu leźeſche, jeho malabarſzy towarſchojo, kotſiź běchu wokoło njeho ſkromadźeni, na jeho źadanje poſledniej ſchtuczźy ſaſpěwachu, kotrejž běſche do jich rěcźe pſchekoźił. Wón ſam ſobu ſpěwaſche, kaž daloko móžeſche a pſchi poſlednich ſynkach wumrje wón w rukach tych, wot njeho wobroćźenych. — Jako pobožny prědar Jähnika w Barlinje 21. februara 1827 w mrěćźu leźeſche, woſſwědźi wón wſchitkim ſwojim pſchećźelam, ſo je w źyhm ſwojim źiwjenju źwěrneho namakał. Na to wokokoſtejaji ſpěwachu: „Hdyž dyrbju wotſtał cźahnyćź, ſo njedźěł wote mnje.“ Jako woni k ſłowam: „Tak wſchitzy ſbóźnje mru“ pſchińdźechu — běſche źwěrny ſłužownik k wjeſelekoſcźi ſwojeho Knjeſa ſaſchok. — Kral Biedrich Wylem I., w biblji derje ſnaty nan Biedricha Wulkeho, běſche poſtajił, ſo dyrbi ſo pſchi jeho khowanju tón thěrlusch piſacź. A też pſchi ſmjertnym kožu naſcheho lubowaneho ryćźeřſkeho thěźora Wylema I. ſaklinećźachu troſchtowaze ſłowa: „Hdyž dyrbju wotſtał cźahnyćź, ſo njedźěł wote mnje.“

Něſchto k rospominanju.

Pſches wojowanje k dobyćźu.

* * *

Po wichorach do pſchiſtawa.

* * *

Po nahkej horje pſchińdźeſch k kraſnemu wuhladej.

Dobrowólne ſmilne dary ſa wbohe hłódne dźěćźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2765 hr. 62 np.

S Wojerowſkeje woſady:

Njemjenowany ſ Lub. . . . . 10 = — =

Hromadźe: 2775 hr. 62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěćźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

S Wojerowſkeje woſady:

Njemjenowany ſ Lub. . . . . 10 hr.

S Hrodźiſchcźanſkeje woſady . . . . . 1 =

Hromadźe: 11 hr.

W mjenje wbohich ſyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwitý redaktor: farář Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 12.
25. měrza.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łapjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Lätare.

Jeſ. 66, 10.

„Wjeſełcze ſo ſ Jeruſalemom a ſradujcze ſo na nim wſchitzy, kotſiž jo lubujecze; wjeſełcze ſo ſ nim wſchitzy jara, kotſiž wy pſche njo žarowali ſcze!“

Po tutym ſchpruchu ma naſcha dźenſnjſcha njedźela ſwoje mjeno. Je wjeſela njedźela, kotruž dźenſa ſwjecźimy. Je jara rjane zyrkwinſke wuſtajenje, ſo mjes njedźelemi paſionſkeho abo póſtneho cźaſa runje ta ſrjedźa do zyłeho kſcheſcźijanſtwa wola: Lätare, wjeſeł ſo wo ſrjedźa w paſionje! Pſchetož kſcheſcźijenjo ſwjecza cźerpjenje ſwojeho horjeſtanjeneho ſerſchtu žiwjenja a ſnaja jutrowne wjeſełe ſami w ſwojej wutrobje pſchi wſchém cźerpjenju ſwojeho žiwjenja. Je tón horjeſtanjeny Khryſtuſ w cźerpjacych kſcheſcźijanach, kotryž jim też w tyſchuſoſcźi ſpěwacź dawa. Wón je jich potajne wjeſełe, wo kotrymž khěrluſche dobycza w hětach prawych nihdy njemjelecza, a wo kotrymž wyſkanje Božich dźěcźi też pod ſyłſami njewoněmi.

Też ſwět ſnaje wyſkanje w ſbožownych dnjach w dźiwim rejwanju wokoło ſloteho cźelecza, hdźež ſo ſydaju k jědźi a k pićju a ſtawaju k hracźu, w krótkim póſtnym wjeſełu ſwojeho łóſchta, ſwojeje wocźowneje a cźělneje žadoſcze — ale hdyž popjelna ſrjeda jich njeſboža pſchiindźe, dny, wo kotrychž rěka: Wone ſo mi njeſpodobaju, hdyž khoroſcź ſo pſchibliźi a ſhubjenja, hdyž ſo ſamotnoſcź a puſtoſcź cźini, hdyž na ſmjertne łoža a rowy dźe a ſtróžele ſmjercze a tłacza duſchu ſapſchimnu, hdyž ſkónćenje ſmjertniza ſama wo jich komoru kłapa prajizy: „Je ſtary ſakoń, cźłowjeko, dyrbiſch wumrjećź“ — dha płakanje ſo ſběhnje, dha je ſe wſchěm Lätare kónz, dha ſyłſy ſo ronja w hórkim horju, a nóz je ſkhadźała, cźmowa, hjeſhwěſdna, ſtyſkna nóz, pſchetorhnjena jenož wot płakanja a ſtonanja.

Je hinak ſ tym Lätare Božich dźěcźi. Też woni wjedźa wo cźerpjenjach rěcźećź, też woni płakaja ſwoje ſyłſy pſchi khorołožach a rowach, też na nich pſchiindźeja noszy tyſchnoſcze a noszy ſtyſchćźenja — ale hłaj, ſrjedźa w paſionje, też pod ſyłſami a cźerpjenjemi ſnaja woni jene potajene Lätare, też pſches cźmowu cźichu, hjeſhwěſdnu nóz klinćźi to ſkradźne wyſkanje jich podróżniſkich khěrluſchow. Pſchetož tón Knjes je jim potajnſtwo ſjewić ſe ſłódkim ſłowom: Po małej khwili, po małej khwili! (Jan. 16, 16.) Haj, wón ſam je wěrjazym ſłódke potajnſtwo wěcźneho žiwjenja. Njeje-li Bóh ſam ſwojeho ſyna pſchepuſchćźił, kak dha nochźył wón nam ſ nim wſcho dodacź? Wumrjemy-li ſobu, dha też budźemy ſ nim ſobu žiwi, cźerpimy-li ſobu, dha też budźemy ſobu knježićź, też ſ nim ſobu horjeſtanjemy. Je-li wón ſaſchoł do wotwoćźinka ſwojeje kraſnoſcze, dha też dyrbimy my ſaćź do ſabatneho wotwoćźinka Božeho luda a domach bycź pola njeho. Pſchetož wón je prajił: „Hdźež ja ſym, tam dyrbi też mój wotroćźł bycź“ a wón je proſył: Wótćze, ja chźu, hdźež ja ſym, ſo bychu też cźi ſami pola mje byli, kotrychž mi dał ſy, ſo bychu moju kraſnoſcź widźeli, kotruž mi dał ſy.“ To je ta wěſtoſcź, kotruž

kschesćijanam jow delkach we wschej uozy ßwěći, kotraž jim też w ßylsach spěwacź dawa. Pschetož Khrystuß je lich zyła wěstosć, Khrystuß je jich zyłe ßwěrło a ßłónzo.

Schtó je, kiž srudnje płacze?
Ja płakacź njemózu;
Mi wutroba wscha skacze,
Sso jara wjeßelu.
To ßłónzo, kiž mje shrěje,
Je Jesuß Khrystuß ßam;
Hdyž wón ßo na mnje ßměje,
Dha mam, schtož požadam.
Hamjeń.

Puežowanje po Božim pißmje

abo

lajke myßle nadeńdźech, Boze ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójßaßowe, 5. staw.

II. Schtucźka 3—32. Nětko ßu sapißani wótzojo tuteje strony: hromadźe 10 prawótzow, kotsiž se ßwojimi wyßkokimi starobami wschón cźas 1656 lět mjes stworjenjom ßwěta a spočatkow lijeńzy wupjelnja, a tak běsche móżno, so někotsi jenotliwi Boże sjewjenja j pracźaßa podadźa narodej, po lijeńzy żiwemu.

A Hadam bě sto a tśiećźi lět stary, hdyž ßo jemu po Habelowym sabićźu ßyn narodźi po jeho podobnosćźi. Na jenej stronje běsche wón kudy, hrěschny cźłowjek, jako jeho nan a jeho macź, wo kotrymž psalm praji: Hlaj, w hrěchach ßym ja płodźeny, a moja macź je mje w hrěchach podjała; na druhej stronje pak běsche j dobom potomnik teho, kotremuž běsche ßo ßłubjenje pschichodneho sbóżnika dostało, a kotryž běsche pisches wěrn do tuteho ßłubjenja saßo ponowjeny do wobrasa ßwojeho stworicźela, kotryž běsche teho dla staw ßwjateje zyrkwje. A Hadam rěkaśche ßwojeho ßyna Seth.

Po Sethowym narodźenju běsche wón żiwy wóżom stow lět, a płodźesche ßynow a dźowki, tak so wschitka jeho staroba běsche dźewjećź stow a tśiećźi lět, a wumrje.

Seth běsche sto a pjećź lět stary a płodźesche Enoßa, a běsche po Enoßowym płodźenju żiwy wóżom stow a ßydom lět, a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche dźewjećź stow a dwanacźe lět, a wumrje.

Mnohy hižo ßu ßebi myßlili, so je pożlednja ßada: „a wumrje", njetrjebawscha. Stajnje ßo wona wospjetuje, so by tak pokasała, so je knježśiwo ßmjercźe wot Hadama ßem njepscheměnjomne prawo. „Smjercź knježesche wot Hadama hacź do Mójßaßa, też nad tymi, kotsiž njejßu shrěschili j runym pschestupjenjom, jako Hadam, kotryž je snamjo teho, kotryž měješe pschińcź", piße Pawoł Romsłim kschesćźijanam.

Na podkożku knježazeje ßmjercźe sjewi ßo móz żiwjenja cźim jaßnischo. Pschetož cźłowjek wumrje hakle potom, hdyž je wón żiwjenje dale płodźił. Wužij też jednotliwy cźłowjek se ßmjercźu woteńdźe, dha je tola żiwjenje cźłowjestwa sakhowane, a nadźija na ßymjo je poßylnjena, kotrež ma pschewinyćź sawinowarja wscheje ßmjercźe.

Enoß bě dźewjećź dźeßacź lět stary a płodźesche Kenana, a bě po płodźenju Kenanowym hischcźe żiwy wóżom stow a pjatnacźe lět a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche dźewjećź stow a pjećź lět, a wumrje.

Kenan běsche ßydom dźeßacź lět stary a płodźesche Mahalaleela, a běsche po płodźenju Mahalaleelowym hischcźe wóżom stow a schtyrzyećźi lět żiwy a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche dźewjećź stow a dźeßacź lět, a wumrje.

Mahalaleel bě pjećź a schćećź dźeßacź lět stary a płodźesche Jareda, a běsche po płodźenju Jaredowym hischcźe żiwy wóżom stow a tśiećźi lět a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche wóżom stow a pjećź a dźewjećź dźeßacź lět, a wumrje.

Jared bě sto a dwě a schćećź dźeßacź lět stary a płodźesche Enocha (Henocha). Henoch to rěka: poßwjećźeny. Jeho ßu drje hižo dźěćźo Knjesej we wożebitym smyßlu poßwjećźili a podali. A Jared běsche po płodźenju Enochowym hischcźe żiwy wóżom stow lět a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche dźewjećź stow dwě a schćećź dźeßacź lět, a wumrje.

Enoch běsche pjećź a schćećź dźeßacź lět stary a płodźesche Methusalaha. A hdyž Enoch běsche Methusalaha płodźił, wośta wón w bohabojasnym żiwjenju. Wón měješe najnězńischi wobthad j Bohom, tehdy hischcźe widźomnje s cźłowjekom wobthadźazym, kaž běsche to wot dźěćźatkwa ßem sjwućźeny, tśi sta lět, a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche tśi sta a pjećź a schćećź dźeßacź lět.

Wón běsche bohabojasnje żiwy a běsche prědać Božeje prawdosćźe sa cźaß pschibywazeho jazpiwanja Božeho, kaž nam Judaich pische: Ssedmy wot Hadama, Enoch, je wěschćźit a rjekmł: Hlaj, Knjes dźe je ßwojimi wjele tawżnt ßwjatymi, so by ßud dźerżał na wschitkich, a so by schtrafował mjes nimi wschitkich bjesbóżnych, wschitkich jich bjesbóżnych skutkow dla, kotrež woni bjesbóżne ßu cźinili, a wschitkeho twjerdeho dla, schtož cźi bjesbóżni hrěchnizy pschećźiwo njemu ßu rěcźeli. Teho dla wsa Bóh Enocha żiweho pjećź, so njetrjebasche ßmjertne stysłi wućźerpjećź, a njebu wjazy widźany.

Pawoł pische wo nim Hebrejskim: Psches wěru bu Enoch pscheßadźeny, so by ßmjercź njewohladał, a njebu namakany, teho dla, so Bóh jeho běsche pscheßadźił; pschetož prjedy, hacź wón bu pscheßadźeny je wón ßwědćźenje měł, so ßo Bohu je spodobał.

Żidowske a arabske bajśi Enocha wulzy khwala, niz jeho bohabojasnosćźe dla, ale jeho mudrosćźow dla; khwala jeho, so je pißmo j pißmikami a lićźenje wunamałał, a so je wschón mudry był na hwěsdnym njebju. Po nim ßu też apokryphiske knihi mjeno dostałe. Něhdy j hrjekśkeje rěcźe pschełożene ßu ßo sakhowałe w athiopiskej rěcźi (tajku rěcźa w Afrizy) a ßu léta 1773 do Europy pschińschłe. Tam namakasch też nadrobne roswućźenje wo tym, kak ßo sěto, po měßacźku lićźene a wot żidowśkeje ßwjedźeńśkeje protyki żadane, najlěpje s lětom po ßłónzu lićźenym, hodźi wurunacź. Dokelž měješe Enoch po lićźbje lět jeho żiwjenja sa wućźerja pokneho ßłónćźneho léta po $365\frac{1}{4}$ dnjow.

Bóh wsa Enocha prjećź nimale wożrjedź lét wot Hadama hacź do lijeńzy, léta 987 po stworjenju ßwěta. Se ßedmym potomnikom Hadamowym j Kainoweje strony, j Lamechom, běsche ßo Kainowa strona najdale wot Boha jdaliła. Henoch, ßedmy potomnik Hadamowy je Sethoweje strony je najpobożńischi tuteje strony. Khrystuß njeje po tym prěni pschekraßnjeny, tola prěni stanjeny.

Methusalah běsche sto a ßydom a wóżom dźeßacź lět stary a płodźesche Lamecha, a běsche po Lamechowym płodźenju hischcźe żiwy ßydom stow a dwaj a wóżom dźeßacź lět a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche dźewjećź stow schćećź dźeßacź a dźewjećź lět, a wumrje. To je najwjećźcha staroba, kotruž je hdy cźłowjek dozpił.

So njebychu tele lićźby prawy byłe, to njemóżesch na żane waschnje dopokasacź. Prajśch-li, so njemóżesch tajku starobu, wo kajřeź nam Boże ßłowo tu powjedźi, wopschijećź, dokelž je nětcźiśchi cźłowjek tola do zyła hinaschi, dha praju, so tak jenoż rěcźi hoły njerosum. Wopomń, so nam wschitzy ßwědkosi j Božeje ßwórby do cźaßa lijeńzy ßwědcźa wo hobrśtich mozach pracźoßa, so běsche cźopkota, wjedro a mnohe druhe podeńdźenja w Božej pschirodźe do lijeńzy do zyła druhe hacź po lijeńzy, so ßo żiwjenje jednorische a stajnische miny, a so ßo sćźěßwki paradiśkeho pokoja njejßu hnydom minyłe w kolijach wschědnosćźe.

Jenoż pomałku móżesche ßmjercź móżnu krutosć prěńscheho cźłowjestwa pschelemićź; teho dla mějachu prawótzojo wschitzy dołhe żiwjenje.

Lamech běsche sto dwě a wóżom dźeßacź lět stary a płodźesche ßyna a narjekny jemu Noah, to je po ßerbśki: měr a pokoj, a dźesche: Tón budźe nasch měr a pokoj, budźe naß troschtowacź w naschej prózy a wschitkim dźěle naschich rukow na jemi, kotreź je Knjes pokłał.

S profetiśkim duchom wohlada wón po tajkim w tymle ßynu praweho, kotryž nima ßwojeho runjecźa, a měješche jeho sa pokoj pod wschej cźećźu a pod wschej stysłknosćźi na semi, na kotreź běsche tehdy hrosnosćźow wjazy dużłi hdy. S Noachom poćźina ßo druhi léttyßatk ßwětnych stawisnow; Noach je ßo narodźił léta 1056 po stworjenju ßwěta.

Po płodźenju Noachowym běsche hischcźe żiwy pjećź stow a pjećź a dźewjećź dźeßacź lět a płodźesche ßynow a dźowki, so wschitka jeho staroba běsche ßydom stow ßydom a ßydom dźeßacź lět, a wumrje.

Noah běšche pjecź stow lět stary a płodźešche Sema, Hama a Japheta; po starobje maja Noachowi žynojo tónle rjad: Japhet, Sem, Ham. Sema pak běšche Bóh najbóle požohnował, a teho dla dostanje w Božim pismje prěnje městno.

So je Noah hakle pjecź stow lět stary žo woženił, źwědźi sa to, so je žo źwěta dla wulzy hněwał; czeho dla by žo wón hewak mandźelstwa sdźeržał? Wón je widźał, so běchu wschitzy mužojo tyranowje, so žu semju napjelnili j mozu a nakylnośću; teho dla je źebi pomyšlił, so dhze radšcho być žiwy bjes dźěći, hacź so by měł njeporadźenych njedočźinkow. A ja mam sa to, so njeby nihdy na nihdy źebi mandźelski wjak, njeby-li jeho něchtón napominał: pak žu jemu patriarchowje, pak je jemu jandźel to kasał. Tak praji Luther.

Noachowi žynojo wsachu źebi hischcźe do lijeńzy mandźelske, dźěćźi pak po wožebitym wodźenju njemějachu.

Kaž je źledowazeho pschehlada spósnajesch, běšche Hadam hischcźe hacź do Lamechoweho czasa žiwy a wot teho je najstarsche stawijny człowjeko naroda Noah doštał. Wschć lićby hač naschego pschehlada lića žo wot stworjenja źwěta.

(Pokračowanje.)

Póstny czaš.

Sažo šmy do źwjateho póstneho czasa sastupili. Hdyž je kschesćźijan w tym czažu cźichi a žo wod kschiž kupi, koleba žo źwětne dźěćźo w źwětnych lóschtach a žadosćach. Neje a kóstopivo — mózeny pschezo w nowinach wossjewjene cźitacź. Tež wjele tych, kotsiž žo kschesćźijenjo mjenuja a k zyrkwi dźerža, žo do tych źołmow žobu cźahnu. Je runje, kaž by cźert w tym czažu wschćch stych duchow puschćił, so by kschesćźijanow w jich nutrnośći molił. Karneval, kotryž maja w katholskich krajinach, je hischcźe s póhanskeho czasa. Katholski kschesćźijan ma potrjebność, prjedy hacź do póstneho czasa sastupi, žo hischcźe jnnkrócź sawjeselićź. Teho dla žo wutora do popjelnego źrjedy w harje a wjeselu swjećźi.

Wobžarowne je, so kschesćźijan temule hrěschnemu cźinjenju napschećźiwo njewustupi, ale hnjsto dosćź žobu cźini. Niž jenoź do póstneho czasa podawaja žo do dźiwjeho wjeselа, ale tež zyty póstny czaš hacź k cźichemu tydźenjej. W starych czasach žo krućźe na to dźerźesche, so by s popjelnej źrjedu wicho dźiwje wjeselе pschestało. Pschetož s tymle dnjom sapocza žo poscźenje.

Schtož najprjedy mjeno „popjelna źrjeda“ nastupa, dyrbi wone powschitkownje na pokućenje w měsche a popjele dopomnićź, kaž žo to wot profetow stareho źluba niž jenoź žadasche, ale kaž tež cźinjach. Wobžeju pak to mjeno na waschnje katholskeje zyrkwje pokasuje. Njedźelu Palmarum žo palmy a hałozy źwjećźa a do popjela spala. Pschi spočatku žo wón w źudobju na woltać staji. Měschnik pacźerje spěwa, so by Bóh źwojeho jandźela póšłał, tón popjeł požwjećźićź, so by „dobre lěkařstwo“ sa wschitkich pokutnych był. Hdyž je hischcźe modlitwu wuspěwał, žo popjeł trójźy s wodu wotrjepi a měschnik źebi jón źam na hłowu nažypa a potom tym, kotsiž pschi woltarju klećźa. Pschi tym praji wón: „Wopomń cźłowjećźe, jo źy wot popjela a do popjela žo wobrocźićź!“ Nětko scźinja źebi jenoź kschiž s popjelom na cźoło. —

Katholski kschesćźijan žo bje wscheho pschemyšlenja hrěschnemu cźinjenju Karnevala poda, dokelź wěri, jo jemu popjelna źrjeda wodacźe pschinježe. Potom dyrbi žo źwětneho harowanja wídacź. Pschetož to rěka žo poscźićź.

Waschnje poscźenja je jara stare. Farisejizy poscźachu žo dwójźy sa tydźeń: schtwórtk, hdyž běšche Mójsaž na Sinai schoł, a póndźelu, hdyž běšche sažo dele pschischoł. Hacź runje žo pschikaźnja poscźenja ani wot Khrystuža ani wot japoschtołow wudała ujeje, žo tola wot kschesćźijanow to waschnje pschiwja, woni jenoź dny pscheměnjachu. Woni poscźachu žo źrjedu a pjatk, dokelź źebi źida źrjedu wotmyšlichu, teho Kujesa morićź, a pjatk bu wón kschižowany. Pola źidow běšche to snamjo žarowanja a pokućenja. (Dan. 10, 3. Esra 10, 6.) Prěni kschesćźijenjo mějachu jo jako pschihotowanje na ważne zyrtwinske skutki. Bórsy roswi žo wopaćźny nahlad, so mózesch psches poscźenje wot Boha wodacźe hrěchow dostacź.

Tež čaš poscźenja žo podlećźschi. Tak podlěschi žo poscźenje w cźichim tydźenju, kotrež něhdy 40 hodźiu trajesche, (dokelź běšche Khrystuž 40 hodźin w rowje leźał) w powołanju na Mójsaža, Eliaža a Khrystuža na 40 dnjow thutneho poscźenja. Wschitke sawjeselenja žo sakasachu, žamo hara na hažach žo wobmjesowasche, źudnijke pschepytowanja žo sběhnychu. Tež w Božich słužbach žo khutnośćź czaža sjewi. Hallelujah mschć wotmjelkny, žadyn kwaž žo njedźerźesche. To by žo jara pschećź dyrbjało, so by žo smyšł póstneho czaža bóle w sjawnym žiwjenju pola naš pokasał, so bychu žo tež źwětne wjeselа sakasałe.

Reformazija je wurostlinki póstneho czaža sběhnyła. Reformatorojo njeběchu pschećźiwo poscźenju žamemu, kaž jo tež Luther „dobre swonkowne waschnje“ mjenuje. Tu myšł pak woni sacźišnychu, kaž by źebi schtó psches njo hnadu psched Bohom dobyćź móhł. Luther janu pišasche: „To drje by pćinje było, so by žo někotre dny do jutrow, do źwjatkow a hodow powschitkowne poscźenje měło. Ale Božedła niž teho dla, so by žo Boža słužba s teho scźinika, něschto s tym sažłužićź abo Boha sjednacź, ale jako swonkowne waschnje.“ Po jeho myšli prawe kschesćźijanske poscźenje w tym wobsteji, „so źwoje cźěła khostasch a w mjeny dźerźiš“.

Sa naš evangelskich je póstny czaž źwjaty, khutny czaž, kotryž naš na najwjetsche dopomni, schtož je žo hdy w njebźeźach a na semi stało, na wunnoźenje psches Khrystuža cźerpjenje a wumrjećźe. Wone nam hrěch psched wocźi staja a dyrbi naš k pokućźe wabićź. S tej myšlu žo njesuježe, hdyž chźesch žo w tym czažu źwětnym wjeselam podacź, kotrež duschu sajedojćźa. Mdy chźemy žo wschěduje pod kschiž stupićź a wocźi wot kschižowaneho ujewotwobrocźićź, potom póstny czaž prawje źwjećźimy.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kaž hižo sjewichmy, staj žo pschi kandidatnym prnhowanju na Budyškim krajnostawskim seminarje dwaj Sserbaj woddźělićź. Wobaj staj pruhowanje hwalobnje wobstałoj. Wonaj staj Albert j Jeschiž a Wiederwach j Barta. Na Lubijškim seminarje je jedyn Sserb pruhowanje wobstał a to Nowak s Palowa. Dnž šmejemy tśóch źerbśtich wučerjow po jutrach, kotrychž jara nusnje trjebamy. Derje je, žo źadyn s tych nowych kandidatow do wojakow njetrjeba, so móža bjes pschetorhnjenja wučerśke město nastupićź. Hdy bychu do wojakow dyrbjeli, by to cźim bóle mylaze było, dokelź maja wučerjo wot lěta 1900 źem zyłe lěto jako wojazy słužićź.

— Pschichodnu njedźeln Lětare smeje žo prěnje źerbske kemschenje w nakhwilnej kschižnej zyźkwi w Draždźanach. Wodźeć źerbśtich kemscherjow, kujes farař ryćźer Jakub, je tón krócź psches sastojnśke źěło domach, pschi kotrymž jeho nichtó sastupićź njemóže, sadźěwany źam w Draždźanach pschitomny być. Na jeho měsće budźe kujes farař Mrósak-Budeźćanski spomjednu rěćź źerźećź, kujes farař Mrósak-Hrodźijschćźanski pak prědowanje. Tole kemscherje budźe najskerje pośledne, kotrež žo w nakhwilnej zyrkwi smeje. Kschižna zyrkej je tak daloko hotowa, so móže kschižna wožada w blížschim cźažu sažo do ujeje sacźahnućź a s njej žo tež nascha Draždźanska źerbśta wožada — Bóh daj nětko na pschezo — do kschižnеje zyrkwje wrócźi.

— Wulke wjeselе je sbudźiło, so je žo nowotwar źelesniźy s Wósborka do Radworja wot druheje komory pschiswolił. Ta źelesniza smeje w źwojim cźažu wulku ważnośćź, hdyž budźe dale natwarjena psches Kamjenz do Kinsbórka hacź do Wulkeho Hajna. Wě žo źejm wschitke źadanje pschi tajkej źelesniźy dopjelnićź njemóže. To by kóždy najradscho, jo sady jeho pośleńzy nimo jěźdźi. Wyschnośćź wěsćźe po móžnośći wschitke źadanja dopjelni, kotrež žo hodźa dopjelnićź, wschitkim pak njemóže k woli być. Dnž chźemy žo wjeselićź, jo źelesniźu, na kotrnž šmy dołho cźakali, dostanjemy a źwoje privatne źadanja na bok stajićź.

— Lićźba nalutowarńjow a wupožćźerjow pschezo w Sserbach pschibywa. To je jara swjeselaze; pschetož wone žu naschemu ludej s wulkim wnźitkom, wožebje w něćźischim cźažu, hdźeź ma žo ratał cźeźko bećźićź. Hdyž na khwilu něschto pjenjes trjeba, s wotkal je doštanje, hdyž žu něćźo pjenjesy tajke drohe? Wot agentow s cźeźka, abo sa źidowske prozenty. Wupožćźerńja žo stara sa źwojich ratarjow a jim k pomozy steji. K temu je sa tych, kotsiž móža źebi něschto nalutowaćź, w nalutowarńi k temu dobra składnośćź sa dobru dań pjenjesy sakozićź. Naschi Sserbja žu teź tón wužitk derje dopósnali. Teho dla teź nalutowarńje derje kćźeja. Tajka nalutowarńja a wupožćźerńja je teź Malesćanska. Wona léto a bóle žo roswiwa a sažo kćźeje. Pośledne léto je sažo s dobrym wnźitkom skutkowała a sažo 5% dobytka sa kóždeho žobustawa wusbytkowała.

— Wschelake wědomośćźe wotrjadź Maćźizy Serbskeje mějachu źrjedu tydźenja składźowanje w lischćźej jamje. Dopołdnja seńdźeschćźaj žo narodnopićźny a rěćźespytny wotrjad. Knjes pschede-

ſyda dr. Muka we woběmaj poſzedźenjomaj ſajimawy pſchednoſchk poſlicźi. Też ſa pſchichodne ſeńdźenje ſrjedu po jutrach na ſerbſkim dnju buchu pſchednoſchki pſchilubjene. W rěczeſpytnym wotrjadźe wupraji ſo też ſadanje po němſko-ſerbſkim ſłowniku. Knjes ſarař Gółcź ſ Budyſchinka chźe tajſi ſcitajecź. Popołdnju běſche knjes dr. Muka wſchitkich ſerbſkich ſpiſacźelow hromadźe ſwołał a běchu ſo też ſerbſky ſpiſacźelio w bohatej liczbje ſeſchli. „Koło ſerbſkich ſpiſacźelow“ ſo ſakoźi. W nim ma ſo jednacź wo ſerbſkim piſanju a ſchtoż ſo jow poſtaja, ma ſ wjetſcha płacźicź ſa prawidło ſerbſkeho piſanja. Schtóž někajſe knihe napiſche, móže je też ſobuſtawam koła, kotrychž ſebi ſam wuſwoli, k roſſudnej pſchepodacź. Skónčnje mějeſche hiſchcźe hiſtoriſki wotrjad poſbożenje. Pſchedźyda tehole wotrjada, knjes ſarař dr. Rjencź-Wjeleczański, poda ſajimawy pſchednoſchk wo najſtarſchich žórkach ſerbſkeho ſtawiſnaſtwa.

— Knjes kandidat duchownſtwa Wicźas ſ Khwacźiz, kotryž běſche hacź dotal ſ wucźerjom w Lipſku, je ſo do naſcheje Łužiſzy wróćił. Konſiſtorſtwo je jeho knjeſej ſararjej Kubźiy w Bukezach pſchipokaſało, ſo by ſo tam na duchownſtwo praktiſzy pſchihotował.

— Nowy dołhodny ſakoń ſa ſaſkiſch wucźerjow, kotryž je ſo pſched krótkim w ſejmje pſchijał, je ſo wot wyſchnoſcźe wudał. Wón woſanje ſtarobne pſchikohi ſ ranjenja ſchulſkich wołzadow na ſtatnu pokładnizu. Wucźerjam ſo wjazu njejmědźa zyrkwinſke dołhody na ſchulſke wotłicźecź, ale kóždy wucźer ſwoje zyrkwinſke dołhody pokne doſtawa. Sa hodźinu, kotreź wucźer wyſche poſtajenejc liczby dźerźi, ma ſo jemu wurunanje płacźicź, a to ſa kóždu hodźinu 55 hriwnowanſke hodźiny a ſa wucźbu w pokraczowanſkej ſchuli.

— W khźejorſtwowym ſejmje wuradźuje ſo ſakoń pſchecźiwo njepózcźiwoſcźi w ſjawnym źiwjenju. So je tajſi ſakoń, hdźež njepózcźiwoſcź w naſtróźajej měrje roſcźe, nuſny, dyrbi kóždy khźeſcźijanſky ſmyſlený człowjek pſchidacź a ſo wjeſkicź, ſo chźe wyſchnoſcź tajſi ſakoń wudacź. Sswobodnoſmyſlení a ſozialdemokratojo ſ tajkim ſakonjom pſches jene njejſu. Woni woſebje ſa ſwobodnoſcź we wumělſtwje wuſtupuja. Sakoń ſebi mjenujźy źada, ſo móhł ſo pſchekupź khoſtacź, kotryž wobraſy wuſtaja a pſchedawa, kotreź pózcźiwe cźucźe ſranja. Duž woni w ſejmje pſchecźiwo temule ſakonjej herjekaja. Srudne je, ſo je pola naš też tak daloko pſchiſchło, ſo wuſwoleni ſaſtupjerjo luda ſpytaja ſ harowanjom porjadne wuradźenje mylicź a njemóžne ſcźinicź. Schto dyrbi ſebi lud wo tych myſlicź, kotſiž ſu powołani, dobre luda a kraja wuradźecź, hdyž wón tajke něchto w khźejorſtwowym ſejmje widźi? — Wulke pſchecźiwjenje je też wobhladowanſki ſakoń ſa réſne mjaſbo we wſchelakich ſtronach ſłudźił, dokelž pſchiwożenje mjaſa ſ wutkraja ſakaźe. Woni praja, ſo my w kraju telko réſneho ſkotu nimamy, ſo by ſo lud ſam ſeźiwicź móhł. Cźiſcźe wěry hódne to njeje a dyrbjało ſo hakle dopokaſacź. K temu by ſa rataſtwo jenož wužitne było, hdyž by plahowanje ſkotu roſtło a rataſ wjetſcheho wunoſchka ſ njeho měł. Hdy by lud wjedźał, kajke mjaſbo je ſ wutkraja w tamnych konſerwnych tyſach doſtawał, njeby dale wo nje rodźił.

— Wulki prozeſ wotměwa ſo w tu hwilu w Elberfeldźe. Wěſty Struckſberg je wot ſamożitych ludźi pjenjeſy brał, ſo by jich ſynow wot wojeſtwa wuſwobodźił. K temu je w potajnym ſwjatku ſ łěkarjemi ſtał, kotſiž ſu jemu pille ſapihali. Te by wón młodym ludźom dawał a wone bychu jich na hwilu tak hubjenych a khorowatych ſcźinile, ſo by jich wojeſtki łěkař pſchi pſcheprytowanju ſa njekhmanych k wojeſtwu ſpójnał. Dołhe łěta je tón muž njekhoſtany ſwoje njeprawe płody źnjał. Něko pak je ta wěz na ſwěćko pſchiſchła. Prjedy pak, hacź je ſo wěz wuſwudźiła, je Struckſberg wumrjeł a tak ſwětnemu ſudnikej cźekynł. Duž najſkerje pokna jaſnoſcź do wězy njepſchiźźe a woſebje njebudźa ſo łěkařiy pomozniźy teho muža pſchepokaſacź móz. Dobre pak je, ſo tajke ſte cźinjenje ſwoje khoſtanje namaka.

— W Indiſkej je wulki hłód wudyrił. Sapoczatk februara běſche tam 9,300,000 ludźi, kotſiž na ſtatnu podpjeru cźakaja. Stót źakoźnje cźeſpi a ſ hromadami ſpada.

Tepjena wjeſz.

W dalokim kraju je wulki jěſor, kotremuž Tepjena wjeſz rěkaju.

Hdyž ſo tam wokolnych wobydlerjow praſcheſch, pſcheczo ma jěſor tajke ſpodźiwne mjeno, cźi wowſi wo nim takle baja:

Hdźež je nětkole ſchěroka woda, je něhdy wulka wjeſz była. Wobydlerjo ſu konjeſke kubła měli a jara bohacźi byli, niž pak duſchni. S tónza wſzy na hórzy je lěpjena khěźka ſtała. Wě ſo pornjo tym nahladnym ſtatokam wo wſzy je wona ſchpatna była.

W tutym domcźku je wudowa ſe ſwojim ſynkom khudſchki pſchebywł měła. Cźi nadużźi, hordźi kubłerjo njejſu tu maczer ani jeje hólcźeja ſa nicźo měli, kaž to hiſchcźe něhdźcźkuli tak je, ſo kubłeř khźěkarja a wulki makeho ſańcź nima. —

Tehdom je junu jara horzy dźeń byl. Runje tón dźeń je do wſzy zuſy muž pſchiſchoł.

Tón je dalokich pucźow dla wſchón próſchny a ſprózny byl, jako też wot ſmalateho ſłónza tak lacźny, ſo móhł pſchi ſamym ſawutlicź. Duž je wo hornźk cźerſtweje wody na boźedla proſzył. Ale nichtó njeje ſo jemu napicź dał.

Z jenym dworje kaž w druhim ſu borkajo rjekli: „Dźi nam dźi, dźi! Napij ſo ſ kuźe! Ssami wody nimamy.“

A tola ſu ſtudnje wſchě pokne wody měli.

Měwſchi ſo ſe wſzy je ſo wón k temu domej, kotryž je ſ łónza wſzy na hórzy ſtał, błiźik. Tu je ſo pod hórku na kamjeń ſynnył. Ssedźo je pokhmurjeny na wjeſz hladał a ſtonał: Ach, ſo bych tola ſrěbnjenje ſ cźerſtweho źórleſchka měł!

Na to je hnydom ſ khźěki hólcźeja ſ hornycźkom k njemu pſchiſchoł a jemu cźerſtweho napoja dał. Hdyž je ſo wón wokſchewił, je ſo pachołka praſchał: „Mój ſynko, ſchtó je cźe wucźił, też njejmatym cźłowjekam ſłužicź?“ A hólcźeja je ponižnje prajił: „Schtó by mje to hewak wucźił, hacź łubuſchka macź!“

— A twoja luba macź, je ſnano doma, abo hdźe je? —

„Ta je tam ſa hórku do haja po ſelo ſchła. Naſcha koſa je khora.“

— Rucźe ſkocź po nju! Njech khwatajźy pſchiźźe, dokelž chźu jej něſchto wulke rjeź! —

A hdyž je pachołk w ſkoku po macź běźał, je ſo na dobo zpła wjeſz do ſemje ſypła. Ale khźěła na hórzy je ſtejo woſtała. A na tu wot hłubiny pózrjetu wjeſz je woda ſ kuźoła ſbźěała. S teho je něto tón jěſor. A na to je zuſy ſ wulkim khłoſom ſanjeźł: Ludźiſko někajſe, kotreź ſo njedaſch wutkemu putnikej napicź, a źiſch, ſo njeměło cźiſteje wody! Něto dźě maſch jeje nadoſcź. Duž pij! — —

Bjes dycha w ſkoku je na to wudowa ſe ſynkom pſchihnała. A widźawſchi, ſchto je ſo ſtraſchneho ſtało, je w ſtróźelach ruzy kamajo błěda kaž ſmjercź ſtała.

Wón pak je wotmolwił: Kaž ſu ſebi dawno ſawinowali, je ſo jim ſtało. Jich wokolne pola a łuki, kiž njejźu ſ wodu ſaniczene, ſu wot někta tebi a twojemu ſynkej.

A prajiwſchi to, je ſo pſched jeju wocźomaj ſhubił. — —

Tak baja wo Tepjenej wſzy.

Dobrowólne ſzmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2775 hr. 62 np.

S Michałſkeje woſzady:

Wud. T. w Budyſchinje	3	=	— =
S Maleſchanſkeje woſzady	136	=	— =

Hromadźe: 2914 hr. 62 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gółcź, redaktor.

Dalſiche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

S Michałſkeje woſzady:

Njemjenowana po ſerbſkim kemſchenju njedź. Okuli . .	20 hr.
H. w Kelnje po póſtnej nutrnoſcźi	2 =

Hromadźe: 22 hr.

W mjenje wbohich ſyrotow praji nutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź łěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: ſarař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjej kriticzźiſchcźerinje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 13.
1. Hapryla.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihičišćerni w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Judica.

Hebrejskich 9, 12.

Khrystuß je sam psches swoju krej junu do teho swjateho nuts schol a wěčne wumoženje namakał.

Wumoženje — to je stonanje s hłubiny, kotrež psches zyle człowjestwo dźe. Pšched wrotami slubjeneho paradisa Habelowy wopor k njebjesam horje sapa jako horza modlitwa wo wumoženje s hrěcha, a pschi Habelowym rowje, prěnim człowjekowym rowje, plakaze wocži prěnich starschich horje hladaju połne stysknosće po wumoženju se smjerće. A hischće njeje pschi tysazach a sasso tysazach wopornischćow w pohanstwje a pschi millijonach nopowischćow w człowjestwje to wołanje po wumoženju wočichnyło a s hłubokosće człowjeke wutroby so pschezo sasso wudobywa tamne złonikowe słowo: „Božo, budź mi hrěschnikej hnadny!“ a te japoschtolske słowo: „Schto budźe mje wumóz wot cźěła tuteje smjerće!“ Haj, samo wonkach psches Božu stwórbu cźehnje, kaž swjaty Pawoł praji, sdychowanje a stonanje po dnju wumoženja, a schtož ma wočinjene wucho, tón srosymi w najsyłkim swjadnjenju a w symłkim wumrjećju něschto wo stysłanju a žedźenju wschěch stworjenjow po kraßnej frejoćje Božich dźěći.

Schtož je w stwórbje jenož njeßwědomne stonanje, to je w schćesćijanu swědomliwa modlitwa. Sswjaty Wóteźenasch so skónći s tej prósstwu: „Wumóz naß wot teho sleho“. Ale prjedy tuteje prósstwy steji schesta prósstwa: „Wumóz naß w běd źenju se spytowanjow“. A prjedy tuteje prósstwy steji pjata prósstwa: „Wumóz naß wot nascheje winy“. Jow je ta najhłubscha hłubina, s kotrejež je nam wumoženje trjeba. Wschěch horjow najwjetsche je wina. Dyrbi-li nam pomhane bycź, dha dyrbi so nam jow pomhacź. Pomha-li so nam pak jow w najsmutskownischim, dha je nam na wěčne pomhane, też hdyž dyrbimy tudy w cźasu se spytowanjom wojowacź a wjele sleho cźerpicź.

Ja posběham swojej wocži k horam, s wotkal mi pomoz pschiidźe. Kak rěka hora wumóženja a hdźe je město mojeho měra? To je hora Golgatha — tam je woporny wołtar kschiža s Jesußowej krwju, kotraž lěpje rěći dużli Habelowa krej a tam leži wotewrjeny row, pschi kotrymž jandźelso strażuja a wuczomniży sebi swoje sylsy trěja, prěni wotewrjeny row w sahrodźe jako napscheczne snamjo prěnjeho człowjekowego rowa na saklatej roli połnej wóstow a cźerńjow. Halleluja: Khrystuß je wěčne wumoženje namakał!

O hłubokosć, kiž wschitke słóśeće
Psches Khrysta smjercź je pózrjeła;
Ja postaju so do smilnosće,
Dha mje tu niczo njetama.
Ja spuschćam so na Khrystußa,
O, luta smilna dobrota!

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

lajke myßle nadeńdźech, Boże słowo čitajo.

Podawa źwěrny čitař „Pomhaj Bóh=a".

(Pokračowanje.)

I. knihi Mójsažowe, 5. a 6. staw.

1. Hadam	bě žiwy	930 l.	a to po stworjenju źwěta	1—930
2. Seth	= =	912 = = = = = =	=	130—1042
3. Enoš	= =	905 = = = = = =	=	235—1140
4. Kenan	= =	910 = = = = = =	=	325—1235
5. Mahalaleel	= =	895 = = = = = =	=	395—1290
6. Jared	= =	962 = = = = = =	=	460—1422
7. Henoch	= =	365 = = = = = =	=	622—987
8. Methusalah	= =	969 = = = = = =	=	687—1656
9. Lamech	= =	777 = = = = = =	=	874—1651
10. Noach	= =	950 = = = = = =	=	1056—2000

Posdźišcho wohladamy, so bě Noach psches źwojeho druheho źyna Sema žiwy hacź do Abrahamoweho čaźa. Tak móžesche wón jenu niz jenoź stawišny najstarschich čaźow, ale teź stawišny ſ čaźa lijeńzy a źlědowazych 427 lět wupowjedacź.

6. staw.

Bóh pschipowjeda lijeńzu. Noach twari kaschcź.

I. Schtućka 1—8. Kainowy narod pschišporjesche źo na semi a ſ tym pschibywachu teź bjesbóžnośće a wšchě móžne hrošnośće na semi, haj, źami potomniźy Sethowi, ſ dźowkami ſ Kainoweho roda źo woźeniwschi, dachu źo sapleść do wscheje skaźenośće. Teho dla pschipowjeda Bóh, najprjedy jenoź ſ daloka kiwajo a čłowjekam hischće 120 lět čaźa pschišwolo, potom pak ſ jaźnym a krutym źłowom, so je źudźenjom pschinźdźe, ſ kotrymž budźe wschón źwět bjes jeneho čłowjeka sahubicź, kotryž je hnadu pched nim nadeschoł.

Ludźo, to běchu potomniźy Kainowi, počźachu źo pschišporjeć na semi; to stawasche źo w čźim wjetschej měrje, dokelž źo mjes nimi waschnje schěrjesche, so źebi mužojo wjazy dyžli jenu źonu bjerichu. Čźi płodźachu dźowki, kotrež źo psches čźělnu rjanośćź wusnamjenichu.

Sta źo pak, so Boži źynojo hladachu sa čłowjskimi dźowkami, so rjane běchu; tajke čźinjachu Boži źynojo, to běchu Hadamowi potomniźy ſ rodu Sethoweho, kotryž źo ſ Bohom źamym počźina a mjes kotrymž běšche dotal pósnawanje a čześćowanje Boha ſ domom bylo. Móžno po čłowjskim źudźenju to lóhko běšche, wschako krajiny, w kotrychž čźi a tamni bydlachu, ſ źobu mjesowachu. Tak bjerichu źebi źony wot nich, kotreź źo jim lubjachu njechladajo na to, so źo tak sapletu do sahubjenja tamneho Bohu dźeń a bóle ſdaleneho naroda.

Někotři wukożowarjo Božeho słowa myßlachu źebi, so źu dźećźi Boże na jenej a čłowjske dźowki na druhej stronje pak kralowźy źynojo pornjo dźowkam ſ nižšichi čłowjskich worschtow, abo jandźelju pornjo čłowjskim dźowkam powschitkownje. Tamne mènjenje njetrźje źo ani ſ nakożenjom hebrejsleje rěčźe, ani ſ powschitkownymi nahladami a sažadami Božeho słowa; tole pak njehodźi źo nihdy sakożićź ani na Pětrowe słowa: Bóh njeje jandźelow, kotřiž źu shrěschili, pschepuschćźił, ale je jich ſ rjećźasami čźěmnośće do hele sastorećźił a jich podał, so bychu byli k źudu showani; a njeje lutował prěnscheho źwěta, ale showa Noacha, prědarja prawdośće, źameho wośmeho, a pschiwjedźe lijeńzu na źwět bjesbóžnych; — ani na Judaschowe: Teź jandźelow, kotřiž njesthowachu źwoje ferschćźinstwo, ale wopuschćźichu źwoje wobydlenje, je wón hacź k źudu wulkeho dnja ſ wěčźnymi źwjasami sthował w čźmi. S tammym mènjenjom njewurjedna źo, schtož nasch sóbźnik źam praji: W stawanju (horjestawanju) njebudźa woni źo ani źenićź, ani wudawacź; ale źu jako jandźeljo Boži w njebjesach.

By-li bjesbóžny narod, kotryž je Bóh sahubił psches lijeńzu, wukhadźał wschón abo teź jenoź ſ dźela ſ mandźelstwa mjes jandźelemi a čłowjekami, dha njeby był narod na spočatku wot Boha ſ Hadamom stworjeny, kaž nam 7. schtućka ſe słowom wobźwědćźi, ale by był płodźenje čłowjestwa, wot Boha ſ Hadamom stworjeneho, a zusbneho, wot wonka do čłowjestwa pschistupjeneho jandźelstwa. By-li Bóh tajki narod ſ lijeńzu sahubił, dha njemóhli rozumićź, čźehodla njedyrbjał źo po lijeńzy nadźećź polepschenja mjes čłowjestwom; pschetoź wospjetowanje tajkeho njewschědneho mandźelskeho słutka njeje ani na wěru podobne, ani hakle nusne.

Duž dźesche Bóh k pobożnym, kotrychž hischće měješche, a kotrychž běšche jara, jara mało, k Methusalahej, k Lamechej a k Noachej: Čłowjekojo njedadźa źo wjazy wot mojeho ducha źwarićź; pschetoź wonu ju čźěło. Ja chźu jim hischće čźaź postajićź sto a diwaźećźi lět.

Psches pobożnych je źwět bjesbóžnych shonił we Božim hroźenju.

Pódla mnohich druhich hrošnośćow běchu w źamym čźaźu, hdyž źo ludźo počźachu pschišporjećź, hobrźy mužojo na semi, mužojo, kotřiž źo psches nažylnośćź a njeprawdośćź k wulkej mozy posběhnychu a sjawnu bjesbóžnośćź na knjesstwo poiběhnychu, dokelž źo psches čźělnu móz woźebićźe wusnamjenichu; jich ród schěrjesche źo dźeń a bóle; pschetoź hdyž Boži źynojo k čłowjskim dźowkam thodźachu a je źebi sa mandźelske wsachu a ſ nimi dźećźi płodźachu, buchu mózni na źwěćźe a widźeni ludźo; temu njebě sawěćźe dźiw, dokelž ſ tajkim sjednoćźenjom čźělnośćź wschu pschemóz měješche.

Póhanske nabożiny źu w bajkach „wo pokłobach abo heroach" jich mjena sakhowake a ſ wulkej pychu wudebike; sawěćźe pak njeběchu wjazy, chiba nažylni, rubježni mužojo, psches źwoje słutki bojośćź a strójele schěrjaze, woprawdźite pschemjeńki čłowjestwa.

Sa čźaź hnady, čłowjestwu wot Boha pschišwoleny, je Noach čźinił, schtož by móhł, so by ludźi napominał a jim hrosył, a hižo běšche źo 20 lět minyło, hdyž Knjes widźesche, so ludźaźa słóćź běšche wulka na semi, a wschitke myßle a pomyßlenja jich wutroby běchu jeno ske kóždy čźaź. Ani na hroźenja, ani na napominanja njepośłuchajo, běchu ludźo źiwi, hórje hdyźli hdy prjedy; woni jěźachu a pijachu, źenjachu źo a wudawachu źo, hacź do źameho dnja, jako Noach do kaschćźa dźěšche, a woni teho kedźiu njemějachu, hacź lijeńza pschinźdźe a potepi wschitkich.

Knjes kajesche źo, so čłowjeka běšche stworił na semi, a běšche jemu źel w jeho wutrobje.

Sa wopacźnośćź wschał Bóh njeběšche spósnał, ale wo narodźe tamneho čźaźa dyrbjesche źudźićź: to njeje mój słutk, to njeje čłowjek, kotrehož źym stworił; tuton słaźeny narod ja sazpiwam a njewusnaju źo jeho jako źwojeho — a tak běšche jemu wulźy źel, so je jeho stworjenje takle słaźene.

A Knjes dźesche, źo je wschěm a po wschěm rosbźudźiwschi: Ja chźu čłowjekow sahubićź na semi, kotrychž źym stworił, haj, wschě stworjenja chźu sahubićź. wot čłowjeka hacź do słota, a hacź do wakow, a hacź do ptakow pod njebjesami; pschetoź ja źo kaju, so źym ja je stworił. Čźile čłowjekojo wschał njejźu wjazy słutk mojeju rukow, a teź wschě druhe stworjenja źu psches jich hrosnośće wotźwjećźene a słaźene.

Ale Noach namaka hnadu pched Knjesom.

Jeho wubra Bóh ſ rosźudźenja, po kotrymž chźyšche wschě stworjenja sahubićź, haj, won radźesche jemu, kotryž běšche dotal ſ njeźenjenźom wostał, so by źebi źonu wsał, a wobradźi jemu sa źobu 3 źynow; pschetoź ſ njeho a ſ jeho rodu chźyšche won posdźišcho sažo čłowjestwo natwarićź. Tu wumri źo ſ Božeho hněwa Boźa hnada, kotraź wukhowanje a wobnowjenje čłowjestwa sarukuje.

(Pokračowanje.)

Panska rola a źelesny kral.

Stary kral bě wumrjeł a bě herbu, ſ mjenom Lubin, sawostajił. Tón bě hischće mjehki młoduschk, hakle 10 mejsow stary źynk. Wě źo tajki hólćźeź thymany njebě, kralowacź a w kraju prawdu źudźićź. Duž dyrbjesche krajej něchto druhi roskasowacź, hdyž dźě bjes krajneho wjećha nihdy hicź njecha.

Swudowjena kralowna bě thorowata knjeni, a njerodźesche wo kraźnotu a wośobnośće źwěta, čźehož dla źo kralowanja radłubje wida, a na Lubinkowe městno bohotow a sastupnikow wubra. Komu je źiwno, so to nichtó druhi njebě, dyźli wulźy knjeźa?

Kaž dołho běšche kralowna źiwa, drje woni a teź druhy panojo źwoje wjelcźe suby potajachu.

Ale wona teź bóresy po źwojim mandźelskim źwětej boźemje praji. Tak bu Lubin po nanje a po maćźeri źyrota.

To bě wonym knjeźim, kiž mějachu młoduschkeho prynza sa krala a knjesstwo w rukach, pożadana weź. Někto njeběšche jim trjebu, źo pched nikim tajićź, ale móžachu źo jako pasorate wjelki pokasacź. Wbohim poddanam a robećźanam nasta ſ teho hrosa. S dawkami a robotami buchu drjeni, so móhli źo krwawnje poćźićź. W knjeźich wokach běchu mało lěpschi dyźli słót. Haj, teź druh d

jich pschahachu, cžehnitemu skotej runje, a dyrbjachu pluh a brómy cžahać. A njenjdźišče-li to tym knjesam dračam w skoku doseć, dha knjesche tych wobhich repuchaty tij a rubasche jich hospodźikaty kschub. -

Dźenš wschak tajke kschiwdy móžne njejźu. Dźenźa wschat něchtóžkuli njemdrje praji: Pschečo źu źebi tajku drějenzu lubicź dali a pschesćěharjow njesełabwali.? —

Młody Lubin pak wo tym ničo njeshoni, a też hischcje potom niz, hdyž be wotrostł. Semjenjo jemu na wschě boki holdowachu, so by wocži saślepjenej měł, a běchu jeho ł lischcźim pałmom swobstajeli, tak so wón źanu słóržbu wot ludźi njeshoni. A hdyž běšche dorostł, chzyšche źeptał do prawizy wsacź a nad krajom źam ł kralom bycź.

To pak nabłasnichu jeho, so by tola hischcje thwilu na khežorskim dworje pobył a źo pyschnych hejźowanjow nawuźiwacź móhł. W źłódkich wuźiwanjach chzychu jeho dźerźecź, so by potom starosćej, hněwanje a mjersanje, kiž źwěrnych kralow njepschepuschćej, hidźił, a jim ludźidračam pschezo dale niski lud poteptowacź dał.

A hdyž źo wón ł khežorskeho dwora domoj wrócił a źo sa krala sćini, běchu jeho myšle jeničźy na dobrowuźiwanja samérjene.

Jemu běchu pyschne sabawy a panske łóschty, hońtwy, hry a wjeźela wscho lubšche, dyžli wobcźežnośće prawdyźudźenjow a słóržbypschepytanjow.

Niski lud běšche źo nadźał, so i młodym kralom teź jich krwawne kwatle spadnu. Hdyž pak sa njón ł ničźim lěpje njebě, žałosćěšche, so wscha rjana nadźija ničźo była njeje, dyžli dym.

A to mějesche bórsy njenadźitý kónz.

* * *

Bórsy potom, hdyž bě Lubin kralowanje pschijał, běšche wulku hońtwu skakać dał. S hońtwjerjemi w lěsu honjo, wuhlada wón běku jeleńzu. Hnydom źo na konju sa njej puschćeći, jako by kchidła měł. Wona njeješche źo ł wětrom, a wón jako wichor sa njej pschezo dale psches kerki a bahna. Napośledk źo wona jemu ł wocźow shubi jako duch.

Ssobuhońtwjerjow bě Lubin dawno shubił, schto wě kdźe. Nichto njeby tak cźěrić móhł kaž wón. A we wulkich holach źo jedyn druhim łóhko ł wocźow shubi.

Wón drje ł zykej mozu trubicź poćza, so móhł źo jeho źlěborny rójž pukнycź, ale nihdźe źo jemu njewotmolwi. S teho spójna, so je źo wot źwojich towaršchow schto wě kak jara sdalił, a so je tu w dźiwim lěsu kamlutki. Schto nětko?

Wón bě hdźódny; stawy běchu pschemucźne; spróznaj běschtaj wón a tóń. Na lěź wjecźorne źmérki padachu a bórsy bu nóz.

Haj, schto nětko? Kdźe je lěsa tónz? Kdźe źadyn pucź? Dyrbju ł prawym abo lěwym bokom?

Tu bu jemu, kaž by rjekł, so ł njedałoka brinki klincža, jako hdyž kowař bije. Duž rucźe ł konja słěły, a jeho sa wujdu wjedźo, dźěšche hladacź, schto to je.

Hnydom dozpě kromu lěsa a hdyž ł njeho wustupi, wuhlada pschi źamej kromje wjeźny dom, kdźež ł wotewrjenych duri schkrě sletowachu. To bě kowarnja, w kotrejž hischcje źwjatok njebě. Sabłudźeny Lubin źo jara źwjeźeli, hdyž bě sałso ludźi nadeschoł, a so budźe hacź do ranja pod jich tśěchu pschebycź móz. Duž źo w prostej měrje do kowarnje da.

„Lubi ludźo, hlajcźe, ja źym sabłudźeny hońtwjeř a to po cźmje dale njewěm. Popischejcźe mi nózu hospodu a mojemu konjej teź.“ Kowař sćini wulkej wocźi na zuśmika, ale njemóžeshe źebi myšlicź, schtó móhł tutóu cźlowjek bycź. Na nim njebě źana pycha, so móhli jeho sa knjeza měcź. Drasta běšche tajka sprosta, kajfu ma słóžby źnadnyj hońtwjeř.

So źo kowař słróžił njeby, źo jemu Lubin sa honjeřskeho słužobnika wuda.

Kowař, jeho powitawschi, kowařskemu pschikasa: „Dowjedź wobhe słocźo pod tśěchu a nadawaj jemu pokne korto.“

Potom durje wotewrjuschi, a witaneho muža do jstwy wsawschi, dźesche ł žonje: „Mačźe, tu cźi późdnego hośća na nóz wjedu. Nalij wody, so ł smyje, a nam rucźe wjecźeř snosch!“

So ta wjecźeř sa kralowłku hubu njebě, źo rady wěri. Tola bě wscho porjadne a cźiste, a wuhłódnjeny da źebi słódźecź, jako by na hośćinje był.

Kowař ł nim wjecźerjesche. Pschipódła źo wschelake powjedasche, a sprawny kowař ničźo njepotajł, ale wupowjeda wschitko, kak cźi knjeza sałhadźeja, kak źo wschudźe žakośći a skorźi a kak sko źo lud ma.

„Hlaj dźě, semjenjo naš na krej drěja, a knjes kral jim njewobara. Teź źo prascha, hacź źnadź wo tych słóśćach schto wě. Něchtóžkuli praji, so je wón dobry a duschny knjes; ale ł wjetscha skorźa, so ma wón jenoź wutrobu wo jelenj a źorny, ale niź sa poddanow.“

Tajke rěcźe młodeho krala we wutrobje łóścźachu. Prěni krócź w źwojim źiwjenju źo jemu wocźi wotewrjeschtaj, a cźista a naha wěrnośćź źo jemu pśched wuschomaj źłyschećź da.

S płowu wijo źedźesche Lubin mjeleczo, kaž by rjez chzyk, to tola nihdy móžno njeje. A sprawny muž wotkrwasche jemu pschezo wjazy pańskich njepocźinkow. Dale a bóle źo źiwajo praji wón napośledku hospodarjej dobru nóz. Ale hacźrunje běšche mucźny, njemóžeješe wułżnycź. Srudne myšle njedachu jemu spacź. Wón źo kajeshe, cźeho dla njeje poddanski lud lěpje kedźbu měł. Duž źebi rosmyšli: to ma hinak bycź. Se źwojimaj wocźomaj chzu hladacź a bycź ludźom dobrocźiwy knjes a jako nan, tak młody hacź hischcje źym.

* * *

Hakle w poknozy móžesche spacź. Na ranje, hdyž źo hischcje dokho wułpak njebě, jeho klinki-brinki wubudźichu. W kowarni sałso hamor do źeleja bijesche. Duž njedospany Lubin stany a źo mycź poćza. S dobom sałkłscha, so kowař pschi kowanju thěro wrěłka. Wcźipny dźěšche wón pohladacź, schto źo to takle woła. A schto běšche? Kowař rjekny pschi kóźdym dyrjenju ł wótrym płoźom: „Kralo źwjerdni! Kralo źwjerdni!“

To bě nowa pschiczina sa hladarja a poślucharja, spodźiwany ł płowu wicź. Sśnědanje bě mjes tym hotowe, a duž hospoja wschitkich k blidu swoła.

Pschi źnědanju Lubin hnydom poća: „Praj mi tola, luby hospodarjo, schto to rěka, so chzesch krala źwjerdnjeneho měcź?“ Kowař wotmolwi: „Dokelž mam sa to, so je kral wěsće dobrocźiwy, ale nimo měry hrosnym panam mjehłi a mjedowy, dokelž ł nim do wocźow rjenje cźinja. Teho dla jim njecha, kaž by dyrbjał, na kóżu a kósće hicź. So by tola na nich wotwjerdnył a skrućił, so by mały lud teź móhł po cźłowjesku źiwy bycź, a niz kaž wudrěwany słót. Duž dha pschi nakowje stejo wschědnje wołam: Kralo źwjerdni!“ —

Kajke dychanje źo ł tajkich płowow w Lubinowej duschi shori, źo źamo wě.

Hotowy na wotjěchanje źo wón ł nimi roszohnowa.

„Mějtaj luby dźak sa hospodu a blido: A ty, luby, sprawny pschećźelo, měj sa te wośrajenja hischcje wutrobnischi dźak. Dali Bóh, źo sałso wohładamoj. Jeli je wschěm tak, kaž źy mi rosestajał, smějesch bórsy wulki dźiw!

* * *

Pschijěchawschi domoj, źo Lubin jako ł zyła pscheměnjeny sdasche. Ludźo widźachu jeho ćhmurjeneho a stajnje ł płowu tichajcź. Dotal bě jemu na wobliczu jenoź lute sałsne płónzo stało; sa to stejesche tam nětko cźmowy mrok.

W hubjenej drasće, jako wschědny burski muž, pschećźahowasche wón pěchi zyły kraj, tak źam źo wobhonjejo, kak woprawdźe ł ludom śteji, a hacź trasch tón kowař tola njeje pschesałhane słóržby wjedł. Knjezich nochzyschе źo napraschowacź; pschetoź wón źebi myšlesche: cźi bychu mi tola wschitku winu prěli a mje do wobliča wobehłali.

Ale dołhich wobhonjenjow k dohladanju trjeba njebě, so njejźu te słóržby źane łźě.

„Cźakajcźe, wy njekrałniczy.“ wón w źwojich myšlach dźesche, „cźakajcźe wy pschećźeharjo! Kaž sćje ł mojim ludom sałhadźeli, tehorunja źo też ł wami stań!“

A kaž běšche źebi wotmyšlił, źo sta. Jěźdni późłojo słajachu winowatych panow k njemu na kralowski hród.

Schtó wě, kajkich kraźnych darow běchu źo nadźeli, cźehoź dla źo ł drohej pychu na pucź dachu.

Ale hdyž běchu źo w hrodźe w źudnej sali shromadźili, jich źiwj strach hrabasche. S wótrym płoźom jim kral wschě słóśće porokowasche, a jim ł pkomjenitymaj wocźomaj pschipowjedźi, kajfi je na jich sawinowanja prawy źud.

Wón da jim jich pyschnu drastu sedrěcź a hrubu drastu na nich słykacź. Potom da jich pschahacź, pschezo schtyrjoch do jeneho płuha. Kotiźź źo sapjerachu, buchu ł njemdrej mozu słłuźeni a wujimani.

Kral wsa źebi na nich wótry kschud.

S bliska kralowego hrodu běšche polo. Jow dyrbjachu nětko

czi sapjchahani brósdu woracź; hdyž njechachu dosćź czahnyćź, pohonjesche jich kral. —

A roli, kotruž běchu dračowšzy panoju a knjeza šworacź dyrbjeli, narjeknychu ludźo: „Panska rola".

* * *

Wot teho czaža šem bě Lubin hakle woprawdźity kral, haj, to niž jenož j mjenom, ale tež w dobrych skutkach, kajšeź praweho krala debja. Schtóž měješche něschto skorźicź, měješche tež wotewrjeny pschistup k njemu, byrnješ tež robocźan byl.

Sšudnym knjesam žo njedowěrjo, šudźesche wón j runej měru wschitkich šam.

Schtož bě krajnych dawkow trěbne a nusne, dyrbjesche lud wě žo dawacź. Ale dawkidawanje k wukormjenju brjuchatych a hordych panow měješche j zyla kónz.

Kowarja, kiž bě jemu tehdy wocźi wotewrił, šebi wón na hród wsa. „Wot nětka sy jenož sa nuje kowaź. Kowaj jenož moje konje a shotuj mi dobru bróń."

Lubinowe prawduhajenje měješche tež šwoje sćźchwki.

Bjez doju, jo j cźěžnoty wumoženi burjsy ludźo krala nětko na wutrobje noschachu a psche wscho lubowachu.

Ale jo poddušcheni knjeza se slabami sa tym dźěchu, žo na poddušcherju wjecźicź a jeho faktóćź, tež žadyn dźiw njeje.

Kral njebě šebi nihdźe wjazy žiwjenja wěšty. Teho dla jemu wuschikny kowaź strójne wobleczenje sczini. To bě se želeša, j wjele tyžaz wócźtow wudźěkanc, a tola tak hibacźne kaž wokmjana šuknja.

Pches tón khabat žadyn kakacź abo mjecź njemóžesche. To bě jemu wobora a wěšty schkit psched mordarśkej ruku.

S teho pschiidźe, jo šu jeho želeneho krala mjenowali.

A mjeno „Želežny kral" je w rtnych powedancźkach a stawisnarśkich knihach hacź do dźenžnišcheho dnja wostało.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sserbšta Boža šłužba w nakhwilnej kschižnej zyrkwi w Draždźanach běsche sandźenu njedźelu jara bohacźe wopytana. Delne města wulkeho Božeho doma běchu wschitke wobšadźene a tež na łubjomaj wohladachmy nutrnych pošłucharjow. Spowjednych běsche 235 a to 108 mužśkich a 127 žónśkich. Pschichodna šerbśka Boža šłužba smješe žo, da-li Bóh, w kschižnej zyrkwi šamej a to 24. junija.

— Ratarjo sapocźnu stykhniwi byćź, hdyž njecha symy kónz byćź a pschezo sažo šněh j běłych mróczelow pada. Hdyž běchu w pošlednich lětach hižo šwoje nalětne dźěło na polach w tym czažu sapocźećź móhli, njejšu hišcźe lětša nicźo na polach dźěłacź móhli. A my tež dokhe léta njepomninmy tajtu dokho symu a telko šněha, kaž šmy lětša měli. Hdyž symsći czaž tak dale póndźe, je móžno, so šmějemy běłe jutry. Tola wschak žo ratar nabojećź njejmě. Nadźijomnje po nětcźišcźim njewobstajnym mokrym wjedrje wobstajny rjany czaž pschiidźe. Pschetož stari ludźo hižo praja: na dołhu wobstajnu symu pschiidźe tež wobstajne czopłe naléczo. Bóh luby Knjes žo pschezo w prawym czažu sa naš stara, hdyž chze tež nascha šłaba człowśka wutroba khabłacź a dwělowacź.

— W Draždźanach je wumrjeł knjes can. cap. senior Blumentritt. Schtóž by do Budyschina pschischoł, tuteho muža derje snjesche, hdyž jeho na haižu nadendźe, kotryž drje běšche swonkownje mała wožoba, kotryž pak běsche wulki dźěławy duch a je tež wjele dokonjał w šwojim žiwjenju. 30 lět běsche wón direktor katholskeho seminara a je temu wustawej a jeho roswiwanju šwoje najlépsche mozy woprował. Psches jeho minjenje stupi na khowu Budyškeho tachantstwa sažo Sserb, knjes can. cap. cantor Luscźanśki, kotryž nětko sastojnstwo seniora pschedwsmje. Dalische khowne pscheměnjenje we wschěch sastojnstwach katholsheje zyrkwje je tež wocźakowacź, dokelž nětcźišcźi biskop Wahl šmjercź khory leži a nadźija njeje, so by sažo wotkhorił. Kaž šłyschimy, pobrachuja tu khwilu katholsji měschnizy, so žo wschitke sastojnstwa wožebje w Budyschinje wobhadźićź njebódźa.

— Budyška ratarśka schula lětša šwjedźeń 25 lětneho wobstacźa šwjecźi. Tale schula je sa wudospołnjenje naschich šerbśkich ratarjow j wulkim žohnowanjom skutkowała, kotriž šu ju w bohatej liczbje wopytowali. Swježelaze je, so móže se schulu tež jeje direktar Brugger šwój 25 lětny jubilej jako wodźer tuteje schule šwjecźićź.

— Psched krótkim my sjewichmy, so je žo w Kamjeńcu sa noweho primarija knjes kapłan Graf j Kamjenizy wušwolił. Nowischa powjesćź pak dóndźe, so tale wólba najsćerje płacźaza njebudźe. Nětcźišcźaj Kamjeńśkaj duchownaj a wjeźni zyrkwinsźy wjećźićź, kotrejž žo pschećźiwo temu wušwolenju wobcźećowali, dokelž žo po sakońśkim prawje stało njeje. Konsistorialna wyschnosćź je tole wobcźećowanje sa prawo pósnała a duž smješe žo najśćerje nowe wušwolenje. Kaž kóždy kroćź pschi tajtim wušwolenju njemérne žołmy wyšoko dźeja a wschelake njeluboscźiwosćźe pschiidźu, budźe nětko njemér cźim wjetschi, hdyž žo nětko jena strona w šwojim sakońśkim prawje sranjena cźuje a to j prawom, kaž pschipósnawazy wušud wyschnosćźe wupraji. Sa duchownśke žiwjenje wožadny je to jara wobžarowacź, dokelž šrudnje póda cźerpi.

— Jara pschipósnacź je, so šu Khwacźanśzy schulšzy prjódkstejerjo wupišanje druhego schulśkeho nětna, kotrež je žo pschećźiwo jich myšli stało, j tym sažo wobrocźili, so šu sa Sserba žo tam samolwjazeho 100 hriwnow wožobuje pschikohi postajili. Hdyž žo tajte wupišanje stanje, ma žo wě žo wot pschedstejićźerja schulśke prjódkstejićźeśćźiwo hromadźe swołacź, a wschitzy maja šwój nahlad wuprajićź. Wožebje pak je w tym padźe myšl jenotliwych prjódkstejićźerjow šłyschećź, hdyž šu wo tajte khowne praschenje jedna, hacź je nusne, so žo městno dale se šerbśkim wučźerjom wobšadźi.

— W Lipscźanśkim pschedměśćźe Sellerhausen je žo nowa evangelśka zyrkej — j mjenom Emmaus — poßwjecźiła.

— W Lipšku w tu khwilu rjana liczba Sserbow studuje. Duž tež sažo „Sorabikum" jako šerbśki wodźěł Łužiśkeho predarśkeho towarśtwa rjenje kćźeje. We Łužiśkim towarśtwje šu w tu khwilu tšjo Sserbjo. Dwaj theologaj: Wićźejk a Mrósak a jedyn prawisnik: Gólcź. Nětko pschiidźu sažo do Lipśka tšjo Sserbja: Rósebergs, Kschižan a Gólcź. K temu wopytuja druhy studowazy sšhadźowanja Sorabika: studentaj prawisnistwa Kubiza, Wićźas a druhy. My žo dopomnimy, kajte běšche w šwojim czažu kćźejaze žiwjenje w Sorabiku. Njech tole žiwjenje sažo sakćźewa! Nětko je temu sšladnosćź a nadźija.

— Evangelśke hibanje w Awstriśkej žo dale roswiwa. My móžemy pschešwědćźeni byćź, hdyž widźimy, kaž žo tole hibanje w cźichim pschezo dale a bóle roswiwa, so je to woprawdźe pschešwědćźenje wutroby a nic, kaž žo prjedy myšlesche, jenož šamyšł narodneho pschećźiwjenja Němzow. Hewak by wone žo nětko shubiło, hdyž šu žo žołmy narodneho wojowanja lehnyłe a je nadźija, so měr pschiidźe. Evangelszy w Awstriśkej wschak lóhko nimaja, hdyž dyrbja šebi šwoje zyrkwje šami se šwojimi šrědkami natwaricź, dokelž wot stata žaneje podpjery njedostanu. Duž je tež sažo w Draždźanach nowy wubjerk hromadźe stupił, kotryž dobrowólne dary hromadźi sa evangelśke hibanje w Awstriśkej. Wě žo je wěz Gustav-Adolfśkeho towarśtwa evangelśkich w rosprośćenju podpjeracź, ale jeho polo je tajte wulke, so dyrbi wschudźom šwoju ruku poskićićź. Duž je nusne, so žo temu-le evangelśkemu duchownemu hibanju rasna a wožebna pomoz poskićći, so njeby duchowne hibanje sažo wotemrjeło, dokelž njemóža do skutka stajićź, k cźemuž wutroba cźěri.

Něschto k rospominanju.

Deschćźik šemju płódnu cźini.

* * *

Hakle po šurowej šymje pschiidźe lubosne naléczo.

* * *

Psches puscźinu dźe do Kanaana.

„Pomhaj Bóh" njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin" na wžach a w Budyschinje dostacź. Na schtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźišła žo sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Sšmolerjej knihicźischćećźnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 14.
8. hapryla.

Lětnik 10.
1900.

Hſerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Palmarum.

Filipiſkich 2, 5.

„Kóždy mjes wami budź teje myſle, jako Khryſtuſ Jeſuſ běſche!"

Sczenje palmowneje njedźele nam pſched wocźi ſtaja, kak Jeſuſ pod khwalbuſpewanjom a hoſianawołanjom Jſraelſkeho luda horje cźehnje do Jeruſalema, nuts do ſwojeho Wótza domu, wopiſuje nam tón krónowanſki cźah teho Knjeſa, ale króna je cźernjowa a trón je kſchiž. Tak ſteji ſcźenje dźenſnjiſcheho dnja pſchi ſaſtupje do martrowego tydźenja ſ napiſmom: „Hlaj, twój kral pſchindźe k tebi cźicheje myſle."

Epiſtola dale do ſady a do wyſoka pſchima a nam wopiſuje zyły cźah Jeſuſowego źiwjenja: wot źłoba k kſchižu, wot kſchiža k trónej. Zyły wobraz Knjeſowego poniżenja a powyſchenja ſo nam dźenſa woſnamjeni a napiſmo rěka: „Kóždy mjes wami budź teje myſle, jako Khryſtuſ Jeſuſ też běſche." Pſchetož niz k pſchihladowanju, ani k pſchiwſtankju ſamemu a k holemu hoſianawołanju ſo nam tajſe prěduje, ale ſo bychmy ſobu cźahnyli a tutemu krónowanſkemu cźahej ſo pſchiſamkli. Epiſtola nam móznje pſchiwoła ſ Khryſtuſowym hłoſom: „Pój a dźi ſe mnu" a my chźemy ſ Domaſchom wotmołwicź: „Cźehńmy ſ nim ſobu, ſo bychmy ſ nim wumrjeli" a prajmy ſ Pawołom: „Wumrjemy-li ſ nim ſobu, dha też budźemy ſ nim ſobu źiwi, cźerpimy-li ſobu, dha też budźemy ſ nim ſobu knjeźicź."

Je wažne ſłowo, kotrymž tón japoſchtoł ſapocźina: „Kóždy mjes wami budź teje myſle, jako Khryſtuſ Jeſuſ też běſche". Wón praji: „Kóždy" — bje wſcheho wobmjeſowanja, njech je cźłowjek hiſchcźe tak wulki na ſemi abo hiſchcźe tak mały, njech je bohaty abo khudy, khory abo ſtrowy — Pawoł žaneho wuměnjenja njedopuſchcźi: njeje žadyn pſcheſtary a žadyn pſchemłody, žadyn pſchemózny a žadyn pſcheſłaby. Jow je ſłowo ſa naſ wſchitkich kajkežkuliž ſmyſlenje twojeje wutroby je, kajkežkuliž wotpohladanje ty maſch, tute ſłowo je Pawoł też ſa tebje piſał, pſchetož wón praji „kóždy". To ſłuſcha k majeſtoſcźi a wobſebnoſcźi ſchefcźijanſtwa, ſo ſo na wſchitkich cźłowjekow wobroczi bjes resdźelenja. Zyłe prědowanje jeho wěry ſa kóždeho cźłowjeka rěka: „Wěř do Jeſom Khryſta, dha budźeſch ty a twój dom ſwóžny!" To zyłe napominanje jeho wucźby na kóždźicźkeho ma ſo tak: „Dźi po Khryſtuſu!" Sa wſchitke ſtawy, ſa wſchitke ludy, ſa zyłe cźłowjeſtwo ſo błyſchcźi jenož jene kraſne bójſke ſnamjo, do kotrehož dyrbi jenotliwy cźłowjek kaž zyłe cźłowjeſtwo ſo pſchekraſnicź: to je Jeſuſ Khryſtuſ.

Kajkeje myſle wón, podomnoſcź Wótzowſkeje kraſnoſcźe, běſche, je nam wſchitkim ſnate: „Wón poniżowaſche ſo ſam a bě poſłuſchny hacź do ſmjercźe, haj, do ſmjercźe na kſchižu.

Runje tak też dyrbimy my ſmyſleni bycź: poniżni a poſłuſchni. Poniżni pſched Bohom, tak ſo tu njedoſpoknoſcź źiwojeho cźłowſkeho bycźa, ſmyſlenja a cźinjenja pośnawajo ſo pſched jeho majeſtoſcźu a ſwjatoſcźu jako hubjeni

kniežomni, hrěschni człowjekojo wschědnje pokorjamy a radźi tu hrěchi wodawazu, troschtowazu a wobnowjazu hnadu Božu w Jesušu Khrystušu sapschimnjeny. Ponižni tež psched człowjekami, tak so pschezo druhich wysche ważiny dyźli sebje šamych, a hdyž mamy njepravo, to rady pschidamy a wusnajemy. Poßłuschni Bohu temu Knjesej, hdyž w jeho kasnjach khodźimy a tež wscho horjo a domachpytanje šebi lubicź damy s Khrystußom prajizy: Wótcže, twoja wola šo staú, niz moja wola! Poßłuschni tež człowjekam, kotrymž poßłuchacź mamy, starschim, wuczerjam, duchownym, wyschnosći, tak so wscheje njeluboscže, lěnjoscže, njepózćiwoscže, wopiłstwa, jebanstwa, paduchstwa a pschećiwjenja šo wostajimy a sdalujemy.

Praj, mój luby cźitarjo, njeměł zyły šwět hinaschi napohlad, njeby zyłe khcheścźijanstwo zyle druhe było, hdy by tutemu japoschtołskemu napominanju šo wot wschitkich poßłuchało? Haj, nicžo dyźli měr a sbožo by knježiło we wschitkich khcheścźijanskich woßadach, domach a wutrobach, by njebjo na semi było, hdy bychu wschitzy teje myßle byli, jako Jesuß Khrystuß tež běsche. Teho dla chžemy-li w cźaßu, a schtož ważnische je, tež we wěcźnosći sbožni a sbožowni bycź, dha saprějmy šebje šamych a stupajmy do Jesußowych stopow! Ta bohabojosćź je k wschitkim wězam wužitna a ma šlubjenje nětežišcheho a pschichodneho žiwjenja. Žadyn grunt pak nichto njemóže sakožicź, khiba tón, kiž je sałożeny, kotryž je Jesuß Khrystuß, tón tschižowany a horjestanjeny!

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

łajke myßle nadeńdźech, Boze słowo cźitajo.

Podawa šwěrny cźitar „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójsaßowe, 6. staw.

II. Schtucźła 9—22. Poßtajeny cźaß 120 lět běsche šo tak daloko minył, so dyrbjesche Bóh wscho pschihotowacź, so by sa prawy cźaßch tež łkutkował. Teho dla Noachej wscho sdźěliwschi, kasa jemu, so by kaschcź po poßtajenych měrach natwarił a po Božej radźe sarjadował, a sdźěli jemu, k cźemu ma kaschcź bycź.

To je Noachowy narod, s kotrymž je šo Sethowy ród na stawje 5, 32 słónczik a s kotrymž šo stawiśny Božeho kralestwa něto sabjeraja: Noach běsche prawy muž a bjes poroka, a wjedźesche, kaž něhdy Henoch, bohabojasne žiwjenje w šwojim cźaßu, a płodźesche tsjoch šynow: Sema, Hama a Japheta.

Ale semja běsche sa jeho cźaß skażena psched Božimaj wocźomaj a pokna słóscže. Ludźo běchu šo do njewěry a do bjesbóžnoscže sanurili, a mjes ludźimi knježachu šame hrosnoscže a naßylnoscže.

Noach je teho dla najwjetschi a najßwjecźiśchi se wschěch człowjekow, dokelž mjes nimi ani jeniczki njebě, na kotrehož šu wschitzy, wschitzy s jeho cźaßa byli, niz jenož cźi s jeho města, s jeho kraja, s jeho luda; wón běsche jeniczki a šamlutki sa šwój cźaß, kotryž w Božich pucźach khodźesche.

A Bóh pohlada, na šwój skutk šo směriwschi, hischcźe ras na semju, so by wohladał, hacź je schtó rosumny a by šo po Bosy praschał; ale schto by wón wohladał? Hlaj, wona bě skażena; pschetož wschitko cźěło běsche šwój skutk na semi skaßło. Woni běchu wschitzy wotstupili a wschitzy hrosni; žadyn njebě, so by dobre cźinił, tež niz jedyn.

Duž dźesche Bóh k Noachej, kotrehož běsche wobhnadźił: Wschitkeho cźěła łónz je pschede mnje pschischoł, dokelž njeje pschiwoleny cźaß mojeje hnady žanego płoda měł; pschetož semja je napjelnjena wot nich s njeprawdosćźu, a hlaj, ja chžu jich skaćycź je semju, so by šo słónczńnje łónz poßtajił jich hrěcham.

Sćźiń šebi po tajkim, dokelž chžu tebje s twojimi wutkhowacź, na wulkej pławjenzy, kotraž ma bycź s podłożkom, kaschcź s jědlowehо drjewa, a sćźiń w nim komory abo wodźělenja, a poßmol je se šmołu šnutskach a šwonkach, so njemóhła woda do kaschcźa.

A sćźiń jón tak: Tři sta łóhćźow dyrbi dołhi bycź, pol sta łóhćźow schěroki a třizyćźi łóhćźow wyßoki, po tajkim schěćź króćź dźěschi hacź schěroki a dźesacź króćź dźěschi hacź wyßoki.

Po wulicźenju wyschcheho twarjeho radźicźela Silberschlag († 1791) běsche kaschcź 22 stopnjow wyschschi, 156 stopnjow dźěschi a 166 stopnjow wužśchi hacź kralowski hród w Barlinje. Wscha rumnosćź w kaschcźu běsche 450,000 rumnych łóhćźi. Wschelazy šu šo prascheli, hacź je tajke kaschcźisko na wodźe płuwało a šo hibało. Pobožni Hollandźay šu po šamych pomjeńschenych měrach něktore łóđźe twarili a šu šo teho dla dyrbjeli pschi spoćźatku wjele wußměchowacź dacź. Tola nashonjenje powucźi jich, so šo tajka łódź wjele cźěćźicho hiba hacź łóžda wschędna łódź, so pak sa to tež samóže tśećźinu wjazy njesćź.

Jene wokno — dźěru, prósłonjenźu — sćźiń sa šwětło a powětr w kaschcźu, na wjerchu, jedyn łóhćź wulke. Durje, dosćź wyßoke a schěroke tež sa najwjetśche šwěrjata, dyrbiśch šrjedźa na jeho stronu stajicź. A kaschcź dyrbi tři łubje abo poślłody měćź; jenu spody, druhu šrjedźa a tśećźu horjekach, a na tutych tśjoch łubjach saměśćź potom wschelake wodźělenja.

Silberschlag měni, so běchu na delnjej łubi wodźělenja sa wjetschu šwěrinu, na šrjedźnej wodźělenja sa ludźi a mjeńśchu šwěrinu a na hornjej ptaczki. Kóžda łubja mějesche tež šwoje wodźělenje sa šyno a šłomu; pod tśěchu pak hodźesche šo łhowacź nadoba, sorna, šynnjenja a šynnjeschka, a na pławjenzy mójachu cźeršynu wodu cźěrać. Najcźejścho je rosßudźićź, hdźe běsche wokno naprawjene. Po šłowach hebrejśkeho Božeho šłowa rěka: Sswěćko dyrbiśch sćźinićź do Archi, a do łóhćźa wot horka dyrbiśch je dokonjećź. Po tutych šłowach njchodźi šo rosßudźićź, hacź běsche to woprawdźite wokno, łóhćź dołhe a łóhćź schěroke horjeka na kaschcźowej tśećźe, so by šo Noachowe wodźělenje tak poßtwětliło, mjes tym so mějesche wscha šwěrina po cźmje pschebywacź; abo hacź mamy šebi tak myßlicź, so běsche tele wokno łóhćź schěroke po dołhosći po wschěm kaschcźu, abo hacź běsche trasch na boku naprawjene, tola tak, so njeběsche dale horka hacź łóhćź pod hornjej kromje; a hacź mějesche w tajkim padźe jenoź hornja łubja tajke wokno abo tež šrjedźna a delnja. Njech je temu kaž chce: Schto seschkodźi, šebi myßliwschi, so bě Noachowy kaschcź podołhojta, na wodźe płuwaza hródź s łóncźojtej tśećźu, so bychu móhłe wody, j njebja šo lijaze, wotběćźećź? Pomyßliśch pak šebi, so běsche Noachowy kaschcź podobny kaschcźej morwehо, dha by šo to hrósbnemu a łhutnemu wobrasej derje pschihodźiło: wschón šwět bu pohrjebany s lijenźu. Tola, Bohu budź dźał! tež nasche kaschcźe łhowajo, kaž Noachowy kaschcź, drohe poßkady, niz sachodnosći a sćźnicźu, ale poßkady na wěśte stawanje na poßlednim dnjn.

Pschetož, hlaj, ja chžu wodowu lijenźu pschiwjesćź na semju, so by škażene było wschitko cźěło, w kotrymž je žiwy duch pod njebješami; wschitko, schtož je na semi, łónz wosmje.

Ale s tobu chžu ja šwój šlub sćźinićź, so chžu tebje se šwojimi wutkhowacź. A ty pónđźesch tehо dla do kaschcźa a twoji šynojo a twoja žona a twojich šynow žony, s tobu hromadźe wößom duschow.

W hebrejśkim Božim słowje nakožuje šo sa Noachowy kaschcź słowo, kotrež jenoź hischcźe sa kaschcźił nedeńdźesch, w kotrymž je šo Mójsaß do wody šadźił. Bjes dwěla je tele słowo egiptowskeho wutkhada. Lacźanske Boże pißmo ma sa to słowo area, j kotrehož je słowo archa nastało. Mi běsche tele słowo, hdyž běch hólcźej, jara snate, dokelž běsche mi macź w mějesće na hermanku kaschcźił se wschelakej drjewjanej šwěrinu kupiła a rjekła: Hlaj, šynko, tajka běsche Noachowa archa!

Noachowi šynojo, j najmjeńscha Japhet a Sem, běchu něto hižo na wschě dźewjećźdźesat lět stari a najśćerścho hischcźe njewożenjeni. Tak běchu słowa „a twojich šynow žony j tobu“ napominanje, so by šebi Noach na to pomyßlił, so bychu šo wożenili. To běsche podobny srěćk, j kotrymž bychu šo hischcźe někotre dusche wukhowacź dale psched powschitkownym sahubjenjom, jeli so bychu chzyłe, kaž posdźišcho napominanje Lotowe sa šwojich pschichodnych šynow, jenoź so mějesche napominanje, Noachej a jeho šynam date, lěpschi wuspěch.

A ty dyrbiśch se wschitkich šwěrjatow wschelakeho cźěła, wot wschěch ptaczich a šwěrinśkich družinow, po dwěmaj, mužśke a žónśke do kaschcźa wjesćź, so bychu j tobu žiwe wostałe.

Wot ptakow po jich schlachćźi, wot słotu po jeho schlachćźi, a wot wschelakich wakow na semi po jich schlachćźi, wot łóžđeho

teho po dwěmaj, a jeli so žu čjiste swěrjata, jich žydom, po tajkim dwójžy dwoje a jene mužjke pódla teho, k tebi nuts póńdža, so bychu žiwe wostałe.

A ty nabjeř wschelaku potrjebu, kotraž žo k jědži hodźi, a shromadź ju k žebi, to ty a wone sa wschón čkaš, hdyž maćje w kaschežu pschebywacź, jěsćź měli. (Pokračowanje.)

Widźenja w nowolětnej nozy.

W žwojim čžasu běšche bohabojasny muž. Tón žedźesche něhdy wječor Sylwestra, to rěka: pošledni wječor stareho lěta, žamlutki pschi małej lampje. Psched žobu na blidźe měsesche spěwarske ležo, a spěwasche ž nich ž nutrnym hkožom khěrlusch: To stare lěto saschko je; my, Jesom Khrysheče, khwal'my čje.

Wonkach bě syma wješ a kraj je žnehom pokryta. Čjicha nóz ležesche na běłej semi. Niczo njebě pod njebjom žkyschecź, khiba hdyž hodźina ž zyrkwinje wěže bijesche, swonowe synki.

Wuspěwawschi khěrluschowe schtučźki ko muž do khutnych myžłow snuri. Wón žebi to lěto, kotrež chžysche něto bożemje prajicź, hischče junkrócź do pomjatka k wobhladanju wsa, a pohlada też žam na žo, hacž je na njebjeskim puczu dale dyžli loni. A na kónzu pscheprytanja sdychny: „Mój Božo, budź mi hrěschnikej hnadny a idźerž mje na twojich žwjatych schčežkach žwěrnischeho."

Potom pschiindźechu jemu wschelake myžłe, kak chže se stareho lěta do noweho stupicź, ž roskačźom a nakasanjom.

Pschi tym žobu pschiindźe na prasčenje: hacž-tež-to w žwěčče wonka wschitzy ludźo, kotfiž njespja, nowolětnu nóz w modlitwach a ž pokučenjom žwječa?

Ledma bě to na pok mjelczo wuprajił, dha žo jemu jandźel jjewi, wsa jeho sa ruku a dźesche: „Čjłowjske dźěčo, pój a hladaj, kak žo to w žwěčče ma! Wjele k wokschewjenju ducha njewohladasch. To mi khroble wěź!" —

Wjeđenj wot njebjeskeho pósła je wón wjele pched wočjomaj poměł. A schtož je w tutej nozy widźał, je nam napišane sawostajił. Něschtožkuli ś tutych pišmow sa naš sajimawe njeje; teho dla jo na bok stajimy. Ale schtož žo sa naš hodźi, wsminy ž jeho powjedanja žem. A wón powjeda nam tak:

Hdyž žo na pucź dachmoj, žo mi njenadźiży wocźi pscheměnischtej. Móžach psches murje a sćěny, žamo do tych komorow a stwow, hdyž žana žwěza njebě, widźecź. S wjetscha wschudźom ludźo se stareho lěta do noweho spachu. To běšche mi bjes dźiwa, a popschejo jim wotpočźink duzy nimo prajach: Bóh daj dobru nóz! A spiče derje!

Prěni raš sastachmoj pschi wulkim kněžim domje, hdyž běšche we wschikich woknach cźma. Knjes a knjeni doma njeběschtaj. Běchu se žanjemi k druhim knježim na bjesadu jěli, hdyž bě wožobna nowolětna nóz, to rěka sabawjenje ž hoscźinu a winom, se wschelakej hru a pyschnej reju.

A jako běchu knježa ž dwora, běchu žo też jich žkužobniży: pacholo, horjenza a druhy w skoku s durjemi sežuwali, schtó wě hdźe, žwojich dyrdomdejow hladacź.

To dźě ž wjetscha hinak njeje, hacž jo stare snate pschižkowo płacźiło, hdyž žu tajzy knježa, kiž žu pobožnego ducha!

Jenož w stwicźzy, hdyž jich małe dźěcźi spachu, žo nózna lampka žwěcźesche, a stara pěstończa bě pódla wužła. — Kak je khcheschźijanskim starschim móżno, wostajinschi žwojich małych, w cźmowych nozach po wjeselach jěđdźicź? —

Mój wodźeř mje dale domjedźe. Duž pschiindźechmoj k domej, w kotrymž bohaty muž bjelesche. Tón hischče do koża njebě a žebi žwěcźesche. Na blidźe ležachu knihe; ale to biblija njebě abo žnadź druhe Bože pišmo. Na dołhich stronach njeběšche ničźo druhe hacž cźitka a liczby, kiž jemu žwědźachu, kelko je wuprodźił a kelko ma danje, kelko ma žbytkow na njedźi, kotruž je dźěławym ludźom wočźahnył, kelko je ś lichowanjom na žicźe nadrěł, kotrež je tunjo kupił a droho pschedawał. Na kónzu kóždeje stromy wón ś khowu pokiwny: hlaj, kóžda strona jemu praji, kak je bohatstwo rostko. A hdyž knihe sačźini, wón ruzy hromadu stłóczi. Skoro žo sdasche, jako by chzył ruzy k pačerjam styhnyć. Ale to bě robocźan mamona hižo wjele lět dołho sabył. Widźach jenož, kak žebi ś wjeselom ruzy móllowacź póczinje. Mój towarśch praji: „To móslij a trěj! Te žyłły khudych, kiž žo twojich porstow slěpjene dźerža, nihdy njestrěwasch; rybuj tak jara hacž chzesch!"

Na to khwatachmoj dale.

(Skónczenje pschichodnje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sćěhowazy dopiš je žo podał do Łužicy. Wón je pišany wot muža, kotryž je žwojeho nasłonjenja rěczi. My tónle dopiš też tudy lubym čjitarjam podamy, dokelž dokładnje nam pokaže, kajke běchu něhdy wobstejnosćče na seminarje w Budyschinje a kajke žu tam nětko, so dyrbimy ś cźežkej wutrobu do pschichoda hladacź. Dopiš ma žo tak:

Hdyž we 8. cźiłłe „Sserb. Nowin" referat wo pschijimanskim pruhowanju na krajnostawskim seminaru cźitach, dopomnich žo nimowólnje na tamne cźažu, hdyž běch žam hischče wučźomž Budyschskeho seminara. Kajke je to pscheměnjenje!! Ženje njemóžu knjesej dopišowarjej wěricź, so na žerbskich schulach wotpočźuje wina, cźeho dla žerbszy hólzy njepschihotowani, njesraki k pruhowanju pschikhadźeja. Hižo tara wěz to je, a wschelake wopokasy tu žu, so drje žu Sserbjo ś prěđka trochu pomałschli, dyžli Němzy, so pak jich pschi nětkotrej priłnosći njejsu jenož doscźahnyli, ale jich cźasto doscź wjele pschedbohonili. Po tajkim niz žerbska schula je ś winu, so žo tamni 6 młodźenzojo wotpokasachu, ale, kaž žo mi sda „prinzip" . . . Wot nětkotrych lět žem žo na krajnostawskim seminaru nakoźnje něschto podobne, so by žo Sserbam po móžnosći pucź do njeho sastupił. Hewak drje žo też loni njebychu trjebali nětkoři Sserbja, kotfiž běchu w Budyschinje pruhowanje wobstali, do Pirny a do Lubija łkacź — a Němzy ś Vogtlanda a ś Prusskeje žo w Budyschinje pschijimowachu. —

Kak wjele pschecźelnische wobstejnosćče běchu to pched 16—20 lětami! Tehdy hospodowasche krajnostawski seminar wjazy hacź **20** Sserbow, kotfiž mějachu žwoje žerbske towarśtwo, so bychu žo w tutym na žwoje powołanje jako žerbszy wučźerjo pschihotowali, a žerbski wučźeř k nim khodźesche. Towarśtwo „Sswoboda" mějesche „budźony" a „literarny" wotrjad. Też na katholskim seminaru běchmy tehdy 8 Sserbjo, a wopytowachmy kóždu žobotu popołdnju žerbskich towarśchow na krajnostawskim seminaru. W „auli", w pruhowanskim salu, wuwucźowachmy žo shromadnje w žerbskim spěwje a pschihotowachmy žo kóžde lěto na konzert pschi khadźowanzy.

Tehdyschi knjes direktor, njesapomnity tajny schulski radźicźel Leuner a zyłe tehdysche wučźeřstwo njesadźiwachu tutomu shromadnemu dźěłu na žerbskim polu. Cźasto wopyta naš žam k. direktor pschi naschim wuwucźowanju, a poštuchasche rad na žerbske synki, praja: „To je rjenje, so sćě tak pschesjedne a so žo shromadnje w žerbskim spěwje sunczujecźe. Wopytujcźe žo jenož prawje pilnje a budźcźe pschesjedne."

Cźesćź a horzy đźak hischče do rowa žkuscha njesapomnitemu knjesej, to tak pschecźelnje wobkhadźowasche też ś žwojimi žerbskimi seminaristami.

Cźeho dla pak njeje wjazy tak?

— Starschim je wutroba cźežka, hdyž žwojim dźěcźom dadźa po konfirmaziji won cźahnyć do žwěta. Styshnjwe je to prasčenje: Njesabłudźa žo w žwěcźe a budźa napschecźiwo stejecź wschelakorym sprytowanjam, kotrež žo jim bliža. Wožebje je strach sa tych wulki, kotrež do města cźahnu. Duž pak my wschitkich starschich, kotfiž žwoje dźěcźi do města pósćelu, na to kedźbliwych cźinimy, so žu tam młodostne towarśtwa, kotrež chžedźa młode dušche pched tajkim strachom sakhowacź. Duž njech starschi njeskombźa žwoje dźěcźi napominacź, so bychu do tychle towarśtwow khodźili, hdyž maja nabožinske natwarjenje a też hódne sawjeđelenje njedźelu, hdyž druhe na rejwanske łubje khodźa a w harowazym žwěcźe žo wjeđela.

— Ssrjedu po jutrach dopołdnja w ½10 h. smeje žo nałětna sthadźowanka w Budyschinje na tšelerni a popołdnju sažo Maćźiza Sserbska. My ś nowa na to pokasamy, so tónle žerbski dźeń njeje jenož sa wučźenych, ale so žo wožebje wočźakuje, so žo też mnohy ś luda wobdźěła. Pschetož wschitke te wuradźenja dźiwaja na žoże naschego žerbskeho luda. Duž hotujmy my žo w prawym cźažu na nasch žerbski dźeń.

— Wot 1. hapreje je nowy póstski sakoń do płacźiwosćče stupił. Dotal žmědźesche list sa 10 np. jenož 15 gramow cźežki być. Tale waha je žo nětko na 20 gramow powyschiła, so hałle listy, kotrež žu cźežsche hacź 20 gramow 20 np. płacźa. Też nowe póstne kharty jenož 2 np. płacźaže žo wudadźa. Hdyž chžesch někomu, kotryž w tym žamym póstnym wokrežu bydli, póstnu khartu napišacź, płacźi porto jenož 2 np. Sa dalische póžełli pak dyrbisch kaž hacź dotal póstnu khartu sa 5 np. nakožicź.

— Też prěnja komora budźe po rosžudu želežniskeho wubjerka

twarej noweje żelesnjzy psches naschu Lužizu wot Wósborka do Radworja pschihkobowacź.

— Jutry 1900 je na 17 gymnasijach 415 wučomzow wotkhadne (maturitatne) pruhowanje wobstako, 4 wjazy hacź loni. Wot nich chze studowacź prawisnistwo 147, lěkarstwo 52, theologiju 50, stare rěcze 38, mathematiku 11. Do wojerstwa sastupi jich 42, inžinirozo budźe jich 32 atd. Najwjazy je j schižźneje schule w Drazdźanach woteschko (46); na Budyškim seminaru je 22 pruhowanje wobstako. Wobledźbowacź móžemy, so ličźba theologow pschezo niska wostanje, dokelž dobre wuhlady sa pschichod nimaja.

— W Barlinje móža tež žony pruhowanje na gymnasiju čźinicź a potom studowacź. W tym lěcźe běsche so tež 5 knjeźnjom sa tole pruhowanje samolwiło. Pschi pišnym pruhowanju tři wróčźo stupichu a jena pschepadźe, tak so jena jenickźa wopišmo do duchowneje srakosćje dosta. To je kaž nowe dopokasmo, so je žonje w domje jako hospoły městno pschipokasane, a so so njeźmě do sjawneho powołanja čźišchćećź, kotrež je mužowe.

— S naschedho dźěćatstwa je nam w dopomnjećźu wulka chineska murja, kotrnž běchu Chinesojo wokoło zyteje Chiny natwarili, so bychu druhim ludam pschistup do kraja sawrjeli. Tehdom chineski lud w teśćźazym žiwjenju stejesche. We wědomosćach a wuměstnje běsche tehdy pšche wschitke druhe ludy. Ale wón je na stejnišćeju, kotrž běsche psched 1000 lětami dozwil, stejo wostał. Chineska murja je w myžli dawno potorhana, pschetož druhe ludy žu žebi prawo dobyli, do Chinesleje pschikhadźećź. Ale też žwonkownje něko ta murja paduje, kiž běsche snamjo swokowneho wodźělenja. Wona so w tu khwilu torha. To je hobrsha murja: dołha je 2500 kilometrow, schěroka je delka 25 a horka 18 stopow. Sa potorhanje je wulkeje prózy trjeba. Wona je něhdźe psched 2000 lětami twarjena, a tych, kiž žu ju natwarili, běsche na 2 milijonaj. Hdyž je tak dołho bjes wužitka była, chzedźa kamjenje k druhim twaram wužićź.

Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ham.

Tak je so we wschěch evangelskich krajach a wosadach spěwało a klinczało wot tamnych khutnych czasow sem, jako so tónle khěrlusch s wutroby muža Božeho, dr. Měrčźina Luthera žorlesche. Bjes dwěla je tónle wyskazy khěrlusch evangelskeje zyrkwje pod sacźišćećom wulkeje czěžnosćje nastał, njech je, so je jón Luther spěknił, jako so na žejm do Augsburga hotowasche — kaž dźě so powjeda, so je wón na twjerdźišnje Koburg pschi woknje stejo a k njebejsam shladujo tón khěrlusch w czasu žejma 1530 wschěnje spěwał — abo njech je wón jón hakle na twjerdźišnje Koburg žamej abo žnano na Wartburgu abo tež duzy po puczu, jako 1521 do Wormsa puczowasche, spěknit: — bjes dwěla je wón žwěrčźenje měrjazeje, žylneje nadźije a žiwy wobras měrjazeho ryczerza.

Khěrlusch je wón spěwał po 46. psalmje, kotryž so s tymi słowami sapoczinje: „Bóh je nascha nadźija a žylnosćź, ta pomoz w tych wulkich nujach, kotrež naš žu sajałe. Teho dla my so njebojimy, hdy by runje semja so powróćźita, a hory so žrjedźa do morja ponurike!“ — Wocźiń žebi žwoju bibliju a cźitaj tónle kraźny khěrlusch dźěćźi Korab! — A tón hłóš, w kotrymž tež evangelski duch duje, — kajsa to móz a kajsi woheń! Kraźnischo a žylnischo njemóhło so njethablaze dowěrjenjo k Bohu do synkow sestajećź, hacź je so jow stako. Na najwyschische so khěrlusch w tleczej schtuczźy posběhnje. Tam te synki klincza, kotrež muž Boži sasphewa, jako chzysche jemu Spalation psches schećźelow jemu napischećźiwo połkanych wot puczowanja do Wormsa wotradźećź: „Hdy by runje we Wormsu telko czertow było, kaž zyhelow na tśechach, chzu tam tola hicź a najmjenje njebojećź. Hdyž je so hižo Huß do popjela spalił, so tola wěrnosćź žobu spalita njeje.

Rajłepsche wukoženje k temu khěrluschej je kraźna dowěrna modlitwa, s kotrejž so Luther 17. hapreje 1521 hotowasche, prjedy hacź do khězorstwowego žejma we Wormsu stupi. My ju lubym cźitarjam tudy podamy, s dobom sa dopokajmo, kak Luther rosumjesche so modlicź a kak naš w tym wschitkich do haněby staja. Ta modlitwa rěła:

„Wschehomózny wěczny Božo, kak je jenož jena wěz sa žwětom! Kak ludźo huby woczineja! Kak make a nijke je dowěrjenje cźłowjekow k Bohu! Kak je cźěło tajke mjehke a žłabe a cźert tajši mózny a bźěławy psches žwojich japoschtokow a žwětnych mudrych! Kak rucźe cźehnjesch prjecź ruku — a jenickźy wobhladasch, schtož je kraźne a mózne, wulke a žylne a ma nahladnosćź! Hdy chzył ja tež mojej wocźi tam wotwobroćźićź, potom je so mnu kóńz; swón je hižo laty a žudźenja hižo wušudźene. Ach, Božo, ach, Božo, o ty mój Božo, o ty mój Božo, stej mi k bokej pschećźiwo rosomje a mudrosćźi wschehoo žwěta; cźiń ty to, ty dyrbisch to cźinićź, ty ham! To dźě njeje moja, ale twoja wěz, nimam ja tola tu nicźo ja žwoju wobołu dokonjećź a s tymi wulkimi knjesami teho žwěta cźinićź. Ja bych teź chzył dobre dny měćź. Ale twoja je ta wěz, Knjeze, kiž je prawa a wěczna. Stej mi k bokej, ty žwěrny a wěczny Božo, ja so njespuschćźam na cźłowjekow. Padarmo je wschitko, schtož je cźěło. O Božo, o Božo, njeźłyschisch, mój Božo? Sy ty morwy? Ně, ty njemóžesch wumrjećź, ty jenož potajisch. Sy ty mje k temu wuswolił? Ja so tebje prascham, kaž ja zyle wěsćźe wěm: Daj Bóh, stej mi w mjenje twojeho lubeho žyna Jesom Khrysta k bokej, kiž dyrbi moje wulhowanje a pschitrym być, haj, mój twjerdy hród psches móz a połyhlijenje twojeho žwjatcho ducha. Knjeze, hdźe wostanjesch ty, mój Božo, tdźe by ty? Pój, pój, ja žym hotowy, teź moje žiwjenje wostajićź, sćźerpliwy kaž jehnjo; pschetož prawa je ta wěz a twoja, teho dla njecham so wot tebje puschćźićź wěcźnje. To budź postajene w twojim mjenje. Swět dyrbi mje nad mojim žwědomujom njepschewinjeneho wostajićź, a hdy by so mjerwił s cźertami a moje cźěło, kotrež je tola prjedy twojeju rukow skutk a sworjenje, pschi tym dyrbjako kóńz wjacź, sa to pak staj mi twoje słowo a duch dobrej, a je dźě jenož wo cźěło cźinićź, duscha je twoja a tebi słuschła a wostanje tebi wěcźnje! Hamjeń. Bóh pomhaj mi! Hamjeń.“

W khorowni.

Schědźiwz stejesche pschi żelesnym płocźe a hladasche do sahrody, hdźež żołte liscźo na schtomach a kekłach wišasche.

Hischcźe junkrócź dyrbju k jejemu wokwu horje pohladacź, myślesche žebi schědźimz. To běsche we wschěm honjenju dnja khwilka měra, we wschej wokanzu cźłowłschich płosow wutrobny synk a we wschej mozy stykłnosćźe słóžne ranje. Cźicha, wusłnjena cźerpjeńka wucźi wjazy hacź někotre wulke, tokste kuhe wuczenych. Wona je so sestarła po cźężkej operaziji. Wobliczo je żołte a spadnjene. Ale kajke radośćne, młodośćne žmějkotanje pschiźźe s Bohu poddateje wutroby na to spadnjene wobliczo! Hdyž na nju hladasch, njeje tebi wutroba cźężka pschi wschěm jeje wulkim, cźężkim cźerpjenju; pschi njej je tebi wutroba łóhka. Wone je tam nischto njebjeske, schtož cźežu wot wutroby wosmje. Jejnej wocźi so kaž hwězdy žwěćźachu. Radośćje nad lubym Bohom jej s wocźow žwěćźesche. Jejny hłóš běsche cźopły, jako powjedasche, kak derje so jej w khorownj wjedźe a kak posběhowaze žu jej to nutrnosćźe s rjanym spěwanjom. To klinczesche kaž wutrobuhnujaza błaźna modlitwa, k Bohu a tak, kaž by chzyła Boha sa žwěda powołacź, jako to powjedasche. Ja na nju połknchach a žedźach nutrnje kaž w małej zyrkwi a buch tajši cźichi a sbožownu, kaž druhdy na předowanju. Ja so wo jtwje roskładowach, kak rjane tam wschitko běsche. Ja cźišćźe sabych, so běch w khorowni. To pichiźźe wot teje hnady, kotraž běsche cźerpjeźy spožćena. Wona by mohła na stole hromadźe padnycź a wumrjećź: wona by to wěsćźe se žmějkotanjom a s hnutym dźakom k Bohu a k wschitkim žwojim dobrocźelam cźiniła. Kak wschelaki je sacźišćećź pschi khorołožach! To na to pschiźźe, kajke žu wutroby khorych.

K rospominanju.

Mysł konfirmazijskeho schprucha.

Pšched krótkim žo duschowpastyr hołzy, kotraž běsche hakle pšched někotrymi njedźelemi konfirmirowana, prascheśche sa jejnym konfirmazijskim schpruchom — a wona jón wjazy njewjedźeśche! A tola běsche wona jena s lěpschich we wucźbje była. Cźeho dla dha žo te schpruchi pschi konfirmazijji wot duchowneho młodemu łschesćźijanej pschi woktarju praja? Wone dyrbja jemu hěšło a wodźeńke słowo sa zyłe žiwjenje być. Luby cźitarjo, snajesch hischcźe twój konfirmazijski schpruch? Ale wažnische hischcźe je, žy teź ty po nim žiwy? Prajcźe to dźenźe žwojim dźěćźom, kiž k woktarjej snjja, so žebi to słowo Boże, kotrež žo jim wot duschowpastyrja žobu da, teź žobu wosmu do žiwjenja.

Samolwity redaktor: farař Góleć w Budyschinku. Cźišćećź a nakład Ssmolerjeź knihicźišćećźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzišło 15.
15. haprleje.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihičzischczeńni w Budyschinje a ju tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jutry.

1. Pětra 1, 3.

„Khwaleny budź Bóh a tón Wótz nascheho Knjesa Jesom Khrysta, kiž naš po swojej wulkej smilnosczi s nowa porodźił je na žiwu nadźiju, psches to horjestacze Jesom Khrysta wot morwych."

To je wěsta, krašna jutrowna powjesć. Schtó ju nam pschipowjedźi? Japoschtoł Schiman Pětr, kotryž bě swojeho Knjesa sapręł a psches jeho srudne pohladnjenje k hłubokemu roskaczu słubdźeny bu wot njeho rjenje troschtowany psches pschikasnju nastróženym žónskim datu, so bychu Pětrej Knjesowe horjestacze wobźehje powjedałe, psches to dźiwne sjewjenje na puczu do Emauša, psches wjeśeke 40 dnjowe hromadźebyeze hacz k Božemu stwiczu. Teho dla móže nam s tajkej wěstosczu spěwacz wo wulkim jutrownym dobyczu. Ale mamy hischcze wjazy swědkow. Czi jednacźo widźachu jeho srjedźa mjes sobu pschi sankmenjych durjach a tydźeń posdźischo s nimi sobu tež Domasch. So to njeběchu hłupi, lohkowěrjace ludźo, so spósnaje s Domaschowego dwělowanja: „Je-li so ja w jeho rukomaj njewidźu hosdźaze bkusny a njetykmu swój porst do hosdźazych bkusnow a njepołożu swoju ruku do jeho boka, dha njebudu wěricz." Dale swj. Pawoł wobswědczi: „Potom je wón widźeny wjazy dyźli wot pjecz stow bratrow na jene dobo, wot kotrychž hischcze wjele žiwych je hacz do dźensnischeho dnja, nětkši pak su wušnyli. Napośledku pak po wschech je wón tež wote muje jako wot njeczasnego poroda widźeny." Běchu to sami sasłepeni tharjo? Abo chzesch so skhroblicz, tamnych mužow jako jebarjow wobhladacz, kotsiž su swarjenje a hanjenje sastwa a rjeczasy, smjercz a martrasiwo swólnivje wustali, dokelž wostachu pschi swojim pschesswědczenju: Khrystuš je stanył! A hacz zyrkej Khrystusowa budźische wopravdze wobstacze měła hacz na 1900 lět, hdy by na kzu sakozena była? A hacz njedźela, kotruž zyrkej je Jesusowego horjestacza dla jako swjaty dźeń wukasała, by so sa wschitkón swět dźeń žohnowanja sczinika, hdy budźische pak jebanstwo ju na město starosakońskeho sabbata postajiło pak jenož njerosum krótkowidźazych rybakow a złonikow ju poswjecził a pschekrasnił? My drje wěmy, so ma Bóh sczerpliwosć s blasnymi a woczakowanje s bjesbóžnymi, ale so dyrbjał s njepschemerjowanym žohnowanjom zyrkej krónowacz, kaž je wot prěnjeje swjatkowniczki sem czinił hacz na tutu jutrowniczku, hdy by wona s wopaczným evangelionom swět napjelniła, hdy by s njewěrnej jutrownej powjesczu człowjekow samylika — njech to wěri, schtož chze hanicz! njech to sa wěrne ma, schtóž chze Boha prěcz!

Khrystuš je sawěsczе stanył! Teho dla „khwaleny budź Bóh, tón Wótz nascheho Knjesa Jesom Khrysta, kiž je naš po swojej wulkej smilnosczi s nowa porodźił na žiwu nadźiju psches horjestacze Jesom Khrysta wot morwych. Dźeczi so porodźuja, a człowjske dźeczi su potom s nowa narodźene, hdyž su so Boże dźeczi czinile. Jako człowjske dźeczi smy rodźeni k žiwjenju starosczе, kotraž so pschezo tyschniwje prascha, schto nětk pschińdźe? Jako Boże dźeczi

ßmy ſ nowa narodźeni k žiwjenju nadźije, kotraž ßo pſchezo wjeßeli, ſo tón Wótz Jeſom Khrysta a pſches njeho tež naſch Wótz, kaž jutrownicźka wopokaſuje, tež tu najhłubſchu, najhuſcźiſchu cźmu nam rośßaßni, ſo wón prjedy hacź ßo teho dohladamy, najcźeźſche kamjenje nam wotwali, ſo tež w najwjetſchej ſrudobje nam jandźelow pſchipóſcźele ſ tutym evangelionom.

O najwjeßelſche,
O najſbóžniſche,
Hnady połnicźke jutry wy!
Smjercź je w rowi,
S Khrysta ßmy ſtrowi:
Wjeßel, wjeßel ßo, zyrkej ty!
Hamjeń.

Pucźowanje po Bożim pißmje

abo

kajke myßle nadendźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitař „Pomhaj Bóh=a“.

(Pokracźowanje.)

1. knihi Móſaßowe, 6. a 7. ſtaw.

Kaž je Silberſchlag wuliczik, ma wſcha ſnata ſwěrina pódla potrěbneje zyroby měſtnoſcźe nadoſcź w kaſchcźu. Wóbna ſwěrina, žaby a jich runjecźa njeběchu pódla, wſchak móžachu wone we wodach pſchi žiwjenju woſtacź. Tež dźiwina ſe ßwojimi družinami ßo njenaſpomni; tež maſch wſchě ſwěrjata wotliczicź, kotrež ßu pſches ſchižowanje dweju wſchelakeju družinow naſtake, n. pſch. mule. Najſkerſcho běchu te tehdy hiſchcźe njeſnate.

A Noach wſchitko ſcźini, ſchtož jemu Bóh pſchikaſa.

Liſt, Hebrejſkim pißany, praji: Pſches wěru je Noach (wot Boha napominany, ſo ßo teho bojeſche, ſchtož njeběſche hiſchcźe widźecź) kaſchcź pſchihotowal k ſbožu ßwojeho doma. Pſches wěru je wón nahromadźił zyroby nadoſcź; ludźo pak, kotrjž ßu jemu bjes dwěla pódla pomhali, teho kedźbu njemějachu, hanjachu jeho a běchu bjeſe wſcheje bojoſcźe žiwi, kaž ßwj. Pětr piſche: Woni tehdom njewěrjachu, jako Boža ſcźerpliwoſcź w Noachowym cźaßu wocźakowaſche, hdyž kaſchcź hotowachu. A ſbóžnik je wo ludźoch ſ cźaßa lijeńzy prajił: Woni jědźichu a pijachu, ženjachu ßo a wudawachu ßo hacź do ßameho dnja, jako Noach do kaſchcźa dźěſche; a woni kedźbu njemějachu, doniž njepſchiňdźe lijeńza a potepi wſchitkich.

7. ſtaw.

Lijeńza pſchiňdźe.

I. Schtuczka 1—16. Na prawy cźaß porucźi Bóh Noachej, ſo by do kaſchcźa ſchoł. Wón poßłucha Božej kaſni a lijeńza pſchiňdźe, hdyž je wón ſe wſchěm, ſchtož běſche na wukhowanje wuſwolene, hižo na měſcźe, wot Boha jemu poruczenym a wot Boha ſchkitowanym.

A Bóh tón Knjes wotwoławſchi na kónzu poſtajenych 120 lět Methuſalacha, 5 lět prjedy pak Lamecha pſches ſbóžnu ßmjercź ſ tuteho ßwěta, dźeſche k Noachej: Dźi něſko, hdyž je cźaß hnady, wote mnje poſtajeny, na kónz, do kaſchcźa, ty a wſchitkón twój dom; pſchetož tebje ßym praweho widźał pſched ßobu w tutym hórkim cźaßu; teho dla chžu tebje ſ powſchitkowneho ſahubjenja wumóž a ſ tebje nowy ßwět natwaricź.

Wſmi k ßebi wot wſchelakeho cźiſteho, ſa Božu ßłužbu a ſa cźłowſku jědź ßo hodźazeho ſkota ßydom a ßydom, mužſke a jeho žónſke, troje dwoje a dale jene mužſke; wot njecźiſteho ſkotu pak dwě a dwě, mužſke a jeho žónſke.

Tak tež wot ptakow pod njebeßami, hdyž ßu cźiſte ptaki, ßydom a ßydom, hewak jenož jene dwoje, ßanza a jeho ßanizu, ſo by ßymjo žiwe ſkowane byłó na wſchitkej ſemi.

Pſchetož po ßydom dnjach chžu dacź deſchcź hicź na ſemju, ſchtyrzycźi dnjow a ſchtyrzycźi nozow, a chžu wutupicź na ſemi wſchitko ſtworjenje, kotrež ßym ſcźinił.

A Noach ſcźini wſchitko, ſchtož jemu Knjes pſchikaſa.

Knjes pak je jemu ßam pódla pomhał. Ssam je Noachej wſchě njeliczomne a wſchelakore ſwěrjata, kotrež mějachu ßo w kaſchcźu wukhowacź, pſches ſpodźiwne pohonjowanje w jich cźěle pſchiwodźował. Běſche tole to ßame pohonjowanje, kotrež n. pſch. ſchwinza wucźi, ſo ßo hłubſcho ſahrjeba, hdyž ßo ſyma bliži, abo ptacźki, ſo na prawy cźaß ſo cźepliſchich ſtronow dolecźa. Tudy nadendźemy woſzebitu ſtronu tamneho powſchitkowneho pohonjowanja wſcheje ſwěriny.

Noach pak běſche 600 lět ſtary, jako lijeńza na ſemju pſchiňdźe, l. 1656 po ſtworjenju ßwěta.

A wón dźěſche do kaſchcźa ſe ßwojimi ßynami, ſe ßwojej žonu a ſe žonami ßwojich ßynow pſched lijeńzynymi wodami, ſo by ßo a ßwojich pſched nimi wukhował.

S cźiſtych a ſ njecźiſtych ſwěrjatow, ſ ptakow a ſe wſchitkich wakow na ſemi, dźěchu k njemu do kaſchcźa dwě a dwě, ßanz a ßaniza, jako bě jemu Knjes pſchikaſał.

S kak luboſnym ſpodźiwanjom ſhladuje naſcha roſprawa na wukhowanje w kaſchcźu, na tónle wobras ſaſtarazeje luboſcźe woßrjedź Božeho hněwa. Dołho chze tajki wobras luboſcźe wobkhowacź, teho dla roſprawa tak pomaku pokrocźuje.

A ſta ßo po ßedmich dnjach, ſo lijeńzyne wody na wjecźor, hdyž ßměrki padachu, na ſemju pſchiňdźechu.

Jako Noach běſche ſchěſcź ſtow lět ſtary na ßydomnaty dźeń druheho měßaza, to běſche, dokelž ßo wſchědne bibliſke lěto ſapocźnje, hdyž ßo naſymu dźeń a nóz runatej, 7. novembra: to je dźeń, na kotryž ßu ßo wſchitke ſtudnje wulkeje hłubiny roſtorhnyłe a wotewrite njebjeſke wokna. Wody, do ſemje ſawrjene, wuwalichu ßo ſ wóhnjowymi mozami a pjelnjachu morjo a jěſory a rěki ſ hłubiny tak, ſo brjohi daloko a ſchěroko powodźachu, a ſ njebja lijeſche ßo na ſemju deſchcźik, kotryž hewak jenož ſ krjepkami pada, jako bychu ßo rěcźniſchcźa pſchetorhałe, ſchtyrzycźi dnjow a ſchtyrzycźi nozow.

Skamjentnjene kłoßy a ſkamjentnjene naſymſke brucźki dopokaſuja nam dźenßa hiſchcźe, ſo je ßo lijeńza woprawdźe naſymu nawalika.

(Pokracźowanje.)

Cźichi pjatk.

Hłóß: Moje žiwjenje ßy Khryſchcźe!

Nětk wſcho je dokonjane
Mój luby Jeſußo,
A wſchitko pſchewinjene
O luby ſbóžniko!

O hłowa krwawnje ſbita
Tak połna boloſcźow,
Kak ßy ty k ßměchu ſwita
S tej frónu wot cźerńjow.

O hłowa pokhilena,
Hdźe chzeſch ty wotpocźnycź,
Do ßmjercźe pſcheſcźěhana:
Ja chzu cźi hłowak bycź.

Ty ßwěrna, ſprózna hłowa
Wot cźwile ßmjertneje,
Pój, wutroba cźe wołą,
Wotpocźink nam'kaſch w njej.

Ssy cźerpił moju winu,
Tak jara žakoßnu,
Nětk moje hrěchi ſhinu
Pſches twoju mikoſcź wſchu.

So bých był wěcźnje žiwy,
Bu ßmjercźe rubjeńſtwo,
Ja ſběham hłowu cźiły,
Ta twoja ſthila ßo.

Mój tróſchtař, wumóžniko,
Budź tebi dźak a cźeſcź,
Ja wumóžený nětko,
Sso móžu k njebju ſnjeſcź.

Ssy ſa mnje cźerpił wſchitko,
Sso ſa mnje woprował,
Cźi duſchn, ſ cźěłom nětko
Sa dźakny wopor dam.

Budź mi też dale zwěrny,
Kaž dotko być tu mam,
Hacž junu mój duch zwěrny
Dom pójdźe k njebejžam. E. Helaž.

Widźenja w nowolětnej nozy.

(Słónčenje.)

Duž wuhladach statok, s kotrehož zwětkosćo se wschěmi woknami dźěšče, a sažnyschach nasdala hudźbu a spěw. Mužlach žebi, jo maja tam kemšče k nowemu lětu a so tam khwalbne spěwy spěwaja. To žobu saspěwasch. Ale blisko pschischedschi so stróžich a trudźich. To njeběchu kemschaze hudźby a spěwy, pschihódne sa tajku zwjatu nóz; halleluja to njebě. Ničo druhe hacž piskanje k rejam; ničo druhe hacž njehorne pěžničći s rospitych schijow.

Hubler jo se žmykom dźěkachu, so móhte jim ruzy wokhromicź, a piskarjo dujachu, jo móhli žebi liza rosducź. A hdyž na khwilu posastachu, pschipitli s piwom a s palenzom do koka dźěchu. A s wjele wocžow žapasche njepózćiwa pożadosćź.

A mi žo sesda, jako by w sadnim kucźe někajki cźorny duch stał, kotremuž žo dźiwjenza bjesbóžnje lubi, a kiž žo psches zyle schwablojte mjeswocžo schcźěri. — Duž žoždela dale.

S khwatkom mje mój towarich do města wsa. Tu psched statokom, rjanym a wulkim kaž hród, sastachmoj.

W delnjej stwi hischcźe zwěcźachu. Tu cźakachu s wjeźekej haru, hacž njebudźe na wěžach dwanacźe bicź, a mějachu psched žobu wino a puncz. Wyschsche nich běšche też zwětko, tola tu žana bjeźada njebě. Pschi blidźe žedźesche wožobny knjes zyle žamlutli. Sstěborny zwěcźnik stejesche wožrjedź droheho blida. S njeho zwěcźesche žo wonjata zwěza psches kraźnu stwu. Se sćźěnow hladachu skocźane wobkuki schpihelow do jstwy. Zyka stwa běšche tajka, jako by cźyła wukhwalicź: Tudy nims měry wulke žože bydli. Ale žamotnemu knjesej žane žože s wocžow njehladasche.

Psched nim běchu wulke knihe, kajkež ma najbóle kóždy pschekupz. Jeho wocži měrjeschtrej žo cźmowej na nje. Na prěnjej stronje stejesche napiźane: „S Bohom". Wón pak njebě s Bohom wikowal. Jeho Bóh bě mamom. So by w skoku stote hory namrěł, běšche zwoje samoženje a też sajimane kapitale na hrawacźki wažił. Ale mamon, jeho pschibóh, běšche jeho helszy sjebał.

Město sakraźnjenych schazow měrjesche žo žekera na jeho durje, jemu tschěsku rubaź. Hdyž běšche žo dotko žedźo kludźił, wuprajt s blědeje huby jeniczke žkowo: „Bankerott!" Na to s dyrkotanjom stanyschi žo do komory skhabła. Mějach sa to, so chze zwój stysk a starosćź s modlenjom poddušycź a so chze wo pomoz k cźeźnemu, njech też nikemu, žěku proźycź a žo s poniźenjom sjednacź. — To žo zyle molach.

Wón žebi wulki powjas se seleneje židy, sadźerny jón žebi wokoko schije a — s nim bě kónz.

Mi bě wulzy žel a hrosnje. Srudźeny žo praschach: Nima tola zwět w nowolětnej nozy, kiž hischcźe njesłyši, zyle niczo, dyžli hoku hrosnotu a stójcź? — Mój wodźeć wotmolwi: „Wě žo cźi, kotsiž w Božim zwjatym mjenje se stareho léta do noweho spja, to derje cźinja. Ssu pak też tajke dusche, kiž w poknozy na tón dźeń, kiž Jesuž rěka, njespja, a žo pschi tym Bohu spodobaju. Pój a wohlej!"

Nětko pschi khěži sastachmoj, kotraž bě zyle s kónza města. Jara posdźe hižo bě, blisko k poknozy. Tola mischkrjesche žo hischcźe zwěcźka psches woknješchko, kotrež schědźiwicź poczinasche.

Bědu wudowu widźach wot pschasy stanycź. Ta běšche nimale pok nozy pschadła, so by sa zwojej dźěsćźi a sa žebje žamu žuchi khléb sažkužiła.

Sswěcźka bě wuschła a w stwiczży bě cźma. Ale to sa naju wocźi žadyn sadźěwk njebě. Widźach w khudobnym kóžku dwě dźěsćźi spacź. Macź žo psched jeju ložo klakny a proschesche Boha lubeho Knjesa, kotryž je mikosćźiwy nan wschěch wobjich zyrotkow, so by wobjej dźěsćźi pod zwój wótzowski kryw wsał. A potom na njeju žnamjo žwjateho kschiža sćźuniwschi lehny žo, wótcźenasch sdychujo, k měru.

To bě mi wutrobu hnuło, a sa to, schtož běch prjedy widźał, bě mi wokschewjenje. Duž mój wodźeć, moje pohnucźe derje srosumiwschi, dźesche: „Jene nětko hischcźe nashoń, schtož hacž dotal widźał njejžy. Wohladaj wschak, kak nětko dźěkuli kschesćźijenjo w Božim domje stare léto wobsamknjeja a też nowe hnydom nastupja.

Prjedy hacž žo dohladach, stejach w małej zyrkwi, se zwězami rjenje wobžwětlenej. Runjež běšche bórsy nozy w dwanacźich, žedźachu tu mužojo a žony, s wjetscha stari, kóždy s knihu a je sažwěcźenej zwěcźku. Młodych ludźi bě tu mało. W městach wschak žebi młodźi ludźo nehdźeźkuli Boże žkowo mało waža. Swarnuj Bóh, so njeby na wžach na nihdy tak było! Stary předał předowasche s mózným kłoźom, žo sa wschu Božu hnadu, w starym lěcźe wužiwanu, dźakujo, hrimajo na wobeńdźene hrěchi a horzo k nakasanju wubudźujo.

Sskyschcźe! też wěźa sasběhny zwój khóž. Dwanacźe pocźa swón do cźicheje nozy bicź.

Duž žo předał klakny a s nim zyła wožada. Wutroby žo s modlitwami sahorichu, nakasanje lubjo a wo dalsche žohnowanje proscho.

Potom wuspěwachmy — ja wschak hnuty žobu spěwach — se spěwarićich schtucźku, kotraž takle klincźi

Njech napožledk też k wěri
Twój zwjaty duch naž cźěri;
Njech dobre do naž płodźi,
A k njebejžam naž wodźi.

S kónza wuspěwachu hischcźe wótcźenasch a potom dźěchu w Božim mjenje domoj.

Psched durjemi žkyschach hischcźe s Božeho žkowa witacź a žebi s milym hrónczkom nowolětne sbože pschecź. Jeni prajachu wutrobnje: „Zohnuj Bóh wam nowe léto!" A cźi, takle postrowjeni, wotmolwichu s dźaknym žkowom: „A też waž a waschich lubych zohnuj mikosćźiwy Bóh!"

Jutry.

Halleluja, kraźne ranje,
Kraźnische hacž myžlimy,
Jesuž Khrystuž s rowa stany
Jutr'ne swony žkyschimy.

Jutrowne nam žłónzo sthadźa,
Rosžwětli nětk seńsku nóz,
Schto dha žmjercź a cźert nam wadźa?
Nad nami, wjaz' nima móz.

Ssmjercź, hdźe žahadło je twoje,
Kiž ty morisch cźłowjeka?
Jesuž dobycźe je moje,
S rowa stany nasche dla.

Hdźe je dobycźe nětk twoje,
Hela, naschich hrěchow msda?
Jesuž podawa nam žwoje
Wěcźne sbóžne njebejža.

Spěwajmy dha saže s nowa
Khwalbne jutr'ne thěrlusche,
Jesuž, kiž saž' stany s rowa,
Nam też dawa dobycźe.

Hdyž je Jesuž s rowa stanył,
W rowje wostacź njeb'dźemy:
Ssmjercźe móz a cźert je panył,
Žiwi s rowow pójdźemy.

Hdyž my junu w naschich rowach
Žandźelow hłóž khyschimy,
Dha po Jesužowych žkowach
Sažo stanycź budźemy.

Pójdźemy tak pschekraźnjeni
K stołej Božoh' jehnjecźa,
Hdźež my, jeho wusmoleni,
Mamy wěcźne žiwjenje.

E. Helaž.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Jutry hromadźuje žo kollekta w naschich Božich domach sa sakke biblijske towarśtwo w Draždźanach. Biblijke towarśtwo wudawa lecźaze kopjenu, w kotrymž pokasuje na ważne skutkowanje biblijskeho towarśtwa. Prěni krócź w tym lěcźe tole kopjenu też

w ſerbſkej rěči wukhadźuje. Tole ſerbſke kopjeno je jara rjenje ſpiſane a budźe wot lubych Sserbow rad čitane a nadźijomnje też dobreho płoda pſchinjeſe. Napiſmo ma ſo: Někotre praſchenja k jutrownej kollekcje 1. Maſch ty bibliju? 2. Pytaſch ty w bibliji? 3. Wažiſch ty ſebi ſerbſku bibliju? 4. Nochzeſch wopor pſchinjeſcź ſa ſerbſku bibliju? Wě ſo tole leczaze kopjeno ſo w naſchich ſakſkich woſſadach rosdawa, ale dokelž wone wobſebje dźiwa na naſchu ſerbſku bibliju, totraž ſo wot Draždźanſkeho towarſtwa niz jenož ſa Sakſku, ale też ſa lubych Sserbow w Pruſkej wudawa, chzemy tudy podacź, ſchtož wſchitkim lubym Sserbam ſo wuſoži wo ſerbſkej bibliji. Sserbſke biblije budźa ſo mjenujźy pſchichodnje jeniczźy wudawacź wot ſakſkeho towarſtwa, Barlinſke a Jendźelſke ſamych wjazy njecźiſchcźi. Duž budźe wěſcze lubym Sserbam waźne, hdyž něſchto ſłuſcha wo ſwojej bibliji:

Wažiſch ty ſebi ſerbſku bibliju?

Biblija w ſuſej rěči morwe kubło woſtanje; hakle hdyž wona w macźerněj rěči k nam rěči, nam je, jako bychu profetoje a japoſchtoli też mjes nami khodźili a też my k nohomaj teho ſhóźnika ſameho ſedźili a lubośne ſłowa ſ jeho rta ſłyſcheli. Duž njeſabudźmy, kajke waźne kubło w ſwojej ſerbſkej bibliji mamy.

Sstym ſtarych ludźi nadeſchoł, kotřiž mi ſ wjeſelom ſwoje natwarjaze ſerbſke knihi pokajowachu, ſ kotrychž běchu troſcht a móz cźerpali; ſ dobom pak běchu też ſtaroſcźiwi, hacž budźa druſy po nich jich knihi tak w cźeſcźi měcź kaž woni. Njeje ſo też hižo ſhoniło, ſo herbaja ſa wſchěmi druhimi wězami hrabachu, ale wo tajku staru bibliju žadyn wot nich njerodźeſche?

Wažiſch ty ſebi ſerbſku bibliju?

Tmjo ſo w naſchim cźaſu biblija pſchedawa. Biblijſke towarſtwo pak też pſchi kóždej bibliji, kotruž pſcheda, pſchiſadźuje. Hdyž pak to hižo wot němſkich biblijow płacźi, kotrychž ſo tola telko tyſaz lětnje pſchedawa, dha je ſjawne, ſo dyrbi hiſchcźe wjele wjazy pſchidawacź, hdyž ſo wo cźiſchcź ſerbſkich biblijow jedna. Duž

Nochzeſch wopor pſchinjeſcź ſa ſerbſku bibliju?

Wot ſpočatka ſem je ſo naſche kłowne biblijſke towarſtwo ſwěru ſa naſch ſerbſki lud ſtarało. W lětach 1820 hacž do 1824 je wone 3000, w lětach 1823 hacž do 1828 2000, w lětach 1849 hacž do 1852 2000, w lětach 1857 hacž do 1861 3000, w lětach 1881 hacž do 1884 3000 a w lětach 1892 hacž do 1894 7000 ſerbſkich biblijow cźiſchcźało. A kajke wopory je wone pſchi tym pſchinjeſło! Pſchi pſchedpoſłednim nakładźe kóžda jednora ſwjaſana ſerbſka biblija biblijſke towarſtwo ſame na 5 hriwnow pſchiňdźe; pſchedawała pak je ſo tajka biblija ſa 2 hriwnje 40 np.; duž je biblijſke towarſtwo na kóždu 2 hr. 60 np. pſchidacź dyrbjało. Niž wjele hinak je pſchi poſłednim nakładźe ſ mjeńſchim cźiſchcźom, tak mjenowanej ſchulſkej bibliju. Kóžda ſwjaſana ſchulſka biblija ſo ſa 2 hr. pſchedawa, mjes tym ſo wona biblijſke towarſtwo na 3 hr. 70 np. pſchiňdźe.

Nětk wſchak by nakład wot 7000 eſemplarow ſa lěto wam dožahazy był, ale ſchulſka biblija ſe ſwojim małym cźiſchcźom ſo naſchemu ludej njeſpodoba a biblije ſ wjetſchim cźiſchcźom ſu pokupjene. Duž je wěſcze wſcheho dźaka hódne, ſo je biblijſke towarſtwo na wuprajenu próſtwu wobſamkło, ſo chze ſa ſtarych, na wocźi ſłabych, ſa ſwěrnych cźitarjow, kiž po hodźinach ſa ſobu w ſwjatym pišmje pytaja — Bóh daj, ſo by jich wjele mjes ſerbſkim ludom było! — nowu ſerbſku bibliju we wulkim cźiſchcźu wudacź a ſ cźiſchcźenjom w lěcźe 1903 ſapočźecź. To rěka ſ druhimi ſłowami: njedźiwajo na prjedawſche wopory chze biblijſke towarſtwo ſa naſch ſerbſki lud nowy wopor pſchinjeſcź: budźe wone tola ſ najmjeńſcha 15,000 hr. ſa wobſamkujeny cźiſchcź nakožicź dyrbjecź.

Jena lubośćź pak je druheje winojta. Duž, lubi cźitarjo, dajcźe mi trojaku próſtwu wuprajicź:

1. Jutry ſo w naſchich żyrkwjach ſa biblijſke towarſtwo kolletka ſhromadźuje, wobdźělcźe ſo na njej ſ bohatym darom a pſchinjeſcźe wopor dźaka.

2. Sswjecźi=li ſo něhdźe biblijſki ſwjedźeń, njeſkomdźcźe jón a woprujcźe po ſamóźenju.

3. Pſchiwobrocźcźe też hewak biblijſkemu towarſtwu wjetſche dary ſa nowu ſerbſku bibliju a njeſapomńcźe to też pſchi waſchich wotkaſanjach cźinicź.

Jako prěni wjetſchi dar ſu ſo ſe ſerbſkeho farſkeho doma 300 hr. biblijſkemu towarſtwu pſchepodałe ſa nowy wudawk ſerbſkeje biblije. Njech tutón wopor druhich k podobnej woporniwośćźi wabi!

— Sserbſka kłowna předarſka konferenza je też wobſamkła, w tym lěcźe prěni biblijſki ſwjedźeń wodźerjecź. Kaž ſo miźionſke ſwjedźenje k temu ſwjecźachu, lubemu ludej ważnośćź ſwjateho miźionſkeho ſkutka na wutrobu połožicź, chze biblijſki ſwjedźeń nam prajicź: „Waž ſebi ſwoju bibliju a njewoſtaj ju ſapróſchenu w kněźiku leżo! Pomhaj pak też, ſo by ſo ſwětło Božeho ſłowa donjeźło do tych domow, hdźež je hiſchcźe cźma. Tónle prěni biblijſki ſwjedźeń budźe ſo w Mićhakſkej zyrkwi w Budyſchinje ſwjecźiecź a to tſecźi dźeń ſwjatkow.

— Kniha lutherſkeho knihowneho towarſtwa wo „ſłubjenym kraju“, kotruž je knjes farař Gólcź w Budyſchinku napiſał, je dočźiſchcźana a ſo w bliźſchim cźaſu lubym Sserbam rosdawa a rosnjeſe. Kniha pokaſuje rjane wobraſy ſłubjeneho kraja.

— Hiſchcźe junkrócź lubych Sserbow na to dopomnimy, ſo mamy ſrjedu po jutrach ſwój ſerbſki dźeń w Budyſchinje. Duž dha pſchińdźcźe a na ſaźo wohladanje w Budyſchinje. Dopołdnja je ſłuchadźowanka ſerbłkeje ſtudowazeje młodośćźe a popołdnju naſcha Macźiźa. My woſebje na to pokajamy, ſo budźe naſch ſerbſki muſej k temu dujej po móžnośćźi ſrjadowany, a ſo móża ſebi jón pſchi ſkładnośćźi wobhladacź.

— Smjercź ſwoje pucźe khodźi a my njewěmy, hdy je nam naſch kńuz poſtajeny. Sroudźaze dopełnjenje ſa to je ſmjertna powjeſcź ſ Barta. Sańdźenu wutoru je tam wumrjeł kn. inſpektar Schütza, kiž mějeſche ratarjenje a hoſpodarjenje na hrabinſkim kuble a jejniczźi dźeń po nim wumrje knjes hrabja ſ Lippe-Biesterfeld-Weißenfeld ſam. Kaž ſłyſchimy, je influenza ſapočźatk thoroſcźe była, kotraž je k temu ſrudnemu końcźej dowjedła.

— Tuchorſka zyrkej w Budyſchinje, kotraž je hiſchcźe ſtejo woſtała po wottorhanju ſtareho Tuchorſkeho ſchpitala, dyrbjeſche ſo ponowicź a ſa wojeńſke Boże ſłužby napramicź. Ale něſto ſaźo ſłyſchimy, ſo je dopełnjenje teje nadźije ſaźo do dalſcheho pſchichoda wotſtorcźene. Konſiſtorſtwo njeje ſo pſches jene wuprajiło ſ twarſtim namjetom zyrkwinſkeho prjódſtejeŕſtwa a zyrkwinſkemu prjódſtejeŕſtwu ſu nowiſche naczźiſki pſchedrohe. Duž dha ſtary hubjeny twar pornjo něhduſchej Marjinej Marcźinej zyrkwi hiſchcźe dłźiſchi cźaſ woſtanje, kajkiž je był.

— S Afrikanſkeho bitwiſchcźa wożebite ważne podawki podacź njemóžemy. Tak wjele pak je wěſte, ſo ſa Jendźelcźanow tak derje njeſteji, kaž prjedy do ſwěta trubichu. W poſłednich tydźenjach njejſu tam ani žaneho wuſpěcha měli, měſto teho ſo ſu burjo Jendźelcźanow někotre raſy ſaſłapili a wojeńſke wotdźělenja ſajeli. My jim ſ wutrobu pſchejemy, ſo ſo njebychu ſaſłatke wotmyłjenja Jendźelcźanow dopjelnikc, ale ſo by evangelſki burſki lud, kotryž ſa ſwoju ſwobodnośćź wojuje, woſtał ſwobodny lud, a ſo by ſo na jendźelſki lud tón ſud doſtał, kotryž je ſebi dawno hižo ſaſłužił pſches ſwoje ſebicźne wuſtupowanje mjes ludami.

Něſchto k rospominanju.

Poſtne a jutrowne myſłe.

Hdyž ſebi Jeſuſ dobroproſcho na ſwojich njepſchecźelow pomyſłi, njedyrbjał ſebi něſto na nich pomyſłicź, hdyž běchu jeho pſchecźelio.

* * *

Žadyn cźłowjek, kotryž je ſwobodny, njebudźe ſo dnjej minycź dacź, hdyž k njebjeſam njepohlada; žadyn kſchesćźijan ſo dnjej minycź njeda, ſo na kſchiſć njepohlada.

* * *

Khrystuſ je horjeſtanyk: W ſtarej zyrkwi ſo Jeſuſ wobraſowaſche jako hodłer, kotryž ſo ſ hłubokoſcźe k hwězdam poſběhuje a pſchi tym ſwojich młodych na khribjecźe njeſe.

* * *

Jako běſche Khrystuſ horjeſtanyk, ſłónczko ſkładźeſche, tak też hdyž Khrystuſ duchownje w tebi horjeſtanje, w twojej duſchi ſwětło ſhóźneho póſnacźa Božeho ſeſkładza. Dźěcźi teho ſwětła pak dźeja ſame do wěcźneho ſwětła, dźěcźi cźěmnoſcźe do wěcźneje cźěmnoſcźe.

* * *

Cźěło w rowje runa ſo ſchtomam w ſymje, wone ſeleniu thowaja pod ſwonkownej ſuchocźe. Ale my cźakamy na naležo ſa naſche cźěło.

Samolwitý redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sswolerjez knihicźiſchcźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 16.
22. haprleje.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišczeźni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schwórlětnu pschedpłatu 40 np.

Quasimodogeniti.

1. Jana 5, 4.

„Wschitko, schtož ſo wot Boha je narodźiło, pschewinje ſwět a nascha wěra je to dobyczę, kotraž je ſwět pschewinyła.“

Grichiſki mudry běſche junu prajił: Daj mi twjerdy dypk ſ wonka ſwěta, dha chzu zyły ſwět ſ hokow wuſběhnyncz.“ Běſche na zyłym ſchěrokim ſwěcze po tajkim dypk pytał, ale namakał jeho njeběſche. Hdźežkuliž jeho wóczko ſhladowaſche, wſchudźom widźeſche jenož kczěcze a ſwjadnjenje, porodźenje a wumrjecze, nastacze a ſhinjenje. Halleluja, je jedyn twjerdy dypk ſ wonka a ſ wjercha tuteho ſwjadnjenehо, mrějazeho a hinjazeho ſwěta, a tutón dypk rěka Jesuſ Khryſtuſ, wězera a dźenſa a tón ſamy do wěcznoſcze, kotryž morwy běſche, a hłaj, wón je žiwy wot wěcznoſcze hacz do wěcznoſcze. Schtóž je jeho namakał, tón je móz namakał, ſ kotrejž ſwět ſ hokow wuſběhnje. Pschetož w Khryſtuſu je bycze namakał, kotrež dźchi wſchěm nastaczu wostawa, nałěczo, kotrež njeſwjadnje, žiwjenje, kotrež njewumrje. W Khryſtuſu, tym horjeſtanjenym, wě wón ſwoje najſmutkowniſche žiwjenje wukhowane, a ſwój najhłubſchi měr wobarnowany, kaž Pawol praji: „Naſche žiwjenje je poſtajenje ſ Khryſtuſowym w Bohu“, a wot tuteho dypka běži jemu jutrowna móz do wutroby, kotraž jeho wyſche ſwěta poſběhuje. „Pschetož tón, kiž w naſ je, je móznischi dyžli tón, kiž na ſwěcze je“, wyſka ſwjaty Jan.

Teho dla móżemy prajicz: Ssu hischcze jutry, pschetož wěra do horjeſtanjeneho hischcze dobywa. Kſcheſczijanka wěra pak njeje jenož ſa wěrne dźerżenje někajkeho ſtutka, ani jenož pschijecze někajkeje wuczby; njewěrimy do ſtawiſnow, njewěrimy do wumyſlenjow, ale wěrimy do parſchony, do Jeſom Khryſta, kotryž žiwy je a ſwoje žiwjenje tym ſobudźěli, kiž do njeho wěrja. Wěra njeje nabožinſke ſdacze, ale hromaduſamkнjenje wot wutroby k wutrobje, wot ducha k duchej, wot parſchony k parſchonje. Wěra je móhł rjez tón ſkok, ſ kotrymž wutroba ſe wſchěch žołmow a nawalnoſczow teho czaſa ſo wumóże na tón twjerdy dypk ſ wonka ſwěta, kotryž rěka Jeſuſ Khryſtuſ. Teho dla ſo ſwjaty Jan praſcha: „Schtó je hewak, kiž ſwět pſchewinje, když tón, kiž wěri, ſo je Jeſuſ ſyn Boži?“ Pſchetož Jeſuſ móże tamny twjerdy dypk jenož bycz, hdyž wón Boži ſyn, hdyž towarſtwo ſ nim je towarſtwo ſ Bohom, hdyž wěra do njeho bójſke, wěczne ſwět pſchetrajaze žiwjenje ſobudźěli. To je Janowe jutrowne wyſkanje, ſo ta wěra do ſyna Božego naſ dźěczi Boże cźini, kaž naſch tekſtny ſtaw ſo ſapoczinje: „Kóždy, kiž wěri, ſo Jeſuſ je Khryſtuſ, tón je ſo wot Boha narodźił“ a naſche tekſtne ſłowo něk dale praji: „Wſchitko, ſchtož ſo wot Boha je narodźiło, pſchewinje ſwět.“ Bóh běſche w Khryſtuſu a ſjedna ſwět — Khryſtuſ je pſches wěru w kſcheſczijanach a pſchewinje ſwět.

Pſcheczíwnik wěry njeje po tajkim žadyn ſnadniſchi — dyžli ſwět. Dźiwne ſłowo, tak huſto wopaczinje

wukożene a srosumjene! Hdźe leži tutón ßwět a schtó mjenuje jeho mjesy? Luby pschećelo, to je hłupe cźinjenje, porst posběhnyć a prajić chźyć: To je ßwět, a tamne njeje ßwět. Pschetož woboje je wěrno: „Zyły ßwět leži w słym“ a na wopak: „Wschitko Boże stworjenje je dobre a niczo njeje k sacźißnjenju, schtož s dźakowanjom pschije. Pschetož wone ßo wußwjećći s Božim ßłowom a s modlitwu.“ Chźemy-li prawje rěcźećć, dha dyrbimy prajić: Sswět je wschitko, schtož pschećźiwo ßwjatemu Duchej je. To je tón ßwět w naß, njenujźy nasch stary Hadam s jeho lóschtami a słymi żadosććemi, a to je tón ßwět s wonka naß s jeho wabjenjom a ßwarjenjom. Ale to najwažnjische je, so ty spósnajesch, kajke ßo to wot tebje być sda, schtož ßwět rěka, hdźe pola tebje tón dypk je, na kotrymž twój ßwět, to, schtož sa tebje ßwět je, ßo s hokow wusběhnyć dyrbi, njech je wulke abo małe. Pola Esaua běšche ßwět ßokowe warjenje, pola Simsona Delila, pola Judascha móschnicźka. Teho dla spytuj ßebje, hdźe twój pschećźiwnik je, kotrehož ma twoja wěra pschewinyć, na kotrym franliwym dypku chze cźe ßwět pschimać, njech je se ßwojim hroźenjom.

A pócźnje-li cźi słyšno być pschi tajkim bědźenju s tak móznym njepschećźelom a prasches-li ßo bojasnje: kak móża ja ßlabe dźěćźo ßwět pschewinyć? dha hladaj na Khrystußa, kak wón k ßwojim wucźownikam stupiwschi dźesche: „Budźćźe stroschtni, ja ßym tón ßwět pschewinył. Wukni na Khrystußu, kak je wón ßwět pschemóhł. Wón je ßwětny lóschť pschewinył tam w puscźinje, hdyž jeho spytowaŕ wabjesche: „Ssy-li Boži ßyn, dha rjekń, so tute kamjenje khlěb budźa; to wschitko chzu cźi dać, je-li so dele panywschi ßo ke mni modlisch.“ Wón je ßwětnu hrosu pschewinył tam w Gethsemane, jako tón hórki khelich pijesche, a tam na kschiźu, jako hłóß spytowarja se rta hanjozych njepschećźelow rjekny: „Ssyli Boži ßyn, dha stuj dele s kschiźa.“ Je wobaj rasaj pschewinył, psches to, so pschi Wótzu wosta, so ßo jemu po lóschćźe ßwěta njesechźysche, so wón ßwětnu hrosu sćźerpliwy pschećźerpi.

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitaŕ „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokraćźowanje.)

1. knihi Mójßazowe, 7. a 8. staw.

Runje ßamy dźeń, hdyž ßo na wjećźor wody wuwalichu, dźěśche Noach do kaschćźa, wón běšche sakhód, jemu wot Boha hižo psched ßedmimi dnjemi porućźeny, dokonjał, a s nim seńdźe do kaschćźa Sem, Ham a Japhet, jeho ßynojo, a jeho żona a jeho ßynow tři żony.

Woni a wschelake ßwěrjata po ßwojej schlachćźi a wschelaki stót po ßwojej schlachćźi, wschelake waki, kotrež po semi waźa, po ßwojej schlachćźi, wschitko, schtož móżesche lětać, schtož měješche kschidła:

To wschitko dźěśche abo běšche hižo saschko do kaschćźa, po dwěmaj, wot wschelakeho cźěła, w kotrymž běšche żiwy duch, a kotrež ßu nuts schli wot wschitkeho cźěła, ßu ßyłe ßanz a ßaniza, kaž běšche jemu Bóh pschikaźał. A Knjes samkny sa nim.

O Jesu, lubschi ßbóżnikо,
Ja k měrej nětko podam ßo,
Straž ßam psched mojimi durjemi,
So njepschećźel mi njeschkodźi.

Hdyž běšche liczba wschitkich, na wukhowanje wuwolenych, do wukhowazeho kaschćźa saschła, pschija Bóh ßam sastojnstwo straźnika, so njebychu ßo ludźo wonka w ßwojich słyšnosćźach a sadwělowanjach na Noachowu twjerdźišnu nawalili. Też měješche ßo Bóh postaraćź, so njebychu wody trasch s durjemi nuts do kaschćźa pschischke. Cźłowśke ruki njebychu móhłe durje tak krućźe sawrjećź; wschak ßo kaschćź potom 15 łokćźi do wody sanuri, a to dźeśe dyźli 110 dnjow.

II. Schtućźka 17—24. Lubosnje wopißuje ßo nam nětko lijeńźa, kak wody dale a bóle rostu, doniž skóńćźnje 15 łóhćźi wyschśche dyźli wschě wyßoke hory njesteja. Wone pschenjeßu kaschćź tak pches wschě hory, so nihdźe njesaklóźi; a dale sahubja wone wschě żiwe bycźa se ßuchcje semje.

Jako běšche Bóh sa Noachom durje sawrjeł, pschińdźe lijeńźa schtyrzyćźi dnjow na semju, a wody pschiběrachu a posběhnychu kaschćź wot semje.

Hnydom prěnje dny ßo kaschćź posběhnje, hdyž też — dokelź běšche nimale njeleny — dale njepkuwa.

Tak pschiběrasche jara wulźy woda a pschibywasche jara na semi, so kaschćź na wodach pkuwasche.

Wody rostu dale a bóle, nětko też kaschćź pkuwa a to pomału do poknóźneje (ßewjerneje) strony.

A wody pschiběrachu hischćźe dale jara wulźy na semi, a pschibywachu tak jara, so běchu wschitke wyßoke hory pod wschěm njebjom pokryte.

Dotal widźesche Noach s kaschćźa, kak wjeřschki horow s wodow won kukaja; nětko pak ßu ßo też wone psched jeho wocźomaj do wodow ponurile.

To spójna Noach s teho, so kaschćź nihdźe do hórsfich wjeřschkow njesakóźi; trasch je jemu Bóh tole też nětak sjewił. Móżno wschak by pschezo było, so njeběchu najwysche hórśe krajiny na semi powodźene, kaž n. psch. Himalaja w juźnej Asiji abo Kordillery w juźnej Ameriźy. Schto by też to wot teho było! Wěrno by pschezo wostało, so běšche wscha semja powodźena a so buchu s tym wschě żiwe bycźa saniczene: běchu-li wody tak wyßoke, jako je ßo nam powjedało, dha schěrjachu ßo wone s jeneho końza semje hacź na druhi, a na hory, s wěcźnym ßněhom a lodom pokryte, njemóżesche ßo ani cźłowjek, ani ßwěrina wukhowacź.

Tehdy wsa końz wschitko cźěło, kotrež po semi kaśy, tak derje ptaki, jako ßtót a ßwěrjata, a wschitko, schtož ßo na semi hiba, a wschitczy ludźo.

Hdyž ßu tele dny se ßtróżelemi a słyśknosćźemi pschischke, dha drje je ßo nětkotrykłuli ßwojich hrěchow kał a je ßo k Bohu wokał, so by jemu hnadu a ßmilnosćź ßpożćźił. A schto praji nam ßwj. Pětr wo jich wumożenju i wěcźneho sahubjenja?

Sbóżnik je schoł a je prědował ducham w jaśnje, kotrěź tehdy njewěrjachu, jako Boża sćźerpliwosćź w Noachowym cźaßu wocźakowasche, hdyž kaschćź hotowachu.

Też morwym je evangelijon pschipowjedany, so bychu ßudźeni byli po cźłowjeku na cźěle, ale żiwi byli w duchu Bohu.

Wschitko, schtož měješche żiwy dych w ßwojim nośu na ßuchim, to wumrje.

Kak wschěbnje, a tola tak nadrobnje wupowjeda ßo nam wscho; a saßo: niczo njenadeńdźesch, schtož by cźłowśke cźucźe rosprawje wo tutum żałoßnym podawku pschśitajiło. Do Božeho ßudźenja rěcźećź, ßebi poniżnosćź njesważi, a cźłowśke cźucźe ßo s Božej prawdośćźu njesměřcha, kotraž je żałoßnej mozu wscho sanicźa. Tak sjednocźa nascha rosprawa dwoje: wona pocźeśćźuje ßudnika a pokhila ßo s dźećźaźej poniżnosćźu: ida ßo, so pobożny nan podawk ßwojim dźećźom wupowjeda.

Sapomnicź njechamy, so je tónle żałoßny podawk do pomjatka wschěch ludow na semi hłuboko sarytý. Na wschej semi dopominaja ßo wschě narody hischćźe dźeußnischi dźeń na lijeńźu! A schto je pódla najwodźiwnische? Husto dośćź runaja ßo ludowe bajki nimale po ßłowje bibliśkej powjesćźi. Spominanje bajkow wschěch narodow na semi na lijeńźu je nam dopokaß sa to, je ßo tajka lijeńźa też woprawdźe na semi stała; jenoż maja ßo narodne bajki wschěch ludow na semi po biblisfich powjesćźach podźećźicź.

Tak, kaž běšche ßebi Bóh wotmyßlił, bu sahubjene wschitko stworjenje, kotrež na semi běšche, wot cźłowjeka hacź do ßkota a hacź do makow a hacź do ptakow pod njebjom, to bu wschitko sahubjene. Jenoż Noach ßam wosta, a schtož běšche s nim w kaschćźu. Kaschćź pak je pschedßnamjo zyrkuje, je ßwěta a se ßwětneho sahubjenja wumożazeje, a woda cźini naß ßbóżnych w kschćźeniźy.

Nękotre stworjenja s cźaßa do lijeńźy ßu ßo mjes tym źyle se semje ßhubiłe. Semja pak je nětko s pjeřschćźu wschudźom pokryta, kaź je to jeniczźy móżno było, hdyž běšche wschudźom s wodami pokryta.

A wody stejachu na semi sto a pjecźdźesać dnjow.

Sa prěnje 40 dnjow wuwalichu ſo a roſcźechu wody; ſa pſchichodne 110 dnjow drje wody ſpadowachu, tola běchu pſchezo hiſchcźe tak wulke, ſo kaſchcź hakle na kónzu tehole cźaſa ſaſo na ſemju ſakoźi.

8. ſtaw.

Lijeńza woſmje kónz.

III. Schtucźka 1—14. Runje tak lubośnje, kaź je ſo nam prjedy powjedało, kak ſu wody roſtke, roſpramja ſo nam nětko, kak ſu wody ſpadowałe, doniž njebě wſcha ſemja ſucha: Noachowy dźenik leźi pſched nami wotewrjeny, a Noach je na wſcho derje kedźbował.

Hdyž běchu ſo 40 dnjow minyłe a wody doroſtke, ſpomni Bóh dotal po ſdacźu jeniczźy ſe źwětom a jeho ſahubjenjom ſo naſpadźowawſchi, wo kaſchcź a wo źiwe byćźa w kaſchcźu pak ſo njepoſtarawſchi, na Noacha a na wſchitke ſwěrjata a na wſchitkón ſtót, kotryž běſche ſ nim w kaſchcźu, a ſo nětko Noachej a kaſchcźej ſe źwojim poſtaranjom pſchiwotrocźi. A Bóh pſchiwjedźe wětr na ſemju, ſo by mrěcźele roſtorhał a ſahnał a ſo by wody wuſuſchił, a wody do podſemſkich hłubinow ſo ſhubiwſchi abo do pary a mhły ſo pſchetworiwſchi ſpadnychu.

A ſtuduje teje hłubiny wſchě njetrjebawſche wodźiſchcźa ſpóźerawſchi, buchu nětko ſaſo ſawrjene, a njebjeſke wokna buchu ſamknjene: a deſchcź pſcheſta ſ njebjeſ hicź.

A wody wróćźichu ſo wot ſemje ſa móriſke, jěſorowe a rěćźne brjohi, a ſběźachu ſo ſaſo po ſto a pjecźdźeſać dnjach.

Sěſdomnatny dźeń ſedmeho měſboza, to je 6. haprleje, puſchćźi ſo kaſchcź, dotal we wodach płuwazy, na horu Ararat w Armeniſkej, něhdźe do krótkeho ranja ſ kraja Sserbow.

Ararat leźi nimale woſtrjedź wulkeho rjada afrikanſko-aſijatſkich puſcźinow, kotrej běchu bjes dwěla něhdy ſ móriſkimi wodami poćźrěte; wón leźi tež nimale woſtrjedź mjeſſeńſkich wrdow wot Gibraltar na wjecźornym kónzu Europy ſem hacź k Bajkalſkemu jěſorejej w ſewjernej ſrjedźnjeje Aſiji; wón leźi tež woſtrjedź najdlěźiſcheje ſmuhi, hdźež kawkaſiſka cźłowſka ſchlachta (raſa) bydli, a hdźež indo-europejſke rěćźe knjeźa, a hdźež ſu indo-europejſke bajſki roſſchěrjene; ſkónćnje je Ararat ſrjedźiſchcźo najdlěźiſcheho pucźa na ſuchej ſemi „ſtareho ſwěta“ wot „noſa (kapa) dobrych nadźijow“ na juźnym kónzu Afriki (hdźež nětkole Jendźelcźenjo ſ burami wojuja) a Behringoweje móriſkeje dróhi na ſewjerno-naraſchim kónzu Aſije. Njecham ſ teho niczemu daćź ſlěbowacź; tola ſ teho, ſchtož ſym prajił, khutny cźitał ſawěſćźe ſacźuje, ſo njeje pſchipad, ale wſcha mudrośćź, kotraž praweho na wodach wodźi, a kotraž je po derje wumyſlenej radźe tuteho droheho wótza wſcheho cźłowjeſtwa ſ jeho kaſchcźom na horn Ararat ſakoźicź daka. Tu ſtejeſche Noach na ſtraźi hladajo do kraja, kak wody dźeń a dale ſpadowachu.

(Pokraćźowanje.)

Wulke wumjelſtwo.

My ſmy w cźaſu źiwi, w kotrymź wumjekſtwa kćźeja, dokelź cźłowjekoju wjele wumjekſtwow pytaja: jene wumjekſtwo ſo mało pyta a poręćko wuknje, to je wumjekſtwo ſmjercźe. Jim je najwjacy źakośtne, ſo dyrbja wumrjećź a woni njewjedźa, kak dyrbja wumrjećź.

Franzowſki kral Hendrich III. wopyta něhdy ſwojeje wěry dla w jaſtwje leźażeho Hugenottu Bjarnata Paliſſyja. To běſche wulki wumjećź a ſwojeho wumjekſtwa dla koko wokoło ſnate. Kral chźyſche jeho rad wukhowacź a poſpyta wſchitko, jeho pohnućź, ſwoju evangelſku wěru wotpſchiźahacź. Jako pak ſo pſcheſwinećź a ſaźłapićź njeda, praji kral: „Potom mi móźno njeje, Was pſched ſmjercźu ſakhowacź.“ Tón wotmolwi: „Majeſtośćź ja wěm, kak dyrbju wumrjećź.“ Haj, wjedźećź, kak maſch wumrjećź, to je ſawěſćźe potajnſtwo praweje źiwjeńſkeje mudrośćźe a wulke wumjekſtwo, kotreź ſama wěra do ſchiźoweho a horjeſtanjeneho wobradźi. Tam ſwjećźi wona najkraźniſche dobycźe — njenujźy na ſmjertnych łożach ſchćeśćźijanow ſtarych kaź młodych, mużow kaź żonow. A hdyž ſo w ſtarym ſchćeśćźijanſtwu tak poredko něſchto pokaſuje wo tychle dobycźach, wopytajmy miźionſke ſydleſcheźa naſchich ſchćeśćźijanſkich woſadow mjes pohanami, ſo bychmy ſmjercź pſchewinjazu dobycźeńſku móc wěry wohladali.

Pſched krótkim piſaſche Br. Brune wo ſbóżnym wumrjecźu ſtareho Mójſaźa Kgantiva na Adamskopje w juźnej Afrizy: „Dźenźa ſo wot khorokoźa ſtareho Mójſaźa wróćźu. Pſched dwěma njedźelomaj ſu wote mnje ſchćeźeny. Wón cźuje ſwój kónz blisko. Wón po mnje pośćźele. Ja tón 5 mil daloki pucź cźinju a wudźełu jemu ſwjate wotkfaſanje. Kak pſchekraźni ſo jeho wobliczo ſ radośćźu! Sskowa źaćka běchu ſ jeho rta ſtyſchećź: „Moje cźěło wſchak je ſtabe. ale moja duſcha wjeſeli ſo w tym Knjeſu. Mi ſo runje dźe kaź ſchćźźiwemu Simonej. Ja ſym ſwojeho ſbóżnika wohladał a ſwěrny nětko ſmérom domoj du.“

Wo ſynku wyſchka Monhnidichnidi powjeda miźionar Reuter ſ Medingow na natwarjaze waſchnje, kak je domoj ſaſchoł. Stary pohanſki nan njeběſche ſwojemu ſynej wobarał, miźionſku ſchulu wopytacź a tež niz kſchćeńſku wucźbu. Hdyž bu jeho dźećźo ſkſchćene, mjeno Heſekiel doſta. Tole nadźije polne dźećźo na dobo ſkhori. Na ſwojim ſmjertnym łożu leźo wón k ſwojemu nanej praji: „Mój nano, ja mam wulke cźěłne boloſćźe; ale ja ſym jara wjeſeły, pſchetoź ja wěm, ſo mój wumóźnik źiwy je. Jeniczke mje boli, ſo ty, mój nano, jeho hiſchcźe njeſnajeſch. Duž wobrocź ſo k njemu, ſo ſo mój ſaſo wohladamoj.“ Tajſe wumrjećźe pohanow ſymnych njewoſtaji; jow widźa woni ſ wocźomaj, ſchtož huſto bjes ſacźiſchcźa ſ jenym wuchom nuts a ſ druhim won dźe, ſo je evangelijon móa Boźa k ſbóżnoſćźi.

Pſched krótkim cźitach wo ſbóżnym wumrjecźu 24 lětneje Chineſiſkeje żony. Wona běſche jeniczka kſchćeśćźijanſka a hižo dlěźſchi cźaſ na ſuchocźinu cźerpjeſche, wona běſche jara hubjena a ſłaba. Jejmu muż wot kſchćeśćźijanſtwa nicźo wjedźećź njechćaſche. Ale wumrjećźe jeho żony bu jemu pucź pokaſowaćź temu Knjeſej. Na ſwojim boloſtnym ſmjertnym łożu běſche wona polna radośćźe w tym Knjeſu, jeniczka cźeſa jej na wutrobje leźeſche: ſtaroſćź wo duſchu lubowanego muża. Poſledni króćź bo wono na njeho wobrocźi: Jeſuſ pſchińdźe bórſy po mnje, ty mje nihdy ſaſo njewohladaſch, ty njemóźeſch żenje wjazy pola mje bycź, khiba ſo ſo k mojemu Knjeſej a ſbóżnikej wobrocźiſch. Njechaſch mi daćź ſbożownje wumrjećź a mi ſe ſlubićź? A wón to ſwjatocźnje ſlubi; duž ſo wona ſmérom lehny a cźakaſche na ſawołanje ſwojeho lubeho Knjeſa. Wona ſłyſcheſche, kak ludźo na haźy nimo dźěchu (běſche polny měſacźk, hdźež Chineſojo k modlenju do ſwojich pſchibóźſkich templow dźeja); wona wjedźeſche, ſo ſo ludźo dźeja k Boźu hrimanja modlićź. Kak móźeſche wona ſa ſwojeho Knjeſa ſwědćźićź? Chinźeſiſke żony ſu bojaſliwi, jim njeje dowolene ſjawnje rěćźećź; ale Boźi duch ju cźerpjeſche, duž wokołoſtejaźych proſcheſche: Wocźińćźe durje, wołajćźe ludźi nuts a dajćźe jim wohladaćź, kak kſchćeśćźijanku wumrje. To ſo ſta; ludźo pſchińdźećźu nuts, woni tam ſtejachu a ſ wulkim ſpodźiwanjom na mrějazu hladachu. Chineſojo ſu wotrocźźy ſmjercźe a ſmjertneje boſoſćźe cźaſ źiwjenja a nětko widźachu tu młodu żonu na ſmjertnym łożu kaź ſbożownu, kaź njebychu hiſchcźe żenje njewjeſtu kwaźny dźeń widźeli. Polna radośćźe ſapocźa mrějaza wo ſwojim ſbóżniku powjedaćź, kotryž jej ſmjertny dźeń najſbożowniſchi dźeń źiwjenja cźini, wona wſchitkich napominaſche ſo k Jeſuſej wobrocźićź. Potom ſłyſcheſche wona paſtyſſi hłóſ ſwojeho ſbóżnika a jejnej wocźi widźeſchtej teho, kotrehož druſy njewidźachu. S wulkim wjeſelom hibaſche ruźu: Jeſuſ dźe! Jeſuſ dźe! wołaſche ſ wulkim hłoſom; potom běſche domoj ſaſchła. Ludźo to ſe ſpodźiwanjom widźachu, ale powjeſećź wo jejnym wumrjecźu ſo njeſeſche pſches zyłu wjeſ a druhe wokolne wſy. Tehdom njeběſche tam nimo njeje żadyn ſwědk ſa Khryſtuſa, jako wona wumrje a nětko je jich wjele: jejmy mandźeſſki, 3 abo 4 pſchiwuſni ſu hižo kſchćeni a wulka liczba ſo na ſwjatu kſchćeńźu pſchihotuje. Tak móźe tón Knjes łakhych trjebacź, ſo by ſylnych k hanibje ſćźiuł. Tak dawa wón źiwjeńſkemu wodychej, mozam wěcźnoſćźe wukhadźećź wot ſmjertnych łożow jeho drohokupjenych, ſbóżnych dźećźi!

Ach, ſo by ſynk jeho ſłowa wjele morwych k nowemu źiwjenju wubudźił, ſo bychu nawukli, kak maju wumrjećź!

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdźjenu ſrjedu měſacźnym ſwój ſerbſki dźeń w Budyſchinje. Dopołdnja měſeſche ſo na tſeleńi naletnja ſhadźowanka ſtudowazeje młodoſćźe. Na to ſeńdźeſchtej ſo rěćźepytny a narodopićźny wotrjad Maćźizy Sserbſkeje w „liſchćźej jamje“. Dopołdnja ſo tež naſch ſerbſki muſej w ſerbſkim domje ſ rěćźu kuſtoźa kn. tachantſkeho prědarja Schewćźka ſwjatocźnje wotewri. Muſej je rjenje ſarjadowany. Figuriny ſu pod ſchkleńźu, hdźež tola na 100 lět traja. My lubym Sserbam porućźimy, ſo bychu ſebi naſch muſej wobhladali. W nim je wjele rjaneho a hódneho ſ naſcheho ludowego źiwjenja a waſchnjow. Ale naſch muſej dyrbi ſo hiſchcźe powjetſchićź. W naſchich ſerbſkich domach je hiſchcźe wſchelake

starožitnostne, schtož by w museju dobre měsno namalako. Duž njech jo tola lubi Sserbja, radscho hacž jo židam sa tuni pjenjes wostaja, do nascheho museja dadža. W kotrych cžasach budže wón wotewrjeny, žo hischcže wosjewi. Popoldnju $1/2$3 hodžin běsche hłowna shromadžisna Maczizy Sserbskeje w Gudžiž hosczenzu. Dokelž běsche knjes pschedbyda žam sadžewany, wotewri shromadžisnu městopschedbyda, knjes farař Mrójak-Budeszczanski. Wón s hnutnymi słowami wschittich pschitomnych witasche. Wobžarowacz dyrbjachmy sašo, so běsche žo mało s luda sescho. Hłownu rosprawu poda knjes pižmawjedžeř can. schol. Skala. Ju sěžěhowachu dalische jenotliwe rosprawy knihjikladnika, knihownika, pokladnika a pschedsydow wotrjadow atd. Se srudobu dyrbjachmy zkischeć, so chdze žo hudžbny wotrjad sašo roseńcz. Hudžbny wotrjad, kotryž ma žo sa wuwjedženje naschich serbskich konzertow staracz, je tola jara nusny. Cež sa nasch serbski dźeń běsche nam lětsa tajki konzert pschilubjeny, ale wuwjedł žo njeje. Rosprawu delnjokužikeho wotrjada poda k. kandidat Schwjela. Bohu žel žo tam lud mało sa naschu Maczizu sajimuje, a wotrjad ma tu pschiskluschnosć, lud bóle a bóle zahorjecz. Ale my Sserbja w Hornjej Łužizy mamy cež tu pschiskluschnosć, tónle wotrjad i tym, so žo jako jeho žobustawy sapiječ damy, podpjerać. Nekrologaj mějesche knjes farař Mrójak-Hrodźischczansti. Wón spominaische na žanjerej žwojeho žyna Marczina, studenty Mrójaka, kotryž w sańdženym lěcze wumrje, dyž běsche na hłownej shromadžisnje do Maczizy sajtupił. W njanej rěczi poda nam wón žiwjenjoběh njeboho knjesa fararja em. Rädy w Budyschinje, kotryž je něhdy naschu Maczizu žobu sakožił a jeje žwěrny žobustaw hacž do konza był. Wón ma wulku sašužbu wo nasche Sserbowstwo. W pižmowstwje je psches dołholětne wudawanje protyki wustupił. — Pschi nowowólbach do pschedbydstwa žo dotalni sajtupjerjo jenothłóžnje s nowa wuswolichu. Nowe žobustawy žo pschiwsachu. Pschecželne rosrěczowanje wo naschim dźěle sa naschu serbschczinu naš hischcže dleje shromadženych dźerzesche. Pschi tym njesabu žo tež na nasch narodny skutk nascheho Maczicznego domu. Sběrka mjes pschitomnymi rjany wunoschk pschinjesy.

— Kaž hižo sjewichmy, staj na krajnostawskim seminarje lětsa dwaj kandidataj pruhowanje wobstakoj: knjesaj Albert s Jeschiz a Wiederwach s Barta. Prěnschi pschindže sa pomoznego wučerja do Budestez, druhi do Minakała. Knjes Wicząs, kiž běsche hacž dotal s wučerjom w Budestezach, pschindže do Pžowjow. Khwaczańske druhe schulske město hischcže wobkadzene njeje. Kaž kłyschimy je žo tam wučeř s Prušskeje samolwił. Sa krótki cžas žo tež wučeřske město we Worzynje wuprósdni.

— Knjes Wicząs, kotryž běsche hacž dotal s prěnim wučerjom w Khwaczizach, je žo na wotpočink podał. Wobžada sarjadowa sańdženu wutoru roskohnowański žwjedžeń w Khwaczizach. Narěcze, w kotrychž žo sakłužbnemu knjesej wučerjej sa jeho žwěrne dołholětne skutkowanje dźak a Božemje praji, žwědczachu wo luboscži, kotraž běsche jeho se schulskej wobadu swjasała. Bóh wobradž jemu rjany wjeczor jeho prózneho žiwjenja.

— Nadžija je, so budže Lupjanska wobada sašo žamostatna. Lupjanszy žu žo temu swólniwi wuprajili, so chdeža něschto sa farskeho vikara płacžicz. Hdy bychu hižo prjedy swólniwi byli, žnano njebychu i zyła žwojeho duschowpastyrja shubili.

— Dopižowař w „Sserb. Nowin“ nam na nasch nastawk wo pschijecžu do Budyskeho seminara wotmolwi. Wón w tymle dopižu nicžo noweho njepraji, hacž so žo wot młodžeńza žada, so dyrbi na stejnischczu krěnjeje ludoweje schule stacz, a so dyrbjeli młodžeńzojo, dokelž nasche schule na tym stejnischcza njesteja, prjedy do Budyschina do schule khodźicz. Spodźiwne je, so njedyrbjake nasche serbske schule to dozpjecz, schtož němske na wbach, kaž bychu hubjeńsche byłe. Wě žo, dyž schuleř jenicžy wucžbu wjesneje jednoreje schule wužije, s cžejka pruhowanje wobsteji. Ale to je pschezo tak było, so žu tajay, kotřiž chdychu na seminar, nimo schule privatne hodźiny wot žwojeho wučerja dosiawali. Tajzy žu w prjedawschim cžasu pruhowanje wobstali a móža jo teš něsto hischcže wobstacz, tak derje kaž němizy młodženzojo. To pak je wěsta wěz, so ma žo Budyski seminar najprjedy sa potrjebnosć naschich serbskich schulow staracz. Stanje pak žo to potom, dyž drje serbizy młodženzojo žwoje pruhowanje wobsteja, ale njedožahajeze rumnosće dla njepschiwosmu? Na druhi seminar jim dacz khodźicz, khudźi serbizy starschi njemóža; duž słónczinje na žadyn seminar njepschindu a nasche serbske schule schkoduja. Na tym knjes dopižowař nicžo njepscheměni, so mamy sa njeprawo. W prjedawschich cžasach žo na nasche serbske potrjebnosćze dźiwasche a my žo nadźijamy, so sašo lěpsche cžasy pschindu.

Rěki žiwjenja,

s někotrych wožebnych schpruchow žwjateho pižma wuwjedžene.

Luk. 24, 46. 47.

A dźesche k nim: Tak je pižane, a tak dyrbjesche Khrystuš cžerpjecz a na tsecži dźeń horjestanycz wot morwych a dacz prědowacz w žwojim mjenje pokutu a wodacze hrěchow mjes wschěmi ludźimi, a sapoczecz w Jerusalemje.

Schto dha je teho krala wschěch kralow nusowało, tak cžerpjecz? Njehnuje tebi to wutrobu? — Ty žy jo hyt! Ty žy jemu tak wjele dźěła a prózy s twojimi hrěchami nacžinił. Ale cžeho dla dha? Schto žu jeho moje hrěchi nastupali? Hlaj, hdyž Khrystuš cžerpjeł njeby, by ty to wschitko do wěcznosće cžerpjecz dyrbjał. Jemu pak běsche tebje žel a teho dla je jeho k temu hnała, so radscho žam wumrje, hacž so by tebi wumrjecz dał. Njenamakasch žo ty do teho a njewoschijesch ty to? Ja teš njemóžu. Ale tak steji pižane. S tym je dosez. Ale tak derje hacž to pižane steji, so je Khrystuš horjestanył a so nicžo njeje, schtož njeby dopjelnjene było, tak derje dyrbi tež to wěrno bycz, a mjeno Jesuš pschinješe jo tak se žobu, so evangelijon nětko praji: Dokelž je waš žyn Boži wot podanstwa cžerta a hrěcha s tym wužwobodźił, so je wón winu a khostanje hrěcha na žo wsał a prawdosći Božej zyle a poknje dosez cžinił, tak so ani cžert, ani wascha wutroba wam tón sakoń a Božu ludnu prawdosć wutykowacz, waš s tym nastróžicz a bojasnych sczinicz njemóžetaj; dokelž žmjertneje bojoscže dla žwoje žiwe dny k kłužbje hrěchow wotžubženi bycz njetrjebacže. Schtož na žwěcže nicžo radscho njeskyschi, hacž: Jesuš je sa mnje wumrjeł, tón móže khroble wěricz: moje hrěchi žu mi wodate. Pschetož jene bjes druheho bycz njemóže. Komuž pak žu hrěchi wodate, tón budže žo teho sradowacz, so je je wotbył, a njebudže žebi žadacz, we nich žamopaschnje tcžasy wostacz. Tudy rosdźěłujetej žo hubjaza abo morwa, a žiwa wěra. Cžłowjek, kiž je w hrěchach žiwy, njeje hischcže ani prědowanje sakonja ani prědowanje evangelija prawje kłyschał. Pschetož tón sakoń wopokaže sawěscže žwoju móz k morjenju a k satamanju, dyž wón psches prědowanje wo Khrystušowej žmjerczi na kschižu žwoju prawu jaßnosć dostanje; a evangelijon je móz Boža, sbóžnych cžinicz wschittich, kotřiž to wěrja. Schtož pak je w hrěchach žiwy, tón je njesbožowny, tón tež njewě, kak wjele je Jesuš sa nasche wumoženje sapłacžił, a tak njemóže žo tež tajkemu wodacze jeho hrěchow pschipowjedźicz. Tak bórsy pak, hacž wón evangelijon wo Khrystušowej žmjerczi a horjestacza kłyschi, tak bórsy hacž jemu psches Božu hnadu tajke mužłe do wutroby pschindu, budže toßame žwoju dwojaku móz s molom wopokasacz, mjenujcy: morweho sbudźicz a žiweho sczinicz, a nastróženemu hrěchnikej troscht do wutroby prajicz. W Jesušowym mjenje leži wodacze hrěchow. Schtož tole cžita, tón wopomń to a njehladaj jenož tak swonkownje na mjeno Jesuš, ale pytaj w nim jako tajki, kiž chdze rad sbóžny bycz, niž we hrěchach, ale wot žwojich hrěchow, dha w nim wodacze hrěchow, žiwjenje a sbóžnosć namakasch. Pschetož tak bórsy hacž je wina, khostanje a knjesstwo hrěcha precz, je prawdosć, a s njej je wschitke sbože a žiwjenje wěsće žobu. Tak wschitko pižane steji, a tak dyrbi bycz. Njebudže pak sawěscže na žane druhe waschnje abo w druhim wustajenju shonjene, hacž so pokutu a wodacze hrěchow nihdy njerosbdźělisch, ale wobstajnje hromadže wostajisch, hacžrunje je mjes nimaj rosdźěł. Tudy jena nujna wěz druhu nusnu cžini. Khrystuš dyrbjesche cžerpjecz a horjestanycz, to je nusny sakład sboža, a dacz prědowacz, je pomozna wěz, pokuta, to je wustajenje sboža, wodacze hrěchow, je sbože žame.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenijske žyroty:

S. Bukeczańskeje wobady:

N. N. s Czornjowa . . . . . 3 hr.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Cžischcz a naklad Smolerjez knihjicžischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzišło 17.
29. haprleje.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihičźiſchčźerni w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Misericordias Domini.
1. Pětr. 2, 25.

„Wy běſchčźe jako ſabłudźene wowzy, nětk pak ſcźe wobroćźeni k paſtyrjej a biſkopej waſchich duſchow."

„Sabłudźena wowza" — to je to ſnamjo naſcheho źiwjenja, prjedy hacź Khryſtuſa namakachmy: bjes paſtyrja, bjes ſchkita, bjes wodźenja, źebi źama pſchewoſtajena, na źebje źamu pokaſana, wopuſchćźena, źamotna, wulźyſchnje źamotna w tym, ſchtož tu najwjetſchu potrjebnoſćź ja cźaź a wěćźnoſćź naſtupa, to je duſcha, kotraź Jeſuſa njeſnaje. Pſchi tym to pſcheźwědćźenje, ſo źmy ſa ſtadło Boźe ſtworjeni a narodźeni, ſo źmy jako wowzy Khryſtuſowe wukupjeni a wukſchćźeni, k ſtadłu dobreho paſtyrja powołani, ſo běchmy po taſkim Khryſtuſowe wowzy, ale ſabłudźene wowzy, njewjedźo, na kajki puć źo naſtajićź mamy; tam njebě źama zyroba ſa naſch hłód po wěćźnych kubłach, źane ſybolaze źórło ſa lacźnoſćź naſcheje duſche po Bohu. Pſchi tym roſćźaźa bojoſćź, ſo w błudźe kłodźiſch, cźim bóle widźiſch, ſo to prawy puć być njemóźe, cźim jaźnicſho ſpóſnajeſch, ſo źy w puſćźinje. Ale wſchak źyku hłubinu źwojeho horja a hubjenſtwa, wulkoſćź źwojeje ſtrachoty, wěſtoſćź źwojeho ſatwitlenja, tu widźiſch hakle do ſady pohladujo, hdyź źy źwojeho paſtyrja namakał, hdyź cźi kaź ſchupiſuy wot wocźow panje a ſpěwacź móźeſch:

Ja hubjeny a khudy
Ssym hewak na źwěćźi,
Schtoź mi je kraźne tudy,
To Jeſuź wudźěli.

Potom jaźnje widźiſch: Běſche wſchitko w dobrym rjedźe, jenoź ja běch w błudźe; pola Jeſuźa źameho je ſelena paſtwa, wodacźe hrěchow, źiwjenje a ſpóźnoſćź, jenoź ja kłodźach w puſćźinje; Jeſuźowy hłóź je dołho, dołho po mni wołał, jenoź ja njejźhym poźłuchał — „jene ja derje wěm, ſo běch źlepy a nětk widźu", pſchetoź ja widźu „Jeſuź je mój dobry paſtyr, na nićźim ja nuſu njeſměju." Ja běch głuchi, ale nětko ja źłyſchu, pſchetoź tam w puſćźinje, jako wowćźićźy źo tak ſtyſchćźeſche, tam je hłóź źłyſchała „to bě hłóź mojeho pſchećźela na horach Bether", to bě hłóź, tak dźiwny, tak proſchaźy a luboſny, tak kralowſki a źmilenja połny. To bě hłóź: „Saule, Saule, ſchto pſchećźěhaſch ty mje?", bě hłóź w jutrownej ſahrodźe: „Marja!" bě hłóź: „Ja — ja źym twój dobry paſtyr." A ſchtóź je na jeho hłóź poźłuchał a wocźi wocźinik, tón je jeho ſtejo widźał ſ jeho cźernjowej krónu a ſ jeho hoſdźaźymi bluſnami, tón je k jeho nohomaj panywſchi wołał: „Mój Knjeźe, a mój Bożo!" a je wołał: „Rabuni — mój miſchtrje!" a je wołał: „Ja źym teho Knjeſa widźał a moja duſcha je źo wuſtrowika." A hdyź tón dobry paſtyr horkach k tym jaudźelam rjekuje: „Wźeźelcźe źo ſo mnu, pſchetoź ja źym moju wowzu namakał, kotraź ſhubjena běſche", dha rjekuje ta wobroćźena duſcha k tym, kotźiź ju ſetkaju: „Wźeźelcźe źo ſo mnu, pſchetoź ja źym źwojeho paſtyrja namakał. Halleluja."

A nětk ruku na wutrobu: Wěsch ty wo tajkim wobroćenju žwojeho žiwjenja w najhlubschej wutrobje, so žy žo k Jesušej wobroćił, so wón zyle twój pastyř, twój biskop a dohladowař być dyrbi, so pola njeho masch žiwjenje a wscheho dosć a bjes njeho njemóžesch žiwy być ani wumrjeć? — Niz jako hdy by kóždy kschesćijan dyrbjał dźeń a hodźinu žwojeho wobroćenja pomjenować móz, kaž to błud wěstych kschesćijanow (methodistow) je. Wschak ma Bóh žwoje wschelake waschnja a cząšy, w kotrychž cźlowjekam blisko pschińdźe. Saulus je nahłe wobroćenje měł, pola žwj. Jana je pomałku a cźische schło. Waschnja a cząšy žu wschelake, ale jene je pola wschitkich wuczomnikow jenajke: wotwobroćenje wot prjedawscheho wopaćneho žiwjenja a parschonske podaćze na parschonskeho Khrystuša. Je to stare a pschezo nowe praschenje teho Knjesa na jeho wuczomnika: „Schimanje Jonažowy, lubujesch mje?“ Mójesch na njo wotmolwićź: „Knježe, ty wěsch wschitke wězy, ty wěsch, so ja cźe lubuju?“

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pižmje

abo

kajše myšle nadeńdźech, Boże žlowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitař „Pomhaj Bóh=a“.

(Pokraczowanje.)

1. knihi Mójsažowe, 8. a 9. staw.

Dorźitawschi Noachowe stawiśny njech mje moji cźitarjo na horu Ararat pschewodźa, so bychu s njeje do kraja pohladali a wohladali, kajki je dźenža.

Wody pak sběžachu a wopanychu hacź do dźesateho měšaza. Prěni dźeń dźesateho měšaza (19. junija) pokasowachu žo wjeřchi nižšichi horow.

Po schtyrzyćźi dnjach (28. julija) wotewri Noach kaschćźowe wokno, kotrež běsche wón sćźinik, tamny dźěl wokna, s kotrymž pschińdźe do jeho wobydlenja žwětkosćź a powětr.

A Noach puschćźi rapaka won, kotryž pschezo tam a žem lětasche. Wón wonka we wodźe dosć žyrohy nadeńdźe; wschak wschudźom sćźerby pluwachu, žo wjazy do kaschćźa njewróćźi. Tola, dokelž žo nihdźe žynyćź njemóžesche, so móhł wotpocźowaćź, wróćźi žo stajnje sažo na kaschćźowu tśěchu. Tak cźinjesche, doniž wody na semi njewuśnychu. Tak njebě Noach psches rapaka hischćźe niczo wěste shonił.

Sćźydom dnjow posdźišcho puschćźi wón holbja wot žebje, so by shonił, hacź žu wody na semi wopadłe.

Holb masane a błóćźane městna njetubuje; njewróćźi žo wón do kaschćźa, dha běsche to snamjo, so běsche semja hižo s městnami wuśnyła.

Hdyž pak holb njenamaka, hdźež by jeho noha wotpocźowała, wróćźi žo sažo k njemu do kaschćźa, pschetož wody běchu hischćźe na wschitkej semi. Duž pschestrě wón žwoju ruku a wsa jeho k žebi do kaschćźa.

A Noach počźaka hischćźe druhe žydom dnjow a puschćźi sažo holbja s kaschćźa.

Tón pschilećźa k njemu psched wjećźorom, wo dnjo na schtomach s wody won kukazych pschebywawschi, a hlaj, wolijowy lisćź wotlemjeny njeběsche w žwojim pysku. Duž pósna Noach, so běchu wody na semi spadłe.

Wolijowz rośćźe rad w dokach a na hłuboko leżazych městnosćźach, pódla wostanje wón tež nisći schtom; tak spósna Noach, so žu wody hižo wulzy jara spadnyłe. Wolijowz pak tež pod wodu njesahinje, a tak žo nam rosjaźni, so je holb runje wot tehole schtoma lisćź pschinjeźł. Wschě druhe schtomy běchu hižo dawno sadużyne, dokelž běchu 9 měšazow dołho pod wodu byłe. Tola njeźměmy sa to měćź, so je to holb se žwojeje mudrosćźe dokonjał, ale so je Bóh to tak naprawił a žhotował, so by Noachej dźeń a jaźnisho sjewił, so na njeho spomina a so njeje na njeho sabył. S wolijowzowymi płodami wschak žo holbje njeźiwja. S cząža tuteho podawka ma cźlowjek wolijowzowu hałožku sa snamjo měra.

Ale wón cźakasche, dokelž njebě žo woda s molom hischćźena semi shubiła, kaž wón s teho spósna, so žo holb sažo wróćźi, druhe žydom dnjow a wupuśćźi holbja, kiž žo wjazy njewróćźi, wón běsche potajkim domisnu namałał.

Tola Noach wocźaka je sćźerpnośćźu hischćźe něhdźe 5 njedźel, doniž njebě semja tak wuśnyła, so njebě nihdźe wjazy wodow.

A sta žo w scheśtym sćźi a prěnim lěćźe Noachoweje staroby prěni dźeń prěnjeho měšaza (= 22. septembra), so wody wuśnychu, na semi. Ssamón dźeń wsa Noach kaschćźowy kryw precź a widźesche, so běsche semja žuchu.

Tola pschezo hischćźe 8 njedźel trojesche, doniž njeběsche semja tak wuśnyła, so móžachu sažo cźlowjekojo bjes stracha na njej bydlićź.

Hdyž běsche žo tónle cząž minył, je wschitka semja žydom a dwazyty dźeń druheho měšaza wuśnyła, 17. novembra 1657 po stworjenju žwěta, 1 léto a 10 dnjow po spočźatku lijenźy.

IV. Schtucźa 15—9, 17. Něto, hdyž běsche Noach dołho dosć w žwojim kaschćźu cźakał, dostanje wot Boha poruczność, so by s kaschćźa wuschoł. Cźiniwschi, kaž je Bóh kasał, wopruje Knjesej wopor, a Knjes pożohnuje semju a cźlowjestwo s nowa, a postaji žlub se wschěmi žiwymi byćźemi, so njeby dale wjazy lijenźa pschischła, kotraž móhła semju sahubićź.

Duž rěcźesche Bóh s Noachom, kotryž běsche něto léto a dźesacź dnjow w kaschćźu pschebywał, kotryž pak njechasche prjedy s njeho wuńćź, doniž njebě jemu to Bóh se žkowom porucził:

Dźi s kaschćźa, ty a twoja žona a twoji žynojo a žony twojich žynow s tobu.

Wschitke swěrjata, kotrež žu s tobu, wot wschelakeho cźěła, wot ptakow, wot skota a wot wschelakich wakow, kotrež po semi kaža, wuwjedź žobu won, a njech žo hibaju a njech rostu a njech žo pschisporjeju na semi.

Na to dźěšche Noach won a jeho žynojo a jeho žona a jeho žynow žony s nim.

A wschelake swěrjata, wschelake waki, wschelake ptaki a wschitko, schtož po semi kaly, je won schło s kaschćźa, kóžde k žwojemu runja.

Bjes dwěla dźěsche wón a wscho, schtož běsche s nim w kaschćźu pschebywako, też bórsy s Ararata: semja běsche wscha pscheměnjena. Nowe hory a nowe doły tu běchu, nowe morja a jěsory a rěći, a stare rěći běchu žwoje rěcźnischćźa pscheměnićźe. By-li wón abo jeho potomnizy chźyli do krajiny hićź, hdźež běsche něhdy paradis był, nihdy nanibdy njebychu Božu sahrodu wjazy namakali, a tamne schtyri rěći, kotrež něhdy sahrodu powodźachu a s wulkeje rěći žo wuliwachu, mějachu schtyri wožebite žórła, a jich rěcźnischćźa běchu žo pscheměnićźe.

Noach pak, so by žo Knjesej podźakował, so běsche jeho a jeho dom wumóhł, a so by Božu hnadu s nowa swjedł na semju, wot Boha sakłatu, twarjesche, doniž wot hory Ararat woteńdźe, Knjesej wokłał, a wsa wot wschelakeho cźistego skotu a wot wschelakich cźistych ptakow, s kotrychž běchu po 7 a 7 pschi nim w kaschćźu byłe, žedme swěrjo a wopropwasche sapalny wopor na wokłarju. Woheń na wokłarju spali swěrinu do zyła, so by wona tak wscha jenož Knjesej była poržwjećźena.

Prěni ras w Božich stawisnach naspomni žo tu wokłał. Prěnje, schtož na wokłarju spósnajesch, je, so je wokłał powyschenje, kotrež žo wot semje k njebju posběhuje. Wot cząža, so Knjes wjazy po semi njekhodźi a s cźlowjestwom wjazy wschěbny wobłhad nima, jako něhdy pched shrěćźenjom, wot cząža žem, hdźež je žo po powodźenju wscheje semje też paradis zyle shubił, a hdźež stej njebjo a semja njepschećźelźsy wot žebje dźělenej, njehlada cźlowjek Bohu wopropwazy abo k Bohu žo modlazy wjazy k rańśchej stroni paradiźkeje sahrody, ale k njebju; wot teho cząža žem žo też wjazy wschěbna runa semja sa to njehodźi, so by na njej cźlowjek Bohu žwoje dary wopropwał, wón ma najprjedy semju, poraźenu s Božim potłećźom, posběhnyćź, posběhnyćź sa wokłar Boži.

(Pokraczowanje.)

Cźěšlowy hród.

W Cźechach žu jow a tam wyšoke hory. — Na někotrejźkuli stałětne rospadanki leža, powositanki něhdyšchich hrodow, kotrež žu žo w hižo dawno minjenym cząžu twarićź. Wožebje na jenej horje tam hoborske powositanki wižićź, swalane prěki a podołhośćźi. Stwjelzata trawa s boka nich rośćźe a nad nimi moch. — Ssrjedź hory žo tři schmrěki k mróćźelam posběhuja, cźehož dla wokolny

młody lud horje Tsi schmrěli rěka. Stari wokolni pak jej Cźěßlin abo Cźěßlowy hród praja.

Hora ßo ße skalneje hłubiny do wyßoka proscźi, najbóle pak na boku k wjecźoru won. Tu hischcźe sbytk wot murje steja, kotrež kóżdemu ßwědcźa, kak hoborski je tón twar byt, kiž je tu něhdy ſ wyßoka do kraja hladak. Sbytki ßu na skalnym cźole hory. Hdyž na nje ßo ſkhroblinscki dele do skakojteje hłubiny pohladasch, ßo wocźi ſtróżitej, tak nahle horine scźehno k nižinje wißa. Ale njestuń na ßamu kromu, dokelž móhła ßo cźi hłowa sawjercźecź, a ty by do khnbokoscźe panył a na kamjenjach ßo sarasył.

Na druhej ſtronje hora tak nahła njeje, ale ße bóle pomaku k dolinje cźehnje. Tu na jeje podnóżach pola a pastwischcźa leża. —

Hdyž tu junu w młodych lětach ßahach a cźahach, sa bajkami ſ luda ßłědźu, nadeńdźech stareho wowcźerja pschi stadle. K njemu ße ßynywscki wucźeßech ſ wacźożka bleschu wina — w Cźechach njeje drohe — jemu pschipich a dach ßo teß jemu napicź. Potom jeho pscheczźelnje proschach, ßo by mi powjedał, kajke powjesćje je wo tutej horje ßłyschał.

Tón stary běsche swólniwy a poćza tak:

„Hlajcźe, mój kujeźe, tu na naschej horje je w sastarsku wulki hród byl, a cźi kujeźa ßu byli pěkni a khudemu ludej mikoscźiwi. Ale sły wojeńsli lud je ßo tu do kraja walił, je rubił a palił, kónzował panow a spowalał semjanske ßydła. Pan tuteho hrodu je ße bojawscki se ßwojej ßwójbu do Prahi cźeknył. Lědom bě wotjěł, ßu hižo stóstniży pschischli, wscho drjewjane spalili a wschitko potorhali, schtożkuli je ſ kamjenjow twarjene byko. Teho dla tam hischcźe rospadanki leża.

„Haj wschał, mój luby," ja dźach, „podobnych podawkow ja ſ druhich stron wjele snaju. Radscho bych měł, ßo by mi rosłożił, ſ cźeho je mjeno Cźěßlowy hród abo Cźěßlin."

Nó hlajcźe — wón wospjet sapocźa — wo tym ße dołha nicź baje. Ale ßo boju, ßo by wam wostudła byta.

Cźim dlěscha, cźim lubscha," jemu wotmolwich, „proschu, baj, baj!"

Duž wón sapocźa bacź:

Kaž praja, ßu pjecźa nutska w horje skocźane bydła a ſwy. W nich bydlesche — schtó wě hdy — spodźiwny muž, nikomu ſ wěstoscźu snaty, dokelž ludźom ſ rědka na wocźi pschindźe. Tola ßo wo nim powjedasche, ßo je wulki a ßylny, kaž hobr, a nihdźe njeje cźłowjek, kiž by tajki był kaž wón. A dokelž mějesche w skale ßwój pschebytk, běchu jemu Skalan narjekli.

Hlaj, koło wokoło hory bě tehdy cźmowy lěß. Tu běchu njedwjedźe a wjelki na mjeńschej ßwěrinje ſ kujesom. Też běchu dyß a dyß na pastwy won, tak ße běsche pastyrjam wo jich ſtót wulki strach. Ani drjewał ani wuhleł bjes brónje njebě, hdyž dyrbjesche do tuteho lěßa na dźěło hicź.

Tón ßźiwi pak khodźesche ſ hokymaj rukomaj w lěßu, bary a wjelki tónzujo.

Hdyžkuli pschi kromje lěßa khudu hribańku abo seleńku nadeńdźe, jej niczo njeścźimi; ale ja to, ßo bě ßo ſtróżiła, jej pjenjeżny sapłaczenk da. Haj, ßanemu cźłowjekej wón niczo njeścźini, schtož jenož něhdy nětajkemu rubjeżnemu panej. Hlaj, pod lěßom tudy je wowcźerka, rjana holcźka, wonzy pałka. Tu je nimo jěchaży semjan měcź chył. A dokelž jemu njeje k woli byćź chayła, je ßebi ju na konja ßwjasał, ßo by ſ njej na ßwój hród jěchał. Duž je Skalan ſ huscźiny slecźał a semjanej hłowu wottorhnył.

Dale ßo powjeda, ßo běsche zyle ßamłutki, njemějo ani żony ani dźěcźi.

Něhdy ßebi samyßli, ßo by na wjerch hory hród stajił, kajkej maja wyßozy semjenjo. Duž wobstara ßebi twarsli lud: skakarjow, murjerjow, kowarjow, cźěßlow a lěpjerjow.

Khětłje mi hród natwarcźe! Skerje a lěpje. Hdyž budźe hotowy, wupłacźu wam mjdu, kaž bohaty kral. Tola niz prjedy, hacź hotowi njejscźe. Duž dźěłajcźe w skoku! Kaž dołho twar traje, wam khléba a mjaßa a wina doscź nanoßycź dam!"

Sso wěri, ßo twarjenje dźěsche, wot schěrehо ranja hacź do schěrych ßměrkow, jako by hrał. Někotsi twarzy drje radźachu: Bjerimy ßebi khwile! Schto tajkale bjes dycha khwatanza chze? Mudrischo je, ßebi tu dźěło dźerżecź, tak dołho hacź dźe. Cźim dlěje jow traje, cźim dlěje mamy ßo dobreho najěźcź a napicź pschi dobrej mjdźe.

Ale jich mischtr a roskasował tu rěcź frasy. „Njejßmy-li prjedy hotowi, hacź prěnja koßa pod horu do rożki póńdźe, by nascha próza wscha podarmo była. Wón je mi hrosył, ßo niz pjenjeżka mjdy njeda, jeli ſo njeby hród pośledni dźeń do żnjow hotowy byl. Je mi też ßlubił, ßo ſa kóżdy dźeń, kiž bychmy do cźaßa hotowi byli, hischcźe kóżdemu na wulku mjdu horschcź ßlébora pschida.

Duž dźěłachu wschitzy, hacź jim pót ſ cźurami běżesche, kaž něhdy twarzam babylońskeje wěże.

* * *

Najpěschnischi je wschěch běsche Sdenko, cźěßlisti wotroczł. To běsche wuskocźny młodźenz, rjany kaž semjanski żyn a do dźěła wjertny kaž hibity jeleń. Tón dźysche ßmjercź rady mischtrowej wocźi ſa ßebje dobyćź a jemu ſpodobny bycź; pschetoż wón mějesche ſ Libuschku, mischtrowej dźowku, potajnu luboscź.

Ta běsche psche wschitke knjeżniczki rjana, rjana kaž cźernjowa róża wośrjedź ßnadnischich kwětłow; ale niz jenoż rjana, ale też sprawneje dusche kaž wowzka.

So wona skradźu ſ mikymaj wócźkomaj ſa Sdenkom hlada, bě nan pytnył. Też běsche widźał, kak jeho najchmańschi wotroczł, Sdenko, ſa njej ſ wocźomaj ßwěcźi. A to bě jemu ßłał, dokelž bě ßłéborny bohacźk. S twarjenjom hrodow pjenjes nabywscki běsche ßo shordźił, ßo běchu cźi wschitzy psched jeho wocźomaj schpatni, kiž njeběchu do słota pschischli kaž wón.

Kak chyzł Libuschku hokemu cźěßli wudacź, hdyž słocźanym knjesykam wocźi ſa nej, ſa tajkej bohatej njewjestu dźěchu? Haj, samożity knjes w kralowskim měsće, nahladny pschekupy, bě ßebi ju shladał a ßo hižo ſa njej wobhonjećź dał. Ale wona wo njeho njerodźesche, dokelž bě Sdenkej wutrobu dała.

Wot nana se żeńtwu ſ bohacźkom nucźena, ßo wona tajneje luboscźe wusna a jemu ſkrucźi: „Njeßmě-li Sdenko mój nawożenja bycź, póńdu do klóschtrſich knjeżnow. Druhemu wutrobu njedam, a byk-li kralowski żyn."

Ale wschě ſalubne rěcźe njehnuchu nana. Wón hrimasche na nju ſ tak żurowym hłoßom, ßo ßo jej wutroba ſkrěni. Tola wosta lubemu ßwěrna a njeſpuschcźi nadźiju, ßo ßnano jej tola pschichod tón żadany wěncźk nawije, a ſo chze potajkim ßwěru scźekpliwje cźakacź.

(Stónczenje pschichodnje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Wschelake ſwjeßelaze wusnamjenjenja ßu cźeßni żynoſo naſcheho luda w pośleđnich tydźenjach dostali. Knjes dwórski radźicźel Jakub je meßenburgski rjad żerbſkeje króny, knjes farář Kubiza w Bußezach ryczźeńsli Albrechtowy rjad a knjes farář lic. theol. Rencź sakſko-weimarſki rjad spocźeny dostał. Hdyž ßo żynoſo naſcheho luda cźeścźa, ßo naſch żerbſki lud żobu cźeścźi.

— Na nowy tydźeń kolporteur naſcheho evangelſke-lutherſkeho knihowneho towarſtwa, k. Hattaß, ßo na pucź poda, ſo by naſche żerbſke wośady pschekhodźił. Naſchi Sserbja dostanu knihe wo „ßlubjenym kraju", wot fararja Gólcźa w Budyschinku spißane, kotrež ßu ſ rjanymi wobrasami a ſ rjanej pschehladnej kartu wudebjene.

— S 1. meju ßo nowa póstſka agentura w Pschiwcźizach sakoźi, k kotrejž ßo wßy, hacź dotal k Płußnikezam ßłuschoze, pschidźela: Porschcźy, Nowe Porschcźy, Budyschink, Lětoń a Krakezy. Dotal buchu póſtne wěsy ſ Płußnikez rosnoschene, hdźež rano a popołdnju jěsdny póſt pschijěźdźuje. Nětko budźe pośelnił ſ Kubschiz wěsy pschiwosycź, kotrež ßo potom wot Porschcźy rosnoschuja. Hacź budźe nowy póſt ſa wokolnosć ſ wużitkom, je praschenje; pschetoż ruczne pschiwożowanje ſ Kubschiz a wotwożowanje do Kubschiz smeje pschi hrosnym wjedrje ßwoju wobcźeżnosć a budźe ßo ſ tymſkim cźaßu husto doscź pschijamknjenje k cźahej w Kubschizach

— Kaž ßłyschimy, je knjes hamtſki hejtman w Budyschinje, dr. Hempel, khorowatoscźe dla dalschu dowolenzu hacź do septembra dostał. Jeho ßwobodny knjes ſ Oer dale sastupuje.

— Budyſki knjes hamtſki hejtman ſ Kraushaar ßo jako hamtſki hejtman do Draždźan pschesładźi a smeje Łużiſki ßejm na Wakpora po prowje, jemu pschewostajenym, nowemo hamtſkemo hejtmana ſa Lubij wuswolićź.

— 500 lět je ßo minyło, ſo je ßo wumjeństwo knihićźiſchcźa wot Gutenberga wunamakało. Sapocźatki jeho wunamakanja dźeja wschał na 550 lět wrócźo, ale ſo běsche wunamakanje w ßwojim

dokonjenju, je něhdźe 500 lět. Duž budźe ſo też w tym lěcźe ſjawne wopomnjecźe ſwjećićź. Wożebje wulki ważny ſwjedźeń budźe w Lipſku. Pſchetoż Lipſk je ſrjedźiſchćo knihićźiſchćeřiſtwa. W Lipſku je drje ſo najwjazy knihow ſwěta cźiſchćźako a ſo hiſchćźe cźiſchćźi.

— Něhduſchi evangeliſki duchowny Göhre, kotryž je pſches to ſnaty, ſo je jako kandidata wjazy měſazow jako fabrikiſki dźěłacźeř w Kamjeniźy dźěłał, ſo by wobſtejnojcźe mjes fabrikiſkimi dźěłacźerjemi ſejnał a kotryž je wo tych naſhonjenjach też knihe ſpiſał, je w nowſchim cźaſu k ſozialdemokratam pſcheſtupił. To je wot něhduſcheho evangelſkeho duchowneho wobźarowacź, hdyž k ſtronje pſchiſtupi, kotraž wěru do Boha ſjawnje ſapřewa. Wón ſam něhdy w ſwojich knihach piſche, kak je jeho bjesbóžnoſćź ſozialdemokratow rudźika, a něto ſo ſam do jich lěhwa poda. K temu hiſchćźe pſchiindźe, ſo je ſo ſam ſ jara bohatej żonu woženił a ſo njebudźe teho dla niczo ſacźuć trjebacź wo nuſy dźěławeho luda, kotrejž chźe wotpomhacź pomhacź. Wón budźe nowy bohacźk póbla druhich bohatych wodźerjow ſozialdemokratow, kaž Singera, Bebela, ſ Vollmara a druhich.

— Wulka ſwětna wuſtajeńźa w Pariſu je ſo wotewrika a ludźo ſe wſchćch kónzow, kotſiž maja pokuu móſcheń pjenjeś, ſo tam źokmja, ſo ſchćźi ſwěti wuſtajeńźu wobhladali. Wona podawa roshlad wo ſtejniſchćźu rjemjeſłniſtwa a pſchemyſła naſcheho cźaſa. Hódne je, ſo ſchćźi tajźy tule wuſtajeńźu wobhladaja, dokelź je też naſche němſke dźěło tam derje ſaſtupjene. Hdyž pak my njemóźemy tam dojećź, hacź runje je tón króć a wuſtajeńźa blisko naſcheho wótźneho kraja, móźemy ſo ſ tym troſchtowacź, ſo ju nadźijomnje w bliźſchich lětach do naſcheho wótźneho kraja, do Barlina doſtanjemy. Potom móźeſch ſchćźi tajźu wulku ſwětnu wuſtajeńźu ſ kraja wobhladacź.

— Po rjanym nalětnym wjedrje je ſaſo ſynne wjedro pſchiſchćko. Ratarjo běchu dołho hiźo cźakali, ſo bychu ſwoje ſywy wobſtaracź móhli. Hdyž pak ſu też nětko ſwoje pola ſ dźěła wobſyli, tola pſchi tymle ſynnym wjedrje niczo njeſeſkhadźa. Duž wſchak też niczo njepomha ſo pſchi tymle ſynnym wjedrje pſchekhwatacź, ſo ſywy cźerpiłe njebychu. Wożebje běrnam do ſemje woſadźenym ſyma njehoji a łěpje je ſ nimi cźakacź, hacź cźopliſche dny pſchiindu. Potom rucźe a rjeńſcho ſeſkhadźeja. S blakami ſkorźa, ſo ſu rożki jara pod ſymu cźerpiłe, tak ſo ſu je horjeworacź a ſ nowa woſyćź dyrhjeli. Wě ſo to njejźu najlěpſche wuhlady, ale njeſpuſchćźmy pſchi tym nadźiju. Bóh luby Knjes móźe wſchitko w prawym cźaſu wobrocźićź. My łóhko ſadwělujemy a ſchćźi na to ſłowo njemyſliimy: Cźłowjek myſłi, Bóh pak wſchitko wodźi.

— 5. meje budźe wulki ſwjedźeń na khěźorſkim dworje w Barlinje. Tehdom najſtarſchi ſyn naſcheho khěźora kronpryns polnoletnoſćź dozpjił. Awſtriſki khěźor, kotryž je jeho kmótr był, je hiźo ſwój wopyt woſjewił a też druſy knjeźerjo na tón ważny ſwjedźeń do Barlina pſchiźěu. Měſto Barlin budźe ważny dźeń ſwjatocźnje ſobu ſwjećićź. A wěſcźe ſa zyły wótźny kraj budźa tam wóćźka ſhladowacź, hdyž ſyn naſcheho lubowaneho khěźora ſjawnje pſched ſwětom jako ſamoſtatny kronpryns wuſtupi, hdyž je ſo jeho źiwjenje hacź dotal ſ cźicha měko. My derje wěmy, ſo khěźor na dobre, ale też krute wocźehnjenje ſwojich dźěćźi dźerźi. Woni maja wukmyćź a ſo pſchihotowacź, ſo bychu junu też tu ſtali jako ſmujićźi krućźi wodźerjo ſwojeho luda. Źich pſched ſobu měćź je dobra nadźija pſchichoda.

Schtóž to wěri.

Kak mała běſche ta źónka, kotraž tam ſtejeſche w pſchedawařni na hermanku. Wona móźeſche lědy pſches ſwoje ſudobje ſ jerjemi a kiſałymi kurkami pohladacź. Njana wona też njeběſche a rjenje jejny khóſ też njeklinćźeſche, jako ſapocźa powjedacź. Ale cźim dłeje by powjedała, cźim dale by wot ſwonkowneho do ſmutkowneho ſchła. To ſo jej wutroba wotewri kaž naletne hona pokne nowych różow a wjeſełeje nadźije. To by pośnał jejnu wutrobu kaž ſwożowne dźěćźo, kotreź je ſbóźnje w ſwojej lubej wótźinje źiwe. To buſchtej jejnej wocźi kaž ſłónćźko na njebeſach a ſrjedźa w cźiſchćźeńźy hermanka by bleźł měł, hdźeź by ſo tebi wutroba ſjrěła a hdźeź by rad dłeje woſtał. To běſche, kaž by tam źiwjenje namakał.

Sady w pſchedawařni leźeſche kopjeńko ſ wobraſom. „Je wón to“, ſo kupowařka praſcheſche na tu papjernu pokaſujo. „Je to njedźełiſki pſchećźel? Cźitacźe wu jón?“

„To ſo wě“, ta żona wotmolwi, „hiźo wjele lět. Jeho mam pſchi ſchćźi a pſchezo ſaſo do njeho pohladam. Ja ſchćźi jón kóźdu njedźełu wote mſche ſobu woſmu. Ja jenoź bibliju a tele kopjena cźitam, a to je też, ſchtoź ja trjebam. Mi junkróćź něchtó praji: „Schtóź wěri, ſchtoź wy tam cźitacźe, tón dyrhjał hiźo daloko dele pſchiindźeny być, tón dyrhi hiźo na źłomje lěhacź. Ja jemu wotmolwich, ja to wſchitko hiźo dołho wěrju a ſyn pſchezo w mjehkim dobrym łożu ſpaka.“

Něſchto k rospominanju.

Sſłowo ſa naſch cźaſ.

Njebocźićźki Wylem Hofaker w Stuttgarcźe ſetka junkróćź na haſy ſchulerku, kotruž běſche někotre lěta prjedy w pacźeřiſkej wucźbje měł, ale wot teho cźaſa wjazy wohladał njeběſche. Wón ju ſtrowjeſche a ſo na nju ſ tymi ſłowami wobrocźi: „Khodźiſch też ty prawy pucź?“ Tychle ſłowow ſo ta holza naſtróźi. Pſchima te ſłowo też wam do wutrobow, wy lubi ſynojo a dźowki, kiž ſcźe wy w naléćźu temu Knjeſej ſwěrnoſćź w źiwjenju, ſwěrnoſćź hacź do ſmjercźe ſlubili? Wašch ſbóźnik wam, hdyž wy pyſchni a rjenje ſwoblekani njedźełu do waſchich wjeſełow ſhwatacźe, na pucź ſtupi a wam ſe ſwojim paſtyřiſkim wóćźom do hłubokeje wutroby pohladnje a ſo waš praſcha: Moje dźěćźo, khodźiſch też ty prawy pucź, khodźiſch ty po wuſkim pucźu, ſa mnu, twojim wumożnikom???

* * *

Jako cźi wucźowniźy na jutrownym wjecźoru ſwojeho lubeho Knjeſa a miſchtra ſaſo wohladachu, buchu wjeſełi, kaž dźěćźo w klinje ſwojeje maćźerje, kaž dźěłacźeř po próźy teho dnja, kaž pucźowař, kotryž ſo k ſwojej ſwójbje wróćźi, kaž wowza, kotraž je ſo ſabłudźiła a ſwojeho paſtyřa ſaſo namaka.

* * *

Schtóź njeje nawuknył poſłuchacź a ſłuźićź, njemóźe roskajowacź a knjeźićź.

* * *

Měj luboſćź a cźiń, ſchtoź chźeſch.

* * *

Sswěrny wotrocźł, dobry poklad w domje.

* * *

W ſrudobje njeje wjetſchi troſcht, hacź wopomnićź Khryſtuſowe cźerpjenje.

* * *

To běſche Bohu wjele cźeźe, jeneho cźłowjeka wumóź, hacź zyły ſwět, njebeſa a ſemju ſtworićź. To je wón dokonjał ſ jenym ſłowom; ſo pak by tamne móźno być, je jeho luby ſyn ſam ſwoju krej dacź dyrhjał.

* * *

Jutrowne dobycźe.

Pſched někotrymi lětami bu w Londonje mały hólź pſcheje dźěćźeny a do khorownje pſchinjeźeny, hdźeź je jenoź hiſchćźe někotre hodźiny źiwy był. Kak je wón rěkał a ſchtó ſu jeho ſtarſchi byli, njeźźu ani wot njeho, ani na źane druhe waſchnje naſhonićź móhli. Tón mały hólćźk je wſchudźom jenoź mału ſadu prajił a ta rěkaſche: „Tell the Sunday lady I am going to Jesus“ to je pſchełożene: „Praj njedźełſkej knjeni, ſo ja k Jeſuſej du.“ Bjes dwěla je to dźěćźo njedźełſku ſchulu wopytowało, a to dołho dołćź, ſo by ſwojeho ſbóźnika pośnało, k kotremuź drje jo hewak nichtó pokaſał njeje.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenoź pola knjeſow duchownych, ale też we wſchćch pſchedawařnjach „Sserb. Nowin“ na wſach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórćź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſłła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwitý redaktor: ſarał Gółćź w Budyſchinku. Cźiſchćź a naklad Ssmolerjej knihićźiſchćeńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 18.
6. meje.

Lětnik 10.
1900.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjeź knihiźiſchćeźeni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Jubilate.
1. Pětr. 2, 11.

„Lubi bratſja, ja napominam waſ jako podrużnikow a zuſbnikow, ſdalujcźe ſo cźěłnych łóſchtow, kiž napſchećźiwo duſchi wojuja.“

„Jubilate“ rěka naſcha dźenſnjiſcha njedźela, dokelž ma ſo ſawódny ſchpruch: „Wſykajcźe temu Knjeſej wſchitkón ſwět.“ Pſches tute ſćźenje dźenſnjiſcheho dnja cźehnje a klinczi tamne dźiwne wyſkanje; pſchetož 7 króć ſo w nim wróćźi to ſłódke ſłowo: Po małej khwili, po małej khwili“. Najprjedy kaž hudanćźko a potajnſtwo, potom kaž troſchtne ſłowo a wjeſełe powjeſćź, ſkónćźnje kaž jaſne wěſchćźenje na rjanu wěćźnoſćź klinczi ſaſo a ſaſo: po małej khwili. To je tón hłóſ, po kotrymž to Jubilate a wyſkanje Božich dźěćźi ſo ſpěwa; pſalmy kſcheſćźijanow dźeja po hłoſu: Po małej khwili. Wo tym ſynczi też naſcha epiſtola, hdyž ſo ſapoćźnje: „Ja napominam waſ jako podrużnikow a zuſbnikow“. Pſchetož Pětrowe wóćźko pohladuje do wulkeho ropota na ſwěrźe, na źiwy hermank ſemje, hdźež woni twarja a ſadźeja, kupuja a pſchedawaju, ſo woźenja a ſo wudawaju, hdźež cźi jeni prósdni na torhoſchćźu ſteja, a cźi druſy běźa, baja a wołaja jedyn pſches druheho — ale prěki pſches tutu njeměrnu, njećźiſtu cźiſchćźenźu widźi japoſchtoł mału cźrjódu podrużnikow cźahnyćź cźiſche a ſwjedźenźy, palmy w rukach a pſalmy na hubach, wóćźko do dalokoſćźe ſłożene, woni ſebi pożadaju lěpſcheje domiſny, a Bóh ſo njehańbuje, rěkacź jich Bóh.

O, to je něſchto wulke wo tutu podrużniſku myſł, wo kotrejž Aſaf ſpěwa: Ja ſym twój podrużnik a měſchćźan, po dróſy tudy a ſ měſchćźanſkim prawom wobhnadźeny tam; kaž wſchat zyłe ſwjate piſmo je wot tuteje myſłe pſchećźehnjene a wſchitzy ſwjećźi Boži ſu wuſnali: „My nimamy tudy wobſtajneho měſta, ale to pſchichodne pytamy“. Sawěćźce to pſches ſto wězow pſchepomha, hdyž ſebi rjekujeſch: Dźenſa a wěćźnoſćź! Jenož dźenſa hiſchćźe ſwěrny, jenož dźenſa hiſchćźe wutracź, jutſiſchi dźeń budźe ſo ſa to ſwoje ſtaracź. „Po małej khwili“ to cźini wſchitko cźiſćźe hinak; po małej khwili pſchińdźemy dom, ſ puſćźiny do ſłubjeneho kraja, ſ dźěławeho dnja do ſabbata, ſ pſchitwarka do najſwjećźiſcheho. Jow ſymy hiſchćźe podrużniźy do Emmauſa a naſche wocźi ſu dźerźane, ale Jeſuſ khodźi tudy hiźo njewidźeny ſ nami, hlaj, wón je pola naſ wſchitke dny hacź do ſkónćźenja ſwěta. Wón rěćźi hiźo tudy k nam a wotewri nam piſmo, liſt ſ domiſny, ſo naſcha wutroba ſo hori, wón hiźo tudy k nam ſańdźe kaž w Emmauſu, a łama nam khleb a dari nam ſwoju krej; ale bórſy wotwadźeja wodźećźa, dha roſćźeja kſchidła, dha pſchijědźe Heliaſowy wóſ, dha pſchibliźuja ſo Lazarowi jandźeljo a donjeſu naſ dom do wótzneho doma, hdźež wjele wobydlenjow je, do wótzneho měſta Jeruſalema, wyſokotwarjeneho měſta, do domiſny, hdźež ſo palmy ſelenja a rěki źiwjenja ſo źórła, hdźež łyſły ſo ſetrěja a ſłote harfy klincźa; hdyž tón Knjes jatych Zionſkich wumóže, hdyž Wótz ſwoje dźěćźi, Ssyn ſwoju njewjeſtu dom powjedźe, dha budźemy

jako cźi, kotrymž ßo dźije, tehdy budźe nasch rt połny ßmjecźa a nasch jasyk połny khwalenja.

Kak budźe nam, hdyž nětk do Kanaana
Ssmy dóschli, a nam date budźe to,
Schtož wutroba ßej myßliła njej' žana
A ani woko, ani wucho słyniło.
Duž schcźežku nahłu khětsje horje, dźećźi,
Wschak płót a próza tu ßo saplacźi,
Hacž doběhnjemy k tamnej wěcźnej hěćźi,
Hdźež wjaz', hacž myßlimy, Knjes wobradźi.
Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitař „Pomhaj Bóh-a".

(Potracźowanje.)

1. knihi Mójsaßowe, 8. a 9. ßtaw.

A Knjes cźujesche ßłódke wonjenje; wonjenje, k njebju ßo posběhowaße, běsche jemu lubosne a witane, dokelž jemu ßwědcźeische wo pomyßlenju Noachoweje wutroby. A Bóh dźesche w ßwojej wutrobje, běsche ßo ßam se ßobu rosßudźił: Ja njecham dale wjazy semju sakleć cźłowjeka dla, pschetož myßl cźłowjskeje wutroby je sła wot jeho młodosćźe, a teho dla měť ja jemu lijeńju po druhej późłacź. A nochzu wjazy wschitko, schtož je žiwe, sbićź, kaž ßym cźinił.

Tak dołho hacž budźe semja stacź, njedyrbi teho dla, kaž běsche w lěćźe lijeńzy, pschestacź ßyw a žně, mjerstnjenje a cźopłota, lěćźo a ßyma, dźeń a nóz.

Tón krócź běsche Bóh lijeńzu późłał, so by ßwětej snamjo (heßempel) postajił wo traschnym wocźakowanju ßuda a sahorjenju wohenja, kotrýž budźe pschecźiwnikow późrjećź, kaž też ßwj. Pětr pijsche: Ssamopaschnosćźe dla nochzedźa wjedećź, so běchu też njebjeßa sastarsku a semja, kiž s wody a pśches wodu je wobitała pśches Boże ßłowo; dha wschak je pśches te ßame tamny ßwět s lijeńzu potepjeny a skazeny. Ale nětcźische njebjeßa a semja budźa pśches jeho ßłowo wotkożene a k wohnju skhowane na ßudny dźeń, hdźež budźa satamani a bjesbóžni ludźo.

Wot nětka pak chze pschi ßwojim knjeńzenju nad ßwětom liczićź s cźłowjskej hrěschnosćźu jako s něcźim, schtož je a schtož ßo njeda wukorjenićź pśches ßwonkowne ßudźenja; wón chze wsacź cźłowjku hrěschnosćź pod Božu ßcźérpliwosćź, doniž njepschińdźe wumożenje a s nim jenićke lěkarstwo, kotrež schkodu wot nutska wuhoji; pschetož Bóh je Jesußa Khrystußa ßa hnadny stok pśches wěru w jeho krwi postajił, so by wón prawdosćź, kotrać pśched nim płacźi, wopokasał pśches ßpušćźenje hrěchow, kotrež běchu hacź do teho cźaßa pod Božej ßcźérpliwosćźi wostałe.

Boža ßmilnosćź, kotraž ma hrěschnika tak dołho sa njeßbožowneho a ßo jeho dla rudźi, kaž dołho je móžno, jeho hisćźe s hrěchow wumóz, a Boža ßcźérpliwosćź, kotraž hrěschnika njeße a schcźedźi, kaž dołho je móžno, so by ßo wot ßwojich hrěschnych pucźow wotwobrocźił, sakomdźitej druhi a pośledni ßud Božeje ßwjatosćźe, kotraž móže na hrěschnosćź jeniczźy pohladacź jako na winu a ßebje po tym też s njej sawjećź tak dołho, doniž njeje Boža hnada wscho wukonjała, schtož běsche ßebi sa wumożenje hrěschneho cźłowjestwa wotmyßliła.

9. ßtaw.

Bóh wobtwjerdźi ßwój ßlub s tucźelu.

A Bóh s nowa radu składowawschi a wumożenemu stadleschku semju s nowa pschepodawschi pożohnowa Noacha a jeho ßynow nimale se ßamymi ßłowami, s kotrymiž běsche prěnich cźłowjekow pożohnował, a dźesche: Płodźćźe ßo a pschisporćźe ßo a pełnćźe semju.

A hdyž też niz tak, jako něhdy prěni cźłowjekojo, dokelž je ßo wasche stejisćźo mjes seinskimi stworjenjemi zyle pscheměniło, dha dyrbićźe tola saßo s knjesom bycź nade wschěm Božim stworjenju. Wašch strach a wascha bojosćź — pśched wami budźe ßo strachowacź a bojećź wscha ßwěrina na semi, wscha ptacźina pod njebjeßami a wscho, schtož po semi łasy; a wschitke mórske ryby ßu wam do wasche ruki podate.

Wschitko, schtož ßo hiba a žiwe je, budźe wam k jěźći; jako selene sela, kotrež ßym prěnim cźłowjekam sa jěźć postajił, ßym wam wschitko sa jěźć dał, so byschćźe wy, kiž wy sćźe s molom ßłabschi narod pornjo waschim wótzam, cźim ßylnischu jěźć měli.

Jenož njejeśćźe mjaßo, kotrež je hischćźe žiwe w ßwojej krwi, ani žanu ßwěrinu, kotraž je ßo sadußyła w ßwojej krwi, ani tajku kotraž ßo njeje wopranduße sarěśała, ani też niz krej ßamu.

Ssym-li wam też podał wscho k jěźći, schtož ßo hiba a schtož je žiwe, dha macźe tola też ßwěrinske žiwjenje cźeśćićź a macźe na wschu žiwu ßwěrinu pohladacź stajnje wjedźo, so njeje wot wscheho spočzatka sa waß stworjena, a macźe ßo stajnje na to dopomnićź, so žiwjenje w cźećźazej krwi bydli; teho dla ma ßo też se wschej krwju po wotßebitym prawom měćź; tola też waschu krej chzu ja schkitowacź a dohladowacź: pschetož ja też budu waschego žiwjenja krej wjećźićź a chzu ju wjećźićź nade wschitkimi ßwěrjatami, a chzu cźłowjske žiwjenje wjećźićź na kóždym cźłowjeku, haj, na nim cźim krućźisćźo, dokelž njeje cźłowjek, wot njeho sabity, jeniczźy jeho ßobustworjenje, ale jeho bratr, a bratrowe žiwjenje měť wón cźim bóle cźeśćićź a waźićź.

Teho dla postaju sa wěcźny rjad a prawo: Schtóž cźłowjku krej pschelije, teho krej dyrbi też saßo pśches cźłowjeka pschelata bycź; pschetož Bóh je cźłowjeka ja ßwoju podobnosćź stworił; schtóž teho dla shrěschi na cźłowjskej krwi, tón shrěschi na Božej majestosćźi, kotraž je ßwjatana s cźłowjskej duschu.

Wschě cźěko dostanje a wobthowa žiwjenje s duschu, a duscha ma ßwoje ßydko w krwi; krej noży duschu-žiwjenja po wschěm cźěle. Teho dla nima ßo krej postajićź sa cźłowjske potrjebnosćźe — wona ßłuscha Bohu a hodźi drje ßo sa to, so by na woktar pischiśćka a so by tam duschu wujednała; njepschińdźe pak na woktar, dha ma ßo semi wróćićź, pśches kotruž je data, sa cźłowjku jěźć pak njeje postajene.

(Potracźowanje.)

Cźěßlowy hród.

(Stónćźenje.)

Mjes tym dźěćasche Sdenko kaž sa tśjoch; prěni sahe rano do dźěća a se schěrym wjeczorom s dźěća.

Mischtr pschi ßebi dźesche: Cźiń jeno cźiń! Běhaj a lěćaj! Je-li pak ßebi myßlisch, ja cźi sa to Lubinku dam, dha błudnicźki łojisch. — —

Tak dołho hacź hród twarjachu, njeda ßo Skalan žanemu twarzej a też niz twarśkemu mischtrej widźećź. Tola wón wschitko widźesche, hacź runje pśched ludźazym widźenjom tajny. Tak běsche widźał, kak Sdenko wobjed lutuje, so by móhł hubjenej starej macźerzy, pod horu bydlazej, sbytk mjaßa a wina dacź, hdyž je ßwjatok. Běsche też widźał, kak Sdenko ßłabemu starzej dóńdźe, kiž wał sběraneho drjewa njeßeśche, a kak jemu ßobuźelniwy młodźenz cźeju s khribjeta wsawschi do jeho wobydlencźka donjeßy. A dale bě s wjeczora widźał, kak pastyć se stystkom jakojzu pyta, kiž bě ßebi wot stadła do kertow saschła, a kak jemu Sdenko pytacź a namahacź pomha.

Junu, hdyž běsche ßwjatok, ßo Sdenkej sjewiwschi ßo prascheśche: Pschećźo tak pśche wschě mozy dźěćasch a cźeho dla tak śrudźeny do semje hladasch, hdyž ßy ßamlutki?

Tón jemu wutrobu wotewri a sjewi ßwoju lubosćź k Libuschźy, a wustorźi starosćź, so jemu nadźija spaduje, a pschińtaji s tónza: Knjes mischtr dźě widźi, kak do dźěća pschiman a kak jara ßo śpěchujo napinam; ale wón cźini, jako by bjes wocźow byl, njemějo sa mnje ani lubeho pohladnjenja, ani rjanego ßłowcźka. Nihdy mi Libuschku njeda.

Duž wotmolwi Skalan s krótka: Daj pokoj. Njepuschcźtaj nadźiju, niz ty a też niz wona. Ssnano ma pschichod sa waju nawitych wěnzow; a pschińdźe-li cźaß, pschińdźe też kwaß.

* * *

Prjedy hacź ßoßy do žita dźěchu, stejesche hród, a s wjećha wyßoka wěźa.

Tón dźeń tu potajkim bě, na kotrýž běchu twarzy cźakali. Porjadu stejachu w dworje, hladajo wulkeje mjdy, a pśched nimi mischtr.

Duž pschińdźe Skalan wschón pokhmurjeny. Sso pśched nimi stupiwschi, sahrima na mischtra s hněwom: Schto chzesch mi, njehańbićźiwy, do wocźow łhacź, so sćźe hotowi? Hdźe je słocźany wopon, kiž ma ßo wysche hornich woknow do kraja ßwěćźićź?

Prjedy hacž tón horka pschibity njeje, njerěcž mi khroble, so žy dočjinik, a prjedy tež scherpatki mjdy njehladaj.

Mischtrej nimale wutroba sprostny. Schto žebi chzysche? Cžeja bě wina hacž jeho, so bě wopon pschi khwatanzy sabyty wostał.

Wón proschesche twarzow s horzymi žkowami, so bychu horje salěšli pschibicź, a lubjesche kótliki pjenjes.

Nichtó pak njebě, kiž by žo tajfemu strachej wustajił. Wschěm hrosa psches kosce rzesche, s wyšoka dele do sakow pamycź a žo sarasycź.

Duž Skalan mile na Sdenka kiwny.

Hymdom tón k mischtrej stupiwschi rzekny: Ja w božemje spytam, chzecže-li žlubicź, mi jandželka Libuschku sa njewjestu dacź.

Mischtr žebi myšlesche: s tym jeho wotbudu. Hdyž horka pched woknom salěšy, žo jemu dla strašchneje khlubiny sezuje a khowa sawjerczi, a tón mi mjersazy cžlowjek žo do žmjercže sarasy.

Teho dla dźesche: Mi k woli dźi! Ja cži ju lubju.

Sdenko bě we žebi sjednał: Pak žo mi radźi a smeju najrjeńsche sbože na semi, pak žo njeradźi a žmjercź mje storhnje. Ale schto wo to? Schto chze mi semja, dyrbjał-li bjes mojeje lubuschki na žwěcže bycź? Tak žebi mischtr a Sdenko myšlesche, kóždy na něschto druhe; a hischcže hinak žebi Skalan myšlesche.

* * *

Skrocžiwschi k khromadźe deskow žebi Sdenko najtolschu wubra.

„Pschecžo to tola?“ samjeby Skalan.

„Tu žebi s hornjeje stwy psches wokno pschiprawju, a stupiwschi na nju pschibiju wopon.“

„Tak pój!“

Deleka w dworje hladachu mischtr a lud. Kóždemu dźěłatowarschej be teho młodźenza wutrobnje žel; hlaj, kóždy be jemu dobry, a kóždy be měsny, so wbohi sarazenju wuńcź njemóže. — Jenož jich mischtrej be hinak.

Ale schto bu? Žana deska s hornjeho wokna njewujě, a tola jim swažliwy Sdenko s woknom won na wocži stupi.

A na kajke waschnje?

Skalan mějesche hobrsłej ruzy, kiž móžeschtej mjedźwjedźe dajicź a duby i korjenjom se semje torhacź.

Pschischedschi se Sdenkom do jstwy horje, dźesche wón: Pschecžełko, wostaj deska. Ta cže psched panjenjom sdźerżała njeby. Ja tebje s woknom wutyknu a wołdźerżu. Nimajch žo bojecź. Njehladaj pak po skale do khlubiny dele a sabij hosdźe.

A sběhnywschi jeho kaž žylny muž dźěcžo, dźerżesche jeho pod njebjom wonka. Schtó wě, kak jara je žo Sdenkej wutroba tschažła.

A jemu žo na sbože poradźi. Wón pschibij wopon. Nětk jeho saže nuts wsa.

Na dworje deleka wjeżele jukkachu. „Nětko je dobyte; nětko budže kralowske myto! Skalan, se Sdenkom žo dele wrócźiwschi, s nohu tši ras wo semju kopny. A s dobom pschińdźechu se semje pónoje žwěcžatych pjenjes.

A kóždy wjazy dosta, hacž be žo nadźał.

Duž be wjeżele wulke. Schtóž pak wjeżely njebě, runjež běsche tež wjele dostał, to be mischtr. Tón pokmurjenje hladasche, kaž kokmasowy kónk, so dyrbi tola nětk bohate dźowcžo tajkemu hołakej dacź.

Duž dźesche Skalan k njemu: „Njehladaj cžornje, ani žebi njeswaž, žo dale sepjeracź. Hewak žo cži seńdźe kaž wonemu panej, kiž chzysche tehdy wowcžełku wsacź. Twoja khowa njesteji na schiji twjerdsche, hacž jeho! A to chzu cži prajicź: Sa tydźeń smějetaj Sdenko a Libuschka kwaž, a to wschał niž pola waž w měsce, ale tudy na mojim hrodźe. A wuhotowanje kwaža ja wobstaram. A wschitkón lud, kiž je mi twarił, njech žobu na kwažnu hosćinu pschińdźe.“

A po jeho pschikaźni žo wschitko sta.

Duž žwjecźachu buncžaty kwaž. — —

Hdyž pak be po žkóncžku tsecžeho dnja, Skalan młodymaj mandželskimaj stupiwschi dźesche: „Mějtaj žo dobro! Mój cžaž je žo minył. Mój wobud mje wotkał woka. Teho dla du a njepschińdu nihdy wjazy žem. Wscho wamaj wostaju: hród a wschu nadobu. Jenož to žebi žadam: Mějtaj sa khudych darniwu ruku!“ A hdyž be to doprajił, shubi žo psched nimaj s dobom.

Wot nětka be Sdenko samožity pan, hrodowy knjes tu na horje horka.

Pika a žekerz mějeschtaj na scženje wižajo měr. Sa to žo nikody pan brónjow pschimasche, so by dźiwinu morił, so njeby polam a stadłam wokolnych wobydlerjow žaneje schkody nacžiniła.

A dokelž be prjedy cžěbła byl, žu hrodej a horje „Cžěbłowa Hora“ narjekli.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sserbśki musej w Macžicznym domje je wotewrjeny kóždu srjedu popołdnju wot 2—4 hodź. a wysche teho kóždu prěnju sobotu měhaza popołdnju wot 1—3 hodź. Sastup płacži 30 np. Wscho blišsche je shonicź pola knjesa Ssmolerja. My lubych Sserbow napominamy, so njebychu skomdźili žebi nasch narodny musej wobhladacź.

— **Porjedjenka:** W posłednim cžišle ma wě žo wo nowej póstnej agenturje rěkacź, so žo wona w **Porschizach** sakoži. Listy, kotrež žo do Porschiz abo druhich wižow wot Porschiz sastaranych sczeln a buchu hacž dotal wot Płužnikez sastarane, maja nětko adresu měcź Porschizy (Purschwitz, Lausitz).

— Roskora, kotraž běsche dla wólby noweho primarija Grafa w Kamjenzu wudyrika, je nětko tola k spokojazemu kónzej dóschła. Jena strona běsche pschecžiwo płacžiwosczi tuteje wólby wustupika. Nětko je zyrkwinska wyschnosć nalezjnosć pschepytawschi rosžnudźika, so je wólba płacžaza, a nowy knjes primariuž žo njedźelu Cantate (13. meje) do žwojeho sastojnstwa sapokaže. Dokelž je knjes radźicźel Keller sapucžowal, smeje žo sapokasanje psches k. primarija Wjazku w Budyschinje.

— Kak wulka wucžerska nusa je, wo tym pische žo s Biskopiz: W žuzbodnej wsy je 79 lět stary, hižo dołho emeritirowany wucžer žiwy, kotrž běsche 2. dźeń jutrow pschi schcžeńszy dźěsca pschitomny, kotremuž je s wulkim dźěbom; tón stary knjes bu saže wucžerski vikar, dokelž wucžer, sa tamnische tsecže wucžerske městno wusvoleny, žo wot žwojeje schulskeje wobady dźerži, dokelž dyrbi tam wostacź, doniž njesstaj žo taj 2 měhazaj po tym, so je žwoje městno wupowjedźił, minykoj.

— S wumerjenjom noweje želežnizy, kotraž ma wot Wulkeho Hajna psches Kinsbort žo k nowej želežnizy s Wósporka pschisamknycź, je žo wot wyschnosćje sapocžało. Wě žo, prjedy hacž k twarej dóńdźe, móža žo 8 lět minycź, dokelž žu to hakle prěnje pschihotowańske dźěła.

— Nowy łódźowy sakoń w khžorstwowym žejmje jenož po pokojazy pschihłosowanje dozwije, kaž je to po wobsamknjenju postajeneho wubjerka widźecź. Wójnske łódźe chzedźa pschisvolicź, ale niz nowe łódźe sa wobkhad s wukrajom. Wyschnosć pak budźe do teho svolicź dyrbjecź, hdźež chze s najmjeńscha dźěł žwojich žadanjow dopjelnjeny měcź.

— Nowy sakoński nacžisk pschecžiwo njepózcžiwosczi žo najsferje hischcže w tym žamym žejmje dale wuradźinje. Wobžarowacź by tež bylo, hdy by wyschnosć žo wot agitazije žwobodnosmyšlenych satraschicź dała a by tón sakoń wrócžo scžahnyła. Satkki žejm wostanje hacž do 11. meje žhromadźeny. Wón je wjele wažnego wuradźecź měł a posłednje tydźenje žo jeho dźěło khětro kopi. Wobebje wažne je pschewsacže starobnych pschikohow na statnu pokladnizu. Dołho wocžakana želežniza s Wósporka do Radworja je žo pschisvolika a s jeje twarom žo bórzy sapocžnje. Tež želežniza s Rakez do Wojerez je žo wyschnosczi k wjedźenju daka.

— Na afrikanskim bitwischcžu žo w posłednim cžasu niczo wažnego stało njeje. Tak wjele pak je pschewidźecź, so žo Jendźelcžanam tak njeschlachczi, kaž běchu žo nadźeli, hacž runje žu tam noweho generala póstkali, na kotrehož běchu wscha nadźiju stajili. Burjo chzedźa sa žwoju žwobodnosć wojowacź, hacž do posłednjeho wodychnjenja.

Krwawna a njeprawna wójna w Afriky.

Hłóš: Sso sbudźcže Boże dźěcži.

Schto wschudźom žkyschecź w žwěcže
A schto žo powjeda?
Njej' žkyschecź w kóždym lěcže
Tak srudna powjesej wscha,
Kaž wschudźom žo tu rěcži,
Wot kraja i daloka,
Hdźež sprawny lud a dźěcži
Tam domach pschebywa.

Schto wažne so tam stało?
Schto srudne sda so być?
Hdźež burjko kraja wscheho
K nam pschiindźe tajka rěć,
Wot luda kschesćijanskoh',
Kiž naschej wěry je,
S toh' kraja Afrikanskoh'
Hdźež skota hora je.

Tam njepscheczel je pschischoł,
Wscho s wójnu skaycz chze,
S tych wulkich mórskich kupow
Ssu ludy jendźelske,
Kiž s wjele sami kódźow
Po morju woźa so,
Ssu wjesli brón a mužow
Do kraja burskeho.

Žałosćz je jara wulka,
A wulke mordarstwo,
Hdźež wótry mjecz a kulka
Dha widźecz a cźuez so:
Ach, luby Knjeze Božo,
Ty wójnow wodźerjo,
Daj wbohim buram sbožo,
Kiž tebje proscha to.

Dosćz wjele bitwow krwawnych
Ssu hižo bike so
A morjenjow tez sjawnych
Sso wjele stało jo.
Bóh luby Knjes wscho sudźi,
Schtož widźi njeprawe,
Hdźež luba macz so rudźi
A płacza syroty.

Pschi wulkej Moder rězy
A tez pschi Tugela,
We traschnej słónczuej hězy
Tam sylnje wojuja,
Cźi sprawni lubi burja
Sa wótzny kraj swój sam
A steja jako murje
Dźěd, nan, syn a bratr tam.

Kaž s mróczelow so hrima,
Rža tam jich kanony,
A Jendźelczan so jima,
Kiž burow traschicz chze,
Hdźež burjo so na horach
Tez w skałach shromadźu,
A husto smjercz do doła
K jendźelskim póscezelu.

Mój Božo! kak to srudźa
Toh' sprawnoh' człowjeka,
Hdźez w wójnje wjele luda
Psches smjercz kónz namaka,
Kiž s wobej stronow padnje,
Prjed' hacz bez pomyšli,
Psches bolosćz krwawne rany
Tam skónczi žiwjenje.

Njech dopomnja so swěru,
Kiž cźinja njeprawdu
Tam buram psche wschu měru,
Kiž w cźescźi žiwi su.
Kak Farao je wostał
We morju cźerwjenym?
Schto Kserkses je tez dostał
We kraju Grichskim?

Tez hischcze wjele wjazy
Ty cźitasch s biblije,
Hdźez su nam rjane schazy,
We knihach pišane;
Kak swěru Bóh tym pomha,
Kiž cźerpja njeprawdu!
Kak pyta wón tych domach,
Kiž s wójnu cźwiluju!

Bóh w njebjesach sam sudźi
Wschu swětnu njeprawdu,
Kiž stanje so psches ludźi,
Jich žadosćz nahrabnu;
Bóh ludźom wscho tak stwori,
So móža žiwi być;
Schtóž mammona dla mori,
Ma junu s cźertom hicź.

Teutscher w Porschizach.

Něschto k rospominanju.

Troschtne słowo sa žarowazych starschich wot prałaty J. A. Bengela:

Hdyž něchtó s njebjesami sanźe, tez s wotewrjenymi durjemi na naš žiwjenski wodych saduwa. To chzenny wužicz sa pschichodne pady, hacz rjad na naš pschiindźe.

* * *

Khwalicz a so dźakowacz

tez w srudobje a w cźežkim cźasu njeje sa kóždeho. Jan Mentzer to móžesche. Lětny wjeczor stejesche psched swojim domom, s kotrehož woheň sapasche; nicźo so wukhowacz njemóžesche a duž stejesche wón pschi rospadankach swojeho zykłeho wobsedźenstwa, wschón khudy. A tola běsche wón wjeseły w swojej wutrobje; na dele padnjenych rjadach sedźo pěsnjesche wón tón khěrlusch: „Hdy bych ja s tawynt jasykami". Tónle khěrlusch je hižo někotru wutrobu swjeselił.

* * *

Khrystuzowa lubosćz k nam.

Bajka je, so w měsćze Romje na torhoschću psches semjerzenje semja so rosschczěpi a wulka khubina nasta. Duž pytachu, schto bychu cźinili, so by so khubina saso samkła. Wěschczeńske knihi prajachu, so dyrbi so najlěpsche, schtož město Rom wobsedźi, do khubiny cźisnyez. Wschelake drohotne wězy nuts smjetachu, ale khubina wosta. Duž na dobo jedyn dźeń ryczeřski muž pschijěcha a sawoka: Njewěsćze wy, schto je najlěpsche w Romje? To je smužitosćz!" To wurjeknywschi skocźi do khubiny a khubina so saso samkny. Tak je nasch sbóžnik sa naš schoł do wulkeje cźěmneje khubiny smjercze a nasche hrěchi na so wsał, so my wumrjecz njetrjebamy.

* * *

Prawu darniwosćz nawuknjesch psches to, so wschitko s Knjesowej ruki bjerjesch.

Hudanczka.

Selena ta maczerka
Milijony dźěcźi ma;
Žiwi je a póżera,
Khowa je do sudnoh' dnja
[Semla.]

Ssrjedź běkeho dnja
Ty njewidźisch mje,
A pschiindźe-li cźma
Dha postrowjam cźe.
[Kwatch.]

Je snadna holczka ponižna,
Ta syda blisko płocźika,
Tu słódke dychi dychota,
Sso minje s kónzom nalěcźa.
[Sytatte.]

Praj nam, kotry swjaty Jan
Był je wjele zyrkwjow nan?
[San Tkewnt.]

„Pomhaj Bóh" njeje jenoz pola knjesow duchownych, ale tez we wschěch pschedawarnjach „Ssexb. Nowin" na wšach a w Budyschinje dostacz. Na schtwórcz lěta płaczi wón 40 np., jenotliwe cźisła so sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleč w Budyschinku. Cźischcz a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čišło 19.
13. meje.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihičiśischćeńni w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Kantate.

Jakuba 1, 19. 20.

„Moji lubi bratśja, njech kóždy čłowjek je spěšchny w poślúchanju, njespěšchny pak k rěčenju a njespěšchny k hněwu. Pschetož čłowiśki hněw nječźini, schtož pśched Bohom prawe je.

Kantate rěka: spěwajcje! Spěwajcje temu Knjesej nowy khěrlusch, pschetož wón čźini dźiwy! To je tón nowy khěrlusch nowého testamenta, evangelion wo Jesom Khryschcje, wo kschižowanym a horjestanjenym, kotrež pśches wuźwjećenje žiwjenja kschesćźijanow wobnowi, tak so pśches wschěchne roskacje a pokutu teho stareho Hadama se wschěmi jeho słymi lóschtami a žadosćemi potepja a pśches wěru wschěchnje horjestawaju nowi čłowjekoju, kiž w prawdosćźi a njewinowatosćźi pśched Bohom žiwi ju.

Kruch tuteho nowého žiwjenja ju uam w dźenźnišchej epistoli pśched wocźi stajі. Tón nowy čłowjek po Khrystuźu je najprjedy spěšchny k poślúchanju. Wón poślúcha rady na Boże słowo, kotrež chze tu staru stósćź a sałaćkosćź w naš wutupićź a Jesuźowu čźichosćź a pokornosćź na jeje město žadźićź. Wón tež poślúcha rady na dobru radu abo na wutrobne samolwjenje blížšchého. Čłowiśki hněw nječźini, schtož pśched Bohom prawe je. Wón jenož schkodźi, nicźo njepomha. Najprjedy se źwojim hněwom Bohu do sastojnstwa pschimasch. Jeho je wućećenje, wón chze sapłaćźićź, jeho hněwej dyrbisch město dać. Potom tež źebi měr źwojeje dusche skasyśch. Skoro žadyn wot wschěch hrěchow modlenju tak njesadźěła jako hněw. Kaž na wichorowych dnjach schkowroncźk horjelětać njemóže, so by tam horjekach źwojeho Boha khwalił, tak w hněwnych hodźinach tež modlitwa horje pschińćź njemóže. Wona ju pschezo sału dele čźehnje a w njewjedrje dusche ju sadużu. K temu ma runje w hněwje tón stary Hadam wołźebnu móz. Stare pśches hnadu dołho samknjene hłubiny ju wocźinja. Myślićźi ju skhroblja nuts pschińćź, kotrež běchu hewak twjerdźe źwjasane a njeźměźachu ani čźische ju wo durje klepać. A kak rucźe w čźałach, hdźež źmy sapyrjeni bjes modlitwy, ju wone do skutka stajeja! Potom pak je pschepośdźe. Wohen je bórsy sapaleny, ale ju čźejko wuhałnje. Husto dyrbimy měźazy, haj, lěta dołho wopłakać, schtož źmy na jenym dnju hněwa skućźili. Wsmimy teho dla w stajnym dopomnjenju na Bożu lubosćź a sćźerpliwosćź, na Jesuźowu čźichosćź a poniźnosćź słowo nascheho w duchownym źiwjenju tak shonjeneho japoschtoła horje s čźichej myślu: Njech kóždy čłowjek je spěšchny k poślúchanju, njespěšchny pak k rěčenju. Dyrbisch źwojemu bratrej, kotryž je na tebi hrěschił, dać k rěčam pschińćź. Njeźměsch jemu s wichorom źwojich skórźbow a porokow hubu samknyćź. Kaž źami dyrbimy blížšchého samolwićź, derje wo nim rěćećź a wschitko k lepschemu wobroćźićź, tak tež dyrbimy wotewrjene a sćźerpliwe wucho měćź sa jeho samolwjenje. Haj, dyrbimy ju wjeźelićź, hdyž ju wón samolwićź abo źamo prawého čźinićź móže. Kak źmy hižo někotryźkuliž se źwojimi porokami pohłuschili, a potom źmy pschepośdźe shonili, so měješche ju ta wěź

cžisćze hinak, jako běchmy w horzocze wopschijeli. Po tajkim kschesćžijanska luboscž kłyschi w tajkich padach rad druheho, prjedy dyžli ßama rěcži. K rěcženju dyrbisch njespěschny bycž. Luby kschesćžijano, prěnje, schtož wot wětra nadute morjo k brjoham cžiska, je ſ wjetscha jeschcž. a prěnje, schtož sapyrjena wutroba bližschemu napscheczjowo mjeta, je ſ wjetscha hischcze hórje hacž jeschcž. „Ale“, ty ßo praschesch, „kak dha dyrbju wutrobu, tutu khrobłu a njeměrnu wěz, w tajkich hodžinach swjasacž? Schto dyrbju sapoczecž, hdyž nutskach sle myßliczki ßo psches ßwoje mjese waleja?“ Stary Retterheim je pschecžiwo hněwej trojaku radu dak: Hdyž ßy ßo roshněwał, dha dyrbisch najprjedy wschitke knesle liczicž, kotrež masch na ßwojej drascze, potom ABC se sady ſ hłowy prajicž a skónczinje prawje nutrnje ßwjaty Wótczenasch spěwacž — a nětk hakle wotmolwicž! Prěnjej dwě słowje stej dobrej, ale poßlednje je najlěpsche. Njerěcž we ważnych należnoszach, njerěcž wożebje w sahorjenych mjeńschinach žane słowczko, khiba so njejßy prjedy ſ najmjeńscha wokomiknjenje se ßwojim Knjesom poręczał. My ßo napscheczjowo stawam wěsćze wjele prawischo sadžerżimy, hdyž ßmy prjedy pola ßwjateje hłowy pobyli a ßebje ßamych jako jeje stawy saczuli. Nascha hłowa w njebju ßwój staw sa ßobu cžehnje.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadendžech, Boże ßłowo cžitajo.

Podawa ßwěrny cžitał „Pomhaj Bóh-a“.

(Połkraczowanje.)

1. knihi Mójßaßowe, 9. staw.

Po Božich ßłowach w 14. schtuczjy ßměnny ßwěrjata, kotrež ßu naschemu žiwjenju strasche abo nam hewak schkódne, sabicž a też se semje wutupicž.

Ma-li ßo saraženje cžłowjeka se ßmjercžu wjecžicž, dokelž je ßo se saraženjom Boži wobras w cžłowjeku womasał, dha je też hjese wscheho dwěła wěste, so njemóže tute wjecženje wukonjecž kóždy, kaž ßo jemu wusdanje, ale so je to jeniczjy wyschnoszći potrucžene, wot Boha postajenej, kotraž je snamjo Bójßkeho prawa a Bójßkeje kraßnoszče.

Tale kasnja je ſ dobom sakożł wscheho wschědneho a knježerßkeho prawa. Njechasche-li Bóh wjazy cžłowjeßtwo sahubicž, dokelž je hrěschnoszć cžłowjekej pschinarodžena, dha dyrbjesche psches kasnje a prawa wscho ßte sahacžicž, so njemóhłe ßo bjes mjesow daloko rossčhěricž, a tak sakładny kamjeń położicž, na kotrymž měło ßo cžłowjeßtwo po Božim porjadku natwaricž.

Nětko pak scže ſ mojich ßłowow spóßnali, so ja žiwjenje lubuju; duž cžinče, kaž ßym wam porucził: rostrosćze a płodžćze ßo a pschißporjejcže ßo na semi, so by waß wjele było na njej.

A Bóh dješche k Noachej a k jeho ßynam ſ nim, so bychu se ßłowom sßonili jeho radu (8, 21 atd.) a so by ßo psches ßwoje ßwjatocžne ßłubjenje jim swjasał, so bychu tak prawe dowěrjenje do jeho hnady, sašo ßo wróćžazeje, měli:

Hlaj, ja cžinju ſ wami mój ßłub a ſ waschim ßymjenjom po waß a se wschitkimi žiwymi swěrjatami, kotrež ßu pola waß, wot ptakow, wot skota, wschitkich swěrjatow na semi, kotrež ßu pola waß, wot wschitkeho, schtož je ſ wami ſ taschcza schło, a wot wschelakeje swěriny na semi. A ja cžinju mój ßłub ſ wami, so njedyrbi nihdy dale wjazy wschitko cžěło ſ lijeńzynymi wodami skónzowane bycž, a njedyrbi dale wjazy semja ſ lijeńzu skożena bycž.

A Bóh dješche: To je snamjo, widžomne sarukowanje, ßłuba, kotryž ßym cžinił mjes ßobu a mjes wami a mjese wschitkimi žiwymi swěrjatami, kotrež ßu pola waß, hacž do wěcžnoszče, sa wschě cžaßy, doniž se ßwětom na kónz njepóndže.

Sswoju tuczel se ßydom barbow ßym do mróczelow stajił, jako nowy, dotal hischcze njebywazy podawk w mojej pschirodže; tuczel budže snamjo mojeho ßłuba mjese mnu a mjes wami.

Tuczel nastawa na cžěmnych mróczelach, hdyž ßłónzo se ßwojimi pruhami psches deschczowe mróczele ßwěcži; tak ma cži prědowacž, so je njebjeske swólniwe, ßo se seńskim sapłescž. Tuczel je wupschestrjena mjes njebjom a semju; tak sjewi měr a pokoj mjes Bohom a cžłowjekami; wona ßaha po wschěm njebjeßkim wobłukom. Tak sjewi ßo Boži hnadny ßłub, kotryž ßaha po wschěm cžłowjeßtwu.

Po lijeńzy wuhladachu cžłowjekojo prěni ras tuczel na njebjeßkim wobłuku a na mróczelach; ſ teho njeßłěduje, so ßo do lijeńzy njeje deschcžika schło, ale so běsche powětr do lijeńzy hinaschi, dyžli po njej; pschirodospytne wědomoscže nam sa to ßwědcža, so je ßo klima na semi po lijeńzy wschón pscheměnił. Tuczel, barbojty błyschcž wuhadžażeje błónza ſ wotthadžażeje mróczneje nozy, nastawa po pschirodžinych sakonjach ſ pomozu powětra a wody a ßwětka; tola to nam nicžo njedopokasa pschcečiwo temu, schtož ßo nam tu powjeda wo jeho wukhadže a wo jeho samyßłu. Pschetož pschirodžene sakonje ßu postajene psches Boha, a maja ßwoju poßlednju pschicžinu a ßwój poßledni samyßł ſ tym, so sjednoca pschirodu a hnadu do Božich wotpohladanjow se wschěm ßwětom.

A Bóh dješche dale:

A ſ tutym snamjom maja wasche a moje wocži, wasche a moje wyßle ßo setkacž: stanje ßo, so pschiwjedu mróczele, macže moju tuczel widžecž w mróczelach a macže ßo ſ tym dopomnicž na moje ßłubjenja a macže ßo ſ nim spokojecž.

Pohladajßy na tuczel, na sarukowanje ßwojeho ßłubjenja, spomnju na mój ßłub, kotryž je mjese mnu a mjes wami a mjese wschitkimi žiwymi swěrjatami wschelakeho cžěła, a njebudu wjazy pschińcž dacž lijeńzy, so by wschitke cžěło skónzowała.

Tehole samyßła dla budže moja tuczel w mróczelach, so bych, jako wy na nju pohladacže, też ja na nju pohladał, a jako wy na mój ßłub spominacže, też ja spomnił na tón wěcžny ßłub mjes Bohom, kotryž njeje jako cžłowjek, so by ßłał, ani jako cžłowjßki ßyn, so by ßo něcžeho łał, a mjese wschitkimi žiwymi swěrjatami wschitkeho cžěła, kotrež je na semi.

A też dješche Bóh tsecži ras ſ Noachej: To je snamjo ßłuba, kotryž ßym sczinił mjese mnu a mjese wschitkim cžěłom na semi.

Kraßny to wuras, wuras połny žiwjenja sa wułkotnu wěrnoscž, so ßu Boże snamjenja sa jeho ßłub, na kotrychž je wón ßwój ßłub sakożił, prawdžite noscherjo jeho hnady, so nimaja jeniczjy psched cžłowjekami, ale so maja też psched nim ßamym móz a ważnoscž. Njepscheměnjomny wschał žaneho noweho dopominanja njetrjreba; a tola ßu snamjenja ja jeho ßłub wěrne a prawdžite sjewjenja jeho hnady, wone njejßu pschipadne, po wschědnej woli wubrane snamjenja, kotrež hakle bychu ſ cžłowjekom něschto błke.

Bóh sjewi tu jara wschelakorje ßwoju dobrocžiwoscž a wußywa ßwoju ßmilnoscž ſ wożebitym wjeßelom, podobnje macžeri, kotraž sakobjenemu dješcžu ſ mnohimi luboßnymi ßłowami rěcži a luboscžiwje ſ nim žortuje, doniž wone skónczinje na płakanje njesabudže a dyrći ßo sašo na nju poßmějkotacž.

(Połkraczowanje.)

Schtó bě tón mordař?

„Palenz je walenz.“ To stare pschißkowo kóždy Sserb snaje.

A něchtóžkuli k temu pschißtaji: To prajidmo jara ſ kaha rěcži a dyrbjało rěßnische bycž. Abo chze drje schtó prajicž, so wono zyku hrosnotu psched wocži staja, kiž ſ palenza ßtupa, kaž wohidnoscž ſ hele?

Wěrno wschak je, so też palenz bjes wußitka njeje, hdyž jón ſ rosumom wußiwasch. Ale też to je wěrno, so w nim ſ bjesdna duch kaka, njepscheczel cžłowjeßkich duschow, a pschekaßy wschěch, kiž, sabywschi pschißhódneje měry, njewjedža, hdy maja dojcž.

A kohož je satraschny kakanz dożahnył, nad tym je potom ſ tyranßkim knjesom a jeho w ßurowych rjecžasach dźerži, ſ kotrychž ßo wuwicž a wudręcž bjes Božeje pomozy nihdy móžno njeje.

Je ßnano mjes wami něchtó, kiž njeje ße ßwojimaj wocžomaj tajkeho pjaneho widžał, kotrehož pschežßylny duch palenza tschaßy a torha a jemu cžłowißku nadobnoscž tak sedrěje, so je nam hrosno?

Ach, so bych tola sto pokutnych jasykow měł, so móhł wopikzow ſ pucža jich skażenja sawróćicž!

Ach, so móhł strózate łkowa, wożebje młodemu splahej, do wuschow hrimacź: Pijeschćli, njepschepaß božedla měru a mjesu, abo tćjich w djažowych želesach hanibny sajaty, prjedy hacź pytnjesch!

Někotsižkuli žu s rěčźemi, tiž móža wottrashćicź, žylnischi dyžli ja.

Ćji njech wschěm žalosćź a hubjenstwo wopiłych ludźi k wobliczu dźerža, njech k strósbemu žiwjenju s krutosćźu rěčźa! Njech wukoża cźěžnosćź a tychnosćź, hubjenstwo, horjo a kschiž, kiž žo s palenzom sfucźa!

A žohnuj jich łkowa njebjesći wótz! —

Napißmo tuteho spißa rěka: Schto bě tón mordař?

Prjedy hacź na tole prashenje wotmolwju, jdźelu tu hischcźe se žwojich nashonjenjow podawki, s kotrychź žo widźi, kak helskeje pschemozy wopiłstwo dobyć wě.

I.

Pšched lětami snjach młodźenza, žyna cźěžneje a nadobneje žwójby. Tón běšche w dźěćźazych lětach nanej a macźeri radoćź, podobny na młodu jabkoniku, kiž lubosnje kćěje a lubi wjeßeke płody.

Jako bě wotrośł, pschiúdźe do sawjednych towarschow. S nimi wón mjelczo starscheju schleńczkowacź počźa, a po něčźim s lipanja do picźa sajé. A so bě nan khlamař, a měješche wschelaki palenz, bě strashcha wěz, sawjedna žynej dźeń jako dźeń, hdyž bě žebi jeho nan k pomozy do khlamow wsał.

Hdyž starschej pytnyschtaj, do kajkich njesbožownych pałłow je jeju luby žyn panył, prjedy tak duschny a pokny nadźije, chžyche žo jimaj wutroba pukmycź. A w stróželach tyschnaj rěčźeschtaj, proschescht aj, hrožeschtaj, kaž wjele je jenož pobožnym wutrobam móžno.

Haj, na khwilu jemu drje nanowe styści a macźerne žylsy k wutrobje dźěchu. Ale to mjelczo sažrane bě husto sažo pšches jeho móz. Wospjet wutrobnje wabjeny sakła wón pšched nimaj palenz a žlubi na ruku: Nihdy wjazy žaneho njewoptam; na nihdy niž!

Ale kohož je skažeł cźlowjekow pod kwaklu stkóćźił, teho wón jateho dźerži.

Pšched nim běšche też tutón žłaby, a dyž a dyž s nowa do błóta wopitzow wjasny.

Duž radźeschtaj žebi stysknjwej starschej na wschelaku pomoz, hdyž jimaj starośćźe wo žyna spacź njedachu.

A skónćnje wuradźi nan: Kaž žym hižo prajił, khlamaŕstwo sa njeho njeje. Hdyž žebi něchto po palenz abo kognak, arak abo rum pschiúdźe, jemu pschezo sažo palenzowa wón do noža cźehnje a jeho s mozami smota. Dajmoj wboheho cźlowjeka s domu.

Ale schto s nim? Snadź drje by žo pižarśtwu hodźił. Jakub žo w měśćźe s telko radnymi knjesami snaje. Snadź móhł tón jemu pola nich pižarśku słužbicźku wucźinicź, a žebi jeho do domu wsawschi, by jeho tak stajnje na krutej woteźzy měł. S naju mozu nad nim je kónz.

A kaž bě nan postajił, tak też bu.

Jakub bě jeju najstarschi žyn. Wón běšche wucźeŕ wědomosćźow natury na wulkej Budyjkej schuli; muž statneje myßle a kruteje wole. Tón s lubosćźe k nanej a macźeri a też se želnosćźe k bratrej tuteho do wusdy wsa.

A ja něschto cźaža bě tak, jako by wěz na lěpschim pucźu była. Duž pomyßli žebi bratrowy pastyŕ a wodźeŕ, so by krucźe sćźehnjenu wusdu popuschćicź móhł.

Ale to měješche sty kónz.

Dołho njetrajesche, a Jakub žo stróžizy do teho pschiúdźe, so je nimale njemóžna wěz, skradźneho wopikza dopasćź.

Wostajmy nadrobne wułożenje wo tym, kak je palenzowy pićźt s pokutu sawróćźił, a dale sažo njeduchej na žebi knjećźi dał.

Jenož jenićźki njeskutł wam pšched wocźi staju, na kotrymź móžećźe widźećź, kajku ma wopiłke chžycźe žałośnu móz.

Bratr Jakub bě, schtož hižo prajach, wucźeŕ wo stwórbinych wědach. Duž dyrbjesche mjes druhim žobu wo šwěrinje wucźbu dawacź, wo wschitkim, schtož léta, pkuwa, běha a po semi kasy. Jako wustojny pschirodospytnik měješche wón pokne khamory satyłanych schkleńzow, a w nich morjene jeschćeźerzy, smijiźy, hady a druhe wohidne waki. A so te sjnike njebychu, bě na nje spirituß łaty. — —

Junu dyrbjesche wón na tśi dny precź. Hlaj, schto dyrbjesche pytnycź, žo domoj wróćźiwschi? Schto bě? Stało žo běšche, wo čźimž žo žanemu cźlowjekej nihdy žoniko njeby.

Žadosćź po palenzu běšche njesbožownego bratra pschemóhła. Ssebi žiweje rady njewjedźo, bě wón s wohidnych wakow spirituß wupił! —

II.

Léto posdźischo kubłełku sesnach, s kotrejź bě njemało hórje. Njeßudźmy pak ju, dokełź je dawno na prawdźe Božej.

Ta běšche s wopredka rjana kaž nahładna knjeni, też cźiła a cźerstwa a bohata, a jeje mandźelśći bě wubjerny muž. A pschi tym njeběšche sdata a horda, kaž někotrećźkuli rjane a bohate žony žu. Běšche też cźicheho waschnja, cźeledźi darniwa a pschećźiwo khudym žnilna. Njebě to wulke cźěłne a duchowne sbożo?

A tola bě wona pschi wschěm tym sbożu hubjena wboha. Haj hubjena wboha, hlaj, sta waka, s palenza wulehnjena, měješche nad njej skažeńku móz. —

Hdyž hischcźe njeběšche na žeńtwu była, bě jej žnjercź maczźeńku wsała. A nanej sady khribjeła bě dyß a dyß palenza žrěbła, hdyž měješche sa cźeledź natocźicź hicź.

Nan wschał bě makohdy cźisteje hłowy. Kak móhł žo dohladacź, so bě cźiwicźka, w kotrejź bě cźeledźimy palenz, hižo sažo na dno, prjedy hacź by to schtó rjekł? A kak drje móhło jemu to do myßłow pschińcź, so jeho ludźom tak nadobua Lejna skradźu s picźokłi tocźi? Njeby žo kóżdy ras tschaßła kaž s hroju, hdyžkuli bě kmótra abo na kwaßu drużka, hdy by jej kmótr abo kwaßař palenczka pschipił. A k njewjesćźe sposćźo, sakćźě kaž saronska róża.

So pak je jědojta waka w tej kćěžazej róži, schtó by to prajił?

Nadobni nawożenjo khodźachu wo nju, a nan ju se žwojeho kubła na wulke kubło nadobnemu młodźenzej wuda.

To běšche bunczaty semjanski kwaß.

(Skónćenje pschichodnje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Tśećźi dźeń žwjatkow popołdnju budźe žo biblijski žwjedźeń w Michalikej wożadźe w Budyschinje žwjećźićź. Na žerbśkim kemschenju budźe prědowacź knjes farař lic. theol. ryćźeŕ Rynćź s Ketliz a na němśkim kemschenju knjes diakonus Kölcź s Draždźan. Tónle žwjedźeń chže nam s nowa k wutrobje wjesćź to prashenje: „Schto je nam nascha biblija?“ Njech žo Sserbja w bohatej liczbje na tutón ważny žwjedźeń sešón! Dokełź je žo žwjedźeń na tśećźi žwjaty dźeń žwjatkow pokožił, smeje też kóżdy wulku pschiležnosćź.

— Pobocźne žerbśke biblijske towaŕstwo je sańdźenu njedźelu sthadźowanje w Budyschinje měło. Ważne wuradźenje je žo měło wo cźischćźu noweje žerbśkeje biblije s wjetschim cźischćźom. Tónle cźischćź žo nadźijomnje k lětu sapocźnje. My Sserbja dyrbimy naschemu sakśkemu biblijskemu towaŕstwu wutrobnje dźakowni bycź, hdyž widźimy, kak wone na nasche žerbśke potrjebnosćźe dźiwa. Tajśi wudawk je jara drohi a biblijske towaŕstwo dyrbi wulke woporу pschinjesćź.

— Sswjedźeń sa ſwonkowne mißionstwo smeje žo lětsa w Njeßwacźidle. W žwojim cźaju podamy nadrobnische wossjewjenja.

— Nowy 3. nakład biblijśkich stawisnow wot k. Bartka je pšched krótkim wuschoł. Wužitk tychle knihow wożebje w tym wobsteji, so žu stawisny na lěwej stronje w němśkej a na prawej w žerbśkej cźisćźćźane. Kniha ma wulkotnje rjane wobrasy je žwjatych stawisnow a też thartu wot Palaśtiny. Cźischćź je žo wstojnje wutwjedł wot knjesa Ssmolerja. My też wożebje tule knihu knjesam wucźerjam k temu poruczimy, so bychu žerbśkim dźěćźom w nich cźitacź dawali, so bychu žerbśke cźitanje sterje a lěpje nawukli.

— Hdyž s radosćźu pšched krótkim lubym cźitarjam sjewichmy, so je roskora dla wólby primarija w Kamjenźu s tym k měrej pschischła, so je zyrkwinska wyschnosćź protest pschećźiwo wólbje kn. diakona Grafa sa primarija sacźiłła a wólbu sa płacźazu wuprajiła, a so smeje žo sapokasanje nowego knjesa duchowneho hižo pschichodnu njedźelu, je měr sažo s nowa kaźeny. Nowy protest je žo pschećźiwo tej wólbje sapokožił pola knjesow ministrow, kotsiž maja pośledńje a najwyschśche rosßudźenje. Duž dyrbi žo sapokajanje s nowa wotstorcźićź. Wobžarowacź je to teho dla wutrobnje, dokełź zyrkwinski měr pódla cźeřpi a dołho traje, prjedy hacź žo žokmy sažo slehnu.

— My smy hižo dołhe lěta swuczeni, so połizy ratařsky dźěłacźerjo w lětnym czasu k nam pschikhadźuja, dokelž dźěłacźerjo pola naš pobrachuja. Dokelž pak nusa psches jich pschikhadźenje pschezo hischcze sdehnjena njeje, šu žo ratarjo do Wuherśkeje wobrocźili, žkyschawschi, so je tam wjele ludźi bjes dźěła a sa-žkužby, kotrež bychu rad dźěłali. Duž nětko dźěłacźerjo wot tam pschikhadźuja. Zyke žwójbu šu pschischcke a chzedźa žo jow sa-žydlicź. Ludźo je tež žhwala, so derje a pilnje dźěłaja. Hdyž nasch młody lud wjazy w ratařstwje woitacź njecha, ale do wulkich městow a fabrikow žo cźischcźi, dyrbja žo naschi ratarjo druhdźe sa ludźimi roshladowacź, kotrež jim jich pola wobdźěłaja. Pschetož ł cźemu by dóschło, hdy by ratařstwo wotemrěło, kotrež je tak rjez cźěschna macź zyłeho luda.

— Wulkotny žwjedźeń je žo w Barlinje sanźdźeny tydźeń wotměł, hdyž nětcźischi krónprynz do poknołeśnoscze ł 18 lětami sastupi. Wot knježeřiśkich dworow běchu sastupjerjo pschischli, hdyž knježerjo žami njeběchu pschińcź mohli. Ssam pschitomny běsche austriśki žhězor, sakśki kral Albert. Sswjedźeń běsche rjane žwedźenje wo nutrnym swjasu, kotrež naš ł Awstriśkej a tež ł Italśkej žwjasa a my móžemy prajicź, so je to sašo nowe žylne rukowanje sa měr w pschichodźe. W hrodowśkej kapałzy wotmě žo naj-ważnischa žwjatocźnosćź. Po rěczi knjesa wyschcheho dwórśkeho prědarja Dryandra młody krónprynz žwoju pschižału žwěrnoscze na khorhoj wotpokoži. S naschich wutrobow klincza nutrne pichecza k khězorśkemu trónej: Bóh luby Knjes budź schkit a žylnosćź młodeho krónprynza, kotrež ma — da-li Bóh — junu wjesćź khězorsku krónu.

Ja snaju tych žwojich a woni mje snaja.

(Jan. 10, 14.)

W Indiśkej jedyn muž druheho wobskorži, so je jemu wowzu kradnył. Wobaj pschiwdźeschtaj w postajenym cząsu pched žud. Stórźbnik měješe žwojich žwědkow, kotrež prajachu, so wowza jemu žłuscha. Ale wobskorženy měješe tehu runja žwědkow, kotrež prajachu, so wowzu kradnył njeje, ale je ju dawno hižo žam sa žwoje wobžedźeństwo měł. Pschi tychle wobstejnoscźach wschak běsche jara cźežko sa žudnika rosžudźicź, komu ł teju dweju mužow wowza žłuscha. Duž jemu na dobo žbožowny pschipad pschiňdźe. Wón to waschnje snajesche, po kotrymž w ranschim kraju pastyrjo wowzy wołaja a kasasche jenemu mužej do póblanśkeje jitwy hicź. Hdyž běsche žo to stało, kasasche temu, kiž běsche tam wostał, wowzu wołacź, so by žo pschežwědcźił, hacź na njeho poślucha. Tón muž žo wschón prózowasche, skocźo ł žebi wabicź, ale wschitko běsche podarmo. Wowza niz kuska njesjewi, kaž by teho snała. Hnydom po tym sawoła ju tón muž w póblanśkej jitwi. Ledby běsche wowza hłóš sažłyschała, wona do jitwy skocźi a k bokej žwojeho knjesa stejesche. Nětko běsche wschak jara łóhko sa žudnika, rosžudźicź, cźeja je wowza. Druhi muž tež dale njespytasche, wowzu žam sa žo žadacź.

Njeje to kraźny wobras k žłowam „dobreho pastyrja“: „Moje wowzy snaja mój hłóš a wone mje snaja a du sa mnu. Sa zuhym pak wone njeidu, ale cźěkaju wot njeho; dokelž tych zuhych hłóš njesnaju.“ (Jan. 10, 27. 5.) Haj, tón dobry pastyr, Jesuš, snaje tych žwojich. My njesmy wschitzy to snamjo: „Jesušowe wobžedźeństwo“. Wone je žo nam w žwjatej kschcźenizy spožcźiło. Ta wěstosćź, so tón Knjes naš snaje, je naš troscht. Wón twoju starosćź a twoje rudźenje snaje. Wón snaje twoje dźěło a prósdne chodźenje. Wón snaje twoju wěru a twoje dwělowanje. Wón snaje twoju liwosćź a symnosćź. Wón snaje najpotajnische pschecza twojeje wutroby. Wón snaje pak tež twoje bědźenje. Wón wě wo twojich modlitwach. To móžesch wěscze wěricź.

Snajesch ty hłóš dobreho pastyrja a poślucha sch pschezo na ujón? Kak hušto tón sbóžnik woła! Hdyž žo jeho žłowo prěduje a wucźi, tam je jeho hłóš žłyschacź. Kóžde sbože, kotrež žo tebi dostanje, kóžda srudoba, kotraž na tebje pschiňdźe, je tajke wołanje dobreho pastyrja: „Pój ke mni!“ — O, wón rěcźi hušto prawje khutnje a žylnje k cźłowśkim dźěćom, so bychu cźłowjekoju psches móz jeho rěcźe k semi padnycź a nětko tam hubjeni a bjes pomozy leżecź dyrbjeli. Ale schtož ł nuły, hubjeństwa a žmjercźe lubosćźiwe pytanje dobreho pastyrja žłyschi a schtož nawukneje žo pod jeho khćiž poddacź — tón wěscze do sakłudźenych wowzow njeżłuscha.

Pched nčkotrymi lětami, tak powjeda farař Blumhard, — wumrje w městacźku B. dźěćo wot 8—9 lět sbóžnu, cźichu žmjercź a ł tajkej radosćźu wěry, kaž je to pola tajkich dźěćźi poredko. Po waschnju starschej žarowazy list do „Schwabśkeho Merkura“ (Nowinow) se žwojim podpjśmom późłaschtaj. Bórsy po tym dosta dźěćźowy nan list ł G. wot muža, kotrž běsche jemu cźiśćze njefnaty. Muž pišasche, so je žarowazy list ł dźěłbracźom cźitał a to cźim bóle, dokelž ma cźiśćze to žame mjeno kaž dźěćźowy nan, ale so chze jemu w žwojim liscze też trosćt dacź, mjenujcźy tón: wón je wowcźeć, jako tajki je junkróćź chzył wowzy do hórdow sehnacź, ale pschi wschej prózy to dokonjał njeje, pchezo bychu sažo psches hórdy skakałe, so běsche tam bjes rady stejał.

Skóncźnje běsche najmjenische jehnjo pschimnył, je pod pažu wsał a do hórdow donjesł, duž bychu na dobo a žame wot žo stare wowzy žobu nuts schłe.

Ach, pola kak wjele žwójbow dobry pastyr runje tak cźini kaž jow tón pastyr a wosmje „jehnjo“, lube, małe dźěćźo, wot semje a donjeże jo nuts do žwojich njebjeżow a chze psches to starschich a zyku žwójbu žobu nuts cźahnycź, dokelž šu khróblischi hacź jehnjata:

Tón Knjes mój žwěrny pastyr je,
Mje w žwojim stadle wodźi,
Mi niczo nusa njebudźe,
Wón wobara wschej schkodźi,
Wón mje tam stajnje napaže,
Hdźež strowa trawa narosćze,
Na luzy Božoh' žłowa.

Něschto k rospominanju.

Praschenje.

W poślednjej amerikanśkej wójnje pobožny młodźeńź jako dobrowólnik do amerikanśkeho regimenta sastupi. Wón bu w jenej wěśćźischich bitwow žmjertnje sranjeny a do bliźścheho spitala donjeżeny. Wón ł wjetscha směrom leješche, dokelž jemu też powjedanje bolosćze cźinjesche. Junu wjeczor pak wón wótsje a jaźnje sawoła: „Jow!“

Jako nahladowar k ložu stupi a žo jeho praschesche, schto žebi žada, rjekny wón: „Cźiśche! Poźłuchajcźe! Njeźłyschicźe?“

„Sstyschecź? koho?“, nahladowar žo praschesche.

„Woni w njebjeżach runje mjena pschecźitaja“ (po wojeśkim waschnju), wotmolwi wón, „a duž dyrbju wotmolwicź, hdyž žo moje mjeno wotwoła.“

Krótko po tym wón sažo ł jaźnym hłoźom sawoła: „Jow!“, lehny žo na bok a běsche mortwy.

Nětko lubi cźitarjo, jene praschenje: „Ssu wasche mjena też do sapiśa wojowarjow Khryśtuźowych w njebjeżach sapiśane? Kóždy, kotrž do jeho žłužby stupi, žo do jeho knihow sapiśche. Scźe wy to? Stajcźe žebi to praschenje a wotmolwcźe žebi na to w tej mysłi, so je Jesuš póbla.

Dyrbjał-li žnano schtó je srudobu wotmolwicź dyrbjecź: „Ně, moje mjeno tam njesteji!“, potom dyrbjał žo dopomnicź, so je tón Knjes na kóždym dnju a w kóždej hodźinje hotowy, kóždeho, njech je młody a cźerstwy, stary a sprózny, pod žwoju khorhoj wsacź. Ale wotstorkowacź to dokho njebmjesch; pschetož my njewěmy, kak bórsy žo mjena w njebjeżach pschecźitaja. A schtóž potom njeje sapiśany, tón njemóže „jow“ sawołacź a sieji pched samknjenymi wrotami.

* * *

Stej jenož dwě drużinje cźłowjekow: cźi jeni žu cźi prawi, kotrž maja žo sa hrěschnikow; cźi druhy, cźi hrěschniczy, kotrž maja žo sa prawych.

Hudanczka.

Schtó žo wižajo pukny,
A wukida na semju cźrjewa.
[Schodź.]

Hdyž je cźiśke, žo cźi kula,
Hdyž je sranisch, dha cźi běži.
[Sehre jeito.]

Jedyn widźischi na haźy,
Druhi kładźesch na rany.
[Skrelzr.]

Ssamón stotku dźěrkow ma,
Pched dźěrkami wukhowa.
[Skopert, nagoretnit.]

K cźomu ma braschka bantaty kłobuk?
[Co by Bóh jon łaźił.]

Samolmity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjej knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 20.
20. meje

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišchczeńi w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Rogate.
Jakuba 1, 22.

„Budźcje cźinjerjo teho ſłowa a niz jeno poſłuchařjo, ſ kotrymž wy ſo ſami ſjebacźe."

To je dźiwna njewschedna rěcź. My rěcźimy hewak wo wěrjenju ſłowa, wo cźinjenju ſkutkow; japoschtoł jow rěcźi wo cźinjenju ſłowa. Wón po tajkim nima ſ tymi nicźo cźinicź, kotſiź nasch text pschemeńiwschi praja: „Schto pomha kemschithodźenje? Njehodźi ſo Bohu runje tak derje ſe ſkutkami powołanja ſłužicź abo w ſtwórbje ſo k njemu modlicź? Prawje cźinicź — to je ta najlěpscha nabožina." Hdźe praji ſwjaty Jakub tajke něschto ſ jenej ſylbu? Na wopak, hdyž wón praji: „Budźcźe cźinjerjo teho ſłowa", dha ſo praschamy: Kak dha móže cźlowjek cźinicź, hdyž jo ſ zyła ſłyschał njeje? Na Jakuba ſo woni powołacź njemóža; pschetož wón je runje prjedy nascheho texta prajił: „Wſmicźe to ſłowo horje ſ cźichej myſlu, kotrež je do waſ schcźěpjene a móže wasche dusche ſdóžne cźinicź". Boźe ſłowo je w kschesćźijanu kaž roſtlina. Sswjaty Jakub widźi móhł rjez w wutrobje kschesćźijana ſwjatejowe sornjatko Božeho ſłowa ſaschcźěpjene a ſadźene, widźi jo korjenje bicź a wot tam zyłu woſſobu pschecźahnucź a pschero ſcź. Roſcźe horje do hłowy jako pójnacźe, ſe rta won jako wuſnacźe, ſ rukow won jako dobre ſkutki, ſ nohow won jako khodźenje w ſwětle. Pschezo je to ſłowo, tón Khryſtuſ w ſłowje, kotrež kschesćźijana pschecźehnje a w nim ſo ſjewi. Zyłe kschesćźijanſke ſiwjenje je Jakubej tón schtalt, kotrež je ſłowo w kschesćźijanu dobyło, roſtlina, kotruž je njebjeſki ſahrodnik ſadźił, kotrejež korjeń je ſłyschenje ſłowa, kotrejež schtomik je cźinjenje ſłowa, a kotrejež płód je ſawoſtacźe w nim.

W kóždym ſkutku leži wěſte potajnſtwo. Prjedy cźinjenja ſteji cźlowjek pſched połnoſcźu wſchelakich móžnotow: Dyrbju jo cźinicź, abo dyrbju ſo jeho woſtajicź? Mam to cźinicź abo tamne? Pſches ſkutk cźini wón wſchěm móžnotam kónz a poſtaji něschto woprawdźite. Skutk pſcheſadźi ſnutkowne do ſwonkowneho, to njewidomne do widomneho. To cźlowjek jara derje cźuje, ſo pſches ſkutk ſebi wróćenje do hołych myſlicźkow a do njewěſtych prjódkwſacźow wotrěſnje. Teho dla tak huſto cźaka a khabla, tón ſkutk cźinicź, to wócźko wutorhnyć, kotrež je jemu ſ pohórſchenjom, a tu ruku wotrubacź, kotraž jemu ſadźěwa, to rěka bjes pſchirunanja prajene: Wotpołožicź, ſchtož nam w duchownym ſiwjenju ſadźěwa, a bjrnjež by ſo nam tak lube a nuſne ſdało, kaž wócźko a ruka. Radźi-li ſo pak Božemu Duchej, cźlowjeka k ſkutkej nucźicź, dha je jemu tón ſkutk kaž khorhoj a kroćźel do prědka na podróżniſtwje. Pſchetož kóždo cźinjenje ſłowa jeho wobtwjerdźi na pójnatym a wobeńdźenym pucźu a wobohacźi wěru, a kóždy wopor, w luboſcźi pſchinjeſeny, ſwjaſuje twjerdſcho na wulku wěz Božeho kraleſtwa.

Hdyž wucźomnizy ſwoje ſyćźe a złowne měſto wopuſchcźichu a ſa Jeſuſſom dźěchu na jeho wołanje, dha buchu cźinjerjo ſkutka a niz jenož poſłuchařjo, a tuta

kroczeł běšche ważna sa jich zyłe žiwjenje. Kschesczijan, kotryž je w prawym cžažu cžerjenju Ducha a napominanju žłowa poßłuschny, kotryž žo njehanibuje žwojeho Knjesa pósnacž a sa žwojeho Knjesa woprowacž, je podobny tamnemu khróblemu łódžnikej, kotryž se žwojimi łódžemi na zuse pschibrjohi pschiěwschi łódže sady žo spali a tak žwojich wojakow nuczesche, kraj dobycž. K tajkemu cžinjenju žłowa, k tajkej poßłuschnosczi wěry chže Boži Duch naš honicž. Rogate, „proschcže" wo tutón nowy Duch.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdžech, Boże žłowo cžitajo.

Podawa žwěrny cžitar „Pomhaj Bóh-a".

(Potracžowanje.)

1. knihi Mójšajowe, 9. staw.

V. Schtucžła 18—29. So by nascha rosprawa Noachowe stawisny dokónczila, powjeda nam hischcže s posdžischeho Noachowego žiwjenja podawk, s kotrehož žo nam dalschi wuras žiwjenja Noachowych žynow a narodow, s Noachowych žynow wukhadžazych, jasnje a rasnje sjewi. S profetiskim rosžwětlenjom wupraji pschi tutym podawku schedžiwy nan žohnowanje a poklecžo na žwojich žynow, po tym kaž žu žo pschi tutym podawku měli, a stawisny wschěch narodow hacž do naschich cžažow žwědcža nam, so je žo stało se žohnowanjom a s poklecžom, kaž je Noach prajil.

Noachowi žynojo, hiž žu s kaschcža schli, běchu cži: Sem, Ham a Jafet. Ham pak je Kanaanowy nan, kotryž ma zyle wožebitu ważnosczž sa posdžische stawisny Božeho kralestwa.

Cži tjio žu Noachowi žynojo, wot kotrychž je, kaž na 10. stawje dale shoniny, po lijenjy wschitka semja wobžydlena.

S wospjetowanjom teho, schtož žmy hižo na 8, 18. a 7, 13. shonili, natwari žebi nascha stawisna mósk, so by naš po nim dowjedła s cžaža lijenjy do noweho cžaža.

Tehdom po lijenjy žwoje žiwjenje s nowa spocžazy dźěłasche Noach rolu, s cžimž běsche lijenjy dla sastał a płodžeche pódla žita a drubich płodow tež wininy.

Sa to žo krajina, hdžež běsche žo sažydlił, wožebje derje hodźesche. Hischcže dźenža rosczje w Armeniskej kraźne wino, kaž bórsy shonisch, hdž, dokónczlwschi Noachowu stawisnu, s mojimi lubymi cžitarjemi na horu Ararat puczuju. 4000 stopnjow wyšoko nad morjom hodži žo tu hischcže wino s dobrym wuspěchom žadźecž. Tak nakuži Noach hischcže 350 lět žwoje žiwjenje, kaž dołho běsche Bóh jemu hischcže spožcził, na semi pschebywacž. Mjes tym žu žo žynam dźěcži narodźile, Jafetej 7, Semej 5 a Hamej 4 žynojo, s kotrychž narjekatychu najmłódschemu Kanaan. Tež tute dźěcži wotrosczichu. Kak wichelakore smyślenja w žwójbach knježicž poczachu, w Semowej a Jafetowej na jenej a w Hamowej na druhej stronje, shoniny rasnje se žlědowazeho podawka, kotryž naš dowjedže něhdže do posłednich lět prěnjeho létstotka po lijenjy. Sa dołhe cžažy běsche Noach se žwojimi jenož winowe kicže jědł, doniž njebě žebi skóncznje wumyžlił, winowe kicže wutłóczicž a wujehczeny moscht sa picže nakožowacž.

A hdyž wón, s wopiwjazej mozu noweho picža a pschi wyšokej starobje cžim lóžo do stracha napitosczže podaty, junu žo běsche wina napił, bu wón pjany, swjeły žo teho dla na semju a leżesche w žwojej běcže wotpschikrytý.

Teho, kotryž běsche krucže stał psched wodami najwjetschich sliwkow, — teho powali wino! Boże pißmo to ani njesamjelczi, ani njepschikrycje; wone wupowjeda też hrěchi najwjetschich žwjatych, nam sa spokojenje, ale też sa hroženje.

A hdyž Ham, Kanaanowy nan, kotrehož běsche najskerscho tutón jeho najmłódschi žyn, wuhladawschi najprjedy dźěda napitehо, kajkehož jeho hischcže ženje widžał njebě, sawołał, widźesche žwojeho nanowu hanibu — wotpschikrytý žiwot, — powjedži wón to žwojimaj dwěmaj bratromaj wonkach:

„Bratraj, pojtaj a pohladajtaj, schto je žo naschemu staremu knjesej stało. Stajnje je žo khwalił sa Božeho pschecžela a měschnika a je krucže žadał wot žwojich žynow pózcžiwosczž a cžesznosczž; tola kajki je mi wón měschnik Boži a wuczeł a wjedźeł žwojich dźěcži! Njewě niczo wjazy wo žebi ani wo žwěcže, a leži nahi a njepschikrytý w žwojej běcže!"

Tak pak wón njerěczesche cžesznosczže a pózcžiwosczže dla, hewak by wón nanej tu lubosczž wopokasał, kotruž jemu posdžischo bratraj wopokasajschtaj; ale wón běsche (na cžuž też jeho mjeno „horzota" pokasuje) cžłowjek, kotryž běsche pschikhilenу njepózcžiwemu a njerodnemu žiwjenju, kotrehož běsche nan najskerscho teho dla cžasto porokował, a kotryž žo něto cžim bóle wjeselesche, so wóžesche jemu też něto něchto porokowacž. W Hamowym hrěchu sjewi žo haňba wscheho pschichodneho hamitskeho naroda; jeho kwowe snamjo žu hrěchi pscheczižiwo ischestej kasni.

Duž wsaschtaj Sem a Jafet schat — tamón spósna najprjedy, schto ma žo tu stacž, tola tutón sczěhowasche naměsczže žwojeho bratra a njeda žo psches Hama samylicž — a pokožischtaj jón na žwojej wobej ramjeni a dźěschtaj s wopjezižu k njemu a pschikrschtaj žwojeho nanowu hanibu: a jeju wobleczi běschtaj wotwobrocženej, so žwojeho nanowu hanibu njewidźischtaj.

Schtó njeby tu spósnał, so mataj wobaj tajku wutrobu, sa nanowu wyšokosczž a majestosczž se wschej bojosczu cžesczа.

A hdyž Noach wotucžiwschi wot žwojeho wina a schat na njeho wupschestrjeny wuhladawschi a wopraschawschi žo najkerscho wot Jafeta, pschi wschěm tutym podawku wožrjedž wobeju bratrow stejazeho, shoni, schto běsche jemu jeho młódschi žyn cžinił, dźesche wón s profetiskim duchom, so woprawdže niž wón ale Bóh tón Knjes žam psches njeho, psches wótza wscheho polijenskeho cžłowjestwa, rěczesche: Poklaty je Kanaan, a budže wschitkich wotrocžkow wotrocžk mjes žwojimi bratrami.

Ham, mój najmłódschi, je mi tajku srudobu nahotował, teho dla ma žo też na jeho najmłódschim, hižo tak sjawnje po nanowych puczach khodžazym, moje wótzowske poklecže zyle wožebicže dopjelnicž: se wschěmi žwojimi potomnikami njech je Kanaan satamany a poklaty do najbědnischeho wotrocžstwa a do wschěbneho njewólnistwa tamnymaj, kotrajž žo njejstaj sawjesczž dakoj do žameho ihreschenja.

Pschicžinu, so je Noach runje Kanaanej hamitske poklecže napokožił, nadeńdžesch pak też w jeho mjenje. Kanaan rěka mjenujzy: njewólnik, tajki, kotryž nima žwojeje wole.

Ham narjekny žiwojemu žynej po poßłuschnosczi, kotruž žadasche, ale žam ani žwojemu nanej ani Bohu njewopokaja; žyn mějesche być nanowy wotrocžk, nanowy njewólnik; nan chžyche knježicž nad wschěmi pod nim, a njechcasche žo pokhilecž psched nikim nad njeho. Nan jemu mjeno narjeknywschi pomyžli žebi jenož na to, so žyn žwojeje wole měcž njeżmě, hdyž nan kasa; Boža potajna pschehladniwosczž pak, stajnje a pichczo knježaza, hlada na zyle druhe njewólnistwo. Nomen est omen, to rěka na žerbski něhdže: mjeno sjewi hižo, schto žo stanje w pschichodže.

A wot Hama žo wotwobrocžiwschi a tamnymaj žynomaj s profetiskim pohladanjom žo pschiwobrocžiwschi, a mějto poklecža pożohnowanje pschipowjedajo, dźesche Noach dale: Sem je žebi najprjedy s dźěcžazej žwěru na to pomyžlił, kak móhł nana wukhowacž psched hanjenjom a hanibu; jemu njech žo też dostawa nanowe najlěpsche pożohnowanje! Khwalemy budž Bóh tón Knjes Semowy, a Kanaan budž jeho wotrocžk.

Sem — to rěka: mjeno; pschetož wón je powołany, so by žo pschi nim mjeno Boże wukhowało.

Khwalemy budž tón Bóh, kotrehož směje něhdy Semowy narod sa žwojeho Knjesa, sa Boha žwojeho žlubjenja, sa žwojeho narodneho Boha; pschetož tutón je jenicžay wěrny Bóh; wschitzy drusy pak budža žo wołacž k jebazym pschiboham.

S wutupjenjom Kanaanitow sa cžaž Josuowy a s wobžydlenjom jich kraja psches Israelitow je žo wuras, s kotrymž žo posłednje žłowa s Kanaanoweho poklecža: „mjes žwojimi bratrami" na Semowu stronu rosjaßnja, w stawisnach stał.

(Potracžowanje.)

Schtó bě tón mordař?

(Stónczenje.)

S wopředka wschitko hacž nanajrjeńscho dźěsche. Ale kaž žo to tak rad ma, mějesche žo też tu.

Někotre žónske, hdyž do cžěpža pschińdu, žebi myžla, so je něto tajenja kónz. Sso dlěje njekryjo, dawaju widźecž, kajkeho bucha woprawdže žu. A tak běsche s młodej burowku.

Bórsy muž nastróženy pytny, kajke to seliczko je, kiž je žebi žadźił.

Duž poczа bjese wscheje komby njesbožu hacžicž. Ale wschě hrimaze rěcže, runje jako wschě žkowa ſ dobrym mějachu jenož na khwilku wušpěch.

Schto wón wschitko spyta, so by haúbje a njehoju želežmy ryhel saßunył!

Krucže wón cželadnym sakasa, sa nju hdy po palenz hicž. Lubje wón korczmarja naproßy, so njedyrbi jej žadyn palenz pschedacž, też niz najmnjenje. A hlaj, wona, cžim dlěje a cžim bóle sa piczom tórna a dźiwja, žebi radу pytasche: wona měschcžanske proschereki ſ darami nawabi, jej potajnje palenz w proschersikim korbje nožnycž.

Hdyž bě ſ khwilemi strósba, drje žo dohlada, w kajkich pasorach tczi, kajku hanibu kucza a kak žo duschny muž jeje dla rudži. Haj, druhdy bě na žebje wicha hněwna, haj, płakasche na žo. Ale pschezo saßo ju bjesbožne chzyczе do bědneho tymjeschcža storhny.

Njejžu to hrožaze podawki? Njeje to wobarowazy wobras, kiž do duschе woła: Sso palenza božedla hladaj, abo žy ſ lohka djaßowy stepcž! —

Někotrožkuli muž by to knołik a žurowje bił.

Ale kotry nadobny mandželski dha rady haúbu a haru cžini, k wjeßelu sa wschón stopichejazy lud?

A njebě jemu jeje žmjercž žel, saßraneho hubjenstwa dla?

A njeběsche wona, hdyž bě na khwilu strósba, tak pěkna a khmana, a pschi žebi žwoje dla srudna?

Wsdawschi žo myßli, so žnano by bórsy se žanym žrědkom schto sporjedžał, poczа wón ſ domjazym khcižom žo jednacž.

Sswěrne pschecželne dusche spokojachu jeho pschi tym ſ myßlu, so žo ſ njej porjedži, hdyž budže macž.

Ale bohužel jich wěschcženje hołe a hłuche wosta.

Baba drje dźěcžko pschinjeßy, niz pak macžeri sdźerżliwu schiju.

Haj, bórsy žo hrohnota poda, kajfejež njeby žwět rjekł. To bě něschto tak hrosne, so ſ wěrjenju podobne njeje, hacž runje je sawěsće wěrno.

Dźěcžko žo bórsy se žwětneho hubjenstwa miny.

Na jeho jemrjete cžěłko někajke módrojte blaki stupachu. Teho dla kładżesche cžěłarka w palenzu macžane rubjeschka na njo, so bychu sajchłe. Po khwili žimasche je do nózneho žudobja, macžesche saßo a kładżesche ſ nowa hacž k popołdnju pohrjebneho dnja.

Popołdnju mějachmy pohrjeb.

Kaž je to tu a tam pohrjebne waschnje, běsche žo pschewodżerjam a pschihladowarjam palenz dak. A schtož njebě wupite, mějesche wotroczt khowacž.

My knótsja ſ nanom a ſ kaschcžikom we wosu žedżachmy, a sa nami dołhi cžah pschewodżerjow stupajche.

Macž pak ſ nami njeběsche. Ta žłabojsče dla ležesche.

Sswěrna žuždźina pak pola njeje wosta, so by jej pokłużowała, chzyła-li něschto měcž.

Wot pohrjeba domoj pschijěwschi, stupichmy hischcže, knótsi a ja, do domu, žarowazej macžeri božemje prajicž a noweje strowoty pschecž.

A kajke stróżele cžakachu na nas! Scho nam na žmjercž sblědnjena hladaćka sjewi?

Bórsy po naschim wotjědżenju bě žo hladaćzy sdało, so wona spi. Duž běsche na khwilku ſ komory schła, w stoku pak je žo saßo wróczła, dokelž bě w komorje někajke dudkawe padnjenje słyschała.

A schto dyrbjesche widżecž?

Tu hubjenu na pok morwu ležo, a rosbite nózne žudobje pschi njej. Hlajcže, hornz, w kotrymž běchu žimanki ſ tych na cžěłko kładżenych łapkow, bě w kucžiku pod kožom sabyty wostał. A hdyž bě thora pytła, so nichtó pschi kožu njeje, běsche ju tajki stylk po palenzu pschemóhł, so bě to piła. A pschi tym bě ſ njemozu padnyła. —

Komu njeby to hrosno było, a tola też ſ wutrobu njesbožowneje žel?

Bohu budž dźak, so njeje jej w tym hubjenstwje do žmjercže sapadnycž dał! Dołhi cžaß ležesche cžěłko na khornym kožu. Wěc žo tu ani kapki palenza njeměješche. Ju wótre roskacže saja a do zyła pscheńdže. A wona žo ſ Božej pomozu nakasa a hidżesche palenz bóle hacž jěd.

Nad chzysche wot něrka wscho dobre sczinicž, schto bě skasyła. Ale rospite cžěło khwataſche na kónz. Hischcže tak młoda lehny žo na žmjertne kožo, a žmjercž jej na pokutnu wutrobu dychny.

A schto běsche ſ winu tak sažneho kónza? Tón bjes měry palenz!

A to naß ſ nowa k praschenju wjedže, kiž na spočzatku tuteho nastawka steji: „Schtó bě tón mordał?“

III.

Něschto lět je, so něhdže kralowski hajnik do lěßa sa knježich dźiwinu tšelecž dźěsche. A hdyž žo swjeczori, njepschinóhže domoj, też nasajtra niz. — Hdže běsche wostał?

Ludžo, kiž na polach dźěłachu, běchu jeho do lěßa hicž widżeli, žłyscheli pak njeběchu, so by žo w lěßu tšěłko. — S tamneje ſtrony lěßa bě korczma. W tej wón rad žydasche. Też tón dźeń běsche tam, pobywschi w lěßu, dołhi cžaß pschebył a žo wschón ſ rosuma wopił. Potom bě po cžmje, kaž bě něchtó widżał, motajo duzy domoj do lěßa schoł.

Kdže bě wostał, hdyž žo domoj wrócził njeběsche?

Jeho mandżelsku, na jeho domojwrót cžakazu, strach kojesche. Njeběsche njedawno prajicž žłyschała, so pak saßo rubjeżny tšelet na žorny khodži, kaž rucže žo w lěßu sacžmi a hajnik žnadž w korczmje pschi schklenzy žedżi?

A njeběsche jeje muž rjekł, so chze jeho wotpascž a kapnywschi jeho do kłódy dacž. Njeje žnadž jeho na rubjeżnej hońtwje trjechił a doßahnycž chzył? A njeje žnadž jeho sły cžłowjek satšélił, so žo njeby popadnycž dał?

Strachoty połna mandżelska najatych muži wupóßła.

„Božedła pytajcže sa nim. To je žo łóhko někajke njesboże stało.“

Cži błędżachu po zykym lěßu horje a dele, prěki a podołhoscži. Wot hajnika pak mjdže žaneje cžary njebě.

Srudni žo w nozy domoj wróczichu; jim běsche žel a hrosno, słyskniwej žonje poražazu powjescž dacž, so jeho njejžu namakali, tak jara hacž žu pytali.

Nasajtra pytachu jeho ſ nowa, a wróczichu žo pschipołdnju strucłli a błędži domoj.

Jedyn ſ nich běsche jeho w khrósczinje, zyle na kromje lěßa, naschoł, ale, Bóh swarnuj, kajkeho!

Wón ležesche pod kerkom pschestrěwschi stawy, a tšelba pschi jeho boku. Waki a cžerwje běchu žo do njeho dałe. Też lěßne žerjaki běchu wot njeho žrałe, a wón wschak je njeběsche tšełał. Tšelba bě hischcže napjelnjena.

Wón běsche morjeny. Ale schtó bě jeho morił? Nihdže na zykym cžěle ani dźěrki njebě, kiž by wot kulki była, nihdže też žane módrjenzy wot saraženja. —

Schtó bě tón mordał? — Mordarski palenz!

* * *

A srudno a hrosno! W tym lěßu žo sa mało njedžel podobne sta.

Schobał se žußodneho knježeho dwora běsche tam schoł, ale domoj žo njeběsche wrócził. Bě žomu a dźěcži wopuschcził a sa žobu nusu a dołh wostajił.

Dźěcži, kiž běchu w jahodkach, namakachu jeho prosteho ležo.

Cžorne ptaczjska běchu wokoło njeho a nad nim. Wón pak je wot žo njewuhna. Jedyn bě žo jemu na ruku žynył, ale wón jeho njeschrabny. Druhi bě žo jemu na hłowu žynył a dypasche wot njeho. Ale wón njemachny sa nim, so by jeho wuhnał. Te ptaki žo lědy do bokow dachu, hdyž sastróżene dźěcži rěnje saschiczachu. Napaki wschak žu radsche pschi morwych dyžli pschi žiwych.

A schtó běsche tutemu žiwjenje wsał? Schtó bě tón mordał? Tón bjesbožny palenz!

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Bukeczanski Boží dom žo snutskownje wobnowja. Bukeczanska wožada je stajnje hotowa, sa žwoju zyrkej woporу pschinjesczа a dawa jón najrjeńscho wuhotowacž. Dźěło wobstara žławny moler Krawz ſ Budyschina, a może žo prajicž, so je žwój nadawk najlěpje dokonjał. Hdyž ma Bukeczanski Boží dom žam na žebi to dobre, so je jaßny a so žo ludžo njetrjebaja pschi mróczinym wjedrje bojecž, so je w žwojich spěwarśkich pißmo cžitacž njemóža, je žo pschi tymle snutskownym wobnowjenju wožebje na to dźiwało, so by wón dobru khwalbu snutskowneje jaßnoscže měł. Wulkotny je sacžischcž, hdyž do njeho sastupischo. To njeje žane pschepjelnjenje pißaneje barbiny, ale napohlad w žwojej lubosnej zunjoscži wutrobu wobjimuje. Wysche woktarja wohladasch jehnjo, kheluch a snamjo

A a O. Tón wobras chze nutrnych kemscherjow na sbóžnika dopominać, kotryž je jako jehnjo Bože nasche hrěchi njesk a nam w žiwojej žiwjatej krwi płody žiwjeho žiwjatego wumożenja wudźělnje. Wón je to A a O, prěni a poslědni, kaž nam žiwjate pismo praji: „Jesuš Khrystuš wczera a dźensa a tón žamy, kiž je byl do wschoje wěčnosće.“ Wsche woktarja cźitasch napismo: „Cźesćź budź Bohu we wysokosćźi.“ Wosrjedź zyrkwje na njeećhu masch wulki kschiž s cźernojtej krónu. W cźernojtej krónje je wón sa nasz na kschiźu wisał. Skote hwěsdy sybola so wokoło kschiźa. Tež snapischeczne městno byrglow je rjanu debisnu dostało. Horka na njeećhu masch wobras jandźela, kotryž na harfje hraje, Mójsasowej sakonśkej tafli a snamjo a mjeno nascheho sbóžnika. Schtož chze nam jandźel prajić, cźitasch w napismje wysche byrglow: „Spěwajcze Bohu wschitke kraje!“ Spodny byrglow pak steji hnujaze napismo: „Jedyn dźeń w twojich pschitwarkach je lěpschi dyžli hewak tysaz“, kotreź chze kóždemu kemschikhodźerjej, hdyž do Božeje žiwjatnizy sastupi, jeho wutrobu k prawej nutrnosćźi posbehnyć, so by teho Knjesa sacźuł a sbóžny měr žiwojeje dusche namakał. Bukeczanski Boži dom je so psches tole kraźne wudebjenje wěćze jedyn s najrjeńschich Božich domow nascheje Łužizy sćźinił, a wona może s radosćźu saspěwać wo žiwojej žiwjatnizy: „Kak lubosne su twoje wobydlenja, Knjeze Zebaoth!“

— Ssserbska předarska konferenza smeje žiwoju, skhadźowanku žrjedu po žiwjatkach dopołdnja we „winowej kćźi“. Tón žamy dźeń popołdnju ma też towaristwo pomozy studowazych Ssserbow žiwoju khownu shromadźinu. Je wjele khudych žerbskich studowazych, kotriž podpjery trjebaja. Duž je pschiźłuchnosć nascheho luda, so žo sa nich stara, so bychmy we ważnych powołanjach w naschej Łužizy mužow měli, kotriž naschu maczérnu rěcź snaja. Duž lubi Ssserbja pschistupcze k tutemu towaristwu; s tym žo wy sobu staracze sa pschichod nascheho žerbskeho luda. Létny pschinoschk wučini jenož 1 hriwnu.

— Druhe wučerśke městno pschi Khwaczańskej schuli je žo druhi króć wupisało a to w žerbskich a Budyshich Nowinach. Tón króć je žo rańje žadanje wuprajiło, so może do teho městna jenož Sserb sastupić. My s wutrobu Khwaczizam pschejemy, so bychu też dobreho žerbskeho wučerja dostali.

— Pośelnik nascheho evangelskeho lutherskeho knihownicho towaristwa k. Hataž w tu khwilemi s rjanymi natwarjazymi knihemi psches nasche wożady khodźi. Duž maja Ssserbja składnosć žebi rjane knihe k žiwojemu domjazemu natwarjenju kupić. Cźi pak, kotriž hischcze žobustawy towaristwa njesźu, maja pschi tym dobru sskładnosć, so psches knjesa pośelnika Hataža jako žobustawy sapisać dać. Létny pschinoschk sa žobustawy płaćźi jenož 1 hr. Sa to dostanu woni knihe wot nascheho towaristwa wudate darmo.

— 26. meje je žo 200 lět minyło, so je žo hrabja Zinzendorf, sałożeř Herrnhutskeje bratrowskeje wożady narodźił. Wón běsche rosžudźeny evangelski kschesćźijan. Hdyž wě žo na prěnim měsćze bratrowska wożada jeho wopomnjeczo žwjećźi, tola tej zyła evangelska zyrkej rad na tuteho evangelskeho ryćerja spomina. Duž budźemy też my naschim lubym cźitarjam w pschichodnym cźiśle jeho žiwjenjeběh podać, so bychu pośnali, schto je njesapomnity hrabja Zinzendorf naschej evangelskej zyrkwi. Herrnhutska bratrowska wożada žwjećźi jeho wopomnjeczo w tydźeuju po žwjatkach a je tón wopomnjeński žwjedźeń s wulkej mišionskej konferenzu sjednocźiła, w kotrejž budźa sastupjerjo nimale wschitkich mišionskich towaristwow rěcźeć. Tej ważnej dnjaj stej schtwórtk a pjatk po žwjatkach. My mózemy lubym cźitarjam s žykej wutrobu poruczić, so bychu też tehdom do Herrnhuta dojěli. Tam budźa kraźne duchowne wokschewjenje namakać. Kóždy, kiž tam pschiźdźe, je tam rad witany.

Móz knihow.

Jendźelska kralowa Viktoria pschijimasche w žwojim hrodźe wotpóźłanych afrikanskeho luda, kotriž běchu hižo domach, ale hischcze bóle w Jendźelskej wulku móz teho kralestwa a dźiwy teho cźisće hinascheho žiwjenja sesnali. Pschi rosrěczowanju jedyn tych wotpóźłanych k kralowej rjekny: „My chzemy wjedźećź, w cźim potajnstwo dźiwneje mozy Wascheje majestosćze leži.“

Kralowa by na žwoje wójiło pokasać móhła abo na žwoje łóbźstwo, ale wona da žebi bibliju podać, ruku na te knihi połoži a rjekny: „Jow leži potajnstwo mozy Jendźelskeje.“

Dźiwne knihi su tola biblija. Swjask, w kotrymž je 66 wschelakich knihow hromadźenych, kotreź su žo w běhu 1600 lět wot wjazy hacź 40 wschelakich spisacźelow: kralow a pěsnjerjow, wojakow, wićźenych a hrěschnikow, pastyrjow a złonikow spisałe. Lědy jedyn spisacźel je žo s druhim sreczećź móhł a tola maja te knihi dźiwnu psches sjednosć. Kotre druhe knihi su tak spisane a sestajane? Wsni 66 najlěpschich lěkarśkich knihow, kotreź su žo w 1500 lětach wot 40 najlěpschich lěkarjow spisałe, sćźin s nich jedyn swjask a spytaj jeniczkeho khoreho s nimi wuhojićź.

Najlěpsche knihi lěkarśtwa a druhich wědomosćźow su sa 20 lět sestarike; biblija žama žo njeje sestarika, wona žo młoda dźerži psche wschitke cźasły. Może žo prajićź, so dźěkawosćźi cźłowjekow prjedy dźe a s dobom ju pschewodźa. Wschitzy njewěrjazy su pschećźiwo njej stanyli, ale njejsu jej kopjenka rubićź móhli. Wschitke žwětne mozy su žo sjednocźile, ju sahubićź: wona je žo sanicźała, wušmějchała, spalika, wjazy hacź žane druhe spitzy sasudźała, ale wona žo nakowej runa, kotryž tajkeho bićźa s hamorom potrjeba. Wschitka pohanska žwětna mudrosćź, wschelake nadběhi a mozy su žo na nju walike, wone žu žame padnyke a žo shubike, ale wona je wostała a wostanje. Wona je dźenžnischi dźeń do wjazy hacź 300 rěcźow pschełożena a žo lětnje po zykym žwěćźe we wjazy hacź milijonu jeschiwkach rosschěrja.

A wschudźom, hdźež ta kniha pschiźdźe, wona dźiwnje skutkuje. To wot teho pschiźdźe, so je Boža kniha. Cźłowjske knihi nam myśle druhich cźłowjekow idźćła, je tak rjez do naš pschenjeźeja. Schtóž njecźśite powjedancźła cźita, žo wot tych masanych, hrěschnych myślow napjelni, wone žu jemu lubo a jeho duch žo do nich stoźi, so je skonćźnje po tym žamym waschnju žiwy. Cźitanje biblije dawa nam myśle Boże, mudrosćź Božu, lubosćź Božu pośnacź; wona naš s nimi napjelnjuje, twori naschu wutrobu a duch a naš k temu wjedźe, so my po jeho woli cźinimy.

Ssy ty hdy słyschał, so by jedyn cźłowjek prajił: „Ja běch njesbožowny wopitź, haňba sa moju žwójbu, cźwila sa cźłowjestwo, ale ja žym mathematiku a pschirodośpyt studował, žym knihi, w kotrymž žo wo prawym žiwjenju rěcźi, cźitał, a wot teho cźasża žym žo wschón pscheměnił?“ To žo stało njeje; ale móžu tebi niz jenož jeneho, niz jenož sto ale wjele tysaz cźłowjekow mjenowacź, kotriž budźa tebi prajićź: „Ja běch hubjeny, njemérny a bjes nadźije hacź do teho dnja, jako dźiwnu móz tych knihow pośnach. Wone žu moje žiwjenje pschetworiłe, ja žym wot słóćźow wušwobodźeny a měr je do mojeje wutroby a doma pschischok.“ — To je dźiw, kajkiž jón biblija wschędnje dokonja.

To je nasch nusny nadawk, so bychmy na połepschenju žwěta dźěkali. To pak nawuknjemy w naschej bibliji. Duž wužijmy žiwoju bibliju, kotraž ma tajku móz w žebi.

Nasch biblijski žwjedźeń, kotryž žo 3. dźeń žwjatkow w Michałskej wożadźe žwjećźi, chze też tebi, luby žerbski ludo, sažo pokasacź bohatstwa nascheje droheje biblije. Tam budźesch sažo słyschećź, kajka móz sa wutrobu a žiwjenje leži. Duž pschiźdź tam też w prawje bohatej liczbje, so by tón žwjedźeń tebi sažo nowe pohnucze było se žórka twojeje biblije cźerpacź k duchownemu sbożu.

Nĕschto k rospominanju.

Wótry jasyk je jeniczki rěsazy grat, kotryž bywa psches wobstajne trjebanje wótrischi.

* * *

To radosćź cźini we łódźi bycź, kotruž wětr tam a jow mjeze, hdyž žy teho wěšty, so łónza njewosmjesch. Pschesćźěhanja, kotreź zyrkwi hroźa, žu teho runjecźa.

Hudancźka.

Nusnu maja honitwu,
Honja cźornu dźiwinu,
Popadnjenu njepjeku.
[Wyh.]

Wón njekhodźi ženje;
Hdyžkuli pak pada,
Sso praji, so dźe.
[Letkźit.]

Woheń jeje nan je, a woda je macź;
Dźowka je žylna; tej njemóžesch stacź;
Ta žo psched retomaš wosycźkow pschaha,
Wulczyschne nakłady hanejo cźaha.
[Ssmk.]

Samolwitý redaktor: farar Gółcź w Buyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjeź knihićźischcźećnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czišto 21.
27. meje

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjej knihiczischczerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pischedplatu 40 np.

Exaudi.

1. Pětra 4, 7. 8.

„Blisko je pschischol kónz wschitkich wězow. Teho dla budźcźe ſtróſbi a wachujcźe k modlitwam."

Bože ſtpicźe je nimo. Tón Knjes je horje jěł. ſ jaſnej trubu powitany wot jandźelſkich chorow horjekach, kotrež jemu napſchecźiwo ſpěwachu: Khwaleny budź, kiž pschindźe w mjenje teho Knjeſa, Hoſiana we wyſokoſcźi! Je jako dobywar krocził pſches njebjeſa njebjeſow a je ſo ſydnył k prawizy majeſtoſcźe we wyſokoſcźi. Na wolijowej horje pak, ſ wotkal bě k ſwojemu trónej pſchijěł, dźeſchtaj dwaj njebjeſkaj pośłaj w běłej draſcźe k tym ſa nim hladazym wuczomnikam: „Wy Galileiſzy muzojo, ſchto wy ſtejo do njebjeſ hladacźe? Tón Jeſuſ, kiž je wot waſ horje wſaty do njebjeſ, pſchindźe tak, kaž jeho widźili ſcźe k njebjeſam horje ſtpicź." Wuczomnizy to ſ radoſcźu błyſcha a dźeja dom do Jeruſalema a cźakaju. Cźakaja na wulecźe ſwjatego Ducha, kotrež na ſwjatoczniczku ſo ſta, a cźakaja na ſaſopſchindźenje Khryſtuſowe, kotrež na ſudnym dnju ſo ſtanje. Jeſuſ je k nim pſchischol w ſwjatym Duchu a je ſwoje ſłowo dopjelnił: „Ja waſ nochzu ſyroty woſtajicź, ja pſchindu ſaſo k wam", wón pſchindźe w ſwojej kraſnoſcźi a budźe ſwoje ſłowo dopjelnicź: „Wótcźe, ja chzu, hdźež ja ſym, ſo bychu też cźi ſami pola mje byli, kotrychž mi ſy dal". Po tym, ſo běchu ſwjatego Ducha dostali a bě ſo tak jich prěnje cźakanje dopjelniło, leżeſche jich zyłe druhe kſchesćźijanſke ſiwjenje mjes Božim ſtpicźom a Khryſtuſowym ſaſopſchindźenjom; běchu jako cźi, kotſiž na ſwojeho Knjeſa cźakaju.

Tak też naſche kſchesćźijanſke ſiwjenje leži mjes Božim ſtpicźom a Khryſtuſowym ſaſopſchindźenjom, je ſo móhł rjez wulki exaudi — tydźeń cźiniło. Snajemy wſchak ſwoje ſwjatki, hdyž tón Knjeſ k nam pſchindźe w ſwjatej kſchcźeniszy a nam ſwojeho Ducha da a je pola naſ woſtał w ſwojim ſłowje. Tola cźakamy we wěrje a w luboſcźi a w nadźiji, cźakamy na to, ſo jeho wobliczo wohladamy, cźakamy na nowe njebjeſa a na nowu ſemju. Praſchej ſo ſwjate pismo a tych woſebnych muži Božich a dźěcźi Božich nutſkach, budźa cźi wſchitzy wotmolwicź: „My nimamy tudy wobſtajneho měſta, ale to pſchichodne pytamy, ſmy cźakali na měſto, kotrež je twjerdźe ſałożene, kotrehož tworz a ſtworicźel je Bóh. Hdyž pak ſo teho nadźijamy, ſchtož njewidźimy, dha na njeho cźakamy w ſcźerpliwoſcźi." Je domchzyćźe we wutrobje kſchesćźijana, kotrež pod dźěłom a bědźenjom ſwonkowneho ſiwjenja a pod ſabbatnymi hodźinami ſnutſkowneho ſiwjenja, pod wjeſelom a rudźenjom jow delkach njemjelcźi, ale ſwoje kſchidła hiba hornjej domiſnje napſchecźo.

K. tajkemu ſmyſłlenju naſcheje wutroby, k tajkemu adventiſkemu ſchtaltej naſcheho zyłeho kſchesćźijanſtwa dhze naſ japoſchtoł pſchihotowacź, hdyž naſ dźenſka dopomni: „Blisko je pſchischol kónz wſchitkich wězow. Tón Knjes je blisko. Teho dla budźcźe ſtróſbi a wachujcźe k modlitwam." Dwě wězy pak dyrbitej prjedy hicź a ſo roswicź

a dokonjecź, prjedy hacź tón Knjes pschiindźe. Ta jena je prědowanje teho evangeliona na wschěm žwěcźe. Na dnju Božeho stpicźa, hdyž žo tón Knjes wot wučźomnikow rosžohnowa, je wón poručźił: „Dźicźe po wschěm žwěcźe a wučźcźe wschitkich ludźi a prědujcźe to evangelion wschemu stworjenju!" Tón Knjes nochźe sažo pschińcź, doniž tuta pschikasnja njeje dopjelnjena, a hacź runjeź je žo psches wóžomnacźe stow lět minyło a milijonam póhanow to evangelion je pschipowjedane, dha wschak hischcźe druhe milijony w nozy a w žmjertnym khlódku žedźa, k kotrymž evangelion žo hischcźe njeje dobyło. W tutej myžli je tón skutk žwjateho mižionstwa ważny pokasać na žwětnym cźažniku, pschetož tón Knjes praji: „To evangelion wot teho kralestwa budźe prědowane po wschěm žwěcźe k wobžwědčenju wschitkim ludźom, a tehdy kónz pschińdźe". Druhi kruch je roswicźe a srawjenje antikschesćijanstwa. Tón Knjes je prajił: „Njech woboje (njerjad a pscheńza) hromadźe rosćźe hacź do žnjow", a Pawoł praji: „Njedajcźe žo na žane waschnje nikomu sawjesćź, pschetož dźeń Khrystušowy njepschińdźe, khiba so prjedy to wotstupjenje žo stanje a sjewjeny budźe tón cźlowjek tych hrěchow a to dźěcźo teho skaženja, kiž je pschećźiwnik a žo posběha wysche wschitkeho, komuž Bóh a Boža skužba rěkaju". Jow masch tón druhi pokasać na wulkim žwětnym cźažniku. Derje temu cźlowjekej, kiž žo na tutón cźažnik wusteji a pschezo wě, kak wjele je na cźažu a w žwojim cźažu wopomni, schto žo k jeho měrej hodźi!

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pižmje

abo

kajke myžle nadenźdźech, Bože žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójsažowe, 9. staw.

Bóh rosschěć Jafeta, kaž jeho mjeno „rosschěrjenje" sjewi, so by w Semowych hětach bydlił; a Kanaan budź jeho wotroćźł. Bóh njech Jafetowych potomnikow něhdy do Božeho raja dowjedźe, kotrýž je žo w Semowym kraju a w Semowym narodźe, w Israelu, sapočał a postajił. Teho dla cźitamy pola sćenika Jana žbožnikowe žłowa: Ja mam hischcźe druhe wowzy, te njejžu s teje wowcźerńnje. A te žame dyrbju tež pschiwjesćź, a wone budźa mój hłóž žłyschecź a budźe jene stadko a jedyn pastyć.

„Jafet, mój prěni narodźeny, njeje žo hjesbóžnemu Hamej pschiwobroćźił, ale je pschiskłupił na pobožnego bratrowu stronu a je jemu pomhał ł dźěcźazej žwěru; teho dla njech jemu tež Bóh prawo, sa prěnjeho narodźeneho postajene (5. Mójs. 21, 17), wuchowa, a njech jemu najprjedy sesnjte žohnowanje wobradźi, so žo jeho narod wožebje rosmnoži a smóžni na semi; junu pak njech jemu tež k duchownemu požohnowanju dopomha, kotrež je žo Semej hižo doprědła dostało.

So je žo prěnje požohnowaze žłowo stało, sjewi žo ł tym, so je Jafet ł wótzom najwjetscheho dźěla cźlowjskeho naroda, wožebje ł wótzom nawjecźornych a žewjernych narodow; ł njeho wuhadźeja keltisče, persjiče hrjeśke, germanske, žłowjanśe a druhe narody.

Tež druhe požohnowaze žłowo je žo stało. My wschitzy žmy Jafetitowje, bydlaze w Semowych hětach; a nowého sakonjowa rěcź je Jawanowa abo hrjeśka rěcź, kotraž je do Semowych hětow dóschła; a ł evangelijonom, w tutej rěcźi pschipowjedanym, je Israel sputany wot romśkeje žwětneje mozy duchownje pschewinył wschu romśku semju a je ju pschijał do žwojich hětow.

Schtož schtucźzyny tónz nastupa, dha je žo tej poklecźe, na Jafetowu stronu žo počźahowaze, w sławjinach stało: Hrjekowje žu pschedobyli Phönikow, Romjenjo kartagiśkich, Turkojo egiptowśkich a Marokkanow, a cźornı (negerjo) žu njewólnizy europiśkich w amerikanśkich kolonijach byli.

Noach pak bě po lijeńzy tśiśta a pjecźdźeśasć lět žiwy, hacź do léta 2006 po stworjenju žwěta, so běšče tak wscha jeho staroba 950 lět, a wumrje 2 lěcźi do Abrahamowého narodźenja.

Noach běšče pošledni, kotrýž je žo tak sestarił.

A něto podajmy žo na:

Wopyt na horje Ararat.

Wulkotny měsnik tśjóch krajow! — tajki posběhnje žo hora Ararat ł armenśkeje krajiny. Wjeśćch tuteje hory śhladuje dźenśa, pokrytu ł stajnym žněhom, daloko do Rusśkeje, Persjiśkeje a Turkowśkeje, do stronow khudych na cźlowjekami, wopuśćźenych, do stronow, do kotrychźi jenoź ł wulkej prózu pśchińdźeśch. — Teho dla žo tež pucźować poredko žem sakłudźi. Tola hinak budźe bórśy, hdyž budźa želeźne kolije město Eriwan ł městom Tiflis na Kawkasu wjasacź! Potom drje budźa husto žo tajzy žem sakłudźicź, kotśiž budźa cźichu hóriśu žamolutkośćź kajucź, schtož žo dźenśa jenoź poredko stawa. Tola dźenśa njeje želeźny pucź do Eriwana hischcźe natwarjeny a rubjeźnizy a na rubjeźnistwo pschikhileni Kurdojo staraja žo wo to, so žo to hischcźe tak bórśy njestanje.

Naš wabjachu wěbomośtne sajimanja na pucź do armenśkeje krajiny. Na dwórnischcźu wolijowého města Baku so seńdźechmy, běchmy jich pjecźadwazeczo a schěśćź žónśich, kotrež chzychu žwojich mužow do njehospodliwych zuych stronow pschewodźećź. W derje wuhotowanych wozach rusśeje želeźnizy žmy ł woprěda derje, haj, jara derje wuthowani; tam bórśy sabudźeśch, so po njehospodliwych stronach pucźujesch, tež tehdy, hdyž žo žylny wětśik ł puśćźiny na žurowy njembrý wětr poślnja. Na žołcź schěre mrócźele ł procha howrja po wužmalenej semi; błyschcźata njebjeśka módrina, ł kotrejež dopołdnja žłónzo hischcźe žmalesche, je žo śaschěrika a žama sćźornika. S cźěmnych mrócźelow cźecźe deschcźił ł cźeźkimi krjepami na žuchu semju. Sdasche žo, so njeje wjazy khmany cźaš sa śjěd na horu Ararat. Tola dokelź běšče žo hubjene wjedro tak nahle nawaliło, dha běšče móžno, a nadźija běšče wulka, so žo wětr tež khětśe minje.

Wjecźor žo na žołtu puśćźinu nakhili, kotraž žo blizśeche se žwojimi hromadami pěśka a se žwojimi nahimi śkakami k tamnym — wjazy dyžli tyžaz — wěžam petrolejowého města Baku, a kotraž tež želeźnizu Baku — Tiflis hischcźe daloko pschewodźuje. Pschihotowachmy žo, sakožiwschi hischcźe prjedy do dwórnischcźa Adźi-Kabul, na nózny měr. We wosach rusśeje želeźnizy žy tež w nozy derje wuthowany. Schtož je tak žbožowny, so je jenoź ł druhim we wosowym wodźěłenju, pschiprawi žebi žwoje lěhwo na schěrokej kawzy. Ssu-li pak schtyrjo we wosowym wodźěłenju, dha žu tež cźi derje sastarani: sadna sćěna kóždeje kawki žo posběhnje a pschitwjerdźi žo psches pschihódne naprawy. Tak masch na kóždej stronje wosowého wodźěłenja dwě lěhnje. Chzesch žebi lěhwo trochu śmjehcźićź, dha wobroćźiśch žo na konduktora (želeźniśkeho sastojnika pschi woju); tón tebi sa tuni pjenjes wscho trěbne požćźi, tež wucźiśćźi cźi twoju drastu a wučźeba cźi schórnje. Potom sawrjesch žwoje wodźěłenje, lehnjesch žo w dale khwatazym cźahu k měru a pschespjisch zyku nóz runje tak derje kaž doma w žwojim kozu. Sswěcźka, kotruž sastojnik wuměni, hdyž je žo dopalika, wobžwětli cźi sparnu komorku, hdyž nimasch sa khmańśche, so sawěśćh psched žwězu sćźehnjećź a tak žwětło pothmurisch. Nano wumnjesch žo we wožebitej městnośćźi, tónz wosa samesćźenej.

Wschitzy naschi běchu rano sahe sestawali, pschetož hižo w 6 h. mějachmy ł cźaha na staziji Aktafa wuśtupićź, so bychmy pucź na léwizu, k poldnju, nastupili. Kak rjenje śkhadźesche žłónczko! Běšche to myto sa to, so běchmy tak sahe na nohach?

Wětr běšče dohowrik. Njane mrócźne žmuhi na schěrokim njebjeśkim wobłuku běchu po kromach spodźiwnje poskocźane wot žłónza, na njebju žo błyskotazeho, kotrež žwoje pruhi psches schěroki dok rěći Kura wuliwasche. K poldnju je stepa widźećź, k poldnju módre hory.

W korćźmje na dwórnischcźu žyćźi žamowar. Tu wupijesch rano žwój cźaj, kotrýž žebi ł nacźorno bruneje juschki ł naparjenych cźajowych łopjeschkow a ł krop-horzeje wody je žamowara nazdźijićź a ł zitroninym (limonowym) wobrěśkom žłódnischi sćźinjich. Dokelź žo běle śdrasćźeny warjeć sa žwojimi błyschcźatymi schklami pokaźe, so by warjenja a pjecźenje na lampkach śhrěć, dha postaramy žo naměśćźe sa nasche cźělne potrjebny. Mjes tym śkładźemy tež naschu pucźowansku nadobu, kaž ju do Armenśkeje potrjebamy, na wós.

Wscho njetrjebawsche wostanje na dwórnischczu, doniž so sa jěbnacze dnjow sem njewróczimy.

(Pokračožowanje.)

Hrabja Zinzendorf. (1700—1900.)

W tutych dnjach spomina nascha evangelska zyrkej na muža w Božim kralestwje, kotrehož je Bóh žohnowanje sčžinił sa nasch evangelski lud. Hdźež młody por steji pšeď wěrowanskim woktarju a so spěwa: „Jesu prjedy dźi", abo hdźež wošada sapěwa: „Duscha s duschu sjednoczena", abo hdźež mrějazy pósnaje: „Ta krej a prawdosć Khrystuša", tam žo dopomnimy na pobožnego hrabju Zinzendorf, kotryž je tele rjane khěrlusche běžnił.

200 lět žu so sažo minyte wot jeho naroda. Wón so narodźi 26. meje 1700 w Drażdźanach. Dwaj dnjej posdźischo bu wón wot dwórskeho prědarja Freinslebna kschcjeny.

Zinzendorf je wuschoł s bohateho hrabinskeho rodu. Jedyn dźěl teje swójby běšche so w czażu reformazije evangeliju pschiwobrocził. Jeho nan jemu sahe wumrje. Wón bu wot swojeje wowki na kuble we Wulkim Hennersdorfje w naschej Łužiy woczehnjeny. Jow hižo tón hółczł swoju wutrobu pschihili swojemu sbóžnikej, kiž běšche žrjedźina jeho zyleho cżucża a žiwjenja. To běšche hnujacy napohlad, hdyž by makeho hółza na kolenach k sbóžnikej so modlicź widźał, a hdyž by jemu wowka biblijke historije powjedała a hółz s njepschetorhnjenej kedźbliwosczu a se žwěczatymaj woczomaj k njej shladował. Lědy běšche wón pišacz nawukuył, duž pišasche wón listy niz jenož wožobam, kotrež běchu jemu lube, ale tež sbóžnikej do njebjes w tej wěstosczi, so tam pschišu. Husto by so na stoł stupił a wot tam sahorjaze prědowanje dźerżał.

Posdźischo pschišdźe młody Zinzendorf 10 lět na młodu wuczerńu w Hali, so by pod woczomaj njebocżiczłeho Augusta Hermanna Franki, kiž je Halsku žyrotownju natwarił, dale wuwuczeny był. Pobožny duch, kotryž na tej wuczerni kuježesche, so jemu lubjesche, dostojny Franka bu jemu s bohatym žohnowanjom, pscheczel, kotryž běšche kaž wón smyslany, młody Schwajzar Bjedrich s Wattewille, so s nim k pscheczelskemu swjatej sjednoczi, kotryž bu stónczinje „rjad žonopowebo sornjeschka", sjednoczenje pobožnych młodźenżow s tym wotpohladom, dusche sa sbóžnika dobycz. Jako stary schuler Frankowy, mižionar Bartholomej Ziegenbalg wot swojeho indiskeho mižionstwa w Trankeborje do Hale pschišdźe a němskim khcheczijanam prěnich wobroczenych Malabarow pokasa a se sahorjenjom wo swojim mižionskim skutkowanju w zubje powjedasche, to na młodeho hrabju wulki zacżischeć cżinjesche a jeho w jeho rossudźe wobtwjerdźi swoje žiwjenje sbóžnikej podacz.

Jako scheśnaczeletny młodźenz pschišdźe na Wittenbergisku universitu. Wón by s wutrobu rad duchownstwo studował, ale sa hrabju žo to tehdom njepschihodźesche. Jeho wuj a saruczník (vormünda) to s zyła rad njewidźesche, so tón młodźenz tak pobožne puce khodźesche a sa tym stejesche, jemu te dźiwne myslicżki s hłowy wuhnacz. Duž dyrbjesche młodźenz prawa studowacz a nawukuyez jěchacz a rejwacz, so by prawy knjezł był. Se wschej pilnosczu wón prawa studowasche, ale pschi tym tola bohoskowz wosta; wón cżitasche w swojej bibliji, studowasche Lutherowe spitzy a podnuri žo do wědomosczow bohoskłowstwa.

Wot léta 1719 hacz do 1721 cżinjesche wón, kež běšche to tehdom waschnje, wulke puczowanje do Hollandiskeje a Franzowskeje. W Düsseldorfu to běšche, hdźež wón we wustajenży wobrajow wobras Khrystuša i cżernotjej krónu namaka: „To cżinjach ja sa tebje. Schto cżinisch ty sa mnje?" To bě rossudźaze sa jeho wutrobu a žiwjenje. „Tehdom proschach ja žiwjeho sbóžnika, mje do towarśtwa jeho cżerpjenjow i mozu torknycz, hdyž moja myśl tam njecha." Tak praji wón žam. W Pariju sta žo jemu, schtož žo nekotremu puczowarjej w katholskich krajinach stanje: katholska zyrkej sypłasche jeho wot evangelskeje wěry wotwobroczież. Arzybiskop w Pariju, Kardinał Noailles sesna pobožnego młodźenza, mějesche spodobanje na nim a pytasche jeho sa katholsku zyrkej dobycz; ale pola Zinzendorfa běšche na njepraweho trjechił. Młody evangelski staremu Kardinalej tajke powuczenje da, so jeho tón dale na pokoj wostaji.

Sso do domisny wróczjiwschi młody hrabja po woli tych žwojich do statneje žłužby jako dwórski a justizny radźicżel w Drażdźanach stupi. 7. septembra 1722 woženi žo s hrabinku Reuß, kotraž běšche tajka smyslena, kaž wón. Wulke dźěło wón w žwojim powołanju njeměješche, jeno so měješche mjeno. Sswój wopravdźity nadawk žiwjenja widźesche wón w tym „temu Knjesej Jesušej dusche dobycz". Duž pytasche wón wobkhad s pobožnymi se wschitkich schtantow a w žwojim wobydlenju w nowym měsce wotměwasche sthadźowanki. Wón žam wo nich powjeda: „W Drażdźanach žym bjes sakasanja mojich žwětnych a duchownych wnjschickich tójdu njedźelu sjawnu shromadźizu sa kóždźiczłeho a pschi woczinjenych durjach wotměł. Dźiwne běšche pódla, so běch ja prědał, kotryž s poštuschnosczu pscheczżiwo starschimaj tekak nożżych. Luby superintendenta Drażdźanski, dr. Löscher, měješche teho dla žobuczeżepjenje s mojim podczišcheżenym darom a da mi cżinicz". Wot wjeżelow na dworje Augusta Sstylneho žo wón sdalemy dźerżesche. Sthadźowanki buchu pschezo lépje wopytane. To žebi biblijke města wukożowachu, khěrlusche žo spěwachu.

Wón pak žo w žwojim žwětnym sastojnstwje sbożowny njecżujesche. Wón žo wo žwoje sastojnstwo mało starasche, měžazy dotho běšche na puczowanju. W léce 1728 dźěleshe žo wot Drażdźanow. Schtož jeho mózne wot Drażdźanow prjecż cżehnjesche, běšche Herrnhut. Tam běchu wot léta 1722 evangelszy wuczahowarjo s Cżěśkeje a Morawskeje pschischli. Woni běchu Zinzendorfa proszyli, so by jim sažydlenischczo pschewostajił, hdźež bychu wuczek měli pšeď žwojimi katholskimi pschescżeżharjemi. Tuczi cżěśko-morawszy bratrja běchu sawostanki Hussitow a němszy Waldensarjo běchu žo pschisamkli. Pod Jurjom Rokycżanom a sararjom Michałom s Bradacz běchu so Cżěśzy 1457 jako „bratrowske sjednoczeństwo" hromadźe samkli. Wubnacżi cżěkachu do léżow a puscżinow, woni pak žo s nowa rossżylnichu a wuswolichu 1467 sa žwoje wožady w Cżěśkej a Morawskej biskopa Mattheja s Kunwald. Posdźischo běšche 4 biskopow na dobo. W reformazisim cżasju dźerżachu žo bratrja s dźěła k Lutherej, s dźěła k Calvinej, wostachu pak žamostatni a sestajachu w léce 1576 shromadźeni wěru wusnacz. Pšches bitwu pola Běleje hory 1620 buchu sniczeni a k wuczehnjenju nucżeni, mjes nimi tež snaty biskop Amos Komjenski; maty dźěl dźerżesche žo w kraju. S nich žu cżi khudźi wuczahowarjo, kiž 1722 pšches sakke mjeny cżahnychu. W rosréczowanju jich wodźeł David hrabi tu wulku nusu wuskorżi a Zinzendorf běšche hnydom hotowy jim pomhacz. 17. junija žo prěni schtom puschcżi a sažydlenischczo bu pod „Knjesowe wuchowanje" (Herrnhut) stajene. Jako hrabja to sažydlenischczo wopyta a prěnju pschi dróhy natwarjenu khěžu wohlada, sastupi wón, dźakowasche žo s bratrami na kolenach sbóžnikej, pożohnowa město a poruczi jich Knjesowej hnadźe. W sjednoczenju s Bertheldsdorfskim fararjom Rotu pschewja hrabja wodźenje wožady a 1727 žwjatnizu natwari. Wón žam sjawnje do duchowneho schtanta sastupi, w Stralsundźe žiwoje duchowne pruhowanje wotpokożi a dosta w Tübingach duchownu žmjeczisnu. Morawski biskop Jablonski jeho sa biskopa wuswjeczi. Na žwojich puczowanjach Zinzendorf žwoje myśle pschezo dale rospschestrě, sakożi sažydlenischczo a sahori žo sa žwjaty skutk mižionstwa mjes pohanami. Hdyž je wón Herrnhutsku wožadu sakożił, njeje wón žam žebi na to myślił, so wotdźelicz wot krajneje zyrkwje. Jako bratrowske sjednoczenje běchu wuhanczi do Sakskeje pschicżahnyli a duž jeho tež nucżichu, so woni tajke wożebite sjednoczenje wostanu, a so žo wone jako tajke sarjaduje. Zinzendorfej běšche to žrjedźisno wusnacza žo sakożicz na wu,ednarisku žmjercż Jesom Khrysta.

Wě žo tole sakożenje zyrkwje wożrjedź krajneje zyrkwje kedźblivosczą wyschnosczę a konsistorstwa na žo sczahny. Wożada dźě běšche žo dla wuczehnjenja telko Cżechow a Morawow w Drażdźanach wobcżežował. Duž wyschnosczą 1732 pod Shorjelskim hamtskim hejtmanom s Gersdorf komišiju do Herrnhuta pósła, „so by žo wo wobstejnosczi wožady po wuczibje a žiwjenju najdokładnischo roshladała". Komišija žo pscheśwědcżi, so jich njebě nichto k wuczehnjenju sawjedł, ale wona žo postorkowasche na waschnju Božeje kłužby, kotraž žo wot krajneje zyrkwje rosdźěli. Zinzendorf běšche nujowany na puczowanje žo podacz a da žebi wot theologiskeje fakulty w Tübingach rossżud sestajecz, kotryž bratrowskej wožadźe pschesejenosczi s Augsburgskim wěrywusnacżom wobkrucżi. Rossżud konsistorstwo njespokoji. Wowe pósła 1736 druhu komišiju. Duscha teje komišije běšche superintendenta dr. Löscher. Jemu hrabinka pišasche: „Ja Waž proschu, so byschcże žebi nasch lud prawje wobhladali. Wy budźeżce pósnacz, kak žo Boże žłowo prawe a cżiste wuczi a my žmy tež po nim žiwi.

Pójcze żebi po żohnowanje we Łużiży.“ 9. meje komišija do Herrnhuta pschińdże a wupraji, so wot někajkeho pscheschćehanja rěcž njeje, so budże kahodnje wustupić, to pak żebi tež żprawnosć we wschěch wězach żadaju. 10. meje Bożu kłužbu woprytachu. Po dokładnym pscheżkyschowanju, pschi kotrymž drje żo rosdźělnosćze wot krajneje żyrkwje, ale tola niczo njepraweho njepokaja, praji Löscher że żylsami we wocżomaj ruży posběhnywschi: „Wy bratija a żotry, se słyshnojcżu żym tu komišiju nastupić, jako wożok měra żym pschijschok. Něrk dżakuju żo Bohu Wasche dla. Wy scże bohabojasna wożada. Wy macże tu cżišu wucżbu kaž my, jenož Wasche sarjadowanje my nimamy.“ Löscherowe wustupjenje w Herrnhucże běsche nastěpschi sacżišichcż cżiniło. Kralowske wopišmo 1737 wupraji, so móże bratrowska wożada w Sakiskej wostacż, je-li so pschi Augsburgskim wěrywusnacżu sawostanje, hrabja pak dyrbjesche po wukasni wyschnosćze s wonkach kraja wostacż, dokelž móhł měr kraja wrócżićż. 1748 komišija pokne pschipóśnacże Herrnhutiskich wupraji. Tinacże lět Zinzendorf żam hischcże żwoju wożadu nawjedowasche, hacż wón 9. meje 1760 żwoju hłowu k měrej pokoži. „Ja żym hotowy“, to běsche jeho pożledne pósnacże.

Zinzendorf běsche, runjež mějesche tež wón żwoje wożebitosćze, wulki w Bożim kralestwje. Schtož tuteho cżucżiwego wodźesche a wobknjeżesche, běsche pokne podacże do Kujeża. Luboscż k Khrystusżej, jehnjecżu Bożenu, kiž żwěta hrěchi njeże, běsche sakożł a wabjenje jeho żiwjenja. S horjej luboscżu żwj. Jana lubowasche wón teho, kotrož běsche na kchižu żwoju krej sa naż pschelał a kotrož żo żam pucż wěrnosćze a żiwjenja mjenowasche.

S tuteje luboscże k Kujeżej rosjażni żo jeho żyke żiwjenje a skutkowanje.

Wón běsche wożebity duch nascheje evangelskeje żyrkwje, twjerdźe sakożeny w pismje, żamostatny w żwojich myślach, horliwy pschipowjedać evangelija, mobleć, kajkichž je mało, japoschtow Kujeżowy, kotremuž běsche dźiwna móz na wutrobach data.

W tymle podacżu na Kujeża je wón tež żwoje kraźne kherluśche pěżnik, kotrež horjażu luboscż k słóżnikej dychaja. Njech jenož jena schtuczka k naschim wutrobam rěcži a my sacżuwamy s njeje jeho horjażu luboscż k Jesuśej:

„Duscha s duschu śjednoczena
Měr w Boży pytaju,
A jich luboscż wucżiśćena
Ma żo k temu jehnjecżu,
Kiž tam psched tym stokom kraźne
Steji w żwojej drohej krwi,
W żwojej njewinoscži jaźne
Sso tym żwojim pschekraźni.“

Jeho luboscż k słóżnikej cżini jeho pscheczela khudych, kłabych, hubjenych, spytowanych a wopuschćenych. Kóżdemu Zinzendorf żwoju pomhażu ruku poskićži. Schtož my dżeńżnischi dżeń śmutskowne mišionstwo mjenujemy, je wón hižo dokonjał.

Kaž běchu wucżownizy, Kujeżowi japoschtolja, mišionarojo, tak je żo tež wón że sahorjenej wutrobu mišionśkemu skutkej mjeś pohanami pschiwobrocżił. Pśches njeho je mišionśki skutk móżne wabjenje dostał. Haj, wón je żo sa to prózował, so bu Kujeżowa pschikajnja: „Dźićże po wschěm żwěćże!“ skutk a żiwjenje. Wón je sakożł Herrnhutśkeho bratrowskeho mišionstwa, kotrež ma dżeńża 137 stażijow, 250 mišionarow, 1900 pomoznikow s pohanow a 92,000 kśheżenych ścheśćijanow. Wón je żam do pohańskich krajow pucżował, so by tym, kotśiž w cżěmnosći a scżinu śmjercże żedżachu, żboże w Khrystużu pschinjeżł.

Duż njech je w żohnowanju wopomnjecże tuteho żwěrneho żwědka Khrystużowego, kiž je żiwy hacż runje je wumrjeł, żohnowany w żwojej bratrowskej wożadże, kotruž je hrodźićcżo Jesużowej luboscże, hětu Bożu pola cżłowjekow, scżinił, żohnowany w żykym evangelśkim ścheśćijanstwje, kotrež żenje sabycż njeżmě, sa cżoż ma żo Zinzendorfej dżakowacż, tutemu wucżownikej kujeżowemu, wo kotrymž żkowo płacżi: „Schtóż wěri do muje, jako pišmo praji, s teho żiwota rěći żiweje wody poběhnu.“ Na jeho pomnik je żo rjane żkowo napisało, kotrež jemu s pokynym prawom płacżi: „Wón je postajeny, so by płód pschinjeżł a płód, kiž wostanje.“

Wschelake s bliska a s daloka.

— Nasch żerbśki lud je sażo pschi rowje żwěrneho wótcżinza stacż dyrbjał. Pjatk tydżenja je nam cżišche a śmerom knjes kantor emer. Bartko, mějecżel sażkużbneho śichiża, wużmył. Wón běsche jedyn s tych wulkich mużow, kotśiž żu nasch lud k nowemu żiwjenju wubudźili a żwojemu żlubjenju, kotrež běchu żebi jako młodźi hólży dali, hacż do pożledniego wodychnjenja żwěrni wostali. Wón běsche dobry żerbśki wucżeř, kotryž w żwojej schuli kruce na to dżerżeśche, so by żo żerbśkim dźěcżom nabożna żerbśki wucżiła. Wón je nam śpisał żwoju cżitanku, kotraž żo we wołtku dźěla naschich schulow trjeba. Wón je nam pschełożił biblikje stawisny, kotrež żu żo wot Maczizy Sserbśkeje wudałe. Pożledni wudawk tutych němsko-żerbśkich biblisćich stawisnow je żo hischcże krótko do jeho śmjercże docżišchcżał. Kaž běsche to njebodżićzkeho żadanje, je wón hischcże dohotowanje tychle knihow docżakał. Hischcże wjele druhich rjanych knihow a spišow je jeho śpróżniwa ruka śpišała; pschetož tu wulku khwalbu dyrbiny jemu do rowa prajić: Bartko njeběsche jenož Sserb, kiž sa żwoje Sserbowstwo rěcżesche, ale kotrył też s njewustawazej pilnosćzu sa żwój żerbśki lud a narod dźěłasche. Tež redakżija nascheho „Pomhaj Bóh“ ma żo jemu dżakowacż; wón je nam tež rjane nastawki a śpěwy do nascheho kopjena śpisał, kotrež je nasch lud rad cżitał. Wón lud śnajesche a żo sa njón prózowasche. Hdyż běsche jako żyrkwinśki wucżeř w Nożacżizach wużkużił, pschełżbdli żo do Budyschina a tam je żwoje pożlednje skutkowanje tudy cżišcże do kłužby żwojego Luda stajił. Jako sarjadnik Maczicżnego domu je nam s wulkej żwěrnosćzu hacż do pożlednich lět kłużił. Hdżeż móżeśche ruku k dźěłu poskićicż, běsche wón hotowy. Kaž sa duchowne żiwjenje, starasche żo wón też sa hospodarśke żiwjenje nascheho luda. To je jako dołholětny pokładnik Mało-Wjelkowśkeje nalutowarńje a wupożćżeńje wopokałał. Hdyż jeho mozy wotebjerachu, běsche jemu żel, so njemóżeśche, każ by to rad cżinił, żo dale'prózowacż, jo dyrbjesche żwoje sastojnstwo słożicż. Wón pak běsche płschezo pschi naś. Hdżeż żo żerbśka śhromadźijna wotmě, tam Bartko njepobrachowasche. Ssamo hischcże na pożledniu hłownu śhromadźijnu Maczizy Sserbśkeje, hdyż też s wulkej wobcżeżnosćzu pschi żwojich hinjazych mozach, wón pschińdże, dokelž jeho jeho wutroba tam cżełynjesche, hdżeż żo Sserbja śhadżowachu. Wón nam żam praji: „So mnu k końcej dże“, a tuta śhromadźijna běsche pożlednija, hdżeż jeho mjeś żobu wohladachmy. Wón wot żwojeho dźěła wotpocżinje. Nasch lud naschemu żwěrnemu wótcżinzej Bartkej dżakowne wopomnjecże do wscheho pschichoda wobkhowa. Wón je żwěru dźěłał a jeho dźěło njeje podarmo było w tym Kujeżu.

— Śrudna powjesć dże pśches zyły sałśki kraj, so je nasch lubowany kral Albert w Sibyllenorcże na żwoje stare cżełpjenje śkhorił. Bojoscż je wo lubowaneho krala wulka, dokelž je wón hižo we wyższokich lětach. Bóh chżył hnadnje dacż, so by sażo stanył se żwojeho khoreho loża a nam hischcże dołhe lěta śdżerżany wostał.

— Afrikanska wójna k śrudnemu końcej khwata. Burjo pśched Jendźelśkej mozu zosaja. Żana wulkomóż żo nad nimi njeżmili, so by Jendźelcżanam krute żkowo prajiła wo njeprawdoscži, kotruž żu pśhecżiwo tutemu ludej śhrěschili. Burjo wschak njejżu to wużiwali, schtož bychu żebi wudobyli se żwojim prěnim żmużitym wustupowanjom, ale żu nawalnym jendźelśkim wójśkam śmerom do kraja pschicżajnycż dali a jim żwoje rjane śtejnścheża na bitwischczu pschewostajili. To je wulży wobżarowacż. Ale śrudne powucżaże dopokasmo to sażo je, so na żwěcże móz pśches prawo dże a dżiwacż żo njetrjebamy, so lud sa żwoje dobre prawo wustupujo mjeś druhimi ludami ani jeneho njenamaka, kiž by sa njón rěcżał a druhe ludy też k temu namokwjał, kej njeprawdoscži Jendźelcżanow mjeśu stajicż. Ńć, burśka komišija, kotraž knjeżeśtwa proszy, sa jich prawo sastupicż, żo wschudżom se śynnej wutrobu wotpokaja a żbicżini móża pśhecżiwo wschemu ludowemu prawu cżinicż, schtoż żo jim sechże. So jim pśches tule wójnu hordoscż na najwyschsche narosćze, żo dżiwacż njetrjebamy. Płody tejele hordoscże żo bórsy pokaża.

Hudanczka.

Kotry żón bě Nebukadnezar sabył, a kotry niż?

Ta wuttim Dżiwnie. Zamera 2. a 4.]

[Sadył żon pretri: wo wuttim Śnjeczeżku; nślednył żon pruhi:

Samolwitny redaktor: farał Gólcż w Budyschinku. Cżischcż a naklad Ssmolerjej knihicżiśchcżeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 22.
3. junija.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihičjischežełni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjatki.

Japoschtolske skutki 2, 12. 13.

„Woni pak wschitźy buchu satorhnjeni a njewjedźachu, na čźim ſu, a dźachu jedyn k druhemu: Schto sechze ſ teho bycź? Drusy pak ſo jim ſmějachu a dźachu: Woni ſu ſo w ſłódkim winje wopili."

Satorhnjeni wot pohladanja na wučźomnikow ſ płomjenjotymi jasykami na hłowach, se ſbóźnym Bożim měrom na wobličźu, ſ khwalbnym khěrluschom na hubomaj: Jesuſ je Mesźiaſ, sapschimnjeni wot dźiwneho pschesźwědrźenja, so jow je něschto nowe do człowjestwa sastupiło, wołaja czi jeni: Schto sechze ſ teho bycź? Njebě to kaž spoczatk noweho sworjenja, hdyž ſ noweho rěkasche: „Budź ſwětło a bě ſwětło"? Sswětło we wutrobach wučźomnikow, ſwětło w hětach nowosakoúſkeho Israela, mjes tym, so kolo wokolo ſwět w ſmjertnym khłódku leżesche? „Schto sechze ſ teho bycź?" Wotmolwjenje je krótko prajicź: Nalěčźo sechze ſ teho bycź! Pschetož hdźež Boži Duch człowiſku wutrobu napjelni, tam ſněh taje, tam ſo łód łama, tam wudyrja w lubosnym klinčźenju naletne hłoſzy, njemóźeja jo dłeje samjelčźecź, radosćź je pschewulka:

Khryſt je stanył
A ſe wſchej martry cźahnył,
S teho ſo mamy sradowacź,
A Khryſtuſ dźe naſ troschtowacź.
Halleluja.

„Schto sechze ſ teho bycź?" Sswjatki sechze bycź w tebi, hdy jenož Božemu Duchej w jeho ſłowje a ſakramencźe na ſebi skutkowacź dawasch. Pschetož khcheſćźijan móže wjedźecź, hacź je ſwjateho Ducha dóſtał. Schtóž mjes wami je Duchowy hłóſ w jeho ſłowje słyschał, schtóž je jeho poſwěrćźenje na cźmowe dno dusche ſhonił, schtóž je Khryſtuſowy schtalt psches pschekraſnjenje Ducha w evangeliju wohladał a je k Khryſtuſej we wěrje ſ wutrobu prajił: Ty ſy mój a ja ſym twój — tón też wě jaſnje a wěsćźe: Cźěło a krej njejſtej mi to ſjewiłej, ale ſwjaty Duch, tón ſ naſchim katechismuſom pósnawa: „Ja wěrju, so ja ſam ſe ſwojeho rosoma abo mozy njemóźu do Jesom Khryſta mojeho Kuſesa wěricź ani k njemu pschińcź, ale ſwjaty Duch je mje psches evangelion powołał, ſe ſwojimi darami rosſwěcźił, w prawej wěrje wuſwjećźił a sdźeržał" — ſwjaty Duch je to na mni cźinił. Hdy by tak było, jako bludnizy praja, so ſwjaty Duch tu wjazy njeje, dha njeby žadyn jeniczki khcheſćźijan na semi był, pschetož pschi tym wostanje: Nichtó njemóźe Jesuſej Knjes rěkacź, khiba psches ſwjateho Ducha. Ně, kaž wjele je khcheſćźijanow, tak wjele je ſwědkow, so je ſwjaty Duch tu a so je jich duchej to ſwědćźenje dał, so ſu ſwjatki w jich wutrobje a so ſu Boži skutk ſa ſwoju wutrobu shonili.

Ale niž wschitźy skutk Boži ſ poniźnej, nutrnej wutrobu pschijimaju, kaž naſch text praji: „Drusy pak ſo jim ſmějachu a dźachu: Woni ſu ſo w ſłódkim winje wopili." To je to rosriſzanje duchow, kotrež ſo wot tamneje

žwjatožnižki žem pschezo a pschezo stawa. Jeni žo džiwaja, druhy žo žmeža, jeni žo prascheja, druhy hanja; w Jerusalemje jeni praja: „Schto sechze s teho bycz?“ druhy: „Woni žu žo w žlódkim winje wopili“; w Athenje jeni: „Schto chze njebolak prajicz?“ druhy: „My chzemy tebje wo tym na druhi cžas žlyschecz“. Njech žo žmeža, njech jich hidža — wschako je wěrno, hdyž praja: „Woni žu žo w žlódkim winje wopili“; Bóh je jim wjeseke wino žwojeje hnady do wutroby lał psches žwojeho Ducha, jeschežawe nětk pusoli psches khelichowu kromu jich wutroby s rěczenjom jasykow a khwalbuspěwanjom.

Na kotry bok chzemy žo my stajicz? k prawizy abo k lěwizy? k wuczomnikam abo k wušměwzam? Schtož ma wušchi k žlyschenju, njech žlyschi, a schtož ma wutrobu k wopschimnenju, njech wopschimnje, schtož Duch wošadže praji. O, daj nalěcžu nastacz pola tebje, daj žo žwjatki cžinicz w twojej wutrobje, pój, chzemy harfu wjacz a s wutroby spěwacz: Tón Knjes je kražny skutk cžinił, tón Knjes je wulke nad nami cžinił, teho žo sradujemy. Halleluja! Hamjeń.

Puczowanje po Božim pižmje

abo

kajle myžle nadeńdžech, Bože žlowo cžitajo.

Podawa žwěrny cžitał „Pomhaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Pokracžowanje.)

A nětko, něhdže w 9 hodž. dopołdnja, nastajimy žo na pucz. Kražne je septemberske ranje! Sežndachmy žo schesčo abo tež džesačo do khmanych wosow, kotrež maja naš najprjedy hacz do Delijana dowjesćz. Wosy maja krywy, žu pak po bokomaj, prědku a sady wocžinjene, so móžemy žo po krajinje derje roshladowacz. Schtyri konje, do woja sapschehnjene, dowjesu naš khěrhy dale. Daloko prědku wohladašch jěsdneho Kosaku. Schtyrjo druhy jěchaja pódla nascheho wosa, a jedyn je pohledni mjes nami. Tucži maja naš wobarnowacz, so njebychmy žo trasch s rubježnikami sesnali, kotsiž žu w Delijanskich stronach s knjesom. Kosakojo pschewodža naš s jeneje kosakskeje stazije hacz na druhu, hdyž žo s druhimi jěsdnymi měnja. Smježeleni, so žu „pjenjes na cžaj“ dostali, sestupaja žo do rjada, so bychu nam poslednje Božemje prajili. Dokelž tež nasche konje wospjet sa džeń wuměnimy, dya pschiňdžemy khěsy dale, dokelž je tež droha jara khmana.

Aktsafa a wschěhne, na haču wotewrjene klamy (kawki) žu hižo daloko sady naš. Droha poslěhuje žo žnadnje ale stajnje, a daloko a schěroko móžesch žo roshladowacz. Sa hodžinu wuhladamy Kasaf; tu žu runje słotne wiki. Wulke cžrjódy cžornych bykow, kosow a wowzow s tucznymi kopuschemi žu tu na městnosćji pschede wžu na pschedań; druhe cžrjódy bliža žo hišchcže po dróhach. Tak je na dróhy wjele žiwjenja a naschi Kosakojo maja prózy dosćz, so bychu drohu se žlowami — druhdy trasch niž s najpschecželniwischimi — haj se žamym schudom po jenej stronje wuprósdnili. Cžasto setkamy wyšoko poklaďene wosy, potom sažo druhe, w kotrychž žu žo zyke žwójby na pucz podale; haj, bórzy spółnajesch, so by na dróhy, kotraž kraje se žiwym wobkhadom wjaja a so njeje tu hišchcže železniza pódla nascheje dróhi natwarjena. Podobnje je tež něhdy na naschich dróhach byko, jako parowós (lokomotiwa) hišchcže ludźi a twory njewožesche, hdyž běsche wósnik abo pohoncž hišchcže prěni a pošledni pohoncž na dróhy.

Blížimy žo nětko módrym horam. Hacž dotal móžachmy žo kokowokolo roshladowacz, tola nětko sapocznu nam hory roshlad sahacžowacz, a hdyž žo słónčnje žydnjeny, so bychmy pošnědali, radujemy žo nad naschim městaczku, wobdatym s horami, s lěsom pokrytymi. Pósina stazija wita naš se žwojej hospodliwej tšečku.

Psches hory posběhnu žo hišchcže nětkore jenotliwe cžěmne mróczele; te žu žo sapośdźite po nóznym wichoru. My kročžimy dale a pschiňdžemy hišchcže ras do jich kralestwa; deschcžit měni žo stajnje se žlóncžkom; wuhladamy kražnu, ně, zyku sej kražnych tučzałkow, kotrež žo jako hobrsłi barbojty móst prěti psches lěžny dok wupschestrju. Njech je sa naš tutón kražny wobras Božeje stwórby dobre snamjo, kotrež naš do Armenskeje wita s wulkotnymi cžežnymi wrotami.

Dženba chzemy hišchcže daloko. Wjeczor žo w tutych stronach tež w letnich cžasach sahe nathili; buž tam sawěsće hakle pschiňdžemy, hdyž hižo tolsta cžma senju kryje. Dróha wjedže wyšoko horka na hórskim brjohy; hluboko delka kryje hižo tolsta cžma dok. Tola wóhnje wulkeho kosakskeho „lagera“ pódla wžy Delijan powjedža nam, hdže budžemy dženja wotpocžowacz. Sawěsće, wašaže žo cži njesedawa, so dyrbisch dženja pod hokym njebjom spacz; měrjeł cžopkoty (thermometer) pokaja cži jenož nětokre skhodžeńti cžopkoty. Teho dla khwalimy žeři korcžmu, jažnje poswěcženu, kotraž naš hojpodliwje wita, jeli měli tež wschitzy hromadže na jemi spacz. Dokelž pak słónčnje wschitzy žwoje kožo dostanjemy, sda žo nam, so žmy tu derje sklowani. Pilna korcžmařka je nam wjeczeř kaž sa semjanow pschihotowała, a cžim posdźischo hižo je, cžim lěpje nam sežłodži. Hdyž dostanjesch w stronach, kotrež móhł nimale sa tónz žwěta měcž, polwku i „pirožkami“ (to žu kukli, i cžista napjeczene a s mjasom a bóblješemi napjelnjene), ryby, pjerinu, pjeczeń a nětajku lisanku tónz wjecžerje a potom hišchcže kražny cžaj abo też khofej, dha tola sawěsće skoržicz njemóžesch. To drje też nichtó njeczini; kóždy salěše nětko spokojnje na žwoje lěhwo, khiba cži niz, kotrižž žo sa fotografowanje sajimuja. Jim je stajnje witane, hdyž pschiňdže cžaž, so je cžama kaž w měsche. Potom ponowja woni schkleńcžki, sa fotografowanje naprawjene, w žwojich apparatach. Słónčnje je tež pobłednja žwěcžka w naschej sparnizy wuhažnjena; zunje žony dowjedu naš do dalokeje domisny, na schwizske hory, do němskeho khěžoristwa, do lubeje Lužizy, do žłóncžneje Italskeje abo do rjanebo franzowskeho khowneho města, na Themyne brjohi abo žamo psches morjo, hdžežkuli ma runje kóždy žwoju domisnu, a hdyž lubi na dalokeho pucžowarja spominaju.

Hdyž mnohy na jenej žkomje hromadu leža, tam tež cži, kotrižž lubuja hacz do běkeho duja spacz, sahe sestawaja. Najwjacy wot naš běchu žo hižo na wyšoko natwarjenej khłódnizy nascheje korcžmy seschli, domž słónčko žněhojte wjerschki horow njepostocža. Wješ Delijan ležesche delka w dole pished nami, wobrubjena wot lěšnych hór, nad kotrymiž žo nahke skały posběhowachu. Na najwyschschich nahich skałach běsche žo nowy žněh w nozy naschok. Běchmy runje s prawym cžažom sestawali, so móžachmy žebi wobhladacz, kak wjerschki hór s młodymi pruhami sesłhadžaneho žłóncžka sažapachu, a kak žo potom žněžko dale a dale dele wuliwasche po hórskich hobrach, a kak słónčnje Bože žłóncžko sesłhadža a žyry dok s cžopkym žwětkom napjelni. To běsche radostny napohlad. Naschja pschecželniwa korcžmařka starasche žo wo to, so móhł žo tež nasch cžělny cžłowjek wobschewicz. W khłódnizy s rjanym wuhladom běsche „žamowar“ postajiła a koło wokoło talerki s twarohschkom, s khlěbom, butru a druhim.

S nowymi spěschnymi konjemi, s nowym wojeńkim pschewodom a s nowej radosću pucžowachmy dale do kražneho ranja, po hušto žo wijažym pucžu wožrjedź jelenych lisćojtych lěšow horje na armensku runinu. Hdyž žo dróha s wulkim kokom wijesche, pschikrótschimy koło pěschi. Cžasto dojcz nakhadžesch wschudžom tam, hdyž žo dróha winje, dweju wojakow stradžu na straži stejo, so bychtaj s nabitej tšelbu dróhu krył na stronu horje a na stronu dele. Naschi Kosakojo njedachu nam po schcžežkach tam, hdyž žo dróha winy, žamym hicž; tak njemóžachmy cžuczje poraňcz, so njeby žamolutkemu, měrnemu dróhowarjej radźicz byko, tu žo na dróhu nastajicz.

Dale a dale horje běchu nasche wosy po dolinym brjohy dojěli. Lěš sapocža rědschi a rědschi bycz, sasta s nimale wěstej mjeru zyle, a słónčnje njesahacži niczo wjacy naschimaj wocžomaj. Hladachmy k poldnju psches schěroku, nahu, wyšoko ležazu runinu, kotraž žo njepschewidžomnje pished nami rosłěhasche. Sa nami ležachu hluboko sarěsnjene doky s kražnym lěšom; po jenym s tutych dokow běchmy horje pschischli na tutu wyšokosćz. Pished nami ležesche wyšoko ležaza runina, na kotrejž ani schtoma njewohladasch. A tola njeje runina runa kaž blido, ale poruna morju, se žokmami pokrytemu. Na tutej runinje wohladasch wschelake jenotliwe hórki a hory, s wótrymi wjeńschkami nastajene. A wožrjedźa błyskotaješe žo wulka woda. To běsche jěsor Gocžka, kotryž žłóncžne pruhi kaž wulkotny schpihel k nam seželesche. My stejachmy tu bjes dwěla na mjeju dweju krajinow, jara wschelakoreju, hdyž ma žo cžłowjek w kóždej do zyka hinak sežiwicz.

Najbóle žo džiwasch, so tu zyle hinasche rostliny wohladasch,

Tam lěžy ſ rjanym drjewom, tu runina, ſ trawu porosćena, husto doſcź wuhorjena wot ſmalazeho a palazeho ſłónza. Teho dla tu tež nihdźe njewohladaſch, so bychu wobydlerjo drjewo naložowali, hdyž ſebi tu dom twarja. Měſto drjewa ſaſtupja kamjenje, kotrež tu wſchudźom lawa ſkiczi, kotraž ſemju daloko a ſchěroko kryje. Tak ſo ſ cźežła na wužy dohladaſch: kamjeńtne domczki ſu niſke a rospróſchene natwarjene. Spodźiwna ſo cźi łóžba wjeſ ſesdawa, pohladaſch-li na tamne nabrun „ſtogi“, abo kehele abo wěžiczki, kotrež tjeſchki na domach kryja, abo kotrež ſu tež wokoło wužy naſtajene. To ſu poklady ſa tepjenje w ſymje abo tež ſa wſchědne warjenje a pjeczenje. To je wuſuſcheny hnój, kotryž je do kuſkow — porunych naſchim brikettam — ſtłóczeny, na ſłónczku wuſuſcheny a potom tak ſeſtajany. So by tole palenje tež derje wuſkyło, ſu tele kehele ſmutſka próſdne. Spodźiwny wobras tworja tež wulke khopjena ſyna na nikkich tjeſchkach.

Naſch pucź dowjedźe naſ pſches Sćemjenowku na brjohi wulkeho jěſora Gorźka. 95 km (něhdźe 19 hodź.) daloko kryje wón puſtu runinu. Kupa ſrjedźa ſ klóſchtrom na njej a „nóſ“ (połkupa) na jenym brjoſy pſcheměnitej jenož ſnadnje wſchědnu jednorosćź.

Mjes tym je ſo Boże ſłónczko na njebjeſkim wobłuku wužoko posběhnyło. W cźopkym połodnischim ſłónzu jědźe naſch rjad woſow po jěſorowym brjoſy.

(Pokraczowanje.)

Pſchemyſł a Libuſcha

abo

Jeleſne blido.

W ſaſtarſku běſche w Cźechach khwalobny kral, kiž Krok rěkaſche. Tón běſche ſ mudroſcźu pſches wjele kralow. A ſchtož bě hiſchcźe wjazy hacź mudroſcź: wón paſześe ſwój lud jako najſwěrniſchi wowcźer ſładko. Schtó mohł ſo dźiwacź, ſo mjeno tajkeho knjeźerja ſ khwalbu po kraju dźěſche?

So běſche jeho luby lud pod nim wjeſeły, bě jeho najwjetſche ſboże a ſtajna radoſcź. Jenož jena wěc jemu druhdy wutrobu ſcźeži, mjenujcy to, ſo ſo jemu žadyn ſyn narodźił njebě, kotryž by po jeho ſmjercźi tak kaž wón knježił; a bě ſo nadźije wſdał, ſo mohła jemu baba ſynka pſchinjeſcź, dokelž bě ſchědźiwy ſtarz. Sa to pak mějeſche tři rjane nadobne dźowki. Te běchu pſche wſche druhe knježniczki: kraſnjſche a mudriſche. Duž je nan ludej ſa hódarki a wěſchczerki poſtaji.

Hlaj, tehdy knježeſche w Cźechach hiſchcźe póhanſtwo a duchowna cźma. Žana zyrkej a kſcheſcźijanſka ſwjatnicza tam njebě. Sa to ſtejeſche tu a tam pſchibójſki templ a pſchi nim praſchcźa. Tam khodźachu ludźo, ſebi dacź ſwoju wukožecź, a ſo tež praſchecź, kajkeho pſchichoda ſměja. A ſa tajkele praſchenja dyrbjachu w templach a praſchizach hudarki tež jako wěſchczerki bycź. Tak jaſna ſ khowu a miła ſ wutrobu žana ſ Krokowych dźowkow njebě, jako ta najmłódſcha, ſ mjenom Libuſcha abo Libuſcha.

A hdyž bě ſmjercź ſtaremu kralej ſzeptać ſ prawizy wſaka, płakachu měſta a wſy, a ſrudne praſchenja po kraju dźěchu: Schtó budźe nam nětko runje tak miłoſcźiwy knjeſ kaž njebohi Krok?

A praſchizy wotmolwichu: Nichtó na ſwěcźe teho tak hódny a khmany njeje, kaž wěſchczerka Libuſcha.

Duž prajachu po zykych Cźechach, ſe ſrjedźiſmy kraja hacź na ſamé kromy: Sadźmy Libuſchu na kralowy ſtok!

A ſyna ludowa wola ſo ſta.

A Libuſcha knježeſche po waſchnju ſwojeho nana: mytujo duſchnych a khoſtajo ſchch, ſpuſchcźujo dawki a ſchkitajo měr. Duž kźejeſche ſboże we wſchěch ſtronach, hacź ſamo w pożlednich wjeſkach.

Wjeſeli ratarjo dźěłachu pola, herzujo hladachu paſtyrjo ſtadła a ſradowni pcźokarjo hajachu pcźoky; a hdyž bě ſwjatok, dźěchu huſle a piſchcźele.

S teho ſo rojuni, ſo je to ſ poknej prawdu, hdyž hiſchcźe dźenſa tu a tam praja:

„Libuſchin lětka
mjedowe cźaſy.“

* * *

Ale, haj ale.

Nadutym ſemjanam to prawje njebě, ſo knježna wyſchſche nich ſteji. Někotryžkuli wulki bě nadźiju hajił: Hdyž wólba budźe, koho ſej hewak ſa krala woſmu hacź mje? Ta nadźija bě mnohim panam do kuže pamyła. A ſjebana nadźija wulahny hněw.

S wopréda drje woni ſwoje ſłoby potajichu; bóry pak tón abo wony rohi naſtajecź počźa, a woſebje potom, hdyž khoſtany ſhoni, ſo knježeńka wulkim wobara, niſki lud ſa ſtepeźe bracź. Duž počźachu pſcheczíwo Libuſchi mucźicź a pacźicź. Hlaj, hižo jedyn jeniczki kóń, hdyž ſwóſhrimi, konjemj njeſchwarny ſcźini.

Bóry ſjědźowachu ſo mjeczo kralowej a ſkładowachu radu, kak bychu ju wotſchaſłi.

Jeni radźachu, ju ſ mozu a ſ gwałtom ſe ſtoła ſtorcźicź; druſy pak ſo bojachu, ſo by to ludźi dla, kotřiž ju na dſnchi noſchachu, ſtraſchna wěz była, a ſo móhło jim ſamym wo hród a koſcźe hicź.

Hdyž běchu ſłónczńje pſches jene pſchiſchli, podachu ſo k Libuſchi na hród.

To hudarka potajnych myſłi dawno ſnajeſche, kak ſebi cźi knježa na nju pykł a paſory wótſja a na cźo jim dźe.

Tola wona jich rjenje powita. A hdyž pſched njej ſtejachu, ſo wopraſcha: Schto dobreho njeſecźe?

Duž najhórſchi worakawž počźa: Wſchě ludy ſo ſměja, ſo muža jako krala nimamy, ale ſo žónſka nad nami knježi. Duž ſebi muža ſa krala žadamy. Dléje wuſměch a wudmo zyłeho ſwěta bycź, ſo nam nochze.

A wona wotmolwi: „Schtó je mjes wami błudneho ducha, kiž njewě, ſo ſebi króru žadała abo nikoho wo nju proſyła njeſſym? Njeje mi ju wſchón lud na hłowu ſtajił? A ſchtó wě mi poroka, hdyž měrju a ſudźu, kaž chze ſakoń měcź? Ale wěm wſchak, někotři ſo kajeja, ſo hołbiza knježi, kotruž ſu ſebi hołbje ſa ſwoju matuſchku wſaſe. Ja hołbiczka paſorow nimam, do ſpjecźiwych kraholzow rubacź. Waſche dla pak je wulki ſkow trjeba, kiž je wam jatſobjam ſ knjeſom. Dźenſ hiſchcźe chyła ſo króny a ſzeptarja wſdacź, jeli ſo bych wjedźała, ſo muž pſchiúdźe, kiž prawdu haji, jako mój njebohi nan. Schtó je mjes wami, kiž tajkeho wě? A prjedy hacź tajki njepſchiúdźe, chzu ſudźicź a woſtanu na króune ſedźo!“ —

„Duž macźe!“ — ſarźiny jedyn ſe ſpjecźiwych panow — „Njejſſym wam wěſcźił, ſo horda jałozja ſ tucźneje łuki dele njecha?“

„Tak“, praji wona, měnicźe, ſo ſym tu na tucźnej paſtwje? Je traſch to ſboże a radoſcź, dźeń a nóz ludźom w ſłużbje bycź a baram a wjełkam wowzł torhacź a ſzacź wobaracź? Pſchi ſamych bohach, rada chzyła ſo tajkeje roboty wſdacź. Ale mi je wbohich poddanow żel. Mój hudarſki duch je mi ſjewił, ſchto ſanemu mjes wami ſa nadrom tcźi, kak rady by kóždy ſam kral był. Pak ſchercźońcźe ſo a ſchcźerkajcźe ſ mjeczom kaž jara chzecźe, tola wſchěm do wocźow praju: žadyn njes wami ſo hódny a khmany njeſda, ſo by kral był. A duch je mi wěſchcźił, ſo dołho tracź njebudźe, ſo ſmějemy krala, kiž budźe mikh, ale krahołzam pak kruty. Duž mějcźe ſo w ſtronu a dźicźe ſo ſa nim w praſchizy praſchecź. Njech wam jeho bohowje ſjewja. My ſami mudri dojcź njeſſmy. A hdyž tón pſchede nun ſtupi, dam jemu hnydom ſzeptar a króru a wopraſchcźu trón.“

(Słónczenje pſchichodnje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sswjatki mamy kollektu ſa naſch zyrkwiny fond w ſakſkej krajnej zyrkwi. Konſiſtorſtwo namołwja k bohatemu darjenju ſa tu ważnu kollektu ſe ſrjěhowazymi ſłowami: „Na wobéma ſwjatymaj dnjomaj ſwjatkow hromadźuje ſo ſaſo kollekta ſa naſch „powſchitkowny zyrkwiny fond“. Tole wuſtajenje ma tón ſamyſł wotmyſlenjam evangeliſko-lutherſkeje zyrkwje kraja tehdom ſłužicź, hdyž nuſne ſrědki ſe ſtatnych, zyrkwinſkich a druhich pokladnizow njedoſtahaja. Duž ſo ſrědki powſchitkowneho zyrkwineho fonda, woſebje pſchi dźěłenju woſadow a ſakoźenju nowych woſadow, pſchi ſakoźenju nowych zyrkwinſkich ſaſtwjnſtwow a twarje nowych zyrkwjow trjebaja, hdyž je pomoz nuſna. Schtóž je roswiwanje zyrkwinſkich wobſtejnoſcźow kraja někak wobkedźbowak, wě, kak wulke ſu potrjebnoſcźe. Ssrědki njedoſtahaju; cźim nuſniſchi je zyrkwiny fond k pożylnjenju. Duž — Bóh daj — ſo by ſwjatkowna woſada bohate dary nam wobradźiła, ſa nuſne potrjebnoſcźe naſchich woſadow.

— Kaž běſche prjedy wotmyſlene, ſo něſko tola njehodźi hacź do 1. njedźele po ſwjatej Trojizy wuporjedźenu kſchiſchnu

zyrkej poßwjeczicz. Poßwjeczenje je ßo wotstorczilo. Duž budže nusne, pschichodne ßerbske kemschenje hischcže w nakhwilnej kschižnej zyrkwi wotměcz. Prědowacz budže knjes farar rycžer Kubiza s Bukez. Spowjedźnu wucžbu pak směje wodžer naschich ßerbskich kemschenjow, knjes farar rycžer Jakub s Njeßwacžidła. My lubych Sserbow napominamy, so bychu ßwojich pschiwuſnych w prawym czaßu na nasche ßerbske kemschenje dopomnili.

— Trecži dźeń ßwjatkow směje ßo biblijki ßwjedźeń w Michałskej zyrkwi w Budyschinje. Sserbska ßwjedźeńska Boža ßlužba sapocžnje ßo dopołdnja w ½10 hodź. a prědowacz budže knjes farar lic. Rencz s Ketliz a němske kemschenje sapocžnje ßo dopołdnja w 11 hodź., na kotrymž budže knjes kaplan dr. Kölcz s Draždźan prědowacz. My wobžarujemy, so ßwjedźeń popołdnju njeje, so bychmy tam móhli pschitomni bycz, kotsiž mamy dopołdnja ßwoje kemschenje hischcže w domach.

— Nascha ßerbska prědarska konferenza směje ßwoje poßedźenje ßrjedu po ßwjatkach ½10 hodź. we „winowej kicži".

— Sserbske lutherske knihowne towarstwo ßo tón ßamy dźeń ½12 hodź. tam seńdže k ßwojej hłownej shromadźisnje.

— Popołdnju směje ßo hłowna shromadźisna towarstwa k pomozy studowazeje młodoscže.

— Wójna w Afrizy ßo k kónzej bliži. Wboſy burjo budža ßo dyrbjecz poddacz. Jendźelska pschemóz je pschewulka. To je srudna wěrnoscž.

Sswjatki.

Dźenß nowy khěrlusch spěwajcže!
Wschě hłoßy, rjenje saklinczcže,
Kiž połne ßwjatoh' ducha ßu,
Czescz, khwalbu Knjesej dawaju.

Khryſtuß nam ducha póßłał je,
Kiž wokschewicz nam duschu chze,
A tróschtowacz naß psches ßłowo,
Naß sdźeržecz psched słym s noweho.

Duch ßwjaty poßylń wěru nam,
A s nadźiju naß wokschew ßam.
Nam wobtwjerdź, wokschew wutroby,
Hdyž w ßłužbje wopuschczeni ßmy.

Duž dźak nětk Bohu dawajmy,
A khwalmy jeho s wutroby,
Jom' spěwacz s hłoßom jandźelskim,
So w domje ßłyscha njebjeskim.

E. Helaß.

Měr we wójnje.

Na krwawnych bitwischczach ll. 1864, 66 a 70 ßu hischcže pohrjebnischcža, w kotrychž hacž na ranja horjestacža czi, kotsiž ßu we wótrej, krwawnej bitwje pschecžiwo ßebi wojowali, hromadže wotpocžuja: pschecželjo a njepschecželjo ßu tam w ßmjerczi bratrowſzy sjednoczeni. A na pomnikach ßwěczi ßo ſa pschecželow kaž ſa njepschecželow, ſa Němzow a Pruſkich, ſa Franzowſow abo Awſtriſkich abo Danſkich tón ßamy tróscht we wschelakich rěczach abo jaſykach „Jeſuß Khryſtuß, horjestawanje a žiwjenje!" Kajke khutne prědowanje ſa wschitkich njepschecželskich bratrow, kiž ßu ßo w žiwjenju wadźili a měra njerodźachu, hdyž pschi tych drohich czěłach steja! Kajke khutne napominanje ſa žiwych: Měr bycz njemóže, doniž Jeſußowa luboscž njedobudže. Ale niž jenož na pohrjebnischczach, též w lazaretach a na bitwischczach czini shromadna nuſa, bliſka ßmjertna nuſa, měr mjes njepschecželskimi bratrami.

Julius Dißelhoff, ßwěrny pomoznik Fliedera, ſałožerja diakonißeſtwa, jeho poſdźiſchi naßlědnik, pschińdže 1864 prěni krócž na bitwischczo a do krwawneho dźěła, rany wobalecz. Pod wschelakimi wobczežnoſczemi ßo po něcžim lazarety w Gotorſje, w Neumarku, w Schleswigu a w Hadersblebenje natwarichu a ſe ſranjenymi napjelnichu. „Sale w khorownjach", pische Dißelhoff, „ſdachu ßo mi jako ßwjate měſta. Pschede wschěm czinjesche ſacžiſchcz měra, pschecžela a njepschecžela, Awſtriſkeho, Pruſkeho a Danſkeho w luboſnej jednocže hromadže wohladacz. Hibanje parschonſkeho njepschecželſtwa ženje ſacžuł njejßym. „Hdže je wascha domiſna?" wopraschach ßo w Gotorſje młodeho awſtriſkeho kadetu, rycžerja ſ Z., kiž ßmjerczi bliſko w hoſpitalu ležesche. „Moja domiſna je w njebjeßach", běsche wěſte a wjeßełe wotmołwjenje.

Shromadna nuſa ſhromadny poßlední wotthknjeny kónz ſjednoczi po ſdacžu zuſych, njepschecželſkich muži.

Nalětnja roža.

Nětk je ſaßo ſemja rjana,
Wschudže pycha nalětnja.
W dołach ſaßo roſcže trawa,
Wschitke hórki ſakcžěja.

Na łukach je połno ßwědkow,
Hola połna wónje je.
Schtomy połne ptacžkow, ßwědkow,
So tu nalěcžo ſaß' je.

W trawje ßo ſaß' roža błyſchczi,
Pada jaßna ſ powětra,
Wjele tyßaz parlow wěſczi
Jenoh' krala króna da.

Tutón kral, kiž w horkach bydli,
Jeho dom ßu njebjeßa,
Tón wscho ſ jaßnym wócžkom widźi,
Zyłu ßwět wón pschehlada.

Pokhili ßo jemu hłowa
A tu ſemju poſtrowi,
Puſchczi ſaßo parle ſ nowa
Na tu ſemju w cžiſchinje.

Kak je tola ſemja rjana
We tej pyſchi nalětnjej!
Tola moje wócžko hlada
Sa dom w pyſchi rjeniſchej.

E. Helaß.

Něschto k roſpominanju.

Modlenje je dychanje dusche.

* * *

Dźeń bjes modlitwy je dźeń bjes žohnowanja.

* * *

Ruku pschi płuſy, wutrobu w njebjeßach.

* * *

Bóh njeßłyschi hłoßy, ale wutrobu, kaž wón též do wutroby hlada.

* * *

Lěpschi hodleř, kiž k njebjeßam leczi, hacž knot, kiž w ſemi łaſy.

* * *

Pěſkowe ſornjeſchka wucžinja horu, minuty lěto, khwataze myßle wěcžne ſkutki. Njeměj nicžo ſa ßnadne!

* * *

Hdyž je nam dźěło wjele prózy a ſtaroſcže nacžiniło, chzemy též, ſo by něſchto wuſchne było. Njewuſchne dźěło je ſtajnje mjerſaze a to czim bóle, czim wjetſche je dźěło było. Kak boloſtne dyrbi ſa ſbóžnika bycz, hdy by jeho dźěło nad nami podarmo było!

Hudanczka.

Prědku wótra dypawka,	Běsche kwaß bjes kwaßarjow,
Horka króna czeřwjena;	Nawoženja bjes kholow;
Sady ßwěcža ßerpy ßo;	Njewjeſta bě bjes koſchle;
Schija ſpěwa juſkajo.	Hdže to bě, mi ſhudajcže!
[Kapon, kokot=kokor.]	[W paradiſu. Hadam a Jěwa.]

Kotry poddan kralej ſ worzlom po hłowje jěſdźi?

[Kiž jemu rožky tika.]

Kotra žona je dyrbjała Bohu a jandźelam tykanzy pjez?

[Zbrahomowna žona Sara.]

Wo czo ßo pschi pukach bohaczi hólzy najbóle boja, a wo czo czi khudźi?

[Bohaczi wo mjes wocžko a khudźi wo braſku.]

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Buyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczeřnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 23.
10. junija.

Łětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźischćerni w Budyschinje a ſu tam dostać ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Trinitatis.
Romskich 11, 33—34.

„O kajka hłubokosćz teho bohatstwa, woboje teje mudrosćze a wědomosćze Boźeje! Kak k njedopytanju ſu jeho ſudźenja a k njewuſłědźenju jeho pućze! Pschetoź schtó je teho Knjesa myſł pójnał a schtó je jeho radźićel był?“

„Kak k njedopytanju ſu Boźe ſudźenja a k njewuſłědźenju jeho pućze!“ tak praji ſwj. Pawoł, hdyž wón ſe ſpodźiwanjom ſo modli pſched bohatſtwom Boźeho pósnacza w Khrystuſu, hdyž je nuts pohładał do Boźich pućow ſ cźłowjeſtwom a ſ jeho ludom Iſraelom, kak Bóh ſwój pućz je dokonjał pſchi wſchěm hrěſchenju cźłowjeſtwa a pſchi wſchěm wotpadnjenju Iſraelſkeho luda, hdyž wón pohładuje na Boźe pućze, kotrež ſo ſudźenja cźinja a na Boźe ſudźenja, kotrež ſo pućze k ſboźnosćći cźinja. W ſboźnym dźiwanju wón wě: To njeje cźłowſka mudrosćz ale wěcźna Boźa mudrosćz teho, kiž je prajił: „Moje myſłe njeſſu waſche myſłe a waſche pućze njeſſu moje pućze; ale tak wjele wyſchſche njebjeſſu, dyžli ſemja, tak ſu też moje pućze wyſchſche dyžli waſche pućze a moje myſłe dyžli waſche myſłe.“

Chzemy-li też my ſo ſ modlenjom ponižićź pſched Boźej mudrosćzu, dha je to prěnje, ſo my ſpósnajemy: Boźe pućze ſu ſa naſ njewuſłědonne potajnſtwo, je-li ſo wón je nam ſam njeſjewi. Pschetoź kaź to wumóźenje ſo jeno wopſchimuje wot hrěſchnikow a niz wot prawych, tak też Boźe ſjewjenje ſo njewopſchimuje khiba wot móliczkich a hłupych a niz wot roſomnych a mudrych. Dźiwny Bóh! Wón, kiž bydli w ſwětle, hdźež nichtó dóńćź njemóźe, wón chze pſchińćź a ſtebi wobydlenje cźinićź we wutrobach tych, kotſiž ſu rosbiteho ducha a ſkamaneje wutroby. Ale tych hordych wón ſ daloka ſnaje a ſa naſch naturſki roſom wón ſo wodźewa do cźěmnoſcźe potajnſtwa, kaź je wón prajił, ſo chze w cźmowym bydlićź Sskuſcha k tej wulkoſcźi Boźej, ſo wón ſo tym móliczkim ſjewi a tym hordym ſo ſkhowa, kotſiž bychu jeho rad wopſchijećź chzyli ſ pjećzu ſwojich porſtow a měricź ſ liczbu ſwojeho liczenja prajiźy: jene njeje tſi a tſi njeſſu jene! Ně, ſawěrnje, k temu je naſch Bóh wěſcźe pſchewyſoki a pſchewulki, hacź ſo by wón ſo wot roſuma wopſchimowacź a wot mudraczkow wuměricź dał. Praſchej ſo ras cźłowjeka, ſchto wón wot Boha a Boźich pućzow wě hjes Boźeho ſjewjenja! Praſchej ſo — niz wſchak naſchich mudrych, kotſiž wot małoſcźe ſem ſu wot kſchesćźijanſkich myſliczkow wobdaćźi, ale praſchej ſo póhanow, a cźi najnadobniſchi a najmudriſchi mjes nimi Athenſzy budźa cźi rjećź wo ſwojim woltarju ſ napiſzmom: „Temu njeſnajomnemu Bohu“. Abo praſchej ſo jich najmjetſchich myſłerjow, a woni cźi wotmolwja kaź junu Simonides, kiž bu wot krala Xiero praſchany, ſo dyrbi jemu prajićź, ſchto Bóh je. A Simonides ſtebi wuproſzy wóſzom dnjow k pſchemyſłenju, a hdyž ſo kral ſaſzo praſcheſche, ſtebi wuproſzy dwě njedźeli, a hdyž tej běſchtej nimo, dwójźy tak wjele, a hdyž bu kral njeſćźerpliwy, wón ſtónćźnje wotmolwi: „Cźim wjazy ſtebi to pſchemyſłuju, cźim mjenje to wopſchijam.“

„Nichtón njewě, schtó tón Wótz je, khiba jeno tón Ssyn, a komuž tón Ssyn by chzył sjewicź." Khrystuß ßam je pokuje sjewjene potajnstwo Boże w parschonje, a Khrystuß je wschón tón pucź Boži s człowjestwom, kaž wón ßam praji: Ja ßym tón pucź, ta wěrnosćz a to žiwjenje, mjenujzy teho dla tón pucź, dokelž to žiwjenje ßym sa waß psches to wumóženje a teho dla tón pucź, dokelž ta wěrnosćz ßym sa waß psches to sjewjenje. Teho dla njepschiindźe nichtó k Wótzej, khiba psches mje. „Wot njeho a psches njeho a k njemu ßu wschitke wězy. Jemu budź cześcz do wěčnosćze." Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pismje

abo

kajke myßle nadendźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh=a".

Wopyt na horje Ararat.

(Pokračowanje.)

Na khłódnej póstnej staziji w Jelenowzy kiwasche nam saßo wjeßeła hoicźina. Tak wubjerne pstruhi, kajkež jěßor Goczka posticźuje, drje poděbo nadenźjech. Jim, kaž tež wschěm druhim jědźam, wopokasuje ßo wscha cześcz, woßebje teho dla, dokelž je kachetinske wino jara ßłódne a nam pstruhazu radosćz a wjeßele njekaby. Hdyž tež hospodliwy dom bórsy wopuschcźichmy, mějesche to ßwoju winu: dopomnichmy ßo na horu Ararat, kotruž mějachmy ßame popołdnje hischcze wohladacź; k temu běsche tež město Eriwan, nasch pichichodny nozny pschebytk, hischcze daloko.

Popołdnje je kraßne a ßłónczne. Wótre a tola nězne wohladajch hórske mjesy na runinje. A tam ßo wón posběhnje, wocźakany ale tola naß pschekhwatazy, Ararat, kónz nascheho pucźowanja. Daloko drje je, hdźež wón ßwój schěroki ßněhojty rjap posběhuje, a tola na mějsce spósnajesch, so je wón najmóznischa hora koło wokoło. Hischcze sakryja žołmy s lawy na runinje horu w delnim dźěle, haj druhdy je ßo sa někajkim něhdy wohenpluwazym hórskim kehelom, na runinje nastajenym, naschimaj woczomaj zyle zhubika. Nětko pak je hórski sawěschk horn Ararat poßledni ras sakryk, runina je sa nami, hladamy do schěrokeho boka rěti Arakses, kotraž ßo prěki psched naschim pucźom rosłeha, a psched nami leži w ßamotnym měrje hora Ararat; wot jeje stopnja hacź na wjerschk móžesch ju wohladacź.

Ruinje na prawy cźaß ßmy ßem pschischli. Sstónzo je blisko, so by domczk doschło. Njebjeske barby ménja ßo wot pokneje módrosćze woßrjedź njebja se selenymi, žołtymi a cźeřwjenymi ßmuhami. Ssapate, skote mróczele pokryja njebjo, jako by moleć s hoborskim koschcźiczkom njebjesći wobtuk pobarbić, a s wulkeho morja wschěch tutych barbow wunuri ßo nascha hora, bohata na ludowych bajkach. Schěroki podłozk pschenźe skónczinje do nizschich horow. Khroble a nahle posběhnje ßo horni hórski dźěl a dwoji hórski kónz twori woßebitu ßmuhu, jako by ßo na woběma stronomaj wyßoka žołma posběhnyła: tej žołmje stej mały a wulki Ararat. Wohladasch-li tutej horje, masch hnydom ßa to, so njejstej dwě horje, ale so hromadźe ßkuschetej, jo stej wonej hórskaj dwójnikaj na jenym schěrokim podłozku. Woßebitosćz, kotruž, pohladasch-li na tutu horu, spósnajesch, leži wo tym, so ßo tutón hórsti hobr jako ßyrotka — ßamlutki — posběhnje, ßanu druhu horn njewohladasch koło wokoło. Wón drje je hischcze něhdźe 100 km daloko a tola woblnježi wón hižo wschě pohladanje do armenskeje krajiny. A je temu dźiw? 5200 m wyßoko posběhuje ßo Ararat k njebju.

Sswjatocźnje hnuty hladasch do krajiny. Sstónzo poskocźa ßněhojty wjerch wulkeho Ararata nad módrojto=nacźeřwjeń hórsim cźěle, kotrež ßo s barbow wjeczorneho njebja wusběhuje. Skoty wjerschk ßo s kóżdym wokomikom pomjenscha a hora wosnamjenja ßo kaž wulki sczěn na njebju.

S cźuczom spokojnosćze, kotrež stajnje masch, hdyž na to hladasch, na cźoż běsche ßo něhdy samérić, cźehnjemy ßwój pucź dale, Araratej napschecźo. Sajimujesch ßo sa kamjenje, móžesch ßo radowacź na žikach cźornych a cźeřwjenych obsidianow (= druzina drohotnych kamjenjow). Potom pak ßynjesch ßo saßo na wós a sawjesch ßo derje do płachtow; wjeczory w tak wyßokej krajinje ßu symne. S tokstеje cźěmnosćze błyskotaja Eriwanske ßwězy, a bórsy je ßo kóżdy w ßwojim hoscźenzu saměscźik.

Khłódne, jaßne, napjelnjene s Božim ßłónczkom běsche ranje, hdyž chzychmy do klóschtra Ecźmiadźin dojěcź, hdźež ma armenski „katholikos" ßwoje ßydło. Po dróhy je hacź tam něhdźe 20 km daloko. Dróha wjedźe naß psches rěku Arakses; nad jeho skalnym rěcźnischcźu je město Eriwan natwarjene. Hłuboke rěcźnischcźo je ßebi rěka do podkożka s lawy wurymłaka. Njane stokpy s lawy wuhladasch na hłubokimaj rěcźnymaj brjohomaj. Sa Arakseßom schěrja ßo selene sahrody a winizy. S rěki wothacźene hrjebje powodźa sahrody a winizy. Hdźež pak cźłowjek wody njedowźdźe, tam narosćze jenož rědka trawa na semi, wschak dosćz płódnej. Druhdy wschak wohladasch tež schěre kamjenischcźa s wobeju stronow pschi pucźu. Husto posběhuja ßo tež nahłe skały pschi pucźu.

Sahrody a winizy wopuschcźiwschi wuhladasch duzy po dróhy ßuchu krajinu, podobnu na stepu. Tu běsche wschak hischcze něschto žiwjenja psches karawany wjelbłudow (kamelow), kotrež daloko po runinje wuhladasch, psches pucźowarjow a psches wichelake sapschahi na próschnej dróhy. Kosakojo, naß pschewodźaze, dadźa ßwojim konjom rad póbla dróhi sasakacź, so móhli nam ßwoju wustojnosćz na konjach pokasacź. Khwalisch jich, dha pokasaja tebi hischcze wjazy, so ßo stónczinje nabojisch, so móhli ßebi schiju swinycź. Kóń leczi kaž dźiwi, ale Kosak skocźi s konja a saßo do ßedła! A to wschо s cźejkej uniformu na cźěle a s cźełbu na khribjet powjeßnjenej; a radosćz je, na to hladacź.

W Ecźmiadźinje powitachu naß mnischa pschi klóschtrowych wrotach. Klóschtrßy bratsja, s wjetscha rjenje sroscźeni ludźo, khodźa w cźornych drastach s cźornej kapuzu; tak dostanje kóżdy jara khutny napohlad. Tola bórsy ßo pscheßwědcźichmy, so tute cźorne draste krjachu ludźi ßwobodneho ménjenja, nakhilenych tež na wjeßelosćz. Dowjedźichu naß do cźistych, ßwětkych, wulkich sparnizow, hdźež ßebi próch s cźěła smyjachmy, a do rjaneje, s wobrasami rjenje wudebjeneje sale, hdźež móžachmy s woknami won na klóschtrsku sahrodu a dale hacź na horu Ararat pohladacź. W powitanskej stwje powita naß patriarch, cźłowjek doitojneho napohlada. Pjecź a ßydomdźesacź lět stary stejesche hischcze kaž ßwěza. Namódrojtu drastu wodźety, s wulkim stotym, s drohotnymi kamjenjemi wudebjenym kschižom na wutrobnje a biskopski kij w ruzy dźerżo, powita wón naß.

(Pokračowanje.)

Sswěrny pastyř.

Ty ßwěrny pastrje k twojim noham
Kak derje ßo k nim poßynu,
A poßłucham wschěm twojim ßłowam
Pschi tebi sbóżny wotpocźnu,
Se cźeřnjow ty ßam s miłej ruku
Tu sběhnjesch jehnjo sbubjene,
Joh' njeßesch na selenu kuku,
O ty mój ßwěrny pastyrjo.

O hdy by ßwět wschak spósnał rady,
So pschi tebi je prawy měr,
So twoja ßylna ruka hnady
Nam pomha pschenjesćz cźeżku cźěr,
Hdyž naß toh' ßwěta dźiwje žołmy
Nam nasche dusche sawjedźa;
Naß wjedźesch k žórłam, měra połny!
O ty nasch ßwěrny pastyrjo!

Kaž naß te palmy postroweja
We sbóżnym kraju domisny,
Tak cźiste wody wokscheweja
Na mikych honach wutroby,
Kak budźe nam na kónzu duzy,
Hdźež nasche dusche wotpocźnu
Wsjmi k ßebi je, we twojej ruzy
Pschi ßwěrnym pastrje wostanu.

E. Helaß.

Pschirunanja wěcźneho w rostlinach.

Wobydlerjo juźnych krajach husto praja, so te palmy najrjeńscho rostu, kotrychž króna ßo w młodosćzi s cźeżkimi kamjenjemi

wobcžežuja. Džiwna wožebitosćž palmy je dale ta, so žo pschezo wětšikej pschiwobrocći, tak kaž smužićći wojowarjo njepschećželej žwoju zyłu móz se wschej krutosćju napschećžiwo staja. — Male snata běšche hacž dotal rostlina, kotraž „žłób kažerka“ rěka. Kužajsch-li jeje kopjena, tebi žłóbke a kišale jědže jenak žłodža; to žłób čjišće shubisch.

Njedyrbjeli wot tych rostlinow něschto nawuknućć móz? „My khwalimy žo tych tyschnoićžomy“, praji Pawoł, „a hdyž žym ja žłaby, žym ja žnlym.“ Psalmistej pak też žrudoba žłóbko žłodži a hdźež žo Boža dobrocžiwosćž woptawa, tam njećžujesch hórkosćž bolosćžow. „Hdyž ja žrjedža w stykknosći khodžu, woschewisch ty mje.“

Pschemyžl a Libuscha

abo

želesne blido.

(Stónčenje.)

A schto praschiža wotmolwi? Krótka a džiwna wotmokwa běšche, a rěkasche:

Kóń młodjenza wě, kotryž ma želesne blidko.
Tón budže sa Čjechi hłowa a ruka.

Ale schto chžysche tajkele njejaźne hrónčžko rjež? Hdže be wótry rosum, kiž by to wukožićć móhł?

Nichto njebě wustojny dosćž; jenož Libuscha móžesche jo wukožićć. A kaž jim wona praji, žo sta.

Pschede wschěm wubrachu džeźacž panow se wscheho luda. Potom da Libuscha žwojeho konja pschiwjesćž, běkeho kaž žněh a rychkeho kaž wichor, na kotrymž dotal nichto hacž Libuscha poźedźał njebě. Na teho pschipažachu kralowske žedko, a na nje položichu purpurowy płaschćž a žłéborne čzrije; do zyła wschitko, schtož kralowna wuhuda.

Tak wuhotowani wujěchachu s hrodowych wrotow: w prědku rychliwy kóń, a sa nim na konjoch čji panojo, do kraja won, žadyn pak njewjedźo, do kotreho kónza. Se ipěschnym stupanjom dźěsche tón běły, jako by prawy pućć snał.

Tak dźěsche to psches kraj, lěźy a rěki, daloke strony, wschudźe njesnaty pućć.

Nasajtra sa lěźom hona dozpěwschi běły kóń na dobo rzehotacć poćža. A schto běšche widźećć? Sarjedź wulkeho pola žedźesche na pólnym kamjenju ratar, młodźenz, rjany kaž khěžorsti žyn. Tón běsche s wokomaj worał, kotrajž žo s boka na kuzy pažyschtaj, a žwaćžesche něko.

Płuh s bróśdy iběhnywschi be jón tak powrócźił, so běsche radliza swjećha. A na njej mějesche žwaćžinu, jako na žwětkym blidku, złeb s twarožkom.

Runu žmuhu psches bróśdy žo kóń na njeho winy a panojo cźehnjechu s wulkimi wocźemi sa nim. Blisko ratarja wón sasta a sarjehota wjeźele s nowa. Potom žo s prědnimaj nohomaj psched nim poklakny a pokloni hrihaty tył, jako by rjekł: ja tebje wyšozy cźsiczu. Čji póšli žebi prajachu: Hlaj, to je tón pytany muž; tón ma želesne blido.

Wón žo dźiwajży hladasche a pschi žebi myšlesche, schto žo to ma?

Woni s konja stupiwschi jemu wo wschěm rosprawu dachu, schtó je jich póšłał a schto s nim chžedźa, a strowjachu jeho sa žwojeho wjećha.

Na to wón stanywschi wótku do ruki wsa a rucźe k wokomaj dźěsche. Tu žo jeju bótknywschi praji: „Dha mějtaj žo w stronu, towaršchej prózy a potu. Dźitaj, s wotkelž staj, a mějtaj žo dobro. Sa mnje je dobroty tónz. Pschichodnje dyrbju žo s wutrobu poćićć. A to budźe hórje hacž pót na stawach.“ A ledy to dopraji, sleczeschtaj wokaj wotsal, kaž by jeju wichor schtó wě hdźe wsał.

Potom staru wuskhnjenu wótku do semje saschtapi a dźesche: „Tu wostań, hdźež žym cźe pośledni raś trjebał. Něčko budu k hinaschemu woranju druhu wótku trjebać.“

A hlajće, knydom sta žo dźiw.

Ta wuskhnjena wótka žiwjenje doby a s njeje hakožka se scheććj rjanymi kopjeschkami wurosćje.

Dlehe hibity běły kóń stać nochzysche. Wón s nohu hrjebajo sažo rzehotacć poćža, jako by nućźił: mějmy žo dom!

Duž poćža młodźenz: „Dha dźimy něčko; dźimy, hdźež mamy hić, kaž to bohojo chzedźa. Budźemy jim poźłuschni, hdyž mje tu wot płuha do hrodu wojmu!

Na to rubjany khabat se žebje sćahny, a wodźe žo purpurowy płaschćž, kotryž bě Libuscha sa njeho na konja położićž dała. Potom žo žwoje čzrije s lipowych kykow a ktorow wusu a žo žłéborne wobucźe wobu. To sćžiniwschi do žedka skočži a rjekny: „Duž dha někt w mjenje wschěch bohow na pućć. Tola mój hrubjany khabat a lipowe čzrije a też kožany wacžožk, w kotrymž mějach žwaćžinu, wsmiće žobu.“

A pytnywschi někotrych s ramjenjemi sćahnyćć, pschistaji hischćće: „Měnićže žnadź, so dyrbjał te ponižne smachi prjećć smjetacć? Ně, žwećźate sbože njedyrbi mje do hroda hnacć. Wopomnićže, kajkeho mjena žym wot ludźi dostał. Mi Pschemyžł rěkaju. A čzeho dla tak? Dokelž ničžo bjes pschemyžlenja njećžinju. A tak je też tu: te ponižne wězki chzu žebi khowacć kaž wožobny schaz. Te mi psched wocži staja, dźe-li žnadź mi hdy hordy duch do khowy sajećć, kajkeho roda a pokhoda žym. A žadyn s mojeje schlachty njedyrbi hordy być a sabyćć, so je s burskeho splaha.

* * *

Mjes tym hladasche Libuscha s wyšokeho hrodu do kraja won. W hrodowym dworje cźakasche mnohosćž ludźi, kotsiž běchu wcźipni, kajši móhł tola nowy kral być.

Wscha njeměrna hladasche hischćće dotalna kralowna na pućć, po kotrymž mějachu nadźećći jěcharjo pschińćć. Hdyž nadobny młodźenz blijko pschijěcha, rjany kaž skhadźazy dźeń, jej wutroba sehrawacć poćža.

Ženje njeběschtej jej wocži na žaneho mužkeho schkej, dokelž mějesche cźijtu a pózćiwu wutrobu. A něčko, hdyž Pschemyžla widźesche, se žłóbkim hibanjom sacźu, schto horza lubosćž je.

A s nim bu runje tak, jako kražnu knježnu, rjeńschu hacž róžu, wohlada.

Też wón, kotryž žo ženje sa žanej žónskej wohladnył njebě, žo s lubosćju k Libuschi spyri.

A hdyž žo tak wutroba s wutrobu setka, žo też ruka do ruki skoži, a po krótkim žwjećeschtaj Pschemyžł a Libuscha kwaž, k radosći zyłeho luda.

A sa kwažnym blidom młoda kralowna stany a rěcźesche:

„Cźesćeni lubi! Dotal žym sa nasch lud s wěschćećku była. Wot něčka budźe s tym kónz, kaž bohojo chzedźa: Jenož dwě wěschćeni žměm wam hischćće wossewićć:

S prěnja praju: Pschemyžł, prjedawschi rólnik, něčkole mój mandźelski a wasch kral, je morwu sesthnjenu wótku do semje tyknył, a s teje je hakožka s młódnymi kopjenami wurosła. — To chze nam prajićć: wot njeho narosćże kralowski splah, kiž smeje cźerstwy nadobny róst. Scheććj je tych kopjenow było, a scheććj lětstoletkow pschińdźe, w kotrychž smeje tuta schlachta strowy a wjeźeły kćźew, k sbožu cźesćeho kraja a luda.“

„A s druha wěschću: Wón je měł želesne blido. Wot něčka pak smeje želesnu pjasćć. Teje njech žo kóždy ludźipschesćećhał hlada, a hynjeć też w kraju najwjetschi był. Pschetož ta rosbije kóždy nop njeprawdy a spjećiwy rjap a tył. To rosnoschćże po zyłym kraju. Ale pschistajćże wschudźom: Pěćny lud žo bojećć nima. Sa njón budźe kralowa ruka mjehka a mikosćiwa, kajkaž je moja sa wschón lud była.“

Wschelake s blisku a s daloka.

— Sserbske pobocźne bibliske towaršwo, psched lětom na namjet knjesa farara Jakuba do žiwjenja stupiwschi, žwjećeschesche 3. dźeń žwjatkow w Michalskej zyrkwi w Budyschinje žwój prěni biblisku žwjedźeń. Boże žwjatkowne žłóncźko žwećźeschesche na wulke žyły kemscherjow, kiž też žwjaty dźeń žwoju lubosćž k Božemu žłowu wopokasachu, a lube Boże žłowo, ženje žo njewucźerpaze, žórlesche žo bohacźe s knihow wschitkich knihow do wutrobow wschěch, kiž se žwojej nutrnosćju Boži dom pjelnjachu. Sserbsći prědał, knjes farar lic. theol. Njećć Ketliczanski, wožadźinu žwjatkownu modlitwu wo žwjatkowne žohnowanje Božeho žłowa pod wyschschimiěchnisku dobroprósćwu nascheho sbóžnika staji: „Sswjećć jich w žwojej wěrnosći; twoje žłowo je wěrnosćć“ (Jan. 17, 17.) a rosestajesche: Boże žłowo je nam 1. móžne žwětko najwjschscheje a najsbóžnischeje wěrnosćże, 2. žórko pobožneje wutroby a žiwjenja. Němski prědał, knjes diakonus dr. phil. Kółtzsch s Drježdźan, sakoži žwoje prědowanje na Luk. 10, 39. a pschiwoła nam:

„Biblijske towařstwo, wottyknjeny łónz ßwojeho dźěła je ſ tſeczim ßwjatkownym dnjom zyłeho ßwěta! 1. budź jako Marja a sbudź k Knjesowemu ßłowu hłuboke ßedźenje! 2. budź jako Marja a ſahoř k njemu horzu łubosć! 3. budź jako Marja a pokaž, ſo je Jesußowe ßłowo duchowna móz k ßwjatemu hodźenju!" Po ßerbſkim, kaž też po němſkim předowanju knjes farař ryczeř Jakub po hnujazej narěczi, kotraž na poßłucharjow hłuboki sacźiſcheć cźinjesche, schulſkim dźěczom biblije wudźělesche. Sswjatoczny sacźiſcheć łubosnehо ßwjedźenja ßo se spěwanjom arije powyſchi, kotruž měſchany chor pod wodźenjom knjeſa kantora Kaplerja pſchednoſchesche. Sswjedźenjowy wuſpěch ſa sameřny biblijſkeho towařſtwa bě jara spokojazy; Kemſcherjo 268 hr. 7 np. a to po ßerbſkim předowanju 178 hr. 67 np., a po němſkim 89 hr. 40 np. woprowachu.

— Knjes farař Kubiza w Bukezach ßwjeczeſche 1. junija ßwój ßłěborny ßwaß. Hacz runjez běſche ßo wotmyßliło, tónle dźeń w ßamej ßwójbje ßwjeczicź, běchu tola pſcheczeljo łubowaneho Bukeczanſkeho farſkeho doma tónle ważny ßwjedźeń ßebi wuſwolili łubowanu farſku ßwójbu na tymle dnju ſ wopokaſmom ßwojeje nutrneje pſchiwißliwosćze ſwjeßelicź. Mandźelſkej w ßłěbornym wěnzu ßwjeczeſchtaj ßwój ßłěborny ßwaß wobdataj wot ßwojich dźěći — hnujazy wobras mandźelſkeho a ßwójbneho żiwjenja. Ale też wołada je na rjane waſchnje tónle ßwjedźeń ßobu ßwjeczíka. Rano w 5 hodź. poſtrowi zyrkwinſki spěwanſki chor a spěwarſke towařſtwo mandźelſkeju w ßłěbornym wěnzu ſe ßwojimi spěwami. Rano w 9 hodź. pſchiidźe zyrkwinſke prjódkſtejeřſtwo ſ kraßnym ßłěbornym darom. Knjeźa wučerjo ßwoju dźakownosć ſe ſbożopſcheczom a darom ſjewichu. Też wohnjowa wobora ßwoje ſbożopſcherźe wupraji. Prjedawſchi kandidatoja, kotiž ßu ßwoje wudokonjenja ſa duchowne ſaſtojnſtwo w Bukeczanſkim farſkim domje namakali, ßwoje ſbożopſcherźa wuprajichu pſches knjeſa kapłana Tyſcherja a pſches knjeſa fararja Golcza ſ Budyſchinka, jako prěnjeho kandidatu łubowaneho Bukeczanſkeho farſkeho — kaž móżemy prajicź — kandidatſkeho doma, hdyž kandidatowy nan a kandidatowa macź ßwój ßłěborny ßwaß ßwjeczíſchtaj. Wjele kraßnych darow ßo jimaj wobradźi. Łubosć ßo jimaj napſcheczíwo horjeſche jako wutrobny a nutrny dźak!

Pod lipu na dworje měra.

I.

Jedyn dźeń bycź w njebju żiwy
Swjeß'li wjaz' hacz tawſhnt tu.
Chyłł ßwět pytacz żadosćiwy?
Ně, ja wot njoh' ſhladuju,
Móhł też cźłowjek tawſhnt łětow
Wjeßele w nim żiwy bycź,
Sedźay ßo mi ſ tutych hětow
K łěpſchom' bycźu poſběhnycź.

Prawje wjeßely tu njeje,
Schtóž ßo ßmjercźe bojecz ma,
Pſchicźiny dla wſchelakeje
Ssu tu ból, ſtyłł, ſdychnjenja;
Tam pak njeßu ßyłły żane,
Żałosć ani wołanje,
Tamne cźěła w njebju rjane
Ssmjercz wjaz' traſchicź njebudźe.

Tam, hdźež jehnjeczowa jaßnosć,
Jaßnisćha hacz ßłónzo je,
Wěcźnje traje wułka kraßnosć
W Bożim měſće wobſtajnje;
Tu ju nichtó njeſrosemi,
Kak ßo wěcźnosć wotměła,
Żadyn ßmjertny rt na semi
Nima teho ſhonjenja.

Boha widźecź, Bohu ßłużicź
Budźe jich łóſcht jeniczki,
Wón b'dźe jim dacz wot wſchoh' wużicź,
Woſtacz jich Bóh wobſtajnje:
Knjeźe, ſahoř we mni żadosć
Mybłe k njebju poſběhacz
Pſchiwißnje na wěcźnu radosć
Hacz tam budu pſchebywacz.

II.

K troſchtej mrějazych.

Ssmjercz, tu běłku móz mi ſłamacź,
Kotrejž twar ſkutk ſ hliny je,
Ale ty pak nimaſch tamacz,
Wſchak mój hrěch je ſniczeny,
Sniczeny niz pſcheſe mnje:
Ssrědnik ſa to wumrjeł je.

Haj, wón je też horje ſtanył
Sa mnje k mojej prawdośćźi,
Mje pſches ßwjatu ſchcźeńżu ſcźahnył
K herbſtwu nad joh' kraleſtwje;
Jesuß dźěſche do ßmjercźe,
So bych ja měł żiwjenje.

Tu ta kotwiza mi w duſchi
Maju wěru wobtwjerdźi,
Pócźnje bycź też mój dych kuſchi,
Cźěło k twacźu wołkłabi.
Jesuß żiwy je a ma
Sa mnje dźeń toh' ſbudźenja.

Skutkuj we mni, ducho wěry,
So móhł ſtroſchtnje wumrjecź ja,
Na ßłub měſchniſkeje ßwěry,
Kaž Knjes Marcźi pſchiwoła,
So ſchtóž do njoh' wěrił je,
Wěcźnje wumrjecź njebudźe.

Ssrědniko ſtej lubowany
Pſchi mni w ßmjertnej hodźinje,
Budź mój łónz na twoje rany
Khwilka cźichoh' ſpanja mi,
Daj mi twojej' prawdośćze
Draſtu, kiž ßněh běła je.

Hudanczka.

Kotra żónſka ſemrěta
Njebě dźowka macźerna?
[Sriwa.]

Wón njejěſdźi a koła ma,
Też cźeßak, a ßo njeczeßa.
[Mkhn.]

Schto jeno po mjehkim jěſdźi
a po ßebi żaneje kolije nima?
[Ugłoz.]

We woliju cźrjewło
Sso ßwěcźi kaž łucźwane drjewło.
[Hołnsz.]

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armenſke ßyroty:

S Bukecźanſkeje wołady:

Räda ſ Pomorz	1	hr.	— np.
Matek ſ Bukez	10	=	— =
Jyrla ſ =	1	=	— =
Běrkowa =	—	=	50 =
Kronina =	2	=	— =
Proſt ſ Meſchiz	5	=	— =
Pawok =	1	=	— =
Trodel ſ Błózan	1	=	— =
Hartſtein ſ Trjebjeńz	1	=	— =
Jakub =	3	=	— =

S Roßacźiczanſkeje wołady:

N. N.	1	=	— =
N. N.	2	=	— =
N. N.	3	=	— =
N. N.	3	=	— =

Hromadźe: 34 hr. 50 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcz, redaktor

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Buyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 24.
17. junija.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sſmolerjez knihicźiſchczźerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 ny.

1. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Jana 4. 16.

„Bóh je luboſcź, a ſchtóž w luboſcźi woſtanje, tón woſtanje w Boſy a Bóh w nim."

„Bóh je luboſcź", ſ tutymi dźiwnymi krótkimi, hłubokimi ſłowami ſpěwa ſwj. Jan tón khěrluſch tych khěrluſchow, kotryž je pſchi Božim tróńje, ſ Božeje wutroby wopſchijał. To je ſpěw teho wucźomnika, kotrehož tón Knjes lubowaſche, kiž bě pſchi jeho wutrobje leźał, w kotrehož wutrobje cźiche, ale móźne płomjo Jeſuſoweje luboſcźe ſapa, na kotrehož ſchědźiwym wobliczu rańſche ſerja wěcźneho źiwjenja ſo błyſchcźa. Wón ſpěwa tamny khěrluſch, kotryž je cźłowjeſtwo tak dołho pytało, kotryž ſmy my wot małoſcźe ſem tak huſto źłyſcheli, kotryž do ſyłſow ſemje tak huſto nutſ kłinczi kaž janděelſka powjeſcź a njebjeſki ſynk: „Bóh je luboſcź".

Bóh je potajnſtwo. „Je jedyn potajny Bóh a bydli w ſwětle, hdźež nichtó dóńcź njemóźe", kaž pismo praji. Jeho wěcźna móz a bójſtwo wſchak ſo ſpóſnawa na ſkutkach, mjenujcy na ſtworjenju ſwěta a nutrne wócźko widźi drje ſłědy njebjeſkeje mudroſcźe, kotraž na ſemi tak dźiwnje hrajeſche. To ſu ſtopy Boha, kiž ſe ſwojej pychu pſches ſtwórbu kroczi, wo kotrejž ſpěwamy:

Pój, wutroba, a wjeſel ſo
Na darach Boha twojeho
W tym lubym lětnym cźaſu,
Wſcho rjenje je ſa cźłowjekow,
Duž njech na pyſchi ſahrodow
Sſo twoje wocźi paſu.

Ale wotmolwjenje na to praſchenje: ſcho je Bóh? pohlad do wutroby Božeje nam ſtwórba njedawa. Sſu ſebi hłowu łamali, mudri wſchěch hrodow a cźaſow ſ cźmowym hudancźkom, ale wſchitzy njeſu dale pſchiſchli hacź k Athenſkemu wołtarjej ſ napiſmom: Temu njeſnajomnemu Bohu! Jenož wěcźny evangelion nam dawa wotmolwjenje jaſnje a wyſkajo: Bóh je luboſcź.

Luboſcź pak je tež potajnſtwo, hłuboke, ſbóźne potajnſtwo, jenož wot tych ſpóſnate, kotſiž ſu lubowali. Někajke ſdacźe wſchak wſchitzy wo tym mamy, ſchto je luboſcź. Pſchetož w někajkim ſchtalcźe je naſchu myſl pſchimała: Ranowa luboſcź, maczerna luboſcź, luboſcź k nanej a maczeri, luboſcź k bratrej a k ſotſje, njewjeſcźinſka a mandźelſka luboſcź. Bóh je dom a ſwójbu móhł rjez nižſchu ſchulu luboſcźe cźinił, hdźež ſahe móz luboſcźe ſhonichmy, hdźež kóždźicźkeho ſebitoſcź ſłama a ſ zunim gwaltom k podacźu na druheho nucźi. Ale wſchitka kreaturſka luboſcź je jenož podobnoſcź a poſkhodźenk Božeje luboſcźe: teje luboſcźe Božeje k nam a naſcheje luboſcźe k Bohu a naſcheje luboſcźe mjes ſobu w Boſy. To ſu ſtopy Boha, kotryž ſ pychu ſwojeje luboſcźe pſches ſwoje wuſtajenja w cźłowſkim źiwjenju kroczi a nam, hdyž ſwoje a ſbóźnoſcź cźłowſkeje luboſcźe ſhonimy, ſ tamnym ſpěwanjom ſacźucź dawa.

Ach praju ja, hdyž Božo ty
Nam hižo jow tak rjany ßy
Na tutym khudym ßwěći,
Schto hakle ma po tutych dnjach
We twojich slotych bydlenjach
Sso dóńcź na twoje dźěći?

Tute snamjo wscheje cźłowśkeje luboścźe pak by ßa naß potajnstwo wostało, hdy njeby wěcźny evangelion nam hudancźko ßudało: Bóh je luboścź. Hallelulja. Sawěrnje, wulke je potajnstwo Boże: Bóh je sjewjeny w cźěle, Khrystuß je cźłowjek scźinjena luboścź Boźa. Chzesch-li tu luboścź widźećź, chzesch-li teho wulkeho potajeneho Boha widźećź, dha pohladaj na Khrystußa, kotryž praji: „Schtož mje widźi, tón widźi teho Wótza“, a kotrehož ßwj. Jan pomjenuje ßłowo, wurjeknenu wntrobu Božu. Teho dla rěka w luboścźi wostacź: w Khrystußu wostacź, do njeho wěrićź a po nim khodźićź a w jeho luboścźi Boha a bliźschich lubowacź jako ßam ßo. Hamjeń.

Pucźowanje po Bozjim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Pokracźowanje.)

Ecźmiadźinske murje khowaja sajimawcho wjele: prastare armenske spißy, sběrki zyrkwinskich ßudobjow, starožitnoścźe, mjes nimi wulku cźěsku wot Noachowcho kaschća.

K wobjedu seßydachmy ßo ſ nękotrymi mnichami a ſ patriarchom. Běšche to wutrobne pocźesćowanje naschich cźěźko podtłóczenych hospodarjow. Hdyž tež patriarch a mnicha wjeßeli wopyt ſ Europy witachu a radosćź a wjeßołu myßl wobkhowacź spytachu, dha njemóžachu tola cźasto dosćź hórku boloścź pschewinycź a potajićź, hdyž spominachu na bratrow a ßotrow ßwojeho ludu, kotřiž mějachu njecźłowjeske hrosnoścźe a njeschwarnoścźe pod zußym knjesstwom wucźerpjećź, wo kotrychž je tež „Pomhaj Bóh“ pißako, a na kotrež naß dźenßa hischćeźe dopomina sběrka sa armenske syrotki. Se ßrudobu hladachu naschi mnicha do pschichoda. Po móżnosćźi pytachu woni pomhećź. Powjedachu nam, so maja w kłóschtrje hischćeźe tři sta wobhich, kotrychž maja dźeń a nóz ranow dla hladećź. W kłóschtrje Ecźmiadźin ßo tež wschědnje wucźi, wo cźimž móżachmy ßo ſ radoićźu pschebßwědćićź. Hewak ßo ſ wjetscha wschudźom armenske syroty podtłóćźuja. Ecźmiadźinßy mnicha maja w kłóschtrje tež ßwoju cźiśschćeźenju, so bychu lud ſ knihemi a tež ſ nowinami „Ararat“ sastarali.

Na naschim domojpucźu do Eriwana mějachmy składnosćź shonićź, kak poraźeni w ßwojich myßlach běchu sdźěłani Armenojo. Pschipadnje běšche nasch wós sastak pódla winiźy. Pschećeźelniwje pschinjeßechu nam tamnischi ludźo winowe kićze a sdźěłichu nam jich srudobu „mrěźazeje Armenskeje“ dla.

Popokdnju posdźe pschińdźechmy do Eriwana. Hischćeźe ßamón dźeń směrichmy ßo na Ararat. Wjećor hischćeźe dojedźichmy do wßy Aralik, hdźež nakhadźech mjeńśche wojeńśke wodźelenja. Hižo tu sapocźnje ßo semja posběhowacź k horje Ararat. Nozy posdźe, abo lěpje: hižo rano sahe, mjenujźy wokoło tśjóch hodź. pschińdźechmy do Aralika. W tajkej hodźinje ßo ſ wjetscha wopyt njepowita. Tola wojazy na tutej staźiji sastarachu naß ſ dobrej hoścźinu S tym ßo cźłowjek sabo shraba, hdyž je wot sjmneje nozy a dołheho jedźenja — 5 hodź. dokho běchmy na wosu ßedźeli: — wschón smotany. So ßo zivilisaźiji dźeń a bóle sdalowachmy, spóźnachmy tu bórsy: njemějachu tu ßamych łożow. Wobhladniwi běchu ßebi pólne łożo kupili a ßobu wsali. Sa druhich běšche tu mjehkich płachtow na dosćź.

Saßo błyschćeźesche ßo rano njebjo w najrjeńschej módrinje. W kraßnej jaßnosćźi posběhowasche ßo dwaj-wjerschkojta hora ſ njebju, po sdaćźu blisko psched nami. Na sahrodźenym dworje wojeńśkeje staźije leźachu nasche wjelbłudy, ßydom bě jich. Wone mějachu naschu nadobu donjećź hacź do Ssardar Bulaka w niźinje mjes woběmaj wjerchomaj. Pśched wrotami khodźachu nasche konje na paśtwje; jich nabrun wobßedźerjo paßechu je.

Běchmy ßebi wotmyßlili, so chźemy pola Kosakow na Ssardar Bulaku pschenozowacź, a potom na druhi dźeń ßo na pucź podacź na wjerch małeho Ararata, wot ßněha hischćeźe njepokryty, 4000 m wyßoki. Nědźe wokoło 4 hodź. rano bliźesche ßo cźrjóda jěźdnych horje. So ßo nam njeby nicźo swadźiło, pschewodźesche naß offizěr se ßedmimi namjesnymi wojakami a ſ wjetschej cźrjódu jěźdnych Kurdow, kotřiž běchu ßa poliźajśźy pschistajeni. Pschińdźemy nimo běłych nińich khěźkow wßy Aralika, pśches sahrody a sahony ſ bawmu poßahźene. Cunjo posběhowasche ßo krajina k tamnemu „hórśkemu ßedźu“ mjes woběmaj Araratomaj, hdźež mějachmy ßa ßydom hodźinow bycź. Kerki, lědma wyschśche hacź schulśki hólcźeź, krjachu ſ woprědka krajinu, hdyž pak dale a wyschśche pschińdźechmy, běšche ßo wscha kećźiśna shubika, a ßucha trawa měnjeśche ßo jeniczźy ſ kamjenjotej, pußtej a nahej krajinu. Husto nakhadźachmy schćakbisny preki pśched naschim pucźom ſ nahłymi brjohami. Někotremużkuliź „jěźdnemu“ běšche tajka składnosćź wulzu witana, so móżeśche je ßedła sfocźićź a konika sa wußu wjacź. Mnohy wot naß wschak njeběchu swucźeni, na konju ßedźećź; duź běšche sa nich wobrćźeźne, wobeźje wobcźeźne pak je, hdyž masch w tak wußkim ßedle ßedźećź kaź je tu waschnje. Pódla teho je tichemjen sa tak kuschi rjemjeń pschipaßamy, so njemóžeśch ßenje nohu někak wupschestrjećź. Někotry ßedźeśche na konjazym thribjećźe, so bě srudnje na njeho hladacź, a cźim srudnjscho, cźim dźěje hižo na konju ßedźeśche. Skóncźnje wuhladachmy tola ſ radosćźu běłe staniczki kosakśkeho „lagera“ pod „hórśkim ßedkom“, a hlaj, dokho cźi sawěśćźe njetrajeśche, so bě ßo kóżdy w ßwojim bydlencźku sameśćźik. Tu móżachu stawy, pschebite hacź na kosćźe, ſ dobrej khwilu wotpocźowacź.

Pschi Ssardar Bulaku — prajachu nam, so tute ßłowa rěkaja „bohotowe żórło“ — nimale woßrjedź woběmaj kóncźojtymaj, vulkanśkimaj horomaj je ruśke wójnśke sarjadnistwo ßylnu kosakśku staźiju postajiło. W lěćźe leźi tam wóßom ßtow muži. Naß dla bě tam hischćeźe śto wostało. W sjmje je tam tak ßurowa syma a njehospodlinje, so wojazy tule staźiju wopuśchćźa. Sśylna staźija ma tu mjesu strażowacź. Pschi Araraćźe bliźi ßo Persiśka a turkowśka mjesa ruśkemu zarstwu. Namjesni tutych tśjoch krajow njeßßu w pschećeźelstwje mjes ßobu źiwi. Kurdowje lěborka w Turkowśkej a w schahowym kraju ßo do teho wohladaja, so ßebi Rußowje wot kóżdeho zußnika w kraju paß ßadaja. Hdyž je w jich kraju tak ßucho, so wody nimaja, dha pytaja macźjinu, sa cźłowjeka a sa ßkót jenak trěbnu, tež sa mjesu, hdźež jim Rußowje hroźa. Tak je tu śkóncźnje k wěcźnej wójnje pschiśchło, hdźež ßo cźłowiśke źiwjenje runje wyßoko njewaźi. Wjele ßo tu tśěla, a rubjeźne nadpady turkowśkich a persiśkich Kurdow ßo husto stawaju. Tola tež ruśkim Kurdam blisko Ararata njemóżeśch dale wěricź, hacź widźiśch; powjeda ßo, so ßu woni hižo husto mjeńśche karawany wurubili, kotrež wojeńśkeho schkita njemějachu. Chzył-li ty ßamlutki Ararat wopytacź, dha měło to sa tebje ßwoje wobcźeźnośćźe: móhło ßo cźi tak śećźź, kaź kóżdemu druhemu pucźowarjej, so měł ßo ßameje koschle ſ naheho cźěła wotrjećź. S nami běšche ßylny wojeńśki pschewod, duź móżachmy bjes stracha ßyć, kaź dołho hromadźe wostachmy. So by ßo wot naß wotßalił, njebych cźi radźił. Jedyn wot naß bě ſ jenym Kosakom schok, so by kurwoty a podobnu pjerjsnu tśěłał. A hlaj, trójzy ßo na njeho wutśěli. Wulke sboże bě sa njeho, so běšche ßo tśěłeź njeletje měrił.

Móżno, so chźyśche ßo tśěłeź wjecźićź: nękotre dny do naschego wopyta běchu tam kurdśkeho rubjeźnika satśělili.

(Pokracźowanje.)

Wowcźi Marcźin.

I.

Radwoř mějesche w sastarśku něhdy tśjoch pichotnych khłopzow. Cźi rěkachu Hrjehoř, Michał a Marcźin. Cźeji ßu byli a kak ßu jim do domu rěkali, njemóżu rjećź.

Cźi paßychu na wulkich paśtwiśchćźach blisko Bronja kruwy. Hromadźe ßedźo bajachu wo tym, schto by ßadyn rad był, hdyž budźe wulki.

Hrjehoř sanjeßy husto tule pßnicźku:

Starśki muž hych rady był,
So bych ludźi trapićź móhł!

Pěknischi běšche Michał. Pśhećeźiwo tajkemu ßadanju wón

prajesche: Ludźi trapicź a pschesćěhacź? Ně, swarnuj to Bóh. Ale jich hladacź a pasćź, by mi lubo było.

A Marćźin? Wón poniźny měnjesche: Najebacź tajke blady! Mi by dosćź było, bych-li nahladny wowčźer był. Rad chźył źwoje stadleschko pasćź.

A hlajćźe: na čźoź bě źanemu w młodosćźi schło, tak źo też łóźdemu sta.

Hrjehoł mějesche dobru hłowu. Duź jeho do města na schulu dachu. A hdyź bě tu wułkhodźił, źo do Prahi poda, so by źwětne prawisna wułknył. Čźesćźelakomny źebjesche sa tym, kak by źo pśche wschěch towaŕschow do wjećha śprał. Teho dla źydasche wo dnjo a w nozy w schuli a w knihach, so bě wschón błědy kaź źydł a źuchi kaź łóśćź. Sa to pak doby źebi pola wučźerjow wułku khwalbu.

Čźi jeho kralej poručźachu, so by jeho do źwojeje kenźlije wsał. A tudy wón bórły, tak młody hacź bě, se źwojej mudrej radu čźeźmy rjad wyšśokeho źudnika dozpě.

Kral, sesnawschi jeho roshladnu hłowu, bu jemu dobry a jeho sa źwojeho tajneho radźićela postaji. Hlaj, to bě nětk wjazy, hacź bě źebi tehdy pśchi krunwoch bał, wo wjele wjazy starśkeho muža.

Hacź je nětk ludźi trapił a schkrěł, powjedam potom.

Schto pak bu ś Michałom?

Teź wón do města pśchińdźe, a pobywschi tachantśki hólćźeź, bu do Prahi daty, so by na duchowśtwo studował. sa čźimź jemu hižo dawno wutroba dźěśche. Wón źwěru wułknjesche. A jako bě wuwułknył, jeho sa kapłana wsachu, a sa něschto lěr bu wón knjes farać.

Dokelź bě poniźny, mily a dobroćźiwy sa khudy lud a dokelź teź wjedźesche pśchekory ś lubosćźu jednacź a źurowym knjeźim k dobremu rěćźećź, nadoby khwalbu po zyłym kraju. A hdyź bě dotalny tachant se źmjercźu boźemje prajił, bu wón na jeho městno wuswoleny.

Tak bě nětk duchowny pastyŕ, sa čźimź bě w młodych lětach źonik, ale wjetschi, dyźli bě jemu hdy na myźle schło. A kaź bě to prjedy na myźlach měł, pažesche wośady se źwěrnej duschu kaź dyrbi bycź. —

A kak mějesche źo ś Marćźinom?

Tón źłužesche tójschto lět na knjeźim dworje, najprjedy sa jehnjazeho hólza, potom bu hotowy wowčźer a posdźiśćo měśćeŕ. A jako wowčźer na tachantśkim łuble w měśće wumrje, jemu knjes tachant tute wowčźeŕśtwo do rukow da. To běśche dobra a bohata sažłužba.

Dźivna wěź! Kiž běschtaj sa młode lěta kruwy hromadźe pažłoj, běśche nětko jedyn źłužobnik a druhi jeho knjes. Wón pak njeběśche hordy ale wobkhadźowasche se źwojim wowčźerjom kaź ś bratrom.

Kak źo tola na źwěćźe spodźiwnje mjedźe! Kaź běchu źebi něhdy w myźliźłach wěśćźili, bě źo jim stało: prěnimaj wyschśche nadźateje měry, a tśećźemu teź pśchihódnje dosćź.

II.

Hladajmy dale.

Něschto lět posdźiśćo witasche Budyschin źwojeho krala. Tón běśche pśchijěł, so by tu někotre njedźele na hrodźe pśchebywał. Wśchelazy panojo běchu ś nim źobu, a wě źo knjes tajny radźićel teź. Tón zyle sabywśchi, so je krunwjazy hólź był, stupasche prośty, jako by prajićź chźył: Hladajćźe, ludźo, kajki źym wyšśoki pan!

Jeho drasta běśche ś čźornego drohotneho źomota, a na nim źwěćźesche źo rjećźas ś ryśeho śkota a na porśtach błyśkotachu źo pjerśchćźenje. Ale na stałach běśche tak źuchi kaź stradany tkalź, a do wocźow bě błuki a błědy kaź ś khorośćźu idrjeny. Tola to njebě wina khorośćźe, ně, ale wina sałkobjenośćźe. Pod jeho wośobnej drasta bydlesche hruby duch. Kóždy pod nim stejazy sałtojnik na njeho skorźesche, a wbohim poddanam źo hušto mjelćźo krala njeprawda sta.

Knjeźa měśtoweje rady a tachantźy knjeźa pśchińdźechu pśched krala ś čźeźnym powitanjom na hród. Ssamo źo wě, so běśche tachant mjeś nimi prěni.

Hrjehoł, po boku krala źedźo, wułkej wocźi na źwojeho něhdyscheho towaŕscha čźinjesche. Lědma jeho sesna, tak bě źo Michał ś lětami pścheměnik a rośrośt. Wobliczo bě čźerśtwe, stawy schěroke a źiwot tołsty kaź źud.

Hrjehoł pśchi źebi rjekny: Je to tón tehdyśchi hwiźk? Teho jeho lěnje źiwjenje źałośnje kormi, a ja źym pśchi tučźnych błidach kaź wułutlena wóchła! Haj wschak haj, prósdnikam do tuka dźe!

Njepopśchejeŕśki duch pocźa źo ś njemdrjenjom źukacź a wicź.

Hordy Hrjehoł budźiśche najradśćo wsał, so by źo tachant teź pśched nim tak poniźnje kłonił, jako pśched kralom. To pak śto njesta. Pśched nim wschak runje tak hłubokeho pokłonjenja trjeba njeběśche, a tołstym źo teź čźeźko śkhila. Duź źo tón hordačźk rośhněwa. Jemu pśches mołhy śćěli: Hladaj źo bobola! Kutkačźo čźakaj! Te lěnje a tołste pokćźe chźemy čźi wotbicź. Potom čźi khilenje maźnośćźo pówdźe.

Haj, wón źam dźě mějesche lěnich a prósdnich dnjow dosćź, a tola wośta kaź śuśćeńka. Ale knjes Michał, kak móhł tón lěnjeho pasćź? Wot ranja hacź do wjećźora mějesche pokru śtwu ludźi. To mějesche wśchelako radźićź, žałośćźe pokojećź, sažakkych źwaricź, śwadźenych jednacź, kemśche wotdźerźećź a dary wudźělećź. Potajkim njeźe to śawidne hrěśćenje na lěnje dny niczo hacź źlepy a śkśchiwdźazy śmył.

A jako śawiśtnik do teho pśchińdźe, kak wśchitkón lud Michała ś lubośćźu na duśchi noźy, pocźa jeho śawiśćź hórje kuźacź a źracź. Wón nawari źebi śtu radu, kak by Michała śdrěł.

(Pokračźowanje.)

Pod lipu na dworje měra.

(Pokračźowanje.)

III.

W wjeźelach pod lilijemi
Pažź źo rjeni,
Mój duch źebi požada
Sěhynućź źo kaź hodleŕ duzy,
Khrysta ruzy
Parlow wrota wotewrja.

Duź teź Knjeźe Jesom Khrysćźe
Chźył mi wěśćźe
S hnady njebjo wotewricź,
Kiž źy prajił: Sćźinu źanu
Nakamanu
Njebudźesch ty dolemicź.

K śbóźnośćźi ja śkutkow źanych
Nimam khmanych,
S kotrychźź móhł źo troschtowacź,
Koschu pak na źmjercźe brjośy
Twojej nośy,
So chźył ty mje k źebi wsacź.

Njech źwět sa mnje se wschěm pada,
Mój duch źada
Dozpicź k trónej jehnjećźa,
Hdźeź čźi źyły Cherubimow
Serafimow
S jubelhłośom poźłuźa.

Puschćźe čźélne śwjatśi moje,
Sdźerźćźe twoje
Jesu, hacź do pśchiśtawa
Moju łódź k tym honam měrnym
K twojim źwěrnym
Wowzam wěčźnoh' śtadleschka.

Nicźo njedźerź mje na duśchi,
Mój čźaź kuśchi,
Schtoź wot tebo źwěta je
Kak móhł w puśćźinach źo schmjatacź
A niz khwatacź
Do njebjeśkej' miliny.

Tu kaź wo źni pućźujemy,
Blíźe dźemy
K dnjej, kiž sa wschěch ważny je,
Ty móź'śch naš pśches źmjertne wrota
K městu śkota
Wjeśćź do wěčźnej' rjanośćźe.

Duschow śbóźniko spośćź wěru,
K twojom' měru,

Kotraž dźe psches mrócźele,
Moja duscha tebje žada
A cźe hlada,
Hacž žo wotžal posběhnje.

Ty žam schtrafu njeźł žy sa mnje,
Spomń nětk na mnje
A pšched Wótzom sastuń mje,
Budź mój sarěźnik tam prawy,
Moje stawy
Budźa stamyć wjeźeke.

Jesu, tebje chžu ja khwalicź
A cźi palicź
Wopor cźistej' luboscźe,
Žiwjenje žy Božich dźěći
W tamnym šwěći,
Shromadź k nim teź žebi mje.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Ssrjedu po žwjatkach měsjesche konferenza žerbšćich duchownych žwoju khowan shromadźinu w Budyschinje. Nimale wschitzy žerbšzu duchowni běchu žo seschli. Pschedžyda, knjes farař Jakub, wotewri shromadźinu s nutrnej modlitwu. S cźopkymi khowami spominasche na semrjeteho knjesa farara em. Rádu něhbuscheho žwěrneho žobustawa nascheje konferenzy a na nadźije pokneho młodźenza studentu Mrósjaka, kotrehož běsche tón Knjes wotwokał, prjedy hacž móžesche do skutkowanja w naš Sserbach sastupićź. W dźakanym wopomnjeczu wschitzy postanychu. Jednasche žo dale wo nowocźischeźu nascheje žerbšćeje biblije, kotryž ma žo s wjetschim cźischeźom sa někotre lěta wot nascheho khowneho biblisćeho towaršwa stacź. Dokelž je to wulki wopor, kotryž biblisće towaršwo nascheemu ludej pschinjesje, je tež pschecź, so bychu lubi Sserbja tónle nowocźiscźićź je žwojimi daramі podpjerali. W tej myšli běsche žo tež 3. dźeń žwjatkow w Michałskej wožadźe biblijšći žwjedźeń žwjeczićź, kotryž je žo psches Božu hnadu na najrjeńscho poradźił. Sa to žwědczi teź bohata kollekta, kotraž běsche na žerbšćim kemschenju wjele wjetscha, hacž na němšćim. Knjes pschedžyda wosjewja, so budźe žwjedźen žwonkowneho mišionstwa žo w Njeswaczidle žwjeczićź. Sserbšće předowanje je dobroczźiwje knjes farař Waktař na žo wsak a němšće knjes mišionski direktor Schwarz s Lipska. Sswjedźeń budźe žo wschědny dźeń žwjeczićź a lubi Sserbja hischcźe w prawym cźasju nadróbnische nashonja, so bychu žo na žwjedźeń hotowali a jón w rjanej liczbje wopytali. Knjes pschedžyda je žo sa to prózował, so njebychu žo do noweje žyrkwinskeje galerije wopaczne wukoženja žerbšćich mjenow stajili, kajež mamy w němšćich knihach, hdźež žu Němzy bješe wscheho rosumjenja žerbšćе mjena wukožili. Nastawki wo jenotlinych wožadach ja nowa žyrkwinsku galeriju pschihotuja žerbšzy duchowni. Kaž pak je pschewidźećź, njebudźe najšćerje wupišowanje nasćich Luźišćich wožadow do pschichodneho lěta wuthadźećź sapoczećź. Jara žwješelaze běsche, so móžachmy khyschećź list knjesa farara Lawczeka, kotryž je něhdy dolhe lěta w nas Sserbach jako duchowny skutkował, kotryž je nětko s duchownym w Amerizy pola žwojeho khowaćskeho naroda. S hnujazymi, hluboko sačutymi khowami spominasche w tym liscźe na žmjerćź nascheho wodźerja Jmišcha. S jeho rjanecho duchapokneho lista podamy lubym cźitarjam něchto w pschichodnym cźiśle. S dźaknej modlitwu wobsamkny městopschedžyda knjes farař Mrósjak-Budeśćanski pożedźenje nascheje žerbšćeje konferenzy, kotruž běsche knjes farař Jakub jako pschedžyda sasko w snatej žiwoscźi nawjedował a kotraž běsche jaśo sjawne žwědćenje wo tym jenym duchu, kotryž žerbšćich sastojnsćich bratrow sjednocźa w luboscźi sa jich lud.

Pożedźenju žerbšćeje konferenzy pschisamkny žo hnydom khowna shromadźijna žerbšćeho lutherskeho knihowneho towaršwa. Knjes pschedžyda poda khowne sliczbowanje, kotrež rjane žwědćenje da, so žu wobstejnoscźe w pokładniźy žo wo wjele polepschićе. Wón dale sjewi, so žo pośledniej kniły „Timotheus" a „Sslubjeny kraj" wot ludźi rad kupujetaj a so budźe žo nadźijomnje zyły skład rospschedacź. Na nowe lěto ma žo nowa kniha pschihotowacź. Kajka wona po wopschijeczu budźe, njebu hischcźe dowiradźene, ale k dalschemu rospominanju na pschichodne sendźenje pschewostajene. Teź wo tym žo sasko spomni, so je w ludu pschezo sasko žadanje po nowym wudawku „Zionskich khoźow" a so budźemy žebi na to myšlićź, je sasko s nowa wudacź.

— Nowotwar Maleschanskeje schule žo w bliźschim cźasu sapoczinje. Twar je žo wustojnemu twarsenu mischtrej Kilianej we Wósporku pschepodał. Duž wschak budźe nětko druha schula w Maleschczach natwarjena. Hdy pak budźe tam prěni žerbšći wuczeć pschinćź, je wulke praschenje. — Bohu žel je njenadźujazy sanźdźeny tydźeń sasko młody žerbšći wuczeć semrjeł, wuczeć Kischźan w Boschczach. Duž budźe sasko jene žerbšćе wuczeńske městno wuprósdnjene wostacź dyrbjećź.

Żelesna wutroba.

Wón běsche prawy njedocźinł, Schibarjez Khorla. Kaž běsche dobry a duschny jako hólz był, tajki khrobły a bjeshóžny běsche w posdźišćich lětach. To drje s wjetscha na tym leżesche, so běsche macź we žwojej wulkej luboscźi pschećźiwo njemu žkaba była a njeběsche prnta trjebała, hdźež běsche nusnje było. Nana wón wjazy njemějesche, tón běsche hižo wumrjeł, hdyž běsche wón ledma léto stary był. Nětko hižo w poślednich schulśćich lětach wschelake khupośćе cźinjesche a macźeri sroudobu nacźini, a jako bě konfirmérowany, žo samkarjej do wuczby da, cźinjesche je hischcźe hórje a pschezo by mischtr sasko pschischoł a na njeho khorźił.

Potom by wón kóždy krócź polepschenje pschilubił, a juntrócź, jako běsche wschón rosžudźeny na žwoje njekmićźomnoscźe, wudźěła s worzla wutrobu a da ju macźeri k wosnamjenju pokuty a roskacźa. Ale wón khowo njedźerźesche, a jako běsche sasko tajki łóhkomyźlny skutk skućił, žo wón žam hańbowasche a njechasche macźeri wjazy pšched wocźi stupićź, wón cźekny won do dalokeho žwěta, dźěsche na łódź a cźehnjesche do Ameriki. S New-Yorka pišasche žwojej macźeri a jej pośł sjewi, na kotryž móže jemu pišacź. Ale w Amerizy shubi snutskownu móz, wón bu dundał, shubjeny na duschi a na cźěli. Tak minyschtaj žo dwě lećźi. S cźažam běsche žo na pośćeje sa listom praschał, ale žaneho namakał.

Junu, hdyž sasko s towaršwa žwojich słych towaršchow pschińdźe a khabkajo po hasy dźěsche, jemu do myźłow pschińdźe, žo na pośćeje sa listom wot macźerje wopraschećź, pschetož pschi wschej žwojej skażenosćźi měsjesche žeđźenje po nećźim, schtož by jeho smérowało, so njeby žo žam pšched žobu hańbowacź trjebał. Haj, wón list namała, a jako jón wocźini, leżesche w nim — ta worzlowa wutroba, kotruž běsche něhdy macźeri darił. Jako tule kapju, kotraž wutrobu wosnamjenjesche, wocźini, njenamakasche tam niczo hacž kuik papjery, a jako na nju pohlada, widźeiche wot macźerje s tschepotatej ruku napišane te žkowa: „A tón shubjeny žyn rjekny: Ja chžu žo sběhnyćź a k mojej macźeri hićź a k njej prajićź: Macźe, ja žym shrěchił w njebježach a pšched tobu, ja dale wjazy hódny njejžym, so bych twój žyn rěkał." To jeho je želesnej mozu sapschimny, wón žo rudźesche, „sasko k macźeri", w nim khóž wokalche, „prjecź s hubjenstwa a hrěcha k jejnej lubowazej wutrobje." A wón žo wrócźi. Wón pschistaji žo na łódź a tak móžesche žo darmo pschewjesćź.

Kajke běsche powitanje domach? Runje kaž w sćenju wo shubjenym žynu. Wona běsche hižo dawno na njeho cźakała, a jako jeho pschińćź widźesche, běžesche jemu napschećźo, jeho wobjima a jeho płakajo k wutrobje cźehnjesche. Wón pak pschimny do saka a poda jej worzlowu wutrobu. „Macźe", rjekny wón, „wsmi mje sasko horje a wěr, so chžu nětko hinaschi cźlowjek bycź." A wona pósna w jeho wocźomaj, so budźe tón krócź žkowo dźerźećź. Bohu dźakowano, wona žo njemolesche. Ale nětko bu wjeśele w domje po dołhej, dołhej srudobje a wjeśele běsche w njebježach na hrěschniku, kiž běsche pokutu cźinił.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenische žyroty:

S Bukeczanskeje wožady:

Wujanzowa s Bukez	1	hr.
Bódlingowa =	7	=
Kerkowa =	2	=
Hajnka we Wujeźku	5	=
Hromadźe:	15	hr.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Buyschinku. Cźiśćećź a nakład Ssmolerjez knihićźiśćećźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 25.
24. junija.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźischczeńi w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

2. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Jana 3, 14.

„Schtóž bratra njelubuje, tón woſtanje w ſmjercźi.“

To je tak jaſne, kaž jenož něschto bycź móže. Schtóž ſwojeho bratra njelubuje, tón Boha njelubuje. Schtóž dźěćźo njelubuje, tež nana njelubuje. Schtóž pak druhého njelubuje, jeho tež do ſwojeje wutroby njebjerje. Pschetož jenož lubosćź do druhého ſaćźe a druhého do wutroby pschijimuje. Do cźłowieka bjes lubosćźe wón ſaćź njemóže. Tón Knjes Jesuſ praji: „Schtóž mje lubuje, tón budźe moje ſłowo dźerźećź, a mój Wótź budźe jeho lubowaćź, a my k njemu pschińdźemy a wobydlenje pola njeho cźinimy.“ Je-li nětko Bóh pola tebje a w tebi wobydlenje cźinił, dha je źiwjenje w tebi, pschetož Bóh je wěrne źiwjenje. Njeje-li pak twoja wutroba ſo hěta Boźa ſcźinila, dha bydli a knjeźi w tebi ſmjercź, byrnjež by hiſchćźe ſo tak jaſnje ſwětło źiwjenja wokoło roſſchćźerjało. Twoje źiwjenje ſo potom jenož w tebi hiba. Dokelž wutroba bjes bićźa a hibanja bycź njemóže, dokelž něschto-źkuliž lubowaćź dyrbiſch, dha lubujeſch ſam ſebje. Se ſobu wobkhadźujeſch, wokoło tebje ſo twoje myſlicźki njercźa. Modlitwa, jeli ſo ſo hiſchćźe modliſch, je cźi jenož ſrědk, tež wulkeho Boha do twojeje ſłużby ſcźahnyćź. Twój bliźſchi cźi jenož hiſchćźe płaćźi, hdyž móźeſch jeho ſłużobnika ſwojich źadanjow a ſwojeho wužitka cźinićź. Wottyknjeny kónz wſcheho twojeho myſlenja a cźinjenja ſy ty ſam. Ty ſy twój Bóh, pſched ſobu ſo poklakujeſch, ſebi ſłużiſch, ſebje poćźeſćźujeſch. Ssy wſchón ſkłudźeny do ſebje wobeho hrěſchneho cźłowieka a twoje zyłe źiwjenje je hrěch. Je-li pak hrěch, dha je tež ſmjercź, pſchetož hrěch je ſmjercź. Zane źiwjenjowe źórła, ſa tebje ſ njebjeſ dele njeběźa; cźerpaſch wſchudźom ſe ſebje a ſe ſemje. Je-li ſo w tebi woſuchnje, dha móźeſch ſuchu ſemju jenož wokrjepićź ſe ſchpatnej wodu ſwojeje ſamſneje mudroſćźe a mozy, Bóh ſebje, ſwoju hnadu a prawdu temu njedawa, kotryž ſo jemu dacź nochze. Kak khudy je tola tajki cźłowjek, kotryž jeno pſchezo na ſebje myſłi, Bohu cźeſćź njedawa a wot njeho źiwjenja njebjerje; kotryž ſo ſwojich bratrow ſdaluje a kotremuž tehodla wot jenotliwych a ſ woſadu źane rěći źiwjenja njepſchiběźa. Wón je dźećźo ſmjercźe w ſebi a roſſchćźerja tež wón ſmjercź wokoło ſebje.

Tuta ſebiećźiwoſćź ſo bratram napſchećźiwo pokaſuje jako cźeſćźelakomſtwo, jako nahrabnoſćź, jako ſawiſćź a hidźenje. Cźeſćźelakomnu nima źaneho ſnutskowneho źiwjenja, źaneho wjeſela w Boſu. Wón je jenož ſbożownu, hdyž druhy jeho khwalbu ſ jeho rta ſłyſcha abo hdyž wón ju ſ jich rta ſłyſchi. Tajke źiwjenje je ſmjercź. — Nahrabny je ſwoju wutrobu na ſymnu mamon powiſſnuk. Jeho ſchaz je ſe ſemje pſchiſchoł a niz ſ njebjeſ. Wón jenož hromadźuje, ſo by měł. Wón je kaž hrib, kotryž ſtajnje nuts ſrěba a niczo njewupuſchćźa. A tola jo w ſebi ſkhowaćź njemóže. W ſmjertnej hodźinje Bóh hrib wućźiſchćźi. Pſchetož niczo na ſwět pſchinźeſłi njeſſmy, a je ſjawne, ſo tež niczo ſ njeho njewunjeſemy. —

Sawiscź je cźeńw ſ wótrym ſubom. Žerje ſama na ſwojej wutrobje. Žerje cźim ſpěſchnischo a žadliwischo, cźim lěpje ſo bliźſchemu dźe. Wona je ſmjercź. — Hidźenje je woheń w duſchi, ſapaleny pſches někajku kſchiwdu, kotruž je cźi bliźſchi naczinił. Ssapa a ſaha ſtajnje k njemu a ty ſo wjeſželiſch ſkładnoſcźe, hdźež móže ſo woheń ſapalicź a jeho ſboźe a kubło do popjela pſchewobroćicź. Jeho ſchkoda a ból je twoja radoſcź. Hdźe woſtanje tam luboſcź Boźa? Schtóž ſwojeho bratra hidźi, tón je mordar a ſam w ſmjercźi.

Schtóž ſwojeho bratra njelubuje, tón woſtanje w ſmjercźi, tu w ſnutſkownej, tam we wěcźnej. Schto měniſch, móže cźlowjek ſ wutrobu połnej hidźenja do njebeſa ſańdź? Njebeſža je wěcźna luboſcź twarika. Njebeſža je nam, dokelź je ſami pſches ſwoju winu ſſubichmy, Khryſtuſ je ſwojej luboſcźu a je ſwojej krwju ſaſo dobył. Pſchi njebeſkich wrotach, hdyž tam dońdźeſch, je Knjeſowe prěnje a jeniczke praſchenje: „Maſch mje lubo?“ Luboſcź je njebeſža wotamkla a je k nam dele pſchiſchła, a ta luboſcź, kotraž je ſo tutej wěcźnej luboſcźi podała, do nich ſańdźe. Sſebicźiwoſcź a hida woſtanjetej pak wonkach. Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pižmje

abo

tajke myſle nadeńdźech, Boźe ſłowo cźitajo.

Podawa ſwěrny cźitar „Pomhaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Pokracźowanje.)

Skónczńnje běſche ſo wjecźor nakhilił. 2700 m wyſoko mějachmy pſchenozowacź. Tu je nozy ſymo, kaž to w lubej Łužiy njeſnajeſch. To cźi wjele njepomha, ſo móžeſch w ſtanu, hewak drje jara derje ſarjadowanym, pſchenozowacź. Duž wupichmy cźaj ſ konjakom — ſ tym pſcheradźichmy, ſo ſmy ſ nawjecźornej Europy, — ſo bychmy ſo hiſchcźe ſnutſkownje trochu wuhrěli, doniž ſymna nóz ſwoje knjejſtwo njenaſtupi. Potom lehnychmy ſo pódla praſkazeho wóhnja, wjelkludźu karawanu woczakajo, ſo móhli ſebi hiſchcźe cźoplischu draſtu pſchewoblekacź. Tola na wjelkludy mějachmy dołko cźakacź; te wſchak ſo ſenje hiſchcźe njejſu pſchekhwatałe. Běſche cźma kaž w měſche, hdyž ſłónczńnje pſchiſłóžechu hacź do lěhwa. Je tuta ſwěrina hižo wo dnjo ſpodźiwna doſcź, dha ſdachu ſo hakle cźim ſpodźiwniſche, hdyž ſ tokſteje nózneje cźěmnoty, jedyn ſa druhim, wuſtupichu do wóhnjoweho miſchkrenja.

Sſwěcźki do bleſchow ſtykanſchi, ſeſwydachmy ſo k wjecźeri w offizirſkim ſtaniku. Běchmy tu naměſchany rjad ludźi, — ſaſtupjerjo wſchelakich narodow, a wſchitzy žiwi w pěknym měrje, wodźercźi ſ pucźowanſkej draſtu, ſ kwiećom pſche deſchćźik abo tež ſ burku, kotruž ſebi na Kawkaſu kupiſch, tłanu ſ dołhich cźornych kołmow.

Na druhe ranje ſeſtawachu wſchitzy ſahe, ſo bychu ſłónczko ſkhadźecź widźeli. Zyle woſebitу wobras ſticźeſche ſo tu nam: ſcheroki Araksowy dol pſched nami a pod nami napjelnjeny ſ wotpocźowacej běłej kurjawu; a my ſtejachmy mjes horomaj kaž na kupje ſ dwěmaj wjerſchkomaj. Tam a ſem wumurjachu ſo tež druhe „rózki“ ſ kurjawineho morja. Wulki Ararat, ſe ſněhom pokrytу, błyſchćźeſche ſo ſ woprědka cźerwjeny, potom ſkoty w Božim ſłónczku, ſłónczńnje wotemrjechu tute žiwe barby; ſymny a běły poſběhowaſche ſo k hołemu módremu njebju.

Błe dyžli wulki, ſajimowaſche naš mały Ararat, na kotryž dźychmy ſo dźeńſa podacź. Hobrſki łónz ſtejeſche wón pſched nami. Nahle ſběhaſche ſo k njebju, 20, 30, haj, ſamo 40° nahle, nam ſjewjo, ſo ſmějemy ſo wjele bědźicź. W jaſnym powětrje móžachmy łóžbu ſ jeho ſchkałbiſnow ſeſnacź. Hobrſke, horka wuſke a delka ſchěroke kwěkanzy móžeſche po wſchej hórſkej wyſokoſcźi wuhladacź. Woda bě po cźaſach tele kwěkanzy wurymſaka a błoto a kamjenje delka pſchi horje napławika. Błes dwěła mějachmy ſebi hrjab mjes dwěmaj kwěkanzomaj ſa pucź wuſwolicź. Tak běſche naſch wobhladniwy, khmany wjednik hižo raz cźinił.

Hodźinu dołoko wot lěhwa móžachmy hiſchcźe jěchacź; potom ſapocźa pucź nahły bycź. Pomału dźěſche ſ woprědka hiſchcźe po trawnej ſchćźeżazy, poſdźiſcho jeniczźy po kamjenjach horje. Powětr ſapocźa rědſchi bycź; to pokaſa ſo ſ tym, ſo dyrbjachmy huſto na pucźu ſaſtawacź. Tajke khwilki pak derje wužichmy. Roſhladowachmy ſo po krajinje, ſo dale a błe ſchćźerjazej. Nam ſ napſchećźa ſběhaſche ſo po ſdacźu ſtajnje móſnischi wulki bratr naſcheho makeho Ararata ſ wjerſchkom ſe ſněhom ſo błyſchćźazym a pocźchnjenym ſ cźornymi a cźeřwjenymi lawojtymi rěcźniſchćźemi. S boka ſu ſo na wjerſchku wulkeho Ararata derje ſdźerźane jamy natwarikе, ſ kotrychž won je hora něhdy podſeńſki woheń (lawu) plunwała. Dokelź hižo wyſoko ſtejachmy, móžachmy derje do tutych jamow pohladacź. Někotre běchu do koła wokoło njewobſchkodźene, jena běſche ſ jeneje ſtrony ſylnje wobſchkodźena, tola lawa běſche ſo poſdźiſcho ſ nowa ſe ſemje žórlika, a wuliwajo ſo dołoko do doła běſche też něhdy naſtatu kwěkanzu ſaſo ſahojika.

Drobne a wjetſche kamjenje kaſachu nam, ſo mamy wobhladniwje dale ſtupacź; pſchi tym pak ſo też ſta, ſo ſo dule wuwalichu a wyſoko poſkakuju do hłubiny khwatachu. Sboźe bě, ſo žadyn ſ tajkich poſkakażych kamjenjow cźłowjeka njepotorhny. Hdyž běchmy ſo ſchtyri, nękotři też pjecź hodźinow dołho ſ napinanjom wſchěch mozow po horje horje bědźili, ſhromadźichmy ſo wſchitzy derje wukhowani na hóriſim mjerſchku. Też tu wuhladachmy kulojte naźypy, bjes dwěła kromy něhdyſcheje woheńpluwazeje jamy.

Dołoko delka wuhladachmy naſche lěhwo. Sdaſche ſo nam, jako bychu tam dźěcźi ſwoje hrajki ſeſtajałe. Dale koło wokoło njemóžachmy žane cźłowſke žydko wohladacź. Naſcha młyła běſche rozſkumyła. W cźerwjenojtych a módrych barbach ſchćźerjeſche ſo Araksowy dol. Do małeho wjecźora hladaſche ſo do puſtych turkowſkich krajinow, do krótkeho ranja wuhladachmy módre perſiſke hory. Nade wſchěm pak ſchćźerjeſche ſo měrnje a cźiſche błyſchćźaze njebju ſ pruhami Božeho ſłónczka. My pak ſtejachmy, cźłowſkemu ropotej ſdaleni, ſamilutźy na wjerchu ſamotneje hory w dołokim zuſym kraju. Sdaſche ſo nam, ſo je ſo dźeńſa wulki ſwjatу dźeń ſapocźał. Cźichi, mjelcźazy měr ſchćźerjeſche ſo po wyſokimaj horomaj a po zyle woſebitym, měrnym wobrazu koło wokoło, kotryž je naſtał pſches najdźiwiſche a najſurowiſche podawki, kotrež ſo na naſchej a ſ dobom też ſ naſchej ſemju ſtawaju.

Stajnje wſchak tu měr w Božej pſchirodźe knjejił njeje. Se ſurowymi ſběžkami ſu ſo tu něhdy w ſaſtarſku mozy hłubinow ſjewiłe, hdyž je ſo ſemja rozpacźała a žahłe rěki ſu ſo hodźinu dołoko ſ lavu do krajiny wuliwałe, hdyž je pod hrimanjom a wrjeſkotanjom Ararat naſtał. Natwarił je ſo tehdy ſe žahłeje podſeńſkeje lavy, kotruž je ſemja wupluwała, a ſe žehłiwych roſchkrjenych kamjenjow, kotrež ſo žórlachu ſ jamow na horimym wjerſchku a po brjohach. Cźłowſke woko wſchak njeje Ararat w jeho prěnich ſurowych cźaſach wohladałe; wón je ſawěſcźe ſtarſchi hacź cźłowſki narod. Jeho ſ kamjenjemi poſkyte brjohi pak nam ſrośmjliwu rěcź ſ lětow jeho młodoſcźe rěcźa, hdyž je wyſoki naroſił. Po powjeſcźach je wón hacź do pjatnateho lěſtoła po naſchim licźenju hiſchcźe woheń plunwał. Kaž ſo ſda, je pak ſo něko ſeſtarił, a mozy ſ cźaſom jeho młodoſcźe? — po nich wſchak je. Smjerſki a horzota a wſchě tamne mozy w pſchirodźe ſſutkuja, ryja a ſeru naſchu ſemju ſtajnje a wſchědnje ſ pomozu wody, ſo bychu ſaſo ſrunałe, ſchtóž ſu Boźe mozy ſ pomozu wohnja něhdy w pſchirodźe natwarikе.

Też ſa tajle naſchej hobrſkaj hórſkaj dwójnikaj pſchińdźe ſawěſcźe něhdy cźaſ, hdyž budźa jeniczźy niſke hórſke ſdonki naſhoniteho dopomnicź, ſo ſu ſo tu něhdy hórſke hobry k njebju měrikе, doniž njebudźe napołſledk wſchón tónle hobrſki twar Božeje pſchirody ſrunany a niczo něhdyſchi nadobnu wulkoſcź njepſcheradźi. Tola kaž njeje žane cźłowſke woko wohladałe, kak je hora naſtała, tak też bjes dwěła cźłowſke woko njewohlada, ſo ſ horu k łónzej khwata — ſhiba pſchekrašnjene cźłowjeſtwo.

Spodźiwny napohlad doſtanjeſch, wobhladaſch-li ſebi horni wjerſchk krucźe. Kamjenje ſu tu huſto ſe ſelenej ſchłeńzu pocźehnjene; pſches nje wohladaſch rotki, ſe ſelenej abo cźornej ſchłenzu pocźehnjene. Sawěſcźe, błyſki ſu kamjenje ſwonka roſeſchkrjeli abo też kamjenje pſcherapyłe, ſo je rotka pſches kamjeń naſtała.

(Pokracźowanje.)

Wowcji Marcźin.

(Pokračowanje a słóčenje.)

III.

Na kajke waschnje je Hrjehoř nětk pačźił a schćěuwak, schtó to wě?

Dosćź mamy na tym, hdyž wěmy, so žo kral na tachanta schepjericź počźa a dźeń a hórje na njeho jědźesche, so napołledk pschi žebi rjekny: „Sačźěrmy jeho do cźmoweho cźěžna! Wuschkrějmy jemu tón tuk! Hdyž je tak mudry, kaž žo to žkyschi, dha dajmy jemu hudancźkow, na kotrež nichtó dosćź mudry njeje."

A kaž běšche prajił, tak žo też sta. Skasawschi tachanta k žebi, praji kral: „Wschitkón lud twój rosum wyšoko chwali. Duž bych rad wjedźał, kak daloko woprawdźe dožaha. Tři praschenja žu. Pokaž, so na wschě wotmolwicź wěsch. Prěnje rěka: Sa kelko cźasa bych na konju zyły žwět do koła wobjěchał. To dyrbisch prajicź, a njeběsch ani hodźinki smylicź.

To druhe: Kelko pjenjes płacźu, abo kak drohi žym, hdyž w kralowskej pysche s krónu a sc žeptarjom na trónje žedźu? Wulicź mi to hacź do najmjenšscheho pjenjeźka!

A tjesče rěka: Staj mi na sjawne, schto žebi we wutrobje myšlu, a tola je cźa.

Tydźeń dołho cźi cźuža dam. Sa tydźeń pschińdźesch sažo na hród. A moji panojo tu też budźa. Pšched nimi smějesch mi na te tři praschenja prawe wotmolwjenje dacź. Duž rospomń žebi derje. Njetrjechischli, cźi derje njebudźe: s haňbu bych cźe wotehnacź dał."

Njeźmilne pažle! Schtó by s nich wulěšł? Hdźe je trasch na zyłym žwěcźe tón cźłowjeca, kotryž by sa sto lět tajku wěz wuhudacź móhł? — Wobhi knjes Michale, to wo kožu póndźe!

Hlaj, wěšte cźi je, so bndźesch žamo w najmudrischich knihach podarmo žłědźicź. A skepschejazy Hrjehoř hižo pšched žobu widźi, kak tebje wuhnateho hanja a tyscha, a kak dale a bóle na kóscź a na kožu słhnyjesch!"

IV.

Ssłónczko hladasche s módreho njebja na mejsku semju, na „Tachantez doły", s błiska „Stroweje słudnje". Kwětki žo žmětwkachu s pscheczełnym wócźkom, a se žłódkej hubu dychachu wóń. W trawje lětachu mjetele, łynczachu mjedowe babki, thodźachu wjeźete wowzki a spokojny Marcźin dujesche na pschcźeli łubosne złoźy. Jako by wschudźom wscho horjo se žwěta faschko, běchu „Tachantez doły" polne radosćje.

Ale njejabzy Marcźina njepokoj saja. Wón widźesche tachanta pomałku, cźežło krocźo, pschińcź. Jeho hewak tak jažne wobliczo bě cźmowe a hladasche do semje.

Hdyž k Marcźinej dóndźe, tón počźa: „Pomhaj Bóh! Schto mi tak struchliwje hladaschi? Ssy trasch słhorik, so tajki błědnjeny dźesch?"

S pok dybawym hłoźom womolwi tachant: „Ach Marcźinko mój! Pšcheczeło łuby, so mnu je łónz. Ydy by ty wjedźał, kak mje wutroba spina; mi je tak cźěžno!"

Zełniwje praji Marcźin: „A njeźmě to twój žwěrny pscheczel a žkujobnik słhonicź, schto tebje cźěžni?"

Duž wotmolwi tachant: Kral cźaje mi sa kožu saléšcź. A pschi tym mi też wutrobu srudźi, so na mnje naju něhdyschi towařich Hrjehoř mjelczo schćěuwa, kaž žym to słhonik. Kral je mi praschenja dał, sa kotrež nichtó dožahazeho rosuma nima. A hdyž jemu dopołnje wotmolwicź njemóžu, cźaje mje dacź s haňbu s tachantstwa wuhnacź."

„A kak te praschenja rěkaja?"

„Sa tydźeń mam sjewicź, kelko cźaža by trjebał, jeli so cźzyk na konju wokoło zyłeho žwěta. Schtó móhł to rjez? — Potom dyrbju jemu na pjenjeźk prajicź, kak droho pschińdźe, hdyž je wschej kraźnosćju na trónje žedźi. Schtó móhł wschě te milijony snacź? — A poźlednje je najcźežšche: schto žebi myšli — cźaje słhudane měcź — a pschi tym to njeźmě wěrno bycź, schtož žebi myšli. — Je na žwěcźe hdźe žana cźłowjeca duscha, kiž by žo do teho dokopacź móhła? To wschał też Salomon móhł njeby, kiž je tola zušej kralowni wschitke hudancźka wuhudacź móhł. A moja hłowa też Salomonowa njeje. Duž widźisch, so je so mnu hubjeny łónz!"

Duž satorže Marcźin: „Khort tola njechaj! Kajke žu to wězki! A dale nicźo njeje? Dha žo rucźe wscheje starosćje wsdaj. Psches tajku huscźinu cźi hischcźe pucźika wurubacź wěm, bynjej žandyn pišmik njesnał. Hdyž tu pschi wowzach steju, mi wschelake do myšlow pschińdźe, a nawjedźu něschtožkuli, schtož žnano do žanych knihow pišane njeje. S łohka praju kralej na tajke sabite praschenja, so směje woprawdźe dosćź. Jenož mi, luby a dobroczjiwy pscheczełło, dowol, so sa tebje pšched krala du. Ssym-li też žnadnischich lizow, žym tola, kaž žu mi prajili, w njeswoczu skoro kaž ty. A wokoło paža žej wokmy nawjasam, so bych kajki žiwot měł, kajtiž masch s Boha ty. Potom mje tachantsku drastu wobleczesch, a tajki chžu pšched krala hicź. Nichtó njedyrbi słhonicź, so žym to ja. A dalsche wscho s Božej pomozu a bjese wscheho sapjeranja póndźe."

V.

Postajeny dźeń pschińdźe.

Na brodźe w błyschcźatym salu žedźesche kral. S wobeju bokow běchu panojo a wě žo też Hrjehoř. Kralowy žkužobnik wotewri durje, a do sale sastupi muž, wot wschitkich žo sa tachanta mějazy.

Kral sapocźa: „Duž wotmolw, kak wjele cźaža bych wokoło žwěta na konju trjebał? A to mi tak wukož, so ani wokomik smyleny njeje!"

A na to praschany poniźnje rjekny: „Knjes kralo, to wěm. Ssobotu rano, hdyž žwita, žo na konja žynywschi tam docźakoj, hdźež žłónzo słhadźa. A hdyž wone na njebjo stupi a žwój pucź hicź póczinje, žo s dobom s nim do jěchanja daj, ale njewostań ani krocźałki sady. A hdyž budźe žo njedźela dnicź, budźesch runje sažo se žłónzom tam, hdźež žy dźeń prjedy sapocźał. Tak wobjěchasch žwět sa jedyn dźeń a jenu nóz. Spytaj a słhonisch!"

To krala a panow móznje pschekwapi. Wón dźesche: „K wěrje podobne wschał je, žpytacź pak njecham. — Hdyž žy to prěnje tak mudrje wuhudał, pokaž mi, kak s druhim steji".

Na to praschany wotmolwi: „Cźežny knjes kralo, to hłowu njekama. Hlaj dźě, Knjes a kral njebješ a semje, nasch słóžnik, je sa tři žyczji žłěbornikow pschedaty. Ty wschak žy wulkotny knjes, tola pak tak wjele nježby kaž wón, ale žy žłěbornik tuńschi, potajkim dźewjecźadwazyczji. To njeměj mi sa sko!"

Hacźrunje kralej prawje njebě, so wjazy njepłacźi, žo tola po kwišt pošměwkny a sanjeźy: „Nihdy žebi pomyšlił njebych, so wjazy njepłacźu. Tola žo wupiuacź njecham a dam twojemu wukoženju prawemu bycź. Ale něto to tjesče. To nihdy na nihdy njeshudajch, tak mudry hacź žy. A teho dla hinak njebudźe hacź so cźe s haňbu wotehnacź dam. Tak praj dha mi rucźe: Schto žebi myšlu a tola njeje wěrno?

Na to kral wotmolwjenje dosta: „Ty žebi myšlisch, so tachant pšched tobu steji!"

„Jaj haj, to žebi myšlu; wěrno, haj wěrno. Ale wschał njeźmě wěrno bycź, schtož mam na myšlach. Duž njejžby po mojej pschikłasni prajił, a žy do pałzlow popadujeny, a kaž je cźi hrožene, dyrbi žo stacź."

Na spodźiwanje wschitkich pak wuhudał snapscheczjiwi: „To hischcźe w łozydkach njejžym. Njebudź mi hněwny. Wě žo je schibjenczna wěz, kralej do wocźow tykuycź, kak je žo mylił. Dokelž pak hinak móžno njeje, dyrbju žo wusnacź. Ty žebi wopak myšlisch. Ja dźě tachant njejžym; nć, njejžym nicźo druhe hacź tachantski wowczeł!"

Kajke to dźiwanje po zyłym salu! S rosdajenej hubu hladachu wschitzy na tutoho muža.

Kral běšche na tajki podawk wschón bjes rěcźe wostał. Potom pak sažběhny žwój hłóž: „Mudrischi mužo, njejžby-li tachant, žy hódny, so by tachantski knjes był. Dotalny tachant budźe wot nětka sa tebje wowczeł, a ty budźesch na jeho měsćje. To budźe myto sa twoju mudrosćź. A wyšche teho wuprosch žebi wote mnje hnadu, kajtuž chžesch. Wsmi moje kralowske žkowo, so cźi po prósćiwje dam!"

VI.

Hrjehorjej běšche to njedowa wěz, so bě Michała psches krala do nijsta stołkał. So pak móhł Marcźin sa tachanta postajeny bycź, to jemu też spodobne njebě.

Marcźin, žo hłuboko pokłoniwschi, počźa: „Mikosćźiwy knjes kralo! Bych žebi sa te tři wotmolwjenja tři małe prójtwicźki dowolicź žměł?"

Kral wotmolwi: „Nadobo tři? Njeje to bjes měry wjele? Ale njech je. Prosch žebi throble!"

Duž dźesche Marcźin: „Wyžoki knježe! Rospósćel półkow po zykym kraju. Cźi njech žo prascheja, hacź schtó lépscheho mužu snaje, hacź nascheho tachantskeho knjesa. Sawěrno, psches teho

žadyn njeje. Duž proschu: božedla wostaj nam jeho sa naschehо duchowneho wótza!"

Kral na bok pohlada, hdžež jeho radźiczel hněwny hledžesche. Ssnano bě jemu wopak, so njemóže Hrjehorjej k woli być. Tola pokiwnj j hłowu a dźesche: „Hdyž ho czi j kralowskim Ńowom faroczich, njemóžu hinak, hacž do teho swolicź. Dha njech je."

Nětko Marczin wschón sradowany dźesche: „A j druha bych rad sa ńebje ńamcho prośnk. Ty chjesch mje k tachantej sćinicź? Božedla niż! Ja dźě pißacź a cźitacź njemóžu. Kajsi to tachant, kiž pißmika njesnaje? Abo dyrbj k hakle do schule chodźicź? Starý wok hubjenje wukuje. A schto by mi tachantske bohatstwo chzyło? Wschak mam, schtož k žiwjenju trjebam. Duž proschu: Wostaj mje pschi mojich wowzkach!"

Kral j hłowu wijesche. Ty sy mi skerje muž, niz jenož mudrý ale tež duschny. Ach, schtó by wjazy tajsich poddanow měł. Twoja wola ńo stań!"

Na to Hrjehor hischcze bóle sejoltni a bu kaž schwabl. „Měj dźak!" wotmolwi Marczin. A nětko ńmano ńměł tśeczu prośtwu wuprajicź. Kaž ńhychu, je to nětajki wośobny Knjes, kiž ńo na naschehо tachanta měri a tebi do wuischow ńyczi. Tehо dla hischcze pokornje proschu: Sakaž jemu to, so cźe njeby wośpjet tak schćźnwak."

A jako kral tež to ńlubi, ńo Hrjehorjej żołcź pschela a ńmjercź jeho śhrabny. — —

Michał a Marczin wostaschtaj hischcze wjele lět w bratrowstwje žiwaj. Michał by Marczinej rad lubje schtó wě schto dał, so bě j cźěłna tak mudrje a wutrobnje wumóhł. Tón ńwěrny pschecźel pak nicźo njewsa. Jenož k temu da ńo nawabicź, so běsche wot nětka kóždy ńwjatý dźeń luby tachantski hóicź, wośrjedź duchownych knjesow na cźełnym stole.

Wschelake j bliska a j daloka.

S **Drażdźan,** 17. junija. Nadźije pokne ńlubjenje, so budźe kschižna żyrkej po ńwjatkach sažo pośwjećena, njeje ńo móhło dopełnjeć, tak tež niz žadanje Drażdźanskich Sserbow, hižo Janske ńerbśke kemschenje w nowej ńwjatnizy ńwjećźicź. Tež njeje hinak móžno było, hacž so wschitzy cźi, kotśi Nowiny njecźitaju, ale ńo wośjewjenjow na ńerbśkich kemschach a „pschispomnjenjow" na khérluschowych papjerjach dźerża, ńu ńerbśke kemsche hakle sa pschichodnu njedźelu docźakali, na kotruž běchu, — wotmyślenchо pośwjećenja kschižnje żyrkwje dla, — pschepokojene. Tola bě to jenož k tomu wjedło, so chzychu nětośi hakle tehdy k ńpowjedźi a k Božemu blidu hicź, pschetož ńpowjednych bě wo něschto mènje hacž hewak, hromadźe 116, ale ńerbśka wośada, kotraž ńe sradowanjom na prědowanje w ńerbśkej macźerńej rěczi pośłuchasche, bě wulka, kaž hewak. Prědowanje nějesche k. farař Kubiźa s Bukez; ńpowjednu wuczbu k. farař ryczeř Jakub s Njeźwacźidła. Mjes ńpowjednymi hośćemi běchu tež sažo ńtawy delnjołużiśkich ńerbśkich wośadow. K. farař ryczeř Jakub bě knihi, wot naschehо ńerb. luth. knihownehо towarśtwa wudate, ńobu pichinjeńk, tamne knihi „Sslubjeny kraj", wot k. fararja Golcźa s Budyschinka tak rjenje śpiźane. S nich pscheda ńo ńwjećelaza liczba ńerbśkim Drażdźanśkim kemscherjam.

Pschichodna ńerbśka Boża ńłużba wotměje ńo, hdyž je ńo — da-li Bóh — pośwjećenje kschižnje żyrkwje 9. ńeptembra stało, na 14. njedźelu po ńwjatej Trojizy, 16. ńeptembra t. l. K temu daj Bóh śboże!

— Wo lětuschim ńwjedźenju sa mißonstwo mjes pohanami móžemy lubym Sserbam hižo śłědowaze sdźělicź. Tutón mißionski ńwjedźeń budźe — da-li Bóh — w Njeźwacźidle a to wutoru 10. julija. Sa ńerbśke kemsche, kotrež ńo ńpykom w 2. hodź. sapocźnje, je knjes farař Waltar s Wößlinka ńwjedźeńśke prědowanje lubośćiwje na ńo wsak. Na nemśkich ńwjedźeńśkich kemschach prěduje popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodźinach k. mißionski direktař ńe Schwarza, kotryž je w tu łhwilu wodźeř żyrkeho evang. lutherśkeho mißionstwa, a jako tajsi tež w ńwojim cźaźu ńam w Indiśkej pobył. — Lětźa nasche małe ńwjate dny do žnjow na njedźelu trjecha, kaž Jana, so pak by tež k. duchownym ńo wobdźěłenje móžno sćinikło, je Njeźwacźiłśka wośada, kaž loni Bukeczanśka, ńebi a lubym hośćam dźěławy dźeń k ńwjedźeńśkemu w Božim mjenje sćinika. A Bóh daj, so by ńo wschitko derje radźiło!

— Knjes tajny schulski radźiczel Kokel a radźiczel j ministerstwa ńtaj pśched krótkim w Budyśtezach bytoj, so bychtaj wobśtejnośće dla nowehо schulśkehо twara žamaj pruhowałoj. Praschenje je, hacž ma ńo w Budeśtezach nowa schula natwaricź a k temu katholśka w Hajnizach. K temu pak chzeńźa Bělczenjo a wokolnośćj dla dalokehо puća do Budeśtez schulu w Bělczezach měcź. Kaž ńhychu, njeje nadźija, so ńo katholśka schula hdy natwari. Tole praschenje pak hischcze łhabła, hacž ńo Budeśczanśka schula powjetschi abo w Bělczezach ńo nowa natwari. To dyrbi ńo ńa Bělczenjow prajicź, ńo je w łymśkim cźaźu pucź do Budeśtez dalokí a wobcźeżny, hdyž wopomnimy, so dyrbja dźěcźi ńamo j Bónjez do Budeśtez do schule khodźicź.

— Młodźenźśke towarśtwa mějachu śańdźenu njedźelu w Budyschinje wulku śhromadźźinu. Wona běsche je wschech śtron derje wopytana. Wośebje ńwjatocźne běsche, hdyž młodźenźy njedźelu rano w 6 hodź. j wężow khérluśche piśkachu. Dopołdnja mějesche ńo ńwjedźeńśki cźaj do Pětroweje żyrkwje, hdźež knjes farař Rüling kraźne prědowanje wo ważnośći młodźenźkich towarśtwow w naschim cźaźu dźerżesche. Popołdnju a wjecźor běchu śkhadźowanja, w kotrychž ńo kraźne hnujaze ńłowa wuprajichu, kotrež wěsće na młodych wutrobach bjes sacźśiśćeja njewostanu. Młodźenźśke towarśtwa, wośebje w měśtach, hdźež wschelakore śpytowanja na młodych ludźi kakaja, ńu wulzy ważne, hdyž młodych schkódnym wjeźelam śdaluja a w jich wutrobach žiwu śchesćźijanśku myśl śoudźuja. Duž tež my j nowa lubych Sserbow napominamy, so bychu ńwoje dźěcźi, hdyž do města pschidu, na tele młodźenźśke towarśtwa pokasali a ńebi wot nich žadali, so do nich sastupja.

— W Chinje je njeměr wudyrił. Wěśta sekta „boxerow" chze wschitkich wukrajanow a wośebje śchesćźijanow wutupicź. Kschesćźijanske żyrkwje ńu ńo śpalile. Wyschnośćj, kotraž je w ruzy leićźiweje khěźorśki-wudowy, je j tymle postupowanjom pschesjene a duž tež je wójśko na śtronu boxerow śtupiło. Sčamo žakońna powjećź ńo rośnješy, ńo ńu Chinesojo wotpóßłanzow žuśych krajow morili, tež naschehо němśkehо wotpóßłanza. To je wohańbjenje naschehо ludowehо prawa, kajćź drje je ńo porěćko śtało. Chinesojo, kotśi ńebi w ńwojej khupej śaßłepjenośćźi tak daloko śhrobła, ńebi krute khośtanje sałkuża, a njesałkuża ńebi, so dale jako žamośtatny lud wośśteja, hdyž njeńłu khmani, ludowe prawa sarukowacź. Duž ńu ńo tež ludy śjednocźiłe, jim je ńwojim wójśłom krute powucźenje dacź. Bjes dwěła je, so budźa Chinesojo śe ńwojim njehmanym wójśkom pobicźi, hdyž tam ludy dośćź wójśła pschinjeńu. Tež j naschehо wótźnehо kraja tam w bliźśchim cźaźu wjetśche wójśko pojedźe. Śwjećelaze wschak je, so ludy nětkole w tym postupowanju pschesjene Chinesam napschećźiwo śtupja. Bojośćź pak je, łajśe potom budźe, hdyž budźa ńo płody dobycźa rośdźelećź; jeno so potom njeby k śrudnej njejednocźe dóschło a j teho druha wójna nastała.

— Wo wójnje w Afrizy wjazy wjele ńhychećź njeje. Burjo praja, so budźa hischcze dale Jendźelczanam napschećźo śtupacź a so budźe wójna hischcze dlěje tracź. Pschemóży Jendźelczanow je wulka a duž wschak ńo nadźijećź njemóžemy, so kóńz hinaschi njebudźe, hacž so burjo podleźa. Bohužel njeńłu burjo płody prěnich dobycźow wukupili. Nowa wucźba pak tež je, so w naschim cźaźu lud bjes wuwucźenehо wójśła tola śłónćźnje podleźi, hdyž tež w prěnim śahorjenjenju nětkajśe dobycźe cźini.

Nęschto k rospominanju.

Pucźowarśka kniha sa kschesćźijanow ma tśi śtawy:

1. Wy śće zusbnizy na ńwěćźe;
2. Wy śće hośćja na hośpodźe;
3. Wy śće pucźowarjo k domiśmje.

Hudanczka.

K wěrowanjam wjeśeły,
Na pschewodach śrudźeny,
K ńwjatocźśinam pschejroścha,
Cźekam śpěwa do rowa.

Njemdrjesche ńo wulka łuża,
Pośrě cźěkateho muža;
Tola wón ńo njetepi,
Po tśjoch nozach wuleczi.

[ńuoa]

[ńnław a ńvuoZ]

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenisłe żyrotу:

N. N. . . . . 2 hr.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Buyschinku. Cźiśćeć a nakład Ssmolerjej knihićźiśchćeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſtko 26.
1. julija.

Lětnik 10.
1900.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeźni w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

3. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Pětr. 5, 6. 7.

„Bóh napſchecźiwo ſteji hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Teho dla poniżujcźe ſo pod Bożu mózną ruku, ſo by wón waſ powyſchił w ſwojim cźaſu.“

Cźłowjek ſo ſam ſe ſwojimi myślicźkami njeſe wot młodoſcźe ſem; tón jedyn je ſjawnje wupowjeduje, tón druhi je haji a kubła hłuboko w potajnym. Ssedźi w kóždicźkim cźłowjeku ſkradźny pěſnik a poeta, kiž wſchelake dźiwje njeſeſtajene pěſnicźki we ſebi a we zykym ſwěcźe dokonja, ale ſwjate piſmo praji wo tutym waſchnju pěſnicźkow: „Myſł cźłowſkeje wutroby je ſła wot jeho młodoſcźe.“ To płacźi wo wſchěch hordych cźłowſkich myślicźkach a wo ſ wyſoka wſatych fantaſijach a pěſnjach njeſłamaneje wutroby. To je Pětr ſam ſhonił, jako wón do cźerpjenja khodźazemu Knjeſej junu prajeſche: „Bóh cźe ſwarnuj, to ſo cźi ſtacź njebudźe“. Pětr běſche wupowjedźenje paſſionſkeje hiſtorije, kotruž tón Knjes tam wěſchcźeſche, jara njerjanu namakał a w ſwojej ſahorjenej luboſcźi k temu Knjeſej poczа wón pěſnicź wo dobyczeńſkim a krónowanſkim cźaſu teho Knjeſa, wo Davidowym trónje a wo knjeźerſtwje na ſwěcźe a wo ſudźenju pohanow a ſchtož dyrbjeſche wjeſelohra hewak hiſchcźe wopſchijecź. Ale hlaj, tón Knjes zyłe pěſnituſtwo hromadu ſtorhny ſ krutymi ſłowami: Dźi wote muje prjecź, ſatanaſo, ty ſy mi k pohórſchenju; pſchetož ty njeměniſch, ſchtož Boże je, ale ſchtož cźłowjecźne je. Schtož Pětr wo ſwojim Knjeſu, to pěſni naſch naturſki cźłowjek, tón ſtary Hadam, wo kſcheſcźijanu. Hdyž wo cźerpjenju ſłyſchi, wo tyſchnoſcźi na ſemi, dha praji hnydom: Bóh ſwarnuj, to ſo mi jenož njeſtań! Ale tón Knjeſ tež naſche najlěpſche, najnadobniſche, hołe cźłowſke myſliczki wotpokaſuje a praji: „Ty měniſch, ſchtož cźłowjecźne, niz ſchtož Boże je“, a chze, ſo bychmy Boże myſle ſesnali. Pětr pak je wuknyk a chze je nětko tež wucźicź, chze tež w tym ſo wobrocźiwſchi ſwojich bratrow poſylnicź.

Sběhń ſwojej wocźi a pohladaj na Božu ruku! Wona je mózniſcha dyźli wſchitko na ſwěcźe, wona regěruje njebjeſa a ſemju. Njeſe hwěſdy na njebju, wobknjeźi dóńdźenja ludow a dźerźi wſchak ſ dobom tež nicźe kóždeho cźłowſkeho źiwjenja, tež twojeho źiwjenja w ſwojej mozy. Na cźoż wona panje, tam je cźeźſcha dyźli wſcho druhe brěmjo, kaž David ſkorźi: „Twoja ruka leżeſche wo dnjo a w nozy cźeźay na mni.“ Hdźež pak pſchikrywa, tam ſy ſkowany, kaž tež David proſy: „Njewotcźehń twoju ruku wote muje!“

Hlaj, tute pohladanje dyrbiſch pſchede wſchěm wuknycź, ſo twoje zyłe źiwjenje, wot prěnjeho hacź do pośłednjeho ſdychnjenja, je wot tuteje mózneje ruki wodźene a ſdźerźane. Ale kak mało jich tute pohladanje natwuknje. Woni widźa cźłowſke ruki, widźa woſud abo ſłepy pſchipad. Ach ně, pohladaj horje — je Boża mózna ruka, kotraž je do twojeho źiwjenja pſchimnyła a chze cźe ſwěrn poniżecź. Sady cźłowjekow, kotſiž cźe ſrudźeja a cźi kſchiwdu cźinja,

ſady podawkow a wobſtejnoſcżom, kotrež cźi cźeźke ſu, dyrbiſch teho źiweho wſchehomózneho Boha ſtejo widźecź, kiž cźi tutych cźłowjekow, tute wobſtejnoſcźe do pucźa ſcźele, ſo by ſo na nich ſwucżował w twojim kſchecźijanſkim powołanju. Wukń wot Davida; jako Simei jeho ſetka, jeho ſakliwaſche a na njeho kamjenje mjetaſche a Joab chźyſche jeho morież, prajeſche wón: „Wotpuſchćźćźe jemu, njech ſwari; pſchetoż tón Knjes je jemu kaſał.“ David wſchak běſche ſ kralom a Simei bě ſběźkał, kiž bě ſtebi ſmjercź ſaßłużił; ale David widźi ſady teho kliwazeho Simea źiweho Boha ſtejo, a ſłyſchi ſe rta hanjazeho pſchecźiwnika prědowanje, kotrež Bóh jemu dźerźecź chźe. Hlaj, to je duchapolne pohladanje na Bożu móznu ruku. Je-li pak to ſo hakle namakało, dha rěka, tež ſo poniżecź pod tutu ſpójnatu ruku Bożu, ſo poniżecź a wocźichnycź. Jenož tam pod wulkeho Boha móznej ruku wocźichnje pſches měru khrobla a jara bojaſna cźłowjeſka wutroba. „Wutkćźe wote mnje“, praji Khryſtuß, „pſchetoż ja ſym cźicheje myßle a ſ wutrobu pokorny, dha budźecźe wotpocźink namakacź ſa ſwoje duſche!“ Bóh chźe jara wyßoko ſ nami won, horje hacź k ſwojemu trónej — runje teho dła pak dyrbi tak hłuboko ſ nami dele do hłubokoſcźe.

Hamjeń.

Pucźowanje po Bożim pißmje

abo

łajke myßle nadendźech, Bože ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitał „Pomhaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Pokracźowanje.)

Naſchi Kurdźa a Kołakojo, kotſiž běchu naß na ßamy horiny wjerſchć pſchewodźili, běchu ſwarili, ſchtoż ſa naß ßobu njeßechu. Se ßwjedźeńſkej radoſcźu ſeßydachu ſo pucźowanźy towarſchojo k ſymnemu wobjedu. Wupichmy mnohe ßhmane napoje, a ſrěcźachmy mnohe ßhmane ßłowa.

A něßko, prjedy hacź ſo na pucź ſ hory dele naſtajimy, roßhladajmy ſo hiſchcźe raß koło wokoło. Pohladajmy hiſchcźe raß do kraja, hdźež połměßaß kńeźi, pohladajmy do ſchahowego kraja, pohladajmy do hoſpodliweho ruſkeho zaříſtwa. Skónćnje pak wotpocźowaſche wócźko tola ſaßo na hobru ſ napiſchećźa nam, na Wulkim Araracźe, kotrež pſched nami w cźichim měrje ſtejeſche — wyßoka a kraßna hora. Hladachmy pſches ſchkleńźy ſa něßotrymi ſ naſchich pucźowanſkich towarſchow, kotſiž běchu ſo hižo wečera wjecźor na pucź naſtajili, ſo bychu pohptali, na Wulki Ararat ſaléſćź. Tola my jich njewohladachmy. Naſchemu cźłowjſkemu woku, — běſche tež wobrońjene ſ wótrymi ſchkleńźami — běchu ſo minyli, ſawěſcźe běchu jeniczki pſchemóćźłi dypk na hobru nam ſ napiſchećźa. Bychmy-li móhli ſa nimi pohladacź, bychmy wulźy ſrudźeni byli. Hdyž ſo radowachmy hladajo na móznu, cźicho wotpocźowazu horu a ſwjeßeleni ſ kraßnym dnjom ſo rosrěcźowachmy, dha leźi léborka jedyn ſ naſchich ruſkich towarſchow ſ rosraźenymi koſcźemi we hłubinje. Hora běſche ßwój wopor źadała. — —

My pak, njeſhoniwſchi, łajki woßud běſche naſcheho towarſcha pſchekhwatał, dźěchmy ſpokojeni ſ hory dele. Na drobnych kamjenjach njemóżeſch bjes ſtracha dele léſćź. Tež njeběſche runje radoſcź, ſ wuſkeho rjapa do hłubokich próſdnjenźow na woběmaj bokomaj hladacź, woßebje niż, hdyž po horje dele dźeſch. So bychmy łěpichi pucź měli, winychmy ſo na prawizu, tam, hdźež njeběchu ſcźěny próſdnjenźy na prawiźy wjazy tak nahłe, a dźěchmy potom w próſdnjenźy dale. Na roſcźenej ſkale drje njeby ſo derje ſchło. Tu pak běſche ſkała ſ hłubokim vulkanſkim pěſkom pſchikryta, w kotrymž móżeſch ſo krućźe ſepjeracź, hdyž do njeho ſtupiſch hacź wyſche kulkow. Haj, khětły a połkakajo móżeſch tu ſyle derje běżećź. Tak pſchińdźeſch bórſy dele. Delka nadendźechmy naſche jéźdne konje, na kotrychź bórſy do łěhwa Sardar Bulak dojěchachmy.

Běchmy dozpěli, ſchtoż běchmy chźyli. Sboźe běſche naß pſchewodźowało. Něrk móżachmy źebi pomałku na domnucź myßlicź. Sa dźenßa pak běſche hižo poſdźe, do Aralika dojěchacź. Skónćnźko běſche ſo hižo na khowanje naſtajiło, a wjerſchkaj Araratowjcźeleſchtej hižo dołhej, ſtiróżkotej ſcźinaj k ranju do krajiny pod nami. Tak dha źebi ſapalichmy ſaßo woheń a pſchikładowachmy pilnje jaworzowe hałoły. Jaworz roſcźe tu wſchudźom koło wokoło. Saßo nakhili ſo cźěmna nóß na hórſku krajinu. Někotři towarſchojo wróćźichu ſo poſdźe ſ Wulkeho Ararata. Hacź na wjerſcht Wulkeho Ararata běchu chźyli, dóſchli pak tam njeběchu. Sa jedyn dźeń njemóżeſch hacź na wjerſcht hory dóńćź a ſo ſaßo do łěhwa wróćźicź. Druhe wodźélenje, tſio ſ naſchich towarſchow ſ pſchewodźazymi Kołakami, njeběſche ſo na druhe ranje hiſchcźe wróćźiło. Kaž ſo ſdaſche, běchu woni hiſchcźe jedyn dźeń na to naćźili, ſo bychu hacź na wjerſcht dóſchli. Dołełź běſche mjes tutymi tſjomi tež Nuß, dha móżachmy jim, kaž běchmy źebi tež ſrěcźeli, ßamym pucźowacź darź ſe Ssardar Bulaka do Aralika a Eriwana.

Tak dha hotowachmy ſo na dalſchi pucź. Wjelbłudy, hiſchcźe na poſtwje khodźaźe, ſhonichu naſchi ßłużobni do łěhwa a połkadźechu je ſ naſchej nadobu. My pak ſo mjes tym hiſchcźe po łěhwje pſchekhodźichmy. Runje ſeſtupachu ſo Kołakoja, ſo bychu khromadźe ßwoju raňſchu modlitwu wuſpěwali. Tak ſapocźnje ſo łóźdy dźeń pola kołakiſkeho wojaka. Kurdiźy wojaźy ſdalichu ſo tehdy wot nich, mějachu tež woßebity ſtań a hinaſchu draſtu a druhe waſchnja; tak n pſch. njeſédźa źane mjaßo. My dóńdźechmy hiſchcźe někotre krocźele dele k źórku; jeho woda běſche ſo jako drohi połkład khromadźowała do wulkich dónźow. Stadło ſpěſchnych ſchěrych płiſchkow a źrokow honjeſche ſo tam ſ młodym ranjom. Sso do łěhwa wróćźiwſchi, pſchihładowachmy, kak naſchi ßłużobni naſche wjelbłudy połkadowachu. Jeneho po druhim ßem pſchiwjedźećźu a nuſowachu jeho tak dołho, doniž ſo na ſemju njelehny. To pak cźinjachu ſ wjetſcha jenož ſ wjele ſtonanjom a ſ hněwnym korcźenjom. S khowu hładachu do ſady a ſ hněvom wohładachu, kak cźeźa na źih khribjecźe roſcźe, a někotry wjelbłud poſtany nahłe ſ hněvom, měnjo, ſo je ſo jemu doſcź nakładło. Tola to wſcho niczo njepomhaſche; wone mějachu ſo ſ nowa poklaknycź a pſchihładowachu potom ſ nowa a hiſchcźe hroſnjſcźo korcźo, kak ſo jim cźeźa dale nakładuje.

Seßydachmy ſo na konje. Kołakoja běchu ſo do rjadow ſeſtupali; „ura—a—a“ wołajo hładachu ſa nami. S jich wójnjkim wołanjom ſo někotry ſ naſchich koni naboja, a ſ tym ſo někotry ſ naſchich naſtrója. Jěchachmy po horje dele do doła, ßamy pucź, po kotrymž běchmy ſa wcźerawſchim ßem pſchiſchli. Potom pak winychmy ſo na łěwizu, ſo bychmy ławiny rěcźnjiſchcźa Wulkeho Ararata a měitno, hdźež běſche ſo wulki dźěl hórſkeho brjoha do doła dele ſwjeſł, wopytali. Po pucźu pſchińdźechmy pſches někotre kurdiſke wßy, kotrež ſu ſa Araratom ſkowane. Bruni wjeßnjenjo bydlachu ſ wjetſcha hiſchcźe w jednorych ſtanach, natwarjenych ſ někotrych źerdźow a pokrytych ſ někajkej brunej płachtu. Tajke ſtaniki ſu jim woßebje witane, dołełź móża je bórſy ſaßo dale donjećź. W ſymje pak bydła w jednorych kamjeńtnych khźźach. Saſtupiwſchi do jeneho tajkeho jednoreho domćźka, ſo ſawěſcźe mało njedźiwaſch, wuhładajo na ſemi kraßne płachty (teppichi) ſ kraßnymi barbami, kotrež ludźom ſa tuni pjenjes wotkupichmy, ſo bychmy bopomnjeńćźko na horu Ararat ßobu domoj pſchinjeßli.

W tatarſkej wßy Achuri poßnědachmy a powobjedowachmy we wulkim ſtanje. Blido wſchak nam krute njeběſche: naſch wobjed ſtejeſche na ſemi, ſ płachtami połkadźenej. K jěźi mějachmy jara dobre młoko, dale „ſchiſchlik“ a kraßne běłe „arbußy“ abo melony. „Schiſchlik“ ßu cźaſtki ſkopjazeho mjaßa, na widliczkach pſchi wohnju ſpjecźene. „Arbuß“ abo „melony“ ßu roſtlinſke płody, naſchim kirßham podobne; jich mjaßo ludźo ßyre jěźa, dołełź jim jara derje łacźnoſcź ſpokoji.

Sdaſche ßo, ſo chźe naß dotalne ſboźe ſ wjedrom wopuſchćźićź. Njebjo pokry ſo ſ hrożazymi cźornymi mróćźelemi. Wone ſakrychu Araratowu wjerſchć, a bórſy ronjeſche ſo deſchćźik na wußmahłene brjohi. Tak hakle prawje ſpójnawachmy, łajke woßebite ſboźe běſche naß ſ dotalnymi płóćźnymi dnjemi pſchewodźowało. Pſchi tajkim wjedrje naß na horu njewabjeſche. Pſched nami w Araksowym dole a ſa nami na horach błyſkaſche ſo bjes pſcheſtacźa, a ſo hrimaſche, jako chźyła ſemja ſ nowa wotucźićź, ſo by woheń płuwała. Dołełź pak tajke ſnjembrjenje Božeje ſwórby njetrajeſche; a ſaßo běſche naß ſboźe pſchewodźowało: nimale ßuſchi pſchińdźechmy do Aralika. Popſchachmy źebi tu khwilku měra a ſ dobrym wobjedom doſtachmy nowe mozy. Ruſkim offizěram, naß hacź ßem pſchewodźazym, prajachmy tu połßlednje „Stupajcźe ſ Bohom“. W nozy pſchińdźechmy do Eriwana, hdźež naß naſche źónſke witachu.

Dźeń wotpoczinka w Eriwanje! Tajki běchmy žebi sawěsćze šaßkužili. Wužichmy jón ſ tym, so měsćanske haßy a haßki pschekhodźachmy, so wopytachmy staru a nowu moscheju (muhamedanſku žyrkej), rospadany perſiſk hród a winizy. Tu derje pobychmy! Njane winowe kitki kupichmy tu punt sa nědhźe tſi abo schtyri pjenježki, wulke kicze ſ kraßnymi, wulkimi, podolhojtymi sornami bjes sornjeschkow. Tež wukupachmy žo tu a paßechmy lěnika.

Wjele žiwjenja wschak w Eriwanje njeběſche, a tola hladaſch stajnje saßo rad na tamne zuse žiwjenje, wožebje w basarach. Haßy žu tu wuſke; duž khodźiſch stajuje w khlódku a pſchi tym pohladaſch do khlamow a dźěłarnjow, na haßu stajnje wotewrjenych.

Tu wohladaſch pjekarjow pſchi dźěle. Na deſkach žuwaja niwke cźěſto na pěſt w pjezy, kotruž žu pſches tepjenje po boku sapyrili. Cźěſto rosběhnje na cźeńki, dołhi tykanz a je ſa krótki cźaß pſchepjeczeny. S wuſchikom wuczehnje pjekař tykanz ſ pjezy a sešuwa cźenke khlěby, na sapłatu podobne, do žwojich khlamow; tam społscha je druhi pjekař na schtryczki kaž trjenja, abo wón pschekole je a napowscha jich wjazy na dołhe hosdźe. Pschiúdźeſch k tajkemu Eriwanſkemu pjekarjej po khlěb, wottorhnje łóhcź khlěba, swije jón do walczka a potom jón pschewaži.

(Pokračowanje.)

Lubin a Lubinka

abo

sakłoženje Lubija.

W Sserbach wschelake měſtne mjena nadeńdźemy. Někotre žu khětro dźiwne, jako: Holza, Kuty, Jama, Pakoſtniza a Tſi Žony a tak dale. S cźeho to abo tamne mjeno pschiúdźe, da žo pola mnohich tak a hinak wukladowacź. Žane pak njeje zyle bjes pschicźiny date.

Pißmawuczeni a rěczespytni žu wjele prózy měli, so bychu wußłědźili, kajki sakożk maja žerbske wsy a města. Pola někotrych wschak to njeje cźeźka wěz; mnohoſcź tych mjenow pak je wot mužow wsata, kotrjž žu w sastarſku tute wsy sakożili. — Bukezy žo mjenuja po žwojim sakożerju Buk, Schekezy po sakożerju Schek.

A wjele druhich mjenow hiſchcze wujaßnjene njejžu. Kelko napinanja mu łow stej jenož mjenje Minakał a Njeßwaczibko wubudźałej! A schto je, kiž może nam njedwělowny wukozk dacź? A schto wukoži nam zyle ſ połnej wěrnoſcźu mjena: Krebja, Klětno, Nari a Bart?

Hudacź drje žo wo tym tak a hinak hodźi, ale hołe wuhudanja — byrnjež druhdy baßnikarjam sajimawe — njejžu rěczewuſtojnym hódź. Mjes druhimi ma žo też taſ ſ mjenom Lubij. Njeboczicźki ſławny pschepytowař žerbſkeje rěcze, Jan Ernst Ssmoleř, praji: „Mjeno Lubij pschiúdźe wot słowa Lub, to rěka: Luby muž“. A najſkerſcho też hinak njeje.

Mjes ludom pak hinak praja, a to na to waschnje, so žo stare bajki do wukożkow pschadu. A tu bajku chžu wam ſ někotrymi pschikożkami podacź, kajkuž je mi mój wuj, njeboh Wicźas ſ Koporz, powjedał.

* * *

Hdyž žo něhdźe we bajkach wo starodawnych Sserbach jedna, žo też najbóle na jich kralow spomni. Ale to je najmjenje, schtož žo wo žerbſkich wjerchach prajicź wě. W naschim cźaßu stare powjedancźka wo nimi dale a bóle dosynkuja. Druhdy žo hiſchcze jich mjena žkyscha, jako: Pschibyßław a Jaroměr, Miliduch a Dobroduch a druhe. Wo žedmich kralach nad Lubinom, wo kotrychž stare bajki baja, ani jeneho mjena njeſnajemy. Poréćko mjenuja žo też hiſchcze mjena wo jich žydliſchcźach a hrodach, jako wo hrodźe krała Miliducha na Hrodźiſchku pola Židowa a Budyschina.

Hdyž žo něſchto wo kralach praji, žo žnano někomužkuli wo kraßnoſcźi słotych krónow a dejmantowych trónow dźije. Na to mózachu pola wonych kralow ſ cźeźka myßle bycź. Nihdźe njemějachu pychu a debiſnu, kajkuž kral Salomou; žadyn njebě tak bohaty a mózny jako Ahaßvereß, wo kotrynž žo w Estherinych knihach piša, so měješche sto a žydom a dwazyczi krajow.

Woni njeběchu wobženiſchi dyžli wulzy kubłerjo a samożicźi kněža; njeßmědźachu też po žwojej hłowje roskakowacź a dawki napokożecź, al: dyrbjachu žo tehо dźerżecź, schtož bě lud w shromadźiſnach wuradźił.

Jenož hdyž bě wójna, měješche kral najwjetſchu móc. Sa to pak dyrbjachu najpréńſchi do bitwy hicź. To wschak běſche wulka cźeſcź a žnadź někotremužkuli hordacźkej luba; ale pſchi tej cźeſcźi běchu też ſtrachi, rany, krej a žmjercź. Tak bě we wójnſkich cźaßach. — A hdyž bě měr, a kral žo ludźom njeſpodobaſche, jeho wuhnachu a druhego žebi wuſwolichu.

Potajkim žo radу wěri, so žane mědlisanje njebě, w tamnych cźaßach w Sserbach ſ kralom bycź. Nimo tehо běſche poréćko — a to jenož w bědnych cźaßach — po wschěch Sserbach žadyn powſchikkowny wjerch. Sserbſki narod dźěłeſche žo do wschelakich ſplahow. Kóżdy ſplah pak, haj też ſ wopréćka ta a wona župa (krajina), dźerżeſche žo k žwojemu wobžebitemu wjerchej.

So tajke wjerchowſtwa njemóžachu nicźo nahladneho a wobžebneho měcź, žo žamo wot žo wě. Tola namałachu žo pschezo kněža ſ hordej hłowu, kiž žebi ſ tajkej wobžebnoſcźu wjele bycź dachu.

A wo jenym tajkim kralu a jeho dźowzy a teje nawoženju žebi něto powjedajmy.

* * *

Něhdy Sserby do dalokich delnich stron doßahachu, wjele dale Błótow a Barlina: wot kužiſkich horow hacź k morju dele. A ſplahi, kiž tute kraje wobydlachu, prjedy hacź žo Němzy ſ mordaſkej ruku do jich kraja nawalichu, žiwjachu žo w dobrym měrje: hońtwjerjachu w lěßach, wobdźěłachu pola, kubłachu ſłót a wotměwachu žwoje žwjate dny. — Jedyn ſe žwjatych dnjow bě wulki žwjedźeń lěcźa, a to runje tehdy, hdyž je žwjedźeń žwjateho Jana. Wě žo woni tehdy, jako běchu hiſchcze pohanjo, wo Janu nicźo njewjedźachu.

Běſche to jich žwjaty dźeń Wondy abo Wody. To bě po jich wěrje pschibohowka wscheje wody w žórkach, ſtudnjach, rěkach, jeſorach a hat ch.

Na tym dnju žo młody lud k rěkam podawaſche, po tym so běſche žo hižo do ſkhadźenja ßłónza kupał, so by ſ cźiſtym cźěłom žwjedźeń žwjecźił; pschetož tón dźeń masany na cźěle bycź, bě po jich wěrje cźorny hrěch.

Młode holzy napleczechu ſ wonjatych hakożkow a kwětkow wěnczki, a potom na nje saßwěcźene žwěcźki pschitwjerdźiwſchi puſchcźachu je na wodu.

Hólzy pak na cźołmach dale delka cźakachu a kojachu wěnczki, najbóle ſa tymi honjo, kotrymž žwěcźka haßka njebě. Kotremuž žo poradźi, wěnczk ſ njehaßnjenej žwěcźki dobycź, temu bě to jako wěſchcźenje, so smeje wón tu holzu, kotrejež wěnczk běſche, ſa njewjeſtu. S najmjenſcha pak bě wona wjecźor ſ nim na rejach kralowna a wón ſ njej kral.

* * *

Hlajcźe, tónle sakożk do naſcheje bajki pschima, kotruž žu žebi ſtari ludźo powjedali.

W jenej župi, daloko wot naß k połnozy dele, w delnich ſtronach Sprewje, kralowaſche Duban, jedyn ſ wonych kralow, wo kotrychž prjedy poréćcźachmy. Jeho kraj wschak bě mały, ale jeho ſdatoſcź bě nimo měry wulka. Tón měješche rjanu dźowku, rjeńſchu dyžli w zyłej wokolinje žadyn wjerch. Lubinka bě jeje mjeno, wſchudźom po rjanoſcźi wukhwalena.

Rjeńſcho pak hacź jeje cźěłna rjanoſcź žwěcźeſche žo we njej pózcźiwa a luboſcźiwa duſcha.

Junu žwjedźeń Wondy wona ſ towařſchkami žobu žwojemu wěncźkej pluwacź da. A ſe wſchěch młodźenzow najnadobniſchi towařſch Lubin žebi jón popadny. Sa to žmědźeſche wón potom reje nawjedowacź. Wě žo žana druha jemu ſ kralownu njebě hacź Lubinka.

To bě jim ſ ſ wopréćka ſeſthadźenje wutrobneho žoža, ale potom cźeſkich rudźenjow a ſ łónza saßo pschekraßnjenych lět. W jeje wutrobomaj bě žo luboſcź saßwěcźiła, ale to płomjeſchko bě pózcźiwe a cźiſte jako bwěźka na njebju. Lubinzy njebě wot małych lět žem tak derje było, jako nětk, a ſemja njebě jej hiſchcze ženje tak rjana, a njebjo dotal niz taſ žměwkate a jaßnje módre. A też Lubin bě tak radoſcźiwy, jako by pyſchny žwět žwjeſelej pſched nim hrał.

Ale nadźija na žeńtwu to njemóžeſche bycź. Kak chžył bohaty a hordy nan žwoju rjanku na kubłeſcho wudacź?

Hlaj, młodźenz dale nicźo njebě dyžli lěch, t. r. mały kubłeř. Bě wschak wſchudźe jako khrobły hońtwjeř khwaleny a ſnaty. W lěßach ſaniczeſche wón dźiwje žwinje, mjedźwjedźe a wjetłi, so žo žłabſchi ludźo w lěßu bojecź njetrjebali, ani na paſtwiſchcźach wo žwój ſkót. Ale to wſcho pſched wocźomaj hordeho wjercha

Lubinzyneho nana, niczo njebě. Tón by rady sa swoju dźowku wurropneho kralowskeho syna wsak.

Hdyž so jemu pscheradźi, kak stej młodej wutrobje k sebi pschikhilenej, sakasa jej wón, sama s dwora hicź a sa Lubinom hladacź.

To bě cźěsne horjo, hdyž so salubowanej njemóžeschtej wjazy sećź a lubkowacź. — Tola so sažo njenadźiźy pschi składnosćźi wohladaschtej, njech tež jenož na khwilku, a poréčźeschtej skradźu.

Hdyž mějachu w blížšej źupje wulki jěsdnu kwaš, bě Lubinka drużka. A nawoženja bě sebi tež Lubina na kwaš pscheprošyć dał. W tamnych cźasach proschachu sebi samoźićźi ludźo kwaśarjow po zykych stach a hotowachu tydźeń dołhe kwaśu. Tak bě tež tu. A hdyž po wjecźeri stari kwaśarjo sa blidom pschi winje śedźo sebi wo starych cźasach powjedachu, sarejwa sebi wschón spěšnym młody lud.

To bě tymaj wutrobomaj składna wěz, sebi źłódźe śowcźko rjez. —

(Stónćenje pschichodnje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Konferenza łužiśkich duchownych w Sakiśej měješe swoju konferenzu sańdźeny schtwórtk w Budyschinje w sali krajnostawskeho seminara. Jako cźesnaj hośćej běschtaj pschitomnaj kujes wokrejźnu hejtman se Schlieben a sastupjer konsistorstwa kujes wysschschi konsistorialny radźićel Klaus. Kujes tajny zyrkwinski radźićel Keller wotewri konferenzu s nutrnej modlitwu. Jeho hnujaca a hłubokosacźuta narěcź, kotruž duchownym dźerźeśćhe, jednaśćhe wo předowanju, kajśe ma być w nasćhej evangelśkej zyrkwi, so by nasćhe předowanje płody pschinjesło. Wón postrowi kn. wokrejźnego hejtmana se Schlieben a kujesa wysschscheho konsistorialnego radźićela Klauśa. Sastupjer konsistorstwa so s krótkimi słowami na shromadźijnu wobrocźi pokazujo wschak na cźěsłoty nasćhego cźasa, w kotrymž je duchownym sćerpliwosćźe trjeba, wubudźujo pak tež, so bychmy so njedojeli so sakožujo na Kujesowe słubjenje, kotreź je wón swojej zyrkwi dał. Kujes sekundarius Häbler s Budyschina měješe pschednośćhe wo evangelisazji a zyrkwinśkich słowarśćhenjach. Evangelisazija chze s wonka zyrkwje w skhadźowanjach a pschednośćhach tych dobyć, kotźiž zyrkwi śdaleni śtejа. Hdyž wschak je nyjźi tuteho hibanja sama na sebi dobra, je Bohu źel tón pucź, kotryž je so khodźił, we wopacźnej sahorjenosćźi runje nasćhej zyrkwi napśćeźiwo krocźił. Wodźerjo tuteho hibanja běchu sektirarojo, kotźiž chzachu duchownych kedźbu njemějo, wschitko lěpje dokonjecź, haj, sama kśeśćźijanow sa swoje sektiraśćke nahłady dobyć. Duž ma nascha zyrkej se wschej wobhladniwośćźu tole hibanje we wocźomaj wobkhowacź. Wěśćźe wschak pak tam, hdźež evangelisazija pod wodźenjom duchowneho schtanta śtejі, móže wona něschto dobre dokonjecź. Druhi dźěł pschednośćhe rěcźeśćhe wo zyrkwinśkich śjednocźenjach a stowaśćhenjach, w kotrychź so wośadni k wośebitym nutrnośćam shromadźuja. Tež tu dyrbjeśćhe so prajićź, so wschak ma so na nje kedźbowacź, hdyž chzedźa wone w duchownym pśćesběhnjenju pśćes duchowneho bycź, so pak su tež s dobrym wužitkom, hdyž chzedźa duchownej wyschnośćźi k bokej śtejecź, hdyž su wone woprawdźe śjednocźenje khutnych kśeśćźijanow, kotźiž sebi po duchownej zyrobje Bożeho słowo žadaja. Žiwa rosmołwa so pschednośćhej pschijamkny.

— Kaž so nadźacźnyj, so Łupoj k prěnjemu julijej hiśćźe njewobźadźi, dokelž maja so wschelake jednanja prjedy dokonjecź. Nadźijomnje pak tola hiśćźe do symśkeho cźasa wschitko k dobrenu kónźe dóńźe, so njeby w hrośnym symśkim cźasu duchowne sastaranje Łupjanśkeje a Khwacźanśkeje wośady śjednocźene wostacź trjebało.

— Srudne běchu to cźasy, jako sańdźenu synu strajk wuhlowych dźěłacźerjow w Cźěśkej wudyri a pola naš na wuhlach pobrachowaśćhe. Sozialdemokratiźy wodźerjo běchu jich nasćhecźuwali, so dyrbja strajkowacź, dokelž so jim pśćemało mśdy płacźi. Cźi dźěłacźerjo dachu so nasćhecźuwacź. Najhubjeńśćho běśćhe wbohi dźěłacźeńśki lud pola naš potrjechený, kotryž dyrbjeśćhe synu mrěcź, dokelž sebi njemóžeśćhe sa drohe pjenjesy wuhło kupicź. Duž běchu sozialdemokratiźy wodźerjo na wbohi lud tule nusu pschinjesźi. Hdyž pak kónz zykeho strajka wobhladamy, so śtutkowanje tutych sozialdemokratiśkich wodźerjow hiśćźe w druhim hubjeńśćhim śwětle śjewi. Schto su wuhłowi dźěłacźerjo dozpili? Jich mśda je so wo něźdźe 3 prozenty powyschśka — ale wuhło je **20** prozentow droźśćhe hacź prjedy. Schtó ma najwjetśćhi wužitk? Źidowśćy wobźedźerjo wuhłowych podkopkow. Duž móźemy sebi myślicź, so ma zyła wěz cźiśćźe druhi podkóźt. Najśćerje su wobźedźerjo wuhłowych podkopkow sozialdemokratiśkich dźěłacźerjow nasćhecźuwali strajkowacź, so bychu woni cźim bohatśćhe žně sanni do swojeho śaka dostali. Potom pak dźiw njeje, so so sozialdemokratiźy wodźerjo tak wobohacźa, so móža w kraźnych villach bydlicź. To je spocźinanje sozialdemokratiśkich wodźerjow a lud je tak hłupy, so so wot nich sašlepicź dawa.

Kak stary muž w lotteriji hrajesche a wjele pjenjes pschi tym doby.

Tón muž wjele w lotteriji hrajesche a wón to móžesche, pschetož wón bě bohaty, ale wón po swojim waschnju hrajesche a wo tym chzu dźenśa powjedacź.

Wón běśćhe sebi śapisk w najtěpśćhej khwalbje stejazych lotterijow napišał a w nich hrajesche. Dale pak so tež hiśćźe na tajśćich lotterijach wobdźěli, wo kotrychź so jemu wojjenjeńći do domu pschinjesechu a tež na tajśćich, wo kotrychź běchu jemu snacźi prajili, so su wot nich łóś kupili a jemu nadźiju dobycźa wośebje wukhwalichu.

Někotre dny do cźehnjenja wón płacźiśnu łośow wsa a ju — k pschedawarjam łośow? a ně, na nalutowaźiju wón pjenjesy donjeśe a da sebi je do knihow, na kotreź běśćhe sam napišał: „lotterijowy dobytk“ sapišacź.

Kóźde nowe léto licźby hromadźe licźeśćhe a by k temu wjeśele pschśtajił: „Léttja je so ta wěz derje cźinika,“ a hdyž běśćhe léttne wunośćhi ślicził, by so j zykej wutrobu śmjał a prajił: „To je rjany dobytk.“

Tak cźinjeśćhe wjele lét a jeho „lotterijowe dobytki“ rośćechu k rjanym hódnym pjenjesam. Jako wón wumrje, stejeśćhe w jeho testamencźe pišane: „Wunośćhi mojich nalutowaźiśćich knihow je —, mjenowany „lotterijowy dobytk“ sawośtaju towaśćtwu sa snutśkowne mišionstwo. Schtó běśćhe najwjacźy w lotteriji dobył a schtó najwjetśćhe žohnowanje śkutkował, wón abo cźi druhi, kotźiž běchu w lotteriji swoje pjenjesy pschéhrali? Ja sebi myślu, tón pobožny muž, kiž takle dźiwnje w lotteriji hrajesche.

Něschto k rospominanju.

Wutrobu w njebjesach, njebjeśa we wutrobje.

* * *

Budź tak śwěcźaty kaž jehła a tak spěšnym kaž pcźołka!

* * *

To je dobry pohoncź, kotryž móže na małym blaku sawróćicź.

Hudancźy.

Schtó je wośłepił a sa tśi dny wotśłepił a śobu duchowne widźenje dobył?

[Sawł. Kawoc.]

Schtó jónu njejabzy pschiidźe, kaž paduch w nozy?

[Sunny Kyen.]

Dalśćhe dobrowólne dary sa wbohe armenśke śyroty:

N. N. s K. . . . . 1 hr. 50 np.

W mjenje wbohich śyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wśach a w Budyschinje dostacź. Na schtwórcź léta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiśła so sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Buyschinku. Cźiśćhcź a nakład Ssmolerjej knihcźiśćhcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 27.
8. julija.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjeź knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedjela po ſwj. Trojizy.

Romſkich 8, 18.

„Ja mam ſa to, ſo nětczíſcheho czaſa czérpjenja hódne njejſu teje pſchichodneje kraſnoſcze, kotraž ſo nad nami ſjewicź budźe.“

Žane czérpjenje, kajkeź mamy tu w nětczíſchim czaſu pſchétracź, njemóže naſ dléje wobczéżowacź, hacź ſmy tudy żiwi. Naſche czaſne żiwjenje pak je ſo nam bórſy pominyło. Njeje nam tu, kaź bychmy ſ wětrom a ſ mróczelemi czahnyli, abo kaź bychmy ſo ſ łódźu po morju wjeſli, abo kaź bychmy ſ ptaczkom leczili abo ſe ſchipu, kotraź je ſo ſ próła wutſełiła?

Dokelź pak ma tu kóždźiczki człowjek ſwój wěſty czaſ, kak dołho dyrbi bycź na ſemi żiwy, — wot ſpoczatka do kónza — duź dyrbimy ſo też tónle krótki czaſ, w kotrymź ſmy tu żiwi, ſczérpliwi a po duchu czíſchi wopokaſacź, a na to czakacź, kajki śmjeje pola naſ żiwjenje wutkód. Naſche czérpjenje wſcho je krótke, duź ſo da łóhźy ſnjeſcź. Hdyź móżeſch ſebi brěmjo, kajkeź dyrbiſch něhdźe donjeſcź, kaź ſ jenym wotmachom wot ſo czíśmyć, budźeſch ſebi jo wěſcze łóſſcho njeſcź móz.

Schto je „czaſ“ pornjo „wěczňoſczi“? — Kaź do czíſta niczo. Runje tak też njejſu nětczíſcheho czaſa czérpjenja niczo pornjo tej kraſnoſczi, kajkuž budźemy junu ſami na ſebi widźecź. Pomyſl ſebi jeno khwilku, kajke wjeſele, kajku ſbóżnoſcź je Bóh tym ſwojim wſchěm pſchihotował. Pornjo wſchemu temu nětczíſcheho czaſa czérpjenja wſchitke do hromady niczo njejſu, hacź ſchtoź kapka wody pornjo morju, abo ſchtoź mała ſchkriczka pornjo ſłónzu.

Czeho dla ſo jenoź tak wjele ludźi łſchiża tak jara boji? Teho dla ſo jeho boja, dokelź je nam wſcha pſchichodna kraſnoſcź hiſchcze potajena. To wſchak dyrbimy wſchitźy prajecź: My kſchesćźijenjo ſmy w Jeſuſowym kraleſtwje hnady hiżo jowle na ſemi wſcho kraſni a ſbóżni ludźo. My tu ſ wocżomaj widźimy a móżemy ſami ſ wutrobu woptacź, kajki je Bóh ſ nami pſchecżelny; wſchako ma też wot naſ kóždy Khryſtuſowe ſnamjo ſam na ſebi, — ale wſcho to je wſchak tola hiſchcze pſchezo něſchto njezyłe a njedokonjane. Wſcho dokonjane mamy ſami ſa ſo hakle w njebjeſach docżakacź.

Móhł jowle na ſemi ſchtó wot naſ ſ wocżomaj widźecź, kajka kraſna budźe tamna pſchichodna kraſnoſcź, wón by wěſcze wſchón ſczérpliwy ſwój łſchiż na ſo wſak a ſebi jón dale njeſł. A tajźy buchu wſchitźy druſy też byli. Sa horſchcź pjenjes abo ſa někajki kuſ czeſcze, kajkuž jowle pſched ſobu widźi, móże na ſemi někotryźkuliż człowjek wjele, wjele czínicź a czérpicź. Njebjeſka kraſnoſcź ſo nam dotal hiſchcze njeje ſjewiła; ſ wěru tu pola człowjekow też huſto hubjenje doſcź ſteji. Pſche wſchě te mróczele, kajkeź człowjekam łſchiż huſto naczíni, njemóże pak ſo tama njebjeſka kraſnoſcź łohźy pſchedrěcź a pſchecźíſchczecź — ſe wſcheho teho to pſchińdźe, ſo mjeſ człowjekami wjele tajkich njeje, kiž chźyli łſchiż a czérpjenja ſwólniwje a rad lubje na ſo wſacź a je ſczérpliwi njeſcź.

Wschak ßy ty ßam tola też ſchescźijanſki cźlowjek, duž ßo jenož, tak hufto hacž ßy w žanym czérpjenju, ſe wſchémi myßlemi do ßamych njebjeß pſcheßadž a wopomni ßebi, kajka tam na naß kraßnoſcź cźaka. Potom budźeſch móz wſcho wjele lěpje ſnjeſcź, haj, potom budźeſch móz wſcho to ſ wjeßelom ſnjeſcź. Tehdy, hdyž budźemy pola Boha w jeho kraßnoſcźi, tehdy budźe dyrbjecź wěſcźe kóždźicźki ßam wot ßo wuſnacź: O, wſcheje tajkeje kraßnoſcźe, kajkuž ßměm tudy wužiwacź, ja nihdy hódny njeßym, dokelž ßym ßebi na ſemi ſpochi myßlił, ſo je moje cźérpjenje pſche wſchu měru wulke a ſa mnje cźěžke, a dokelž ßym tule kraßnoſcź w njebjeßach ſpochi ſa něſchto małe a ßnadne dźerżał.

Wſcho wjeß'ły ßym, hdyž pomyßlu,
Kak budźe mi, hdyž poczahnu
Prjecź ſ tutoh' ſemſkoh' dola.
Tam ſapoczńnje ßo wjeßele,
Kiž nihdy kónza njeſměje,
Tam radoſcź b'dźe pſchez' nowa.

Ja njewěm niczo wo ſtyſku
A ſrudobu niz njepytnu,
Hdyž na wěcznoſcź ßej myßlu,
Sdźerž tajku myßl mi, Jeſu, tu,
Hacž do njebjeß njepocźahnu.

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

Wopyt na horje Ararat.

(Pokračowanje.)

Pſchi durjach noweje moſcheje je ßo ſjawny pißać cźapnył. S wulkimi nawocźemi (brylu) na khutnym, ſtarym wobliczu a ſ běhym turbanom na hłowje poßłucha ſměrom na to, ſchtož jemu cźłowjek ſe wßy powjeda, ſo by jemu liſt napißał. Wón njepißa kaž my, ale na prawej ſtronje ſapocźnje a na lewej ſtronje ßwoje rjadki ſkónczi. Pjero je ßebi ßam ſ cźeńkeje, ßrjedźa próhdneje ſcźiny wuréſał. Sswoje cźornidło (tintu) cźini ſ wodu źidke, kotruž ſ małej łźicźku pſchiliwa. Na moſchejinym dworje źórli ßo cźicho woda w niwkim hatku, hdyž ßo wěrjazy muſelman po poſtajenym waſchnju wumyje, prjedy hacž ßwoje modlitwy spěwa. Koło wokoło ßu khody, na dwór wotewrjene, hdyž wſchelazy na ſemi ßedźo ſ korana (= ſe ßwjatych knihow muhamedanow) cźitaja, hłowu hłuboko na knihu ſchilenu. Dale nutſka wohladamy ſchulerjow, kotſiž na ławkach kaž poła naß abo po zykej ſtwje na ſemi ßedźo ßo ſ cźitanjom próžuja. Ich wucźeř ßo po ſdacźu njenapina. S poklaknjenymaj nohomaj ßedźi wón, ßo ani njehibajo na podkóžku ßwój cźibuk (turkowſku trubku) kurjo.

Stara moſcheja je natwarjena na ſkałach nad Araksom. Wona ſapocźnje roſpadowacź, a na dworje roſcźe trawa. Pißane zyhele abo khachłizy leža tu po dworje. Straźnik, poſtajeny, ſo by kedźbował, ſo ßo njeby na moſcheji niczo wobſchkodźiło, je ſe ſwukamował, ſo by je pſchedawał. Pſches roſpadane ſcźeny pohladajch do něhduſchich ſchulſkich ſtwow a modleńnjow. Hnydom pódla moſcheje roſpaduje dźeń a bóle khanſki hród. S hrodowych pißanych wotkuow pohladajch do Araksowje hłubiny a dale hacž Ararat.

S měſtna roſpadankow wróćimy ßo do měſta a bóńdźemy do kupjelow, hdyž ßo Eriwanſzy pilnje kupaja. Tu wuhladajch kupjele ſa mnohich a tajke ſa jeneho cźłowjeka. Kupaſch ßo tu, abo kupaſch ßo tam, ſtajnje doſtanjeſch dwě ſtwi ſa ßwoje potrjeby. W jenej ſtwi ſměſcha ßo w kamjeńtnym korcźe ſymna a cźopła woda. Korto, ſo by ßo w nim wukupał, tu njewohladaſch; wodu linjeſch ßebi ſ bowom ſ kamjeńtneho korta pſchi ſcźěnje pſches cźěło. Woda pak wotběhnje po kamjenjach na ſemi. Druha ſtwa je ſa pſchewoblekanje pſchiprawjena. Na požadanje móżeſch ßo po wukupanju też po wſchěch prawidłach pſchetołkacź (maſſierowacź) dacź.

Popołdnju poſdźe dźemy do měſcźanſkeje ſahrody, wo kotruž pak ßo měſto mało poſtara. Na ławzy ßedźo hladamy ſ nowa na hórſkeho hobra, wot naß hižo ſaßo dalokeho. Sskónzo ſcźele jemu runje hiſchcźe pośledni poſtrow dźenßniſchcźeho dnja. Pośledni raz wohladamy jeho a pohladamy na njeho; we wjecźornej rjanoſcźi wohladamy ju, tamnu wyßoku horu, luby nam Ararat! Jutſiſchi dźeń ma naß dale dowjeſcź do Aleksandropola. Ssmy ßo roßßudźili, ßo tu na dompucź podacź, ſo bychmy ßławne roßpadanki „armenſkeho Pompeja", ſtareho hłowneho armenſkeho měſta Ani wohladali. Łěta 1319 bu pſches ſemjerźenje ſahubjene a ſ teho cźaßa je měſto ſajimawe polo roßpadankow.

Doniž ſ Eriwana wotjědźechmy, wróćichu ßo knježa, kotſiž běchu na Wulki Ararat chźyli, k nam; — tola niz wſchitźu. Ich ruſki towaŕſch ſ Wladikawkaſa njeběſche wjazy pſchi nich. Spytali ßu, na Wulki Ararat ſaléſcź. Ruſki towaŕſch běſche pſchi wobcźeźnym kaźenju na wulkotnu horu ßam do prěda łhwatał a hižo rano ſahe njeběſchtaj jeho jeho towaŕichej wjazy wohladacź móhłoj. Popołdnju poſdźe běſchtaj ſtónczńnje na Araratowy wjeŕſchk pſchiſchłoj. Też tu jeho njeběſchtej nadeſchłoj. Tak ßebi myßleſchtaj, ſo je ßo ſaßo dele wróćił. Tola ani w Ssardar Bulaku, ani w Eriwanje jeho njenadeńdźeſchtaj. Spominaſch na ſtrašchnu krajinu a na ſtrachi, kotrež tebi hroža, podaſch-li ßo na wyßoku horu, ſe ßněhom pokrytu, maſch ſawěſcźe pſchicźinow doſcź, ſo móżeſch ßo wo jeho žiwjenje ſtrachowacź. Towaŕſchej tamneho cźłowjeka a hiſchcźe knjes, kotryž běſche jeho napośledk na jeho pucźu na horu widźał, wróćichu ßo teho dla hnydom k Wulkemu Araratej. Wſchitźy wſchak ßo wróćićź njemóżachu; jenož někotři běchu ßo na wopyt na horu, ſe ßněhom pokrytu, pſchihotowali, a ſ dobrej pſchicźinu móżachmy ßo bojecź, ſo móże ſ prěnim njeſbožom hiſchcźe ßo druhe ſtowaŕſchicźą chźyli-li telko na horu. Tſjo naſchi towaŕſchojo ßo potajkim wróćichu, ſo bychu ſ pomozu kosakow ßwědomliwje ſa Wladikawkaſcźenjom pytali. Kaž ßmy poſdźiſcho ſhonili, běſche wuſpěch jich pytanja wulzy ſrudny a ſrudźazy: namakachu jeho we hłubinje — cźěło. Po tym, kaž tam jeho cźěło leżeſche, — dale, ſo bě jeho ſłamana noha hiſchcźe cźrij wobuta, a ſo žaneho liſcźika njebě napißał, — to by ſawěſcźe cźinił, by-li wón tu leżo hiſchcźe raz k ßebi pſchiſchoł, ſo bychu mandźelſka a dźećźi hiſchcźe něſchto ſ jeho pośłednich wotkomikow ſhonile — wſcho to ſa to ßwědcźeſche, ſo běſche jeho hižo pſchi padnjenju ßmjercź ſe ßwojej ßurowej ſymnej ruku wobjała. Władikawkaſcźanowe cźěło donjeßechu kosakojo ſ Ararata do Ssardar Bulaka. Tu ſwjaſachu je na ywełłłuda, ſo by jo do Kralika donjeßł. S Kralika pſchewjeſechu jo do Eriwana, do Akſtafy a ſtónczńnje do Tifliża na ławkaſtich horach. Tu ßu jeho pokhowali.

(Pokračowanje.)

Lubin a Lubinka

abo

ſakozenje Lubija.

(Stónczenje.)

Reje wotměchu ßo na łuzy wonka, dokelž nutſka nihdźe ruma njeběſche. A dokelž bě cźma, ßwěcźachu ßebi koło wokoło wóhniki wot łucźwa.

Pſchi tajkej mjerwjenzy bě łohko móżno, ßo na bok minycź, ſo nichtó njepytny.

S boka łuki bě rjany haj. Ssrjedź tuteho haja pſcheſcźěraſche wulka lipa wotnohi kaž ſakrywate ruzy. Tu ßedźo ſkorżeſchtaj ßebi naſchej młodej duſchi, kak ßo jimaj ſtyſchcźe, hdyž hromadźe bycź njemóżetej.

Lubin namołwjeſche: „Dźimoj mjelcźo woſtajiwſchi wſcheho do zuſeho kraja. Tam ßo namaj žana žiwa duſcha k žeńtwje pſchecźiwjawa njeby."

Lubinka ßo temu ſe ßylſami wobaraſche: „Mjelcźo nana nihdy njewoteńdu, byrnjej by mi wutroba po tebi a twoje dla ſawuttłika. Nan je tola pſchezo nan, a njech też njecha namaj dotal žohnowanje dacź. Bych-li cźełka, by ßo jemu wutroba ſe ſrudobu roßhorła. A też ſapaleny hněw móhł jeho moricź. Prjedy ßnano pak by naju ſaklał, a to by ßo cźorne horjo namaj wyſche hłowy pukło. Se ßylſami pak chźu jeho proßyćź. A to prjedy njeſaſtanu, hacź ßo jemu wutroba ſmjehcźi. Ssnadź napośłed tola dowoli, ſo ßměnoj ßwojej bycź."

Lědom bě to doprajiła, hlaj, dha njenadźiźy k nimaj wulka žonska stupi, žyle běła jako mćbaćzkowe žwětko.

To běsche „běła baba“, wo kotrejž žo powjedasche, so je ženitwy-žadosćiwym k pomozy a k dobrej radźe, jeli so žo jim lubosć s pózćiwosćzu hori.

„Moje lube ćěćžo“, wona s lubosćiwym hłoßom k Lubinzy poća, „nana ani radźićź ani hněwać, ale lubje proßyć — to je sdobna wěc. Ale proßyła by podarmo, hdyž luby nawożenja njeby ćhětro pschestrěń rjanego kraja měł. Tola budźetej pak na wschěm łónzu jara radosćiwy dwónk. Lubinej žo schwarny kraj dostanje, a potom budźe žebi wón tebje khrobłe žadacź móz.“

Duž žo Lubin skhrobli: S wotkel žym dyrbjał ćhětro pschestrěń kraja wsać?“

Wona wotmolwi: „Pytać póndźesch, a jón smějesch.“

„Kak to pytać? Dyrbjał to žwojich ludźi brónić, so bych s nimi na druheho wjećha cźahnył a jemu jeho župu wjał, kaž w Němźach něhdźežkuli cźinja? Žadnn pschećiwjećiśi mjećź mje njedyrbi strachować. Ale to by s hrěchom było, druhim s mordowanjom kraj a ludźi bracź. Hlaj, moja ruka pschima radscho motyku a płuh hacź na cźłowjeka hlebiju a mjećź. A wosmje-li hdy bróń, dha njełónzuju ludźi, ale schkódne swěrśa w lěžach, kiž mam sa wowsami a howjadkami du.“

„To cźi rubjeźneje wójny trjeba njeje“, dźesche wona, „we wschelakich krajinach je hischćeje próśdnych stronow dosćź, kiž hischćeje dotal nikomu njeźkuśheja a na sažydlerjow wočakuja, a žu rjeńśche dyžli wschě tudomne.“

„A wěsch mi žanu tajku pokasać?“

„Wěm, ale tajku, kiž je wjele wjazy hódna, dyžli župka, kotruž něto masch, a dyžli Dubanowa zyła župa. Tudomne hole, pastwy, kuže a pěśki: to wscho ma žo psched tej krajinu khudobne tulećź, kotruž smějesch, jeli chźesch.“

A něto jemu wona dale rospowjeda:

„Horka na juźnej semi, hdźež łónzo na poldnju steji, je tón tebi pschihudźeny kraj. Dźi a pytaj. Napschećźiwo łónzu wosmjesch pućź. To psches wjele wodow a cźěmnych lěžow póndźe. A po cźěžkich prózach a strachach pokažu žo rjane hory jako módre kopjenate rjady. Wysche jeneje budźe wulki běły žokoł lětać, nije njeje pak žo réka žołmi. Tam sastań. Ta krajina je dobra a hischćeje žanego knjesa nima. Teho dla žebi ju wsmi a budź nad njej knjes.“

* * *

Lubin žo se žwojej Lubinku roszhonowa, žwojemu domej roskaja a žwěrneho hejtmana sa sastupjerja postaji. Potom se žedka žebi konja, wsa bróń a žekeru a wotjěcha s dwora. Pokny dowěry, so jemu běła baba žanych łzow nacźinika njeje, žo wón cźoło k łónzu nastajiwschi wotsal da. Haj, wotsal žo da, nihdźe pak na pućź, hdźež móhł runu žmuhu jěchać. A to njebě runa žmuha, a móžesche mało jěchać, ale dźěśche s wjetscha pěśchi, dokelž rěki, bahnjischća a huśte lěžy jemu to sadźěwachu, tak so dyrbjesche žebi konja skoro pschezo wjesćź. Cźasto mějesche žo psches schtomiu pracź, hdźež ani pružka njebjeskeho łónza na dno njeźwěćźesche. Druhdy dyrbjesche tež psches rěki s konjom płuwać, abo žebi psches wulke cźernje se žekeru cźaru rubać, abo wokoło sadźěwatych bahnow žo tam a žem wićź. W nozy lěhasche je skoćźećźom pod krywom huśtych schtomow, njewjedźo, hać jeho dźiwje swěrjo njesłónzuje.

Wjele dnjow bě žo bědźił, ale hischćeje žanu horu njewohlada. To drje by něchtóžkuli nadźiju spuśhćźił. Wón pak ju njesłubi. A hdyž po někotrych dalschich dnjach k hobrśkemu schtomej pschindźe, kotrehož wjećh wysche druhich doßahasche, wón na njón salěły, so by hladał, hdźe te pschilubjene hory žu. Hlaj, pytaźymaj wočźomaj žo hory pokasachu, wot nasdala kaž dołhe kopjenate rjady.

Słónćźnje dozpě rjanu horu, wysche kotrejž wulki běły žokoł sehrawasche a też nije rjanu rěku wuhlada. To bě tón pschilubjeny kraj.

Pschi rjanych brjohach rěki žmějachu žo na njeho sybolate łuki; w kećźinach sradowachu žo se spěwom rjane ptacźki; pilne pćźołki hromadźachu s kwětkow měd; na kromje haja pažychu žo žorny w dobrym pokoju, a płónćźko hladasche se spodobanjom na tón rjany kraj.

Tu žo jemu wutroba sawjeźeli, a wón s radosćiwym hłoßom wótsje śhroni: „Ach, tu žo mi lubi, wulźy lubi. Tu budźe žo Lubinzy tež lubićź a też jeje nanej. Tu žebi wobydlenje staju; tu žo sažydlimy. Hlaj dźć, nićźeja ta wokolina njeje; schtó wě, hać je tu hdy žana cźłowjska noha stupiła!“

* * *

Hdyž bě žebi wschitko derje wobhladał, nastaji žo wróćźo, ale prjedy hać domoj, k Lubinzynemu nanej. Temu rospowjeda wschitke bohatstwa a wożebnosćźe namakaneho kraja. Wón rosestaja jemu to s tak sahorjenej rěćźu, so žo Dubanowe mužłe hmuchu a žo jemu po tym wukhwalenym kraju sachźy, tak so dźesche: „Dha mje do tych stronow dowjedź, so je žwojimaj wočźomaj widźu, hać wschitko tak je kaž žwědćźisch. Je-li je wschěm tak, kaž prajisch, sesthadźa cźi bórsy kwažny dźeń!“

A hdyž Duban, wot Lubina pschiwjedźeny, tajku wjeźeku a płódnu krajinu psched žobu wuhlada, sawoka wón nimale se žamym hłoßom kaž Lubin: „Ach, tu žo mi lubi, rjeńśho lubi, dyžli doma w mojej župje, hdźež mam jenož pěśknizy a bahnjischćźa a khójny. Jow je tebi pschestrěń wulka dośćź, a hischćeje druhim žobu. Haj, hdyž žo tu sažydlisch, pschićźahnu też ja žem. Schtomy a trawa mi pokaže, so je tu tućźna pjerschćź a póda. Hdyž lěß spuschćźamy, mamy dobre pastwischćźa a płódne pola.“

Hdyž žo Lubin se wschěm lubkom s dotalnego domu sebra, scźahny žo też Duban s zykym splahom žobu. —

A tak buschtej na podnožach lubośneje hory nowej žydle sakoženej. Tam, hdźež běsche prjedy s wólschemi wscho sarośćźene, natwari žebi Duban nowe domy, kotrymž Woleschniza rěkachu. A druha wjeś, Lubinowe žydlischćźo, dosta mjeno Lubij. Dźenka wona Stary Lubij rěka, s kotrehož hakle je posdźiścho město Lubij sroślo.

Ale pschećźo Lubij?

Schtož je Dubanowe sažydlischćźo było, njemóhło to Dubanezy rěkać? Njedyrbjeli Lubinowemu sakoženju Lubinezy prajićź? Po cźim dha mjeno Lubij?

Někotsi takle wukkaduja:

Lubin je, rjane strony wohladawschi, radośćźiwje sanjeźł: „Haj, tu žo mi lubi!“ A też Lubinzymy nan je rjekł: „Tu žo mi lubi.“ A też Lubinka žem pschischedschi je swjeźelena prajiła: „Tu žo mi tak psche wscho lubi!“

S teho je mjeno Lubij date. —

Sažo druhy takle měnja:

Prěni sakoźeř je Lubin był, a Lubinka je luba hwěźka jeho dusche była. A po jeju mjenje měśtno Lubij rěka.

A też hischćeje druhe wukkadowanja žo žłysćha. Schtó móhł to njedwělownje wujaźnićź? My to njebudźemy. Njech s tym je, kaž chźe.

My jenož pschejemy: Njech wschitkim kiž tu bydla Boźe žohnowanje kćźe, so žo jim tu na semi lubi. Njech žu też w pobožnośćźi žiwi, kaž žo to sandźelam lubi, so po sesińskim woteńdźenju do kraźneho raja pschińdu, hdźež budźe žo sbóźnym duscham pola Boha do wěćźnośćźe lubićź.

Wschelake s bliska a s daloka.

— My hischćeje junkrócź lubych Sserbow na žwjedźeń swonkowneho mißionstwa kedźblitwych cźininy, kotryž budźe žo da-li Bóh pschichodnu wutoru, 10. julija, w Njeźwaćźidle žwjećićź. Na žerbśkim žwjedźeńśkim kemśchenju, kotrež žo popołdnju w 2 hodź. sapoćźnje, budźe knjes farař Waktař s Wóźlinka předowaćź. Na němśkim kemśchenju, w 4 hodź., śměje knjes mißionśki direktor se Schwarz předowanje. Wón je wodźeř nascheho Lipsćźanśkeho mißionstwa a je w žwojim cźaźu žam w Indiśkej na mißionśkich stajiźach pućźował. Duž, lubi Sserbja s wokolnośćźe, njekomdźćźe žo, rjany žwjedźeń wopytać. Do Njeźwaćźidła jěźdźi źeleźniza. Duž je łohko, tam też s dalschich wożadow dojećź. Mißionśki žwjedźeń je žo też tak pokožił, so ma ratař derje khwile, woteńćź; pschetož žynowe žuě žu nimo a rożkowe žo hischćeje sapoćźake njeźžu. Duž, lubi Sserbja! nastajmy žo wutoru do Njeźwaćźidła na mißionśki žwjedźeń. Bóh pak chźył dać, so by žo žwjedźeń derje poradźił!

— Łużiśke provinzialne towaśtwo sa snutskowne mißionstwo žwjećźesche sandźeny schtwórtk žwój lětny žwjedźeń w Bjarnacźizach. Na žwjedźeńśkim kemśchenju, kotrež žo w 1/4 4 h. sapoćźa, mějesche knjes tajny zyrkwinśki radźićźel žwjedźeńśke předowanje. Po kemśchach mějesche žo w hośćźenzu śhromadźiśna. Ta rěćźachu wschelazy rěćźniźy wo wažnośćźi žwjateho śkutka mißionstwa, mjes nimi też knjes farař rycźeř Jakub s Njeźwaćźidła, kotryž je w tu

kywilu wodźeł naschego provinzialnego towarſtwa, dokelž je pschedžyda towarſtwa, knjes hamtſki hejtman, hischcje khorowaty a k žwojemu wuhojenju w dalokosćji pschebywa.

— Evangelske lutherske towarſtwo „Božeho kaschcža“, kotrež žo ja evangelſko-lutherſich kschesćijanow, kotřiž w rospróschenju mjes druhowěriwimi bydla, stara, žwjeczesche žwój žwjedžeń we Wjasońzy žrjedu 4. julija se žwjedžeńſkim kemschenjom a se ſjawnej shromadźijnu, w kotrejž evangelſko-lutherſki duchowny ſ rospróschenja wo duchownej nuſy žwojich wošadnych powjedasche.

— Nasch lubowany kral Albert běsche saßo w poßlednich tydženjach khorowaty. Po nowischich powjesćach pak je nětko ſtrach nimo a žo ſ jeho ſtrowosćju dźeń a bóle polepſchuje. Wschitkim jeho poddanam nutrna próſtwa ſ wutroby klincži: Bóh ſdźerž nam naſcheho drogeho krala hischcje dokhe léta po žwojej mikosći k ſbožu naſcheho luda a kraja!

— W Radſchowje směje žo pschichodnu njedźelu zyrkwinſki konzert, na kotrymž žkawni spěwarjo a hudźbnizy wuſtupja. Duž je ja wschitkich ſ Radſchowſkeje a ſe žuſodnych wošadow dobra ſkladnosć, rjanu zyrkwinſku hudźbu žtyschecž. Sapoczatk popołdnju w 4 hodź.

— Jako nowy hamtſki hejtman ſa Lubijſki wokrjeß je žo pondźelu pschipołdnju pſches wokrjeßneho hejtmana ſe Schlieben knjes hamtſki hejtman ſ Karlowitz ſapokaſał.

— Srudnje je žo wojatej ſeſchło, kotryž w Pirnje pola artilleriſkeho regimenta žłužì. Wón jako rekrut ſeńdźenu naſnymu do regimenta ſastupi. Nětko je žo po dokhim pschepytowanju wupokaſało, ſo wón němſki poddan njeje, ale awſtrijſki. Duž je žo wón, $^3/_4$ léta poła ſakſkeho wójſka žłužiwſchi, pushczjit. Tónle czaß žo jemu ani njepschiliczi. Wón budźe najſkerje w blijſchim czaßu w awſtrijſkim wójſku žwój zyły ſakońſki czaß wußłužićć dyrbjecć, hacž runje jeho žana wina njetrjechi, ſo je žo wěz takle zoſała.

— Srudna wěrnosć je, ſo žu Chinesojo naſcheho němſkeho pößlanza ſ Kettelera w Pekingu na haßy ſłónzowali. To je najczęſche ſranjenje powchitkownego ludowego prawa, kotrež žebi krute wotpokuczenje žada. Zuſobnika, kotremuž je žo ſakitanje a wěſtosć jako ſastupjerjej jeho luda žwjatoczinje žlubika a kotryž žo na ſprawnosć tajkeho žlubjenja ſpuſchcja, w zuſym kraju, hdźež ſchkita nima, ſłónzowacć, je njekniczomnosć, ſo wjetſcha bycć njemóže. Jeho krej žebi krute khoſtanje žada. To je też naſch thěžor wuprajił. Częſcć naſcheho luda žebi žada, ſo my tónle njeſdźěkany chineſki lud powuczimy. Duž je móžno, ſo žo Chinje ſjawna wójna pschipowjedźi.

500 létny narodny dźeń Jana Gutenberga.

Po wſchěm žwěcje ſpomina žo w tutych dnjach na 500 létny narodny dźeń Jana Gutenberga. W Straßburgu ſteji na ſahrodniſkim torhoſchcju rjany pomnik teho ſakłužbneho muža. Wón w ruku bibliju dźerži a delkach na pomniku ſteji napißmo ſ hiſtorje ſtworjenja žwěta: „A bu žwětło!“ Lěpſcheho pokhwalenja žo knihiczijſchczěrſtwu pschinjesćć njemóže. Pschetož nowe wunamakanje bu nosćeł nowe wotuczeneho duchownego žiwjenja.

Gutenbergowe narodne léto je pjecza 1400 bylo. Wón je žo pjecza w Mochoczu narodźił. 1424—1438 ſeńdźe žo w Straßburgu ſ nękotrymi mužemi, ſo by ſchpihele dźěłał a kamjenje częßał. Tehdom drje czinjeſche tež prěnje poſpyty ſe ſamowunamakanej praßu knihi czijſchczęcź. Ale to běchu žame poſpyty. Wě žo wobraſy a kharty k hraczu žo dawno hižo czijſchczachu. Wobraſy žo na drjewowe taſliczki wurěſachu, žo ſ barbu poczęhnjechu a potom žo wotczijſchczachu. Tež bibliſke wobraſy žo tajke wotczijſchczachu. Ssamo rosjaßnjaza ſchtuczka by žo ſpody ſtajiła. Tak naſta w lěcze 1420 prěnja biblija ſ wobraſami, tak mjenowana „biblia pauperum“ t. r. biblija khudych. Wona mějeſche 40 wobraſow a žo ſa tuzje pjenjeſy wot khudych kupowaſche, hdy by hewak zyłe ſamoženje k temu nuſne bylo, žebi bibliju kupicć.

Na tu myßl, ſo móhłe žo na tole waſchnje zyłe knihe czijſchczęcź, hacž dotal hischcje nichtó pschiſchoł njeběſche. Gutenberg by najprjedy na hładke taſliczki ſ bukowego drjewa ſłowa wurěſał, je ſ czornikom namaſał a potom na papjeru wotczijſchczał. To by potom rjany pſalm pſched nim czijſchczany ſtejał a wón by jón tak huſto wotczijſchczęcź móhł, kaž by žo jemu ſechzyło. Ale hdy by wón zyłe knihe czijſchczęcź chtył, by wón telko taſliczkow narěſacź dyrbjał, kaž wjele bychu knihe ſtronow měłe. To běſche hobrſke dźěło. Duž pſchiúdźe wón na tu myßl, kóždy pißmik ſam ſa žo wurěſacź. Wón k temu małe ſchtabiki ſ bukowego drjewa wſa (teho dla němſki: „Buchſtabe“ t. r. ſchtabik ſ bukowego drjewa) a woßrjedź ſchtabika dźěrku ſczjni, „buchſtaby“ — pißmiki k ſłowu ſeſtaja, pſches dźěrku nitku pschecźeže a ſłowo hromadźe ſwjaſa.

Pißmiki wſchak běchu bórſy dodźeržane. K temu běſche to wulka próza, telko pißmikow ſ drjewa wurěſacź, kelkož běſche ſa wulke knihe nuſne. Duž czinjeſche pißmiki ſ kowa, kowoja a zyna. Wón by pißmiki ſ moßaja wurěſał a kowoj horje linył. Kelko by wón ſ tym prózy nalutował.

Mjes tym běſche wón Straßburg wopuſchcził a žo do Mohucza pschehydlił. Dokelž žam ſamoženja njeměſche, ſjednoczi žo ſ bohatym Janom Fuſtom, kiž jemu pjenjeſy pożczowaſche, ſo by móhł czijſchczęcźnju ſakożicź. Podźiſcho Fuſtowy pſchichodny žyn, Pětr Schöffer pſchitupi. Wón žebi hiſchcźe lěpſche hotowanje pißmikow wumyßli. Wón do worzłoweho ſchtempla pißmik wudyri, ſo wyſche ſtejeſche; tónle ſchtempl by do kopora abo moßaja wudyrił, ſo by pißmik nuts ſczijſchczęcźny był. Tam by wón potom te pißmiki wulał. Tak by thěſije wjele pißmikow hotowych wulał a to pißmiki běchu rune a wótre byłe.

To je rjane ſnamjo ſa Gutenberga, ſo žebi wón wot ſpoczatka na to myßleſche Božemu ſłowu žwoje wuměłſtwo žłužowne ſczjnicć. 1452 ſapocza ſ czijſchczęcom biblije a 1455 ju dokonja. Ale tón czijſchczę běſche jara drohi. 1457 wocźijſchczęi pſalmy a 1461 ſaßo zyku kaczanſku bibliju. Ludźo ſo dźiwachu, hdyž bibliju w pſchirunanju ſa tunje pjenjeſy doſtachu. Najczęſćho běchu mniſcha potrjecheni. Woni běchu hacź dotal bibliju wotpißowali a ſa drohe pjenjeſy pſchedawali. Woni buchu roſhorjeni a ſatamachu nowe wunamakanje jako czertowſki thumicht a myßl roſſchěrjachu, ſo Fuſt w towarſtwje ſ czertom ſteji.

Gutenbergej ſo napoßledku hubjenje ſeńdźe. Fuſt jeho wo wſchón dobytk ſjeba a jemu ſłónczinje czijſchczęrnju prjecź wſa. Bjeſe wſchěch žrědkow žo Gutenberg ſaßo do Straßburga wobrocźi. Hdyž buſchtaj Fuſt a Schöffer jara bohataj, wón hórku nuſu częrpjeſche. Wón běſche wſchón ſadwělowany. Słónczinje mózeſche w Mohuczu nowu czijſchczęrnju ſakożicź. Ale dokelž žo nowe wuměłſtwo tež druhdźe roſſchěrjeſche, to njedozpi, częhož běſche žo nadźał. Wón wumrje 1468 khudy a potrěbny pſches ſrudny wotžud, kotryž běſche ſ nim ſchoł czaß jeho žiwjenja.

Nowe wuměłſtwo hrocźeſche dobyczęrźy pſches wſchón žwět. Hdyž pak my czitamy w žwojej bibliji a czitamy w naſchim lubym „Pomhaj Bóh“ abo w druhich rjanych knihach, chzemy žo na teho muža dopomnicź, kiž je pſches žwoje wunamakanje a rosmyßlenje człowjeſtwu tule wulku trajnu ſaßłužbu wopokaſał. Jeho wopomnjeczo woſtań w bohatym žohnowanju!

Hudanczko.

Kotry kij doby ſa jenu jeniczku nóz liſcze, kczenje a płody?
[Strozowy Hi.]

Dalische dobrowólne dary ſa wbohe armenisle žyroty:

S Bukeczanſkeje wošady:

Libichowa ſ Pomorz	3 hr.
Kowark ſ Kołwaſy	2 „
Wjeliš ſ Wajiž (knjeżnja)	10 „
Krumwjazow ſ Rodez	2 „
Ssokolina ſ Rachlowa	1 „
Kowař „	1 „
Wjela ſ Wadez	5 „
Hromadźe:	24 hr.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Góleć, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź léta płaczi wón 40 np., jenotliwe czijſła žo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwitý redaktor: farař Góleć w Buyſchinku. Czijſchcź a naklad Ssmolerjej knihiczijſchczęrnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 28.
15. julija.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźischczeńu w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

5. njedźela po ſwj. Trojizy.

* 1. Pětr. 3, 10.

„Schtóž chce źiwjenje lubowacź a dobre dny widźećź, tón pojimaj ſwój jaſyk, ſo by ſleho njerěczał a ſwoju hubu, ſo by njeludała.“

Najradźicho chzył měcź kóždźiczłi człowjek ſpochi dobre dny. Ale jeno mało ludźi wě, ſchto ſu po prawym „dobre dny“, a kak móhł człowjek do nich pschińćź. Sswětni ludźo ſebi takle myſła: Dobre ſu tajke dny, hdyž móže człowjek prósny wokoło khodźićź a lěni być, hdyž ma wſchěch kubłow doſećź, a hdyž móže ſebi na ſwěćźe wjele wjeſela popſchećź.

Ale wobhladaj ſebi khwilku tajke źiwjenje. (So pak móhł ſebi jo prawje derje wobhladacź, njech ći Bóh ſe ſwojim ſłowom pſchi tajkim wobhladanju ſwětło dawa!) Schto budźeſch ſebi potom prajićź dyrbjećź? Tole: Tajke źiwjenje mi na nihdy njemóže źiwjenje rěkacź, to wſchak je tola kaž ſama hola ſmjercź, — a tajkele dny mi na nihdy dobre njeſſu, ale ſu ſle, pſchetož te człowjeka pſchezo bóle a bóle wot Boha wotwjedu, — wot njeho, kiž dyrbi być tola ſa naſſ, ſa wſchěch najwyſchſche kubło. Bóle ſo człowjek ſe ſwětom bliſki ćźini a bóle ſo wot Boha ſdaluje. Sle pak ſu tajkele dny teho dla, dokelž człowjekej ſkładnoſćź dawaja, ſo potom wſchón do hrěcha ſwoli a do ſkaźenja ſapadnje.

Hinaſche myſłe hacź ſwětni ludźo, ma wo tej wěźy ſwjaty Pětr. Wón nam praji: Dobre ſu jeno tajke dny, hdyž móže być człowjek jowle na ſwěćźe prawje ſ ćźicha źiwy, w měrje, w dobrym pokoju a w ſhožu. Schtóž ma jowle na ſwěćźe w ſebi dobre ſwědomnje; ſchtóž ma w ſebi wutrobu, kiž je wſcha ſ Boha wjeſela; ſchtóž je wſcho ſ ćźicha ſ ludźimi źiwy a ma we ſebi duſchu wſchu pokneho pokoja, — tón je na ſwěćźe najbohatſchi człowjek. Schtóž dyrbi tu źiwy być a w njemměrje, w ſrudobje, tón tu nihdy źiwjenje nima, ale ſmjercź. Srudoba, kajkuž ma tu ſwět, ſmjercź ſa ſobu ćźehnje. Na to dyrbi kóždy kſchefćźijan myſłe měcź, ſo móhł tu ſ měrom a ſ pokojom źiwy być.

Sswjaty Pětr pak nam jowle praji, na kajke waſchnje móhł ſchtó ſam ſa ſo tej takle ſ měrom źiwy być. Wón naſſ wucźi: Schtóž chce takle źiwy być, tón dyrbi ſebi jaſyk pojimacź, ſo njemóhł ſ nim niczo rěczećź, ſchtož było ſle, a dyrbi ſebi hubu pojimacź, ſo by ſ njej njeludał. S jaſykom wſchak tu a tam ludźo jedyn druhemu měr kaźa, duž je tej ſwjaty Jakub raſ prajił (Jak. 3, 8.), ſo je jaſyk wſchón pokny jeda a něſchto njepokojny. A w tym dyrbi ſwjatemu japoſchtolej kóždy prawo dacź.

Njech jeno kóždy do ſwojeho źiwjenja ſam nuts pohlada, — kak wjele njeměra a njepokoja je ſebi kóždy hižo ſ jaſykom naczinił! Schtóž měł tu rad dobre dny, tón kedźbuj ſwěru ſam na ſo, bjeř ſo ſ jaſykom na kedźbu, a kaſaj jemu mjelczećź. Hdyž je ſo ſchtó ſ jaſykom pſchekhwatał, móže pſches to huſto druhi wulku ſchkodu měćź.

Daj mi rěczjecź, kaž žo žłuscha,
So měła wjschu khwalbu duscha.
Njedaj ženje mi wuńcź se rta
Sskowam, kajkež žu wot cźerta.

Měł pak ja hdy pschižłuschnosćź,
Komu jeho bjesbóžnosćź
Krucźe dosćź pšched wocźi stajicź,
Njech móhł jom' wšcho žwěru prajicź.

So by k wutrobje jom' to
Wscho a do žwědomnja schło,
Wón žo počał polěpschecź
A na Bosy wješ'le měcź.

Hamjeń.

Pucźowanje po Bozim pižmje

abo

kajše myšle nadenđjech, Boze žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitać „Pomhaj Bóh=a".

Wopyt na horje Ararat.

(Pokračowanje.)

Běchmy drje w starosćźach, so žo naschi towaršchojo hišchcźe žem wróćźili njeběchu, tola njesnajachmy hišchcźe, kak srudny wožud běšče jeneho ſ nich podeschok: žylnehо cźlowjeka, kćźižajeho kaž róža. Cźehnichmy dale žwoju drohu ſ Eriwana do twjerdźišnu Alexandropol. Droha dowjedźe naš na hórku a tu wohladachmy wobras, kotryž žwojeho runjecźa nima: město nad hlubokim Arakšowym dole rospschestrjene se selenymi šahrodami a sady njeho wulkotnu horu Ararat. Sažo a pschezo sažo žrěbachmy tule rjanosćź do žo. Dźenža šběhachu žo dokhe žlěborne mróćźele na horu. Tola móznje posběhowasche wona žwoju khowu nad mróćźelemi. Haj, šdasche žo nam, so žo nad mróćźelemi hakle hórsći hobr sapoćźnje; wona njeběšče žo jeniczźy ſ wjerschkom pšches mróćźele pschedobyka, ně, schěroka pkowasche kaž běła, žněhojta kupa wyšoko nad nami.

Pšched nami šudźi druha žněhowa hora naschu kedźbliwosćź. Běšče to hora Alagös, wyšschcha dyžli 4000 m. Tola wona je stajena na hižo wyšoki podkožk a njeje tak zyla natwarjena jako Ararat; ſ rjanosćźu njemóže žo woprawdźe ſ Araratom měricź. Tež tale hora je, kaž wscha krajina daloko a schěroko pšches podsenjke wóhnjowe mozy nastała. W mnohich, wjele mil dołhich rěcźnischcźach žu žo, schto wě hdy sastarsku, zahle rěcźnischcźa ſ roskwěkanej semje wuliwałe; móžne, žakoštne vulkanske rosbuchnjenja žu próch a popjeł dałko a schěroko rosmjetałe. Dźenža wohladasch wscho to we wschelakich worschtach nakładjene, hdyž je woda w žwojich rěcźnischcźach hłuboke a nahłe doły do krajiny wuryła. Poměko jenož je tuta krajina pokryta ſ rostlinami; hušto wuhladasch pólnischcźa ſ rosraženymi kamjenjemi, cźornymi, schěrymi a cźerwjenymi, pschi pucźu. Sskónzo běšče semju wužmalikło a wschě rostliny běchu dawno hižo wuhorjene. Hdyž pak běchu ludźo semju powodźowali, tam móžesch Boži dźiw wohladacź, tak płódna je tam tuta semja, ſ rosdrjebjeneje lawy nastała. Wschě rěcźnischcźa žu žo hłuboko do krajiny saryke, kaž hižo prjedy naspomnich. Města a wšy nad tajkimi rěcźnischcźami leżaze, jako n. pšch. Achtarak nad Kojakom, sdadźa žo wušyte na skalnischcźa. Wschě domy abo ſ wjetscha domcźki žu jednorje ſ kamjenjow natwarjene. Mějachmy składnosćź, wo wšy Basch-Abaran do nękotrych sastupicź. Ludźo pokasachu nam pschecźelcźiwje a ſ wěstej hordosćźu žwoje jednore, nijse wobydlenja — žněm=li tak rjecź —: ludźo a skót běchu tu hromadźe žiwi a žiwe a to — w pěknym pokoju. Wokno abo tež wokn jeschko wohladasch jenož poměko, ſ wjetscha pak žane. Sznadna žwětłosćź, kotraž domcźk pošwětli, jako bychu tu pschipołdnju hižo žměrki padałe, pschińdźe wot horka pšches prósdnjeńźu w tšěšče, hdyž ma žo tež wschón kur wudobycź. Bórsy šwucźi žo wócźko na tule žnadnu žwětłosćź a potom wohladasch pódła duri rjad sparnizow, sawěšcźe twjerdych, ſ płachtami pokrytych, a nękotre wotdźělene města ſa konje. Pschi sćźenach wohladasch rjad pižanych łschinjow, kotrež trasch žu w Nižnim Nowgorodźe na hermanku pobyłe. W nich khowaja spokojni ludźo žwoju žnadnu nadobu. Wožrjedź domcźka wohladasch do splazaneje hliny wurytu jamu, pokora metra schěroku a runje tak hłuboku. To je jich pěz. Runje žu ju sapyrili. Pyrja tu ſ briketami je žuschenehо hnoja. Nijse kulojte pokrutу žu na namurjowane sćźěny pschilěpjene. Wažna domjaza nadoba je ručźny młyn. Tajki, kaž jón tu wohladasch, je sawěšcźe hižo pšched schtyri tyžaz lětami był: wohladasch dwaj kuloytej, cźežanej kamjenjej, na žrjedźa 40 cm schěrokej. Pšches spódny kamjeń je wóšła do dźěry wo žrjedź hornjeho kamjenja pschetyknjena. Pschi kromje hornjeho kamjenja je ručźiza ſ drjewa naprawjena, so móžesch horni kamjeń na delnim wjercźecź.

Pšched durjemi runje žito młócźa. Tež to žo tu dźenža hischcźe stawa kaž pšched wjele tyžaz lětami. Na hunje žu žnopy rosskładźene, so bychu woły sorna wuteptałe. Wschě woły hodźa pornjo žebi koło wokoło tak, so ma žo žrjedźny wol nimale na jednym městnje wjercźecź; swonkowny pak ma žnopy na kromje wuteptacź. Sa nękotrymi wokami wlecźa žo krótke desti kaž žanje. Na nje žo ludźo stupja, so bychu žo sorna lěpje ſ kłožow wuronłe. Spody je na tele desti wjele twjerdych, rózkojtych kamjeni pschicźinjenych, kotrež po cźaži žłomu rosrěźaja a rostorhaja. Sorno wucźišcźicź a pluwy wuwěcź dyrbi wětsik. S wopacźu mjetaja pluwy je sornom do wětsika. Pluwy wośmje wětsik žobu, cźežke sorno pak padnje na semju. Dołho drje traje, doniž žu wschě pluwy pschi tajlim cźišcźenju wuwěte. Tola ludźi w tutych stronach semje wschak njeměrny cźaž hischcźe njehoni. Wo schěrokim žwěcźe tucźi ludźo mało shonja; tak wobkhowaja waschnja starschich, dźědow, pradźědow a hischcźe dalschich prjedownikow njeslažene, wostanu spokojni, hdyž tež bohatšwa žwoje žiwe dny wohladali njeižu, a hdyž jich tež jenož khudušchka drasta pšched tajkim a hinaschim wjedrom kryje. Wobežbje dźěcźi — a tajkich wohladasch wschudźe nadoscź — běchu hušto shotowane, so nam na žněchi dźěšče: kholowy, kotrež jenož nohu pschikrychu.

Nóz běšče žo nakhilika, sažo hrohnje symna. Posdźe pschińdźechmy do Alexandropola. Saštupichmy do hoischenza „Italia". Běšče to mjeno, kajtež w Ruskej poměko nadenđjesch. Korczmać chžyšche ſ tym mnohich Italiscich ſ žebi wabicź, kotšiž želežnizu ſ Karža do Tiflisa twarjachu.

S Alexandropola móžejch sa tři hodźiny na pólnych pucźach do rospadankow stareho armenskeho města Ani dojecź. Wody pak žo po pucźu njeboj: ſ wojom masch rěki pschejecź, so žo žokny hušto hacź do wosa waleja. Sanjeżene leża tute rospadanki na wyšoko leżazej runinje, hdyž dźenžnischi dźeń jenož poměko ludźi nadenđjesch. Deleka w strašchnej hłubinje ſ nakhmi brjohami wije žo rěka Arpacźoj. Hdyž žo nęhdy žiwjeńše naraňscheho města schěrjesche, knježi dźenža žama cźišchina. Mnich a jeho stara polposa staj jenicźkaj stajnaj wohydlerjej tuteho městna wulkotnych rospadankow, hdyž je nęhdy, kaž nam bajki — drje niž po wschej wěrnosćźi — powjedaja, na 100,000 ludźi bydliło. Bratra Schcźěpana žu žem pośkali, so njebychu ludźo ſ wokolinу ſ njerosumom tute dostojne powostanki se starych cźažow kónzowali, kotšiž hušto žem po kamjenje pschikhadźachu, hdyž chžychu žebi nowy dom natwaricź.

Derje wukhowana murja ſ rjanymi, na pok kuloytymi wěžemi wobrubjowasche město na stronje, ſ kotrejež my pschijędźechmy. Měšcźanske wrota wotewrichu nam wuhlad na rospadanki ſ wěžemi, domami a zyrkwjemi, na pok rospadanymi. Bajki powjedaja, so běšče w měšcźe l. 1001 zyrkej. Minyła je žo pycha a rjanosćź w měšcźanskich hrodach, kotrež je nęhdy kralowski splach Bagratidow natwarił; cźlowjek a najžyłnische mozy Božeje stwórby žu žo stowarschili, so by žo wscha nęhdušcha kraźnosćź sahubiła. Byzantinzy, Turkojo, Seldschukkojo a Kurdojo žu město sapuscźili a sahubili, a pjecź krócź Georgojo jako dobywarjo do města sacźahnyli. Stajnje a stajnje sažo žo město shraba a počźa ſ nowa sacźećź. Lěta 1319 semja rzešche, a město běšče hotowe polo rospadankow.

(Pokračowanje.)

Myto sa pscheradu.

Hdyž běšče izraelski lud pšches Cźerwjene morjo ſ Egiptowskeje cźeknył, dyrbješche wón hischcźe 40 lět w arabiskej puscźinje pschebycź.

S kónz teho cźaža pschińdźe wón k mjesam Kanaanskeho kraja, w kotrymž chžyšche pschichodnje bydlicź. — W tym kraju bydlachu hižo wschelake splahi, a to ſ wjetscha w městach, kotrež běchu twjerdźišny.

Cźi wobydlerjo pak nochzychu źwoje źydlischcźa ſ dobrym puſchcźićź, cźehož dla dyrbjachu jich Jſraelitojo ſ brónjemi wuhnacź. To pak bě nimale njemóžna wěź, pſchetož měſta mějachu wokoło źebje tolſte a wyſoke murje. Měſto, kotreź chzychu Jſraelizy najprjedy dobyćź, bě Jericho, kruta a źylna tmjerdźijna. Teho dla bě jara cźežko, jo dobyćź a do njeho pſchińćź. Ale tola je wono jſraelſkemu ludej do mozy panyło, a to runje tehdom, hdyž źu měſchnizy ſ trubjelemi trubili a lud je wulke wokanje cźinił.

Prjedy teho bě trjeba, ſo bychu Jſraelitojo měſto a wokolnu krajinu ſesnali. A teho dla dachu ſo mjelczo jerichowſkeho krala wo wſchitkim wobhonjećź.

Joſuowe knihi nam wo tym takle pſchu:

Jericho pak běſche twjerde a ſawrjene měſto, ſo nichtó won a nuts thodźićź njemóžeſche. Joſua pak běſche dweju wobhonjerjow późał a prajił: Dźitaj a wobhladajtaj kraj a Jericho. Taj dźěſchtaj a pſchińdźeſchtaj do domu nékajkeje kurwy, kotrejež mjeno bě Rahab, a hoſpodowaſchtaj tam. Ale to bu kralej w Jerichu powjedźene: Hlaj, tu nóź źu mužojo wot jſraelſkich dźěćźi źem pſchiſchli, ſo bychu kraj wobhonili. — Duž późła kral w Jerichu k Rahabje a da jej prajićź: Wuwjedź teju mužow, kotrajž ſtaj tebi do domu pſchiſchloj; pſchetož wonaj ſtaj pſchiſchloj zyły kraj wobhonićź. — Ale wona wſa teju mužow a pſchikry jeju, a wotmolwi: Wěrno je, ſo ſtaj ke mni dwaj mužaj pſchiſchloj. Ale ja njeźźym wjedźała, ſ wotkal ſtaj byłoj. A hdyž źo wrota w źměrkanju ſamkuchu, ſtaj wuſchloj, a njewěm, hdźe ſtaj ſchłoj. Pytajćźe ſa nimaj thětſje, pſchetož jeju doſćźehnjećźe. Wona pak jeju na tſěchu dowjedźe, a tam jeju ſ lenom pſchikry, kotryž běſche na tſěſche roſeſtajeny. — Cźi wupóźłani mužojo pak cźěrjachu ſa nimaj hacź k Jordanowemu brjohej. A wrota buchu ſamknjene, jako běchu cźi wuſchli, tiž ſa nimaj pytachu. — Prjedy pak dyźli wuźnyſchtaj, dźěſche wona k nimaj na těchu a dźeſche: Ja wěm, ſo je wam Knjes tón kraj dał; pſchetož waſch ſtrach je na naź padnył, tak ſo źu wſchitcźy wobydlerjo teho kraja pſched wami wołźabnyli. Duž pſchiźahajtaj mi nětk pſchi tym Knjeſu, ſo, dokelž źym ja wamaj źmilnoſćź cźinika, chzetaj tež źmilnoſćź cźinićź w domje mojeho nana. So chzetaj źiweho woſtajićź mojeho nana, moju macź, mojich bratrow a moje ſotry a wſchitko, ſchtož je jich. Taj mužaj wotmolwiſchtaj: Jeli ſo njebudźemoj na tebi cźinićź źmilnoſćź a źwěrnoſćź, dha njech naju duſcha ſa waź wumrje, jeli ſo njepſcheradźijch tu naju wěź. — Duž puſchćźi wona jeju ſ woknom po ſchtryku dele; pſchetož jeje dom běſche pſchi měſćźanſkej muri. A wona dźeſche k nimaj: Dźitaj tu na tu horu, ſo bychu waju njeſetkali, kotſiž waju honja. A ſkowajtaj źo tam tři dny, hacź źo ſaźo wrócźa, kotſiž waju pytaju, a potom dźitaj źwój puć. —

Dopowjedajmy wěź ſ krótka:

Wonaj wucźiniſchtaj źebi, ſo dyrbi wona cźěrwjeny ſchtryk, po kotrynź bě jeju po muri dele puſchćźiła, do wokna ſwjaſacź. S teho ſnamjenja jſraelſki lud ſpóſnaje, w kotrym domje wona je źwojej źwójbu bydli, ſo źo njeby w nim nichtó nikoho a nicźeho dótknył.

A kaź bu prajene, tak bu też cźinjene. Jſraelſki lud doby měſto a ſahubi wſchitko, ſchtož bě w nim źiwe: ſtarzow a dźěćźi, mužow a żony, haj, woły, wowzy a wóźły. Rahabu a wſchitkich w jeje domje pak Joſua źiwych woſtaji.

* * *

Hlajćźe, Rahab je ſ njepſchećźelemi źwojeho měſta ſprawniſcha była, dyźli ſe źwojim kralom a ludom. Sa to bě jeje mýto, ſo bu ſ jeje źwójbu pſchelutowana.

Ale rědkohdy je źo pſchi podobnych podawkach tak měło.

S wjetſcha cźi wſchitcźy, kotſiž źu ſ njepſchećźelemi źwojeho měſta a luda potajnje pſches jene byli, źu w dracźowſkich rukach hubjeny kónź wſali.

Budyſke króniki maja załoźny pſchikład ſ cźaźa huſſitſkich wójnow.

Schtó mjes wami njeje wo źurowych wójnach Huſſitow źłyſchał? Ssu źani, kotſiž njewjedźa, kak źu źo te płonjenja palił?

Něchtóźkuli drje měni, ſo je to jenicźy dla wěry było. Kotſiž pak tute ſtawiſny jaźniſcho ſnaja, wjedźa, ſo je to wo narodnoſćź cźěſkeho ſplaha runje tak jara kaź wo wěru ſchło.

Źyrkwinźy wjećhojo, wěry dla w měſćźe Konſtanz hromadu ſeńdźeni, dachu jich krajana Huſza źiweho ſpalićź. Najhórſche ſchćźuwaŕſtwo na to bě ſe ſtronу němſkich biſkopow wuſchło.

To běſche źrwawna ſchiwda a wonjećźećź ſa cźěſki narod.

Na to źo poćźachu w Cźechach njeměry ſóbhacź. To dźěſche woźebje pſchećźiwo thěźorej Sigmundej. kotrehož Cźeſcha ſa kralа měćź njechachu, dokelž bě do teźo dracźowſtwa ſwolił, hacźrunje bě prjedy ſa Huſza ſakitne a ſaruczne wopiźmo dał.

Cźěſki lud źebi źwědcźeſche: To ma źo wo naſchu narodnoſćź ſe ſtrony Němźow runje tak jara kaź wo naſchu wěru, kotruž nam jako kezaŕſku hanja. Pſchimajmy źo bróni!

Khěźor ſhromadźi na Cźechow ſ pomozu biſkopow wulke wójſka, nadpadnyćź Cźechi a do ſemje ſteptacź.

Wo tym naſch źerbſki ſtawiſnar Hórnik tak piſche: „Němſke duchownſtwo prědowaſche wſchudźom hſchižowu wójnu pſchećźiwo cźěſkim kezarjam. Spodźiwne hibanje naſta też w cźěſkim kraju: wſchudźe wołaſche źo do brónje dla wotraźenja Němźow, kiž chzychu ſ Cźechami tak ſathadźećź, jako to něhdy w miſchnjanſkim a pſchi Łobju leźazych krajach (t. r. na źerbſkich ſplahach) cźinjachu.“

Khěźorſke wójſka běchu derje ſrjadowane; mjes nimi běſche wjele ſtow ryćźerjow na konju, pokryćźi ſe źeleźnej draſtu.

Sazpěty cźěſki. ſ wjetſcheho dźěła ratańſki lud, pak boźy a hoły, kak by tón pſched tajtim wójſkom wobſtacź móhł?

Ale cźěſki lud je ſmuźity, źeleźny lud.

Wón hrabaſche zyły a widły, a kowaſche mjećźe a piki, a źo na hróſbne thěźorowe wójſka waliwſchi je pobi, ſo źo jich hordoſćź do haniby pſchewobroćźi.

Sta nadutych ryćźerjow leźachu w krwi, a na mnohich ſemjanſkich wěźach ſmahowaſche cźorna źarewanſka thoroj.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Miźionſki źwjedźeń w Nješźwacźidle.

Mróćźne deſchćźitojte wjedro w poźłednich njedźelach ratarja rudźeſche a ſ hłubokim źedźenjom cźakachmy na rjane płónćźne wjedro. Saſódźenu wutoru źo łube Boźe płónćźo pſches cźorne mróćźakki, ſady kotrychź běſche źo nam thowało, pſchedobu a rjane a ſkote nam źwěćźeſche. Kajka pak běſche to woźebje radoſćź ſa lubu Njeźwacźidſku woźadu, ſo běſche tón Knjes ſ jich modlitwu wuźłyſchał a na tón dźeń, hdźećź chzyſche źwój miźionſki źwjedźeń źwjećźićź, ſaźo rjane płónćźne popołdnje wobradźił. Ale też Ale też w duchownym naſtupanju móźe źo wo tym źwjedźenju prajićź: Sstónćźko Boźeje mikoſćźe a źohnowanja źwěćźeſche nad kraźnje poradźeńym miźionſkim źwjedźenjom lubeje Njeźwacźidſkeje woźady. S bliſka a ſ daloka běchu pſchiſchli a pſchijěli jako hoſćźo na miźionſki źwjedźeń do Njeźwacźidła. Popołdnju w 2 hodź. ſeſtupachu źo źyrkwinźy prjódſtejećźerjo a knjeźa duchowni w měſchnjiſkej draſćźe, kotrychź běſche źo 20 na źwjedźeń ſeſchło, do krótkeho cźaźa. Też knjes kollator ſ Vietinghoff do cźaźa ſaſtupi, kotryž źo pod ſynkami poſawniſtow a pod ſwonjenjom ſwonow do lubeho Boźeho doma hibaſche. Boźi dom běſche hižo do cźaźa wot nutrnych kemſcherjow pſcheźełnjeny. Kraźna pycha witaſche naź, hdyž do Boźeho doma ſaſtupichmy. Rjana kćźejaza ſelina w njelićźnych wěnzach a płetwach pyſchesche Boźi dom. Woźebje rjenje wupyſchene běſche Boźi woltaŕ a kłétka, na kotrejž wohladachmy rjany wěnź ſe źerbſkim napiźmom: „Jeſu, prjedy dźi nam tu na ſemi!“ Na dubje běſche kraźna króna. Nam běſche, kaź by naź kćźejaza nałétnja ſtwórła nuts donjeźła do lubeho Boźeho doma. Nałětni wodych duchowneho źiwjenja też naſche wutroby wokſchewjeſche na źwjatym měſćźe a naź ſahorjeſche k źwjatemu ſtuttkej miźionſtwa nad pohanami. Po ſawodnym khěrluſchu a liturgiji, wot knjeſa woźadneho fararja ryćźerja Jakuba Njeźwacźidſke ſpěwaźłe towaŕſtwo ſ podpjeru knjeſow wucźerjow poſběhowazy a natwarjazy mužiki khor: „Njech ſdźerźi tón Knjes nam źwoje źłowo.“ Na źerbſkim kemſchenju wułoźi nam k. faraŕ Waltaŕ w źwojim hłuboko ſacźutym a ducha połnym a wutroby ſahorjazym prědowanju na ſałoźku 1. Kor. 15, 58: Niź podarmo! heźło miźionſtwa! 1. Niź podarmo! naſch dźakny khěrluſch temu Knjeſej; 2. Niź podarmo! Knjeſowe płubjenje na naź. Na němſkim kemſchenju mějachmy wulku radoſćź knjeſa miźionſkeho direktarja dr. ſe Schwartz, wodźerja naſcheho Lipſcźanſkeho miźionſtwa, kotryž je źam pućźował na ſtuttowanſkich polach naſchich miźionarow w Indiſkej, jako prědarja źłyſchećź. To běſche tak hnujaze a poſběhowaze źłyſchećź, kak tutón cźeſćźeny muž nam powjedaſche ſe źwojeho naſhonjenja a naź dowjedźe w ducha mjes pohanow. Wutroba nam rźeſche, hdyž źłyſchachmy wo kłudach a ſkźenju,

w kotrymž sawutluja, hdyž žo jim psches evangelijon pomoz njepschinjeješe. Dźěło wschał je mjes tymi ludami cźěźe, — tak wón rosestaji — ale tola pokasuja žo swješelaze płody skutkowanja naschich mižionarow, kotřiž w Jesušowym mjenje sa jeho kralestwo skutkuja. Wón žo dźakowasche, žo žo runje s nascheje strony bohate dary žórla sa žwjaty a cźěžki skutk swonkowneho mižionstwa s tej nadźiju, so by tale lubosćz sa žwjate mižionstwo mjes nami wostała a pschibywała. Sswoje kraźne, wěsće nikomu njesapomnite předowanje běsche knjes mižionski direktar sakožił na Jeremias 1, 9. 10. nam powjedajo wo dwojakim dźěle pohanskeho mižionstwa: 1. wutorhacź, roskamacź, skasyćz a sahubićz wscho bjesbožne; 2. twaricź a płodźicź wobydlenje Božе w žwjatym duchu.

Njeźwacźidlišła wožada, kotraž je stajnje w žwojich bohatych woporach sa mižionstwo žwoju sahorjenosćz sa tón žwjaty skutk sjewiła, žo jako prawa mižionska wožada wopokasa pschi žwjedźenju psches wulzy bohatu kollektu, kajkaž žo hischcźe na žanym mižionskim žwjedźenju pola naš nahromadźiła njeje. Kollekta wucźini 890 hr. 55 np., a to na žerbšim kemschenju 502 hr. 95 np. a na němskim 387 hr. 60 np. To je rjanc sjawne žwědćenje sa skutkom sa mižionstwo. Njeźwacźidlišła wožada běsche wothladała wot wulkeho pyschneho cźasa. Duž běsche žo druhich njenusnych wudawkow wostajiła, so by žwój wopor bohaty a pokny do Božeho kaschcźa sa mižionstwo sapokožiła. Wot Boha bohacźe žohnowany běsche mižionski žwjedźeń w lubym Njeźwacźible. Hdyž žmy na bohatej kollekcźe hižo rjany płód hnujacych sa mižionstwo sahorjacych žłowow, kotrež žu žo rěcźałe, žłyscheli, móžemy wěsći być, so je žo psches nje dobre žymjeńtne sornjeschko do wutrobow płodźiło, kotrež hischcźe w pschichodźe dale žwoje płody njeje. Wulki dźak žłuscha knjesej kollatorej wožady, kotrýž je žo sa žwjedźeń starał a sajimował, najwutrobnischi pak wožebje knjesej fararjej rycźerjej Jakubej, kotrýž je wscho tak derje a rjenje složił na wulkotne poradźenje mižionskeho žwjedźenja, kaž tež zykemu farikemu domej sa wopokasanu, nam derje znatu pschecźelniwu, lubosćiwu hospodliwosćz: dźak zykej lubej Njeźwacźidlišłej wožadźe a jeje sastupjerjam. Njeźwacźidlišti mižionski žwjedźeń je jena s najrjeńschich rojam we wěnzu mižionskich žwjedźenjow, kotrež žmy jako žerbške mižionske towařstwo w naschich žerbskich wožadach žwjecźili. Bóh luby Knjes pak žohnuj dale skutk mižiošwa mjes nami!

— W Draždźanach je knjes farař em. Lahoda, kotrýž běsche dołholětny farař w Bukezach, wumrjeł. Wón starobu wot 89 lěta dozpě. Wón je žo pschezo, hacź runje je žo dołhe lěta s naschejе Łužiźy wotbałił, hischcźe na wjecźoru žwojeho žiwjenja sa naschе žerbške wobstejnosćze sahorił. Tak wón kóžde lěto žwój dar sa naschе žerbške evangelsko-lutherske knihowne towařstwo woprowasche. Wón móžeshe na dołhe wot Boha žohnowane žiwjenje a skutkowanje wrócźo hladacź. Sa nim dźe też dźak jeho wožady, kotrýž je w duschowpastyřiłej lubosćzi pałł, do tamneje wěcźnosćze, hdźež je sbóžny měr namakał w žwojim Knjesu.

„Schtóž mje pósnaje pšched cźłowjekami, teho chzu ja pósnacź pšched mojim njebjeskim Wótzom.“

Pobožny pruski minister f Pfeil, kiž 14. februara 1784 wumrje, by wschednje wěstu raušku hodźinu k natwarjenju Božeho kłowa nakožił a běsche žwojim kłužownym najkrucźišcho sakasał, w tym cźasu někoho k žebi puschcźicź, schtóžkuliž by tež był. Duž žo jedyn dźeń sta, žo kral Biedrich II. s wožebitej pschicźinu k ministrej runje w tym cźasu pschijěźe. Sskužownik, kotrýž běsche wschón sastróżany, žebi tola njeswěri pschikasnju žwojeho Knjesa pschestupićz, ale sjewi kralej jeho žadanje, so njecha w tej hodźinje mylcny być. Na to wotmolwi pruski kral směrom: „Ja wocźakam“. — Sa krótki cźas stupi žwěrny kłužownik Boži pšched žwojeho sewisteho krala a samolwi žo, so prjedy pschischoł njeje, s tymi žłowami: „Waścha Majestosćz chzyła samolwicź, ja žym runje s kralom wschitkich kralow rěcźał.“ — Hnydom po tym dźěschtaj wobaj do dźěła.

To cźini kralej Biedrichej, kiž běsche žwobodnosmyšlenу a je někotre wušměschaze žłowa na pobožnych wurěcźał, wschu cźesćz, so wjedźeshe pobožnosćz žwojeho ministra derje wažićz. Ale s wožebitej radosćzu naš napjelni, so žo minister žwojeje wěry njehańbowasche a s dźiwanjom na krala žwojeho sbóžnika njesapře. Też my dyrbjeli we wschěch wobstejnosćzach žwojeho sbóžnika pósnacź. To je husto cźeźke a pschinješe wušměschenje a nacźini někotru njepodobnosćz.

Jako wójsko psches horajtu krajinu cźehnjesche, dźěsche tón žamy kral Biedrich II., stary Fryza, njesćerpliwy, so kanomy tak pomału pokracźowachu, žam pěschi po horje horje. S nim běsche general Schmettow, jedyn najpobožnischich wojwodow Bjedrichoweho wójska; kral chzyšche žebi žwój hněw na pomałke pokracźowanje sacźěricź a žebi myślesche, so žo jemu to naslěpje poradźi, hdyž žwojeho generala kušt schkrěje. Wón žo teho dla praschesche: „Nó, kajke je, Schmettow? Ma wón dobre powjesćze wot žwojeho spowjedneho wótza s Barlina?“ Schmettow khutnje wotmolwi: „Ja wěm, na koho žebi Waścha Majestosćz myšli. Tón muž je, kaž žo mi praji, wěcźny a dostojny duchowny. Ale ja jeho pschipadnje ani njesnaju a jeho na žane waschnje žwojeho spowjedneho wótza mjenowacź njemóžu.“ „Poštchaj Schmettowje!“ — praji Bjedrich žo wušmějo — hdyž jeho spowjedny wótz pytnje, so wón jeho pscheczíwo mi sapréje, potom njech žo hlada!“ — „Ja nikoho njesapréju, Majestosćz.“ — Kral mějesche dale žwoje žměchi. Schmettow nicźo njepraji. Skónczinje kral khwilu mjelcźesche a něto Schmettow k žłowu pschiwdźe: „Waścha Majestosćz je wjele žortniwischa hacź ja a wjele wucźenischa. Wyšche teho sćze Wy mój kral; duchowne wojowanje mjes Wami a mjese mnu je teho dla na kóžde waschnje njerune. Ale pschi tym wschěm njemóže mi Waścha Majestosćz moju wěru wsacź. A hdy by žo Wam to poradźiło, bysćcźe Wy wschak mi psches měru sschkodźił, ale tola też žam žebi khětro dosćź.“ — Kralej tele žłowa nadpadźechu. Wón itejo wosta, žo na Schmettowa wobrocźi a praji hněwje na njeho se žwojimaj bkyschćatymaj wocźomaj pohladnywschi: „Schto to rěka, Schmettowje? Ja dyrbjał žebi sschkodźićź, hdy bych jemu jeho wěru wsał? Kak žebi to myšlicźe?“ — S njekhabłazej měrnosćzu wotmolwi Schmettow: „Waścha Majestosćz žebi něto myšli, so ma dobreho wojeśkeho na mni a ja žo nadźijam, so žo Wy njemylicźe. Bysćcźe li pak mi samóhł moju wěru wsacź, potom bysćcźe hubjeneho cźłowjeka na mni měł, sćinu we wětřiku, na kotruž žo njemóhł spuschcźećź ani w radźe ani w bitwje.“ — Kral kłowcźka njewotmolwi; wón cźiśche nekotre mjeńschiny dale stupasche; potom wón itejo wosta a praji pscherćźelnje: „Praj mi tola, Schmettowje, schto je vo prawym jeho wěra?“ Schmettow wotmolwi: „Ja wěrju do bójsłeho wumoženja wote wschitkich mojich hrěchow, ja wěrju do Božeho wodźenja, kotrýž je žóźbu wkoźu na mojej kłowje rachnował a do wěcźneho, sbóžneho žiwjenja po žmjercźi.“ — „A to wón woprawdźe wěri, prawje i pokynym dowěrjenjom?“ — „Haj, woprawdźe, Waścha Majestosćz.“ — Duž kral hnuty Schmettowowu ruku pschimny: „Schmettowje, wón je sbožowny cźłowjek.“ — Potom směrom dale dźěsche a ženje wjazy žwoje žměchi wo pobožnosćzi njemějesche. —

Haj, kchesćźijenjo žu sbožowni ludźo, dokelž njebježa wotewrjene widźa, dokelž maja Wótza, kotrýž nad nami strażuje a sbóžnika, kotrýž hrěchi wodawa. Ty njeměł žo teho sboža hańbowacź. Tón Knjes je žlubił: „Schtóž mje pósnaje pšched cźłowjekami, teho chzu ja pósnacź pšched mojim njebjeskim Wótzom. Schtóž mje sapréje pšched cźłowjekami, teho chzu ja sapréćź pšched mojim njebjeskim Wótzom. (Matth. 10, 32. 33.)

Hudanćźy.

Schtó je do wotewrjenych njebježb pohladacź móhł?
[Mrawtr Schkuhn.]

Kotra podružniza ženje w žwojim domje widźećź njeje?
[Tułiła ta cźiźe.]

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenjske žyroty:

J. s K. . . . . 1 hr. 50 np.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenoź pola knjesow duchownych, ale też we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wžach a w Budyschinje dostacź. Na schtwórcź lěta placźi wón 40 np., jenotliwe cźiśłу žo sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Buyschinku. Cźiśchcź a nakład Ssmolerjej knihicźiśchcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 29.
22. julija.

Lětnik 10.
1900.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

6. njedźela po ſwj. Trojizy.

Romſkich 6, 11.

„Mějcźe ſo ſami ſa tych, ſo ſcźe w hrěchu morwi, ale źiwi Bohu w Khryſtuſu Jeſuſu naſchim Knjeſu.“

Wſchitko, ſchtož na ſemi była a ſo hiba, je ſakonju naſtacźa a roſcźenja podcźiſnjene. Pohladaj na mózny ſchtom, kak je tola naſtał a naroſtł ſ małeho ſymjenjoweho ſornjatka. Zyły ſchtom teźi w ſymjenju a niczo ſo njepſchicźini, ale wón dyrbi ſo roſwiwacz a wuroſcz do korjenjow, ſchtoma a króny. Pohladaj na muża w jeho ſylnoſcźi, kak je wón naſtał a naroſtł ſ małeho dźěſcźa, kotrež je ſo junu wot maczěrnych rukow noſyło a kubłało. Zyły muž teźi w dźěſcźu a niczo ſo ſ wonka njepſchicźini, ale dyrbi ſo wuroſcz a roſwiwacz w ſcźerpliwoſcźi. A kſcheſcźijan je też ſchtom plodźeny pſchi wódnych rěkach ſwjateje kſchcźenizy, a jeho ſmutſkowne źiwjenje je kaž roſtlina ſ Bożeho ſłowa naroſcźena, kotraž korjenje, cźěło a krónu dobywa. A kſcheſcźijan je też dźěcźo, Bože dźěcźo, ſ bójſkeho ſymjenja plodźene a ſ mlokom Bożeho ſłowa naſyćene. Ale dyrbi ſo wuroſcz a wukonjecz, tak dołho hacz je jow na ſemi źiwy a je ſakonju roſcźenja podcźiſnjeny kaž wſcho źiwjenje.

We cźim dha nětk wobſteji jeho naſtacźe a roſcźenje? We wſchědnym wotemrjecźu hrěcha, we wſchědnym ſtawaju k źiwjenju. Runje dokelž je kſchcźijan pſches wěru do Khryſtuſa hrěchej wotemrjeł, dha dyrbi w mozy teho też wſchědnje wotemrěcź a runje dokelž ſ Khryſtuſom pſches wěru ſtanył je, teho dla dyrbi wſchědnje w nowym źiwjenju khodźicź.

Wſchitke bójſke bycźe ujeſte jow delekach ſchtalt roſcźenja. Tak rucźe hacz pſcheſtanjeſch ſo kſchcźijan cźinicź, by pſcheſtał kſchcźijan bycź. Schtom, kotryž njeroſcźe, wotemrěwa, a dźěcźo, kotrež ſo njeroſwije, ſo cźini bědnik; kſchcźijan, kotryž wſchědnje w pokucźe a wěrje njepſchihjera, wotebjera, hinje a ſłabnje. Schtóž ſo wot kapitala źiwi, tón rucźe wołhudnje, a ſchtóž na ſwojich drožđźach leźo woſtanje, tón wokiłałi. Teho dla Luther praji: „Kſchcźijan je pſchezo w hotowanju, nihdy w hotowoſcźi.“ Ale runje teho dla njeſmě naſche hotowanje tu delekach ſaſtacz, njeſmě wojowanje pſcheczíwo hrěcham wotpocźowacz ani roſcźenje duchowneho źiwjenja ſo ſadźěwacz. A tutaj dwaj kruchaj blíſko hromadźe wiſźataj: tón nowy cźłowjek jenož tak wjele ruma k wudokonjenju dobywa, hacz temu ſtaremu cźłowjekej ſo wotwojuje, a ſaſo tón ſtary cźłowjek ſo jenož tak daloko ſacźěri a pſchewinje, hacz tón nowy cźłowjek mozy dobywa ſ towarſtwa ſ Bohom. Wſmi ſebi pſchirunanje na dubowych łopjenach w ſymje: kak ſteja tak ſuche a ſwjadłe, a tola tak twjerde na haloſach. Symſke wichory duja a ſchaſźeja, ale te ſwjadłe łopjena woſtanu twjerde. Hakle, hdyž nałětne ſłónczko pſchińdźe a jeho horzota dubowy ſchtom pſcheczehnje, dha naſtanje hibanje a źiwjenje hłuboko nutſkach, a hakle wubiwaze pupki wotſtorkuja ſwjadłe łopjeńka. Tak je w kſchcźijanje: Horzota Khryſtuſowje luboſcźe, nowe cźěridło teho Ducha, kotryž

stary hrěch w bójskej mozy pschewinje, a kwětki a płody swjatego Ducha ßu, pched kotrymiž czěłne skutki pańycz dyrbja. To ßu potajnstwa snutskownego žiwjenja, kotrež ßo spochi jenož w pohrjebanju stareho człowjeka a w stawanju noweho człowjeka pokasuje.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pižmje

abo

kajke mužle nadeńdźech, Boże ßłowo czitajo.

Podawa ßwěrny czitař „Pomhaj Bóh=a".

Wopyt na horje Ararat.

(Pokraczowanje.)

Sajtupichmy do najwjetscheje wschěch zyrkwjow. Wjeßeli běchmy pschekwapjeni wot kraßnosćze wyßokeho, se stokpami debjeneho Božeho doma. Tšěcha běsche rospadała; njebjeska módrina kryjesche dźenßa stokpy. Pschekhodźichmy rospadanki prěki a po dołhosći, dońdźechmy też dele do kraßneje hłubiny, hdźež rěka Arpačaj schumjesche. Wschu tule hłubinu běsche rěka po dołhich lětach wurykła a wschu wotrytu skału k morju wotpławiła. W mjehtich skałach pschi brjosy wuhladajch mnohe wurhty prósinjenczy, hdźež ßu něhdy spokojni ludźo bydlili.

Hdyž běchmy rospadane město pschekhodźili, běsche nasch wodźer wot bratra Schczěpana skopika kupik, běsche jeho sarějak a spjekt; tak nadeńdźechmy pola muicha ßwój wobjed. Na Kawkasu, w Tiflišu a w Armenskej smějesch poręko wobjed bjes wowczeho mjaßa. Wowcze mjaßo wohladajch warjene abo też pjeczene stajnje pschi snědanju, wobjedźe a ßwaczinje, so ßo słónczinje jeho wohidźijch, hdyž njejßy, kaž tamni ludźo, na to ßwuczeny. W mějcze Ani ßo s tym troschtowachmy, so něko bórsy poßledniejho skopika na blidźe wohladamy. Nasch pucz wjedźesche naß dźeń a blize k Europejskej semi, k naschej domisnje.

Nozy pschińdźechmy saßo do Alexandropola. Rano sahe puczowachmy dale pschi módrym njebju. Dźeń pucza po runinje mějachmy pched ßobu. Pschi puczu twarjachu železnizu s Karßa do Tiflißa, posdźisho pschińdźechmy do Bambakowego doka, do rjenje ležaneho žydleschcza Karaklis, kłowneho hnězda „čhrobłych rubježnikow". Skónczinje pschińdźechmy nozy posdźe do Delijana. Jenož mało hodźinki mózachmy tu pospacz. Druhi dźeń mějachmy hischcze 70 wjerstow hacz na pschichodnu železnizu stazinju, hdźež mějachmy s cząhom popołdnju w 4 hodźinach wotjećz. Rano sahe jedźichu nasche wozy po dróhy dele w kraßnym lěßojtym dole, hdźež běchmy pched tydźenjom Araratej ßo blizili. Prawy cząß pschińdźechmy na stazinju Akstafa a bórsy dowjedźe naß cząh do Tiflißa.

1. knihi Mójsaßowe, 10. staw.

Noachowych ßynow narod a pschichodni.

I. Schtuczka 1—5. Prjedy hacz (11, 1—9) ßo narody, s Noachowych ßynow wukhadźaze, dla smějechenja rěczow po wschej semi rospróścha, a (s wuwsaczom wusłoweneho naroda 11, 10 atd.) po Božim wotpuschczenju po ßwojich puczach khodźa, poda ßo nam najprjedy troji sapiß, kotryž wschć, też najwschelakorische narody na jedyn wukhad swjedźe a, ßudźisch=li po jeho wopschijecżu, sda ßo, so je sa Abrahamowe cząßy sapißany. Najprjedy poda ßo nam sapiß Jafetowego roda. Jafet je s wótzom narodow daloko bydlazych, ale sa ßławny pschichod shladanych. (9, 27.)

To je Noachowych dźećzi narod: Sem, Ham, Jafet, kotsiž płodźachu dźećzi po lijenzy; s nimi je ßo wobßydlika wscha semja.

Jafetowych ßynow běsche ßydom. Gomer je s wótzom Kimmersich abo Keltow, wobydlerjow pschicżornomórskich krajinow, Magog s wótzom Skythow, Madai s wótzom Medow, Javan s wótzom Jonisich, Thubal s wótzom Tibarenow w póśdnischej krajinje Pontuß, Mejech s wótzom Mosthow na mosskhowsich horach mjes Ararátom a Kawkasom a Thiraß s wótzom Thrakow.

Gomerowych (1. Jafetowy ßyn) ßynow pak běsche 3; s nich je Askenas s wótzom Germanow (Nemzow) po židowsim měnjenju, abo Askanow w ßewjernej Phrygiji, Riphath s wótzom Riphow mjes Waldajiskimi a Karpatskimi horami, hdźež dźenßa wobßebje Polazy bydla, a Thogarma s wótzom Armenow, kotsiž ßebi dźenßa hischcze Thorkamatsi narjekna.

Javanowi (4. Jafetowy ßyn) ßynojo ßu: Elisa s wótzom Elisejskich abo wobydlerjow Peloponnesa, Tharsis abo też Thersija s wótzom Dorow w Hellaßu, Kithim s wótzom Kitienjow na Kypersej kupje, kaž też Karow na kupach ägäiskeho morja a Dodanim s wótzom Dardanow w Epirußu.

Wot tutych Jafetowych potomnikow ßu rosdźěłene kupy ludow po ßwojich krajach, t. r. s nich wukhadźeja pohanske ludy, kotrež bydlachu něhdy na kupach ßrjedźoseńskeho morja a w pschißrjedźoseńskomórskich krajinach, a kotrež ßo posdźischo rosschěrjachu do ßrjedźeuropejskich krajinow. Wschě jich rěcze wukhadźeja s jeneho rěczneho korjenja: s indoeuropejskeho.

Tak wukhadźeja s Jafeta Indowje, Medowje, Armenszy a wschě narody a ludy bydlaze wot Kaspijskeho hacz k atlantiskemu morju, hrjeckie, romske, schpanijske, galliske, britanijske, germanske a ßłowjanske splahi. Kak ßwědomliwe a prawe ßu sapißi we wukhadźe wschelakich splahow wobßwědcza nam dźeń a bóle najnowsche wědomostne pschepytowanja. Póda pak mamy też na to kedźbowacz, so ßu do tuteho sapißa narodow jenož prěnjotne narody sapißane; tute ßu ßo posdźischo wschelako směschake a s nich ßu wuthadźake narody, we kotrychž nam powjedźa stawißny.

II. Schtuczka 6—20. Něko sczěhuje sapiß Hamowych narodow. Hamowi potomniszy mějachu cząsto s nim wobkhad; snutskownje pak běchu Božemu kralestwu s cząim ßdalenischi a njemějachu ani nadźije, kaž Jafet, ani ßłubjenja kaž Sem, ale khodźachu dźeń a stajnje w kwałach narodow Jafetowcho a Semoweho splaha a shubjowachu pisches nje ßwoju ßamostatnosćz hacz do dźenßnischeho dnja.

(Pokraczowanje.)

Myto sa pscheradu.

(Pokra=zowanje.

Pobity khěžor hischcze dokho měr njeszczini. S nowa wón wójska brónjesche, hussitske spjeranja poddußyćz a cząsti kraj do ßwojich rukow storhnyćz. Hussitojo wostachu teho dla k woborje ßwojeho wótzneho kraja s wjetschinu. Mjeńsche cząstdy cząhachu pisches cząste mjety s mjeczom a wóhnjom na wokolny kraj. Wożebje Lužija dyrbjesche pod jich hněwom rjecz. A cząeho dla? Pschi sapoczatku wójny běchu Hussitojo do Lužizy późkow późkali a jich proßyćz dali: „Pójcze nam na pomoz! Dźerżcze ßo k nam!"

Lužizy tnjeza a města pak běchu na khěžorowej stronje. Sa to na nich wodźiwa ßłowa njewjedro pschicząhamy.

To wěscze, s wójnami swodźiwja bitwarsti lud, a wjeczeńske słoby ßurowzow wschěch hischcze ßurowischich cząuja.

Schtóž wo nawalach cząstich wjeczerjow do Lužizy w khrónikach czita, temu je hrosno, hdyž widźi, kak pola wupuscząja, bróżnje a hródze wurubja, s konjemi žně wupaßu, kak rubja a pala w městach a na wßach, a kónzuja ludźi, kotsiž jim nochzu dacz sakhadźećz.

S zyka: tehdy bě srudny cząß.

Khěžor Sigmund, mjerch tudomnych krajow, bě ßwěrutschiwjeństi a ßłowokamarsti ßłepz.

A hdźe běsche bohot, hdźe ßudnik, kiž njebył kaž praischiwy Pilatus?

A zyrkwinszy wjeńchojo, biskopojo tajzy a hinasschi, njeběchu woni s wulkeho dźěła kaž Hanaß a Kajfaß?

A wbohi lud na wßach, njebě wón wot wjele knježich dajeny a teptany stepcz?

Města njedachu na wßach rjemjeßłam bycz, tak so dyrbjachu wjeßnjenjo do města po twory khodźicz a w khudobje wostacz a měsczanam bohatstwo powjetschecz.

Někotryžkuli pan bě na dróhach rubježny hejtman a w ßwojej wßy wužerny wjelk.

Wjele panow běsche pschecżiwo městam, dokelž jim s rjemjeßłom a s pschekupstwom k bohatstwu dźěsche. Duž rubjachu měsczanam na puczach twory, hdyž chzychu tuczi ße ßwojim wudźěłkom něhdze na hermank.

Města pak sběhachu brónje pschecżiwo nim, powrócżachu jich rubježne hrody, a kotreho popadnychu, temu bě schibjenja wěsta.

Tak běchu wschitzy pschecżiwo wschitkim, a pschi wschěm tym hubjenstwje nichtó hubjeńschi njebě, hacz robocżan.

Schto k temu cząsti ßydom krócz mudrischi praja, kiž pschezo tak s pokrej hubu ßłwala, kak dobry je tola „stary dobry" cząß był.

* * *

W tehdyschim čzašu bě hischčje Łužiza khežorski kraj. Hdyž běchu njemdrjeni Čjescha khežora Sigmunda sa krala saczižli, wosta Łužiza khežorej žwěrna. Tón s čzašom widžesche, so to jeho žwěrnym k dobrom njewuńdže. Teho dla wón hnydom pichi spočzatku sběžkow krutu pichikanju da, Budyschin, jako tež druhe łužiske města k njepschewinjomnej twjerdžisnje wobkruczicž, so by tu wuczek psched Čzechami byk.

Duž khwatanza nasta, swadane staze saraczenja ponowicž, pschedmurje smjerdžicž a stokcižicž a s tšelnym wězemi wobarnowacž, khluboke hrjebika narycž a psched městom po wšitkich bokach wyšoke nažypy natwaricž. — Budyschin dosta wot panow s wokolnych ryczeřiskich kubkow robočanow; tachantstwo płaczesche čzrjódy najatych muži, tež abtissina s klóschtra Marijineje Hwěždy póšła na tři sta robočanow žem, a měsczanska rada wobstara k tšelenju pólura a kulow nadosczž a wóšomnacze kanonow.

Ale tute woborne naprawy žame njeběchu dosczž pomozy. K nim žłuscha tež wojeřski lud. A dokelž bě wojakow mało, dyrbjachu wschitzy mužoju we łužiskich městach bróń nakožecž wuknycž, so móhli nadpadowazych se žmjerczu witacž.

Budyschin wjele lět hjes kschiwdy wosta, mjes tym so mějesche Kamjenz, Lubij, Zitawa, Shorjelz a wjele wžow w popjele žwojich žydlischczow storžicž a płakacž.

Sso na wobtwjerdženy Budyschin dacž, bě tym trapjerjam hrosa.

Nimo Budyschina wschak běchu hižo czahali a žo na njón s hněwom měrili; ale kak chžyli žo tajkeje twjerdžisnj smozowacž, kotraž je wot hobrjskich stakow a wyšokich murjow a wobrónjenych mužow schkitana. A tola žo napošled na njón sthroblichu.

* * *

Paßmo njemdrych Hussitow, žnadž na schtyri tyžaz muži žylne, žo wot Kamjenza žem na město showri. Skasywschi Kamjenz, klóschtr Marijineje Hwěždy a Kulow žo na Budyschin pschihnachu. Jich nawjednik Měczižkławczk pschikasa městu: Wotewrěze wrota, abo běda wam!

Sso rosumi, so žo to njesta.

Kak móžesche hejtman Hussitow tak hrosyczž a žebi myžliczž, twjerdžisnu dobyczž? Hdže dyrbjał jenož rěblow a druheje pschiprawy nabracž, so by móhł po skakach horje a psches murje do města saléśczž? Wón pak wjedžesche, so jemu w měsče pscheradnik žłuži.

Radny knjes Prischwiz bě žo sa wulki pjenjes k pscheradže nawabicž dał; a to běsche s dwěmaj njepscheczelomaj města potajnje jednał, a niž jenož s jenym žamlutkim. Prěni bě swólba wjeczižnych a sawitnych panow; druhi bě wodžeł hussitskeho wójska.

Prjedy pißachmy, kak běsche wulki dźěl jemjanow na łužiske města polny słobow. A Budyschin běsche jim najbóle do wočow kakazy cžerń. Wobžeže běchu mjes nimi tijo, kiž na pschiležnosczž kakachu, Budyschin do jemje steptacz a sniczicž. A dokelž njeběchu se žwojim ludom dosczž mózni, namokwjachu tež druhich k tajkej słóczi. Pißane steji, so chžychu Nježwaczidliskeho pana saraspycž dacž, dokelž tón njechasche žobustaw pschi ich njeskutku bycž. — A schtož žo jim je žamej mozu móžne njesdasche, k temu žej lescž a pscheradu na pomoz wsachu.

W měsče snjachu radneho knjesa Prischwiza, kaž hižo prajachmy. Tón drje bě žobustaw Budyskeje rady, ale ska waka, niž duschny a sprawny kaž Josef s Arimateje, žobustaw wyšokeje rady, nam s biblije snaty.

Winowy pičž a na kóstki hracž a na lubki dźiwi, běsche wón spochi w pjenjeżnej nuzy. A tajki žo s wulkej hromadu pjenjes rad popadnycž da.

Tři žłužby to běchu, schtož bě žlubik.

Prěnja bě: Měsczanam pólur womaczecž, so žo k tšelenju hodźik njeby.

Druha: Město sapalicž, hdyž chze njepscheczel psches murje, so bychu woborniżu k haschenju běželi.

A tjecza: Wrota wotewricž, hdyž budze schmjatanza a ropot wóhnja dla.

Hdyž žo wrota wotewrja, njech žo nawjednik se žwojim ludom do města wala, ludźi kónzowacž a domy swurubicž a sesapalecž.

Jenož jeho domej žo nicžo stacž njedyrbi. A so bychu wjedželi, kotry jeho dom je, jón Prischwiz wusnamjeni. Hlajcže, Rahab w Jerichu do wokna žwojeho domu cžerwjeny schtrykk swjasa; Prischwiz pak chžyche cžerwjene zyhele do woknow stajicž, so bychu rubježnizy jeho dom snali.

A hischčje něschto bě žebi wysche pjenjeżneje msdy wujednał: By-li wscheje wězy wina na jjawne pschischcha a měsczanske knjesjtwo jemu na kosce schcho, žlubichu jemu rubježni knježa, so by pola nich na hrodže wuczek měł.

Prjedy prajachmy, so je pscheradnik s dwěmaj stronomaj jednał.

Ta druha strona běchu Hussitoje, w lěhwje psched městom wonka.

Tež s tutymi bě wón djažowsku pscheradu tkał. A kajtich sapletkow s tutymi běchu ryczerjo pletli, schtó wě? Lohko je k wěrje, so běchu woni Hussitow žem schczmwali, so móhli s jich pomozu skaženje města skerscho wukonjecž.

Jene je wěste: pschesjene běschtej wobej stronje, Hussitojo a ryczerjo, w dobytym měsčze sahubjecž a rubicž.

Potajtim kakasche njesboże snatska a swonka měsczanskich murí.

(Stónczenje pschichodnje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Pjatk tydźenja wumrje w Stróži pola Rakez wušłużeny knjes wuczer Gustaw Eduard Běrnik. Wón běsche nimale 78 lět stary. Wón běsche najprjedy wot 1844—1868 wuczer w Schczeńzy, wot 1868—1894, hdyž žo na wumjenk poda, s wuczerjom w Stróži pola Rakez. Hacž runje běsche wón rodženy Němcz, wón tola žerbsku rěcz derje nawukny. Wón je tež s wulkim žohnowanjom w žwojimaj žerbsimaj schulomaj dźěłak a žo prózował. Wón derje wjedžesche, so móža dźěczi jenož něschto hódne nawuknycž, hdyž maju žerbskeho wuczerja. Haj, žamo hdyž běsche žo njebo-czičzki na wotpočzink podał, wón make dźěczi wokoło žebje shromadźi, so by je rjane biblijse historije w žerbskej maczěrnej rěczi powjedał a wucził. Sa to běchu jemu tež starschi jara dźakowni. Kajku wulku luboscz je žebi wón psches žwoju žwěrnosczž w žwojej wožadźe dobył, sa to běsche wopokasmo to wulke dźělbracze pschi jeho cžestnym khowanju w Rakezach. Haj, žwěrny žerbski wuczer je žwojej wocži w žmjerczi samknył. Sa nim dźe hnuty dźak wschitkich, kotriž žu nehdy k nohomaj žwěrneho wuczerja žydali!

— Gustaw-Adolfski žwjedźeń Budyskeho wokrježneho towařstwa budze žo — da-li Bóh — nasymu w Hucžinje žwjecicž. — Sa nasche zyrkwinske žwjedźenje žmy pschi rjanym Nježwaczidlskim žwjedźenju rjane waschnje widźeli, kotrež je hódne, so by na nasichch žerbskich žwjedźenjach prawo wobthowale. W Nježwaczidle žo nam tak derje na žerbskich kaž tež na němskich kemschenjach spěwajome khěrluscke a intonazije na cžischczanej papjerzy do rukow dachu, so nichtó spěwařskich njetrjebasche. Tole waschnje je jara dobre. Kajka to wobczěžnosczž, hdyž dyrbja zuły s druhich wožadow daloko žwoje spěwařske žobu nožycž. K temu móhł žo rjany khěrlusch s nasichch Zionskich khložow po snatym khložu žobu wuspěwacž, dokelž mamy w nasichch spěwařskich mało khěrluschow, kotrež žo ja nasche zyrkwinske žwjedźenje hodźa. Duž njech tole dobre a wužitne waschnje žwoje prawo wobthowa na nasichch žwjedźenjach.

— Knjes duchowny Mikela s Kumschiz je wot zyrkwinskeje wyschnosczje sa pomoznego duchownego do Zitawy postajeny a žo tam s nowym měžazom pscheždył.

Knježa wuczerjo, kotriž maja lětža jako wojazy žłužicž, pschebywaju pschi 103. regimencze w Budyschinje. Wot Sserbow je pschi wuczeřskej kompagniji lětža jenicžki, kn. zyrkwinski wuczer Pětrk s Budyschinka. Někotri druhy, kotriž maja hischčje druhe pruhowanje w tym lěcze cžinicž, je žo wotpuschczíko, so hakle k lětu žłuża.

— Khwaczanske wojeřske towařstwo je sandźenu njedźelu žwoju khoroj poßwjecczíko. Wschitko je žo derje wumjedło. Knjes sarar Sarjenk měsjesche poßwjecczenstu rěcz. Towařstwow běsche žo rjana liczba s wokolnosczje seschło. Duž je žo žwjedźeń derje poradźił. Njech je wón tež dale snamjo sa pschichod tehole młodeho towařstwa, kotrež wschak je žo w dobrej myßli sakožiło, kotrehož potrěbnosczj pak na prěnje prawje dopósnacž njemóžachmy, dokelž žu koło wokoło Khwaczizj wschudźom wojeřske towařstwa, tak so drje wone, něrkole něschto psches 20 muži, na dalsche poßylnjenje liczicž njemóže. My pak towařstwu s wutrobu rjany pschichod pschejemy.

— Maleschanske 100 muži sylne wojerske towarstwo chze po 4 lětnym wobstaczu swoju nowu thoroj njedźelu 2. septembra, to je 30 lětny wopomnjenski dźeń na bitwu pola Sedana, poswjeczicz.

— Kak so wěrnuwsnacza po Saksej rosdźěla? Po poßlednim liczenju pschinźe na Budyske wokrjesne hejtmanstwo 347,770 lutherskich, 259 reformirtskich, 34,892 romsko-katholskich, 34 němsko-kath., 278 Zidow a 1854 druhowěrnych. Na Drazdźanske wokrjesne hejtmanstwo: 1,005,529 luth., 2959 reformirtskich, 51,909 romsko-katholskich, 312 němsko-kath., 2867 Zidow a 4079 druhowěrnych. Na Lipczanske wokrjesne hejtmanstwo: 906,616 luth., 6520 ref., 25,793 romsko-kath., 501 něm.-kath., 5109 Zidow a 2586 druhowěrnych. Na Zwikawske wokrjesne hejtmanstwo: 1,355,755 luth., 800 ref., 29,692 romsko-katholskich, 581 němsko-kath., 1648 Zidow a 5132 druhowěrnych. Potajkim w zynym kralestwje: 3,615,670 lutherskich, 10538 reformirtskich, 140,225 romsko-katholskich, 1428 němsko-katholskich, 9902 Zidow a 13,631 druhowěrnych.

Njeskomdź praweho czasa!

Jako Salmasius, zkawny wuczeny, na zmjertnym kozu leżesche, praji won k tym, kotsiž wokoko njeho stejachu: „Ja zym zyky zwět czasa zhubił. Hdy by so mi hischcze jenu léto zíwjenja pschistajiło, ja bych jo nakozował k czitanju knihow wschitkich knihow."

Tak jich wjele praji, hdyž k konzej dźe. „Jeno so bych hischcze junkrócz móhł wot spocząta sapoczecz — ja bych jo czisce hinak czinił" — pschi tym pak zaneje pschithilnosce njesjewja hinaschi bycz, ale wschitko dźe po starym dale. — „Hdy by mje Bóh luby Knjes jenož hischcze junkrócz wustrowicz chzył — jenož so by mi hischcze s tuteje nuiy wupomhał — kak chzył ja potom pobożny bycz, czisce po jeho woli żiwy bycz!" A hlaj, sa nekotre njedźele je wschitko sabyte. Wschędne żiwjenje se zwojim njemerom a bědźenjom, se zwojimi starosczemi a zpytowanjemi je s tebje sazo stareho człowjeka ferjinko, kotryž ko mało wo Boha stara. — A tola zu te dny shubjene, na kotrychž so sa Bohom njepraschesch, kelko je jich sa léto? Kelko w twojim żiwjenju? Tele shubjene dny a hodźiny sapiżaju so do knihow żiwjenja. Wone budza pscheczíwo tebi zwědczicz na dnju Suda. Tez wo tym zebi Bóh wotmolwjenje żada, kak by zwój czaß nakożił. „Ja chzu jón pscheczinicz s czitanjom knihow wschitkich knihow!" Njedaj so zanemu dnjej minycz, bjes teho, so by Bože zkowo czitał. Potom so tón dźeń sa wěcznosc njeshubi, a twoja duscha so tez njeshubi sa wěcznosc.

Czin něschto sa teho Knjesa!

Na bitwischczju pola Gettysburga bě so horza bitwa bika. Mjes sranjenymi běsche pólny předar, s mjenom Rastman, kotryž běsche na khribjecze czesko sranjeny, dokelž běsche fón na njeho padnył. Czorna, srudna nóz pschinźe, a jako won w najzakożnischich bolosczach leżesche a so hibacz njemożesche, zkyschesche won khłóz mrějazeho: „O mój Bože!" Won kedźbowasche, a wali so psches luże krwe, hacz won k mrějazemu pschinźe a s napinanjom wschech mozow jemu wo wumożenju psches Khrystusowu zmjercz runje w prawej hodźinje, hdyž so mrějazy wot kraja żiwych dźelesche, powjedasche. Duž pschinźeschtaj k pólnemu předarjej dwaj wojakaj a prajeschtaj, so njedaloko hejtman w mrěczu leži. S dobom bě won hotowy, so wot njeju s wulkej czywilu k skutkej zmilnosce donjesc dacz. A tak předowasche sranjeny hischcze wjele mrějazym wo tym, kotryž je zmjercži móz wsak, żiwjenje a njesachodnosc pak na zwěrko pschinjesł. A schto wě, hacz zu hdy bóle hnute a troschtowaze zkowa s erta wuschke, hacz w tamnej zakożnej nozy na krwawnym bitwischczu. A by strowy pólny předar mrějazym towarscham to zame pożylnjenje pschinjesc móhł?

Ale druhe praschenje nam ryczeřiski skutk sranjeneho troschtarja blisko wjedze: By znano won lěpsche położenje sa zwoje bolosczе měcz móhł? Ja s czejka werju! Myßlu zebi: na khribjecze so njehibajo leżecz, dokłu nóz niczo czinicz měcz hacz zakożsczicz a skorżicz, by zakożnische było, hacz we wjchej stysknosczi a czwili wokoko nosceny bycz, so by zwojim towarscham w czerpjenju hnadu a mrějazym pożledni troscht pschipowjedał. To da tez bolosczе sranjeneho khribjeta snjesc.

Abo njeje tak, hdyž do wulkich bolosczow, do stysknosczе a bojasliwosczе pschinźemy, so potom troscht a nowu móz namakamy, hdyž Bohu s zykej mozu zkużimy?

My dyrbjeli tez wo tym wot dźeczi zwěta wukmycz, kotsiž w nuiy druhego zrědka njesnaja, hacz so psches dźěło rospróschicz. Mamy lěpsche żórka troschta hacz wone, pschi tym wschěm pak je tole napominanje nusne:

Czin něschto sa teho Knjesa!

Něschto k rospominanju.

Kschesczijanske zakbowanje.

Terstregen by sa czélne brachi husto jednore domjaze zrědki wukasał. Wo tych pak my dźenza njepowjedamy, my pak rezept sdźělimy, kotryž je jako lěkař dusche wukasał:

Lut srudnosczе, 30 lutow sczerpliwosczе, 15 lutow hlubokeje ponižnosczе, 30 lutow zmilneje lubosczе. To wschitko hromadźe rostołkaj w tołkaczu zylneje wěry, nażypaj nuts ½ punta nadźije, sczin jo do pónowje prawdosczе, staj jo na woheń dźiskeje lubosczе a měschej jo se kżizu nutrneje modlitwy, lin jo do zudobja wobstajnosczе, wodźej jo derje, so njeby płěsnjawz prósdneje czesczе nuts pschischok a s tej zakbu masaj zo wschędnuje rano a wjeczor. Wona tebi pomha.

* * *

Wěra.

K kschesczijanskemu mužej, kiž pjeczaty dźěkasche, pschinźe junkrócz Knjes a jeho proschesche, jo by jemu pjeczat wudźěkał, na kotrymž je snamjo wěry. Prjódźkpiżacz jemu nicżo njechasche; ale snamjo wěry dyrbjesche horkach bycz. Hlaj, duž tón, kiž wěru derje snajesche, hwěsdu na pjeczat wudypa a koło wokoko te łacżonske zkowa: coelis pendes, terrae servis, po zerbsku: na njebesjach wiżam, semi zkużu! — Luby czitarjo, masch ty tez tajku wěru? Szwěczijsch zo tez jako hwěsda w twojim domje, w twojim zuzodstwje, mjes twojimi towarschemi a wuczomzami?

* * *

Czaß — Wěcznosczz.

Na horje w Tirolskej steji wopomnjenska tafla, kiž naß k rospominanju wabi. Na njej je wobras bura, kotryž s konjom a wojom do khlubiny padnje, widźecz. Spody jeho mjena czita pucżowar khłoke zkowa: S czaßnosczе do wěcznosczе daloko njeje w 10 h. wotjedźech, a w 11 h. tam běch.

* * *

S powołanja a sa powołanje.

Kak masch zo sthilecz. Benjamin Franklin wopyta jako młody muž duchownego Kottona Matena, kotryž jeho pschi woteńdźenju s poßleńju s doma won pschewodźesche. Duž pschinźeschtaj psches huski khód, pschi czimž jemu pschiwoła: „Sthilejcze! Sthilejcze zo!" Dokelž Franklin to na prenje zkowo dosc njesrozymi a hischcze krocżel do prědka czinjesche, zo s zkowu wo hrjadu praßny, kotroż prěki psches khód dźěsche. Duchowny praji: „Mój luby, Wy ścze hischcze młody a macze zwět pched zobu; nawukncze zo sthilecz, jo byschcze psches njon pschescholk a wy budźecze zo wschelakeho storczenja sminycz.

* * *

Epaminondos

póhan mrěžo rjekny: „Ja zym dosc żiwy byl, pschetož ja wumru njepschewinjeny." Kschesczijan pak móże prajicz: „Ja zym dosc żiwy byl, pschetož ja wumru pschewinjeny — wot lubosczе Khrystusowej."

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske zyroty:

N. s R.	2 hr.
L. s Z.	1 „

Hromadźe: 3 hr.

W mjenje wbohich zyrotow praji wutrobny dźak

Gólcz, redaktor.

„Pomhaj Bóh" njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tez we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin" na wßach a w Budyschinje dostacz. Na schtwórcz lěta płaczi won 40 np., jenotliwe czisła so sa 4 np. pschedawaju.

Samolwitny redaktor: farar Gólcz w Buyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśto 30.
29. julija.

Łětnik 10.
1900.

Sserbśke njedźelśke łapjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjej knihicźiśchczeźni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtłětnu pschedplatu 40 np.

7. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jes. 54, 10.

„Skerje budźa hory ßo hnucź a hórki ßo swróćźicź; ale moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróćźicź, a tón ßlub mojeho mèra njebudźe ßo wot tebje prjecź hnucź; praji tón Knjes, twój ßmilny Bóh."

Hdyż wjeczor ßwojej wocźi horje k jaßnemu njebju posběhnjesch, wuhladasch tam ßyłu ßo błyschczatych hwěsdow a sacźujesch něschto wo tym, schtož je psalmistu sapschimnyło, hdyż wón spěwa: „Njebjeßa wupowjedaju Bożu cześcź a twjerdźisna pschipowjeda skutk jeho rukow". Jena hwěsda pak je jaßnischa hacź druha a sda ßo cźi, każ bychu někotre naschej semi blizśche byłe.

Sswjate pißmo je też tajke njebjo s jaßnymi błyschczatymi hwěsdami. Te hwěsdy ßu te ßlubjenja Boże a hdyż wożebje w nozach ßwojeho źiwjenja ßwojej wocźi k nim posběhujesch, tebi wutroba poskakuje w djakowanym wopomnjenju njeskóncźneje ßmilnosćje nascheho Boha, kiž je tajku połnosćź ßwěła ßwojeje hnady na nasche źiwjenje wulał. Ale tu je też tak, so je nam jena hwěsda blizścha hacź druha. Jene ßlubjenje je wjetśche hacź druhe. Psches někotre mójesch prawje hłuboko do Bożeje ßmilneje a dobroćźiweje wutroby pohladacź. Tajke ßlubjenje je też nasche ßłowo Jes. 54, 10. To je jene najjaßnischich hwěsdow na hnadnym njebju Božim. A schto to ßłowo praji? Hory budźa ßo hnucź. Pomyßl ßebi, schto dha je twjerdscho hacź hory! Na semi niczo njeje, schtož by twjerdśche było. Hórki budźa ßo swróćźecź. To stysknе wołanje bjesbóżnych na dnju ßudźenja: Hory, padajcźe na naß, hórki, pschikrywajcźe naß! njebudźe podarmo. Wschemu, też temu najwjetschemu, je kónz postajeny. Luby kschećźijano, njejßy ty to też hižo w twojim źiwjenju nashonił, so te hory, na kotrež ßo ty spuschćźesche, te hórki, na kotrychž ßo ty wjeßelesche, ßu ßo hnuke a swróćźałe, dokelž běchu sachodne? Njedopomnisch ßo na luboscź a pschećźelstwo, w kotrymž ty dołho słóże a radoscź ßwojeho źiwjenja namakasch? A hlaj, cźaß pschińdźe, hdźež bě wschitko nimo. O, kak sjebany je tón cźłowjek, kiž ßo na sełuke, na kubła a cźłowjekow, pokłady a wjeßela spuschćźa. A hdyż bychu też twjerdźe stejałe, wone maja tola ßwój kónz. A hdy bychu tebi dołho wostałe, wone maja tola ßwój kónz. A hdy bychu tebi dołho wostałe, w ßmjercźi tebje wopuschćźa a tebi niczo wjazy pomhacź njemóża.

Jenož jene wostaje: moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróćźicź a tón ßlub mojeho mèra njebudźe ßo wot tebje prjecź hnucź. Tón ßlub teho mèra, kiž je w Khrystußu s nami sćźinjeny, wostaje wěcźnje. To je tón ßlub, so je nam tón Knjes ßwój měr dał, so je naß ßwoje dźěćźi wuswolił, kotrymž wón hrěchi wodawa, kiž wón w ßwojej ßmilnosćźi psches źiwjenje pschewodźa a w ßwojej wěcźnej ßwěrnosćźi sbóżnych cźini. Tón ßlub njemóże a njebudźe ßo hnucź. Ty mójesch ßo sablndźicź a tón ßlub łamacź — wón wostaje ßwěrny a ty wostanjesch, hacź runjez by njepoßłuschny był twojemu Knjesej, tola Bože dźěćźo.

A teho dla tež jeho hnada žo wot tebje njewrócźi. Tón Knjes sa tobn khodźi w njesprózniwej sćerpliwosći tu na hrěschnych puczach twojeho žiwjenja a cźe pyta psches hłóß twojeho žwědomnja abo psches wodźenja a domapytanja. Njech tebi tež na semskim pobrachuje, jeho hnada tebi wostanje. Wona tebi pschezo s nowa Jesom Khrysta dla hrěchi wodawa. Wona tebi w srudobje twoje žyly swotrěwa, a wona je pschi tebi w žmjerći, hdyž dyrbisch wscho semske wopuschćićź, hdyž žana pscherćelska ruka tebje njedźerži a tebje psches cźěmny dolh dowjedźe; wona wot tebje žo njewrócźi. K njebjeskim wrotam tebje donjeße a do jeho měra tebje sawjedźe. Njeje to lubosna hwěsda, kotraž nam žwěcźi; Kak sbóżni žmy, so móžemy w tajkim rjanym žwětle khodźićź! Ty žo ženje njemóžesch njesbožownу cźucź, hdyž to žłowo we wutrobje njeßesch. A pschi tym je to jenož jena hwěsda. Wón, tón žmilny Bóh, kiž tak psches profetu rěcźi, je hischcźe wjele druheho prajił, w kotrymž je hischcźe wjazy lubosćźe a žmilnosćźe. To je jenož pruha, kiž s jeho žwětła wot jeho trona k nam žwěcźi. Kajke sbože, so my s Knjesoweho rta wěmy, so junu nascheho Knjesa žameho w jeho hnadźe wohladamy!

Hamjeń.

Puczowanje po Bozim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitar „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójsaßowe, 10. staw.

(Pokračźowanje.)

Hamowi žynojo, kotsiž bydlachu po mjenje žwojeho wótza (Ham = horzota) w najcźoplischich krajinach nascheje semje, žu: Chus (s wótzom Athiopisch), Mizraim (s wótzom Egyptowskich), Put (s wótzom ludow w Mawritanskej a Libyskej w žewjernej Afrizy) a Kanaan (s wótzom Phönikow a Kanaanitow).

Ale Chußowi žynojo žu cźi: Seba (s wótzom ludow w krajinje Meroe, dźěla Athiopiskeje Jes. 43, 3 —), Hevila (s wótzom mahrosskich Athiopow w dźenžnischej Abessiniskej, Sabtha (s wótzom Astaborow pschi Astaboruße w Athiopiskej), Raema abo Ragama (s wótzom wobydlerjow pschistanskeho města Rhegma nad persiskich mórskich saliw) a Sabtecha (s wótzom wobydlerjow krajiny Zingis, nanajrańscheho noßa Athiopiskeje).

Ale Raemowi, (wo kotrymž runje rěcźachmy,) žynojo žu cźi: Scheba (s wótzom Sabäow w polodnischej Arabiskej) a Dedau (s wótzom Dedanitow póbla krótkonawjecźorneho dźěla persiskeho mórskeho saliwa.

Chus pak płodźesche a měješche sa žwojeho potomnika póbla runje naspomnjenych wótzow też cźłowjeka, w najstarschich stawisnach wschěch narodow zyle wožebicźe žo wusnamjenjazeho: Nimroda. Hižo jeho mjeno, po žerbsku: „Spjecźujmy žo", dopomina naß na jeho waschnje, na spjecźowanje nakhilene. Wón, powobras dolijeńskich tyrannow, poća mózny bycź na semi.

Dotalni polijeńzy cźłowjekojo běchu byli měrnje žiwi dźěłajo žwoju rolu a paßo žwój skót. Nimrod pak běšche žylny honjer psched Knjesom; spjecźujo žo pscheczíwo Knjesej, sabjerasche žo s dźiwim honťwjerskim žiwjenjom, s kotrymž tak pokračźowasche, so skónčnje sa žamymi cźłowjekami honjesche a jich kójesche a tyranstwo rosschěrjesche dale a hórje. Bóh pak po njewußlěbźomnych radach žwojeje mudrosćźe spożćźi, so žo wschě jeho khrobłe prózowanja poradźichu. Teho dla praji žo hischcźe dźenža wo cźłowjeku, na mózne a naßylne prózowanja žo saměrjazym, kotremuž žo wscho poradźi: Tón je žylny honjer psched Knjesom, jako něhdy Nimrod.

Posdźisch dosta žo jemu mjes pohanami žama bójska cźesćź. W njebjeskich „žołach", kotrymž „poß" abo hwěsda „Sirius" na pjaty stupa, w Bačchusu, t. j. Chusowy „bar" abo žyn, a w Baalu, t. j. Knjes, spósnajemy jeho, tamneho naßylneho cźłowjeka, nimale jaßnje saßo.

A spočatk jeho kralestwa, sakożeneho na spjecźowanje a naßylnosćź, běšche Babel nad Euphratom, a Erech, a Akad, a Khalne, to žu dźenžnische rospadanischcźa Warka, Nisser a město Ctesiphon, w Sinearskim kraju w Babylonskej stronje nad niżnim Euphratom a nad niżim Tigrißom.

S kraja Sinear je potom pschischoł — žnano s naßylnosćźu wuhnaty, Aßur, kotryž žo se žwojim pschiwiskom nad hornim Tigrißom saßydliwschi twarjesche Ninive (we wużschim smyßle žłowa, dźenžnische žydko Nebbi-Junus s Kojundšuckom) a Rehoboth-Ir (d. j. městne daliny, najsfeńscho narańsche pschedměsta, hdźež hischcźe dźenža rospadanki nadeńdźesch) a Kalah (dźenžnische žydko Nimrud), a Reßen mjes Ninive a mjes Kalah, žnano dźenžnische žydko Selamiyeh.

Wußěd abo wokrejß tutych městow bu posdźisch sjednocźeny do jenicźkeho wulkeho žławneho města Ninive (we wobschěrnischim smyßlu), kotrež běšche posdźisch s žłownym městom aßirskeho kralestwa.

Drušy pschekožuja fónz 10. a spočatk 11. schtucźki tak: S teho kraja je pschischoł Nimrod do Aßura, do póśdnischej Aßirskeje na narańscheje strony hornjeho Tigrißa, a twarjesche Ninive atd. Tak njeby był Aßur, hakle w 22. schtucźy naspomnjeny, se sakożerjom tamneho wulkeho žwětneho města, ale to by był też tamón, prjedy hižo naspomnjeny Nimrod. Bjes dwěla je tole prawy pschekožt a prawe srosumjenje tuteho městna.

Mizraim, druhi s Hamowych schtyrjoch žynow, płodźesche psches žwojich potomnikow Ludimske narody, a to: Ludima abo Ludaow (mawritanski lud w žewjernej Afrizy), Anamima abo Anamäow, kotsiž bydla w Nilowym delcźe w Egyptowskej, Leabima, we wjecźornej stronje wot tamnych, Naftuhima abo wobydlerjow žewjerneje pschimórskeje Egyptowskeje, Pathrusima (wobydlerjow krajiny Pathures w hornjej Egyptowskej, wokoło Thebena) a Kusluhima abo Kolchiskich (wobydlerjow krótkonarańscheje strony pschi Cźornym morju, kotsiž běchu egyptowskeho wulkhada, a kotsiž žo wot wschěch ludow tamnischeje strony zyle rasnje rosdźělachu). Wot tutych s krajiny Kolchis žu pschischli abo žu wucźahnyli Filistojo, to žu po mjenje tajzy, kotsiž žu wucźahnywschi pschischli, a žu žo saßydlili na krótkonarańschej nabrjožnej stronje žrjedźosemskeho morja mjes Gazu a Pelusionom, a Kafthorinojo, wobydlerjo kupy Kreta. Cźi žu žo dźělili něhdy wot pontiskich Kappadokow s južnych krajinow pschi Cźornym morju a posdźisch s dźěła žo saßydliwschi na krótkonarańschim brjoshy srjedźosemskeho morja, žu žo sjedunocźili s Filistami do jeneho luda.

Kanaan pak, Hamowy najmłódschi žyn, płodźesche Zidona, žwojeho prěnjeho žyna, kotryž je s wótzom Sidonskich abo Fönikow, a Hetha, wótza Hethitow wokoło Hebrona a Bersaby, Jebusija, wótza Jebusitow, kotsiž žydlachu w Jebusu abo Jerusalemje hacź do cźaßow Davitowych, Emorija, wótza Amoritow, kotsiž běchu jedyn s najwjetschich kanaanitskich splahow, kotsiž na židowskich horach a na Jordanowej narańschej stronje žydlachu, Girgosija, wótza Girgositow, Hivija, wótza Hevitow pod Libanonom, Arkija, wótza Arkitow pod Libanonom, Arvadija, wótza Aradow na kupje Aradus pschi žewjernym fónikiskim brjoshy, Zemarija, wótza wobydlerjow hórskeho hroda Simyra na Libanonje, a Hamathija, wótza wobydlerjow krajiny Hamath abo Epiphanija w Syriskej. Wot tutych žewjernych stron Palästinskeje žu žo rosplódźile Kananejskich schlachty.

A Kananejskich mjesy běchu po dołhosći wot poknozy k pokonju wot Zidona, hdyž dźesche k Gerari, hacź do Gasy, a po sćěrokosći wot wjecźora k ranju hacź pschindźesch do Sodomy, Gomorry, Adamy, Zeboima a hacź do Lasy abo Kallirrhoë na narańschim brjoshy Mortweho morja.

To žu Hamowi žynojo po žwojich narodach, rěcźach, krajach a ludach. Wokł žu po wschěm sdacźu też srjedźnu a južnu Ameriku wobžydlili.

(Pokračźowanje.)

Myto sa pscheradu.

(Stónčenje.)

Hdyž městowy nawjednik s Koldiz wjelki do hródźe s durjemi pschćićź nochźyśche, žebi roshněwany Mjecźißkawcźk wotmyßli, twjerdźinu s nadběhom dobycź.

Nadběh na město žo sapocźa.

Měsćenjo pak, Sserbja a Němzy, stejachu krucźe s woboru na murjach, kóždy kaž law. Jich wjelcźi nawal žo se žmjercźu powita.

Měsćenjo njemdrje tšélachu. Kotrymž žo mokry pólwr njesapali

wſachu pak proti a kłoki, pak walachu cźężke kamjenje na lud, ſo na murje horje drapazy.

A hdyž woheń, kotryž bě Prischwiz ſapalicź dał, na woběmaj bokomaj kotokſkeje haſzy wuńdźe, cźěrjachu jenož cźi haſchecź, kotřiž běchu ſranjeni abo hewak do krwawneho dźěła kłmani njeběchu. Ale wſchón druhi lud pak na murjach woſta a ſmjeta dźiwich nawalnikow ſ murje ſnak. Haj, žony a hólcźata kidachu warjazu ſmoku a kroſ ſurowzam na hłowu dele. — Prischwizej njeběſche móżno, njepſcheczela nuts puſchcźicź.

Cźmowa nóz ſcźini bědźenju łónz, ale Mjeczišławk njebě twjerdźiſnu pſchemóhł.

Na druhi dźeń bě runje tak żałoſna bědźenza, a runje tak mało pſchimanza wuſpěcha torhny!

A kajkeho łónza ſmeja dalſiche dny?

Woborzam rany krwawjachu, a druhim, kiž běchu dotal bjes ranow wuſchli, cźěkachu mozy ſ mucźnych ſtawow. A někotſiźkuli poczachu ſo je ſtrachom praſchecź: Kak dołho budźemy hiſchcźe ſo wobaracź móz?

* *
*

Tſeczi dźeń na nowu krwawjenzu ſeńdźe. Hižo wot ranja ſapocza ſo ſchcźerczenje a hrimotanje.

Mjeczišławczk ſapaſche ſ hněwom, pſcheczo bě hižo mnohoſcź bědźerjow ſe ſmjercźu ſhubił a ſo ſe wſchěmi mozami podarmo napinał. Dźenſza dyrbjeſche Budyſchin pod jeho pjatu.

Wón zyłe wójſko wokoło měſta poſtaji, ſady a prědku, horka a delka.

Nadběh na najkrucźiſchu ſtronu wjedźeſche Mjeczišławk ſam. S wjeczora měſeſche Budyſchin ſchkit ſ pſchirody. S prěnja běži w podnóżach Sprewja, a ſ druha ſo tam wuſzoke ſkały ſběhaju. A na cźołe ſkałow je hiſchcźe ſchkitowaza murja, w kotrejž ſu dźěry k tſělenju, a mjenujcy tak, ſo móża tſělerjo ſ nimi won tſělecź a ſami ſa murju ſkhowani ſtacź.

Duž běſche woborzam nimale wěſte, ſo njepſcheczel ſ cźężka do měſta pſchińdźe.

A runje na tule najhórſchu ſtronu Mjeczišławczk ſam wjedźeſche.

Wubrawſchi ſebi najkrucźiſchich mužow, wſchěch ſ dołhim rěblom w rukomaj, chżyſche ſo ſ nimi na ſkału ſdrapacź, wón prjedy wſchěch.

Kaž dźiwje kozory na dub, tak lětachu ſkhobleńzy k wyſzoku horje ſa nim a ſ nim. By-li ſo jim poradźiło, na murje ſaléſcź, dha běda měſczanam!

A hižo bě Mjeczišławczk nimale na muri horka. Duž tſchepjetaj měło!

Ale tu ſtorhny khrobłeho wojowarja ſmjercź. K wutrobje tſělenj ſ worzłowym kłokom ſo ſurowz naſad wali.

Jeho pad nawalnikow ſtróži kaž hromowy raś. S bobom woſtajiwſchi nadběh, mrějazeho do łěhwa njeſzechu.

A pſches to měſeſche koło wokoło wſcha bědźenza łónz. —

Njepſcheczel na to, kaž pišane ſteji, „po prośtwje měſczanow“ Budyſchin wopuſchcźi, ſo ſ cźrjódami do Delnjeje Łužizy cźerjo.

* *
*

Hdyž běſche njepſcheczel wotſal, ſwjeczeſche Budyſchin dźakny wumożeńſki ſwjedźeń, Bohu cźeſcź a khwalbu ſpěwajo. — Jedyn měſczan pak běſche, kiž ſo na pobożnych pacźerjach ſwojich ſobuměſczanow njewobdźěli. Tón bědźeſche ſakrujo w ſymje a poczmje w rjeczaſach w jaſtwje. To bě pſcheradnik Prischwiz, tón Judaſch.

Hdyž bě ſo njepſcheczel pſched měſtom na poraźenje měrił, běſche Prischwiz ſ prjedawſchej pſcheradźe dalſichu łahnył.

Žana ſe ſłóicźow, ani ta ſ pólvorom, ani ſ wóhnjom, ani ſ wrotami njebě tak jara na ſły bok ſa měſto wuſchła, kaž bě ſo wón nadźał.

Sa to chżyſche nětko njepſcheczelej ſjewicź, hdźe ſu měſtowe najžłabſche ſtrony, hdźe bychu ſ najmjeńſchej dřejenju do njeho pſchiſchli. Ale kak móhł jim to pſcheradźicź, hdyž k nim njemóže? hdyž ſawrjene wrota nikomu ſ měſta njedachu?

Ale ſta duſcha ſebi radźicź a pomhacź wě. Wón liſcźiki pišaſche a je na kłoki pſchicźini. Potom je won do łěhwa tſělesche, jako by pſchimarjow ſatſělecź chżył.

To ſadrě knjes ſ Kołdiź, roskaſowar měſta. Duž ſ bobom falſchneho tſělerja do łoſitych żeleſow ſputacź da.

W cźmowej ſymnej dźěrje bě temu Judaſchej ſtykno a hroſno, dokelž bě ſebi wěſty, ſo jemu dracźowa cźwileńnja wuſnacźe wudrěje, jeli ſo winu prěje. Duž chżyſche radſcho ſwólniwje k pſcheradam ſtacź, ſo nadźejo, ſo ſudnizy ſa ſwólniwe wuſnacźe łahodniſcho ſudźa.

To pak běſche ſo żałoſnje mylił.

Hdyž bě ſo wſcheho wuſnał, ſa cźimž běchu ſo praſcheli, ſudźachu na njeho ſurowy ſud, zyle po żeleſnych prawach tehdyſchich cźaſow.

Dźenſza drje tajkeho ſłóſtnika k ſmjercźi wotſudźa a jemu hłowu wotcźa, abo dyrbi tola cźaſ źiwjenja w rjeczaſach ſedźecź.

Tehdy pak wotſudźowachu żałdawzow hórje. Prischwiz wſa w dracźowiſkich rukach ſatraſchny łónz.

Potom, hdyž běchu ſudnizy khoſtanje poſtajili, jeho dracź do wołazeje kože ſaſchi, a tajkeho wlecźeſche pſchede wſchěm ludom po haſzach zyłeho měſta. Hdyž bě to dokonjał, hiſchcźe źiwemu źiwot roſpró a wutorźe wutrobu a cźiſzny jemu mjeſwocźi. Potom roſruba cźěło na ſchtyri kruchi a ſpowiſcha je do ſchtyrjoch měſtowych wrotow. Tu wiſzachu, rapakam źratwa, doniž njeběchu niczo hacź hołe koſcźe.

To bě myto ſa pſcheradu, zyle po ſtarym ſłowje, kiž ſ hroźenjom ſudźi:

„Pſcheradnik rapakam ſłuſcha!“

* *
*

Dołho ſmy hladali na wſchelake hrěchi a ſtrachi, na bitwy, wóhnje, rany a ſmjercź. A napoſledk widźachmy hróſbne dracźowſke myto, kiž pſcheradnik doſta.

To źe'ne wutroby źaha.

Wone teho dla proſcha: Njech ſo nam tola po tajkich hroſnoſcźach luboſny wobras pſched wocźi ſtaji, kiž by nam po telko wohidnoſcźach wokſchewiſnu do duſche ſticźił.

Duž je dobre, ſo ſpodobny pſchidawk pſchidamy. —

Tam na ſkale, kiž bě widźała, kak Mjeczišławczk trjecheny padnje, bě poſłednja bědźenza, ſe wſchitkich najhórſcha była a ſtrach běſche ſa měſto najwjetſchi hroſył. A runje tu bě ſmjertny kłok ſa měſto ſpomożeř był.

Bórſy ſběhny ſo wo tejle pomozy mjes ludom wſchelaka rěcź.

Mjes tym, ſo jeni prajachu: „Tón kłok je wot ſwjateho Michała tſělený był“, ſonjachu druhy: „Arzjandźel Michał je wo-ſtrjedź woborzow ſtejo ſe źehlíwym mjecźom winikow wotbił“. Ale na tym bě wſchón lud ſ jena: Wón je tón ſpomożnik był. A ſa to budź jemu ſwjatoczny dźak! Stajmy jemu zyrkej k dźakej a k cźeſcźi, a twarmy ju tam, hdźež je wón, pobicźeř, ſtał!

A natwariwſchi zyrkej, poſtwjecźichu ju a dachu jej mjeno: Michałſka zyrkej.

A kóżde łěto tón dźeń, hdyž dyrbjeſche pobity njepſcheczel cźěkacź, wotměchu do njeje ſwjedźeńſki cźaſ, wudebjeny ſ khcźižemi a khorhojemi, ſwězami a ſpěwami. A niz jenož na tutym dnju, ale też jutry a ſwjatki, na Boźe ſtpěcźe a na wſchitkich ſwjedźenjach ſwjateje Marije běchu tam kemſche. —

Waſchnje tajſchle wurjadnych kemſchow je ſ reformaziju ſaſchko. Zyrkej pak njeje ſaſchka. Nć, nadobna hiſchcźe ſo k njebjeſam ſběha, a Boźe kłużby ſo nětko w njej kóżdźicźki ſwjaty dźeń wotdźerża. — —

Stej, Michałſka zyrkej! Boźemje do wſcheho pſchichoda pod Bożej kryczźiſnu ſtej!

Pokaſuj woſadźe pucź do njebjeſ, hdźež wójny a njeſboża njejźu! Wodź duſche do ſbóżneho raja jandźełow, hdźež kraluje ſ Boha wěći na wěći ſbożowny pokoj a měr!

Stej Bohu wjeřſchnemu k dźakej a cźeſcźi a khwalbje!

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Žně ſu ſo ſapocźałe na naſchich honach. Bóh tón Knjeſ je nam ſaſo rjane žně wobradźił. Hdyž běſche pſchi dołhim mokrym wjedrje wulka bojoſcź naſchich ratarjow wobjała, ſo hubjene žně na nich cźakaja, je Bóh tón Knjeſ hiſchcźe w pravym cźaſu rjane łóncźne dny wobradźił. Hdyž wſchak rożka ſ blakami rědka ſteji, ſu tola kłoſzy wubjernje wulke, a rożka budźe derje dawacź. Pſcheńſza a jecźmjeń a woſzebje wowſ najrjeńſcho ſtejitej a ſchtož je najważniſche, woſzebje ſa khudſchi lud, je nadźija, ſo ſo běrny najlěpje poradźa. Duž chzemy Boha teho Knjeſa proſzyć, ſo by nam nětko też rjany cźaſ wobradźił. Hdyž wſchak rożka ſ blakami rědka ſteji, ſu tola kłoſzy wubjernje wulke, a rożka budźe derje dawacź. Pſcheńſza a jecźmjeń a woſzebje wowſ najrjeńſcho ſtejitej a ſchtož je najważniſche, woſzebje ſa khudſchi lud, je nadźija, ſo ſo běrny najlěpje poradźa. Duž chzemy Boha teho Knjeſa proſzyć, ſo by nam nětko też rjany cźaſ wobradźił. Hdyž wſchak rożka ſ blakami rědka khowacź móhłe, a ſo jemu dźakowacź, ſo je dźěło ratarja ſo ſwojej miłoſcźi tak bohacźe żohnował.

— W Draždźanach twari ſo w tu khwilu nowa wojeřſka

zyrkej, kotraž žo na Michała požwjeczi. Sa wojeřskeho fararja pschi tutej zyrkwi je žo knjes farař Schotta, kiž běšče dotal s fararjom w Kumwaldze, wuswolił.

— Sa tydźeń, 5. augusta směje serbska studowoza młodosć žwoju hłownu schadźowanku we Wóžlinku. My pschejemy, so bychu žo młodźi studowazy w prawej pschesćesnosći sahorili sa žwoju narodnosć. Loni žmy 25 lětne wobstatcze naschich schadźowankow žwjeczili. — Duž je to prěnja schadźowanka w druhim schtwórczu lětstoetka. Njech je dobry sapočatk k dalschemu kćěću naschich schadźowankow! Wone je nětko dobry cząš. Pschetož niž jenož Sserbowka, ale tež Lipsczańske Sorabikum ma rjanu bohatu liczbu studowazych.

— Hdyž nětko žynoja nascheho luda won cząhnu do krwawneje bitwy w dalokej Chinesiskej, chcemy jich pschewodźeć je žwojimi modlitwami na ćiši krajne konsistorstwo Sakskeje pschikasako, do zyrkwinskeje modlitwy njedźeliźy wobžebite dobroproschenje sa naschich wojakow pschijecź. Prošwa sa nich ma žo tak: „Wjsni, luby njebješki Wótcze, do žwojeho schkita naschich w dalokim kraju we wojowanju stejazych bratrow a tych, kotsiž žo nětko won scźelu, so bychu s brónjemi sa cząesć a sboże nascheho luda sastupili. Daj jim na žołmach morja a mjes njepschecźelemi twoju wicheho-mózniu pomoz nashonicź. Spožcź jim dobycze a sbožowne domowwróćenje a cząń naš khutnych a žwernych w tutym khutnym cząsu.“ Wěsće niczo lěpsche sa žwojich bratrow cząinicź njemóžemy, so tu modlitwu w naschich Božich domach s zyłej wutrobu žobu spěwamy a so jich poruczimy temu wschehomóznemu Bohu, w kotrehož nasche sboże leži sa cząš a wěcznosć.

— Sswětowa wustajenza w Parisu žo se wschitkich stron wopytuje. Wona je wěsće widźenja hódna. Tež naschi studencza chcedźa tam wulki wulet cząinicź, hdyž žo nětko próždniny sapočnu. Se wschitkich univerzitow nascheho wótzneho kraja žu žo k shromadnemu sjedźenosći sjednoćili. Wobžebje swjeselaze pak je, so budźa woni, hdyž do Parisa pschindu, hosćo franzowskich studentow a so budźa tucźi jim k cząesći wobžebite žwjedźeńske sabawy sarjadowacź. Kóždy žo žwjeseli, so nětko po dołholětnym njepschecźelstwje słónczńnje tak daloko dóindźe, so sabo pschecźelne smyšlenje mjes Franzowsami a naschim ludom prawa dobywa. Sa to je tole stowarschenje franzowskich a nemskich studentow rjane žwědčenje a dobre rukowanje sa pschichod. Hdyž žebi młodźi pschecźelniwje napischecźo stupja, móžemy žo nadźecź, so tole smyšlenje sa pschichod wostanje.

— Powjesć, kotraž je Sserbijskeje pschiindźe, wschudźom wulke spodźiwanje wubudźuje. Sserbiski kral Alexander, kotryž je 24 lět stary, je žo s nětkźe 30lět starej wudowu žlubił. Wona běšche nětdy towarschka jeho maczerje Natalije. Pschichodna serbiska kralowna je s luda, hdyž tež maja zeje prjedowniizy sašłužbu wo kraj. Hdyž wschał žo hušto w kralowskich domach pschekrućze na to dźerźi, hacź ma njewjesta dosćź wyšoke semjanstwo, kaž nětko pola njedawno woženjeneho awstriskeho arzywójwody, je tole tuto žlubjenje dźiwne a najsćerje wbohu Sserbisku, kotraž je hižo w roskorje a njejednocźe rosschcźěpjena, do wjetscheho njemèra staji. So tajkale žeńtwa njemóže krajej k žbožu bycź a k nahladnosći pished wukrajom pomhacź, je wěsta wěz. Młody kral pak pschi žwojim pschedewsacźu wostanje a cząe žo hižo, kaž žo piša, njedźelu swěrowacź dacź. Sserbiski lud je wschón roshorjeny, a srudne sćěžkwki wěsće njewawostanu.

List fararja Lawczeka s Ameriki.

Lrby knjes farař Lawczek spomina w žwojim liscze, kotryž je knjesej fararjej Jakubej pišał, najprjedy s hrutymi žłowami na minjenje nascheho droheho wótczinza fararja Imischa:

„Tón Knjes budź khwalený, sa wjele, wjele, niž jenož Wam, jeho pschecźelam a sastojnsćim bratram abo jeho wjele cząesćenym žwójonym — ale zyłej lubej Łužizy. Wjele, wjele: profetu, japoschtoła a to na dnju, na kotrymž najžwjecźiśchi žwojich dobrych wotroczźow khwali (III. Dom. Adv.). Sawěsćze chzysche dacź snacź, so žu jemu tej nětk tak lubi žwěrni žwěrni wotroczźokojo, kaž druhdy (nětdy), a Wón jich tak cząesći tež nětt kaž druhdy (nětdy?). Duž wobarnuj žwěrna serbsća semja próch žwjecźeny Twojeho wulkeho žyna, Wótza, profetu, japoschtoła. Jeho wopomnjenje, žwjecźene wopomnjenje posběhń žo nad tobn, kaž rjane serja ranja, serja žiwjenja, duchowneho a cząšneho. Wy drohi knjeze a Waschi wschitzy druzy bratrja we wjeledostojnym knjesowym sastojnstwje dyrbicźe Jeho Waschemu drohemu kužiśkemu ludej sarunacź — ale schto abo schto Wam jeho saruna? Tón Knjes, kiž je wschehomózny, chzyk tak cząinicź a kaž Heliažej Heliažowego ducha Wam Imischowego ducha dwójzy dacź. Tón Knjes pak jemu tyžaz tróćź sarunaj wschitke dobroty, kotrež žu žo tež mi njedostojnemu psches njeho dostałe.

(Pokračowanje.)

Cząesć nana a maczer!

„Nan móže sterje schćesć dźećźi sežiwicź, hacź schćesć dźećźi jeneho nana!“ Tole pschiśłowo žo hušto w žwěcźe dopjelni. — — — Nan pschepoda žwojim dźećźom žwoje kubło, thěžu, dwór, rolu a wscho wobžedźeństwo a myšlesche, so budźa jeho nětko dźećźi sežiwicź. Hdyž běšche wón khwilu pola žwojeho najstarscheho žyna pobył, žo žynej wostudźi a wón praji: „Nano, nam je žo dźeńsa w nozy žynk narodźił a hdźež Wasch stoł stejesche, dyrbi nětko jeho kolebka stejecź, njechacźe Wy k mojemu bratrej cząhnycź, kiž ma wjetschu stwu?“ — Starý tam cząehnjesche. — Hdyž běšche khwilu pola druheho žyna pobył, žo tež temu wostudźi, a praji: „Nano, Wy maczę rad cząołku jstwu a mje wot teho hłowa boli; njechacźe k mojemu bratrej hićź, kotryž je pjekał?“ — Nan tam dźěśche. — Hdyž běšche khwilu pola žwojeho tsećźeho žyna pobył, bu tej temu wobcźežnu, so praji: „Nano, pola mje je tak wjele hary a njemèra a Wy žwoje pschipokdnje dźerźećź njemóžećźe, njechacźe k mojej žotśi khacźe? Ta bydli pschi měschćańskej muri, hdźež je cząicho?“ — Starý cząujesche, kak steji a pschi žebi myšlesche: „Derje, ja cząu žo nastajićź a pola mojich dźowkow spytacź; žonj maja mjehschu wutrobu.“ —

Hdyž pak běšche khwilu pola žwojeje dźowki pobył, bu jej wobcźežny a wona jemu praji, so žo jara boji, hdyž nan ke mschi abo nětkźe druhdźe dźe a dyrbi po wyšokim schodźe dele; pola žotry Hilźe njetrjeba po schodźe thodźicź, dokelž ta delkach bydli. So by směrom prjecź pschischoł, jej tón starý po sdacźu prawo da a cźehnjesche k žwojej druhej dźowzy. — — — Hdyž běšche khwilu pola njeje pobył, bě wón tež jej wobcźežny a wona da jemu psches někoho prajicź, so je jejne wlóžne bydlenje pschi wodźe njestrowe sa stareho muža, kotryž na jichmu thorosćej cźerpi: jejna žotra, tótkowa mandźelśka pschi Janowym pohrjebnischcźu pak ma jara žuchu jstwu. Starý woprawdźe wěrjesche, so móže prawo měcź a žo k žwojej najmłódschej dźowzy Lenje poda. — — Jako běšche dwaj dnjej pola njeje byl, jejny žynk k žwojemu dźědej praji: „Maćź praji wcźera k cząesće Hilźi, sa tebje lěpscheho pschebytka njeje, hacź komorka, kajtuž nan ryje. — — Na tajkej rěćźi žo starzej wutroba šama, wón žo w žwojim stółzu nasad lehny a — wumrje. A Janowe pohrjebnischcźo jeho pschija a běšche žmilnische pschecźiwo njemu, hacź jeho schćźej dźećźi; pschetož wone da jemu w jeho komorzy njemolenemu spacź hacź na dźeńsnischi dźeń. —

Tón sy pschikkad dźećźazeho njedźaka pokajuje žo Bohu źel pschezo hischće. To je hrosnje widźecź, kajzy žu dźećźi pschecźiwo žwojim starym starschim; kak woni wschu lubosć, kotruž žu naši honike, s njelubosćźu sarunaja. Ale hušto wschał žo tež stawa, so starschi žnéja, schtož žu wužyli. Pschewulka žłabosć žwoje płody nježe.

„Cząesć nana a maczer“, to je ta prěnja kasnja, kotraž žlubjenje ma: „so žo cźi derje póndźe a ty dołho žiwy budźesch na semi.“ (Ef. 6, 2. 3.)

Hudanczka.

W kotrym kralestwje žani panojo a poddanjo njejžu?
[W nježeletim kralestwje.]
Wo kotrych pišane steji, so khěže wudowow žeru?
[Wo pišmawnych a kwitelitich. Marcela 23, 14.]
Schtó ma jenu kóždy schtwórty tydźeń kulojte mjes woczo?
[Bóh mažał.]

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenische žyroty:

L. s Dr. . . . . 2 hr.
M. s Dr. . . . . 1 „

Hromadźe: 3 hr.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Góicź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Góicź w Budyschinku. Cźiśchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiśchcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 31.
5. augusta.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihicźischczerni w Budyschinje a ju tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

8. njedjela po swj. Trojizy.

Romskich 8, 15.

„Wy njejscźe wotroczkowego ducha dostali, so ju sazo bojecź dyrbjeli, ale wy scźe dźěćazego ducha dostali, psches kotrehož wołamy: Abba, luby Wótcže!"

Sswjaty Pawoł jowle tajkim pische, kiž ju nětkle kschescźijenjo, kotrjž pak to njeběchu prjedy byli. Jim wón k wutrobje wjedźe, kajke je ju jim s tym sbože dostale, so ju swjateho Ducha dostali. Wón jim praji: Sswjateho Ducha scźe wy wschitzy dostali, duž nětkle njejscźe wjazy, kaž byli wy sa wotroczkow a słužobnych, hewak dyrbjeli ju wy s nowa sazo wschitzy bojecź.

W starym słubje bě, kaž byli w nim wschitzy ludźo sa wotroczkow. Knjes, kiž nad nami wschěmi knjeźesche, bě Boži sakoń. Tón pak jim kaž cźěźke brěmjo na ramjenjomaj leźesche, duž woni wo žanym wjeźelu niczo njewjedźachu. Hlej, w sakonju ju wot cźłowjeka spochi něschto žada. Tam rěka: „Tole dyrbisch — tole pak na žane waschnje njeźměsch!" Se sakonjom Bóh tón Knjes wschěm hrozesche, wón by jim spochi dał prajicź: Schtož mój sakoń pschestupi, tehe budu ja bórsy wschón hněwny khostacź. Duž běchu tehdy ludźo stajnje w bojoscźi. Lud wschak chźysche tehdy tež wschón nabojany wot Boha cźekunycź, jako jim wón na horje Sinai swój sakoń dawasche.

W cźaźu stareho słuba ju měli sami pobożni ludźo tajkeho bojasliweho ducha, kaž byli wotroczźy. Cźitasch ju něhdźe něschto w psalmach abo pola profetow, budźesch móz husto widźecź, kak běchu pched Bohom wscho bojasliwi. Jenož porědko hdy je w starym słubje něchtó Bohu „Wótz" rěkał, to je skoro, kaž byli ju tehdy sami njeswěrili, ju tole lube Bože mjeno do rta wsacź.

My smy tu w nowym słubje. Pola naš je to nětko hinak. Nam je Khrystuš s jaźnymi słowami kasał, so dyrbimy Bohu „Wótz" rěkacź, a ju k njemu wołacź, kaž dźěcźo k nanej abo k wótzej. Wón je naš sam wschěch wucził, so dyrbimy, hdyž ju modlimy, k njemu rjez: „Wótcže nasch, kiž ju w njebjeźach!" Schtož s nami ju sobu do noweho słuba słuscha, tón sam wě: Boha směm ja wo něcźo runje won tak prośnycź, kaž dźěcźo nana, a s tajkimle duchom ju nětko k Bohu wołamy: Abba, luby Wótcže!

S wotkal je ju wscho to takle pscheměnilo? Hlej, na swěcźe je bylo něhdy takle: Jowle na tej stronje je był Boži sakoń; (tón pak by cźłowjeka wobskorźował a jemu hrosu cźinił) — a na tamnej stronje ju byli wschitzy cźi khudźi hrěschnizy. Nětkle pak je ju nasch luby sbóźnik kaž do wscheho jrjedźa stupił. Sakoń je wón sa naš wschón dopjelnił a sakonjowe poklecźe je wón wscho sam na ju wsał.

W prjedawschim cźaźu by sakoń se swojim žadanjom a hrozenjom spochi mjes cźłowjekami a mjes Bohom stał, kaž murja, ale tale sakonjowa murja je nětko wscha sespadana; — nětko móże kóżdy sazo sam k Bohu pschińcź, smě ju jemu sam runje tak blisko stupicź, kaž dźěcźo swojemu nanej.

Pomyšl ßebi jeno, kajke je to sa tebje wulke sboże, so ßy kschesćijan, — nětko móžesch Bohu cžiscze blisko stupić. Schtóž wo tajkimle sbožu jeno nešchto malo wě, abo schtóž jo jeno malo ßam sa ßo wužiwa, je na tym ßam we winje. Hladaj jeno kóždy na ßwojeho Jesußa, potom pak ßo s nim stowarsch a ßo ßobu s nim s wutrobnym dowěrjenjom k Bohu wobroć. Takle budžesch móz wěsćze s nim wjele stroschtnischi psched Boże wobliczo pschinicz a budžesch ßo móz lěpje k njemu wołacz: „Abba, luby Wótcže!"

By njewjedžił ty modlicz ßo,
Chze dacz cži Ducha ßwjateho
Twój sbóżnik, so by wucžił cže,
Sso k Bohu modlicz dowěrnje.
Tón ßwědcženje cži wěste da:
„Tež ty masch Boha sa Wótza,
A ty ßam ßy tež dźěcžo Boże",
Duž smějesch wěste wěcžne sboże
Pschi ßwojim Kujesu w njebeßach
Po wschěch tych semskich stysknosćach.
Duž k Wótcej wołaj stroschtnje ßo,
A w wutrobje b'dże cžicho wscho.
Hamjeń.

Pucžowanje po Bożim pižmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cžitajo.

Podawa ßwěrny cžitać „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójsažowe, 10. a 11. staw.

(Pokracžowanje.)

III. Schtucžka 21—32. Sapiß ßkóncži ßo se sapiskami Semoweho naroda. Pschi Semowym narodźe je ßo snajomstwo a cžesćcžowanje wěrneho Boha poměrnje najdlěje sakhowało, doniž ßo woboje też jim njeje shubiło a skóncznje jeniczący wot woßebiteho splaha sakhowało. Potom ßo wschě tsi sapiski hischcze ras do jeneho zyłka wopjetuja, so by wukład wscheho cžłowjestwa s jeneho cžłowjeka krucze byt sakożeny sa cžaßy, hdźež ßo cžłowjestwo do njepschewidźomnych rjadow wschelakich narodow schcžěpi, doniž ßo njebudźe po stotkach (jap. skutki 2, 5 atd.) a po tyßatkach (sjew. 7, 9 atd.) saßy shromadźowacz a sjednocźicz pod jenu hłowu.

Sem pak, Sajetowho, Noachoweho starscheho a prěnjonarodźeneho ßyna bratr, kotrehož pak běsche w duchownym nastupanju pschescžahnyk, płodźesche też dźěcži, kotryž je nan, a to nan wschitkich Eberowych dźěcži.

Na Eberowe dźěcži ßo pschi sapißach Semoweho naroda woßebje dźiwa, dokelž ßo psches nje Boże ßłubjenje dale plecže a dokelž ßu woni ßwjatu rěcž w ßwojim narodźe jako Boże żohnowanje sakhowałe.

A to ßu wschě jeho ßynojo (wo tych, kotsiž ßu sa stawisny luda Bożeho woßebje ważni, poręcži ßo posdźišcho hischcze woßebje): Elam, wótz Elamitow abo Elymejskich s ranja Babyloniskeje, Aßur, wótz Aßyriskich, Arfachsad, wótz starych Kaldejskich w dźenßnischim kraju Kurdistan, Lud, wótz makoaisiskich Lydow, a Aram, wótz Aramanow, w Syriskej a Mesopotamiskej bydlazych.

Aramowi ßynojo pak ßu cži: Uz, kotrehož potomnizy ßu ßo najskerišcho w krajinje Hawan saßydlili, Hul, jeho potomnizy drje w płódnej dolinje pod Antilibanonom, hdźež je jesor Merom, bydlachu, Gether, wótz Gindarenow, kotsiž k poknozy wot Habela abo Aleppo w Cóležyriskej bydlachu, a Maß abo Masech, wótz Masijskich, kotsiž na masijskich horach bydlachu.

Arfachsad pak, najważnischi s pjecžoch Semowych ßynow, płodźesche Salahu, t. r. po żerbski: wotpóßłanje; najskerscho běsche wón s njednikom wotpóßłaneho semitiskeho splaha. Salah płodźesche Ebera.

Wot tuteho ßłowa, kotrež po żerbski „s tamneje strony" rěka, dostachu Habrahamowi potomnizy mjeno Ebrejow abo Hebrejskich, kotsiž běchu s tamneje Eufratoweje strony ßem pschicžahnyli.

Eber płodźesche dweju ßynow. Jenemu rěkachu Jeleg, to je rosdźělenje abo rosćcžěpjenje, teho dla, so běsche ßa jeho cžaß ßwět rosdźělenj; a jeho bratrej rěkachu Jaketan.

A Jaketan, wótz wschěch praarabijskich narodow, płodźesche Almodada, Salefa, Hazarmaweta, po kotrymž je ßo krajina Hadrhamawt w krótkonarasiskej Arabiji pomjenowała, Jarachu, Haderama, Usala, Dikelu, Obala, Abimaela, Sebu, je to druhi hacž tamny w 7. schtucžzy naspomnjeny wótz Sabaow w juźnej Arabiji, Ofir (w krajinje Oman nadeńdźesch hischcze dźenßa żydlischcžo s mjenom el Ophir), Hevilu (drje dźenßnische Khawlan w sbożownej Arabiji) a Jobaba. To ßu wschitzy Jaketanowi ßynojo.

A jich wobydlenje běsche wot Mesy abo Mesene, na dołhonawjecžornym kónzu persiskeho saliwa, hdźež ßo do Sefara dźe, to je najskerišcho stare kralowske město Thefaron k krótkemu wjecžoru, k horje k ranju, to je, hdźež ßo k arabskej hórskej krajinje Nedsched dźe, kotraž ßo wośrjedźa psches pokkupu rosłeha.

To ßu Semowi ßynojo po jich narodach, rěcžach, krajach a ludach.

To ßu narody Noachowych ßynow po jich domach a ludach, wot kotrychž ßu ßo rosdźělike ludy na semi po lijeńzy.

Tónle staw swjasa wscho kaž s nitku, schtož je ßo na ßwěcže wot spocžatka hacž do ßrjedźa, hacž do kónza stało, hacž runjež masch sa to, so w nim niczo njesteji, khiba morwe ßłowa a mjena. S tutym stawom maja ßo wschě stawiny sapocžecž, s nim, dokelž naß do pośledniejeho kónza dowjedźe, maja ßo też skóncžicž.

11. staw.

Babelska wěža. Směschenje rěcžow. Semowa schlachta.

I. Schtucžka 1—9. S armenskeje horojteje krajiny podachu ßo Noachowi potomnizy najprjedy do ruminy Sinearskeho kraja mjes Eufratom a Tigrißom. Sacžuwschi, so budźe krajina s ludźimi bórsy pschejetnjena a so maja ßo tehe dla po semi rosschěricž a rosbrojicž, chzychu ßebi ßrjedźischcžo a shromadnischcžo natwaricž, chzychu s hoborskej nakhrokłosćcžu hacž do mrócžełow saléscž, chzychu shromadźo a napinajo wschě cžłowjske mozy ßo spjecžowacž temu, kiž w njebeßach bydli. Tola Bóh sajeńdźe do nich, rostorha swjask, jich hischcze do zyłka wjasazy, jich rěcž, kotraž je najbližischa a najpotrjebnischa pschicžina shromadneho skutkowanja, a nutuje jich s wopacžnebo sjednocźenstwa do rospróschenja.

Běsche pak sa prěni stotk po lijeńzy na wschitkim ßwěcže hischcze jenajki jazyk a jenajka rěcž.

Po nahladach rabbinow a starschich bohoßłowzow běsche tale rěcž hebrejska, po měnjenju powschitkowneje wjetschiny nowschich rěcžespytnikow pak je ßo shromadna prarěcž zyłe shubiła. To je wěste: hebrejska rěcž wusnamjenja ßo psches jednorocž w twurbach, psches rosunne pschiprawjenje synka a smyßła, psches móz a rjanosć synka, psches bohatosć a hładkosć wuraßa sa nabożne myßle psched wschěmi rěcžemi na semi; móžno, łóżny móžno, so je ßo tale rěcž w ßwojej prěnjotnosćži najlěpje wukhowała, dokelž je Bóh wot wscheho spocžatka hebrejski narod wot wschitkich druhich narodow wotdźělił, a dokelž je Hebrejskim ßwiß je wschěm spocžatkom cžłowjestwa psches ßwoje wodźenje sakhował.

A sta ßo, so woni s armenskeje horojteje krajiny, hdźež běsche ßo Noah se ßwojimi po wukhodźe s archi saßydlił, ßylnehy pschisporjenja dla wot ranja cžełynjechu a nadeńdźechu ruminu, płódnu a sa rólnistwo woßebje ßo pschihodźazu, w Sinearskim kraju, w Mesopotamskej a Babylonskej mjes Eufratom a Tigrißom, a bydlachu dlěschi cžaß tam; rěcž a wschě smyßlenja jich sjednocžachu. Tola posdźišcho schěrjachu ßo mjes nimi podobne bjesbóżne, nakhrobłe a ßo khrobolaze smyßlenja, jako něhdy mjes Kainowej schlachtu, a dźachu jedyn k druhemu: Pójmy, nimamy w ßwojim kraju też żanych skłaow, dha mamy tu tola tymanu, tucžnu, hłinjoztu semju, cžińmy a palmy s njeje zyhele! A woni cžińjachu jako běchu prajili, a wsachu k twarbje, na kotruž běchu ßo samerili, zyhele sa kamjenje, dokelž kamanych a cžeßanych kamjenjow njemějachu, a hlinu, najskerscho semsku ßmoku abo asfalt, kajkiž w tamnych stronach jara hustо nadeńdźesch, sa kalk, so bychu s nim jenotliwe zyhele hromadźe swjasali.

A dźachu, na twar so nětko samerwschi, so by kóżdy derje snak, schto ßu ßebi twaricž wotmyßlili: Pójmy, twaćmy ßebi město a wěžu, kotrejež wjerch by do njebeß doßahał, a sćinmy ßebi mjeno; pschetož budźemy ßnadź rosprósscheni po wschěm ßwěcže, a potom budźetej město a wěža ßrědk, so ßo stajnje saßo skhadźujemy. (Pokracžowanje.)

Napominanje.

Tu cžlowjek ſo njehordź,
So bohatſtwo ma,
Móz wjerſchna jo měri
A, konuž chze, da;
Jed'n dosta móz, pjenjes,
So móže je wěcź,
Tón druhi ſo wo krosch
Ma do ſmjercže drěcź.

Tu cžlowjek tež njeměń,
So druhy ſtepcź ſu,
Sslěpz jedyn kaž druhi
Sśmy pſched Bohom tu;
Tam ſkawu a cžeſcže
Jed'n wot ſwěta ſnje,
Pak ſbóžnych bjes mjena
Sto pod ſemju dźe.

Tu cžlowjek puſchcź hidu,
K tej khwile jow njej',
Wón wodaj rad kſchiwdu
Tež pſchecźiwnikej;
Kak wjele ſej wójnu
Tu pſchipojdźichu;
Nětk ſ měrom pod ſemju
A ſjednani ſu.

Tu cžlowjek tež ujetwać
Sśej khěžu ſa dźak,
A ſ hnadnej' ſchklě njejěs,
To dočaka bjak.
Schtóž wſchitko prjecź ſdawak
Sśej ſ dobroty je,
Tón hłódny pod ſemju
Se ſyljami dźe.

Tu cžlowjek moř ſawiſcź,
Wſcha kraſnoſcź je hón,
Sśwój pokoj a horjo
Ma ławka, ma trón.

Cžakanje teju stareju.

Wonaj ſaſo hromadźe ſedźeſchtaj taj ſtaraj w małej hubjenej hěcźe pſchi lěſu.

Wětr wujesche we wuhenju, deſchcźik wo wokna, ſ papjeru falěpjene bjeſche.

Nan ſa blidom ſedźeſche, ſ biblije cžitajo. Macź ſedźeſche jemu ſ napiſchecźa, ſwoju ſchtrymwu ſchtrykowajo. S cžitanjom tón wjecžor tak prawje hicź njechaſche, pſchezo ſaſo ſebi wón ſwoju brylu trjeſche a ſo ſdaſche, kak bychu jemu ſkowa w hubje trcžazy woſtałe.

Wodźěl ſwjateho pißma, kotryž runjež cžitaſche, jemu najhłubſchu duſchu hnujeſche .... to dźěſche wutrobu hnujaza hiſtorija wo „ſhubjenym ſynu“.

Macź ſchtrympu prjecź położi a jena ſylſa po druhej ſo jej rouſjeſche pſches blěde liza, mjes tym, ſo wócźło bojaſliwe do dźiwjeje wětſikojteje nozy won hladaſche ... ſ bobom wona hromadźe jěźěźe, kaž by wokanje ſaſłyſchała, hdyž pak blize poßłuchaſche, ſaſłyſcha ſame wuncže wětſika.

„Ty dźě dźenſa ani na to njepoßłuchaſch, ſchtož ja cžitam“, nan porokuje praji.

Macź ſłěby wotmolwi, potom pſchińdźe jej pomału pſches ſt, kaž by ſawołacź chzyła:

„Hdźe tež wón někto — naſch Handrij ...?“

Nan ſo wotwobrocži a ſtóncźnje wotmolwi: „To Bóh wě?“

To běſche jeju ſhubjeny ſyn, na kotrehož ſebi myſlejeſchtaj. Wonaj běſchtaj jeho dźenſa wjecžor wěſcźe wocžakałoj. Wón delkach wo wſzy pola kamjenjecźeſarja dźěłaſche a běſche po ſdacźu na ſwojeju ſtareju ſtarſcheju cžiſcźe ſabył. Wcźera hałłe běſche jeho nan tam wopytał a jeho wutrobnje proſzył, ſo by ſobotu, mſdu doſtawſchi, hnydom domoj pſchiſchoł. A kak wěſcźe běſche wón to pſchilubił — ſo běſche macź po ſwojim najlěpſchim ſamóženju ſa njeho wjecžeć pſchihotowała.

Tola — žadyn Handrij ſo njepokaſa — po ſdacźu běſche ſaſo na ſwojeju ſtareju ſtarſcheju ſabył.

A tola, kak wutrobnje byſchtaj jeho pſchi wſchěch jeho ſabłudźenjach witałoj — haj, a jemu wſchitko wodałoj, jeno ſo by wón pſchiſchoł a by pokaſał, ſo jeju cžiſcźe ſabył njeje.

Jena hodźina po druhej ſo minu — ale Handrij njepſchińdźe. Hiſchcźe w poknozy běſche widźecź, kak ſtaraj lampu ſwěcźeſchtaj.

* * *

Delkach wo wſzy běſche tón wjecžor wjeßele. W korcźmje běſche ſo ſyła dźiwje harowazych a wołazych kamjenjecźeſarjow a żeleſniſkich dźěłacźerjow ſhromadźiła; běſche dźi ſobota, hdźež běchu mſdu doſtali a tam dyrbjeſche ſo pſchecźinicź.

Mjes nimi běſche tež ſroſtny młody Handrij. Jeho liza běſchtaj cžeřiwjenej, wocži ſapaſchtaj ſ dźiwim łóſchtom a pſchi tym běſche wón najwótſiſchi w zykym towarſtwje.

Duž pſchińdźe, ſo pſchi picźu do wadźenja pſchińdźechu. Wótre ſkowa ſo rěcžachu a bórſy bě towarſtwo we wótrym wurěcžowanju.

Zakoſtna hara ſo jběže a do Handrija, kiž běſche najdźiwiſcho ſakhadźał a dweju towarſchow pſchimał, ſo wſchitzy dachu.

Se ſwojej hobrſtej mozu ſo najprjedy wobaraſche — duž bhyſchcźeſche na dobo nóž — Handrij kałazu boloſcź ſacžu a cžopła krej wulecźa. Wón k ſemi padźe a ſwojeho ducha horje da. ...

* * *

Po poknozy ſo hiſchcźe ſkaba lampa w hěcźe pſchi lěſu ſwěcźeſche. Duž běchu krocźele ſłyſchecź a wſchelake hłoſzy. Schto to běſche? Něto woſzrjedź nozy? Staraj ſtejeſchtaj wſchaj błěbaj, kajſi łóuz to ſmeje.

Duž ſo durje wocžinichu a dźiwja ſyła pſchinjeße morweho muža do hěty a cžěło na ſchpundowanje położi.

„Jeſuſzo, ſmil ſo!“ macź ſawoła a na ſemju padźe.

To běſche Handrij, jeje lubowany ſyn, kotrehož běchu tajkeho do domu pſchinjeßli. O, kajſi běſche wón je žiwjenja ſchoł! Ach, to běſche pſchewulke hubjeńſtwo! — Shubjene — ſhubjene žiwjenje! —

A ſtaraj dale ſedźeſchtaj ſe ſwojimi dopomnjecźemi a ſrudnymi ſtaroſcźemi — doniž jeju ſmjercź njewumó.

* * *

A ſchto chze nam tale ſławiſna prajicź? Njeběſche to jenož j e d y n wopor mjes tyſzazami, kotrež ſebi ſahubjaze palenz lěto wot lěta žada a do ſkażenja ſtorcži ſa cžaß a wěcźnoſcź. A je hiſchcźe wjele ſtarych, kotſiž podarmo cžakaja a cžakaja na ſwojeho ſhubjeneho ſyna!

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Swjeßelazu powjeſcź mójemy dźenſa ſjewicź, ſo je ſo ſaſo wucžeř ſa ſerbſku ſchuln w Saſkej Łužiży dobył, kotryž móže naſche dźěcźi w macźerńej rěcži roświucžowacź. Sa druheho wucžerja pſchińdźe do Khwacźiz knjes Pohoncž, kotryž běſche hacž do teho cžaßa ſ wucžerjom w Nowym Měſcźe pola Hródka. Dokełž hacž dotal ſerbſki wucžeř njeběſche, dyrbjeſche kn. zyrkwinſki wucžeř Rybak wſchitke dźěcźi ſam wucžicź. To pak běſche ſa dźěſchi cžaß njemóžna wež. Duž je dobre, ſo ſu Khwacźizy ſerbſkeho wucžerja po dołhim bědźenju a pytanju doſtali.

— Nowa M a ł e ſ c h a u ſ k a ſchula je hižo hacž pod tſěchu natwarjena.

— W Hórnizach pola Žitawy je ſo 29. jul. ſakożłny kamjeń k nowemu Boženu domej położił. Sa tón nowotwar ſmy w ſaúdźenym łěcźe kollektu w naſchich Božich domach hromadźili. Pſchi ſwjatocžnym ſkutku běchu pſchitomni: knjes präſidenta konſiſtorſwa ſ Zahn, knjes wokrejžny hejtman ſe Schlieben, knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller a druhy. Duchowny Hager měſcźe ſwjedźeńſku rěcž a poßwjecźenje ſakożłneho kamjenja knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller. Ryßowanje ſa twar je cžinił knjes architekta Kwentin ſ Pirny a budźe zyrkej něhdźe 450 měſtow wopſchijecź. Twar dyrbi w łěcźe 1901 dokonjany bycź a budźe na 76,000 hriwnow płacźicź. Bóh luhy Knjes chzył ſchkitowacź twar nowcho Božeho doma w naſchej lubej Łužiży.

— Na wſchitkich wyſchſchich wucžerńjach w Budyſchinje ſo twari. Gymnaſiaſtojo maja 6 njedźel prósdniny, dokełž ma ſo nowe tepjenje ſakożicź. Tež na evangelſkim ſeminarje ma ſo nowe pſchetwarjenje. Katholſki ſeminar pak ſo cžiſcźe nowy natwari a

je tež tónle twar nuſuy, pſchetož ſtare twarjenje pſchi Pětrowſkej zyrkwi je cžiſcže njedoſahaze.

— Njedźelu 5. augusta ſmeje ſo ſhadźowanka ſerbſkeje ſtudowazeje młodoſcže we Wóſblinku. Popołdnju je hłowna ſhromadźizna a wjeczor ſmeje ſo ſerbſki koncert. My lubych Sserbow Wóſblinczanſkeje woſady a wokolnoſcže na to kedźbliwych cžinimy, ſo ſhadźowanka njeje jenož ſa ſtudowazych, ale tež ſa lud. Studowazy chzedźa lud ſejnacž a ſo ſ ludom hromadźe ſahoricž ſa naſchu narodnoſcž. Duž dha lubi Sserbja njedźelu do Wóſblinka na hłownu ſhadźowanku ſerbſkeje ſtudowazeje młodoſcže!

— Wěſcže ſajimawe je ſhyſchcež, kelko rěczow ſo na ſemi powjeda. Je 1064 wſchelakich rěczow. Němſzy rěczi něhdźe 65 millionow cžłowjekow, jendźelſzy něhdźe 100 mill., franzowizy 45, italſzy 27, ſchpanizy 50, portugalizy 25, ruſzy pſches 70 mill. Indiſku rěcž powjeda pſches 100 millionow a jenož chineſka rěcž je jenicžka na ſemi, kotraž ſo wot wjazy ſtow millionow, najſkerje wot wjazy hacž 400 millionow cžłowjekow rěcži. Pornjo tymle liczbam je drje naſch luby ſerbſki lud ſe 120,000 cžłowjekami, kiž ſwoju ſerbſku macžernu rěcž powjedaja, ſnadny. Cžim bóle pak dyrbi naš to wabicž, ſo bychmy ſwědomliwje cžinili po ſłowje: „Hajmy ſwěru ſwojich wótzow rěcž a wěru!“

— Wójwoda Alfred Saſkiſko-Koburg-Gothaſki je njedźelu wot Božeje ruczki ſajaty wumrjeł. Wón běſche něhdźe 56 lět ſtary. Wón mějeſche cžężku njeſahojomnu khoroſcž. Bóh je jeho wot jeho cžężkeho cžerpjenja wumóhł. Jeho lud žaruje we knjeżerja, kiž je ſo ſwěru ſa ſboże ſwojeho luda ſtarał. Hdyž Saſkiſko-Koburg-Gothaſki lud we ſwojeho knjeżerja žaruje, kotrehož je Bóh po ſwojej miłoſczi wot cžężkich cžerpjenjow wumóhł, ſteji wulki lud naſcheje Europy w najcžeſžſchej ſrudobje — italſki lud — pſchi marach ſwojeho krała Humberta, kotryž bu ſaſdźenu njedźelu pſches kulku morjeny. Žałoſna, hrójſna powjeſcž dźeſche pońdźelu pſche wſchón ſwět, ſo je ſo njedźelu wjeczor njekniczomny cžłowjek na krała Humberta měrił a jeho Bohu žel tak trjechił, ſo hodźinu po tym wumrje. Wutroba chze ſo nam puknycž, hdyž wo tajkej dźiwjej njekniczomnoſczi ſłyſchimy. Tak daloko móže cžłowjek pſchińcž, kiž je wěru ſhubił, ſo ſwoju ruku poſběhnje pſchecžiwo krónowanej hłowje. To ſu płody powróczazych myſłow, kotrež ſu ſchcžuwarjo do luda pſchinjeſli. Tuto ſawjedźene pažmo ſebi něto w ſwojej błudnoſczi myſłi, ſo ſwoje dźiwje naſłady wuwjedu, hdyž ſerſchtow morja. Hdyž je to tež ſamo ſrudna njemdroſcž a wrótnoſcž, dokelž žadyn kraj bjes knjeżerja a wodźerja bycž njemóže, je to tola ſrudne wopokaſmo, kak hłuboko móža ſo ludźo w ſwojich myſłach poniżicž, ſo ſo ani cžłowjekam wjazy njerunaja. Naſch cžaš je jow khutny cžaš! Duž je pſchiſłuſchnoſcž łóždeho luda, ſo njeby ſměrom pſchihladował, kak powróczaza ſtrona dale dźěła a podrywa, ale ſo bychmy tutym nawalnym žokmam napſchecžo ſtupili, prjedy hacž je poſpóźe. Na to njech naš dopomnjecže naſcheho ſylnego „żeleſnego“ kanzlera Bismarka dopomni, kotrehož ſmjertny létny dźeń ſmy w tym tydźenju měli.

List knjeſa fararja Lawczeka ſ Ameriki.

(Potraczowanje.)

Wón ſajimawje wo ſwojim duchownym ſaſtojnſtwje w Amerizy diſche:

„K ſwojim ſaſtojnſkim dźěkam doſtach ſaſdźeneho léta nowe dźěło. „Konwerria“ Sſlowenſka ev. Jednota je mi napokožiła tón nadawk, ſo bych dźěłał na organiſaziji zyrkwje ſłowakſkeje evangeliſko-lutherſkeho wěrunuſnacza w U. S. o. A. (w ſjednoczenych ſtatach pokuźneje Ameriki). K temu mějach w ſwojej woſadźe doſcž dźěła. Wot léta 1895 ſym tu doſcž rjanu woſadu ſhromadźił, niž w jenym měſcže, ale po pſchikładźe łužiſkich woſadow (Kirchfahrt) po zytej Wyoming-ſkej-Larkawannaſkej wokolinje. Pſchetož w jenym měſcže moji krajenjo w doſažahazej liczbje njebydla, ſo bychu móhli woſadu ſdźerżecž. Potajkim pſchijamkuychu ſo k mojimaj prěnjotnymaj woſadomaj Nanticok — Wilkej — Bowe w Luzern Conaty — Glen Lyon, Plymouth, Aſchley, Kingſton, Luzerne, Matlky Exeter Bora, Weſh Pittſton a Pittſton a Mill Creek a w Lockowanje Old Forge a Peckwitte. — Najwjazy dźěła cžinja mi pacžeſſke dźěžži. Dyrbju łóžde léto dwaj kurſaj wobſtaracž, druhdy tež ſchtyri. Pſchi tajkej daloko roſpołożenej woſadźe móžno njeje, wſchitke na dobo na jene měſtno ſhromadźicž; duž dyrbju ja k nim hicž. Pucž wjele wobcžežnoſczow njeczini, pſchetož wſchitke ſu ſjednoczene ſ tak mjenowanym „trolley“, to je: ſ elektriſkej żeleſnizu, a dalſche ſe żeleſnizu, kotraž nam duchownym „tickety“ (billety) ſa pokojzu dawa. Narodow mam wot 30—36, wumrjeczow wot 8 do 6, wěrowanjow wot 1 do 10 — po tym kajke je léto, dobre abo hubjene. Tón Knjeſ pak běſche tak hnadny, ſo mjes 100 narodami njemandźelſki měli njejžmy.

Ssobuſtawow w mojej woſadźe mam ſe wſcheje Sskowakſkeje, tola wulka wjetſchina je ſ rauſchich krajow ſem pſchiſchła: ſe Soriſcha, Zemplina, ſ Aberaj a ſ Ungwaru. S Liptowa, ſ Treza a ſ Nitry mam tež někotrych, a tež ſe ſuſbodneho měſta pola Piły, hdźež ſym rodźeny. Woni dźěkaja w podſopkach anthrazitowych ſa 1,25 dollara mſdy (1 dollar = 4 hr.) na dźeń. Žiwnoſcž pak je tu tunja: 25 zentow (dollar ma 100 zentow). Dollar móžeſch ſebi ſalutowacž. A kak je ſ catarſtwom? ſo praſchejcže; je-li ſemja tak wobdźěłana, kaž pola naſ?! Niž pokojza. Wulka pak je liczba mojich krajanow, kotſiž hiſchcže we 80. lětach ſem pſchińdźechu, hdyž w majnach abo w „ſhopach“, t. j. w fabrikach, pjenjeſy ſebi nalutowachu, kupichu ſebi farmy a hydła w doſcž łóžłajzych krajinach w Minneſocže, Taborje a Angos, potom w Lakefieldźe a tež w Arkanſons w Skowaktowne.

W Manticoke je tež kčężaza ev. luth. němſka woſada, farar Rev. Dis a tež němſka reformowana, farar Rev. Ruhloff. Němzy, kotſiž wot ſwojeho kraja dobru wuczbu doſtachu, ſu tu trjebani ſ wjetſcha k „ſkillid labor“ (dźěło), a najmjenſcha jich uſda je 2 dollaraj (8 hriwnow). Hdyž je Němz „miner“, ma na łóždu karu anthrazita 1. Hdyž ma 6 karow, dha ma 4 (16 hr.) na dźeń — po prawym 6 — ale dwaj da ſwojemu pomoznikej „lěbrej“, kotryž jemu pomha anthrazitu na karu nakładowacž.

Sskowakojo, Polazy a Litwinjo maja ſažo kaž privilegidne na „nuſkillid“ labor. Sskowazy pak ſu ſe fyſiſkej (naturſkej) mozu pſches wſchěch, kaž ſo to tež hodźi ſ teho widźecž, ſo pſchi 35 narodach ſo jenož 10—6 ſhowanjow namaka.

Schto pak ma na żebi, praſchecže ſo, ſo je cži někajka „Sskow. ev. Jednota“ někajki nadawk napokožiła!

Jako běchu žiđźa widźeli, ſo ſ amerikanſkimi dźěłacžerjemi „Kein G'ſchäft“ njeje, dha ſawołachu ſłowakiſkich. Mjes nimi tež Sskowakow ſ krajow naſad ſtajenych. Evangeliſzy pak Sskowjenjo, pobywſchi dwě lěcži, ſawołachu żebi duchownego, a tak powita prěnja woſada Ev. Sſlow. w Streator-u. Hdy? — bórſy na to w Trevlandźe. Pſchi mojim pſchihładźe běch dirigowany wot New-Yorkſkeho ſłow. ev. fararja do Klevelandu. Tam ſhromadźich woſadku do 34 ſobuſtawow liczazu. Tež w Mount Carmel bě ſakożena woſada. Po mojim wotkhadźe ſ Klevelandu do Minneapolis bu ſakożena woſada w Chicago a ſłónčnje w Kornellville.

(Potraczowanje.)

Wohańbjeny wuſmněwz.

Knjeſ, kotryž ſo w póſtowym woſu wjeſeſche, ſpytaſche towarſtwo ſajimowacž a ſwoje njepſchecželſtwo pſchecžiwo ſwjatemu pismu ſ tym ſjewicž, ſo je wón po możnoſczi wuſmněſchowaſche. „Schtož wěſchcženja naſtupuje“, praji wón mjes druhim, „ſu wone wěſcže hakle piſane, hdyž běchu ſo podawki ſtake.“ — Ssobupuczowar, kiž běſche hacž dotal mjelczał, ſkowo wſa: „Mój knježe“, praji wón, „njech je mi ſpozcžene, ſa wuwſacže ſ najmjenſcha jene dźiwne wěſchcženje naſpomnicž, kotrež je ſo tola hakle poſdźiſcho dopjelniło: A to dyrbicže wy najprjedy wjedźecž, ſo w poſłednich dwjach wuſmněwzy pſchińdu, kiž po ſwojich łóſchtach khodźa! Něto towarſtwu pſchewoſtaju, roſſudźicž, hacž ſo dopjelnjenje bórſy po wěſchcženju ſtako njeje.“ — Wuſmněwz womjelkny.

Kak derje tola je, hdyž je ſchcheſcžijan ſe ſwjateho pismа nawukył, kak ma kóždemu wotmołwicž. Sskowo, w prawym cžaſu rěcžane, je ſkote jabłuko w ſłěbornej ſchkli.

Hudanczka.

Kotre pſchcžele móžeja piſkacž, a njech tež mičeja hubu do nich dumyła njeby?

[Spyrje, pſchcžele.]

Kotre ſnate knihi rěkaja ſkutki?

[Te „łopołdnjatke łiſtki“.]

Schtó dyrbi ſwarjomnych ſwaricž, a nichtó ſo jemu wotkłamacž njeſmě?

[Tudomaju, Kristoſ.]

Schto ma ſwjaty Jan wjele wjetſche, dyžli ſwjaty Domaſch?

[Wěſcy bóſch.]

Samolwity redaktor: farar Gółcž w Buyſchinku. Cžiſchcž a naklad Sſmolerjez knihicžiſchcžeenje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 32.
12. augusta.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeźni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

9. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Kor. 10, 12.

„Teho dla, komuž ſo ſda, ſo ſteji, tón ſo hladaj, ſo njepadnje."

Czahanje Iſraelſkich dźěczi pſches puſczinu woſtanje ſa wſchitkón czaſ ſnamjo ſa człowſke żiwjenje. S doma teje ſłużby w Egyptowſkej k ſwobodźe ſłubjeneho kraja; ſ wotroczkowſtwa k knjeżenju! Ale mjes tym dołhe khodźenje, tam a ſem; czahanje pſches puſczinu ſ wjele nuſy a tradanjow; wocżehnjenje Boże pſches khutnoſcź a dobrotu; wſchelake ſpytowanje wěry a poſłuſchnoſcźe; wſchelake ſnamjenja Božeje pomozy, ale też Božeho khoſtanja. Schtož je tón Knjes chżył, je wón dozpił. Wón poniži a ſpyta lud, „ſo by ſo ſjewiło, ſchtož by w jeho wutrobje było, hacž budźa jeho kaſnje dźerżecź abo niž". Roſſżud Boži pak ma ſo tak: „To ſu ludźo, kotrychž wutroba pſchezo błudźi a woni njechadźa moje pucźe pójmacź; ſo ſo pſchiſhahach w żiwojim hněwje, ſo woni k mojemu wotpočźinku pſchinicź njedyrbja. (Pſ. 99, 11.)

„To ſo pak wſchitko ſta jim k ſnamjenju", praji ſwj. japoſchtoł, nam pak je napiſane k wucżbje. Boże wotpohladanje woſtanje to ſame, dyrbi ſo ſjewicź, ſchtož je w naſchich wutrobach. Wón je nam wjazy dał hacž dźeſacź kaſnje; my mamy k temu też evangelij; my nimamy jenož Mójſaſa, my mamy też Khryſtuſa. Nam je wjazy ſłubjene, hacž Iſraelſkim dźěczom, niž ſeńſki kraj, ale wótzny kraj w njebeſeach. Nětk je Boża wola, ſo bychmy my w ſwojim ſeńſkim żiwjenju a we wſchěch ſpytowanjach jeho ſwěru ſacżuli a jeho wótzowſku ruku pójnali. „Bóh je ſwěrny", rěka w naſchej ſwj. epiſtoli; „żane, khiba człowſke ſpytowanje njeje waſ nadeſchło; wón waſ njebudźe pſches waſche ſamóżenje dacź ſpytowacź; ale budźe czinicź, ſo to ſpytowanje tak kónza dobudźe, ſo wy jo ſnjeſcź możecźe". A tola je w naſchich evangelſkich woſadach wjele człowjekow, kiž w ſpytowanjach njewobſteja, ale podleża.

Njeſſu te hrěchi, na kotrež ſwj. epiſtola ſpomni, też ſchkoda naſcheho luda? Kak wjele je pſchibóżnych! Kak huſto dyrbimy ſhonicź, ſo maja ſa ſboże żiwjenja jěſcź a picź! kak wjele ſrudnych wězow ſhonimy wo njepózcżiwoſcźi, woſebje też młodeho luda! Kak wjele łohkomyſlnoſcźe, Bohaſpytowanja, kak wjele morkotanja a ſtaranja! Je runje, kaž tehdy. A tola je ſo to wſcho nam k ſnamjenju ſtało, ſo bychmy łóżſcho měli a w ſpytowanjach wobſtacź móhli. Tola widźimy wjele ſwójbow kónz wſacź pſches nanowe wopiſtwo; dźěcźi-dźěcźi ſdychuja pod jebanſtwom a njeprawdoſcźu prjedawſchich narodow, telko ſtawow naſcheho luda cźerpi pod Božim hněwom. Njeſłyſchimy? njewidźimy? ſmy hiſchcźe pſchezo hłupi?

Sſo drje na jenym dnju njenawukuje, Boże pucźe ſroſymicź. Je wjele dźěła, prózy, prośtwow a ſyłſow trjeba. Ale Bóh je ſwěrny; wón ma ſcźerpliwoſcź ſ nami. Wón je rólnik, kiž na żně czaka. Pſches ſle a dobre dny naſ dopomina a k ſebi cźehnje. Naſch lud je Knjeſowu ſylnu ruku huſto ſhonił. Kóždemu domu je

ßo żohnowanje a pomoz, spytowanje a wotczehnjenje Knjesowe pokasało. Nichtón ßo njesestari bjes teho, so wschehomózną ruku Knjesa njepytnje. A k wschěm tutym ßamßnym nashonjenjam mamy hischcże warnowaze wopokasma s prjedawschich czaßow, haj, s tamneje starodawneje sańdżenosćże, kotraż tola psches snajomstwo se starym sakonjom pschezo czerstwa wostanje w naschimaj wocżomaj.

Sstyschmy po tajkim Knjesowe słowo! Schtóż spyta, po nim żiwy bycz, nawuknje móz a sczerpnosćz. Ale nichtó njebudże rucże mischtr. Jich wjele saßo wotpadnje. „Komuż ßo sda, so steji, tón ßo hladaj, so njepadnje“, tak ßo nam dżenß pschiwola. Twjerdźi a wěsczi budżemy hakle posdże. Duż njebudżmy pschekhrobli. Abraham dyrbjesche pschezo s nowa wo wěru wojowacz, Pětr wo to, so Khrystuża wusnawasche. Luther czujesche hněw jako koł w żwojim cżele a August Hermann Franka swuczowasche ßo dolho w dowěrjenju na Knjesa, doniż se wschej wěrnosćżu na durje żwojeho doma sa żyroty tón schpruch stajicz njemóżesche: „Kotfiż na Knjesa czakaju, dostanu nowu móz, so s kschidlami horje slecza, jako hodleć, so běża a njewustanu, so khodża a njewoßłabnu“.

Bóh luby Knjes daj też nam wschitkim we wschěm, schtóż naß spytuje, dobycże psches nascheho Knjesa Jesom Khrysta.

Hamjeń.

Pucżowanje po Bożim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdżech, Boże słowo cżitajo.

Podawa żwěrny cżitar „Pomhaj Bóh-a“.

1. knihi Mójsaßowe, 11. staw.

(Pokracżowanje.)

Woßrjedź arabiiskeje pusczjiny s wjecżorneje strony, wyßokich hórskich rjadow Tawrußa na żewjernej stronje, iranskeje wyßoko leżaneje krajiny na narańschej stronje a dalokeho morja na jużnej stronje roslěhaju ßo krajiny, żwoje wody do Eufrata a Tigrißa sczelaże, 160 mil po dołhosćži a 50—70 mil po schěrokosćži. Wobej rěży stej rěcżnej dwójnikaj. Hižo w rosprawje wo paradiju Frat a Hiddekel mjenowanej, wosnamjenitej se żwojim mjenom żwoje wobżebitosćże. Tigris je wótra, s nahlosćżu wětra khwataza rěta; Eufrat pak khmanje do prědka běżaza. Jeje żórli leżitej w Tawrußu, jene blisko druhemu. W nimaj shromadżuja ßo wschě wody, kotrež s wjecżorneje strony armenskeje pschindu, wyßoko leżaneje krajiny a s jużnych namjesnych iranskich stron. Potom khwatataj dale pornjo żebi, bliżitej ßo bóle a bóle, doniż ßo njesjednocżitej „w arabskej rěży“ = Schat el Arab a ßo do persijskeho mórskeho saliwa wulinjetej. Tak je krajina wobeju rěkow, kotrejż żwjate pißmo Aram Naharajim (Syrißa wobeju rěkow) narjeknje, wulkotna dolina mjes sprjedżnosćińskim a indiskim morjom, hotowa dróha s Indiskeje do Europy, s narańschich do nawjecżornych krajow.

Ludźo, babelsku wěżu twarjazy, snajachu Bożu wolu, po kotrejż mějachu wschu semju wobßydlicz. Tola woni njechachu niczo wjedżecz wo powschitkownym rosschěrjenju, chżedża radscho w płódnej krajinje wostacz a żebi tu wulke żwětne kralestwo saloźicz. Wěricz ßo hodźi, so běchu Hamitojo, Nimrod trasch jako najprěńschi, tule myßl porodźili. Cżi měnjachu, so móhli ßo Noachowemu pokleczu najlěpje sminycz, hdyż pożohnowanje, Jafetej date, powrócza; tón pak mějesche wutrobu poknu myßli, kak móhł nade wschitkimi knjeżicz.

Tehdy stupi Knjes dele, so by wohladał město a wěżu, schtóż běchu cżlowjske dżěcżi natwarili.

Woni měnjachu se żwojimi njewěrjazymi a wopacżnymi myßlemi, so je Bóh daloko a so ßo wo nich njestara, schto tu cżinja a schto ßu żebi wotmyßlili, a so dyrbi ßo jich skutk poradźicz, dokelż ßu ßo s mnohimi rukami a s krutej wolu do dżěła dali. Tola Bóh bě jim blisko wot wscheho spocżatka a hladasche stajnje na nich.

Tola Knjes, dlějschi cżaß jim mjelczo pschihladawschi a jim wotpuschcżiwschi, so żmědżachu po żwojej woli cżinicz, dżeische w radże Bożeje żwjateje Trojizy: Hlaj, cżi wschitzy ßu jenoż jenajki lud, a jenajki jaßyk mjes nimi wschitkimi, to wschak by wscho bobre a khmane bykło, bychu-li woni pobożni bjli a ßo mje bojeli; tak pak ßu woni bjesbóżni a nakhrobli a ßu to sapocżeli cżinicz; njewobarali ßo jim s prawym cżaßom, dha woni njepschestanu wot teho wscheho, schtóż ßu samyßlili cżinicz, a poradźi-li ßo jim słónczńje żwój skutk, dha budża dżeń a bóle naßylnischi, nakhroblischi a saßaklischi.

Duż dha njemjelczmy a njepschihladujmy dale wjazy, ale skutkujmy! Stupmy dele a smješchejmy tam jich rěcż, so by żadyn druhego rěcż njesrosymił.

A Bóh stupi woprawdże dele a dokonja po wschelakorych pucżach żwojeje mozy a mudrosćże, so ßo ludźo pschi twarjenju rosschcżěpichu do wschelakorych stronow, towaříswow a żupow, so sapocża łóżda żupa hinaschu rěcż rěcżecz, doniż ßo jenotliwe żupy wjazy mjes sobu njerosumichu; duż słónczńje na twar sabywschi ßo żyle dżěłachu a do żuyych krajow wucżahnychu.

Tak rospróschi jich Knjes wotßal do wschitkeho żwěta, so cżi, kotfiż běchu w Sinearskim kraju wostali, město twaricz pschestachu, wschak tu k temu wjazy dosez ludźi njeběchu.

Hischcże dżenßa nadeńdżeja ßo mjes Babylonskimi rospadankami wulkotne powostanki někajkeje wěże; wěżiny sakożk měri na wyschě 2000 stupnjow koło wokoło; sakożk je něhdże 200 stopnjow wyßoki, wěża żama na podkożku stejaza pak něhdże 35 stopnjow. Twarjena je tak, każ je w 3. schtuczży prajene. Tymle rospadankam narjeknje ßo: Biers Nimrud. Arabożo maja sa to, so je to babylońska wěża, s wóhnjom sapuscżena.

Teho dla bu tutemu sapocżanemu a hakle sa posdźische cżaßy s wěżu dotwarjenemu městu mjeno Babel = smješchenża date, dokelż bě tam Knjes prjedawschu jenicżku rěcż smješchak a bě rěcż wschitkich krajow s njej sczinił, a dokelż běsche cżlowjske narody wotßal rospróschił, dotal tu hromadże bydlaze, po wschitkim żwěcże sa Jelegowy cżaß se Semoweho roda, kotryż běsche żiwy 1757—1996 po stworjenju żwěta.

Tehdy běsche ßo cżlowjestwo po powschitkownym wuliczenju na něhdże 30,000 duschow rosmnożiło.

Jako ludźo, w Sinearskej hromadże bydlaze, hrosne słowo prajachu: „Pójmy, twaćmy żebi město a wěżu, kotrejż wjerch by do ..jebjeß dożahnył, a sczińimy żebi mjeno“, dha běsche cżaß hotowego pohanstwa pschischoł. Pohanstwo sjewi ßo s dżěła s tym, so żiweho Boha sapréje a sbożnosć sazpiwa, wot njeho doprědka wotmyßlenu, a s dżěła sjewi ßo s bludom, so móhło żebi se żwojej mozu a mudrosćżu wupomhacz a dopomhacz se żwojimi żrědżami k sbożnosćži. A tola mějesche tele cżlowjske wotwobrocżenje wot Boha Bożemu knjejstwu posłużowacz, so by cżlowjekow po smješchenju rěcżow a rospróschenju narodow słónczńje po dołhim bludżenju k sbożnosćži dowjedł, dawno sa nich hižo wotmyßlenej.

Pohanstwo je sbubjeny żyn, kotremuż nan, dokelż njecha dlěhe we wótznym domje pod nanowym dohladowanjom, sastaranjom a pěstonjenjom wostacz, do dalokeho żwěta cżahnycz da, derje snaje, so tola słónczńje, hdyż je nanowe namrěłstwo pschecżinił a hdyż je tak daloko, so by radlubje żwój brjuch se żwinjazymi żłodżisnami pjelnił, hižo nusa a sacżuwanje bědnosćże budżetej jeho napominacz, so by ßo do wótznego doma wróćił, so by s wjeßelosćżu a s dżaknej wutrobu dostał měłtaczło, sa njeho pichitohowane a też sakhowane. Namrěłstwo pak, kotrež żyn s wótznego doma dostanje a kotrež w pohanstwje pschenjecha, ßu poklady prěńscheho cżlowjskeho żiwjenja w pracżaßach, hdyż Boha hischcże cżesczachu; ale też thutny, njewotpokasomny pěśtoń (Gal. 3, 24) s wótznego doma, sakoń do wutroby sapißany (Rom. 2, 15) je jeho pschewodżował na jeho bludnych pucżach, a też w najdalschej dalinje a w najsrudnischim sakludżenju wjasa jeho hischcże jedyn powjas s wótznym domom: Dooomnjecże na to, s wotkal wón wukhadża (jap. sk. 17, 29), smutskowne, stajnje ßo wonowjaze pożadanje a żedżenje, nihdy njepohkuschomne, po sbubjenym pokoju we wutrobje.

(Pokracżowanje.)

Młodostne towařístwo sa rosßudżene kschesczijanstwo.

Ssmy hižo w żwojim cżaßu lubych cżitarjow na tole ważne sjednocżenje młodych kschesczijanow wschitkich krajow pokasali, kotrež chże młodych w kschesczijanskej myßli a k kschesczijanskemu żiwjenju

sjednocźić. Tajke sjednoczenje w naschim čzasu, hdźež wěra khabka a njewěra žo rosschěrja, ma wulku ważnosć, hdyž chce na młodych dźěłacą. Duž tež rad nowšche powjesće wo sstukowanju tuteho towařstwa podamy, kotrež žu žo nam pschipóšłake s prostwu, je w „Pomhaj Bóh" wocźischćeźeć.

Młodostne towařstwo sa rosšudźene kschesćijanstwo

měješe sanźdźeny měsaz dwě ważnej shromadźisnje.

I. 19. internazionalna (sa wschitke ludy) źwětna shromadźisna młodostneho towařstwa sa rosšudźene kschesćijanstwo w Londonje wot 14.—20. julija w Londonje běšche wopokasmo wo mozy źwět wopschimujozeho hibanja. Ieje hłowne heßko je: „Stara źylnosć sa nowe lětitotetki." Pschi wschej wójnskej harje wuczinjesche liczba pschitomnych se wschěch krajow źwěta, psches 50,000: Australiska, Japanska, Južna Afrika, Indiska, Schpaniska, Franzowska, žamo Bołhariska, Turkowska a Egiptowska njepobrachowachu. Shromadźisny wotbychu žo s dobom w dwěmaj wulkimaj stanomaj a w tijoch wulkich halach w połnóznym Londonje, wot kotrychž kóžda 8 hacź 1400 źydłow wopschijesche. Wotewrjenska shromadźisna měješe žo pod wodźenjom duchownehо Mengera w Albertowej hali. Kóždy króćź, hdy bychu sastupjerjo Němskeje rěčeli, běšche powschitkowne sahorjene pschihłosowanje źłyschećź. Hnujaze běchu źłowa wotpóšłkaneho s Transvaalskeje, kotryž wołrjedź tuteho bratowskeho hromadźebyća se wschěch narodow źwoje bolostne čznće wupraji, źebi pomyšło na bratrow w Afrizy pschećźiwo źebi wojowazych. Husto žo na khutne podawki naschehо čzasa pokasa. Jako pschedźyda, duchowny Klark, kotryž běšche žo runje wot puczowanja s Chiny wróćźił, na tule srudnu wójnu spomni, žo shromadźeni hnydom sa pschesćěhanych a morjenych kschesćijanow modlachu.

Po lětnej rospravje generalnehо sekretara w tu khwilu 59,712 młodostnych sjednoczenstwow se shromadźnej liczbu žobustawow wot 3,500,000 žobustawow, kiž čzuja žo sjednoćeni psches to žame łłubjenje zyłeje źwěrnosće, Bohu źwjećeneho podaća, horliweho służenja Bohu a prawehо kschesćijanskeho sjednoćenja a žu pschesźjene we wschědnej modlitwje a čzitanju Božeho źłowa.

Najważnische běšche wutoru popołdnju, hdźež žo w shromadźisnach s dobom wot dobrych 4 rěčnikow wo źwjatkownej mozy w naschej wutrobje rěčeśche.

Jara posběhowaze běchu shromadźisny w němskim wodźělu a wołźebje źrjedu popołdnju, jako žo wschitzy wotpóšłani sjednoćićhu, kotsiž jendźeliku rěcź njepowjedaja. Duž běchu tam Schpanijsy, Franzowsy, Danjsy, Schwedsy, Japansy, Hollandsy, Schwajarsy a Němsy se sjednoćenych statow, s Londona a Němskeje hromadźe. Na łónzu wschitzy wótcźe nasch spěwachu, kóždy po źwojej maćźeknej rěcźi.

Wutoru čzinjachu žo wulěty na najwažnische městna Londona.

Wołźebje rjany wulćt běšche do Windsora, kotryž běšche wudawar nowin „Review of Reviews" (kiž je pschećźel burow w Afrizy) sa źwoje pjenjesy sarjadował. Na njón běšche 70 sastupjerjow wschěch krajow źwěta pscheproschenych. Po wobjedźe dyrbjesche kóždy rěcźeć wo: „Moja nadźija a moje wotmyślenja sa pschichod."

Tón žamy wjeczor němski pschekupz němskich wotpóšłanych k wulzy žohnowanemu hromadźebyćźu pschepročźy. Woni telegram na němskeho thěźora wotpóšłachu.

Wołźebje sahorjaza běšche shromadźisna wot wjazy hacź 1000 žobustawow dźěsćźowehо swjasła sa rosšudźene kschesćijanstwo. Shromadźisna wobsamkny žo s dźaknej spěwanskej Božej służbu, w kotrejž wołźebje: „Njech Bohu dźakuje" a Lutherowy thěrlusch: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam" móxne hnujaze słónčenje słicźichu. Na to wotměschćej žo dwě wjetschej źwjatočznosćji, na kotrymajž jenotliwe narody s Božim słowom a shromadnym spěwanjom žo źłyschećź dachu. To běchu posběhowaze wokomiknjenja, kaž zyła konferenza, kotryž na wobdźělenych mózny sacźischćź wo wulkosćji młodostneho towařstwowehо hibanja čzinjesche, dokeľ je sjednoćene s khutnosćźu wěrjazeho źiwjenja. Wobkedźbowacź žo dyrbi, so žu hłowne sałady čzisće te žame we wschěch dźěłach źwěta a maja tajku źiwjenišku ważnosć, žo žo wona w jenej myšli mjes wschěmi ludami pschipósnawa.

Schtóž historiju młodostnehо towařstwa w Němskej snaje, wě, so je žamostatnje nastało a bjes kóždeho sliwa wot druhich krajow žo roswiło. So je němske młodostno-towařstwowe hibanje čzisće a połnje na biblisćim sakóžku sakóžene a dźěła, wo tym źwědčejesche w jenotliwym

II. němsta shromadźisna młodostneho towařstwa sa rosšudźene kschesćijanstwo we Wernigerodźe.

26. a 27. julija. Wo tutej ważnej shromadźisnje powjedamy lubym čzitarjam sa tydźeń.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Swjeselaza je powjesćź, so žo w blijschim čzasu Lupjanska wołźada wot Khwaćźanskeje dźěli a sałźo žama źwojeho duchowneho dostanje. Knjez duchowny Mikela sałźo do Lupoje pschińdźe a Lupjanszy žo wjeselа, so móža jeho sałźo powitacź, kotremuž žu tak njerad čzahnycź dali. Sšnano žo nětko tež połźlednja nadźija dovjelni, so žo Lupjanska wołźada žamostatna čzini. Wě žo žu pschi tym wschelake wobćźežnosćźe pschewintycź, ale dokholětne prózowanja dyrbja tola słónčnźne k wuspěchej wjesćź, so móže tež duchowny w statnym sastojnstwje we wołźadźe wostacź.

— 10. njedźela po źwj. Trojizy žo bliži. Na njej spominamy na wutupjenje Jerusalema jako źud Božj, kotryž dopuschćźi na źidowski lud. Hdyž nam 10. njedźela srudne prědowanje dźerźi wo sabłudźenju israelsteho luda, my s schesćijanskej nadźiju pomyślimy na naschu pschiźłkuschnosćź, tež israelski lud sałźo k temu Knjesej dowjesćź, so bychu w źwětle evangelija khodźili. Duž dopomni naš 10. njedźela na mišionstwo mjes źidami. Tale kollekta je wot zyrkwinske wyschnosćźe pschiswolena a móže žo, hdźež to zyrkwinske prjódkstejeństwo wobsamknje, hromadźićź. Duž tež sałźo pschedźydstwo evangelskeho hłownehо mišionstwa proźźy, so by žo tale ważna kolekta w naschich Božich domach hromadźiła. K temu je tež leczaze łopjeno wudako s tym heßkom: Ps. 51, 20: „Čźiń dobrotu na Zionje po źwojej hnadźe, a natwar Jerusalemske murje." S hnutnymi słowami pokasuja na čźežke słuttowanje mjes źidami, kotsiž žu čźežko sa evangelij dobyćź. Teho dla je tež wjele srědkow trjeba, so by žo to čźežke dźěło spěchowało. Njech žo tež na naschich wutrobach dovjelni to pschećźe, s kotrymž žo to leczaze łopjeno słónčźi: „Njech tež tole leczaze łopjeno žohnowane dźěło dokonja, wasche wutroby k dźěłbraćźu sa Israel a sa mišionstwo mjes Israelom pohnućź a źwólniwe čzinićź, s woporami na darach a modlitwach žobu k temu pomhać, so by žo Israel twarił."

— Ważne pscheměnjenje žo 1. septembra w póstnym wobkhadźe mjes Budyschinom a Hućźinu stanje, kotrež budźe wěśćźe wschitkim wobydlerjam tuteje strony jara witane. Hacź dotal jěźdźiśche dopołdnja s Hućźiny do Budyschina a popołdnju s Budyschina do Hućźiny mały wočźinjeny póst s jenym konjom, na kotrymž móžachu žo na najwyschsche 3 wołźoby žobu wjesćź. Duž dyrbjachu husto wjele źedźo wostacź, dokeľ běšche póst hižo połny. To běšche wulki njedostatk. Duž je žo nětko póstna direkźija rosšudźiła wot 1. septembra wulkemu póstej (omnibušej) i dwěmaj konjomaj dopołdnja do Budyschina a popołdnju wot Budyschina do Hućźiny wobkhadźećź dacź. Nětko budźe tola nadźija, so kóždy, kiž chce s póstom jećź, tež města namaka. Sa tule krajinu, kotraž je wotłeżana, je nusne, so maja tež ludźo jěźdnu składnosćź.

— 4. augusta žu žo pruhowanja theologow w Lipsku słónčiło. 33 studowazych běšche žo k pruhowanju samolwiło, s kotrychž jedyn do piśnych pruhowanskich dźěłow a jedyn do rtneho pruhowanja wróćźo stupi. 2 buschtaj dla njepokojazych piśnych dźěłow do rtneho pruhowanja wróćźo pokasanaj. 29 žu pruhowanje wobstali. Tón króćź mjes nimi žadyn Sserb njeje.

— Pschi zyrkwinskim konzercźe w Hrodźischćźu, kotryž měješe žo sańdźenu njedźelu, a kotryž je bohacźe shromadźenym poskitcharjam psches kraźne pschednoschći wulke wokschewjenje poskićźił, je žo sa twařiśi fond 314 hriwnow nahromadźiło.

List knjesa fararja Lawczeka s Ameriki.

(Słónčenje.)

Tu w Amerizy je to waschnje. Hdyž je něhdźe nowe towařstwo sakóžene, dha amerikanske zyrkwje źwojich mišionarow sćelu, so bychu nowych wobydlerjow do wołźady shromadźili. Tak dołho hacź duchownehо płaća towařstwa mišionstwa, wostawa mišija. Hdyž pak žama žebi zyrkej natwari — dha stanje žo „full fledged church" — t. j. wołźada. — Sskowakam pak nichtó móhł njeje mišionarow płacź, dokeľ nichtó jich rěcź njemóžesche.

Po tajkim wobstarachu ßo ßami. A to dyrbi ßo prajicź, so jim „Yankeeojo" w tym mózuje wupomhachu. Na pschikład jim loty (semju) sa zyrkwje darichu, haj, też ſ dollarami jim wupomhachu. Ale we wulkim a zyłym ßo Sskowazy ßami wobstarachu.

Też w tajkich měſtach, hdźež fararja dostacź njemóžachu, shromadźichu ßo do sjenoczenjom a tute pomjenowachu „Sskow. ev. Jednota"; jenotliwe měſtna sjednoczenja pak cźiłkże tuteje jednoty, kotrež ßebi „charter" wubraka na zyku Ameriku jako „charitalle Union". Tuta ſcźele ßwojich wotpóßłanzow do měſto, kotrež ßo postaji na wuradźowanja tutych wotpóßłanzow, kotrež ßebi jeneho pschedßydu wuſwola a kóżde tři lěta ßo shromadźuja. Poßlednja shromadźiſna běſche w mojej wośadźe Wilkes-Bowe. Wotpóßłanzow płacźi zyła Jednota. We Wilkes-Bowe bě 50 cźiłkow representowanych, wot teho cźaßa je ſaßo 10 nowych pschibyło. — Tuta shromadźiſna je mi napołożiła, so bych kóżde cźiłko pichidźełał tomu abo druhemu fararjej, so bychu niż jenoż w dźěle kſchesćijanſkeje lubosćże psches jene byłe, ale też jene cźeło w zyrkwinſkim naitupanju byłe a wariłe. Dźěło kſchesćijanſkeje lubosćże tak ſkutkuje, so dawaju khorym ßobustawam podpjeru 5 dollarow w tydźenju a ßmjertnu podpjeru 400. Woni ßu wobſamkli, so też budu bracź ſa ßobustawow ſ zyłeho ßwěta ßłow. ſa ſastupne 2 a lětnu płacźijnu 5, ale na ßmjertnu podpjeru.

Naſcha amerikanſka ßłowjanſko-evangelſka zyrkej budźe shromadźiſny wotdźerżowacź w Braddocku kaž w ßrjedźiſnje mjes New-Yorkom a Minneposes-om. Wſchitzy naſchi ßłowjanſzy fararjo ßu positiwneho ducha. Mamy pak tón nadawk, so bychmy ſa dźěcźi dobre ſchulſke knihi wobstarali, ſa konfirmandſku wucźbu; k tutej budźa ßo Waſche knihi najlěpje hodźecź a dowolnośćź wot Waß k pschekołżku mam. Dale bibliſke ſtawiſny. Tu też lěpſchich knihow nimamy, hacź ſakſke ſchulſke ſtawiſny, ale praſcha ßo, hacź dowolnośćź k temu dóńdźe. Dźěcźi khodźa do public ſchort ale ßobotu ßo po amerikanſkim pschikładźe w katechismje, khěrlnſchach a biblijkich ſtawiſnach wucźa.

Pſchi tajkim naſchim prózowanju nimamy wot kraja żadyn ſadźěwk, ale wſchu pomoz.

Pſchi zyrkwinych ßłużbach lubi ßo naſchemu ludej porjad kſchcźenizy, wot Waß wużiwamy. Ranſche Bože ßłużby dyrbimy ßłużicź po ßłowjanſkim waſchnju. Popołdnſche pak ßłużimy po ſakſkim waſchnju. Pſchi wotkaſanju teho Knjeſa dźerżimy ßłowjanſki porjad, kotrýž w tym wobſteji, so ßo pſched ſpowjednej modlitwu ſpowjedne praſchenja kładu; ale ſpowjednu modlitwu ßmy ſawjedli, kotraž ßo w Sakſkej wużiwa, a kotraž ßo w ſaſtarſku też w naſchej zyrkwi wużiwaſche. Bóh tón Knjes chżył to wſchitko k ßwojej cźeſći a k wumóženju naſchich duſchow wodźicź.

A też Wam, wyßokodostojny knježe! a też Waſchemu zykemu wyßozy cźeſćenemu domej chżył ſtrowośćź wobradźicź, a hdyž Waß wſchěch ſ Waſchimi ſaſtojnſkimi ſobubratrami na měſto Jeho ßwěrneho Jmiſcha postaji, kotrýž ßo něſto wjeſeli pola teho Knjeſa: Duž wón, tón ßamy Knjes a Wótz wſcheje ßmilnośćże a hnady, chżył też ſ Wami bycź na kóżdym měſcźe, pſchi kóżdej krocźeli a pſchi kóżdym dźěle. Haj, wón chżył Waß wſchěch ſwjeſelicź a wobſbożecź ſ wulkim żohnowanjom w jeho dźěle a we Waſchim ludu, ſo by żohnowanje cźaßneho a wěcźneho żiwjenja do wſchěch ſtronow ßerbſkeho luda wukhadźało a Waſchich ſhromadźiſnow a kemſcherjow.

Hſchćże ßłowo wo Amerizy, cźeſćecźemy Knježe! tu je ſibirſki powětr. Tónle kraj njeje ſa běłych ludźi ſtworjeny. To je, khiba ſa indianow, ſo bychu ßo ſ tomahawkami po hłowach bili. Te ßwójby, kotrež běchu w revoluźiji żiwy, wotemrěwaju. Nordon ßo wulżujſchnje w tym moli, ſchtož wón wo Amerizy piżaſche. Tu, ſchto je najwjetſche Zemeteries! Kěrchowy! Schtó ßem ſ Europy pſchidźe a nima dobre płuza, tón namaka tu ßwój row. Khudźi, ſrowi Europjenjo pſchidu — ale ſ khudoby do — prajmy — bohatſtwa, dha ßo maju derje. S teho ßem pſchidźe wulka ßyła wobydlerjow. Ale ſchto ſ teho woſtanje w ſchtwórtej a pjatej generaźiji.

Tola njejßym winojty ßwoju hłowu ſ tym cźwilowacź. Bóh tón Knjes żohnuj Waß a naß!

Waſch najpodwolniſchi
w Khrystuſu
Dan. S. Lawczek.

Nontizoku,
27. haprleje 1900.

Sślepeho dobre ſpodobanje.

W naboźinſkej ſhromadźiſnje, w kotrejž běſche wjele njewěrjazych, něchtó ſe ſhromadźiſny ſawoła: „Moji pſchecźeljo, ja njewěrju, ſchtož wam tucźi mužojo praja. Ja njewěrju do hele, ja njewěrju do wěcźneho ßudźenja, ja njewěrju do Boha; pſchetož ja wot nich żenje niczo widźał njejßym!" Tak powjedaſche wón khwilu dale, doniž ßo druhi khóß ſe ſhromadźiſny njeſběhny.

Njewěrjazy ßo ßydny, a druhi ſapocźa: „Moji pſchecźeljo! Wy prajicźe, ſo je jow w bliſkoſćźi rěka, to wěrno njeje, rěka njeje. Wy prajicźe, trawa a ſchtomy koło wokoło roſtu, to njeje wěrno, njeje ani trawa ani ſchtomy. Wy mi prajicźe, ſo je tudy wjele luda ſhromadźeneho, ja ſaßo praju, to wěrno njeje, tu nichtó njeje khiba ja ßam. Sśnano ßo wy dźiwacźe, hdźe ja ſ mojej rěcźu chżu, duž chżu to prajicź, moji pſchecźeljo. Ja ßym wot naroda ślepy, ja njejßym żenje niczo wo tych wězach widźił. Ale hdyž ja jich bycźe prěju, to jeniczźy ſjewi, ſo ßym ślepy, pſchi tym ſcźe wy a te wězy, kotrež żenje njewidźach, tu tola. A hdyž tónle njewěrjazy naboźne wězy prěje, dokelž je njewidźi, to jeniczźy ſjewi, ſo je duchownje ślepy, ale wjazy to njedopokaże. Mój, lubi pſchecźeljo, ſtudujicźe żiwjenje Jeſußowe, a wy namakacźe: Żiwjenje, ßwětko a prawdośćź.

Něſchto k rospominanju.

Schtóż rad dawa, ßo dotko njepraſcha.

* * *

Schtoż ßy ty dobreho cźiniſ, to ſabudź; ſchtoż je ßo tebi dobreho cźiniło, to wopomń.

* * *

Mjelcźecź hacź do praweho cźaßa pſchetrjechi rěcźniwośćź.

* * *

Powjedacź dźěcźi ſa krótki cźaß nawukunu, mjelcźecź někotryżkuliż ſa cźaß żiwjenja njenawukunje.

* * *

Schtóż ma ßam ſchkleńcźanu ſtěchu, njeßmě druhich ſ kamjenjemi mjetacź.

* * *

Lěpje je, ßam na ßwoju wutrobu dyricź, hacź ſ porſtom na druhich pokaſacź.

* * *

Bohaty je tón, kiž ma hnadneho Boha.

* * *

S hrěſchnikami wójnu, ſ cźłowjekami měr.

Hudanecźka.

Kotry japoſchtoł je w ßwojej ßamßnej khěži bydlił?
[Sśnj. Pětr. Mark 1, 29.]

Schtó ſa młódy ßerwik ſ lěhwizu pſchima, ale jón na ſtare ſ prawizu dźerżi?
[Mżdbaokt Młódoby E, a Tmy C; mhłt Bohł to — poroto łpoby.]

Kóżdy dźeń ma ßwoje mjeno, kotremu je najßwjecźiſche date?
[SStrětnjemu twrdego rośłu, łon ma łóóhmrćme mjeno.]

Sa cźo dyrbi tón kóżdemu ßłużicź, kotrýž chże psches wſchěch woßebny bycź?
[Sa poroctkta. Mark 10, 44.]

Kotry Jan je cźopły a kotry je ſymny?
[Sam łłdcźłemł je cźopły — 24. jun.; Sam łzłemł je łymny — 27. bez.]

Kotre lěto ſapocźina ßo do hóď a kotre po hodźoch?
[SSytrhmc do łóó 1. abremem a prerłłłnc po łóółóół ł 1. jan.]

Kotru ſemrěku Ssorm je ßwjaty Pětr k żiwjenju phudźił?

Kotry rócźny cźaß ma pſchezo ßwój ſtajny dźeń?
[Hóóóóżnu Tdóóżu. Sap. Ruth 9, 40.]

[Sóóóż; te Bu łóóóc łżto 25. bezembra.]

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armenſke żyroty:

S Bukecźanſkeje woßady:

N. N.	— hr.	50 np.
Wot Mužikowej w Pomorzach	1 „	— „
Wot M. P. w Zornoßykach	1 „	— „
Hromadźe:	2 hr.	50 np.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: fararſ Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sśmolerjej knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 33.
19. augusta.

Lětnik 10.
1900.

Sserbśke njedźelśke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihičźischćerni w Budyschinje a ſu tam dostać ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

10. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Kor. 12, 3.

„Nichtón njemóže Jesußej Knjes rěkać, khiba psches ſwjateho Ducha.“

Kóžde lěto ſo dźesatu njedźelu po ſwj. Trojizy na Jerusalemske wutupjenje psches Romskich w lěcze 70 po Khrystußowym narodu dopomnimy. 10. augusta tuteho lěta ſo dopjelni śrudne wěschćenje, kotrež bě Jesuß w poßlednich dnjach ſwojeho semskeho žiwjenja wuprajił: Hlaj, wasch dom dyrbi wam pusty wostać; njedyrbi žadyn kamjeń na druhim wostać.“ Załoßny ſud pschińdźe na město a na lud Boži, dokelž Israel Jesußej Knjes rěkać njechasche, njepósna teho, kiž chżysche jich wokoło ſebje shromadźić, kaž pata ſwoje kurjatka. Hischćze starschi, ale runje tak załoßny je Boži ſud na pohanow. Dokelž wjedźichu, so Bóh je a njeßu jeho cześćili jako Boha, ani ſo jemu dźakowali, ale ſu w ſwojich myßlach kniežomni ſćinjeni a jich njemudra wutroba je sacźmita — teho dla je jich Bóh też podał do žadoſćow jich wutroby k njeczistoſćeji, do njewěrnoſćeje a haněby. Kaž Israel ſa ſlepymi wodźerjemi khodźesche, tak khodźachu pohanojo k němym pschiboham, kaž buchn wodźeni.

A my khcheſćijenjo, ſa kotrym wodźerjom khodźimy my? Je ſwjaty Duch, kiž chże naß tam pschinjeſć, ſo my Jesußej Knjes rěkamy, ſwjaty Duch, kiž rěći w Božim ſłowje a ſkutkuje ſe ſwojej mozu w zylej khcheſćijanſkej zyrkwi. Hdyž ani židźa ani pohanojo w ſwojich cźaſach pósnali njeßu, schtož ſo jim k měrej hodźesche, dha njedyrbi naß khcheſćijanow porok trjechićź, ſo my njeßmy ani Boha pósnali, ani teho, kotrehož wón je póßłał, Jesom Khrysta. Też njechamy do hrěcha tych padnyć, kiž drje praja: Knjeźe, Knjeźe, tola na tuteho Knjesa njepoßłuchaju, wjele wjazy chzemy ſo wučźić, ſo bychmy ſ woładu we wěrnoſćeji a w poniźnoſćeji pósnali: Ja wěrju, ſo Jesuß Khrystuß, wěrny Bóh a też wěrny cźłowjek, je mój Knjes.

Kóždy, kiž ſo tehole wusnaćźa wusnaje, ſo wotrjeknje wot židowſkeje ſamoprawdoſćeje a też wot pohanſkeje ſamowole. Měſto teho ma wón ſjawnje a widźomnje pokasać, ſo ſwj. Duch jeho cźěri a schtož wón w nim ſkutkuje. Wschelake ſu wopokajma a płody ſwj. Ducha. Sswjećźi japoschtołjo jich wjele w ſwojich listach mjenuja: lubosćź, měr, wjeſele, ſćećrpnoſćź, dobroćźiwoſćź, wěra, cźichoſćź, pózćźiwoſćź. S zylej parschonu khcheſćijan byeź a niz jenož khcheſćijan rěkać, to je najwożebnische wotpohladanje zyleho ſkutkowanja ſwj. Ducha. A to, schtož psches ſwj. Ducha ſam budźesch, to dyrbja też wschitźy druſy widźećź, to dyrbi jim k dobromu pschińćź, kaž ſwj. Pawoł pišche: w kóždym wopokaſuja ſo teho Ducha dary k temu, schtož wužitka pschinjeße.

Sbudźi ſo wschudźom a we wschěch ſwjate hnućźe, dary ſwj. Ducha wopokaſać k ſhromadnemu wužitkej, pomhać, wumóź, lubować, troschtować, napominać, poſłyńićź? Jim wjele pobrachuje hischćze tale lubosćź, kotraž njepyta to ſwoje, ale derjehićze bratrow. To je ſnamjo ſa to, ſo hischćze parschonam pobrachuje, kiž Khrystußej Knjes rěkaju.

Wěrna luboscź k czełpjazym bratram wukhadźa jenoź ſ luboſcźe k Khrystuſbźej; jenoź ta dawa ſkutkam luboſcź, wobſtajnu móz a wutracźe bjes kónza. Jow by duſchne było, hdy by hiſcheźe dar „duchow roſesnacź“ mjes nami byl; ſchtoź jenoź khwalbu a czeſcź abo ſwój wužitk a dobytk pyta w tym, ſo druhim pomha, tón Khrystuſbźowehо ducha nima, abo ſchtóź pomoz jenoź dawa, ſo by pomozy potrjebny bórſy ſaſo ſchoł, temu też duch luboſcźe pobrachuje. Sskužiſch twojemu Knjeſej jenoź ſłužo jeho dźěćom.

Dźěła drje dźenſa wſchelake wězy człowjekow mjes ſobu, bohatſtwo a khudoba, ſchtant a powołanje, nuſa a hrěch — ale jedyn je tu, kiž chze jich wſchitkich k jenemu cźěłu ſjednoczicź, Khrystuſ. Wón je njewidomnu woſzadu ſhromadźił a pſchidawa wſchědnje, kiž we wěrje a w luboſcźi ſbóżni budźa; tale woſzada je widomna pſches mozy Jeſuſowehо ducha, kotraž w njej dźěła, widźomna pſches luboſcź, kotraž ſo k ſhromadnemu wužitkej wupokaſuje.

Hdźežkuliž pak ſtejiſch abo dźěłaſch w tutym duchu, ſwólniwy, ſo by temu Knjeſej ſłužił, ty ſy Khrystuſbowy ſtaw a twoje dźěło njebudźe podarmo w tym Knjeſu.

Hamjeń.

Puczowanje po Bożim pizmje

abo

kajle myſłe nadeńdźech, Boże ſłowo czitajo.

Podawa ſwěrny czitać „Pomhaj Bóh-a“.

1. knihi Mójſaſzowe, 11. ſtaw.

(Pokračowanje.)

II. Schtuczka 10—26. Wſchě druhe człowjſke narody ſu nětko ſe ſwjatych ſtawiſnow ſpuſchczene, doniž czaſ njepſchiidźe, ſo budźa ſaſo ſawołane. Semowa ſchlachta pak ſo nam hiſcheźe raz pſchedſtaja, ale jenicźzy ſ tymi ſtawiſnami, kotrež ſu ſ wopravdźitymi noſcherjemi Bożeho ſłubjenja byli. Tak doſtanjemy tu pokračowanje ſchlachty dźěćźi Bożich po lijenźy; tola człowjſka ſtaroba ſo ſtajnje a bóle pomjeńſcha, najprjedy na tſi, bórſy na dwě a napoſłedk na jenu ſchtwórcźiſnu pſchedlijenſkich ſtarobow.

To ſu Semowe narody, wótza poliſenſkeho dźěćźi Bożich: Sem běſche ſto lět ſtary a płodźeſche Arfachſada dwě lěcźe po lijenźy, l. 1658 po ſſw. ſwěta, a běſche po Arfachſadowym płodźenju pjecź ſtow lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Słónczaza ſada, kotruž po 5. ſtawje wočakujemy: „ſo wſchitka jeho ſtaroba běſche 86“, tu wuwoſtanje.

Arfachſad bě pjecź a tſizyćźi lět ſtary a płodźeſche Salahu a běſche po Salahowym płodźenju ſchtyri ſta a tſi lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Salah bě tſizyćźi lět ſtary a płodźeſche Ebera a běſche po Eberowym płodźenju ſchtyri ſta a tſi lěta żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Eber běſche ſchtyri a tſizyćźi lět ſtary a płodźeſche Pelega, a běſche po Pelegowym płodźenju ſchtyri ſta a tſizyćźi lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Peleg bě tſizyćźi lět ſtary a płodźeſche Regua, a běſche po Reguowym płodźenju dwě ſćźi a dźewjećź lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Regu bě dwaj a tſizyćźi lět ſtary a płodźeſche Seruga, a běſche po Serugowym płodźenju dwě ſćźi a ſydom lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Serug běſche tſizyćźi lět ſtary a płodźeſche Nahora, a běſche po Nahorowym płodźenju dwě ſćźi lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Nahor bě dźewjećź a dwazyćźi lět ſtary a płodźeſche Tharaha, a běſche po Tharahowym płodźenju ſto a dźewjatnacźe lět żiwy a płodźeſche ſynow a dźowki.

Wo jeho trojim płodźenju ſo tu podobnje ſhromadnje rěćźi kaž na 5, 32 wo Noachowym; prajicź ma ſo jenoź, ſo wón je 70. lětom ſapocźa płodźicź. Po ſtarobje maja ſo tucźi tſjo bratſja tak ſrjadowacź, ſo běſche ſo Haran najprjedy a Abram 60 lět poſdźiſcho narodźił; pſchi nanowej ſmjerćźi běſche tutón hakle 75 lět ſtary (12, 4), potajſim je ſo wón w nanowym 130. lěcźe narodźił, to je 2008 po ſtworjenju ſwěta. Hacź mamy Nahora po ſtarobje pſched Abramom abo po Abramu ſrjadowacź, je njewěſte, najſkerſcho pak je prěńſche prawiſche.

Nětko pokračujemy ſ pſchehladom na 5, 31 podatym a doſtanjemy tak rjad poliſenſkich wótzow hacź na Jakuba.

11. Sem	bě	żiwy	600	l.,	a	to	1558—2158	po	ſtwor.	ſwěta.
12. Arfachſad	=	=	438	=	=	=	1658—2096	=	=	=
13. Salah	=	=	433	=	=	=	1693—2126	=	=	=
14. Eber	=	=	464	=	=	=	1723—2187	=	=	=
15. Peleg	=	=	239	=	=	=	1757—1995	=	=	=
16. Regu	=	=	239	=	=	=	1787—2026	=	=	=
17. Serug	=	=	230	=	=	=	1819—2049	=	=	=
18. Nahor	=	=	148	=	=	=	1849—1997	=	=	=
19. Tharah	=	=	205	=	=	=	1878—2083	=	=	=
20. Abram	=	=	175	=	=	=	2008—2183	=	=	=
21. Jſaak	=	=	180	=	=	=	2108—2288	=	=	=
22. Jakub	=	=	147	=	=	=	2168—2315	=	=	=

III. Schtuczka 27—32. S runje podatych ſapiſkow ſo poſłednje woſpjetuje a pſches Tarahowe ſwójbne ſtawiſny doſpokinja, ſo bychmy tak ſawod do Abrahamowych ſtawiſnow doſtali, kotrež ſo nam wot 12. ſtawa ſem podadźa.

To ſu Tharahowe narody, hacź na kotre ſu ſo prjedawſche narodowe ſapiſki wo dźěćźoch Božich podałe: Tharah płodźeſche Abrama, Nahora a Harana, po ſtarobje pak po wopacźnym rjedźe: Haran, Nahor a Abram. Ale Haran płodźeſche Lota.

Haran pak je wumrjeł prjedy ſwojeho nana Taraha w kraju, w kotrymž bě ſo narodźił, w Urje Khaldejſkej mjes Niſibiſzom a Tigriſzom pod gordiſkimi horami.

A Abram a Nahor, wobaj młódźichaj hacź jeju runje naſpomnjeny bratr, wſaſchtaj żebi żonje. Abrahamowej żonje rěćachu Sarai, a wona běſche jeho pol-ſotra, dźowka ſameho nana ale niź ſameje maćźery (20, 12), a Nahorowej żonje pak rěćachu Milka, kotraž běſche Haranowa dźowka, kiž běſche Lotowy, Milzynu a Iſizynu nan.

Tak běſche ſo Tharahowa ſwójba krućźe ſawrjeła, ſo by ſo ſałkowała pſched ſpytowanjemi pohanſtwa, ſo dźeń a bóle roſſcherjazeho; woſzebje modlachu ſo w tamnych ſtronach k njebjeſkim hwěſdam a k wóhnju.

Tola też Tharah njebě ſo wobarał zyle pohanſkich waſchnjow. Wón cźełpjeſche mjes ſwojej ſwójbu wěſtu drużinu domjazych bohow; tehdy mějachu ſa to, ſo maja tute domjaze pſchibohi wěſty wliw na domjaze derjehićźe a na domjazu ſrndobu; pola pſchibohow prajchachu ſo wo radu we ważnych naležnoſćźach.

Ale Sarai bě njepłódna a njemějeſche żaneho dźěćźa.

Tole mějeſche wulku ważnoſcź ſa Abrahamowe dalſche żiwjenſke wodźenja. Tute wodźenja pak ſpocźachu ſo ſ tym, ſo ſo Bóh jemu hiſchcźe w Urje ſjewi a jemu pſchikaſa, ſo by ſe ſwojeho wótzneho domu wuſchoł.

Tharahej ſo na ſwojim dotalnym żydle po Haranowej ſmjerćźi wjazy njeſpodobaſche, duž chzyſche nětko Božej pſchikaſni poſłuchacź. Wón wſa ſwojeho ſyna Abrama, a Lota, ſwojeho ſyna Harana ſyna, a ſwoju pſchichodnu dźowku Sarai, ſwojeho ſyna Abramowu żonu, a wuńdźechu hromadźe ſ Ury Khaldejſkeje, ſo bychu do Kanaanſkeho kraja ſchli, do kraja, kotryž běſche Bóh Abramej ſłubił, ſo chze jón jemu pokaſacź, a kotryž poſdźiſcho jako Kananejſki kraj ſpóſnachu. A pſchińdźechu do Harana, poſdźiſcho Karthä mjenowane, ſ pokodnja wot Edeſſy, a bydlachu tam.

Tu ſaſta Tarah ſe ſwojimi, możno, ſo jeho tole měſto wabjeſche, dokelž mějeſche te ſame mjeno, kaž jeho njebożćźki ſyn. Poſdźiſcho je też Nahor ſa nanom cźahnył, a je ſo po nanowej ſmjerćźi w Haranje ſaſtydlił; teho dla rěka Haran też Nahorowe měſto.

A Tharah bu dwě ſćźi a pjecź lět ſtary a wumrje w Haranje.

(Pokračowanje.)

Wjeſzna wójnſka khrónika ſ lěta 1870.

Hdyž w tutych dnjach naſchi wojazy ſaſo prěni króćź po 30 lětach do zuſeho kraja cźahnu, ſo bychu ſ njepſcheczelemi wojowali, dopominamy ſo na poſłednju wulku wójnu. Kóżda wójna — też ſbożowna — ſda ſo nam bycź żałoźne wulke njeſbożo! Kóżda wójna je pſcheczíwo Bożim ſakonjam — a běda człowjekam, kotříž ſu na njej wina! Nadźijamy ſo, ſo budźe ſo kſheſćźijanſka wěra juuu tam hłuboko ſakorjenicź do wſchitkich ludow, do wſchitkich

wutrobow, so budźa žiwi se stajmm měrom, po žkowje nascheho sbožnika: Lubujeće žiwojich njepschečelow! So bychmy nascham lubym Sserbam pokasali, kajka woprawdźita wójna je, chjemy jim thróniku podacz, kiž je farar Kient spišał. Tón je w žwojej wjesy Fröschweiler, kiž njedaloko snatebo města Wörth leži, měł wschitku wulku nusu bitwow wokoło města pschetracz. Wón poschćiži nam kraßny wěrny wobraz wójny. Wot Franzowsow nucźene cźahnychu nasche wójska tehdy do zuseho kraja. Bóh je nam pomhał, so mózachmy žo pschećiwo nim wobaracz. W kóždej bitwje běchmy sbožowni! Hakle dźenßa sypósnawamy, kajki dobytk je nasch wótzny kraj s tuteje sbožowneje wójny měł. Wot tamneho léta sapocza žo dalsche roswicze, pokraczowanie nascheho thežorstwa, a sapocza žo bankerot Franzowskeje. S Božej pomozu je žo nasch wótzny kraj pozbylnik a rostł a dale roswił. Kóždy žo naß boji. Tamna wjeska Fröschweiler, kiž běšče psched wójnu franzowska, nětko němskemu thežorstwu słuscha. Prawym Bóh pomha; Bóh budźe nam tež pomhacz w dalokej Chinesskej! To budź nasch trosch.

Pschipowjedanje wójny.

Napoleon běšče žo s lescu sa franzowskeho thežora sczinił. Wón běšče Franzowsam měr a pokoj a derje srjadowane statne žiwjenje žlubił. Dokelž žo jeho žlubjenjam wěrjesche, běšče wulki dźěl luda sa to hłosował, so by žebi Napoleon thežorsku krónu na hłowu stajił. Ale mjeczo rěczesche žo tam a žem, so měr njebudźe dołho tracz. Nětkóre měsazy sańdźechu. Wschitko dźěsche po starym rjedźe.

Běšče w julju. Žakoßna horzota běšče nastała. Běchmy w Fröschweileru žwoje žyno sbožownje domoj sthowali a hižo pschenzy sprawjachu. Ale nadobo pschińdźechu do nascheje czihcheje wjesi czěmne powjesće wo wójnje.... Nichtó njewjedźesche, s wotkal běchu pschischcke. Ludźo žo praschachu: „Wójna? Czeho dla? S kim?“ Starschi, kotrjž mějachu žynow pola wojakow, žo wobhonjachu, schto nowiny pißaja, schto je žo stało, hacz je strach wulki. Směrowach, kaž wjele bě mi móžno, nastróżane, bojasne wutroby, a sałso sańdźechu nětkóre dny. — Ale wójnska hara žo powjetischesche a rosschérjesche, czujachmy wěstu czěsku tuźnotu w powětsje a wutrobach, czujachmy, so wulkomozy mjes žobu potajnu hru hrajachu. A hra žo jara khwatnje hrajesche. — „Nětko“, dźesche na 12. dnju julija bohaty bur srudnje, „nětko smějemy tola wójnu; o běda, to sće póůdźe, budź nam Bóh hnadny!“ A hlaj, Bože njewjedro czehnjesche po njebju pschezo wysche a wysche, pschezo bóle žo cźmowjesche, hacz napołledł 19. julija błykł s howrjazym hrimotom do hłowneho města pruskeho kralestwa dyri.

Prěni saczjischcz pschipowjedaneje wójny běšče na naschich wjesnjanow pohłuschazy, porażazy. Franzowska we wójnje s Prussej! To budźe czěsče wojowanje, krawne bědźenje; wójna wo žmjercz a žiwjenje! Schto pak nětko sapoczecz? Najprjedy dyrbjach bojasny lud směrowacz a trochtowacz, jemu pokasacz žiwnosće, wschitko wobknjeżazeho Boha. A to njeběšche podarmo. Ludźo žo shrabnychu. Njeběšche dźě móžno, woheń haschecz; ale bórsy bě žo nasch elsaski lud do dweju stronow rosschczěpił, kotrejž žebi w zyłej wójnje njepschečelizy napschečiwo stejeschtej a tež nětko hischcze (schtó tež to je wina na tym?) žo sjednoczicz njemóžetej.

Pola nětkotrych sjewjesche žo njeskónczna wjeßelosczi, nadźija wěsteho dobyczа a jěre hidźenje pschečiwo Němzom. Pola druhich pokajowasche žo hłuboka thutnosczi, czěsčа bojoscz wo wótzny kraj a wěrna žobuželnosczi s wěrybratrami a pschinarodźenymi njepschečelemi. Wobej stronje chžyschtej žwoju pschińkłuschnosczi žwěru dopjelnicz pak s dźiwjej saßakłosczu, pak s dowěru na Boha, kiž człowiske stawisny wodźi.

(Pokraczowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Knjes Mikela je sańdźenu njedźelu žwoje sastojnjstwo jako duchowny we Łupoj nastupił. Łupjanska wołsada je jeho s wulkej radosczu witała. Nadźijomnje nětko tež bórsy k temu dóndźe, so budźe Łupjanska wołsada žamostatna.

— Sthadźowanka žerbskeje studowazeje mkodosćeje we Wóßlinku je kaž wot studentow tak tež wot luda derje wopytana była. Wuradźowanja stachu žo wot studowazeje mkodosćeje w rjanej pschesjenosczi. Njech je to rjane pschedsnamjo sa druhe 25 lět wobstacza naschich sthadźowankow, do kotrychž žmy s tutej sthadźowanku sastupili. Sa hłowneho starscheho wuswoli žo k. studenta prawisnistwa Gerhard Gółcz s Ratez.

— Wósborkske sarske měsno žo w bližschim czaßu wuprósdni, dokelž žo knjes farar Marczka na oruhe mještno pschebźydli. Nětko je składnosczi, so móhł Sserb do Wósborka sa duchowneho pschińcz, dokelž žu tam hischcze Sserbja. Hdyž wschak liczba Sserbow wulka njeje, by tola wěsce k pschesjenosczi we wołsadźe pomhało, hdy by tam Sserb pschischłok. To pak žo nětko hodźi, hdyž je žerbski duchowny dostacz.

— Knjes cand. theol. Wiczas, kotrjž je khwilu wučerja pschi krajnostawskim seminaru w Budyschinje sastupował, po prósdninach jako wučeř na seminaru w Bornje sastupi.

— Evangelske dźěłaczerske towarstwa, kot. ez chzedźa evangelskich dźěłaczerjow w tschesczijanskej bratrowskej myßli sjednoczicz, pokasuja rjane rosczenje. Kónz léta 1899 wopschijesche staropruski swjatk 10 towarstwow s 2391 žobustawami; połnóżnoněnskli 16 towarstwow s 1500 žobustawami, sakski 35 towarstwow s 1400 žobustawami, žrjedźno-němski 22 towarstwow s 4516 žobustawami, khurhessenski 3 towarstwa s 940 žobustawami, połnóżno-połobjanski 11 towarstwow s 1535 žobustawami, badenski 21 towarstwow s 3089 žobustawami, rheinsko-pfalzski 28 towarstwow s 4646 žobustawami, würtembergski 45 towarstwow s 3431 žobustawami, rheinsko-westfalski 135 towarstwow s 30,000 žobustawami, žrjedźno-rheinski 19 towarstwow s 3200 žobustawami. K temu pschińdźe 7 towarstwow, kotrež do žanebo swjatka njeßkuscheja. To wučzini hromadźe 381 towarstwow s 78,583 žobustawami. Rjana, swjeßelaza liczba evangelskeho duchowneho hibanja!

— Evangelske Gustav-Adolfske towarstwo směje 53. hłownu shromadźinu wot 11. hacz 13. septembra w Königsbergu.

— Wójna w Afrizy pschezo hischcze dale traje. Jendźelczenjo pschezo hischcze samohłu njeßu, burow žebi podczińnycz. Kaž je njeprawa wójna pschečiwo měrnemu a sprawnemu ludej wot Jendźelczanow w žamej žebičznosczi a požadliwosczi po pokładach bohateho kraja wutroby ludow roshorita, ko pschezo bóle pokasuje, kajje njetschescźijanske czjucze jendźelski lud wodźi, kotrjž žebi czesscz a nahladnosczi mjes tschescźijanskimi ludami žada. Kak njetschescźijanszy Jendźelczenjo sakhadźuja, žu hischcze wschelake powjesće dóschcze, ale nowischa powjesćz jich njeczłowiscu žurowosczi do praweho žwěrka staji. List Schwajzarskeho, kotrjž je tež w Afrizy, pische: „Na poruczňosczi žwojeho wyschscheho jendźelszy po kraju wokoło dundaja. Woni k farmarjej (k wobhźedźerjej burskeho łubka na kraju) pschindu a dadźa žebi wobhźedźerja sawołacz. Tón je w burskim wójsku. Žona pschińdźe, a jej žo poruczi, so ma sa pjecz dnjow najnusnische j doma srumowacz a jón wopuschczicz. Potom žo dom sapali a stót žo pryecz czěri. Hušto žu žo žony a dźěczi se stróżelemi tak pschewsali, so žo krótkemu czaßej minycz dadźa bjes teho, so bychu něschto wukhowali. Wone tam steja bjes statoka a žrědkow. Na tajkim měsće, hdyž žo to žame sta, běšče žona, kotraž porodej napschečzo hladasche. Wojazy pak njemějachu žaneje žmilnosćе. Jako běšče farma spalena a wojazy woteschli, dóndźe jeje czěsčа hodźina. Jej pak nichtó k pomozy njebě hacz młody Kaffr a jeje dźěczi. Młody Kaffr jej s hakosow kust pschikrywazeje tschi sczini a pomha jej kruch žuknje wottorhnycz, so by dźěczatko do njeho sawika, dokelž niczo druhe k ruzy njemějesche.“ Tónle žurowy podawk jenicźti njeje — ale móhło žo wjazy hrosnischich žurowosczow powjedacz. A tajke něschto czini tschescźijanska Jendźelska — a nichtó niczo k temu njepraji? Hdyž pak to póhanske ludy, kaž Kaffrojo, widźa a žłyscha, mója žo woni potom sa nasche tschescźijanske ludy sahoricz? Je potom dźiw, so woni liwzy wostanu, hdyž žnano woni žami mißionarow k nim pósczelu!?

Młodostne towarstwo sa rosßudźene tschescźijanstwo.

(Pokraczowanje a stóncźenje.)

Němska shromadźisna młodostneho towarstwa sa rosßudźene tschescźijanstwo we Wernigerodźe, 26. a 27. julija.

Sawod shromadźisny běšče konferenza s tej myßlu: Wschitke žlubjenja Bože žu Haj w nim a Hamjeń w nim, Bohu k khwalbje psches naß. 2. Kor. 1, 20. Prěnja rosprawa do samyßła sawjedźe wo praschenju: „Schto je rosßudźene tschescźijanstwo? Rosprawu měješche k. farar Girkon s Mühlheima.

Wón pokasa na sakožku Phil. 3, 7—15, schto je samyšl a wotpohlad rosšudženeho schescijjanstwa, schtož je Bohu žel w naschim času wožkabnyło a žo najmjenje wot młodosće pyta. Rěčnik dopokasa, kak je sakožk młodostneho towarstwa cjišće po bibliji.

Druhi dźeń mějesche duchowny dr. Klark, pschedhšyda źmětnego swjatka młodostneho towarstwa hkowny pschednoschk wo: „Młodostne towarstwo sa rosšudźene schescijjanstwo?“ Wón wukoži swoje sahady: Pósnacje k Khrystusej, dźěkanje sa Khrystusa, źwěrnosć k swojej zyrkwi (na tu pokoži wobešitu ważnosć, towarstwo f dźěcjimi Božimi a rosestaja potom ważnosć źwět wopschijazeho hibanja sa kralestwo Boże.) Wón pschinjesše postrowjenja f Japanskeje, Chiny a Franzowskeje. Wón chjyšche ju nětko do Schwajzarskeje a Schpanskeje podacź.

Potom dźerżesche duchowny Girkon f Budwethma w narańschej Pruskej pschednoschk wo: Młodostne towarstwo praktiske wotmolwjenje na konfirmaziske praschenje. Wón pokasa, kak nusne je towarstwo w dźiwanju na wobstejnosće, do kotrychž źmy psches dotalne waschnje pschi konfirmaziji pschischli. Prawy wottyknjeny kónz pacźerskeje wučby dyrbi być, so kóždy młody schescijjan źam swojeho sbóžnika sapschimnje. K temu 14 lětny psche młody ujeje. My trjebamy w naschej zyrkwi wjele schescijjanow w bibliji snatych, žo modlazych a sa schescijjanstwo dźěławych. To je samyšl młodostneho towarstwa, so bychu młode dusche samostatne, žebi wědomne žiwjenje f Bohom sesnaja a su mózni, spytowanja na nich wote wschitkich bokow so dobywaze, dobyćerjy pschewinyć. Pschi wschěch wobstejazych nabožinskich sjednoćenjach tola něschto ważne pobrachuje w schescijjanskim wozćehnjenju, dokelž dyrbi so pacźerskej wučbje, kaž nashonjenje wučži, dalsha pomoc poskićićć, so móhli swoje žlubjenje praktiźy pschewjesć, hewak runa ju konfirmazija na doba pschekamanej liniji runje na ważnym dypku w žiwjenju młodeho cźlowjeka. Hdyž so dotalneho konfirmaziskeho waschnja dźerżimy, potrjeba wona wudospołnjenje a to 1. w najtupanju žlubjenja hischće dobrowólnje wobtrućićć, abo wobnowićć, so duchowny widźi, schto je woprawdźe źwěrny a sady njeho steji. To je sakožna myšl młodostneho towarstwa. To je dobra składnosć, pschi kotrejž móže so młoda chabłaza dusche sapschimnyć a najlépschi pućź k temu ju sawjesć do prawje trajaceje młodostneje radosće: Pokne podacźe a źwjeźene žiwjenje w Bosy. 2. Potrjeba konfirmazije wudospołnjenje w zyrkwinskej naprawje psches sarjadowane nawjedowanje młodosće, kotraž je so sa Khrystusa a jeho zyrkej snutskowuje rosšudźika a dobyta, so by tole swoje žlubjenje w sjawnym žiwjenju móhła wopokasać. To je sakožna myšl rosrěćźowanja wo bibliji a modleńskich shromadźijnow młodostneho towarstwa, kaž wone swoju słužbu poskićićć. — W kóždym pruhowanju źwjateho pismа jeho sastupjerjo derje wobstoja.

W tej myšli móža so pruhowaćź sakožne sahady, wustawki a skutkowanski porjad młodostneho towarstwa. Duž njech jemu nichtó f njedowěru blisko njestupi.

Wone chce być wudospołnjenje konfirmazije a f tym też nusny kruch strowego žylneho wožadneho žiwjenja.

Na kónzu rosprawowasche sekretar młod. towarstwa, kniješ pomozny duchowny Blecher f Bilefelda: „5 lět młodostneho towarstwa w Němskej.“ Wón pokasa, kak bu w lěće 1894 po 5 wschelakich pućach nimale w tym samym měsazu wěz młodostnych towarstwow snata k dopokasnu, so Bóh to běšche, kiž běšche ju wubudźił. Schtož je kaž rěčnik wot spočatka najcźeńscho so roswinwaze nitki wot spočatka wobledźowaćź móhł, tón wě, so je Bóh swoju potajnu ruku w tym měł a je psche wschitke cźěskoty pschewjedł. To ma wjele rěkacź, sa rosšudźenje wo zyłej wězy. Mi je radosć, wobtrućićć móz, so my pschi pokne evangelsko-biblijskej wězy stejimy. Młodostne towarstwa skutkuja źwěrnje swojemu sahadej: „Sa Khrystusa a zyrkej!“ W tu khwilu wobstoji 764 młodostnych sjednoćenjom f wjazy hacź 5000 sobustawami we wschěch dźělach wótzneho kraja a jich wodźerjo su psches pokojju duchowni. W tych 5 lětach je so pokasało, kak ważne nasche sahady su:

1. Sakožt a wottyknjeny kónz młodostneho towarstwa je pokne podacźe wutroby a žiwjenja kóždeho sobustawa na nascheho Knjesa a sbóžnika Jesom Khrysta.

2. Młodostne towarstwo ujeje wot zyrkwje njewotwiźne sjednoćenje. Wone f zyłej źwěrnosćźu steji k tej zyrkwi, k kotrejž jeho stawy słuscheja.

3. Kóžde młodostne towarstwo je najmutrnischo f wožadu sjednoćenje, hdźež wobsteji. Wone ma teho dla sa swoju pschiłuschnosć, sa nju psches jene f Božim słowom po swojich mozach skutkowaćź a jej pomhaćź.

Tele sahady my pokuje a zyle sastupimy. Ja móžu wobźwědćićć, so je so mi wot njewobdźělenych mobźwědćiło, sa je so psches wliw młod. towarstwow pokne pscheměnjenje w źwětnych wohadach stało a je wschelake powabjenje pschischło. Wschelake pschikłady móhł ja wusłěhnyć, kak je so psches potajne dźěło sobustawow młod. towarstwow wjele duscham pomhało k wješelećemu hischćećijanskemu žiwjenju, ale my chcemy jenož na to pokasać, schtož je tón Knjes cźinił, so by so jemu wscha cźećź dała.

Wudawar njedźelskeho pósła krajneho towarstwa sa snutskowne towarstwo w Holsteinskej P. Klaußen łudźi:

„Pschedstejazy spisć jedna wo wozćehnjenju konfirmirowaneje młodosće k zyrkwinskemu sjednoćenju. Schtó je w nowischim cźasu tak krućze a f wusyćhom sa tón-le wotpohlad dźěkał kaž młodostne towarstwo sa rosšudźene schescijjanstwo? To wěrno njeje, so wone po sektiraśtim waschnju dźěła. Na wopak, jeho hešćo je: „Sa Khrystusa a jeho zyrkej!“ a po tym hešku so je wschej khutnosćźu dźěła. Cźim blize jo sesnajesch, cźim bóle je lubujesch. Jeno so by so prawje srosymił a podpjeral, potom pschindźemy my dale we wozćehnjenju młodosće k zyrkwinskemu sjednoćenju.“

Rěčnik napominasche k łobudźěkanju pschećźiwo mozy njewěry w naschim cźasu. W pschichodźe budźe nam tón Knjes hischćće nękotre dobyće poskićićć k khwalbje jeho mjena. Je hischćće 10000 městow w Němskej, hdźež so hischćće nicźo sa młodosć stało njeje. Kajše to wulke poło skutkowanja sa pschichod!

* * *

Blizische powjesće pschinješe cźasopiš młodostneho towarstwa w Němskej, kotrež w Bielefeldźe měsacźnje wukhadza a na poł léta 70 np. płacźi.

Něschto k rospominanju.

Cźeho dla njejšy ty žiwy hischćećijan?

1. Je to, dokelž so bojiśch, so bychu so tebi wušmjeli? Pomyšl žebi na to słowo: „Schtóž so mje a mojeho słowa hańbuje ..... teho budźe so też cźłowjeł syn hańbowaćź.

2. Abo je, dokelž pola tych, kotrjž praja, so maja Khrystusa, słowa a skutki psches jene njejšu? „Tak budźe kóždy źam sa so Bohu wotmolwjenje (rachnowanje) dawaćź.“

3. Abo je, dokelž ty swóliwy njejšy, wschitko sa Khrystusa daćź? „Schto pomha cźłowjekej, hdy by wón runje zyły źwět dobył a pak na swojej duschi schkodował?“

4. Abo je, dokelž so bojiśch, so Bóh tebje wjazy njepschiwosmje. „Schtóž ke mni pschińdźe, teho budu ja won wustorćićć.

5. Abo je, dokelž žebi myšlisch, so tola njeby wobstajny wostał. „Wón, kiž je tón dobry skutk we waš sapocźał, budźe jón też dokonjećź hacź na tón dźeń Jesom Khrysta.

Handanćka.

Wo kotrym póšli je snate, so je ženjeny łyk?
[Wo Łyk. Sprüche. Marc. 1, 30.]

Kotry cźaśnik nacźahowaćź ženje nikomu trjeba njeje?
[Gesängnis, Gefängnis.]

Kotra kula je koło wokoło hładka, a tola so f khwilemi rohata sda?
[Mondkalk. Ⓢ, ☾, ☾.]

Schto je wschěhnje nusnische hacź Boži wschěhny łyšeł?
[Gebet.]

Dalische dobrowólne dary sa wobhe armenische žyroty:

S Sslepjanskeje wožady:

Wot źwěrneho khoreho cźitarja „Pomhaj Bóh-a“ f Noweho Města . . . . . 3 hr.

W mjenje wobhich žyrotow praji wutrobny dźak

Góleć, redaktor.

Samolwitý redaktor: farar Góleć w Budyschinku. Cźiśćećź a nakład Ssmolerjeć knihicźiśćećelne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 34.
26. augusta.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeńni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

11. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Kor. 15, 10.

„Ale ſ Božeje hnady ſym ja to ſchtož ſym, a jeho hnada na mni njeje podarmo była.“

Někotryžkuliž, kiž je dźenſnische ſwj. ſćenje nutrnje czitał, budźe ſebi prajicz: Fariſejſki a złonik ſtaj ſebi tola prawje napſchecźiwnaj! Fariſejſki ſo khwali teho ſnadneho, ſchtož je k ſwojej ſamſnej czeſczi czinił a złonik dyri poniżnje na ſwoju wutrobu, dokelž niczo k Božej czeſczi czinił njeje. My wobdźiwamy złonika dla jeho poniżnoſcze a ſanjechamy fariſejſkeho dla jeho hordoſcze; weſcze ſtaj ſebi jara napſchecźiwnaj człowjekaj, kotrejuž tón Knjes nam pſched wecźi ſtaji; ale w jenej wězy ſtaj jedyn kaž druhi: wobaj hiſchcze niczo po Božej woli czinilkoj njeſtaj, wobaj ſtaj jenož ſa ſwojim ſamſnym dobytkom ſtejakoj, hladaſchtaj na to, ſo byſchtaj něſchto byłaj na ſwěcze, jedyn pſches ſwoje duchowne waſchnje, druhi pſches ſwětne bohatſtwo, a woběmaj pomhaſche k temu ſjebanje, mjenujzy ſamoſjebanje.

Woběmaj ſtupi w dźenſnischej ſwj. epiſtoli muž napſchecźiwo, kiž je wopravdźe wulke a waźne dźěło w Knjeſowej ſłužbje czinił a kiž je tola w złonikowej poniżnoſczi woſtał. To je ſwj. japoſchtoł Pawoł, kiž w złonikowej poniżnoſczi njepſcheſtanje, na ſwoju wutrobu bijo wuſnaje: „Hódny njeſzym, ſo mi japoſchtoł rěkaju“, kotrehož proſtwa wo hnadu pak je wuſłyſchana, dokelž ſo wjeſele khwalicz może: „S Božeje hnady ſym to, ſchtož ſym!“ A hiſchcze wjazy hacz to: wón ſmě też powjedacz wo tym, ſchtož je czinił, a to je ſawěſcze wjazy hacz hubjene poſcźenje a ſnadne dary fariſejſke, wón może wo wulkich a wjele dźěłach ſa Boże kraleſtwo powjedacz, kaž je „wjele wjazy dźěłał, dyžli woni wſchitzy“, ale jeho wutroba je ſprawna, jeho poniżnoſcz wopravdźita: niz ſebi ſamemu, ale Bohu dawa wón czeſcz pſchiſpomnjo: „niz pak ja, ale Boža hnada, kotraž ſo mnu je“.

Někotryžkuliž kſcheſcźijan, kiž ſo ſ tutym mužom poknym wěry a hnady pſchiruna, pokhili ſwoju hłowu a pſchehladuju ſwoje žiwjenje njeſwaži ſo, prajicz: „ ſ Božeje hnady ſym ja to, ſchtož ſym“. Sso jemu ſda, jako by wjele mjenje dźěłał hacz wſchitzy druſy, jako by wo ſebi prajicz dyrbjał, ſo runje kaž złonik niczo k Božej czeſczi czinił njeje. Wón ſo ſnano potom praſcha, kak może ſo to tola ſtacz, ſo też ja ſwj. Pawołemu khwalobnemu khěrluſchej pſchihłoſujn a ſo móhł też ja kaž wón wucźahnycz a po kraju abo po morju, mjes pohanami a židami něſchto czinicz k Božej czeſczi!

Tole je móžno ſa muža abo žonu, hdyž ſwěru jo chzetaj, a ſwj. epiſtola pokaže k temu też puczz. Woni dadźa ſo najprjedy „dopomnicz na evangelijon“, kaž ſwj. Pawoł jow praji a „woſmu jo pſchezo ſ nowa horje a ſteja w nim też“, je evangelion wo Khryſtuſzowym kſchižu, jeho ſmjerczi a horjeſtaczu, ſo je wón ſa naſche hrěchi wumrjeł a dla naſcheje prawdoſcze ſbudźeny. Hdyž w tutej wěrje ſteja, dha ſteja w hnadźe, ſu hižo něſchto ſ Božeje hnady, mjenujzy kſcheſcźijenjo. To je dobry

sapoczatk= S tym je tež ßwj. Pawoł sapoczał, jako ßwoju ßamßnu wolu a wschě farisejske skutki puschczi. A potom ßo ßwěru bědza pschecźiwo hrěchej, kiž jich pschezo hischcze dzerži, dadza ßebi ßwěru wot sbóžnika pomhacź, jón wschědnje pschewinycź a swuczuja ßo w Božich puczach. Cźißnu wschitke starosce na teho Knjesa, cźinja wjeßele, schtož je jim kasane a hladaju na kónz, so njeby jeno „Khrystuß sa naß", ale tež „Khrystuß w naß" rěkało. Tak budza ſ cźaßom wěsczi a wobstajni w ßwojim kschesczijanstwje, njehnuczi wot skały nadźije a wěry, nihdy njewopuschczeni wot sacźucza: ja njejßym dostojny wscheje ßmilnosce a ßwěrnosce a tola tež pschezo poßylnjeni ſ tym dowěrjenjom: „S Božeje hnady ßym ja to, schtož ßym".

A tak steji wobhnadźeny kschesczijan ßrjedźa w dźěłanju a njewě kak. Hacź runjeź njewuczehnje, so by pohanow a židow wobroczik, dha wobdźěli ßo tola ßwěru na wschěch skutkach kschesczijanskeje lubosce. Ssnano sapowjedźi ßebi wjeßele, njech je dwójzy ßa tydzeń abo niz, so by druhemu žohnowanje pschinjeßł, ßnano dawa dźěł ßwojich kubłow, dźeßatk abo mjenje, so by lubej khudobje pomhał: jeho wutroba je swólniwa, jeho lubosć sprawna. W ßwěrnosczi khodźi psched Bohom a cźłowjekami a njehlada na to, so wjazy dźěła, hacź druhy, ale na to, so tak wjele ſ dźakownosczu cźini, hacź móże. Hlaj, to rěka: „S Božeje hnady ßym ja to, schtož ßym".

Hamjeń.

Puczowanje po Bozim pißmje

abo

lajke myßle nadeńdźech, Boze ßlowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitař „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójßaßowe.

(Pokraczowanje.)

12. ßtaw.

Abramowe pokowanje, puczowanje, kschiž a nusa.

1. Schtuczka 1—8. Abram, ßa noweho sapoczerja w dalschim roswiwanju stawiznow wschehо ßboża powołany, dostanje kasnju Božu, so ma wopuschczicź ßwój wótzny kraj a ßwoje pischeczelstwo, a so ma do kraja cźahnycź, kotryž ma ßo jemu hakle pokasacź. Wěrjazy ßlubjenju, kotreź je ßo jemu ßa ßame cźaßy dostake, poßłucha wón Božej woli a pschischedschi se ßwojej mandźelskej Sarai a se ßwojeho bratrowym ßynom Lotom do Kanaana, ßhoni w haju More pola Sichema, so je na kónzu ßwojeho puczowanja.

A Knjes dźesche pschi sjewjenju w Urje Khaldejskej k Abramej: Dźi ße ßwojeho kraja a wot ßwojeho pschecźelstwa a se ßwojeho wótzneho doma do kraja, kotryž tebi dźenßa hischcze ſ mjenom njepomjenuju, ale na prawy cźaß tebi pokasam, so by tam wostał.

A ja chzu cźe tam, najebacź teho, so nětko njeje ßanych wuhladow na to, dokelź je ßo twoja mandźelska njepłódna wupokasała, wulki a wusnamjenjeny lud sczinicź, a chzu tebje se wschěm cźełnym a duchownym ßbožom pożohnowacź a tebi ßa twój cźaß a ßa wschón cźaß po tebi wulke mjeno sczinicź: a budźesch teź ßa druhich pożohnowanje, dokelź postaju tebje ßa ßwětko, kotreź ßwěcźi do cźěmnosce na tutym ßwěcźe.

Haj, ja chzu druhich jenoź potom pożohnowacź, hdyž ßo prawje k tebi maja, ßu pak twoji njepschecźeljo, dha chzu to měcź ßa njepschecźelstwo pischeczíwo mi. Ja chzu pożohnowacź tych, kotriž tebje pożohnuja, a chzu poklecź tych, kotriž tebje budźa poklecź; a postaju tebje ßa ßrjedźischcźo wschehо dotalnehо cźłowjskeho naroda, dokelź pisches teho, kotryž pschichodnje wot twojeho cźěła pschińdźe, budźa něhdy we tebi pożohnowane wschitke narody na semi.

Do teho stejesche ßlowo we ßlubjenju žónßkeho ßynmjenja jako ßamolutka hwěda na njebju; ſ Abrahamowymi stawiznami njeponuri ßo Boža ßbóžna rada jenoź po ßłowje ßlubjenja ſ nowa lubosnje do wutrobow, ale saplecźe ßo ßama do cźłowjskich stawisnow. Prěni ßwět běsche sahubjeny psches straschny Boží ßud, psches lijenżu, ßwět po lijenży pak runasche ßo sahe dosć hrěschnemu narodej do lijenży; tak mějesche lubosć Boža, kotraž njecha sahubicź a kasycź, ale kotraž chze sdźeržecź a twaricź, něschto nowe sapoczecź: wona ßwjasa ßwjaski hnady po woßobje. S Noachom drje běsche Bóh hižo ßwjak ßwjasał, tola po nim rzadowasche Bóh, pominajo na lijenżu, pschirodu a jeje mozy; tak běsche ßwjak drje schkit a sarukowanje, so sahubjenje ſ nowa njepschińdźe, tola schkit a móz pischeczíwo hrěchej wón njethowasche. Tola cźłowjskeho hrěcha dla je pschiroda podata do knicźomnosce a ßmjercze. Teho dla je pschiroda hrěschnikam se ßwojim žohnowanjom ßa skażenje, ßa podacźe do pohanskich hrěchow, pschiwěrow a njewěry; ßamo Semowy narod, hospoda njewomasaneho spóinawanja Božeho, počza być liwki a léni, proste wócźko počza być schibakojte, ßamón Tharahowy, Abrahama wótzowy dom hajesche a pěštonjesche pohanske wězki. Tak žakoßnu móz mějesche hrěch; ſ njej możesche jenicźzy tamna lubosć wumoz, kotraž ßo rosßudźi, so chze ßama być ſ cźłowjekom. A ſo by tole sczłowjenjeje Boha, kotreź je ßo stało w Jesußu Khrystußu, tele njewußłědźomne potajnstwo wěcźnosczow pschihotowało, temu ßłużicź mějachu Boże sjewjenja ſ Abrahamowego cźaßa ßem.

Psches wěru poßłuchasche Abram Božej pschikaßni, a njewjedźo, hdźe pschińdźe, woteńdźe tola ſ wótzneho doma. Tola běsche ßo jemu tale krocźel jeho poßłuschnosce trochu połóżika, dokelź tež Tharah, Abrahamowy nan, po tejle pschikaßni ßo mějesche a ßo se ßwojej ßwójbu ſ Abrahamom na puczą poda. Tón pak wosta ße ßwojimi w Haranje, doniž tam njewumrje.

Po nanowej ßmjercźi cźehujesche Abraham wotßał precź, pak ßam ßo dopomniwschi, so je ßo Boža wola hakle na spočzatku stała, pak dopomnjeny na to wot Boha ßameho psches nowe sjewjenje, so by tež wuschoł ſ wótzneho doma, kaž bě Knjes jemu pschikasał. A tež tuta druha krocźel ßo jemu połóži, dokelź tež Loth ſ nim cźehnjesche. Abraham pak bě 75 lět stary, hdyž ſ Harana cźehnjesche, l. 2083 po stwor. ßwěta.

Tak wsa Abraham, kotryž běsche něto ſ wjednikom wschěch puczowarjow, kaž běsche to prjedy Tharah był, hdyž woni ſ Ury Khaldejskej wucźahnychu, ßwoju žonu Saraju a Lotha, ßwojeho njebocźiczkeho bratroweho ßyna a wschitke ßwoje a jeho ßamożenje, wowzy, howjadka, koßy, wóßły a wjelbłudy, kotreź běchu ßhromadźili, a dujche, wotroczkow a ßłużobne dźowki, kotreź běchu ßebi w Haranje pak nakupowali, abo kotreź běchu jimaj wot ßwojeje prjedawscheje cźeledźe płódźeni. A woni dźěchu tam precź, so bychu do Kananejskeho kraja pschischli, kotryž chzysche jemu Bóh hakle pokasacź. Bóh wjedźesche jich po puczu, po kotrymž karawany ſ Ury psches Haran cźahachu.

A hdyž běchu k mjeßy teho ßameho kraja pschischli, ale ſ wopředka wot Boha hischcze snamjo dostali njeběchu, so maja tu wostacź, pschecźahny Abraham wschu narańschu stronu tuteho kraja hacź tam, hdźež běsche posdźischo město Sichem natwarjene, runje ßrjedź kraja, mjes horomaj Ebal a Garizim, w žórkojtym dole, 18 hodźin k połnozy wot Jerusalema, a Abraham pischecźeße też tele město hacź k runinje ſ hajom More. Běsche to terebinthowy abo dubowy hajf, mužej, ſ mjenom More, ßłuschczy. Pschetoż ßa tón cźaß bydlachu Kananejszy w kraju, teho dla njeßmědźesche ßo saßydlicź, hdźež druhy hižo bydlachu; wón ßmědźesche se ßwojimi stadkami jenoź po stepach cźahacź, kotrychž ßo Kananejszy njemozowachu; tajfi kraj pak běsche pódla haja More.

Tehdom runje w tutej najrjeńschej krajinje sjewi ßo Knjes Abrahamej a jeho powitajo do tuteho kraja dźesche: Twojemu ßynmjenju chzu tón kraj dacź. A wón natwari tam woltař Knjesej, kotryž běsche ßo jemu sjewił.

(Pokraczowanje.)

Němske mißionstwo w rańschim kraju,

to je nèmßke pomozne towaŕstwo ßa wbohich armenißtich, kotreź ßo ßa wbohe armenißke ßyroty stara, proßy wo wocźischcźenje sczěhowazeje powjesćce. Dokelź ßu ßo naschi lubi Sserbja ßa tónle skutk kschesczijanßkeje ßmilnosce sajimowali a pschezo ſ nowa ßwoju ßmilnosć sjewja ſ dobrowólnymi darami, ßa wbohe dźěcźatka woprowanymi, so bychu ßo ßyroty, kotreź ßu ßo ßa ßerbßke dary wocźahnyke, też dale wocźahnycź móhłe. Nam ßo pische:

Nózny nadpad na němßku ßyrotownju w Urmia.

Stazija Urmia w Persißkej, hdźež je ßyrotownja ſ 80 ßyrotami

pod wodźenjom knjeżny Marje Paulat, bu w meji wot Kurdow nadpadnjena. Kurdojo žu žebi, kaž je snate, wožebje w čžažu pschesčěhanja armenskich kschesčijanow hubjene mjeno dobyli psches rubjenstwo a dźiwjosćć, s kotrejž pschečiwo armenskim kschesčijanam sakhadźachu.

W měžaczmiku armenskeho pomozneho towarstwa dawa knjeżna Paulat krótku powjesćć wo nóznym nadpadźe Kurdow, kotruž čitarjam sdźělimy. Wona pische:

„Sćmy wjele cžeżkeho w tym čžažu, jako běsche knjes Ismael, hospodar žyrotownje, do druheje stažije sapuczownak, pschětrali, ale Boža hnada je nam pschezo pomhała, so žmy cžerstwi wostali a so móžemy žo jemu žamemu džakowacz a jeho žwjate mjeno khwalicz. 1. meje w nozy ½1 buchmy psches žylne tšelenje se spanja wubudźeni. Liczba derje wobrónjenych Kurdow běsche žo do nascheho dwora dobyło. Woni běchu maku dźěru pod murju, psches kotruž woda wotběži, schěrschu sežinili a žebi tak sastup pichitotowali. Hdyž běchu khwilu strażnika (wajchtarja) wušměschowali, też do wschěch bokow tšeleli, žamo na jenu s naschich wucżeřkom, kiž s balkona sa strażnikom wokasche, dobuchu žo nekotsi mužojo po wuprajenju kuchařki do nascheje khěže. S woknami, kotrež běchu s tšělbami rosbili, salěschu do stareje kuchinje. Tam spasche nascha nowa kuchařka, žona s Chri a khuda holza. Nasch strażnik do rubježnikow tšeli, a woni khětsje sa žobu sažo tšělichu, so kulki k na ročenju wobeju žonow won a nuts letachu. Wonej do kuta salěschtej, ale schto to pomhasche. Woni jej sa khowu wsachu, tschažychu, schczijpachu, s nohomaj teptachu a je žmjerczu hrohychu. Wonej dyrbjeschtej durje k „Chanum", to je jena žona doma, pokasacz a prajicz, hdže žu pjenjesy skhowane. Pschi žwěczenju lampy, kotruž dyrbjesche jim kuchařka sažwěczicz, dohladachu žo na durje ruma a je wukamachu. Na sbože lampa hasny, jako sastupichu a dokelž běchu 3 schwabliczki, kotrež běsche jim kuchařka daka, pschetrjebane, rubježnizy jenož nabrachu, schtož w blischosći namakachu. Njedźelsku drastu a schaty naschich dźěczi jim Bohu džakowano psches czmu skhowane wostachu. Psches druhe durje stareje kuchinje dóndźechu Kurdojo do druhich delnich rumow, kotrež wschitke pschepytachu, też skhód namakachu, kotryž do nascheje sparneje komory a bydlanskeje siwy wjedźe. Woni po nim horje dźěchu a s tšělbu wo skhodowe durje bijachu. Po wulkej žmilnosći nascheho njebjeskeho Wótza pak je njerosbichu, ale žo sažo do delnich rumow wróczichu.

Mjes tym běsche nasch wucżeř Rabbi Schlimun žwoje wobydlenje wopuschcził a žo do dwora podał. Jako rubježnikow w naschim domje wuhlada, wón wjazy króczź na nich wutšeli; duž žo Kurdojo na njeho wobroczichu a jeho s kulkami pschežypachu. Bohu džak, wschitke mižnychu, jenož stołpy nascheho doma pokajuja žledy. Rubježnizy sa nim hacz k skhodej schulskeho doma běžachu. Tam wón pożledni króczź na nich wutšeli, a prjedy hacz mějachu woni khwile, žo na skhód dobyczź, běsche młody mudry muž hižo wupuczź k žwojemu a naschemu wukhowanju namakał. Wot balkona czischczejesche žo wón psches maku, husku schmarku pschi woknje w dwórskej muri a puschczi žo po druhim boku 16 stopow khuboko do sahrody, so by mjes tym zichikhwatazym pomoznikam, kiž wo wrota pschi dróhy kapachu, nuts puschcził. Nasche starsche holzy běchu mjenujzy, hdyž najmjeńsche smérowacz spytach, na tšesche nascheho doma s zykej schiju wo pomoz wokali. Bohu džak, niž podarmo: we wulkich žykach pschikhwatachu s města kschesčijenjo a muhamedanszy s brónjemi k nam na pomoz. Hakle, jako buchu woni do nascheho dwora puschczeni, žo Kurdojo wróczo sežahnychu. Wojowanje běsche wot ½1 hacz 3 rano trako; to běsche žakožne sa naš pschipožkuchacz, ale hischcže žakožnische sa nascheho strażnika a rabbi Schliemuna, dokelž mějeschtaj wobaj žamaj pschečiwo pschemozy Kurdow wojowacz. Tón Knjes je nam hnadny byl; hacz runjež žu nam rubježnizy wschelake kaž: tepichi, koža, drastu a pjenjesy sebrali, naš tola žana s jich kulkow trjechka njeje. —

Wot wschitkich bokow je žo nam wjele dźělbracza wopokasało; najwjazy pak wot šerschtu Medschel is Ssaltana (mějczanskeho roskasowarja w Urmiji). Wón nam jenož žwoje wobžarowanje wuprajicz njeba, ale nastaji žo žam, rubježnikow pytacz, schtož žo jemu bórsy poradźi. Hižo do pschipołdnja žedźesche 5 Kurdow w jastwje. 3 dny posdźišcho mějachu sažo Kurdojo wotpohlad, 25, naš nadpadnycz; jich wotpohlad pak bu sniczeny. Šerschta hischcže wjeczor 40 wojakow pózła, kotsiž zyku nóz strażowachu. Na druhe ranje šerschta žam sažo 11 wobrónjenych Kurdow saja. Schkoda, psches Kurdow nacżinjena, wucżini 100 tomanow (400 hr.)."

Puežowanje w nozy a žón na pohrjebnischczu.

Hłóš: Nětk dobru nóz ja dawam.

Hdyž puczowach w nozy
Pschi jaznym měžaczku,
Mój waczok mějach w ruzy
A kwicz na ramjenju,
Wschón spróżny wot toh' pucza,
Kiž pschischoł s daloka;
Mje spróżne stawy hnucza,
Sso podacz do měra.

Duž pschiúdźech k pohrjebnischczu,
Hdźež běsche cžicho wschoj,
Nuts sandźech s wjeselosczu
A myšlach žebi to:
Tu wotpočžowacz budu
We kraznej cžischinje,
Pschi wjele spróznym ludu,
Kiž spja tu we měrje.

Tam wsach žwój klobuk s hkowy,
Sso modlach pschi žebi
K tom' Knjesej, so žym strowy,
Mam hischcže žiwjenje
A spomnich też tam žwěru
Na tych, kiž w rowach spja:
Scže měli prawu wěru,
Waš Jesuš sawoła.

Duž k měru žo ja podach
Pschi jenym rowje tam,
Sso cžichom spanju dodach
Wschón pschemoženy žam,
Duž wo žnje žo mi sdasche:
Sso rowy wotewrja
A cžicho žo mi praj'sche:
Ach hladaj, schto žo sta.

Dwaj rowaj widźach tudy,
So wotewrjenaj staj,
Tu bohaty, tam khudy
We nimaj žedźeschtaj,
Kaž žo mi widźecz daschtaj
We morwych snamjenju
A jedyn k druhom' dźeschtaj,
So wumoženi žu.

Hdyž wotbiło tam běsche
Na wěžnym cžasniku,
Kaž žo mi to tam dźesche
Hodźinu dwanatu,
Dha sapočžnyschtaj spěwacz
Po kraznym hkožu žej,
Sso njem'žach jim doscz dźiwacz
A myšlach: žiwej stej.

Jich khěrlusch kraznym běsche,
Kaž ženje khischał tu,
So płakacz žo mi chžysche,
Hdyž jón tak spěwachu:
Cžesćć Bohu Knjesej Wótzej,
Dźak lubym Jesušej,
So s Duchom žwjatym móznaj
Naš staj tu wumohłaj.

S tej' mozy cžertowskeje,
Kiž na naš knježika
A też s tej' wěcžnej' hele,
Kiž naš by wobdała:
Cžesćć, khwalba Trojizy žwjatej,
Do wscheje wěcžnosćže
So k Božom' měrej wsatej
Mój s hrěschnoh' žwěta žmój.

Tu žana žakosćć njeje
A žane skorženje,
Tu njejžu žwětne reje,
Też žane pikanje,
Tu je měr Boži wěcžny,
Kiž Jesuš wobradźi
Psches žwoje žlowo mózne
Naš wěcžnje swježeli.

Tu njejžu kubła žane,
Niz khudych srudoba,
Tu je dom wschitkim rjany
Móz Boža sdarika,
Tu bohaty, kaž khudy,
Tu stary a młody
Je Bohu Knjesej luby,
Hdyž jemu žlužił je.

Hdyž wuspěvana běsche
Cžesćć s khwalbu Knjesowi
Dha spasche wschitko cžische
W tej žamej cžischini.
Duž cžažnik haydom dyri
Dypk jenu na žwój swón,
Hdyž wuspał běch žo w měrje,
Ja widźach so byl žón.

Duž moje wězy sebrach
A žo tam wotžalich,
So wotpočžink, kiž trjebach,
Ja Boha pokhwalich:
Wy spicže pak tu w měrje,
Waš Bohu poruczu
A ja we dobrej wěrje
Nětk dale puczuju.

Hacz Bóh Knjes mje też budže
Se žwěta wołacz žam,
A jeho Bože pucze
Mje budža pschewjesćć k wam,
So tudy bych ja s wami
Też cžische ležecz móhł
A junu s wjele stami
Do njebješ k Bohu schoł.

Teutscher w Porschizach.

Wschelake s bliska a s daloka.

— W Budyschinje je sandźeny tydźeń knjes diakonus em. Mrós wumrjeł. Wón běsche dołhe lěta kapłan pschi Michałskej zyrkwi w Budyschinje a je žwojej wožadźe jako žwěrny duschowpastyř žlužił, hacz žo na dobo na derje sažluženy wotpočžink poda. Bóh tón Knjes jemu spožczi, so móžesche wjeczor žwojeho žiwjenja w dołholětnej strowosći a cžikosći pschebyczź. Jeho něhduscha wožada praji jemu nutrny dźak do jeho rowa sa wschu

ßwěrnoscž a luboscž, s kotrejž je w njej na Božej roli jako ßwěrny ßłužownik ßwojeho Knjesa dźěłał.

— Měscžanska rada we Wósborku je tamnische farske město wupißała a woczakuje samołwjenja w bližschim czaßu. Nadźijomnje ßo tam ßerbßy duchowni samołwja, so by Wósbork ßerbskeho duchowneho dostał, kiž by ßerbskim stawam woßady w macżeŕnej rěcžji ßłužicž móhł.

— Na Něcžinjanskim naßypje wějesche ßo sańdźenu njedźelu lěßny ßwjedźeń mužskich a młodźeńskich towaŕstwow s Budyschina, Lubija, Nowych Koporz a Wósborka. Se stami běchu ßo wobydlerjo ßußodnych wßow a ßobustawy mjenowanych towaŕstwow na rjanym městnje pod Božim módrym njebjom seschli. Pschikhadźazych witachu hižo s daloka synki chora posawnistow Budyschskeho młodźeńskeho towaŕstwa, kotryž tež spěwanje khěrluschow pschewodźesche. Rjane, posběhowaze a hnujaze běchu tež pschednoschki a narěcže, kotrež ßo w shromadźisnje dźerżachu. W mjenje sarjadowarjow rěcžesche knjes bankski sastojnik Młynk s Budyschina. Wón wułoži, kak móža ßo wschitzy tam lubje witacž jako dźěcži teho wulkeho Boha, kiž ßo krasnje sjewi w kralestwje stwórby, ale hischcže wjazy w kralestwje hnady. Woßebje hnujaze běchu sdźělenja, kotryž dawasche knjes mißionar Tempel s Małeho Wjelkowa je ßwojeho bohateho naßhonjenja w mißionskim dźěle w Surinamje. Wot teje myßle wukhadźo: „W Božim kralestwje njeje prósdnokhodźerjow“ pokasa na nusnoscž duchowneho dźěła, najprjedy kóždeho ßamcho na ßebi, potom pak tež na druhich. Towaŕstwowy hladaŕ Zacharias s Drazdźan napominasche k rosßudźenoscži w kschescžijanskim žiwjenju a khodźenju, pokasa na pschikładach se žiwjenja, kajke bohate a trajaze żohnowanje móže husto jeniczki žiwy a rosßudźeny kschescžijan wokoło ßebje rosschěricž a wubudźesche k dźěławoscži we wěstej nadźiji słónczneho wěsteho dobycža teho kralestwa naschcho Knjesa Jesom Khrysta. Jako ßo słónczko nakhilesche, wustupi duchowny woßadny wótz knjes faraŕ Kubiza s Bukez a rěcžesche sahorjene a wutrobu shrěwaze słónczne dosłowo. Wukhadźo wot słowa (Sach. 1, 16.): „Ja chzu ßo k Jerusalemej saßo se ßmilnoscžu wobrocžicž a mój dom dyrbi w nim bycž twarjeny, praji tón Knjes Zebaoth“ dowjedźe wón na sałožku wot njeho czjinjenych historiskich pschepytanjow wo tamnej krajinje a jich wobydlerjach nutrnje poßłuchazych poßłucharjow w duchu wrócžo do sańdźenych czaßow, wusběhny wulki rosdźěl mjes tehdomnymi a nětcžischimi czaßami a pokasa, kajke mozy ßu nětcžische kcžějaze wobstejnoscže nam pschinjeßłe, mjenujzy žiwa wěra a kschescžijanska pobožnoscž sjednocženej s dźěławoscžu a pilnoscžu. Wón skónczi ßwoju rjanu narěcž s modlitwu a s požohnowanjom. Wschitkich, kotsiž běchu rjany ßwjedźeń wopytali, buchu wokschewjeni a woni ßo domoj wrócžichu s tym žadanjom, so bychu k lětu saßo tajki ßwjedźeń ßwjecžicž móhli.

— Diakonisse wustawy ßu sjawne napominanje na młode holzy stajile, so bychu ßo rosßudźile, jako diakonißy Božemu kralestwu ßłužicž. Wjazy hacž 13000 diakonißow drje steja w tu khwilu we wažnym dźěle; ale hischcže junkrócž tak wjele je trěbnych, so bychu doßahałe sa wulku potrjebnoscž we woßadach. W Barlinje ßamym móhło ßo hižo trojzy tak wjele ßotrow trjebacž, kaž tam něko dźěła a w běhu czaßa budźe tam ßnano 10 krócž tak wjele trěbnych.

S Chiny je powjescž dóschła, so ßu sjednocžene wójska město Peking dobyłe. Chinesojo ßu zofali. Khěžorka je twóchnyła. Sam němski póßłanz je skónzowany. Póßłanzy druhich krajow běchu hischcže žiwi a ßu ßo wukhowali. Hdyž je tež wěscže tónle prěni wuspěch pschecžiwo Chinesam swjeßelazy, ßebi my tola na žane waschnje myßlicž njeßměmy, so je nětko wójna skónczena. Chinesiske wójsko je mózne a móže ßo kóždy wokomik wrócžicž. K temu ma ßo dospjezjinjenje žadacž sa skónzowanje němskeho póßłanza a tyßazow kschescžijanow, dale pak dyrbimi tež rukowanje sa to měcž, so ßo tajke něschto wjazy njestanje. Duž je nusne, so ßo pschezo wjazy wojakow do Chiny sczele a ßo tež w tych dnjach pola naß nowi wojazy do Chiny wuhotuja. Bóh chzył naschich wojowarjow schkitowacž, so bychu sbožownje wojowali sa ßwój wótzny kraj!

K žnjam.

Pomału stupaschtaj dwaj mužej po próschnej dróßy. Pschech róžkowym polom wostajschtaj stejo. „Kak wjeßeli ßu žnjenzarjo pschi ßwojim cžežkim dźěle!“ pschispomni tón jedyn. „Holzy ßo napowjedacž njemóža, a mužojo ßo tež ßobu ßměja. Woni drje ßo wjeßela, so móža to żohnowanje domoj khowacž?“

„To najrjeńsche na tym žnjowym poli ty njewidźisch“, praji tón druhi. „Tam ta prěnja to je.“

„Rjanoscž dyrbi wona bycž?“ druhi suapschecžiwi. „Mi ßo sda, kaž by fałdy w jejnym woblicžu wot jow pósnacž móhł; a kcžějaza wona tola tež njeje.“

„Wona je wucžeŕka w Božej wucžeŕni“, druhi dale powjedasche. „Wcžera běch ja w jejnym domje, jako cžežke hrimanje na njebjeßach stejesche. Jejne dźěcži běchu wokoło njeje. Jenož modlcže ßo! praji wona. Hdyž ja pschi ßyczenju sady waschcho nana khodźu a róžku wotebjeram, ßo stajnje czjische we wutrobje modlu, so chzył nam Bóh luby Knjes rjane žito wobarnowacž. Ja mam njebjeskeho Wótza tak lubo a rjane žito tež, kotrež je nam wobradźił. Ja ßebi myßlu, wón ßo wjeßeli, hdyž ßo jemu pschezo dźakuju a jeho bjes pschestacža proschu. Jemu to pschewjele njeje.

Wjeßna wójnska khrónika s lěta 1870.

(Potracžowanje.)

Bitwischczo.

Hdźe budźe wójna wudyricž a ßo wojowacž? W Parisu a po zyłym kraju ßo wołasche: „Do Barlina! do Barlina!“ a tež pola naß ßo powschitkownje wěrjesche, so budźa ßo bitwy w Němzach bicž, so ßo lěwy brjoh Rheina spěschnje dobudźe a ßo hordym Němzam pschah a kwakla napołožitej. Franzowsojo běchu dźě hacž dotal najßylnischi lud zyłeho ßwěta a Napoleon běsche prajił: „Wulki lud, kiž sa prawu wěz wojuje, ßo njemóže pschewinycž. Kóždy dopjelń ßwoju pschißłuschnoscž a Knjes njebjeskich wójskow budźe s nami.“

Běsche ßo potajkim wobsamkło, do němskeho kraja saczahnycž, a dźeń wote dnja ßo na to czakasche. Wójnski minister Le Boeuf běsche w senacže wosjewił: Franzowska je archiprêt, to rěka: hotowa hacž do najpoßlednischeho knefla na stupnjach. Wojakam ßo tak rjez póda pod nohomaj palesche, njemóžachu docžakacž, dobywajo do Barlina saczahnycž. Kak hotowa pak Franzowska woprawdźe běsche, je ßo posdźischo w dnjach wot 20. julija hacž do 5. augusta a w běhu zyłeje wójny pokasało; a do kotreje strony mějachu czahnycž — tež njewjedźachu. Běsche ßo tola zyle njejabzy zyła južna Němska jako jedyn muž sběhnyła a ßwój wótry mjecž czahnyła.

My w naschej wjeßzy měnjachmy, so dźěl franzowskeho wójska psches Straßburg do Badenskeje a Württemberga saczehnje, a so hłowne wójsko s Meza po dole rěki Nahe psches město Saarlouis do Pruskeje saczehnje. So móhła ßo zyła Němska w prawym czaßu wobrónicž a na wójnu shotowacž a franzowskim nadpadam napschecžo stupicž, na to nichtó njemyßlesche. A so móhło němske wójsko psches Weißenburg do naschcheje czjicheje wjeski pschińcž — ßo pola naß žanemu cžłowjekej dźało njeje.

Ale tak bywa to we wójnskim czaßu! Kóždy woczakuje drje cžežke domapytanje, krejpschelecže, woheń a sapuscženje; ale so móhło to wschitko jeho domisnu, jeho wjeß, jeho statok, jeho woßobu potrjechicž, na to nichtó njepomyßli.

Kóždy napjaty na to czaka, schto ßo stanje, kóždy s wecžipnoscžu na nowinki czaka, na hrimanje bitwow a powjescže dobycža, hdyž ßo to jenož wschitko w dalokej krajinje stawa a žane naschc polo ßo njewupuscžuje, žadyn kamjeń s naschcho doma ßo njerosłama. O kajka ßleposcž a njelubóscž cžłowjskeje wutroby! — Ssmy bórsy shonili, so běsche runje nascha krajina jako bitwischczo prěńschich najkrwawnischich bitwow wusnolena.

(Potracžowanje.)

Hudanczka.

Do kotrych woknjeschkow njebjeska hwěžka s wjeßełom hlada?

[Do pjekleßich wokow.]

Schto njewosmje ßebi duschny kschescžijan s hłowy, hdyž do Božeje ßwjatnizy pschińdźe?

[Mjezku.]

Hdy ma ßo robocžan runje tak derje abo ßnadź lěpje hacž kralojo sa słotym blidom?

[Hdyž s pjeczom wobedźuje.]

Pomhaj Bóh!

Čiſło 35.
2. ſept.

Lětnik 10.
1900.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczišchczeńi w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

12. njedjela po ſwj. Trojizy.

Jeſ. 48, 18.

„O, hdy by ty na moje kaſnje kedźbował, dha by twój měr był kaž wodowa rěka, a twoja prawdoſcz kaž mórſke żołmy.“

Kak běži wodowa rěka po ſwojim wot ſtworiczela jej pokaſanym puczu. Se żórla na horje ſo żórlo wona ſwój pucz hacz do morja cźehnje. Pſchi jeje brjohomaj ſběhaja ſo ſkały a ſelenja ſo łuki, tam je ſłyſchecz honjenje a hibanje měſczanſkeho żiwjenja a je widźecz njeſprózniwe dźěło ratarjow — a ſrjedźa běži rěka njemolena ſ měrom dale. Schtoż jej napſchecźiwo ſtupi, ju njeſadźerżuje; wona woſtanje wodowa rěka a bez pſchestacża ſchumi woda dale a hacz runje je tyſaz a hiſchcźe wjazy żołmow nimo do morja cźahnyło, ſaſo nowa woda ſe żórła pſchiběhnje a rěka połna woſtanje. A hdyž rěka pſches kraj běži, ſemja kćěje a rola płody njeſe a żiwjenje ſo hiba. Tajki dyrbi po ſłowach profety Jeſajaſa twój měr bycz, mój kſchesćijano. Jeho żórło je horkach na tych ſwjatych horach Božich, ſ kotrychž nam pomoz pſchindźe, ſ teje hórki, kotraž bu w tutym poſledniim cźaſu powyſchſchena wyſchſche hacz wſchitke hory a hórki zyłeje ſemje, na Golgatha, w teho ſbóżnikowych ranach, pſches kotrež ſmy wuhojeni a twojeho měra rěka dyrbi dale běžecz zyły pucz twojeho żiwjenja, doniž nuts njepoběhnje do měrneho morja ſbóżneje wěcżnoſcze. Wokoło tebje drje ſo wyſoke ſkały njewěry ſběhaja, ale wone tebje molicz njeſmědźa. Někotry ſadźěwk, kamjenje ſrudoby, haczenja hrěcha móża tebi napſchecźiwo ſtupicz: ale měr twojeje wutroby je móz, kiž wſchitko pſchewinje. A hdźež je tajka wutroba, wona kraj wołſchewi. Koło wokoło ſo pola ſprawneho dźěła ſelenja a w jeho mozy ſo żohnewanje wupſcheſtrěwa na wſcho cźinjenje a khłódny wětſik troſchta do horzoty horja duje. Twój měr budźe kaž wodowa rěka.

Dale rěczi profeta wo mórſkich żołmach. My ſebi tu na to njeměrne morjo myſlicz njeſměmy — pſchetoż wone je ſe ſwojim njeměrom wobraz hrěcha. Na cźiche morjo ſebi profeta myſli, w kotrehož wodach ſo zyłe njebjo ſ lubosnymi hwězkami wobraſuje, kotrež tak prawje ſacźiſchcz ſwjateho khutneho měra na cźłowjeka cźini. Nichtó to morjo pſchewidźicz njemóže. A ſchto wone załoſneho w ſebi khowa! Wulke ſwěrjata ſu w jeho hlubinje żiwe, ale wone nikomu njeſchkodźa, kiž pſches morjo jědźe. Cźěła tych, kiž ſu ſo w nim tepili, ſu w nim ſahrjebane, ale nichtó ſo jich njenaſtróži, kiž do teje hlubiny pohladnje. A pokłady, parle a drohe kamjenje w nim potajene leža a ludźo ſa nimi pytaja. A po morju jědźe łódź wótznemu krajej napſchecźiwo; morjo je ſchěroka dróha, kotraž kraje njedźěli, ale je wjaſa. Kaž mórſke żołmy budźe twoja prawdoſcz, mój kſchesćijano, ſo twoja wutroba jako prawa, jemu ſpodobna, wot hrěcha wucźiſcźena pſched nim wotpocżuje. Haj, wutroba, kiž je cźicha, w kotrejž ſo njebjo ſe wſchěmi hwězkami ſłubjenjow wobraſuje, pſches kotrež żane wichory ſwědomnja a ſpyto-

wanja njeduwaja, ale w kotrejž njebjeßa ßame wotpočnuja, kotrež je nam Božj ßyn we wěrje pschilubik. A kajkež tež twoja wutroba srudne nashonjenja a slamane nadžije a sanižene sbože w ßebi khowa, prawdosć wschitko pschikrywa, so je sabyte, kaž wopor morja; a schtož je tam ßwjatych pokladow s Božeho kralestwa, skota wěry, parlow sczěrpliwoscze, to twoja pytaza ruka posběhnje a na žolmach prawdoscze twój czołmik wěčnemu wótznemu krajej napscheczíwo jědže. Kaž mórska žołma dyrbi twoja prawdosć być.

Tutón kraßny dar ßebi my dobyć njemóžemy s naschimi mozami; Bóh chze nam jón s lubosczе dać. Ale něschto dyrbimy tola tež pódla cžinicz: „O, hdy by ty na moje kasnje kedžbował“. To tola woprawdže wulke žadanje njeje! Wón myßli pschi tym niz jeno na dżeßacz kasnje, ale na wschitke ßkowa a napominanja w ßwjatym pißnje. Na nje dyrbisch kedžbowacz, so je twoja duscha se wschěm ßwojim myßlenjom na nje wobroczena. Cžim bóle ty na Boże ßkowo kedžbujesch, ßo k njemu dżerżisch a po nim khodżisch, cžim bohacżischa budže twojeho měra wodowa rěka. Cžim sprawnischo a ßwěrnischo ßo ty jeho ßlubjenjow dżerżisch a jeho ßmilnosczi ßo dowěrisch, cžim polnischa a wjetscha budže twoja prawdosć; pschetož w jeho ßkowje ßo wona wschitkim po njej ßebi žadazym cžlowśkim wutrobam wudżěluje.

Spytaj! Kedžbuj na jeho kasnje a hladaj na to, kaž by je dżerżał. Potom budže twój měr kaž wodowa rěka a twoja prawdosć kaž morśke žołmy. Wón je to prajił, kiž ßwoje ßlubjenje dżerżi.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadendżech, Boże ßkowo cžitajo.

Podawa ßwěrny cžitać „Pomhaj Bóh-a“.

1. knihi Mójsaßowe, 12. staw.

(Pokracżowanje.)

Kananejski kraj, Palaśtina abo ßlubjeny kraj, s wjeczora wot ßrjedżnosenjkeho morja, s poknozy wot Libanona, s ranja wot pusteje a s poknja wot kamjentneje Arabiskeje wobrubjeny, je psches tute ßwoje mjesy wot wobkhada s druhimi ludami dżěleny. Jeniczka wjetscha rěka, Jordan, wuliwa ßo, pscheběžawschi jěsoraj Merom a Genezareth, kónz kraja do Mortweho morja. Tónle kraj je Knjes ßwojemu wuswolenemu ludej ßlubił, so by tu njesawjedżeny wot pohanskeho pschibójstwa wěru do njeho, do jeniczkeho wěrneho Boha, sakhował a Boże ßlužby, wot Boha ßameho postajene, wutworił, so móhł s tuteho luda, budże-li cžaß dokonjany, wuńcz sbóżnik sa wschón ßwět.

Tónle kraj, wobßrjedż tjoch seństich wodżělenjow, tehdom jeniczży snatych, mjes Egiptowskej na jenej a mjes wulkimi asiatskimi kralestwami na druhej stronje leżazy, njeběsche pak jeniczży wotdżěleny wot nich, ale běsche tež ßrjedżischczo mjes wschěmi druhimi krajemi. Psches blijskosć fónizijskeho ßwětneho wikowańtwa a psches blijskosć najsnamjenitschich wikowanskich puczow stareho ßwěta běsche ßlubjeny kraj do ßrjedżischcza ßwětneho wobkhada stajeny. Tak běsche s dobom bywschi najprjedy cžicha a potajna ßadżěnja Božeho kralestwa wobsebje khmany, so by dosrawjene sbože do wschěch kónzow a k wschěm narodam rosscherjał.

Potom, hdyž be stepa sa Sichemom wotpaßena, Abraham wotßał cžehnjesche a pschiúdże se ßwojimi stadkami a se wschěm ßwojim domom 5 mil dale k poknju na horu, kotrož k ranju města Bethel, posdżischo halke tak mjenowaneho, leżi, psched tym pat rěkasche Luš; a Abraham je tam pod horu ßwoju hětu stajił, so měješe Bethel k wjeczoru a kralowske ßydko Ai k ranju. A natwari tež tam Knjesej woktać a předowasche wo Knjesowym mjenje, wón sarjadowa a postaji tež tu sa ßwojich stajnu Božu ßlužbu.

Bethel rěka dom Boži. Tole město, 3 hodż. wot Jerusalema, je ßo w najnowschim cžaßu saßo w dole s mnohimi khmanymi paswischczami wußłědżiło. Dżeńża rěka městnosć Beitin (Bethel). Mjes nim a mjes Tell él Hadschar leżitej dwě kamjeńtnej horje, kotrejž ßebi Josua wuswoli, so bychu tam s wjeczora města Ai 30,000 skradżu kakali; pod jenej s njeje je Abraham ßwój stau natwarił.

Abrahamowa Boża ßlužba njeběsche jenož ßwětkosć, kotruž jeho wěra mjes Kananejskimi, w cžěmnosczi khodżazymi, rosschěrjesche, ale tež ßrědk, s kotrymž wón ßwoju cželedž sakhowa, so Boha wobrjedž hrubych a wowrótnjenych narodow ßwojeho cžaßa spólnachu. Tak njech kóżdy wikuje, kotryž je wot Knjesa punt dostał, a njech ßwoju ßwězu sabwěczi, so by ßwěcżiła ludżom a k cžesczi Božej. A schtož ma tež wulki dom, kaž Abraham, tón by tola cžaßa dosć měł, so by Bohu se sjawnej domjazej Božej ßlužbu ßlužił, jenož hdy by chzył; ale skuposć je korjeń wschejo skeho, dokelž tebi khwile a městnosć ani we wutrobje, ani wo dnjo njewostaji, so móhł ßo k Bohu modlicz.

II. Schtuczka 9—20. Hdyž drohota do Kananejskeho kraja pschiúdże, poda ßo Abraham do Egiptowskeje, a wudawawschi tam ßwoju mandżelsku sa ßwoju ßotru, swjedże na nju wulki strach; ale Bóh ßmili ßo nad nim a rosplecze schmjatanzu k sbożownemu kónzej.

Potom ßo Abraham dale pohnu, wopuschczíwschi tež městnosć wokoło Bethela, so by ßo druhdże sa paswischczami roshladał, a cžehnjesche k poknju do juźneho kraja.

Běsche pak hłód w kraju, hewak płódnym, druhdy pak tež se ßuchotu sbitym. Duž cžehnjesche Abraham bjes Božeho poruczenja, jenož so by ßo nuły sminył, dele do Egiptowskeje. Egiptowska je psches Nilowe powodżenja wobsebje bohata, a je hischcze dżeńża, kaž tehdy, wukhowanka paßtyrjow, hdyž do wokolnych krajinow hłód pschiúdże. W Egiptowskej chzysche Abraham jako zusobnik pschebywacz, pschetož hłód běsche jara wulki w kraju, a wón to wobsebje cžujesche, dokelž sa ßwoje stadka wobschěrne paswischcza trjebasche.

Egiptowska rěka w bibliji tež Mizraim, po druhim Hamowym ßynu, kotrehož potomnizy ßu ßo tu saßydlili. Wona je płódna, 2—5 mil schěroka a něhdże 112 mil dołha dolina w dołhonaranśschej Afrizy, kotraž psches dwaj rjadaj horow nastanje, a po kotrejž Nil běži. Wschednje dżeli ßo Egiptowska do tjoch dżělow, do hornjeje, ßrjedżnjeje a delnjeje Egiptowskeje. Płódnosć swižuje jeniczży s kóżdołětnymi Nilowymi powodżenjemi; psches to běsche Egiptowska sa wschě cžaßy žitowa pokkadnica sa europiske a asiatske kraje. Klima je tu jara stajne, ale jara cžopłe, wobsebje w ßrjedżnej a hornjej Egiptowskej. Zahły wětřik, nalěto, hdyž stej dżeń a nóz jenak dołhej, s krótkeho ranja wějazy, kotremuž khamsin rěkaju, muchi a kuntwory, skopczi a žaby, mór a jětra, sahorjene woczi a ßleposć ßu tu snate cžwile. Egiptowczanow, s brunej kożu, s runym cžołom, s koscżojtym mjeswoczom wobsebje pschi lizomaj, s wulkej hubu, schěrokimaj hubomaj a njelepymaj nohomaj, mějachu po wschěm ßwěcze sa njerjanych ludżi. Woni schczěpjachu ßo do wschelakich schlachtow abo worschtow. Tajkich běsche pschi spoczatku schtyri, posdżischo powyschschichu pak ßo na ßydom. Najstarsche egiptowske stawijny měschcja ßo s bajkami a ßu nam jenož w sleńkach skhowane; do tutych sleńkow ßkuscha też powjedancżko wo wójnskim nadpadże Hykßow, kotryž je ßo trasch krótko do tehо cžaßa podał, hdyž je Abraham do Egiptowskeje pschischoł. Tak by był Faraon, wo kotrymž 15. schtuczka rěczi, se 14. dynastije (kralowskeho doma). Hakle s Psammetichom w 7. stotku do Khr. sapoczinu ßo dopokasane stawijny egiptowskeho kralestwa.

(Pokracżowanje.)

Wjeßna wójnska khrónika s lěta 1870.

(Pokracżowanje.)

Prěni husarow.

Mac Mahon, wulki rjek a wójwoda s Magenty, běsche nawjednistwo Rheinskeje armeje dostał. Kóżdy powitasche tutu wólbu s wjeselej dowěru; pschetož swuk jeho mjena, ßkawa jeho skutkow běsche dobry wosnam sa schkitowanje cžsaßzeho kraja a sa spěschny dobyczerski nadpad do juźneje Němskeje.

Ssam hischcze njebě dóischł do ßwojeho khownehо kwartěra w Straßburgu a general Furrot, nawjedowaŕ prěnjeje diwisije, kiž běsche dołhe lěta komandanta Straßburgskeje twjerdżisny, mjes tym

wschitko wjedźesche. Njepschestawajzy wujesche a howrjesche lokomotiwa po kolizi Hagenaw-Bitsch-Saargemünd, kanom, wojazy, konje a zyroba njeßechu ßo nimo naß. My pschezo hischcze myßlachmy, so to wschitko k khroblenu nadpadej psches Straßburg, Metz abo Saarbrücken płačži. Ale nadobo 22. julija pschiňdźechu prěni wojazy k nam do Fröschweilera. To běsche něhdźe 40 muži ßylne wodźelenje tjeczeho regimenta husarow. Cźi mějachu jako grande garde (wulka straža) dróhu ß Wörtha do Weißenburga strażowacź a sa njepschecźelom ßledźiczź.

We wßy nasta srudno-wjeßeke hibanje, jako tuczi prěni sakitowarjo wótzneho kraja do naschejo wjeßki pschijěchachu. Wßejnjenjo wschak wschudźe, a woßebje pola naß w Elsaßu, wojakow lubuja. Se wschitkich domow ludźo pschiběžachu a wobhladachu ßebi ß khutnosczu a ß wjeßekosczu tutych rjanych jěsdnych w jich nowych, ßo blyschczatych drastach, ß jich mjeczemi a pistolemi, a jich spěschne, wóhnime konje (běchu to wuherske a arabiske). To běsche wulka radosczź! Někotryžkuli tam pschistupi, kiž běsche tež něhdy wojak pobył a rěczesche ß nimi po franzowsku a potom sahło po němsku, kaž by tež ßmjercźrady ßobu cźahnył a pomhał Prußakow nabicź. A kak stejesche tam někotrażkuli maczerka, kotraž mějesche ßwojeho ßyna pola wojakow a kiž dyrbjesche nětko tež do wójny! Kak ßo wona starasche — se ßylsami we wocźomaj — hacź tež to sbożowny na wójnje pobudźe. Kak rady by jemu bischcze něschto nadoby, nohajzy a něschto pjenjes ßobu na pucź dała! Tón abo tamny mjes husarami běsche drje tež Němz, Elsaßki abo Lothringski — dwójzy tak wulka wjeßekosczź! S tajtim móżesche ßo rosmołwjeczź. Tón dyrbjesche powjedacź, hdźe ßu pożledni krócz w kwartěrje byli, schto ßo stanje, schto budźe dobyczź, hacź njeje Wonez Pětra abo Jana tam a ßem widźał? A kak ßu tehdy hłódnych a łaczných wojakow do ßwojich domow wsali? Torhachu ßo wo nich! Běchu tež tuczi husarojo wopravdźe ß wutrobu lubi ludźo! a dyrbjachu do wójny — Bóh wě, hdźe budźa wojowacź, kwawicźa a wumrjecź! „Jim chzemy tola wschitko poßkicźicź, schtož mamy, wino a palenz, połcź a jeja. Ssu nam wschitzy witani hoßćo.“ A ßawěrno, to běsche horliwosczź a sahorjenosczź w zyłej wßy, kotruž móżu ledma wopißacź. A hdyž mějesche tuta grande garda wjecźor ßwoje lěhwo wo wßy, hdyž rychłe konje ßwoje ßyno żerjechu a wjecźer ßo pschihotowasche, běsche cźichi rjany wójnski wobras a někotryžkuli wjeßnjan by radłubje ßobu spěwał: „Niczo njeje rjenische, hacź wojerske żiwjenje“.

Posdźischo pak widźachmy pola naß druhi wójnski wobras — a ßyma naß łojesche a ßtawy nam tschepotachu.

Prěni hońtwjerjo.

Połk husarow pola naß dołho njewoßta. Hižo po dwěmaj dnjomaj buchu woni psches schwadronu jěsdnych hońtwjerjow (Chasseurs á cheval), nawjedowanych wot generała ß Bernisch, wotměnjeni. Mějachu tón ßamy nadawk, kaž jich prjedowinzy. Běchu runje tajzy pschecźelni, rjani, luboscźiwi pacholjo, mějachu runje tajku rjanu drastu ße cźmowoßeleneje barby, ß cźerwjenymi ßmuhami po khołowach, ß cźornymi schnórkami a ß persijscej kożuchowej cźapku na cźole; mějachu te ßame rychłe konje a te ßame brónje, jenož mějachu nimo wschedneho jěsdneho teßaka króte tłěłby. Tež woni buchu, kaž jich prjedowinzy, wot wschitkich ludźi lubje powitani a derje naßyczeni. Wschitzy nawschowachu na pschemoh khłěb, wino, butru, mjaßo, haj ßamo nasch ßłupy Josef pschinjeßy ß wutroby rady pokrutu khłěba ße ßwojeho khamora.

Stary tołsty korczmar, kotremuž wulki horjenz ßłuscha, je tež pschischoł a wobhladuje ßebi ßmewkajo nowe wjeßeke hibanje. A Janschez Jurij, kiž běsche tež něhdy komiß-khłěb woptał — schto wjedźesche tón wschitko powjedacź wo ßwojich wojerskich lětach, kak běsche w Montpellier tajke dobre, runje wino pił, kak běsche marschala Bazaine hischcze jako leutnanta ßnał a kak běsche Mac Mahona jako wyschka ßwojeho regimenta poměł. A nasch ßußoß nam powjedajche, kajke cźeßke lěta tola nětko ßu a kak móże ßo ß łóbka stacź, so, runje kaž lěta 1814, Prußy, Bohaŕiszy, Nuzojo a Awstriszy nasch wbohi kraj lěta dołho dußyja; ale njech jenož naschi wojazy ß wjeßekej dowěru do wójny cźahnu; Franzowsja ju tola njemóże nihdy na nihdy pschěhracź! Tak slětowachu rěcźe tam a ßem hacź do cźmoweje nozy; tež wschelazy druhy pschiňdźechu, a běsche spodźiwno, schto tuczi tola wschitko pschinjeßechu a wjedźachu a rěcźachu.

Hońtwjerjo buchu nawjedowani wot młodeho luboscźiweho wyschka, H. ß Lapierre. Na tutym knjesu běsche widźecź, so běsche ßebi wědomny cźeßkeho nadawka ßwojeho powołkanja a so chzyßche jón se wschej ßwěru ryczeřzy dopjelnicź. Ja jeho pscheproßych, so by na farje ß nami wjecźerjał, a wón pscheproschenje ß dźakom pschiwsa. Rěcźachmoj wo tym a tamnym, wo wulkej ważnosczi prěnich bitwow, wo słónczenju tuteje wójny. Wón bě pscheßwědczeny, so budźa ßo w prěnich dnjach do Němseje pschedobywacź, a so budźe Franzowska wożebje dla ßwojich naslěpschich bróni Němzow porasyczź. Ale we wschitkich jeho khłowach a nadźijach leżesche tajka pschistojnosczź a dostojnosczź, kiž jara dobry saczjischcź na mnje cźinjesche. — Chzyh jeho pscheproßyczź, so by na farje pschenocował, ale wón nochzyßche, a ja pschewodźach jeho do lěhwa. Duży po puczu dźesche wón: „Njeje nichto we naschej wożadźe, kiž by ßo ßtrobłił, we wschědnej drasce ßtradźu do bliźscheje nawjecźorneje wokolny rekognoscźirowacź hicź. Chzył rady wjedźecź, kak wokoło mějta Wörth, Sulz, Hatten atd. steji.“ Wobroczich ßo na młodych muži, kiž hischcze pschi ßměrkanju we wulkich ßyłach w biwaku pschebywachu ß prósstwu, so by ßo chzył tola tón abo tamny na tute nózne puczowanje podacź. Wußtnerez Domasch běsche hnydom ßwólniwy; jemu pschepoda ßo sasyglowany list na ßußodneho woßadneho prjódkstejerja, kiž mějesche jón wotewricź a w nim ważne nowinki pscheczitacź a saßo ßußodnemu prjódkstejerjej pschipóßłacź. Tak patrulirowasche tutón nózny pożoł psches Wörth, Preuschdorf, Sulz, Hatten atd., a wróczi ße pschipołdnju k nam. Do lista běchu wschitzy prjódkstejerjo napißali: Njeje ßo niczo stało.

Běsche wjecźor wokoło wożmich. Radźi buchu naschi burja a woßebje nasch młody lud hischcze hodźiny dołho pola wojakow wostali, ale knjes ß Lapierre prajesche jim pscheczelnje, so maja ßo domoj podacź. Wón da wschitkón wohcń w lěhwje wuhaschecź; wojazy lehnychu ßo na ßwoje mantle; a pod wulkej kruschwinu strażowasche kedźbliwa straža. Cźmowa nóz leżesche nad naschej elsaßkej jemju. Schto staji cźěmny pschichod?

(Pokračowanje.)

Wschelake ß bliska a ß daloka.

— Sswjedźeń Budyßkeho pobocźnego Gustaw-Adolßkeho towaŕstwa budźe ßo njedźelu 30. septembra w Hucźinje ßwjecźicź. Sswjedźeńske żerbłke kemschenje japoczńje ßo popołdnju w 2 hodź. a budźe na nim knjes farař Räda ß Budyschina prědowacź. Popołdnju w 1/2 4 hodź. budźe němske kemschenje a je pscheczelniwje němske ßwjedźeńske prědowanje knjes tajny zyrkwinski radźiczel Keller pschijał. Hucźinjanska woßada smeje prěni Gustaw-Adolßki ßwjedźeń w ßwojim Božim domje. Spodźiwne je, so hacź runjeź ßu ßo mißionske ßwjedźenje w Hucźinjanskim Božim domje ßwjecźiłe, ßo tam hacź dotal żadyn Gustaw-Adolßki ßwjedźeń ßwjecźił njeje. S cźim wjetschej radosczu budźe Hucźinjanska woßada Gustaw-Adolßke towaŕstwo do ßwojeje ßrjedźiśny witacź a tež lubi Sserbja ß wokolnych woßadow rad pschiňdu w luboscźi k naschim evangelßkim bratram w rospróschenju.

— Hdyž ßmy w pożlednim cźiłle naßcheho „Pomhaj Bóh-a“ lubym cźitarjam powjedali wo nadpadźe, kotryž je ßyrotownija armenßkich ßyrotow w Urmia pscheczerpicź dyrbjała, móżemy jim w pschichodnym cźiłle wobras tuteje ßyrotownje podacź, w kotrejž ßo armenßke ßyroty wotcźahny, ßa kotruž naschi Sserbja ßwoje dobrowólne ßmilne dary wopruja, so bychu ßo wocźahnycź móhłe.

— Mińakaßki Boží dom ßo pschetwaruje a budźe nowy twar w bliźschim cźaßu dokonjany. Swjeßelaze je, so Mińakaßka woßada woporuńwje ßwój luby Boží dom porjeńschuje. To je cźim bóle pschipóßnacź, dokelž je wona tež nowu schulu natwaricź dyrbjała.

— W Ssmecźkezach ßo pschichodnu njedźelu 2. septembra popołdnju w 4 hodź. sakóżkny kanjcźi połozi k nowemu evangelßkemu Božemu domej. Nadźijomnje ßo evangelßzy ßchcześicźijenjo ß wokolnosczę na tymle ßwjatym skutku woddźćła. Dołho je ßo hižo potrjebnosczź pokasała, dokelž mnoży evangelßzy w Ssmecźkezach bliśeje evangelßkeje zyrkwje njemějachu. Duž je ßwjeßelaze, so ßo dołholětna nadźija nětko dopjelni.

— W Sakßkej je ßo nětko nowy sakoń we dokhodnych dawkach wudał. Wón wschelake pscheměnjenja pschinjeßy a je kóżdemu radźicź, so ßo we nowych postajenjach sakonja wobhoni, hdyž ßo kónz lěta żada, pschehład ßwojich dokhodow podacź.

— Pschichodnu njedźelu, 2. sept., na 30 lětnym wopomnjeńskim dnju dobycza pola Sedana, Malescharßke wojerske towaŕstwo ßwoju khorhoj ßwjatocźinje poßwjecźi.

— Kajke ßrudne ßcźěßwki ma wopißtwo, ßhonimy ß rosprawy ß Drażdźan. S tych sa pjecź lět do měsćańskeje kłudnizy pschijatych

běšche 556, kotšiž běchu jenož pšches wopikstwo rosum shubili. Hdyž žo k temu cži pschilicža, kotšiž žu pšches wopikstwo najprjedy na duchathorosći sthorili, a ſkončnje tola wobludnili, pokaže žo, so je 50 prozentow, t. j. pokojza do bludniziy pschijatych, pšches wopikstwo rosum shubiło. To žu srudne liczby, kotrež praja, kajtu žakožnu schkodu wopikstwo naschemu ludej nacžinja.

— Wužudženje pšcheczjiwo mordarjej italiskeho krala je žo město. Mordar Bresji žaucho roskacža njepokasa, ale se žynnej krwju žwoje wrótne anarchistiske nahlady sastupowasche, kotrež žu jeho k mordačstwu wabike. Ssudnistwo je jeho k khostaćnu na cžaž žiwjenja sakudźiło, dokelž po tamnych sakonjach jeho k žmjercži sasudźićž njemóžesche. Duž smeje italiski stat mordarja žwojeho krala dale žiwićž. Tajki skóitnik by žebi žmjercž sasudźić. Tež je spodźiwne, so žo wyschnosće pschezo hischcže njehibaja, pšcheczjiwo anarchistam krucze postupować, hdyž je mordarśki njesstut Bresija sako wopokasał, kał žu anarchistiskemu derze srjadowanemu žujastkej sjednoczeni i jenym samyžkom, knjezerjom a wyschnosće sniczićž a skónzować.

Wužlyschenje modlitwy.

Ssyn pobožnego kantora powjedasche: „Mój nan wot mlodosće na klabe wocži cžerpjesche. Wón běšche teho dla nusowany, jara sahe nawocži nosyć. Najhórje běšche ja njeho pšched nehdže 16 lětami, hdžež běšche cžisće wosslepił. Lěkał běšche prajił, so žo wuhojićž njemóže, a wón žo hižom na to hotowasche, na wotpočink hledźa. Jeho pensija by tak nisła była, so by se žwojimi schtyri dźěćimi a se žwojej žonu ledy nanajmusnische k žiwjenju měł. Duž wón husto žwoje starosće w horzej modlitwje pšched Bohom wužyva. Junkrócź žo wožebje nutrnje k Bohu wołasche a namaka połóženje žwojeje srudoby w horzych žylsach, kotrež hodźiwu bjes pschestacža běžachu. So byschtej žo pšches to jeho wocži pohórschćej, teho žo wjazy bojeć njetrjebałsche, dokelž žo jeho žlepośćž wuhojićž njehodźesche. Wón měješche hischcže lěkarja a žedźesche w cžmowej jitwi. Jako běšche žo wurpłakał, lěkał sastupi, telko žwětła sćjini, kelkož trjebasche k wobhladanju a s wulkim dźiwanjom sawoła: „Schto to je? Waschej wocži ja wjazy njesesnaju, wonej matej sažo widźenje".

Dotal žlepy muž móžesche ledy wěricž, so lěkarja pšched žobu widźi. Po nękotrych njedźelach žwědomliwého hladanja mój nan k wulkej radosći žwojeje wyschnosće sažo do žwojeho sastojnstwa sastupi a wón je wot teho cžaža wschak s nawocžemi khodźićž dyrbjał, ale tola wjazy na wocži cžerpił njeje. Mój nan wjedźesche, so ma žo sa žwoje wuhojenje wušskychenju žwojeje prośiwy dźakować.

Evangelijon je móz Boža.

Pšched krótkim dźerżesche generalny superintendenta w pruskej provinzy zyrkwinsku visitaziju. Tež khostanzow w khostaćni wopyta. 38 mordarjow žo jemu spschedstaji. Sswoju narěćž wón takle sapocža: Ja žym na zyrkwinskim visitazistkim pucžowanju. Nękto pschindu k wam po žłowje nascheho sbóžnika: „Ja žym jaty byl a wy sće mje wopytali." Potom pschipowjedasche jim wješeku powjesćž wo sbóžniku hrěschnikow. Skónčnje wón praji: „Nękto chzemy žo modlić. Ja pak nikoho k temu nusowaćž njechcam, so nuu žo modlićž. Jenož schtóž chže, njech žo žobu modli." Schto žo sta? Wschitzy 38 mordarjo s generalnym superintendentom žo k modlenju połklaknchu. Pschi roskožohowanju woni kaž jehnjata k zyrkwinskemu wyschchemu pschistupichu, jich wjele jemu ruku koschesche a žo jemu dźakowasche, so jich njeběšche sazpił, ale k nim pschischoł. Sastojnizy žo mało njedźiwachu na měrnym a dostojnym sadźerżenju mordarjow. My žo tak jara njedźiwamy, pschetož evangelijon je móz Boža sa hrěschnikow, — sa wopramdźićž hrěschnikow. —

Diakoniža wopyta pšched mało lětami k žmjercži sasudźeneho mordarja w jeho khóźe. „Schto chzecže wote mnje?" prasche sche žo žurowy cžlowjek. „Ja jenož k Wam pschiudu, so bych Wam prajiła, so Waš Jesuš lubuje", wotmolwi diakoniža. „Wy žo mylićże, Wy mje tola s zyła njesnajećże", snapschećiwi mordař. „Tola, ja Waš snaju, ja derje wěm, schto sće Wy cžinił, ale Jesuš Waš tola lubuje", praji diakoniža. — Potom cžitasche wona jemu historiju wo pokutnym mordarju s Jesušom khcžižowanym a modlesche žo s nim. Evangelijon to skutkowasche, so tónle dźiwi muž žylsy płakasche a žo s zyłej wutrobu k sbóžnikej hrěschnikow wobrocži. Se žłowom a skutkom je wón hacž žwojemu wotprawjenju pokasał, so běšche jeho wobroczenje sprawne. Pošledniu dobru jedź, kotraž žo k žmjercži sasudźenym do wotprawjenja posficži, wón njerodźesche. Sa to wuprosły žebi, so žo jemu biblija a listy, kotrež běšche jemu diakoniža po tamnym wopycže hischcže pišała, do kaschcža pokojichu. We wěrje dźesche na schaffot a teho dla je tež do wěčnosće schoł.

Jastwowy duchowny běšche husćišcho bjes wuspěcha s mordarjom powjedał. Krótki cžaž do jeho wotprawjenja jeho hischcže junkrócź wopyta, a dokelž žane skutkowanje žwojich žłowow njepytny, wostaji tam wón niczo njeprajo se srudnej wutrobu papjerku s njedźelskim předowanjom, kajtež Barlinske měschćanske mižionstwo kóždy tydźeń rosescźele, lezo. Wot wonkach wobkedźbowasche sastojnik jateho a widźesche, kał wón předowanje cžitasche a běšche póda wschón hnuty. Jastwowy duchowny, kiž žu sawołany, wješeleješe žo, so běšche twjerda hrěschnikowa wutroba žo skónčnje smjechćiła. Sbóžny we wěrje do Jesuša je tež tónle mordař do wěčnosće schoł. Evangelijon je móz Boža k wumóženju a k wěčnej sbóžnosći, sa wschitkich, kiž na to wěrja.

My njejžmy dźak budź Bohu žoni mordarjo, ale tola wschitzy hrěschniziy. Derje kóždemu, kiž na žwoju wutrobu dyri a sdychuje: „Božo, budź mi hrěschnikej hnadny", a potom wěri do wješeleje powjesće wo Jesušu, kiž je pschischoł do žwěta pytać a sbóžne cžinić, schtož shubjene je. Na tych, kiž žu w Khrystušu Jesušu, njeje niczo satamanstwa hóbne.

Něschto k rospominanju.

Schto je wjazy winojte?

Bohaty muž da 500 hriwnow k zyrkwinskemu twarej. To je wěsće dźakna hóbne. Nimale w tym žamym cžažu khystchesche stara, wot sichtneje khorosće potulena, khuda wudowa w Indiskej prěni krócź žłowo wo lubosći Božej, kiž běšche žwojeho jeničźko narodźeneho žyna do žwěta pósłał pytać, schtož je shubjene. Pschežne koło, pschi kotrymž stara wudowa, kotrejež jeničźki žyn běšche wumrjeł, runje hedźesche, jako mižionarka wo Jesušu Khrystušu powjedasche, bórzy s měrom stejesche, pschetož kedźbliwje pohanka na kóžde žłowo połłuchasche. Mižionarka dale dźěsche, ale bórzy ludźo sa njej wołachu, so žona sa njej pschiindźe, kotraž chze s njej powjedać. S wulkimi wobcžežnosćemi khora dóindźe; wona chzyschje póžełzy evangelija k nohomaj padnyć. Wona pschinjeješe jej 25 np. jako dźak sa prěni krócź žłyschane Bože žłowo — to běšche sažłužba zyłeho tydźenja. Se žylsami we wocžomaj wona na tym wobsta, so by žo jejny dar pschijał. Schtó wjazy da? tamny bohaty, abo tale khuda?

* * *

Hejchlerjo maja polnu hubu, ale prósdnu ruku.

* * *

Molowana róža njewonja.

* * *

Ja žym jedyn dźeń shubił, praji nędhy thežor Titus, jako njeběšche w jenym dnju hischcže nikomu niczo dobreho cžinił.

* * *

Ty njeżmjesch do studnje, s kotrejež by žo napił, žanecho kamjenja cžišćmyć.

* * *

Na cžož schtó žwoju wutrobu pójžnje, to je jeho Bóh.

* * *

Pjenjesy žu kaž hłona woda: cžim wjazy pijesch, cžim lacžnischi žy.

Hudanczka.

Kotremu cžlowjekej běke a cžorne podarmo rěcžišch?
[Ssmolnjanc]

Kotši mužojo showaja žamo na Božej žłužbje kbokuk na hłowje?
[Ssyn]

Kotre žwónczki njejžu sa krumu na paž wokoło schije ale žu sa jeje brjuch?
[Ta trawa, kotrejž rżadu žwónczki.]

Kotrych njebocžiczkich nichtó k rowu njepschewodźa ani njepohrjeba?
[Kotrjiž na morju zumrjeli.]

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku. Cžischcž a nakład Ssmolerjez knihićiśchcžećrnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 36.
9. sept.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

13. njedjela po ſwj. Trojizy.

Gal. 3, 22.

„Pißmo je wschitko pod hrěch wobsamkło, tak, so by tón ſlub pschischoł psches wěru do Jesom Khrysta a daty był wěrjazym.“

Kak móże hrěschnik pshed Bohom prawy a sbóżny bycź? To je najwaźnische prascheńje kóżdeje wěry. Sa mnje a ſa tebje niczo waźnische njeje hacź nascha sbóżnosćz. Chzemy nasche źiwjenje ſhubicź, jow cźaßnje a tam wěcźnje, tole źiwjenje, kotrež my ſa tyßaz lět ſaßo njedostanjemy, kotrež ſo tak rucze ſminje, chzemy jo w ſnadnych a knicźomnych wěźach ſhubicź a ſa wěcźnosćz ſo wo wschón trosćt ſjebacź? Chzemy Boha ſapomnicź a ſaprěwacź, kiž je jo nam dał a kiž, tak wěrno hacź je wón źiwy, wot naß ſamolwjenje źada? Sawěrnje, ſbożе nascheje dusche je źałoßnje waźne a wscho druhe, na cźoż nasch duch a nascha wutroba myßlitej, je pornjo temu kaź nóżny bóń, kiž ſo minje, prjedy hacź je ſo tebi dodźało. W cźim pak wobsteji ſbożе ſa hrěschnika? Na cźo chzu ſo ſałożecź? Wy mi prajicźe: Budź dobry cźłowjek, dha hižo pshed Bohom wobstejisch, pschetoż Bóh tón Knjeß je wschitkim cźłowjekam do wutroby pißał ſwój ſakoń, ſo wjedźa, schtoż je ſłe a dobre; hdyž po tym cźinisch, dha je doſcź, wjazy ſebi Bóh njeźada.

Ach, woni bychu drje prawo měli, kiž tak rěcźa, hdy by nam pomhało, ſo wěmy, schto je dobre a ſłe, mjeß tym, ſo nam jenoż pomhacź móże, ſo my jo cźinimy. Na tym pak leźi, my njecźinimy po ſakonju, my ſmy pschestali, nimamy źaneje mozy. Duź nasche ſbożе njepschiňdźe ſe ſakonja, kotryž naß wjele wjazy ſatama prajo nam pschezo, schtoż njecźinimy.

Sswjaty japoschtoł praji: „Pißmo je wschitko pod hrěch wobsamkło“, a pobożni wschěch cźaßow ſu po nim prajili: Ssmy wschitzy hrěschnizy a nimamy teje khwalby, kotruž pshed Bohom měcź dyrbjachmy“. Tu je póſnacźe, hdźe raušche ſerja ſboża ſa duſchu ſaßwitaja. Pokuta je ſwětło, kotrež ſ błudnych puczow ſamoprawdoſcźe a njeprawdoſcźe naß na pucź k Bohu wjedźe. Schtóž njepschiňdźe jako ſhubjeny ſun k Wótzej, tón Wótza ſ zyła njenamka a schtóž pshes wschědnu pokutu huſke wrota njenamka, tón njepschiňdźe do towaŕſtwa ſ Bohom. Jenoż potom je naſchej duſchi pomhane, hdyž ſo wona ſama ſudźi a ſo pokhili pod ſud Boźi, kiž w jeho ſłowje a w ſwojim ſwědomnju mamy. Ssamſnu prawdoſcź pytacź, ſ dobrymi pshedewſacźemi ſaßo dobre cźinicź, na Bożej ſmilnosćźi nimo běźecź, to ſu wscho ſpytowanja ſtareho cźłowjeka, kiž chze ſwoje ſbożе ſałożecź bjes Boha a bjes Jesom Khrysta, wo kotrymž ſwjate pißmo praji: „Njeje w źanym druhim ſbóżnosćz, teź njeje źane druhe mjeno pod njebjom date tym cźłowjekam, w kotrymž my móhli ſbóżni bycź“.

Chzeſch-li k ſbożu pschiňcź, dha wěř do Jesom Khrysta. Wón je twój ſrědnik, twój kral, twój wyſchſchi měſchnik, jeniczki mjeß ludami, pshes kotrehoż móżu hrěschnizy ſbóżni bycź. Njemóżeſch ſo Bohu temu Knjeſej derje

spodobacź, hdyž sjewjenje jeho lubosćeje sapřewasch. Khrystuß pak je sjewjenje Bože. Tuta jena wěz sanieži wschu twoju prawdosć, pschetož wjedź, jenož hdyž do Khrystußa wěrisch, dari tebi Bóh tón Knjes nowe žiwjenje, wodawa tebi twoje hřěchi a cźini tebje praweho. To hakle řěka sbože dostacź. A k temu njewjedźe wjele puczow, ale jenož jedyn, na kotrymž žadyn cźlowjek niczo pscheměnicź njemóže, pschetož Bóh tón Knjes je jón chzył a wustajił. Tutón pucz je starodawny rjad Božeje hnady, psches pokutu k wěrje do Jesom Khrysta.

Khoremu njedawaja jenož kasnje ale tež lěkařstwo, potom móže wotkhoricź a ßwoje powołanje dopjelnicź. Bóh tón Knjes je zyłemu ßwětej ßwój sakoń do wutroby pißał. Hdy by to hižo pomhało, cźeho dla leži tola zyły ßwět w słym? Rjeknjesch: woni njecźinja po nim. Cźiśćeje derje; cźinisch dha ty po nim? Spytaj jenož, Boži sakoń s prawej khutnosću dźeržećź, dha bórsy pósnajesch, cźeho dla ty a zyły ßwět po nim njecźini. S dobrym waschnjom a s cźestnym khodźenjom, ßamo hdy by hischeźe dźeßacź króćź lěpschi był, hacź njejßy, njepolěpschujesch twoju wutrobu, kotraž je sła wot młodosćeje ßem a žaneje praweje lubosćeje k Bohu, žaneje wěrneje Boha bojosćeje, žaneho wěrneho dowěrjenja k Bohu nima. Kak s twojej wutrobu steji, hdyž ßo nusa na tebje dawa, hdyž tebi ludźo kschiwdu cźinja abo hdyž ßo na sle lóschty, na ßamolubosćź w twojim zyłym cźinjenju dopomnisch? Ja cźi praju: Twoja wutroba je pschibójjka, pschestupjeńka najwjetscheje Božeje kasnje, kotraž ßo tak ma: „Dyrbisch ßo Boha wysche wscheho bojećź a jeho lubowawacź a ßo jemu dowěrićź". Duž dyrbi wěrno wostacź: „Pißmo je wschitko pod hřěch wobsamkło". Wone staji zyły ßwět pshed Bohom jako hřěschnika, kiž žaneje nadźije teho sboža nima. Wěrno pak dyrbi tež wostacź, so sbože tu je, wot Boha lubeho Knjesa sa hřěschnikow pschihotowane, so dyrbja psches Jesom Khrysta sbóžni bycź.

Ja ßym psches Khrysta krwawne rany
Tón prawy grunt nětk namakał,
Troscht druhi njeje namakany,
So bych ßo we nim sradował,
Tón grunt mi wěcźnje wostanje,
Hdyž wschitko druhe sahinje.

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

łajłe myßłe nadeńdźech, Bože ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójisaßowe, 12. staw.

(Pokračowanje.)

A hdyž ßo Abraham k Egiptowskej pschibližowasche, rjekny wón k ßwojej žonje Sarai: Hlaj, wěm, so ßy ty rjana žona, dha ßo stanje, so, hdyž tebje Egiptowcźenjo wohladaja a hdyž bjeße wscheho dwěła požadanje po tebi w nich nastanje, so bychu cźe dostali, woni rjeknu: To je jeho žona; my ju hinak do ßwojich mozow njedostanjemy, hacź so najprjedy jeje muža wotbudźemy A dokelź ßo hruba njeprawdosć pscheczźiwo zusbnikej mjes nimi wschěbnje stawa, njebudźa ßebi dokho rosmyßlicź, ale budźa mje sabicź a tebje žiwu sdźerźećź. Ty pak masch sawěsćeje tekto lubosćeje, so mje do tajkeho stracha njesawjedźesch. Luba, njepraj tola niczo wo tym, so ßy moja mandźelska; praj radscho, kaž ßmój ßebi pschi ßwojim wukhodźe s wótzneho kraja sřěcźakoj a kaž je tež po prawdźe (20, 12), so ßy moja ßotra, so by ßo mi derje schło twoje dla, a moja duscha žiwa wostała twoje dla.

Abraham měni, woni budźa ßebi myßlicź, my dyrbimy ßo s jeje bratrom spschecźelicź, so by nam ßwoju ßotru dał. Ja pak chzu ßo hižo s nimi tak dokho komdźicź, doniž cźim lěpje jich kraj sałso wopuschćźimy. Jeho wuměcź, hacź runjeź njeje nahłana, njehodźi pak ßo nihdy sa prawu měcź; wón je sapřěł s njej wěrnosć, a tak je wona wuschła ze ßłabeje wěry. Lěpje by było, by-li wón Bohu radźicź dał, kak móhł jemu s jeho nuty wupomhacź. Tola w schmjatanzach, hdźež wupucza njewohladamy, sabłudźimy ßo rad na wopaczne pucze. Sswjate pißmo pak nam smylki ßwojich ßwjatych njesamjelcźi, tež je njeporjeńschi, niz trasch teho dla, so bychmy po nimi cźinili, ale so bychmy s jich stawisnow nawukli, kak měli ßo w podobnych wobstejnosćach lěpje měcź.

Sarai běšče tehdy 70 lět stara. Dokelź pak ludźo tehdom dwójźy tak wyßoku starobu dozpichu, jako nětko, dha mamy ßebi Sarai jako 35lětnu žonu mjes nami myßlicź.

Egiptowćźy, Kanaanejźy a Fóniźiźy běchu najdźěkańische Hamowe narody. Mjes nimi nadeńdźesch wulku sdźěkanosć rosuma a dokonjane wuměłitwa pódla hrósbneje skaženosćeje.

A sta ßo, cźehož běšče ßo Abraham hižo bojał, hdyž do Egiptowskeje pschindźe, widźachu Egiptowćźy tule žonu, so běšče jara rjana.

So ßo Sarajina rjanosć tak khwalesche, rosumimy lóžo, dopomnimy-li ßo na to, so běchu egiptowske žony, njeběchu tež runje tak cźorne jako Nubki a Athiopki, tola wjele brunische hacź Asiatki. Na pomnikach, hdźež chzychu žonam s wyßokeje worschty płěny lisacź, dachu jim stajnje jaßnischu barbu.

Widźachu ju tež Faraonowi fěrschtojo abo pschidwórni sastojnizy a khwalachu ju pshed tehdomnischim kralom, kotremuž kaž tóžbemu egiptowskemu kralej Farao narjekmychu. A žona bu wjata do Faraonoweje thěže abo haryma.

W tutych prastarych czaßach běšče Egiptowska hižo sdźěkany kraj s podobnymi waschnjemi jako posdźišcho narańsche kraje, hdźež mějachu kralojo wulke harym. Po dlěźschim czaßu pschihotowanja buchu sa kralowše pódlanske žony abo mandźelske pschijećźi. Se wscheho ßwiża spósnajesch, so Faraon se Saraju njeje wobkhoda měł.

A kral cźinjesche Abrahamej dobrotu jeje dla: wón dosta wowzy a woły a wóßły a wotroczkow a dźowki a wóßlizy a wjelbłudy (kamele).

Ssu to wscho dary, kajkež ßu Nomadej najbóle witane. Wone dyrbjachu jemu sarunanje bycź. so běchu jemu Saraju s mozu wsali. Mjes dźowkami, kotrež běšče wot Faraona dostał, běšče tež Hagar, kotruž je posdźišcho Saraji dał (staw 16).

Na cźaßnych kubłach njeměješche Abraham w Egiptowskej tradacź; a tola: ßwoje najnadobnische a najdróźsche kubło, žonu ßwojej lubosćeje, běšče wón ßhubił, haj, se ßłabej wěru běšče ju ßam woprował. Schtó móhł jemu sałso k njej dopomhacź? Tón, kotrž naß stajnje lubuje, shładkuje wscho, schtož my ßami sa schmjatamy.

Ale Knjes njemóžeješche do teho swolicź, so by ßo macź wusvoleneho naroda sa ßrědk cźłeho požadanja poniźika; duž cźwilowasche Faraona, doniž Sarajiny pschihotowanski cźaß njeßłónćźi, s wulkimi cźwilemi na jeho cźiłe a też na jeho domu, jo Faraonowi měschniźy a snamjenarjo bórsy spósnachu, schto chze Bóh s tym prajicź; so ßo to Saraje, Abrahamoweje žony, dla stawa; po Božim wodźenju běšče ßo nětko wukopało, so Sarai njeje Abrahamowa ßotra, ale so je jeho mandźelsła.

Duž powoła Farao Abrahama k ßebi a dźesche: Cźeho dla ßy mi to sćźinił? cźeho dla njejßy mi sjewił, so je wona twoja mandźelska? Cźeho dla ßy prajił, so je wona twoja ßotra? Teho dla chzych ßebi ju sa mandźelsku wsacź. A nětk hlaj, tu masch twoju žonu, wsmi ju a dźi.

S teho njeszźěhuje, so Abrahamowa bojosćź ßwojeje pschicźiny njeměješche. A tola spósnajesch w tutym poroku něschto, na cźož Abraham wotmolwicź njemóže. Tak stejesche wohańbjeny pshed kralom; ale Farao njewrócźi jemu jenož jeho mandźelsku a nježadaješche ßebi dary wrócźo, kotrež běšče jemu hižo darił, ale poruczi ßwojemu ludej jeho dla, so bychu jeho pschewodźili a jeho mandźelsku a wschitko, schtož wón měješche.

(Pokračowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— My dźensa łubym cźitarjam wobrasaj pschinjeßemy, kotrajž staj ßo nam wot mißionstwa w narańschim kraju pschewostajiłoj. Tole mißionstwo ßo sa armeniske ßyroty stara. Naschej

wobrasaj pokazujetaj zyrotownju, hdźež so tež zyroty hladaja, kotrež so za dobrowólne dary Sserbow wotczehnjeja. To je ta zama zyrotownja, kotraž měješe psched krótkim psches nadpad Kurdow czerpicz. Wo tym nadpadze zmy wóndano lubym czitarjam powjesć dali. Mižionstwo je nam taj wobrasaj w dźakownosći pschewostajiło, dokelž so naschi Sserbja w zmilnej lubosći za wbohe zyroty staraja. Wone chze nam hischcze dalsche wobrazy pschewostajicz.

— Draždźanska tschižna zyrkej je hotowa. Wot pschichodneje njedźele so sazo kemschenja w njej wotdźerżuja. Dotalna nakhwilna zyrkej so wottorha. My Sserbja so s tschižnej wožadu w Draždźanach wjeselimy, so je twar s Božej pomocu dokonjany, dokelž mamy w njej tež swoje serbske kemschenja. Duž so tež naschе serbske wožady s darom pschi nowym poswjeczenju tschižneje zyrkwje wobdźěla. My s wutrobu pschejemy, so by tschižna wožada nětko do wscheho pschichoda swoje Boże słužby w swojim rjanym Božim domje wotdźerżeć móhła a by psched wóhnjowym njesbožom wukhowana wostała. Naschi Sserbja smeja hnydom njedźelu po jejnym poswjeczenju swoje prěnje serbske kemschenje w njej. To budze njedźelu 16. septembra. Knjes farař Kschižan s Hodźija smeje spowjednu wuczbu a knjes farař rycżeř Jakub jako wodźeř serbskich kemschenjow pak prěnje předowanje w nowoposwjeczenej zyrkwi. Duž njech lubi Sserbja swojim pschiwuźnym w Draždźanach a wokolnosći w prawym czasu wo tym serbskim kemschenju powjesć dadza, so by so serbska wožada w Draždźanach w bohatej liczbje seschła. Wožebje njech so njesabudze jim sjewicz, so budze kemschenje njedźelu za tydźeń sazo w tschižnej zyrkwi.

— Njedźela 2. septembra běsche swjatoczny dźeń za evangelsko-lutherskich w Schmeczkezach; pschetoz na tym dnju pokoži so sakozny kamjeń k evangelsko-lutherskej zyrkwi w Schmeczkezach. Popołdnju w 4 hodź. sendźechu so na swjedźenskim měsce sobustawy twarskeho wubjerka. Mjes nimi běsche knjes konsistorialny radźiczel Meusel s Draždźan jako zastupjeć evangelsko-lutherskeho konsistoriswa, knjes knježeński radźiczel s Wilucki jako zastupjeć wokrjesnego hejtmanstwa, wschitzy duchowni s Kamjenza a druhi knjeza duchowni a hosćo. Po wuspěwanju kherluscha: „Jedźn twjerdy hród je nasch Bóh zam“ stupi knjes archidiakonus Mauda, kotryž je so wožebje za sakozenje wožady prózował, na pschichodne wokrainischcho a dźerżesche poswjeczenjsku rěcz. Wón w hnujajych zkowach rěcżesche po zkowje Božim: „To je tón dźeń, kotryž

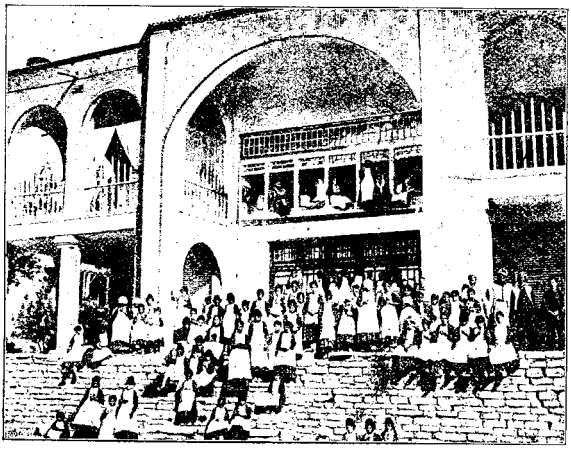

tón Knjes cżinił je; teho dla wjeselimy a sradujmy so we nim“. Na to rěcżesche knjes kapłan Jencz s Kamjenza pschejo, so by ta zyrkwiczka, w kotrejž smeja so dali Bóh też serbske kemschenja, zwětko za wschitkich była, kotsiž so pójmaja k cżistemu zkowu

Božemu. Hdyž běšche knjes ryčerkubler Rimyk jako pschedźyda wubjerka šakožkne pišmo wučitał, kotrež měješche žo do šakožkneho kamjenja połožić, žo wone šamurjowa a žwjedźenske klepnjenje na šakožkny kamjeń sčěhowašche. Knjes duchowny Güntzel słónčži s nutrnej modlitwu a žohnowanje wudźěli. K słónčenju hnujazeje žwjatočnosće wušpěwašche žwjedźenska shromadźizna: „Njech Bohu dźakuje“.

Wjesna wójnska khronika s lěta 1870.

(Pokračowanje.)

Prěni njepscheczel.

Hižo wjazy króć be žo pola naš wokanza šběhnyła: „Prušzy du; Prušzy tu žu! Schtó je to prajit? Hdźe woni žu?“ Schtó móžeše to s powschitkowneho hołka nashonić? Wjesnjenjo pschiběžachu, wołachu, čźěkachu — hońtwjerjo jěchachu tam a žem, wschudźe žo patrulirowache — Prušzy pak njepschińdźechu a wschitko bu sažo šmérom. A tola njeběšche to prawy měr w naschich wutrobach. Železnica howrješche potajuje wodnjo a w nozy s Reichshofena nimo naš. Čźischina žo sapočešche, ale to běšche čźischina do njewjedra. Nadobo 24. julija rano sahe pschiběža Hrodež Jakub na žmjerčź błědy s Elsaßhausena a wołasche s žyłej schiju: „Prušzy pschińdu! Prušzy tu žu! Ssym jich widźał! Ssu psches Elsaßhausen jěchali! Dyrbjach jim pučź pokazać!“ „Běda, běda nam! Nětko žmy shubjeni. Prušzy mějachu teřak w hubje a w łóžbej ruzy natykanu pistolu!“ A jako wschitzy tak psches wješ rejachu, stylknjwje jedyn pschemo druhemu běžachu, běšche tajki styk a hara a wołanje, jako bychu 100,000 Pandurow do wžy pschischli, tiž chzedźa muže a žony a dźěći spalić. A jako wschitzy tak we wulkich žyłach pched farsłi dom pschiběžachu a wołzebje žony žwoje ruzy łamachu a płakachu, jako by wschitko shubjene było — ja jich napominach, so bychu žo tola směrowali a žo Bohu poručili — pschijěcha s Wörtha s žykym khwatkom jědny žandarm a pschinjeby powjedź, so je čźrjóda Prušzow s nahimi mjeczemi a natykanymi pistolemi psches Wörth jěchała, wołajo: Wójna! Wójna! Žandarm chze do Niederbronna, so by to regimentej prajił, so bychu tutych Prušzow sajeli a sniežili. Nětko žo hakle naschi ludźo směrowachu a wschitzy, maki a wulzy, chzychu pomhać wótzny kraj wumóz.

Naš młody hońtwjerski offizěr, młody hač do žmjerčźe khrobły rjek, kotrehož móžeše hižo najmjenšiche snamjo bojosćźe a słyšła roshněwać, njemóžeše ani wokomik wjazy směrom na žwojim městnje wostać, jěchasche se žwojimi mužemi tam a žem, shladowašche do wschitkich stron, do polow a lěžow, do horow a dołow. A hdyž žebi tón abo tamny s pukotanjom wutroby abo s čźěžkimi myšlemi pót s čźoła trěješche, wołasche wón: „Allons mon brave! pas peur! nous mourrons pour la patrie!“ (Khwataj, mój schwarny pacholo! Žaneje bojosćźe! My chzemy wumrjeć sa wótzny kraj!) A schtóž to widźeše a měješche sprawnu kschesćźijansku wutrobu we žebi, dyrbješe žnano płakać a prajić: „Bóh schkituj waš; wežera hischcźe na rychłych konjach, dźenža hižo žmjerć we wutrobach, jutšje do khłódneho rowa!“

Tak šańdźe połdra hodźiny pschi stajnym jěchanju a čźakanju a kedźbowanju, pschi wschelakich pschečźach a napominanjach. Duž wróćći žo tamny žandarm, prajizy, so regiment s Niederbronna njepschečźelej napscheczo čźehnje. „Čźi dyrbja sabyć sažo pschińć!“ dźesche bur Michał. „Jenož so nječźehnje abo so hischcźe wjazy sa nimi čźahnu,“ mudrowasche nasch Willibald, „žu s čźežka žami.“

Naschi hońtwjerjo pak běchu dawno duzy po pučźu, so bychu khrobłym zušnikam móžnotu wsali, žo wróćićź.

(Pokračowanje.)

Khwal teho Knjesa!

Žona rjemješźnika Brody běšche dołho khora była. Wotkhorjenje pomału pokračowašche. To młodej žonje, kotraž njeběšche ženje khora była, pschepomału dźěšche. Wona běšche njesćźerpliwa, nimale čźěžkeje myšle. Jejnej wočźi žo wjesełej žwěčźeschtej, ženje njeby žo wušmjała.

To muža jara čźischčźešche, kotryž by žwojeho powokanja dla wot doma prječź był, kotryž by wječźor žam sprózny był a njeby thmany był, žwojej žonje powjedać.

Popołdnju žedźěše wona jedyn dźeń sa blídom, chzyšche něschto k schiczu pschirěšować. Wona spytasche dźěłać, ale žaneho łóschta njemèješche. Schałka s młokom tam steješe, ale wona njeběšche hischcźe niczo pił. Jej žo niczeho njechašche.

Mała schěčźěłtna Dorka steješe sa žwojim małym blídkom, wona něschto warješche. Warješka maschina běšche jej najlubšcha hra. Wona běšche hakle pched krótkim wuprajiła, so chze mać być, kotraž móže wjele dobreho warić.

Nětko wona praji: „Nětko je hotowe, Bohu budź dźak!“

Brodźina ruzy do klina połoži a žo prašcheše: „Čźeho dla ty tak rjeknjesch?“ Dorka žo se žwěčźathmaj wočźomaj k mačźeri wobročźi a rjekny: „Njewěšch ty, so dyrbi žo pschezo tak prajić? Ja běch prjedy s Lejnu pola jeje wowki. Ta je jara pilna. Wona měješche schtrympu hotowu a praji: „Bohu budź khwalba!“ Potom je wona nam prajiła, so dyrbimy pschezo tak rjeknyć, hdyž mamy něschto hotowe. Mačźi, čźeho dla to njeźźy wjedźała?“

Brodźina běšche hnuta. Jej běšche, kaž by žo jej wot dźěćźažych hubow w mało žłowach khutne prědowanje dźerźało.

Wona niczo njepraji a Dorka dale powjedašche: „Mačźi, schto je mi Bóh luby Knjes dobreho čźinił?“

„Čźeho dla praschesch žo tak, dźěćźo?“

„Haj, Lenina wowka je hischcźe prajiła, w bibliji tajke něschto rjane steji, to — so dyrbimy Boha khwalić a njesabyć, schto je wón dobreho čźinił. Mačźi, pytaj to a čźitaj mi tu rjanu historinju.“

Prjedy hač móžeše Brodźina wotmolwić, Dorka do komory khwataše a bibliju pschinjeźe, ju mačźeri na klin połoži.

„Wona je čźežka“, praji holčźka. „Tam wjele historijow nutskach steji. Čźitaj něto, mačźi.“

Brodźina biblju wočźini a čźitaše 104. psalm: „Khwal teho Knjesa“.

Se styknjenymaj rukomaj Dorka pschipoštuchašche a słónčźnje praji: „Nětko ja sabyć njecham, schto je mi Bóh luby Knjes dobreho čźinił.“ „Mačźi“, wona pschiśtaji, „čźeho dla płakaješ ty?“

Brodźina žwoju mału holčźku k žebi sčźahny, majkašche ju a praji: „Ja žym srudna, so žym sabyła, schto je mi Bóh dobreho čźinił a so ja ženje njepraju: Bohu budź khwalba.“

„Ale, mačźi, něto ty tež njesabudźeješch. Ja dyrbju hischcźe něschto warić.“

Mała sažo dale dźěłašche, mać směrom žedźeše. Wona žebi na tón schpruch myšleše: Se rta dźěći žy žebi khwalbu pschihotował.

Jako Broda wječźor domoj pschińdźe, jemu žona wjeseła napschečźiwo pschińdźe.

„Schto je žo tebi stało?“ žo wón dźiwajo prašcheše.

„Dźěćźo je mi do žwědomja rěčźało, so je mi hańba było. Wodaj mi, so žym tebje psches žwoju njespokojnosć čźwilowała. To dyrbi hinak być.“

Wona powjedašche, kak běšche žo wschitko měło. Mužej žylsy we wočźomaj stejachu. Čźischе wón praji: „Jow njewěm nicźo druhe prajić, hač: Khwal teho Knjesa!“

Něschto k rospominanju.

Dosć je lěpje hač pschewjele.

* * *

Spokojeni dyrbimy być s tym, schtož mamy, ženje pak s tym, schtož žmy.

* * *

Schtóž žanych starosćźow nima, žebi je čźini a byrnjeć by je sa pjenjesy kupić dyrbjał.

* * *

Horjo a kopschiwy wschudźom rostu.

Hudanczka.

K čźemu ma hajnik selenu žukuju?

[Čźo by nim a wołał khołtkał.]

Kotry — row hubjeńschi njeje, hač tón pola Nakez a tón pola Kluksch a tola jomu „sły“ rěkaju?

[Komo—row = mrtwe komorow.]

Kotre sćworjenja Bože molerjo róžłate čźinju, hač runje žu kule?

[Čźwěrby.]

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Čźischcź a nakład Ssmolerjez knihičźischčźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 37.
16. sept.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sſmolerjez knihicźiſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

14. njedźela po ſwj. Trojizy.

Gal. 5, 16.

„Ja praju pak: Khodźcźe w Duchu."

Khodźcźe w Duchu; to je prawe kſchesćijanſke khodźenje. Schto pak rěka: po Duchu khodźicź? Nětkſi maja ſa to, ſo je to: dobre poczinki wopokaſacź. To drje je wěrno, ale njeſmě ſo ſapomnicź, ſo dobrych poczinkow nichtó nima, khiba ſo ſo njeje ſ nowa narodźił ſ wodu a ſ Duchom. Hdźež Boźi Duch prjedy njeje naſ k pokucźe a k wěrje roſſwětlił, tam dobrych poczinkow nimamy. Srudna wěz je w pożadanju cźěła pſchecźiwo Duchej. Wſchědnje to ſami na ſebi widźimy. Pożada ſwětna luboſcź pſchecźiwo Boźej luboſcźi, hordoſcź pſchecźiwo ponižnoſcźi, nahrabnoſcź pſchecźiwo ſmilnoſcźi, njeſcźerpnoſcź pſchecźiwo ſcźerpnoſcźi. Ach, my hubjeni ludźo, ſchtó naſ wumóže? Budźmy ſtroſchtni. Sſwjaty Duch, nam daty w khcźenizy, a pſchezo ſ nowa daty tym, kiž njebjeſkeho Wótza wo njeho proſcha, pomha nam móznje. Wón je ſłota woteźka, kotraž naſ pſchezo wotdźerźuje, ſo njecźinimy, ſchtož my chźemy a ſchtož njeſměmy; wóna je ſchkit, kiž naſ ſakituje pſchecźiwo źehliwym ſchipam ſleho pożadanja; wón je mecz, kotryž naſ k dobrycźu wodźi pſchecźiwo wſchemu nowemu nadběhowanju. Proſchcźe wo ſwjateho Ducha, mozujcźe ſo jeho we wěrje a khodźcźe w nim: dha njebudźerźe po żadoſcźi cźěła cźinicź.

Kraſna ſwoboda wſchak kiwa tym, kiž wot Ducha ſo wjeſcź dadźa. Jeli ſo pak waſ tón Duch wjedźe, dha njeſſcźe wy pod ſakonjom. Boźi Duch wumože wot bojoſcźe pſcheſtupjeneho ſakonja. „Poſłaty je kóždy, kiž njewoſtanje we wſchitkim tym, ſchtož piſane je w knihach ſakonja, ſo by wón to cźinił" (Gal. 3, 10), praji Boźe ſłowo. Schtóž pak ſo wot Ducha wjeſcź da, tón njecźini po ſakonju jenož nuſowany, ale rad lubje. Boźi Duch je jemu ſakoń do wole ſapiſał; wón njemože hinak, hacź rad po nim cźinicź. A w tajkim cźłowjeku ſrawja potom měſto źałoſnych ſłóſcźow, wot ſwj. Pawoła w 20. a 21. ſchtucźźy mjenowanych, rjane a luboſne płody Ducha: luboſcź, wjeſełoſcź, měr, ſcźerpliwoſcź, luboſnocź, dobrocźiwoſcź, wěra, cźichoſcź, pózcźiwoſcź. Nichtó njeje, kiž tele płody khwalił njeby. Ale khwalicź njeje doſcź. Boźe kraleſtwo njewobſteji w ſłowach, ale w mozy. Ssami chźemy je w ſebi a na ſebi ſrawicź dacź poſłuſchni tamnemu Knjeſowemu napominanju: Dajcźe waſche ſwětło ſwěcźicź pſched ludźimi, ſo bychu waſche dobre ſkutki widźeli a waſcheho Wótza w njebjeſach khwalili.

Jeneje wězy pſchede wſchěm je nam k temu trjeba: Dajcźe nam na Khryſtuſa hladacź, kaž ſwj. Pawoł na njeho hladaſche, jako tele rjane ſłowa piſaſche. „Kotſiž Khryſtuſej pſchiſłuſcheja", praji wón na poſledku w ſwj. epiſtoli, „khiźiju ſwoje cźěło ſ łóſchtami a żadoſcźemi". Hrěchej je ſo wón wotrjeknył, Khryſtuſej pſchiſłuſcha wón a jeho wobſedźeńſtwo je wón. To też nam pſchiſteji, ſo bychmy ſwjaty lud byli, kiž je ſam jeho a ſo ſwěru dźerźi k dobrym ſkutkam a pſches to pſchipowjedał dobre poczinki teho, kiž je naſ powołał ſ cźěmnoſcźe k ſwojemu

kraßnemu žwětlu. Je drje wulka a cźežka wěz, cźěło kschižowacz; móžemy rosymicz, so je žo w starym kscheścźijanskim cźažu wjele žwěrnych žwědkow na puste města se žwěta podało, ale rosymimy też, so je hischcźe wyschsche a kraßnische, hdyž hrjedźa žwěta a w žwojim nam wot Boha datym powolanju sa tym stejimy, so bychmy w Duchu khodźili a pched zyłym błudźazym žwětom wobžwědcźili, so chzemy Khrystußej pschißłuschecź. Njebudźe to na jene dobo žo po dokonjanym waschnju stacź móz, duž složmy žekern najprjedy na te hrěchi, kotrež najwjazy cźujemy. Bóh tón Knjes, kiž woboje móznje dawa, to, so chzemy, a to, so cźinimy, móže też naß cźłowjekow Božich cźinicz, k wschemu dobremu skutkej hotowych.

Kschižuj mje, o kschižowany!
Se wschěm, schtož ja žym a mam;
So ja budu namakany
W twojich ranach tu a tam;
Kschižnj wschak mój cźělny lóscht,
Scźiń mi hórki žwěta koscht:
Pschetož, schtož žo s nim da khostacź,
Budźe też s nim króny dostacź.

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje
abo
kajke myßle nadenđźech, Boże złowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitać „Pomhaj Bóh=a“.

1. knihi Mójßaßowe, 12. a 13. staw.

(Pokracźowanje.)

Pohladajmy něto hischcźe raz wrócźo na pośledniu stawisnu! Cźeho dla je žo nam wona powjedała a kajku ma wona waźnosćź, praji nam Ps. 105, 13—15: „A woni cźehnjechu wot luda k ludu, wot jeneho kralestwa k druhemu ludu. Wón nikomu njedopuschcźi, so by jim kschindu cźinił a khostasche kralow jich dla. Njedótkajcźe žo mojich žałbowanych a njecźinicźe profetam žaneje złócźe.“

Spodźiwnje schhitnje Bóh žwojich wuswolenych też w najwjetschej nuły, a też Abrahamowa wěra žo njeje sjebała. Tole ma naß nasch podawć wucźicź. Prascheńje pak, hacź je Abraham prawje cźinił, steji hakle na pośledním měcźe. Ledma hakle je Abraham wěste žlubjenje dostał, so budźe Kanaan kraj jeho potomnikow, dha žo też jeho wěra s tym spytuje, so ma do Egiptowsteje wucźahnycź. A dokelź Egipcźan wolu a njeprawdu jich kralow, kotźiž žebi pscheccźiwo zusemu wscho dowola, derje snajescźe, mějesche žo bojecź, so jeho tam sabija — potom by podarmo wěrił a Boże žlubjenje by sniczene bykło — a so budźa tam Sarai sajecź a hrósbnym cźělnym požadanjam podacź. Wón pschima žo teho dla pośledniejho žrědka, kotryž je po jeho měnjenju jemu wostał: wón wudawa Saraju sa žwoju žotru a pschewostaji Bohu, so by wón cźejcź žwojeho žlubjenja wuthował a žwoje dźěcźi schkitował. W tutym smyßłu cźini też Abraham posdźišcho stajnje a pschezo. W jebanju, kotrež wón nakožuje, spółnajemy, kaž posdźišcho pola Jakuba a Mójßaßa, žkabu a njecźistu wěru, kotraž njekedźbuje hischcźe zyle ani na Božu pomoz, ani na cźaß, hdyž pomoz pschińdźe, a kotraž chze teho dla po žwojej woli do cźaža žo do Božeje pomozy měcźecź. Tajka dostanje stajnje žwój žwar. Kóždy cźłowjek ma žwjatu pschißłuschnosćź, wěrnosćź prajicź bjese wscheho khabłanja a ma bycź pscheżwědcźeny, so ma žo kóždźicźka łża sajpicź, też žamo potom, hdyž měła pódla najlěpsche wotpohłady. Sklabeje wěry dla tele jaßne pósnacźe njepósnajemy pola mnohich, hewak žwjatych wožobow stareho žluba. S zyła je snamjo starotestamentjskeho hospodarjenja, so žo pódla žiwjenja we wěrje a pódla něžneho wobkhada s Bohom naturski cźłowjek hnsto dosćź po wschej žwojej hrubosćźi sjewi, schtož žo w nowym žlubje tak wjazy njestawa. Kaž chze tu Abraham žwoje žiwjenje s jebanstwom wuthowacź, tak móža w Davitowym žiwjenju stejecź pódla jeho wobkhada s Bohom tamne podawki s Bathsebu a Urijom; w nowym žlubje žo tajke wjazy njehodźi: pak je cźěło, pak je duch snjejstwo nastupiło, a kwaß hnady ma bóle, dyžli prjedy, wscho pschekißalicź.

13. staw.

Abraham wotdźěli žo wot Lota, žwojeho wuja.

I. Schtuczka 1—13. Sso wrócźiwschi do krajiny mjes Bethelom a Ajom s Egiptowskeje, pastwischcźa sa jeho a Lotowe wjetsche stadła wjazy njedoßahnu; wón porucza teho dla žwojemu wnukej, so by žo wot njeho dźěłił a žebi wuswolił, hdźe chze žo sapydlicź. Lot wuswoli žebi Jordanowu runinu a postaji žwoje stany pódla Sodoma.

A tak cźehnjesche Abraham s Egiptowskeje, hdźež běsche tola jenož na krótki cźaß chzył pschebywacź, se žwojej mandźelskej a se wschitkim, schtož mějesche, a Lot, kotryž běsche žobu w Egiptowskej pobył, też s nim, k południu, to je do połodnischeho Kananejskeho kraja, do žameje strony, s kotrejež běsche jeho hłód wuhnał.

A Abraham běsche jara bohaty na skocźe, na žlěborje a skocźe. Tak khětsje sta žo Boži žlub žohnowanja. Požohnowanje je seństkimi łukami běsche tutemu mužej wěry sarukowanje duchowneho a njewidźomneho žohnowanja.

A wón dźěsche žwój pucź, wschěndnje po krótkich pucźach, kaž žo sa jeho stadła hodźachu, wot połdnja hacź do Bethela, na to městno, hdźež mějesche prjedy žwój stan, žrjedź Bethela a Ai=a, runje na tym městnje, hdźež běsche prjedy woltar twarił a předowasche tam wo Knjesowym mjenje. Wón pschihotowa žo na to, so by tu dlějschi cźaß wostał, sarjadowawschi wokolo woltarja, hischcźe stejozeho, stajnu Božu žkužbu.

Lot pak, kotryž běsche s Abrahamom cźahnył a žo w žamej stronje saßydlił, mějesche też wowzy a woły a hěty, nahladnu liczbu małeho a wulkeho skotu a nahladnu liczbu stanow sa žebje a sa cźeledź.

A semja njemóžesche na dołhi cźaß snjesćź, so bjschtaj wonaj hromadźe bydlikoj; pschetož jeju samoženje bě s Božim žohnowanjom, kotrež žo Abrahama dla też Lotej pschiwobrocźi, sa krótki cźaß tak wjele, a běsche tak narostło, so njemóžeschtaj wjazy hromadźe bydlicź.

Teho dla běsche wot teho cźaßa, so běschtaj žo saßo pola Bethela saßydlikoj, stajna swada mjes pastyrjemi Abrahamoweho skotu a mjes pastyrjemi Lotoweho skotu; też bydlachu w tym cźaßu Kananejsjy a Farisejsjy jako prawdźicźi knjeza w kraju, tamni w městach, tucźi na wßach.

Dokelź pastwischcźa a studuje, kotrychž žo domjazy njemozowachu, jenož s nusu sa stadła wobeju doßahachu, žo Abrahamowi a Lotowi pastyrjo nimale swadźichu. Abrahamowi pastyrjo drje chzychu prěni bycź, a Lotowi žo njechachu tulecź; łóbzy bě też móžno, so Lot žwojim ludźom pomhasche a jich skhroblesche, so bychu psched Abrahamowymi ludźimi wotpaßli a studnje wucźerali.

Farisejsjy žo na stawje 10, 15—19 mjes Kanaanskimi dźěcźimi njenaspomnija. Mjeno chze najskerićho prajicź „farasothißy“ wobydlerjo, t. r. tajzy, kotźiž na žamostejazych dworach abo rospróschenych kubkach — na wßach — bydlachu a niz w městach. Na wßach a w městach bě hižo wscho wobydlene, teho dla njemóžachu žo Abrahamowe a Lotowe žydlischcźa dale rosschérjecź; tak njebě hinak móžno, hacź so žo Abraham a Lot dźěleschtaj a kóždy žydko žam sa žo sakóži.

Abraham jako wuj a hłowa zykeho cźaha, a dokelź běsche s noscherjom Božeho žlubjenja, by drje móhł žwojemu wujej prajicź: Wucźehń s tuteje strony a saßydl žo druhdźe; tola Abraham dźěsche s luboznymi žłowami, bratroweho žyna žebi sa runja postajo, haj, jemu wuswolenje pschewostajo, k Lotej: Luby, njech njeje mjese mnu a mjes tobu swada a mjes mojimi a twojimi pastyrjemi; pschetož mój žmój bratraj.

Njeje wschittón kraj pched tobu? Ja cźe proschu, wotdźěł žo wote mnje! Mam sa lěpje, so žo žwonkownje dźěłimoj, snutskownje pak žo njedźěłimoj. So pak njemóhł žebi pomyßlicź, so ja to žwojeho wužitka dla cźinju, a so mi wo měr njeje, móžesch žebi žam krajinu po žwojej woli wubracź. Jeli so ty na lěwu stronu pocźehnjesch, chzu ja na prawu; abo jeli so chzesch ty na prawu, chzu žo ja na lěwu podacź.

Cźłowjek w naraństichich krajach, chze=li wón njebjeske strony postajicź, stajnje k ranju hlada; teho dla je prědku naraństcha, na prawiszy połodnischa abo žužna, sadu nawjecźorna, na lěwiszy połnóżna abo žewjerna strona.

Mam sa to, so žo nam też tu skutk Abrahamoweje wěry powjedźi. Měr lubujo porucźi Lotej wólbu. W žwojej wutrobje wschak bě pscheżwědcźeny, so budźe Bóh wscho tak wodźicź, so žo jeho žlubjenje stanje. Tak wuswoli Lot po wschej žwobodźe,

ničo jeho njepohnu, so by ſ Kananejſkeho kraja wuſchoł; we wſchěm pak dokonja žo jeniczky Boža rada. S dobom pak ſjew, Abraham ſ tym žwoju ponižnoſcž a měrnoſcž, so žo, najebacž tehoi ſo je nanowy bratr Lotowy bratr mjenuje, a jemu wolicž da.

(Pokračowanje.)

Wjeßna wójnſka khrónika ſ lěta 1870.

(Pokračowanje.)

Prěnja bitwa.

Zyłe wójſko njepſcheczelow wobſtejeſche ſ würtembergſkeho ſtabſkeho offizěra, hrabje Zeppelina, ſ tſjoch badenſkich offizěrow a ſe ſchtyrjoch dragunarjow. Jim běſche žo nadawk ſtajił, pſches Lauterburg do Elſaßa jěchacž, ſo bychu naſzonili, hacž žu žo tam hižo wjetſche njepſchecželike wójſka nahromadźike. Woni běchu žo ſhožownje pſches Sulz, Wörth a Fröſchweiler dobywali a běchu potom po lěžnych puczach tak daloko dojěchali, ſo mózachu zyłu żeleſnizu wot Gundershofena hacž do Niederbronna a wulki dźěl Elſaßkeje krajiny pſchehladacž.

Hacž běchu hižo žwój Joſuowy a Kalebowy nadawk dopjelnili, abo hacž chžychu jón hakle dopjelnicž, wo tym — ſ dobrymi pſchicžinami — naſcha khrónika mjelczi. Schtož pak je žo na tamnym žamotnym, ſ wulkimi lěžami wobbatym, mjes wßami Ebersbach, Gundershofen a Reichshofen leżazym Schirlendworje ſtało, dyrbi žo naſchim potomnikam ſdźěliczž.

Běchu do tuteho dwora ſawróczili, běchu žwoje konje do hródže dowjedli a napižowali, chžychu też trožku wotpočžowacž wot daloкeho jěchanja a hižo pruſſotachu pjeczene jeja w pónowi a mějachu hłódnym wojakam derje ſeßkodźecž na zuiej franzowſkej ſemi, duž . . . . . hara naſtanje . . . . . zyły hońtwjeſſki regiment pſchicžehnje, zyły dwór je wobbaty . . . . . ſchto nětko? Nože a widlicži padnu jim ſ rukow, mjecže ſlecža ſ nóžnjow, ſkocža ſe jſtwy a ſkhowaju žo ſady žwojich koni — žo tſěli a franzowiſki podwyſchk padnje — ſaßo žo tſěli a tſěli — leutnant Winſloë žo na žmjercž ſrani, druhy padnu — nětotre mjeńſchiny ſadwělowaneho wojowanja; ale pſchemóž je dobyła; dwaj offizěraj a dwaj dragunarjej žu jeczi; Winſloë žo wukrwawi, ale hrabja Zeppelin a dwaj dragunarjej twóchnychu. Zyły regiment žo wróčži a pſchicžehnje wjeczor ſ powſchitkownej radoſczu do Niederbronna. W Pariju žwjeczeſche žo ſ illuminaźiju wulka bataille du Schirlenhof. A też pola naß w Fröſchweileru běſche wulka radoſcž, jako žo naſchi dobywarjo wróčichu. Wjeßekoſcž běſche tak wulka, a ſahorjenoſcž tak powſchitkowna, ſo žo naſchi dobri ludźo njemóžachu doſcž naprajſchowacž, dodźiwacž, dołkhwaliczž, a też naſchi wojazy njemóžachu doſcž jěſcž a picž a powjedacž hacž do cžěmneje nožy. Jako dobyczěrſke inamjo běchu krótku tſělbu jěſdnych žobu pſchinjeßli, kotraž ma žo jako wěczny pomnik w zyrkwi khowacž. Kak bu tola tuta tſělba wobbžiwana a wukhwalena!

Hrabja Zeppelin je pjecža na konju morjeneho franzowſkeho podwyſchka twóchnyk a žo krótki cžaß po wulkej bitwje do Schirlendwora wróčił, ſo by žwoju worczijnu ſapłacził. Hacž temu tak je, wón žam naſlěpje wě, pſchetož je hiſchcže žiwy, a hdyž to też jako ponižny knjes do žwěta njetrubi, žwět to tola junu ſhoni. — Na hóždy pad je wón khrobły jěſdny; pſchetož jeho jěchanje do Elſaßa woſnamjeni niž jenož dobru ſnajomnoſcž naſcheje krajiny, ale też ſazpiwanje žmjercže, kiž dyrbi też njepſchecžel wobdźiwacž. Po bitwje je wón potom na žwojim cžornaku dale pſches Elſaßku jěchał, njedaloko naſcheje wßy jěchaſche po lěžnych puczach. A jako tehdom wjeczor na paſtwiſchczach mjes wßomaj Nähweiler a Linienhaufen Wendlingez Pětr kruwy paßeſche, pſchińdže na dobo dźiwny muž, kiž tola žadyn Franzowſa bycž njemóžeſche, ſpróżneho konja ſa žobu wjedźo, a praſcheſche žo, hacž njemóže kuſk mloka dostacž. — Duž pohladny Wendlingez Pětr ſe ſtróželemi na njeho . . . „Haj, chžyk Wam rady něſchto mloka dacž, hdy bych hornž měł, ſo móhł dejicž.“ „Temu móžu pomhacž“, dźeſche zuſbnik a wucžeže kožanu wěž ſ kapßy, do kotreję móžeſche dejicž a ſ njeje picž. Nětko dyrbjeſche Wendlingez Pětr dejicž; a mloko zuſemu knjeſej kraßnje ſeßkodźa, duž dyrbjeſche Pětr hiſchcže junu dejicž. Potom da naſtróżanemu kruwarjej toleć a praji jemu dobry wjeczor. To ſta žo wſchitko mjes tym, ſo nimale 300 kročel dale franzowſzy jěſdni nimo jěchachu a wſchitkich Prußow w lěžu ſakliwachu a žo tola do lěža njeſwěrichu, jich ſniczicž.

Hrabja Zeppelin pak je dale cžahnył a je wjeczor do Gunſthala pſchiſchoł a tam pola wulkeho Pětra dwě ſchkleńzy cžerwjeneho wina wupił, za kotrejž je 10 frankow ſapłacził. A na druhi dźeń běſche hižo ſaßo pola němſkeho wójſka ſ wažnymi powjeſczemi a naſhonjenjemi Wendlingez Pětr pak njeje tutón wjeczor a tute dejenje do kožaneje cžerwany ſabył — hacž na marach leżeſche.

Hońtwa ſa dragunarjemi.

Běſchtaj, kaž žym hižo prajił, dwaj dragunarjej cžekloj a běſchtaj w lěžu hoſpodu pytałoj a namakałoj, mjes tym ſo mějeſchtaj jeju pſchecželej ſady murjow Niederbronſkeho jaſtwa cžiche myßle. Jedyn běſche na noſy ranjeny a tehо dla ſa njeho cžekanje pſches cžernje a ſkały wěcže žadyn žort njebě. Tutaj dyrbjeſchtaj bórſy ſhonicž, ſchto Elſaßy ſamóža, hdyž žo wo tym jedna, wótzny krej wot barbarow wumóž. Bórſy žo powjedaſche, ſo žo hiſchcže nětotſi Prußy w lěžu khowajo, a hłaj, naſch hońtwjeſſki regiment w Niederbronnje móžeſche bjes tehо měrnje ſpacž, ale burja w Sauerhofenje wjazy njemóžachu. Haj, Sauerhofen, to njeje žana wſchědna wjeß! Schtož ju ſnaje, tón wě, ſo žu w njej wubjerni duchojo, filoſofojo, pěžnjerjo, wożebje pak wubjerni wótczinzojo, kiž nihdže žwojeho runjecža nimaja! Huj! hdyž cži na blido ſ pjaſczemi bija a žo hotuja, žwět dźěliczž!! — Tak ſrojumiſch, ſo w Sauerhofenje wjazy w nozy ſpacž njemóžachu, doniž tamni žadławi pacholojo njebudža ſajecži a ſniczeni. Tehо dla ou wobſamknjene, ſo maja wſchitzy mužojo do lěža cžahnycž a banditow žiwych abo morwych do Sauerhofena pſchinjeſcž.

Kajki běſche to wulki dźeń ſa tutu wjeß! Tuta ſahorjenoſcž! Tute hrimanje a klecže! Tute ſazpiwanje žmjercže! Schtoda, ſo jenož dwaj abo tři ſta Prußow w lěžu leža. Wčera njejžu ani jeniczkeho ſajeli. Dźenža by hóždy dwanacže morił. — Schtó pak mu tutón wójnſki cžaß nawjedowacž? Schto dołho praſcheczž? Hlajcže tam na běkym konju hněwneho komandanta, kak wón eleganinje ſcžeßamy a ſdraſczemy pod woknami naſchich knjeni tam a žem jěcha, ſo jenož tak ſchtrě lětaja. Ja dam žwoje cžeßne žłowo, ſo wón hiſchcže do prěnjeje bitwy cžekne. Haj, a tam jeho adjutant na hrjehotazym konju (jeho mjeno žym ſabył, ale to niczo njeſchkodźi), wón je wojak, žamo podwyſchk, był — jeho ſ žuła na hłożu ſpóſnajeſch, a Prußy budža jeho ſpóſnacž na ſtutkach — kak wón, w kóždej ruzy piſtolu, w howrjazej cžrjódže hreji: „Hdže woni žu? hdže žu? hdže žu? Allons enfants de la patrie!“ a lud hreji žobu . . . . Hlajcže, kak ludowe wójſko ſahorjene ſ tſělbami, nožemi, kołami, zypami, žynowymi widkami, kolikami atd. po dróhach wokoło cžaha a wſchitkim njepſchecželam žmjercž a ſniczenje pſchiżaha. Jenož jedyn tam naſdala ſteji, naſch mudry lěkař žo jim žmeje a hórbota do žwojeje brody: „O, ſchtó měł puta, tajke ſwěrjata putacž!“ Ale wón tola wſchelake lěkarſtwa a nože žobu woſmje a jěcha pomału žobu do wójny, ale ſa wójikom.

(Pokračowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pſchichodnu njedźelu ſměje žo prěnje žerbſke kemſchenje w nowej kſchižnej zyrkwi w Draždźanach. Spowjednu wučžbu ſměje knjes farař Kſchižan ſ Hodźija a předowanje knjes farař ryczěr Jakub ſ Njeßwačžidka. Kaž khyſchimy, chžedža też Sserbja ſ Luižy tam dojěcž, ſo bychu pſchi prěnim kemſchenju w ſchižnej zyrkwi, ſ Božej pomozu ſaßo natwarjenej, pódla bycž móhli a žebi pſchi tym kraßny Boži dom wobhladali. Wutwar je wopravdže kraßny a wulkotny.

— Hłowna konferenza wučerjow Budyſkeho wokrježa mějeſche žo ſaúdźeny ſchtwórtk.

— W Schönbachu mějeſche žo Guſtav-Adolfſki žwjedźeń. Sswjedźeńſka kolekta je žo cžeſkej wożadže Kloſtergrab pſchidźelika. Wona je jena ſ tych wożadow, hdyž žo w ſaúdźenym lěcže evangelſke hibanje najprjedy pokaja.

— We Wittgendorfje žwjeczeſche žo ſaúdźenu njedźelu biblijſki žwjedźeń. Předowanje mějeſche k. ſuperintendent Pacha ſ Wulkeho Hajna na ſałożku Jan. 5, 37—40, praſchenje wukożujo: „Hdy mamy w žwjatym pißmje wěcže žiwjenje?“ 1. Hdyž njejßmy jenož ſwonkowje ſe žwjatym pißmom ſnacži, ale Bože žłowo we wutrobje nożymy. 2. Hdyž niž jenož w pißmje pytamy, ale w nim wołanje Wótza k Synej žłyſchimy.

— W Kralowzu (Königsbergu) je žo w tu khwilu hłowna ſhromadźiſna Guſtav-Adolfſkeho towaſtwa wotměła. Se wſchěch łonzow naſcheho wótzneho kraja žu žo pſchecželjo naſcheje drohеje evangelſkeje zyrkwje ſeſchli. Shromadźiſna póßła poſtrowjazy tele-

gram na khežora. Bližschu rosprawu wo shromadžisnje podamy ja tydžeń.

Nasyma.

Sso sloczi hižo nasymnje
Na płodach bohate!
Duž wozucź khwalba, wjeßele
A cžucže dżakowne.

Hlaj, kak žo błyschczi sahroda
Se žadom liczkatym,
Ta hak'ja s płodom ihibnjena
„Pój!" woła, „pój, tu žym!"

Tež worjech, bós, pjenk winowy,
Schtož móža, pschinjeßu,
Lěb dawa hriby, jahody,
Hat žłódnu rybiczku.

Pschatr, pinza, łubja poj'daja,
Schto pola darjachu,
Kaž zakta běrny seßkodja —
Khléb khudych ludzi žu.

Njech khwali rjane naléczje,
Schtož kwětku lubo ma,
My posběhajmy nasymje
Kiž płód na blido da!

Njedzelske dzěło.

My žmy nawukli, so je wichěchne dźěło njedźelu sakasane, so žu jenož skutki lubosćje a nusy dowolene. Schtož žu skutki lubosćje, je nam nasch sbóžnik w žwojim sewskim žiwjenju husto pokasał, hdyž wón khorych hojesche; to nam tež žwjaty Jakub w žwojim listcje prajił: „To je cžista a njesmasana Boža kłužba: k žyrotam a k wudowam w jich nusy pohladacź." Ale schto žu nusne skutki? Njemjeßlnik, kotryž njedźelu dźěła, so by nusowazeho wotebjerarja spokojił, žebi myßli, so je to nusne dźěło. Ratař, kotryž njedźelu pschi hrožazym njewjedrje žwoje žyno abo žito do žuchcho khowa, žebi myßli, so je to nusne dźěło. Robocžan, kotryž, dokelž je schěsćź wschědnych dnjow sa žwojeho Knjesa dźěłacź dyrbjał, njedźelu žwoju rolu dźěła, žebi myßli, so je to nusne dźěło. Ale njeda žo na to waschnje s tym žamym prawym kóžde njedźelske dźěło, hdyž je někak nusne, samolwicź. Ale hdźe wostanje potom hischcže Boža kasnja?

Je schtó, kiž móhł rosžudźicź, schto je nusne dźěło a njedźelu dowolene. Wěsće tajši je a to njeje žadyn mjenschi hacž Božj žyn žam, kiž nam tež wo druhich kasnjach najlěpsche wukladowanje da. Wón žo prascha (Luk. 14, 5.): „Schtó je mjes wami, hdy by jemu wožoł abo wol do studnje padnył, so by wón jeho na měsćje njewucžahnył žabatny dźeń. Jow jedna žo wo žiwjenje a byrnjež by žiwjenje skocžecža było. Chyžł-li jow hacž na druhi dźeń cžakacź, by skocžo s cžwilemi kónz wsało. Tehó dla je to nusny skutk a dowoleny, haj, pschikasany, skocžecžu žiwjenje sdźeržecź. Schto je po tajkim nusny skutk? To je tajki, pola kotrehož žo wo žiwjenje jedna, njedźel je to žiwjenje cžłowjeka abo skocžecža. Pschi khorosći a strachocže, pschi wódnej a wóhnjowej nusy tež njedźelu pomhacź je dowoleny a nusny skutk, haj, pschi tym skutk lubosćje. (Luk. 6, 9.)

Potom hischcže jene: Nasch sbóžnik žwojich wucžomnikow sakituje, hdyž žu kóžy pschesas žnjowe polo khodźo wotschcžipali, dokelž běchu hłódni. To běsche po židowskim sakonju hewak dowolene, ale farisejsży a pißmawucženi mějachu to sa wotžwjecženje žabata. (Matth. 12.) Sak žměmy tež my njedźelu cžinicź, schtož je nusne, so bychmy žwoju žiwnosćź a potrjebu měli.

To je ta wucžba, kotraž s Božeho žłowa k nam rěcži. Hacž žo cžłowjekam lubi abo niž, je druha wěz. Cžłowska žebicžnosćź husći pucź rad wěsćišchi cžini. Ale schtóž Boha poßkuchu, tola pschi tym husći pucź khodźi. Wopomń tež pschi kasni wo žabacže: „Schto pomha cžłowjekej, hdy by wón runje zyły žwět dobył a na žwojej duschi pak schkodował?

Skónčnje chžu lubenu cžitarjej, kiž je wěsće „njedźelski pscheczel", někotre žłowa sa njedźelu podacź:

1. Njeźadaj wot žanehо rjemjeßlnika njedźelske dźěło, dokelž ty tež druhich k hrěchej sawjedźesch.
2. Wobstaraj to, schtož njedźelu trjebasch, žobotu.
3. Wotstorkuj njedźelu wschitko, schtož ma khwile hacž do póndźele.
4. Wsmi s njedźelu žwjecžeujom radscho krucžišcho hacž pšche łóhko: ty tola hischcže khrěchisch.
5. Wopomń, so twój hubjeny pschikład na druhich skutkuje a jich do hrěcha sawjedźe.
6. Njebój žo tež druhich na jich pschißkuschnosćź pschecźiwo Bohu dopomnicź a pomhaj se žłowom a se skutkom, so by njedźela pschezo wjazy khesćźijanam žohnowany dźeń była. To daj Bóh!

Kruschki a truzki.

Cžinisch-li ludźom žměch a wjeßele,
Ty žnějesch wschudźe cžesćź a witanje;
Chžesch pak wucžicź a polěpschicź,
To budźa khribjet rad cži wobrocźicź.

* * *

„Lubosćź, njebudź falschna", praji
Bože žłowo; — cžeho dla?
Dokelž jich tak wjele haji
Judaschowske smyßlenja,
Noscha na jasyku měd,
Ale we wutrobje jěd!

* * *

Hrěch pscheklepanej mudrosćje
Sswět žebi radscho woda
A měni, tón žo wupłócže
A maka je ta schkoda.
Hdyž rěka pak: wón wožoł je,
Wón lěpje njewě, njemóže,
Jom' na wutrobu žwala
Wschě hrěchi, kiž jich pala.

Něschto k rospominanju.

Pod pschikrycžom najwyschscheho.

W makych kupjelach, w kotrychž běch sandźene lěczo, žo sczěhowaze poda: Knjeni N. běsche sahe k měrej schła, prjedy pak běsche žo, kaž kóždy wjecžor, pschikrycžu najwyschscheho poruczika. Sěrjedźa w nozy žo jej dźijesche, so je woheń wudyrił, jaßnje khyschesche płomjo žo palicź. Wona horje slecža, s woběmaj nohomaj s loža sloczi, i tschepotazej ruku žwěcžku sažwěcži. Duž — w tym žamym wokomikinjenju, hdźež žwěcžku sažwěcži, kruch wjercha wysche loža dele padże. — Tak běsche ju Bóh na dźiwne waschnje wobarnował. (Ps. 91, 4. 5.)

* * *

Na tym žwěcže dyrbiisch pak bórsy wumrjecź, pak sczěrplivje žiwy bycź.

Hudanczka.

Wěsch mi, kotre wokenczki
Wschěbnje, hdyž žo žwjecžori,
Sso žame wot žo žawrěja
Na wusprózniene woknjeschka?
[Sczołwek, abo mogocza.]

S koschlow starych wutworjenka,
Běła, cžista, rjana, cžeńka,
Nožy wěrnosćź po žwěcže,
Druhdy pak tež njemdrje lžě.
[Sczołwek.]

Kosak ma žwjercha płójczku a spody nóžku; schto pak ma žrjedźa?
[Sczłjmit „ł" (ta—ł—ał).]

Schto njeje niž cžěło, niž duch, a nima žaneje brónje, njeje widźecź a khyschecź, a tola pschemože hobrskeho muža, a byk-li tón žylnischi, dyžli sto muži?
[Sczpar, kpanic.]

Dalische dobrowólne dary sa wobhe armenische žyroty:

N. s M. . . . . 3 hr.
A. s B. . . . . 1 „

Hromadźe: 4 hr.

W mjenje wobohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 38.
23. sept.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ße kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiśchćerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

15. njedźela po ßwj. Trojizy.

Gal. 5, 25.

„Ssmy-li w Duchu źiwi, dha khodźmy tež w Duchu."

W Duchu źiwi bycź móża jeno cźi, kiž ßu Khrystußowego Ducha dostali. Masch jeho? Pśches ßwjatu khcźćenizu ßy drje jeho dostał. Ale je tež mózny w tebi a skutkuje to, schtož ße k twojemu wěcźnemu měrej hodźi? Cźim hlubścho my ßwoje hrěchi pośinawamy, cźim wutrobnišcho wěrimy, cźim wěsćźišchi móżemy bycź, so je Boźi Duch w naschich wutrobach źiwy.

Schtóž je w Duchu źiwy, tón budźe tež w Duchu khodźicź. Duž ße ßamo wě, so budźe poniźny. Pschetož schtóž ße wschědnje a ßwěru pśched Bohom poniźuje a ma ßwój ßamßny hrěch pśched wocźomaj, tón njemóže dołho wo druhich ludźi hrěchach powjedacź a ße wysche tych pschesběhnycź, kiž ße wot někajkeho pada pschekhwataja. Ssamo pśched njepokutnym dyrbi nascha ßamßna khwalba cźeknycź. Wschak widźimy sły korjeń a twjerdu myßl tež w ßebi ßamym. Tón Knjes pak praji: „Cźi prěni budźa poßledni a cźi poßledni prěni." S Bożej hnadu móżeja woni nam, hdyž njewachujemy a njeproßymy, bórsy prjedy pschiińcź. A k temu ma Bóh tón Knjes tole prawo: „Komu je wjele date, wot teho budźe tež wjele žadane; komu je mało date, wot teho budźe tež mało žadane."

Hdźe wostanje nascha hordoscź? Njedyrbimy wjele wjazy ßwjatemu japoschtołej prawo dacź, hdyž praji: „Lubi bratśja, hdyž by něhdźe cźłowjek wot někajkeho pada pschekhwatany był, dha pomhajcźe jemu saßo horje s cźichim duchom, kiž wy duchowni scźe?" My njemóżemy miłeho a dobrocźiweho Ducha Bożeho w ßwojej wutrobje cźucź a pschi tym ßurowi a krucźi pśchecźiwo bratram bycź. Duž wěrni kśchesćźijenjo nikoho druheho ßurowje njewotßudźeja, ale Duch cźicheho Jesußa jich wobknjeźi a tón njeje duch dźěcźi hrimanja (Mark. 3, 17.), kotrymž tón Knjes dźesche: „Njewěstaj, kajkeho Ducha dźěcźi wój staj?" (Luk. 9, 55.)

Schtóž w Duchu źiwy je, tón budźe tež w Duchu khodźicź. To budźe ße na poniźnoscźi, tak tež na lubosćźi pytnycź. Lubosćź je Khrystußowy sakoń, kotryž mamy dopjelnicź. O pśchecźelnivy sakoń, kiž ma Khrystußowe mjeno bjes poklecźa teho sakonja. Schto prěduje mi hewak Khrystußowa lubosćź, khiba, so dyrbju tež lubowacź, dobrotu cźinicź, pśchecźelnivy a sćźerpliwy bycź? Lubosćź, kotruž bratram wopokasujemy, dyrbi ßamosaprěwanje bycź. To je to khodźenje w Duchu. „Hdyž wy lubujecźe tych, kotsiž waß lubuja, kajke myto wy smějecźe? Njecźinja to tež złoniźy? a hdyž wy ße jenož pśchecźiwo waschim bratram lubosnje sadźerźicźe, schto wy wożebneho cźinicźe? Njecźinja tež tak złoniźy?"

Hdyž ße my drje druhdy lubosnje sadźerźimy, potom pak ßmy saßo twjerdźi a ßamowolni, schto je to hinak hacź khodźenje w cźěle, hdźež cźłowjek po ßwojej ßamßnej myßli a woli cźini a njesteji pod łahodnym Khrystußowym pschahom? Jenož potom khodźimy w Duchu, hdyž je nascha lubosćź ßwěrna a woporliwa, haj, hdyž my ße

ßami sapomnimy. Tajka ßwěrna luboscz ßo jeno potom w naschich wutrobach sakorjeni, hdyž je japoschtolske ßlowo: „Njech jedyn njeße teho druheho wobcezěžnoscz, dha budzecze tak tón sakoń Khrystußowy dopjelnicz“, wotewrjeny nutskhód do nascheje wutroby namakało.

Potom nascha wěra luboscz wußwjeczi. Potom budze Boże ßlowo ßwětło, kotrež nam wutrobu shrěje a rossßwětli. Potom ßebi w Božim domje a pschi wołtarju w ßwjatym wotkasanju móz wuproßymy, so móżemy wjazy njesez a wjazy lubowacz. Potom budzemy w stajnym hladanju na teho Knjesa ßwoje wschedne dźěło sapoczecz a dokonjecz a ßaneje ßkładnoscze njeshubicz, hdźež móżemy dobrotu cźinicz. Ssmilnoscz Boża wuczi naß tež ßmilnych bycz. Jeho wodawanje wuczi tež naß wodawacz. Tak njebudze hinak: Schtož je Ducha dostał, budze tež w Duchu żiwy khodźicz. Khrystuß cźim dlěje a cźim lěpje ßwoje bycze w nim dostanje.

Dokelž nětk Bóh tón Knjes ſ wótzowſkej luboſczu nam ßwojeho Ducha dawa a dokelž Khrystuß w naß bydli, dha maju tež jeho wuczomnizy stajnje na jeho nowy sakoń luboscze hladacz. Duž je Boże ßlowo polne napominanjow k ßwěrnemu a njeßebitnemu dawanju na bratrow. Duž tež ßwjaty Pawoł żada: „Dajecze nam dobrotu cźinicz na wschitkich ludźoch, najwjazy pak na tych, kiž ßu nascheje wěry.“ A to budze temu, kiž ma Khrystußoweho Ducha, lohko a pschezo nowe wjeßele, hacz junu sa njeho žně wěcznego wjeßela w Božim raju pschindu, kaž ßwj. Pawoł praji: „W ßwojim cźaßu budzemy tež žnjecz bjes pschestarcza.“

Jow ßyjecze sa wěru, tam žnějecze sa widźenje! Jow cźekńnje a wóst, tam słote kłoży a połne snopy! Jow ßłabosczą a nusa, tam dobycze a żohnowanje wot milcje ruki Božeje. Wótz teho Ducha, kiž je sawdawk nascheho herbstwa, budze naß tam wjesczą, hdźež shonimy: schtož żane woko njeje widźało a żane wucho njeje ßłyschało a do żaneho cźłowjeka wutroby pschischło njeje, schtož Bóh je pschihotował tym, kotrž jeho lubuja.

Hamjeń.

Puezowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadendźech, Boże ßlowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a“.

1. knihi Móisaßowe, 13. ßtaw.

(Pokraczowanje.)

Tehdom posběhny Lot, kotremuž ßo spodobasche, so ßmě ßebi najlěpschu krajinu wußwolicz, ßwojej wocźi, so by ßebi tež najlěpschu a najpłódnischu stronu shladał, a dokelž běsche ßo tež bórsy rossßudźił, hdźe ma ßo wobroczicz, nastaji ßo na pucz a wobhlada wschitku ruminu koło wokoło Jordana, na woběmaj brjohomaj Jordana wot jěsora Genezareth hacz k tehdomnischemu dokej Siddim. Schtož bě tu wohladał, jeho spokoji. Pschetož prjedy, dyžli Knjes Sodom a Gomorru kasy, mějesche pschijórdanska krajina wjele wody ſ mnohich rěkow a rěczkow k powodźenju hacz k Zoarej, abo kaž tehdy městu rěkachu: hacz k Bele, a běsche lubosna kaž Knjesowa sahroda, kotruž běsche něhdy w Edenskej ßadźak a běsche płódna kaž Egiptowska, ßwojeje płódnoscze dla ßławjena.

Egiptowska běsche — schtož jej Bóh njebě spożcżił, běsche cźłowſke wuměłstwo dopomhało — najpłódnischi kraj starého ßwěta.

Pschijórdanska strona běsche tehdy wulzy płódna dolina, hdźež posdźisscho Mortwe morjo ßwoje knjesstwo nastupi. Sda ßo, so je ßo Jordan w tamnischim dole do mnohich rěcznischczow schczěpił, kotrež ßu ßo stóncznje w podsemſkich prósdnjenjach a schkałbsnach shubile. So by ßo Jordan po dole, wot nětjischeho Mortweho morja k Arabiſkemu móřkemu saliwej wjedźazym, wuliwał, njesda ßo derje móżno, dokelž tež horuje Jordanowe rěcznischczo po najnowischich měrjenjach hižo nimale hłuboko leżi.

Duž wubra ßebi Lot, ßo wróczíwschi wot ßwojeho wobhladanja, so by Abrahamej rospravu podał, wschitkón pschijórdanski kraj, wo kotrymž runje ßłyschachmy, a lubjerad pschibethelsku krajinu wopuschczíwschi, czehnjesche k ranju, abo lěpje: k krótkemu ranju. A tak ßo rossdźělischtaj w dobrej pschesjenoscźi jedyn bratr wot druheho, a Abraham bydlesche w Kanaanſkim, ßlubjenym kraju, a Lot w městach w ruminje, w krajinje 5 městow: Sodom, Gomorra, Adama, Zeboim a Bela. A měwschi pastyrſke żiwjenje ßyte, staji ßwoje stany hacz do Sodoma, jo móhł po měrcżaniku żiwy bycz, kaž ßo jemu lěpje spodobasche. Tu je ßo też bórsy woženił.

Běsche-li też po ßwojim měnjenju jara derje wolił, a mějesche-li tu też wscho jara pschihódne, schtož by ßebi pschał, bě ßebi tola wopravdźe jara njekhmanu stronu wußwolił, jo mějesche posdźisscho w Sodomje wjele srudoby wußtacz; pschetož ludźo w Sodomje běchu ßli a wulzy hrěschnizy pscheď Knjesom, a ſ tym je ßo sapletł do wulkich strachow sa cźěło a duschu.

Tak ßmy saßo spósnali nowe pokrocżenje w dopjelnjenju wulkeho Božeho ßlubjenja! Kraj běsche Abramej a jeho żymjenju ßlubjeny; a hischcże bydlesche Lot, też bohaty a mózny, a Abramowe bliße pscheczełstwo, ſ nim w ßlubjenym kraju. Duž njemóże kraj wobeju pastyrjeju wjeschow wjazy sajesczą, swada mjes pastyrjemi swjedźe jeju, so mataj ßo dźěłicz. Abraham sawjedźe dźěłenje na najlubomische a najnjezbežcźnuwische waschnje, ßebi wědomny a wěsty teho, so jeho Bóh wodźi. Nětko pak sczěhuje Boże wobtrucżenje, so ma kraj Abramowy bycz.

II. Schuczka 14—18. Lědma je Lot wucżahnył, pschißudźi Bóh ſ nowa Abramej Kanaanſki kraj a pschikasa jemu, so by kraj prěki a po dołhoſczi pschecżahał. Abram to sczini a wußwoli ßebi haj Mamre pódla Hebrona sa ßrjedźischczo ßwojeho dalischeho ßydła.

Hdyž pak běsche ßo Lot wot Abrama dźěłił, a hdyž běsche tón, jako něhdy ße ßwojeho wótzneho kraja a ße ßwojeho wótzneho doma, też woteschoł wot ßwojeho pscheczełstwa, dźesche Knjesk Abramej, jemu ßo sjewjaj bórsy po tym na jorje pola Bethela, hdźež móżesch ßo daloko a schěroko rosshladacz: Posběhń, jako prjedy Lot se ßebicżnoscżu, tak też ty něhto we wěrje, ßwojej wocźi a pohladaj wot města, hdźež bydlíſch a kotrež je po sdacżu ßnadnische hacz tamne, kotrež je ßebi twój wuj wußwolił, k poknozy, k poldnju, k ranju a k wjecżoru. Pschetož wschitkón kraj, kotrž widźisch, chju ja tebi dacz a twojemu żymjenju wěcżnje, tebi jenož po ßlubjenju, ale twojemu żymjenju něhdy jako njewjasomne a njeshubjomne namrěłstwo a wobßedźeństwo.

Wscho, schtož Bóh cźini, je wěcżne; wón njecżini abo njedawa wopravdźe nihdy nicżo sachodneho; pschetož też wscho sachodne, schtož nam ßpożcżi, ßpożcżi nam w zyle wěthym ßwißu ſ wěcżnym, a hdyž ßo cźłowjek wscheho teho ſ wěru mozuje, dha pschinjeße wěcżne płody. Kanaanſki kraj je sarukowanje a snamjo noweho ßwěta, kotrž maja wěrjazy, kotrychž wótz je Abraham, wěcżnje wobßedźecz; a jenož teho dla je jeho cźěłne żymjo Kanaanſki kraj wobßadźiło, so by ße Božemu kraleſtwu cżara na wschej semi pschihotowała.

A chżu twoje żymjo sczinicz jako próch na semi. Jeli so budze schtó móz próch na semi wulicżicz, tón budze móz też twoje żymjo wulicżicz; pschetož niż jenož wulki lud, kotrž wot twojeho cźěła pschińdźe, mam sa twoje żymjo; ale też wschitzy, kotrymž je ße ßbożnoſcz, tebi a twojemu ludu pschihotowana, dostała, budza twoje dźěcżi rěkacz, kaž ße Galatiſkim piſa: kotrž teje wěry ßu, tajzy ßu Abrahamowe dźěcżi. — Sczě-li pak wu Khrystußowi, sczě Abrahamowe żymjo a po ßlubje herbjo.

Teho dla stań ſ města, hdźež něthole bydlíſch, a pschekhodź kraj po jeho dołhoſczi a po jeho schěrokoſczi, pschetož tebi chżu jón dacz; ty móżesch ße něthо hižo sa kraj neho knjesa po wschem prawu měcz, dokelž dotalnych wobydlerjow tu jenož hischcże khwilu cżerpju.

Psches tute khodżenje po kraju dyrbjesche ße Abram profetizy kraja mozowacz; sa wobßedźeństwo njeje dostał ani krocżele, kaž dołho je też żiwy był.

Sa p r ě n i cźaß stawiſnow nascheje ßbożnoscże, sa paradiſke a pschedlijeńſke cżaßy, běsche Bóh cźłowjekam bliſko po cźěle a duchu; pobożni, kaž Henoch, khodźachu ſ nim. Ale tajke bydlenje Boha

mjes cžłowjekami ma ſ lijeńzu ſwój kónz; Bóh ſdaluje ſo do njebjeß, ſo by ſo wot nětka wot ſam cžłowjekej ſjewił. Tola wſchě ſtawiſny ſaměrja ſo něčko na to, ſo by wón ſaſo wobydlenje mjes cžłowjeſtwom doſtał. Sa druhi cžaß, ſa cžaß patriarchow, pokaže ſo Bóh ſaſo widžomnje na ſemi a wobkhadža po woſobje ſ cžłowjekami. S dźěła ſjewi ſo cžělnje, ſo móžeſch jeho widžecz abo ſłyſchecz, ſ dźěła pak duchownje, hdyž běchu cži, ſ kotrymiž je wobkhadžał, někak pſchetworjeni, abo wón ſjewi ſo jim wo ſunje. Tola ſ tym wón hiſchcže na ſemi njebydli; pſchetož Bóh ſo ſaſo ſdaluje abo poda ſo do njebja; jeho ſjewjenja ſu jeniczy powoſtanki prjedawſcheho a ſnamjenja ſa pſchichodne.

Tehdom ſběhny Abram po woſzebitej Božej pſchikaſni ſwój ſtan, a pſcheczahnywſchi kraj po dołhoſcži a po ſchěrokoſcži, bydleſche dlějichi cžaß dale k połdnju wot Bethela w dubowym abo terebintowym haju, Amorejſkemu mužej ſ mjenom Mamre ſłuſchazym, kotrož je w Hebronje, a twarjeſche kaž prjedy pola Sichema a potom pola Bethela Knjeſej woltał.

Tele ſydliſchcžo je ſrjedźiſchcžo woſtało, ſ wotkal je ſo ſlubjenje wo wobſedźeńſtwu tuteho kraja dokonjało; tu je patriarchjſka ſwójba najdlěje a najradſcho bydlika, tu je ſwojich morwych ſhowała. (Pokračowanje.)

Tři kórzy pſcheńzy.

Wicžajowa běſche dobra burowka, ale kuſt nahrabna. Wona běſche w dobrych woſtejnoſcžach žiwa, a jeje muž běſche pſchezo mjehku a cžopłu wutrobu měł a běſche ſrjedź w ſohnowanju a w ſbóžnoſcži tamneje Božeje kainje ſtał, kotraž naß napomina: „Dobrotu cžinicz a ſobudźělicz njeſabudźcže!“ Ale druhdy běſche jemu to jeho ſona hórke cžinika, a pozłedni ſnjowy ſwjedźeń běſche k jeſej ſwadźe mjes mandźelſkimaj dójchło, dokełž cžyſche bur tři kórzy pſcheńzy ſhudym rosdawacz a burowka to pſchidacz njechcaſche. Lubeho měra dla bur tehdom pſcheńzu dał njeběſche, ale hłuboka boloſcz běſche jemu była, ſo njeběſche žměł Knjeſej woſpor pſchinjeſcz. Potom běchu burej naſhmſke wětſiki pſches cžěło ſadunyłe, wón běſche pok léta khorował, a jako bě cžaß naléteneho wuſhywna, běchu burej Wicžajej row ryli a jeho cžěło bele puſchcžili jako „wuſhyw na nadźiju“. Žona njeběſche ſo dźyła dacz troſchtowacz, pſchetož wona běſche ſwojeho muža lubowała a běſche něčko wopuſchczena wndowa ſ tſjomi dźěcžimi, kotrež dyrbjeſche ſama woczahnycz, a ſ wulkim łubkom, w kotrymž dyrbjeſche nětk ſama hoſpodaricz.

Něčko běſche ſaſo ſnjowy ſwjedźeń, a Wicžajowej kakaſche pſches wutrobu, jako ſtary luby knjeſ lékał ſ durjemi ſaſtupi, a wſchitka ból minjeneho léta ſo jej ſ zentnaſtej cžežu na duſchu pokoži, ſo dyrbjeſche ſo ſynycz a hórke ſłyſły płakacz. Stary knjeſ mějeſche tež ſa wutrobne rany dobry rezept. Wón khwilu cžiſche pódła burowki na ſtółu ſedźeſche a da ſo jej wupłakacz; potom praji ſe ſwojim mikym a wěſtym hłoſom: „My mamy Boha, kiž pomha, a Knjeſa, kiž wot ſmjercže wumože.“ Burowka ſebi wobliczo ſe ſchórzuchom wodźe a horze ſłyſły płakaſche, ale jako běſche jej lékał hiſchcže někotre troſchtowaze ſchpruchi prajił, bu wona ſměrom. Wón jej praji: „Wicžajowa, ja ſym dźenſa pſchiſchoł, ſo bych Waß proſył, khudej Schurakej ſwójbje něſchto khlěba do domu póſłacz; muž je hižo léta dołho khorowaty a w domje je wulka nuſa. Wy ſcže łětſa rjane žně měli; duž ſym ſam pſchiſchoł, ſo bych ſkowo ſa khudu ſwójbu pola Waß rěcžał.“ Saß burowka ſtyſknuwje płakaſche, ſo knjeſ lékał ſo dźiwajo na nju hladaſche. Na to wona woczi ſ njemu poſběhny a jemu płakajo powjedaſche, ſo je pozłedni ſnjowy ſwjedźeń ſe ſwojim mužom ſwadu měła dla tijoch kórzow pſcheńzy a ſo běſche Schurakej ſwójba mjes tymi była, kotrymž běſche jeje mandźelſki dźakny woſpor ſa žně póſłacz dźył. To běſche khutna pokutna hodźina, kotruž mějeſche tudy burowka, ale tež hodźina ſwjatych ſlubjenjow. Hdyž běſche knjeſ lékał woteſchoł, ſo wona na njebocžicžłeho muža dopomni — a cžinjeſche po jeho myſłi — a póſłka khudym khłěb, ſo njebychu nuſy tradali. — Jeje wutroba běſche ſo ſmjehcžiła.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Cžežke njeſboże je naſch ſakſki kralowſki dom podeſchło. Hdyž prynz Albert njedźeln wjeczor domoj jědźeſche, ſo konjej ſpłóſchiſchtej. Pohoncž a prynzowy ſłužobnik ſ woſa panyſchtej, prynz pak ſedźo woſta a konjej ſ nim dale cžěrjeſchtej. Pſchi ſawinjenju pucža bu prynz ſ wulkim wotmachom ſ woſa cžiſnjeny. Wón ſo tak cžežko frani, ſo ſa 20 mjeńſchinow wudycha. Jeho cžěło ſu do Draždźan dowjeſli, a tam je ſo ſrjedu wjeczor ſwjatocžnje khowało. Zyły ſakſki lud žaruje ſ zyłej wutrobu. Srudny podawk pak naß ſaſo wucži, ſo ſmjercz do kralowſkeho domu a do khudeje hěty khodźi, tak derje po młodych w kcžéjazych létach kaž tež po ſtarych, a ſo dyrbimy ſebi do wutroby ſapiſacz a wſchědnje wopominacz ſkowa khěrluſcha:

Ja ſteju w rowje ſ jenej nohu,
Hacz k njemu jenoj kroczel je;
Ta duſcha budźe cžahnycz k Bohu
Hdyž ſo ta hěta roſpanje.
Spomń na to, moja wutroba,
So ſmjercz ſo k tebi pſchibliža.

— Saſdźenu njedźelu mějeſche ſo létuſche ſtecže ſerbſke kemſchenje w Draždźanach. Wone mějeſche pſches to woſzebitu wažnoſcž, ſo móžeſche ſo ſaſo w nowopoſwjecženej ſchižnej zyrkwi wotměcž. Na tónle dźeń běchu Sserbjo hižo dawno cžakali, pſchetož hdyž běſche tež nakhwilna ſchižna zyrkej lubym Sserbam ſłužiła a jich k ſerbſkim nutrnym kemſchenjam ſhromadźowała — ſchižna zyrkej ſama, w kotrejž Sserbja ſ Draždźan a wokolnoſcže dlěje kaž 50 lět ſwoje kemſchenje dźerža, je tola pſches woažne dopomnjecža ſerbſtej woſadže w Draždźanach a wokolnoſcži woſzebje k wutrobje pſchiroſtła. Tutón drohi Boži dom w ſwojej nětcžiſchej błyſchcžatej pyſchi ſaſo wohladacz a Boſu ſłužbu a ſpowjedź w macžernej rěcži ſwjecžicz, běchu teho dla tež Sserbja ſ dźěła ſ dalokoſcže po hodźiny dalokich puczach pſchiſchli, a w ſchižnej zyrkwi běſche pſchi ſpocžatku Božeje ſłužby wulka ſerbſka woſada ſhromadźena. Knjeſ farar Kichižan ſ Hodźija mějeſche ſpowjednu wuczbu a nětcžiſchi wodźer ſerbſkich kemſchenjow w Draždźanach, knjeſ farar ryczer Jakub ſ Njeſzwacžidła, předowanje. Wón ſłoži ſwoje předowanje na Luk. 2, 14: „Cžeſcz budź Bohu we wyſokoſcži!“ S wulkeje ſerbſkeje woſady tež rjany dźěl k Božemu blidu ſtupi, běſche jich 251 (101 mužſkich a 150 žónſkich). Boža hnada budź nad lubym Božim domom a ſwarnuj jón pſched daſchim njeſbožom. Wón ſobnuj miloſcžiwje naſche ſerbſke kemſchenja a ſerbſku woſadu w nim!

— My lubych Sserbow hiſchcže jnukrócz na to kedźłiwych cžinimy, ſo Budyſke poboczne Gustav-Adolfſke towaſtſwo ſwój letnſchi ſwjedźeń w Hucžinje njedźelu po Michale, dźeń 30. ſept., ſwjecži. Popołdnju w 2 hodź. budźe ſerbſke ſwjedźeńſke kemſchenje, na kotrymž ſměje knjeſ farar Rada ſ Budyſchina předowanje. Němſke kemſchenje ſapocžnje ſo 1/2 4 hodź., a ſwjedźeńſke předowanje je knjeſ tajny zyrkwinſki radźicžel Keller pſchecželniwje pſchijał. Zyrkwinſke prjódkhtejeſtſwo w Hucžinje pſches ſwojeho pſchedsydu knjeſa ſararja Mateka wutrobnje na ſwjedźeń ſcheproſchuje, a my lubych Sserbow ſ wokolnych woſadow napominamy, ſo bychu w łubosci k naſchej evangelſkej zyrkwi w bohatej licžbje njedźelu 30. ſeptembra do Hucžiny pſchiſchli.

— W Oſchatzu bu ſaſdźenu njedźelu knjeſ ſuperintendenta Kalich, rodźeny Sserb, kotryž běſche hacz do léta 1895 duchowny pſchi Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje, khowany. Wón ſo narodźi w Lutyjezach pola Hodźija. Prjedy běſche wón farar w Hornim Wujeſdźe a pſchiſudźe wot tam ſa kapłana Michalſkeje zyrkwje w Budyſchinje. Jow bu wón pſchi woteńdźenju knjeſa ſararja Wjazki ſa ſararja wuſwoleny. W lěcže 1895 doſta cžeſcžomne powołanje ſa ſuperintendentu w Oſchatzu. Hdyž bu jemu pſched něſchto lětami jeho mandźelſka ſe ſmjercžu wotwołana, je wón ſam bórſy ſa njej ſchoł. Wón je cžaß ſwojeho bycža w Budyſchinje ſa naſch ſerbſki lud ſo ſtaral a ſa njón dźěłał. My mamy tež rjane ſerbſke předowanja w druhim artiklu, kotrež je njebocžicžłi napiſał a kotrež ſu ſo wot naſcheho ſerbſkeho knihowneho towaſtſwa wudałe. My jeho pozłedni króc wohladachmy, hdyž naſcheho ſerbſkeho wótza Jmiſcha k rowej pſchewodźachmy. W ſwojej pſchiwiſłiwoſcži k njemu a k Sserbam běſche pſchijěł jemu pozłedniu cžeſcž wopokaſacz. Něčko je tež tak bórſy domoj ſchoł je ſwojeho ſprózniweho ſłutkowanja a dźał naſcheho ſerbſkeho luda dźe nam ſa wſcho, ſchtož je ſa njón cžinił. Pſchi jeho ſwjatocžnym khowanju běſche jeho prjedawſcha Michalſka woſzada ſaſtupjena pſches knjeſa ſararja Rádu.

— Bohacže wopytana běſche 53. hłowna ſhromadźiſna Gustav-Adolfſkeho towaſtſwa w Kralowzu, na kotruž hižo tydźenja ſpomnichmy. Po podatej roſprawje běſche w ſaſdźenym lěcže dokhodow 1997842 hr. Rosdało je ſo wot hłownego towaſtſwa 1499402 hr.

Liczba pobocznych towarſtwow je ſrostka wot 1891 na 1918, žónſkich towarſtwow wot 572 na 590. Měſto Kralowz a wjeczorna Pruſka provinza běchu ſwjedčeńſki dar hromadźili a wucźinjeſche niz mjenje hacź 42,000 hriwnow. 50 woſadow doſta po 200 hr., jedyn dar ſo ſ 9000 hriwnami poſtaji a ſa Guſtav-Adolfſki ſwón w Sprynu ſo 23,000 hriwnow poſtaji, Duž woſta k rosdźělenju ſa hkowne pſchedźydſtwo 18,400 hriwnow. Tři woſady ſo kóžde lěto ſa wulki dar luboſcźe namjetuja. Lětſa běchu to Lianno w Pruſkej, Mundenheim w Baierſkej a Turn w Czěſkej. Wſchitke 3 woſady ſu w nuſy; wone dyrbja ſebi nowu zyrkej twaricź. Mundenheim je měſto, kotrež pſches dźěłacźeńſki lud ſylnje roſcźe. Liczba evangeliſkich woſadnych je ſa 3 lěta wot 300 na 1600 mjes 6000 katholſkimi narośćka. K zyrkwinſkemu twarej, kotryž ma 100,000 hriwnow płacźicź, hiſchcźe 20,000 hriwnow pobrachuje. Turn w Czěſkej dowolnoſcź k zyrkwinſkemu twarej jenož doſtanje, hdyž ſu twarſke pjenjeſy hromadźe a k temu hiſchcźe 20,000 hr. pobrachuje. Ta woſada, kotraž ſ wjetſchinu hłoſow dobudźe, doſtanje 14,932 hr., kotraž ſo pſches dary ſ Kralowza na 20,000 hr. powſchi; ſa prěnju podležazu woſadu je 6441 a ſa druhu 6541 hriwnow. Wothłoſowjaſche ſo ſa Lianno 27, ſa Turn 75, ſa Mundenheim 101 hłoſow. Duž běſche poſłednja dobyła. Pſchedſtyda pak tež druhej woſadźe k dźělbracźu hłowneho towarſtwa porucźi. Bohacźe wopytana ſhromadźiſna Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa ſwědčeźi ſaſo wo bohatym žohnowanju Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa.

Kruſchki a truźki.

Dawki dźě ſu dobrota,
Kaž to kóždy widźi.
A ſchtóž jich ſo wobara,
Sswoje ſboźe hłdźi,
Daj to mjeńſche ſwólnivy,
Mjechaſch-li być rěſany!

* * *

Doſcź łakomnych je na ſwěcźi,
Kiž bychu radźi widźeli,
So by jich ſwět ſa Boha měł
A ſa nich dźěłał a ſo dréł.

* * *

Dźiw cźaſto, huſto ſpodźiwny,
Tu na ſwěcźe ſo ſtanje,
So njenamaka widźazy,
Pſches cźož hdźe ſlepy panje.

* * *

Schtóž w ſboźu cźichi, poniźny
Sso dźerźi wuźmewſtwa —
Tón, hdyž rjad horja na nim je,
Ssměch ſkyſchecź njetrjeba.

Rěki źiwjenja,

ſ někotrych wożebnych ſchpruchow ſwjatego pißma wuwjedźene.

Pſchiſł. Sal. 19, 17.

Schtóž ſo na khudym ſmili, tón poźcźuje temu Knjeſej; tón budźe jemu ſaſo dobrotu ſapłacźicź.

Sbożapokni cźlowjekoja, kiž macźe cźaſne łubka a tutón kraźny ſchpruch w pomjatku, kak derje nałoźicźe waſche ſamoźenje, hdyž jo Jeſuſowym ſtawam, a na tajke waſchnje, kaž Knjeſej Jeſuſej ſamemu, na dań poźcźicźe. O haj, ſboźni ludźo! Pſchetož ſboźnik chze wam ſaſo dobrotu ſapłacźicź. O kak budźa ſo waſche duſche potom ſe ſboźom paſcź, hdyž wy ſa waſche, tudy na poźcźonk date ſcherpatki w tamnej wjeſelapoknej wěcźnoſcźi kraźne kraleſtwo a rjanu krónu ſ ruki Knjeſa doſtanjecźe! Luba duſcha, wopomń to derje a njeſapowjedź łhroble wot něńka ſanemu khudemu ſaneho dary wjazy, kotrež wſchak twoje njejſu, ale Bohu źłuſcheja. Ale hdyž ſebi jedyn potrěbny źada, ſo by ſo nad nim ſmilił, pomyſłł ſebi: Derje, Knjeſ Jeſuſ tu je a źada ſebi kuſk łhléba a kuſt wody, chzył da ty tutemu lubowanemu, kotrehož ſaſtojnik jenož ſy, něſchto ſapowjedźicź? Ně, ſawěſcźe niz! Wotewź ſo, praviza, a daj tutemu hubjenemu bratrej něſchto, ſo tež moja łewiza njewě. Budźeſch to ſame we wěrjazej poſłuſchnoſcźi a ſ hotowej wutrobu cźinicź, budźe cźi Jeſuſ twoju něk wopokaſanu ſmiluoſcź na tamnym dnju tak, kaž by jemu ſamemu wopokaſana była, wulźy poſběhowacź a tyſaź łróćź ſapłacźicź. Moja wutroba, chzemy něk Jeſuſa tak huſto hacź je móżno, k naſchemu dołźnikej ſcźinicź, pſchetož

Schtóž ſrudnych ſwjeſeluje,
Teho Bóh ſam woſſchewi;
Schtóž ſo khudym wudźěluje,
To Bóh derje ſapłacźi.
Schtóž rad wjele dawa, tón
Doſtanje wjele, ſchtož wón
Ssebi źada, Bóh, hdyž widźi,
So 'mu dobre je, wudźěli.

Ora et labora!

To rěka po ſerbſku: Spěwaj a dźěłaj! Kak to naſchi prjedowniźy łěpje dźerźachu, hacź naſch něcźiſchi narod. Stary łóbźnik pak je wo tym pſched něſchto cźaſom dobru wucźbu dał. We wulkim pſchiitawſkim měſcźe, hdźež łóbźe je wſchitkich łónzow ſwěta leźachu, leźeſche jena dale wonkach. Wożebny knjes, kotryž chzyſche do njeje, ſtupi do mateho cźołma pſchi brjohu leźazeho. Wodźer cźołma běſche ſ dobom hotowy, wożebneho knjeſa na wulku łóbź dowjeſcź. Pſchi ſaſtajenju wjeßłow dohlada ſo tón knjes, ſo na jenym ſtejeſche „ſpěwaj“ a na druhim „dźěłaj“. Wuźmeſchujo ſo łóbźnika woprascha, kajſki ſamyłł ma to dźiwne napißmo; ſo na to w naſchim cźaſu ſdźěłany cźłowjek wjazy njedźiwa. Dźěłacź je najważniſcha wěz, a jenož dźěłacź a to nadźěłane ſebi ważicź. „Knjeźe,“ wotmolwi doſtojny łóbźnik, „to ſo Wy ſylnje molicźe. Ja pak chzu tola, kaž wy měnicźe ſpytacź.“ S tym wuſběhny wjeßło, na kotrymž „ſpěwaj“ ſtejeſche a dźěłaſche jenož ſ druhim, na kotrymž „dźěłaj“ ſtejeſche. Cźołm ſo pſchezo w koleſku wjercźeſche a wot měſna njepſchiłdźe. „Hlajcźe, luby Knjeźe, ſo bjes modlenja do prědka njeńdźe“, praji wjeßele ſtary łóbźnik a ſdźěłany knjes běſche wſchón pſchekhwatany wot roſomneho wotmolwjenja.

Něſchto k rospominanju.

Porſt Boźi.

Pjecź porſtow ma hrěch arabiſke pſchiłkłowo praji. Dwaj ſwojemu woporej na wocźi połoźi a rjekńe: „Njewidź ani khutnoſcźe Boźeje kaſnje ani hroſnoſcź twojeho ſkutka ani łónza twojeho pucźa.“ Dwaj porſtaj połoźi na wuſchi hrěſchnika a praji: „Budź hłuchi pſchecźiwo proſchenju tych ſwojich, pſchecźiwo napominanju wot horkach.“ Poſłedni porſt połoźi na hubu hrěſchnika: „Ty njeſmjeſch niczo napſchecźiwo prajicź, ty dyrbiſch poſłuchacź a wotſtacź w mjelcźazej poſłuſchnoſcźi.

* * *

Kſchiź je ſzekera, ſ kotrejž naß Bóh wobruba, ſo njebychmy do dalokeho pola nuts roſtłi, tak daloko, ſo bychu wſchitke ſuche a ſke hałoſy prjecź byłe, potom je tu płódnoſcź.

* * *

Nuſa a ſmjercź nimo ſanych durjow njeńdu.

Hudanczka.

Wſchitźy mužojo ſu wot ſtworjenja ſem macźerje měli, jenož kotry jeniczki niz?

[Ꝑ̃ꝛꝏꝛꝯ]

W kotrym ſłowje ſu ſta a tyſaźy ſłowow?

[W Boźim ſłowje abo w bibliji.]

Ssu-li hrěchi ſwodawane, je to ſboźna wěz; ale ſchto by hiſchcźe wjele łěpje było?

[Když nikohdy hodowali třeba.]

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź lěta płacźi won 40 np., jenotliwe cźiſła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: ſarał Gołcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjej knihicźiſchcźeńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśto 39.
30. sept.

Lětnik 10.
1900.

Szerbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźiſchcźerni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Žnjowy dźakny ſwjedźeń.

Pſ. 67, 6—8.

„Tebi, Božo, ſo dźakuja ludy, tebi dźakuja ſo wſchitke ludy, ſemja dawa ſwoje płody; požohnuj naš Bóh, naſch Bóh; požohnuj naš Bóh, a wſchón ſwět njech ſo jeho boji.“

Dźenš cźeſcźcźe Boha ſpokojni,
A khwalcźe jeho hnadu!
Wón też, hdyž mało wobradźi,
Wě k ſeźiwjenju radu.
Kiž ſdźerźi ſwět
Tak wjele lět,
Tón wulke wězy cźini
A ſtajnje derje měni. (761, 1.)

Tak budźe ſo dźenſa wěſcźe we wjele herbſtich kemſchach ſpěwacź. Žně njeběchu tak bohate kaž w prjedawſchich lětach. Tajka polnoſcź pak, kaž běchmy po jara khudym poſłednim lěcźe wočakowali, njebu nam wobradźena. Boźe myſłe ſu hinaſche hacź cźłowſke byłe. Bě też ſaſo cźeźke lěto, kotrež rólnik ſe žnjowym dźakym ſwjedźenjom wobſamknje. Wjele rjanych nadźijow je ſa wjele lět njewidźena žałoſna ſuchota kaſyła. Někotryžkuliž ſteji pſched pſchichodnej ſymu ſe ſtyſkniwym praſchenjom: Hdźeha budźe mi piza ſa luby ſkót? Bjes teho je ſtraſchny mór, „kiž po cźmje łaſy, khoroſcź, kotraž pſchipołdnju ſkónźuje“ (Pſ. 91, 6.) naſchemu krajej wjele ſchkody pſchinjeſł a a wſcho wikowanje a ſaſłuženje jara ſadźěwał. Wſcho to móže dźenſa na cźłowſku duſchu ſtaroſcź a ſtyſkniwoſcź pſchinjeſcź.

Tola dyrbi ſwjate pišmo prawo wobkhowacź ſe ſwojej khwalbu: Tebi, Božo, dźakuja ſo ludy. Pſchezo ſmy my ludźo ſwojemu Knjeſej dźak winojcźi. My drje wichěduje wjele ſhrěſchimy a ſaſłužimy wjele khoſtanja. Sa dobre a ſa khude žně, ſa dobycźe a ſa ſhubjenje mamy ſo jemu dźakowacź. Žně ſu Boźe wodźenja ſa ludźi. K ſzebi chze naš ſcźahnycź, njech je pſches ſwoju dobrotu, njech pſches ſwój hněw. Hdyž da ſtaroſcźi na ludy pſchińcź a cźeźkemu domachpytanju, dha chze wón ſwětej ſaſo raz pokaſacź, ſo je wón hiſchcźe ſ knjeſom a njeda ſo ſa ſměch měcź. Schto pomha cźłowjekej, hdy by wón runje zyły ſwět dobył, a by tola na ſwojej duſchi ſchkodował? Po tym ſłowje maja Boźe dźěcźi też žně a wſcho Boźe domachpytanje wobhladacź. Bóh tón Knjeſ ma njeradźenje a drohotu, krupy a deſchcź, mór a wójnu w ſwojej ruzy a trjeba wſcho k wotcźehnjenju hrěſchneho ſwěta, kotryž na njeho ſapomni.

Lubi pſchecźeljo, njedajcźe nam też w tutym lěcźe na dźak ſapomnicź! Hdyž my na ſwoju ſłóſcź a ſkomdźenja hladamy, ſmy Bohu lubemy Knjeſej njewurjekliwy dźak winojcźi ſa to, ſchtož je nam hiſchcźe dał.

A dał je wón. Senja dawa ſwoje płody, praji naſch pſalm. Njeběchu ſo rožki kraſnje poradźiłe? njeje dha też kulkow dobytk bohacźiſchi hacź ſebi běchmy myſłili? Hiſchcźe njeje žana nuſa pola naš. Móžemy

temu Knjesej na jeho praschenje: Sczje dha tež nusu měli? pschezo hischczje wotmolwicź: o, Knjeze, nihdy žaneje.

Semja dawa swoje płody a budze je pschezo saßo dawacź. Knjesowy słub s nami steji twjerdže: Tak dołho hacź semja stacź budze, njedyrbi pschestacź swyw a žně, mjerśnjenje a czołpłota, lěczo a syma, dźeń a nóz. Wón móže a wón chze ßam cźinicź, so kraj swoje płody dawa. „Kotryž tež ßam swojeho syna njeje pschepuschcził, ale je jeho sa naß wschitkich podał, kak dha by wón tež njechał s nim wschitko nam hnadnje dacź?" (Rom. 8, 32.) Dźakujcze ßo temu Knjesej wschitke ludy.

K dźakej pak dyrbi prośtwa pschińcź: Požohnuj naß Bóh našch Bóh. Dwaj rasaj se ßamßnymi słowami napomina naß psalmski spěwar k dźakej. Na Božim žohnowanju je wscho leżane. Ale jeno tym budze tole žohnowanje, kotrěž jeho wo nje proscha. Proschmy teho Knjesa, niz jeno s prośnymi słowami, ale tak, so je nasche zyłe žiwjenje modlitwa, wjedźena w stajnej bliskosczi njewidomneho Boha, jako bychmy jeho pschezo pched ßobu widomnje měli.

To budze najlěpschi dźak na žnjowym dźaknym swjedźenju. Tajke modleřske žiwjenje budze wot Boha žohnowane. Jeli so pak budźa cźłowjekojo dale modlitwu a Boże słowo saprěwacź a jeho kasnje pschestupjecź, wo kschiž njerodźicź w khróbkej njewěrje a na wěcznosczi sapomnicź, jeli so kscheczijenjo dale psches hordosczi a nahrabnosczi bohatych a psches sawisczi a morkotanje khudych Boha teho Knjesa roshněwaja, potom budze Bóh tón Knjes hischcze wótrische pruty trjebacź, so bychmy do ßo schli a ßo k njemu wobroczili.

Pschetož tež jeho žohnowanje ma tón kónz, so bychmy ßo jeho bojeli.

Wschón swět njech ßo jeho boji. Niz jenož w starym sakonju dyrbimy ßo Boha bojecź, tež nascha kscheczijanska wěra žada prawu bohabojosczi. Wukładowanje kóžbeje kasnje sapoczinje ßo se słowami: Dyrbimy ßo Boha bojecź a jeho lubowacź. Hdźeha ßo namaka pak dźenßa tajka swjata bojosczi pched majestosczu žiwego Boha? S nohomaj teptaja Boże kasnje. Mamon je jich Bóh, Boże mjeno nimaja we wutrobje ani w skutku; njedźelu wotßwjecźuja, starschich saprěwaja, mordowanje a ßamomordowanje je žałoßnje pschibjerało, manźelstwołamanje njeje wjazy hrěch, paduchstwo wulkich paduchow njeßmě wjazy kranjenje rěkacź, njesprawnosczi je wschudźom, žadosczi po łóschtach a pjenjesach je shromadna rola starych a młodych. Móžemy dha prajicź, so je nasch lud bohabojasny? O, nè, nasch narod dyrbi hakle saßo sapoczecź, ßo Boha bojecź. To njech je na žnjowym dźaknym swjedźenju nascha najwjetscha skórźba; niz, so je tak mało płodow w Božej stwórbje, ale tak mało płodow wěrneje bohabojosczje.

Kaž ßo nětk s dwojakej pilnosczu na polach prozujemy, so bychmy pschichodne lěto bohate žně měli, tak chzemy s Božej pomozu we wschědnym horjehladanju k njebjeskemu Wótzej a se zwěrnej modlitwu sa tym stejecź, so bychu nasche wutroby płody pschinjeßłe k wěcznemu žiwjenju, hdyž njebjeski Knjes tych žnjow pschińdźe, so by ßebi rjane snopy žadał.

Na to chzemy wutrobnje proßycź: Požohnuj naß Bóh, našch Bóh.

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże słowo cźitajo.

Podawa swěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójßaßowe.

(Pokracźowanje.)

14. stawk.

Abram wumože Lota. Melchisedech jeho požohnuje.

I. Schtucźka 1—16. Na wójnje, kotruž Kedor Laomer, elamski kral, je swojimi wasallemi pscheczíwo kralam w Siddimskim dole, kotrěž běchu ßo wot njeho wotrjekli, wjedźesche, běchu tež Lota sajawschi wotwjedli. Abram pak cźěri je swojimi wotrocźkami a sjednocźenymi sa dobywańskim kralom, a njerušwobodźi jenož swojeho wnuka s jeho mozu, ale wróczi tež wschě wurubki.

A sta ßo sa cźaß sinearskeho abo babylonskeho krala Amrafela (hdźež běsche něhdy Nimrod wscho swětne kralestwo założił, kotrež pak běsche nětko woßkłabnyło, so jenož Sinearska k njemu słuschesche), Ariocha, Classarskeho krala (najsčerścho Artemita w juźnej Asyrijskej), Kedor Laomora, Elamskeho krala (pschi persijskim mórskim saliwje) a Thideala, krala póhanow (jena j tych stron, kotrynž posdźiśicho „póhanska Galilejsta" rěkachu): so ßu wojowali s kralemi pjecźich městow w pschijórdanskej runinje, s Beru, Sodomskim kralom, a s Biersu, Gomorrskim kralom, a se Sineabom, Adamaskim kralom, a se Semeberom, Zeboimskim kralom, a s kralom s Bely, kotryž mějesche trasch ßame mjeno, kaž jeho kralowske město, kotrež je posdźiśicho mjeno Zoar dostało.

Kóžde wjetsche Kananejske město mějesche, kaž s Josuowych tmihow spósnajemy, swojeho krala; fóniziśemu ludej ßo spodobasche, so ßo do małych ßamostatnych kralestwow dźělesche, kotrež běchu psches swjasane. Nješchto podobneho wohladaschi tež sa najstarsche hrjeßke cźaßy.

Kananejszy, w jara bohatym Siddimskim dole, dowěrjachu ßo tak swojim mozam, so ßo spjecźowachu pscheczíwo swjatej kralowej krajow naraňschich stron.

Cźi wschitszy ßu ßo, hdyž ßo njepschecźelke wójsko jich krajnym mjesam s dołheho wjecźora ßem bliźesche, do doła Siddim shromadźili, hdźež je nětkole źólne abo Morwe morjo, a sestupachu ßo tam je swojimi cźrjódami, hotowi na wójnu.

Woni pak běchu ßami wina na tutej wójnje; pschetož woni běchu 12 lět kralej Kedor Laomorej słužili a w 13. lěcźe wot njeho wotpadnyli.

Teho dla pschiczahnu Kedor Laomor a jeho wasallszy kralojo, kotrěž s nim běchu, w schtyrnatym lěcźe, a sbichu na swojim pucźu s Babylonskeje po wulkej wójnskej dróhy psches Damaskus najprjedy někotre ludy, kotrež běchu ßo tež sarjekli, dań dale płacźicź, mjenujcy hoborishi ludźi w Astarocźě Karnainje, lud, wulki po śrótu, s tamneje jórdanskeje strony, kotryž běsche s najprěńschimi woydlerjemi w kraju byt, a Sujim abo Samsumim w pósdnińschim Amorejśim kraju w Hamje (t. j. Rabbath Ammon), a Emim, tež naraňscho-jordanski hoborski lud, na Kiriathaijskim polu, $1/2$ hodźinu s wjecźora Medaby, a wot tam dale k pokonju Horejśich na horach Seir, kotrychž ßu posdźiśicho Edomitijsy pobili. Tak dobuchu wschu naraňscho-jordanską a arabahsku krajinu hacź k runinje Pharan, s palmami porośćenej, kotrež je pschi puscźinje ßameho mjena, to je hacź do Ailah na ßewjernym kónzu ałanitiśkeho mórśkeho saliwa.

Potom, hdyž běchu tak prěni samyhź swojeje wójny dozpili, wobroczíwschi ßo wot dalscheho pucźa k pokonju k dołhemu wjecźoru, pschińdźechu k studni Mispat, to je Kadeß abo Barnea na juźnych mjesach kananejskeho kraja, a ksasychu wschitkón Amalekitiśki kraj, wobydlerjow teje strony, kotraž posdźiśicho Amalekitiśkim ßłuschcheiche, a tež Amorejśich, kotrěž w Hazezon Thamarje bydlachu, kotrež posdźiśicho Engeddi rěkasche.

Tak běchu njepschecźelejo wulke koło wokoło Siddimskeho doła sczinili. Hdyž pak ßo někto s dołheho wjecźora nawalichu, wuczahnychu Sodomski kral, Gomorrski kral, Adamaski kral, Zeboimski kral a Belaski kral, kotrež je Zoar, a hotowachu ßo k bitwje w dole Siddimje s Kedor Laomorom, Elamśim kralom, a s Thidealom, kralom póhanow, a s Amrafelom, Sinearśim kralom, a s Ariochom, Classarśim kralom. Tak wojowachu w tutej wójnje schtyrjo dotal dobywarźy kralojo s pjecźimi kralemi, kotrěž ßo wobaracź a jim hrożazy nadpad wotrasnycź spytachu.

W dole Siddim pak běšče wjele hlinjanych abo asfaltowych jamow; teho dla běchu tuči pjećo runje tu žiwój wójnsłi rjad postajili, so bychu njepřećećela, šbiteho, do hlinjanych jamow šhonili a jeho tak skónzowali. Ale hinak žo sta, hacž běchu žebi myšlili; Sodomski a Gomorrski kral a wschitzy kralowo ś nimaj sjednoćeni cźěkachu, a padnychu tam šbiži do hlinjanych jamow; a kotšiž wostachu, so jich žmjerć w hlinjanych jamach njenadeńdźe, kaž n. pšch. Sodomski kral, cźěkachu na moabitiske hory na naraišchej stronje.

Asfalt je naczorń sejńska žiwiza, kotraž žo žwěczi kaž tuk a žo hižo pschi žnadnej cźopłoćeje rosschkrěje. Dok běšče wschón pschepjelnjeny ś tajkimi janami, ś kotrychž žo tajka sejńska žiwiza žórleśche. Hischcźe dźenźa wnuri žo ś Morweho morja sejńska žmoła a pluwa w schkrutach po wodźe. Tež w Mesopotamskej a w stronach wokoło města Baku, hdźež žo nasche puczowanje na horje Ararat sapocźa, namakamy tajke žórka, ś kotrychž žo sejńska žmoła žórli. Tajkim žórkam njeźměch žo pschedaloko bliźicź, hewak žo pschekamasch a žo šhubisch.

(Pokraczowanje.)

Evangelska wožada na pastyrjowym polu.

S powjesćżow ś raišcheho kraja wot Jerusalemskeho towarśtwa widatych.

„Hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeśele, kotreż wschemu ludu žo dostanje, pschetož wam je žo dźenźa tón žbóžnik narodźił!" Tónle evangelij předowasche žo w žwjatej nozy Khrystušowego naroda na sahonach k ranju Betlehema a jón žkýschachu pastyrjo, kotšiž tam w nozy žwoje stadka paźechu. A tole předowanje podarmo njeběšče: „Dźijmy do Betlehema a wohladajmy tu wěź, kiž žo staka je, kotruž je nam tón Kujes sjewił", žo do skutka staji; „a woni pschińdźechu khwatajcy a namakachu wobeju, Marju a Josefa, k temu to dźěćatko w žkobje ležo." A skónczinje: schto běšche wuspěch, kotruž pastyrjo wot žwojeje hodownieje Božeje žkuźby na pastyrowym polu a pschi žkobje domoj pschinjeźechu. Woni khwalachu Boha sa wschitko, schtož běchu žkyscheli a widźeli." Wjeźele dźakowneje wutroby sa kraźne snutskowne nashonjenje klinczesche w khwalbje.

Jenož mało tych zuhych, kotšiž dźenźnischi dźeń psches Palástinu puczuja a Betlehem wopytuja, žebi khwile wosnu, „pastyrjowe polo" a nimale sapypane powostanki starośchesćźijanskeje zyrkwje na nim wopytacź. A tola je tónle bleczk semje wobthłódkowany wot starych wolijowzow, wobdaty wot kćěźazych polow a selenych trawnischczow prawje khmany puczowarjej wschelake njelubosne saćźischcźe sabyćź dacź, kotreż žobu pschinjeźe ś narodneje zyrkwje, kotraž žo wscha cźorni wot wyrucha, a kotraž je se žwonkownej pychu pschepjelnjena, hdźež próżdne waschnja knjeźa a kschesćźijanske wěrowuśnacźa na žwjatych městach žo wo prawa wadźa, so dyrbitaj stajuje dwaj turkowstaj wojakaj strażowacź, so njebý k pukam pschischko. Ale schtóž khwile nima, pok hodźinki na pastyrjowe polo bóńcź, njedyrbjak ś najmjeńscha skombćicź na wěźu narodneje zyrkwje stupicź, so by žo tam roshladak nad Betlehemom a lubosnej wokolinu.

Po najwyschschim blaku kiwa nam wěza evangelskeje narodneje zyrkwje ś mižionskim domom, hdźež je žrjedźjina evangelskeho mižionstwa Jerusalemskeho towarśtwa w Palástinje. Dale k wjeczoru witaja běke twarjenja wžy Betdjala se seleniny wolijowych lěsow. Tři zyrkwje žo wysche twarjenjow pojběhuja, najwyschscha zyrkej němskeho evangelskeho mižionstwa.

Wobroćimy žo něto k ranju, žwjeźeli žo wóczko na rjanym wobrasu. W dole na pastyrjowym polu steja twarjenja wžy Bet Sahur. Jow žo naléćo dwě njedźeli prjedy sapocźnje hacź na Betlehemskich horach.

Duž pschińdu prěnje płody wot pola a schtoma — wobras prěnjeho pschipowjedanja evangelija a jeho prěnjeho płoda pastyrjow na polu. —

Pschi tym njemóžachmy my němszy mižionszy dźěłaćerjo dotal bjes rudźenja na tole lubosne město pohladacź; pschetož wone běšche žo pschipowjedanju evangelija samkmyko. Wot Betlehema běšche žo pšched lětami dźěłaćjimi posypt cźinił, psches schulsku wuczbu a předowanje wobydlerjam pastyrjoweho pola žwěćko evangelija pschinjeśćź. Jako potom posdźišcho dźěło w Betlehemje do rukow Jerusalemskeho towarśtwa pschińdźe, wosta mižionstwo w Bet Sahur hischcźe někotre léta pod wodźenjom jendźelskeho mižionskeho towarśtwa. Dokelž pak žanych wuhladow na wuspěch njeběšche, žo pšched něhdźe 15 lětami puschcźi. Tak wostachu pastyrjowe polo a jeho wobydlerjo w nozy njewěry. Jich duchowne žiwjenje runasche žo sažypnjenym rospadankam na pastyrjowym polu.

Tola něto móžemy wulke wjeźele pschipowjedacź. Pruha žwěćka padnje na tónle kruch semje. Wone je sažo mało stadko, kotreż je ś radosćżu evangelijon žkyschało, pschijało a je wěrjaze nashonjenje pastyrjow na polu cźinło.

Běšche pšched nimale 3/4 léta, jako bu mkodźeńcź ś Bet Sahur w parlowowej dypańi, hdźež ś někotrymi evangelskimi ś Betlehema hromadźe dźěłasche, na wuczbu kedźbliwy cźinjeny. Wón khodźesche potom pilnje do naschich Božich kłuźbow a biblískich hodźinow, pytasche wobkhad ś mižionskimi dźěłaćerjemi a srawnymi wožadnymi a wupraji sa někotre njedźele, so móže jenož we wuczbje evangelija žwoje sbóže namakacź. Wo wopacźnojscźi žwjećenja žwjećatow a žwjatych a poscźeńskich sažadach griechiskeje zyrkwje běše pschesžwědćeny. To dyrbiesche žo pola teho muža cźim wysche wažicź, dokelž běšche něhdźe 7 lět w griechiskim klóschtrje pschebywał, so by mnich a měschnik był. Žiwjenje w klóschtrje žo jemu njelubjesche, duž běšche do žwojeje žwjećeńsnej wustupik. Hdyž běšche w evangeliju žwojeho sbóžnika namakał, nam jeneho po druhim wot tych žwojich pschiwjedźe, najprjedy žwojeho nana, potom žwojeho bratra, potom tež žwójbu žwojeho wuja a druhich snatych. Krótko do jutrow móžachmy žo ś radosćżu pscheźwědćicź, so běšche 30 duschow rosžnidźenych k evangelskej zyrkwi pschistupicź. Něto pak běšche to wobcźeźne, so žane evangelske žydlischcźo abo wožada w Bet Sahur njeběšche. Duž dyrbjachmy te 30 duschow najprjedy naschej wožadźe w Betlehemje pschidźelicź, doniž žo pschedžydźitwo Jerusalemskeho towarśtwa njerosžnidźi, hacž chze wožadu a schulu we wžy na pastyrjowym polu sakozicź. Dokelž pak žo sda semja sa to pschihotowana a žo wjaźy pschistupow wocźakuje, je Jerusalemske towarśtwo w pożedźenju pschedžydźitwa 4. julija wobsamkło, žydlischcźo w Bet Sahur sakozicź. Hólcźoza a holcźoza schula dyrbitej žo wotewricź a duchowne sastawanje dyrbi žo na prěnje ś Betlehema stawacź.

Tak smějemy wožadu we wžy na „pastyrjowym polu". Dźěło w Betlehemje je podpjerane k ranju a k wjeczoru psches wožady Bet Sahur a Betdjala. Bóh daj, so by bóry sažo jažne žwěćko evangelija žo na pastyrjowym polu žwěćcźiło.

Tale powjesćź budźe tež wulke wjeźele pola pschecźelow naschego mižionstwa sbudźicź. Duž nadźijamy žo, so budźa tež woni wjeźelu ruku podacź tu nowu starośćź, kotraž žo dźěłu naschego mižionskeho wodźerstwa napokoži, njesćź pomhacź a to na modlazej wutrobje kaž ś pomhazej ruku. Duž wjeźeće žo ś nami lubi pscheczeljo nad nowej evangelskej wožadu na pastyrjowym polu.

Wschelake ś bliska a ś daloka.

S Hrodźischcźa. Roswuczowanje předarśkeho seminara sa žerbiśkich studentow mějachu žo tu pod nawjedowanjom kn. fararja Mrósaka wot 27. augusta hacź do 24. septembra. Na nim žo tuczi knjeźa wobdźělichu: Pawoł Mrósak ś Hrodźischcźa, Pawoł Wicźeźk ś Pschischcźez, Korla Nětbark ś Budyschina a Jan Kschižan ś Hodźija.

— Provinzialne towarśtwo sa snutskowne mižionstwo smeje žwoju lětnischu shromadźisnu pondźelu 1. oktobra popołdnju w 4 h. w Marcźinym wustawje na Wettinśkej dróhy w Budyschinje. Lětnu rosprawu poda knjes duchowny Hübler ś Budyschina a lětne sliczbowanje knjes rěcźnik Sachsa. Na to budźe žo wo rosdźěłenju darow rěcźećź, kotreż žu nalsběrane, so bychu wustawam naschego snutskowneho mižionstwa k lěpschemu pschischcźe. Na tule shromadźisnu pscheproschuje pschedžydźitwo provinzialneho towarśtwa niž jenož žobustawy towarśtwa, ale tež wschitkich pscheczelow snutskowneho mižionstwa a wěcźe budźe to wobeźje witane, hdyž žo pscheczeljo snutskowneho mižionstwa ś luda w bohatej liczbje seńdu, so bychu žkyscheli wo skutkowanju snutskowneho mižionstwa a žo sa tón ważny skutk sahorili.

— Na Gustav-Adolfski žwjedźeń, kotryž smeje žo pschichodnu njedźelu w Hucźinje, žo hischcźe junkróćź wutrobnje pscheproschuje ś tej nadźiju, so bychu žo wožadni se žnižodnych wožadow w bohatej liczbje na tón žwjedźeń seschli. Sserbske kemschenje sapocźnje žo popołdnju w 2 h. ś předowanjom knjeja fararja Rädy ś Budyschina a němske popołdnju w 1/2 4 hodźin, na kotrymž budźe knjes tajny zyrkwinski radźićel Keller předowacź.

— Nasymska shromadźisna Łužiśkeho předarśkeho towarśtwa

měješe ſo ſaudźenu ſrjedu w Budyſchinje. Tole towaſtwo je w lěcje 1716 w Lipſku na univerſicje wot ſerbſkich ſtudentow ſakoźene a je w prěnim cząſu towaſtwo ſerbſkich ſtudentow, kotſiž na duchownſtwo ſtudowachu, było, podźijſcho ſo łužiſke předarſke towaſtwo ſcźini ſa ſtudowazych duchownſtwa naſcheje zyleje Łužizy. Sserbam pak je ſo ſtajnje wěſte prawo w towaſtwje ſdźerżało. Tak je też Sorabikum ſerbſki wotrjad towaſtwa. Najwjazy naſchich ſerbſkich duchownych je ſ teho towaſtwa wuſchło a ſo w roswuczownjanjach, kotrež maja ſtudencza pod wodźenjom theologiſkich proſeſorow, pſchihotowało ſa ſwoje duchowne ſaſtojnſtwo. Tute najſtarſche ſtudentſke towaſtwo ſwój pſchiwiſk k Łužizy žiwy ſdźerži. Teho dla ſo też kóžde lěto w najmnje w Łužizy Jenđźe, ſu bychu ſo nětcziſche ſobuſtawy ſ prjedawſchimi ſobuſtawami kaž też prjedawſche ſobuſtawy mjes ſobu wohladali. Pſchi tej ſkładnosći ſo też pſchednoſchk wotdźerži. Tón kóćź měješe pſchednoſcht knjes duchowny Dillner ſ Reichhardtsdorfa wo tej mužli: „Duſcha, duſchowpaſtyſtwo, duſchowpaſtyſ.

— Saudźeny pjatk je ſo nowa ſchula w Huſzy poſwjeźiła. Zyła ſchulſka a dorośćena młodoſć, wuczeńcy a ſchulizy prjódkſtejerjo cząhnychu pod ſynkami hudźby popołduju w 3 hodźinach k ſtarej ſchuli. Jow ſo na ſwjatocznośći knjes knjeźeriſwowy radźićel ſ Oer, knjes ſchulſki radźićel Schütza a knjes farař Handrik wobdźělichu. Knjes kantor Ludwig wurźeza hymne ſkowa ſtarej ſchuli, w kotrejž běſche ſo pſches 40 lět wucziła. Na to hibaſche ſo ſwjedźeńſki cząh k nowej ſchuli. Pſchi durjach noweje ſchule pſchepoda natwarjeř ſchule, knjes twaſiſki mijſchtr John ſ Lubija, kluč. Knjes ſchulſki radźićel Schütza nowe ſchulſke twarjenje wottamkny. Na to ſtupi ſwjedźeńſka woſkada do khěže, ſ rožemi pyſchenceje, hdźež ſo też na poſwjeźenju ſchule hnadna knjeni hrabinka Schall-Riaucour ſe ſwójbu wobdźěli. Hdyž běchtaj knjes ſchulſki radźićel a knjeźeriſwowy radźićel ſ Oer ſwoje pſchećza wuprajiłoj, měješe knjes farař Handrik poſwjeźeńſku rěcź tak derje w němſkej kaž w ſerbſkej rěcźi. Twar, kotryž je kroźnje wuwjedźene a wſchitke nowośćе w ſchulſkim twarje poſtićźnje, ſo wote wſchitkich pjichitomnych wobdźiwaſche a źebi pomſchitkowne pſchipóſnacźe dobu. Twar, kotryž ma 7 wźam ſa wućeźńju źłużićź, płacźi 80,000 hriwnow. Wobej ſtarej ſchulſkej twarjeni ſtej ſo pſchedałoj.

— Khowanje ſakſkeho prynza Alberta, kotryž je tak njenadźiźy pſches njeſbože wo źiwjenje pſchiſchoł, měješe ſo ſrjedu tydźenja na ſwjatoćne waſchnje w dwórſkej zyrkwi w Draždźanach. Cźełnu rěcź měješe jeho bratr, duchowny, Max.

— Saſkiſi biſkop Wahl je pſchezo hiſchcźe khory, a po lěkaſkim wuprajenju njeje nadźija, ſo ſaſo k duchownym mozam dóńdźe, ſo by ſam ſaſo móhł ſwoje biſkopſke ſaſtojnſtwo ſaſtacź. Duž ſtaj ſo dwaj ſaſtupjerjej wot bamża poſtajiłoj. Sa herbſke krajiny Saſkeje je ſo poſtajił konſiſtoriaľny pſchedźyda Maaz w Draždźanach, ſa naſchu Łužizu knjes can. cap. cantor Luſchćańſki.

— Wójna w Afrizy ſo k kóńcźej pſchibliźuje. Burjo drje hiſchcźe tu a tam w małych cźrjódach Jendźelcźanow pſcheſćźehaju, ale tola źanebo wuſpěcha dozpjećź njemóża a budźa ſo poddacź dyrbjećź. Hdyž na to ſpominamy, kajſa njeprawda běiſche, ſo Jendźelcźenjo tule wójnu ſapoćźachu, je cźim bóle wobźarowacź, dokelž ſměje wójna ſa nich ſrudny kóńz. Přećź wſchak ſo njeda, ſo burjo prěnje wuſpěchi bitwow doſćź wužili njejſu. Tehdom móźachu Jendźelcźanow ſ kraja wuhnacź, ale Bohužel źebi njeſwěrichu, krucźe a khróble na ſławne bitwiſchćźo ſtupićź. To dyrbja nětko cźełło wotpokućźićź. Naſche ſobućźućźe je wěćźe ſ ludom burow, ale ſo źu we ſwojej njeroźtudźenośći prěni wužitk ſ ruki puſchćźili, maja ſami źebi pſchipiſaćź.

Wjeźna wójnſka khronika ſ lěta 1870.

(Potraćźowanje.)

Schto je ſo duźy po pućźu ſtało! Kak wſchelako je ſo Vive la France! (Sklawa Franzowſkej!) wołało, ſpitaćźel njewě. Jenoź telko wón wě: Jako běſche źyłe ludowe wójſko Albrechtowy dwór woblehnyło a komandant njepſchećźelſke wójſko źwjatocźnje napominaſche, ſo na hnadu abo njehnadu poddacź, wuſtupiſchtaj — dwaj młodaj njewobrońenaj pachołaj. „To ſtaj! to ſtaj! My jeſu mamoj! Vengeance! á bas la Prusse!“ (Wjećźmy ſo! Prjećź ſ Prußakami!) wołaſche ſo ſ tyźazorych ſchijow. —

Sstónćźło běſche źwój domćźł dóſchło, wjećźorne źměrki ſpadowachu. Wójnſki cząh běſche ſo pſche wſchu měru derje poradźił. Juſkajo a wyſkajo wróćźichu ſo naſchi khróbli wojowarjo domoj, jateju dragunarjow ſputaneju ſa ſobu wlećźo. Naſajtra buſchtaj runje jako něſajkej pakoſtnikaj w roſtorhanej draćźe wot źandarmow do Niederbronna wjeđźenaj. Khrónikař nihdy njeſabuđźe, kak jedyn ſ nadobnych wojowarjow jimaj pſchiwoła: „Wamaj ma ſo hłowa wotćźećź!“

.... Ty ſ hłowu wijeſch, luby cźitarjo a pſchećźelo! Ty myſliſch: O, hdźe źu ſo tućźi Elſaſzy w jich wótćźinſkej ſahorjcnośći ſabłudźili. Ale budź ſmérom! Njeźwać jich! W Gamersheimje w Němźach měješe ſo podobna hońtwa ſa dwěmaj ranjenymaj franzowſkimaj dragunarjomaj!

Wopyt frauzowſkeho lěhwa.

Naſajtra popołduju pućźowach ſ někotrymi pſchećźelemi do Niederbronna, ſo bych źebi tam lěhwo hońtwjeńſkeho regimenta blíźe wobhladał. Wójna wuhudźuje wſchał nimo druhich ſchkłodnych źadośćźow woſćeźje też cźłowiku wćźipnośćź, ſo rady źwojej wocźi a wuſchi wſchudźom tykaſch, hdźež po prawym nićźo cźinićź nimaſch a hdźež móźeja cźi ćźaſto ſchpatnje doſćź nadźiećź, hdyž źu pſchejara wćźipny. Tak ſeńdźe ſo njebożćźćźenu Dornez Jakubej (Bóh budź jemu hnadny!), kiž w bitwje ſ tśćhi źwojeje bróźnje hładaſche; granata pſchilećźa a roſtrahj jemu nop, tak ſo morwy na hnno padny.

Hotowachmy ſo teho dla na pućź. Bórſy widźachmy naſdala źelejniſke woſy njepſchejtawajcy tam a ſem jeđźićź, ſetkachmy też duźy po pućźu wulke cźrjódy wojakow, jeđnych a tłćźow, a ſłóńćźnje po wſchelakich ſadźćźwſach dóńdźećhmy do Niederbronna. Tam pak běſche źiwjenje, wokanja, měſchenźa wćźipnych měſchćźanow, knjećźkow a burow, wojakow, źonow a dźećźi. A na wſchitkich wobliećźach widźach jeniećźy tute praſchenje: kak to wotbehnje? a jenoź w někotrych wutrobach pſchećźe: ſchituj naź, luby Knjećźe Bożo!

Dóńdźećhmy do franzowſkeho lěhwa. W khłódku wyźokich lipow ſtejachu w dołkich rjadach pſchiwjaſane konje, kiž pak luboſćźiwje źwoju hłowu hromadźe tykachu, pak ſo njemdźe kopachu, pak njeſćźerpliwje hrjehotachu. A pola nich ſtejachu abo leźachu wojazy. Jedyn mujeſche źebi źwoju ſchłku, druhi natykowaſche źwoju trubku, druhy hrajachu ſ thartami, druhy ſaźo piwo pijachu a ſpěwachu narodny ſpěw. Wſchitźy běchu tak wjeźeli a ſpokojeni, jako njeby ani jeniećźkeje mróćźakłi na njebju, ani jeniećźkeho němſkeho wojaka we kraju było. Druhdy khodźachu někotſi wſchźy po lěhwje — rjani, wołebni mužojo — a hladachu ſ tajkej dowěru na tute źiwjenje, majkachu źwoje konje a wojſewjachu źwoje pſchikaſnje .... My pſchińdźećhmy a dźećhmy a ſtejachmy a źwojej wocźi wudźěrjachmy .... To wſchitko wſchał běſche dospołnje nam njeſnate a ſajimawe — a tola też khutne a ſtrachćźe.

Na dobo naſta wulke běhanje a tłóćźenje. Schto ma to rěćźećź? — Lieutenant Winſlöe běſche wumrjeł a měješe ſo khowaćź. Dźećhmy do ſrjedź lěhwa. Tam ſtejeſche kaſchćź a na nim leźeſche jeho krwawa draſta, jeho dragunarſka cząpka a mjećź. A koło wokoło kaſchćźa ſtejachu franzowſźy wyſchźy, khutni a ſrudni ſo cźi źamemu źłyſły do wocźow ſtupachu a wutroba ſdychowaſche: O hdy by tola na źwećźe jednota a prawda a měr był! Farař Schiman ſtejeſche pſchi kaſchćźu a cźitaſche 90. pźalm a pokutnu modlitwu. Tehdy źnano je někotrźłkuli na źwoje dźećźaze cząhy, na źwoje dźećźaze modlitwy pomyślił, jako jemu luba macź ruzy ſtykowaſche, a kak je horje pohladnył k temu, kiž wſchitke bitwy wodźi. Wo jenym to ſ najmjeńſcha khrónikař ſ wěſtoſćźu wě. Tón běſche ſchwiźny, rjany wyſchł; wón ſtejeſche pſchi kaſchćźu morweho ſe ſtykujenymaj rukomaj, a na nim běſche widźećź, ſo źo ſobu modli, ſo njeje luby wojak a też źadyn mukał, ale wěrźazy ſchćźećźijan a khroblý wojak.

Dźećhmy po pohrjebje ſaźo domoj, ale mjelćźachmy duźy po pućźu; myślachmy ſtajnje na prěnju pſchećźatu krej. To běchu prěnje wulke kapki, kiž buram pſchipowjedaja, ſo źo Bože hrimanje pſchibliźuje a wichor a ſapuſćźenje jeho ſahonam hroźy.

(Potraćźowanje.)

Hudanćźka.

Hdy budźa ſo milijony ſ wody a ſe ſenje mjeřwićź.
[ulnu ßuuuun ulnu]

Kotry dźeń je wſchitkim wěſty, tola njeje nikomu ſnaty?
[Sonnenun ßßen.]

Samolwity redaktor: farař Gólćź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sswolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 40
7. okt.

Lětnik 10.
1900.

Sserbśke njedźelśke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczíśchczeńi w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

17. njedjela po ſwj. Trojizy.

Ef. 4, 3.

„Hladajcze ſwěru na to, ſo byschcze jednotu teho ducha ſdźerżeli pſches ſwjaſk teho měra."

Žana roskora a ſwada ſo Bohu Kuſejej njelubi: wonej ſtej njebójſkej a hrěſchnej a ſadźěwatej Božu cźeſcz na ſemi. Měr na ſemi, to bě prěnje jandźelſke pſchipowjedanje wo żohnowanju kſchesćijanſkeje wěry w tej nozy, jako je Boži Ssyn na ſemju pſchiſchoł. A w ſwojej poſledinjej nozy je wón we wyſchſchimeſchniſkej modlitwje nutrnje proſnył, ſo bychu wſchitzy jene byli, ſo by ſwět wěrił, ſo ty mje póſłał ſy". (Jan. 17, 21.)

Duż tej ſwj. Pawoł w dźenſnſchim ſwjatym tekſcze jednotu w ducha nam jako najrjeńſchu cźeſcz ſa Boha teho Kuſeja pſched wocźi ſtaji (pſchir. 3, 21). Ale je móżno, ſo ſu wſchitzy kſchesćijenjo we wutrobnej cźeſczi żiwi? Sawěſcze, ſedmory ſwjaſk, ſwity ſe ſydom kraſnych nitkow, dźerżi tule jednotu hromadźe. „Jene cźěło a jedyn duch, jako wy też powołani ſcze na jenu nadźiju waſcheho powołanja, jedyn kuſes, jena wěra, jena kſchcźeniza, jedyn Bóh a Wótcźej wſchitkich, kiž je wyſchſche wſchitkich a pſches wſchitkich a we waſ wſchitkich." Jene cźěło ſu wſchitzy kſchesćijenjo na ſwjatkownym dnju ſcźinjeni; jich powyſchena hłowa je tón Kuſes ſam; woni ſu jeho ſtawy. Nětk nieſmě, kaž na naſchim ſamſnym cźěle żadyn ſtaw pſchecźiwo druhemu bycź; żadyn ſtaw tón druhi ſaprěwacz ani ſo wot njeho dźěliecz, hewak cźerpi zyłe cźěło. Wſchak ſmy my też wſchitzy k jenemu ducha napowani (1. Kor. 12, 13). Schtóž do Khryſtuſza wěri, tón też Khryſtuſowego Ducha doſtanje, kiž w ſłowje a w ſwj. ſakramentomaj ſo nam ſdźěluje. Mamy-li jeho, dha njemóże żadyn bratr teho druheho hidźicz ani ſaprěwacz; wſchak Duch jeho wucźi: pola Boha njeje żane hladanje na parſchonu; ſmy wſchitzy hrěſchniſy a jedyn kaž druhi wumożeni pſches drohu Jeſuſowu krej.

Duż mamy też jenu nadźiju naſcheho powołanja, mjenujzy pſches ſwojeho lubeho ſbóżnika wěcznu ſbóżnoſcz doſtacz. Hdyž pak dwaj k temu jenajkemu kónzej dźetaj, dha mataj też jenajſi pucz a jenajku myſł. Na ſemi wſchak ſu Boże dźěcźi jara wſchelake; jene bydli w hrodźe, druhe w khěżzy, jedyn ma kraleſtwo herbowacz, druhi nima niczo herbowacz. Ale w njebjeſſach je nam wſchitkim naſche herbſtwo kraſnuje pſchihotowane. A to ſo wěmy, ſo dyrbimy jnnu wſchitzy w naſcheho Wótza domje bydlicz, dyrbi a móże wſchemu rosdźěleńju a wadźenju wobaracz. Haj wſchak, hdyž ſo ſwadźerjow a hadraczkow wopraſcham: kak? a wój chzetaj zyłu wěcźnoſcz w njebjeſſach hromadźe żiwaj bycz, a njemóżetaj krótki cźaſ na ſemi měr dźerżecz? ja ſzebi myſłu, potom dyrbjałoj wonaj ſwoje měcźe prjecz cźiſnycz a měr ſcźinicz.

Wſchak mamy jenoż jeneho Kuſeja, kotremuż ſłużimy. Jedyn je naſch miſchtr. Jeſuſ je naſz wſchitkich k temu wukupił, ſo bychmy w jeho wěcźnym kraleſtwje jemu jako jeho wotrocźzy a dźowki ſłużili. Njeje wěrno,

hdyž dwaj w ßamßnym domje wjele lět jenemu knjesej ßlužitaj, to jeju husto hacž k ßmjerečí swjasa, hdyž staj w ßamßnym regimencje kralej jako wojakaj ßlužiłoj, to dawa kameradstwo a pschečelstwo, pornjo kotremuž žane druhe njeje? K temu ßamemu towarstwu a bratrowstwu dyrbimy swjasani bycź, hdyž naschemu njebjeskemu Knjesej a kralej ßlužimy a pod nim sa jeho kralestwo wojujemy a na nim dźěkamy. Do tuteje ßlužby ßmy wschitzy psches ßwjatu kschečenizu stupili. Duž ßmy wschitzy jenajki hnadu dostali a ßmy wschitzy postajeni k dźěžatstwu psches Jesom Khrysta po dobrym spodobanju jeho wole. (Ef. 1, 5.) Schtož pak dyrbi naß pschede wschitkim druhim twjerdźe swjasacź a sjednoćićź, a njewidomny swjask gmejnstwa wokoło wschěch kschesćijanow na zyłym ßwěcze położićź chze a móže, to je jenajka wěra, kotruž mamy. Pschetož dźiwnje! Kaž rostorhnjena zyrkej Boža na semi je, do wschelakich wjetschich a mjenischich podzyrkwjow, jene japoschtolske wěrywusnacze do Boha Wótza, Ssyna a ßwjateho Ducha maja tola wschitzy, kiž hischcze kschesćijenjo rěkaju. Ssu nětk saßo tajzy wustupili a Bohužel ßu to połwěrjazy wuczerjo naschich młodych studentow duchownstwa byli, kiž chzedźa japoschtolske wěrywusnacze s naschich Božich ßlužbow wuhnacź. Bóh to njedaj! Wot teho czaßa, hdyž evangelska zyrkej to czini, budze pschestacź kschesćijanska bycź a gmejnstwo wěry se wschěmi druhimi kschesćijanskimi zyrkwjemi měcź. Jenož hdyž wulke wumožerske skutki tuteho wusnacza we wěrje wusnawamy, mamy prawo, Boha ßwojeho Wótza mjenowacź a tak ßo jednoty se wschěmi druhimi kschesćijanami wjeßelicź, kiž khwala: Jedyn Bóh a Wótczez wschitkich, kiž je wysche wschitkich a pschese wschitkich a we waß wschitkich. — Ach, lubowani pschečeljo! Je tak wjele njeměra a swadły w domach, w zyrkwjach a w sjawnym žiwjenju, so ßo žane napominanje nam nětk ważnische njesda hacž tole: hladajcze ßwěru na to, so byschcze jednotu teho ducha sdźerželi psches swjask teho měra. Daty je nam tajki swjask w ßedmorej schnórje. Jeho ßydom nitkow chzemy ßo twjerdźe dźeržecź a to ßwoje czinicź, po tym so je Bóh to ßwoje czinił, so by „měr na semi" też skutk a wěrnosćź był.

Ach ßmil ßo też sa tutón czaß!
Daj saßo twoju hnadu,
Wot njejednoty wumóž naß!
Wot stadła wsmi wschu swadu,
So w jenym duchu ßłuži czi
A khodźi w twojej lubosczi,
Kaž twojim to ßo ßłuschu!

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo czitajo.

Podawa ßwěrny czitać „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójsaßowe, 14. staw.

(Pokraczowanje.)

Duž wsachu dobywařiy kralojo wschitke kubła w Sodomje a Gomorrje a w druhich městach, a wschitku jich jědź a czehnichu prjecź.

Woni wsachu też Lota ßobu, Abrahamoweho bratroweho ßyna, a jeho samoženje, pschetož wón bydlesche w Sodomje, a czehnichu prjecź.

Njemyßl ßebi, so běsche to wójna, so bychu kraj dobyli; ně, woni czehnjechu na rubjenje, kaž też n. psch. Hrjeßzy w saßtarsku. Dobywarjo chzychu po móžnosczi wjele drohotnych wězow, słót a też ludźi w njepschečelowym kraju narubicź, a ludźi do njewólnistwa dowjesćź. Tak chzychu ßo s dźěla wjeczicź, na sym, schtož běsche ßo podało, s dźěla chzychu ßebi dań swěsćicź sa pschichodne czaßy.

Tehdom pschińdźe jedyn, kotryž běsche czekmył, a powjedźi to Abrahamej, Hebrejskemu abo wukrajnemu abo tamoitronskemu, kaž běchu jemu tamnischi ludźo narjekli, dokelž běsche s tamneje Eufratkeje strony do jich kraja pschicźahnył, kotryž w haju Amorejskeho Mamre bydlesche, kotryž běsche, mjenujazy Mamre, Eskolowy a Anerowy bratr. Tucźi tjso bratrja a wjednizy Amorejskich mějachu s Abrahamom ßlub.

So Abrahamej Hebrejski narjeknychu, njeßmě nam dźiw bycź. W saßtarsku doitachu wschitzy rad ßwoje mjeno po wukhadźe; tak dosta ßo też Abrahamej mjes Kananejskimi tute mjeno po jeho wukhadźe. Posdźischo pak ßo tute mjeno nimale ßhubi psched mjenom „ßynoja" abo „dźěći Israelke". W starym testamencze nadeńdźesch tute mjena jenož hischcze w ercze wukrajanow abo w rosrěczowanju s nimi. Wschón israelski lud mějesche ßo sa ßwjaty narod, tehо dla mějachu też mjeno Israel sa ßwjate, mjeno Hebrejzy pak sa wschědne. Tak běsche też sa czaß nowehо testamenta hacž do naschich dnjow: mjeno Israel a Israelitojo je ßwjate a domjaze mjeno mjes ludom, Hebrejzy abo Zidźa pak je wschědne a sa zuych.

Hižo tehо dla, so mějesche Abraham s tamnymi tjsomi ßlub, mějachu sa to, so je Abrahamowa pschińkuschnosćź, so na pomoz pschińdźe; tola měnjachu, so budźe czim swólniwischi, dokelž běsche bratrowy ßyn mjes sojatymi.

Hdyž pak Abraham ßkyschesche, so bě jeho bratrowy ßyn jaty, wobróni wón ßwojich wotroczkow, tji sta a wójßomnacze, w ßwojim domje narodźenych. Běchu to tajzy, kotiž běchu na wobrónjenje tkmani a kotiž njeběchu kupjeni, ale wot jeho stareje czeledźe narodźeni. Tehо dla měßesche ßo też iferje na nich spuschczecź; a wón czěrjesche sa njepschečelemi hacž do Dana.

Dan njeje tu tamne město, kotremuž rěkachu sa prjedawsche czaßy Lais abo Leschem, kotrež je sa czaßy ßudnikow ßplah Dan dobył a kotrež je ßwoje mjeno dostało, ale je to město w połnóznej Palästinje, kotrež ßo potom s pschimjenom Jaan najpomni.

A rosdźěli ßo se ßwojimi ludźimi a se ßwojimi swjaskarjemi do tjsoch czěrjódow a nadpadnychu w nozy njepschečelow, hdyž spachu a hdyž njeběchu w ßwojej radosczi ani strażu postajili, je ßwojimi wotroczkami, a sbi jich s khrobkosczu, na Bożu pomoz s dowěru sakożenej, a honjesche jich hacž do Hoby, kotraž na sewej stronje města Damaskuża leži.

A wotehno saßo wschitke narubjene kubła a pschiwjedźe też saßo ßwojeho bratra Lota s jeho kubłom, też žony a lud, kotrež běchu njepschečeljo ßobu wsali.

Abraham běsche do czaßa postajeny wobßedźeć tuteho kraja; teho dla je to jeho starosćź, so by kraj wobarnował pschede wschej njeprawdu; a starosćź Boha, kotryž je jeho k temu powokał, je, so by jemu dopomhał k dobyczu. Dobycze, kotrež běsche ßo jemu spożcziło, wusnamjenjesche jeho psched wschěmi jako teho, kotryž ßwjedźe krajej žohnowanje a schkit; jemu pak běsche dobycze sarukowane sa to, so běsche jemu ßlubjeny kraj runje tak wěste, jako woprawne pschichodne wobßedźeństwo, so je po powokanje a po prawdźe wobßedźeć a schkitować teho kraja.

Podawk je profetiske pschedsnamjo sa to, so Abrahamowe ßynjo wojujo s asiatiskej ßwětnej mozu (pschedhitajenej psches 4 kralow) ani njepodleži, ale so samóže wschěch wumóz, kotsiž k njemu pschińdu wo pomoz pytajzy.

II. Schtuczka 17—24. Abraham běsche psches tele dobycze wjele dobyk na nahladnosczi. Kral Salemski, Melchi-Sedek, kotryž njebě ßobu na wójnu czahnył, pschińdźe jemu napschečźiwo s khlěbom a winom, so by wolschewik jeho a wschěch, kiž běchu s nim, a jako měschnik wěrneho Boha pożohnuje jeho. Tak pożwjecźi jeho dobycze a też jeho ßameho Bohu. Je to spodźiwny podawk, so tu wótz wschěch wěrjazych, tón, s kotrymž je Bože kralestwo w sfazenym człowjetwje psches ßlub hnady ßo sapoczało, druheho sa ßwojeho měschnika spóinawa, kotryž jeho pożohnuje w mjenje Božim, a kotremuž wón pożwjecźi dźesatk wscheho rubjeństwa. Bóh sjewi tak ßwoju ßwobodnu hnadu a ßwoje skutkowanje, so da wustupicź s pohanskeho luda měschnika, kotryž ma bycź s jednarjom

mjes wótzom Abrahamom a Bohom: tak je wón snamjo wěčnjeho kralowskeho měschnjiwa hyna Bžeho.

Hdyž wón sažo s bitwy pschińdže s Kedor Laomerom a kralojo s nim, wuńdže jemu napschečiwo Sodomski kral na polo, kotrež ho mjenuje kralowski dol, so by jemu dobyča dla zbožo pschał a rubjeństwa dla s nim sjednał. Dla sjěda Sodomskeho a Salemskeho krala s Abrahamom dosta dol žwoje mjeno, posdźisko narjekmychu jemu dol Josafat.

Ale tež druhi kral tamneje strony pschińdže jemu napschečiwo Melchisedek, po prawym: „Malki-Zedek", to je kral prawdoscje. To běsche bjes dwěla stajny titul, kaž n. psch. Abimelech, Adoni-Zedek atd. Melchisedek, kral Salemski (t. j. měr), pschinježe chlěb a wino, niž jenož, so by jeho cěelnje wokschewił, ale wožebje teho dla, so by se snamjenjom pokasał, so je s nim jeneje wěry, a so by požehnowanje pschihotował. A wón, tutón pozležni s prěnjeho wobydleństwa, kotrež běsche wschudźom pysches Kananejskich wuttóčcjene, běsche měschnik Boha najwyschscheho, sakhowawschi wožrjedź pohanskeho kraja pósnacje jenicžkeho wěrneho Boha, sjednoča wón w žwojej wožobje měschnińku a kralowsku dostojnosć.

Salem rěkasche sa prěnje cžasy Jerusalem. Posdźisko pak, najsterje pysches Davita, kotryž je w duchu ważnosći města spósnał, ho njemu žkowo jeru = sakoženje pschistaji, tak rěka pokne mjeno „sakoženje měra" abo „města měra".

Luther piša wo Melchisedeku: Wón njechasche wuprowacź, ale wón chdźesche žwojich hosćow wokschewić a počesćić: tak je ho Khrystuš wosnamjenił, kotryž je swět nažyćił s evangelijom.

Prěni wobydlerjo Kananejskeho kraja po rospróschenju žu bjese wscheho dwěla Semitowje, najsterje se semitowskeho spleha lud. Mjes nimi abo pódla nich sajadlichu ho bórsy s ranja pschicžahny wschi Kananejsjy, mózny splah s Hamoweje schlachty, kotryž semitiku rěcž pschijawschi drje ho skoži po prěnschich wobydlerjach; tola s pschikhadom nowych stawow s narańschich krajow dostachu słónčnje pscheinóz.

(Potračžowanje.)

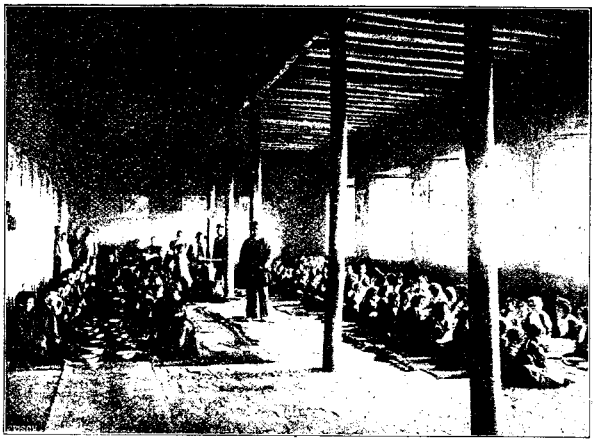

Jědźna sala w armenisćej žyrotowni w Choi.

Wschelake s blisko a s daloka.

S **Hučźiny.** Budyske Gustav Adolfske towaństwo žwjeczesche sańdźenu njedźelu žwój lětnschi žwjedźeń w Božim domje w Hučźinje. Běsche to prěni Gustav-Adolfski žwjedźeń w tamnischej zyrkwi a Hučźinjanka wožada běsche teho dla tež wschitko hacź nanajrjeńscho pschihotowała. Popołdnju w 2 hodź. cžehnjesche pyschny žwjedźeński cžah — kotremuž ho w farskim dworje direktoraj towaństwa, kujesaj žwjedźeńskaj prědarjej a pschitomni kk. duchowni pschisamkmychu — pysches rjane cžesne wrota do lubosnje wupyscheneje zyrkwje, kotrejež najprěńscha pycha běsche wulka žwjedźeńka wožada, kotraž běsche ho s daloka a s blisko sescha. Na serbskim kemschenju žyn nehduscheho Hučźinjanskeho fararja Rödy, k. farar Räda s Budyschina, prědowasche. Na sakožku Gal. 6, 9. 10 wón žwjedźeńskej wožadźe pschiwoła: Evangelszy kchesćićjenjo, podpjerajmy sturk Gustav-Adolfskeho towaństwa! 1. w lubosći k tym, kiž žu nascheje wěry, 2. w nadźiji na teho, do kotrehož wěrimy. S lubosnymi žłowami wón niž jenož we nusy naschich wěrybratrow w rospróschenju a we požehnowanym skutkowanju Gustav-Adolfskeho wustawa powjedasche, ale wón tež pozkucharjam k wutrobje wjedźesche, so mamy my, kiž w domińnje sa bohacje krytym blidom žedźimy, pschiźłukschnosć, naschim bratram w rospróschenju pomhacź, runje kaž macź, hdyž jeje dźěćo w zuśbje khore leži, jeho wothladanje druhim ludźom njepschewostaji, ale je-li móžno, hama k njemu khwata. — Sa němsku Božu žłužbu, kotraž ho 1/2 4 hodź. sapocža, běsche ho zyrkwinskemu prjódkhtejeństwu poradźiło, k. tajneho zyrkwinskeho radźiźela Kellera sa žwjedźeńskeho prědarja dobyć, kotryž žwoje prědowanje na sjew. Jan. 3, 7—11 skožujo wožadźe wutkadowasche: Napominanje Gustav-Adolfskeho wustawa na evangelski lud: „Dźerž schtož masch, so by cźi nichtó twoju krónu njewsał." Wone naš dopomnja 1. na drohi schaz (kubło), kotrež je naschej zyrkwi poručeny, so bychmy jón žwěru wobarnowali; wone da nam sprominacź 2. na žylsow pokne historiu naschejeje zyrkwje a naschich wěrybratrow w rospróschenju, so bychmy ho nad nimi žmilili. Sskyschachmy prědarja, kotryž s pokneho cžerpa, s hłubokosćje žwjateho pismja a bohateho shorjenja, nam najpródzy roskładujo, schto my na naschej evangelisej zyrkwi mamy, potom pak cž naš napominajo, so bychmy jako žobudźěkacjerjo do požehnowaneho dźěła Gustav-Adolfskeho towaństwa sastupili. Do prědowanja spěw měschaneho khora, podpjeraneho wot kujesow wučerjow s wokolnosćje, a po prědowanju spěw mužiskeho khora, pod wodźenjom kujesa kantora Hajnika poskićeneho. Božej žłužbje porjeńscheschtaj. Prěnju woltarnu Božu žłužbu wobstara na woběmaj kemschenjomaj kujes wožadźiny duchowny, mjes tym so požehnowanje na serbskim kemschenju k. farar Matek s Barta, na němskim kujes farar Handrik s Malejschez wudźěleschtaj. Wnnoschk kollekty běsche po serbskej Božej žłužbje 65 hr. 75 np., po němskej 66 hr. 52 np.

Zyłej Hučźinjanskej wožadźe, jeje młodźinje, kotraž běsche k žwjedźenjej nowaj žwěčnikaj na woltoř darła, kaž tež wožebje tamnischemu zyrkwinskemu prjódkhtejeństwu a jeho kujesej pschedhydźe žłuscha sa poradźeny žwjedźeń derje sažłuženy dźak. Tón Kujes pak spožcj žwojej zyrkwi, so by wona žwój nadawk nad nusucźerpjazymi evangelskimi w rospróschenju dopjelnika, to schtož kujes tajny radźiźel Keller na konzu žwojeho prědowanja jako žadanje wupraji: jažne wócźko a cžopku wutrobu, wjazy wutrobneho žobusacžuwanja a wjazy horjazeho žurowjenja sa Bože kralestwo, wjazy modlitwy a wjazy wjeżokosćje, wopory dźaka pschinjesć.

— Dotalny farar we Wósborku kujes Marczka je sańdźenu njedźelu žwoje roszhnowaze prědowanje dźerżał. Wjeczor wuhotowa jemu jeho dotalna wožada wožebitu žwjatocžnosć. S mnohich rěczow bě žłyschcć, so Wósborkska wožada žwojemu dotalnemu duchownemu njerad prjeć cžahnyć da. Kujes farar Marczka ho s hnutnymi žłowami sa jemu wopokasanu cžesć a lubosć podźakowa. Wón w bližschich dnjach Wósbork wopuschćeji, so by do žwojeje noweje wožadu cžahnył. Wósborske farske město hischcje s nowa wobhadźene njeje, ale směja ho hakle pruhu prědowanja, po tym so žu tijo wot kollaturstwa zyrkwinskemu prjódkhtejeństwu poručili. Bohu žel mjes tymi tijomi žadyn Sserb njeje, hacź runjež žu ho Sserbja do Wósborka samolwili. Nascha zyrkwinska wyschnosć je postajiła, so ma ho sa tych Sserbow, kotřiž žu hischcje we Wósborskej wožadźe, s cžahami serbiska spowjedź dźerżeć. K temu dyrbi nětko žóždy króć duchowny s zuseje wožady pschińć. Njeby to sdobne było, so by Wósborska měschcjanska rada jako kollaturstwo na tule potrjebnosć dźiwała a hdyž žu ho tam Sserbja samolwili, tež Sserba k wuswolenju poručiła, so by ho duchowny we Wósborku sa wschitke duchowne potrjebnosćje žwojich serbskich wožadnych staracź. To je wěsćje wobžarowacź. Hacź do nowowobhadźenja farskeho města ma kujes farar Garbar Koteczanski Wósborsku wožadu žobu wobstaracź.

Khutne czaßy w Persiskej.

Po žadanju mißionstwa sa ranschi kraj wotczischczane.

W nawjeczornej Persiskej, hdžež běchu pšched nekotrymi lětami w czaßu krwawych pschesczěhanjow Armeniszy czekli a hdžež běchu s wulkej mizu wukhowanje namakali, je lětsa hlód wudyrił. Tam, njedaloko persisko-turkowskich mjesow ma němske mißionstwo sa ranschi kraj dwě hydleschczi, jene w Choi (nasch wobras!), jene w Urmia. Wobej tej we wožebitymaj hyrotownjomaj 200 hyrotow pschijakoj, kotrejž ßo wot němskich kujenjow wodžitej. Tajke dźěło na wopuschczenych hyrotach, hdyž ßo to stawa w mjenje Kujesa Jesußa a na to waschnje, so wschitke dźěcži teho lubeho Kujesa Jesußa pósnaja a lubowacz nawuknu, je mißionstwo, kotrež byrbi ßo wot kóždeho dźěsća Božeho s dobroproschenjom pschewodźecz. Nětko hischcze tón hlód k temu pschindźe, so mózachu ßo dźěcži ledy wukhowacz. To je nowe czěžke pruhowanje wot teho Kujesa, ale wón wěsće pucze khodźi a wuwjedže wěste wotpohladу a hdyž mamy wo nuſy a hubjenstwje, wo hrudobje a horju powjedacz a pschejo saßo sa czerpjazych bratrow prosßymy, je tola nascha pschikłuschnosć w czichej pozkuschnosći wěry teho Kujesa khwalicz; pschetož „posßjischo“ my shonimy, k czemu mějachu tajke pruhowanja w ruzy zwěrneho Boha khłužicz.

Knjeza Henselmann, pschedstejiczerka němskeje hyrotownje w Chori powjeda sczěhowaze:

„W tu khwilu je tu wulka drohota a žakoßna nuſa. Ludźo, kotrjž běchu w czijscze wožebnych wobstejnosczach, dyrbja něto wo khleb prosßyczé. Płaczijmy ßu ßo wo trojake sdrožike; wjeczor ßu dróhi pokne žarowazych czahow — wschitko ludźo, kotrjž ßu khoda wumrjeli. Sa naß Němczow jako ßobuwobydlerjow města je žakoßne, so tym wobohim ludźom w jich nuſy pomhacz njemóžemy. Hromady wuczehnjenych Armenistich s Turkowskeje jow nimo pschindu a léhaja pšched naschimi durjemi.

Wežera běsche na hermanku wulki sběžk — khódne žony se swojimi dźěczimi pschindźechu a žadachu poniżenje khlěboweje płaczijmy. Jena žona ßu morjena; dwě stej jara sbitej. Jew je žakoßne. Nasch kujes Ismael praji mi pšched nekotrymi dnjemi, so s znka žaneje pschikhilnosce wjazy nima dźěkacżerjow pschijecz, dokelž nimale wschitzy s khodom padaja. To je prawje khutny czaß a schto wě, schto hischcze budźe. O, hdy bych ja bohata była! Kóždy dźeń khori Armeniszy po lěkarstwo pschikhadźeja — kak bych jim radicho khleba a njaßa dawaka!“

(Nekotre njedźele podźischo.) „Dwě njedźeli ßo s rěkami deschczika dźe. Žito na polach leži, ludźo ßo deschczika dla domoj khowacz njemóža, wone hnije a wurosće. Drohota je jara wulka a khód žakoßny. Žony a maczerje běchu sběžk czinile. Woni dźěchu na hermank wobrónjene s kijemi a revolvrami a žadachu ßebi poniżenje płaczijmy sa khleb a žito. Wožebje pšched domom jeneho Scheidsa, kiž běsche zyke žito nakupił a jo tunischo wostajicz njechasche, wulku haru czinjachu. Wón je jenu žonu sabił, dwěmaj druhimaj nop rosbił, so je dwělowaje, hacz žiwej wostanjetej. Studowazy, kiž běchu na boku žonow a s nimi sběžk powjetschichu, Scheida khětro sbichu a jeho žito ludźom dachu. Ismael a ja běchmój na hermank schkoj: to běsche žakoßny napohład, hubjene sahłóbnjene žonjaze woblicza, na kotrychž ßo czertowska radosć sybolesche, s kijemi wobrónjene kaž rubježne swerjata ßo torhajo wo khleb a czěsto. — Wschitke khlamy běchu samknjene, jich wjele ßo wot žonow rosbi a wurubi. Hdyž naß žony wohladachu, na naß wołachu: „Wy sćje dobri, wy macże wutrobu sa khudych a czerpjazych, wy budźeczje nam pomhacz.“ Potom ßebi myßlachu, so ßmy my pschischli wež pschepytacz a s gouverněrom jednacz. Wbosy ludźo — hdy bych to móhła! Poredko hdy ßym ßebi tak žadał Krösus być. Khorofcze ßu jow wulke. Bohu ßdźakowano je nascha ßyrotownja wukhowana a nascha jstwa sa khorych próidna. Ja ßym we wulkej starosći, kak dale budźe. Jenož pjenjesy wjazy njedoßahaju. Lěkarja nusnje trjebamy. Wot blika a s daloka ludźo khodźa a chzedźa pomhane mćz. Hódnosć tudomnych lěkarjow móžemy rosßudźicz, hdyž ßkyschimy, so ßo mje jedyn wo radu sa ßwojich khorych praschesche. Wóndano jako Muhamedanku wopytach, jejne khory pschinusnjy pschindźe, so by so mnu rěcźał; to je ßo po sdaczu rosschěriło, pschetož jako my wróczo jěchachmy, hromada ludźi mje proschesche, jich pschepytacz a jim pomhacz, žona kaž ßiwje na mojeho konja sleća, wotezki pschimmy a s wutrobukamazym khłosom wołasche: „O Chanum, wukhowaj mi žiwjenje!“ Wy móžeczje ßebi myßlicz, kak mi běsche.

Jow je pomoz nusna. Wsche nusneho sastaranja naschich ßyrotow je lěkar nusny, so bychu ßo khori na njeho wobroczicz móhli. Bohu ßel pak je mißionska potkadniza s wjetscha próšna. Duž proßßymy Boha, so by nam nowych pschezelow dobył.“

Wießna wójnska khrónika s lěta 1870.

(Potračowanje.)

Sswaczina w Barlinje a ßnědanje pola naß.

Dyrbimy něto wupowjedacz, kak buchu naschi franzowsky wojazy s jěßu a pickom wobstarani; to radši njeczinimy, pschetož njeje wěricz, kak mało je ßo nascha wyschnosć wo ßyrobu sa ßwoje wójska starała. — My běchmy po czaßu na 6000 muži do nascheje wßy dostali a běchmy s woprawdźitej wótczinskej lubosczu wschitko woprowali, schtož mějachmy. Teho dla měnjachmy, so ßtaj khěžor a wyschnosć też ßwoju pschikłuschnosć czinikoj, pschetož ja njeju tola naschi ßynoj a bratija do ßmjercze dźěchu, a my měnjachmy — w naschej khuposći! — so dyrbja sa khłóbom regimentom też wosy s khlěbom, mjaßom, winom, khoßejom, tobakom a podobnymi wězami jěßdźicz. A naschi lubi wojazy ßebi to też myßlachu, běchu zyły dźeń wješeßych myßli, drěmachu w nozy bjes starosće. Pschindźe khwila, pschindźe rada. Ale hdyž rauje saßwita a horuzy ßo naprawjachu, so by ßo polywka warika, tu žauje zyroby njeběsche, wojazy njemějachu niczo jěßcz. Tola soit! (njech je). Junkrócz wschak dyrbiſch wutracz. Wojak je wješeßych myßli, natyka ßebi trubku a sapßva ßebi ßpěw a je spokojny. Ale s kurjenjom ßo njemóžeßch naßyczicz Pschibliži ßo pschipoldnje, popoldnje, wjeczor; wbohim wojakam korczi žołdk. Schto něto? — Něto pschiběžachu wyschzy a wojazy s czrjódami do wßy, do domow — pschijtojnje s njenjesami w ruzy. — „Pardon monsieur, pardon madame, (wodajcze knjeze, wodajcze knjeni) njemóžecze nam něschto khlěba, połcza a jejow pschedacz?“ »Pschedacz« ßo tehdy hischcze brajesche. Ale my jim niczo njepschedawachmy, my jim radłubje darno dawachmy, potrutu khlěba a kuſk mjaßa a zyble. „Dźicze w Božim mjenje.“ „Merci monsieur, merci madame.“ (Sso dźakuju knjeze, ßo dźakuju knjeni.) Ale prěni hischcze s wrotami wuschli njeběchu, pschindźechu hižo druſu: „Excusez monsieur, excusez madame, njejßmy hischcze sa zyły dźeń niczo pojěli .... zyroba njeje dóischła. Njechacze nam něschto kulkow abo mjaßa abo khlěba pschedacz?“ Schto ßebi chzychmy? Tam w durjach stejachu khódni wojazy prosche, žakosćo: pour l' amour de dieu (sa Božu hnadu) dyrbjachmy ßo ßmilicz. Saßo jim wscho darmo dachmy, schtož trjebachu. Ale też tuczi hischcze njeběchu wobstarani, a pschezo saßo druhy tu běchu a po nich saßo druhy a druhy. A ßkónczinje njemějachmy ani drjebjeńczki khlěba wjazy sa naß. Luby Božo, hdyž na to ßyomnju, kajka běsche to hara, kajke proschenje hacz do běkeho ranja. A tola je někotryžkuli khódmy do ßwojeho stana salěł bjes „Vive la France“ — wón njeje wjazy „ßława“ wołał. Kajki hněw, kajke zubyschipjenje! Hdže dha je nascha zyroba? czeho dla tu žadyn wyschk njeje, kiž by ßebi zyrobu sa ßwojich wojakow wumozował? O běda, o hańba! Hdyž je wojak nusowany, w ßwojej wótczinje rubicz a proßßycz — schto potom??

(Potračowanje.)

Něschto k rospominanju.

Wěczne hibaze, wěczne khodźaze a ßo khowaze ßłónczko runa ßo sa ßmjertnych człowjekow ßłónczku wěrnosćze. Wone ßkhadźa, wone ßo khowa, wone tak wěsće ßaßo tak ßkhadźa kaž njebjeske ßwětko, kotrež naß rano k dźěku woła.

* * *

Kóždy domczk ma ßwój ßchižik.

* * *

Dźěło ma hórki korjeń, ale ßłódki płód.

Hudanczy.

Na czo muž s wocżomaj njehlada, ale s wuchom poßłucha, hdyž chze rad ßhonicz, hacz ta wěz dźe abo ßteji?

[Sza łoćmy cłoßłuć.]

Schtó móže wulki horuz wody wuprósdnicz, bjes teho, so by ju wulał?

[Wołoßen.]

Samolwity redaktor: farař Góleč w Budyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihicżischczerinje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 41.
14. okt.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczisischczećni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

18. njedźela po ſwj. Trojizy.

1. Kor. 1, 5.

„Ja dźakuju ſo ſwojemu Bohu, ſo wy pſches njeho we wschèm ſcźe wobohaczeni, na wſchej wuczbje a na wſchèm póſnaczu.“

Kelko czlowjekow steji jeniczzy ſa tym, ſo chzedźa ſo wobohaczicz. S tym ſhubja ſwoju duſchu. Wona je pſchedata na ſwonkowne wězy, ſo pſchezo bóle wot Boha wozuſobni a ſhubi ſwoju móz. Nutskowny czlowjek wotemrje we wèrje, hdyž na czaſne kubła ſwoje dowèrjenje ſtaji. Wón nješłuži wjazy Bohu, ale ſwètej; wón njeje wjazy žiwy ſa kicheſczisjanſku poſłuſchnoſcz, ale ſa kniczomnu ſachodnoſcz. Wón we wſchèm to ſwoje pyta, niz pak na ſhóžniku. Duž tón Knjes praji, ſo lóžo kamel pſches jehline wucho pſcheńdźe, hacz ſo bohaty do Božeho kraleſtwa pſchiindźe. Wón tajkich bohatych mèni, kiž ſu wot Boha wotpadnyli, dokelž ſu ſ luboſczu k ſwètej luboſcz k Bohu ſhubili. Sswjaty japoſchtoł pak piſche na Timotheja: Tym bohatym w tym nětczisichim ſwècźe pſchikaž, ſo njebychu byli wyſoko ſmyſłeni, tez ſo njeſpuſchczeli na njewèſte bohatſtwo, ale na žiweho Boha, kiž nam bohacze dawa wſchelake wězy wužiwacz. (1. 6, 17.) Khudym pak pſchiwola wón: Wulki dobytk pak je, schtóž bohabojaſny je a doſcz ma na tym, schtož Bóh jemu da, pſchetož my niczo na ſwèt pſchinjeſłi njeſſmy, a je ſjawne, ſo tez niczo ſ njeho wunjeſcz njebudźemy. (1. Tim. 6, 6. 7.)

Tole rèczi ſwjaty japoſchtoł woſzebje k khudym wo wobohaczenju. Wón ma to ſa nadawk wſcheje mozy a wſcheje khudoby, ſo wonej naſz wobohaczitej. Tola niz kubło tuteho ſwèta, ale wjele wjazy Khryſtuſz dyrbi naſche bohatſtwo byczz. Wón je jeniczki wèrny poklad naſchich wutrobow. Korinthiſka woſzada wobſtejeſche ſ wjetſcheho dźèla ſ najkhudſchich ludźi. Tola po duchu bèchu najbohaczisichi a ſwjaty Pawoł móżeſche jich khwalicz: „Ja ſo dźakuju ſwojemu Bohu, ſo wy pſches njeho ſcźe we wſchèm wobohaczeni.“

Hnada Boża wobohaczi naſz. My ju doſtanjemy w Khryſtuſzu Jeſuſzu pſches wèrn. Mamy-li Jeſuſza ludo, a wotpolożimy-li pſchezo ſ nowa hrèch a dźerżimy-li ſlub ſ Bohom w dobrym ſwèdomnju, dha pócźnje naſcha wèra byczz ſwètko we wutrobje a poklad naſcheho žiwjenja. Wona budźe pſchezo polniſcha, wobſtajniſcha a bóle dźèczaza. My ſroſczemy potom ſnutskownje bóle ſ Božim ſłowom a dowèrimy ſo wèſczisicho jeho ſlubjenjam. Boża luboſcz je nam twjerdy ſalożt naſcheho žiwjenja, jeho ſczèrpnoſcz naſcha nadźija a wſcho, po czimž ſo naſchim duſcham ſtyſka, je nam w njebjeſkim Wótzu wobradźene. Niz wèrno: ta duſcha, kotraž je ſwojeho Boha w Khryſtuſzu wèſta, je ſo wobohaczila na ſwètle, mèrje a wjeſelu?

Ale ſ wobkhada ſe ſhóžnikom ſroſcze hiſchcze wjele hinaſcheho bohatſtwa naſchim wutrobam, naſchim domam a naſchemu žiwjenju. S teho roſcze najprjedy luboſcz. Wona budźe we wſchèdnym wobnowjenju a wobroczenju wot ſachodnych wězow pſchezo wjetſcha, móżniſcha a bóle

dźěława; wona napjelnjuje nasche myßle, ßłowa a skutki. Cźłowjek, kiž móže woprawdźe lubowacź, je bohaty; schtóž pak žaneje lubosćeje we wutrobje nima, tón je khudy pschi wschěch ßwojich jeniškich kubłach. S wěry pak pschindźe też ponižnosćź. Smějesch wjele mjenje starosćźow a njeměra, hdyž chźesch pschezo prawje mały bycź pched Bohom a pched tobu. Spokojnosćź a ponižnosćź stej bohatstwo, kotrež nam bohacźi sawidźa. Pósnaj pschezo hłubscho ßwoju niskosćź, so niczo njejßy a so masch wscho ś hnady. Tak hłuboko pak hacź ßo w ponižnosćźi sasahorisch, tak wyßoko horkach narosćźesch. Budźesch bohaty na modlitwje, na sahorjenju sa jeho kralestwo a na nutrnym dostatku twojeje dusche ś tym Knjesom.

Tak ßo pches Jesom Khrysta we wschěm wobohacźimy „na wschej wuczbje a na wschěm pósnaczu". Jesußa póinacź je wschěm se sbožom, kóždy dźeń rosćź a pschiběracź je w tym pósnaczu, so bjes Jesußa žaneho měra a žaneho troschta w žiwjenju a w ßmjercźi nimam, so je sdźerźenje towarśtwa ś nim pches Bože ßłowo, modlitwa a ßwjaty sakrament najwažnischa naležnosćź w tutym cźaßu, to je najwěsćźische a najkraßnische bohatstwo.

Tón njeje bohaty, kiž ma wjele, ale tón, kiž niczeho njetrada. Tak dołho, hacź hischcźe sforźimy a sdychujemy, nascha khudobu hischcźe pches Knjesowe bohatstwo dopjelnjena njeje. A to tola dyrbi bycź. „Na niczim ja nusu njesměju!" (Ps. 23, 1.) Kajke kraßne ßłubjenje! Kak daloko ßmy my hischcźe wot njeho. A tola dyrbimy tej my jo shonicź. Wscha njespokojnosćź, wscha starosćź a srudoba dyrbi ßo ś nascheje dusche shubicź a polne žohnowanje a bohatstwo hnady dyrbi naß napjelnicź. Ach, hdy dha budźe to, hdy dha, kaž wuczomnizy na Knjesowe praschenje: „Sćźe wy też hdy nusu měli?" wotmolwimy: „O Knjeźe, nihdy žaneje!" Potom, lubowani pschećźeljo, hdyž my ßo pches lubeho Jesußa na wschěch tych kubłach wobohacźićź damy, kotrež je nam pschinjeßł, budźe wón ßam nasche jeniczke bohatstwo, kubło a samoženje.

Duscha, schto ßo prózujesch
We tych ßwětnych wězach tudy?
Wěčnych kubłow sabudźesch,
Lubujesch te hrosne brudy;
Pytaj Knjesa Jesußa,
Wschitko druhe njepomha.

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Bože ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh=a".

1. knihi Mójßaßowe, 14. staw.

(Pokracźowanje.)

A nětko požohnowa Melchisedek, dokelž běsche ś měschnikom, Abrahama, kotryž stejesche ś nim na ßamym sałožku nabožiny a wěry, a dźesche ś pěßnjeńśkimi ßłowami: Požohnowany budź ty, Abrahamje, najwyschschemu Bohu, kotryž njebeßa a semju wobßedźi; a khwalený budź Bóh najwyschschi, kiž je podał twojich njepschećźelow do twojich rukow.

A temu, pósnawschi jeho sa ßwojeho měschnika a ßrědnika, pches kotrehož mohł Bohu wopor dźaka woprowacź, da Abraham dźeßatk wot wschitkeho, schtož bě njepschećźelam wsak.

Melchisedek je ßłónzo, ßo khowaje ś cźaßa najprěńśichich sjewjenjow, kotrež je ßwojimi pośłednimi pruhami ś požohnowanjom ßwěćźi na teho, kotryž je wusvoleny, so by njeßł ßwětło do pschihadźazeje nozy. Ale požohnowaje khowanje tehole ßłónczka je ś bohom wěschćźenje, so kraßnische ßłónzo sesłhadźa: pches Abrahama budźa požohnowane wschě narody na semi.

Melchisedek je pośłednje ficheńćźko minjeneho cźaßa, Abraham ßhochor a spočźatk noweho cźaßa, wobohacźeneho se ßłubjenjom a ś nadźiju. Melchisedek wuthadźa se stareho Noachoweho ßluba, kotryž je sałoženy sa wschě narody hjese wscheho wuměnjenja, Abraham pak stejі hižo w nowym ßlubje, kotryž je jeniczky sa wusvoleny narod sałoženy; ale ßlub sa wschitkich ßłónczi ßo jara wusći; pschetož Melchisedek stejі tu jako ßłužownik a cźesćźowar Boha, kotryž je ś Noachom swjasł ßwjasał, ßamlutki mjes sałoženym narodom, kotryž je ßo wot wěrneho Boha wotrjekł, a je ßo podał pod mozy ś pschirody; mjes tym so ma nowy ßlub, sałoženy sa wusvoleny narod a ś Abrahamom ßo počźazy, wschěm narodam ßbožnosćź pschinjesćź — a sawěćźe je tež pschinjeße.

Wośrjedź pschibójśćich narodow ßłužesche ßo tu hischcźe wěrnemu Bohu. Melchisedek narjekny jemu „Bóh najwyschschi", to je Bóh, kotryž stejі ś dobom wyschsche, dyžli wscho, schtož je sworjene, kaž ßo też huito praji wo Jehovje: „kiž njebeßa a semju wobßedźi". Wón je jeju stworićźel a knjes bjese wscheje mjeju, mjes tym so pohanske pschibohi w ßwěćźe stеja a niz nad ßwětom; wón pak njenarjeknje jemu Knjes-Jehova, tak móžesche jemu jeniczky Abraham narjeź, dokelž běsche wón Bóh ßwojeho ßluba. A tola narjekny jemu Abraham runje tak, kaž Melchisedek Bohu, kotrehož cźesćźi; tak sjewi jemu, so je sjednoćźeny ś nim pches ßamu wěru. Dla měschnistwa, wot wěrneho Boha dostateho, je Melchisedekowe žohnowanje mózne; runje teho dla poßwjećźi jemu Abraham dźeßaty dźěł wscheho, schtož bě njepschećźelam wsak. Liczba dźeßacź wonjamjeni dospołnosćź abo něschto zyłe. Poßwjećźesche=li ßo hdy dźeßaty dźěł dostateho abo ruhjeneho kubła Bohu, mějesche ßo ś tym wobßedźeńśtwo sbytknych dźěłow poßwjećźićź a Bohu sprodobne sćźinićź. Tak wuhladamy tu měschnika, kotryž ßwoje sastojnistwo ś cźłowjeskeho wotkhoda njewotkłonje, kotryž swonka cźaßneho a swonkowneho hospodarjenja stareho ßluba stejі, a kotrehož tola Abraham sa ßwojeho měschnika pschipóśnaje. Wschudźom pokaja Bóh, po wschěch stawińnach sjewjenja, też ßwojim pschećźelam a lubuschkam, so wón ßwoje dary jeniczky po ßwobodnej hnadźe wudźěła, ženje po cźělnych wożebnosćźach, so słětuje nad postajenjemi, kotreź je ßam sałožił, jeho ßwobodna wola, kotraž sjewi, pschekamajo sahrodźenja, so knjeza kasnje wyschscheho rjada. Tak pschipowjeda tutón měschnisti kral myßl wěcźnego, bójskeho, ani na swonkowne kasnje njeswjasaneho měschnistwa, kotraź je ßo staka ś Khrystom. Tak rosjaßni ßo też swodźivnosćź, so ßo tu Abraham khila pched měschnikom, stejazym swonka hnadneho ßluba, hdyž bě wón tola ßam dostojny był, so ßo jemu najwyschsche sjewjenja Bože stachu, hdyž ßo ś nim nowe hospodarśtwo Bože na semi sapočźa, hdyž běsche ßam Bohu, kotryž běsche ßo jemu sjewił, mnohe woktarje natwarił a běsche woprował a ßwjatocźnu Božu ßłužbu postajił.

Tehdom dźesche Sodomśki kral, wuhladawschi, so Abraham dźeßatk Melchisedekej dawa, a teho dla měnjo, so chże Abraham wscho rubjeństwo sa ßwoje kubło showacź, a so njecha prjedawschim wobßedźerjam niczo wróćźićź; Daj mi tola ludźi, žony a druhi wotwjedźeny lud, kubło wśmi ßebi.

Ale Abraham dźesche k Sodomśkemu kralej: Ja poßběhnu ßwojej ruzy k Knjesej, najwyschschemu Bohu, kiž njebeßa a semju wobßedźi — njejßy runje ßłyschał, so je ßo twój rodał, Salemśki kral, tak k njemu wołał a mje w jeho mjenje požohnował? — so wot wschitkeho, schtož je twoje, nochzu wsacź ani nitki, a cźrijowego rjemjeschka, so ty njeby rjekł ani w ßwojej wutrobje, ani k druhim, hdyž mje něko Bóh bóle a bóle požohnuje ś cźaßnymi kuklami a ßo też k temu hischcźe stanje Melchisedekowe požohnowanje: Ja ßym Abrahama wobohacźił.

Abraham sdźerźi ßo wschěch pschißłuschnosćźow napscheczo tym, kotriž hischcźe pched Božim kralestwom stеja, dokelž ßo zyłe Božemu ßłubjenju dowěri; tak je wón snamjo sa tych, kotriž ßu Jesußa Khrystußa dostali.

Sodomjke kubła njejßu ś požohnowanjom sa tebje; duž wotrjekń ßo jich twojeho Boha dla!

Jenož to, schtož ßu młodźeńźy, moji ludźo, sjedli, drje mi njepschiliczićźisch; ale mužojo Aner, Eškol a Mamre, kotriž ßu so mnu schli a na kotrychž ßo nima mój pschikład složowacź, njech wośmu ßwój dźěł wotdobytych kuklow.

Tak stara ßo Abram sa ßwojich pomoznikow, sa kotrychž jeho

pschiczinh njeplacza, hdyž je ßam njeßebicziwy a bohaty, dokelž je s Bohom swjasany.

(Pokracżowanje.)

Wjeßna wójnska khrónika s léta 1870.

(Pokracżowanje.)

Kak francowsczy wojazy ßwojich wyschkow poßluchachu.

Khrónikar to rady njepowjeda, a tola jo dyrbi wupowjedacż; pschetož je wěrno, so bohužel w francowskim wójsku žaneje poßlusch-noscże njeběsche. To drje w prěnich dnjach po pschipowjedżenju wójny pytnycż njeběsche, mějachmy dźě jenož horstku jěsdnych wo wßy, a czi běchu bóle na woppyt hacż na wójnu pschischli. Ale hdyž bě wjazy tyßaz mužich do Froschweilera pschischlo, mój Božo, kajki srudny wobras duchowneje a nabožneje sanjerodżenosćże je ßo nam tehdy posticżil! Hnydom spósnachmy: Tuczi ludźo njejßu ani prěni skhodżeńk sdźělanosćże dozpili, njewjedźa, so wojak njeßmě maschina bycż, ale so dyrbi tež wschědny wojak myßlicż měcż a wjedżecż, wo czim ßo we wójnje jedna. Kóždy wojak dyrbi ßebi prajicż: „Ja ßym žiwy staw na czěle mojeho luda, moje sadźerżenje, moje skutkowanje je jara wažne.“ Ale tuczi wojazy, kiž widźachmy, běchu jenož liczby — kaž ßami prajachu —, ßyra zyroba sa kanony, pour la gloire de la France (sa ßławu Francowskeje). A s tutej załožnej njesdźělanosćżu sjednoczesche ßo moraliska sa-njerodżenosćż. Tajke schlampate liborske waschnje! Žana wojeřska krutosćż, czescż a hordosćż. Dundachu a łazachu wokoło kaž lěni, hubjeni proscherjo, a tute grawoczjiwe złokanje, tute njemdre hracże s khartami! Tu rejenje wschelakich njepóczciwych spěwow! Tute klecże! Dźenßa ßo bischcże hněwam, hdyž na to spominam. — Ale sabudźmy na tajke schpatne spomnjeńki. Tajke wěcki widźisch a ßłyschisch w kóždym wójsku. — Naschee njesboże pak běsche wjetsche. Hdźež je wojak hruby, bjesbóžny, moraliszy shubjeny człowjek, tam njeje žaneje krutosćże, ani ßwěry, ani poßluschnosćże.

Tak daloko běsche s nami pschischlo. Swjatki porjada a nabož-nosćże běchu ßo roswjasałe. Kóždy czinjesche, schtož ßo jemu prawe sdasche. Wschědny wojak dźěsche s łěhwa, hdyž chzysche, a ßo sasso wróczesche, hdyž chzysche. Cetka korporola — ani kuska czesćżowanja, ani njestrowjesche. Běsche-li někajki wukas wudaty — njeměješche žadyn wuschi. Wukas ßo wospjetowasche — wojak ßo ßměješche. Korporola s khostanjom hrozy — wojak sczahuje s ramjenjomaj! Khostanje? Allons donc! (Pójmy tola!) Korporola dźěsche ßwój pucż a sa nim dźěchu klecza a woschczěrjenja — to wón wschitko ßłyschesche a pytny, ale tola ßebi njesměri khostacż, wón njechasche, wón njemóžesche — que voulez - vous? c' est la guerre! (schto chzecże? to je wójna!)

A sawěscże, tajki korporola móže ßo s dostatej czescżu dospołnje spokojicż, pschetož, hlaj, runje pschińdźe tam jeho serżant, a nětko sejhraje jemu runje tak. Tajki serżant drje ßo tež hněwa, ale wón ßebi praji: „Dźenßa wjeczor abo jutje rano chzu ßwojemu lieutenantej runje tak sejhracż — oh, tón dyrbi ßebi to lubicż dacż! Schto ßebi chzecże? Wójna je wójna.“ Njswěrno, to njeje wěricż? A tola je wschitko wěrno. A kaž ßo wojak pschecziwo ßwojemu podwyschkej sadźerżuje, tak sadźerżuja ßo podwyschzy pschecziwo ßwojim wyschkam, a wyschzy pschecziwo ßwojim generalam, a gene-ralojo pschecziwo ßwojemu khěžorej. Nichtó njecha ßwojeho nawjedo-warja poßluchacż. O, hdyž na tajke wobstejnosćże spominam! Kak husto je ßo stało, so ßu wschědni wojazy ßwojich wyschkow nabili!

Pjatk wjeżor (2. augusta) pschiczeżechu Turkojo do nascheje wßy. Wschitzy běchu na nohomaj, so bychu ßebi tutych czornuchow s dalokeje pusczizny wobhladali. Ja dźěch s pschezżelom hejtmanom po wßy. Wschudźom ßo s ludźimi mjerwjesche — wojazy — założna czischczeńza. Duž ßo sta, so mój luby hejtman wschědnemu wojakej na nohu stupi, sta ßo to pschipadnje w měscheńzy. „Schtó kasa Wam, mi na pjatu stupicż? To ßebi njedam lubicż!“ Hejtman mjelcżesche, požrě ßwój hněw, a jako ßo jeho wopraschach: „A tajkeho człowjeka hnydom njesajecże?“ wotmołwi: „Mój knježe — njemóžu to czinicż, jutsje by mi hižo kulku do hłowy tsěliłl.“ Je to móžno? Haj, to je woprawdźita wěrnosćż. Tak daloko běsche s nami pschischlo, so njebu jenož wschitkón porjad, wschitka wyschnosćż wußměchowana, wyschzy dyrbjachu ßo ßwojich ßamych wojakow bojecż; a czasto dosćż ßym ßłyschał: „Tutemu, tamnemu w tutych dnjach póczka do hłowy sleczi.“ A jako běsche pola Weißenburga general Douay padnyl, powjedasche ßo sjawnje, so je jeho francowska kula trjechiła. Nichtó ßo njedźiwasche. Tak běsche ßo tuta hruba njepoßluschnosćż w naschim wójsku sahněsdźiła.

Ale božedla, kak jenož je to wschitko móžno było? Kak móže tajka njepoßluschnosćż nastacż? Stawimy to wucża. Na tutym hłubokim moraliskim sanjerodżenju njejßu francowsczy wyschzy, ani wojazy wina, ale — francowsczy duchowni a kralojo! Francowski wojak wobßedźi, kaž zyły lud, rjane bohate duchowne dary. Hdy by ßo tutón francowski wojak wot dźěczazych lět ßem prawje wu-kubłał, ale jeho starschej, jeho zyrkej a jeho wótczina ßu ßo psche-mało wo njeho starałe. Wón je s rědka schulu woppytał; wot sto wojakow móže 10 abo 20 czitacż a pißacż, druzy njemóža ani to ani tamne. Pola naß móže kóžde dźěczo wjazy. A wot tajkich wojakow chzesch wojeřsku disziplinu žadacż? Schula je podłožk wscheje sdźělanosćże, póczciwosćże, a běda tej zyrkwi, temu krajej, kiž ßo njestara wo dobre wukubłanje ßwojich dźěczi!

Francowski wojak njeje wot doma ßem hubjeńschi, bjesbóžnischi a schpatnischi hacż druzy. Ale schto móže ßebi wón sa to, so je ßo jeho nabožina keklija sczinila a njeje lěpscha hacż pohanstwo. Schto móžesche ßebi wón sa to, so běsche tuta skaženosćż wschitke kola luda wot najwyschschich hacż do najnižschich pschezrała a sa-jědojcżiła? Ně, to njeběsche jeho wina, Bóh swarnuj. Ně, fran-cowski wojak, kajkiž tudy anno 1870 pola naß běsche, běsche srudny, wobżarujomny wupłód zyłeje jeho wótcziny a wón ßebi njeje pschěhracże bitwy na dnju 6. augusta sasłužił, ale czi, kotsiž hischcże dźenßa wulzy bohacże wobdarjeny francowski narod sajědojcża a snicża. —

(Pokracżowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Provinzialne towaŕstwo sa snutskowne mißionstwo mějesche 1. oktobra ßwoju hłownu shromadźisnu w Marczinym wustawje w Budyschinje. Lětnu rosprawu poda knjes sekundarius Häbler s Budyschina. Wón w ßwojej rosprawje na to spominasche, so je towaŕstwo w sańdźenym lěcże psches wschelaku srudobu pscheńcż dyrbjało. Pschedßyda provinzialneho towaŕstwa, knjes hamtski hejtman Hempel skhori, kaž tež wodźeŕ Betlehemskeho wustawa w Wjasońzy, kn. Kriegern. Towaŕstwo je tež wschelake wurjadne dary w sańdźenym lěcże dostało: 500 hriwnow k podpjerje bědnych s Marczineho wustawa w Sohlandźe puschczenych, 600 hriwnow ßo provinzialnemu towaŕstwu pschepodachu, so by je po ßwojim rosßudźe nałožiło. W shromadźisnje rosdźělichu ßo rosdźělomne pjenjesy sa wschelake wustawy snutskowneho mißionstwa. Pschedßyda provinzialneho towaŕstwa knjes hamtski hejtman Hempel ßo ßwojeje khorowatosćże dla sasso s nowa do połodnischeho kraja poda. Duž budźe městopschedßyda towaŕstwa knjes faraŕ ryczeŕ Jakub, kotryž je jeho w poßlednim czaßu sastupował, tež hacż na dalsche naležnosćże wažneho skutka snutskowneho mißionstwa w naschej Łužizy wodźicż.

— Dokelž je wuczeŕska nuſa jara wulka, je sakska wyschnosćż dźěl tych seminaristow, kotsiž ßu w prěnjej rjadowni a bychu hakle po prawym jutry jako kandidatojo do wuczeŕskeho sastojnstwa won stupili, hižo Michała do mnohich wuprósdnjenych městnow póßłało, so by ßo tola najwjetschej nusy wotpomhało. Kaž ßłyschimy, pschińdźe tež do Boschez, hdźež je 2. wuczeŕske město wot ßmjercże kn. wuczerja Kschižana wuprósdnjene, sasso wuczeŕ. Wě ßo, je jara derje, so tam, hdźež dyrbjesche prěni knjes wuczeŕ nětko schtyri rjadownje ßam roswuczowacż, sasso jedyn wuczeŕ pschińdźe, hdyž tež Sserb njeje. Wot teho, so by ßerbski wuczeŕ nětko Michała prjedy do ßłužby stupił, niczo njeßłyschimy. Temu ßo tež dźiwacż njemóžemy, dokelž dźě je tak mało Sserbow na seminarje. Kak budźe naschim ßerbskim schulam pomhane, kotrež ßebi po ßerbskim wuczerju žadaju?

— We wědomostnym pschednoschku, kotryž profeßor Oncken s Gießena poßlednju symu dźerżesche, wón sdźěli, schtož je hacż dotal mało snate, so běchu poßlednje ßłowa fěrschty Bismarka: „Luby Knježe, ja wěrju, pomhaj mojej njewěrje a wsmi mje do twojeho njebjeskeho kralestwa.“ Rjane ßłowo, kotrež nam naschego njesapomniteho kanzlera sasso w błyschczatym ßwětle wěrjazeho kschesczijana pokaže.

— We Speyeru twari ßo wopomnjeńska zyrkej protestazije wot léta 1529. Wot tamneho léta ßem my evangelszy rěkamy protestantojo, to ßu tajzy, kotsiž ßu protestirowali, njeprawemu žadanju napschecziwo stupili a jo wotpokasali. Tehdom běsche ßebi katholski khěžor žadał, so dyrbja ßo evangelszy sjawnje ßwojeje

wěry wotrjekneć. Pschečiwo temule njeprawemu žadanju evangelſzy 1529 w Speyeru ſjawnje wuſtupichu a jo wotwokasachu, prajo, ſchto je to wěz ſwědomuja a ſo ſo w tajkej wězy poddacz njemója, ſchtož jim jich ſwědomuje kaže. K dopomnjeczu na tónle ważny ſkutk, pſches kotryž je ſo naſcha droha evangelſka zyrkej w ſtraſchnym czaſu ſdźerżała, ſo w Speyeru rjana wopomnjenſka zyrkej twari — jako zyrkej něhduſcheje protestazije. Twaříſki wubjerk je zyrkwinu wyſchnoſcz ſatkeje kraſneje zyrkwje proſzyła, ſo by do noweje zyrkwje Lutherowu poſtawu darila. To je wěſcže hódny a nuſny dar do tuteje wopomnjeńſkeje zyrkwje. Sakſke miniſterſtwo je do teho ſwoliło, ſo móża ſo w naſchich woſzadach dary ſa tule Lutherowu poſtawu hromadźecz. To móže ſo ſtacz pſches kollektu, pſches domjazu kollektu abo dobrowólne dary, kaž to kóżde zyrkwinſke prjódſtejeriſtwo wobſamknje. Duž tež lubych Sserbow napominamy, ſo bychu w luboſczi k ſwojej drohej evangelſkej zyrkwi ſwój dar pſchidali.

— Hrabja Waldeſee je do Chiny pſchijěł a wodźeriſtwo wulkomozowſkeho wójſka do rukow wſak. Kaž ſo ſda, njebudźe wójna wjazy dołho tracz, dokelž Chineſojo ſwoju njemóz cząja a měr ſzebi žadaja. Kaježeriſtwa ſzebi žadaja, ſo bychu ſo winowacži khoſtali a chineſiſki khěžor je ſwólniwy do teho ſwolicz, jeno ſo budźe to tež pſchewjeſcz móz pſchečziwo leſczíwej khěžorowej wudowje. Mordarja němſkeho póſzlanza ſ Kettelera ſu popadnyli a wón na ſwoje wotſtudźenje czaka. Pſchecz je jara, ſo njeby wójna pſchedołho traka. Pſchetož wona kraſej wjele płaczi a wulke praſchenje je, hacz budźa Chineſojo ſ zyła ſaneho ſarumanja płaczicz móz. Duž je powſchitkowne pſchecze, ſo by ſo wójna ſ Božej pomozu bórzy ſkónczika.

Jich jandźeljo w njebeſzach widźa to wobliczo mojeho Wótza w njebeſzach.

Matth. 18, 10.

Jako běchu ſo Huſzytojo pod nawjedowanjom Prokopa do Miſchnja nutſ walili a běchu pſchečziwo Němzam dobyczerjo woſtali, woni wupuſczujo a wurubujo pſchečziwo Naumburgej czehnichu. Wobydlerjo Naumburga wjedźo, ſo jich Prokopius woſzebje hidźeſche, wobſamknychu ſo wobaracz. Woni naprawy k ſakitanju czinjachu a jedyn druhemu k khróbłoiczi rěczeſche. Woprawdźe tež Prokop pſches dweju ſajateju burow papjerku do měſta póſzła, na kotrejž piſzane ſtejeſche: „Tym w Naumburgu njedybrbi ſo żana hnada doſtacz.“ Duž ſo Naumburgſzy wobydlerjo na to pſchihotowachu, ſo budźa pſches huěwneho njepſchecżela ſanicżeni.

Tehdom běſche w Naumburgu ſamkar żiwy, ſ mjenom Wylem Wjelk, wot wſchitkich rad widżeny. Wón běſche tehdom runje jako wodźeř wuſwoleny a wunmyſłli ſzebi ſczěhowazu myſł: Starſchi dyrbja ſwoje dźěczi pſchichodnu dźeń běke ſmjertne koſchle wobleczi a jim do njepſchecżelſkeho lěhwa hicz dacz, ſo bychu pſched wójwodu na kolena padnyli. Dźěczi budźe Bóh wobarnowacz a móżno je, ſo ſo pſches nje zykemu měſtu hnada doſtanje. Hdyž běchu měſchczenjo do teho ſwolili, ſo wón ſam k Prokopej poda a proſchesche wo wotſtorczenje nadděha wo jedyn dźeń. Wón wot Prokopa papjerku ſobu pſchinjeſze, na kotrejž ſtejeſche: „Tebi je hacz do jutſſicheho dnja czaſ k rosmyſłenju.“

Na poſtajenym dnju dyrbjachu wſchitke dźěczi měſta, kotrež njeběchu pſches 14 a niz nižſe 7 lět ſtare, ſo pſched radnej thěžu ſhromadźiczi, 238 hólzow a 321 holzow. Dźěczom bu pſchikaſane, ſo dyrbja, hdyž do lěhwa pſchińdu, ſ rukomaj k njebeſzam poſzběhnjenymaj dele padnyczi a wołaczi: „Hnadu! Hnadu!“ To dyrbjachu tak dołho czinicz, hacz ſo nad nami njeſzmiła. Jeli ſo pak bychu njepſchecżeljo ſzurowi byli, potom dyrbjaſe ſwoje dołhe ſmjertne koſchle wotpinyczi a ſwoje ſchije jim podacz a ſo moricz dacz. Tak wone woteńdźechu a jich jandźeljo ſ nimi.

Starſchi běchu mjes tym we wulkej ſtaroſczi wo ſwoje dźěczi. Maczerje dźěchu ſa nimi hacz na měſto, hdźež móżachu wſchitko pſchewidźecz. Jako běchu dźěczi bjes teho, ſo by jim ſchtó wobarał, do njepſchecżelſkeho lěhwa pſchiſchli a pſched wójwodu dowjedźene, ſzebi tón w ſpoczatku tu wěz roſzaſznicz njemóżeſche. Dźěczi czinjachu, kaž běſche wotrěczane, wone padżechu na kolena a wołachu: „Hnadu! Hnadu!“ Prokop běſche hunty, wón pſchikaſa dźěczom ſ měrom byczi a wójnſku radu dżerżeſche a ſa poł hodźiny da wón tym dźěczom tu wěſtoſcz, ſo ſo jim jow żaneje tſchiwdy njeſtanje. Potom po herzow póſzła, k temu da wino, wiſchnje a druhe pichinjeſcz a ſo ſe ſwojimi roſzkaſowarjemi ſzrjedźa mjes dźěczi ſydźe, kotrež něſko wjeſzele wokoło njeho rejwachu a ſpěwachu.

Wjeczor dźěczi ſaſzo prjecz czehnichu. Pſchi wrotach dyrbjachu wołacz: „Viktoria Huſſiata!“ Měſchczanam da wón pſches nje prajicz, ſo jim żaneho łubła njebjerje. W nozy ſwoje lěhwo wołkama a rano żadyn njepſchecżel wjazy widźecz njeběſche.

Wulke běſche wjeſzele w měſcze. Miſchtr Wjelk doſta dar wot 200 ſchěſznakow a poſtaji ſo k dopomnjeczu na tole wuthowanje lětnje 28. julija ſwjeczicz. Dźěczi dyrbjachu w czaſu łóżde léto na měſtno lěhwa czahnycz a buchu ſe ſadom a druhim ſwjeſzelenjom ſwjeſzeleni. S herzami czehnichu won a nuts a wołachu: „Viktoria Huſſiata!“

Schto ſu woni widźeli w twojim domje?

2 Kral. 20, 12—14.

Kſcheſczijanſka knjeni mějeſche woſzebnych hoſczi, kotſiž někotre dny w jeje domje pſchebywachu a kotrymž po móżnoſczi wſcho ſpodobne ſczini. Wona da wſchemu hicz a da wot teho, ſchtož jeje wutrobu ſ radoſczu napjelni, po móżnoſczi mało pytnyczi, tak ſo wo kſcheſczijanſkich wězach njepowjedaſche, tak ſo tež wot domjazych lubowana domjaza nutrnoſcz njedźerżeſche. Sswědomje wſchak knjenju hrjebaſche, ale wona pytaſche ſo ſ tym ſměrowacz, ſo njeſzmě ſo hinak ſmyſłenym wěra namjowacz. Ale ſwědomje ſo pſchi tym ſměrowacz njechaſche. Njeběſche jeje njelečenje tež ſwědczenje? Njeběſche to Pětrowy ſkutk, ſapręcze? Duž wſa knjeni, hdyž běchu hoſczo woteſchli, ſwoju bibliju, a wocżiniwſchi trjechi na 2 Kral. 20. A praſchenje w 15. ſchtuczży jej pſchikryczе wot wocżow wſa: „Schto ſu widźeli w twojim domje?“ Wſchitko widźenja hódne, wſchitke drohotnoſcze, wſchitke pokłady, wſchitke dopomnjeńſki, wſchitke wobrazy a meble atd., ale wo najwjetſchim pokkadźe ſwojeho doma, wo Božim ſłowje a wo wěrje do njeho njeběſche ſwojim hoſczom niczo pytnyczi daka. Wona ſo ſwojeje bojaſliwoſcze haňbowaſche. Wona ſo dopomni na ſtaw naſcheje wěry, kotryž ſo tak jara łohko ſabudźe a ſakomdźi, ſo mamy ſwoju wěru pſched człowjekami wuſnacz. Duž ſłubi ſwojemu Bohu, ſo wot nětka ſwojeho ſbóżnika pſched ludźimi pójnaje a ſwojemu ſwětku ſo ſwěczicz da. A ſchto je kónz tehole podawka? Tón móża ſzebi naſchi lubi czitarjo ſami napiſzacz. A woni budźa to czinicz, hdyž woni pomjenowany ſtaw, 2 Kral. 20, czitaja w ſwětle noweho teſtamenta Mat. 10, 32, Luk. 12, 8 a Rom. 10, 9—10.

Kruſchki a truzki.

Kak wſchelaka je wokanza:
„Na ſad! na ſad!“ a „do prědka!“
A hdyž ſo pranje pſchi ſwětli
Tu pſchicżiń wſchelka rospomni,
To kóżdy plecze prawiſna,
Kiž jom' najlépje poſłuża.

* * *

Na ſboże twaricz, błaſnoſcz je,
Tu kóſtka wſchelko panje;
Schtož njemyſłiſch, to najſkerje
A runje won ſo ſtanje!

* * *

Najprěńſchi korjeń wſcheho ſkeho
Wot ſpoczatka hacz do kónza,
Wón rěka: kłud a njewěra.

Hudanczka.

Kotry pěkny muž ma na ſwěcze helu?
[Kotrež ma ſu joun.]

Kotry kuſzt żeleſa rospraja kóżdźnikej na morjach pucze?
[Tamoma ako magnetowa ſcobka.]

Hdy móża ſo ludźo na morju picza ſtradacz?
[Gdyž jim pichńa wodo je ſłuboro nawkaſa.]

Kotre mkyny ſteja ſ wjetſcha ſ měrom?
[Sthofelowe mkyny.]

Samolwitý redaktor: farar Góleč w Budyſchinku. Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 42.
21. okt.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihicżischczéni w Budyschinje a ßu tam dostacż sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

19. njedźela po ßwj. Trojizy.

Ef. 4, 22—24.

„Dha wotpołożcże po prěńschim waschnju teho stareho cżłowjeka, kiż psches jebate lóschty ßo skasy; wobnowcże ßo pak w Duchu ßwojeje myßle a wobleczcże ßo teho noweho cżłowjeka, kotryż po Boßy stworjeny je we wěrnej prawdoßcżi a ßwjatoßcżi.“

To je prawy hlowny a mózny schpruch, każ Luther praji. Wy schulske dźěcżi, wy konfirmandojo a wschitzy, kiż něhdy tajzy běschcże, scże jedyn każ druhi tole Boże ßłowo ſ hłowy nawukli. Pschetož jako bě wam w prěnim artiklu pokasane: schtož rěka Bóh stwori cżłowjeka ßebi k podomnoßcżi, k podomnoßcżi na Boha stwori wón jeho, dopomnichu waß wucżerjo na to, so je Khrystuß ſ nowa warbował, schtož bě Hadamowa wina kasyła, a so móżemy my jeniczży na tym w ßwjatej kschcżenizy wobnowjenym Bożim snamjenju ßebi myßlicż a pytnycż, kak sbóżny bě něhdy cżłowjekow prěnjotny schtant w paradisu. Nasch schpruch je wam potom pschi wucżbje wo ßwjatej kschcżenizy saßo pched duschu stupił w tym praschenju: schto ma tajke ſ wodu kschcżenje na ßebi? Tam ßebi tón Knjes wot waß żadasche, so byschcże stareho Hadama podtepili, snamjo noweho cżłowjeka pak w ßebi pschekraßnili. Haj, wy lubi kschcżijenjo wschitzy, tak husto hacż dźewjatnata njedźela po ßwj. Trojizy pschikhadźuje, je wam też nasch tekst saßo a saßo do ßwědomnja a do wutroby płodźeny. Duż dyrbjeli my jón prawje snacż a po nim cżinicż. Ale na tym hischcże jara wjele pobrachuje, pschetož cżeżki, wulki a ßwjaty je thumscht, ßebje ßameho ßo wußlez a Khrystußa ßo woblez.

Na to pak dże nasch tekst.

Pschetož schto pische ßwjaty japoschtoł? Dha wotpołożcże po prěńschim waschnju teho stareho cżłowjeka, Ach, twojeho stareho cżłowjeka njesnajesch ani prawje. Na najwyschsche mjersasch ßo na njeho, hdyż je něschto hłupeho cżinił a tebi psches to schkodu naczinił. Twojeho stareho cżłowjeka njehidźisch ſ wutrobu, ale dżeržisch jeho sa njewinowateho a lubosćże hódneho, sa duschneho a sprawneho. Kak by dha tebi do myßlow pschischło, ßo jeho wußlez? Ssuknju, kotruż masch po twojej myßli sa rjanu, njecżißnjesch prjecż, ale wobkhowasch ju. Teho dla pschindźe też, so bohu żel we wjele wězach pschezo tón stary a ßamy wostanjesch, so wschè twoje njepocżinki, kotreż hijo w młodosćżi nan a macż na tebi wustajischtaj, hischcże nětk, hdyż ßy muż, żonu a dźěcżi mjersaja a cżwiluja. Haj, hischcże wjazy. Schtož wschědnje njewotpołożuje stareho cżłowjeka, tón budże ßo pschezo bóle ſ jebatymi lóschtami skasycż. Duż ßo stawa, so móżeja hrěschnizy w ßwojich hrěchach sestaricż a seschědźiwicż.

Woni ßu potom ſ dołhim swucżowanjom na hrěch podobni na twjerdy dub, kiż njemóże ßo wjazy shibowacż, ani cżahnycż, ale kiż móże jeno ßekera prawego ßudnika w ßwojim cżaßu wotrubacż.

Duž dźenß, tak dołho hacź je cźaß, sapočźú wotpołožicź stareho cźłowjeka a wojuj prawje! Njedaj ženemu ranju saßwitacź, hdźež ßo pschi wobnowjenju twojeho kschcźeńskeho ßluba njewotrjeknjesch staremu cźłowjekej; njedaj žanej nozy cźe pschikrywacź, bjes teho, so njewuplějesch we wutrobnym roskacźu narosćźene cźernje a wóstу!

Ale kak ma to ßo stacź? Wschak dyrbi móz w tebi bycź, pschezo cźerstwa a pschezo khrobla, kotraž tule wójnu njesprózniwje sapočźnje a wuwjedźe. Duž pische ßwjaty japoschtoł: Wobnowcźe ßo w Duchu ßwojeje myßle. Nasche myßle ßu prawidło nascheho žiwjenja. Kajkež je smyßleuje, tak duje wětr. Wscho na tym leži, so pschezo prawu myßl, to je jaßny rosom wo słym a dobrym, ßwjate wotpohladanje jeniczźy sa njebjeßami stejecź, dospołnu a swółniwu poßłuchnosćź pschećźiwo Božej woli, horze žadanje po tym, schtož je horjekach, we wutrobje masch. Ale kaž rěka wodu ßama se ßebje nima, ale se žórła, tak tež ty ßam w ßebi tajke duchowne žiwjenje nimasch, ale dyrbisch jo wsacź, hdźež ßo žórli, mjennjcy s Jesuša, psches ßwjateho Ducha w ßłowje a sakramencźe. Schtóž je s Jesußom žiwy, tón dostanje jeho myßle. A jeno tajkemu móže wschitko pschinjesćź, hdyž ßo jemu prěduje: wotpołož stareho cźłowjeka a swoblek ßo noweho cźłowjeka, to je Khrystuša, kiž je po Bosy stworjeny we wěcźnej prawdosćźi a ßwjatosćźi. Daj ßebi prajicź, nichtó njeje nihdy Boże ßamßne snamjo widźiť, ale wschak wěmy, so ßu te tři poczźinki: ßwjatosćź, prawdosćź a wěrnosćź, najwažnische schtuki w Božim snamjenju, a schtóž ma te tři na ßebi, tón je k Božej podomnosćźi wobnowjeny. Ale hdyž je hižo psches ßwjatu kschcźenizu Boža podomnosćź w naß wobnowjena, dha ma ßo j njej kaž j marmorowym pomnikom, kotryž chze mischtr je ßwojim błóžkom wobdźěłacź: pschezo jaßnischo a podomnischo na teho, kotrehož dyrbi pomnik pschedstojicź, wndźěła wón wscho, hacź je dokonjane. Haj, psches wobkhad w modlitwje je sbóžnikom dyrbimy my ßo do jeho snamjenja pschekraßnicź wot jeneje kraßnosćźe k druhej, hacź wón budźe tam wscho na naß a w naß nowe cźinicź a my budźemy jemu runi a jeho widźecź, kajkiž wón je.

O wěcźne ßwětło, wobnow mje,
A twoje wobliczo njech je
Mi ßwětłosćź, kiž mje rosßwěcźi
A moju duschu napjelni. (198, 1.)

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadendźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitař „Pomhaj Bóh-a“.

1. knihi Móisaßowe.

(Potracźowanje.)

15. staw.

Abrahamowa wěra a prawdosćź dostanjetej khwalbu.

I. Schtucźka 1—11. Jako po wójnjskich strochach nowe Boże wobkrucźenje Abrahamej schkit pschilubi, dha wusna ßo ßwojeje hórkeje bolosćźe, so nima žaneho dźěsćźa a so ma teho dla wotrocźk wschć jeho kubła namrěcź, ma-li žohnowanje wostacź w jeho domje. Tela Bóh ßlubi jemu cźélneho herbu, a Abraham wěrjesche tutemu ßłowu bjeje wscheho dwělowanja. Sa cźaßy kabłanja a kłabeje wěry wuproßy ßebi pak snamjo ßwojeho ßlubjenja, kaž je Bóh prjedy Noachej tuczel dał. Ale wschehomózny Bóh pokhili ßo ßwulkej mikosćźu hischcźe dale: wón ßwjasa ßwjatocźnje ßwjakt kaž běšche to mjes ludami s woprowanjom waschnje; tak běšche ßo ßmjertnemu cźłowjekej woprawdźe ßwjasał; a něto wotkrnje jemu nowe, krucźische wuhlady do pschichoda ßwojich potomnikow.

Abraham běšche mnohe khrobłosćźe a njeßebicźnosćźe pokasał, dha sta ßo, so pschiňdźe sa njeho cźaß ßnutskowneho sprytowanja. Tak ßedźische ras psched wicźorom sam w ßwojim stanje a trudne myßle jeho krjudowachu. Tehdy ßo jemu Knjesowe ßłowo we widźenju dosta. Hdyž běšche ßo zyle do ßwojich myßlow samyßlił, shubichu ßo jemu dale a bóle swonkowne myßle, so nicźo wjozy njewidźesche a njeßtyschesche ani wokoło ani póbla ßebje, sa to pak ßo jemu snutskowne myßle wotewrichu a jeho ducha wón wuhlada s duchownym wócźom Knjesa, kotryž běšche ßo jemu hižo wospjet sjewił, a wukstyscha j duchownym wuchom jeho ßłowa. Knjes pak, kotryž je doma w khlubinach nascheje wutroby, a kotryž pohlada do najpotajnischich kucźikow nascheho bycźa, jemu na cźiche sforžby a praschenja jeho dusche wotmolwi prajizy: Njeboj ßo, Abrahamje, ja ßym twój schkit a twoja jara wulka mßda.

Tajzy ßmy my cźłowjekojo: druhdy ßmy my wjeßeli a spokojeni, jako bychmy ßedźeli w njebju mjes ßwjatymi janďźelemi, a bórły saßo ßmy srudni, jako bychmy khodźili tyßaz mil pod semju; druhdy ßwój pokoj w najßaßischej ßwězy wohladamy, a bórły ßmy wscho sabyli a nascha myßl ßo salhowa do cźémnych, cźornych mróczełow.

Abrahama je sawěsćźe srudźiło, so ßo jemu na jenej stronje Boža hnada tak wulkotnje sjewi a so běšche Boże žohnowanje, jemu spožcźene, tak widźomne, so pak mějesche na druhej stronje pschezo hischcźe na to cźakacź, schtož by jemu najłubische a najkhmańsche błyke: ßyna ßwojeho cźěła a herbu ßwojich łubkow. Póbla teho ßestarischtej ßo Abraham a jeho mandźelska dźeń a bóle a móžnosćź, so ßo jemu najhorzische pożadanje dopjelni, ßdalowasche ßo dźeń a bóle. Tenu wschemu wón njemóžesche dorosumicź.

Schtož nikomu njemóžesch wupowjedacź, to wupowjedaj Bohu: wón ßłyschi sdychowanja twojeje dusche a potajne skorźenja twojeje wutroby. Wón njeje nihdy daloko, steji stajnje pschi tebi a wułyschi bórły a rady, schtož khudy cźłowjek prosy: Duž spokoj ßo!

Njebědź ßo pschichoda dla ani se stykkuwnymi myßlemi ani s dwělowanjemi, hacź ßo cźi date ßlubjenje teš dostanje! Njejßy ty hakle njedawno we wojowanju s Kedor Laomerom shonił, kajki wěsty schkit a kak mózna bróń pschećźiwo swonkownym njepschećźelam cźi ßym? hewak by ßo cźi móhło srudnje sońcź: wulke bě jeho wójsko a khmany na wójnu a swucźemy na wójnu běšche wón ßam! A njejßy ßo ßam wusnał, hdyž je tebi Sodomiki kral mnohe łubka poruczźił, ty masch ßwoju mßdu hižo s tym, so ßym ja s twojim pschećźelom, a so ßym tebje pschijał do ßwojeho towaršstwa, a so masch teho dla wschu druhu mßdu sa ßnadnu a so ßo jeje łubje rad wßdasch? Duž wjmi dha mje a ßłowo mojeho ßluba teš sa schkit pschećźiwo twojim snutskownym njepschećźelam, pschećźiwo myßlam, kotrež cźe žern we wutrobje, a kotrychž dla masch ßo bědźicź s dwělowanjom, a spokoj ßo sa cźaß, so hischcźe žaneho ßyna nimasch, s tym, so ßym ja twój! njech ßym ja tebi wjazy a drohotnischi, dyžli wschě dźěcźi a dźěcźidźěcźi, sa kotrymiž ßo roshladujesch se žedźenjom.

Schtóž Boha łubuje, teho najwoßebnischa mßda je, so Bóh jeho saßo łubuje.

Pschi tamnych Božich ßłowach spósna Abraham hakle prawje ßwoju srudobu, kotruž běšche dotal do wutroby sawrjek. Pschepjełnjene wody ßo bjese wscheho pschestacźa s dusche wulivachu, jako by hacźenjo ßo rostorhnyło, a tak wotmolwi na Knjesowe łubosne ßłowo nimale hněwny: Knježe, Knježe, schto chzesch mi dacź? schto pomha, so skopisch wschě ßlubjenja na mnje, hdyž tola nichtón njemóže namrěcź twoje hnadne žohnowanje po mni? Ja nimam dźěcźi; ale tajkim ludźom, kotrež namrěwjstwa nimaja, wobradźisch dźěcźi; mój domowy sastojnik na pschikład ma ßyna, tutón Elieser s Damaßkuša; kaž ßo mi nimale sda, ma tón bycź s mojim herbu.

Bjes dwěla běšche Abraham Eliesera łupił, hdyž cźehnjesche psches Syrisku do Kananejskeho kraja.

Abraham pomyßli ßebi: Najprjedy mějach ßo dźělicź wot ßwojeho wótzneho doma, potom mějach ßo dźělicź wot Lota, a runje po tutym dźělenju wot Lota je mi Bóh wobeßje ßlubił, so budźe Kananejski kraj mój kraj; tak dha njemóže bycź Boże wotpohladanje, so by ßo dostało moje namrěwjstwo a žohnowanje na nim wotpocźowaße mojim pschiwußnym, ale ja mam pschijecź ßwojeho prěnjeho wotrocźka sa ßwojeho ßyna. Duž dźesche Abraham dale: Hlaj, ty mi njejßy ßymjenja dał a mi drje teš žane wjazy

njewobradźišch, a hlaj, ja ßym hotowy, so ßo spokoju ſ tym, so žaneho dźěćsja nimam; mojeho wotročkowy ßyn — wschak je to tola twoja wola, budźe mój herba.

Abraham je tu wschu starosć a wschu krjudu ſe ßwojeje wutroby, kotrejež ßo wjazy dowobarać njewjedźesche, pschedh Bohom wußypał. Stajnje wschak je lěpje, hdyž ßwoju nusu a starosć Knjesej do mjeswocza wuskorźišch a ſ nim ßamym ßebi radu składujesch, dyžli so ſa Bohom morkotasch a so ßo do srudoby, kotraž duschu tyschi, sarjesch. Nad tymi, kotříž takle čźinja, dobudźe bórsy spytowanje, saßydli ßo w jich wutrobje a storczi jich do skaženja. Kotříž pak Božej wutrobje wuskorza, schtož jich srudźi, tyschi a spytuje, tym wupomha Bóh pšches ßwojeho ducha a wuwjedźe jich ſ bludnych puczow, na kotrež ßu jich myßle ſe starosczemi wobcześeżene dowjedźe.

(Pokraczowanje.)

Wješna wójnska khronika ſ lěta 1870.

(Pokraczowanje.)

Prěni pößli bitwy.

Na dnju 6. augusta rano wokoło schtyrjoch ßkyschachmy prěni krócź ſ kanonami tšělecź. Nichtó njewjedźesche, hacź běchu to nasche franzowße abo němiße. Ale kajfi sacźišchcź čźinjesche tute hrimanje kanonow na nasch zyku lud! „Něčko ßo sapoczina, něčko pschindźe cźeźka hodźina. Schto ßo stanje? Je dha to móžno? Ně, nihdy nanihdy njebohchmy ßo teho nadźijeli, so je njepschecźel tak blijko, tak blijko .... Bitwa potajkim, bitwa tudy pola Fröschweilera — my ßmy sajecźi .... Wulki Božo w njebeßach, ßmil ßo nad nami!“ Tak žałosćźi ßo pšches zyku wjeß. — „Woni du, woni du, luby Jesu! hdźe cźěkamy, schto sapoczinjemy?“ tak ßtona ßo we wschitkich domach a dworach. — Też w mojim domje je ßamy ßtrach a ßtyk. „Hdźe cźěkamy? Schto budźe ſ naschimi dźěćźimi, ſ zyłej naschej nadobu?“ Wobroczu ßo na naschejho lěkarja Sarałßina, ſ kotrymž ßym ßo ßpischecźelił. „Prajcźe mi prawdu, ßu to pößli woprawdźiteje bitwy?“ — „Haj, dźenßa ßwita cźeźki dźeń.“ — Nětk njetrjebamy wjazy dwělowacź. Boże hrimanje ßo pichibliżuje, Boża ruka leži cźeźko nad naschej wßu, nad naschej wótcźinu. O, kak pukoze mi wutroba, tak ßtyßknimje! Hdźe jenož chzemy? Njeßmy hischcźe ſ zyła niczo ßhowali! Doma leža pjenjesy ſa nowotwar zyrkwje . . . tam ßu też moje nalutowane pjenjesy, wschitke moje dobre knihi. — A hdźe dha masch drastu, rubiśchka, ßlěborne schtlě a čźizy . . . njeßy dha hischcźe niczo frumowaka? Njechamy wschitko do pinzy njesćź, abo do kólnje abo kuchinje? Dźi, ßhowaj jo, sarjj do sahrody .... Njeßkyschich dha? — SShowaj ty! . . . . ja njewěm . . . ja njewěrju nikomu — to nam tola niczo njepomha! Cźakaj, wěm městno, tam jo wěscźe njepytaja. Pój, kwataj, wßmi wschitko a jo . . . tam . . . hlaj tam . . . ßhowaj, sarjj jo do hnoja . . . kwataj, wurjj dźěru a nuts ſe wschitkimi wězami . . . tam derje leži . . . Ale nowa pjerschcź, mokry hnój . . . njemóžesch to pytnycź? — Njeje naß nichtó widźał? — Hlaj, tam horjeka ßu wichitke wokna wotewrjene . . . cźi ludźo tam ßu naju ßnano widźeli. My to njeßměmy tudy wostajicź . . . To ßo pscheradźi — ßo nam kranje. Rośmjetaj hnój ßaßo, wßmi ßaßo wschitko . . . kwataj ſ nim prjecź, do jßtwy . . . Wschudźom ßo ſ ludźimi mjerwi. — Luby ßóßniko! Tu hischcźe wobaj stejimoj, zyle pokłuschenaj, poraženaj, potulenaj a płakamoj, žałosćźimoj a ßtonamoj, a chzemoj wschitko ßhowacź — a tola žadyn ßo njehiba a wschitko leži, hdźež leži. Prußzy wojazy ßu hižo w tamnym dole — pößłuchaj, ßaßo ßo tšěli . . . Nasch lěkař Sarałßin pschezo bóle sbłěndje . . . . „Knjes doktor, hdźe chzecźe?“ — „Budźcźe jenož ßměrom. Pschindu ßaßo!“ — „Haj, ßměrom! Wy chzecźe naß wopuschcźicź!“ — Sawěscźe. Wón wopaßa ßo ſ mjeczom, tykny ßwoju pißtoliju do paßa, ßawda nam ruku prajiwßchi božemjc. Móžesch ßebi něschto žałosnische myßlicź? — Tu pschezo hischcźe stejimoj, a wonka žołmi a mjerwi ßo ſ ludźimi a wojakam. Njewěmy ßebi žaneje žiweje rady. Božedla, schto chzemy jenož sapoczecź? Chzemy do pinzy hicź? abo do hródźe? abo do bróżnje? Pšched mojimaj wocźomaj ßo cźmi . . . Něčko njeßměsch wo ßwoje wězy płakacź, abo chzemy cźěkacź do druheje wßy. — Haj, hdyž pak ßo dnzy po puczu njeßboże ßtanje! . . . wbohe dźěćźi njemóža běžecź. — Tam też wjazy njedóńdźemy, dyrbimy wostacź. Ale wo ßtwje njemóžemy wostacź . . . Wěsch ty, schto? Wßmi naju dźěćźi a dźi ſ nimi do hroda; ßnjemi hrabinka cźi wěscźe praji, schto masch cźinicź . . . Dźi, kwataj! ja doma wostanu, doniž budźe mi móžno, potom pschiidu k wam. SSsedma hodźina je wotbika. Lěkař Sarałßin ßo wróćźi. „Schto chzecźe?“ „Dźenßa budźe krawny dźeń!“ Wón praji ßwojim młodym lěkarjam: „Hejda, hołzy, njebojcźe ßo, sadźerżcźe ßo, jako žane granaty lětaße njebychu! A potom ke mni: „Knjes farař, my trjebamy zyrkej; wschitke kawki dyrbja ſ zyrkwje, a potom ma ßo do njeje telko ßkowy nanoßycź, hacź je móžno.“ Ja ſ nim do zyrkwje du. Spěschnje ßo wschitke kawki wunjeßu a zyły rum ßo ſe ßymu pokladźe. To ßame stanje ßo też we schuli. Wschitko woła a howri. Wojazy cźahnu ſ hudźbu psches wjeß ſ njeličźomnymi cźrjódami, Turkojo ßo hromadźa, sapoczinu helike wokanje a cźěrja do bitwy. Wróćźu ßo domoj. Wrota ßo ßamkni. Saßo ßo ſ kanonami tšěla. Na dobo ßo ſa wrotami klepa, ßo hrimoze a ßo kleje; François, François, mon Solferino, mon Solferino! l' ennemi est là! (Franko, mój fóń Solferino, njepschecźel tu je!) Cźeho dla ßu wrota sawrjene? Schto ma to rěkacź? — Pschihwatam, proschu wo wodacźe; François ßhwata do hródźe, wunjedźe ßwojeho konja, pschepoda jo ßwojemu wyschkej, kiž hnydom prjecź jěcha kaž wichor. — Ja też saßo na dróhu du. Tu widźu marschala, a pola njeho je zyła cźrjóda generalow. Wschitzy ßu na konju a w pyschnej drascźe. tajzy khutni, tajzy błědźi, tajzy ßwjatocźni . . . . Mój Božo, kajfi wulki njesapomnity wokomik! Rěcźa mjeß ßobu njeměrnje, ważnje . . . poruczą wukasy; jěchaja tam a ßem. — Něčko jěcha tež marschal do bitwy! Jěchaj ſ Bohom, rjeko, ty hrajesch ſ wożudom ßwojeho khežora! Ale general Duccot je tu ße ßwojimi wyschkami wostał. Wón ßo krucze woprascha, hacź jeho nichtó njecha na wězu dowjesćź. Dźěch ſ nim horje na wězu. Shladowachmoj do wokolimy. Tam sady, na tamnych hórkach steja cźorne cźrjódy njepschecźelow. Tam, haj hladaj, tam we tych cźrjódach ßo hiba, pschezo bliże ßo hiba, pomaku ale pschezo bliże . . . saßo sabłukuju, ßo sahrima . . . . Bojosćź naju łoji na wyßokej wěži; dźemoj saßo dele. Kłóżby ſ naju mjelcźi. Na wobliczu generala Duccota pak widźu ßamu starosćź a ßtyßknosćź. Ssynje ßo na ßwojeho konja a jěcha ſ ßwojemu regimentej. Je na poł woßnich. Bitwa je ßo sapoczała.

(Pokraczowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Srudna powjesćź psches zyły Sakßki kraj bźe, so je kral Albert na ßwoje stare cźěrpjenje ſ nowa ßhorił a so je ßamo do njemozy padnył. Wßchón lud nascheho wótzneho kraja tule powjesćź ſ wulkej srudobu ßkyschi a ßo ßjednocźi w tej nutrnej prośtwje: „Bóh luby Knjes chzył jemu bórsy ßaßo wotkhoricź dacź a jeho dołho hischcźe sdźerżecź naschemu wótznemu krajej a jeho ludej, kiž jeho ſ zyłej wutrobu lubuje a cźeßcźi.“

— Nowy ßerbßki bibliśi pucźmk ßo cźißchcźi. Tón krócź je jón ſa cźißchcź pschihotował kn. farař Matef-Bartßi. Wón budźe w prawym cźaßu hotowy a SSserbja jón dostanu. Ssobustawy nascheho lutherßkeho knihowneho towaßtwa jón darmo dostanu kaž ßtajnje. Druhy pak mója ßebi też tu ważnu knižku, kotraž nam kóżdje rjane ßłowo ße ßwjateho pißma ßobu da, ſa 10 np. kupicź. Knjeza duchowni směja ju na pschedań, hdyž je wuschła nehdźe w měßazu dezembru. Też pola knjesa Ssmolerja w Budyßchinje budźe wona dostacź.

— K Budyßkemu nasymßkemu hermankej wuródźe też ßaßo nasch pscheczel ßerbßkich domow — ßerbßka protyka: „Pschedźenak“. Kaž kóżdje lěto ßo wón też lětßa ßaßo rjenje ßpißany a derje wuhotowany ſ rjanymi wobrasami do nascheho ßerbßkeho luda nastaji. Wón ma po wßchém ßerbßkim kraju ßwojich dobrych pschecźelow a ßebi wěscźe lěto a wjazy pschecźelow dobudźe. Wěscźe ßo nam w naschim cźaßu do ßyteje wole dosćź němßkich wschelakich protykow poßkicźuje, ale my SSserbja wěmy, so žana němßka protyka tajka dobra njeje kaž nasch ßerbßki „Pschedźenak“. Do ßerbßkeho doma ßłuschcźa ßerbßka protyka, ßłuschcźa nasch Pschedźenak a to njeje prawy ßerbßki dom, hdźež wón pobrachuje a hdźež němßka protyka na scźěnje wißa. Dostacź budźe ßerbßka protyka pola kn. Ssmolerja w Budyßchinje kaž też we wschěch pschedawarńjach „SSserbßkich Nowin“ na wßach a wona wuródźe kóńz tuteho měßaza.

— Sańdźenu póndźelu mějesche ßo we Wósßborku poßwjecźenje krala Albertowego wußtawa, domißny ßa dźěćźi, hdźež małe dźěćźi khudych dźěćacźeßtich ludźi roswucźenje a hladanje namakaja w tym cźaßu, hdźež ßu ßtarßchi na dźěle. Wobdźělenje na ßwjedźenju běßche bohate. Po wuspěchanju khěrluscha: „Khwal teho

Knjesa, moja duscha, měješche knjes farař Garbař ſ Kotez, jako ſaſtarař Wóſporkſkeho wuprósdnjeneho farſkeho města, posběhowazu rěcž, w kotrejž na wažnosć noweho wustawa pokaſa. Knjes měſchčanoſta Faſold postrowi cžeſtnych hoſcži, kn. tajneho zyrkwinſkeho radžicjela Kellera a hamtſkeho hejtmana ſ Karlowitz, kaž tež ſaſtupjerjow města a towaršſtwow a dźěli, jo je ſa wodžeńku nowebo wustawa pomjenowana knježna Wenza ſ Makeho Wjelkowa. Kralej Albertej běſche ſo ſcžěhowazy telegram póſłał: „Waſchej Majeſtoſći wupraji wobydleńſtwo ſwěrneho města Wósborka k wotewrjenju dźěćazeje domiſny krala Albertowebo wustawa najpodwolniſche poczeſćowanje.“ Wot jeho Majeſtoſćje je tež hnadne wotmolwjenje tón ſamy dźeń pſchiſchło. Po ſtikróćnej ſławje na jeho Majeſtoſć krala Alberta ſo po wuſpěwanju khěrluſcha: „Njech Bohu dźakuje“ poſběhowaza ſwjatocžnoſć ſkónczi. Njech tónle nowy wustaw ſnutskowneho miſionſtwa w naſchej Łužizy pſches Božu hnadu bohate duchowne płody žněje na tych młodych duſchach, ſo bychu ſo wobtwjerdźiłe w luboſći k temu ſóožnikej a twjerdźe ſtejake we wichorach žiwjenja.

— W Kubſchizach ſo w bliźſchich dnjach ſaſtaniſchcžo ſa tworowe cžaſy wotewri. To budźe ſa wokolnosć Kubſchiz wažne a wužitne, hdźež dyrbjachu hacž dotal do Budyſchina na tworowe ſaſtaniſchcžo abo do Pomorz jěſdźicž, hdyž něſchto wotpóſłachu abo doſtachu.

— Towaršſtwo k ſdźerżenju ſtarožitnych pomnikow w Saſkej je tež wo naſchim ſtarožławnym měſcje Budyſchinje wuradźiło. Wone je ſo na měſcjanſku radu wobroczilo, ſo bychu ſo tola ſ najmjenſcha te ſbytki ſtarych měſcjanſkich murjow, kiž ſu hiſchcže woſtałe, ſdźerżałe jako pomnik ſtareho cžaſa. Měſchčanſka rada je tež temule žadanju pſchihłoſowała a chže ſo po ſwojich mozach ſa to ſtaraćž. Towaršſtwo ma wěſcje khwalobny nadawk w naſchim cžaſu, hdźež wjele ludźi na to dźe, wſcho ſtare wotſtronicž a na to něſchto po nowej móbže ſtajicž. To nowe ſzebi někto ſame khwalbu rjanoſćje žada, a hdyž tež wocžam rjany pižany wobras pokaſuje, ſo tola praſcha, hacž to ſtare, kotrež nam předowanje ſe ſtarodawnych cžaſow dźerži, mózniſcho k wutrobam njerěcži.

Něſchto k rospominanju.

Kruwař.

„Khwataj! Khwataj!“ młódſchi dwoju puczowarjow napominaſche. „Schto widźiſch na kruwje a kruwarju? Najwažniſche je, ſo mój thětſje na horu horje pſchiúdźemoj. Wot tam je daloki wuhlad na morjo.“

Wonaj ſtejeſchtaj horjekach. Delkach ſo żołnj żołmjachu, wulke, mózne, majeſtetiſke kaž wotpóſłane wot ſtworicžela. Horkach nad powětrowym morjom cžorne, mózne mróćažki podomnje majeſtetiſzy cžehrichu.

Starſchi puczowař praji: „Prjedy pola kruwarja ja wjele dale widžach. Stopa kruwy w pěſku měješche tajte něſchto rjane ſa mnje, ſo ſamo najſławniſchi griechiſki wumětłiſki njemóhł rjeńſchi być, hacž tale forma w pěſku. To běſche wobras ſ mojeho dźěćatſtwa. Dźěćatſtwo běſche mi w tym wokomiknjenju tak bliſke, kaž bych ja wčera mój dźeſatý narodny dźeń ſwjećził. Ale ach, kak mi tón hólcžeź pokutne předowanje dźerżeſche. Wón kruwu wokoło ſchije wſa a ſwoju hłowu pſchitłóčži. Wón majkaſche to dobre ſłoćžo a rěkaſche jemu hołbik. Tak bych ſo ja tež pſchi ſymnym wětſiku k kruwje pſchileknył, ſo bych wobarnowany był a ſo hrěł. Ach, ale junkróćž ſym ſnrowy był pſchećžiwo kruwje. Ty widźiſch, kak to wſchitko we wutrobje leżo woſtanje! Tež ta kruwa je hiſchcže žiwa, kaž mój cžiſchi ſtórżbnik. Ach, kak mje dźenſa hiſchcže boli to kruto dyrjenje. Běſche tužno; mnohi pſchećžěchachu; kruwa łuſk njeměrna dźěſche. Ach, kak ſo ja ſtary muž pſched tymle kruwarjom, kotryž ſ kruwu tak derje měnjeſche, haňbowach. Mi bu horzo, hdyž ſzebi na to pomyſłich, ſchtož běch w ſtarobje teho hólza cžinił.“

* * *

Żohnowanje njedźele.

W Newcaſtlu wobhladaſche ſzebi knjes wobydlenje, kotrež chžyſche ſzebi wotnajećž, dokelž chžyſche ſo w tym měſcje ſaſydlićž. Wobhźěćeł jeho k wokmu horneho ſchoſha dowjedźe, jeho na rjany wuhlad kedźbliwého ſćžini a pſchiſtají:

„Njedźelu je ſamo kathedrala (Boži dom) ſ Durhama widźećž.“

„Cžeho dla njedźelu lěpje hacž druhi dźeń?“ ſo zuſy ſpodźiwajo praſcheſche.

Wón wotmolwi: „Dokelž ſo ſe wſchitkich tych wuhenjow, kotrež widźićže njekuri!“

Kajke żohnowanje je njedźela, hdyž ju ſeńſki kur ſtaroſćžow a njeměra na tym dnju naſchemu wócžku njemućži!

Potom móže naſcha hewak wobcžežena duſcha ſwobodnje a njemylena won ſhladowacž do ſłubjeneho kraja a do nowebo Jeruſalema.

* * *

Na cžož ſchtó ſwoju wutrobu póóſłnje, to je jeho Bóh.

* * *

Sswět dawa hubjenu mſdu.

* * *

Ssrjedźa khudoby a bohatſtwa je najlěpſche žiwjenje.

* * *

Móžeſch ſzebi ty po měr hicž, hdyž jón ſam w ſzebi njenoſzyſch?

* * *

Kſchiž je raúſcha hwěſda, kotryž pſched ſłónczkom troſchta khodźi.

* * *

Njedźeliſki dobytk bórſy ſo minje.

* * *

Schtóž je w templu temu Bóh jeho dom wobſtara.

* * *

Schtóž bjes Božeho ſłowa ke mſchi dźe, bjes Božeho ſłowa ſaſo won pſchiúdźe.

* * *

Bjes Boha, bjes luboſćže; bjes luboſćže, bjes Boha.

* * *

Swóliuwa wutroba cžini łóhkej noſy.

* * *

Schtóž chže dobyćž, ſo najprjedy wojowanja bojećž njeſmje.

* * *

Cžim bliže ſu njebjeſa, cžim nahliſche hory.

* * *

Próza, ſtaroſćž a ſrudobu ſu ſemje wſchědna draſta.

* * *

Jow ſrudoba, tam mſda, jow bědźenje, tam króna.

* * *

Schtóž chže měćž, dyrbi rycž.

* * *

Wyſche wrotow hele ſteji napiżane: Waſcha ſaſłužena mſda, wyſche wrotow njebjeſow: Naſcheho Boha hnada a ſmilnoſćž.

* * *

Cžłowjek bjes wodacža hrěchow je kaž něchtó, kotryž ſ měrom ſpi, hdyž ſo khěža pali.

Hudanczła.

Kotre bibliſke ſłowo dźerži dwě jenajkej połzy?

[꞉uɔdanʒʞ]

Wodźerjam ſo do předka ſłuſcha, ale kotſi —wodźerjo pak ſeſady du?

[꞉ɔlɐ2ʞɔɐɔ4ɐ4ʞ]

Kóždy a kóžda ju ma, a nichtó ju njemóže widźećž, a ſchtóž je ju ſhubił, njewidźi do zyła niczo. Schto to je?

[꞉ɔhʞnʞ]

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke żyroty:

G. ſ K. . . . . 1 hr. 50 np.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dźak

Gólcž, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wſzach a w Budyſchinje doſtacž. Na ſchtwórcž lěta płaczi wón 40 np., jenotliwe cžiſłła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwitý redaktor: ſarař Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a naklad Ssmolerjej knihicžiſchcžerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 43.
28. okt.

Lětnik 10.
1900.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmoleriez knihiczišchczeńi w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

20. njedjela po ſwj. Trojizy.

Ef. 5, 15—20.

Dha hladajcze kak byſchcze roſomnje khodźili, niz jako czi njemudri, ale jako czi mudri, a wukupeze ſebi ſprawny czaß, pſchetoz tón czaß je ſły; teho dla njebudźcze njeroſomni, ale roſomni na to, ſchto by było teho Knjeſa wola, a njewopijcze ſo wina, ſ kotrehoż njeſdobne waſchnje pſchińdźe, ale budźcze polni Ducha, a rěczcze mjes ſobu wot pſalmow a wot khwalobnych a duchownych therluſchow, ſpěwajcze a hrajcze temu Knjeſej we waſchej wutrobje. A dźakujcze ſo kóżdy czaß ſa wſcho Bohu a temu Wótzu w tym mjenje naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.

Napominanje: roſomnje khodźicz, je wjele człowjekam jara nuſne. Pſchetoz czinja tak huſto bjes praweho pſchemyßlenja abo pſchemyßla ſebi hakle, hdyż ſu czinili. Je drje huſto tez khwalicz wjeſelke rucze czinjenje; ale k temu dyrbiſch tez ſwojeje wězy zyle wěſty bycz a wjedźecz, ſo to, ſchtoż maſch prjódk, ſo temu Knjeſej lubi. Potom mójeſch czinicz, kaz ſwj. Pawoł, kiż, jako jeho Knjeſowy hłóß do ſłużby nad pohanami wołaſche, prajeſche: hnydom czinjach ja tak a njeroſrěczach ſo wo to ſ czěłom a ſ krwju. Gal. 2, 15. Tola tez wón w dźenßniſchim ſwjatym teksze roſomne khodźenje a czinjenje poruczi a je w tym pſches jene ſ naſchim ſóźnikom, kiż tez wot tych ſwojich prawu mudroſcz we wſchěm ſebi żada. Luk. 16, 8.

Schto pak měni ſwjaty Pawoł, naß napominajo, ſo bychmy roſomnje khodźili jako czi mudri? Wón je ſchtuczku prjedy naß na to dopomnił, ſo dyrbimy wotuczicz a wot morwych ſtawacz. Schtóż wotuczi a żiwy je, ma wotewrjenej wocži. Schtóż we wěrje żiwy je, ma tez nutskownej wotewrjenej wocži. Wón wě, ſchto ſebi tón Knjeſ a jeho khcheſczijanſke powolanje wot njeho żadataj, wón ſnaje ſpytowanje ßamßnego czěła, ſawjedźenja teho ſwěta, ſtrachi na puczu pſches ſwět a czertowſke leßnoſcze. Duż ſo ßamo ſ prawej hadowej mudroſczu praſcha: Hdźe mam ſtupicz, ſo bych ſo wot praweho puczja, kiż je Jeſuß Khryſtuß, njeſabłudźił, ſchto mam czinicz, ſo bych ſwoje najwjetſche kublo, hnadu, dźěczatſtwo a wjeſelke ſwědomnje pſched Bohom njeſhubił? A wſcheho teho, ſchtoż móże tutemu najwjetſchemu kublu ſchkodu pſchinjeſecz, ſo ſminje roſomna khcheſczijanſka duſcha, kotraż khodźi jako czi mudri. Ach, kelko wutrobneje ſrudoby je nam hižo naſche njeroſomne khodźenje w bójſkich wězach pſchinjeßło! S wotkal pſchińdźe telko ſtyſkniwych hodźinow w naſchim żiwjenju, hdźež naß wſchěnje wobſkorzi a ſatama dla ſpěſchneho rěczenja naſcheho jaſyka, njepokojneje ſłeje wězy, połneje ßmjertneho jěda a dla njeroſomneho czinjenja w naſchim powolanju a żiwjenju w domje a ſwonkach doma? Daj ſebi prajicz, o człowjka duſcha, twój ſbóżnik měni derje ſ tobu, hdyż cze k roſomnemu khodźenju napominacz da a ſebi żada, ſo we wſchěm ſo pola njeho najprjedy wobhoniſch: Knjeze, ſchto chcześch, ſo bych czinił?

Woßebita wěz duchownego roſoma je ta, ſo bychmy ſebi wukupili ſprawny czaß, dokelž tón czaß je ſły. Haj,

ſły czaß je! To chze prajicź, wopramdźe dobre cźinicź, ſamßun a bratrowu ſbożnoſcź ſpěchowacź, ſa Bože kraleſtwo a ſa jeho evangelion dźěłacź, k temu njedawa nam ſěrſchta ſwěta wjele khwile. Duž pytujeſch-li, ſo maſch něſko dobru ſkładnoſcź, dobre ſłowo rěczecź a rjane ſymjo roſſpywacź, njedaj czaßej ſo minycź, bjes teho, ſo ſy myßl, kotruž je tebi ſwjatu Duch nadunył, do ſkutka ſtajił. Dźenßnischi na mamon pſchedaty ſwět ma pſchiſłowo: Czaß je pjenjes. Njech my kſcheſczijienjo to duchownje nakożimy a ſebi pſchiwolamy: Czaß je hnada. Pſchetož tak dołho hacź czaß mam, njetraje jenož mój hnadny czaß, ale tež ſkładnoſcź, k twarjenju Božeho Ziona kalk a kamjenje pſchinoſchowacź pomhacź a wſchitke nawały, kotrež ſo pſcheczíwo Khrystuſej ſběhuja, pſchimacź a wotnoſchowacź.

Ale hdźe woſmjemy telko roſoma, ſo kóždy czaß to prawe wuſwolimy a cźinimy? Sswjatu japoſchtoł wotmolwi: Budźcze roſomni na to, ſchto by było teho Knjeſa wola. Schto ma to na ſebi? Knjeſowa wola je ſjawna w jeho ſłowje. Boże ſłowo dyrbi tebi jenicźke prawidło twojeho żiwjenja bycź a po tym dyrbiſch kaž kóbźnik po magnetiſkej jehle łódź twojeho żiwjenja wobźicź.

Jeli ſo pak to chzeſch, dha daj ſebi wot ſwjateho japoſchtoła prajicź, ſchto njeßmě pola tebje bycź a ſchto cźinicź dyrbiſch. Wón praji najprjedy: njewopijcźe ſo wina, ſ kotrehož njeſdobne waſchnje pſchiúdźe. Cźěłne ſdźerżliwoſcź a duchowna ſtróſboſcź ſtej tej dwě wuměnjenj, pod kotrymajź móżu jenož Boži khłóß w ſwědomju ſłyſchecź. Pjany khabła ſo dele po najſtraſchniſchim puczu bjes myßlenja na to, ſo móże jenicźka wopaczna krocźel jeho do khłubiny ſtorcźicź. Duſcha, kotraž je ſe ſenjiſkimi wězami, ſe żadoſcźu teho cźěła a tych woczow a ſ hordoſcźu teho żiwjenja napjelnjena, njemóże ſebi wot teho Knjeſa prajicź dacź, hdźe je ſtrach abo hdźe jeho ruka pokaże.

Duž nam tón Knjes w ſwjatym teſtſcźe pſchiwoła: Budźcźe połni Ducha! jaka by chzył naß na prěnje ſwjatkowne ranje dopomnicź, hdźež mějachu poßłuchařjo ſwjatych japoſchtowoł ſa ſměch a dźachu: „Wy ſcźe ſo w ſłódkim winje wopili“, mjes tym, ſo móżeſche ſwjaty Pětr jim wopramdźe wotmolwicź: My ſmy połni ſwjateho Ducha, kiž pſches naß wo Khrystuſu ſwědczi. Połni ſwjateho Ducha pak budźemy jenož, hdyž mjes ſobu rěczimy wot pſalmow a wot khwalobnych a duchownych khěrluſchow, ſpěwajo a hrajo temu Knjeſej w naſchich wutrobach. Jow, lubi pſcheczeljo, móżecźe ſhonicź, cźeho dla tak huſto bjes Ducha a bjes duchowneho roſoma pſches żiwjenje cźehnjecźe. Sslyſchicźe ſnano ſ najmjeńſcha kóżdy ſedmy abo ſchtyrnaty dźeń prědowanje a duchowny khěrluſch. Kak móżecźe ſ tym doſcź bójſkeho ſwětła a duchowneho wodźenja měcź!

Ně, kóżdy dźeń a kóżdu hodźinu dyrbja ſynki a ſłowa ſ Božeje ſwjatniży pſches naſchu wutrobu cźahnycź, naſche myßle a ſkutki wobtknjeżicź, hewak njebudźemy nihdy w tutym wbohim żiwjenju k prawemu ſwjatemu roſomej pſchińź.

Teho dla, ach, woſtaj wſcho,
Proſch a wachuj duſcha!
Traſchna nuſa bliži ſo,
Wachowacź ſo ſłuſcha.
Czaß też je,
So budźe
Knjes tych morwych ſbudźicź
A tu ſemju budźicź. (252, 10.)

Hamjeń.

Pucźowanje po Božim pißmje

abo

lajle myßle nadenźjech, Boże ſłowo cźitajo.

Podawa ſwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójſaſowe, 15. ſtaw.

A hlaj, Knjes, Abrahamej wſchě myßle jeho ſaradźenja na ſtajne a pſchezo wotſihawſchi, dźeſche k njemu: Wón njebudźe twój herba, ale kotryž ſ twojeho żiwota pſchińdźe, twój cźěłny ſyn, tebi wote mnje wobradźomny, budźe twój herba.

A wumjedźe jeho won, niż cźěłnje po nohomaj, pſchetož wón běſche wot Boha ſatorhnjeny, tež běſche něſko hiſchcźe běły dźeń, gdźež ſwěſdy hiſchcźe njewohladaſch; ale w duchu dowjedźe Bóh Abrahama pſched jeho ſtan a poſběhnywſchi jeho woczi dźeſche wón k njemu: Pohladaj wſchak na njebeſa a pſchelicź ſwěſdy? Móżeſch je pſchelicźicź? A wotmolwjenje ani njedocźakawſchi, dokelž ſo wo nim dwěłowacź njehodźeſche, dźeſche Knjes dale k Abrahamej, hladagemu do njeliczomneho wójſka ſwěſdow: Tak też budźe twoje ſymjo.

Bóh chzyſche Abrahamowu duſchu ſ tutej myßlu poraſycź: Tón, kotryž je ſe ſwojim jenicźkim ſłowom tak njewulicźomne wójſko ſa wokomik ſiworił a njebjo, ſ wopředka próſdne, ſ nim wudebił, njedyrbjał tón ſamóż, puſty dom ſ wulkej żyłu potomnikow wupjelnicź?!

Abraham wěrjeſche Knjeſej, njehladajo ani na ſwoje hižo wotemrjete cźěło, ani na Sarahine cźěło, ale dawajo Bohu cźeſcź a wě żyle wěſcźe, ſo móże Bóh ſtajnje, ſchtož je ſlubił, tež dacź, a to pſchijpě wón jemu k prawdoſcźi. Tuteje jeho wěry dla pohlada wón na njebo, jako njeby na nim ani hrěcha ani poroka było, ale je jemu wobradźił wſcho ſwoje Bójſke ſpodobanje.

Nicźo Abrahamej ſa to njeßwědcźi, ſo móhło jemu Boże hnadne ſlubjenje doſtacź, a tola dowěri ſo wón tutemu hnadnemu ſlubjenju krucźe. Sskowo „wěrjeſche“ rěka po hebrejſku po prawom: „wón bżerżeſche ſo krucźe Knjeſa“. Tutu jeho wěru, Bohu ſo żyle podawazu a w Bohu ſo poßylnjazu, ma Knjes ſa prawdoſcź, ſa poczink pſched Bohom płaczazy, dokelž tajka wěra do ſjewjenja Božeje hnadu człowjeka żyle ſ Bohom, ſe żórłom wſcheho dobreho ſjednocźi, a tak człowjeka ſ jeneho ſkhodźenka na pſchichodnyj poſběhnje. Wěra wotwobrocźi ſo wot wſchědneho podłożka, hdźež ſo człowjek ſam na ſebje ſepjera, na ſwoju, wot hrěcha ſkażenu prawdoſcź, a da ſo wobſimacź jenicźay wot ſjewjenje hnady. Teho dla móże Bóh tutu wěru człowjekej ſa prawdoſcź pſchijpěcź. Tak je tale wěra runja wěrje do ſbożnikowej ſjednocźazej ſmjercźe, kotraž je wotpohlad a łónz wſchěch Bójſkich ſjewjenjow. A też po ſkożenju człowſkeje wutroby runa ſo tale wěra tamnej, dokelž wotwobrocźi człowjeka wot dowěrjenja na wſcho widźomne a człowiſke, a ſjednocźi jeho żyle ſ Bójſkim ſlubjenjom.

S Israelom ma ſo lud poſtajicź, ſo by był żohnowanje ſa wſchěch, lud, kotryž njeje naſtał a wuroſił na wſchědnym puczu, ale pſches Bożu móz a pſches Bożu hnadu, kotryž je wuroſił ſe ſemje, ſ kotrejež dźiwy wuroſtu. Teho dla ſtawa ſo w ſtawiſnach patriarchow wſcho hinak, hacź człowjek wocźakuje a hacź ſebi człowjek myßli. Czaß patriarchow je czaß wudobonjenja we wěrje. Wěra, kotraž ſo ſlubjenja mozuje a na tole ſłowo widźomne a pſchitomne wuměnja na njewidźomne a pſchichodne, je wuras ſtawiſnow ſ czaßa patriarchow. W Abrahamje ſjewi ſo tale wěra po wſchej ſwojej mozy a po ſwojich wſchelakich wurasach jako wojowaza, jako ſwěru cźěřpjaza a jako ſwět pſchewinjaza. Abraham je ſnamjo wojowanja we wěrje, dobycźa we wěrje a poßłuſchnoſcźe we wěrje; teho dla je wón wótz wſchěch wěrjazych.

A we wěrje jeho pyßylnjujo dźeſche wón k njemu: Ja ſym tón Knjes, kotryž ſym tebje ſ Ura Kaldejſkich wuwjedł, ſo bych tebi tón kraj k wobſwědźeńſtwu dał, a ſym-li ſwój ſłuſt tak daloko ſwjedł, ſo ſawěſcźe něſko jeho wotrjez njebudu, ale budu jón dowjeſcź hacź na dobry łónz.

Abraham drje na Božim ſlubjenju njedwěłowaſche, ale tola cźujeſche, ſo potrjeba pódla doſtateho ſłowa też ſwonkowne widźomne ſnamjo, ſo móhł ſo na njo w pſchichodnych hodźinach ſłaboścźe

jako na kij sepjeracz. Duž dźesche Abraham: Knježe Božo, pschi čźim mam to póstnacz, so jón budu wobhźedźecz?

So je źebi Abraham snamjo wuproßyć, njeje Bohu wohidne, kaž jemu tež njeje źama Gideonowa abo Hiskijaßowa próstwa wohidna była (Kn. źud. 6, 36; 2. kral. 20, 8), nawopak pak móže jemu wohidne być, kaž pola Ahaźa (Jos. 7, 12). Wukhodźa próstwa ſ wěry, kotraž poßylnjenje pyta, dha je Bohu swodobna, wukhadźa pak ſ njewěry, kotraž ßo sady njewěstocźe wscheho sjewjenja tłowa, dha je Bohu wohidna.

A Knjes chźysche ßo ſ wótzowskej mikosczu sarocźicź, so ßo źwojeho źlubjenja tež dźerźi, a chźysche ßo ſ Abrahamom po wschěm waschnju swjasacź. Duž jemu Abraham wotmolwi: Wsmi mi tśiletnu krowu a tśiletnu kosu a tśiletneho borana a tujawku a młodeho hołbja.

Hdźežtuli ßo w sastarsku swjaski a źluby stachu, tam rěsachu tež woprowajomnu swěrinu a rosdźělichu ju do kruchow. Tele kruchi pokožichu potom jedyn pschi druhim, a czi, kotsiž ßo ſe swjaskom swjasachu, pschehźdźechu mjes kruchami, so bychu tak ſe snamjenjom wopjewili, so chźedźa ßo ſe źwojim swjaskom swjasacź na njerosdźělomnu jednotu, tak kaž tež kruchi sarěsaneje swěrimy něhdy hromadźe źłuschachu; jeli so pak swjask rostorhnu, měli ßo runje tak rosrubacź dacź, jako sarěana swěrina.

Tśiletna swěrina ma ßo jako dorosczena. Sa wopor měješche ßo swěrina bracź bjeje wscheho bracha a poroka.

A wsa a rosdźěli jo na pol a pokoji jemu pokojju napschecźo druhej. Tak cźinjesche wón ſ tsomi woprawdźe sa wopor khmanymi swěrjatami: ſ krowu, ſ kosu a ſ boranom, ale ptaki wón njerosdźěli, ale pokoji je na hromadu, kotraž měješche być źedme póbla dwójzy tsjoch pokojcow.

Tak běsche tež posdźisko waschnje pschi levitiskich woporach. So ßo ptaki njerosdźěłachu, sta ßo tu najlkeścho teho dla, dokelž njeběchu prawdźity wopor źłuba, ale so mějachu być wopor póbla źłuba.

Ezrjóda njeczisstych ruóje źnych ptakow pak seßyda ßo na rosdźělene swěrjata, so bychu mjaßo seßrake; ale Abraham je wotehna.

Luther k tutej schtuczźy pschispomni: Ptaki źu Egiptowcźenjo, kotsiž mějachu Abrahamowe dźěcźi cźwilowacź; ale Abraham je sescheri, to rěka, Bóh jich wumo źlubjenja dla, Abrahamej dateho. Tak seißdźe ßo tež wschitkim wěrjazym, so źu wopuschcźeni a tola dostanje ßo jim wumoźenje.

So je to wěschcźeństi samyßk tuteho podawka w tutym widźenju, sponimy hnydom ſ 13. schtuczki; widźenje źame pak měješche ſ tym końza. Abrahamej wrócźi ßo saßo wschěhnosćź, a nětko myßlesche źebi hacź do wjeczora na to, schtož běsche ſ duchom wohladał a wußtyschał, a tola njemóźesche źebi widźenje, woßebje tež niz poßledni podawk rosjaßnicź.

(Pokraczźowanje.)

Wjeßna wójnska khrónika ſ léta 1870.

(Pokraczźowanje.)

Schesty august.

Najbóle hrima ßo ſ kanonami na raúschej stronje. Njepscheczel tśela ſ Görsdorfskich horow. Kedźbu tam we delnjej wßy! — Bohu źakowanow, hjschcze źana kula njeje trjechika. Kule lětaja bóle na léwizu. — Wot tam pak dostanu wotmolwu: praska ßo saßo, a saßo . . . Prawje tak, scźe derje tśeleli, lubi krajenjo . . . Hacź też to tu a tam trjechja? Schtó to wě? Skoro ßo mi ida, so ßo Němzy lěpje měrja. Tam hižo pschinjeßu kanoněra, kotremuž źu nohu wotśełili. Wón praji, so je němska granata do źrjedź franzowskeje baterije sjała, a wyschta ſe schtyrjomi muźemi ranika. Jeho do schule na schpuudowanje położa. Bórzy saßkyschachmy też tam delkach w dole ſ tśełbami tśełecź. To prawje wjeßele praskoze; pola města Wörth źu źebi źnano hižo prawje blisko. Schtó móhł to widźecź! Poßkuchaj! Nasdala bórczi a schumi też něschto pola Gunstetta. Najßkerje ßo tam hižo krwawnje wojuje. Ale to źu hakle prěnje wotewrjaze jednanja wulkeje struchkoty. Ach, hdy by tola hakle tutón dźeń nimo był! Mohły we hłowje ßo pala ſe strachom . . . Tak něto wěmy, na cźimž źmy, nascha wjeß źu hnadny!

Hacź dotal ßo hischcźe źaneho njesboża stało njeje. Ale kak je na dobo wschudźom wo ßy tak wocźichko, runje jako by źmjertny jandźel nimo leczał. Jenoź tu a tam někotři sabłudźeni wojazy . . . hdyß a hdyß bojasny burik, kiž ſ khěže kuka a hlada, ſ wotkal wětr duje. Wschitko je kaž wotemrjete. Hdźe źu cźi ludźo? — Na cźěkanzy, we lěßach, stakach, we pinzach, ſ cźrjódami hromadźe we pinzach. W Meyerhennerez wulkej pinzy je pokojza zykeje hornjeje wßy ßo skhowaka; sforo dyrbja ßo sadußyecź. Haj, haj, nusa kama źelejo a wutroby! Poßłuchaj, kak to hrimoze . . . a tu je wschitko cźichо — tak źakoßnje cźichо. — Hdy jenoź bychu cźi turkowsjy wojazy nasche hołbjeńzy a kurjeńzy na pokoj woštajili, tu hischcźe, Bóh wě, kelko wokolo kaßy a kradnje. W blisskosćźi tutych ludźi je nam strashcne kaž w heli.

Schto je ßo tam stało? Něto ßo też pola Langenbacha hrima. To źu Bayerszy! Bayerszy na prawej stronje. Schtó by źebi na to myßlił. — Bayerszy wojazy! Chźedźa na horu. Hura! Ducroto! hura! wy naschi honjerjo 18. a 96. regimenta, wy Zuavojo, hońcźe jich ſ hory dele! Bitwa dreje horzo njenidri a howri; kanony hrimaja a wuja, ßo praskoze a ßo tśela pschezo bóle a bóle. Tam pola Salzbachskeje dróhi ßo naßkerje krwawnje wojuje. Měśtwo, stejiśchcźo naschich wojakow je kryte a ßo njehodźi nihdy pschewinycź. Ach, nękotryźtuli pola njepscheczelow a pschecźelow leźi něto hižo w źmjertnych bolosćach a hronach. Sda ßo mi, so ßu njepscheczeljo wotraźeni. Bayerszy źu sbiźi, na jich stronje je wschitko wocźichko. Bitwa wije ßo bóle k rěczźy. Ale tam hakle prawje njemóźeja dobycź. Ssamy lěß a wußoke hory. Hlajcźe, saßo pschinjeßu ranjenych. Turkowskemu wojakej je kulka ruku rosbita. „Pokożcźe jeho do schulskeje stwy!“ Tam njeßu ßo też někotři ranjeni wyschzy — cźeczy ranjeni. Kak woni tschepotaja a dyrkotaja je wschěmi stawami! „Wodu! wodu!“ Położimy jich do źyrkwje, wohrěvamy jich ſ wodźecźami a poßleschcźami. Kajke wobrasy! Woprashchachmy ßo jich, kak ſ bitwu steji. „Jara derje, bayerszy buchu wrócźo wuhnacźi.“ „Bohu budź źakał a khwalba! Je bitwa bórsy nimo?“ „Ně, je hakle ßo sapocźaka.“ — Du saßo domoj, so bych pohladał, kak tam steji. Schto dyrbju widźecź? Moja źona tam je saßo ſ dźěcźimi. „Boźe dla, cźeho dla njeßßy w hrodowej pinzy wostaka? Njewidźiśch dha a njeßłyschisch, kak ßo se wschitkich stron do wßy tśela?“ „Dźěcźi njechaju prjecź, njemóźach je ſ wrotami wuwjesecź. Wołaja źakoßnje. Hnydom je tam ponjeßu.“ — „Hdźe staj starschej wostałoj?“ „Ja njewěm?“ „Ty to njewěśch?“ Symny strach mje łoji . . . Hdźe staj starschej wostałoj? Wulki Božo! Hdźe staj starschej, bratr a ßotra? Ssu hjschcźe wschitzy w źwojim domje, w pinzy? Ach, tam tola źanebo wukhowanja njeje pšched hrożazym njewjedrom! . . . . Ale njemóźu wjazy do delnjeje wßy, źaneje dusche wjazy wonkach njeje, koho móźu ßo woprashcecź? Hdźe mam jeju pytacź? Dyrbju jeju woßud Bohu poruczicź.

(Pokraczźowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Z radosczu móźemy sjewicź, so je nasch lubowany kral Albert saßo strowschi a so je, dźak budź Bohu, strach, kotryź jeho źiwjenju hrożesche, ßo saßo minył.

— My lubych Sserbow ſ nowa kedźbliwych cźinimy na nasch ßerbiśki musej w Maćśicźnym domje w Budyschinje. Tam wohladaja rjane starożitne wěży ße starych cźaßow, kotreź nam sjewja ludowe źiwjenje naschich wótzow. Musej je ßobotu wotewrjeny, a hdyź něto cźaß pschinźdźe, hdźeź maja naschi ratarjo źwoje dźěło dokonjane, namakaja khwile, źebi ßerbiśki musej wobhladacź. Wysche teho pak też lubych Sserbow napominamy, so chźyli tajke starożitne wěży, kotreź maja doma, naschemu musejej pschepodacź, so bychu tam wschitkim pschistupne byłe, kotsiž ßo sa nasch lud a jeho sańdźenosćź sajimuja.

— Kermusche steja hjschcźe we wußokej lubosćźi a cźesćźi nascheho luda. To pokasuje wulkotnje bohaty wopyt, kotryź maja kermusche też saßo łétha. Pschichodna njedźela je tajka woprawdźita kermuschna njedźela, dokelž źu we wjele wołaßadach kermusche. Ssamo direkźija sassfich źeleźnizow dyrbi na źo dźiwacź, dokelž njebychu porjadne cźahi doßahałe, wschitkich kermuscherjow na kermuschu a wot kermusche dowjesćź. Duž je sa ßobotu a njedźelu woßebite cźahi postajiła, kotreź budźa wobhadźecź. Ssobotu jeśdźa tajke wurjadne cźahi ſ Budyschina popołdnju 4,49, 7,8, 8,58 do Shorjelza; 5,32, 8,8 wot Budyschina do Draždźan. Njedźelu rano 7,53 a 10,40 do Shorjelza; 5,37 a 9,8 rano do Draždźan. Póndźelu 5,37 a 9,8 wot Budyschina do Draždźan. S teho je widźecź, so maja tele kermusche bohaty wopyt doczakacź. A wěśćе

wschak je dobra wěz, hdyž ho pschi tajkej składnosći pscherželjo a snaći wohladaja a wopytaja; ale strach je wulki w naschim zwětnje smyslenym czaju, so ho kermuscha použij do zamego sawjeseleńskeho zwjedzenja, hdyž ho zwětnemu wjeselu zkluži, hdyž ho młodosć do zwětneho wjesela ponuri. Kak mało jich je, kotřiž zwojich pscherželow wopytawschi tež khwile namakaju, Boži dom wopytacz, kotremuž tónle zwjedzeń placži. Njesabudźmy, so chze naš kermuscha na to pozohnowanje dopomnicź, kotrež mamy na lubym Božim domje. Kermuscha naš woka nuts do Božeho domu, a schtož tam pobudźe, tón smjeje tež zohnowanje a njebudźe ho sabkudźicź w zwětnych zadosćach.

— 26. oktobra be 100 lět, so je ho pólny marschal Moltka narodźił. Won bješche wulki wojeński wodźer nascheho luda, kiž je nasche wójsko na tón schodźeńć dowjedł, na kotrymž nětko steji. Jeho wodźenju mamy ho tež woseebje dźakowacz, so bu pozledna wójna pscheczíwo Franzowskej tak sbożownje dobyta. Schtož bješche Bismark na politiskim srjadowanju a wodźenju, to bješche Moltka wonkach na bitwischczu. Duž tež ho wopomnjeński dźeń jeho naroda wot nascheho luda s dźakownej wutrobu zwjeczi. A woseebje tež to naš hnuje, so bješche tónle wulki muž wěrjazy a ponižny kscheścijan, kotryž pschi zwojich skutkach zwoje dowěrjenje staji na Boha, kiž je nasch twjerdy hród sam.

— Dotalny khěžorstwowy kanzler s Hohenlohe je starosby dla wotstupił a na jeho nješto je ho wodźeł zwonkownych naležnosćow s Bülow pomjenował. Wule skutki wschak wotstupjeny kanzler njeje dokonjał a wón stejesche hižo we wuzokich lětach. Ani wón, ani jeho prjedomnik njemóžeschtaj ho s daloka s naschim wulkim kanzlerom Bismarckom pschrunacz. A tak budźe tež s nowym khěžorstwowym kanzlerom. Tajkich mužow, kajkiž Bismark bješche, wschak Bóh lubej poredko wobradźi.

— Na reformaziski zwjedzeń hromadźuje ho, kaž kóžde lěto kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo. Tónle dźeń naš dopomni na drohe kubło reformazije, kotrež bu nam wobradźene psches nascheho Luthera a kotrehož móžemy ho njemylenj wjeselicź. Njedyrbjeli ho teho dla runje na tym dźiu na tych dopomnicź, kotřiž ju w strasche mjes druhowěrjazymi bydlu, tole drohe kubło shubicź? To wopokažmy se zwojim darom sa Gustav-Adolfske towarstwo, kotrež chze naschim evangeliskim bratram pomhacź. Čźiňmy dobrotu na wschitkich duschach, pschede wschěm pak na tych, kiž nascheje wěry ju.

Derje skhowany.

Wobrjedź małych khěžow městaczka s jednorymi haßami posběhuja ho hischcze tu a tam sbytki starych měschczanskich murjow a jenotliwe wěze, schěri strażerjo (wajchtarjo), kotrež něhdy w czěžkich czasach zwěru městaczko strażachu a kotrež maja nětko zwoje měrne bycze. Pscheczelniwy je to napohlad, so je pschi jenej tajkej wězi mała khěžka natwarjena, kaž łastojcze hnězdo pschi schěrej hrjedźi wiszy, kaž ho dźěcźatko k zwojej wowzy tłoczi. A majkajo wija ho ecujowe hałosy wokoło, kotrež maja zwoje korjenje w starej muri. Wobydlerjo strowja pucźowarja kaž bychu prajicź chzyli: „Njewěrno, my jow rjenje a derje skhowani bydlimy? Nascha khěža steji na starym, wěstym salozku a pscheczíwo zurowym wětřikam wukhowa naš stara dobra wěža.“

Wěrno je, so je derje žiwy bycź na starym, schtož je ho w běhu czasa sa dobre wopokałało, wobarnowane a schkitany psches wupruhowanu zwěrnosć! Jenož, so by to nasch lud pósnacz chzył a w zwojim žiwjenju sjewicź, tole dźerženje starého, wótzowjkeho waschnja, zwěrneho a pobožneho waschnja, kotrež je hižo nětkoty wichor pschětrało. Ale ně, hysto ho praji: „Wottorhajcze stare murje, k czemu tu ju? Sa prjedawsche czasy ho něhdźe hodźachu, schto my jich potrjebamy? My žmy sa nowe praktiske žiwjenje!“ A tak kamjeń po kamjenju wotpaduje a noweho žiwjenja twarjenje po nowej módźe ho natwari, pjecź schobow wyšoke se železnej konstrukzijn a do njeho nuts rjane sale a pschekupske magazíny, ale žana modleńska komorka ho nuts njenatwari. Tajke twarjenje je wschitkim wichoram pschewostajene tak derje snutskach kaž wonkach. Potom žyliny deschczik pschiúdźe a woda pschibywa a twarjenje ho wotmjele wot zwojeho blaka a padnje hromadźe. My chzemy zwój dom natwaricź na wěczne murje, kiž rěkaja sbožnosć a jo pschilehnycź k tej wězi a twjerdźisnje, wo kotrejž psalmista spěwa: „Knjeze, ty žy moja nadźija, twjerdy hród pscheď mojimi njepschecźelemi!“

W czažu kermuschow.

Luk. 19, 1—10. Sjew. Jan. 21, 4.

Hóšb: Jesuša ja njepuschczu.

Jesu, mojej' dusche hóšcź,
Moje wješ'ke, lóschť a radosćź,
S tobu mam ja zboża dosćź,
Po tebi mam wulku zadosćź,
Pój, stup jenož ke mni nuts,
K wutrobje mašch runy pucź.

Ja wschak nimam na blidźe
Khłóschczeńši kaž druhy maja,
Ale husto do jědźe,
Starosćze mi zobu dźeja,
Khlěb je husto popjek mi,
K pieczu běža zylły mi.

Tola, hdźež ty Jesu žy,
Tyrbi wschitko derje złodźicź,
Haj, do jědźe móžesch ty
Dobry złód a lóschť mi zbudźicź,
So pschi horju, we nuty,
Khlěb jěsćź móžu wjeseły.

Dyrbjał zuadź ho moje dla
Hrěschnoh' doma hańbowacź,
Dha wschak chzył ty teho dla
Tola ke mni pschistup žadacź,
Pschistup ke mni hrěschnikej,
Tebje chzu měcź k zbóžnikej.

Wschak žy chzył Zacheušej
Sboże w jeho domje dostacź,
Dha wschak budźesch pschi mni tež
S twojej mikosćju tu wostacź
Daj mi dźěl měcź na tebi
Dusche sboże popschej mi.

Prjecź nětk ſ tobu hordosćź wscha,
Njewěšty lóschť na tej semi,
S tutym wschak tu njemóža,
Wjeseli bycź, sbožni ženje,
Lóschť ju dusche bolosćze
Tu a tam do wěcźnosćze.

Nó, dha sastup ke mni da
K zwědcźenju tej' wjeselosćze
Wot tebje mje njedźěli
Nusa, žmjercź a wobcźeźnosćze,
Daj po kschiju, stysknosćźi
Twój hósćź bycź mi njebjesći.

E. Helaß.

Něschto k rospominanju.

Schtóž je w lubosći žiwy, teho skutk je czišty a dobry, njech won jě, pije, spi abo schtožkuliž czini.

* * *

Kschescźijan je na zwěcze, tola nij wot zwěta; hacź ho jemu runje tam spodoba, won ho tola jeho njedźerži

* * *

Schtóž lubowacź njemóže, njesrosymi człowjzy žiwy bycź. Lubuj pschezo bóle, potom tež lubosći bliže pschiúdźesch.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske zyroty:

S Bukeczanskeje wosady:

Lebert w Pomorzach	3 hr.
Wujanz s Bukez	1 „
Kekkowa s Bukez	1 „
Zimmermann s Delan	4 „
Hromadźe:	9 hr.

W mjenje wbohich zyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Czíschcź a nakład Ssmolerjez knihiczíschczeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 44.
4. nov.

Lětnik 10.
1900.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišczerni w Budyšinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

21. njedjela po ſwj. Trojizy.

Jan. 4, 47.

A někajki kralowſki běſche, teho ſyn leżeſche khory w Kapernaumje. Jako tón ſłyſcheſche, ſo Jeſuſ ſe Židowſkeje pſchiſchol bě do Galilejſkeje, dźěſche wón k njemu a proſcheſche jeho, ſo by dele pſchiſchol a wuſtrowił jeho ſyna.

To bě prawje cźěžki ſchižik, kajkiž je měł tónle kralowſki ſastojnik. Na jeho ſyna bě cźěžka khoroſcź pſchiſchla, duž bě ſo tón hólz dyrbjał lehnycź. Lědy pak bě jeho nan wo tym ſaſłyſchał, ſo bě Jeſuſ do Kapernauma pſchiſchol, duž ſo hnydom ſebra a wſcho ſtroſchtnje k Jeſuſej poda. Do njeho ma wón tu wěru, ſo budźe wón jeho ſynej pomhacź móz. Tajkale wěra pak bě ſa njeho něſchto hódna. Něſchto hódne pak dyrbi tež bycź ſa tebje wſcha wěra, kajkuž maſch ſam we wutrobje. Woſebje tehdy dyrbi cźi wona něſchto hódna bycź, hdyž nuſa na tebje dźe, abo hdyž ju hižo maſch. Tajkele cźaſy rad kóždemu do domu pſchiňdu. Schtóž nima wěru, tón budźe w nuſy wſchón połny njeměra. Tajkile cźłowjek pócźnje ſebi potom wſchudźom do wſchěch róžkow hanjecź, hacź jemu njemóhł tón abo tamón wupomhacź, hacź ſo hakle na wſchěm połledku na to njedohlada, hdźe byle te durje, wo kotrež móhł dóńicź ſo łkapacź, to reka: pola Boha wo jeho durje. Takle někkle cźłowjek pócźnje Boha proſnycź. Ale wón chzył měcź tehdy najradſcho, ſo dyrbjał jemu Bóh duzy pſchińicź pomhacź. Hdyž ſo jemu pak Bóh khwilu ſ pomozu dli, potom ſo tajkemu cźłowjekej pócźnje ſtyſkacź, duž ſo pócźnje na Boha hórſchicź a na njeho ſwaricź.

Ale hdźež ma cźłowjek wěru, kajkuž mějeſche tamón kralowſki, tón ſebi hnydom wě prawe durje namakacź: wón ſo k naſchemu ſbóžnikej naſtaji. Takle budźa jemu na jene dobo te dny, hdźež bě na njeho cźerpjenje pſchiſchło, prawje rjane żohnowane dny. Tajki cźłowjek tehdy ſhoni: „Ja mam tu lěkarja, kiž móže na mni ſame dźiwy cźinicź. Spochi mi wón dobre lěkarſtwo dawa, nihdy ženje pak ſa nje jěd. S pomozu drje druhdy njekhwata, — ale bjes njeje, bjeſe wſcheje mje nihdy ženje njewoſtaji.

Maſch wěru, ale je cźi, kaž by ſo Bohu njechało, tebi duzy ſe wſcheje nuſy wupomhacź, tehdy ſmějeſch hižo na tym duſchne ſměrowanje a wokſchewjenje, hdyž ſebi ſ khwilemi dźeſch něſchto ſ Božeho ſłowa wucźitacź, abo hdyž dóńdźeſch k njemu ſo modlicź. Takle mójeſch ſo, hdyž by měł wutrobu wobcźěženu a tyſchenu, ſaſo ſ nowa ſběhnycź, a budźeſch na to tak ſyłny, ſo budźeſch móz w tajkimle ſpytowanju wobſtacź.

S Boha tajkile troſcht je měł něhdy Hiob we wſchěm ſwojim wulkim hubjeńſtwje, dokelž mějeſche do Boha wěru, a to tajku, ſo ſ njej nihdy njekhablaſche. Na tajkele waſchnje bu wón we wutrobje ſyłny, ſo ſo jemu niz kuſa njechaſche poſłuchacź na tón hubjeny troſcht, kajkiž chzychu njechaſche pocźěcźetjo dawacź, tež niz na bjesbóžnu radu, kajkuž chzyſche jemu ſama jeho žona dacź. Hiob njeje

měl se žwojej wěru hanibu. Tónle kralowski pak też niz, a schtóž je kschesczijan, a schtóž ma wěru, tón s njej niz kuža haniby njesměje. Hdyž pola Boha rěka: „Nětkle bu tu cžaž, tebi pomhacž“, tehdy žo na jene dobo s njebeež pomoz na tebje počžnje kaž s rěkami lecž.

Dobreho pscheczela měcž, je wjele hódno, to rěka: tajkeho, kiž cže w nuſy nihdy njecha wopuschczicž. Wěrjazy kschesczijan pak je (schtož tole nastupa) spochi derje sastaramy. Dokelž ma wón wěru, tehe dla wě žebi wón też pucž k najlěpschemu pscheczelej duzy namakacž: tajki pscheczel pak je sa tebje twój Bóh a twój sbóžnik.

Ach, wopruj dźak! Bóh je cže wjedł tak rjenje
A jeho žłónczko je cži stajnje žwěczilo.
Wopuschczil njej wón tebje ženje,
Cži wěczinje je saž nowe sbože skhadžalo.

Ach, wopruj dźak! Też sa to praj dźak jemu,
So je cže domachpytal s rudźenjom.
Wón ženje myžle i nami nima k sjemu,
Ně, wón naž se wschěm czehnje k žebi dom.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pižmje

abo

kajle myžle nadenđźech, Boże žłowo czitajo.

Podawa žwěrny czitar „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokračowanje.)

I. knihi Mójsažowe, 15. staw.

II. Schtuczka 12—21. Doniž žo žłónczko khowa, podeńdźe Abrahama profetiske spanje. Knjes sjewi jemu pschichodne stawiny jeho roda, wobtrucža pod widźomnym snamjom jeho pschitomnosćze žlub s nim a wospjetuje jemu žlubjenje, so žo jeho žymjenju Kananejski kraj dostanje, postajo krajne najdalsche mjeny, kaž žu žo posdźischo pod Dawitowym a Salomonowym kuježitwom też woprawdźe postajile.

A sta žo, hdyž žo žłónzo domczk nakhili, so twjerdy, wot Boha hameho swjedżeny žón na Abrahama padny; a hlej, strach a wulka czěmnosć, też wot Boha swjedżenej, nadpadnyschtej jeho.

Hischcze wo dnjo žo to sta. S teho mamy spósnacž, so běschtej czěmnosć a spanje njewschědnej, s tym ma pak žo też rosdźěl njes widźenjom a žonom wosumjenicž.

Běsche to profetiske spanje, pokne strachow psched majestosćju Boha, žo pschibližowazeho.

Po Božej radźe mějesche žo hižo se snamjom a profetižy na prawótzu podacž, schtož je žo posdźischo s Israelom w Egyptowskej woprawdźe stało (2. knihi Mójž. 2, 23).

Tehdom dźesche Knjes k Abrahamej, so by jemu tyschnosć dusche a wobras nožranych rubježnych ptakow wujaažnik. Wjedź wěcze, so twoje žymjo budźe zuse w kraju, kotryž njeje jeho, kotryž njeje jemu žlubjeny, w kotrymž budźe jenož nakhwilnje pschebywacž; a tam budźe na słužbu hnate a tyschene schtyri sta lět.

W profetiskej rěczi sieji tu wotrunana liczba sa 430 lět; tak dołho njeměješche israelski lud runje žłužicž, tak dołho pak mějesche pschebywacž w Egyptowskej, kaž poidźischo nadrobnje shonimy.

Ale ja chzu też žudźicž lud, kotremuž budźe žłužicž. A potom pocžahnu wotžal s wulkim lubkom, kaž žy žo też ty wot tam bohatschi wróczil do Kananejskeho kraja.

Też pschi najmilschim a najhnadnischim Božim sjewjenju wuhlad na mnohe tyschnosćze, kotrež žo pak skónča s dobyczom a wježelom. Też tute sjewjenje jenotliwych podawkow je snamjo Božeje hnady.

A ty póndźesch, njeshoniwschi žam se žwojim czěkom tute cžaži hórkeje tyschnosćze, k žwojim wótzam s měrom a budźesch w dobrej starobe pohrjebany.

„K žwojim wótzam „pschinczž“ abo „k žwojemu ludu“ shrodźeny bycž“ je lubosny wuras sa žiwjenje po žmjercži, a je žo husto nakožowal w tutych starskich cžažach. Wón je nam se žwědom, so njeběsche w najstarschich cžažach wuhlad do wěcznego žiwjenja ani sacžemnjeny ani czmowy.

Mjes israelskim ludom běsche s jeniczkimi jenotliwymi wuwsacženi waschnje, so semrjetych pohrjebachu abo khowachu. Tele waschnje swjedźe czlowjeka wjele bóle na stawanje wot mortwych, hacž wschě pohanske waschnja, po kotrychž žo czěła pala abo s balsamom narybuja, doniž njesestthnu. Tak je też Bóh Mójsaža pohrjebak a też Jesuža, nascheho sbóžnika žu khowali do rowa.

Abrahamowi potomnizy pak žo w schtwórtym stawje sem wróczja. Žiwjenje stawa liczi žo tu na 100 lět, schtož žo tamnischim cžažam dospoknje runa — a wot nětk budźe kraj jich kraj na stajnje a wěcznje; pschetož Amorejskich a wschěch druhich kananejskich narodow stójcz njeje dopjelnjena, njeje hischcze tu měru dosahnyła, so mohło žo jim moje žudźenje dostacž.

Bóh njemóže hnadny bycž žwojim pscheczelam, so njebył s dobom sprawny pschecziwo žwojim njepscheczelam; teho dla ma husto czakacž, doniž njedopjelni žwoje žlubjenja. Też Amorejszy, kotrizy žu tu jako najwjetschi splah wschěch kananejskich narodow pomjenowani, žu hischcze nježeni wot Božeje sczerpliwosćze; jich měra ma najprjedy dopjelnjena bycž, cžaž sa jich hnadu postajeny ma žo najprjedy minycž a potom hakle sakroczi Bóh se žwojim khostanjom.

A sta žo, hdyž běsche žo žłónczko nětk woprawdźe sthowało, a bu czma, jako měła najprjódzy prawdźita nóz bycž a měła žo wscha žwětłosć minycž, prjedy hacž mohło žłónzo hnady sestłapdźecž, hlej, tehdom wumó žo w Abrahamowym profetiskim spanju sažo prjedawsche widźenje; wón wuhlada s nowa rosdźělenu wopornu swěrinu pched žobu, tola nětk kadźesche žo pez, a wohnjowe płonjo pscheńdźe mjes rosdźělenu swěrinu.

Hdyž tu wo pjezy czitajch, dha maich žebi myžlicž na wulki hornz sa woheń, podobny kadołbej, s nutska delka schěroki a horka wujti s dźěru, kajtiž mějachu wobydlerjo narańschich krajow w žwojich swach a stanach. Tajki žałky, žo dymjazy stołp, s kotrehož žo na hornim kónzu žiwy woheń wudobywasche, pscheńdźe mjes wopornymi kruchami; w nim sjewi žo Bóh Abrahamej widźomnje, kaž posdźischo w mróczelowym a wóhnjowym stołpje Israelskim na puczu do Kananejskeho kraja. Wulkotnosć a žakostnosć Božeje hnady, hrěschnikej njesnježliwa, sakryta a sa człowjske wóczko wožłabnjena, sjewi žo jažnje w tutym wobrasu.

So Bóh žam pscheńdźe a niz Abraham, ma žwoju pschiczinu i tym, so běsche tutón žlub žlub hnadny, a so Bóh wožebje tu dawa, prjedy hacž nješchto žada. Abraham mějesche žo tak pobylnicž we wěstej nadźiji, so žo jemu Boże žlubjenje też dostanje. Bóh je žo tu Abrahamej na žwój žlub sarocžił.

Tón žamy dźeń sczini Knjes žlub s Abrahamom a dźesche: Twojemu žymjenju chzu ja kraj dacž wot Nila, egiptowskeje rěki, hacž do wulkeje rěki Eufrata — wschu krajinu, hdźež nětko hischcze tele ludy bydla: Kenitizy, Kinisitizy, Kadmonitizy, Hethitizy, Perezitizy, Rephaimzy, hoborizy ludźo, Amorejizy, Kananejizy, Gergesejizy a Jebusejizy s poruczności, so móža žo mjesy k krótkemu wjecžoru a dokhemu ranju schěricž, kaž budźe trěbne, hdyž žo lud powje s chi.

Egiptowsja rěka je Nil; jeho rěcznischcza, i dźěla wot Egiptowczanow powodźenja dla wuryte, dosahachu hacž k narańschim mjesam Egiptowskeho kraja. Asiska dosahasche w sajtarsku hacž k Nilowej dolinje. S tutymi žłowami wosnamjenja žo mjesy žlubjeneho kraja jenož powschitkownje, podobnje kaž trunana liczba 400 lět. Sa někotre cžažy knježachu Israelzy po wschej tutej semi wot rěki Nila hacž k rězy Eufratej: Rubenowy splah w narańschej pschijórdanskej krajinje mějesche paswischcza w puscžinje hacž k rězy Eufratej, a cžehnjesche na wójny pschciwowo Arabam pschi persijskim móřskim salowje, a też k poknozy rosschěrjesche žo Dawitowe a Salomonowe kralestwo hacž k rězy Eufratej a k poldnju hacž k Cžerwjenemu morju. W tutym žlubjenju je wulkosć žlubjeneho kraja tak wulka postajena, kaž by woprawdźe była, budźichu-li israelske dźěcži Knjesej też stajnje žwěrni wostali, runje tak, kaž to też płacži wo błyschczatych kražnych wobrasach Kananejskeho kraja.

Schtož ludy nastupa, tu nasponmnjene, dha je tu se samyžłom 10 pomjenowanych, so bychmy tak sacžischcz powschitkownosćze měli, dołoknosćze hjese wicheho bracha, pschetož liczba dźesacz je snamjo dokónczenja a dospoknosćze. Pomjenowane žu narody po rjadu jich žydlischczow wot poldnja k poknozy. Schtyri s nich: Kenitizy, Kinisitizy, Kadmonitizy a hoborjo běchu najstarschcho powostanki semitiskich prěnjschich wobydlerjow, tamne schěsćz narodow pak běchu Kananejszy.

Abrahamowe stawisny dźěla ſo nam do schtyrjoch stawow; kóždy ſtaw ſapočnje ſo ſ wurjadnym wažnym podawkom w jeho žiwjenju. Prěni ſtaw ſapočnje ſo ſ jeho powołanjom a pučowanjom do ſlubjeneho kraja (1. Mój. 12—14); druhi ſe ſlubjenjom herby a ſ wobtrućenjom jeho wěry pſches ſwjatkowy wopor (ſtaw 15—16); tſećći ſ pſcheměnjenjom mjena a ſ postajenjom wobrěſanja ſa ſwjatkowe ſnamjo (ſtaw 17—21); ſchtwórty ſ wulkim ſpytowanjom we wěrje a ſ wobtrućenjom ſlubjenjow, dokelž je ſpytowanje w ſpytowanjach pſchětrał (ſtaw 22—25, 11).

(Pokračowanje.)

Pſchi wuſzyhwach.

1. Mójſ. 8, 22.

Hłóſ: Dźěuſ chwalcźe Boha, kſchesćźjenjo.

My woramy a ſzyjemy
Nětk ſzymjo do ſemje;
To ſzohnowanje, rośćenje
Pak ſ Božej' ruki dźe.

Bóh wotewri nam njebjeſza,
Naſch wuſzyw ſzohnuje,
So wſchitko rjenje ſejkhadźa,
Wot njeho płódnośćź dźe.

Bóh deſchćźit, rośu pośćźele,
Wón ſćźele ſzłónćźne dny,
Płód pſches to kraſzny naroſćźe
A my: my ſnějemy.

Schtož ſ blijka a ſchtož ſ dala je
Wſcho pſchińdźe wot Boha,
Wſchě ſtwjelźa, ſłót a hwěſdy wſchě,
To morjo, ptacźatka.

Tež hola, kěſki, trawa je,
Tež žito, ſzad wón da,
Wot njeho cźopke naléćźe
Sſněh, krupy, njewjedra.

Bóh ſzwojom' ſzłónźu ſkhadźećź da,
Tež měſzaz wodźi ſam,
Wón wodźi wětrow ſchumjenja,
Da wodu rybiczkam.

Duž ſ dowěrjenjom pobožnje
A myſzlu kſchesćźjanſkej,
Nětk Bohu horje hladajćźe
S tej proſtwu wutrobnej.

O Božo, ſmil ſo nad nami!
Naſch wuſzyw ſzohnuj nam!
Nam naſche pola pod ſchkit wſmi!
Je dale ſwarnnj ſam!

My chźemy ſa to chwalićź cźe
A ſo cźi dźakowacź,
Kiž Wótćźeź ſy do wěcźnośćźe
A budźeſch ſawoſtacź.

E. Helaſz.

Wjeſzna wójnſka khrónika ſ lěta 1870.

(Pokračowanje.)

Je nimale wokoło dźeſzaćźich. Du ſaſzo do zyrkwje. W ſzewjeru a ranju pſchezo bóle wocźićhuje. Bayerſzy ſu potajkim wrócźo wuhnaćźi, abo ſu ſo ſ wotpohladom wróćźili, ſo hychu na druhej ſtronje naſz ſ nowa nadpadowali? Móžno to je. Hewak by tola nichtó pſchiſchoł a wołał: Viktoria, ſmy dobyli! Ale nichtó njepſchińdźe. Tam pola Wörtha! Poſzłuchajćźe, kak to hrima! Pſchezo bóle hrimot po hrimocźe, zyle hinak hacź dźenſza rano. Kak ſo hrima wot Görsdorfa hacź do Gunſtetta! O, wažny wokomik! Tam ſteji hłowna móz njepſchećźelow. Ta je ſzuano njeſſóncźnje wulka. Se wſchitkich ſtron ſ kanonami na naſz ſćźeleja, granaty rosbuchnu a wulija žiwy woheń na naſche domy. Kak wone hwidaja! A ſzylne praſkotanje ſćźelbow njepſcheſtanje, ale ſo pſchezo powjetſchuje. Kule praſkotaja kaž padaze krupy! Běda! Běda! Zyła wjeſz Elſaßhauſen w płomjenjach ſteji! Jurjeź dom ſo pali! To ſo błyſka a hrima bjeſ pſcheſtacźa. Krej ſo mi hacźi. Wſchehomózny ſmilny Božo, ſchto ſ nami budźe! Hdźe dyrbimy cźěkacź w tutej ſtraſchnej hodźinje? — Hiſchćźe ſteju w zyrkwi pſchi mnohich ranjenych wojakach. Njemóžu ranjenych wjazy pſcheliczićź, telko jich tu je. Zyrkej a ſchula ſtej hižo pſchepjelnjenej. Tam cźi wboſy leźa w ſzwojej krwi, ſ rośſchćźěpjenym žiwotom, ſmjertna błědnośćź, ſyma hraje na jich wobliczu, njembrośćź a ſadwělowanje wari ſo w jich wocźomaj. Tu ſteju pohłuſchenj, ſpntamy, ſakuſkamy ſ hłuchej pſchiſzłuſchnośćźu a njemóžu cźěkacź — njemóžu prjećź! Ale ſchto chźu hiſchćźe tudy pola ranjenych? Schto chźe moje troſchtowanje, pomhanje a modlenje w tutej howrjazej cźrjódźe luda, w tutej žakośnej mordarſkej jamje? — Khwatam ſ zyrkwje a wleczu ſo někak do hrodu .... ſo ſahrima ... granata je ſo ſady mje pukńyła a je franzowſkemu ſěkarjej žiwot róſbrěła — běžu dale — ſahwiſda njemdrje — granata pſches moju hłowu do hornjeje wuſzy lećźeſche. Bóh wě, kajte njeſbože je pſchinjeſzła! Sſym w hrodźe; tu je łćźje. Tu ſu twjerde murje. Tu njeje žanebo ſtracha, pinza je wjelbowana, moji lubi ſu bjeſ ſtracha! Ale chźu raz pohladacź, kak wonka je. Wo wſzy ſo pali, farſki dom hiſchćźe ſteji, ale bróžnina tſěcha je powalena. Poſzłuchaj, kak na tſěchach praſkota. To ſu ſame kule. Pſchi zyrkwi ſteji wós ſe ſzynom. Hdy jenoź tam tón ſtał njeby. Hdyž ſo tón ſapali, wotpali ſo zyrkej a zyła wjeſz. Runje je jenej. Bitwa žakośnje howri. To ſo ſda, kaž byſchtej wójſzy ſ tigrſkej ſłobośćźu na ſo jěłoj. Je ſo rosrišowazy wokomik pſchibliźił? Na kotru ſtronu ſo waha niźi? Haj, ſchto móhł to wjedźećź? Ale tu we wrotach tež njemóžu wjazy woſtacź. Póidu do hłubokośćźe. — Schtó móhł to wopišacź, ſchtož ſacźujeſch, hdyž pſchi tajkim wjedrje do hłubiny ſaſtupiſch? Tam horjeka na ſemi dwaj narodaj, kiž wo ſwoje bycźe wojujetej w krawnej bitwje, tam horjeka wótćźina, kotrejž ſzuano ſo něſko hodźina cźěmneho woſzuda a poniźenja pſchibliźuje; tam horjeka ſzwójba, zyła woſzada! Hdźe ſu něſko wſchitke jenotliwe ſtawy? Hdźe ſtej mojej ſtarej, ſłabej ſtarſchej? Schtó je jeju ſchkitał a k ſzebi wſał? Hdźe je moja zyła nadoba? Měſtno, hdźećź ſzym dotał pſchebywał, ſchto ſ nim budźe? Ale, Bohu budź dźak, tež w tajſich wokomikach naſchehо žiwjenja mamy hnadu, kiž naſz pſchewodźa do hłubiny, mamy khrobłośćź wěry, kiž njeſłabło, by-li tež morjo howriko a žołmiło a bychu-li ſo hory powaliłi. Sela!

W pinzy.

Bohu budź dźak ſa tutu khowanku. Pinza je wulka a wjelb je ſe ſzamych kamjenjow. Sſmy ſchkitowani, pſchetož wyſzoku hrodowſku teraźu žana granata róſbrěćź njemóže. Kak derje tola je, ſo ſzym ſzwěźu ſzobu wſał. Něſko móžemy ſo tola ſpójnacź w naſchej khóbdźje! Tu ſu naſchi ludźo. Hrabinka ſe ſzwojimaj ſzynomaj ſteji na delnim ſkhodźe. Fararjowa ſzedźi we łožu pola ſzwojich ſchtyrjoch małych dźećźi. Te ſpja a drěmaja bjeſ ſtaroſćźe w najwjetſchim wichorje!

Mój bratr a Steigerjeź Jakub, pohoncź a wołazy, leźa mjeſ wulkimi dóńźami; ſahrodnikeź Hendrich ſzedźi na ławźy a wbohi paſtyć Jan cźampa kaž pjany po pinzy — tón njeſbožowny je ſzwoje ſtadło do parka dowjedł a tam ſu jo jemu wſali. Tu ſu tež druſy cźeladni a ſzłużobni. Tu ſzmy hromadźe, bojaſne ſtadleſchko we hłubinje. Hdy jenoź byſchtaj tu tež mojej ſtarſchej bykoj! Bóh ſzmil ſo nad nimaj a nade wſchěmi, kiž w nuſy pſchebywaju. Poſzłuchajćźe, kak to howri! Pſchezo hórje na wſchitkich kónźach a ſtronach. K ranju je ſo ſaſzo ſapočźało. Bayerſzy potajkim hiſchćźe ſbićźi njejźu. Wy lube dźećźi! Schto tež to ſ nami budźe? Njedyrbi dha žadyn kaujeń na druhim woſtacź? Chźemy ſo modlićź .... Schtó móže ſo modlićź? Ach, wutroba je ſtwjerdnyła a ſmjerſnyła ſe ſtyſkom a boloſćźu. Jaſyk je ſo krkej pſchilěpił ſ bojoſćźu a ſe ſtrachom. Wſchitkim kamaju ſo koleni, wokamy wſchitźy, płakamy, kamamy ſzwojej ruzy. O, Božo, ſzmil ſo!

Naſche pſalmy ſaſzo mjelćźa. Hrimot kanonow nam ſchiju ſodaji, ale ſtonanje a žakośćźenje njecha ſaſtacź. Budźćźe tola ſmérom, wy žony! Njepłakajćźe tola tak žakośnje. Naſch woſzud leźi tola w Božimaj rukomaj. Sſmy tola hacź dotał pſched wſchitkim ſtrachom ſkhowani. Budźćźe ſmérom! Tute płakanje a ſchtrěćźenje žadyn cźłowjek wutracź njemóže! Haj, ſmérom.

Pſchi kóždym ſabłyſkanju kanonow wótſſiſcho howrja a prawja a ſo ſwadźa. Něſko je tam, něſko je tu trjechiko, a ſahrodnik

Hendrich, hdyž kanona sabłuchnje, stona: O sbožniko, sbožniko! moje kožo, wschitke swoje pjenjesy mam we nim . . . moje kožo, moje kožo . . . Pomhajcže mi, chzu po swoje pjenjesy hicź. — Budźcže směrom — ja praju — božedla, budźcže směrom, abo my waš wschitkich ſ pinzy wuhnamy. To pomha; so po cząsu směrnja. Możesch sajo swoje słowo srosumić. Ach, kak rjana, kak domjaza je tuta symna khódba nětko, nětko, hdyž wonka woheń a mjecź žakoźnu bitwu wojujetaj. Kak měrnje spinkaja moje dźěćći. Kak ſu so wschitke wutroby pod hrimanjom ſuda smjehćźiće, poniźite. Kak namukujech w tajkich hodźinach so modlicź, lubowacź a wodacź! Ale poźłuchajcže, kak so sajo hrima; kak tźelby prašćotaja. Božo, ſmil so nade mnu!

(Pokračowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Knjes pomocny duchowny Nychtać w Budestezach je Budestezy wopuschćił a chze wučeřiśke sastojnstwo na wysćhćhej schuli pytacź. K temu chze najprjedy pol lěta w Lipsku studowacź. Won je dołhe lěta ſwěru w ſwojim duchownjskim sastojnstwje dźěłał, ale dokelž žaneho statneho měrina w naschej sakiśkej Łužizy a też w tu khwilu žanych wuhladow na wuprósdnjenje ſerbśkeho farśkeho měrina njeje, je so k tutej krocźeli rosśudźił. To je sajo dopokasmo, so ſu wuhlady ſa naschich ſerbśkich theologow jara hubjene a so ſo teho dla dźiwacź njemóžemy, jo so w poślednich lětach pschego mjenje ſerbśkich młodźenzow k tutemu studowanju rosśudźi.

— Towaršstwo ſa snajomstwo sakśkich ludowych waschnjow je so saśdźenu sobotu a njedźelu w Budyschinje sschło. Ssobotu běśche sabawny wječor w Budyschinje, na kotrymž so spěwy a pschednoschći po ludowym waschnju pschednoschowachu. Tež běchu snaćći ſerbźy herzy ſe Sklepeho, kotźiž ſu nam wot Draždźanśkeje wustajeńzy hišcźe derje snaćći, pschišchli a pschitomnych ſe ſwojimi pschednoschćami ſwjeselichu. Wobźebje lubjachu so rjane ſerbśke spěwy wot knjesa kantora Hanki ſ Wjeleczźina w snatej wuſtojnosćći a pschednoschowane. Jara wobźarowacź je, so měsesche so sabawny ludowy wječor sobotu wječor, hdyž je knjesam duchownym wośebje se wźy cźitcźe njemóžno pchinúcź, a runje woni ſu ſ wultej liczbu ſobustawy tuteho towaršstwa a maja też najlěpschu sskladnosćź, wonka na wźach ſa saměry tuteho towaršstwa dźěłacź a so prózowacź. Pschi tej sskladnosćći je so też nasch ſerbśki musej wobhladać a wot pschitomnych ſerbśkich pjelе pschipósnacźa dobył. Njedźelu dopołdnja w 10 hodź. měsesche so khowna shromadźisna, na kotrejž so też wě so žadyn duchowny wobźełićź njemóžesche. Wědomnosćnu pschednosćht dźerźesche knjes wyschśchi wučeř Mýnk na realzy w Lubiju wo pschepytowanju ludowego pěźnjeřstwa naschеje Łužizy. Rosprawa poda so wo towaršstwowym sskutkowanju. S njeje běśche zhyschećź: Kónz saśdźeneho lěta běśche 1778 ſobustawow, nětko 2114. Dothodow běśche 7145 hriwnow, mjes nimi 2000 hr. statneje pomozy ſa dobre saměry towaršstwa. Wjele cźěźnych hoścźi, kaž knjes wokrejźny hejtman se Schlieben, knjes wyschśchi měsćanosta a druhy, běchu shromadźisnu se ſwojim wopytom pocześćili. Dokelž so towaršstwo wośebje też ſ pschepytanjom naschеho ſerbśkeho ludowego waschnja sabjera, je nam wonc jara wažne a podpjeranja hódne.

— Nowa wukasnja w Sakśkej poručа cźěźkowym žonam, so maja na ſunjerne pady, hdyž je schtó na ſuchocźisnu wumrjel, wośebje kedźbowacź a je gmejnskemu pschedsitejicźerjej ſjewićź. Tale wukasnja ma ſwoju dobru pschićźinu, dokelž so w ludu pschemako na to kedźbuje, so je ſuchocźisna jara natykowaza khorosćź a so jich wjele na tu khorosćź wumrje, dokelž ſu ju pśches pschenjeźenje wot druhich dostali. Duž ma so nětko tajki dom, w kotrymž je něchtó na tu khorosćź wumrjel, desinfinzirowacź, so njeby nichtó do stracha pschischoł.

— Saśdźenu njedźelu bu wulka nowa wojeśka zyrkej w Draždźanach pośwjećźena. Wona steji w nowym měsće, tam, hdyž je to wulke wojeśke pschedměsto, ſ kasarmow a druhich wojeśkich twarjenjow a magazinow wobstejaze. Zyrkej je kraźny twar a rosdźěli so do evangelśkeho a katholśkeho wotdźěla. Naj prjedy w 9 h. dopołdnja měsesche so pośwjećenje evangelśkeho dźěla a na to katholśkeho. Pschi pośwjećenju běchu sastupjerjo wyschśchosćźe. Zyłe wojeśke pschedměsto je nětko najrjeńśke źrjedźijno dostało pśches kraźnu zyrkej, hdyž budźa so naschi wojazy shromadźećź k duchownemu natwarjenju.

— Najmjeńscha schula w Sakśkej je bjes dwěła schula Kottenhaide w Voigtlandśkej. Schula leži w lěźu mjes Schönckom a Zwota. W poślednich lětach běśche tam schulerjow wot 3 hacź do 5. So ma tajka schula wośebitehо wučerja, je wobźarowacź, wośebje w naschim cząsu, hdyž wučerjo tak jara pobrachuja. To tola žane skutkowanśke polo ſa wučerja njeje, něhdźe 5 dźěćźi roswučowacź. Hdyž je tak mało dźěćźi, mótłe so wone druhej blišej schuli pschipokasacź a ſa wučerja by so druhe měsćno namakało, hdyž móhł też ſwoje wučeřśke mozy se žehnowanjom nakożićź.

— W Kamjenizy chzędźa nowy wučeřśki seminar sakożićź. Dokelž je wučeřśka nuſa tak wulka, je też nadźija, so so nowy seminar natwari.

— Sa nowého fararja we Wósborku je so pomozny duchowny Hauſſa ſ Radeberga wot Wósborśkeho zyrkwinjskeho próbstejicźerstwa jenohłóśnje wuſwolił. Nadźija, so by sajo ſerbśki duchowny do Wósborka pschischoł, jo drje so ſ tym na pschezo minyła. Njech je we Wósborśkej wośadźe też mało Sserbow, by tola ſerbśki duchowny też ſwojim ſerbśkim wośadnym w maczźernej rěczi służićź móhł a pschi tym njebychu němjay wośadni žaneje schkody měli.

— S Afriki pschińdu sajo powjećźe, so burjo Jendźelcźanam sajo napschećźo stupaja a jim wschelake cźěźkosćźe naczinеja. Hdyž wschak drje njebudźa so burjo pschećźiwo pschemozy na pschezo dźerźećź móz, płód dobycźa, kotryž Jendźelcźenjo hižo wćźty w rukomaj dźerźachu, budźe jim khětro hórko žłodźećź.

Kajki wliw masch na tych, kiž ſu wokolo tebje?

Jako dźěl Schottlandśkich do Kaliforniśkeje wučahny, ſebi kóždy wučahał něschto ſobu wsa, schtož dyrbješche jeho na wótcźinu dopomnićź. Jedyn pschinjeśke narodne snamjo ſobu, rjanu wośu, druhi kołcź pcźołkow. Lětdźeśatki ſo minychu. Dźeuśa ſo praji, so je Kaliforniśka pśches schottlandśke wośy sapuśćena, kotrež ſo wjazy wotstronićź njedadźa, ale w lěźach namaka ſo najlěpschi měd. Rosumiśch ty, luby cźitarjo, tole w ſwojej wažnosćći ſa žiwjenje? Kóždy cźłowjek ma ſwój wliw, njech je stary abo młody, wulki abo mały, wośebny abo khudy. To pak je wośa starého cźłowjeka, abo měd noweho, pak žohnowanje ſa druhich, pak połkecźe. Tśecza móžnota njeje. Kajki wliw masch ty na twojich? To je wopomnjenja hódne. S bolośćźu powuhźłu ſebi na tamnego słóśnika, kiž w khośtarni wumrje. Jako sapocźatk ſwojeho sakłudźenja pomjenowa tu cźěmnu hodźinu, jako jemu dobry pschećźel pućź k ſkemu pokaśa. A schtó liczi ſhubjenych ſynow a dźowki naschеho luda, kotźiž ſ tym žanym roskacźom na tajku hodźinu sawjedźenja wróćźo hladaja? Teho dla praji Knjes to žakośtne słowo, so žakośtnscheho prajił njeje: Mat. 18, 6. Cźężkota teho słowa nam na wutrobu padnje, hdyž ſebi tak liczimy:

Hdyž jedyn cźłowjek 20 lět dołho łóźźe lěto wjazy hacź jeneho cźłowjeka ſ wotpohladom sawjedźe abo pśches ſwój pschikład wot praweho puća wotwjedźe, a kóždy ſ tutych sawjedźenych sajo jenoź jeneho lětnje na wopacźny puća wotwjedźe, kak wulka je liczba sawjedźenych ſa 20 lět, kiž maja wschitzy tuteho prěnjeho bjesśwědomliweho sawjedźnika ſa nana ſwojeho połkecźa? Ja wośebje na to „jedyn“ wažnosćź kładu — a „jene“ je tola wěźźe nijka liczba, wośebje lubowana wot cźerta, tak witany sahwćźk sa ſłużobnikow hrěcha, hdyž praji: „Junkróćź njeje žadyn króćź!“ — Luby cźitarjo, wopomń sćźehwki teho „jeneho“ — kónz zykeho liczenja. To wschak je stare prawidło: „Małe pschićźiny, wulke sćźehwki.“

Duž njesabudźmy to khutne napominanje: „Wachujmy ſwěru nad tym, kajki mamy wliw na druhich!“

Hudanczźy.

S dwcju bratrow jedyn ſpochi leži a tón druhi pschezo rejwa a ſ tym ſwojoh' knjesa ſeźiwitaj.

[Wuhłuźi łomjenoj: ſpoćł a ćěhłu.]

Hwěźźi wyšoko na njebju steja, w kotrych podseńśkich płodach namakaśch druhdy też ſwěźźi?

[Sesełoś nłełmałyh ćěrnow, (mpre).]

Samolwitý redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźiśćećź a nakład Ssmolerjez knihićźiśchćźérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cziſło 45.
11. nov.

Lětnik 10.
1900.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihicźiſchczeźni w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

22. njedjela po ſwj. Trojizy.

Fil. 1, 3.

„Ja ſo dźakuju ſwojemu Bohu, tak huſto, jako na waſ ſpominam, ſa waſche towaŕſtwo na tym evangeliju, wot prěnjeho dnja hacź ſem.“

Niczo njeje ſa ſchcheſczijanow naſcheho czaſa móznische hacź towaŕſtwo na tym evangeliju. Rosdźelenje we woſadach a domach, hadrowanje a wadźenje w ſjawnym źiwjenju je ſa ſchcheſczijanow jara ſle było. Měr je wot naſ prjecź wſaty a my ſo mjes ſobu wjazy njeſnajemy ani ſebi njeroſumimy. Kóždy hlada na ſwój pucź a myſli jenoź na to ſwoje. Duź je luboſcź wotebjerała a njeprawdoſcź pſchibjerała. My mamy Boźi evangelij w njedźelſkim prědowanju, ale ſchto pomha nam to ſame, jeli ſo njeſſu naſche domy a woſady pſches njo towaŕſtwa, hdźež jena wěra a jena luboſcź duſche ſahorja a hdźež móſemy woprawdźe ſpěwacź: Duſcha ſ duſchu ſjednocźena měr we Boſy pytaju.

Naſche domy dyrbja towaŕſtwa na tym evangeliju bycź. Jow dyrbi ſo tón grunt ſałożicź, kiž nam wěcźnje woſtanje, hdźež wſchitko druhe ſahinje. Kak wjele pobrachuje naſchim domam a ſwójbam hiſchcźe k tutemu rjanemu kónzej a kak cźężko ſo nam to ſda, ſo tam pſchińdźemy! Sſo nam tak cźężko ſda, ſo w kóždym domje wſchitzy hnady dźěłomni ſu a wſchitzy jako Boźi ſwjecźi a lubowani w Khryſtuſu roſtu k połepſchowanju a poſłyłnjowanju we wěrje. Tola ſo ſo ſami natwarimy k duchownemu templej Bożemu a ſo w naſchich domach ſjednocźimy w Knjeſowej wěrje a luboſcźi, tutón nadawk nam Bóh tón Knjes nihdy njeſpuſcheźi. Hdyž mamy towaŕſtwo evangelija jenoź w zyrkwi, w domach pak wo to ſame njerodźimy a ſnano towaŕſtwo ſebicźiſweho wadźenja a ſwarjenja mamy, dha njebudźe nam zyła ſwonkowna pobożnoſcź niczo pomhacź, wjele bóle ſo nad nami profetiſke ſłowo dopjelni: Wobrocź wote mnje to brěmjo twojich khěrluſchow, pſchetoź ja nochzu ſłyſchecź tón hłóſ twojeho piſkanja. (Amos 5, 23.)

Bě najwjetſche wjeſele ſa japoſchtoła, hdyž towaŕſtwo na evangeliju we woſadach abo domach nadeńdźe. Sa to ſo Bohu temu Knjeſej w ſwojej modlitwje dźakowaſche a cźinjeſche tu próſtwu ſ wjeſelom. Sbóžny tón dom, kiž je Jeſom Khryſta pſchijał! Tam je domjazy wołtar ſhromadneje modlitwy, ale tež ſwjate płomjo modlitwy kóždeho domjazeho a dobroproſchenja w cźiſchinje. Tam je Boźe ſłowo w ſhromadnej domjazej nutrnoſcźi, ale tež we wutrobach jako wuczba, troſcht, móz w źiwjenju a wumrjecźu. Tam je ſwjaty Duch a ſ nim měr a radoźcź a prawdoſcź. Tam je mjeſſobne ſnoſchowanje, wutrobne wodawanje, ſhromadne pſchewinjenje hrěcha a wotſtronjenje teho, ſchtoź pſched Bohom wobſtacź njemóźe. Tam je Khryſtuſ ſam wobydlenje ſcźinił pola tych ſwojich. Hdźež tón Knjes bydli, tam njemóźa ſłi duchojo njeſpokojnoſcźe, ſwětneho ſtaranja a njepopſchecźa wjazy woſtacź. Muž a źona ſo pſchibliźitaj ſ kóždym dnjom bóle jedyn k druhemu, dokelž Khryſtuſ w kóždej wutrobje bydli; nan a macź

widźitaj w dźěćoch Khrystušowe wobběděćenstwo a wočahujetaj jo sa teho Knjesa. Knjejstwo a čeledź wěstej, so stej temu Knjejej samolwitej a słužitej žebi mjes žobu, kóždy s tym darom a s tym powołanjom, kotrež je dostał. Tak sežini žo towarstwo na evangelijn kschesćizijanskeho doma róžkny kamjeń. Wone je žłónzo wobstajnego žoža.

Hdźežkuliž je sapočatk tajkeho towarstwa sežinjeny, hdźežkuliž stej jenož wěra a luboscź wotwućilej, tam budźe Bóh, kiž je tón dobry skutk sapočał, jón też dokonjeć. Hdźež je evangelij we wutrobach wschěch domjazych, nana, maćerje, dźěći a čeledźe město namakał, tam rosće wutskowny čłowjek, kiž je po Bohu stworjeny, kóždy dźeń wjazy. Tak dołho hacź je Jesuš s knjesom, je kóždy dźeń kraźnischi. Dobry skutk žo dokonja wot jeneho lěta k druhemu a jako płód evangelija žmědźa we wschej nusy tajke dźěći Božeje hnady wuznawać: „Rěčk pak wostanje wěra, nadźija, luboscź, te tři; ale ta luboscź je najwjetscha mjes nimi.

Kschesćěano, žłuž Bohu žwěru
Domach s tymi žwojimi;
Poběhli psches to žwoju wěru,
Sahoł žo we luboscźi.
Boha Knjesa wschědnje khwalicź,
Jemu dźakny wopor palicź,
To cźi dawa wjeßele,
Měr, trosch, móz do wutroby. (716, 1.)

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajke myßle nadendźech, Boże žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitar „Pomhaj Bóh=a“.

(Pokračowanje.)

1. knihi Mójsajowe.

16. staw.

Hagar porodźi Ismaela.

S dowěrjenjom do Božeho žlubjenja, Abrahamej dateho, jo ma žyn jeho cźěła požohnowanje herbowacź, a tola sajata wot cźěłneje njeścźerpliwosćje, dokelž žo dopjelnjenje kombźi, poručí Sarai — po waschnju tehdomnischeho cźasa — žwoju dźowku Hagar Abrahamej sa pschikožnizu, jo by dźěćo wot njeje porodźene, sa Sarajine dźěćo płacźiło. A hlej, Bóh wěru s hrěchom womasanu njewohamibi; też na tole stowaschenje słokuje žo Boże žohnowanje, hdyž też njemóže žyn Božeho žlubjenja s njeho wnkhadźecź. Kaž hušto w starym swjatku, tak rěcźi też Bóh tudy je skutkom pschećiwo waschnju, jo bych muž wjazy dwźli jenu žonu sa mandźelsku wosmje, hacź runjeź tajke waschnje krutosćje cźłowjskeje wutroby dla cźerpi: ledma je Hagar žama druha, dha spjecźuje žo pschećiwo žwojej knjeni; a jo by doprědka sacźuwa, jo budźe sa pschichod wujamknjena, ma wona cźekmyć. Tola Boži jandźel dowjedźe ju wróćo wupowjedajo jej ważne wěschćenja a Ismael žo porodźi.

Sarai pak, Abrahamowa mandźelska, kotruž mějachu hižo pschi jeje pschikhadźe do Kananejskeho kraja sa njepłódnu, njeporodźi jemu ničo, też niž sa pschichodne pjecź lět po tamnym widźenju, hdźež běsche žo Abrahamej cźěłny herba žlubił. Duž běsche žo wona wscheje nadźije wsała, so mohła hdy hischcźe s marćerju bycź. Ale wona měješche Egiptowsku dźowku, kotrejež rěkachu Hagar, to rěka: cźěłaza.

A Sarai dźesche k Abrahamej: Hlej wschak, Knjes je drje tebi žyna žlubił, kotruž ma s twojeho cźěła wukhadźecź, ale wote mnje wón njeje prajił, so budu ja žynowa macź; mje je, kaž nětko zyle jaßnje spósnajesch, samkmyk, so ja njemóžu porodźicź. Luby, wsmi žebi pschikožnizu, a ja dźu tebi žama pomozna bycź, lehń žo k mojej dźowaj: hacź bych ja móhła, by=li to Knjesej spodobne bylo, so by podjała, žnadź s njeje dźěći dostacź; wočakomne dźěćo njeby po snatym waschnju jeje ale moje dźěćo rěkałe. Abraham pak, kotryž měł na tajke poručenje wotmolwicź: Njechajmoj tola Boże hnadne wodźenje žamaj pschekhwatacź, ale chźemoj scźerpliwje wočakacź, kak wón žam žwoju radu s namaj jwjedźe! běsche też nětko, kaž něhdy psched pjecźimi lětami, hdźež chźyshe Božu radu pschekhwatacź, pruhi Božeho rosžwětenja shubił. Duž poßłuchasche Sarajinemu hłosu, měješche jeje poručenje sa khmane, hacź runjeź běsche woprawdźe njekhmane a běsche jenož pěknje měnjene.

Po starym waschnju běsche mužej pschiwolene, so žmě pódla žwojej po sakonju pschipósnatej mandźelskeje abo pódla mnohich mandźelskich hischcźe pódlanske mandźelske s worschty žwojich njewólnikow měcź, kotrej njemuje žerbska biblija „pschikožnizy“. Dźěći s tajkich pódlanskich mandźelstwow (s mandźelstwow na lewu ruku) dostachu s wjetscha dary město herbstwa, kotrež dostachu dźěći s pschipósnateho mandźelstwa. W sapißach naroda pak žu žobu sapißane. Mójsajowy sakoń njeje podźiścźo tele waschnje sakałak, ale kaž też wschelake druhe, schtož je w mandźelskich naležnosćjach pschećiwo Božemu rjedźe, je krutosćje cźłowjskeje wutroby dla hischcźe khwilu cźěkpił. Tak njeje po stejnischcźu starého sakonja woprawdźe hrěschne, so je žebi Abraham pschikožnizu wsał a jo je jemu Sarai to poručiła, ale hrěch běsche, so chźyschtaj wonaj Boże wodźenje pschekhwatacź. Też sda žo, so je Hagar po žwojich duchownych darach, wožebje pak psches to, so je žwěrnje wěrika to, do cźehož wschón Abrahamowy dom wěrjesche, wurjadne stejischcźo měła pschi žwojej knjeni, podobnje kaž Eliezer pschi žwojim knjesu.

A Sarai, Abrahamowa mandźelska, wia žwoju Egiptowsku dźowku, Hagaru, a da ju Abrahamej, žwojemu mužej, sa žonu. To pak žo sta, hdyž běschtaj dźěłacź lět w Kananejskim kraju bylokoj. Abraham běsche nětko 85, Sarai pak 75 lět stara.

A wón dźěješe k Hagarej a ta woprawdźe, kaž běsche žebi to Sarai pschała, podja. A hdyž wona widźěsche, so běsche podjała, sanicźowasche wona žwoju knjenju psched žwojimaj wočomaj; pschetož sa wulku haňbu mějachu tehdy, hdyž mandźelska dźěćći njeměješeche, hdźež pak běsche mnohe dźěćći, dha mějachu to sa cźěść a sa wopokajmo Božeje hnady.

Duž dźesche Sarai k Abrahamej zyle po waschnju wschědnego hrěschnego cźłowjeka, kotryž trjechenj wot ješćěwkow žwojeho sabkidźenja njemorkota pschećiwo žebi a pschećiwo žwojemu hrěchej, ale žada wot druhich samolwjenje sa to: Ty mi schjwdu cźinisch; schjwdu cźinisch; schjwdu, kotruž mam cźerpjećź, njech tebje potrjechi. Ja žym moju dźowku k tebi pokóžła a tak hakle s njeje nischto sežinika; wschako njeje do teho ničo była khiba njewólniza po wschěm jeje cźěle nam žłujchaza. A nětk widźiwschi, so je podjała, sanicźuje mje pched žwojimaj wočomaj; niž jenož, so žo wona se žwojej khrobkocźu pschećiwo mi posběhuje, ale też ty mje ponižujesch, dokelž tajkemu khrobkemu holcźišku wschu wolu dawasch. Knjes njech žudźi mjeje mnu a mjes tobu a njech mi dopomha k mojemu prawu, hdyž ty žo s tym njesjabérasch.

Se spěšchnym, njeścźerpliwym pomyßlenjom winuje Abrahama, dokelž wón Hagaru njekhojta.

Abraham pak, kotremuž tajke porokowazy a njesaßłužene žłowa pokoj we duschi njemóža kaješć, dźesche k Sarai: Hlej, twoja dźowka je kaž prjedy tak też hischcźe dźenža w twojej ruzy; žym=li ju też sa pschikožnizu wjak, dha jej tola njejžym s tym prawo podał, so njetrjebaka wjazy tebi poßłuchacź: cźiń s naju, schtož žo cźi derje spodoba, ty masch žama dobre prawo, so sarunanje dostanjesch sa wschu kschwdu, kotraž je žo tebi psches nju dostała: trjeba njeje, so bych tebi pomhacź měł jako tajkej, kotraž je žama bjeje wscheje pomozy a brónje.

Hdyž ju nětk Sarai chźyshe ponižicź psches někajkežkuli ponižowanje, trasch chźyshe jej krute dźěło napołožicź, so by tak cźucź měła, so njeje knjeni, ale słužobna — dha cźěkny wona wot njeje do Egiptowskeje, do žwojeho wótznego kraja.

Wona drje měnjesche, so Abraham po nju pschiúdźe dźěćsca dla, kotrež wona pod wutrobu njeße, a so ju s cźěćcźu dowjedźe do žwojeho doma.

Tak mataj Sarai a Abraham město dopjelnjenja žwojich pschećejow jenož starosćje a hněw a kaž žo sda, staj też słužobnu dźowku pódla hischcźe słubikoj s tym, schtož běschtaj žamaj wumyßlikoj. Tajke běchu jeju žnć!

Ženje njeporodźi žo ničo khmane, hdyž chźesch po cźělnej radźe, hdyž też s dobrym wotpohladanjom, Knjesowe pucźe wndokonjećź.

(Pokračowanje.)

Dowěrjenje na Boha a sczěrpliwosczj.

Hebr. 12, 6. Psalm 37, 55.

Hłóš: Schtóž Boha wjeřischnemu ho poda.

Čźim lubsche dźěčźo, hórschi pruczik,
Tak rjekuje Boža pschikaźnja,
Kschiž wjedźe naš na tajti pucźik
Hdźež rosczje króna czěrnjowa,
Bóh schwika tych, kiž lubuje,
Sły njesranjeny wostanje.

Tón kschiž je Bože pruhowanje,
Kaž kóto źwojich wujschkrěje.
Psches haňbu dowjedźe naš k khwalbje,
Psches row naschi pucźik k njebju dźe,
Hdyž źhlny czěźke padaja,
Bóh ma w nich morjo wjeźela.

To lube dźěčźo w czěrpjenju
Najbliže dyrbi k Bohu bycź,
Tom budźe czěźa k połóżenju,
Hdyž chze wón Božu hnadu měcź,
Schtóž bjes hnady chze k njebju hicź
Tón dyrbi k heli pschsitupicź.

Bóh ś lěwizu naš husto khosta,
Pak ś prawizu naš wokscha,
Hdyž k pićźu kiźałe ho dosta,
Nam skónčuje źłódkosczj podawa,
Hacź runje kschiž nam czěźa je,
Wón lóhku nam ju sćźinicź chze.

Tón zyły źwět měcź njecham sa to,
Hacź bjes czěrpjenja, kschiža bycź,
Duž chźu ho pschihotowacź na to,
Chzu Bože dźěčźo mjeno měcź.
Bóh so mnu derje myślik je,
Hdyž źwoje dźěčźo khostak je.

E. Helaß.

Wjeźna wójnska khrónika ś lěta 1870.

(Pokračowanje.)

Wumoženje.

Nětko pomału wočźichnje .... Hrimanje kanonow ho do wjeczornych stron sdaluje. My wodychnjemy w źwojej czmowej, mokrej hłubinje. Hischcźe jedyn wutśěł — hischcźe junkróćź sahrima jena mitrailleuza, hischcźe jenotliwe praskanje tśělbow ... wočźichnje. Nadobo źłyschimy mózne mužoze khóźy, źylne buchanje ś tśěłbami wo durje .... „Hura! Dobrycźe! Won! won! Němzy tu źu!" To běsche najczěźscha hodźina mojeho źiwjenja. Schtó dyrbi najprěńschi k naschim njepschecźelam wuttupicź? Ja dyrbju hicź. Wojmu moje najmjenśische dźěčźo na ruku a du ś pinzy. Hrabinka dźe sa mnu. Běch blědy kaž sćźena. Pschede mnu steji nkody němski wyschk, wobdaty wot liczby němskich wojakow. To běsche wizefeldwebl Gaddun, kiž dyrbjesche wino pytacź. Jeho drasta běsche krawa, rostorhana, masana; sałaćźy jako tigr staji mi wón pistoliju na wutrobno a woka: „Ś tuteho doma je źo na naš tśělako!" Ja mějach dobre źwědomje a rjekuych poniźnje: „Ja dawam Wam źwoje czěźne źtowo, so źo ś tuteho doma njeje tśělako!" „Schtó dha wy scźe?" „Ja źym farař tuteje wobźady a tuta kujeni je hrabinka ś Dürkheim." „Wschó derje, ale dyrbju Waš na khwilu fajecź, potom chźemy dale hladacź. Nó, kujeni hrabinka, wy widźicźe, kak je źo mi w tutej bitwje sescho, dajcźe mi krute kholowy a nekotre blesche wina sa mojich muži." — Wón dosta hnydom, schtož běsche źebi źadak. Hdyž běsche źo ś źwojimi mužemi někak pośylnik a źwoje kholowy dostak, wotcwri wón wrota a da nam hicź. Dźakowni khwatachmy won. Ale na dworje, na dróhy! Ničźo, hacź njebjo a wojazy! Tón króćź jenoź, jenoź němźy, a źrjedźa mjes nimi generalstab. Kak my se spodźiwanjom na nich hladachmy! Stary wyschk (general Hartman) dźesche k nam pschecźelnje: „Dźicźe jenoź śměrom domoj! My Wam njebudźemy ničźo czinicź, pschetoź my ś Wami njewojujemy, ale ś Waschim khěźorom!" Sdychnjo dźěchmy domoj. Běsche to na pok schesćźich. Běda, kajta běsche nascha wjeź! Wupuśćenje a źakoćź, wschitke tśěchi rostorhane, wokna rostśelane, dwě khěźi w rospadankach. Tam a źem źo hischcźe pali. Wschudźom rostorhane wosy, morwe konje, krawe cźěła! Tu widźjsch, jo źu źo hischcźe wo wźy bili. A na tole wschitko źwěcźesche wjeczorne źłónczto tak blěde, tak sruduje, kaž to hischcźe widźał njeběch! Hdy bych jenoź pisches tutych wojakow móhł. Njemóžesch ani do prěda, ani do sady wjazy! Pschezo nowe regimenty pschicźahuja. Wschitko źo ś wojakami mjerwi. Woni nimo cźahnu, kaž schnóra bjes fónza, pschezo hura, źkawa, viktoria wokajo. Mjes tym pschiběhnje wuczeř bjes bycha a tschepotajo: „Nascha zyrkej źo pali!" Sawěśćźe, źwjerćha pod tśěchu źo pali. „Wschehomózny Božo, je dha to móžno? Zyrkej źo pali, a je horjela na wschitkich łubjach a deleka we wschitkich kutach napjelnjena ś ranjenymi wojakami! O, pomhajcźe nam zyrkej haschecź, ś někotrymi khanami wody móžemy ju sdźerźećź." — Ja khwatam k generalej: „Pomhajcźe nam nam naschu zyrkej sdźerźećź!" Wón wotmolwi pschecźelnje: „To njeje móžno, my dyrbimy sa njepschecźelom. Dajcźe ju w bożemje palicź, my ju sašo natwarimy!" Schto sapoczećź? Nimamy wody, nimamy pomozy, nasch rjany Boži dom dyrbi źo wotpalicź. Kujeże Božo, kak dźiwne źu twoje pucźe! — Słónčnje dóńdźech, tschepotajo na wschitkich stawach, na farn. Tam namakach wschitkich domjazych shromadźenych, źadyn njepobrachowasche, teź cźi stari niz. Dźakowano Bohu!

Nasajtra rano pschiidźe kruty wojak k mni, kiž běsche mi źwoju pistoliju na wutrobno stajił a mje na krótki cźaś sajał. Wón rjekny: „Njewjmicźe mi to sa sło, knjes farařo, wożera běch jakuźany wojak, dźenźa źym sašo fischesćźijanski cźłowjek." Teź k kujeni hrabinzy je schoł a jej wschitko wotproźył a źo jej hischcźe junkróćź sa krute kholowy podźakował. — Schto źo tola w źiwjenju wschitko njestawa! Něschto lět posdźischo běch ras we Weißenburgu na torhoschćźu, dyrbju dołho na cźah cźakacź, a khodźu dołho pola cźakańnje tam a źem. Tam khodźi teź mały, kruty mužik, na wutrobnje jemu źelesny khźijik wiźa; khodźi tam a źem .... śetkamoj źo 10 abo 12 króćź — pohladujemoj na źo — wobliczo źda źo mi snate ... Ja źebi myślu: To wón je. — Wón źebi myślu: Ja to źym. A tola njecha nichtó sapoczećź ... Słónčnje k njemu pschistupju. „Njesćźe Wy tón wyschk, kiž je je mje w łćźe 1870 sajał?" — A njesćźe Wy farař ś Fröschweilera?" — „Haj, tón źym." — „Haj, tón źym." — Cźitać móže źebi myślicź, kak běchmoj wobaj pschekhwatanaj, a kak rucźe běsche źo tola cźaś minył.

Kak je źo w bitwje naschim wjeźnjanam sescho.

Schtóž njeběsche do horow cźekmył, tón běsche do pinzy saléśł a źo se źwojimi tam skhował, a je runje tak sdychował, kaž my. Stary Hochhöfer źakoćźeśćźe pichi kóźdym praskoćźe: „Nětko je wschitko śnieźene." Jeho źona źwarjesche: „Njebudź tajki nora!" Jurjowa źona wokasche na źwojeho muža: „Jurjo, modl źo! Jurjo, modl źo!" Wón, jako stary wojak, wotmolwi pschezo: „Dźi mi, ty źy stara kłesfawa, baba!" Tak źo wadźachu hodźiny dołho. Jako pak źo wojowanje a hrimanje pschezo bóle bliźesche, buchu teź najtwjerdsche wutroby mjehke, a moja mać bu jich měschnik, a modlesche źo sa nich wschitkich a se wschitkimi, a to tak dołho, hacź praskotanje a tśělenje trajesche a hacź franzowsźy wojazy po zyłej źmuły wokachu: „Sauve, qui peut! Pardon! Pardon!" (Wukhowaj źo, schtóž samóźe!) Němzy pak ś jadriwym „hura" do wźy nuts cźehnjechu, potom wulećźechu naschi wjeźnjenjo źakoćźo se źwoich pinzow a khowankow. Nětko po tajkej nuty je nam źměschne, kak je źo wschelakim sescho. Filipowa běsche na porodźenju a chźysche ś mozu do źuda saléśćź, jo by tam hacź do fónza bitwy wostała. Mlynkej Pětr saléśł do mukoweho kaschćźa a wokasche na źwoju źonu pschezo: „Pschikryj mje! Pschikryj mje!" Wona pak wokasche: „Pusćźć mje nuts, hdźe dha dyrbju ja hewak wostacź?" Wojnař Kravź saléśł do wuhenja, a wośta tam zyły dołhi dźeń khojało. W Grohmußez pinzy khowasche źo na 62 duschow. K tutym pschiběźa wokoło 3 hodźin ś rasom franzowski wojak, Toni ś Fröschweilera, a pytasche khowanku. Woni źo na njeho hórschachu: „Toni, Toni, my źmy wschitzy śłubjeni, hdyž tebje tudy pola naš namakaju, běź dale!" a wustorcźichu jeho ś pinzy. Toni pak běsche tam snaty; wón saléśł do drubeje makeje pinzy, hdźež winowe źudy lcźachu, a lehny źo zyle sady tutych źudow, jo jeho nichtó namakacź njemóžesche. Tam hischcźe leżesche, jako Prušzy a Bajerszy wojazy pinzu rostamachu a wino se źudow ś rěkami běżesche. Woni jeho njewidźachu, hewak wećźe źaneje hodźiny wjazy njeby źiwy wostał. Zyły dwór a wschitke śtwy běchu pokne Bajerśćich, jenoź w jencj śtwje źedźesche na 40 wjeź-

njanow hromadźe. K tutym pschiléšy Toni wokoło poknozy. Žony žo na njeho dachu. Storhachu jemu jeho wojeršku drastu s cźěła a tykuychu jeho do burskeho wobleczenja, wotrěsachu jemu jeho brodu, a tak jeho žadyn Prušak njesnjesa. Toni wosta doma a njetrjebasche nihdźe w němskich jastwach běrny abo kišaty kak jěsć.

(Pokračowanje.)

Pojimaj swój jasyk.

Sirach 5, 12—16. Pschišł. Salom. 26, 23.

Schtóž jasyk sdźerži na wusdźi,
Je sprawny człowjek na swěći,
Kiž knježi pschezo na ześi,
Temu žo tóždy dowěri.

Schtóž jasyk wobarnuje ześ,
Sécy ludźi cźini k pschecźelej,
Skych hidźenja a sawjicź wscha
Jom' ženje schkodźecź njemóža.

Kak wschelke rěcźe njekhmane
Psches jasyk dźeja s wutroby,
Kiž twojim blížjchom' sejchkodźa,
Joh' pschinjeśu do hubjeństwa.

Ach, jasyka jěd šwjertny je,
Kiž k paradisej wjedźe cźe,
Hdźež had je sky a kušaty,
O, wopomńcźe to s wutroby!

Hlaj, mała schrěcźka jažehli,
Hdyž mudrosć njewobara ji,
A wutroba to žórko je,
Hdźež wjele ześowow psches rt dźe.

Duž wutrobu na kedźbu wsmi,
So jasyk tebi njesschkodźi,
Kaž had, kiž cźini bolesće,
Hdyž ludźi šwjertnje skušał je.

E. Helaš.

Wschelake s bliska a s daloka.

S **Budyschinka.** Njenadźite wjeześele dosta žo naschemu lubemu Božemu domej kermuschny šwjedźeń. Ssobotu do kermusche dosta knjes farař s póstom pschipóšłany kraśny teppich wot njesnateho s tym postajenjom, so by s nim nasch woltař pyschił. Kermuschu spomni žo we wutrobnej dźakownosći na njesnateho darićzela, kotremuž wschak žo njemóžemy s ruku dźakowacź, dokelž jeho mjeno njesnajemy, kotremuž pak nasch najnutrnischi dźak sa jeho lubosć ześuscha, kotruž je naschemu Božemu domej a naichej wošadźe wopokasał po ześowje: „My lubujemy wobydlenje twojeho doma a to městno, hdźež twoja cźesćej bydli.“

— 14. novembra žo khežorstwowy ześjm w Barlinje shromadźi. Wón smeje sašo wažne wuradźowanja.

— Hdyž po Mužakowskej drójy do Budyschina pschindźemy, wuhladamy nahladne twarjenje, kotrež žo w blískosći kopornika twari. Hdyž na tole twarjenje pohladamy, naš wutroba boli, so dyrbi žo w naschim wótznym kraju pschezo wjazy jastwow twaricź. To je śrudne snamjo nascheho cźasa.

— Po dokhim wuradźowanju něko tola skónćnje k temu dóńdźe, so žo Tuchorska zyrkej w Budyschinje pschetwari a wobnowi. Wona budźe pjecźa šama wojerška zyrkej.

— Wulka šwětowa wustajenza w Parisu žo k šwojemu kónzej pschibližuje. W cźasu wustajenźy bešche dźiwny měr w Franzowskej a Franzowsojo žo tež pschecźiwo nam na pschistojne waschnje sadźerźachu, so mózachmy s nimi w pschesjenosći tež w Chinje postupowacź. Jenož so tale pschesjenosć njeje jenož po sdacźu sa cźasy wustajenźy była a so něko njeměrny franzowski lud druhe wobliczo njepokasa.

— Wólbni mužojo k wólbje prásidenty žu žo w sjednoczenych Amerikanskich statach wuswolili. Dotalny prásident žo s nowa wuswoli.

Rěki žiwjenja,

s někotrych wošebnych schpruchow šwjateho pismа wuwjedźene.

Rom. 8, 14.

Kotrychž tón Duch Boži wodźi, cźi šu Boźe dźěćźi.

Móže dha schto sjawnische bycź? Ja proschu cźe, luba duscha, kiž ty něhdźe tutu papjerku do ruki dóstanjesch; dha dźi s dobom do žo a prašcej žo šam pschi šebi, kajši duch tebje wodźi. Ty móžesch šebi lohzy myślicź, kak wjele je na tajšim prašcenju leżane, dokelž jenož cźi Boźe dźěćźi šu, kotrychž jeho duch wodźi. Dha znadź šu cźi, kotrychž teho šwěta duch wodźi, šwětne dźěćźi. Cźitaj wschak 1. Jana 3, 10. tam śteja dwoje dźěćźi. Ty budźesch šam lóhzy pósnacź móz, hacź ty Božeho Ducha masch abo niz. Wopomń jenož jedyn jeniczki tydźeń, haj, jenož jedyn jeniczki dźeń, na cźož šebi ty najwjazy myślisch, s kim ty najwjazy wobkhadźesch, dha žo hnydom pokaźe. Masch ty to žiwe šwědźenje teho Ducha we wutrobje, dha cźi na zyłym šwěćźe niczo wošebnische njebudźe. Ty budźesch stajnje, kaž psched Bohom, w Khrystušu khodźicź, s nim rěcźecź a wobkhadźecź, haj, twoje cźinjenje a wostajenje, myślenje a rěcźenje budźe jenož wot jeho nucźenja wjedźene. Hdyž ty hodźiny, dny a tydźenje tak pschecźinicź móžesch, so na twojeho sbóźnika njespominasch abo s nim njerěcźisch: abo, hdyž šebi myślisch, so je s tym wucźinjene, hdyž wěsty cźaš k temu bjerjesch, kiž žo modlisch, biblju cźitasch, něhdźe khěrlisch wuspěwasch, abo na prědowanje poslukuchasch, a tón sbytkny cźaš na druhe wěcy nakožujesch, dha ty žo wěsće sjebasch a twoja Boža sklužba je knicźomna. Schtó móže žo pschezy modlicź? my wschak dyrbimy tež dźěłacź. Luba duscha! runje w tym žo ty mylisch, hdyž šebi wot nucźenja teho ducha tajte myžle cźinisch a jo jenož na wěste cźaśy postajesch. To budź pschejwědźeny, so ty teho Knjesa dla dźěłacź, myślicź, rěcźecź a cźinicź dyrbisch. Wschitko, schtož ty w twojim powołanju, schtanćźe a swonkownym wobeńdźenju cźinicź masch, stawa žo psches Božeho Ducha a wschitko, k cźemuž ty niz wot Božeho Ducha, ale wot twojeje natury, myślow a požadanja abo wot šwětneho ducha nucźeny budźesch, je hrěch. Wostajisch žo něk teho dla něcźeho, dokelž je hrěch, dokelž žo khostanja bojisch, dokelž žo psched ludźimi hańbujesch. Cźeho dla? Ja wschak jo njecźinju. Derje! Derje, ale ty by jo rad cźinik. Tym duscham pak, kotrež tón Duch Boži wodźi, by ześel byko, hdy bychu něschto njeprawe s mozu cźinicź dyrbjake. Hrěch cźinicź je jim k njewutracźu, haj, njemóžno, 1. Jana 3. pschecźiwo temu je jich lóichť, jich zyła myśl, po Božej woli cźinicź a žiwe bycź. To je jich wschěbne nawucźenje, to je jich sbóźnosć. Tudy njepotrjeba žaneho sakonja, žaneho khostanja, žaneho sapłacźenja, pschetož psches teho Ducha wožiwjeny bycź, je sapłacźenja dosć. Jeli so cźe tón Duch wjedźe, dha njeśby wjazy pod sakonjom.

Kruschki a tružki.

Schtóž wscho, schtož ktyschi, njewěri,
A wscho, schtož wě, njepowjedźi,
Schtóž wscho, schtož móže, njecźini,
Tón sda žo mi najmudrischi.

* * *

Kóždy dźeń kermuscha
Je wěsta khorosć a wostuda!
Slě, hubjenje je na šwěćźi,
Hdyž rosum knjesstwo shubi,
Hdyž pjasć a brón wscho wobkhnjeźi
A kóždy šwój rózk trubi!

Něschto k rospominanju.

Bóh je mój wottykjeny tónz, Khrystuš mój pucź, šwjaty Duch mój wodźeć.

* * *

Žadyn hrěschnik njeje, psched kotrehož durjemi Jesuš njesteji.

Hudancźko.

Schto taju, šej myślerjo njedachu dźecź, a hdyž žo pak domyśla, chze žo jim šmjecź.

[-wyšuwogk]

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńe w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 46.
18. nov.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjej knihićišćhćeńi w Budyšćinje a ßu tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

23. njedźela po ßwj. Trojizy.

Mat. 18, 23.

Njebjeske kralestwo je podobne kralej, kiž chcyše rachnowanje dźerżećź se ßwojimi wotroćźkami.

Tón kral je tón Knjes nasch Bóh, jeho wotroćźzy ßmy my. Ssmy do jeho ßłużby stupili wot ßwjateje kschćenizy ßem; ßmy ßo posdźišćo tyßaz króćź k tutej ßłużbje pschipósnawali. Kaž hušto ßmy Boha „Knjesa" mjenowali, ßmy s tym na dobo wobßwědćźili, so ßmy jeho wotroćźzy. Israel stejesche w holej wotroćźkowej ßłużbje. Naß je tón kral ßukniu dźěćźatstwa swoblekł. Dźěćźo pak njedyrbi w jeho ßłużbje nießwěrnische bycź, dyžli wotroćźk. — Se wschitkimi ßwojimi ßłużobnikami, wotroćźkami a dźěćźimi chze kral rachnować. Hdy je tutón dźeń wotrachnowanja? Je kóždy wjećźor. Kóždy wjećźor ßo twój Knjes tebje prašcha: „Kak ßy s twojimi kubłami hospodarił? Ssym cźi na mozach cźeła a dušche, na kubłe a wobßedźenju, na žonje a dźěćźoch a cźeledźi wulki schaź spožćźił, ßy jón wužiwał a wjedł k mojej cźesćźi, k mojeho kralestwa natwarjenju?" Wón chze rachnować, dyrbi rachnować. Chze nam nasch dołh najprjedy k pósnaćźu pschinjesćź. Wodawa jeho dołh pak jenoź temu, kiž je jón spójnał a ßo jeho wusnał. — Wón rachnuje s tobu na kónzu kóždeho tydźenja, na kónzu kóždeho léta. S najmjeńscha chze wón rachnować. Cźe na tajkich dujach ßacźucźe pschekhadźuje, so chze ßo twój Bóh s tobu ßaßnu cźinić. Ty wschak hušto žaneho łóschta k rachnowanju nimasch. Prajisch jemu s ßaßnymi abo s njeßaßnymi ßłowami: „Nětk žaneho cźaßa nimam, chzemy to hischćeje wostajićź, chzemy to rachnowanje dźerżećź, hdyž budźe wjazy hromadźe." A na khwilu da ßo Bóh wotpokasać. — Wón rachnuje pak s tobu na wschitkich spowjednych dujach. Te ßu woßebje k temu, so by ßo wujaßniło mjes tobu a twojim Knjesom. Schtóž pak ani žaneho spowjedneho duja wjazy nima, schtóž je ßwojeho Knjesa léta dołho troschtować wjedźał, pola teho ßo skóncźnje tola pschekamje. Wón je tón Knjes, wón chze rachnować, a wotroćźk dyrbi pšched dołžnymi knihami směrom ßedźećź, njech chze abo njechcha. „A hdyž wón poćźa rachnować, pschindźe jedyn pšched njeho, kotryž běšche jemu na dźeßać tawsynt puntow winojty." Schtó dha běšche tón jedyn? Kak dha ßu jemu rěkali? Stary Valerius Herberger je to wußłědźił a praji nam, so jemu rěkaju Jan Kóždźićźki. A s tym ma prawo. My wschitcźy ßmy tón sły wotroćźk. Ale prajisch ty, kak móže wotroćźk, kak móžu ja ßwojemu knjesej tak wjele winojty bycź? Wopomń jenoź, njejßu to žani khudźi dźěłaćerjo, ßu to wyßozy kralowsky sastojnizy, kotrymź je to najkraßnische a najdróžšche, ßwoje njebjeske krónske kubła dowěrił. Ssu to Israelitojo, kotrymź je w ßłubjenju ßwojeho lubeho ßyna darił. Je jim te wudebisny ßwojeho hnadneho sjewjenja dał. Dźeßacź wězow leźi w druhim artiku, kotrymź žane ßwětne kubło rune njeje. Dźeßacź wězow leźi w dźeßacź kasujach, kotrež ßu kraßnische dyžli słoto, haj, dyžli najwubjernische słoto.

Pohladaj na swoje sanicžowanje Boha, jeho hnady, jeho prawdosćz; pohladaj na swoju njelubosćz pscheczíwo bratram a na swoju liwkosćz pscheczíwo swojej samsnej sbóžnosćzi, dha te dźesacz tawsynt puntow hižo won pschindźeja. Kak wjele pschicžiny sa nasz, so w hlubokej pokornosćzi wschědnje prosźymy: Knježe, měj sćzerpniwosćz so mnu, Khrystuž je Cźi wschitko sapłacził!

Hamjeń.

Puczowanje po Bożim pismje

abo

łajke myslle nadeńdźech, Boże słowo cźitajo.

Podawa swěrny cźitar „Pomhaj Bóh-a".

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójsasowe, 16. staw.

II. Schtuczka 7—14. Na puczu do Hagarineje domisny setka wona Knjesowego jandźela. Wón pohnuwa ju, so sa sasa wrócźi a wěschcźesche jej, schto s jeje dźěsćza budźe, kotrež nětko hischcźe njeporodźene pod wutrobu nosy.

Ale Knjesowy jandźel, kotrehož masch wot wschědneho jandźela krucze rosdźěłecz, dokelž je s Bohom runeho bycza, namaka ju pola wódneje studnje, a to w puscźinje, kotraž je do krótkeho wjeczora wot Kananejskeho kraja, 7 dnjow puczа daloka, mjenujazy pschi studni pschi puczu do Sur abo Zur. Běsche to pschi puczu abo pschi dróhy s Hebrona psches Bersabu do egiptowskeje namjesnjeje krajiny Sur abo Zur abo tež el Dśikar wjedźazej.

Tamna studźeń rěka nětko Ain Moilahi. Tak daloko běsche Hagar cźěkajo pschischcka a nichtón s Abrahamowego doma njeběsche so sa njej podał, so by ju domoj wrócźił; nětko pak běsche wschěch mozow słyła: budźiła běsche so wjele dnjow dokho po puczu psches same lětaze pěski a psches krajiny, hdźež ani cźłowjek swój statok stajił njeběsche. Tak běsche so sydnyła abo lehnyła pschi studni žedźo, so by tu tola něchtón nimo pschischoł a so na jeje bědnosćzi a hubjenosćzi chzył smilicź. A schto pschindźe a so nad njej smili? Knjes same se swojej stajnje hotowej a Abrahama dla tež ju pożohnowazej hnadu. Pschetož Knjesowy jandźel, tu k prěnjom rasej w swjatym pismje naspomnjeny, njeje žadyn druhi, khiba syn Boži, kotryž je so posdźicho s Jesusom Khrystusom w cźěle sjewił, a kotryž je so hižo sa cźasz starého sluba cźasto nakhwilnje sjewił s cźłowjecźej abo jandźelskej postawu. Tajki běsche wón też tu sa Hagaru schoł, so by ju na jeje puczu wrócźił.

Po wschěm starym słubje nadeńdźesch rosdźělenje mjes potajnym Bohom a mjes sjewjenjom Boha, Bohu samemu runym, kotremuž rěka so s wjetscha „Knjesowy posoł (jandźel)" Maleach, Jehovah), ale też „Bóh" (El, Elohim, Adonai a Jehovah), kotryž je jedyn s nim a tola też hinaschi. Tutón Knjesowy posoł je hižo patriarchow wodźił, wón je Mójsasa słudźił, wón je israelski lud psches puscźinu wjedł, wón je byl s prěnim wojowarjom israelskeho luda w Kananejskim kraju, a wón je też dale byl s wodźerjom a knježerjom nad israelskim ludom. Tajki rěka wón pola Jesaje „jandźel, kiž je psched nim = psched jeho wobliczom", pola Daniela „Michał", a jeho sćzele Gabriel k profecźi, kotryž s nim rěcźi, pola Malalachijasa rěka wón „jandźel sluba", ja kotrymž lud žada a ludej so słubi, so wón k swojemu templej pschindźe. Nihdźe so w starym słubje njestanje, so by jandźel w mjenje Bożim rěcźał (kaž so pola Daniela Gabriel, pola Sacharje jandźel, kotryž s profetom rěcźi, jasnje rosdźěłuje wot Jehovah-a), mjes tym so Knjesowy posoł na naschim městnje a też hewak hujto rěcźi jako Jehovah, a jeho sjewjenje su měli sa sjewjenje samego Boha wjeřscheho; haj, Bóh praji we tutym jandźelu rasnje: „w nim je moje mjeno" (= moje sjewjenje bycze). Jeho mjeno „posoł" maš sa zyle powschitkowne, a njemej je sa tajke, jako měko so s nim nětkajka wożebita worschta wyschichich bycźow, jandźelow wosnamjecź. W nowym słubje wosnamjenja so je słowami: „słowo, syn, podobnosćz, Boża jasnosćz" zyle to same: cźłowjekej pschiwobroczene wobliczo, sjewjenja potajneho Boha, wożebje poczahuje so na to wuras, wot Khrysta hujto nakożeny, „kotryž je mje pósłał, ja synm wot Wótza póssłany", kaž wón też w listcze na Hebrejskich 3, 1 „japoschtoł" rěka. Něhdusche sjewjenje Bójskeho cźłowjeka na semi pschihotuje so po wschěm starym słubje na dwěmaj puczomaj: na jenej stronje pschipowjeda so psche wscho wulkotny a kraźny cźłowski posoł Boha (posdźischo: Messiaš, Knjesowy žałobowany), kotremuž so w jeho cźłowjestwje s dobom bójsche mjena, bójsche wożebitosćze a bójsche skutki pschizpiwaju; na druhej stronje wustupuje rosdźěłenje po wosobje w Boży, sjewjer potajneho Boha, dźeń a jasnischo a njedwělomnischo; teho dla spósnawasche też pschihotowar puczа, Jan, w Khrystusu wěcźneho, kotryž je pschischoł s njebja a kotryž je nade wschitkimi.

Boži jandźel chzysche, so by Hagar najprjódźy spósnała, so je cźeknywschi so pschethwataka a so je njeprawje cźinika, a s jeho narěcźe mějesche hnydom spósnacź, so wón ju derje snaje. Duž dźesche k njej: Hagar, Sarajina dźowka, s wotkal sem pschindźesch a hdźe chzesch? Wona dostawschi hluboki sacźischcź wot majestojcźe teho, kotrehož tu setka, njekojesche sa žadnymi wurěcźemi. Psches swoju cźěsnosćz nadosćz hižo ponižena wotmolwi wona: Ja sym wot swojeje knjenje Saraje cźekła. Wona je drje kruta pscheczíwo mi była, tola lěpje drje by słuba sa mnje, bych-li ja pschi njej wostała; tam njeby mje tajka cźěsnosćz nadeschła.

A Knjesowy jandźel dźesche k njej: Wrócź so sasa k twojej knjeni, a pokorjej so pod jeje ruzy, njebudź sasa kła pscheczíwo njej, dha budźe tebje też pscheczełniwje witacź. Wschako też sama cźujesch, so sebi na swojim puczu nicźeho dobreho njenadeńdźesch.

A Knjesowy jandźel, tak ju skroblíwschi, so by so wrócźiła, sjewi jej też, schto bě wón — tón Knjes — s njej wosobneho w Abrahamowym domje chzył, a schto nětko hischcźe s njej chze, budźe-li wona jeho słowu poßłuschna; pschetož wón dźesche k njej: Ja chzu twoje synnjo tak pschisporjecź, so njebudźe pscheliczomne.

Dźěcźo, kotrež pod wutrobu njesesch, je s Abrahamowego synnjenja; teho dla ma so też s tutym dźěsćzom dopjelnicź, schtož synm Abrahamej cźeluego pożohnowanja słubił. Też w prěnim dźěsćzu masch hischcźe wulke pożohnowanske słubjenje spósnacź, kotrež běsche so wótzej wschěch wěrjazych dostało.

Arabiska, s wjetscha wobydlena wot Ismaelitow, je žiwe žórko, s kotrehož so cźłowjekojo žórła.

Něcźnischcźo tuteho ludstwa wuliwa so po lěttysazach dokho daloko a schěroko do naraňschich a nawjecźornych krajinow. Hižo do Muhamedowych cźasow sydlachu Arabske splachi hižo po wschej prědkownej Asiji, we naraňschej Indiji hižo w sřjedźnych wěkach, po wschej sewjernej Afrizy je Arabiska kolebka wschěch tamnych ludow. Po wschěm indiskim morju hacź k Molukskim kupam sydlachu woni hižo w sřjedźnych wěkach; tak też na Mosambikskich móřiskich brjohach. S kódźemi jěidźachu po morju hacź do sadnjeje Judiskeje a hacź do sameje Chinejiskeje. W Europijskej wobsydlichu Schpaniku same 700 lět.

(Pokracźowanje.)

Wjesna wójnska khrónika s lěta 1870.

(Pokracźowanje.)

Schto dale?

Wójna je strach. Psched njej swarnuj nasz, luby Knježe Božo! — Do tuteje bitwy pschindźe powjesćz do Elsasshausena, so wot zykeje wsy žadyn kamjeń na druhim njewostanje! Duž so sta, so smjertne stysli tutych ludźi nadpadnychu, a so cźekachu, schtož jenož móžeschtej nosy běžecź; jenož nětkotre stare žónki wostachu doma, wschak njesu sywjenje tak lubo měłe, kaž mkody lud. Hdźe pak su cźekarjo wostali? Na horach a we holach su sedźeli, su widźeli płomjenja swojeje wsy a Fröschweilera k njebju sapacź. Kak je tutym ludźom we wutrobje było! Sswój dom swojich dźědow a wowkow w płomjenjach! Wschitko je shubjene! Potom to stysłne wokonje naschich cźekazych wojakow, to „hurah" dobywarjow! Hischcźe nětko powjedaju, kak su psches sasa cźekali, hodźiny dokho w jenym dychu pospochi, runje jako bychu helu sady žebje měli. Sesu potom w hródźach a brózźnjach pschenozowali, dla hłoda a lacźosćze skoro sahinyli, a psches sasa psched Prußakami cźekali. O Božo, kak móžesch nasz ty tak krjudowacź! Hdyž so to nětko na symsnich wjecźorach na psches sasach powjeda, dha to nasch mkody lud njecha wěricź. O dźěcźi, dźěcźi, wy njewěricźe, kak straschnje je to było! Elsasshausen stejesche hižo dokhu khwilu w płomjenjach, jako běsche mkody Trost se swojim nanom a s dwěmaj hólcźkomaj hischcźe doma. Kule a granaty slětowachu wot wschitkich bokow, njepscheczel so psches bóle bliži. Tu wostacź, njeje móžno, ale schto cźinicź? Trost wosmje swojeho bědneho nana na khribjet a hólzow pod pažu, a cźěka won psches

hona, dale pśches polo, hdźež ſo kyraſěrvojo ſhromadźowachu k ſmjertnemu jěchanju, wón ſaléſy na jenu hórku, ale potom wón padnje, wón njemóže dale. Duž praji jeho bědny nau: „Wostaj nje ležo a wumož twoje mkode žiwjenje a žiwjenje twojeju hólzow. Ja póńdu pomaklu ſa wami, hdyž wumru na dróhy, widźimoj ſo w njebju ſaſo. Bożemje!“ — A ſyn dźěſche, ſe ſyſłami we wocźomaj. Stary nau hiſchcźe widźi, kak ſo kyraſěrvojo na Prußakow waleja, kak jich kanony powitaja, ſo ſ kopizami ſ konja padaja, kak cźi ſhytkni cźěkaju, ſo ſo wſchitko ſa nimi kuri. Wón ſhelpa dale ſa ſłědami ſwojeho ſyna, a hlaj, we wulkej holi ſo namakaju, a wſchitzy ſu Bohu dźakowano wumożeni.

A ſchto je ſo Nychtarjej Fryzej ſ Elſaßhauſena ſtało? Teho ſu też jandźelo pſchewodźeli. Runje w najwjetſchej bitwje běžeſche wón pśches hona a pola, ſrjedźa mjes Němzami a Franzowſami, a niczo ſo jemu ſtało njeje. Wón je ſbożowuje cźekuł. Nękokre dny poſpośćiſcho dopraſchowaſche ſo němſki wyſchk, hacź je tamny hólcźez ſiwy woſtał, kotryž je ſ Elſaßhauſe pśches bitwiſchcźo běžał.

Wo tajkich dźiwnych wumożenjach móhł wjele powjedać, ale też jara frudne wězki ſu ſo ſtałe. Wo tutych chzu we dalſchich ſkowach ſpomnicź.

(Pokračowanje.)

Na pokutny dźeń.

Hladajcźe ſo!

Erasmus Rokerdomſki, kotryž běſche w Lutherowym cźaſu ſiwy, ſcźěhowazy podawk powjeda: Hollandſki, kiž hoſcźiny jara lubowaſche, ſpodźeſche raz pſchi bohatej hoſcźinje a da ſebi derje być. Wón pak běſche ſo pſchebliſko k khachlam ſymk, ſo ſo bórhy jeho ſwjedźeńſka draſta, hdźež běſche k wohenjej najbliſcho, ſmuđźicź poćza. Sśuſod to pytny a ſmérom k njemu rjekny: „Poßkuchaj, ja mam tebi nějchto prajicź!“ Tón pak njechaſche we ſwojim wjeſelu mylemy być a wotmolwi: „Mój luby, po twojim wobliczu ſuđźicź, njeje to nicźo ſwjeſelaze, ſchtož chzeſch mi prajicź; ja cźe proſchu, wotſtorcź jo, pſchetož pſchi hoſcźinje dyrbiſch ſamym wjeſełym ſacźiſchcźam a radoſtnym powjeſcźam wutrobu wotewricź.“ Wě ſo ſuđźod nětkole mjelcźeſche a da ſmérom być, ſo ſo ſuknja dale a dale ſmuđźeſche. Stóncźnje, hdyž běſche hodźina k kóuzej a tamny běſche ſo derje najedź, ko wón ſwojeho ſuđźoda woprajcha: „Nó, pſcheczěło, ſchto dha je, ſchtož chzeſch nii ſdźělicź?“ — „Ja chzych tebi jenož prajicź“, tamny wotmolwi, „ſo ſo twoja ſuknja pali; wobaj kóuzaj ſtoj hižo ſpalenaj.“ — „Sźy ty rosuma ſłyſł?“ nětko druhi wokaſche a ſo wobroćźi, ſo by ſebi ſchkodu wobhladał, „cźeho dla to njejźy hnydom prajił?“ — „Ja chzych to cźinicź“, běſche wotmolwjenje, „ale ty mi to ſakaſa, nějchto njeſpodobne powjedźicź, a duž dyrbjach mjelcźeczź. Ja ſym nětko mjichkrjazemu wóhnjej pſchihladował a ſmérom woblicził, hdy budźe ſo tebi hacź na cźěło a na kožu palicź.“ — Lubi cźitarjo, to je wěſcźe ſpodźiwny podawk. A tola ſo wón wſchednje ſtawa! Njeſpodźi tak nětkotry, kaž tamny Hollandſki, ſa wjeſełym blidom ſiwjenja, pſchi ſwojich ſawjeſełenjach a njecha ſo mylicź dacź pśches nětajke ſhutne myßle a ja ſa ſło woſnje, hdyž jeho něchtó na ſwoje jeho dusche a na hrozazy woheń dopomni? A ſtóncźnje, hdyž jemu woheń hižo na duſchu a ſwědomje pali, ſnano w ſmjertnej hodźinje, wón poſkocźi a druhich ludźi wobſkorźuje a Boha ſameho, ſo jemu nichtó prjedy nicźo prajił njeje, ſo by ſo hladał a wukhował. My pak dyrbimy tajkemu prajicź: napominamy ſy huſto a wjele, ale ty jo njejźy ſłyſchcerź chzył, dokelź běſche tebi ſwět pſchejara luby. — A ty, luby cźitarjo, kak ſtejiſch ty a maſch ſo w tym? Pokutny dźeń ſo tebje ſ ſhutnym hłoßom praſcha a pſchiwoła: „Hladajcźe ſo, prjedy hacź je poſdźe!“

Pſchekupz w farſkim domje.

Wós bohateho pſchekupza ſo wo wźy ſwróćźi a dyrbjeſche ſo nuſnje wuporjedźeczź. Puczował wjeſnego ſararja proſchesche, ſo ſmět pola njeho pśches nóz woſtacź, a bu też pſchecźekinje horje wſtaty. Wo jſtwje, w kotrejž wón ſpaſche, leżeſche biblija na blidźe. Pſchekupz hižo dokho do ſaneje biblije pohladał njeběſche. Jenož na pjenejſy běſche wón myßle měł. Nětko wón biblju wſa, w njej pytaſche, a ſtóncźnje pſchiđźe wón na pſchirmanje wo bohatym muźu, kotrehož poło běſche derje njeźło. (Luk. 12, 16—20.) Kónz: „Ty kłaſnje, we tej nozy budźe twoja duſcha wot tebje ſaſo ſadana; a cźeje budźe, ſchtož ſy pſchihotował?“ mózny pſche-winjazy ſacźiſchcź na njeho cźinjeſche. Wón ſebi pſchemyßleſche: Ty běſche dźenſa w najwjetſchim ſtraſche, — hdy by kóuz wſtał, ſchto by ſ tebje być? Schto ſy ty ſa wěcźnoſcź nahromadźił? Tajke praſchenja we nim wotnucźachu. W tej nozy móže ſo moja duſcha wote mnje ſadacź! — tule myßł wón wotbyćź njemóžeſche, a ſa dołhi cźaſ ſo wón ſaſo preni krócź modleſche a Bohu ſłubi, ſo chze wot nětka ſa tym pytacź, ſchtož je horjeka. Wón duchownego proſcheſche, ſo by jemu tu biblju pſchewoſtajił, a nětko jeho ta knihа na wſchitkich jeho puczowanjach pſchewodźeſche. Cźim wjazy w njej pytaſche, cźim nutrniſcho ſo modlicź nawukny, cźim dobroćźiwiſcho ſwoje kubła nakozecź, cźim ſtroſchtniſcho Jeſußej ſo dowěricź a w tajkim dowěrjenju njebjeſow ſo nadźecź.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sońdźeny ſchtwórtk mějeſche ſerbſka prědarſka konferenza ſwoje poſedźenje w Budyſchinje. Knjez pſchedźyda ſarał ryćźer Jakub wotewri ſhromadźinu ſ nutrnej modlitwu. Wulke běſche nam wjeſele, ſo jeho w jeho ſnatej cźiłoſcźi a ſtrowoſcźi ſaſo wohladachmy a ſo ſ nim Bohu dźakowachmy, ſo běſche jemu ſaſo po dnjach khoroſcźe wocźerſtwicź dał, ko móſeſche tak žiwje a rjenje naſche muradźowanja wodźicź. Najprjedy jednaſche ſo wo ſwjedźenju ſwonkowneho miſiionſtwa ſa pſchihodne léto. Namjetowachu ſo Minakał a Ketliży. Dokelź pak ma ſo pſchihodne léto też ſwjedźeń ſnutſkowneho miſiionſtwa wotdźerżecź, je nětko praſchenje, hacź ſo ſnano ſwjedźeń ſwonkowneho miſiionſtwa do Ketliz položi, potom by ſo ſwjedźeń ſnutſkowneho miſiionſtwa w Minakale wotmět. Ruczna agenda ſa woprawnjenja, kemſchihody a ſłchcźenizu ma ſo ſ nowa wudacź a budźetaj nowocźiſchcź knjes ſarał Jakub a Gółcź wobſtaracź. W lécźe 1903 ma ſo naſcha ſerbſka biblija ſ nowa cźiſchcźecź a k temu też pſchehladacź po nowym pſchehladanym wudawku němſkeje biblije. Knjeza duchowni ſo do pſchehladanja a pſchihotowanja ſa nowocźiſchcź dźěła. Swjeſełaze běſche woſjewjenje knjeſa pſchedźyđy, ſo ſu hiſchcźe ſerbſke teſtamenty darmo doſtacź — a ſo mója ſo wone jako rjany hodowny dar khudym Sserbam wobradźicź. Jednaſche ſo też wo wudacźu zyrkwinſkeje galerije. Dokelź maja ſo do njeje też wobrazy zyrkwjow pſchiwjacź, nadźijomnje tele wobrazy też ſa naſche ſerbſke knihe wo ſerbſkich woſzadach, kotrež chze knihowne towaſtwo wudacź, doſtanjemy. W bratrowſkej lubośći powjedachmy ſebi wo wſchelakich naležnoſcźach naſchich ſerbſkich woſzadow. Sboże naſchich ſerbſkich woſzadow — to je hešło naſcheje ſerbſkeje duchowneje konferenzy. To je też ſaſo to rjane ſeńdźenje, kotrež mějachmy, žiwje a jaſnje wupokaſało, kaž też te wutrobu hnujaze ſłowa, kotrež ſo pſchi ſhromadnej hoſcźinje wnreczachu. Naſcha konferenza chze ſerbſkemu ludej žiwe ſwědźenje dacź, ſo naležnoſcźe naſchich ſerbſkich woſzadow na wutrobje noſzy.

Pſchi ſkładnoſcźi naſcheje ſerbſkeje duchowneje konferenzy ſ hnutej wutrobu ſkyſchachmy kraſnu rěcź, kotruž je wodźer ſerbſkich kenſchenjow w Draždźanach pſchi pſchepodacźu naſcheho ſerbſkeho dara naſchich woſzadaw, rjaneho khelicha do wobnowjeneje ſchižneje zyrkwje, pſched knjeſom ſuperintendentom Dibeliußom dźerżał. Nam je radoſcź, ſo móżemy tu rěcź lubym Sserbam ſdźělicź:

„Wyſokodoſtojny knjeźe! biſkopje a paſtyrjo we woſzadźe ſwjatcho ſchiźa!

Hdyž ſo Wam a Waſchej woſzadźe wrota ſ nowa poſtajeneho Bożeho doma wotewrja, budźe ſ woſzadu na Tabor powſchenej ſacźuwacź o Waſch khérluſch budźe: To je tón dźeń, kotryž je tón Knjes cźinił!

Wy wěſcźe, ſo budźa do Waſcheho pſalma ſahłoßowacź woſzady kralowſkeho měſta, haj, w duchu, woſzady evangelſkich woſzadow zykeho kraja, a budźcźe teho wěſty, pſchede wſchěm naſche ſerbſke woſzady.

Te ſerbſke woſzady ſu ſ Wami żarowake; wone ſu ſo ſ Wami bědźike wo to pośnacźe, kajke żohnowanje je Bóh ſwojej ſchižnej woſzadźe wotmyßłił, hdyž wón dźeń pkomjenjow a nuſy na nju wotpuſchćźi, wone ſu ſ Wami hłowu poſbehnyke, jako ſo poſbehowaſchcźe na troſchcźe: ſ ranja a ſ wjecźora bu druhi dźeń. A ſynojo a dźowki tutych naſchich woſzadow ſu tu w zujbje Bethaniju w njeſapomnitej zyrkwiźźy měra wobkhowake hacź do dźenſa, a nětko ſmědźa ſa Wami cźahnycź do nowej a tola tak ſnateje ſchižneje zyrkwje.

Pſchi tym kłapa tu a tam ta ſama dobroćźiwa wutroba ſa naß!

Kschižna zyrkej je Sserbam sa jich Bože kłužby ze žwjatej wjeczerju dlěje hacž 50 lět hospodu sficzaka a jo dale cźini. — Sa to nasch hnuty, njewuprajomny wutrobny dźak! Sserbske wožady pak proscha tež kschižnu zyrkej, wona chyła dowolicź, so my jeje woktarjej dar woprajemy: to žwjate žudobje, kotrež je kraźne pśches tu kłužbu, do kotrejež žo staji.

Kschižnej zyrkwi kraźne žudobja njepobrachuja, ale wona njech tola pschiwolimje w dopomunjeczu na Sserbow, kotźij hinaschi wuras sa žiwój dźak njewjedźa, hacž pśches mamjo dopomunjecza na teho, pśches kotrehož žmy žiwi. a to je Jesuš Krystuš, khlěb žiwjenja, picźe žiwjenja, naścha sbóžnosć. Hamjeń."

Bycźe a samyślny njewěry.

Cźłowjek bjes nabožnistwa je tu na semi podobny łódźi, kotraž bjes kompaža a kótwizy žrjedź žmohow morja plawa; kóždy wokomik móže žo na skhowanych skałach rosrasycź a we hłubinach žo potepicź.

O, wy bjesbóžnizy, kotźij žo k žwojemu krótkemu rosumej jako k pschibohej modlicźe abo trasch žo tepicźe w žlepjazych radosćźach, kotrež hrěch na wokomik porodźi, kotźij se śłótnej rutu torhacźe žwjate žwjasli, kiž cźłowjeka k njebju cźahnu, wy dwělowarjo a njewěrniwi, sastaricźe khwiln rosponinajo: „Njeje Bóh, pózćźiwosć je hoka próśdnosć, njeje ani njeźmjertnosć, ani sažowidźenje we wěcźnosćźi, a prawne žudy Bože njeźźu nicźo, hacž scherjenja, kotrež je pschiwěra sproździła — —." Wotwažcźe tajke myślle pschi žebi we žwojich sćźěwkach, sawěrno, nóz dyrbi waž pokrycź, kaž we cźěmnosćźi žo bóle sacźmita myślicź njehodźi, a ś njej wotbłyschcź ś hele, kotraž wam žiwjenje a bycźe se žwojim jědom sawdawa!

„K cźemu dha žym na semi? Hdźe wjedu moje pucźe? Schto budźe so mnu we wěcźnosćźi?" Tute tyschne prašenja wobdawaja njewěriweho, kaž njedobre duchi, a wotmolwjenje, kotrež žebi na nje dawa, žu, kaž hdyž žo smiza žra sapschinnuje, tak so je śtykom pschewsatý žwojemu žiwjenju klije.

Kaž sky duch stupi k cźłowjekej njewěra na dźeń, na kotrymž žo radosćźi poda. Dokelž, schtož móže radosć bycź, hdyž žo tola ś rowom śtóncźi, a hdźe žiwjenje žiwjenje rěkacź, hdyž tola wěcźne njeje?!

Kaž sky duch wobdawa njewěriweho pschinarodźena žłabosć a torha jeho wschędnje do nowcho cźćźkeho hrěcha: schto dyrbjak žo hrěcha a žuda Božeho bojecź, schto pózćźiwosćźe dla woporý pschinjesćź?!

Kaž sky duch kaka bolosć njewěriwemu hłubischo do wutroby, cźćźzy sastona w cźažach domapytanja a sadwěluje. A schto móhło tež troschta pschinjesćź wutrobje, kotraž do wjedźenjow Božich, do wěcźnego žiwjenja njewěri?!

Kaž sky duch bliži žo njewěra mrěžazemu na žmjertnym kožu a wuczśiscźi jemu ś helschim wuźmněschenjom žmjertny pót.

Wschitko tu na semi padnje, jeli so wěra padnje. Potom je cźłowjek woprawdźe k temu poniźeny, schtož by wědomosćź nasćhich bohasabycźiwych cźažow jeho rady sćźinika: je ś kralom njerosumnych swěrjatow. Wěrniwosć, sprawnosć a lubosć njebydla we njewěriwej wutrobje, a by-li móžno byko, so njewěra žo po žwěcźe rosśchěri, so jón wobknjeźi, tón dźeń budźe cźłowjeczi śplah ś cźrjódu torhazych wjelkow. Prawo a sprawnosć by žo k rowu njeśka. Njesprawnosć by na trónach kralowała. Wšcho žwjate a dobre by žo sahnuło, haj khostało. Hrěch by knjeźił, śtośćź žwoje triumfy žwjecźika: semja by žo do hrosnjeje hele pschemèniła a kóždy cźłowjek na njej by ś dospołnym — djabołom był.

To je nimale ta wobrada, ś kotrejž chze njewěra žwět wobsbožicź.

Wschelake wukladowanje žedmeje kasnje.

(Je žo w Prußkej stało.)

Jakub, sararjowy pohoncź, bě jeneho hólza w farskej sahrodźe dožahnył, kotrož bě tam jabłuka schcźiwał. Jakub wša žwojeho arrestantu a wjedźesche jeho k knjeźej sararjej, so by tón młodeho paducha khostał. So by shonił, kajke khostanje paduśchmy hólcźej dostanje, pożłuchasche Jakub pschi farskich durjach. S mjersanjom žłyschesche, so knjes farař hólza jenož napominasche, so njeby žedmu kasnju wjazy pschestupił, a śkóncźuje hólzej prajesche: „Jeli smjeźesch hdy wulku žadosćź sa jabłukami, pschiindź a praj mi to." —

Tak bu mały paduch se jśtwy puschcźeny. Tola tu wša Jakub hólcźeza a wjedźesche jeho do sahrody. Tam bě žebi prjedy worjeschny kij skhował. Tónle kijeschk hrabny pohoncź a prajesche paduchej: „Haj, nětk hakle ja tebi žedmu kasnju wukożu." A ś tym pokoži hólza na kawku a bijesche ś kijeschkom na sadnju kožu pachoła, kotryž jara schkrěcźeśche. —

Sawěscźe, tón hólcźej njeje wjazy žedmu kasnju sabył.

Kruschki a truzki.

Sswobody a prawa sakład
Budź ma sakoń sawěrno;
Kóždu druhu móz we kraju
Mam sa schkódne pschibójstwo.

* * *

Khudy, nusny, wobsajaty
Bohatemu bojosćź jo;
Radscho widźi jeho pjaty,
Dyźli jeho wobliczo.

* * *

Pschi mucźenjach a njeměri
Ssu radśi śwjerćha lakonni.
Njech ś Bohom abo ś cźertom dźe,
To najmjeńścha jich starosćź je.

* * *

Sswět wschelakeje myźle je,
Wón wschelku nožy žadosćź:
Schtož jedyn horzo wopkacźe,
To druhemu je radosćź.

Nješchto k rospominanju.

Schtóž lubosć nima, njeje žiwy; schtóž je wot žiwjenja žiwy, njemóže wumrjecź; schtóž žwojemu pschecźelej lubosć dawa, tón jemu wjazy dawa, hacž wscho śkoto; schtóž lubosć dawa, tón žam žebje dawa.

* * *

Bóh ženje nikoho śbik njeje, so jeho posdźiścho sažo se žwojej žałbu njeźałbowa.

* * *

Roskacźe wutroby je lěkarśtwo.

* * *

Secheńnosć nihdźe wěsta njeje.

Hudancźźy.

Kotre žu te wosyhła, kotrymž žo njecha na žuchi pucź, a tola wschak po mokrym bjese wscheho sapschaha jěźźa?

[Kołmy a łodźe.]

Sady kotreje dźěry nózny strażnik (wajchtar) sieji, hdyž na ranje trubi?

[Sady trubniele bźěry.]

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenische žyroty:

Pśches knjesa fararja Mrósaka w Hrodźiśchcźu:

N. N. ś Wósborka	10 hr.	—	np.
N. N. ś =	3 =	—	=
N. N. ś Wujeźka	10 =	—	=
N. N. ś =	5 =	—	=
N. N. ś =	2 =	—	=
N. N. ś Njechorna	3 =	—	=
N. N. ś =	3 =	—	=
N. N. ś =	2 =	—	=
N. N. ś Worzyna	5 =	—	=
S Drožźija: pśches žotru L.	11 =	—	=

Pśches k. fararja Kubizu w Bukezach:

Henczowa ś Wadez	5 =	—	=
Kerkowa jun.	— =	50	=

Hromadźe: 59 hr. 50 np.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cźiśchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiśchcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 47.
25. nov.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicżiſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Sswjedżeń ſemrjetnych.

Pſalm 90, 13.

„Wucz naſ wopomnicz, ſo dyrbimy wumrjecz, ſo bychmy mudri byli.“

„Wy njebudżecże ſmjercże wumrjecz“, tak je czert w hadowym ſchtalcże něhdy k prěnimaj człowjekomaj prajił. Też dżenża ma wón hiſchcże tu ſamu rěcz. Praji, ſo njeje żadyn ſud Boži. So po czěle wumrjecz dyrbimy, to drje wjazy ſapřěwacz njemóże. Leži ſjawuje pſched wocżomaj kóżdeho, ſo wumrjecz budżemy. Ale ſo je wěczna ſmjercz, ſo je Boże ſłowo wěrne, hdyż njepokutnym a njewěrjozym hřěſchnikam wěczne ſatamanſtwo hroſy, to wón ſapřěwa. Haj, ſamo ſ czěłnym wumrjeczom czert naſ wſchěch dżiwnje ſjeba. Wot wſchěch wězow je nam jenoż wěſte, ſo dyrbimy wumrjecz. Hacz my, hdyż tele ryncżki czitamy, ſo hiſchcże do łoża łehnycz budżemy, je jara njewěſte; haj, prjedy hacz je tole wokomikńjenje nimo, móże ſłaba deſka ſlamana bycz, kotraj naſ hiſchcże wot wěczńoſcże dżěli. Derje, to wěmy, a tola ſebi kóżdy w ſwojej wutrobje myſłi: Na tebje hiſchcże ſmjercz czaka. Ssamo najſtarſchi ſchědżiwz měni pſchezo hiſchcże, ſo ma hiſchcże něſchto lětkow wěſtych na ſemi.

My ſe ſwojimi myſłemi a wotpohladami ſo tak ſa tutón ſwět ſpuſchczamy, jako by nam něchtó rukował, ſo budżemy na tutej ſemi ſ najmjeńſcha ſto lět dokonjecz. To je dżiwne czertowſke ſjebanje a namaka ſo tola w naſchich wſchitkich wutrobach, ſamo w żiwych wěrjazych kſcheſczijanſkich wutrobach. Je to wothłóſ ſtareho jebanſtwa: „Wy njebudżecże ſmjercże wumrjecz“.

Duż mamy proſzycz: „Knjeże, wucz naſ wopomnicz, ſo dyrbimy wumrjecz, ſo bychmy mudri byli.“ Zahadko ſmjercże je ſa kſcheſczijana ſlamane pſches ſhóżnikowu ſmjercz a ſhóżnikowe horjeſtacże. W hinajſchej myſłi, hacz czert měni, je ſa kſcheſczijana wopravdże wěra, ſo njebudże ſmjercże wumrjecz. Jeho ſhóżnik je jemu ſłubił, ſo njebudże nihdy wjazy wumrjecz.

Ale runje teho dla dopomni wón ſo na wěczny wótzny kraj a na tamnu khutnu hodżinu, kotraž jeho junu ſ kraja żiwjenja do ſwěta wěczńeho żiwjenja a ſwětła powjedże. Runje teho dla proſzy wón, ſo chżył ſwjaty Duch jeho wot tajkeho czertowſkeho jebanſtwa wuſwobodżicz, na to ſapomnicz, na czoż naſ wſchitko dopomina, na wumrjecże, kotrež je nam jenicżży ſe wſchěch wězow wěſte. Tola wopomnjenje móże a dyrbi naſ mudrych czinicz. Mudry je tón, kiž njeje ſa tutón ſwět ſachodny, ale ſa wěczny ſwět żiwy, kiž w tym, ſchtož wěczńje woſtanje, ſwój wótzny dom pyta, kiž njewěſte dny wužiwa, ſo by ſebi njeſachodne kubło ſawěſcził, kiž wěru ſdźerżuje, lubośćz wopokaſuje, nadżije ſo troſchtnje. Mudry je tón, kiž je ſo pſches żiwjenje a wumrjecże do rukow a na wutrobu teho czahnucz dał, kiž je ſmjercżi móz wſał a żiwjenje a njeſachodnośćz na ſwětko pſchinjeſł, do rukow naſcheho lubeho ſhóżnika Jeſom Khryſta. To je wěſte, ſo, ſchtož we wěrje do njeho wotłał czehnje, ſhóżnje czehnje. Naſchi morwi w Khryſtuſu wuſnjeni, njejſu morwi, ale ſu żiwi.

S tej stroschtnej wěstosćju chzemy ßo dźenßa na nich dopomnicź. To budźe nam ßylsy s woczow setrěćź. Pschedstajcźe ßebi, kak sbóżni cźi ßu, kiž ßu k Bohu pschischli a kotrychž ßo żana bolosćź wjazy dótknycź njebudźe, kak tam horkach w ßwětle wscho to dopósnaja, schtož je nam hischcźe potajene, a potom spytajcźe, hacź njebudźe ßo wam lóžo s waschego rta a s wascheje wutroby prajicź: Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał. Mjeno teho Knjesa budź khwalene.

My pak wschitzy chzemy, njech dźenß wo ßwojich lubych żarujemy abo niz, dokelž je Bóh luby Knjes naß hischcźe s tajkej srudobu pschenoschował, we wěrje do ßwojeho sbóżnika ßo wobtwjerdźicź a we wußwjećźenju wschěduje pschibjeracź, so bychmy junu saschli k wotwoćźinkej pola Jesußa w ßwětle. To je poßlednje ßłowo w tutym zyrkwinym lěćźe — njedajcźe nam tole poßlednje ßłowo sazpicź, so by nam żohnowane lěto było.

Hamjeń.

Pućźowanje po Bożim pißmje

abo

kajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo cźitajo.

Podawa ßwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

(Pokračźowanje.)

1. knihi Mójsaßowe, 16. staw.

Potom też dźesche Knjesowy jandźel k Hagarje: Hlej, ty ßy ßamadruha, a budźesch ßyna porodźicź, wußwoleneho sa wótza mnohich potomnikow, a ty dyrbisch, so by stajnje ßo dopomnika na dźenßnischi podawk, jeho mjenowacź Ismael = Bóh wußłyschsa, teho dla, so je Knjes twoju żałosćź wuhladał a je wußłyschał twoju modlitwu, s twojej żałosćźe wukhadźazu, hdyž też niz je ßłowom wuspěwaju.

Ismael je prěni, kotryž ßwoje mjeno hižo do ßwojeho naroda dostaußje; po nim je ßo to też stało s Isaakom, je Salomonom, s Josiaßom, s Cyrußom, s Janom schcźenikom a skónćźnje se sbóżnikom ßamym.

Żałosćź stona a sdychnje, stonanje a sdychowanje posběhnje ßo hacź k Bohu; teho dla je żałosćź ßama, jeli so ßo njepschikhili k selenju a ßakrowanju, cźicha modlitwa k Bohu. To płacźi pak wobeßbje wo Hagarinej żałosćźi, kotraž běsche w Abrahamowym domje nawuka ßo modlicź.

Wón budźe ßdźiwi cźłowjek, po ßłowje pschekożene měło rěkacź: „wón budźe cźłowjek jako lěßny wożoł," tak ßdźiwi a njesłudny jako lěßny wożoł, kotryž ßamotnosćź lubuje a ßo wot żadneho cźłowjeka sklidźicź njeda. Jeho ruka budźe pschećźiwo kóżdemu, a kóżdeho ruka pschećźiwo njemu; a wón budźe napschećźiwo wschitkim ßwojim bratram, wot nich k ranju bydlicź.

„Wón budźe cźłowjek jako lěßny wożoł." To je spodźiwne a tola rasne wěschćźenje. SSdźiwi wożoł (onager), po hebrejskej rěćźi „pere", to je běhać, je rjane swěrjo s dłejschimi nohami hacź sklindy wożoł, s cźemnymi, wokmojtymi hriwami, s běłymi kożmami kaź ßłébro, s brunej ßmuhu na khribjećźe kaź khośej a kudźerjatej. Tutón lěßny wożoł je spěćźny a spłóchćźny, so ma s cźećźa ßwojeho runjećźa. Wón bydli w puśćźinje; jenož poréđko poradźi ßo cźłowjekej s wulkej prózu, so tajkeho wóßka tśćli: tola sklidźicź ßo wón ßenje njeda. Jesaiaß wobrajuje najhóršche sapuśćźenje se ßłowami: „město, hdźež ßo lěßne wóßły sawjeßela".

Tole je wubjerne pschirunanje. S nim wobrajuja ßo nam Beduinojo, kak njewuměrjomnje ßwobodnosćź lubuja, kak żeđźa, io móhli stajnje brosćźicź po puśćźinje, kak sazpěwaju wschitke wobstajne żiwjenje, wobeßbje w městach bydlicź, kak ßu najradšcho ßamilutźy. Jenož jenotliwe đźěłe jich kraja ßu ßo na cźaßy dobyłe; pschezo ßy nowa mějachu dobywarjo pschećźelstwo teho luda pytacź, kotrehož masch ßo bladacź, so njeby jón 'schćźipał, a s kotrymž by bjese wscheho wuspěcha wojował.

Woni bydla pod hokym njebjom, pißa nam stary hrjekłki spißowaćźel Diodor, jich wótzna semja je njewobhdlena puśćźina, hdźež njeje ani wody. Sakoń jim sakaja, so njeßmědźa ani ßyćź, ani płódne schtomy ßadźećź, ani wino picź, ani khěźe natwaricź. Schóżkuliž wot nich by to cźinił, teho bychu k ßmjerćźi saßudźili. S pschićźinu tajkeho sakonja je jich měnjenje, so bychu móznischi na semi łbko dośćź tych, kotriž něschto teho maja, nujowacź móhłi, jo maja jich pschikasam poßkuchacź.

Hischcźe dźenßa je najwjetschi đźěł wschěch Bedninow żiwy jako rubjećźiny. So bychu ßo wuiprawnili, powokaja ßo na ßwojeho wótza Ismaela, kotremuž je ßo doma ßurowje teschko, kotryž wustorćźeny se ßwojeho wótźnego doma puśćźinu sa herbstwo dosta, s poruczności, so ßmě bracź, hdźež něschto namaka.

W puśćźinje je kóżdy njepschećźel druhego, tak praja hischcźe dźenßa Arabowje w Nubiskej a powokaja ßo s radosćźu na ßwoje rubjećźne żiwjenje spominajo na Boże ßłowo w naschej bibliji.

„Napschećźiwo wschitkim ßwojim bratram", po prawym „we wobliczu ßwojich bratrow", jim s napschećźa budźe wón bydlicź, to rěka k ranju, dokelž w sajtarsku cźłowjek, chźyshe-li wón wěśtu stronu wosnamjenicź, ßo stajnje s wobliczom k ranju wobrocźi. Teho dla masch też w Arabiskej mjeno „Jemen" sa sućźnu Arabiku = krajina na prawizy, a ja Syrisku mjeno „Scham" = krajina na lěwizy.

Mjes wschěmi Abrahamowymi potomnikami ßu Ismaelitojo sawěćźe najdale k ranju bydlili. Tola hebrejski wuras „psched wobliczom wschitkich ßwojich bratrow", chźe hischcźe wjazy prajicź, hacź jenicźay semjepißnu nowinku, njenujący to, so budźe ßebi Ismaela pornjo wschitkim Abrahamowym potomnikam ßwoju ßwobodnosćź sakhowacź, a to nam stawisny dopokaźaju. Hischcźe dźenßa ßu Ismaelcźy ßwobodni knjeża po wschej krajinje mjes Eufratom, Suezskej sewnskej wulkosćźi a cźerwjenym morjom. S tutych krajinow ßu ßo rosschěrili daloko po ßewjernej Afrizy a po sućźnej Asiskej.

A Hagar studźeń wopuschćźiwschi a k ßwojej knjeni ßo wróćźiwschi, rěkosche mjenu teho Knjesa, kiž s njej rěćźesche, pschetoj ja Knjesa ßameho běsche wona jandźela spósnała, hdyž běsche ßo tak wěćźe w ßwojich ßłowach sa Knjesa wußnał: Ty, Bożo widźićźch mje. Ty ßy Bóh widźenja, kotryž ßo cźłowjekam pokaja a kotrehož móża cźłowjekoja wohladacź a njetrjebaja wumrjećź. Pschetoj wona dźesche: Sawěrnje, tu ßym widźała teho, kotryž je potom na mnje pohladał.

Po hebrejskich ßłowach měło tute město rěkacź: „Teź tudy widźu hischcźe po widźenju?" To chźe rěkacź: „Teź tudy, hdźež ßym ja Boha wohladała, widźu hischcźe (ßwětło), ßym hischcźe żiwa, po widźenju?"

Tute ßłowa skożuja ßo na tule myßl: Wohladasch-li Boha, dha ßy tak poraźeny a sapschimnjeny, so njemóżesch niczo druhe wjazy wohladacź, ale dyrbisch wumrjećź. Bojosćź, so ma cźłowjek wumrjećź, sjewi-li ßo jemu Bóh abo pschibóh abo někajke bójske bycźe, je pscheplećźena po wschěch starych, też pohanskich cźasach. Tola, schtož njeje pola pohana dale niczo, kjiba buke cźućźe wo bójskej wulkosćźi a majestosćźi, to je w starym testamencźe, s najmjeńscha tam, hdźež ju pola rosßwětlenych cźłowjekow nadeńdźesch, khuboke sacźućźe wo njehóbnosćźi hrěschneho cźłowjeka, kotryž njemóže psched ßwjateho Boha stupicź.

W starym testamecźe napomina a wospjetuje ßo cźasto powschitkowne měnjenje, so njemóżesch Boha wohladacź, so njeby wumrjeł, a Bóh ßam wobkrućźi tutu wěru; a tola sażo steji temu napschećźiwo zyły rjad podawkow. Dopomnju tebje wobeßbje na to, schtož nam Mójsaß powjeda w 2. knihach 24, 10. 11. Sswojeje hrěschnosćźe a njemozy dla s hrěschnosćźu swißowazej njemóže żane stworjenje na ßwjateho Boha pohladacź, hdyž wón cźłowjekej na widźomne waschnje někak ßwoju wyßokosćź a ßwjatosćź sjewi; ßamo pohladanje na jandźela, kotryž stajnje psched Bohom steji, je cźłowjekej strašchne, tola schtož je stworjenju hrěschneje skażenosćźe dla njemóžne, to samóźitej Boża ßmilnosćź a Boża hnada, kotrejž cźłowjekej hrěch wotwofmu a kotrejž sacźisćźnej Bożeje ßwjatosćźe swjedźetej a polóźitej. Teho dla wjeßeli ßo cźłowjek jako dźećźo, hdyž wohladawschi Boże sjemjenje cźuje, so je woschewjeny, wożiwjeny a wußtrowjeny. Doniž ßo kóńcźnje wscha Boża kraßnosćź njesjewi w cźěłe, so móża něto wschitzy, kiž do njeho wěrja, wjeßeli sawokacź: „My widźachmy jeho kraßnosćź! My ßmy jeho s woczomaj widźeli, s rukomaj wobmaßali."

Teho dla je Hagar tu studźeń mjenowała studźeń żiweho, kiž na mnje je pohladał. Studźeń widźenja k żiwjenju, t. j. studźeń, hdźež Boha wohladasch a stajnje żiwy wostanjesch, a potom s bohom: hdźež Bóh hnadnje na tebje pohladnje a cźe pożohnuje.

Pschirunaj k temu „P'ni=El", měito, hdžež Boże wobličo wohladasch, a hdžež je žo twoja duscha wumohła.

Tale studžeń běšche pschi pokodnischich Kananejskich mjesach mjes Kadešom (= Kadeschom) a mjes Baredom.

III. Schtuczka 15. a 16. Domoj žo wróćižwschi porodźi Hagar w žwojim cząžu žyna, kotremuž Abraham po Božej pschikasni Ismael narjekny.

A Hagar, kotruž do Abrahamoweho doma w Hebronje lubosnje witachu, porodźi Abrahamej žyna, a Abraham, dopomnivschi žo na Božu poruczność, kotruž bě shonił s Hagarineje powjesćeje, narjekny žwojemu žynej Ismael.

A Abraham běšche schěść a wóšom dźesacź lět stary, hdyž jemu Hagar Ismaela porodźi.

(Pokračowanje.)

Sswjedźeń semrjetych.

Khód psches pohrjebnischćo.

Hłóš: Mi wutrobnje žo stysćeje.

Dźenž' sažo spominamy
Na tych, kiž w rowach spja,
Jich rowy wopytamy,
Nam wocži žylsuja,
Hdyž žo my dopomnimy,
So běchu mjes nami
Tu w sjednoćenśtwje žiwe,
Nětk row naš rosdźěli.

Ssu schli do Božoh' raja,
Kaž my to wěrimy,
A Bože žkowa praja,
Tež my žej žadamy,
Tam k Jesušej dom cząhnyeć
K tej wěčnej sbóžnosći,
S toh' hrěschnoh' žwěta stanyeć,
Po jeńśkim hubjeńśtwje.

Schtož woni wschitzy běchu
Sćmy my nětk na semi,
Hdyž prjedu naš tam dźěchu,
My dźemy sa nimi,
Nětk woni wotpočuja
Po próxy, hubjeńśtwi,
Na žwět žej ujeźadaja,
Měr maja njebjeśki.

Dha hladacź nětko chzemy,
Schtó žu, kiž w rowach spja,
Hdyž my k jich rowam dźemy,
Schtó žu, kiž płakaja?
Kiž shubili žu žwojich
Psches žmjercź bjes žmilenja,
Na rowach klečza drohich
A srudni žaruja.

Tu spitaj žwěrnaj starschej
Pod hórku selenej,
Kiž dźěći lubowaschtaj,
Sso sa nich staraschtaj,
Ach, nětk žu wopuschćejene
A srudnje płakaja.
Njech budźa troschtowane
Psches lubosć Jesuša.

Tu spinka dźěćo rjenje,
Bě wješ'le starscheju,
We Jesušowym mjenje
Hacź k tamuom' wulkom' dnju,
Jej' wjeśele žo shubi,
Nětk srudnje sdychuja,
Ta žmjercź je jimaj rubi,
S nim jeju nadźija.

Jow płacze bratr psches žotru,
Tu žotra psches bratra,
Ssmjercź je jej' s kožu wótrej,
Kaž trawu wotžnjaka,
Hlaj, Mandźelśkaj tak žwěrnaj
Psches žmjercź staj dźěłenaj,
Saž' sjenoćićź žo wěrnaj
We njebju žadataj.

Tu dobry pastyř žwěrny,
Ssrjedź žwojej wožady,
Nětk wotpočuje měrny,
Spi derje lub'wany,
Hlaj, tudy hórka tryje
Wuczerja dźěćatkow,
Sa žwoju próxu žněje
Měr Boži njebježow.

Now trawny tudy kryje
Toh' sprózuoh' schdźinza,
Njech wotpočuje w měrje
Wot próxy, hubjeńśtwa,
Je husto Boha prožył,
So by joh' k žebi wsał,
Lět wjele je wón nožył,
Ssso bědźił, prózował.

A schtó dha nětko tudy
Pod žnadnej hórku je?
Ach, to je zujbnik thudy,
Tu putnik wotpočuje,
Joh' žmjercź bě pschekhwataka,
S dala wot domisny,
Jow wotpočźink jom' daka,
Wot ludźi sazpjeny.

Duž dźenža wopomnimy,
Wschěch, kiž we rowach spja,
Ssso na nje dopomnimy,
Na dnju jich žwjedźenja.
Ach, daj jim wotpočźowacź
O, luby Jesušo,
Hacź budźejesch jich saž' wokacź,
Pschiidź ktoro sbóžny dnjo!

Naš pak chzył Božo wučźićź,
Kiž hischćeje žiwi žmy,
Sso k prawej wěrje wróćićź,
Hdyž wumrjecź dyrbimy,
So bychmy sbóžni byli
Pschi Jesom Khrystuzu,
So wěčźnu kraźnosć měli
A krónu njebjeśku.

E. Helaž.

Wjeźna wójnska khrónika s lěta 1870.

(Pokračowanje.)

Wójnśke wopory.

Wóšom hodźin dołho běšche hrimanje kanonow wjeź Elsaźhansen pschetrichaźło. Něschto khěžow a bróžnjow běšche potřělanych abo też spalenych. Hischćeje žo wschudźom kurjesche. Wlaźy hacź junkrócź dyrbjachu němźy wojazy cźekńyć, a pschezo saźo cźěrjachu do prědka, hacź žo napožledku po straschnym krejpschelecźu do wźy dobuchu. Ale hischćeje na haźach a we dworach žo dale tjelesche a kakasche. W tajkej strachocźe sthori na dobo 20lětna holza w pinzy na duchu; jeje wocži žo sthmurischtaj a jeje rojum bu cźěmny. Jako bludna stupi wona s pinzy a žane wjeźele njeźwěcźeśche wjazy do jeje duchowneje nozy. Hlajcźe, kak tuta rjana Liska, prjedy tak mudra a kćejaza, nětko jako scźěn žo psched ludźimi khowa, kóždeho žo boji! To je ta wójna cźinika.

W jenym domje bydlesche hluchi mnjk, też trochu hłupikojty; tón saléły na kožu do měcha, hdyž druhy cźěkachu. Jako žo nětko němźy wojazy do sthwy dobuchu a dźiwnu kulu widźachu, wołachu woni: „Werda!" Ničźo žo njewotmołwi — wón dźě běšche hluchi —, dha tjělichu do njeje a wbohi mnj běšche njebohi. — Jako běšche wjeź hižo dobyta, dyri hischćeje kula do Jurjeź pinzy, a pjekarjeź Roja mějesche pschetjěłenu ruku, stara 75lětna žónska padny pschi njej morwa na semju. Wodźiž Jakub běšche w žwojej bojośći do thamora salěýt, wojazy pak jeho namakachu a jeho tak njeźmilnje pschebichu, so bě wot teho cząźa cźěžko thory. We Wórcźe chzyśche 24lětny młodźenz na najstwje s wokuješchom bitnje pschihladowacź, duž slecza jemu kula psches wutrobno, wón leżesche hischćeje schesćź měhazow a wumrje. W Spachbachu stupi nan s pinzy, so by po khleb schok sa žwoje hłócne dźěćźi, tam pschimnychu jeho wojazy, prajo, so je s woknom na nich tjělak, a satjělichu jeho hnydom. Wón pak běšche zyle njewinowaty. Jeho wboha bědna žona je žo sforo hacź do žmjercźe rudźika. Truthebo młodźenza chzychu też satjělićź, ale stónćźnje jeho hischćeje wobhnadźichu, ale wulki žmjertny strach jeho tak pschewja, so wón jedyn dźeń nadobo wumrje, wulku khudu žwóźbu sawostajiwschi.

W Langensalzbachu chzychu Němźy zyku cźrjódu muži satjělićź, jich krutý faraź pak sa nich rěcźesche a jich wumoźi. Ale Gunstedt? W Gunstecźe je žo najźrudnischa wěź stała. Němźy na wobydleri tukachu, so žu na nich tjěleli. Ale to ja njemóźu wěrićź. Wobydlerjo to prějachu. Ale němźy wyschdy a wojazy pschi tym wostachu, so je žo s woknami a s pinzow na nich tjělało. Schtó móže to prawje wjedźećź? W tajkim njeměrnym cząźu je wschitko móžno. A tak žu Němźy jeneho thoreho we kožu satjělili, prajo, so njeje thory, ale so žo jenoź we kožu khowa. Jedyn hoscźenzar bu psched žwojej khěžu saktóry, jeho žona teho runja. Dwě jeho dźěćźi buschtej cźěžko sranjenej. Jene dźěćźo je s roskamanej ruku hacź do Hagenawa cźěkało. Schto žu tute dźěćźi sleho cźinitke? Prasćhej žo rowy. Dźiwnje pak je, so žo tudy w Fröschweileru nikomu žanceje sschiwdy njesta, hacź runjeź běšche tudy bitwa najhórscha, a dyrbjesche žo kóždy dom wožebje dobyćź.

Wurubjenje.

Wróćźmy nasche myźle sažo do Fröschweilera. Běšche na pok scheśćźich, jako s pinzy wuléýschymy a žo domoj wróćźichmy. Božo, schto je žo tola wschitko w tutej khwili stało! Franzowśka sbita, wjeź wopuśćźena — my dyrbjachmy płakaćź. Durje na sarje běchu rosbite, ale nutśka běšche wscho w dobrym rjedźe, wschitko stejesche na žwojim měśćźe. Jako do komory stupichmy, hibasche žo něschto w cźmownym kneźe. Qui vive? (Schtó tam je?) žo prasćhachmy. Sdychowanje bě wotmołwjenje. Wotewrichmy wokeńźy a wuhladachmy scheśćźoch sranjenych Turkow na masanych schatach leżo. Jich napohlad běšche žałuźny. Jenemu běšche kula wutrobno pschebita, druhemu žiwot rostorthmyła, tśećemu nóźa a wobej wocźi wotrasyła. Tak leżachu w žwojej krwi a bolośći, na zyłym cźěle tschepotajo. Jich wotewrjena huba stonasche: wodu! wodu! My jich s kuta wunjeźechmy. Jedyn lěśesche po wschitkich schtyrjoch na dwór hacź k bróźni, tam žo wukrawi. Druhi lehny žo do žrjedź dwora a modlesche žo po turkowśku, hacź wumrje.

Nětko sběhny žo na dróhy wulki ropot. My žebi njemyślachmy, so móhł nowy strach na naš pschińćź. Schto wjedźa ludźo wo wójnje, kiž žu žnano rjane wójnśke powjedanćźa cźitali, ale žaneje wójny nashonili! Stejach w khěžnych durjach. Nadobo wali žo kopiza wojakow do dwora. Woni běchu zyle storhani wot wojowanja, cząpkoty a lacźnośćźe. „Wy macźe wino, dajcźe nam

něschto wina!" — „Haj, moji knjeza, wino móžecze dostacz!" Khwatach do pinzy a pschinjesech někotre blesche. Ale schto to běsche! Sto ruhow so ke mni wupschestrěwasche a wot wschitkich bokow so wołasche: „Mi tež! mi tež!" Strach mje łoješche. Ja proschach: „Budźcze jenoj směrom, wy dyrbiecze dostacz!" a dźěch j nowa do pinzy. Někt pat dźěchu sa mnu, so bu j dobom pinza połna wojakow. Kaž dźiwi hrabnychu woni sa tutymi bleschemi, a wuńdźe jena cźrjóda, dha wali so druha nuts. Njemóžach wobaracz. We wokomiku běchu blesche wschě. A pschezo hórje bě wołanje sa winom. „My dyrbimy wino měcz! Jow we tych ruhach je wino! wocźińcze je, abo my do nich tšélimy!" Ja so njemóžach hibnycz, woni dźynchu mje sakkócz. Duž sawołach: „Mějcze sczerpnosć a puschcze mje won, dźu po tóczku hicz!" Tak jim cźekmych. Někt sta so brosne wurubjenje a wupuscźenje. Woni rosbichu tute ruhy, jedyn po druhim; wino běžeschе j rěcźkami, wschitzy dźynchu j dobom picź. Pschi tym so storkachu, wadźichu, ńmějachu, klijachu, — žakožny ropot. Stejach pched durjemi a pschihladowach. Schto ńebi dźynch? Njech cźinja, schtož chcedźa. S winom pat njeběšche dosć. Sklađcźene wischnje a górki a schtož jenoj namakachu, wschitko jsědźichu, a pschezo wjazy wojakow so do dwora walesche, wołajo: „Wy macze wino! Dajcze nam wino!" Ja wotmołwich: „Dźicze do pinzy, pinza pinwa j winom." Woni dźěchu, brodźachu we winje a pschewalowachu prósdne ruhy, lacźni dźěchu dale w druhim dworje pytacz.

(Pokraczowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sańdźeny tydźeń wumrje knjes farař em. Marcźka w Budyschinje. Wón bu sańdźeny schtwórtk s wulkej ńwjatocźnoścźu na Tuchorju thowany. Tež sastupjerjo jeho prjedawschеje Wósborkskeje wołady, w kotrejž běšche dołhe léta j wulkim žohnowanjom sturkował, jemu posledniu cźesć wopokasachu. S nim je so minył pośledni ńerbski farař Wósborkskeje wołady. Hdyž ńo wón na wotpocźink poda, so sarjke městno s němskim fararjom wobńadźi. Wón pat je we Wósborku, kaž dołho jeho cźělne mozy doßahachu, hischcze wjazy króć sa léto ńerbsku spowjedź dźerżał. Dźał jeho wołady, kotruž je jako ńwěrny duschowpastyř wodźił, dźe sa nim do wěcźnoscze!

— „Biblisti pucźnik" na léto 1901 je nimale docźischcźany a so w bliźschim cźasu ńobustawam naschеho evangeliso-lutherskeho knihownego towaršwa rosdawa. Wón je jara rjenje wot knjesa Mateka-Bartskeho sestajany. Ssobustawy towaršwa jón darmo dostanu, ale tež tajzy, kotźiž ńobustawy njejßu, móža ńebi jón sa 10 np. kupicź. Lubi Sserbja, wy dostanjecze „Biblisti pucźnik" pola waschеho knjesa duchownego. „Biblisti pucźnik" ńłuscha do kóždeho ńerbskeho doma jako duchowny wodźer pches lube ńwjate pismo, w kotrymž sa kóždy dźeń ńłowo ńwjatego pisma k domjazemu natwarjenju namalamy.

— My ńebi mało na to pomyślimy, so nimamy jenoj ńerbske wołady pola naß we Luźizy, ale so ńu tež ńerbske wołady w dalokej Ameriźy, hdźež ńo tež Boże ńłowo w naschej maczérnej rěcźi prěduje a cźita. Tute wołady tež w duchu s nami swiźuja. Mamy tež w Ameriźy ńobustawy naschеho evangeliso-lutherskeho knihownego towaršwa, kotrež kóžde léto knihe naschеho towaršwa dostawaju. Pched krótkim je sałso połnyka knihow wo „ńlubjenym kraju" do Ameriki woteschła. Njech wone tammym ńerbskim woładam pschinjeßu tež strowjenja naschich ńerbskich woładow doma.

— Pschichodna synoda evangeliso-lutherskeje zyrkwje w Sakiskej ńo w Draždźanach shromadźi. Kajke wažne wuradźowanja smeje, njeje hischcze snate. Do synody smeja ńo nowowólby ja synodu. W Budysko-Kamjeńsfim wokrjeßu ma ńo na město semrjeteho knjesa wyschscheho kamtskeho, ńudika Philippa s Kamjenja nowy wotpółkanz wuwolicź, kotryž duchowny njeje. Duchowny wotpółkanz pat ńo w tymle wokrjeßu tón króć njewuswoli. W Lubijsfim wokrjeßu, k kotremuž tež wulka liczba ńerbskich woładow ńłuscha, pat ńo, kaž ńłyschimy, duchownski ńobustaw wuswoli. Duž ńo nadźijamy, so ńo nam tam ńerbski duchowny wuswoli, kotryž by nasche ńerbske wołady jako jenicźki ńerbski w synodze sastupowacz móhł. To tola wěcźe wulke žadanje njeje, so ńebi ńerbske wołady jenicźkeho sastupjerja žadaju, kotryž naležnoscze naschich ńerbskich woładow sinje.

— Sa fararja w Kumwałdźe je ńo dotalny kapłan k. Mann wuswolił. Pisches to je ńo Kumwałdske kapłanstwo wuprósdnilo.

— W Lipiku w tu ńłwilu rjana liczba Sserbow studuje. Duž tež Sorabikum rjenje kcźeje. Sserbizy studowaji w Lipiku ńu: kn. studencźi prawiśnistwa: Kubiza, Gólcź starschi a młódschi. Na duchownistwo studuja: kn. Wicźas, Mrósak, Něšbark a Kichižan.

— Bliźsche ńerbske kemschenje w Draždźanach smeja ńo njedźelu 2. adventa.

— Khěźorstwowy ńejm w Barlinje je ńo pches khěźora s trónskej rěcźu wotewrił. W ńejmje je ńo najprjedy wo późkłanju naschеho wójika do Chiny jednało. Dokelž ńo do tehole wotpółkanja ńejm hromadźe powołał njeje, ma ńejm něłko po tym te ńrědki k temu pschiswolicź. Hacź runjež wschelazy rěcźnizy wótrje pschecźiwo temu wuprajichu, so ńo ńejm hakle po wuwjedźenym ńłutku powoła, budźa tola sastupjerjo luda do teho swolicź dźiwaio na tehdomnische wobstejnoscze, kotrež ńebi žadachu, rucze a kruczе sa cźesć naschеho luda wustupicź. Pschecź jenoj je, so bychu ńo njemerne wobstejnoscze w Chinje bórsy k kónzej dowjedłe. Wulka nadźija k temu hischcze njeje. Chinesiski khěźor dźje wscho lubi, ale ńwoje ńłowa ńłutki cźinicź wón po sdacźu ani mozy ani dobreje wole nima. Boxerozo dale sakhadźeja a sbźźi ńo pschezo sałso j nowa pokasuja. Wulke wjeßele budźe mam, hdy bychmy naschich ńwěrnych wojakow bórsy sałso domoj witacź móhli.

Něschto k rospominanju.

Wschitke wězy ńu Bohu móžne, jenoj jenicźka niz: ponižnu a pokutnu wutrobu sastorcźicź.

* * *

Nasch drohi reformator Luther junkróć wupraji: „Hdyž něchtó wo durje twojeje wutroby kłapa a ńo prascha: Schtó jow bydli? Dha ja wotmołwju: Jesus Khrystus jow bydli a niz Měrcźin Luther. — Khrystus, sérschta žiwjenja dyrbi tež kral we wutrobje bycź." —

* * *

Schto pomha twoje kemschikhodźenje tebi léto wot léta, hdyž njechasch ńam bycź zyrkwicźka Khrystuńowa? Chžesch-li w zyrkwi prawje połńuchacź, ńo modlicź, spěwacź, dyrbisch zyrkwicźku ńam we wutrobje ńobu pschinjesecź. (Napißmo wysche zyrkwinych durjow.)

* * *

Pokuta dyrbi hidźenje pschecźiwo wschitkim hrěcham a cźistu luboścź k Bohu a k Khrystuńej sa ńobu cźahnycź.

Khutna myßl.

Někotry njeß nami ńebi ńnano hischcze na to pomyßlił njeje, kak wjele njedźelow je ńmět w ńwojim žiwjenju docźakacź:

Kóžde 7 dnjow pschińdźe njedźela; to rěka wot kóždych 7 lět mamy połne léto njedźelow: To pola 20 létneho hižo 3 a pola 35 létneho hižo 5 lět njedźelow wucźini. 70 létny je potajkim 10 lět, ja praju 10 połnych lět njedźelow mět!

Kak ńmy my tele hnadne cźaßy nakożeli? Kak daloko je kóždy wot naß w tym na njeho padaßym rynku njedźelskich lět w ńwojim duchownym žiwjenju pschischoł?

Ta myßl dyrbi naß wěcźe ponižowacź.

Kelko njedźelow budźe na tym tammym wulkim dnju ńwój ńłóß posběhnycź a naß wobstorźicź, so njeßmy tón Bohu a jeho ńłużbje połnwjecźemy dźeń, ńedmy dźěl naschеho žiwjenja ńwěrnischo a pilnischo k ńobżu naschеje a naschich bliźschich njeßnjertneje dusche nakożeli, haj, jón ńnano wopak wužiwali, wotßnjecźili a s tym — wjedźo abo njewjedźo — jenoj schkodu naschеje dusche pytali.

Teho dla chzemy ńebi, wołebje pschi spocźatku nowego léta, na to pomyßlicź, kajke samolwjenje njedźelske léta ńebi wot naß žadaja, so bychmy je prawje ńwjecźili — ńwjaty dźeń ńwjecźili.

Hudancźka.

Kotra plumpa pschezo klumpa, hiba stajnje ńo a cźumpa?
[Ńtrotoba.]

Schtó wißa ńrjedź njebeß a semje?
[Ńgobarłdźenk.]

Kotre hwěźki sawjercźa někotremu pachołej hłowu?
[Ńłamki hacźołjo rogźło.]

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 48.
2. dez.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišćerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

1. njedźela adventa.

Pialm 24, 7—10.

Wotewrćze wrota schěroko a cźińćze durje na ſwěćze wyſoke, ſo by tón kral teje cźeſćze nutscźahnył: schto je tón ſamy kral teje cźeſćze? Wón je tón Knjes ſylny a mózny, tón Knjes mózny w bitwje. Wotewrćze wrota schěroko a cźińćze durje na ſwěćze wyſoke, ſo by tón kral teje cźeſćze nutscźahnył. Schto je tón ſamy kral teje cźeſćze? To je tón Knjes Zebaoth, wón je tón kral teje cźeſćze.

Sswjaty advent je dźeń noweho lěta ſa zyrkej. Pobożny prědar je na to pokasał, ſo na tutym dnju ſo njeprascha, kaž na ſapoczatku běrgarſkeho noweho lěta: schto pschińdźe? ale schto pschińdźe? Tón, kiž wě, schto pschińdźe, njerodźi wjazy jara wo to, schtož pschińdźe. Wschak Jesuß pschińdźe, naſch luby cźichi kral. Hdźež pak wón je, tam je luty měr a lute wjeſele. Wón nětk w zyrkwinym lěcze ſaſo ſapoczinje ſ wopokaſowanjom ſwojich hnadow a żohnowanjow. Te wulke rěcźne cźaſy, hdźež Jesußowa droha ſaſłużba, jeho pschikhadźenje na ſemju, jeho wumrjecźe ſa naß, jeho horjeſtacźe ſ rowa a jeho k njebju ſtwićze nam bliże ſtupuja hacź hewak, budźeja ſo ſaſo ſwjećźićz. Sswjaty advent pak ſłuſcha k najduſchniſchim ſwjatym cźaſam. Kaž lube dźěćźatka na hodowne wobradźenje ſwojeje macźerje, tak wjeſela ſo kſcheſćźijenjo na wobradźenje ſwojeje macźerje, ſwjateje zyrkwje. Żadyn kraßniſchi dar pak ſa naß njenje hacź ſwjaty evangelion: Jesuß tu je, tón Knjes ſylny a mózny, tón Knjes mózny w bitwje, tón Knjes teje cźeſćze cźehnje nuts do naſcheho hubjenſtwa. Tón luby Knjes Jesuß, Boźi ſyn, je na ſemju pschiſchoł, ſo by naß wumohł, warbował a dobył w kraßnej bitwje ſe ſmjercźu a cźertom wot naſchich hrěchow a wot ſmjercźe, teho dla je Bóh jeho k njebjeſkej cźeſćźi powyſchił a budźe wſchěch, kiž do njeho wěrja, runeje cźeſćze dźělomnych cźinicź. Duž nětk rěka ſ tym ſtarym adventſkim hłoſom: „Wotewrćze wrota ſchěroko a cźińćze durje na ſwěćze wyſoke.“ Hdyž tajki hóſcź kaž Jesuß nutscźahnycź chze, tam dyrbi ſo wutroba roſſchěricź a ſo zyle wotewrjecź. Je twoja wutroba hacź dotal jenož wotewrjena była ſa niſke ſemſke a ſachodne wězy, ſa kricźomne wjeſela, ſa pohanſke ſtaroſcźe: schto budźemy jěſćź a pićź, ſ cźim budźemy ſo wobłekacź? cźiń wyſchſche durje twojeje wutroby: hlaj, tón Knjes chze do tebje nutscźahnycź a ſ nim wyſchſche kubła, njebjeſke myſłe. Je twoja wutroba hacź dotal ſamknjena była w hroſnej ſebicźnoſćźi, ſo ſa nikoho w ſwojich myſłach měſta njemějeſche, hacź ſa ſebje ſameho — wotewř wrota ſwojeje wutroby: hlaj, w ſpóźniku dyrbiſch nětk wuknycź, Boha lubowacź a ſwojeho bliźſcheho jako ſam ſo; ſwojeho Knjeſa, ſwojich bratrow, zyle Bože kraleſtwo, ſamo ſwojich njepſchećźelow dyrbiſch nětk wuknycź do twojeje wutroby pſchijecź, dyrbiſch nětko wobſamknycź ſe ſwojej luboſcźu. Leźiſch-li wot ſtaroſcźow dele ſtorcźeny na ſemi, ſcźehnje-li ſo twoja duſcha w cźěßnoſcźi a ſtyſknoſcźi — wotewř

žwoju wutrobu, čžiń žwoje durje wyšoke: hlaj, twój kral dže k tebi a pschinježe žobu zyke njebješa troschta a wješela; daj města w žebi jeho myšlam teho šboža, jeho hnadnym kublam:

To pisch žej do wutroby,
Ty srudne stadleschko,
Hdyž pschiňdžesch do srudoby,
Dha wschak s tym troschtuj žo.
Ach, budž ty jenož měrny,
Tón Knjes čži blisko je,
Wón omoznik je žwěrny,
Čže s hnadu troschtuje.

Abo dwělujesch ty hischcže na tym, hacž tež pomhacž móže? Ach, wěř jemu jenož; wón je tón Knjes mózny a žylny. Wón je tón, kotremuž nichtón a niczo napschečiwo stacž njemóže, dokelž je jemu wscha móz w njebješach a na semi data. Wón je tón, kiž tež tebje a wscho, schtož čže tyschi, njech je hrěch, njech žu starosčže, pschewinyčž móže, w dobrym abo w šlym. Wotewř jemu we wěrje žwoju wutrobu, puschčž jeho nuts, daj jemu w tebi bydlicž s jeho žlowom, s jeho duchom, s jeho měrom, a ty njebudžesch bórsy wjaz žo praschečž: Schto je wón? schto móže wón? ale budžesch wješele wujnawacž: Haj, wón je tón Knjes Zebaoth, wón je tón kral teje čžesčže.

Nětk s wješ'lom pokhwatajčže,
Wy čžlowške džěčži wschě;
Sso temu žwěru dajcže,
Kiž waschu nušu wě.
Haj, tón je bórsy tu,
Kiž s lubošču wschón žapa,
Sso wo wschě durje kapa
Po Božim žlubjenju.

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pišmie

abo

kajke myšle nadeńdžech, Bože žlowo čžitajo.

Podawa žwěrny čžitař „Pomhaj Bóh-a".

(Potračowanje.)

1. knihi Mójsažowe.

17. staw.

Bóh žlubi Abramej Isaaka. Sslubjenje žo wobkrucži s wobrěsanjom.

Tu sapočina žo nowe wodžělenje wo Abramowym žiwjenju. Čžaš je žo pschibližił, hdyž ma žo prěnje žlubjenje stacž, a s tym wotewri žo Abramej schěroki wuhlad do noweho pschichoda. Jehova sjewi žo Abramej a mjenuje žo „wschehomózny Bóh (El Schaddai)"; teho dla rěka wón po složowanju na tute runje wuprajene mjeno po wschěm pschichodnym wodžělenju „Bóh (Elohim)", kotryž žo s prěnja jenož po žwojej wschehomozy sjewi, a hakle poidžiśicho, hdyž je žo jeho žlubjenje tež stało, narjekuje žo jemu tež Jehovah, dokelž je wón wěčžnje žwěrny a njepschěměnjomny. Nětko dyrbi žo žlubjeny žyn narodžicž, s kotrymž maja žo wschě dotalne Bože žkowa dopjelnicž. So by žo tónle ważny podawk do wschěch čžaßow wosnamjenił, a so byschtej žo Abramowej wočži sa pschichod wotewřikej, dostanje Abram nětko mjeno Abraham, a Sarai mjeno Sarah. So pak by žo wosnamjenił jako wótž wulkeho luda a jako sakožeř nowehy kralestwa Božeho na semi, ma žo wón wot druhich narodow wotdžělicž psches šnamjo wobrěsanja. „Isaak" = „wón žo šměje", džěčžo wješelekeho spodžiwanja, žo pschipowjeda, so bórsy pschiňdže.

A jako bě Abraham dżewjeczadżewjeczdżesacz lět stary, myšlesche žebi s čžežła dale wjazy na žane žymjo, dokelž měješche žyna wot Hagarje a žo s Ismaelom spokojesche. Tehdy sjewi žo jemu Knjes pjaty krócž, a to, so by wot wobličza k wobličzu s nim rěčžał, a dżesche k njemu: Ja žym wschehomózny Bóh, kotryž wscho samóže, tež to, schtož je schečžiwo rjadej Božeje pschirody a po sdacžu pschečžiwo čžlowškemu rosumej; khodž jenož, kaž žy to dotal dreje hižo čžinił, ale dżeń a krucžišcho čžinicž mašch, pschede mnu wobrocžiwschi wschu twoju wutrobu ke mni a budž dospołny — bjese wscheho poroka, mjenujcy s tym, so pokhilisch wschu žwoju wutrobu ke mni, so njemčł žo do tebje s druhim dżělicž.

Bóh je žo Abrahamej, Isaakej a Jakubej sjewił jako „wschehomózny Bóh" (El Schadai), jeho mjeno Jehovah, kotryž je, kotryž je stajuje a wěčžnje tónžamy, njepschěměnjomnje žwěrny, teho woni njesnajachu; to rěka niž po srosumjenju po pižmiku, pschetož wot spočžatka wschehо stworenja je žebi narjekł Jehovah, ale dokelž žo mjeno a myšl ženje njedžělitej: wótzam mjenowasche žo Bóh wožebje wschehomózny, doniž njeje žo, dopjelnuwschi wschě žwoje žlubjenja, wopokasał jako njepschěměnjomnje žwěrny a wěrny. Tu napomina Bóh, so ma žo člowjek podacž a dowěricž bjese wscheho wuměnjenja do Božeje wschehomozy, wscho pokasuje do noweho pschichoda, kotryž ma žo nětko sapočžecž.

Kaž běšche sa sakoženje žluba prawdosčž, we wěrje dostata, trěbna, tak žada žo sa sdžerženje a wobkrucženje tuteho žluba žiwjenje bjes poroka pched Bohom.

Dospołny masch bycž! Kaž ma moja wschehomóž jenož twoja a spomožna sa tebje bycž, hdyž žo mi dowěrisch, tak podaj žo jeniczy mi, so njemčł žo do tebje s nikim dżělicž. „Pched Bohom khodžicž" rěka khodžicž w hnadypołnym wužiwanju a w žiwym sačžucžu jeho stajnje pschitomneje žwjateje luboščže.

A ja chžu nětko, hdyž žy hotowy na to, so by mi žlubił, schtož žym čži runje po žlowje do huby dał, mój žlub bjese mnu a mjes tobu sčžinicž, so by tutón s mojeje strony postajeny žlub psches tajke twoje sarocženje tež byt žlub s twojeje strony je mnu, a sa krótki čžaš chžu to sjewicž, pschetož, hlaj, sa mnje žy ty hischcže člowjek bjes dżěčži — žyn, kotrehož je tebi Hagar porodžiła, njeje žyn, na kotrehož žym ja spominał — tola ja chžu čže jara wulzy pschisporjecž, a tak budžesch widžomnje shonicž, so žym, schtož žym prajił, wschehomózny Bóh.

Poražený wot sačžischcža Božeje kražnosčže a majestosčže, kotrež běšche žo jemu tu sjewiła, a hotowy, so by wón, ponižny wotročž, po woli žwojeho Knjesa čžinił, padny tehdy Abraham na žwoje wobličžo, žlubiwschi s tym mjelčžo, schtož běšche žebi Bóh prjedy wot njeho pschał.

A Bóh rěčžesche dale s nim a dżesche: Hlaj, ja žym a mam žwój žlub s tobu; — hlaj, schtož mje nastupa, dha wostanje žlub s tobu, po 15. stawje postajeny, a hlaj, na to žym žo pschi žwojim žlubje sarocžił: ty budžesch s wótzom mnohich narodow.

Teho dla njebudżesch wot nětka sastupiwschi na próh noweho čžaša a stejo pched spočžatkom teho, schtož chžu s tobu swjesčž, wjazy mjenowany Abram, wyšoki abo wulki wótz, kaž staj tebi nědy po twojim narodže nan a macž narjekłoj, so bychtaj tebje tak wusnamjenitoj sa bohateho a mózneho pastyšeho wójwodu, s kajkimž ty budžesch, ale Abraham, wótz mnohoty, budže twoje mjeno: pschetož ja žym tebje postajił sa wótza mnohich narodow. Po myšlach, kotrež chžu s tobu swjesčž, maja žo nědy wokoło tebje shromadżowacž czrjódy wschěch narodow na semi a wschě budža tebje čžesčžicž sa žwojeho wótza.

Abraham je wótz naš wschitkich.

„Ab-ram" rěka „wyšoki wótz"; to je powschitkowne čžežne mjeno, kajkež mějachu tež słónčnje druhy pastyřižy wójwodža; „Ab-raham" pak rěka „wótz wulkeje czródy", to dopomina na wožebite Bože žlubjenje, kotrež běšche žo jemu dostało.

A tež po čžělnym srosumjenju chžu čže wulzy jara pschisporjecž, a chžu s tebje ludy sčžinicž, a tež kralojo wot tebje pschiňdu.

A ja chžu žwój žlub sčžinicž mjese mnu a mjes tobu, a chžu jón tež wobkrucžicž mjes twojim žymjenjom po tebi w jich narodach, so by wěčžny žlub byt, trajazy po wschěch lětstotetkach, kotryž žo dopołnja słónčnje do sawěčže wěčžneho žluba, so bych twój Bóh byt, a Bóh twojeho žymjenja po tebi.

(Potračowanje.)

Wješna wójnska khronika s lěta 1870.

(Potračowanje.)

Shubjena a sažo namakana kruwa.

Tak běšche pinza wuprósdnjena. Wjazy hacž dżesacz krócž pschiňdżechu druhy wojazy a pschewobrocžachu žudy, njewěrjo so žu prósdne. A kaž w pinzy, tak běšche to w zykym domje. Njeběšche

móžno, tutemu hłodej a tajkej łaczności napschecžo stupicź. W kuchinje njewošta žadyn hornczk, žana blescha, kotruž njebychu wuwróidnili abo do žwojeho lěhwa žwotnobžyli. Runje tak bu tež kóždy khamor a kóžda tschinka sa zyrobu pschepytana. A hacž runje pschihahachmy, so niczo wjazy nimamy, woni tola njewěrjachu, žo hórschachu a kłějachu. To běchu strasche hodźiwy sa naš. W najstwje chžysche wojak wulke hladadło (schpihel) na sczěnje sa žekeru rosbicź, měnjo, so je sady zyroba schwana. Moja mandźelska sfocži pšched njeho, tschicžesche, płakasche a žałoscžesche. Druhi wojak pschińdźe a prasche sche žo tuteho dźiwjeho cžłowjeka, schto chze. Tón wotmołwi: „To cže niczo njestara!" — „Niczo njestara? Wojak nježmě žane hrubosczeže wobeńcź!" — „Schto ma mi tajki rekruta prajicź?" — „Schto, ja rekruta? Ja słužu mojemu kralej runje dwě lěcže, ty žy rekruta!" — „Schto, ja rekruta?" a pschi tym dźěsche wón s teßakom na njeho. Wonaj žo pjerjeschtaj a dušyschtaj, so schody a zyky dom rzeschu.

Na dworje buchu wschitke kokosche sadužene, žwinje satěłane, tyno, wosy, kocže — wschitko, schtož móže wojak trjebacź, bu žobu njate. A běda temu, kiž chžył ko spjeczicź! Schto pomhasche nasche žałoscženje? We tajkej nusy dyrbisch žo Bohu porucźicź. Schtó chžył to tež wojakam sa sto wjacź? Woni žu zyky dźeń we wóhnju byli. žwoje žiwjenje wažili, hłób a lacznosć wustali: — nětk bjern, schtož namakaju; na žwoju wójnsku furažu njemóža cžakacź. Schtó wě, hdźe ta je a hdy pschińdźe. Dale pak dyrbisch. Po wójnje sa khachłemi móže žo mudrowacź. Ale to njeje prawje. W horzocže wojowanja žo sa tym njeprascha.

Wjeczor w schesczich njemějachmy wot zyroby niczo wjazy, hacž mloko nascheju dweju kruwem w hródźi. Nó, hdyž nam tej wostanjetej, so móža žo nasche dźěczatka nažyczicź, potom je derje. My dorosczeni móžemy cžakacź. W tym wokomiku stupi wyschk i nekotrymi wojakami do dwora a chžysche runy pucź do hródźe, krumje buschtej wotwjasanej a wuwjedźenej. Naschi ludźo poczachu schicžeczź a płakacź. Mi bu stykno. Ja žo smužich, stupich k wojakam prajizy: „Knjes leutnanto, nimam niczo wjazy, hacž tute schtyri dźěczatka a mojej wocži k płakanju; je-li móžno, žmilcže žo a wostajcže mi jenu kruwu, so móhł te njebožatka hischcže ras nažyczicź." Hnuty wotmołwi zuły wojak: „Knjes fararjo, wěcže mi, so mam s wami žobuželnosć, ale ja njemóžu hinak, dyrbju ju wjacź." — „Nó, hdyž dyrbicže, dha wsmicže mój pošledni wopor w Božim mjenje!" rjekłnych. Wojazy kruwje cžěrjachu. Wyschk pak jim kwoły, a ke mni žo wobrocźiwschi dźesche wón: „Nć, my wosmjemy jenu! Kotru žebi žadacže, knjes fararjo?" — „Tutu!" — „Kameraczi, wjedźcže ju saßo do hródźe!" pschikasa wón. S wulkim dźakom stupichmy do jitwy, wyschk žobu, napiła nešchto kłowow, so je tu kruwu wostajił a da mi papjerku s tutymi žłowami: „To je krawny cžaß, knjes fararjo, ale budźcže stroschtni, cžaß žo saßo połěpschi!"

Druhi dźeń, jako s bitwischcža domoj pschińdźech, žedźu saßo hromadźe s mojimi lubymi žwójbnymi. Sssłyły žo ronja a sdychowanja stupaja k njebju. Duž žo do wrotow dyri, wrota žo wotewrichu a nascha druha, wotwjedźena kruwa běži buncžo do dwora. Schtryk jej hischcže sa schiju wiža. My žo wschitzy wulzy dźiwamy. O, ty žmilny Božo, kak žy ty tola dobrocźiwy! Ty žo žmilisch, ty wušłychschisch žałoscženje bědnych!

Kak je žo tola kruwa domoj namakała? Wona běsche pola naš zuja a njeje ženje s hródźe pschischła. My to njewěmy, jenož to je wěste, so je ju Bóh nam saßo wobradźił.

Wo wšy.

Kaž nam, tak dźěsche žo wo wšy kóždemu. Schtož žebi dźiwi wojazy požadachu, to žo jim dosta, ale schkoda teho, schtož žu rosleli a rosbrojili. A hacž runje je bur wo thowanju mudry dosczź, wojak je hischcže mudrischi wo namakanju. Khudy burik běsche pošlednju pokrutu do holbjenza tykmył, wojak ju namała. Płakajo proischesche bur, so ju tola njeby wsał, dokelž hewak niczo wjazy k jědźi nima, dźěczatka žu hłódne a nimaja žaneje sfórczźicźi wazy, wschak ma doma też dźěczi, kiž wo zyrobu prosscha. A wojak mějesche žmilnu wutrobu, wja žwój teßak, roskra pokrutu a da jemu pokojzu. To pak dyrbju wušnacź, so w němiškim wójsku żelesna dźiżiplina, žudźenje knjeżesche. We Wórcže běsche wojak cžaßnik kramył; hospodar, wobßedźeł tuteho cžaßnika, dźěsche sa regimentom hacž do Filipsburga a wobcžežowasche žo pola wyschka. Tón wjedźesche jeho nimo žwojich wojakow. Hospodar spółna paducha, a hlaj: wón bu na měsče satšełeny. Kóždy dźeń bu němiškim wojakam pschikasane, so žo njeßmědźa zujych wobßedźeństwow pschimacź a so njeßmědźa žedmu kasnju pschestupicź.

Njeßmilne wutroby namakachu žo też mjes naschimi burami. Hdyž dyrbješche něchtó žwoje žyno abo žwoju žłomu dacź, dha rjekny: „Haj, moji knježa, bydlu tam a tam, dźicže jenož po njo!" Ale to běsche kła, wón pokasa jich k žußodej, kiž běsche žebi hischcže nešchto sthowak. Też žměschne wězki žu žo stałe. Stary Napoleon (tak bu mjenowany, dokelž běsche w lěcže 1813 pola Lipska Napoleona žobu sbił, hewak pak žo pižasche „Bechtel") mějesche maku khlamaćnju a hischcže thofej, zokor, žel a wschelake druhe wězy. To wschitko składe wón rjenje do kóža, móscheń se stotymi žebi na wutrobno tykny a tak lehny žo do kóža a jeho žona k njemu. Jako žo nětko wojazy nuts walichu a wsche kaschczíti prósdne namakachu, wołachu woni: „Hola, stary dźěoo, stawaj a daj nam k jědźi!" Wón pak stonasche: „Ach, luby knježe, ja žym thromy hižo wot Lipsczanskeje bitwy žem, ja njemóžu stawacź!" A žona žałoscžesche: „Moji lubi storczi knježa, mój žmój tak thoraj, so žo namaj móžno njeje, žedźecź!" Wojazy pak wołachu: „Hola, won s kóža, wój kźitaj a njestaj khoraj!" A pschi tym wsachu woni płachtu sa wschitke róžki a cžehnjechu jeju s kóža. Tu sapocža žo thofej žypotacź a zokor běsche widźecź, a pschi wobrocźenju wušypnychu žo starzej jeho stote, so žo po jitwje kulachu. Wojazy pak chžychu žo se žměchami pukncź, a wsachu wschitko. Sa wokomik běsche thofej a zokor prjecź a wschitke stotaki běchu wuleczałe. Nichtó njewě, hdźe žu wostałe.

(Pokracžowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Na nowe sćto evangelsko-lutherske knihowne towarśtwo najśkerje saßo knihe s předowanjom wuda. Dokelž maja naschi Sserbja předowanja we wschech hawptschtukach hacž na sakramentaj, žo, da-li Bóh, předowanja wo sakramencže žwjateje schcženiszy a žwjateho wołtarja wudadźa. Potom smeja žerbske domy też žwoje natwarjaze předowanja wo tymle dźělu nascheho droheho katechismuša. Nasche knihowne towarśtwo pak ma też wjele rjanych natwarjazych knihow prjedawschich lět na składze, kotrež móža žebi Sserbja kupicź. Wobžebje nětkole do hód je předschenje, kajke dary chžemy žwojim wobradźicź. Knihe nascheho towarśtwa žu tajke dary, kotrež móža nasche hodowne blido pyschicź; pschetož wone njejžu jenož sa wócźko a cžěko, ale dar sa naschu duschu, kiž nam wostanje. Njesabudźcže pschi hodowanych darach na nasche rjane natwarjaze knihe, kotrež móžecže kóždy cžaß pola k. Ssmolerja dostacź, kaž je też wam wasch knjes duchowny wobstara.

1. dezembra je wulke ludliczenje psches nasch zyły wótzny kraj. Tón krócź žo też Sserbja jako Sserbja žobu licza. Duž njech kóždy Sserb na to kedźbuje, so žo też jako Sserb sapiža.

— Wulke pschemènjenje je žo 1. oktobra psches sawjedźenje noweho wojeřskeho khojtanskeho sakonja stało. Hacž dotal běchu wschitke wojeřske wušudźenja potajne, nětko pak žu i wjetscha sjawne. Wobskorźeř a sakitar běschtaj jena wožoba (auditeur). So žo to derje njehodźi, so to w jenej ruzy leži, žo rosumi, pschetož s wjetscha je tajki auditeur bóle a žylnischo jako stórżbnik wustupował na schkodu wobskorźeneho. Nětko pak móže žebi wobskorźeny też sakitarja žadacź. K temu žo wušudźenje žamo wot pruhowaneho prawisnika wjedźe, niž kaž hacž dotal wot wyschka, kiž žo husto dosczź wo wodźenju tajkeho wušudźenja stał njeby. Nowy žudnisti sakoń k temu pomha, so smeja naschi wojazy to cžucźe, so žo jim prawda dostanje.

— Saßtupjeń zentrumskeje, katholskeje strony dr. Lieber je na khežorstwowym žejmje namjet na sakoń stajił, po kotrynž dyrbi žo nabožinska žwobodnosć pschenjesć. Tón namjet žebi žada poknu žwodnosć wěrywušnacža, domach a wonkach. Dźěcži wotcžehnjenje skóžuje žo, hdyž stej starschej wschelakeje wěry, po wucžinjenju starscheju. Sswobodne wušwolenje wěrywušnacža je dowolene po dokonjanym 12. lěcže. Wuštupjenje s jeneje zyrkwje stanje žo psches ertne abo pižomne wosjewjenje na hamtikim žudnistwje. Nabožinske sjednocženja, kotrež žu w stacže pschipóšnate, móža žwobodne wschudźom w zyłym kraju žwoje žłužby wotměwacź, móža wožady a duchowniske sastoństwa poštajicź. Wschitke dotalne wobmjesowanja we wožebitych statach žo zběhnu. Nabožinske towarśtwa (rjady) k žwojemu sakoženju a skutkowanju wožebiteje dowolnosczže njetrjebaja. Tónle namjet pschejara samyžł dycha, wužitk sa katholsku zyrkej wutrjebacź. Duž smeja evangelszy sa-

ſtupjerjo na to kedźbowacź, ſo bychu žadanje derje pruhowali, ſo njeby evangeliſka zyrkej pódla ſchkodowała.

— Budyſchſka ratařka ſchula ſwjećejeſche tón tydźeń ſ wulkej ſwjatoćnoſćju ſwój 25 letny jubilej w Budyſchinje. Prjedawſchi ſchulerjo běchu ſo ſe wſchěch kónzow naſcheho wótzneho kraja ſeſchli.

— Preſident transvaaliſkeje republiki, Krüger, je do Franzowſkeje pſchijěł. S wulkej cźeſćju ſu jeho Franzowſojo powitali a ſamo preſident Franzowſkeje je jeho wopyt pſchijał a jeho tež ſam wopytał. S jeho rěcźom je ſkſchećź, ſo ma nadźiju, ſo europiſki lud ſe ſwojim ſkowom pſchećźiwo njeprawdźe Jendźelćźanow wuſtupi. My bychmy jemu pſcheli, ſo ſo w ſwojej nadźiji njeſjeba, ale my mało ſa dopjelnjenje tuteje nadźije ſtajimy. Hdyž je nětkole njeměr w Chinje, budźe ſo ſo ſ cźeſćka lud do nowejе ſchmjatanźy ſaplećź dźyćź. Bože ſudy pak njewuwoſtanu a tak tež wěſćźe w prawym cźaju na Jendźelćźanow pſchiſdu.

Advent.

Budź ſ wutrobu nam witany
Ty kraſny wjeſ'la pokny cźaſ,
My ſaſo nowu powjeſćź mamy,
Tón Knjes ſo pſchibliźuje ſaſ,
Wón chće k nam ſ troſchtom pſchiſtupićź
A ſ luboſćźu ſo ſjenoćźićź.

Wón ſohnuje ſwój pſchichod ſdźerźi,
Kaž proſetojo wěſchćźachu,
Nam hrěſchnej' nuſy pomhać běźi,
Naſch ſbóźnik, pſchećźel, ſ luboſćźu,
Wón pſchiſtúdźe w ſwojim ſwětle k nam
Měr pſchinjeſćź wſchitkim cźłowjekam.

Pſchiſtúdź ſwjaty Boži ſynu, pokaź
Nam w duchu twoje wobliczo,
Ty kóždoh' wutrobu ſej žadaſch,
Daj w twojom' ſwětku ſwěćźićź ſo,
Ach, pſchihotuj naš Jeſu ſam
Na pſchichod k wěćźnym wjeſelam.

E. Helaſ.

Schto je ſemja?

Temu rowarjej měſtno k ryćźu.
Temu bohaćźkej měſtno k pſchezo wjazy měćźu.
Temu ſkupemu wudawki k pomjeńſchenju.
Tej młodej holźy ſaměr k wożenjenju.
Tej ſchwadłeźi měſtno k ſchićźu.
Temu lěnjemu k naſpanju a próſdnemu bycźu.
Tej wudowje komora ſtaroſćźe.
Schto temu pſchekupźej, to hakle juſe wě.
Temu paſtyrjej paſtwa ſa wowzy.
Tón khory woła: „Ach, ſchto chće mi ſemja?“
Temu morjaſej łódź honjena wot wětra.
Temu ſtatnemu ſaitojnikej kolij ſa cźeſćźu.
Temu wolerjej měſtno k molowanju.
Temu knjećerej měſtno k wobkućźenju.
Temu wojakej polo k wojowanju.
Temu kſchećźijanej měſtno a wrota k njebjeſam.

E. Helaſ.

Stare žony.

Njejźhym runje pſchećźel ſtarych žónſkich, to pak mje też pali, ſo kóždy njeſrawy ſnadźić ſebi prawo cźini, na kóždu letnu žónſku ſe ſazpećźom hladać, jako by w ſwěćźe na pućźu była, a ſo ſmě ju njekhoſtany hanićź. Sabudu rady na wſchu kſchiwdu, kotruž ſu ſtare žony mi hižo nacźiniłe a wjećźu ſo nad nimi ſ tym, ſo jako jich rěćźnik wuſtupju — jim k tróſchtej, druhim cźitarjam moje dla k mjerſanju.

Schto dha je woprawdźe „ſtara žona“ ſawinowała, ſo njeroſomny ſwět ſo na nju huntori a nichtó rady na nju njepohlada, ſo by ſo jemu trjebaj wot njeje njeſtało? Jeje najlepſche lěta ſu ſo minyłe; Bóh luby Knjes je ju do wyſokich lět pſchewodźał, kotraž je ſ boloſćźemi dźećźi w cźeſćźi porodźała, ſtarvſćźiwje je wocźahnyła a wužitne ſtawy zyrkwje a cźłowjeſtwa ſećźiła. Poł ſta lět je ſwoje najlepſche mozy hoſpodarſtwu woprowała. Jeje njebožo, ſměm-li tak prajićź, je po ſwětowym měnjenju to, ſo ſ cźaſom ſo do rowa ſkhowała njeje — cźrjódku woſyroćźenych dźećźatkow po ſebi ſawoſtajiwſchi. A ſa to ſo jej ſwět ſmeje, a hdźećź ſo ſjawuje pokaſa, powita ju ſ wudmom: „ſtara žona!“ Wěm wſchak derje, ſo je mjes ſtarymi žónſkimi też pjanka kaž wſchudźom, ſo ſu woboźne a pſchekhwatane we ſudźenju. Běda kóždemu, kotryž ſebi pola nich pſchehlada: radſcho ſ kopſchiwami ſchwikany bycź, dyžli jich jaſykow kaſanje! Ale wſchě tola tak ſe njejſu. Je-li tu a tam jena mjes ſtarymi žónſkimi, kotraž je kłeſkata, ſawijtna, njepopſchata: to tola hiſchćźe wina njeje, ſo tajkeje dla wſcho tamamy, ſchtož je mjes žonami pſches 50 lět. Kotry kſheſćźan, kotryž ma ſam hiſchćźe wobſtarjenu mać ſiwu, budźe ſo tola měſćźećź do juſkanja njedźakownych dźećźi? Schtož ſwoju mać cźeſćźi, dyrbi też druhu žónſku cźeſćźićź, njeje-li nićźe druhe ſawinowała, hać wyſoku ſtarobu. Cźeſćźenje ſtaroby nama kamy też mjes pohanami a powjedaja ſo nam we tutym na ſtupanju rjane pſchikłady a waſchnja pola ludow, kotreź Boh njeſmoja. A my kſheſćźijenjo njedyrbjeli ſo hańbowacź, ſo cźeſćźehódnu žónſku nadobnych lět dla ſańćź nimamy, ſe ſtowom „ſtara žona“ njekhmanoſćź ſwojeje wutroby pſcheradźimy? Bychmy-li widźećź móhli, kaž Bóh tón Knjes, to ſi njebjeſ ſamóźe, wſcho dobre, ſchtož tajka ſtara wowka abo mać źećka ſkutkuje k cźeſćźi Božej a ſpomoźenju dźećźi hać do ſtećźeho ſpłaha, ſawěrno, wocźi bychu ſo nam wocźiniłe, a nekotry by ſebi pſchać, ſo by hiſchćźe „ſtaru mać źećku“ měł, kotraž by tu na ſwěćźe ſo ſa njeho — modlika.

Ty to ſam rospominaj, ſchto to rěka, ja ſ najmjeńſcha wěm, ſo w nekotrym domje nichtó njeje, khiba-li ſtara wowka, kotraž dźećźi pać źerje ſpěwać wućźi. Młoda khwile k tajkemu dźećźu nima — ſrudnje doſćź! Wſcho ſwjećeli ſo, hdyž w póſdnej naſnjje rjane dny pſchiſdu, kaž nowe lećźo: tak hoji też cźiſche ſkutkowanje ſtareje mać źećki dalokemu potomſtwu, a ſać źini-li ſwojej wocźi ſa tutón ſwět, mójeſch jej na jednory drjewjany łſchiź, kiž na jeje rowje ſteji, ſłowa ſwjatcho pißma napißać: „Jeje wopomnjećźe woſtanje w žohnowanju.“

Nećhcto k rospominanju.

Secheźnoſćź je prěnja pſchićźina njebožo.

* * *

W Bayerſkej pſchiſdźe pſcheć krótkim měſćźanoſta do korćźmy, ſo by ſwoju ſchlenźu piwa wupił. To je tak waſchnje. Pinćźniza jemu karanćźk ſtaji, na kotrymž bě wobras, kotryž wěſćźe njeby ſwojej mandźelſkej pokaſać dźyk. Pſchetož je też moleřſtwo, kotreź njewě, ſchto je pſchiſtojne. „Poßkuchaj!“ wón hoſćźenzarjej pſchiwoła, kiž ſebi cźapku ſćźeźe a pſchećźelnje ſtrowi, — „pój a praj mi rućźe: Schto by ty temu cźłowjekej cźinił, kiž tebi twojeho konja w hródźi ſajědojćźi?“ Hoſćźenzar dźiwajo na měſćźanoſta pohlada a rjekne: „Teho chźu ſabićź, kaž pba.“ Měſćźanoſta mějeſche doſćź. Wón praji: „Hlaj, ty maſch dźećźi w domje a druhe dźećźi k nim khodźa; ſchto dyrbi ſo něſko ſ tym mužom ſtać, kotryž jich wutrobu ſ tajkimi wobraſami ſajědojćźi, kaž tónle je? Abo je tebi tóń w hródźi lubſchi hać twoje dźećźi? Ja tebi praju, kaž dokho maſch tajke karany w twojej korćźmje, ja do njeje wjazy ſtopy njeſtupju.“ Hoſćźenzar, kiž běſche rojomny muž, ſo cźiſche ſmějeſche a wotmolwi: „Na tajkele jdměćźenje ſebi pomyſlił njejźhym; ja chźu ſebi to pomjatkowacź!“ Pſchichodnu njedźelu běchu ſo wſchitke te karany ſ njepſchiſtojnymi wobraſami ſ hoſćźenza ſhubiłe.

* * *

Hdźećź žana mja njeje, tam pomoz nićźo hódna njeje.

* * *

Lěpje je ſ Jeſuſom płakać, hać ſe ſwětom ſo ſmjećź.

* * *

K Bohu ſchtynkaja ludźo, k cźertej běhaja.

* * *

Dokelž naſch knjes a miſchtr Jeſuß Khryſtuß praji: Cźiniće pokutu, chźe wón, ſo by zyłe źiwjenje jeho wěrźajych ſtajiła a njepſcheſtawaza pokuta była. (Lutherowa prěnja ſada 31. ok. 1517.)

* * *

Pokutne pſalmy ſo ſe ſłyſami ſapoćźnu, ale ſo ſe ſradowanjom ſkónćźa.

Samolwitý redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjej knihićźiſchćźeńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 49.
9. dez.

Lětnik 10.
1900.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńi w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

2. njedźela adventa.

Daniel 9, 1—3.

W prěnim lěcze Dariuſa, Ahasveruſoweho ſyna, ſ Medſkeho ſymjenja, kotyž na Kaldejſkim kraleſtwje kral bu, w tym prěnim lěcze jeho kraleſtwa ſrosymich ja, Daniel, ſ knihow to rachnowanje tych lětow, wo kotrymž tón Knjes rěczał běſche k profecze Jeremiaſej, kak Jeruſalem ſydomdźeſat lět puſty leżecz dyrbi. A ja wobroczich ſo k Bohu, temu Knjeſej, proſyez a wutrobnje żadacz ſ poſczenjom w měſchi a w popjeli.

Daniel je woſebity mjes druhimi profetami ſtareho teſtamenta. S czeſneje ſchlachty rodźeny, njebě wón wot Boha kaz druſy profetojo ſa hrěſchny a khoſtany lud Boži k ſwědźej wěcżneje wěrnoſcze poſtajeny, ale wotdźěleny wot ſwojeho luda bě wón jeniczky k temu powołany, ſo by na kralowſkim dworje w Babelu ſwědk żiweho Boha był. Wón bě nimale pſches zyły czaſ Babilonſkeho jaſtwa tam żiwy. Hižo jako młody hólz bu wón do Babela wotwjedźeny, pſches Nebukadnezara. Duž bu po ſdaczu 80 lět ſtary. Tola je wón hiſchcze do czaſa wróczenja jateho luda w Babelu ſwoje żiwjenje wobſamknył. Pod ſchtyrjomi kralemi mějeſche wón dla ſwojeje wubjerneje mudroſcze najwyſchſche ſaſtojnſtwa na Babelſkim dworje. Nebukadnezarowy ſyn Belſazar bě kraleſtwo pſches Medſkeho krala Dariuſa ſhubił. Bě w prěnim lěcze tuteho krala, jako Daniel ſ woſebitej kedźbliwoſczu Jeremiaſowe wěſchczenje czitaſche, kiž bě tón te ſame hižo w prěnich lětach po wutupjenju ſwjatniży napiſał. Woſebje wopomni wón 25. ſtaw tychle knihow, hdźež je Jeremias pſches nadunjenje Boże tracze Babelſkeho jaſtwa do prědka na 70 lět poſtajił. Tele 70 lět bližachu ſo ſwojemu kónzej a tola hiſchcze niczo widźecz njebě, ſchtož by ſnamjo bliſkeho kónza ludoweho jaſtwa było.

Duž ſo Daniel k Bohu temu Knjeſej wróczi, ſo by proſyył a wutrobnje żadał ſ poſczenjom w měſchi a w popjeli. To bě jeniczky prawy pucz, po kotrymž David k wumóżenju ſwojeho luda czehnjeſche. Wón by w ſwojim wyſokim ſaſtojnſtwje ſnano krala Dariuſa proſyez móhł ſa ſwój lud; tola ſo praſcha, hacz by tak ſchto dozpił. Ale Daniel bě hłuboko w Božim ſłowje ſakożeny, ſo nimo Boha hicz njemóżeſche. Wón wjedźeſche, ſo je jaſtwo Boži lud; duž tez nichtón ſ njeho wuwjeſcz njemóżeſche, khiba Bóh ſam; wón póſna tez, ſo jenož jena wez k temu pomhacz móżeſche: pokuta, hłuboka pokuta. Duž ſo wón ſam pokucza a wuſłeka ſwoju rjanu draſtu, ſwobleka ſo měch a ſydny ſo do popjeła, ſo by jako pokutny ſa ſwój lud proſyył a wutrobnje żadał.

Tónle pokutny a proſchazy Daniel je nětk naſche adventſke ſnamjo. Czaſ je ſaſo tu, hdźež ſo profetiſke ſłowo ſ mozu ſłyſchecz da: „Hlaj, twój kral pſchińdźe k tebi!“, a hdźež woſady khěrlusch ſanoſchuja: „Kak powitam ja tebje, mój Jeſu najlubſchi?“ Wěſcze, my dyrbimy a chcemy jeho ſ wótryn wjeſelom powitacz, jeho,

Božeho ßyna, „lubosćz, kiž je njebjo rosłamała, ßo dele puschcza do hubjeńſtwa“, ale jeho wumóženje hinak móžno njeje, hacž hdyž ßo pokuczimy. Schtóž jeho njewosmje horje w pokucze, njemóže tež psches njeho wumóženy bycz. Wschak tež w tutym czaßu spěwamy:

Wón pschińdże k ßwětnom' ßudu
Tych njepokutnych dla,
Se žohnowanjom k ludu,
Kiž jeho ducha ma.

Ale schtó ma jeho ducha? Zyły ßwět leži w słym. Schtóž sprawny je, temu budże bórsy ßukuja ßamßneje prawdoscze pschewuſka a wón budże sa měchom a sa popjełom pschimacz. Duž zyłemu wot Boha wotwobrocżenemu ßwětej, tež tebi to ßłowo płacz: Wobrocz ßo k Bohu temu Knjesej!

Hamjeń.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

łajke myßle nadeńdźech, Boże ßłowo czitajo.

Podawa ßwěrny czitař „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokraczowanje.)

1. knihi Mójßazowe, 17. ßtaw.

A chzu tebi a twojemu ßymjenju po tebi kraj dacz, w kotrymž ty po ßwojim powokanju ße ßwojeho wótzneho kraja a ße ßwojeho wótzneho doma zusobnik ßy, wschón Kananejßki kraj k wěczňemu wobßedźeńſtwu, so nima jich nichtó s njeho wuhnacz, kaž dokho woni w mojim ßlubje wostanu: a chzu w tutym kraju jich namrěſtwa a wobßedźeńſtwa jich Bóh bycz.

Dwoje je, na czož ßo wschě Boże ßjewjenja a Boże wodźenja, kaž tež wschě nadźije a rosßudźenja wuſwoleneje ßwójby ßa tónle czaß ßamèrja: ßymjo ßlubjenja a kraj ßlubjenja.

Bóh je ſ Abrahamom a ſ jeho potomnikami wěczňy ßlub ßczinił; pschetož tónle ßnadny ßlub běsche prěni khochor noweho ßluba w naschim ßbóżniku Jesußu Khrystußu. Ale tež ſ Abrahamowymi czěłnymi potomnikami wostanje Bóh stajuje w zyle woßebitym towaſtwoje; pschetož khostanje, kotrež je jich něłko podeschło, dokelž ßu ßwojeho krala a ßbóżnika ßazpili, kaž tež wschě jich dalsche nadźije wuliwaja ßo ſ Božeho ßluba ſ nimi. „Pschetož Boże dary a powołanja njejßu tajke, so by jemu jich žel było.“ (Rom. 11, 29.)

„Wěczne wobßedźeńſtwo“ mějesche Kananejßkej kraj bycz ſa Abrahamowych potomnikow, hdźež běsche Abraham jenož nakhwilny wotpoczink nadeschok. A tola je tutón kraj, kotryž je Bóh Abrahamej a jeho ßymjenju ſa herbſtwo ßlubił, ſ dobom tež widźomne sarukowanje a widźomna schkorpawa, wěczňy khochork kryjaza, a tehо dla tež wěschczaza hwěda noweho ßwěta, kotryž je ßwójſtwo Knjesoweje woßady; tehо dla woßebje rěka „wěczne wobßedźeńſtwo“. To płaczi ſa wschě Boże postajenja, kotrež ßu w ſtarym ßlubje ſa wěczne czaßy ſakożene a w nowym ßlubje po pißmiku ſběhnjene, po duchu pak ßu ßo po wschej prawdźe ſtałe, jako: wobrěſanje, paſſah, měſchmiſtwo a druhe.

A Bóh, wukożujo Abrahamej po dostatych sarukowanjach tež jeho pschißłuchnoscze pschi ßlubjenju, dźesche: Dha dźerž něłko, schtož tebje naſtupa, mój ßlub, a to dźerž jón ty a twoje ßymjo po tebi w jich narodach.

To pak je mój ßlub, widźomny pomnik a ßnamjo mojeho ßluba, kotryž macze wy dźerżeczj mjese mnu a mjes wami a mjes twojim ßymjenjom po tebi, so by wobrěſany był mjes wami kóždy mužſki. Tak budże kóždźiczkemu mužſkemu mjes wami mój ßlub ſarytу ani do kamjenja, ani do moßaſa, ale do jeho czěła. W mužſkim a ſ mužſkim rodom budże ſ dobom tež wußwjeczeny żońſki ród a śměje ßwój dźěł na mojim ßlubje.

Wy pak dyrbicze wobrěſacz ſprědnu kożu ßwojeho czěła; pschetož psches tute ßwoje czěło scze wy ſ hrěschneho ßymjenja płodżeni, kaž tež Davit w psalmje 51, 7 spěwa: Hlaj, w hrěchach ßym ja płodżeny, a moja macz je mje w hrěchach podjała. Wobrěſanje prědkneje kože wosnamjeni a wotdźěłi waß wot wschitkich, kotrjž ßu ßo jenož czěło wot czěła narodźile, a kotrjž ßu ßaßudźeni, so ßo jenicżßy czěłny człowjek w nich roswiwa, a pschełaßdźi waß, dokelž ßo wobrěſanje na moju pschikaſnju ſtawa, do towaſtwa ſo mnu. Wobrěſanje prědkowneje kože ma bycz ſnamjo ßluba mjese mnu a mjes wami, a ſ dobom ma waß pokaſacz na hiſchcze zyle druhe wobrěſanje, k kotremuž chzu waß psches tutón ſwjaſk wobkrucżicz a wocżahnycz.

Teho dla czitamy pola Mójßaßa w 5. knihach 10, 16: Wobrěżcze njewobrěſk ßwojeje wutroby a njebudźcze ßaßakłi, a 30, 6: A tón Knjes twój Bóh budże twoju wutrobu wobrěſacz a wutrobu twojeho ßymjenja, so by lubował Knjeſa, twojeho Boha, ſ zykej twojej buschu, so by żiwy był.

Kóżde hólczatko, kotrež je wóßom dnjow ſtare, a kotrež je tak czěłnu njeczißtoſcz wotbyło a na mozach pschibyło, dyrbicze wobrěſacz we waschich narodach. Tež czeledź doma, wot domjazeje czeledźe narodżena, jako tež ſa pjenjesy kupjena wot někajkehożkuli zusobnika, kotraž njeje ſ twojeho ßymjenja, dyrbi wobrěſana bycz.

A tak budże mój ßlub na waschim czěle ſa wěczny ßlub.

Se ßwjatoczßym ſakożenjom ſwjaſka mjes Bohom a Abrahamom je ßo tež ſnamjo tuteho ſwjaſka na wschě czaßy postajiło. Tole wěschczaze ſnamjo pokaſuje naß na ßakramentaj noweho testamenta. Runje kaž ßwjata ſchczeniza, ſłożuje ßo tež wobrěſanje na Boże ßłowo, na Božu pschikaſnju a na Boże ßlubjenje. Na ſchczeniczu je wobrěſanje tež w tym podobne, so Boża kaſnja zyle nowe waschnje njeżada, ale so bižo knjezaje waschnje wužiwa a pschetwori. Wobrěſanje běsche ſa praſtare czaßy hižo mjes Egipczanami waschnje, ßnano tež mjes někotrymi druhimi ludami, tola niž mjes Kananejßkimi. W Egiptowſkej wobrěſowaſche ßo jenož mjes ſtawami měſchmiſkeje worschty, a ßnano mjes jenotliwymi druhimi, kotrjž dobrowólnje tak czinjachu. Wobrěſanje běsche tam ſnamjo czißtoſcze, ßwißowaſche pak tež krucze ſ pschibójſtwom: ſ nim czeſczesche ßo naßßulniſcha móz w pschirodźe. Pola Abrahama a jeho potomnikow běsche rosdźěł tón, so buchu wschitzy mužſzy, kotrjž k ludu ßłuſchachu, wobrěſani, a to běsche ſnamjo, so mějachu wschitzy Jſraelizy „duchowne kraleſtwo“ a „ßwjaty lud“ bycz. Dale njemějesche wobrěſanje mjes jſraelſkim ludom żadyn počzaß na bójſke czeſczowanje pschirody; wone běsche ſnamjo a hěłko czißtoſcze, tola niž czißtoſcze na czěle, ale we wutrobje; tehо dla woſpjetuje ßo ſtajnje napominanje, so bychu ßwoju wutrobu wobrěſali. Wobrěſanje dopominaſche na to, so je człowjek wot wscheho ßwojeho ſpočzatka ßem hrěſchnik; běsche wobrěſanje ſtajne a njepschestawaze prědowanje wo namrětym hrěchu a ſtajne napominanje k pokucze, ſ dobom pak běsche tež wěschczenje, so wumożnik ſ Abrahamowehо ßymjenja pschińdże, kotryž pschinjeße człowjekam ßbóżnoſcz a wschě ßbože. Wobrěſanje pak błuſchesche ſ dobom tež k temu, so běchu Abraham a wschitzy jeho potomnizy krucze wotdźěłeni wot wschěch narodow koło wokoło; tež nujowaſche jich, so bychu po ſakonju, wot Boha jim datym, tež krucze czinili.

Ssydom dnjow dołho běsche dźěcżo do pschinarodżeneho hrěchа a njeczißtoſcze podate, ſ woßmym dnjom pak bu pschijate do woßady Božeje.

A kotrež hólczatko njebudże wobrěſane na ßwojej prědkuej koži ßwojeho czěła, tehо duſcha dyrbi ſ jeho luda, so mnu ſtowaſcheneho, wukorjenjena bycz, tehо dla, so je mój ßlub pschestupiło.

Stary ßlub běsche woßebje towaſtwo, do kotrehož mějesche kóżdy ſaſtupicz hjes ßwojeje wole. Żadyn ſ Abrahamowych potomnikow njemóžesche ßo po ßwojej woli Božeje hnadny ſminycz, kotraž je ßo psches tutón ßlub zykemu ludej, a psches tutón lud wschemu człowjeſtwu a wschemu ßwětej dostaka.

„Wukorjenicz ſ luda“ ma ßo kóżdy, kotryž njeby wobrěſany był. Tajke khostanje je Bóh postajił. Tole khostanje namakamy poſdźiſcho ſaßo czaßcżißcho w ſakonju, a to pschi najhrosnjiſchich njeſkutkach, woßebje pschecżiwo Bohu ßamemu, hdźež ßo człowjek ſpjecżuje pschecżiwo Bohu, kralej jſraelſkeho luda. S tajkimi njeſkutkami je ßo towaſtwo ſ Bohom roswjaſako.

S tymle khostanjom Bóh ſ dobom hrosy, so pschestupjerja wscho to podeńdźe, psched czimž je wukhowany w towaſtwje ſ Bohom. Schtóž njebędźe wobrěſany, njemějesche żaneho prawa wjazy na ßwojim żiwjenju, a jemu móżesche ßo we wěſtym ſmyßleńcz, jako ptaczinje abo dźiwinje na polu a w holi. Kóżdy móżesche jeho prěnjej lěpschej wyschnoſczi wojjewicz a wotprawicz dacz; a njeby-li ßo to tež ſtało, dyrbjeſche tola ſtajnje hrosu měcz, so Bóh ßam tajke khostanje na njeho ßwjedże.

(Pokraczowanje.)

Czaß hnady.

O, kedźbuj ty ras
Na lecźazy czaß,
Kak wjele jich sjeba,
Wón njepschiindźe saß'.

Hdyž nimo je schok,
Njej' sadźerźecź byk,
Duž wužij jón źwěru,
Hdyž ßy jón tu měk.

O, wukup tón czaß,
Masch sboże w nim ras,
We pschichodnym domje
Wón swjeßeli naß.

Schtóž pscheßoni ras
Tón cźekacy czaß,
O, běda tón skomdźi
Tej sbóžnoscze kvaß.

E. Helaß.

Wón pschiindźe.

To běsche nasymu 1884, jako mějachu ßo pola Naumburga khěžorske manevry. Stary lubowany khěžor Wylem běsche swój wopyt pschipowjedźił. A nichtó njedwělowasche, so pschiindźe; pschetož schtó by na khěžorowym ßkowje dwělował a mudrował? A nichtó njemějesche druhego pschecza a myßle, khiba jeho wohladacź, lubowaneho ßkawneho krajneho wótza w ßlěbornej pyschi schědźiwstwa. Wichitzy napjecźi dnjej jeho pschiindźenja napscheczíwo hladachu. Tón dźeń źana schula njeběsche. A wschitzy, wulzy a maki, wożebni a nijzy, pěschi a ß wosami won cźehnichu. Wy móżecze ßebi myßlicź, ß kajkimi cźuczemi tam stejachu. Cźaßnik w ruzy a mjeńschiny liczo, hdy mějesche pschińcź. Cźim bliže czaß pschiindźe, cźim wótřischo wutroby kapachu. Słónczńnje ßo cźaß bliżesche. To běsche rano sahe. Skote nasymske ßtónzo semju w roży ßo sybolazu wobßwěcźi. Nam běsche ßwjatocźnje wokoko wutroby. „Kral pschiindźe!" tak klincźesche rt wot erta. My stejachmy zyle blisko pschi pucźu, po kotrynž ßo cźah bliżesche. My móżachmy temu lubowanemu a wocźakanemu do pscheczeßniwehо wobliczа pohladacź, móżachmy jemu ß wjeßekeje wutroby pschiwyßkacź, jako naß mile a pscheczelnje ß ruku strowjesche. Ja wopißacź njemóżu, kak nam běsche. To jenož wěm: Tejele hodźiny ja źenje sapomnił njejßym. To je jena mojich najrjeńschich dopomnjenkow na mkodosć. A hischcze tydźenje a měßazy posdźisho bychmy ßo wo tym rosrěcźowali a ßo ß tym sahorjeli a wo tym domoj pißali.

A wón běsche hódny, so bu kaž wótz w kraju lubowany a cźescźeny, kotrýž ßo kaž wótz sa ßwój lud a wótzny kraj staratche hacź do ßwojich wyßokich lět. Wón běsche wulki w historiji, kotrýž ma ß prawom mjeno „Wulkeho". A tola běsche wón jenož próch a popjek kaž my wschitzy ß prócha narodźeni. Wón, kiž móżesche naschemu staremu njepscheczelej měr prjódkpißacź, ßam ßwojemu ludej tola tón měr dacź njemóżeschе, kiž je wyschschi dyžli wschitkón rosom. Wón běsche tón lětstotetki horzo wocźakany Barbaroßa, kiž móżesche ßwojemu rosczěpjenemu ludej rjany ßón dopjelnicź, so bu nasch lud saßo sjednocźeny k naschemu khěžorstwu — a tola ßo prascham: ßu wopravdźe ß kraßnosćźu a wulkosćźu khěžorstwa też najkłubische nadźije a najhorzyische źadanja nascheho luda dopjelnjene?

A schto pomha wulka saúdźenosćź, schto historija bohata na dobycźach a cźeścźach, hdyž hidźenje, sawisćź a njeměr na jadrje luda źeru? A tola jemu wschitke wutroby napscheczíwo kapachu w dźakownym pocześcźowanju a wjeßekym sahorjenju, jako bu nam powjescź data: „Wón pschiindźe."

Tale powjescź nětko saßo klincźi psches hory a doły, psches kraj a morjo, hrody a hěty, hacź do najsdalenischeje wjeski w lěßu, ta powjescź: Wón pschiindźe.

Wón pschiindźe ß poknej hnadu,
Je poknу lubosczе,
Wón wobara wschom' padu,
Wschu źakosćź saczěri,
Tym hrěschnikam wón pschiindźe
A chze jim sbóhnosćź dacź.

Kaž wyßoke je też sahorjenje sa nascheho njesapomnitého khěžora Wylema I. a kaž jara budźe ßo też w historiji jeho sa ßkłużby ważicź — nikomu na myßle njepschiindźe jemu tajke khěrlusche spěwacź, kaž wone nětko 1900 lět kralej cźesćze saklincźa ß jandźelskeho a cźłowjskeho rta. Nichtó njebudźe jemu napscheczíwo wysłacź kaž naschemu adventskemu kralej:

„Pój, Jesu, nascha ßaßnosćź
A wjedź naß ße ßwěta,
Ach, daj nam twoju kraßnosćź,
Naß pschiwjedź do njebja."

Njeje to nětko ßiwno, so ßo telko wutrobow adventskemu wjeßelu samknje, tak wjele khcheścźijanow adventskeho krala powitacź njecha, jeho, kiž je pschischoł a chze dźenßa ßwoju wożadu w hnadźe domach pytacź, kaž budźe ju junu domach pytacź we wschej ßwojej kraßnosćźi? Ach, so mjes wěrjazymi ta powjescź: „Wón pschiindźe!" jich tak mało sahori, tak mało sahori, tak mało wutrobow ßo hori wot teho jeneho pscheczа jeho wohladacź? Hdyž ßo wo wopyćźe ßmjertneho krala hižo tydźenja a měßazy dokło po tym rěcźi a pißa, njeliczene wutroby bjes cźucźa, symne a liwke wostanu, hdyž zyrkej wyßka a spěwa:

„Wón jako tón kral hnady
Wschón njeměr pobije
A njepscheczelow rady
Wschě móznje saczißnje."

A kajki to kral, kotrehož mjeno rěka: „Dźiwny radźicźel, Bóh mózny, Wěcźny Wótcźez, Měrny ferschta!" Njeje to wopomnjecźa hódne, so tyßazy a saßo tyßazy seńskemu kralej dadźa, schtož je kralej, ale temu njebjeskemu rubja, schtož ßebi saßłuži a źada.

Wschelake ß bliska a ß daloka.

— Nowy bibliści pucźnik na lěto 1901 w tychle dnjach wunźde. My lubych cźitarjow ß nowa pokasamy na naśche porucźaze ßkowa, kotreż ßmy jemu w prjedawschich cźißkach pißali, wospjetujo to ßkowa: Do łóźdeho ßerbßkeho doma ßłuschа biblisti pucźnik!

— Njedźelu smjeje ßo 4. ßerbske kemschenje w kschižnej zyrkwi w Draždźanach. Spowjednu wucźbu smjeje wodźeř ßerbßkich kemschenjow knjes farař ryczěř Jakub a předowanje knjes farař ryczěř Renćz-Ketlicźanski.

— K 184. sakożeńskemu ßwjedźenjej wuda Łużiske předařske towařstwo w Lipsku ßwoju lětnu rosprawu psches knjesa Pawoła Wicźeźka ß Pschihichcz pola Budyschina, kotrýž je w tu khwilu pschedbyda tuteho ważnego towařstwa, w kotrynž ßo ßynojo nascheje Łużiny pschihotuja a wuwucźuja sa ßwoje duchownske sastojnstwo. Cźim wjetscha pak je nascha radosćź, so saßo Sserba jako wodźerja tuteho studentskeho towařstwa wohladamy, kotreż ßu ßerbßzy duchownßzy studowazy w lěcźe 1716 w Lipsku sakożili. Dołko je to towařstwo rěkało Sserbske towařstwo a hakle posdźisho je ßo na zyku Łużizu wupschestrěło dostawschi mjeno „Łużiske předařske towařstwo". Naschi ßerbßzy duchowni w pośledninaj lětstotkomaj ßu ß wjetscheho dźěla ß tuteho towařstwa wuschli, kotreż je też ß zyła najstarsche towařstwo na Lipscźanskej universicźe. Sserbiści wotdźěl Łużiskeho předařskeho towařstwa je Sorabikum, w kotrynž ßo studowazy Sserbja w ßwojej ßerbßkej rěcźi wudospoknja. Wodźeř Sorabika běsche kn. Wicźeźk. Ssobustawy ßo kóżdy tydźeń junktócź seńdźechu a ßo w rěcźniźy wudospoknjachu, kaž też ßerbske knihe cźitachu a ßerbske pschednoschći ßebi dźerźachu. Ssobustawy Sorabika běchu: Rada (nětko kandidata), Mrósak, Wicźeźk, Rěßbark, Gólcź I. a II., Wicźas, Kubiza, Hejna, Łužan a Laraß. Sserbiści homiletiści seminar wotmněwasche ßo pod wustojnym wodźenjom knjesa fararja Mrósaka-Hrodźiśchcźańskeho. Wutrobny dźak wupraja jemu naschi ßerbßzy studentojo sa jeho ßwěrne a njesprózniwe wuwucźowanje a pschihotowanje sa duchownske sastojnstwo mjes naschim lubym ßerbßkim ludom. Pschipósnawajo jeho njesprózniwe stutkowanje sa naschich ßerbßkich studentow je Łużiske předařske towařstwo kn. fararja Mrósaka w Hrodźiśchcźu jako wodźerja ßerbßkeho předařskeho seminara sa cźeßnego sobustawa pomjenowało. Na ßerbßkim seminaru w Hrodźiśchcźu wobdźěliku ßo lětßa 4 ßerbßzy duchownßzy stußowazy: kk. Mrósak, Wicźeźk, Rěßbark a Kschižan. Bóh pschewodź stutkowanje nascheho łużißkeho předařskeho towařstwa se ßwojim żohnowanjom do 135. lěta jeho wobstacźa!

Wjeßna wójnska khrónika ſ lěta 1870.

(Pokračjowanje.)

Juſtazy a płakazy cząh.

Jako dobyczěríſke wójſło kaž ſchnóra bjes kónza nimo naß czehnjeſche, a druhe czrjódy wojakow mjes tym w domach ſa zyrobu pytachu, ſarza nadobo wot Wörthſkeje ſtrony ßem inewuprajomne juſkanje. Wojazy ſkocjichu kaž wot błykła trjechení ſ domow a dworow, ſtupichu do rjada a natwarichu na woběmaj bokomaj puczа twjerdu, ßylnu murju, pſches kotruž ßo nichtó pſchedrěcz njemóžeſche. Ja ßo praſchach: „Schto ma to rěkacz?“ Woni dźachu: „Naſch kronprynz pſchiúdźe!“ Wokanje a juſkanje bywa pſchezo móznische, bubony rża, wjeßeke spěwy ßo ßkyſcha, tute ßmuhi ſteja kaž wohień a płomjo, — hura, hura, hura! My ſtejimy wſchitzy kaž pohłuſcheni. Saweſcze, wón pſchiúdźe tamle; wobdaty wot ßwojich generalow czehnje wón nimo naſcheju wocżow.

Kak ßo jeho wobliczo ſ wjeßełoſczu błyſchczi, kak luboſnje wón ßwojich wojakow poſtrowi! Schto drje jeho wutroba w tutym wokomiku cżuje ſche! Wokoło ßebje wſchudżom płomjenja a roſpadanki, krej a rany; pſched ßobu pobitcho Napoleona a jeho cżěłaze wójſło, ſadу ßebje ßwoje ßkawne dobyczěríſke wójſło. Hacz drje wón też cżuje tu żałoſcz, kotruž wójna naczini? Jeho wobliczo je tak mile; wón woła: „Ludźo ßo njedyrbja bojecz!“ Wěſcze by radſcho w měrje knježił, hacz na bitwiſchczach cżeſcz a ßkawu żnjał. W Hemmercz domje leži na ßmjercz ſranjeny franzowſki general Raout; kronprynz ſaſtupi do tuteje burſkeje khěži, pohladnje luboſczíwje do tuteho ßmjertneho wobliczа, pſchimnje jeho ßymnu ruku, duž ronja ßo jemu ßylſy ſ wocżow, a cżehnje dale ſe ßwojim juſkazym cżahom.

S naſcheje wěże lecża płomjenja wyſhoko k njebju a ßwěcża ßo daloko do wokolnoſcże.

Nětko pſchibliži ßo druhi cząh. Saječži po tyßazach ſe wſchelakich regimentow; to ßu naſchi ſbiczi, pſched nětkotrymi dnjemi hiſchcże tak wjeßeli, dobycza wěcži wojazy. Woni pſchiúdu bjes bróni, roſtorhani, ſapróſcheni, maſani, ſputani kaž ſłóſtniży — wobſtupjeni wot němſkich wojakow, kiž jich prjecz wjedu do dalokeje zuſtwy. Je to móżno? Kanony, mitrailleuſy, woſy a wſchitkón grat, zyłe bataillony! Kajke poniżenje, kajke pſchěhracże! Woni ßo pomaku wlecżu po dróhy, na ßmjercz mucżni wot tuteje dołhcje bitwy, błędźi dla ſtracha a bojoſcże. Cząſto doſcz trubi ßo jim do wuſchow: „do prědka!“ S cząſtbami ßo do nich ſtorka, a woni njeßmědża ani piknycz, wſchak ßu pobiczi. Nětkotryżkuli, nam derje ſnaty, kłuwje nam hiſchcże bożemje. Ale my jemu njemóżemy nicżo ßobu dacz, hacz ſdychnjenje: To je ſrudny cząh — płakazy cząh ... dźicże bożemje! Naſche ßboże je ßo minyło. Naſcha móz je poniżena. Dźicże bożemje wy njeßbożowne wopory Napoleonowych a franzowſkich hrěchow! Hodźina ſapłaczenja a wjecżenja je pſchiſchła.

Straſchna nóz po bitwje.

Płomjo w zyrkwi paleſche ßo pomaku dale a dale. Schtó też dyrbjał jemu wobaracz? Pſches dróhu nichtó njemóżeſche, dokeł wójſło njepſchełtawajzy nimo cżehnjeſche. — Saječži dele, dobywarjo horje. Saweſcze, ſranjeni w zyrkwi budźichu ßo wſchitzy ſpalili, njebudźiſche-li jich łſchit hacz k nam doßahał. Duž ßo podachmy, dwaj hrabjowaj ßynaj, mój bratr, knjeza cżeledź, nětotſi wjeßnjenjo a też němzy wojazy, a wunjeßechmy njeßbożowných, zyrkej wſchak běſche hižo połna dyma. Składżechmy jich na wunjeßene ławki a na nahu ſemju, pſchetoż ſtwy a hródże běchu dawno połne wbohich towaříſchow. Wě ßo, běchu woni jara dźakowni, ſo ßu żałoßnemu ſpalenju wuſchli.

Tak bu wjecżor. Ssnano tuta nóz ßwojej łſchidle měra nad nami wupſchestrěje, ſo móhli wſchitzy wotpocżnycz po wſchej ſtrachoſczi a żałoſczi. Mój Bożo, hdy móhł wotpocżnycz, hdy jenož by měr był. Wohień w Elſaßhauſenu, wohień w Delnim Fröſchweileru, zyrkej ßo pali, a we wokolnoſczi ßo wſchitko cżerwjeni. Hdże a cżſto wboły wobydlerjo? Kak wojazy nimo cząhnu, kaž wodowe żołmy, kaž had bjes kónza. Woſy, jěſdni, pěſchzy, kanonerojo, — dale, dale! Je dha ßo ſemja wotewrika a wſchech duchow wupłumyła, ſo wojakow żaneho kónza njeje? Běda wam, Franzowſojo! Pſched tymi njeje żaneho cżěkanja, żaneho wobſtacża. Kak ßu cżi ſahorjeni ſa ßwojeho wjerha, kak pola nich jedyn ſa druheho ſteji, jedyn ſa druheho ßo ſtara, to pola Franzowſow żenje widżeli njeßmy! Nóz je naß pokryła. Schto ßo tam pſches pola ſpěwa? To dźě ßu naſche ſtare hłoßy: Njech Bohu dźakuje ßo wutroba wſchěch ludźi. — Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam. — Schtó to ſpěwa? To ßu dobywarjo, naſchi něhduſchi bratſja. Budźa naſche rjane krajiny ſaßo jim łkuſchecz? Kaž Bóh ſcheże. Tu łhwilu je wokoło jeneje w nozy, — pokaſowar na wěżinym cżaßniku je ſaſtał; ſtary cząß je ſaſchoł, nowy ßo pſchibliża. Zyrkej je wot płomjenjow wobdata, ſwony ßu ſeſchkrěne, jich pożledni ſwuk běſche wokanje do wójny; njech je nowy ſwuk wokanje k měrej. Hrimajo ßynje ßo wěża do roſpadankow, bórły też zyrkwiny krwy, a mróczele kura ſběhnu ßo horje k njebju, tych wobſtorżujo, kotſiž ßu tutu wójnu ſawinowali. —

Kak mje wutroba boli pſchi mojej roſpadanej zyrkwi. — Njeje dha żaneho kónza tuteho ſtraſchneho domapytanja? Kyrie eleiſon!

(Pokračjowanje.)

Něſchto k roſpominanju.

Ssam pſches ßwoju móz ßo nichtó wot wopiſtwa njewußwobodźi.

Goßner běſche derje ſnaty a lubowany prědar w Barlinje. Jedyn dźeń w juliju 1850 dźěſche wón pſches haßu, hdźež dźěłacżerjo płeſtrowachu. Jako nimo dźěłacżerjow dźěſche, runje dwaj ſtejeſchtaj a ßo ſ palenzoweje bleſche napiſchtaj. Jedyn ßebi cząpku ſcżeże a ſtrowjeſche. Potom wón w ßwojej khróbłoſczi bleſchu poda a praji: „K ſtrowoſczi, nano Goßnerjo!“ Goßner ſ měrom na njeho pohlada a ſnapicheczíwi: „Ja móhł picz, hdyž bych dźył, ale ty dyrbiſch, hdyž tej njechaſch.“ S tym woteńdźe. „Schto? Ja dyrbju?“ dźěłacżer ſa nim wołaſche, ßwojn bleſchu na kamjeńtnu hromadu cżißny, ſo do wjele kruchow roſlecża. Sa dwě njedźeli tón ßamy muž wſchůn njemérny k Goßnerej pſchiúdźe. S duchownej ſtykłnoſczu jeho proſchesche: „Wußwobodźcże mje, nano Goßnero, wußwobodźcże mje! Hewak ßym ſhubjeny, ja a moja żona a moje dźěczi!“ Wón běſche ſpytał, ſo picża wostajicz; ale cżim bóle běſche ßo bědźił, cżim hłubje běſche pſchiſchoł. W ßwojim ſadwělowanju namaka pucz k Goßnerowym durjam a tón jeho też do ßwojeho hladanja wſa a ſ njeho ſ Bożej pomozu ſtróſbeho cżłowjeka ſcżini.

* * *

Maki ludźo chże jich najmjenje woſtacz a někotry, kaźkuliž mały je, wón ßebi tola myßli, ſo je něſchto wulke. Marka běſche mała holcżka; dokeł pak měſcże mjeńſchu ßotſicżku ßo wo njej jako wulkej powjedaſche. Pſchi wjecżornej modlitwje jej macz tu ſchtucżku: „Ja ßym mała, cżiń wutrobu mi cżiſtu, w njej njech nichtó njebydli, hacz Jeſuß ßam!“ wucżeſche. Marka pak ßo wobaraſche a praji: „Ja njejßym mała, ja ßym wulka.“ „O, cżłowſka wutroba“, rjekny k temu nan, jako jemu to macz powjedaſche, „kak dołho traje, hacz njejßy wjazy wulka, ale mała.“ Luk. 9, 48.

* * *

To ßłowo ſe ſakramentomaj je Boża ruka, ſ kotrejž wón nam ßwoju hnadu a ßwoje dary w Khryſtuſu prjódkłdźerži a poſficżuje. Wěra pak je naſcha ruka, ſ kotrejž je japſchimujemy.

* * *

Khryſtus, ſěrſchta żiwjenja.

Dwórſki prědar Hedinger w Stuttgarcże († 1704) da do ßwojeje ßmjercże hudźoneho miſchtra Schwarzkopfa ſ harfu k ßwojemu ßmjertnemu łożu pſchińcz. Jako tón ſaſpěwa kraßny dobyczeſki khěrluſch: „Jeſu, daj dobycz ty ſěrſchta żiwjenja!“ ßo mrějazy ſdżerżecz njemóżeſche, ale ſ wulkim hłoßom ſawoła: „Viktoria, dobycże je dobyło!“

Hudanczży.

Kotre zakty ßo ſe łżizu jědża?

[W mrokły zakty.]

Kotry kamjeń ludźom k jěđži pomha?

[Khryſtus kamjeń.]

Dalische dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke żyroty:

Na kwaßu Ernſta Nowaka ſ Wulkeje Dubrawy pſches knjeza Jana Jenku ſ Wulkeje Dubrawy . . . . . 7 hr.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dźak

Gółcz, redaktor.

Samolwitý redaktor: faraŕ Gółcz w Budyſchinku. Cżiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicżiſchczeńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 50.
16. dez.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

3. njedźela adventa.

2. Kor. 4, 6.

Bóh, kotryž pschikasa, so by ßo s cźěmnoscźe to ßwětło rosßwěcźiło, tón je ßo rosßwěcźił w naschich wutrobach, so bychmy dostali rosßwěcźenje teho póśnacźa teje kraßnoscźe Božeje we wobliczu Jesom Khrysta.

Adventski cźaß, jaßny a ßwětły cźaß, tež hdyž wonkach tolsta kurjawa kóždej ßłónczńnej pruły pschekhód wobara. Adventski cźaß jaßny a ßwětły cźaß, pschetož w nim ßo pschihotuja kschescźijanske domy a woßady k nutrnemu śpěwanju khérluscha wo hodownym ßwětle:

To wěcźne ßwětło skhadźa tam,
Sjewi nowu ßwětłoscź nam,
Tež w nozy jaßnje ßwěcźi ßo
A da nam Bože dźěcźatstwo.
Kyrie eleis.

Ale schtó widźi tole ßwětło, kotrež je rjeńsche hacź měßacźne ßwětło a hwěsdne błyschcźenje a ßłónczna jaßnoscź? Jenož tón, kotremuž je jeho ßamßne ßwětło wuhaßnyło, kiž je dowěrjenje na ßwoju ßamßnu mudroscź a hischcźe wjele bóle na ßwoju ßamßnu prawdoscź ßhubił. Temu ßo wocźi wocźinitej a wutrobu ßo wotewri sa rjanu kraßnoscź, kotraž ßo ßwěcźi wot wobliecźa teho, kiž je do ßwěta połnego ßmjertneho khłódka a hrěschneho hubjeństwa ßłowo wołał: Ja ßym ßwětło teho ßwěta. Hdźež tole ßwětło wocźinjene durje namaka, tam ßo rosßwěcźi tak we wutrobach, so też cźěmnoscź ßmjertneje hodźiny a ßtróźele pschichodneho ßudźenja je haßnycź a pschikrycź njemóża.

Snamjo tak rosßwětleneho muża masch wo ßwjatym Pawole. Kaž druhi advent w Danielu tebi teho pschedstajesche, kiž w pokucźe ßwětło ßamßneje prawdoscźe wuhaßnje, tak masch dźenß na tśecźim adventcźe w ßwjatym Pawole muża, w kotrymž je Jesußowe ßwětło seśkhadźało. Tehdy, jako na pucźu do Damaskußa njebjesła jaßnoscź ßo wokoło njeho ßwěcźesche, bu wón zyle hinaschi muž. Nětk bu to ßwjaty nadawk jeho zyłeho žiwjenja, tutemu ßwětej pucź psches zyły ßwět wotewricź. A hacź runjeź dyrbjesche dla tuteho adventskeho dźěła do jaßtwa a do rjecźaßow, też w jaßtwowej cźěmnoscźi a hańbje ßo jemu tola ßwětło ßwěcźesche a cźinjesche jeho wutrobu wjeßełu a jeho wěru twjerdu kaž skału a jeho nadźiju njepschewinjomu. Nochźył ty ßwjatemu Pawołej runy bycź?

Kak ma ßo s twojim žiwjenjom? Sswěcźi ßo też hižo na twojich pucźach adventske ßwětło a hodowna jaßnoscź? Abo wobara ßo hischcźe twoja njepokutna myßl a njepuschcźi błudne měnjenje, so twoje ßamßne hubjene ßwěcźki, twoja mudroscź a prawdoscź, wjazy ßwětła a cźopłoty dawaja, hacź Bože lube ßłónzo, luby sbóžnik? Bóh tón Knjes ma wschelake pucźe, po kotrychž ludźi woła a ßwětłu, kotremuž je ßo w ßwjatej kschcźenizy w naschich wutrobach saßwěcźicź dał, s kotrymž je saßo k žiwjenju a k ßwěcźenju pschinjeße. Někotryžkuliž je měnił, so je te ßwětło hižo dawno wuhaßnyło hacź na

poßledniu schkriczku. Ale ßnano ſ lubym kherluſchom abo schpruchom ſe ſchulſkeho a pacżerſkeho cżaßa, na kotruž ßo dopomnicże we wulkej nuſy a ſtyſkności, nimale wuhaßnjenu ſchkriczku ßaßo woziwi, ſo je wſcho jaßne w duſchi kaž na Bethlehemſkich honach w ßwjatej nozy; a hižo wſchemu žiwjenju w Boſy wotemrjetу cżlowjek móže ßaßo ſ dżerżazej wjeßelosćżu ßobu ſanoſchowacż jandżelſki spěw: „Cżeſcż budž Bohu w tej wyßokosći, a měr na ſemi a cżlowjekam dobre ſpodobanje“. Bóh bě pſchikaſał, ſo by ßo ſ cżěmnoſcże ßwětko roſßwěcżiło.

Tak daloko chże luby Knjeß naß wſchitkich w tutym adventſkim cżaßu wjeſcż. S cżěmnoſcże k ßwětku, ſ puſcżiny hrěcha do ßlubjeneho kraja, k njemu do Bethlehema! O, daj ßo wjeſcż, pſchepodaj jemu wutrobu a žiwjenje! Cżěmnoſcż je ßmjercż; ßwětko, kotrež wón pſchinjeße, je žiwjenje.

Nó dha, wutroba cże žada,
Cżehń nuts do njej', ſbóžniko;
Zadoſcżiwa k tebi hlada,
Tebi jenož poda ßo.
Wucżiſcż ju ßam k ßydku ßebi,
So ßo wona lubi tebi!
Twój ßym, twój chżu woſtacż ja;
Woſtań też mój bjes kónza. (644, 6.)

Hamjeń.

Pucżowanje po Božim piſmje

abo

kajke myßle nadeńdżech, Boże ßłowo cżitajo.

Podawa ßwěrny cżitař „Pomhaj Bóh-a“.

(Pokracżowanje.)

1. knihi Mójſaßowe, 17. ſtaw.

Hacż dotal je jenož ßlubjenje bjeſe wſcheho doſtacża knježiko; něſko pak ma ßo ßlubjenje pſchewodżecż wot doſtacża, kotrež ſtajnje a bóle roſcże, pſchibyła a ßo roſſchěrja; ſtajnje a wjazy dyrbi nahycż ſtrony ßlubjenja, doniž ßlubjenje ſkónčnje njewuńdże w doſtacżu. Sſlubjenje je ßame Boże prawo, tehо dla móżeſche ßlub tej jenicżay wot Boha ßwjecżeny bycż; tak dha też na 15. ſtawje ſhonimy, ſo jenicżay Bóh pſchißłuſchnoſcże pſchijimuje, niž pak ſ dobom też Abraham. Stawanje a doſtacże pak wulhadża ſe ſkutka wobeju ſtron: ſ cżlowſkeho a bójſkeho. Tehо dla ma ßo ßlub też něſko ſ Abrahamoweje ſtrony ßwjecżicż; też wón ma ßwjatocżnje pſchißłuſchnoſcże pſchijimacż. Sa ſnamjo ßluba, něſko powſchitkownje ßwjecżcneho, poſtaji Bóh wobrěſanje. So je ßo tole ſa ſnamjo wuſwoliło, ma dwoju pſchicżinu: Se ſtawom płodżenja je cżlowjek — a ſ prěnja mużiſki — woßebje do hrěſchneho ſkażenja podaty; ſ druha ßlubjenje wo żónſkim ßymjenju (1. Mójſ. 3, 15) ßo tu do woßebitého wo ßymjenju patriarchow pſchetwori, ſo by ßo narod ſwoja płodżił, ſo by ßo ſ njeho narodżiła ſbóžnoſcż ſa wſchě narody. Tak njeje žana měſtnoſcż na cżlowſkim cżěle, ſa kotruž njeby ſnamjo Božeho ſpodobanja runje někkole trěbniſche było, khiba měſtnoſcż, wot Boha ſa to wuſwolena.

II. Schtucżka 15—22. Saraji pſchikoži Bóh nowe mjeno a woßwědcżi ſ tym, ſo maja ßo pſches nju jeho ßlubjenja ſtacż; Jsmael, ſa kotrehož Abraham proßu, móże jenož wěſty podżěł žohnowanja doſtacż; žohnowanje pak ma pſchi tym woſtacż, kotryž je wot wſcheho ſpocżatka ſa to ſhladany.

A potom, hdyž běſche Bóh ſywilku mjelcżał, ſo by Abraham cżaßa namakał, ſo by ßebi wſcho rěcżane też we wutrobje ſpomjatkował, dżeſche wón k Abrahamej: Kaž ßy ty nowe mjeno wote mnje doſtał, tak njeßměſch ty ßwojej žonje Sarai wjazy po jeje dotalnym mjenje Sarai = moja knjeni, abo moja knježička, rěkacż, pſchetož tajke mjeno ſjewi jenicżay, kajke cżeßne měſtno ma wona w ßwojim domje póbla cżeledże, ale Sarah = wjeſchowka budże jeje mjeno, dokelž doſtanje něſko cżeßne měſtno mjeſe wſchěmi ludami a narodami.

Pſchetož ja chżu ju, kotraž ßo dotal ſdaſche ſamkrjena bycż, a kotraž je ßo hižo ßama wſcheje nadżije wſdała, požohnowacż, a wot njeje, kotruž ßy też ty ſe ßwojej nadżiju ſpuſchcżił, chżu cżi ßyna dacż; pſchetož chżu ju požohnowacż; na nju a na žanu druhu ßym ja ſpominał pſchi žohnowanju, wo kotrymž ßym tebi woſpjet rěcżał; a tak ſkožu ja něſko ßwoje ßłowo, tebi runje prajene, něſko też na nju: ludy wot njeje pſchiňdu a kralojo na wjele ludach.

Do wobeju noweju mjenow, kotcejž Abram a Sarai doſtanjetaj, je ſakładny piſmik mjena Jehovah, mjenujży piſmik „h“, ſapłecżeny; tele mjeno je ſakožt a hwěſda tamneho ſpodżiwneho pſchichoda, kotremuž Abrahamowe ßynjo napſchecżiwo krocżi na ſatožku ßluba Božeho, ſ Abrahamom ſakożeneho.

Tehо dla je lěpje, hdyž piſamy Sarah, a niž Sara, kaž je też Luther piſał.

Abraham, pſchemoženy pſches ſpodżiwne wězy, kotrež mějeſche tu wußłyſchecż, padny na ßwoje wobliczo a ßmějeſche ßo. To njebě hiſchcże nichtó ßłyſchał, a to njeběſche na wěru podobne, ſchtož tu Bóh rěcżeſche, a tak njemóżeſche ſpodżiwanje w ßwojej duſchi potajicż, ale ßmějeſche ßo, a tole ßmjecże ſjewi njewólnje, ſchtož wón pſchi ßebi dżeſche w ßwojej wutrobje: Budże ßo mi ſto lět ſtaremu cżlowjekej hiſchcże ßym narodżicż, hdyž ßym hižo pſched 13 lětami jenož tehо dla ſ Hagaru ßyna měł, ſo njeby ßo cżaß mojeje płódnoſcże zyle minył? A budże traſch Sarah, kotruž mějachu hižo pſched ſchtwórcżłětſtotkom ſa njepłódnu, dżewjecżdżeßacż lět ſtara porodżicż?

Tole ßlubjenje Bože běſche tak pſche wſchu měru wulkotne, ſo Abraham ßo modło na ſemju padny, a tak pſche wſchu měru ſpodżiwne, ſo dżěſche jemu bjes wole na ßměchi.

Wjeßele a naſtróženje
Je něſk moje pomyßlenje,
Wulka potajnoſcż to cżini
Pſchi tym thlěbje a tym winje,
Knjeże, ſo tu kraßnoſcż ſnaju,
Kotruž twoje ſkutki maju;
Twoje dżiwy khwalicż chżemy,
Wopſchijecż je njemóżemy.

(Pokracżowanje.)

Wjeßna wójnſka khrónika ſ lěta 1870.

(Pokracżowanje.)

Wjeß a pola.

Něſko pój ſo nunu do wßy. Kak tam wuhlada? Widżiſch tute dżěry w ſcżěnach a krywach? Te ßu wurhte wot granatow. Kak te wokeńcży wißaja, wrota leża, durcżła ßu roſkamane. — To wſchitko je ſbite wot dobywarjow, hacż do domow ßu ßo bili. — Wſmi ßo na kedżbu, hewak cże poteptaja; njeßłyſchich, kak marſchěrujo ſpěwaja: „Do Franzowſkeje, Franzowſkeje! Němſka cżehń do Franzowſkeje!“ Hladaj na pucż, ſo njepadnjeſch, tam leża morwi wojazy, morwe konje, rosmjetane brónje. Ludżo ſteja pola ßwojich ſpalenych domow a płakaja. Njeboli tebje też wutroba? Hlaj, to je wójna, ta ßo njepraſcha ſa mojim a twojim. Pohladaj raś na twoju ſahrodku. Hdże ßu twoje twětki a roſtliny? Poteptane! Sa kamjeńtnym płotom ßu ßo Turkojo ſaſtajili a na Němzow tſeleli, měnjo, ſo dyrbja Němzy pſched nimi cżěkacż. Něſko tam leża; jenemu ßu mojhy roſtſělene, druhi ma hubu poknu ſemje, ruku cżiſchcżi na wutrobnu, hdżež je ßmjertna rana krawiła, wón wjazy njedycha. Wot cżehło je zyla murja tak ſ krewju womaſana? Tam leża pjecżo Turkojo morwi na hromadże, njeje to ſtraſchne?

Chżemoj na pola pohladnycż. Njedżela je a rjane wjedro. Kurjawa ſteji hiſchcże na kukach a na polach. Tu wonja tak ſa krewju a pólvrom. Dych ßo namaj hacżi. Pytaſch ty twoje żita, twoje běrny, twoje ſchtomy? Mój luby, to je wſchitko wot kulkow roßbite, poteptane, ſkońzowane wot pſchecżela a njepſchecżela, wſcho jene. Hlaj, tak wutupi wſchitko wójna. A hdże ßu naſche lube ptacżki woſtałe, kiž hewak tak rjenje ſpěwachu, khwaljo Boha lubeho Knjeſa? Hrimanje kanonow je je wuhnało.

Kurjawa je ßo minyła; něſko pohladaj, ſchto widżiſch? Seſkamane woſy, tſělby, bajonety, tehaki, roſtorhanu krawu draſtu, ſtany, tſchakowy, tornißtry, modlerſke knihi, polßjedżene pomaſki, pjerinu, hornzy, próidne a ſ zyrobu, ßudy, měchi, wſchitko, ſchtož móże wójſko měcż a ſhubicż.

S kopizami tam leża nadute konje, a też hiſchcże njeßu wſchitzy morwi wojazy ſelběrani. S měſtnami woni po ſtach leża

A kajzy woni ßu? Jedyn ma wotewrjenej wocži, druhi schěroko rósdrjenu hubu, wobličžo tsečzeho ßo mróčži w ßmjertnej bolosčži, — wschitzy w ßwojich najlěpschich lětach. Ssu też ßbžnje wumrjeli? O, kajke ich cžěła wuhladaju! Jenemu je ruka wottšelena, druhemu noha, wschelakim hkowa, saßo jedyn ma rósdrjeny žiwot, ßo cžrjewa won wißaja. Hdy bychu jenož cži jow byli, kiž ßu na tutej wójnje wina! Hdy bychu cži wschitzy jow byli, kiž k wójnje schczjuwaja a we ßwojich ßußodach jenož njepschecželow widža! — —

Morjenje w Gunstecže.

Njedželu dopołdnja pschińdu do hrabinskeje sahrody. Duž stupi wyschk ke mni a dźesche ſ wótrymi ßkowami: „Knjes fararjo, wy maće halunkow a ßlěpzow we waschej wołdže. Tym dyrbi ßo jich khostanje dostać!" — „Schto dha je ßo itako?" — „Tak, dha wy nicžo wo tym njewěsčže, so ßu waschi ludźo ſ Fröschweilera na naschich wojakow tšeleli, sranjenych morili, morwym wocži wukakali, jasyk a wuschi wotrěsowali?" Ja wotmolwju: „Ja snaju naschich burow, to ßu ludźo, kiž jenož měr lubuja, tajke hrosnosčže woni njejßu wobeschli, to njeje możno; hdźe dha ßu cži ludźo?" — „Tam pschińdu, te njeplechi!"

Cžrjóda wojakow pschińdźe, w jich ßrjedžisnje běsche kopiza burow. Wojazy wokaja: „Jow ßu te smijtzy! Njech pched fararjom ßwój poßledni Wótcže nasch spěwaja! Saßobu!" Wot wschěch bokow ßo woka: „Wobwěsčže jich jow ſ nohomaj na schtom!" Proschu ſ zykeje wutroby: „Wočakajcže jenož, cži ludźo njejßu wschak ſ nascheje wołdody!" Saßo ßo woka: „Prjecž ſ tutymi cžertami, ſ tutymi djabolskimi Franzowsami!" Ja praju: „Njepschinjesčže tola tajku hańbu na moju wołdu, my cžerpimy hižo tak cžěžko dosć!" Duž ßo trochu wotmjelkny. Pohladam na tutych njeßbožownych ludźi. Ssu ßwjasani na nohomaj a rukomaj, hkowa je krwawnje šbita, wobličžo spalene, wocži poknej stracha, jasyk jim dla lačnosčže ſ huby wißa, drasta je rostorhana, strach pched ßmjerežu na zykym cžěle; jich napohlad hnuje k ßmilenju. Prascham ßo jich: „S wotkal sčže?" „S Gunstetta, wy wschak mje snaječže, knjes fararjo, ja ßym schokta!" — „A ja ßym wučžeł, knjes fararjo!" — „Haj, ja waß snaju!" — „Schto, ty ßy wučžeł?" hórscha ßo na njeho wojazy, „tak ty twoje dźěčži wučžijch? Cžakaj, ty dyrbisch wyschsche wißać, hačž wschitzy druhi!"

Prascham ßo: „Sčže dha wy woprawdźe tajke njekhmanstwo wobeschli?" — „Haj, to ßu woni cžinili", wojazy wokaja, „wučžeł je ſ dwěmaj tšělbomaj ſ pinzy tšělak, a tehole makeho pachoka (15 lětny hólz) ßu popadnyli, jako jenemu sranjenemu nóž do žiwota kłó."

„Nč, nč, my njejßmy nicžo cžinili! My ßmy njewinowačži, tak wěrno to je, kaž Bože ßłónczko na njebju stejí! O běda, my dyrbimy wumrjeć, wodu, wodu, kapku wody nam dajcže!" woni žakosčža. Wojazy pot wokaju: „Nikdy na nihdy, te pžy njeßmědža žaneje wody dostać! Žaneje kapki! Wjeczmy naschich bratrow!"

Dokelž ßu woni katholszy, dha ßo jich prascham: „Dyrbju ja waß po katholskeho fararja hicž, abo ſ wami ßam ßo modlicž?" — „Nč, nč, njewopuschčže naß, knjes fararjo, hewak ßmy shubjeni, wy móžečže ja naß hnadu wuproßyć, tučži knježa wschak ßu też němßy!"

Kručže nětko rjekych: „Pched Božim wobličžom wam ja kasam: Prajcže mi wěrnosć, sčže wy do wojakow tšeleli? Wusnajcže ßo, prjedy hačž pched Boži ßudny stoł pschińdźečže!" — „My ßmy njewinowačži. O, moja wboha žona! O, moje wbohe dźěčži!"

Wyschk ßwari: „To pschedobko traje; adjudant, jěchajcže k generalej ßo woprašcheć, hačž ßměmy ſ nimi kónz sčžinić."

Rěenje a subyschpjenje sapschimnje tutych wußudźenych. Někotsi padnu do womory. Druhy sběhnu ßwojej ßwjasanej ruzy k njebju a wokaju: „Božemje, nano, luba mačži! Božemje, žona, dźěčži! O Jesu, o Jesu!"

Mi ßo cžmowi pched wočžomaj, wutroba stejo wostanje. Spytam hischčže ras: „Moji knježa, wina njeßbožownych njeje dopokasana. Kaž też wasch general wußudźi, njeczińčže tak! Te schtyrnacže duschow ßu we waschej ruzy, njepschidajcže, so wumru, prjedy hačž ßo wěz prawje njepschepyta. Wy sčže wulku bitwu dobyli, njesabudźčže, so dobywarjej pschisteji, ßmilny być."

Adjudant pschijěcha wokajo: „Niz wobwěßnycć! Do hkowneho twartěra ſ nimi, k krónpryntzej! Do prědka!"

Swjasani dostanu nowu nadźiju, wobročža ßo a wojazy jich ſ kleczom a se storkanjom se wßy wuhnaja. Schto ßu hačž do Sulza hischčže wutrali, njeje nichtó shonił. Jedyn 80 lětny starz je po pucžu wumrjeł, druhy buchu wobhnadźeni.

Ssnano ßo nětko mje abo někoho druheho praschesch: schto na tym strashchnym wobskorženju je, dha cži njemóže nichtó prawehо wotmolwjenja dać; wěz wostanje cžěmna hačž do ßudneho dnja.

Hłód a lačnosčž.

Běsche njedželu w jenej. Morjaza wójna je mje wbohego cžłowjeka nimale stónzowała. Ssmjercž mučny pschińdu domoj. Na dróšy je pschezo hischčže wulka cžischčeńža. Ssym jara hłódny, ale też jara ßrudny, so ßa naß wschittich domach do zyka nicžo k jědži njeje. Ale hlaj, wschitzy moji ßwójbni ßu tak wjeßeli, powjedaju mi, so je němili wyschk pschischoł ßo praschečž, hačž mufu cžerpja, a jako ßu jemu wotmolwili, so hischčže nicžo jědli njejßu, hačž schklu mloka, dha je khlěb a tuk na blido położił a je ſ nimi jědł a wschitku jědž dźělił. Wschitzy ßu ßo najěbli a je hischčže něschto sawostajił „ſa knjesa fararja, hdyž domoj pschińdže."

Ach, ßmilny Božo, měj dźak ſa twoju dobrotu a žohnuj ßmilneho Samaritsteho a ßwarnuj jeho w zykej wójnje. Hdy bychu jenož wschitzy wobydlerjo we wßy też wobjed měli. Wschitzy ßu hłódni a lačni a nichtó nima ani drjebeńczki. Wot wečerawscheho wjeczora ßem ßama strachota a žana rada. Na polu wschak ßu běrny ale nichtó njeßmě se wßy. S wokolnych wßow steja pched wßu wosy ſ jědžu a ſ zyrobu ſa naß, ale wojazy nikoho nuts njepuschcža. Jim wutroba boli dla lubosčže, nam je žakosčžu! Kaž Bóh sechže! Tam a ßem ßu wojazy ſ nami dźělili, cži wschak mějachu dosć. A schto schkodźi, so nam žokk korčžesche? Cžim ďakownischi ßmy něsto sa Bože dary, hdyž je mamy. Hischčže hórscha hačž hłód běsche lačnosčž w tej cžołokčže. W žadnej studni woda, jenož jeniczka ma mózne žórło, ale tam storkaja ßo wojazy njepschestawajo, jena cžrjóda woteńdźe a druha pschińdźe. My chžemy k rězy, ale woni naß tam njepuschcža. Ach, kapka wody, kak ßy ty tola něschto lube.

(Pokračowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Saidźemu njedželu, 2. adventa, mějesche ßo 4. lětusche ßerbske kemschenje w ſischižnej zyrkwi w Draždźanach. Spowjednu wučžbu mějesche wodźeř ßerbskich kemschenjow, knjes farař ryčeř Jakub ſ Njeßwačžidka, a ßerbske prědowanje knjes farař lic. theol. Renčž ſ Ketliz. Bohata liczba w Draždźanach a we wokolnosčži bydlačych Sserbow běsche ßo na lube kemschenje w drohej mačžerńej rěčži sejchła. Spowjednych běsche 224, mjenujcy 91 mužřich a 133 žónskich.

— My ßmy lubych Sserbow hižo wospjet na to pokasali, so nochžyli pschi kupowanju hodownych darow na rjane knihe nascheho evangeliſko-lutherſkeho kuhownego towarſtwa k duchownemu natwarjenju sabyć. Wobžebje nětko na dołhich hymſtich wjeczorach tóžby rad rjane knihe do rukow bjerje. Ale niz jenož ſa dorosčenych ßu ßerbske knihe, kotrež ßo jako hodowny dar hodźa. Nč, hdyž starschej ßwojim dźěžom rad wobrasowe knižki kupuja, njech na to njesabudźa, so mamy też tajke ßerbske wobrasowe knižki, kotrež ßu runje tak rjane kaž němske. Wy je dostaujecže pola knjesa Ssmolerja, a wěsčže budźa ßo wasche dźěčatka cžim bóle wjeßelicć, hdyž wobrazy se ßerbſkimi schtučžkami dostanu.

— Pschi pozledniem ludličenju mějesche 13 wjetschich městow Saſskeje ſ wjazy hačž 20,000 wobydlerjemi tele liczby po rjadu: 1. Lipſk: 455,122; 2. Draždźany: 395,340; 3. Kamjenica: 206,584; 4. Plawno: 73,908; 5. Zwikawy: 55,572; 6. Žitawa: 30,914; 7. Freiberg: 30,209; 8. Budyschin: 26,000; 9. Glauchau: 25,477; 10. Rychbach: 24,502; 11. Meerane: 23,766; 12. Krimičžow: 22,523; 13. Mischno: 20,109. Po njednočenju Mischnja ſ Khelnom, tamnu stronu Lobja leżazeho, smješe wone 31,340 wobydlerjow a stupi ſ tym na 6. městno mjes saſskimi městami. Schtož powschitkowne liczby naſtupa, kotrež ßu ßo 1. dezembra naliczile, móže ßo prajicž, so je wobydleřiwo tam, hdźež je ratarſtwo, wotebjerako, rozsko pak we wulkich městach, hdźež je industrija. Dokelž ßu ßo tón krórcž też Ssserbja wobežbje liczili, też shonimy, kelko je Sserbow. Tule liczbu pak nětkole hischčže podacž njemóžemy. To hačž do noweho lěta traje, prjedy hačž ßu te liczby po naschim zykym wótzynym kraju hromadu sliczene a sestajane.

— W khěžorstwowym šejmje je šo nowy khěžorstwowy kanzler wo tym wuprajił, čehož dla šo wopyt präsidenty Krügera w Barlinje pschijał njeje. Wón wukoži, šo Krügarjej jeho wopyt w Barlinje ničšo pomhał njeby, dokelž šo Němska njemóže do wójny mjes Jendželskej a Transvaalskej měschečź a so dyrbi Němska sjawuje wopokazać, so je zyle njestronska. Duž tež njemóže dźiwać na šobučužićiwosćź, kotrež šo w ludu hiba; pschetož hewak móhłe to lóhko jendželski lud roshorić a naš do njeluboznych schmjatanzow cząhnyć. Tole wukoženje pak njeje, kaž šo to rozumi, nihdźe w ludu spokojiło. Nasch lud ma wutrobne šobučužiće s wbohim ludom, pschečźiwo kotremuž Jendželčenjo s hrěschnej njeprawdu wójnu wjedu. To pak žebi nasch lud žadał njeje, so by šo nascha wyschnosćź do njeluboznosćźow saschmjataka, sa burski lud pschečźiwo Jendželčanam wustupujo. Wón je žebi jenož žadał, so by šo wbohemu pruhowanemu starzej Krügerjej ta čźećźi wopokasaka, kotruž je žebi saskužił. Pschi tym jemu nascha wyschnosćź njetrjebasche ničšo žlubić, schtož by naš s Jendželskej do roskory pschinjesło. Hdyž je Franzowska to samóhła, by šo to pola Němskej tež hodźało. Jendželčenjo šo wěsće pschečźiwo nam w tym šamym padźe tak sadźerželi njebychu.

— Wo chineskej wójnje je jara mało žkyschećź. Sastupjerjo drje pschezo wo měrje jednaja, ale te wujedanja k žanemu prawemu kónzej njepschiidu. Se frudobu žkyschiny, so je wjele naschich wojakow skhoriło. My žebi ničšo bóle pschećź njemóžemy, hačž so by tale wójna bórzy šo k kónzej dowjedła. Wužitka wot njeje žaneho njesmějemy, jenož šame wopory mamy pschinjesećź.

Něschto k rospominanju.

Sa maczerje.

Jako mój junkrócź — tak powjedaschtaj dwaj pschirodospytnikaj, kotrajž pšched tsjomi lětami w Islandskej pucźowaschtaj — wo schulach powjedachmoj, šo praschachmoj, schtó na šo wojmje dźećźi roswučećź, kotrež dla pšche wulkeje dalokosćźe abo khudoby starschich do schule khodźićź njemóža. Duž wotmolwi jdźěkany lěkař khownycho města: „W starobje wot šydom lět móža wschitke nasche dźećźi čźitać, w šwojej rěčźi pišać a ličźić, wot khudschich rybakow njeje ani jene, kiž njeby dobru wučźbu měłe. Nasche maczerje šu nasche wučźećźi a wótzny dom je nasha schula. Bliźschi sarać wscho nahladuje a to dźećźo, kotrež na spokojaze waschnje wukło njeje, šo k konfirmaziji njepschipuschćźi. Hdy pak by sarać jim jich dźećźi wotpokasał, by šo islandska maćź šmjercź rudźika. Wopraschećźe-li šo tajkeho rybakskeho hólza, schtó je jeho historiju a narodopiš jeho wótzneho kraja a mjena ptačźkow a rostlinow wučźił, by wón kóždy hrócź wotmolwił: „Modr min!“ to rěka: Moja maćź! — Čźesćź tajkim maćerjam!

* * *

Dźećźaza wěra.

Pšched někotrymi lětami pschiúdźe wučźeny do Schottlandskeje. Hluboko delkach pschi hłubinje nahkeje skały žadna róža rosćźeche, kotruž by rad měł. Pastyrski hólz w blistosćźi šwoje kosy pažeśche. Profesor jemu skoto lubjeśche, hdyž po tu róžu dźe. Tón hólz praji: „Ja njemóžu, nć, ja njemóžu!“ hdyž běśche do teje hłubiny pohladał. Duž pschiúdźe jeho nan. Na doho wón praji: „Haj, ja chžu delc, ale s tym wuměnjenjom, so mój nan schtryk dźerži.“ Masch ty tež tajku wěrtu a stroschtnu wěru do twojeho wótza w njebjesach, so šy wěšty, so njemóžesch padnyćź, hdyž wón tebje dźerži?

* * *

Hdyž šmjercź pschiúdźe,

chžył ja tak pschihotowany byćź, kaž tamna žona, kotraž mrějo praji: „Ja čźuju šo kaž durje, kotrež maja šo sa klinku pschimnyćź, so bychu šo wočźinłe, mojeho Knjeza nuts puschćźićź.“ Njeje to dobra wěź dom pschihotowany měćź, so šo njetrjeba hakle do porjada stajićź, hdyž šmjercź pschiúdźe? Hdyž šmjercź k bjesbóžnemu čźłowjekej pschiúdźe, jeho kaž łódź namaka, kotraž sa kótwizu šložena leží: potom wón kótwizyny schtryk wotruba a łódź na morjo won čźeri. Na wopak, hdyž šmjercź k pobožnemu čźłowjekej pschiúdźe, jeho kaž łódź namaka, kiž chze runje kótwizu horje sćahnyćź a potom praji k njemu: „Hdyž šy šwoje dźěło dokonjał a kótwizu horje sćahnył, potom chžu tebje domoj dowjesćź.“ Matth. 25, 10.

Do Hód.

Sa dźěćźi.

Snajećźe wy hodowneho
Muža, staroh' schdźiwoh',
Nikom njeczźini wón skeho,
Dokelž sprawny, dobry jo,
Do hóždeho domu tu
Khodźi, tam hdźesch dźěćźi šu.

Khodźi w šymskej, šymnej nozy
Po holi bjes pschestacźa,
Čźini žebi wjele prózy,
Schtomiti šej wobstara,
Jědlcźiki te selene
Do domu wschěm pschinjeśe.

Pjelni šebi šwój měch duzy,
Pola Božoh' dźěćźa tam,
So by wón měł wschitko k ruzy
Dawacź pěknym dźěćźatkam,
Jabłuka a worjechi,
Poprjanzy a khłóschćźeńki.

Na tych pěknych dźěćźoch tola
Ma wón šwoje wjeśele,
Duž je tež to jeho wola,
So jim dary pschinjeśe:
Dźěćźi, budźećźe poškuschne,
So wón šaso njeczźekńe.

S komorki wón bjerje hrajki
Pola lubych jandźelkow,
Klanki, wobrasli a bajki
Sa tych pěknych holcźatkow,
Koschlu, rjanu šukniczźku,
Cźapku khapu na khłówcźku.

Sa tych hólzow wulkich, małych
Nadźěła wón wojakow,
Wošy, konje tajke rjane
A tež dołhe teśaki,
To b'dźe wulke wjeśele,
Jenož jo šu poškuschne.

Dźěćźi budźećźe dobri jemu,
Chžejećźe jom' cźiućź wjeśele,
Budźećźe poškuschne něk wschemu,
Schtož wam nan, maćź pschikaźe,
Cźiućźe wscho kaž prawje je,
Dha šćźe jemu spodobne.

E. Helaš.

Kruschki a truźki.

Kiž nochzedźa tak prawje kźećź
A powjetschećź a pschekhwalećź,
Po šaštarsku šwět měrja;
Masch wjetschu abo mjeńschu kźu,
Na dobre šboźe pokojźu
Tak abo tak cźi wěrja.

* * *

Wschě kschćeničźka na schtomiku
Płód dočźakany njenješu;
Tež liśćiczźko najšeleńšche
Do cźaša hušto wotpadnje.

Hudanećźko.

Mi mjenuj schtomy bjes liśćźa, a dróhi w lěćźe bjes prócha.
[Cźitajćźe pěknu, tróstnu, ćźołe ab. Amen.]

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske šyroty:

Wbohim šyrotam k hodam N. N. . . . . 5 hr.

W mjenje wbohich šyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: sarać Gólcź w Budyschinku. Čźiśćećź a nakład Smolerjej knihićźiśchćećźinje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 51.
23. dez.

Lětnik 10.
1900.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiźiſchćeńi w Budyſchinje a ſu tam doſtać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

4. njedjela adventa.

Fil. 4, 4—7.

„Wjeſełeće ſo w tym Knjesu a ſaſo praju ja, wjeſełeće ſo. Waſcha mèrnoſć budź ſnajomna wſchitkim ludjom. Tón Knjes je bliſko. Njeſtarajeće ſo wo nicźo: ale njech we wſchèch wěźach waſche proſtiwy w modlenju a źadanju ſ dźakowanjom pſched Bohom ſjawne budźa. A tón mèr Boźi, kotryž wyſchſchi je, dyźli wſchitkón rozom, wobarnuj waſche wutroby a waſche myſle w Khryſtuſu Jeſuſu.“

Je cźeźko nimo hicź pſchi tutym ſwjatym tekſćeće na ſchtwórty advent; wón wjedźe nam cźakaźe Boźe dźěćźo bliſko durjam, hdźež ſo hodowne wobradźenje pſchihotnje a da nam pſches mało wotewrjene durje do hiźo ſwětłeje ſtwy pohladać. Sslyſchmy, ſchtož naſch Luther wo tutej epiſtoli piſche: Kſcheſćijenja ſu ſwóźny lud: cźi móźa ſo we wutrobje wjeſełićź a khwalićź, rejwać a ſkakać. To ſo Bohu derje lubi a wokſchewi naſche wutroby, hdyž ſo ſe ſwojim Bohom hordźimy a wjeſełeli ſ nim ſmy. Schto chźył ja wſać ſa to wjeſełe, ſo je mi mój Knjes a Bóh wſchèch jandźelow k pſchećelam ſeźinił, haj, njebjeſa a ſemju, haj, mojeho lubeho Boha a Wótźa w njebjeſach? Duž dyrbjeli my ſkakać a wjeſełeli być, a njedyrbjało naſche źiwjenje nicźo druhe być hać lute halleluja, kaž wone też je. Sswětne źiwjenje je mi ſrudoba, ale kſcheſćijanſtwo rěka halleluja, pſchetož wone ma hnadneho Boha a tón rěka Jmanuel: Bóh ſ nami, je wěćźnje ſ nami a je prajił: Ty dyrbiſch do mnje wěrićź, dha budźe tebi hrèch wodaty, ſmjercź cźi njedyrbi nicźo cźinić a ty dyrbiſch herba njebjeſkeho kraleſtwa być; a na tym nicźo njeleźi, ſo nimaſch tajke kubło kaž bohaty Turka, pſchetož to je Boźe kubło, ale jow pſchinjeſu tebi wěćźne kubło, ſwojeho jenicźkeho ſyna; tón dyrbi twój być. Schto je bohaty Turka a thěźor pornjo temu? Proſcherjo ſu, pſchetož woni maja kruch, kotryž je jim Bóh tón Knjes ſ hnadu dał. Ale ja ſym bohaty, móźny, pſchetož ja mam teho Knjeſa, kiž mi bohaćźiſche dary dawa, kotrež ſo jow ſapocźnu, ale tam ſo prawje dokonjeja. Duž dyrbimy wjeſełeli być, Boha teho Knjeſa khwalićź a ſo jemu dźakować; pſchetož my mamy polnoſć a wſcho to kubło je naſche. Sswětne wjeſełe ſteji dźeńba, jutſje wone ſpada. Ale jow je też ſłużobny wotroźk bohaćźiſchi hać thěźor a kral; pſchetož wón ma Knjeſa wſchèch knjeſow ſa ſwojeho hnadneho Boha, hać runje tak wjele nima kaž turkowſki khěźor. Tón dyrbi prjećź a cźerwje jeho ſeźeru. Schtož wot teho ſwojeho ſa ſwój brjuch njenałožuje, to woſtanje w kaſchćźu; a byrnjeź wjele wyſche měł, dha tola nicźo ſobu njewoſmje, ale dyrbi wſcho tudy ſawoſtajićź, woſmje runje tak mało ſobu, kaž khuda ſłużobna dźowka.

Duž praji ſwjaty Pawoł: Budźćźe wjeſełi, pſchetož wy maćźe wulke kubła, ſćźe bohaćźi, maćźe teho Knjeſa, tón njecha wot waſ prjećź, ale chźe pola waſ woſtać hać do wěćźnoſćźe. Hlaj, to je nětk kſcheſćźijan, ſkaka

ſ wjeßelom pſched Bohom ſ khwalenjom a dźakowanjom, cźini ßwěru ßwoje dźěło, ßłużi na ßwěcźe a njecźini nikomu njeprawdu. Ale ßwět hromadu hraba a drapa a njemóźe ßo naßyćźicź; tola wjazy ßobu njewoſmje hacź ſchtož na ßebi ma a ſ tym je nimo. Schto pomha jeho drapanje a hrabanje bérgarjej a burej? Ssy-li pak kſchesćźijan, ſnajesch-li teho Knjesa, dha dyrbi twoja wutroba wjeßele prajicź: Ja njecham nikoho ſjebacź; wſchak mam Knjesa, tón rěka Imanuel (Bóh ſ nami); na tym mam doſcź. Wón budźe mi tež jěſcź a picźe dacź, mje njewopuſchcźicź, a mi tež dobycźe dacź.

Duž njetrjebamy ßo staracź, dokelž mamy teho ſa Wótza a hoſpodarja, kiž ma wſchitke wězy w ßwojej ruzy, tež tych, kiž nam něſchto woſmu a nam ſchkodźa, ſe wſchěm jich kublom; ale chźemy pſchezo wjeßele na njeho hladacź a pſchecźiwo wſchěm cźlowjekam měrni bycź, jako cźi, kiž ßu wěſcźi, ſo ſmějemy doſcź na cźěle a na duſchi a najwjazy, ſo mamy huadneho Boha: cźi, kiž jeho nimaja, dyrbja drje ßo staracź. Naſcha ſtaroſcź dyrbi ta bycź, ſo ßo njeſtaramy a jenož w Boſy wjeßeli ſ cźlowjekami měrni ßmy; wo tym praji tež 37. pſalm (ſcht. 25.): „Ja ßym młody był a ßym ßo ſeſtarił, a njejßym hiſchcźe nihdy widźał, ſo by prawy był wopuſchcźeny, abo jeho ßymjo khlěba pytało.“ A 40. pſalm (ſcht. 18): „Tón Knjes pak ßo ſtara ſa mnje.“

Tak daloko naſch Luther. Ty pak, mój luby kſchesćźijano, dźył ßebi dźenßa ſchtyri adventſke praſchenja pſchedſtajicź: 1. Mam ja tola wulke měrne wjeßele na tym Knjeſu? 2. Je moja měrnoſcź tež wſchěm ludźom ſnajomna, nutſkach a wonkach mojeho doma? 3. Je to wulka ſtaroſcź Boża, kotraž je ſa moju ſbóżnoſcź ßo ſtarała, tež mje wucźiła, wſchitke moje ſtaroſcźe na njeho cźißnycź? 4. Je měr we mojej wutrobje, w domje, w zyłym żiwjenju, Knjeſowy měr, kiž je wyſchſchi hacź wſchitkón roſom?

O Bóh luby Knjes cźi pomhaj, ſo prawe wotmolwjenje na tele praſchenje namakaſch.

Hamjeń.

Hodowny muž.

(Hodowne powjedancźko, wěrny podawk.)

Běſche Bożu noś wjecźor. Na wulkim hodownym hermanku w Hamburgu běchu pſchedawanſke budy ſacźinjene a pſchedawarjo běchu domoj ſchli, ſo bychu tež Bożu nóż ßwjecźili. Tež najmjeńſchi mjeſ pſchedawarjemi běchu ßwoje powoſtanki tunich hrajkow hromadu ſesběrali a cźehnjechu k ßwojej ſtudej domijnje, jeni ſbożowni, dokelž běchu ſkoro wſchitko roſpſchedali, druſy pak ſrudni, dokelž běchu mało abo ſkoro nicźo pſchedali.

Tež Hanſk a Marka běſchtaj ßo na dompucź podakoj. Wonej běſchtaj tak mało pſchedakoj, a mějeſchtaj ßwoje měſchki hiſchcźe nimale polne pſchedawanſkeje twory: muźikow a klankow. Ach, na hermanku běchu wjele rjeńſche klanki, hacź jeju proſte a njenahladne wěźki, kotrež běſche jeju macź we kożu (wona běſche khora) ſ pißanych kattunowych lapkow ſeſchika. Skoro nichtó njechaſche Marzyne klanki měcź, hacź runje wona njeſpróźninje proſcho ludźi namokwjeſche, kupowacź. Hanſk pak běſche wjazy ſbożа měć ſe ßwojimi ßłowkowymi a róſynkowymi muźikami; w jeho dybżaku klinkotachu někotre nikłowe ßwětłe pjenjeſy.

Nětk ſtupaſchtej dźěćźi ßo ſ ruczkomaj dźerżo pſches cźiche ſe ßněhom pſchikryte haßy; ludźo běchu něto ſ wjetſcha wſchitzy doma pſchi wobradźenju.

Kajke běchu hewak haßy tak cźmowe ſe ßwojimi ſtarymi ſchěrymi khěźemi a kóncźojtymi ſwißlemi. Dźenßa, hdźež běchu wyßoke ſtěchi ſ běłym ßněhowym wodźećźom pſchikryte, a ſkote hwěźki ſe ßwojej błyſkotatej kraßnoſcźu na nje dele ßwěcźachu, ßo wone ſpodźiwnje pſcheczěłniwe ſdachu. A nětk pkomjenjeſche ßo hiſchcźe ſa woknami wobtkuſłaza ßwětłoſcź, pſchetož nutſka wſchudźom Bożodźěſcźowy ſchtom ſaßwěcźachu.

Hanſk a Marka ſtejeſchtaj cźiſche a hladaſchtaj dźiwajo k jaßnje roßßwětłenemu woknu rjaneje khěże horje. Jaßna ßwětłoſcź padaſche runje na kamjeńtnu poſtawu, kiž pſchi muri doma ſtejeſche: macźeć Bożu ſ Jeſuß-dźěćźatkom.

„O, tu dyrbja tola bohacźi ludźo bydlicź“, praji Marka. „cźi maja tajſi rjany bożodźěſcźowy ſchtom — a my żaneho nimamy“, a ſapkała.

„Budź ſměrom, Marka,“ jej bratſik praji. „Njeběſche to lube Bože dźěćźo tež khudych ludźi dźěćźo, kaž my ßmy? Wone tež naß njeſabudźe!“

„Ně, ty duſchny mały muźiko!“ daſche ßo nadobo hłubokі hłóß błyſchecź, a kaž pſchiwěty ſtejeſche pſched dźěćźomaj wyßoko ſroſćźeny muž w kożuchu a koßmatej cźapzy ſ dełhej cźmowej brodu, wot ſymy ſchědźiwej, a ſdaſche ßo kaž żiwy hodowny muž, rumpodich.

W jeho khutnymaj cźmowymaj wocźomaj błyſkotaſche ßo ßyłja, jako ßo k dźěćźomaj pokhili a ßo pſcheczełnje praſcheſche: „Kak wój rěkataj a hdźe bydlitaj?“

„Ja rěkam Hanſk a moja ßotſicźka Marka.“

Jeho módrej ſmjerſkej ruczźy pokaſowaſchtej na cźmowe twarjenje, w kotrymž běſchtej dwě wokni zyle pod wyßokej ſtěchu a ſ totrejuž ßo ßłaba ßwětłoſcź dobywaſche.

„Tamle bydli naju khora macź!“ praji wón.

„Haj, a nana tež nimamy“, dźeſche Marka. „Ssmój na hodownym hermanku ßłowkowe muźiki a klanki pſchedawakoj, ale moje klanki nichtó njerodźeſche, dokelž rjane doſcź njeběchu“, pſchi tym ſkobaſche ſa klanku, kotraž ſ měſchka won ſtſeſche. „A k nam Bože dźěćźo tež njepſchińdźe, dokelž ßmy khudźi“, a ſ tym wobſamkny ßwoju rěcź.

„A wone pak tola pſchińdźe!“ Hanſk wótrje rjekny. „Hańbuj ßo, Marko, ſo ßy tak małoměrjoza!“

„Běźtaj nětk ruczź k macźeri domoj; ja chźu Bože dźěćźo k wam póßłacź“, dźeſche zuſy, ßo ßmějo.

A kaž na pſchikaſanje poczěſchtej dźěćźi běźecź, ſo ßo bórſy wocźomaj zuſeho muża ihubiſchtej.

Khwilu hladaſche zuſy myßlazy ſa dźěćźomaj, potom dźěſche khwatajo wróćźo do jaßnje wobßwětłeneho měſta, ſ kotrehož běſche pſchińchoł. Bórſy běſche w khlamach rjanu klanku ſ woſyćźkom, twarſki kaſchćźik a wſchelake hrajki nakupił, potom ſaßo w druhich khlamach płacźeć a rukajzy a mjehke cźopke rubiſchko. Po tym, jako bě hiſchcźe pola khlamarja wulki korb ſ jěźu a poßylnjazym winom napjelnicź dał, ſtupaſche wón, w ruzy ſe ßwěćźami natykany ſchtomik, a ſa nim poßkuźobnik ſ cźejźkim korbom k domej, hdźež Hanſk a Marka bydleſchtaj. Pucź běſche daloki, a tak mějeſche khwile, ßebi pſchemyßlicź.

Hdźe móhłoj tola jeho dźěćźi pſchebywacź? Dźiwnje! wonej tež rěkaſchtej Hanſk a Marka, kaž tutej dźěćźi! Wonej běſchtej hiſchcźe zyle mólczłej, jako běſche pſched lětami pſches morjo k ſkotopytarjam jěł, ſo by wjazy pjenjeſ ſa żebje a ſa ßwojich ſaßłużił. Wón běſche żonu a dźěćźi pod ſchkit ßwojeju ſtarſcheju ſtajił.

Poręćko běchu pſchi jeho pucźowanju wot jeneho měſtna k druhemu powjeſcźe wot njeju k njemu dóſchłe. Potom pſchińdźe żałoßne lěto, kholera, w Hamburgu. Wot teho cźaßa njebě wón wot ßwojich domjazych nicźo wjazy ſhonił. Wón běſche wjele łět dołho dźěłał, ale nic podarmo. Jako bohaty muž běſche ßo wón pſched tſjomi dnjemi do domiſny wróćźił. Wot teho cźaßa pytaſche wón ſ wulkej njeſcźerpliwoſcźu żonu a dźěćźi.

Schtož běſche naſhonił, běſche ſtě doſcź. Pſchichodnej ſtarſchej běſchtaj ſemrjełoj, jeju khěźu druſy wobydlichu, żona běſche prjecź cźahnyła a nichtó njewjedźeſche, hdźe. Jeho ſ jeneho poliźajſkeho wokrjeßa do druheho póßłachu, wón ſpechpyła a wobhoni wſchě haßy, ale podarmo. Wón njemóźeſche żaneje cźerje namakacź.

Srudny a ſatorhnjeny běſche ßo wón dźenßa wjecźor pſches haßy błudźił a pſchi tym na wobhej dźěćźi trjechił. Dokelž nětk ßwojim dźěćźom żaneho hodowneho wjeßela pſchihotowacź njemóźeſche, dyrbjeſchtej jo nětko tutej dźěćźi měcź, kotrejuž bě jemu pſchipad do rukow pſchiwjedł.

Mjeſ tym ſtejeſche wón hiźo pſched wyßokej cźmowej khěźu a ſtupaſche ſe ßwojej cźeju nahłe hujke ſthody horje. Pſchi durjach běſche dźěćźozy hłóß błyſchecź. Jako horje dóńdźe, ſaßwěćźi ſchtomik, ſtłóćźi na durjowu klinku a — wón ſtejeſche jako hodowny muž ſ błyſchcźatym ſchtomikom ßrjedźa w khudobnej ſłwicźazy.

„Maczi, Boże dźěčo!“ wyžkaschtej dźěčzi.

Žuły pak stupi, žwoju kožmatu čapku w ruzy dźeržo, k thorej žonje, kotraž na stólzu pschi thachlach žedźěsche.

Wona se spodźiwanjom na njeho hladasche, a hlaj — pohladnywschi do jeho čmoweho wot žłonza šbrunjeneho woblicza, wona s wyskazym khožom czepjetajzy žwojej ruzy k njemu wupschestrě.

„Jano, mój luby Jano! Ty njejžy morwy a też naš njejžy žabyt!“ płakasche sbožowna s wjeselosczu.

Kož schupisny padźechu žusemu s wočzow.

Blěda, wot khudoby a starosczę pschewsata žona pched nim běsche Marja, jeho lubowana mandźelska, a małej dźěczi, kiž s wulkimaj wočzomaj na hodowneho muža hladaschtej, běschtej jeho dźěczi. —

To běsche sbožowny a wjeselety hodowny žwjedźeń, to běsche jukanje, kajkež njeběsche w tutej małej khudobnej stwiczży hischcze žłyschane było.

„A widźisch ty, Marka, kak prawje mějach“, dźesche Hanjt žwojej žotjiczży, „so Boże dźěčo naš njeje zapomniko? Wone je nam jako hodowneho muža nascheho lubeho nanka sažo pobłako!“

Wboha khora žona pak žo psches tajke wjeselе bórsy sažo wustrowi. Woni czehnjechu s khudobneje jitwiczki do rjaneho wobydlenja, hdźež běchu sbožownje hromadźe žiwi.

Khěrlusch.

Kschesczijanske powitanja žwjatych hodow.

Hłóš: Panicze dele człowiske dźěczi, abo też: Wschitzy ludźo wotšal czahnu.

Powitajmy žwjaty hody,
Sswjedźeń kražnoh' wjeselе,
Dokelž pschinjeseja płody
Sa wěrjazoh' kschesczana
Psches tón narod Jesušsowy,
Kiž nam Bóh Knjes sdari nowy
Kóžde lěto s lubosczu
A nam hnadu sticzi wschu.

Pobłuchajmy, kak dźenš spěwa
Shromadźijna wjeselе,
Kschesczijanskich dźěczi žyka,
Kiž tu k czesczi dawaja
Khwalbu a dźak s khěrluschemi.
O, kak klinezi jich spěw rjeni,
Jako spěw tych jandźelow,
Kiž tam swjeb'li pastyrjow.

O, schtó nochzyk dźenša spěwacz
Khwalbu Bohu wjerschnemu,
Khěrlusch s nami k czesczi dźěkacz
Sswjatom' dźěsczu Božemu,
Kiž žo tu k nam na žwět poda
A nam žwoju lubosczdoda
S tym, so Wótza proschesche,
So nam hrěchi woda wschě.

Sa te dary, kiž žu domach
Božoh' dźěsczа dostałe,
Njech žu w brasczе a na schtomach,
Kiž žu kražne pyschene,
Dźenš psches lubosczBožoh'dźěsczа
Sswojich lubych starschich czesczа,
Bohu dźak też dawaja,
Khwala žwěta sbóžnika.

Ach, kak namakamy žkowa,
Sskowa wěczнej' khwalby tu,
Kiž by dožahała s nowa
Sa tu Božu hnadu wschu,
Kiž nam stajnje wobradźaka
A nam wschitko dobre daka
Psches tu lubosczJesušsa,
Ně́rt pschi naschim žiwjenju
Božoh' luboh' dźěczatka.

Duž tež chzemy žo jim runacz
Dźenša tu a wěczнje tež
Czesczа a khwalbu pschihotowacz
Bohu a tež Jesušsej,
So też bychmy kaž te dźěczi
Khwalbu měli po wschěm žwěczi,
Ně́rt pschi naschim žiwjenju
A hdyž dźemy wotšal tu.

Duž žo dźenša shromadźimy
Tudy w Božej žwjatnizy
Kražny khěrlusch sajpěwamy,
Jesu, kaž czi spodobny.
S tym my tebje swjeselimy,
Bohu czesczа też pschinjeseemy,
Sa joh' wulku žmilnosczwschu
A tu kražnu dobrotu.

Tam my chzemy hakle spěwacz,
Spěwacz khwalbne khěrlusche,
S jandźelemi k czesczi dźěkacz
Božej žwjatej trojizy
Sa tu hnadu wscheho sboža,
Kiž wobradźi ruka Boža,
Nam psches prósstwu Jesušsa,
Hdyž pschiidźemy do njebja.

Teutscher w Porschizach.

Wjeßna wójnska khrónika s léta 1870.

(Pokračžowanje.)

Sranjeni.

Strashcha bitwa pola Wörtha sawostaji nam wot wobeju stronow na 15,700 sranjenych; wot tych ležachu w Fröschweileru a Elsaßhausenje 4000. Pola naß na kuježim dworje 900, w schuli 500, na farje 96, w kóždym dworje 10—60 muži. Woni sdychuja, žakosczа a stonaja: Ke mni, ke mni! wodu! jenož kapku wody! A my stejimy a hladamy na nich. Bychmy radši pomhali, ale my nicžo nimamy. Woni dyrbja shinycz. Jich wjele je hižo tak wumrjeko. A kajka je jich žmjercz! W bludnosczi wokaja, tschiwja žo s bolosczemi, strashcnje žo w sjmje waleja, wobliczo w žmjertnej nušy! O, wójna, kak žy ty hrosna!

Tak pschiidźe nam luba njedźela! A hlaj, Bóh na njebju je widźał wschitku žakosczа a žmili žo. Wjeczor pschikryje žo njebjo s čzornymi mróczelemi, hrimanje pschiidźe a wulki deschczit. O, kajka hnada! Bohu dźak! Ně́rt móžemy žo napicz a žwoje mučne stawy k spanju pokožicz.

Prěnja pomoz póndźelu 8. augusta, a wulke pohrjebanje.

Po prěnjej pomozy Božej pschiidźe też prěnja pomoz ludźi. Ssuštodne wšy buchu nuts puschczene a pschinjeseechu dary lubosczе: khleb, mutu, mloko atd. Farař s Jägerthala pschiwjese polny wós jedźe a wša nasche dźěczatka žobu, je zyły tydźeń hospodujo. Farař s Langenfulzbacha pschepoda nam wschelaki proviant, też deki a pjenjeny, pschecželjo s Hagenawa dawachu schokoladu, khojej, rajž, a wšachu polne wosy sranjenych wojakow žobu. Ach, kajki troschť běsche to wschitko sa naš.

Dawno žym hižo wupowjedał, so žmy zyke kopizy morwych wojakow pohrjebali; to pak běchu jenož czi, kotřiž běchu wšy padnyli. Ale schto je to wschitko porujo tyžazam muži a koni, kiž hischcze na bitwischczu ležachu. Kak wuhladachu woni něto po tjoch dnjach pschi tutej czopłocze! Smjertna wóń napjelni zyły powětr, a hdyž wětřik s bitwischcza k nam dujesche, njeběsche k wutraczu! Runje pschiidźe pschikafnja: Hdyž wschitzy wobydlerjo, mužojo a žony a młodźina hnydom njepomhaja morwych sahrjebacz, potřelamy zyku wjeß do próchа. To pomhasche, pschetož pched Prußami mějesche kóždy strach. Sa khwilku shromadźichu žo mužojo, žony a dźěczi s łopaczemi a kilopami a motykami.

Něto chzemy najprjedy konje pohrjebacz, te žu tokste, naběžane a žmjerdźa, so njeje wutracz! Ale kak je wotstronicz? Dźěru wuryeć, njeje móžno na tutej kamjeńtnej roli. Chzemy je spalicz! Drjewo so nanoby, schczěpowe žo natwari, ale bórsy widźimy, so dyrbjeli zyku holu porubacz, chzemy li wschitke konje spalicz. To žo też njehodźi. Duž chzemy je do jamy smjetacz, tam maja ruma doscz. Ně́tko dźěchmy po konje, krowy, woły. Ale te žo spłóschichu pched tutym hrosnym žmjerdźenjom. Puki pomhachu, a s wulkej prózu swotwosychmy ně́ktore. Bórsy pak widźachmy, so też to móžno njebudźe, dokelž móhli hewak tydźenje dokho woswcz. Tak njewosta nam nicžo wysche, hacž konje se semju pokryez, tak wjele hacž je móžno. Schto žu nasche wbohe žony a dźowki wustali, kak je žo jim dych hacžik, njeje k wopiižanju. Žadyn dźiw njeby byl, hdy bychu wschitzy zkhorili — ale schto žebi chzesch? sahrjebacz abo mór do wšy dostacz — jene wot wobeju.

Potom wobroczichmy žo k padnjenym wojakam. Wulke rowy buchu tam a žem wuryte, hdźež jich runje najwjazy ležesche, a tam buchu s zykej drastu nuts składeni, 4—6—10—20—30, sa tym, hacž žo namakachu, pschecželjo a njepschecželjo, wschitzy hromadźe. Schto kóždy je? Schtó to wě? Hdźe jeho kolebka staka? Kotra žónska wutroba žo jeho dla kama? Schtó wo njeho płaka? S kajkej duschu je se žwěta schoł? Bóh to wschitko wě. Njech woni wotpocżnu hacž do wulkeho dnja horjestacza. Žel nam je, so jich njemóžemy do kaschcza położicz a se spěwanjom pohrjebacz, kaž žo to kschesczijanam pschiižuschcho, — to njeje móžno, jich je pschewjele. Tak žmy zyły dźeń dźěłali, ale ledma dźežaty dźěł morwych pohrjebali. Widźachmy, so žami hotowi njebudźemy. Teho dla buchu dalsche wšy wo pomoz proschene, a wone pschiidźechu a pomhachu, hacž też pozledni žwój row namaka. To trajesche dlěje hacž tydźeń. Běda, kak nasche polo ně́rt wuhladasche, kupa pschi kupje, žame pohrjebnischczo. Naliczichi na 800 tajkich rowow. Hdyž w kóždym rowje jenož dźežacžo ležachu, dha žmy 8000 muži sahrjebali. Běsche pak jich wjazy, wjele wjazy. — Spicze w měrje!

(Skónczenje pschichodnje.)

Hody!

Kak mje dźiwnje pohnuja
Wasche jmki, swomy hodow,
Kiž nam powjesćej dawaja:
Hnada skhadźa nam do domow,
O, ja ým tak wjeźeły
Na tón ćwjedźeń hodowny.

Źłobik steji w lilijach,
Wysche doma hwěsda ćwěći,
Jandźeljo ju w radosćach,
Ćesćej budź Bohu! ſ njebja synći,
Ja też ćenźa saspěwam
Bohu ćesćej a khwalbu dam.

K ſhožu dźenź ſo ponowja,
Schtož ſo prjedy sta, sa duschu,
K Bethlehemej khwataj ty!
Tak te swomy klinćećź ſhyschu;
Wutroba duž khwataj dha,
Sbóžnik pschińdźe twoje dla.

O pastyrjemi ſmějch něšt ty,
S kralemi wot ranja cźahnyć,
S nimi ſtróschtnje, wjeźeły
Pſched ſbóžnikom dele padnyć,
Njesastorć mje khudeho
O, mój luby Jesušo.

Nimasch też ty ſkoteho,
Wyruch a nij maru ſobu,
Dha jom' pschinjeć ja to wscho
Radosćej wutroby něšt ſobu,
Wón ju rady horje wsa,
Prawy pućź cźi pokasa.

Hlaj, wón ruczźy lubosne
Wupschestrje tej studnje hnady,
Pój, tak tebje proźnyć chźe,
Budź tej' hnady dźećźo rady,
Dźi, hdyž hnadu dostanjesch,
Junu sbóžny poćźehnjesch.

Duž dha chźeny rady hićź
A ſo jemu zyle podać,
Sswětnehо ſo wostajićź,
Jenož stajnje sa nim žadać
Do pośłednjoh' sdychnjenja,
Hać ým pola Jesuša.

E. Helaß.

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— We wučźerstwje Budyškeho krajnostawskeho seminara stanu ſo pschichodnje mnohe pscheměnjenja, kotrež też naš Sserbow sajimuja. Knjes wyschschi wučźer Fiedler, kotryž je wot l. 1858 na seminaru ſkutkował, jupi ſ nowym lětom dla khorowatosćźe ſe ſkužby. Na jeho měſtno ſo Sserb sa wučźerja na Budyšli seminar njepostaji, hać runje by ſo drje też mjes ſerbſkim wučźerſtwom khmana móž namakała. Sa wučźerja ſerbſkeje rěćźe (4 hodźiny sa tydźeń) je ſo k. Polan, wučźer pschi měschćźanſkej schuli, powołał. Jutry pschejźdli ſo k. seminariſki direktor schulſki radźićźel dr. Jan Müller do Draždźan, ſo by direktorat seminara w Bjedrichowym pschedměsćźe najtupił. Knjesaj wyschschej wučźerjej Schleinitz a Frenzel, kotrajž běschtaj hižo sa cźaš njesapomniteho direktora Lemnera Sserbam stajnje pschikhilenaj, pońdźetaj na kónz schulſkeho lěta na wumjeńk. Knjes dr. Klötzer, nam snaty ſe wschelakich pschednoschkow w konſervatiwnym towarſtwje, je ſo na nowy jutry sakažomny seminar do Frankenberga powołał. Schtó do wupróždnjenych měſtnow ſastupi, njeje hischćźe snate. Sa k. Fiedlerja pośćźele ministerſtwo 1. januara ſ. dr. Trenklera sa nakhwilneho wučźerja do Budyschina.

— Njeźwaćźidliſki Boži dom je rjany hodowny dar dostał. Knjeni profeſorka Pfuhlowa je rjany cźaſnik we ſwojej wulkej luboſćźi ſ Božemu domej darika. Nowy cźaſnik je zyle po nowym waschnju a wudokonjenju w Lipſku dźěłany, kajkehož drje hischćźe w ćanej ſerbſkej wožadźe na kraju nimamy. Kajkež mamy wěźine cźaſniki pola naš, maja ſo wone kóždy dźeń nacźahnyć. Tónle nowy cźaſnik pak je tak ſkoženy, so trjeba ſo jenož wob tydźeń nacźahnyć.

— W Minakale je něšto nowa schula dotwarjena. Teho dla je ſo też druhe schulſke měſtno ſa ſerbſkeho wučźerja wupišało. Hać Minakalſka wožada na ſwoje wupišanje ćaneho samolwjenja doſtanje, je dwělowaźe, dokelž na ſerbſkich wučźerjach pobrachnje. Sa naſche ſerbſke schule w Sakſkej wſchak je ſ wužitkom było, so ſtaj w pośłednim cźaſu dwaj ſerbſkaj wučźerjej ſ Pruſkeje do Sakſkeje pschiſchkoj; ſ tym pak tola njeje hischćźe wučźeriſcej mły mjes Sserbami wotpomhanc, dokelž je ſaſo wučźeriſka mja w Pruſkej wjetſicha, hdyž ſtaj tam dwaj Sserbaj wotejschkoj.

— W Tetowje, hdźećź je poboćźna zyrkej Kſchiſchowſkeje wožady, njemějeſche Boži dom ćaneje wěźe. Něšto pak je ſo na ſtary Boži dom rjana wěźa natwarika a na nowu wěźu je ſebi wožada rjane ſwomy lećź daka, tak ſo ma Tetowſka wožada něšto rjanu do kraja ſhladowazu wěźu, ſ kotrejćź ſwomy ſ rjanym ſynkom nutrnych wołaja do rjanych Božich ſkužbow.

— Nowe lěto ſo bliži a kóždy ſebi do domu protyku wobſtara. Do ſerbſkeho doma ſkuſcha ſerbſka protyka. A my mamy rjanu ſerbſku protyku, kotraž móže ſo ſ kóždej němſkej runać. Duž, lubi Sserbja, kupćźe ſebi naſchu rjanu ſerbſku protyku!

Hody, wjeźeły ſwjedźeń!

Hody ſu ſwjedźeń ſbóžneho wjeźela. Hdyž ſy ſo ſam tak prawje ſawjeźelił, chźesch też druhim to ſame wjeźele ſobudźićź, jo bychu też woni něschto wo wulkej luboſćźi ſhonili, kotraž je ſo wſchemu ſwětej ſtała. – Luboſnje je, ſkyschćźeć, kak ſo hodowny ſwjedźeń w Schwejdſkej a Norwegſkej ſwjećźi. Niž jenož w hrodach bohatych ſo wjeźela a wohenje ſo ſapala a wótſje ſo wyſka, nć, też w hětach khudych ſo wjeźele žiwjenje hiba a ſamo w ſaſtwach maja ſwětko. Pućźowazym je na tutym dnju kóždy dom a kóžde durje wotewrjene. Měſtno pſchi thachlach a blidźe kóždy namaka, a ſchtóž pſchińdźe, je wutrobnje witany. Też na ſwěriu ſo w ſtarazej luboſćźi dopomnja. Stót w hródźi a domjaze ſwěrjata na hodownym dnju bohaćźiſcho hać hewak zyrobу doſtanu. Ani na ptaki pod njebjeſami ſo njeſabidźe. Pſched wſchitkimi bróžnjemi a we wſchěch dworach ſu dokhe žerdźe postajene a na wjeriſchku ſ kłoźami nakykane, a tak bjesſtaroſćźiwym ſpěwarjam pod njebjom rjane wobradźenje ſkićźa, kotrež wone ſ wykanjom witaja a hórſy k ſebi bjeru. — Tak ſo wſcho rjaneho hodowneho ſwjedźenja wjeźeli.

M. H.

Něschto k rospominanju.

Ssrjedźa dweju ſwězow.

Duchowny Ahlfeld junkróćź wupraji: „Ty wjedźeſche ſwoje zyłe žiwjenje ſrjedźa dweju wulkeju hodowneju ſwjedźenjow, prěnjeho, hdźećź ſo tón Knjes narodźi, pośłednjeho, hdźećź wón w ſwojej majeſtoſćźi pſchińdźe; prěnjeho, hdźećź wón jako dźećźo hnady pſchińdźe, pośłednjeho, hdźećź wón jako kral a ſudnik pſchińdźe. Tak khodźićź ſrjedźa dweju ſwězow; jena ſwěćźi wot ranja, druha wot wjećźora. Daj ſo rosſwětlićź wot prěnjeho!

* * *

Bohaty muž junkróćź ſwojeho ſkužownika k Melanchtonej póſłka a da ſo jeho praſchećź, cźeho dla w hodownym ſhěrluſchu rěka: Nam je ſo dźenź narodźiło wot knjeźny dźećźatko!“ Melanchton jenož wotmolwi: „Praſchej ſo twojeho knjeſa, hać wón też dźenźa hischćźe ſbóžnika njetrjeba.“ A to běſche dobre ſchſeſćźijanſke wotmolwjenje, pschetož my teho hodowneho dźećźa ani dnja, ani hodźiny parowaćź njemóžemy, dyrbimy jo hischćźe dźenźa, jedyn dźeń a wſchitke dny měćź.

Dalische dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

S Koteczźanſkeje wožady:
Wot njemjenowaneje pſches k. fararja Garbarja . . . 30 hr.

Sśmilnej wutrobje, kotraž je ſo ſ bohatym darom hody na wbohe wopuſchćźene ſyroty dopomnika, wupraji hmity dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Budyschinku. Cźiſchćź a nakład Ssmolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čišło 52.
30. dez.

Lětnik 10.
1900.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sſmolerjez knihiczišchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Nowe lěto.

Luk. 2, 21.

„A jako ſo wóſſom dnjow dopjelnjeſche, ſo by to dźěcźatko wobrěſane było; bě jeho mjeno narjekńjene Jeſuß, kotrež mjenowane běſche wot jandźela, prjedy dyźli wón ſo w maczěrnym žiwocze podjał bě.“

Je rjane waſchnje, ſo ſo małemu dźěſczu, hdyž ſo wukſchczije, nowe mjeno da. Nowe mjeno dyrbi na nowe bycze pokaſacz, kotrež je runje pſches ſaſchczěpjenje do trojeniczkeho Boha dostało a pucze pokaſacz, po kotrychž ma nětko cźahnycz.

Stare lěto je ſo minyło, nowe je ſo ſ hłubokoſczow wěczności ſběhnyło. Jene lěto po druhim cźehnje wotſzal we wſchelakim pſchemènjenju. Njeje dha ſtroſchtne, ſo ſo nam jako napißmo, niz jenož ſa tele abo tamne lěto, ale ſa kóžde lěto, kotrež nam Boža hnada wobradźi, w ſzwjatym ſczenju na dźeń noweho lěta Jeſußowe drohe, njeſachodne, ſbožabohate mjeno napſchecźiwo ſzwěcźi?

Wonkach na ſzwěcze pſchihotuja ſo wſchudźom nowe wězy; ſchtožkuliž pak pſchiindźe, njech je měr abo njeměr, ſbože abo njeſbože; jene wěmy wěſcze a jaßuje, — też tole lěto a kóžde pſchichodne lěto ſteji pod ſzeptarjom wulkeho njebjeſkeho krała. „W jeho mjenje maja ſo poklakowacz wſchitke kolena tych, kiž w njebjeſach a na ſemi a pod ſemju ſu.“ (Fil. 2, 10.) A jenož tón, kiž ma na cźole jeho mjeno, dyrbi wutracz, woprawdźe žiwy bycz hacz do wěcznoſcze. (Sjew. Jan. 3, 12.)

Po wſchelakim waſchnju budźe też tele lěto kſchiž nam hroſycz, ſtyſk a ſrudoba, nuſa a tradanje naß wobdawacz. Schto to wucźini? W jeho mjenje mamy my žiwjenje (Jan. 20, 31), a ſchtóž ſo ſprózny a wobcźeżeny cźuje, namaka pola njeho wokſchewjenje a wotpocźink. Bědźicz budźe ſo, horzo ſo bědźicz pſchecźiwo leſnoſcźi a ſłóſcźi ſtareho cźłowjeka, njepſchecźelej w naſchej ſamßnej wutrobje — budź pak ſtroſchtny; ſchtóž do jeho mjena wěri, je Boże dźěcźo a ma Bożu hnadu wěſtu; wón njebudźe wjazy ſudźeny (Jan. 3, 18.) a byrnjež měł ſo pſchecźiwo wjazy hacz jenemu ſlemu duchej bědźicz, wón budźe khwalicz móz ſ wucźownikami: „Knjeże, też cźerczźi ſu nam w twojim mjenje poddacźi“ (Luk. 10, 12); wón budźe dobywacz na wſchěch mozach cźěmnoſcze.

Na haibje a wußměwanju Jeſußowym wuſnawarjam też tole lěto pobrachowacz njebudźe, ale pißane ſteji: „Sbóżni ſcze wy, hdyž waß hanja Khryſtußoweho mjena dla; pſchetož tón duch, kiž duch je teje kraßnoſcze a Bożi je, wotpocźuje na waß“. (1. Pětr. 4, 14.)

Dajcze nam tehо dla, lubi pſchecźeljo, ſtroſchtni nutſcźahnycz do noweho lěta w drohim Jeſußowym mjenje. W nim chzemy ſo na naſche dźěło dacz: wone je cźeźke, ale Jeſuß je pożohnuje; wone je prózy a kſchiwdy polne, ale Jeſuß je pſchißłódſchuje. W nim chzemy ſa ſzwojim wußwjeczenjom, ſzwojim najmózniſchim dźěłom ſtejecz: wjele je njepſchecźelow w naß a wokoło naß, ale ſ Jeſußom

wschěch pschewinjemy. W nim chzemy cźerpjenje a kschiž na žo wsacź: to je tym, kiž Jesuža njesnaja, najstraschnische a najcźežšche: ſ Jesužom hinak njewěmy, hacź so pucź psches wjele srudoby do Božeho kralestwa dźe, ſ nim pak žmy žebi wěsćźi, so cźerpjenja tuteho cźaža hódne njeižu teje psche měru wulkeje kražnosćźe, kotraž žo nad nami sjewicź budźe.

O Jesu, Jesu, twoje mjeno
Mi sapisch derje do dusche,
So twoja wulka lubosćź jeno
We pomjatku mi wostanje,
So w mojim zylym žiwjenju
Je Jesuž na mni k widźenju.

We twojim žwjatym žłódkim mjenje
Mam Božu Wótznu wutrobu,
Kaž tam ju maju wuswoleni,
Hdyž tež tu hischćźe wojuju.
Ach, hdy by hrěschnik wjedźał to,
By tebi bórsy podał žo.

Sso modlimy we twojim mjenje,
Kiž je to žórło lubosćźe,
Wot kotroh'ž pija wumóženi
Tam pschi tebi do wěcźnosćźe.
My ſ nimi tebje cźesćźimy,
Daj, so tež my k nim pschiňdźemy.
Hamjeń.

Pucźowanje po Bozim pižmje

abo

kajše myžle nadeńdźech, Bože žłowo cźitajo.

Podawa žwěrny cźitać „Pomhaj Bóh-a".

(Pokracźowanje.)

1. knihi Mójžažowe, 17. staw.

A Abraham, wježely hižo někotre léta, so ma žyna wot Hagary, bu nadobo žaže pokasany na nahu wěru; tuž dźesche k Bohu: O, so by Ismael psched tobu žiwy byl! So by wón pschibjerał, a so by byl požohnowany wot tebje! So bychu wschě žlubjenja žohnowanja na njeho pschescźe! Ja wschak chzu žo spokojicź ſ tym žynjenjom, kotrež žy mi hižo dał."

S tajkimi žłowami chzyšche Abraham Boha wabicź, so by žwoju wolu jaižnischo sjewił.

Abraham žebi sawěsćźe njebě pomyšlił, so njemóže Ismael ſa tak wulkotne powołanje wuswolenje bycź: wón bě wschoł se strony žwojeje macźerje ſ poklateho Hamoweho naroda; wón běšche ſ krwje a ſ cźěła (scź. žwj. Jana 1, 13) a běšche žo narodźił wot njewólnizy (Gal. 4, 22 žł.).

Na to dźesche Bóh: Haj, wostanje, kaž žym prajił; njemóžu žwoje wulkotne a nadobne myžle směnicź ſ twojimi niskimi a wschěbnymi: Sarah, wuswolena knježećka mjeje wschěmi žonami, wona, twoja mandźelska po wschěm prawu, budźe tebi žyna porodźicź, a ſe žynom narodźenym wot knježećki móžesch žo bjes dwěla spokojicź ſa žyna, narodźeneho wot cźeladnizy, ſe žynom wot pschikožnizy, ſe žynom, narodźenym po žylnosćźi mojeje wschehomozy ſa žyna płodźeneho po wschěbnosćźi pschirody. Teho masch potom, hdyž je žo narodźił Isaak = „žměja žo", rěkacź, so by žo wopomniło to, schtož žy ty dźenža pschi pschipowjedźenju jeho narodźenja cźinił, a schtož hischćźe tež drušy budźa po tebi cźinicź; pschetož i mn, na kotrehož žym wot wschěho spočźatka pschi žwojich žlubjenjach spominał, so njeby trjebał ſ Hagaru hrěschicź, ſ nim chzu ja žwój wěcźny žlub wobtwjerdźicź, a ſ jeho žymjenjom po nim.

Pódla teho žym cźe tež Ismaela dla wužłyschał, kotrehož masch lubeho, a kotryž jako twoje žymjo žłuscha do koła mojich žohnowanjow. Hlej, ſtało žo hižo je, žym jeho požohnował, doniž žy ty žo ſa njeho modlił, a chzu jeho rosspłodźicź a wulzy jara pschisporjecź. Dwanacźe wjeřchow, podobnje dwanacźe israelskim ſplaham, budźe wón płodźicź a ſ njeho budźe wukhadźecź wulki lud. Kaž žym tebi žlubił cźěłne požohnowanje, tak ma tajke dospołnje pschećź też na njeho.

Ale mój žlub, po kotrymž chzu bycź twój Bóh a Bóh twojeho žymjenja po tebi, njemóžu dacź pschekhadźecź na njeho; tón chzu ja jenicźzy sćźinicź ſ Isaakom, kotrehož budźe tebi Sarah porodźicź w tuttym cźažu w druhim lěcźe.

Tak dostanje žlubjenje też nětko po cźažu žwoju dospołnu wěstosćź.

A Bóh pschesta ſ nim rěcźecź; wschako běšche jeho dospołnje sawjedł do saradźenjow žwojeje mudrosćźe a hnady. A Bóh njeminy žo jemu trasch nahle, ale stpi widźomnje po pschiwsatej cźłowiskej postawje horje wot Abrahama.

Tajke sjewjenje njedyrbjesche žo jemu posdźischo sesdacź, jako by byłe žamón žón abo wobras jeho pomyžlenjom; wón měješche wěsty bycź teho, so je Bóh sawěsćźe a po cźěle ſ nim poręcźał.

(Pokracźowanje.)

Hodowne spěwy.

Sa 5-lětne dźěćźi.

Ja njewěm prajicź wjele,
Ssym mólcźki, žnadnuschki,
Dokelž je pschischło dele
To Bože dźěćźatko.

Dha mojej ruczy stykni,
Kaž macź mje wucźika,
A Bože dźěćźko proschu,
So mi też wobradźa.

Sa 12-lětne dźěćźi.

Bohu cźesćź we wyžokosćźi,
Měr na semi njech nětk knježi,
To je ta wješ'ża powjesćź k nam,
Kiž dźenž' je wobradźena nam.

Tak dźenž' synćźi psche wschě kraje
A schumi psches pola a haje,
Tak něhdy hłoży klinćźachu
Tym pastyrjam tam na polu.

A psches tu nóz žo sabłyschćźesche
K nam dele hwěsda rosžaižnjesche,
Tych mudrych ſ ranja wjedźesche,
Hdźesch sbóžnik w měrje leżesche.

W Bethlehemje w žnadnej hródźi
Bu namakany w małym žłobje,
A powity do pelušchkow
Nasch Jesuž, sbóžnik wutrobow.

Tam žo dele poklaknychu
Pšched nim žo modlo, wobdarichu,
A jandźeljo k tom' spěwachu,
So wschitke hona klinćźachu.

Kaž junu hwěsdy rosžwětlichu
Tu nóz wo tamnym žwjatym cźažu,
Nětk rosžwětli schtom hodowny
Nam žwjedźeń jara wježely.

Hdźež wschudźe na schěrokej semi
Dźenž' šchescźijanski dom hdźe šteji,
Tam žwěćźa žo dźenž kražnische
Te žwěćźki błyschćźo hodowne.

Tak je nam dźenža sažo ſ nowoh'
Nětk Bože dźěćźo wobradźało,
Duž klinćźi dźenža tyžaz króćź;
O cźicha, žwjata, Boža nóz.

E. Helaž.

Pschiwěrk abo Boże swarnowanje.

Viktor se Scheffel, snaty němski pěžnjeř, wěšće pschiwěrjazy njebě. Ale ględoważy podawk wón tež ženje frosumk njeje; wo nim wón žam takle pische:

„Mój pscheczel S. běšče cžłowjek, kotryž kóždy dwěl wusamknje. Wojeřska parschona, kajkaž žo jenož myšlicž hodži, zyle strósby, prosty, kotryž běšche wschemu, schtož je cžinjene a nasdate, napscheczjiwny. S. běšche kavallerist a běšche we wójnje 1870/71 k temu postajeny, so by hońtwu na „frankfrcurow“ cžiaik. Jeho wobhladniwosćz, symna krej, njebojaslinwosćz, khróbkosćz a swažlinwosćz jeho sa tajku strashcnu kłužbu wożebje khmanchy cžinjachu.

S tuteho cžasa wón sćžehoważy podawk powjeda:

»To běšche cžopka, wot měšaczka rosžwětlena nóz, hdyž ja s nekotrymi dowěrliwymi wojakami se žwoleje schwadrony cžežki nadawk spytach, so bych shonik, hdže njepscheczel steji. Krajina běšche nam jenož we wulkim snata; my wjedžachmy, so žo pched nami wulki lěž, sady njeho rune łuki a rola wupschestrěwa a pschi poslednjichej dwór, na kotryž łukachmy, so je w nim wożebita khowanka sa „frankfrcurow“ a tež sskad wscheho teho, schtož žo k tšelenju trjeba. Lěž běšche wjetschi a khubschi, hacž žebi myšlachmy. A hacž runje žo na wsche móžne waschnje wobhladachmy, buchmy tola psches wschelake snamjenja na to pokasani, so žmy wot njepscheczela wobstupjeni a wobkedžbowani. Hižo žebi na to myšlachmy, hacž njeje pschi tajkich wobstejnosćzach lěpje, pschi jaßnym měšaczku lěž wopuschcžicž, duž žo na jedyn ras cžežke njewjedro hromadu sćzahny, njebježa žo pomróczichu a wschitko žwětko bu do najwjetscheje cžmy pschewobroczjene. Ani ruki pched žobu widžecz njebě a běšche skoro njemóžna wež, pucz do dwora namakacz. Hižo chzych žo wobroczicž a sažo nasad jěchacz, hdyž žo njenadžizy w khětrej dalokosćzi žwětko sablyšny. — „Tam, hurra! tam dwór leži“, mój dźeżadnik pschischepta, a dalokowid do ruki wsawschi sa wěrnosćzu ględžich. Woprawdže, žwětko žo s woknow žwěczjesche a žo s cžažami sacžěmni, kaž by rjekł, so žo sćzěny tam a žem žuwaja. Jstwa běšche widžomnje wot njepscheczelow wobhadžena. My žo wježelachmy. Cžma nam pomhasche, so móžachmy žo pschibliżicž. Wichor a deschcz teptanju konjow žkyschecz njedaschtaj. Mějachmy najlěpschi wuhlad, so njewobkedžbowani do blisksćze pschińdźemy. Tak dha jěchachmy, najprjedy wobhladniwje, ale dokelž běšche semja trawnik, bórsy khěže a wótrischo. Na dobo běšche semja twjerdscha a tu a tam kamuschkata. Tola my sa žobu jěchachmy; pschetož žwětkosćz bliže pschińdźe a sa dźeżacz mjenschinow móžachmy jo najpoždźischo dozpěcz. Nadpadne běšche, so ani płót, ani sahroda blisksćz dwora njewosnamjenjeschtej, ale móžno pak tež běšche, so to wschitko tamnu stronu dwora leżesche.

Sswěza měrnje steji a žo žrjedź howrjazcho wichora sněrom žwěczi. Ja, jako prěni, prjedy druhich jěchajo, mějach wóczko na žwětko słożene, kotrehož jaßnosćz žo w cžěmnosćzi hischcže bóle błyschcžesche. — Nadobo žo nastróżich, a to tak nahle, so zyle bjes wjedženja konja nasad storhnych a s tym jěchazych sady mje sadžeržach. S wotewrjenymaj wocžomaj — wkoły mi w stróżelach na khowje stawachu — na běku żónsku podobu hladach, kotraž žo nahle pschede mnu w cžmi sjewi a žwojej ruzy pschecžjiwo mi wupschestrě, kaž chzyła mje warnowacž, — moja macž! Sawěscže a woprawdže, moja macž, kajkaž běšche, ale kotraž tola hižo dokhe lěta na cžichim pohrjebnischcžu doma, dalokо wot wójnskeje hary a holka, wotwocžuje. Ja zyle wěscže widžach — kóžde snamjo jeje lubeho mikeho wobliczа, jeje wocži, jeje rt, jeje schtalt w běkym žmjertnym wobžecžu, zyle tak, kaž žym ju pobledni ras pokny sadwělowažeje a stykniweje bolosćze widžak, prjedy hacž žo kaschcž na pschezo samkny. — A nětko nadobo pschede mnu w cžěmnej nozy stejesche — w dalokim zusym kroju w žamotnej holi. —

„Macži“, sawołach, „macži!“

Dźeżadnik mje sastróżany sa ruku pschimny.

„Boże dla, knjes rytmischtrje!“ —

Duž žo sjewjenje pched mojimaj wocžomaj shubi. Jenož hischcže ras wona se wschěmi snamjenjemi wulkeho sastróżenja kiwasche: „Nasad!“ —

A potom mje sažo cžěmna nóz wobdawasche. Žaneho žłowa mózny, na konju žedžach. Cžujach, kak kóń spody mje tschepotasche a wrócžo stupasche.

„Knjes rytmischtrje!“

„Hackert, njejićze niczo widželi?“ žo skóncžnje swažich prajicž.

„Ně, knjes rytmischtrje — schto?“

„A wy też niczo widżeli njejscże?“

„Ně, knjes rytmischtrje“, satorhnjeni scheptachu.

„Stejcże, niz kroczele dale! Nam strach hrosy; Hackert, dżerżcże mojeho konja.“

Ja na semju skocżich.

„Dajcże mi někotre kroczele do prědka stupicż!“

Pod mojimaj wohomaj kamuschkata semja schczerkotasche, kamjeń wotpadże a ja žkyschach, kak žo kulesche a s ropotom dele padże kaž do wulkeje khubiny.

„Schto to bě?“

Khabkaty stejach a žebi pschemyšlowach, schto bych cžinik, hacž bych kroczel dale schok. Měšaczk žo s jaßnymi pruhami psches mróczele pschekama a ja pched žobu do khubiny jeneje skały hladach, mjes tym so bě na druhim boku katarinja powßnjena.

To běchu paßle, kotrež běchu nam Fanzowsojo powlakli. Wokomik symne strózele psches moje stawy dźechu; hischcże dwě kroczeli dale a my bychmy rosbicži we khubinje leżeli.

„Nasad, my žmy pschi skałach!“ pomałku sawokam a moji jěsdni, kotrij běchu strach runje kaž ja wuhladali, konje wokoło storhnychu. Duž žo hižo na tamnej stronje skały tšela; kulki wysche naß hwidaju, mojemu podwyschkej jena do tšelby praßnje, ale tón ma też tšelbu hnydom pschi lizu a tšeli. Dwójzy žmy do cžmy tiełili — měšaczk běšche žo sažo khował —; žaneho njepscheczela wjazy njewidžimy, a nětko psches wichory a deschcże do schkitowazeho lěža khwatamy. —

Hakle posdźischo, hdyž běchmy pschi žwojich derje wukhowani, dopomnjecże na to, schtož běch runje najshonik, I dźiwjej mozu na muje pschińdźe. Ja žwoju žuknju wotpinu, s dybjaka žebi snamjo mojeje lubeje njeboh macžerje wosmu, na njo hladam a hladam, jo wokoscham a kaj dźécžo płakam. Wujaßnjenje sa tute spodźiwne sjewjenje nihdy namałak njejžym, khiba to, so hižo běch sa žiwjenje mojeje njeboh macžerje jeje najlubsche dźécžo, wo kotrež wona pschezo najwjetschu starosćz mějesche a nad kotrymž běšche jeje lubosćziwa ruka stajnje wupschestrjena.«

„Tak daloko mój pscheczel“, Scheffel wobsamkny, „kiž njeje ženje sehłał a kotremuž ja tutón podawk žłowo po žłowje wěrju. Ja žym hujto na to žebi pomßlik a žo sbóżneho wobkrucženja wježelik, so ani row macžernej lubosćzi mjesow njestaja; mjes tyßažami pak derje je jenož jedyn, kotremuž žo tajke něschto w cžaßu najwjetscheje nusy a stracha sjewi.“

M. H.

Próstwa k Jesußej.

O, sbóżny cžaßo hodowny
Ty žwjedźeni wježela na semi,
Ja wulki lóscht mam wutrobny,
Budź Boże dźécžo nětko rjenje.

O, Jesu, praj, kak dyrbimy,
Cži twoju lubosćz wschitku płacžicž,
My wutrobu cži podamy
Pój do njej' nuts, nam pomhaj radźicž.

My chzemy tebje lubowacž,
Daj žebi nasche dusche žwjecžicž,
Ty chzył naß žwěrnje strażowacž,
Naß s twojim schkitom stajnje wodźicž.

O, daj, so žadyn sły duch nam
Nuts do wutroby njeby sćzahnył,
A so tam Boži jandźel žam
Wot naschich duschow njeby cžahnył.

Tak, so my s myßku pobożnej
Sso k Bohu móhli stajnje modlicž
A s cžistej duschu poniżnej,
Naß móhł ty k Božom' trónej wodźicž.

E. Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

Nasche „Pomhaj Bóh“ stupi do druheho dźeżatka žwojeho wobstacza. Psches Božu miłosćz je žo lěto a dale rosschěrito. Prożymy Boha, so chzył też nasche łopjeno, kotrež chze jeho kralestwu mjes Sserbami žłużicž, dale żohnowacž. A wy, lubi cžitarjo, wostańcże nam też dale žwěrni. Pomhajcże

nam nowych pscheczelow dobycz, kotřiž nasche kopjeno ßobu czitaja. Hdyž ßo liczba czitarjow pschispori, mózemy potom tež husczischo rjane wobrazy poskiczicz. Wschitkim, kotřiž ßu nam pschi wudawanju nascheho njedzelskeho kopjena pomhali, wupraji redaktor nutrny dźak s prostwu, so chżyli nam tež dale pomhacz. Gólcz, farař.

— Evangelske sakske khowne mißionske towarstwo je sabo „Lecżaze kopjeno" wudało, w kotrymž wo dary sa mißionsku kollektu, kotraž ßo na tjoch kralow hromadźuje, proßy. Tole „Lecżaze kopjeno" je ßo tež do serbskeje rěcże pschełożiło a ßo Sserbam rozdawa. Lubi Sserbja, hdyž scże żohnowane hody ßwjeczili a pod khychczatym hodownym schtomom stejeli, dopomńcże ßo w ßmilnej luboscži na wbohich pohanow, kotřiž hischcże w cżěmnoscži khodża. Wopomńcże, schtož nam rjane „Lecżaze kopjeno" na konzu praji: „Pschinjesche na tjoch kralow bohate dary temu dżěcżu, kotremuž něhdy pohanjo s dalokeho rańscheho kraja skoto, wyruch a maru s dżakom sa to, so bě jim sbożne swětko żiwjenja sejkhadżało, pschinjeßechu."

— Knjes wucżer Polak w Njeßwaczidle je ßo, ßwoje pruhowanje derje wobstawschi, sa druheho statneho wucżerja w Njeßwaczidle wnswolił.

Sylvestra!

Konz lěta.

Cżaß nimo je, to stare lěto mrěje
A bożemje wschitkim krajam prajicz dże,
'schcże hodżimy, hlaj, nowe lěto kcżěje,
Duž stare, szeptać nowoni' podacz chże.

Kral mrěje nět a jeho lud saß' cżaka
Na pożlednje nět jeho sdychnjenje,
Tón cżaßnik schcżerczi, pokajować khwata:
„Nět bije wóu", nět dokonjane je.

Někotre młódne kcżenja, dyrbjachu też wumrjecz
A nadżije pokny pupk też wotpany,
Schtož nascha hordosez bě, to widżachmy ßo skaßycz
A schtož ßej pschejachmy, nam njebu ßkschane.

A tyßaz wutrobow nět stórżby dżeja
We bolosnej nam hodżinje nět pożlednjej,
„A tola!" najkhudschi njech dżenßa praja
Hacz jim ßo ßtónczna pruha saßwěcżika njej'.

O, prawy budź a njemorkotaj dale,
Hdyž też cżi lěto kapku sboża jenož da,
Budź dżakowny a njesapomń wscho nahle,
Sujeß ponižuje, hdyž běsche njehoda.

Też tebi saßo lěpsche cżaßy kcżěja,
Po kożdej nozy ranje sesłhadża,
Hlaj, nowe sboża, s nowym lětom dżeja
A frudżbu pschemění do wjeßela.

E. Helaß.

Wjeßna wójnska khrónika s lěta 1870.

(Stónczenje.)

Pomoz se wschěch bokow.

Lědma běchu cżrjódy wojakow naschu wjeß wopuschczili, pschińdże s blijka a s daloka telko darow luboscże, so bu prjedawschej żakoscži wotpomhane. Pschi tym spśnachmy hałle luboscż nascheho luda. Najwjazy dostachu wotpaleni, pscheß moju ruku dżěchu 8000 frankow; podpjeraza komisija, kiž bě ßo wuswolika, wuda też wjazy tyßaz frankow. S wjeßelom ßwjecżachmy hody, kożdy hólz wot kożdeje wěry dosta nowe wobleczenje, kożdy muž a kożda żónska drastu. Kajke wjeßele! ßmyli też wjele srudoby měli, buchmy tola wschitczy bohacże trochtowani.

Kajke je to frudne żiwjenje, bjes zyrkwje bycz. To cżujachmy pschezo bóle. Ale kak nowu zyrkej dostacz? Pruska ma hischcże ße ßobu cżinicz, pschetož wójna hrima dale. Khuda woßada ßmy. Jnnu pschińdże Schwajzar nimo, widżi naschu starosez a da nam 20 frankow jako prěni sakładny kamjeń k nowej zyrkwi. Druhi dżeń pschińdże list se strony Nanzig a toleć nutska. W liscże stejesche: „Ja, podwschť, a moji mużojo ßmy pomhali waschu zyrkej skasycz, něto pośćelemy wam maly dar k twarjenju noweje. Bóh pomhaj wam dale!" To běsche sapoczatk.

Ras ßedżach frudny na rozpadanej muri mojeje zyrkwje a cżitach we Goßnerowych knihach. Duž stupi zuły knjes ke mni a ße praschesche: „Cżeho dla scże tak frudny?" Wón mje trochtowasche prajo: „Evangelika Němsa was njebudże sabycz!" Dobrocżiwy zusbuik běsche farař Nielsen s Potsdama. Wón wsa też wulku prózu na ßo, pißasche do cżaßopißow wo naschej nusy, pucżowasche do wulkich městow a proschesche dobrocżelske towarstwa sa naß. Tak ßo sta, so dary bohacże pschikhadżachu. Gustav-Adolfske towarstwo wotewri ßwoju ßmilnu ruku a bórsy mějachmy 70,000 frankow hromadże. Bayerska kolleka ßama wunjeße 20,000 frankow. Kajke wjeßele! A tute żórło luboscże żórlesche ßo dale. Po wójnje bu naschim wßam wschitka nacżinjena schkoda wot stata sarunana. Sa zyrkej dostachmy hischcże 68,000 frankow. Elsaska wyschnoscż pschiswoli 10,000 frankow a khežor Wylem dari 30,000 frankow. Kajke bohatstwo. Haj, sawěscże, Bóh tón Knjes ma kłucz k wschěm pjenjeżnym kaschcżikam.

Hižo w cżaßopißach běchu schcżedriwi dawarjo pißali, so njedyrbimy jenož maku zyrkwicżku natwaricz, ale kraßny k njebju ßo połbchowazy Boži dom. Pschetož na te městno, hdyž je ßo tajfi wulki ßkukk stak, kaž dobycże pola Wörtha, tam ßłuscha też rjany pomnik rjaneje zyrkwje. To běsche nam s wutroby prajene. Na 2. dnju meje 1873 bu prěni kroć podkożk k twarej ryty a sa dwě lěcże běsche zyrkej hotowa, rjany k njebju ßo wupinazy gothiski twar.

Schtož běsche němski general wo wobliczu stareje zyrkwje prajił: „Nech ßo pali, my wam ju saßo natwarimy!" je ßo rjenje dopjelniło. Wschitkim, kiž ßu pomhali nam jn dotwaricz, pschiwołamy s wutroby: Bóh wam to sapłacz!

Seßerbschczik
Ota Wicżas, cand. theol.

Wukhod se stareho lěta.

Bożo wukhód pożohnuj,
Hdyž se staroh' lěta dżemy
A nasch nutskhód pschewodżuj,
Hdyž do nowoh' stupicz chżemy.
Kaž ßy w starym wodżił naß
Tak budź s nami w nowym saß'.

Dha cżehń něto bożemje,
Stare lěto, pokne hnadły,
Twój cżaß nět ßo minył je,
My pohladamy do sadu,
Twoja ßmilnoscż, dobrota
Je naß hacz ßem wodżika.

Wodź naß luby Jesußo,
Hdyž do nowoh' pschekrocżimy,
Wodź naß, twoje stadleschko
Dha my smylicz njemóżemy,
Wodź naß jenož tu a tam
K twojim sbożnym njebjeßam.

E. Helaß.

Něschto k rospominanju.

Ambrosius by prajił: Khrystußowa khudoba je moje herbstwo.

* * *

Silesius wupraji: „Hdyž by ßo Khrystus tyßaz krócz w Bethlehemje narodżił a niz w tebi, wostał ty wěcżnje sgubjeny.

Hudanecży.

Wón je ßwjatemu ßłużił, je bjes hrěcha był, a tola njeje do njebjeß pschischoł.

[Rogge]

Naß wożni mało wobdarja, nam w synje wjele wopruja.

[Schwarz]

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske żyroty:

S Lupjanskeje wobsady pscheß k. fararja Mikln:

Na Pětschkez kschcżisnach w Bronju nahr.	5 hr.
Wot A. M. we Lupoj	1 „
Hromadże:	6 hr.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dżak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Cżischcz a nakład Ssmolerjez knihicżischczěenje w Budyschinje.